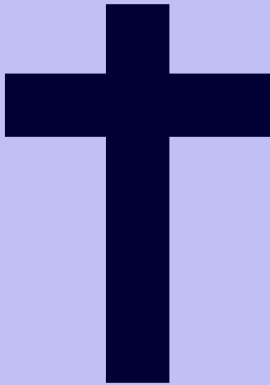

Deftera Lfida
Dzratawi

New Testament in Hdi

Deftera Lfida Dziratawi New Testament in Hdi

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hdi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Hdi

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

f257b780-c0dd-5cce-9b20-430484439898

Contents

Mata	1
Markus	77
Lukwa	127
Yuhwana	204
Slna gwal ghunay	259
La Ruma	331
1 Kwarent	365
2 Kwarent	396
Galat	417
Afisu	429
Filip	442
Kwalus	451
1 Tesalunik	459
2 Tesalunik	466
1 Timute	470
2 Timute	479
Titus	486
Filimuj	490
Hebru	492
Yakubu	518
1 Piyer	527
2 Piyer	537
1 Yuhwana	543
2 Yuhwana	552
3 Yuhwana	554
Yuda	556
Suna Yuhwana	559

Gwada ta sabi da Mata

*Mndəra dzidzīha Yesu
Luk 3:23-38*

1 Wya ka tva saba mndəra taŋ ma Yesu Kristi zivra Dawuda. Dawuda guli ná, zivra Abraham ya.

2 Abraham ta yata Izak, Izak ta yata Yakubu, Yakubu ta yata Yuda nda zwanamani.

3 Yuda ta yata i Peres nda Zara (Tamar na ma taŋ,) Peres ta yata Isrum, Isrum ta yata Aram,

4 Aram ta yata Aminadap, Aminadap ta yata Nasuŋ, Nasuŋ ta yata Salmuŋ,

5 Salmuŋ ta yata Buwaz (Rahab na mani,) Buwaz ta yata Ubet (Rut na mani,) Ubet ta yata Yesay,

6 Yesay ta yata Dawuda.

Ka yata mgham Dawuda ta Salumuŋ (si markwa Uriya na mani,)

7 Salumuŋ ta yata Rubuwam, Rubuwam ta yata Abiya, Abiya ta yata Asa,

8 Asa ta yata Yusafat, Yusafat ta yata Yuram, Yuram ta yata Uziyas,

9 Uziyas ta yata Yuwatam, Yuwatam ta yata Akaz, Akaz ta yata Izekiyas,

10 Izekiyas ta yata Manasa, Manasa ta yata Amuŋ, Amuŋ ta yata Yuziyas,

11 Yuziyas ta yata Yukwaniyas nda zwanamani. Ta

tsa fitik ya, hlaghata lu ta la Isra'ila ta hadika Babila.

12 Tahula hlaghata lu ta haŋ ta hadika Babila, ka yata Yukwaniyas ta Salatiyel, Salatiyel ta yata Zwarubabel,

13 Zwarubabel ta yata Abiyuda, Abiyuda ta yata Iliyakim, Iliyakim ta yata Azura,

14 Azura ta yata Saduka, Saduka ta yata Akim, Akim ta yata Iliyuda,

15 Iliyuda ta yata Iliyazar, Iliyazar ta yata Mataŋ, Mataŋ ta yata Yakubu,

16 Yakubu ta yata Yusufu ta nzakway ka za'ala Mari. Tsa Mari ya ta yata Yesu ta hgə lu ka Kristi*.

17 Zlrafta ta Abraham ka sagha ta Dawuda ná, ghwanɸdə fwaɸ da mida. Zlrafta ta Dawuda ka lagha ta fitika hlaghatá la Isra'ila ta hadika Babila guli ná, ghwanɸdə fwaɸ da mida. Zlrafta ta fitika hlaghatá la Isra'ila ta hadika Babila ka sagha ta Kristi guli ná, ghwanɸdə fwaɸ da mida.

*Yakwa Yesu
Luk 2:1-7*

18 Wya ka lu yata Yesu Kristi. Mari mani ma Yesu ná, Yusufu ta dzugway. Ta kul kluvta haŋ ta vgha, ka zlghanavatá Sulkum nda ghuɸa ta huɸi ta Mari.

19 Tsa zwanja midzani Yusufu ya ná, nərma mndu ya. Va a ta pghanaghatá hula ta makumidzani wa. Ka kumə tsi ta zlanavatá tsa makwa ya ma kdek ma kdek.

* 1:16 Kristi na: Manda mnay Mgham tfanagha Lazglafta ta wi kə'a ya.

20 Tata ndanay ndanay tsatsi ta zlanavata, ka lagha duhwala Mgham Lazglafta da sunani. «Yusufu zivra Dawuda, ma zləŋ ka ta kla Mari ŋa nzakway ka markwa ghuni. Tsa huđi zlg haf tsi ya ná, Sulkum nda ghuđa ta zlg hanavata.

21 Zwanja zgun dza'a tsi yatá, ŋa tsanaftá gha ta hgani ka Yesu†, kabga tsatsi dza'a mbanaftá mnduhani ma dmakuha taŋ,» ka'a nda tsi.

22 Inda tsaya ná, magu maga ŋa dzanaghatá ghəŋa skwi ya mnigiŋ Mgham Lazglafta nda ma wa anabi kazlay:

23 «Wya dza'a zlg hafzlg ha daghala makwa ta kul snaŋtá zgun ta huđi, ŋa yatani ta zwanja zgun, ŋa tsanaftá hgani ka Emanuwel,» manda mnaykazlay: Kawadaga Lazglafta nda amu‡ ka'a ya.

24 Sli'avata Yusufu, ka snatá tsi ta tsa gwada mnana duhwala Mgham Lazglafta ya. Ka klaftá tsi ta Mari ŋa nzakway ka markwa taŋ.

25 Walaŋ a Yusufu ta ksanaftá tsa makwa ya wa. Tahula dgatani zlra tsi ta ksanafta. Ka tsanaftá tsi ta hga tsa zwanja ya ka Yesu.

2

Sli'agafta gwal ma mndəra luwa da vla glaku ŋa Yesu

† 1:21 Yesu: Manda mnay kazlay: Lazglafta ta mba mndu ka'a ya. ‡ 1:23 Ngha ta Isaya 7:14 nda 8:8, 10. * 2:4 Kristi na: Tsaya Mgham tfanagha Lazglafta ta wi.

† 2:6 Ngha ta Mika 5:1, Yuhwana 7:42.

1 Ma luwa Batlehem ta hadika Zudiya yatá lu ta Yesu, ma fitika gay Hiridus ta mghamani hada. Tahula yata, ka sli'aftá gwal nda sna ta skwi ta ghəŋa tekwatsa daga ma mndəra luwa ka safi da luwa Ursalima. 2 Ka dawantá həŋ: «Ga tsa zwanja yaga lu ka lfid Mghama la Yahuda ya na? Nda ngha ŋni ta tekwatsani ta zlagapta daga ma mndəra luwa kəl ŋni ka safi da tsələbu ta kəmani.»

3 Snaŋta mgham Hiridus ta tsa gwada ya, tsibak ma vghani. Mantsaya inda gwal ma luwa Ursalima guli.

4 Ka tskanatá tsi ta inda gwal mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha. Ka dawu tsi da həŋ: «Ga tsa vli dza'a yata lu ta Kristi* ya na?» ka'a nda həŋ.

5 Ka həŋ nda tsi mantsa: «Ma luwa Batlehem ta hadika Zudiya dza'a yatá lu, kabga wya ka anabi vindafta:

6 «Kagha luwa Batlehem ta hadika Yahuda.

Hta a nzakwa gha mataba luwaha ya ta hadika Yahuda wu,

kabga ga ghuni dza'a saba Mgham dza'a ngha mnduha da la Isra'ila,†» ka'a.

7 Ka hgaftá mgham Hiridus ta tsa gwal nda sna ta skwi ta ghəŋa tekwatsa ya ma kdek ma kdek, ka dawantá tsi da

həŋ: «Yawu zlagapta tsa tek-watsa ya na?» ka'a.

⁸ Ka ghunaftá tsi ta həŋ da Batlehem, ka'a mantša: «Lawala, ka zbapta kuni dina ta gwada ta tsa zwan ya. Ka slafsla kuni tida katsi, ka vrakta kuni da mnihata ŋa dza'a vərda i'i guli da tsəlu ta kəmani,» ka'a.

⁹ Kdakwa taŋ ta snamtá tsa gwada mgham ya, ka sli'aftá həŋ ka dza'a. Ka nghəglanťá həŋ ta tsa tek-watsa si nghan həŋ daga ma mndəra luwa ya kay ta mbađa ta kəma taŋ. Bhadaghatani da tsa vli nda tsa zwan ya, ka sladata tsi.

¹⁰ Nghan taŋ ta sladata tsa tek-watsa ya, ka tuta ŋudufa taŋ da rfu katakata.

¹¹ Ka lamə həŋ da həga. Ka slanaghatá həŋ ta tsa zwan ya nda Mari ta nzakway ka mani. Ka tsəbatá həŋ ta kəma tsa zwan ya, ka vlanťá həŋ ta glaku. Ka palanaptá həŋ ta zlibiha taŋ, ka mbəhatá həŋ nda dasu, nda urdi ŋa dray nda dra, nda mandabaya urdi.

¹² Tahula tsa ka mnanatá Lazglafta ta həŋ nda ma suni kazlay: Yahayaha həŋ da vradaghata nda da Hiridus kə'a. Ka sli'aftá həŋ ka vraghata da luwa taŋ nda ta sana tvi.

Kdikiŋťá Yesu da luwa Masar

¹³ Tahula laghwa taŋ, ka lagha sana duhwala Mgham Lazglafta da suna Yusufu. Ka'a nda tsi mantša: «Sli'afslia, kla ta na zwan

na nda mani ka hwayaghata ka nda həŋ ta hadika Masar, ka nzata ka hada. I'i dza'a mnaghata kada vrakta ka. Ya dza'a zbay Hiridus ta na zwan na ŋa dzata,» ka'a.

¹⁴ Ka sli'aftá Yusufu, ka hlaftá tsi ta i tsa zwan ya nda mani girvidik ka laghwi ta hadika Masar.

¹⁵ Ka nzatá tsi hada ha ka sagha fitika mta ta mgham Hiridus. Mantša kə'a maguta ŋa dzanaghatá ghəŋa gwada mna Mgham Lazglafta nda ma wa anabi, ka'a mantša: «Ma hadika Masar[‡] hgagapta yu ta zwanja da,» kə'a ya.

Pslatá zwani ma luwa Batlehem

¹⁶ Kə'a ka Hiridus ná, hidaku hidanagha tsa gwal nda snatá skwi ta ghəŋa tek-watsa ya. Ka kuzlanaptá tsi ta ŋuduf. Tsaw mnanamna tsa gwal nda sna ta skwi ta ghəŋa tek-watsa ya kay ta fitika zlagapta tsa tek-watsa ya, kəl tsi ka mnay: Lawa pslihatá inda zwana zgwana yaga lu hadahada ha ka klaftá imi his ma luwa Batlehem, nda ya ma inda vli ta wanafta kə'a.

¹⁷ Ma tsa fitik ya dzatá ghəŋa gwada ya mna anabi Irmiya. Ka'a mantša:

¹⁸ «Ta snaku hlawi ma Rama. Ta snaku lili nda ŋada ghəŋ. Rahila ya ta tawa zwanani, va a ta ləbanatá ŋuduf wu kabga rwurwa həŋ[§],» ka'a.

Sli'afta ma luwa Masar ka vru da luwa Nazaret

[‡] 2:15 Nghan ta Huseya 11:1. [§] 2:18 Nghan ta Irmiya 31:15.

19 Manda mtatá mgham Hiridus, ka læglagha duhwala Mgham Lazglafta da suna Yusufu ma hadika Masar.

20 Ka'a mantsa: «Sli'afslí'a, ka kla ka ta na zwan̄ na nda mani, ka dza'a ka ta hadika Isra'ila kabga nda rwa tsa gwal ta zba dzatá na zwan̄ na ya,» ka'a.

21 Ka sli'aftá Yusufu, ka hlaftá tsi ta i tsa zwan̄ ya nda mani, ka laghwi ta hadika la Isra'ila.

22 Ama snan̄tani kazlay: Zwan̄a Hiridus ta nzakway ka Arkilayus ta ga mgham ta hadika Zudiya kə'a, ka zlan̄aftá tsi ta dza'a da hada. Tahula mnanan̄ta Mgham Lazglafta nda ma suni, ka mbədaghatá tsi ta vgha ta hadika Galili.

23 Ka laghu tsi nzata ma sana luwa ta hgu lu ka Nazaret. Nda nza mantsaya ŋa dzanaghatá ghəŋa gwada ya mana la anabiha, ka həŋ mantsa: «Mnda la Nazaret dza'a hga lu,» ka həŋ.

3

«Mbədanafwa nzakwa ghuni» ka Yuhwana

Mak 1:1-8, Luk 3:1-18, Yuh 1:19-28

1 Ma tsa fitik ya, ka zlagaptá Yuhwana mnda maga batem ma mtak ta hadika Zudiya, ka'a mantsa:

2 «Mbədanafwa mbəda ta nzakwa ghuni, kabga ndusa ga mghama Lazglafta ka sagha,» ka'a.

3 Ka anabi Isaya mnuta mantsa:

«Mamu sana mndu ta gugudaku ma mtak. Ka'a mantsa:

“Payanawa tva Mgham Lazglafta, ka lele'anata kuni ndədap, *”» ka'a.

4 Gatá lguta swida ŋalibwa ta sudə Yuhwana ta vgha nda hbatá banava huta misti. Hi'i nda zuduma mtak skwa zanyi.

5 Ka sli'adaghatá gwal ta sli'afta ma luwa Ursalima, nda inda gwal ta hadika Zudiya, nda inda gwal ta hadikha ta wanafta ghwa Zurden, ka lagha da tsi.

6 Ka manigin̄tá həŋ ta dmakuha tan̄, ka maganaftá tsi ta batem ta həŋ ma ghwa Zurden.

7 Nghay Yuhwana ta ndəghadaghata la Farisa nda la Sadukiya ta sli'adaghata da tsi, ŋa maganaftani ta batem ta həŋ ná, ka'a nda həŋ mantsa: «Mndəra la mupuhwa! Waya ta mnaghunata hwayapta ma tsa basatá ŋudufa Lazglafta dza'a sagha ya na?

8 Ka maga kuni tama ta slna dza'a maran̄tá mbədata nza-kwa ghuni.

9 Ma fa kuni ta ndana ghuni kazlay: Abraham na Da ŋni kə'a. Ka yu ta mnaghunata na: laviŋlava Lazglafta ta mbədanaftá na palaha na ŋa nzakwa tan̄ ka zwana Abraham.

10 Nda ghada fata wa slpada mista fuha ŋa ratsin̄ta nda slrəŋ nda slrəŋ. Inda

* 3:3 Ngha ta Isaya 40:3.

fu kul zdaku yakwani, dza'a tsiŋtsa lu ka vzamta ma vu.

¹¹ I'i ná, nda imi ta magaghunafta yu ta batem ŋa maraŋtá ta mbədata nzakwa ghuni. Ama tsa mndu ta sagha nda hula da ya ná, mal ŋani glaku ka ŋa da. Slaghu a yu dər ŋa hlaptá 6a6ah ma səlani wa. Tsatsi ná, dza'a magaghunafmaga ta batem nda Sulkum nda ghu6a nda ya nda vu.

¹² Mamu kuwatavihi ma dzvani ta wa blikwi ŋa vihaptá hyani, ŋa dganatá sabatbat nda hənzila hya ŋa pghamtani ta hyani ma guvur. Ama ŋa driŋtani ta sabatbat, nda vu kul had' ta mtavata dekdek,» ka'a.

*Maganaftá batem ta Yesu
Mak 1:9-11, Luk 3:21-22*

¹³ Ka sli'aftá Yesu ta hadika Galili, ka lagha ta wa ghwa Zurdeŋ slanaghatá Yuhwana ŋa maganaftani ta batem.

¹⁴ Ka Yuhwana nda tsi mantsa: «Nawanawa mantsa a tsa wu! I'i ta kuma magidifta kagha ta batem guli ná, da i'i ta sagha kagha guli?» ka'a.

¹⁵ «Maga maga mantsa ya ndanana karku, kabga mantsa ya dza'a magata u ta inda skwi ya kumaŋ Lazglafta,» ka Yesu nda tsi. Gi dzəglamə a Yuhwana ta wi mida wa.

¹⁶ Kdakwa lu ta maganaftá batem ta Yesu, ka sabə tsi ma imi. Ka gi gunatá luwa buwaŋ, ka nghə tsi ta

Sulkuma Lazglafta ta saha manda ghərbu' ta ghəŋani.

¹⁷ «Nanana zwaŋa da ya dvu yu, ya ta zdigihata katakata,» ka sana lwi snagata daga ta luwa.

4

*Dzəghaŋta halaway ta Yesu
ma mtak*

Mak 1:12-13, Luk 4:1-13

¹ Tahula tsa, ka klaghatá Sulkuma Lazglafta ta Yesu da mtak ŋa dzəghay halaway.

² Tahula magatani ta fitik fwaď mbsak nda rvidik tani nda fitik tani ta suma*, ka kuzlanafatá maya.

³ Ka gavanavatá halaway, ka'a nda tsi mantsa: «Ka si Zwaŋa Lazglafta ka katsi ná, mnanamna ta na palaha na ka mbədavafat həŋ ka skwa zay,» ka'a nda tsi.

⁴ Ka Yesu mantsa: «Ka lu vindafta ma gwada Lazglafta na: "nda skwa zay kwenkwen yeya a ta nzata mndu nda hafu wu, ama nda inda gwada ta sabi ma wa Lazglafta,†"» ka'a.

⁵ Ka klaghatá halaway ta Yesu da Ursalima luwa ya nda ghu6a. Ka kladaftá tsi ta bdəma həga Lazglafta.

⁶ Ka halaway nda tsi mantsa: «Ka si Zwaŋa Lazglafta ka katsi ná, vza-davza ta vgha ta hadik. Ka lu vindafta ma gwada Lazglafta na: "dza'a ghunafghuna Lazglafta ta duhwalhani ŋa tsu'aftá kagha ma dzva taŋ

* 4:2 Suma: Tsaya fitik ya dza'a kurata mndu ta zlanatá za skwa zay nda sa skwa say ka vaghay nda hanay ma fitik ya dza'a kura mndu ta klafta ka magay. † 4:4 Ngha ta Vrafta ta zlahu 8:3. ‡ 4:6 Ngha ta Zabura 91:11-12.

ŋa kwala sɔla gha da grunṭa pala‡,» ka'a nda tsi.

7 Ka Yesu guli mantša: «Ka lu vindafta ma gwada Lazglafta guli na: “Ma dzəghə ka ta Mgham Lazglafta§ gha kə'a,» ka'a nda tsi.

8 Tahula tsa, ka kləglaghatá halaway ta bɔɔma sana ghwá nda slra, ka maranatá za mgham ma ghəŋa hadik nda gadghəlani tani.

9 Ka'a nda tsi mantša: «Ka tsəlɔa tsəlɔa ka ma ghuva dá ka vlihatá glaku, ta vlaghavla yu ta inda tan demdem,» ka'a.

10 Ka Yesu nda tsi mantša: «Halaway! Laghula gha ta vata i'i. “Ŋa Mghama gha Lazglafta dza'a vla ka ta glaku, da tsatsi turtukwani dza'a skwa ka ta htsinj*,» ka lu vindafta ma deftera Lazglafta, ka'a nda tsi.

11 Mnatani ta tsaya, ka zlanavatá halaway. Ka sli'adaghatá duhwalha Lazglafta, ka vlanṭá hən ta skwa zay.

*Zlrafta Yesu ta mna Lfida
Gwada ma luwa Galili
Mak 1:14-15, Luk 4:14-15*

12 Manda snanṭa Yesu ka-zlay: Wa'a hbam hba lu ta Yuhwana ma gamak kə'a, ka sli'aftá tsi ka laghwi ta hadika Galili.

13 Ka zlanatá tsi ta luwa Nazaret. Ka laghwi da nzata ma luwa Kafarnahum ta nza-kway ta wa drəfa Galili, ma kwakwara luwa Zabulun nda Naftali.

14 Mantša ya magata tsi ŋa dzanaghatá ghəŋa gwada ya mnə anabi Isaya:

15 «Kaghuni kwakwara Zabulun nda Naftali

ta nzakway ta wa drəf tvə sana ɔla ghwa Zurdeŋ, nda kagha hadika Galili ta nzaku gwal kul had ka la Yahuda mida ya,

16 dza'a nda ngha gwal ta nzaku ma grusl ta mghama tsuwadək. Lanagha la tsuwadək ta gwal ta nzaku ma luwa zlatanagha sulkuma mtaku ta hən†,» ka'a.

17 Daga ma tsa fitik ya zlrafta Yesu ta mna gwada, ka'a mantša: «Mbədanafwa mbəda ta nzakwa ghuni! Ndusa ga mghama Lazglafta ka sagha!» ka'a.

Hgafṭa Yesu ta tanṭanṭa duhwalhani

Mak 1:16-20, Luk 5:1-11

18 Ta wawakwani Yesu ta wa drəfa Galili, ka nghanṭá tsi ta zwanamaha his, i Simun ta hgu lu ka Piyer ya nda zwanamani Andre. Ta wda kadəŋa tan hən da drəf ŋa tuma klipi kabga tuma klipi slna tan.

19 «Mbadwa mista dá ŋa naghunafta dá ka gwal hlaktá mnduha,» ka Yesu nda hən.

20 Ka gi zlanavatá hən ta kadəŋa tan ka laghu mistani.

21 Mbadapta tan dau', ka nghanṭá tsi ta zwanamaha his guli, i Yakubu nda Yuhwana zwana Zebedi.

§ 4:7 Ngha ta Vrafta ta zlahu 8:16
Ngha ta Isaya 8:23–9:1

* 4:10 Ngha ta Vrafta ta zlahu 8:13 † 4:16

Kawadaga hən̄ nda da taŋ Zebedi ma kwambalu ta paya kadəŋa taŋ. Ka hgaftá Yesu ta hən̄.

²² Ka zlanavatá hən̄ ta tsa kwambala taŋ ya nda da taŋ tani, ka laghwi mista Yesu.

Taghay Yesu ta skwi, nda mbambayni ta mnduha

²³ Ka rə Yesu ta inda hadika Galili, ka tagha skwi ŋa mnduha ma həgaha tagha skwa la Yahuda, ka mna Lfida Gwada ta ghəŋa ga mghama Lazglafta, ka mbamba mnduha ma inda danwaha taŋ, nda inda ya ta raghwa hən̄.

²⁴ Ka tuta gwada wdid ta ghəŋa Yesu ta inda hadika Siri. Ka hlədanaghatá lu ta inda gwal danwa, nda gwal ta ŋra danwaha kavghakavgha, nda gwal nda ksa da hal-away, nda gwal nda ksa da seteni, nda gwal nda rwa səla taŋ. Ka mbambə Yesu ta hən̄.

²⁵ Ka sli'i dəmgə mistani, gwal ta sli'afta ta hadika Galili, nda gwal ta sli'afta ta kwakwara Dekapwalus, nda ya ma luwa Ursalima, nda ya ta hadika Zudiya, nda gwal nda ta sana 6la ghwa Zurdeŋ.

5

Vərda zdaku sura 5 ka labə ta 7

Luk 6:20-23

¹ Nghay Yesu ta sli'adaghata dəmgə da tsi, ka sli'aftá tsi ka lafi ta kudunur ka nzata. Ka sli'adaghatá duhwalhani tavatani.

² Ka zraftá tsi ta tagha skwi ŋa taŋ, ka'a mantsa:

³ «Rfu da gwal nda sna ta pda taŋ ma

Sulkum, kabga ŋa taŋ ga mghama Lazglafta.

⁴ Rfu da gwal ta taw ndanana, kabga dza'a

l6ana l6a Lazglafta ta ŋudufa taŋ.

⁵ Rfu da gwal le6tekwa ghəŋa taŋ, kabga

dza'a vlanvla Lazglafta ta hadik ya tanaf tsi ta

imi ta sləmən̄ ta hən̄.

⁶ Rfu da gwal ta dzə maya nda ndala maga

skwi ta kumə Lazglafta ta hən̄, kabga dza'a baghaku hən̄.

⁷ Rfu da gwal ta tawa hidahida ta mndu

kabga dza'a taway Lazglafta ta hidahida ta hən̄.

⁸ Rfu da gwal hezle' a ŋudufa taŋ, kabga dza'a

ngħan̄gha hən̄ ta Lazglafta.

⁹ Rfu da gwal ta sləga zdaku mataba

mnduha, kabga zwana da kuni ka Lazglafta

dza'azlay nda hən̄.

¹⁰ Rfu da gwal ta gə lu ta iri ŋa taŋ ta ghəŋa

magay taŋ ta skwi tdukwa, kabga ŋa taŋ ga

mghama Lazglafta.

¹¹ Rfu da kaghuni, ka ta rarazay lu ta

kaghuni, ka ta gay lu ta iri ŋa ghuni, ka ta

vazay lu ta rutsak ta kaghuni ta ghəŋa gwada ta i'i.

¹² Rfawarfa ta rfu, ka nzata kuni wadāh,

kabga mamu nisəla ghuni da-gala ta kzla

kaghuni ta luwa. Manda va tsaya ganapta lu tiri ta anabiha ta tinlaghutá kaghuni.»

Nzaku ka slughul nda tsuwadaka ghəŋa hadik

Mak 9:50, Luk 14:34-35

¹³ «Kaghuni slughula ghəŋa hadik. Ka sabsa nəmaku ma slughul ná, waka lu dza'a nəmglanafu na? Ta had hayhayani wu, ta ghəŋa pghidinta ŋa dinlay mnduha yeya.

¹⁴ «Kaghuni tsuwadaka ghəŋa hadik. Had luwa ta bafta lu ta ghwá ta difaghuta wa.

¹⁵ Had lu ta tsamtá vu ma pitirla ka dzuɓamta ma tughuba wa. Ta vli tskala ta fagata lu ŋa tsuwadəkayni ta inda gwal ma tsa həga ya.

¹⁶ Manda tsaya dza'a tsuwadəkakwa tsuwadaka ghuni ta kəma mnduha, kada nghanja həŋ ta ŋərma slna ta magə kuni, ŋa zləzlvay tanj ta da ghuni ta luwa.»

Ŋlanafu Yesu ta inda zlahu

¹⁷ «Ma fa kuni ta ghəŋ ka-zlay: Sa da hərdintá zlahu Musa nda tagha skwa la anabi yu kə'a. Sa da hərdinta a yu wu, sa da ŋlanafu ya.

¹⁸ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata: Ka ta teke'a luwa nda hadik katsi, had sana skwi dər ned, dər ndəhed dza'a wudanaghuta lu mataba zlahu Musa, ha ka laghani ta fitika kdavakta inda skwi wa.

¹⁹ «Tsaya tama, dər wa ta kwalaghutá snatá dər ya

kwitikw mataba tsa zlahuha ya, ka tagha magay manda tsa ŋani ya ŋa sanlaha ná, dza'a nzakway tsa mndu ya ka sagəŋ gudzekw ma ga mghama Lazglafta. Ama ka snasna mndu ta tsa zlahu ya, ka tagha magay manda tsa ŋani ya ŋa sanlaha guli ná, ka mndu dagala tsa mndu ya dza'azlay ma ga mghama Lazglafta.

²⁰ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata: Ka malaghumala a kaghuni ta snatá zlahu ka gwal tagha zlahu ŋa mnduha nda la Farisa wu katsi ná, had kuni dza'a walanjá lami da ga mghama Lazglafta wa.»

Tagha skwi ta ghəŋa basa ŋuduf

²¹ «Nda sna kuni ta skwi mnana lu ta dzidziha mu ghalya kazlay: Yaha ka walanja dzatá mndu* kə'a. Dər wa mndu ta dzatá mndu ná, dza'a klay lu da guma kə'a.

²² Ama ka i'i ta mnaghunata ná, dər wa ta basanavatá ŋuduf ta zwanamani ka mukumani a tsi ka tsi, dza'a klay lu ta tsa mndu ya da guma. Dər wa mndu dza'a mnay nda zwanamani ka mukumani a tsi kazlay: Ghwadək kə'a ná, dza'a klay lu ta tsa mndu ya ta kəma guyatá ghəŋa gwal tsa guma. Dər wa mndu dza'a mnay nda zwanamani ka mukumani a tsi kazlay: Rgha kə'a, nda ra tsa mndu ya ŋa vzaghata da duda vu.

* 5:21 Ngha ta Sabi 20:13 nda Vrafta ta Zlahu 5:17.

23 «Tsaya tama, ka kladagha kla ka ta skwi ŋa vlay ta gwir ŋa Lazglafta, ka havaktá ka hada ta gwaða ya ta kul dzraku mataba ghuni nda zwanjama gha katsi,

24 zlanjla ta tsa skwa gha ya hada tavata tsa gwir ya, ka vraghuta ka dzrafta nda tsi karaku, kada vrakta ka vlanjta tsa skwa gha ya ta Lazglafta.

25 «Ka mamu skwi mataba ghuni nda mndu katsi, ta kul lagha kuni da vla guma nda tsi ya, ŋavanja ka dzrafta kuni ma kdaku tsi kladaghaghata da vla guma, da klaftá mndu ta tsa guma ta kagha ka vlanjta la sludzi, da vzaghatá lu ta kagha da gamak.

26 Kahwathwata ka yu ta mnaghata, hađ ka dza'a sabi hada kata kdin a ka ta planatá kdavakta penani wa.»

Tagha skwi ta ghəŋa hliri

27 «Nda sna kuni ta skwi mna lu kazlay: Yaha ka da hliri† kə'a.

28 Ama ka i'i ta mnaghunata ná, mndu ta nghafta nda ira mbəzleh ta markwa sani ma mndu ná, nda ghada klutani ta tsa marakw ya ma nuđufani.

29 Ka ira gha nda ga zeghwi ta kla kagha da ga dmaku katsi, tsakwaslinj tsakwasla ka wuđidinjta ka di'inj. Dər pđata ka ta fawaya gha turtuk ka ya da vzamta lu ta kagha tsuhtsuh da duda vu.

30 Ala, ka dzva zeghwa gha ta kla kagha da maga dmaku ya, tsinjša ka wuđidinjta ka di'inj, dər pđata ka ta fawaya gha turtuk ka ya da vzamta lu ta kagha tsuhtsuh da duda vu.»

Tagha skwi ta ghəŋa ghzla marakw

Mat 19:9, Mak 10:11-12, Luk 16:18

31 «Ka lu mnata guli na: “Ka ghzlinghzla mndu ta markwa tanj katsi, vindanaftani ta delewera ghzlatani‡.”

32 Ama ka i'i ta mnaghunata na: Ka ghzlinghzla mndu ta markwa tanj, ka ta ghəŋa hliri a tsi wu katsi, famfa ta tsa marakw ya da hliri. Ka klafla mndu ta marakw ghzlinj lu guli, hliri ta hlə tsa mndu ya,» ka'a.

Gwaða ta ghəŋa wađu

33 «Nda sna kuni ta skwi mnana lu ta dzidziha ghalya na: Yaha ka da walanjša wađu kə'a. Manda va tsa wađana ka ta Mghamš Lazglafta gha ya ná, manda va tsaya ká ka magata.

34 Ama ka i'i ta mnaghunata na: Yaha kuni walanjša wađu tá vli, dər nda luwa, kabga vla nzakwa Lazglafta ya.

35 Dər nda hađik, kabga vla fa səlani ya. Dər nda luwa Ur-salima, kabga luwa Mgham dagala ya.

36 Yaha ka da wađu nda ghəŋa gha, kabga lavinj a ka ta mbədanafta ka ŋuslinj dər ka

† 5:27 Ngha ta Sabi 20:14 nda Vrafta ta Zlahu 5:18. ‡ 5:31 Ngha ta Vrafta ta Zlahu

24:1. § 5:33 Ngha ta Zlahu 19:12, Mbsak 30:3 Vrafta ta Zlahu 23:22-24.

ŋra ta ya dər turtuk ma swida gha wa.

³⁷ Gwada ya ŋa sabi ma wa ghuni ná, ka anji tsi, anji. Ka mantsa a tsi wu, mantsa a wa. Inda ya dza'a sganaghata lu ta ghəŋa tsaya ná, sagha da halaway.»

Gwada ta ghəŋa planamtá mndu ta ŋaslu nda ŋaslu

Luk 6:29-30

³⁸ «Nda sna kuni ta mnata lu kazlay: Nda iri dza'a plamta lu ta iri, nda sli'ij dza'a plamta lu ta sli'ij* kə'a.

³⁹ Ama ka i'i ta mnaghunata ná, ka magamaga mndu ta ghwadaka skwi, yaha kuni da vranamta. Katək ná, ka dzughusdza mndu ma lagəŋa gha nda ga zeghwi, mbədanambəda guli ta lagəŋa gha nda ga zlaša.

⁴⁰ Ka kurakura mndu ta wlatá kagha kabga ŋa klugudughustá dawra gha, fanavafa guli ta lguta huda gha.

⁴¹ Ka pgha ta i'i tkwe' ka meli turtuk ka mndu nda kagha ya, pghafpgha gha ka meli his.

⁴² Ka dawandawa mndu ta skwi da kagha vlanjvla gha. Ka laghala mndu da 6la nzawa da kagha, ma sđanaf ka.»

Gwada ta ghəŋa dva ghuma
Luk 6:27-28,32-36

⁴³ «Nda sna kuni ta skwi mna lu kazlay: Dvudva ta zwanjama gha†, ghuma gha katsi husaghata kə'a.

⁴⁴ Ama ka i'i ta mnaghunata: Dvuwadva ta ghuma ghuni, magawa du'a ta ghəŋa gwal ta giri ŋa ghuni.

⁴⁵ Tsaya dza'a kəl kuni ka nzakway ka vərda zwana Da ghuni ya ta luwa, kabga tsatsi ta sli'aganaptá fitik ta ghəŋa gwal kul zdaku ghəŋa taŋ, nda ya ta ghəŋa gwal zda ghəŋa taŋ. Ta nzagazna ta imi ta ghəŋa tdukwa mnduha, nda ya ta ghəŋa ghwadaka mnduha.

⁴⁶ Ka gwal ta đvutá kaghuni yeya ka kuni laghu đvuta katsi, mndəra wati nisəla ta dza'a kuni mutsəgelta na? Dər gwal tska dzumna guli ná, mantsa ya a ta maga hən guli ra?

⁴⁷ Ka ŋa zwanjama gha yeya ta ga kaghuni ta zgu katsi ná, ndaw malaghuta kaghuni tama? Mantsa ya a ta maga gwal kul snanŋa Lazglafta guli ra?

⁴⁸ Nzawanza ka vərda mndu manda va nzakwa Da ghuni ta luwa ka vərda mndu‡ ya.»

6

Tva vla skwi ŋa pđuha

¹ «Dasuwa ka kuni ta magə kuni ta skwi tdukwa, yaha kuni da magay ŋa ghubaku ta wa ira mnduha. Ka mantsa tsi ná, mutsafta a kuni ta nisəla ghuni da Da ghuni ta nzakway ta luwa wa.

² «Ta vlə ka ta skwi ŋa pđu ya, ma ghubu ka ta

* 5:38 Ngha ta Sabi 21:23-25 nda Zlahu 24:19-20, nda Vrafta ta Zlahu 19:21.

† 5:43 Ngha ta Zlahu 19:18, nda Vrafta ta Zlahu 23:3-6. ‡ 5:48 Ngha ta Zlahu 19:2, Vrafta ta Zlahu 18:13.

ghəŋa gha ta ghəŋani, manda ya ta magə gwal ta maga madgwirmadgwir ma həga tagha skwa la Yahuda, nda ya ta pazlala, ŋa ghubaku da mnduha ya. Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mutsu mutsa həŋ ta nisəla taŋ.

³ Ama kagha, ta mbəhu ka ta pđu ya, ma snaŋ dzva zlaḅa gha ta skwi ta magə dzva zeghwa gha.

⁴ Tsaya dza'a kəl tsa mbəha gha ya ka nzakway ka skwi nda dīfa. Dza'a plaghempla Da gha Lazglafta ta nŋha skwi ta magə ka ma dīfa ya.»

Tva maga du'a

Luk 11:2-4

⁵ «Ta ndəḅu kuni ta dzvu, ma nza kuni manda ŋa gwal ta maga madgwirmadgwir zdəgana maga du'a ta həŋ ta sladu ta sladu ma həga tagha skwa la Yahuda, nda ya ta wa madədga tvi* ŋa nŋhan̄ta mnduha ta həŋ ya. Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mutsu mutsa həŋ ta nisəla taŋ.

⁶ Ama kagha, ka ta maga du'a ka, laghula da dzuguva gha, ka hafta ka ta tgha gha ka ndəḅa ka ta dzvu. Dza'a plaghempla Da gha ta nzakway ta nŋhay ma dīfa ya.

⁷ «Ta ndəḅu kuni ta dzvu ya, ma gđa kuni ta vrafta ta gwada turtuk, manda ŋa gwal kul san̄tá Lazglafta ta ndanay kazlay: Vrafta ta gwada dza'a kəl Lazglafta ka tsu'an̄nafta kə'a ya.

⁸ Ma taghə kuni ta skala taŋ, kabga nda sna Da ghuni ta skwi ta kumə kuni ma kđaku kaghuni ka đaway da tsi.»

Da ta luwa

⁹ Wya ka kuni da maga du'a tama:

«Da ŋni ta nzakway ta luwa, ka snavasna hga gha nda ghuḅa.

¹⁰ Ka saghasa fitika ga mghama gha, ka maga ka ta skwi ta kumə ka ta hadik,

manda ya ta magaku ta luwa.

¹¹ Vlaŋnavla ta skwa zay prək zay ŋni gita.

¹² Plaŋnapla ta dmakuha ŋni, manda

ya ta plinista aŋni ta dmakwa gwal ta magan̄nata.

¹³ Ma zlaŋna ka tawa skwi dza'a

dzəghaŋnata. Klapkla ta aŋni ma dzva

halaway, [kabga ŋa gha ga mgham, nda

mbraku, nda glaku, ŋa kđekedzeŋ. Amin!]

¹⁴ «Ka plinispla kuni ta dmakwa mnduha ta magaghunata katsi, Da ghuni ta nzakway ta luwa ná, dza'a plighunispla ta ŋa ghuni guli.

¹⁵ Ama ka had kaghuni ta plinistá dmakwa mnduha ta magaghunata wu katsi, had Da ghuni dza'a plighunistá dmakuha kaghuni guli wa.»

Tva maga suma

¹⁶ «Ka ta suma kuni, ma pslaf kuni ta kuma manda ya ta magə ghwadaka mnduha. Ta pslafpsla həŋ ta

* 6:5 Nŋha ta Lukwa 18:10-14.

kuma, kabga ɲa nghay mn-duha kazlay: Ta suma hɛɲ kə'a. Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mutsumutsa hɛɲ ta nisɛla tanɲ nda tsaya.

17 Kagha, ka ta suma ka, masamma ta rdɪ ma ghɛɲa gha ka payanata ka, mbaziɲ ka ta kuma gha guli.

18 Tsaya dza'a kwal mn-duha tsatsafta ta suma ka kə'a. Ta ghɛɲa Da gha hada ta nzaku ma difa yeya nda ngha. Dza'a plaghampɛla tsa Da gha nda ngha ta skwi ta magɛ ka ma difa ya. Psawapsa ta mutsaftá gadghɛl da Lazglafta.»

Skwa gadghɛl ta hadik nda ya da Lazglafta

Luk 12:33-34

19 «Ma tskana kuni ta gadghɛla ghuni ta hadik ma vli ya ta zuta zahar, ta ksuta mbɛzlar, nda ya ma vli ta zraghata ghaliha guli.

20 Ama tskawa tska ta gadghɛla ghuni ta luwa ma vli dza'a kwal zahar zuta, dza'a kwal mbɛzlar ksuta, nda ya dza'a kwal ghaliha zraghata.

21 Ma vli hada gadghɛla gha ya, hada ɲudufa gha guli.»

Nzaku ma tsuwadək

Luk 11:34-36

22 «Iri ná, manda pitirla vgha gha nzakwani. Ka tsidid ira gha, tsuwadək inda vgha gha.

23 Ama ka nda badza ira gha, ma grum inda vgha gha. Ka si ma grum nzakwa tsa tsuwadək ma kagha ya katsi, kighkigh dza'a tdikuta tsa grum ya tama!»

Zba'awazba mataba i Lazglafta nda tsemi

Luk 16:13

24 «Had mndu dza'a laviɲta gwafta ksanatá slna ta mghamha his, ta magaymagay ɲa ya, ta magaymagay ɲa ya, ma va tsa fitik turtuk ya wa. Nda husanɲta sani, ta dɛvutá tsi ta sani. Nda ndi'a nzakwani nda sani, ta wudɪɲtá tsi ta sani. Laviɲ a kuni ta gwaftá maga slna ɲa Lazglafta, ta magaymagay kuni ɲa tsemi wa.»

Zbawazba ta ga mghama Lazglafta karaku

Luk 12:22-31

25 «Tsaya ta kɛl yu ka mnaghunata kazlay: Ma thɛ kuni ta he', a nu dza'a mu zay? Nu dza'a mu say? A nu dza'a mu suday ta vgha na kə'a? Malaghumala a hafu ta skwa zay ra? Ari malaghumala a wa a vgha ta lgut na?

26 Nghawangha ta dɛyak ta ndaraku ta luwa ɛa. Had hɛɲ ta slɛgu wu, tska a hɛɲ ta skwi ta vwah wu, had hɛɲ ta tskanatá skwi ma guvur guli wa. Da ghuni ta luwa ta zunɲtá skwi ta hɛɲ. Malaghumala a kaghuni piw ka hahɛɲ wu ra?

27 «Waya mataba ghuni ma mnayni ta he', dza'a slranaghata dau' ta fitika hafani na?

28 Ala, kabgawu ta kɛl kuni ka mna he' ta ghɛɲa lgut tama ɛa? Nghawangha ta vzlizla ta magaku ma vwah ɛa. Had sana slna ta magata hɛɲ wu, had hɛɲ ta ga lgut wa.

29 Kulam nda tsa, ka yu ta mnaghunata na: Dər Salumun nda va tsa nzakwani ka gadghəl† ya tani ná, ta fava a ta lgut ta klaftá dinakwa ya dər turtuk ma tsa vzlizlaha ya wa.

30 Ka si mantsa ya ta sudanavata Lazglafta ta lgut dina ta kuzun gita, gamahtsimani na vzamta da vu ya ní, kaghuni yeya dza'a kwal tsi sudavaghunata tama rki? Kay! Nda hta zlg hay nda nudufa ghuni.

31 «Ma walañ kuni ta mna he' tama, ma mnə kuni kazlay: A nu dza'a ñni zay? A nu dza'a ñni say? A nu dza'a ñni suday ta vgha na kə'a.

32 Inda tsaha ya ná, gwal kul snantá Lazglafta ta psay. Nda sna Da ghuni ta luwa ta skwiha ta raku ka na ghuni.

33 Zbawazba ta ga mghama Lazglafta nda maga skwi tdukwa ta wa irani karaku, dza'a vlaghunavla lu ta inda tsa skwiha ya ta ghəñani.

34 «Ma mnə kuni kazlay: He', waka yu da magay gamahtsimani na kə'a. Prək gamahtsimani ka ndananatá ghəñani, prək dər wati ma vaghu nda danwani.»

7

Ma tsə kuni ta guma ta ghəña mndu

Luk 6:37-38,41-42

1 «Ma tsə kuni ta guma ta ghəña mndu, da tsaghu-naghatá lu ta guma ta kaghuni guli.

2 Dza'a tsaghunagha tsa Lazglafta ta guma, manda va tsa ta tsə kaghuni ta ghəña sanlaha ya. Nda tsa daram ta kəl kaghuni ka gray na sanlaha ya, nda va tsaya dza'a gra lu na kaghuni guli.

3 Kabgawu ta kəl kagha ka laghwi da nga slimbitsa udzu ma ira zwanama gha, kul nghan̄ta kagha ta dughuslani ma na gha iri na?

4 Ari, waka kagha dza'a mnay nda zwanama gha «Yaha ka kləgaghata yu ta slimbitsa udzu ta ira gha kə'a,» wya dughuslani ma na gha na?

5 Tsa madgwirmadgwira gha ya. Tinəl ká ka klintá dughusl ma ira gha karaku, kada nghan̄ta ka ta vli na kligintá slimbitsa udzu ma ira zwanama gha.»

6 «Ma vlə kuni ta skwi nda ghuḅa na kriha, da mbədavatá tsi valafta ta kaghuni ka patsaghunata. Ma vza kuni ta mizidikwa ghuni ta kəma ghuvazu da dinlanaptá tsi, ka mbədavata da hi'ida kaghuni.»

Mndu ta zbay ta mutsay

Luk 11:9-13

7 «Dawawadawa dza'a vlaghunavla lu. Zbawazba dza'a mutsay kuni. Gawaga ta zgu dza'a gunaghunaguna lu ta watgha.

8 Dər wati ma mndu ta dawantá, ta mutsay. Dər wati ma mndu ta zban̄ta, ta slafsla tida. Ta gunanaguna lu ta watgha ta mndu ta gatá zgu.

† 6:29 Ngha ta 1 Mghamha 10.

⁹ Waya ma kaghuni dza'a klaftá pala ka vlaŋtá zwanjani dawañər tsi ta skwa zay na?

¹⁰ Ari, ka klipi dawañ tsa zwan ya, ka klaftani ta nahadik ka vlaŋta na?

¹¹ Ka si kaghuni ta nzakway ka ghwadaka mnduha, nda sna kuni ta klaftá ɲərma skwiha ka vlaŋtá zwana ghuni ya ní, Da ghuni ta luwa yeya dza'a kwal kul snan̄ta klaftá skwiha dinadina, ka vlaŋtá gwal ta dawañta da tsi rki?»

Hbatá ghəŋa zlahu

¹² «Inda skwi má ta kumə kaghuni ta magaghunata mnduha ya, maganawamaga kaghuni guli ta hahəŋ, kabga tsaya klatá ghəŋa zlahu Musa, nda gwada la anabi*.»

Tviha his Luk 13:24

¹³ «Lamwa la nda ta watgha slrehwa, kabga watgha bughwa ná, bla a labə tida wa ta kla mndu da vla zadaku. Nda ndəgha gwal ta dza'a nda tida.

¹⁴ Watgha slrehwa ná, nda bla ka lu ta labə tida, ta kla mndu da hafu. Sira a gwal ta mutsa labə tida guli wa.»

Ghwadaka anabiha Luk 6:43-44

¹⁵ «Dasuwa ka kuni nda anabiha ta tsakalawi ta sli'amta da taba ghuni manda tuwak, ama ma ɲudufa tan̄ ta sidi həŋ manda kramtak mtak.

¹⁶ Ta slna tan̄ dza'a tsat-safta kuni ta həŋ. Ta dagay lu ta yakwa fwa inabi ta teki

ra? Ari, ta dagay a lu ta yakwa ghuraf ta hlu'a na?

¹⁷ Inda fu zda ná, zda yakwani. Ala, ka zda a fu ná, zda a yakwani guli wa.

¹⁸ Had fu zda ta laviŋta yaftá yakwa fu kul zɖaku wa. Manda tsaya guli ná, had fu kul zɖaku ta yaftá yakwa fu zda guli wa.

¹⁹ Inda fu kul zɖaku yakwani, ta tsiŋtsa lu ka vzamta ma vu.

²⁰ Tsaya tama, ta yakwa tan̄ ta tsatsafta lu ta həŋ.»

Vərda duhwalha Yesu Luk 13:25-27

²¹ «Inda gwal ta mnay kazlay: Mghama da, Mghama da! kə'a a dza'a lami da ga mghama da wa. Ba mndu ya ta maga skwi ta kumə Da da ta nzakway ta luwa kwenjkenj dza'a lami.

²² Nda ndgha gwal dza'a mnay ɲa da baɖu tsa kazlay: Mghama da, Mghama da! An̄ni a si ta kla lwa Lazglafta nda hga gha kay ra? An̄ni a si ta ghazla ghwadaka sulkum nda hga gha kay ra? An̄ni a si ta maga ndəghata mazənzəmhaha nda hga gha kay guli ra kə'a.

²³ Ka yu dza'azlay nda həŋ ban̄luwa na: «Ta walaŋ a yu ta snan̄tá kaghuni wu. Lagh-wala ta vata i'i, kaghuni gwal maga ghwadaka skwiha†.»

Həgaha his Luk 6:47-49

²⁴ «Mantsa tama, dər wati ma mndu ta snan̄tá na gwada ta mnə yu na, ka ksa slna nda

* 7:12 Ngha ta la Ruma. 13:8-10. † 7:23 Ngha ta Zabura 6:9.

tsi, dza'a nzakway tsa mndu ya ka gragra nda sana mndu nda hida ta baftá hægani ta kutumba.

²⁵ Ka sagha imi, ka lagha zala vlundud dista tsa hëga ya. Zlu a wu, kabga thaf ta kutumba lu.

²⁶ Dər wati ma mndu ta snañtá na gwadá ta mnə yu na, ka kwalaghutá tsi ta ksa slna nda tsi, ka gragra tsa mndu ya guli nda sana mndu ka rgha ta baftá hægani ta wutak.

²⁷ Ka sagha imi, ka lagha zala vlundud dista tsa hëga, ka saf falak guk grunja, ka zlutá tsi tesne',» ka'a.

Taghay Yesu ta skwi nda sgit

²⁸ Manda kdñjta Yesu ta mna tsa gwadaha ya, ka ndərmim mnduha katakata ta tsa tagha skwani ya,

²⁹ kabga nda sgit ma tsa njani tagha skwi ya, nza a manda tsa nj gwal tagha zlahu nj tanj ya wa.

8

Mbanafta Yesu ta mndu nda rda mndu tida

Mak 10:40-45

¹ Manda saha Yesu ta ghwá, ka sli'aftá ndghata dəmgá mistani.

² Ka lagha sana mndu nda rda mndu tida zləmbata ma ghuvani, ka'a mantša: «Mghama dá, ka ta kumay ka, laviñlava ka ta mbidifta,» ka'a.

³ Ka fadapta Yesu ta dzvani ka ksañta, ka'a nda tsi mantša: «Ta kumay yu,

mbafmba gha,» ka'a. Gi hadahada ka mbaftá tsa mndu ya.

⁴ Ka Yesu nda tsi mantša: «Yahayaha ka mnananñtá mndu! La ka dza'a ka da marananñtá vgha gha ta mnda dra skwi nj Lazglafta, ka plata ka ta ghəñ nda skwi manda ya mna zlahu Musa, kada snañta mnduha nda mba* ka kə'a,» ka'a nda tsi.

Mbanafta Yesu ta kwalva mghama sludza la Ruma

Luk 7:1-10, Yuh 4:43-54

⁵ Ta lamə Yesu da luwa Kafarnahum, ka lagha sana mghama sludza la Ruma ndəba dzvu da tsi.

⁶ Ka'a nda tsi mantša: «Mghama dá, wa'a kwalva dá ta hani mintgha gəzəmbła' a ta ghuya danwa katakata,» ka'a.

⁷ «Ta dza'a yu da mbanafta,» ka Yesu nda tsi.

⁸ «Mghama dá! Ra a yu ka lagha gha da ini wa. Ka sabsa gwadá te' ma wa gha ná, dza'a mbaku kwalva dá.

⁹ I'i guli ná, mista mal- iha nziñta yu, mamu sludziha mista i'i guli. «Ka la!» ka yu nda sani, gi sli'ani. Ka «saghasa!» ka yu nda sani, gi saghani. Ka «maga ta ya!» ka yu nda kwalva dá, gi mag- ayni,» ka tsa mghama sludzi ya.

¹⁰ Snanata Yesu ta tsa gwadá mghama sludzi ya, ka laghu tsi ndərmimay. Ka'a nda tsa gwal mistani ya mantša: «Kahwathwata ká yu ta mnaghunata, dər mataba la Isra'ila, ta slaf a yu ta

* 8:4 Ngha ta Zlahu 14:2-23.

mndərga zlgħay nda ɲudufa mndu manda nana wa.

¹¹ Ka yu ta mnaghunata ná, nda ndgha gwal zlgħay nda ɲuduf mndərga nana dza'a sli'agaghata daga ma mndəra luwa nda ya mista luwa[†], ka nzata ka za skwi kawadaga nda i Abraham nda Izak nda Yakubu ma ga mghama Lazglafta.

¹² Ama gwal má dza'a nza-kway ka zwana za həga ga mghama Lazglafta ya, dza'a hlafhla lu ta həɲ ka pghidiŋta da grum ma bli, ma vli ɲa taw nda hpada sli'ɲ,» ka'a.

¹³ Ka Yesu nda tsa mghama sludzi ya mantša: «La dza-gha gha! Dza'a magamaga lu manda ya zlgħaf ka,» ka'a. Gi ma va tsa fitik ya ka mbaftá tsa kwalvani ya.

Mbanafta Yesu ta midza Piyer

Mak 1:29-34, Luk 4:38-41

¹⁴ Ka sli'aftá Yesu ka lagha da Piyer, ka slanaghatá tsi ta midza Piyer ta hani ta basa ɲudidar.

¹⁵ Ka ksantá tsi ta dzvu, ka mbaftá tsi da tsa ɲudidar ya. Ka sli'aftá tsi ka maganata skwa zay.

¹⁶ Gahawani, ka hladağhatá lu ta ndghata gwal nda ksa da ghwadaka sulkumha. Ka ghazligiŋtá tsi ta tsa ghwadaka sulkumha ya nda gwada ma wani. Ka mbambanaftá tsi ta inda gwal kul dughwanaku.

¹⁷ Mantša ya magata tsi ɲa dzanaghatá ghəɲa gwada ya mna anabi Isaya kazlay:

«Tsatsi ka ghəɲani ta hlaghutá daɲwaha mu, ka mbambamafta ma kwala mu kul dughwanaku[‡] kə'a ya.»

Mamay mnduha ta dza'a mista Yesu

Luk 9:57-62

¹⁸ Nghanata Yesu ta dəmga ta wanafta ná, «mbadma ta a 6lu a,» ka'a.

¹⁹ Ka lagha sana mnda vinda zlahu slanaghata, ka'a nda tsi mantša: «Maləma da! Ta dza'a mista gha yu dər dza'a diga ka,» ka'a.

²⁰ Ka Yesu nda tsi mantša: «Gərhanha ná, mamu ghurumha taɲ. Dyakha ta ndaraku ta luwa guli, mamu həgaha taɲ. Ama Zwanja mndu ná, had dər vli ɲa fadatani ta ghəɲani wu,» ka'a.

²¹ Ka sani mataba duh-walhani mantša: «Mghama da! Zlihazla ka dza'a yu da padamtá da da karaku,» ka'a.

²² Ka Yesu nda tsi mantša: «Mbadá kagha mista da! Zlanzla ta gwal nda rwa ka pada həɲ ta mbliha taɲ,» ka'a.

Lbanata Yesu ta falak ta drəf

Mak 4:35-41, Luk 8:22-25

²³ Ka sli'aftá Yesu ka lami da kwambalu, ka laghu duh-walhani mistani.

²⁴ Tata ndəru həɲ ta drəf, ka sli'avaftá mghama falak, ka kapatsa'uwaku imi, ka sli'i da kwambalu. Ma tsa fitik ya, ta hanutá hanani Yesu.

[†] 8:11 Mndəra luwa: Tsaya tva safa fitik. Mista luwa: Tsaya tva dədəkwa fitik.

[‡] 8:17 Ngha ta Isaya 53:4.

²⁵ Ka sli'aftá duhwalhani ka lagha sli'anafta. Ka hən nda tsi mantša: «Mghama da, kata ta amu, dza'a rwaku mu!» ka hən.

²⁶ Ka Yesu nda hən mantša: «Nu ta kəl kuni ka zləŋ. Kay! Nda hta zlgħay nda ŋudufa ghuni,» ka'a. Ka sli'aftá tsi ka davanagħatá falak nda drəf, ka nzatá vli t6ekw.

²⁷ Ka ndərmim tsa mnduha ya katakata. «Wa na mndu na ta snəš dər falak nda drəf tani ta gwadani katək na?» ka hən.

Mbanafta Yesu ta sana mnduha his nda ghwadaka sulkum ma hən

Mak 5:1-10, Luk 8:26-39

²⁸ Bhadapta taŋ ta tsa sana 6la drəf ta hadika Gadaraniya ya, ka sli'agaptá sana mnduha his ma kulu kasu halaway, ka lagha hən da guyay. Ta zləŋay lu ta hən katakata, laviŋ a mndu ta walaŋta labə nda tvə tsa wa.

²⁹ Ka gi dzə hən ta lawlaw. Ka hən mantša: «Nya mataba mu nda kagħa ní Zwaŋa Lazglafta? Sagħa da ghuyaŋnaftá ka ta kul magaku fitikani ra?» ka hən.

³⁰ Tsaw manda a nda hən, mamu sana bra ghuvazu* da-gala ta nghə lu.

³¹ Ka ndəbu tsa halawayha ya ta dzvu da Yesu. Ka hən mantša: «Ka ta ghzla aŋni ka ná, ghuna ta aŋni da a bra ghuvazuha a,» ka hən.

³² Ka'a nda hən mantša: «Lawala!» ka'a. Ka sli'agaptá

hən ka sli'amta da tsa ghuvazuha ya. Ka vazagatá tsa bra ghuvazuha ya ta vgha ta vata vli, ka rkagħata da drəf, ka zadamtá hən mida.

³³ Ka sli'afta tsa gwal si ta ngha hən ya nda hwaya, ka lagħwi da luwa da mna inda skwi ta maguta, nda ya ta slanagħatá tsa mnduha kasu halaway ya.

³⁴ Ka sli'agaptá mnduha ma luwa nekwnekw da guya Yesu. Na tsa gi nghan̄ta taŋ ta Yesu ya, «kdəkkdək, sli'apsli'a ma hadika ŋni,» ka hən nda tsi.

9

Mbanafta Yesu ta sana mndu nda rwa səlani

Mak 2:1-12, Luk 5:17-26

¹ Ka sli'aftá Yesu ka lami da kwambalu, ka vrəglaghuta nda ta drəf, ka 6hadagħatá tsi da luwani*.

² Ka tsukwadagħatá sana mnduha da tsi ta katiŋ ta sana mndu nda rwa səlani. Nghanata Yesu ta zlgħay nda ŋudufa taŋ, ka'a nda tsa mndu nda rwa səlani ya mantša: «Sagəŋ! Nvaŋa għa, nda pla dmakwa għa!» ka'a.

³ Ka sanlaha ma gwal tagħa zlahu ŋa mnduha ma ghəŋa taŋ mantša: «Na mndu na ná, ta kwarakwara ta ghəŋa Lazglafta†,» ka hən.

⁴ Nghadapta Yesu ta skwi ta ndanu hən, ka'a mantša: «Kabgawu ta kəl kuni ka ndana tsa ghwadaka ndanu ya na?

§ 8:27 Ngha ta Zabura 65:8, 89:10, 107:23-32. * 8:30 Ngha ta Markus 5:11.

* 9:1 Ka Markus 2:1 na: Kafarnahum tsa luwani ya. Ngha ta Mata 4:13. † 9:3 Ngha ta Zlahu 24:16.

⁵ Mal blakwa mnay kazlay: Nda pla dmakwa gha kə'a re, ari, mal mnay kazlay: Sli'afslī'a gha ka mbaɖaka ta mbaɖa kə'a na?

⁶ Ala, kada grafta kuni mamu Zwanja mndu nda mbrakwa plinjá dmakwa mnduha ta na ghəŋa haɖik na kə'a,» ka'a nda tsa mndu nda rwa səlani ya mantsa: «Sli'afslī'a gha, kla ta kativiŋa gha ka dza'a ka dzagha gha,» ka'a.

⁷ Gi brahwat sli'afslī'a tsa mndu ya ka laghwi tsi dza-ghani.

⁸ Nghanata dəmga ta tsaya, ka ksutá tsi ta həŋ ka zləŋ. Ka zləzlvu həŋ ta Lazglafta ta vlanjá mndərga tsa mbraku ya ta mnduha.

Hgafɖa Yesu ta Mata ŋa dza'a mistani

Mak 2:13-17, Luk 5:27-32

⁹ Manda sli'afɖa Yesu ka zluŋtá tsa vli ya, ka nghanjá tsi ta sana mndu ta hgə lu ka Mata, ta nzaku ma həga tska dzumna. «Mbaɖa mista dá!» ka'a nda tsi. Ka sli'afɖa Mata ka laghwi mistani.

¹⁰ Tahula tsa, ka nzatá Yesu ka za skwa zay ga Mata. Ka sli'adaghatá ndəghata gwal ta tska dzumna, nda san-laha ma ghwaɖaka mnduha nzata ka za skwa zay nda tsi, kawadaga nda duhwalhani.

¹¹ Nghay la Farisa ta tsa zay tan ta skwa zay kawadaga ya, ka həŋ nda duhwalhani mantsa: «Kabgawu ta kəl Mghama ghuni ka za skwa zay kawadaga nda gwal

tska dzumna, nda ya nda ghwaɖaka mnduha[‡] na?» ka həŋ.

¹² Slrew lami da sləməŋa Yesu, ka'a mantsa: «Haɖ mnduha dughwana dughwana ta zba duhtur wa, gwal kul dughwanaku yeya ta zbay.

¹³ Lawa tsatsa klatá ghəŋa gwada ya mnə Lazglafta kazlay: Tawa hidahida skwi ta zdigihata pla ghəŋ nda riniš a wu kə'a ya. Sagha a yu haga gwal tɖukwatɖukwa wa, gwal dmaku ŋa i'i ta sagha da hagay,» ka'a.

Gwada Yesu ta ghəŋa suma
Mak 2:18-22, Luk 5:33-39

¹⁴ Ka sli'afɖa duhwalha Yuhwana mnda maga batem ka lagha ɖawanja da Yesu, ka həŋ mantsa: «Kabgawu ta kwal ŋa gha duhwalha suma, ya wya ta suma aŋni nda la Farisa tazlay na?» ka həŋ.

¹⁵ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Dza'a laviŋlava gwal ha-gaŋ lu da vla kla makwa ta nzata zuzu'uva, ka ta kawadaga zwanja midzi nda həŋ ra? Dza'a saghasa fitik ŋa kləgadanaghutá həŋ ta zwanja midzi. Ma tsa fitik ya dza'a suma həŋ ta suma.

¹⁶ «Haɖ mndu ta tsa'atá lfida lgut ka tsamtá halata lgut nda tsi wa. Ka mantsa tsi, dza'a sganaghasga tsa lfidani ya ta mɖukwiŋta tsa halatani ya.

¹⁷ Haɖ lu guli ta pghamtá ima inabi ta ka nuni da halata zliba huta wa. Ka mantsa tsi, dza'a tuta tsa zliba huta ya, ŋa mbuzuta ima inabi, lpay lu

[‡] 9:11 Ngha ta aya 10-11 nda Lukwa 15:1-2. § 9:13 Ngha ta Huseya 6:6.

ma zliba huta guli. Ima inabi ta ka nuni ná, ma zliba huta ta ka lfidani ta pghamta lu. Tsaya dza'a kəl həŋ his his ka nzata dina.»

Vranamta Yesu ta hafu da sana zwanja makwa

Mak 5:21-43, Luk 8:40-56

18 Tata mna tsa gwada ya Yesu ŋa tan mantsa, ka lagha sana mali mataba la Yahuda zləmbata ma ghuvani. Ka'a nda tsi mantsa: «Ta nzɔɔava a makwa da manda saba hafu mida wa, sawi fanaghatá dzva gha ta ghəŋani ka mbafta tsi,» ka'a.

19 Ka sli'aftá Yesu kawadaga nda duhwalhani, ka dza'a mista tsa mali mataba la Yahuda ya.

20 Ka sli'aftá sana marakw ta magay vakwani ghwanɔɔɔɔ his ta paghaku, ka lagha tsi ksanɔɔta wa lguta Yesu nda ga muhul hul.

21 Tsaw ka tsa marakw ya ma ghəŋani na: «Dər wa lgutani yeya ksanɔɔ yu tada ná, dza'a mbaku yu,» ka'a.

22 Ka mbəɔɔavatá Yesu, ka nghanavatá tsi. Ka'a nda tsi mantsa: «Ŋavaŋa gha makwa da! Zlghay nda ŋuɔɔufa gha ta mbaghafta,» ka'a. Gi hada-hada ka mbaftá tsa marakw ya.

23 Ka ɔɔhadaghatá Yesu da tsa mali mataba la Yahuda ya, ka slanaghatá tsi ta gwal ta vya sinlak, nda gwal ta vaza vgha.

24 Ka'a nda həŋ mantsa: «Laghwala, ta mta a na makwa na wu, hani ta hani tsi,» ka'a. Ka ghubasu həŋ.

25 Manda mbiginɔɔta lu ta mnduha dzibil, ka lami Yesu da həga. Ka ksaftá tsi ta tsa zwanja makwa ya ta dzvu, ka sli'aftá tsa makwa ya.

26 Ka tutá tsa skwi ta magata ya wdíd ma luwa.

Mbanafta Yesu ta ghulpata mnduha his

27 Manda sli'afta Yesu ma tsa vli ya ka sli'i, ka sli'aftá sana ghulpa ta mnduha his mistani nda hagaku. «Zwanja Dawuda! Tawa ta hidahida ta anɔɔni!» ka həŋ.

28 Ka lamə Yesu da həga, ka lagha həŋ slanaghata. Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Grafgra kuni kazlay: Dza'a lavinɔɔlava yu ta mbaghunafta kə'a ra?» ka'a nda həŋ. «Anɔɔ Mghama da,» ka həŋ nda tsi.

29 Ka kasanɔɔta tsi ta iriha tan. «Manda va tsa zlghafta ghuni nda ŋuɔɔuf ya ná, ka magamaga tsi manda va tsa,» ka'a nda həŋ.

30 Ka mbaftá tsa iriha tan ya. «Yahayaha kuni walanɔɔta mnanatá mndu!» ka Yesu ka ŋɔɔanɔɔta nda həŋ.

31 Na tsa saba tsa gwal nda ghulpa ya, ka laghu həŋ da ta gwada ta Yesu ma inda tsa hadik ya.

Mbanafta Yesu ta sana rgha

32 Ta mbəɔɔ hul tsa mnduha si nda ghulpa ya, ta kladaghatá lu da Yesu ta sana mndu tsin ghwadaka sulkum ka rgha.

33 Ka ghzliginɔɔta Yesu ta tsa ghwadaka sulkum ya mida. Ka zlraftá tsa mndu si ka rgha ya ta gwada tsəlenɔɔ. «Ka

yawu ka yawu, ta ngha a lu ta mndɛrga skwi manda na ma Isra'ila wu,» ka dɛmga ka ndɛrmimay.

³⁴ «Mghama ghwadaka sulkum ta vɛlantá mbraku ta Yesu ta kɛl tsi ka ghazla ghwadaka sulkumha*,» ka la Farisa nda ɲa tanɲ.

Tawata Yesu ta hidahida ta dɛmga

³⁵ Ka rɛ Yesu ta vli ma inda luwa dagaladagala nda zwana luwa tani. Ka tataghɛ tsi ta skwi ɲa mnduha ma hɛgaha tagha skwa la Yahuda. Ka mnɛ tsi ta Lfida Gwada ta ga mghama Lazglafta, ka mbamba mnduha ma inda dɛɲwaha, nda inda ya ta raghwa mndu.

³⁶ Ka'a ka Yesu waftá dɛmga ná, ka ksantá tsi ka hidahida, kabga nda hɛrfa hɛɲ, ta haf mbraku ma hɛɲ wu, nda nza hɛɲ manda tuwakha kul haf mndu ɲa nghay†.

³⁷ Ka'a nda duhwalhani mantsa: «Dagala skwi ɲa tskay ta vwah, slaghu a gwal ɲa tskay wa.

³⁸ Ndɛɓawa ndɛɓa ta dzvu da mnda vwah ka ghuna tsi ta gwal ksa slna, ɲa tskanata skwi ta vwah,» ka'a.

10

Hga duhwalha Yesu ghwanɲɛdɛ his

Mak 3:13-19, Luk 6:12-16

¹ Ka hagamta Yesu ta duhwalhani ghwanɲɛdɛ his. Ka valantá tsi ta mbrakwa ghazla ghwadaka sulkum,

nda mbamba mnduha ma inda dɛɲwaha, nda ya ma inda dɛɲwaha ta raghwa mndu nda raghwa ta hɛɲ.

² Wya hga tsa gwal ghwanɲɛdɛ his ya: Tanɲanani, Simunɲ ta hgɛ lu ka Piyer, nda Andre ta nzakway ka zwanɲamani, nda Yakubu zwanɲa Zebedi, nda Yuhwana ta nzakway ka Zwanɲamani,

³ nda Filip, nda Bartelemi, nda Tuma, nda Mata mnda tska dzumna, nda Yakubu zwanɲa Alfe, nda Tade,

⁴ nda Simunɲ mnda la Kananit, nda Zudas Iskaryut ta skwaptá Yesu ya.

Ghunafta Yesu ta duhwalhani ghwanɲɛdɛ his

Mak 6:7-13, Luk 9:1-6

⁵ Tsa gwal ghwanɲɛdɛ his ya ghwanagha Yesu da luwa. Ka'a nda hɛɲ ma kdaku tsi ka ghuna hɛɲ mantsa: «Yaha kuni dza'a da mndu kul nzakway ka la Yahuda. Yaha kuni lami da luwa la Samari.

⁶ Lawa tvɛ la Isra'ila, hahɛɲ ná, nda nza hɛɲ manda tuwak nda zada.

⁷ Lawa ka mna kuni ɲa tanɲ kazlay: Nduzagagha ndusa ga mghama Lazglafta, ka'a.

⁸ Ka mbamba kuni ta gwal kul dughwanaku, ka sli'aganapta kuni ta gwal nda rwa, ka mbambanapta kuni ta gwal nda ksa da rda mndu, ka ghazliɲta kuni ta ghwadaka sulkumha. Zlghaf ka mbalay kaghuni ka vla kaghuni guli ka mbalay.

* 9:34 Ngha ta 12:24. † 9:36 Ngha ta Mbsak 27:17, nda 1 Mghamha 22:17.

⁹ Yaha kuni klaftá dər dasu, dər tsemi, dər skwi ŋa da man-aka tsemi ma zliba ghuni.

¹⁰ Yaha kuni klaftá dər zliba mbuluh. Turtuktuk ka kuni da klaftá lgut. Yaha kuni klaftá 6a6ah, dər dafa, kabga nda ra ka mutsay mnda slna ta skwa zayni*.

¹¹ «Ka lamla kuni da luwa dagala, dər da zwanja luwa a tsi, zbawazba ta mndu ya nda fa vghani ŋa tsu'aftá kaghuni. Ka nzata kuni ga tsa mndu ya ha ka sagha fitika sli'afta ghuni.

¹² Ta lamə kuni da həga ga mndu ya, “ka nza zɔakwa Lazglafta nda kaghuni†,” ka kuni dazlay.

¹³ Ka nda fa vgha gwal ma tsa həga ya ŋa tsu'a zɔaku katsi, dza'a nzaku tsa zɔakwa ghuni ya ta ghəŋa taŋ. Ala, ka fa a vgha taŋ wu katsi, ka vragaghuvra tsa zɔakwa ghuni ya da kaghuni.

¹⁴ Ka kwalaghukwala lu ta tsu'aftá kaghuni snaghuna a lu ta gwada ghuni wu katsi, sli'apwa sli'a ma tsa həga ya, ka ma tsa luwa ya a tsi, ka tukwiŋta kuni ta rgitik ta səla ghuni.

¹⁵ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, baɗu tsay dza'a tsə Lazglafta ta guma ta ghəŋa mnduha ná, ta dərdər ŋa luwa Suduma nda Gwamura dza'a nzakwa tsi ka ŋa mnduha ma tsa luwa ya.»

Skwi dza'a slanaghatá

duhwalha Yesu

Mak 13:9-13, Luk 21:12-17

¹⁶ «Wana yu ta ghuna kaghuni manda tuwakha da taba kramtak mtakha. Ka nzata kuni nda hiɗa manda nahadik, manda ghərbu' kul had gwada ta ghəŋani ya ká kuni da nzata guli.

¹⁷ Dasuwa ká kuni, dza'a hlay mnduha ta kaghuni da vla guma. Dza'a sləvay həŋ ta kaghuni nda gaslərbaha ma həga tagha skwa taŋ.

¹⁸ Dza'a hlay lu ta kaghuni, kabga gwada ta i'i ta kəma ŋumna nda ya ta kəma mghamha. Ŋa nzakwa ghuni ka masləm̄tsəka ɗa ta kəma taŋ, nda ya ta kəma sanlaha ma mndəra mnduha.

¹⁹ Ka hlafhla lu ta kaghuni ka hladaghata ta kəma guma katsi, yaha kuni da ndana skwi ŋa mnay ghuni, nda ya ka kuni dza'a da gwaday. Dza'a vlaghunavla Lazglafta ta gwada ya ŋa gwaday ghuni ma va tsa fitik ya.

²⁰ Tsa gwada dza'a kuni gwaday ya ná, kaghuni a dza'a gwaday wu, Sulkuma Da ghuni dza'a gwaday nda ma kaghuni.

²¹ «Zwanamani dza'a vlatá zwanamani ŋa dzata. Dani dza'a vlatá zwanani ŋa dzata. Dza'a ndəranava ndəra zwana taŋ ta dadaha taŋ, ŋa vlatá həŋ ŋa pslata.

²² Dza'a husaŋhusa kuni ta inda mnduha ta ghəŋa gwada ta i'i. Ama mndu dza'a kɗanakta ná, dza'a mbaku.

* **10:10** Ngha ta 1 La Kwareŋt. 9:14, nda 1 Timute. 5:18. † **10:12** Ka nza zɔaku nda kaghuni: Tsaya ga zgwa la Yahuda ta lagha həŋ da mndu.

²³ Ka ta giri lu ɲa ghuni ma sana luwa katsi, ka hwaya kuni da sana luwa. Kahwath-wata ka yu ta mnaghunata, ma kɗaku kuni ka ranafá inda luwaha la Isra'ila ná, dza'a vragaghavra Zwanja mndu.

²⁴ «Malaghumala a mndu ta taghə lu ta skwi ɲani, ka mndu ta taghanatá skwi wa. Malaghumala a kwalva ta danjahəgani guli wa.

²⁵ Lavinlava mndu ta taghanata lu ta skwi ta nzakway ka guram nda mndu ta taghanatá skwi. Lavinlava kwalva ta nzakway ka guram nda danjahəgani guli. Ka si halaway, ka lu ta hga danjahəga ya ní, kighkigh ká lu dza'a hga gwal ma tsa həga ya tama?»

Faftá ghəɲ ta Yesu

Luk 12:2-7

²⁶ «Yaha kuni da zləɲa həɲ. Haɗ skwi bukwana lu dza'a kwal kul sabi ta daɓi wa. Haɗ skwi ɗifana lu dza'a kwal lu tsatsafta guli wa.

²⁷ Skwi mnaghuna yu ma grum ya ná, mnawa mna banluwa. Skwi mnaghuna lu ma sləməɲ ma sləməɲ ya guli ná, gugudawa guguda ta wa lilwa.

²⁸ Ma zləɲ kuni ta gwal ta dzatá slu'uvgha ta kwal kul laviɲta dzatá hafu. Lazglafta ta laviɲta zadananatá‡ slu'uvgha nda hafu tani ma həga vu ya ɲa zləɲay katək.

²⁹ Haɗ lu ta skwaptá tiyti his ta kwaɓu ra? Kulam nda tsa ná, haɗ ya dər turtuk ma

həɲ dza'a zadavaghuta kul ɗvaftá Da ghuni wa.

³⁰ Nduk nda swidi ma ghəɲa ghuni tani ná, mbəɗaf mbəɗa Lazglafta demdem.

³¹ Yaha kuni da zləɲ, mal kaghuni sgítani ka ndəghata tiytiha.

³² «Tsaya tama, ka ɲa Yesu i'i ka mndu ta kəma inda mndu katsi ná, i'i guli ná, ɲa ɗa na mndu na wu, ka yu dza'azlay ta kəma Da ɗa ta nzakway ta luwa.

³³ Ala, ka ɲa Yesu a\$ i'i wu, ka mndu ta kəma mnduha ya guli ná, i'i guli ná, ɲa ɗa a na mndu na wu, ka yu dza'azlay ta kəma Da ɗa ta nzakway ta luwa.»

Zɗaku a klagagha Yesu wa
Luk 12:51-53, 14:26-27

³⁴ «Yaha kaghuni da ndanay kazlay: Zɗaku klagagha i'i da ghəɲa haɗik kə'a. Kafay klagagha yu.

³⁵ Saghasa yu da dganatá i zwanj nda dani, ta i makwa nda mani, ta i ghwa'ali nda midzani.

³⁶ Gwal ma həga ga mndu dza'a nzakway ka ghuma mndu ma va tsa həga* ya.»

Vlatá ghəɲ manda ɲa Yesu

³⁷ «Ka malaghumala ɗvafta mndu ta dani ka mani a tsi ka i'i ná, ta nza a tsa mndu ya ka ɲa ɗa wa. Ka malaghumala ɗvafta mndu ta zwanjani ka makwani a tsi ka i'i ná, ta nza a tsa mndu ya ka ɲa ɗa guli wa.

³⁸ Ka kla a mndu ta udza zləɲayni ka dza'a mista ɗa wu

‡ 10:28 Ngha ta Yakubu 4:12. § 10:33 Ngha ta 2 Timute. 2:12. * 10:36 Ta ghəɲa aya 35-36, ngha ta Mika 7:6.

ná, ta nza a tsa mndu ya ka ña ña wa.

³⁹ Ka ta nzula hafa ña ya ka mndu katsi ná, dza'a zadĩnzadã tsa mndu ya ta tsa hafani ya. Mndu ta zadĩntã hafani ta gwada ta i'i guli ná, dza'a mutsay tsa mndu ya ta tsa hafani ya guli.»

Mndu ta tsu'aftã duhwalha Yesu ná, Yesu tsu'af tsi

Mak 9:41

⁴⁰ «Ka tsu'aftsu'a mndu ta kaghuni, i'i tsaya tsu'af tsi. Mndu ta tsu'aftã i'i guli, mndu ta ghunagatã i'i tsaya tsu'af tsi guli.

⁴¹ Mndu ta tsu'aftã anabi kabga nzakwani ka anabi ná, dza'a mutsay ta nisala manda ya ta vlã lu ña anabi. Mndu ta tsu'aftã mndu tdukwa, kabga nzakwani ka mndu tdukwa ná, dza'a mutsay ta nisala manda ya ta vlã lu ña mndu tdukwa.

⁴² Mndu ta tanaftã ñar leghwa imi lænlæña yeya tsi ña say ta sani turtuk mataba tsa zwaniha ya, kabga nzakwani ka duhwala ña ná, kahwathwata ka yu ta mnaghunata, had nisala tsa mndu ya dza'a zwaduta wa.»

11

Ghunafta Yuhwana ta mndu

Luk 7:18-35

¹ Manda kdakwa Yesu ta tsa tagha skwiha ña tsa duhwalhani ghwanpdã his ya ná, ka sli'aftã tsi hada ka laghwi da ra luwaha ma tsa hadik ya ña tagha skwiha, nda ya ña mna Lfidã Gwada.

Dawutã vla Yuhwana mnda maga batem

² Ma tsa fitik ya, ma gamak na Yuhwana mnda maga batem. Ka snantã tsi ta mna gwada ta Kristi nda slaha ta magã tsi. Ka ghunaftã tsi ta sanlaha ma duhwalhani

³ da dawanta da Yesu kazlay: Kaha Kristi dza'a sagha ya re, ari ka kzla ñni ta sana mndu a na kã'a.

⁴ Ka Yesu nda hæñ mantsa: «Lawa mnanatã Yuhwana ta skwi ya snan kuni nda skwi ya nghan kuni.

⁵ Nda ngha gwal si nda ghulpa ta vli. Ta mbaða gwal si nda raghwa sãla tan. Nda mbamba gwal si nda rã mndu ta hæñ. Nda sna gwal si ka matgham ta slãmøn. Sli'agapsli'a gwal si ta rwuta. Mnanamna lu ta Lfidã Gwada ta gwal ka pdu*.

⁶ Rfu da mndu ya kul kwalaghutã zlghaftã i'i,» ka'a.

Gwada Yesu ta ghãña Yuhwana

⁷ Ta sli'i duhwalha Yuhwana ka vru, ka mnã Yesu ña ñamga ta gwada ta Yuhwana, ka'a mantsa: «Nahgani laghu kuni da nghan ma mtak na? Gagadak ta vyã falak rki laghu kuni da nghan na?

⁸ Nahgani laghu kuni da nghan ba? Mndu ta sudavata lgut nda bla rki laghu kuni da nghan? Ya wya gwal ta sudavatã lgut nda bla nda bla ta hæñ ná, ma hæga ga mghamha hæñ.

* 11:5 Ngha ta Isaya 35:5-6, 61:1.

⁹ Nu va skwi laghu kuni da nghay tama? Anabi rki laghu kuni da nghay? Mantsa nza-kwani, ka yu ta mnaghunata ná, malaghumala tsa mndu ya ta anabi.

¹⁰ Tsatsi tsa mndu mnə deftera Lazglafta ta gwađa ta ghəŋani kazlay: Wya yu ta tinlaghutá ghunafta mnda đa ka kagha ŋa payaghatá tvi† kə'a ya.

¹¹ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata na: Mataba inda mndu ya yaga marakw nda ya ná, hađ mndu ya ta zlagapta ka malaghutá Yuhwana mnda maga batem wa. Tsaw tama ná, mndu ya ta htuta katakata ma ga mghama Lazglafta ná, malaghumala ta tsatsi.

¹² Daga ta fitika Yuhwana mnda maga batem, ha ka sagha ta gitana, ta hwisay lu nda mbraku ta ga mghama Lazglafta. Ta zbay tsa gwal ta hwisay nda mbraku ya ta zlu'atá tsa ga mghama Lazglafta ya guli.

¹³ Inda la anabi nda deftera Musa tani, mnumna həŋ ta gwađa ta ghəŋa tsa ga mghama Lazglafta ya, ha ka sagha ta fitika zlagapta Yuhwana.

¹⁴ Kata kumay kuni ta snaŋta katsi ná, Yuhwana tsa Iliya dza'a vragaghata ya.

¹⁵ Ka mamu mndu nda sləməŋa snay ka sna tsi.

¹⁶ «Nda wa dza'a gra yu ta mnduha ta na zamana na na? Manda tskatá vgha zwani ta

luma ta tsgha lwi ŋa graha tan
¹⁷ kazlay: Vyanafha ŋni ta sinlak ná, skala a kuni wu, fanafha ŋni ta laha ta ŋađa ghəŋ, tawa a kuni wu kə'a ya həŋ.

¹⁸ Saghaha Yuhwana, za a ta skwi wu, sa a ta skwi wu, "a'nda halaway ma ghəŋani!" ka mnduha nda tsi.

¹⁹ Saghaha Zwanja mndu, ta zay ta skwi, ta say ta skwi, "a' mamblahawa ya, dagala sasakwani, a' gra gwal tska dzumna, nda gwal dmaku ya," ka həŋ nda tsi. Kulam nda tsa, ta nghaku difla Lazglafta ma slnahani.»

Sana luwaha ta kwalaghutá zlglaftá Yesu

Luk 10:13-15

²⁰ Tahula tsa tama, ka tsukunustá tsi nda gwađa ta luwaha ya maga tsi katakata ta mazəmzəmhani mida, kabga kwalaghuta tan ta mbəđanaftá nzakwa tan. Ka'a mantsa:

²¹ «Daŋwa ŋa gha luwa Kwarizin! Daŋwa ŋa gha luwa Betsayda! Ka má tsa mazəmzəm magə lu ma luwa gha ya, má maga ma luwa Tir, nda luwa Siduŋ lu katsi ná, má gitagita a ta mbəđanaftá həŋ ta nzakwa tan ka pghavatá buhu nda hutidif ta vgha‡ wa.

²² Tsaya ta kəl yu ka mnaghunata kazlay: Bađu tsay dza'a tsə Lazglafta ta guma ta ghəŋa mnduha ná, ta dərdər ŋa luwa Tir nda luwa

† 11:10 Ngha ta Malatsi 3:1. ‡ 11:21 Kwarizin, Betsayda, Tir, Siduŋ: Ngha ta Isaya 23:1-18, nda Izekiyel 26, nda Yuwel 4:4-8, Amus 1:9-10.

Sidun̄ dza'a nzakwa tsi ka ŋa ghuni.

²³ «Kagha guli Kafarnahum! Dza'a kapay Lazglafta ta i'i ta luwa ka kagha ta gray ra? Bukwa a gha tsa! Dza'a vradaghavra lu tđəm da vla gwal nda rwa. Ka má tsa mazəmzəm maga lu ma luwa gha ya, má maga ma luwa Suduma lu katsi ná, má ta teke'a luwa Saduma gita naŠ.

²⁴ Tsaya ta kəl yu ka mnaghunata kazlay: Bađu tsay dza'a tsə Lazglafta ta guma ta ghəŋa mnduha ná, ta dərdər ŋa luwa Suduma dza'a nzakwa tsi ka ŋa gha kə'a.»

Snanamta Yesu ta Dani ta gwal ka zwanani

Luk 10:21-22

²⁵ Ma va tsa fitik ya, ka Yesu mantša: «Ta rfay yu ta kagha Da, Mghama luwa nda hadik tani, kabga difana difa ka ta na skwiha na da gwal nda difil ma ghəŋa taŋ, nda gwal nda sna ta skwi*, ka maranata ka ta zwani.

²⁶ Manda va tsa nzakwani Da, ta rfay yu ta kagha, ma zdakwa gha nzakwa tsi mantša.

²⁷ «Da da ta vliha ta inda skwi. Had sana mndu nda sna ta Zwan wa, ba Da yeya nda sna. Had sana mndu nda sna ta Da guli wa, ba Zwan yeya nda sna, nda mndu ta kumə Zwan ta maranata,» ka'a.

Sagha da Yesu ŋa mutsa mbi'a vgha

²⁸ «Saghawasa da i'i inda kaghuni gwal nda hərfa da ndəgaku ka mbi'aghunapta yu ta vgha.

²⁹ Zba a yu ta nzaghu-naghata wa. Klawakla ta ndəgaku ya ta klə yu, ka tagha kuni ta skwi da i'i, mantša ya dza'a kəl kuni ka mutsaftá mbi'a vgha.

³⁰ Manda va tsaya nza-kwani, skwi ya dza'a faghunaghata yu ná, ndəgaghunata a wa. Kafkafani nzakwani,» ka'a.

12

Zwanə mndu Mgham ta ghəŋa sabat

Mak 2:23-28, Luk 6:1-5

¹ Ma va tsa fitik ya, bađu fitika sabat, ka labə i Yesu nda duhwalhani nda ma vwaha hya. Ka kuzlanafá maya ta duhwalhani. Ka ɓala'atá həŋ ta ghəŋa alkama* ŋa dghaday.

² Nghay la Farisa ta tsa skwi ta magə həŋ ya ná, ka həŋ nda Yesu mantša: «Ngha ta duhwalha gha ɓa! Wa'a həŋ ta maga skwi kul raku ka magay bađu sabat†,» ka həŋ nda tsi.

³ Ka Yesu nda həŋ mantša: «Ta dzanaf a kaghuni ta skwi ya maga Dawuda kuzlanafər maya, nda gwal kawadaga nda tsatsi tani ra?

⁴ Ka lamə həŋ da həga Lazglafta ka zuta həŋ ta skwa zay fana lu ta Lazglafta. Had sana mndu ta za tsa skwa zay ya, dər Dawuda, dər tsa gwal kawadaga nda tsi ya

Š 11:23 Ngha ta Isaya 14:13-15, Suduma Ngha ta Zlrafta 19:24-28. * 11:25 Ngha

ta 1 La Kwareŋt 1:17-29. † 12:1 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 23:26. ‡ 12:2 Ngha ta Sabi 34:21. † 12:4 Ngha ta 1 Samuyel 21:2-7, nda Zlahu 24:9.

mazlay wu, ba gwal dra skwi ɲa Lazglafta[‡] yeya ta zay.

⁵ Ari ta dzaɲaf a kuni ma deftera zlahu kazlay: Baɗu sabat ná, ta zluɲzla gwal dra skwi ɲa Lazglafta ta zlahu sabat ta magə həɲ ta slna ma həga Lazglafta, ksaf a ta həɲ ka dmaku[§] wu kə'a na?

⁶ Tsaw ka yu ta mnaghunata ná, mamu sana skwi hadna ta malaghutá həga Lazglafta.

⁷ Ka má nda sna kuni ta klatá ghəɲa skwi mnə lu kazlay: Tawa hidahidá skwi ta zɗigihata pla ghəɲ nda rini* a wu kə'a ya ná, má had kuni dza'a mnay kazlay: Magamaga həɲ ta dmaku, kə'a nda tsa gwal kul had dmakwa taɲ ya wa.

⁸ Zwaɲa mndu ná, tsatsi mgham ta ghəɲa fitika sabat,» ka'a.

Mbanafta Yesu ta mndu nda mta dzvani

Mak 3:1-6, Luk 6:6-11

⁹ Ka sli'aftá Yesu ka zlaɲtá tsa vli ya, ka laghwí da həga tagha skwa la Yahuda.

¹⁰ Hada, mamu sana mndu nda mta dzvani. Ka mnduha dawanta da Yesu mantsa: «Vlavla zlahu mu ta tvi ɲa mbanaftá mndu baɗu sabat re, ari ki na?» ka həɲ nda tsi ɲa mutsaftá rutsak tida.

¹¹ Ka'a nda həɲ mantsa: «Waya mataba ghuni, ka dɛɗaghatá kɛakwa tuwakani turtuktuk da gudzuvrɲɲ baɗu sabat, dza'a kwal kul kligiɲtá tsa tuwakani ya na?

¹² Malaghumala a mndu ka tuwak ra? Tsaya tama ná, pyaf a lu ta mndu ka maga zɗaku baɗu sabat wa,» ka'a.

¹³ Ka'a nda tsa mndu nda mta dzvani ya mantsa: «Tɗap dzva gha,» ka'a. Ka tɗaptá tsi, gi yəmad vrvavfvr tsa dzvani ya manda va tsa sanani ya.

¹⁴ Ka gi gazlagaptá la Farisa, ka laghwí dZRaku ɲa zba tvi ɲa zadɲtá Yesu.

Yesu ná, kwalva ya zbap Lazglaftaya

¹⁵ Tsatsafta Yesu ta tsa ndana taɲ ya, ka sli'aftá tsi ma tsa vli ya, ka laghwí. Ka sli'aftá dəmgá guli ka laghwí mistani, ka mba mbə tsi ta inda gwal ma dɛɲwa.

¹⁶ Ka zlahanaghatá tsi ta həɲ ka ɲdɛɲda kazlay: Yahayaha kuni da mnihata kə'a.

¹⁷ Kəl tsi ka mnay mantsa ya ná, nda nza ɲa dzanaghatá ghəɲa gwada ya mna anabi Isaya kazlay:

¹⁸ Wya kwalva da ya zbap yu, ya dVU yu, ya ta zɗigihata katakata, dza'a fanaghafa yu ta Sulkuma da, dza'a mnanamna ta inda mndəra mndu kazlay: Tudukwa guma da kə'a.

¹⁹ Zbətə a ta zlərdawi wa. Dzətə a ta lawlaw wa. Had mndu dza'a snɲta ta gugudaku ta pazlala wa.

²⁰ Had dza'a kɛagliɲtá ɓlanaptá sulam nda ghada ɲatani wa. Had

§ 12:5 Ngha ta Mbsak 28:9-10. * 12:7 Huseya 6:6, nda Mata 9:13.

dza'a kdɪnta mtəglinʔa pitirla ta mtaku mtaku guli wa. Mantša ya dza'a maga tsi ha ka vlanʔani ta za ghwa ta skwi tɬukwa.

21 Na fafta mndəra mnduha ta ghəŋa taŋ ta hgani[†] kə'a ya.

Ghzlinʔa Yesu ta ghwadaka sulkumha

Mak 3:22-30, Luk 11:14-23

22 Ka kladaghatá lu da Yesu ta sana mndu ksu ghwadaka sulkum ta ghulpinʔa, ka tsinʔa ka rgha guli. Ka mbanafťá tsi. Ka gwadə tsa mndu ya ta gwadə tsəlen, ka nghanťá tsi ta vli tsidif guli.

23 «Zlah zwanʔa Dawuda a na mndu na wu re?» ka mnduha ka ndərmimay.

24 Na snanʔa la Farisa ta tsa skwi ya, ka həŋ mantša: «Nda mbrakwa halaway[‡] ta nzakway ka mghama ghwadaka sulkumha ya ta ghazla tsi ta ghwadaka sulkumha,» ka həŋ.

25 Tsaw nda sna Yesu ta skwi ta ndanu həŋ. Ka'a nda həŋ mantša: «Ka ta lmuvuslma va tsa ga mgham turtuk ya ta lmu katsi ná, sladglata a tsa ga mgham ya wa. Ka ta lmuvistalmu gwal ma luwa turtuk, ka gwal ma həga turtuk a tsi guli ta lmu ná, had ya dza'a sladglata ma həŋ guli wa.

26 Ka si ta ghzlay halaway ta halaway katsi ná, dgavapdga tsa halaway ya nda tsa tama. Waka ga

mghamani dza'a sladglata tama na?

27 Ka si nda mbrakwa Halaway ta ghzla yu ta ghwadaka sulkum ya ní, nda mbrakwa wa ta ghazla zwana ghuni guli? Tsaya tama, vərđa hahəŋ dza'a tsaghunatá gumani.

28 Ala, ka si nda Sulkuma Lazglafťa ta ghzla yu ta ghwadaka sulkumha katsi, bhavaghunaḅha ga mghama Lazglafťa nda tsa tama.

29 «Ari, waka mndu dza'a lavinťá lami da həga ga mndu nda mbra ka hlugudunťa huzlani ta kul habafťá tsi ta tsa mndu nda mbra ya na? Tahula tsaya dza'a kəl tsi ka hlugudunťa huzlani.

30 «Mndu kul had mista da ná, ghuma da tsa mndu ya. Mndu kul had ta katihata nda tskanata guli ná, kwizidinťa ŋa tsa mndu ya ta kwizay.

31 Tsaya ta kəl yu ka mnaghunata kazlay: Inda dmaku ta gə mndu, nda rutsak ya ta pghə tsi ta Lazglafťa ná, dza'a plinispla lu ta həŋ. Ama mndu ta vzaftá rutsak ta Sulkum nda ghuḅa ná, had lu dza'a plinistá dmakwani wa.

32 Ka vzafvza mndu ta rutsak ta Zwanʔa mndu katsi, dza'a plinispla lu ta dmakwani. Ama mndu ta vzaftá rutsak ta Sulkum nda ghuḅa ná, had lu dza'a walanťá plinistá dmakwani, dər ta na zamana na, dər ta zamana dza'a sagha wa.»

[†] 12:21 Ngha ta Isaya 42:1-4. [‡] 12:24 Ngha ta 10:25.

*Fu nda yakwani**Luk 6:43-45*

³³ «Ka si zɔ́a ya fu ya, ka lu ná, zɔ́a yakwani. Ka si zɔ́a a ya fu ya wu, ka lu ná, zɔ́a a yakwani guli wa, kabga ta yakwani ta tsatsafta lu ta fu.

³⁴ Mndəra la mupuha na! Waka kuni si má dza'a mnagaptá skwi dīna, kaghuni la ghwadak na! Ka nu ndəghatá skwi ma ɲudufa mndu ta mniginjta wubisima mndu.

³⁵ Nərma mndu ná, ma tsa ɲərma skwiha ma ɲudufani ya ta kligista tsi ta skwi dīna. Ghwadaka mndu guli ná, ma tsa ghwadaka skwiha ma ɲudufani ya ta kligista tsi ta ghwadaka skwi.

³⁶ Ka yu ta mnaghunata ná, nda wa taɲ dza'a mnəginjta mnduha baɖu guma ta inda ɲaslu ya brəfəginj həɲ.

³⁷ Nda gwada ma wa gha dza'a tsaghaghata lu ta guma. Ka ɲa kwala dmakwa gha kul had tsi, ka ɲa nzakwa dmakwa gha mamu a tsi.»

Zlghawa Yesu ɲa gwal ta dawa mazəmzəm

Mak 8:11-12, Luk 11:29-32

³⁸ Ka sanlaha ma gwal tagha zlahu ɲa mnduha, nda sanlaha ma la Farisa guli, nda Yesu mantsa: «Mghama da, ta kumay ɲni ta magata gha ta mazəmzəm ɲa grafta ɲni kazlay: Sa daga da Lazglafta ka kə'a,» ka həɲ.

³⁹ Ka Yesu nda həɲ mantsa: «Ghwadək mnduha ta na fitik na. Had həɲ ta zləɲa Lazglafta

wa. Ta dawa mazəmzəm həɲ. Had sana mazəmzəm dza'a maganata lu ta həɲ, ka tsa ɲa anabi Yunusa ya a tsi wa.

⁴⁰ Manda va ya maga anabi Yunusa ta vaghu hkən nda rvidik hkən ma huɖa mghama klipis ya, manda va tsaya guli dza'a magata Zwanja mndu ta vaghu hkən nda rvidik hkən ma hadik.

⁴¹ Ghalya guli, gwal ma luwa Niniva ná, snasna həɲ ta gwada anabi Yunusa*, ka mbədanaftá həɲ ta nzakwa taɲ. Wana mamu mndu ta malaghutá anabi Yunusa hadna. Baɖu tsay dza'a tsə Lazglafta ta guma ta ghəɲa mnduha, “ɲa ghuni dmaku,” ka gwal ma luwa Niniva dza'a sli'afɖa mnay ɲa mnduha ta na fitik na.

⁴² Ghalya, ka sli'afɖa sana marakw ta ga mgham ma vli di'ij nda ga sud†, ka lagha da sna difla Salumuɲ. Wana mamu mndu hadna ta malaghutá Salumuɲ nda difil. Baɖu tsay dza'a tsə Lazglafta ta guma ta ghəɲa mnduha, “ɲa ghuni dmaku,” ka tsa marakw ya dza'a mnanatá mnduha ta na fitik na.»

Vradamta ghwadaka sulkum da mndu
Luk 11:24-26

⁴³ «Ka sabsa ghwadaka sulkum ma mndu katsi, ɲa dza'ani da ra vli tuhwayaɲ tuhwayaɲa ka zba vli ɲa mbi'a vghani. Ka trid mutsaf

a tsi ta tsa vli ŋa mbi'a vghani ya wu katsi,

⁴⁴ “ka vra yu da tsa hōga da sabə yu mida ya gra,” ka'a dza'azlay, ŋa sli'aftani ka vradaghata. Ka ta vradaghatá tsi nda tsukwa vli mida, nda paya dina katsi,

⁴⁵ yawa da! kə'a dza'azlay ŋa vraghutani, ŋa hlanaktani ta sanlaha ma ghwadaka sulkumha ndəfáŋ ta malaghutá tsatsi nda sidi. Ŋa lama taŋ da tsa hōga ya ka nzamta mida. Mantsa tama, dza'a nzakway badzatá nzakwa tsa mndu ya ka malaghutá nzakwani taŋtaŋ. Manda va tsaya dza'a nzakwa tsi nda na mnduha ta na ghwadaka fitik na,» ka'a.

*Vərdaka mnduha Yesu
Mak 3:31-35, Luk 8:19-21*

⁴⁶ Tata gwada tsa gwada ya Yesu nda dəmga ná, ka bhadaghatá i mani nda zwanamani, ka nzaghutá həŋ ma bli, ka zbə həŋ ta gwadganata.

⁴⁷ Ka sana mndu nda tsi mantsa: «Wa'a i ma gha nda zwanama gha ma bli ta zba gwadgaghata,» ka'a nda tsi.

⁴⁸ Ka Yesu nda tsa mndu ta mnay ŋani ya mantsa: «I wa i ma da nda zwanama da na?» ka'a nda tsi.

⁴⁹ Ka fadapta tsi ta dzvu tvə duhwalhani, ka'a mantsa: «Wana i ma da nda zwanama da.

⁵⁰ Dəŋ wati ma mndu ta maga skwi ya kumaŋ Da da ta nzakway ta luwa ná, tsa mndu ya ta nzakway ka

zwanama da, nda mukuma da, nda ma da,» ka'a.

13

*Gwada ta wutsa hulfa
Mak 4:1-9, Luk 8:4-8*

¹ Bađu va tsa fitik ya, ka sabi Yesu ma hōga* ka laghwi nzata ta wa drəf.

² Ka tskadaghatá dəmga ŋərβisl ta vgha ta vatani. Ka sli'aftá tsi ka laghwi nzagapta ma kwambalu ta nzatá inda mnduha ta wa ghwa.

³ Ka mnə tsi ta ndəghata skwiha ŋa taŋ ka mahdihdi, ka'a mantsa: «Mbadā sana mndu ka sli'afta ka laghwi da wutsa hulfani.

⁴ Tata wutsay wutsay, ka rkatá sanlaha ma hulfa ta tvi, ka sli'aktá dyaŋka ka daguta.

⁵ Ka rkatá sanlaha ta klu-luh ma vli kul slaghutá hadik, ka gi dyaftá tsi misimmisim kabga sira a hadik ta ghəŋani wa.

⁶ Na safa fitik dzafta tida ka zlghutá tsi həw ka ghwaluta, kabga slaghu a slrəŋ mistani wa.

⁷ Ka rkamtá sanlaha ma teki, ka glanaghatá teki ka raghwanata.

⁸ Ka rkatá sanlaha ta gənək, ka dyaftá tsahaya ka glaftá tsi ka pghaftá ghəŋ ka zwan dze'dze', bərlzəzla ghəŋa sanlaha, seleta ghəŋa sanlaha, midida ghəŋa sanlaha.»

⁹ Ka sganaghatá Yesu, ka'a mantsa: «Mndu nda sləməŋa snay ka sna tsi,» ka'a.

Kabgawu ta kol Yesu ka gra gwada nda gra na?

Mak 4:10-12, Luk 8:9-10

* 13:1 Ngha ta Markus 3:1.

10 Ka gavanavatá duhwalhani, ka hən mantša: «Kabgawu ta kəl ka ka mna gwadaŋa taŋ ka mahdihdi katək na?» ka hən.

11 Ka Yesu nda hən mantša: «Kaghuni ná, vlaghunavla lu ta snaŋtá vərda difatá ga mghama Lazglafta, ama vlan a lu ta hahən wa.

12 Na mndu mamu skwi da tsi ta sganaghata lu, ŋa sgutani da tsi. Ama mndu ya kul had skwi da tsi ná, dza'a kləgadanaghu kla lu ta va tsa ki'a da tsi ya.

13 Tsaya ta kəl yu ka mnay ka mahdihdi ŋa taŋ, kabga dər nghanha hən, nghan a hən wa. Dər snaŋha hən nda sləmənja taŋ katək, sna a hən wu, graf a hən guli wa†.

14 «Ta ghənja taŋ dədəfta tsa gwada Lazglafta ta mnay nda ma wa anabi Isaya‡ kazlay:

“Dər dza'a nda sna kuni nda sləmənja ghuni, grafta a kuni wa.

Dər dza'a nda nghan kuni nda ira ghuni, nghanja a kuni wu kə'a ya.

15 Təŋu tənja ghənja na mnduha na.

Dərzlaf dərzla hən ta sləmənja taŋ,

hafha hən ta ira taŋ, kabga va a hən ta nghanja wa, yaha hən da snaŋta nda sləmənja taŋ,

yaha hən da grafta ma ŋudufa taŋ,

yaha hən da mbədənaftá nza-kwa taŋ,

da mbanaftá yu ta hən§.”

16 «Kaghuni ná, nda tfawi ta ghənja kaghuni, kabga nda nghan ira ghuni ta vli, nda sna sləmənja ghuni ta sləmən.

17 Kahwathwata ka yu ta mnaghunata: Nda ndəgha la anabi nda gwal tdukwatdukwa nzakwa taŋ si ta dvanja nghanja na skwi nghan kaghuni na, lay nghan a hən wa. Si ta kumay hən ta snaŋtá na skwi snaŋ kaghuni ná, sew sna* a hən wa,» kə'a ya.

Klatá ghənja tsa gwada ta wutsa hulfa ya

Mak 4:13-20, Luk 8:11-15

18 «Snawasna tama ta klatá ghənja gwada ta ghənja tsa mndu ta wutsa hulfa ya.

19 Tsa tvi rkaf hulfa tida ya ná, gwal ta snaŋtá gwada ta ga mghama Lazglafta kul grafta hən ya, hən. Ka sagha halaway zlu'ugudunustá hən ta tsa skwi wutsam lu ma ŋudufa taŋ ya.

20 Tsa kluluh rkaf hulfa tida ya ná, tsaya mndu ta snaŋtá gwada ta ga mghama Lazglafta, gi ka tsu'aftá tsi nda rfu.

21 Tsaw tama, had slrən mistani wu, nzdəva a wa. Ka gi grungra ghuya danwa, ka giri a tsi kabga tsa gwada ya, gi zləmbutani.

22 Tsa vli ma teki rkam hulfa mida ya guli ná, tsaya gwal ta snaŋtá gwada Lazglafta, ka laghu hən da ndana skwiha ma ghənja hadik, nda skwa gadghəl, ka raghwanatá tsa skwiha ya ta

† 13:13 Nghan ta Markus 4:12. ‡ 13:14 Nghan ta Isaya 6:9-10. § 13:15 Nghan ta

Isaya 6:9-10. * 13:17 Nghan ta 1 Piyer 1:10, 12.

tša gwada ya ma hən, ka niŋtá hən ka ksuban.

²³ Tša gənək rkaf hulfa tida ya guli ná, tsaya gwal ta snanťá gwada Lazglafta ka snatá hən, ka magaftá hən: Ghəmbəts ghəmbəts sanlaha, salala sanlaha, midida sanlaha.»

Ghwadaka kuzun

²⁴ Ka'a nda hən nda sana mahdihdi mantša: «Ka guram ga mghama Lazglafta nda sana mndu ta sləgamťá vərđa hulfa hya ma vwahani.

²⁵ Girvidik, sli'aghuslia lamndu da vlə hani, ka lagha ghumani da sləginistá rira distani ka laghwani.

²⁶ Manda dyafta tša hulfa ya ka pghaftá ghən, ka zlagptá rira guli.

²⁷ Ka lagha kwalvaha tša danəhəga ya mnay nani, ka hən mantša: "Mghama da! vərđa hulfa a sləgam kagha ma vwaha gha kay ra? Lamə ndiga rira dida na?" ka hən.

²⁸ Ka'a nda hən mantša: "Ghuma da ta magatá tša," ka'a. Ka tša kwalvaha ya nda tsi mantša: "Ta dvey ka ka dza'a nni rətiŋta rki na?" ka hən. Ka'a nda hən mantša:

²⁹ "Zlanwazla, ma lə kuni da rətay, yaha kuni da gaŋiŋta nda vərđa hya.

³⁰ Zlanwa hən ka glakwa hən ka skwa turtuk ha ka sagha fitika ts kay ta vwah. Tskapwa tska karaku ta rira, ka habafta kuni nja driŋta nda vu. Vərđa hya ya, ka tskidimta kuni da guvura da,

ka yu dza'azlay nda gwal tska skwi ta vwah,"» ka'a.

Hya kramasa

Mak 4:30-32, Luk 13:18-19

³¹ Ka'a nda hən nda sana mahdihdi kay guli mantša: «Ga Mghama Lazglafta ná, ka guram nda hya kramasa klaf mndu ka sləgamta ma vwa-hani.

³² Ndərzikwa tsatsi mataba inda hulfaha, ama ka dyaf dya tsi ka glafta, mal tsatsi mataba hulfa nidaliha. Ta nuna gdiz ka fu, nja sli'adaghata dyakha da baba həga tan ja zligamahani.»

Is

Luk 13:20-21

³³ Ka'a nda hən nda sana mahdihdi guli mantša: «Ka guram ga mghama Lazglafta nda is ta klafta marakw ka labanamta ma kuratá darama hupu hkən nja nlaftá tša hupu ya demdem,» ka'a.

Mahdihda Yesu nja mnigijťá skwi nda difa

Mak 4:33-34

³⁴ Ka mahdihdi mnanata Yesu ta inda tša skwiha ya ta dəmga. Had sana skwi mnanan tsi ta hən kul had ka mahdihdi wa,

³⁵ kada nzakwa dzatá ghənə gwada anabi ta mnay kazlay:

«Ka mahdihdi dza'a gwada yu ta gwada nda hən.

Dza'a mnigijmna yu ta skwiha nda difa daga ka ya wu zlraftá ghənə hadik† kə'a ya».

Klatá ghənə gwada ta ghwadaka kuzun

† 13:35 Ngha ta Zabura 78:2.

³⁶ Mbadá Yesu ka zliñtá dæmga, ka sli'aftá tsi ka laghu da hæga. Ka gavanavatá duhwalhani, ka hæj nda tsi mantsa: «Pslañnap psla ta klatá ghəŋa tsa mahdihdi ta ghəŋa rira ya,» ka hæj.

³⁷ Ka'a nda hæj mantsa: «Tsa mndu ta sləgamtá vərđa hulfa hya ya ná, Zwanja mndu ya.

³⁸ Vwah ya guli ná, ghəŋa hadik tsa. Vərđa hulfa hya ya guli ná, gwal ta nzakway ka ŋa ga mghama Lazglafta ya. Rira ya guli ná, gwal ta nzakway ka ŋa halaway ya.

³⁹ Tsa ghuma ta sləgamta ya guli ná, halaway ya. Tsa tska skwi ta vwah ya, tsaya kdakwa ghəŋa hadik. Tsa gwal tska skwi ta vwah ya guli, tsaya duhwalha Lazglafta.

⁴⁰ Manda va tsa tskaptá rira ŋa drinta nda vu ya, manda va tsaya dza'a nzakwa tsi badu kdavakta ghəŋa hadik guli.

⁴¹ Dza'a ghunaga ghuna Zwanja mndu ta duhwalhani ŋa talaptá inda gwal ta pghamtá mndu da ga dmaku, nda gwal ta maga ghwadaka skwi, ŋa hliñtá hæj di'ij nda ga mghamani,

⁴² ka pghamtá hæj da duda vu. Ŋa wahay tanj ta wahu, ka hpada sli'inja[‡] tanj hada.

⁴³ Ama gwal ta nzakway tdukwa ta wa ira Lazglafta ya, manda fitik dza'a wudakwa hahəŋ ma ga

mghama Daš tanj. Ka mamu mndu nda sləmənja snay, ka sna tsi.»

Gadghəl ma dīfa

⁴⁴ «Ka guram ga Mgham Lazglafta nda gadghəl ta dīfa ma sana vwah. Ka lagha sana mndu dukwafta tida. Ka dīfglanata tsa mndu ya guli. Ka laghu tsi nda rfu da dza-wiñtá inda skwani ka skwata tsa vwah ya.»

Mizidīkw nda bla dzvani

⁴⁵ «Ka guram ga mghama Lazglafta nda sana mnda tsakala ta psa mizidīkwha nda bla dzvani.

⁴⁶ Ka mutsafta tsi ta tsa mizidīkw ya turtuk nda bla dzvani ya. Ka laghu tsi dza-wiñtá inda skwani ka skwata tsa mizidīkw ya.»

Kadəŋ

⁴⁷ «Ka guram ga mghama Lazglafta nda kadəŋ ta wudadata lu da drəf ŋa tumagaftani ta inda mndərga klipiha kavghakavgha.

⁴⁸ Ndəghafta tsa kadəŋ ya, ŋa tdagaftha ta wa sgam. Tahula tsa, ŋa nzata ka dagaptá ya dinadina, ka pghamta ma tughuba, ŋa pghintha ghwadakhani.

⁴⁹ Mantsa ya dza'a nzakwa tsi ma kdakwa ghəŋa hadik. Dza'a sli'aga sli'a duhwalha Lazglafta ŋa galapta tanj ta ghwadaka mnduha mataba tdukwani,

⁵⁰ ŋa pghaghata tanj ta hæj da duda vu, ŋa wahay tanj ta

[‡] 13:42 Ngha ta Mata 8:12

§ 13:43 Ngha ta Daniyel 12:3.

* 13:50 Ngha ta

Mata 8:12.

wahu ka hpada sli'inja* tan hada.»

Lfida gadghal nda halatani

⁵¹ Ka Yesu nda duhwalhani mantsa: «Lamla inda tsa skwiha ya da sləmənja ghuni rki na?» ka'a nda həŋ. «Anji!» ka həŋ zlghanaftha wani.

⁵² Ka'a nda həŋ guli mantsa: «Tsaya tama ná, ka nuna mnda tagha zlahu ka duhwala ga mghama Lazglafta ná, ka guram nda danahəga ta mutsa skwa gadghalani ma skwiha ka lfid ka lfid, nda ya ma skwiha nda kda fitikani, dza'a gra lu,» ka'a.

Kwalaghuta la Nazaret ta zlghaftá Yesu

Mak 6:1-6, Luk 4:16-20

⁵³ Tahula kdinta Yesu ta mana tsa mahdihdiha ya, ka sli'aftha tsi hada ka laghwi.

⁵⁴ Ka bhadaghata tsi da luwa Nazaret† ta nzakway ka luwa ta glakwani. Ka taghə tsi ta skwiha ŋa mnduha ma həga tagha skwa tan. Ka ndərmim həŋ, ka həŋ mantsa: «Wa ta vlanťá mndərga na ma difil? Wa ta vlanťá mbrakwa maga mndərga na ma mazəmzəm?»

⁵⁵ Zwanja tsa mndu ta fidi ya a tsi kay ra? Mari a mani‡ kay guli ra? I Yakubu, nda Yusufu, nda Simun, nda Yuda a zwanamani kay ra?

⁵⁶ Mataba amu a ta nza-kwa kwaghamani kay guli ra? Tsaw wa ta vlanťá na difil

na, nda na mbraku na tama ba?» ka həŋ.

⁵⁷ Tsahaya skwi ta pyafta həŋ ka zlghafta Yesu. Ka Yesu nda həŋ tama mantsa: «Ma luwani, nda ya ma həga§ ga tan yeya ta hərtətata lu ta anabi. Ama ma hamata vli ná, ta vlanťla lu ta glaku,» ka'a.

⁵⁸ Ki'a yeya mazəmzəm magan Yesu ma luwa Nazaret, kabga zlghaf a mnduha nda ŋuduf wa.

14

Mtakwa Yuhwana mnda maga batem

Mak 6:14-29, Luk 9:7-9

¹ Ma tsa fitik ya, ka snanaghatá gwada ta Yesu ta Hiridus ta nzakway ka ŋumna ta hadika Galili. Ka'a nda kwalvahani mantsa:

² «Yuhwana mnda maga batem ya ta sli'agapta ma mtaku, tsaya kəl tsi ka mutsaftá mbrakwa maga mazəmzəm,» ka'a.

³ Tsaw si mnamna Hiridus kazlay: Ksidifwa ksa ta Yuhwana kə'a. Ka ksaftá lu, ka habafta, ka vzamta ma gamak ta ghəŋa gwada ta Hiridiya markwa zwanamani Filip*,

⁴ kabga ka Yuhwana nda Hiridus na: «Ra'a ka klafta gha ka markwa† ghuni wu,» ka'a.

⁵ Si ka zbə Hiridus ta tva dzata, ama ka zləŋaftá tsi ta dəmga, kabga ka anabi klafta mnduha ta Yuhwana.

† 13:54 Nazaret: Luwa ta glakwa Yesu. Ngha ta 2:23, nda Lukwa 4:16. ‡ 13:55

Ngha ta Yuhwana 6:42. § 13:57 Ngha ta Lukwa 4:24, nda Yuhwana 4:44.

* 14:3 Ngha ta Markus 6:17. † 14:4 Ngha ta Zlahu 18:16, nda 20:21.

⁶ Ka sagha fitik ya ta grafta nda fitik ya kəl lu ka yatá Hiridus. Ka lagha makwa tsa Hiridiya ya kay da skalu ta kəma gwal hagadagha lu da vla skala havaktá tsa fitika yakwani ya. Ka zdanáftá tsi ta ɲuduf ta Hiridus.

⁷ Ka'a mantsa: «Dər nah-gani dawəɲ ka da i'i ná, ta vlaghavla yu,» ka'a wadanatá tsa makwa ya.

⁸ Ka mnanáftá mani ta hidaku. Ka tsa makwa ya mantsa: «Tsidiftsa ta kwambleh nda va nana ta ghəɲa Yuhwana mnda maga batem,» ka'a.

⁹ Su'anak ka mgham nzata. Ama kabga ghadaghada ta wadanata, hada tsa gwal hagadagha lu ya kay guli, ka'a mantsa: «Lawala da tsagaghata ka vlanɲta kuni,» ka'a.

¹⁰ Ka ghunaftá tsi ta mnduha da tsagaghatá ghəɲa Yuhwana ma gamak.

¹¹ Ka klaktá lu ta ghəɲa Yuhwana ta kwambleh, ka vlanɲta tsa zwanə makwa ya, ka klanɲta tsi ta mani.

¹² Ka lagha duhwalha Yuhwana da klaghatá mblani ka laghwi da padamta. Ka sli'áftá hən ka laghwi mnanatá Yesu.

Zuɲta Yesu ta skwa zay ta mnduha dəmbu' hutaf

Mak 6:30-44, Luk 9:10-17, Yuh 6:1-14

¹³ Manda snanɲta Yesu ta tsa gwaɗa ya, ka sli'áftá tsi hada nda kwambalu, ɲa laghwi nzakta kətsau' ta wa mazawa. Ka sninɲta dəmgə, ka sli'áftá

hən nda səla ka laghwi da zbinɲta.

¹⁴ Ta sabi Yesu ma kwambalu, kə'a kə'a ná, tizlik mnduha. Ka ksənɲta hən ta Yesu ka hidahida, ka mbambanáftá tsi ta gwal kul dughwanaku guli.

¹⁵ Gahawu, ka gavadaghata duhwalhani tavata Yesu. Ka hən nda tsi mantsa: «Ta wa mazawa na vli na, laghula fitik guli, vrinɲra ta na mnduha na ka dza'a hən da luwaha da zba skwi ɲa zay tan,» ka hən.

¹⁶ Ka Yesu nda hən mantsa: «Zban a hahən ta sli'i wa, vlanɲwavla kaghuni ta skwa zay ta hən, ka za hən,» ka'a.

¹⁷ «Buradi hutaf nda tsulhwa klipi his yeya da amu,» ka hən nda tsi.

¹⁸ «Hligidighawa hla,» ka'a.

¹⁹ «Nzawanza nda nza ta kuzun,» ka'a nda mnduha. Ka nzatá mnduha rpa'. Ka hlaftá tsi ta tsa buradiha hutaf nda tsulhwa klipi his ya, ka nghadaftá tsi nda ta luwa, ka rfanaghatá tsi ta Lazglafta, ka balanaptá tsi ta tsa buradi ya, ka valanɲta duhwalhani ɲa dɔgay ɲa dəmgə.

²⁰ Ka zə inda mnduha. Ka babaghutá hən. Ka tsakaftá lu ta padakwani‡ ma vəl zay tan ka ghwanak ghwanɲpɗə his.

²¹ Tsa gwal si ta zay ya ná, ta magay hən ta dəmbu' hutaf, mbəɗa a lu ta mi'aha nda zwani wa.

‡ 14:20 Ngha ta 2 Mghamha 4:42-44.

Mbaday Yesu ta mbađa ta drəf

Mak 6:45-52, Yuh 6:15-21

22 Gi tahula tsa, ka mblaftá Yesu ta duhwalhani ka lami da kwambalu ɲa dza'a ta sana 6lu, ta nzaghutá tsatsi ɲa vriɲtá tsa dɛmga ya.

23 Manda vriɲtani ta hɛɲ, ka sli'afta tsi ka laghwi nzata ta ghwá ɲa maga du'a. Ta kuzutá rvidik tukzum ná, ta hada turtukwani.

24 Ta tsa luwa ya ná, ma takataka drəf na kwambalu ta takada wuda nda gamtsa'uwakwa imi, ta vray vray falak guli.

25 Ta tsughbura sərɔək tama, ka sli'aftá Yesu ka mbađa ta drəf ka dza'a tvə duhwalhani.

26 Nghay duhwalhani ta mbađani ta drəf ná, ka ksafťá zləɲ ta hɛɲ. «Aya halalay!» ka hɛɲ ka wahu nda zləɲ nda zləɲ.

27 Gi ka Yesu nda hɛɲ mantsa: «Ma wahu kuni! I'i ya, ma zləɲ kuni ta zləɲ!» ka'a.

28 Ka Piyer nda tsi mantsa: «Mghama da, ka si kagha tsi ná, mnamna ka laba yu ta ghɛɲa na imi na da kagha,» ka'a.

29 «Saghasa!» ka'a nda tsi. Ka sabə Piyer ma kwambalu, ka mbađa ta imi ka dza'a nda da Yesu.

30 Ama nghayni ná, dagala falak, ka ksafťá zləɲ. Gi səlikw zraftani ta dɛɔaku da huđa imi tsa. «Mghama da, kata ta i'i!» ka'a wahata.

31 Ka gi fadapťá Yesu ta dzvu ka ɲanata. «Nda hta zl-

ghay nda ɲudufa gha, kabgawu kəl ka ka dga ghɛɲ na?» ka'a nda tsi.

32 Ka sli'aftá hɛɲ ka lami da kwambalu, ka lɔbata tsa falak ya.

33 «Kagha ná, vərda Zwanja Lazglafta ka,» ka tsa gwal ma kwambalu ya sli'adaghata da tsəlbu ma ghuva Yesu.

Mbambanafta Yesu ta gwal kul dughwanaku ta hadika Genazaret

Mak 6:53-56

34 Tahula tsughwadapta taɲ ta drəf, ka ɔhadaghata hɛɲ ta hadika GenazaretŦ.

35 Tsəmafta gwal ma tsa vli ya ta Yesu, ka tsaghaghatá hɛɲ ta lwi da inda luwaha ta wanaftá hɛɲ. Ka hləganaghatá lu ta inda gwal kul dughwanaku.

36 Ka ndəbə hɛɲ ta dzvu da tsi: «Zlanəɲzla ta tvi ta hɛɲ ka ksaɲta hɛɲ ta wa lguta gha kwenkwen,» ka hɛɲ nda tsi. Inda tsa gwal ta kasaɲta ya, ka mbambaftá hɛɲ.

15

Gwada ta nzakwa la Yahuda ta dzidza taɲ

Mak 7:1-13

1 Tahula tsa, ka sli'aftá la Farisa nda gwal tagha zlahu ɲa mnduha daga ma luwa Ur-salima, ka lagha da Yesu. Ka hɛɲ mantsa:

2 «Kabgawu ta kəl duhwalha gha ka kwal kul sna taghatá nzaku daga ta dzidzi, kul had hɛɲ ta mbaziɲtá dzvu kada za

skwa zay* wu na?» ka həŋ nda tsi.

³ Ka'a nda həŋ mantsa: «A ki kaghuni kaghuni, kabgawu ta kwal kaghuni sna zlaha Lazglafta, ka laghwida sna ŋa ghuni ŋa ghuni na?»

⁴ Ya wya ka Lazglafta mnata na: «Vla ta glaku ŋa i da gha nda ma gha,» ka'a. Ka'a mnata guli na: «Mndu ta razanaftá dani ka mani a tsi ná, dzatá† tsa mndu ya,» ka'a.

⁵ Ama ká kaghuni ta taghay ŋa mnduha na: Lavinlava ka ta mnay ŋa da gha ka ma gha a tsi kazlay: Si ta kumay yu ta vlaghatá skwi ŋa kataghata mndani ná, tsaw dza'a vlanťa Lazglafta yu kə'a. Nza a tkwe' ka vlanťa gha ta glaku ta da gha nda tsa tama wa.

⁶ Mantsa ya zadánata kuni ta gwada Lazglafta ka mbədapta nda ŋa ghuni.

⁷ Tsa madgwirmadgwira ghuni ya! Nda tvani tsa klatá lwa Lazglafta klak Isaya ta ghəŋa ghuni ta mnay kazlay:

⁸ Ta wi ta wi ta vla tsəna mnduha na ta glaku ŋa dá, ama ma ŋudufa tan ná, di'in həŋ nda i'i.

⁹ Ka bətbət ta tsəlba həŋ ta tsəlbu ŋa dá, gwada Lazglafta

ya ka həŋ ta tagha zlaha mnduha ŋa mnduha‡ kə'a ya.

Skwi ya ta ŋrintá mndu

Mak 7:14-23

¹⁰ Ka hğadaghatá Yesu ta dəmgá da tsi, ka'a nda həŋ

mantsa: «Fawafa ta sləməŋ ka sna kuni.

¹¹ Skwi ta lami nda la nda ma wubisim a ta ŋrintá mndu wu, ama skwi ta sabi nda sa ma wa mndu ta ŋrintá mndu,» ka'a.

¹² Na snanťa duhwalhani ta tsa gwada ya ka gavadaghatá həŋ. Ka həŋ nda tsi mantsa: «Nda sna kagha kazlay: Kuzlanť kuzla tsa gwada gha ya ta la Farisa kə'a re?» ka həŋ.

¹³ Ka'a mantsa: «Inda fu ya kul ŋəbata Da dá ná, dza'a tđintá lu.

¹⁴ Zlanťwazla ta həŋ, la ghulpata mndu ta pgha ghulpata mnduha həŋ. Ka lagha ghulpata mndu ka pgha ghulpata mndu ná, dza'a rkagharka həŋ his his da ghurum,» ka'a.

¹⁵ «Tsislanťnap tsisla ta tsa mahdihdi ya,» ka Piyer nda tsi.

¹⁶ Ka Yesu mantsa: «Had mahizl ma ghəŋa kaghuni guli katək ra?»

¹⁷ Ta sna a kaghuni kazlay: Inda skwi ta lami nda la nda ma wubisim ta dza'a da huđi, ŋa dza'a thidinťa ma dra kə'a ra?»

¹⁸ Ama skwi ta sabi nda sa nda ma wubisim ná, ma ŋuduf ta saba tsi. Tsaya skwi ta ŋrintá mndu.

¹⁹ Tazlay ná, ma ŋudufa mndu ta sli'agapta ghwadaka ndanuha manda: Psla mndu, hliri, sli'inťli'inť, ghali, tsanavata gwada ta mndu, vza rut-sak ta mndu.

²⁰ Tsahaya skwi ta ŋrintá mndu. Had za skwa zay

† 15:4 Ngha ta Sabi 20:12, Vrafta ta zlahu 5:16, Sabi 21:17, Zlahu 20:9. ‡ 15:9 Ngha ta Isaya 29:13.

kul mbazaku dzvu ta nriŋtá mndu wu,» ka'a.

Zlghay nda njudufa sana marakw

Mak 7:24-30

²¹ Tahula tsa ka sli'afra Yesu ma tsa vli ya ka laghwi ta hadika Tir nda ya nda ta hadika Sidun.

²² Ka lagha sana marakw, makwa ta Kan'ana ta nzakway ta tsa hadik ya da wahu da tsi. «Zwanja Dawuda, tawatá hidahida ta i'i Mghama da. Halaway ta ksuta makwa da, ta ghuya danwa nani katakata,» ka'a.

²³ Ka kwalaghuta tsi ta zlganaftawi dar te'. «Vriŋ na marakw ta wahu mista mu na ba!» ka duhwalhani gavadaghata mnay nani ka ndanfa.

²⁴ Ka'a mantasa: «Ghunaga nja la Isra'ila[§] nda zada manda tuwak lu ta i'i, nja sanlaha a wu,» ka'a.

²⁵ Ama ka lagha tsa marakw ya tsalbata ma ghuvani: «Mghama da, kata ta i'i,» ka'a.

²⁶ Ka Yesu mantasa: «Ra a ka klafta skwa zay zwani ka vzanata zwana kriha wu,» ka'a.

²⁷ «Mantasa ya nzakwani Mghama da, tsaw ta dagay zwana kriha ta wiwisa skwa zay ta rkagata ma vel zay danjahaga tan,» ka'a.

²⁸ Gi ka Yesu nda tsi mantasa: «Dagala zlghay nda njudufa gha makwa da, ka magamaga tsa skwi ya, manda ya kuman ka,» ka'a.

Gi ta tsa luwa ya, ka mbafta tsa makwani ya.

Mbambanafta Yesu ta ndaghata gwal danwa

²⁹ Tahula tsa, ka sli'afra Yesu ma tsa vli ya ka laghwi nda ta wa drafa Galili. Ka laf tsi da nzata ta sana kudunur.

³⁰ Ka sli'adaghata ndaghata damga slanaghata. Ka hlananaghata hən nda gwal ta dzagidi, nda gwal nda ghulpa, nda gwal nda rwa sela tan, nda gwal ka rgha, nda ndaghata sanlaha ma danwaha, ka pghata ta kamani. Ka mbambanafta tsi ta hən.

³¹ Ka ndarmim tsa damga ya ta gwal si ka rgha ta gwada, ta mbambata gwal si ka budunur fawaya tan, ta gwal nda rwa sela tan ta mada, ta gwal si nda ghulpa ta ngha vli. Ka hən mantasa: «ŋa Lazglafra la Isra'ila na glaku,» ka hən.

Zunfa Yesu ta skwa zay ta mnduha dambu' fwal

Mak 8:1-10

³² Tahula tsa guli, ka hganfa Yesu ta duhwalhani. Ka'a nda hən mantasa: «Ta kshata ka hidahida na damga na, kabga mahkana fitika tan na kawadaga nda i'i, had skwi dan hən wa. Va a yu ta vriŋta hən nda maya nda maya guli wu, da htuta mbrakwa tan ta tvi ta vru dzagha,» ka'a.

³³ Ka duhwalhani nda tsi mantasa: «Ga dza'a mutsa mu ta skwa zay hadna ma na

mtak na ɲa zunťá ndəghata dəmga mandana na?» ka həŋ.

³⁴ «Kidaghi buradi da kaghuni na?» ka Yesu nda həŋ. «Ndəfáŋ həŋ, mamu zwana klipi ki'a guli,» ka həŋ nda tsi.

³⁵ Ka'a nda tsa ndəghata dəmga ya mantsa: «Nzawanza nda nza ta hadík,» ka'a.

³⁶ Ka hlaftá tsi ta tsa buradi ndəfáŋ nda tsa klipiha ya, ka rfanaghatá tsi ta Lazglafta ta ghəŋani. Ka ɓalanaptá tsi ka vlanťá duhwalhani. Ka daganaptá hahəŋ guli ta tsa ndəghata dəmga ya.

³⁷ Ka zə inda taŋ, ka baghawťá həŋ. Ka tskaftá lu ta pďakwani ka ghwanak ndəfáŋ.

³⁸ Dəmbu' fwaď na tsa mnduha ta za tsa skwi ya, mbəďaf a lu ta mi'aha nda zwani wa.

³⁹ Tahula vrinťani ta tsa dəmga ya dzagha taŋ, ka lamə tsi da kwambalu ka laghwani ta hadika Magadaŋ*.

16

Yesu kawadaga nda la Farisa nda ya nda la Sadukiya Mak 8:11-13, Luk 12:54-56

¹ Ka sli'adaghatá la Farisa nda la Sadukiya slanaghatá Yesu. «Maraŋnamara ta ɲizla ya ta saha daga ta luwa,» ka həŋ ɗawanťa da tsi ɲa dzəghay.

² Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Nghay ghuni ta dvata vli laghar vli ta fitik hawu ya na: "Ka mandaha dza'a nzakwa vli mahtsim," ka kuni ta mnay.

³ Nghay ghuni ta ɲra ta vli ma mndəra luwa gasərdək ya guli na: "Dza'a ghubugwa vli gita," ka kuni ta mnay. Nda sna kuni ta dganatá skwiha ya ta magaku ta luwa, ama sna a kuni ta dganatá ɲizla skwiha ya ta magaku nda fitikani wa.

⁴ Ghwadək mnduha ta na fitik na, zləŋa a həŋ ta Lazglafta wa. Mazəmzəm yeya ta ɗawu həŋ. Had sana mazəmzəm dza'a maganata lu ta həŋ ka ɲa anabi Yunusa* a tsi wu,» ka'a nda həŋ. Ka sli'aftá tsi ka zlanťa həŋ ka laghwani.

Trapta duhwalha Yesu ta havapta ka skwi ta magə Yesu Mak 8:14-21

⁵ Ta tsughwadapta duhwalha Yesu ta drəf ná, zanap za həŋ ta klaftá skwa zay.

⁶ «Dasuwa ka kuni! Nghawa ghəŋa ghuni da isa la Farisa nda la Sadukiya,» ka Yesu nda həŋ.

⁷ «Tsəna kwala mu kul klaftá skwa zay na ya kəl tsi ka mnay mantsa,» ka duhwalhani ta ndanay ma ghəŋa taŋ.

⁸ Ka Yesu nda həŋ snaŋər tsi ta tsa ndana taŋ ya mantsa: «Slaghwa a zlgħay nda ɲuďuf da kaghuni wa. Kabgawu ta kəl kuni ka ndanay kazlay: Hadu skwa zay da amu wu kə'a na?

⁹ Ta sna a kuni ra? Had kuni ta havakta ka buradi zunus lu ta mnduha dəmbu' hutaf kay ra? Kidaghi ta tughuba

* 15:39 Sna a lu ta tsa luwa ya wa. Magdala ya ka sanlaha ta gray. * 16:4 Ngha ta 12:15-21.

tsakafta† kuni ta padakwani na?

10 Had kuni ta havaktá ka buradi ndáfán zunas lu ta mnduha dambu' fwaɗ kay guli ra? Kidaghi ta tughuba tsakafta‡ kuni ta padakwani guli na?

11 Ma mnaghunata da kazlay: Dasuwa ka kuni nda isa la Farisa nda Sadukiya ká'a ná, waka kaghuni kwal kul snan̄ta kazlay: Ta ghəŋa buradi a ta gwada yu wu ká'a na?» ka'a.

12 Ka tsatsaftá duhwalhani kazlay: Ta ghəŋa is ta magə lu ma buradi a mna Yesu ta magay tan̄ ta dasuwa wu, ama ta ghəŋa tagha skwa la Farisa nda la Sadukiya dza'a maga hən̄ ta dasuwa.

Yesu ná, Kristi ya

Mak 8:27-30, Luk 9:18-21

13 Bhadaghata Yesu ta hadika Sezare Filip, ka dawantá tsi da duhwalhani: «Wa ya ka mnduha ta mnay ta Zwan̄a mndu na?» ka'a nda hən̄.

14 «Yuhwana mnda maga batem ya, ka sanlaha ta mnay. Iliya ya, ka sanlaha. Irimiya ya, ka sanlaha. Sana anabi ya, ka sanlaha,» ka hən̄ nda tsi.

15 «A ki kaghuni! Wa ya ka kaghuni ta mnay?» ka'a nda hən̄.

16 «Kagha ná, Kristi ka, Zwan̄a Lazglafta ya ta vla hafu ka,» ka Piyer nda tsi.

17 Ka Yesu nda tsi tama mantsa: «Simun̄ zwan̄a Zunas, nda tfawi ta ghəŋa kagha, kabga mnda sála a ta mnaghatá tsa gwada ya wu, Da da ta nzakway ta luwa ya.

18 Ka i'i ta mnaghatá kagha na: PiyerŠ ka. Ta tsa pala ya dza'a bafta yu ta Igliza* da. Had sana skwi dza'a laviŋtá mbrakwa mtaku ta maganavata wa.

19 Dza'a vlaghavla yu ta kramtak tgha ga mghama Lazglafta. Inda skwi dza'a ka da hbafta ta ghəŋa hadik ná, nda hba ta luwa guli. Inda skwi dza'a ka da plin̄ta ta ghəŋa hadik guli ná, dza'a plin̄pla lu ta luwa† guli.

20 Yaha kuni da walan̄ta mnanan̄tá dər wati ma mndu kazlay: Kristi yu ká'a,» ka Yesu zlahanaghatá duhwalhani ta ghəŋani.

Mnan̄ta Yesu ta gwada ta dza'ani mtaku nda sli'agaptani

Mak 8:31–9:1, Luk 9:22-27

21 Daga ma tsa fitik ya zrafta Yesu ta tsalinistá duhwalhani kazlay: «Dza'a dza'a yu da luwa Ursalima, dza'a ghuydipghuya la galata mndu, nda la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha ta dan̄wa katakata. Ŋa dzata tan̄ ta i'i. Baɗu mahkən ya, ŋa sli'agapta da ma mtaku nda hafu,» ka'a.

22 Lagha Piyer ka ksaghutá Yesu nda ghəŋani ta slərpa

† 16:9 Ngha ta 14:15-21. ‡ 16:10 Ngha ta 15:32-38. Š 16:18 Piyer: Tsaya ta hga lu ka Pala. * 16:18 Igliz: Tsaya Igliz. Ngha ta la Afisus 2:20. † 16:19 Ngha ta 18:18, nda Yuhwana 20:23.

17

vli, ka dvanaghata: «Ka klin̄kla Lazglafta ta tsaya Mghama da. Ma walaŋ tsaya ta slaghaghata,» ka'a.

²³ «Laghula gha tavata i'i, halaway na. Tuthun ta fə ka ŋa da. Manda ŋa Lazglafta a ta ndana ka ta ndanu wu, manda ŋa mnda səla ta ndana ka,» ka Yesu mbədavata nda Piyer.

Gwada ta ghəŋa nzula hafu

²⁴ Ka Yesu nda duhwalhani tama mantša: «Ka ta kumay mndu ta dza'a mista da ná, vziŋtani ta ghəŋani ka klayni ta udza zləŋayni, ka dza'ani mista da.

²⁵ Mndu ta kuma nzulanatá hafani ná, dza'a zadin̄zada tsa mndu ya ta hafani. Ama mndu dza'a zadin̄tá hafani ta ghəŋa gwada ta i'i ná, dza'a mbanafmba ta hafani guli.

²⁶ Tsa lagha mndu ka mutsaftá na ghəŋa hadik na demdem ka ŋani, ka nda zada hafani ní, nu dza'a ghzlanata tsi na? Ari mamu a skwi dza'a laviŋta mndu ta varatá hafani nda tsi na?

²⁷ Wya dza'a sasa Zwaŋa mndu kawadaga nda duhwalhani ma glakwa Dani, ŋa dganaftani ta nisəla inda mndu taḅta magatá slnani‡ ma mndu.

²⁸ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata ná, had sanlaha mataba na gwal hadna na dza'a rwuta kul nghan̄tá həŋ ta sagha Zwaŋa mndu ma ga mghamani wa.»

Nghan̄ta i Piyer, nda Yakubu, nda Yuhwana ta Yesu ma glakwa Lazglafta

Mak 9:2-13, Luk 9:28-36

¹ Tahula fitik mku', ka hlaftá Yesu ta i Piyer nda Yakubu nda zwaŋamani Yuhwana nda ghəŋa taŋ, ka laghu həŋ ta sana ghwá nda slra.

² Ka mbədavafatá Yesu ta wa ira taŋ, ka wudaku kumani manda fitik. Ka navafatá lgutani tilil ka ŋusliŋ manda slker.

³ Ka gi zlagaptá i Musa nda Iliya ta wa ira taŋ ka ghwa yiva nda tsi.

⁴ Gi ka Piyer nda Yesu mantša: «Mghama da! Dina ka nzata mu hadna. Kata kumay ka, dza'a magafmaga yu ta dumbiha hkən hadna: Pal ŋa gha, pal ŋa Musa, pal ŋa Iliya,» ka'a.

⁵ Tata tsa gwada ya Piyer, gi ka saha kusay ka ŋusliŋ tilil bukwamtá həŋ. Gi ka snaŋtá lu ta sana lwi ta gwadagapta ma tsa kusay ya: «Nana na Zwaŋa da ya dvu yu katakata Tsatsi zbaŋ yu, ta rfu yu ta ghəŋani. Snawasna ta gwadani,» ka'a.

⁶ Na gi snaŋta tsa duhwalha ya ta tsa lwi ya, gi ka zləmbatá həŋ zluzlumbruh ta hadik. Ka ksutá zləŋ ta həŋ katakata.

⁷ Ka gavadaghatá Yesu tavata həŋ, ka ksanaŋtá həŋ. Ka'a mantša: «sli'afwa sli'a, ma zləŋ kuni ta zləŋ!» ka'a nda həŋ.

‡ 16:27 Ngha ta Zabura 62:13, Ruma 2:6.

⁸ Kə'a ka həŋ nghagafta ná, Yesu turtukwani yeya nghan həŋ hada.

⁹ Ta vragatá həŋ ta tsa ghwá ya tama, ka zlahanaghatá Yesu ta həŋ: «Yahayaha kuni mnanantá dər wati ma mndu ta skwi ya nghan kuni, ha ka sagha fitika sli'agapta Zwanja mndu nda hafu ma mtaku,» ka'a.

¹⁰ Ka duhwalhani dawanja da tsi mantša: «Kabgawu kəl gwal tagha zlahu ŋa mnduha ka mnay kazlay: Tiŋəl Iliya dza'a sagha karaku* kə'a katək na?» ka həŋ.

¹¹ «Manda va tsaya nza-kwani, tiŋəl Iliya dza'a sagha ŋa payanata inda skwi karaku.

¹² Ama ka yu ta mnaghunata ná, ghadaghada Iliya ta sagha. Tsaw tama tsatsaf a mnduha wu, ka ghuyanapta həŋ ta dənwa manda ya kumaŋ həŋ. Manda va tsaya dza'a ghuyanapta həŋ ta dənwa ta Zwanja mndu guli,» ka'a nda həŋ.

¹³ Mantša ya tama, ka graftá tsa duhwalha ya kazlay: Ta gwadə ta ghəŋa Yuhwana mnda maga batem ta tsa gwada ya kə'a.

Mbanafta Yesu ta sana zwan ksu seteni

Mak 9:14-29, Luk 9:37-43

¹⁴ Ndusadaghata taŋ tavata dəmga, ka gi ndadaghatá sana mndu tsəlbata ma ghuva Yesu,

¹⁵ ka'a mantša: «Mghama da! Tawatá hidahida ta zwanja

da ksu seteni†, ta ghuya dənwa ŋani katakata. Da vu kə'a ta dədamta badu ma sani, da imi badu ma sani.

¹⁶ Si ka kləganaghatá yu ta duhwalha ná, ka traptá həŋ ta mbanafita,» ka'a.

¹⁷ Ka Yesu mantša: «Kaghuni mnduha ta na fitik na, had zlgħay nda ŋuduf da kaghuni wa. Ta maga ghwadaka skwi kuni. Ha ŋa yawu dza'a gdavata yu tavata kaghuni na? Klagidighawa tsa zwan ya da hadna,» ka'a.

¹⁸ Ka kladanaghatá lu. Ka davanaghatá Yesu ta tsa seteni ya katakata. Ka saghu tsi ma tsa zwan ya, gi ka mbaftá tsa zwan ya hadahada.

¹⁹ Ma nzata duhwalhani kawadaga nda Yesu ndaghəŋa taŋ, ka gavadaghatá həŋ da dawanja da tsi: «Kabgawu kəl aŋni ka traptá ghzligintá tsa seteni ya katək na?» ka həŋ.

²⁰ «Hta ta zlgħay nda ŋudufa ghuni ta magay,» ka Yesu nda həŋ. «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata ná, ka mamu zlgħay nda ŋuduf ki'a da kaghuni manda hya kramasa‡ katsi ná, lavinlava kuni ta mnanatá ya ghwá ya kazlay: Sli'afslia hadna ka dza'a ka da hada a kə'a na, dza'a sli'afslia. Had sana skwi dza'a trəgadaghunaghuta wa.

²¹ [Ama mndərga tsa ghwadaka sulkum ya ná, ba nda maga du'a kawadaga

* 17:10 Ngha ta Malatsi 3:23. † 17:15 Ngha ta 4:24. ‡ 17:20 Ngha ta 13:32.

nda suma ta ghzliginjá lu,]» ka'a nda hən.

Mnəglarja Yesu ta dza'ani mtaku nda sli'agaptani

Mak 9:30-32, Luk 9:42-45

²² Ma sana fitik ka tskavatá duhwalha Yesu ma Galili. Ka Yesu nda hən mantsa: «Dza'a vlavla lu ta Zwanja mndu ma dzva mnduha.

²³ Na dzata tan, bađu mahkəna fitik na sli'agaptani nda hafu ma mtaku,» ka'a. Ka nzata duhwalhani sasu'anak katakata ta ghənjani.

Plata i Yesu nda Piyer ta dzəmnə

²⁴ Manda ɓhadaghata tan da luwa Kafarnahum, ka gwal tska dzumna həga Lazglafta nda Piyer mantsa: «Ta plər pla a wa'a Mghama ghuni ta dzumna həga§ Lazglafta katək na?» ka hən nda tsi.

²⁵ «Ta play,» ka'a.

Ka sli'aftá tsi ka lami da həga. Gi ka Yesu nda Piyer mantsa: «Simun, kinawu ndana kagha ta ghəna tsa gwada tan ya na? I wa ran pla dzumna nda dzumna luma na mghamha ta na ghəna hadik na na? Zwana hadik re, ari la matbay a na?» ka'a nda tsi.

²⁶ «La matbay ya,» ka Piyer. Ka Yesu mantsa: «Nza a tkwe' ta zwana hadik ka play tan nda tsa tama wa.

²⁷ Dər má mantsa tsi ná, yaha mu da nzakway ka skwa tuthun na tan. La da drəf, ka vzadata ka ta njalum. Tsa tanjanja klipi dza'a ka da

ksafta ya, ka gunan̄ta ka ta wani, dza'a slanaghasla ka ta tseda dzumna mndu his. Ka klafta ka, ka vlan̄ta ka ta hən na platá na u,» ka'a nda tsi.

18

Fatá ghənj manda zwan kwitikw

Mak 9:33-37, Luk 9:46-48

¹ Ma tsa fitik ya, ka gavana-vatá duhwalhani ta Yesu, ka hən mantsa: «Wa ta nzakway ka mali ma ga mghama Lazglafta na?» ka hən.

² Ka hgaktá Yesu ta sana zwan kwitikw ka sladanata ta kəma tan.

³ Ka'a mantsa: «Kahwath-wata ka yu ta mnaghunata, ka mbədanaf a kuni ta nzakwa ghuni, ka nuta ghuni manda zwani kwitikw kwitikw wu katsi ná, had kuni dza'a lami da ga mghama Lazglafta wa.

⁴ Tsaya tama ná, mndu ta hanaganatá ghənjani manda na zwan kwitikw na ná, tsaya mndu ka mali ma ga mghama Lazglafta.

⁵ Dər wati ma mndu ta tsu'aftá zwan manda na zwan wana tsi na ta ghəna gwada ta i'i ná, vərda i'i tsu'af tsi.»

Dasuwa ka lu da zləmbinjá lu ta mndu

Mak 9:42-48, Luk 17:1-2

⁶ «Ala, ka zləmbinjəmba mndu ta sani turtuk ma tsa zwaniha ta zlghaftá i'i ya katsi, ta dər ya má hbidim lu ta dughura buna ma njurzulun ka vzaghata da drəf.

⁷ Dan̄wa na ghəna hadik ta nzakway ta zləmbinjá

mndu! Anj mndani, nda nza tkwe' ka nzakwa skwiha ta zlabmĩntá mndu. Ama đanjwa ŋa mndu ya ta sagha tsa zlabmaku ya nda da tsatsi.

⁸ «Ka nda nza dzva gha, ka sála gha a tsi ka skwi ta famtá kagha da ga dmaku katsi ná, tsĩntsa gha ka wudĩnta ka di'ĩj. Ta dər lama ka da hafu ŋa kdekedzenj nda sála gha sluj turtuk, ka dzva gha sluj turtuk a tsi, ka ya da klafta lu ta kagha nda sálaha gha yipa' ka dzvuha gha yəmad' a tsi, ka vzamtá kagha da həga vu ŋa kdekedzenj.

⁹ Ka ira gha ta famtá kagha da ga dmaku katsi ná, tsakwasliŋ tsakwasla gha ka wudĩdĩnta ka di'ĩj. Ta dər lama ka da həga hafu ŋa kdekedzenj nda ira gha guzliŋ turtuk, ka ya da klafta lu ta kagha nda iriha gha his his ka vzaghamta da həga vu.»

Tuwak nda zadá
Luk 15:3-7

¹⁰ «Dasuwa ka kuni da hærtətátá kuni ta ya dər turtuk mataba tsəna zwaniha na. Ka yu ta mnaghunata ná, duhwalha Lazglafta ta gđata ta ngha kuma Da đa ta nzakway ta luwa ta ngha həj.

[¹¹ Sa da mbanaftá gwal ya si nda zadá na Zwanja mndu*.]

¹² «Kinawu ka kaghuni ta ndanay na? Ka dər mək ka tuwaka mndu, tsa zadavaghuta ya turtuk katsi ná, had' ta zlanjtá tsaha

təmbay mbsak təmbay mida ya ta ghwá, ka laghu da psa tsa turtuk ta zwađuta ya ra?

¹³ Ka yu ta mnaghunata ná, ka slafsla tsi tida ná, dza'a rfay ta rfu katakata ta ghəjani ka malaghuta ta ghəja tsaha təmbay mbsak təmbay mida kul zwađuta ya.

¹⁴ Manda va tsaya guli ná, va a Da ghuni ta nzakway ta luwa ta zadavaghuta ya dər turtuk ma tsa zwaniha ya wa.»

Tva nzaku nda zwanjama ta gaghatá dmaku

¹⁵ «Ka gaghaga zwanjama gha ta dmaku ná, la slanaghata ka dzranja kaghuni histaghuni. Ka snaghasna tsi katsi, katafkata ka ta zwanjama gha.

¹⁶ Ala, ka kwalaghukwala tsi ta snaghata katsi, klaflka ta mndu turtuk ka his a tsi kawadaga nda kagha, ka vradaghata ka da slanaghata, “ŋa da graftá tsa gwada ya ma wa mnduha his ka hkən† a tsi.”

¹⁷ Ka kwalaghukwala tsi ta snanatá tsaha ya guli katsi, mnanamna ta Igliz. Ka kwalaghukwala tsi ta snatá ŋa Igliz katsi guli, ngha ta tsa mndu ya manda mndu kul snanjtá Lazglafta, ka mnda tska dzumna a tsi.

¹⁸ «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, inda skwi ya dza'a kwalaghuta kuni ta hadik ná, dza'a kwalaghukwala lu guli ta luwa. Inda skwi ya dza'a hbanata kuni

* **18:11** Ngha ta Lukwa 19:10. † **18:16** Ngha ta Vrafta ta Zlahu 19:15. ‡ **18:18** Ngha ta 16:19, nda Yuhwana 20:23.

ta hadik ná, dza'a hba fhba lu guli ta luwa‡.

Guya ghəŋ ka maga du'a

19 «Ka yu ta mnaghunata guli na: Ka dzrafdzra mnduha his mataba ghuni ta wi, ŋa dawa dər wati ma skwi tsi katsi, dza'a tsu'anaf tsu'a Da da ta luwa ta həŋ.

20 Ma vli ya guyava mnduha his ka hkən a tsi ma hga da ná, mataba taŋ yu,» ka'a.

Gwada ta kwal kul pla dmakwa mndu

21 Ka sli'aftá Piyer ka gavadaghata dawanta da Yesu, ka'a mantsa: «Mghama da! Ka ta giha ga zwanama da ta dmaku ní, kidaghi səla dza'a planata yu ta dmakwani na? Ndəfáŋ səla rki dza'a planata yu na?» ka'a nda tsi.

22 Ka Yesu nda tsi mantsa: «Ndəfáŋ səla yeya a ta mnaghata yu wu, ndəfáŋ mbsak, ndəfáŋ mbsak, ndəfáŋ səla.

23 Tsaya dza'a kəl lu ka gra ga mghama Lazglafta nda sana mgham ta kuma mbədaftá skwa gadghəlani ma dzva gwal ta ksanatá slna ya.

24 Ma nzatani ka mbəday, ka klanaktá lu ta sani ya nda dməŋa mlenwi mlenwiha tsemi da tsi.

25 Had skwa tsa mndu ya ŋa plata wa. Ka tsa mgham ya mantsa: Skwapwaskwa ta tsa mndu ya, nda markwa taŋ tani, nda zwanani tani, nda inda skwi ta nzakway ka ŋani tani, ŋa pla tsa dməŋ ya, ka'a.

26 Ka zləmbatá tsa kwalva ya ta hadik ka tsəlbata ta kəmani, ka'a mantsa: «Wya dzvu, ksa ta ŋuduf, dza'a plagha pla yu demdem,» ka'a.

27 Ksanŋa tsa kwalvani ya ka hidahida katakata ta tsa danahəgani ya, ka zlanantá tsi ta tsa dməŋ ya ka zliŋta.

28 «Saba tsa kwalva ya manda zliŋtá, ka guyatá tsi nda sana grani ya si ta ksə həŋ ta slna kawadaga, nda dməŋani da tsi ka suley dərmaək. Ka valaftá tsi tida, ka ksanaftá ŋurzluŋ. «Plihapla ta skwa da gita gita!» ka'a nda tsi.

29 Ka zləmbatá tsa grani ya ta hadik, ka ndəba dzvu da tsi. Ka'a mantsa: «Wya dzvu, ksa ta ŋuduf dza'a plagha pla yu,» ka'a nda tsi.

30 «Ya! Dva a yu wu, plihata gitagita,» ka'a. Ka laghu tsi hamtá tsa grani ya ma gamak ka kzla planatani ta tsa dməŋani ya.

31 Nghay sanlaha ma tsa kwalvaha ya ta tsa skwi maga tsi ya ná, ka kuzlanaftá tsi ta həŋ ta ŋuduf katakata. Ka laghu həŋ rusanaftá danahəga taŋ ta inda skwi ta maguta.

32 Ka hgadaghata tsa danahəgani ya, ka'a nda tsi mantsa: «Ghwadaka kwalva ka, zlaghanzla yu ta inda dməŋa da ta kagha kabga ndəbata gha ta dzvu da i'i ná,

33 had kagha guli má dza'a tawa hidahida ta gra gha, manda ya tawa yu ta hidahida ta kagha ya ra?» ka'a.

34 Huf safi ta ɲudufa daɲahəgani, ka laghu tsi hamta ma gamak, ka kzla planatani ta inda dməɲani da tsi.

35 «Dər wa tsi ma kaghuni kul haɗ ta planatá dmakwa zwanamani ma hyahya ɲudufani\$ wu katsi ná, manda va tsaya dza'a maga Da dá ya ta luwa nda kaghuni,» ka'a.

19

Tagha skwi ta ghəɲa ghzla marakw

Mak 10:1-12

1 Manda kɔɲta Yesu ta tsa gwada ya, ka sli'afatá tsi ta haɗika Galili ka laghwi ta haɗika Zudiya ta 6la ghwa Zurdeɲ.

2 Ka sli'afatá dəmga rutut mistani. Ka mbambə tsi ta mnduha.

3 Ka gavadaghatá la Farisa da tsi, kabga ta kumay həɲ ta tsanamtá matsavada. Ka həɲ nda tsi mantsa: «Lavinjlava mndu ta ghzliɲtá markwa taɲ, ka magamaga tsi ta dər wati ma skwi tsi ra?» ka həɲ.

4 Ka Yesu nda həɲ mantsa: «Ta dzaɲa a kuni ta skwi ya nda vinda ma defteri nda ghu6a ra? “Ma zrafta inda skwi ná, zlagigin zлага Lazglafta ta i zgun nda marakw*.”

5 Ka Lazglafta mantsa: “Tsaya dza'a kəl zgun ka zlaɲtá i dani nda mani, ka laghwi da ndi'afatá vgha nda markwa taɲ, ɲa nzakway

tsa hahəɲ his ya ka mndu turtuk†.” Mantsa ya tama,

6 nzəgla a həɲ ka mnduha his wa, ama ka mndu turtuk nzakwa taɲ. Yaha mndu tama da dganatá skwi ya ndi'anaf Lazglafta,» ka'a.

7 Ka la Farisa nda tsi mantsa: «Kabgawu tama kəl Musa ka mnay kazlay: Ka ta ghzlay mndu ta markwa taɲ katsi ná, vindanaftani ta delewera ghzliɲtani‡ kə'a 6a?» ka həɲ nda tsi.

8 Ka Yesu nda həɲ mantsa: «Təɲa ta ghəɲa ghuni kəl Musa ka vlaghunatá tva ghzliɲtá marakw. Ma zraftani ná, mantsa ya a nzakwani wa.

9 Ama ka i'i ta mnaghunata ná, yaha mndu walaɲtá ghzliɲtá markwa taɲ, ka taghəɲa hliri\$ a tsi. Nzakwani ná, ka ghzliɲghzla mndu ta markwa taɲ, ka klaftani ta sani katsi ná, ta hliri tsa mndu ya nda tsa.»

10 Ka duhwalhani nda Yesu mantsa: «Ka si mantsa ya ta magakwa skwi mataba i marakw nda zə'al katsi ná, dər kwal kul klay,» ka həɲ.

11 Ka Yesu nda həɲ mantsa: «Inda mndu a dza'a laviɲtá ɲaftá tsa gwada ya wa, ba gwal ya vlaɲ Lazglafta ta mbrakwa ɲafta kasi'i,

12 kabga mamu gwal ya yaga lu ka ku6itik, mamu gwal ya pslaf mnduha nda psla, mamu gwal ta kwalaghutá klay, kabga gwada ta ga mghama

\$ 18:35 Ngha ta 6:15. * 19:4 Ngha ta Zrafta 1:27 nda 5:2. † 19:5 Zrafta 2:24.

‡ 19:7 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 24:1. Nda Mata 5:31. § 19:9 Ngha ta 5:32.

Lazglafta guli. Mndu ya dza'a laviŋta ŋaftá tsa gwaða ya, ka ŋa tsi,» ka'a.

Fanaghata Yesu ta dzvu ta ghəŋa zwani

Mak 10:13-16, Luk 18:16-17

¹³Tahula tsa, ka hladaghatá mnduha ta zwani kwitikw kwitikw da Yesu, ŋa fanaghatani ta dzvu ta həŋ ka maga du'a ta ghəŋa taŋ. Ama ka pyə duhwalha Yesu ta mnduha.

¹⁴Ka Yesu nda tsa duhwalha ya mantsa: «Zlaŋwazla ta zwani ka sagha həŋ da i'i, ma pyə kuni ta həŋ, kabga ŋa gwal ta gara vgha nda hahəŋ* na ga mghama Lazglafta,» ka'a.

¹⁵Ka fafanaghatá Yesu ta dzvu ta ghəŋa tsa zwaniha ya. Tahula tsa, ka sli'aftá tsi ma tsa vli ya, ka laghwi.

Sana duhwal ka gadghəl

Mak 10:17-31, Luk 18:18-30

¹⁶Va gi ka lagha sana mndu da Yesu, ka'a mantsa: «Maləma da, nahgani skwi dza'a yu magata dīna, ŋa nzakwa da nda hafu ŋa kdekedzeŋ kawadaga nda Lazglafta na?» ka'a.

¹⁷Ka Yesu nda tsi mantsa: «Kabgawu kəl ka ka dawihata ta ghəŋa ŋərma skwi na? Turtuktuk ŋərma ta nzakway ka Lazglafta. Ka ta kumay ka ta nzakwa gha nda hafu ŋa kdekedzeŋ kawadaga nda Lazglafta katsi ná, snata gha ta zlahuhani,» ka'a.

¹⁸«Wati zlahuha ya na?» Ka tsa mndu ya. Ka Yesu mantsa: «Yaha ka da dzatá mndu, yaha ka da hliri, yaha ka da ghali, yaha ka da tsanavata gwaða ta mndu,

¹⁹vla ta glaku ŋa i da gha nda ma gha, dɔvuɔva ta mnda səla manda va ghəŋa gha†,» ka'a.

²⁰Ka tsa duhwal ya nda tsi mantsa: «Snasna yu ta inda tsaha ya demdem, nu ta pɔakwani ŋa magəgəлта da na?» ka'a.

²¹Ka Yesu nda tsi mantsa: «Ka ta kumay ka ta nzakwa gha hem‡ katsi ná, la ka dza-wiŋta ka ta inda skwa gha, ka daganaftha ka ta tsedani ta gwal ka pɔu. Dza'a mutsay ka ta gadghəl ta luwa, tahula tsa ka sagha ka, ka dza'a ka mista da,» ka'a.

²²Na snanŋa tsa duhwal ya ta tsa gwaða ya, ka basaftá tsi ta ŋuduf ka sli'afta ka laghwi, kabga gadghəl ya.

²³Ka Yesu nda duhwalhani mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, nda bla katakata ka lama mndu ta fafta ghəŋani ta gadghəl da ga mghama Lazglafta.

²⁴Ka yu ta vrəgliŋta mnaghunata na: Ta dər laba ŋalibwa nda ta ghuruma lipir, ka lama mndu ta faftá ghəŋani ta gadghəl da ga mghama Lazglafta,» ka'a.

²⁵Na snanŋa duhwalhani ta tsa gwaða ya, ka ndərau' həŋ katakata, ka həŋ mantsa: «Ka si mantsa tsi, wa dza'a laviŋta

* **19:14** Ngha ta 18:3-5. † **19:19** Ngha ta Sabi 20:12-16, Vrafta ta zlahu 5:16-20, Zlahu 19:18. ‡ **19:21** Ngha ta 5:48.

mutsaftá mbaku tama?» ka həŋ.

²⁶ Ka nghanavatá Yesu ta həŋ, ka'a mantsa: «Skwi nda bla da mnduha ya ná, bla a da Lazglafta wa,» ka'a.

²⁷ Gi tsau' ka piyer tsu'aghutá gwada, ka'a nda Yesu mantsa: «A'a! Ya wana aŋni, zlanavazla aŋni ta inda skwi, ka dza'a mista gha ya ní, kinawu kə'a dza'a magaku nda aŋni tama?» ka'a.

²⁸ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ma mbədavaftha[§] inda skwi dza'azlay ná, dza'a nzafta ta dughurukwa glakwani na Zwanja mndu. Kaghuni gwal ta dza'a mista da ya guli, dza'a nzanzafta ta dughurukha ghwanpɔdə his kaghuni, ŋa tsa guma ta ghəŋa mndəra la Isra'ila ghwanpɔdə his guli.

²⁹ Dər wati ma mndu ta zlanavatá həgani, ka zwanamani a tsi, ka kwaghamani a tsi, ka dani a tsi, ka mani a tsi, ka zwanani a tsi, ka vwahani a tsi, ta ghəŋa gwada ta i'i ná, dza'a mutsay həŋ ta dərəkātani, ka malaghuta a tsi, ŋa mutsay taŋ ta hafu ŋa kdekedzen guli ta ghəŋani.

³⁰ Ama nda ndəgha gwal ta nzakway taŋtaŋ, dza'a nzakway nda hul. Nda ndəgha gwal ta nzakway nda hul guli, dza'a nzakway taŋtaŋ,» ka'a.

20

Gwada ta ghəŋa kwalvaha ma vwaha inabi

¹ «Wya skwi ŋa gray nda ga mghama Lazglafta. Ka tsavagaptá sana zə'ala həga ma həgani, wrək sərɔɔk, da zba gwal ŋa ksanatá slna ma vwaha inabani.

² Ka dzraftá tsi nda tsa gwal ksa slna ya ta planatá həŋ ka tseda vagha mndu* turtuk, ta vagha taŋ. Ka ghunaghatá tsi ta həŋ da vwaha inabi.

³ Ka sli'iglaftá tsi wər ta nzemndi təmbay gavzlazlan, ka nghəglanťá tsi ta gwal ksa slna ta nzaku bətbət.

⁴ Ka'a nda həŋ mantsa: «Lawa kaghuni guli da ksa slna ma vwaha inaba da, dza'a plaghuna pla yu ta tseda ghuni manda ya ta raku,» ka'a nda həŋ.

⁵ Ka sli'aftá tsa gwal ksa slna ya ka laghwí da tsa vwaha inabi ya. Ka sli'iglaftá tsi guli wər fitik ma ghəŋ vli, mantsa guli ta fitik hawu, ka magata manda va tsaya guli.

⁶ Ka sli'iglaftá tsi guli beeghwa fitik, ka slanaghatá tsi guli ta sanlaha ma gwal ksa slna ta nzaku. Ka'a nda həŋ mantsa: «Nya kəl kuni ka vaghay ta nzaku kul laghwí maga slna na?» ka'a nda həŋ.

⁷ Ka həŋ nda tsi mantsa: «Had mndu ta klaftá aŋni ŋa maga slna wa,» ka həŋ. Ka'a nda həŋ mantsa: «Lawa kaghuni guli da maga slna ma vwaha da,» ka'a.

⁸ «Gahawu tama, "hagakhaga ta tsa gwal ta ksa slna ya, ka planata ka ta nisəla taŋ ka zrafta ka nda

tša gwal ka kwanahani ya, ɲa kɔɲta gha nda gwal taɲtaɲ,” ka tša dani ma vwaha inabi ya nda kwalvani.

⁹ Ka lagha tša gwal ta zɔraftá kša slna beeghwa fitik ya. Ka vɔaɲtá lu ta tseda vagha mndu turtuk turtuk ta hɔɲ.

¹⁰ Ka lagha gwal ta zɔraftá kša slna taɲtaɲ. “Mali dza’a aɲni zɔghay” ka hahɔɲ si ta gray. Ama ka vɔaɲtá lu ta tseda vagha mndu turtuk turtuk ta hɔɲ.

¹¹ Ta zɔghə hɔɲ ya, ta dza’a nda ɲuɲuraku hɔɲ ta ghəɲa tša daɲahəga ya.

¹² Ka hɔɲ mantsa: “Beeghwa fitik ta sagha nanaha na, awa† turtuktuk kwenkwen maga hɔɲ ta kša slna ná, waka kagha planatá hɔɲ guram nda ɲa aɲni na? Aɲni, hɔrfu hɔrfa ɲni ta kša slna tles fitik, ka vaghay ta maga slna ta fitik,” ka hɔɲ.

¹³ Ka’a nda hɔɲ mantsa: “Gra dá, nənɔp a yu ta kagha wa. Ta tseda vagha mndu turtuk a dzrafta u nda kagha kay ra?”

¹⁴ Zɔgha ta nisəla gha, ka sli’a ka. Manda va ya kumaɲ yu vɔaɲta yu ta tša mndu ta sagha nda hul ya, manda va ɲa gha.

¹⁵ Lavɔɲlava yu ta maga skwi manda ya kumaɲ yu nda tseda dá, mantsa a kasi’i wa? Ari zɔɔagagha a wa a na skwi dɔna maga yu na ta wa ira gha na?” ka’a.

¹⁶ Tsaya tama ná, dza’a

nzakway gwal nda hul, ka gwal taɲtaɲ. ɲa nzakwa gwal taɲtaɲ, ka gwal nda hul,» ka Yesu sganaghata.

Mahkəna mnaɲta Yesu ta gwada ta mtakwani nda sli’agaptani

Mak 10:32-34, Luk 18:31-34

¹⁷ Ka sli’aftá Yesu ka ɲlu ka dza’a da luwa Ursalima. Ta mbada hɔɲ ta tvi, ka ksaghutá tsi ta tša gwal ghwanɔdə his ya, ka’a nda hɔɲ mantsa:

¹⁸ «Ndanana, wana mu ta ɲlu ka dza’a da luwa Ursalima. Dza’a ksafksa lu ta Zwanja mndu, ka vɔaɲtá la mali ta ghəɲa gwal dra skwi ɲa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ɲa mnduha, ɲa tsanaghata taɲ ta guma dzata.

¹⁹ Dza’a vɔaɲvɔa hɔɲ ta gwal kul haɔ ka la Yahuda, ɲa gagay tsaha ya, ɲa sləvay taɲ nda krupi, ɲa zɔɲafta taɲ ta udza zɔɲay. Baɔu mahkəna fitik, ɲa sli’agaptani nda hafu ma mtaku,» ka’a.

Dawutá vɔa mani ma i Yakubu nda Yuhwana

Mak 10:35-45

²⁰ Tahula tša, ka lagha mani ma zwana Zebedi nda zwanani. Ka tsəɔbata tsi ta kəmani ɲa dawa skwi da tsi.

²¹ «Nu ta kumə ka na?» ka Yesu nda tsi. «Wana na zwana dá his na, sagha fitika ga mghama gha ya ná, ka mnata ka, ɲa nzata na zwana dá na, nda ga zeghwa gha ya, nda ga zɔɔa gha ya, ka yu,» ka’a nda tsi.

† 20:12 Awa: Tsaya fitik maga mndu ta maga slna.

22 «Sna a kuni ta skwi ta dawu kuni wa. Dza'a lavinjlava kuni ta sa leghwa tsa ghuya danwa dza'a yu ghuyay ya ra?» ka Yesu. «Dza'a say njni!» ka hən nda tsi.

23 Ka Yesu‡ nda hən mantsa: «Mantsa nzakwani, dza'a say kuni ta tsa leghwa ghuya danwa da ya, ama ta ghənja gwada ta nzaku nda ga zeghwi nda ya nda ga zlaaba ná, i'i a dza'a mna tsaya wa. Da da dza'a vlantá tsa vli ya ta gwal ya payanaf tsi ta hən,» ka'a.

24 Snantá tsa pdakwa duhwalha ghwan ya ta tsa gwada ya, ka basanavatá hən ta njuf ta tsa zwanamaha his ya.

25 Ka hagadaghatá Yesu ta hən, ka'a nda hən mantsa: «Nda sna kuni ná, ta gay mghamha ta ghənja mnduha ta má mgham mghama tan ta ghənja tan. Gwal dagaladagala guli, ta maray hahən ta mbrakwa tan ta ghənja tan.

26 Ama mantsa ya a nza-kwani mataba kaghuni wa. Katək ná, ka ta kumay sani ta nzakway ka mali mataba ghuni ná, nzatani ka kwalva ghuni.

27 Ala, ka dər wa ta kuma nzakway ka mnda kla kəma mataba ghuni ya, nzatani ka vu'a ghuni.

28 Manda va tsaya ná, sa a Zwanja mndu nja maganata lu ta slna wa. Ama sasa nja

maganatá slna ta mnduha, nja vlatani ta hafani nja mbanaftá ndəghata mnduha§,» ka'a.

Mbambanafta Yesu ta ghulpata mnduha his

Mak 10:46-52

29 Ta sabə i Yesu nda duhwalhani ma luwa Yeriku, ka sli'aftá dəmga rutut mistani.

30 Ta nzaku ghulpata mnduha his ta wa tvi. Ka snantá hən ta labla Yesu nda ta tsa kə'a, ka dzatá hən ta lawlaw. «Mgham, Zwanja Dawuda! Tawa ta hidahida ta anji,» ka hən.

31 «Hafwa wa ghuni!» Ka tsa dəmga ya, ka dawa hən. Ama ka sganaghatá tsa ghulpata mnduha ya ta dza lawlaw. «Mgham, Zwanja Dawuda! Tawa ta hidahida ta anji,» ka hən.

32 Ka sladavatá Yesu, ka hgadaghatá tsi ta hən. «Nahgani ta kumə kuni ta magaghunata da na?» ka'a nda hən.

33 «Mghama da, gwananagwana ta iriha njni!» ka hən nda tsi.

34 Ka ksantá hən ta Yesu ka hidahida. Ka kasantá tsi ta iriha tan. Ka gi nghanjá hən ta vli nzidid. Ka laghu hən mista Yesu.

21

Lama Yesu da luwa Ursalima

Mak 11:1-11, Luk 19:28-40, Yuh 12:12-19

1 Ta ghwan a i Yesu nda duhwalhani ka bhadaghata da luwa Ursalima wu, ndusa

‡ 20:23 Ngha ta Slna gwal ghunay 12:2.

2:6. * 21:1 Ngha ta Markus 11:1.

§ 20:28 Ngha ta 26:28, nda 1 Timute.

həŋ nda luwa Beslaze tavata ghwá Zaytuŋ*, ka ghunaftá Yesu ta gwal his mataba duh-walhani.

² Ka'a nda həŋ mantsa: «Lawala da a luwa ta kəma ghuni a. Ka ɓhadaghaɓha kuni, dza'a gi slanaghasla kuni hada ta hbatá mana kɗih nda zwanjani. Ka pligidaghata kuni ta həŋ.

³ Ka mamu mndu ta gwadgaghunata ta ghəŋani katsi ná, «Mgham ta kumay,» ka kuni da zlghanaftá wani. Dza'a gi zlaghunanzla həŋ.»

⁴ Kəl tsaya ka nzakway mantsa ná, nda nza kabga ɗa dzanaghatá ghəŋa gwada ya mna anabi Zakari kazlay:

⁵ «Mnanawamna ta gwal ma luwa Siyuna, wa'a mghama

gha ta sagha da kagha, leɓtekw nzakwani katakata, ta sagha ta kɗih,

ta wuvu'ukwa kɗih, ta nzakway ka zwanja kɗih†,» ka'a.

⁶ Ka sli'aftá tsa duhwalha ya ka laghwɪ magata manda ya mnanaf Yesu ta həŋ.

⁷ Ka hlaktá həŋ ta tsa mana kɗih ya nda zwanjani, ka pghaftá həŋ ta lgutha taŋ ta həŋ, ka lafi Yesu nzafta tida.

⁸ Ka zlazlatə ndəghata mnduha ta lgutha taŋ ta tvi. Sluhwa ɗa sanlaha ta patsay ka pghay ta tvi‡ guli.

⁹ Ka hlə gwal ta kəma Yesu nda gwal nda hulani tani ta wi, ka həŋ mantsa: «Ŋa Zwanja Dawuda glaku,

ka tfanaghatfa Lazglafta ta wi ta mndu ta sagha ma hga Mgham Lazglafta! Ŋa Lazglafta ta luwa§ glaku!» ka həŋ.

¹⁰ Manda ɓhadamta Yesu da luwa Ursalima, ka kɓutá mnduha. «Wa na mndu na tama?» ka həŋ.

¹¹ Ka tsa dəmgə mistani ya mantsa: «Anabi Yesu ta sabi ma luwa Nazaret ta hadika Galili ya,» ka həŋ.

Lama Yesu da həga Lazglafta

Mak 11:15-19, Luk 19:45-48, Yuh 2:13-22

¹² Ka lami Yesu da həga Lazglafta. Ka ghzligiŋtá tsi ta inda gwal ta tsakala nda gwal ta skway tani ma tsa həga Lazglafta ya. Ka zlambidiŋtá tsi ta tabəla gwal mbədu, nda vla nzakwa gwal ta dzawaptá ghərbu'.

¹³ Ka'a nda həŋ mantsa: «Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Həga da ná, həga maga du'a ya kə'a, ka niŋtá kaghuni ka galigha la gənda*.»

¹⁴ Ka gavadaghatá gwal nda ghulpa nda gwal nda raghwa səla taŋ tavatani ma tsa həga Lazglafta ya. Ka mbambanaftá tsi ta həŋ.

¹⁵ Nghay la mali ta ghəŋa gwal ta dra skwi ɗa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ɗa mnduha ta tsa mandərmima skwi ta magə Yesu, nda tsa hlawa zwani ma həga Lazglafta kazlay: «Ŋa Zwanja

† 21:5 Ngha ta Zakari 9:9. ‡ 21:8 Ngha ta 2 Mghamha 9:13. § 21:9 Ngha ta Zabura 118:25-26, Zabura 118:25. * 21:13 Ngha ta Isaya 56:7 nda Irmiya 7:11.

Dawuda glaku!» kə'a ya ná, ka kuzlanafá tsi ta həŋ ta ŋuduf.

¹⁶ Ka həŋ nda Yesu mantsa: «Nda sna ka ta na skwi ta mnə həŋ na ra?» ka həŋ. «Anji! Nda sna yu,» ka Yesu nda həŋ. «Ta walaŋ a kuni ta dzaŋafá tsa gwadaha ya ma deftera Lazglafta ra? Ka'a na: "Kagha ta payafá zləzlvə kagha nda ma wa zwani nda ya nda ma wa zwana vzi'uwa, manda ya kumaŋ ka†,» ka'a.

¹⁷ Ka sli'afá Yesu ka zlaŋtá həŋ ka saghwi ma tsa luwa ya, ka laghwi da luwa Betani ka hani tsi hada.

Ksi'afá Yesu ta sana ghuraf

Mak 11:12-14, 20-24

¹⁸ Gasərdək ta vru Yesu ka dza'a da tsa luwa dagala ya, ka kuzlanafá maya.

¹⁹ Ka nghanjá tsi ta fwa sana ghuraf ta wa tvi. Ka lagha tsi distani. Kə'a kə'a ná, sluhwa yeya dze'dze' tida. «Had ka dza'a walgaŋta yəglafta wu,» ka'a nda tsi. Gi hadahada dzun ghwalatá tsa fu ya tsa.

²⁰ Kə'a ká tsa duhwalhani ya nghanata ghwalatá tsa fu ya ná, ka ndərmimi həŋ nda ndərmima. Ka həŋ mantsa: «Waka na ghuraf na gi ghwaluta hadahada kay ka na?» ka həŋ.

²¹ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ka zlgħafzlgħa kuni ta Lazglafta nda ŋuduf

dgaŋ a kuni ta ghəŋ dekdek wu ka tsi ná, skwi magana lu ta na ghuraf na yeya a dza'a kuni magay wa: "Ama, sli'afli'a hada ka vzamta ka ta vgha da drəf," ka kuni dza'azlay nda ya ghwá ya ná, dza'a magaku manda va tsaya.

²² Inda skwi dza'a dawəŋta kuni nda zlgħay nda ŋuduf nda ma maga du'a ná, dza'a mutsay kuni,» ka'a.

Wa ta vlaŋtá mbrakwa maga skwiha manda na?

Mak 11:27-33, Luk 20:1-8

²³ Ka lamə Yesu da həga Lazglafta ka taghə tsi ta skwi ŋa mnduha. Ka gavadaghata la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu da dawəŋta da tsi. «Mutsu ga kagha ta na mbraku ta kəl kagha ka maga na skwiha na na? Wa ta vlaghata na mbraku na?» ka həŋ.

²⁴ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Mamu skwi turtuktuk dza'a dawəŋta yu da kaghuni guli. Ka zlgħidifzlgħa kuni ta wani katsi, dza'a mnaghunamna yu ta vli ta mutsu yu ta na mbraku ta kəl yu ka maga na skwiha na.

²⁵ Wa ta ghunafta Yuhwana ŋa maga batem‡ na? Lazglafta re, ari mnduha a na?» ka'a nda həŋ. Ka laghu heŋ da dzray mataba hahəŋ hahəŋ.

Ka həŋ mantsa: «"Ka Lazglafta ta ghunafta Yuhwana ka mu," nu kwal

† 21:16 Ngha ta Zabura 8:3. ‡ 21:25 Ngha ta 3:6.

kuni kul zlgħafta 6a? ka'a dza'azlay nda amu.

²⁶ Ala, ka "mnduha ta ghunafta" ka mu guli, ta zlanay mu ta mnduha guli, kabga klafkla hən demdem kazlay: Anabi Yuhwana kə'a.»

²⁷ Ka hən nda Yesu tama mantsa: «Sna a anji ka wa ta ghunafta wu,» ka hən. Ka Yesu nda hən guli mantsa: «I'i guli ná, had'yu ta mnaghunata ka wa ta vlihata na mbraku ta kəl yu ka maga na skwiha na wu,» ka'a.

Gwada ta ghəna zwaniha his

²⁸ Ka Yesu nda hən guli mantsa: «Kinawu ka kaghuni ta ndanay na? Mamu sana mndu his zwani. Ka'a nda sani tanjan mantsa: "La ka dza'a ka da maga slna ma vwaha inaba u sagən," ka'a nda tsi.

²⁹ "La a yu wu," ka'a. Tahula tsa, ka ndanglaptá tsi ka sli'aftha ka laghwi da vwah.

³⁰ Ka mnanatá dani ta tsa sana zwan ya manda va tsaya guli. "Aray, ta dza'a yu da," ka'a. Tahula tsa, ka kwalaghuta tsi.

³¹ Wati mataba tsa zwaniha his ya, ta magata skwi ya kumə da tan ná?» ka Yesu nda hən. «Tsa tanjan ya ya,» ka hən. Ka Yesu nda hej tama mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata ná, dza'a tinlaghutinja gwal tska dzumna nda mi'a hliri ta lami da ga mghama Lazglafta ka kaghuni.

³² Wya saghasa Yuhwana mnda maga batem da kaghuni, ka maraghunata tsi ta tvi tdukwa, ka kwalaghuta kuni ta zlgħafta. Ama ka zlgħaftá gwal ta tska dzumna nda mi'a hliri. Kulam nda va tsa nghanja ghuni ya tani, mbədanaf a kuni ta nzakwa ghuni ka zlgħafta wa,» ka Yesu nda hən.

Mahdihdi ta ghəna gwal ta hva vwaha inabi

Mak 12:1-12, Luk 20:9-19

³³ «Ka mnaghunamna yu ta sana mahdihdi 6a: Mamu sana mndu ta nbaftá fwa inabiha ma vwahani. Ka nantá tsi ma muhul. Ka laptá tsi ta ghurum nja ditsa yakwani. Ka baghatá tsi ta vli nja nzagata ka nghayš. Tahula tsa, ka fanamtá tsi ma dzvu ka haya ta gwal hva. Ka sli'aftha tsi ka laghwi dista luwa.

³⁴ Magatá fitika daga yakwani, ka ghunafta tsi ta kwalvahani da tsa gwal hva ma tsa vwah ya, nja mutsanafta tan ta nani ma dagata yakwa tsa inabi ya.

³⁵ Ama, ka valaftá tsa gwal hva tsa vwaha inabi ya ta tsa kwalvaha ya. Ka dgaptá hən nda dga ta sani ka dzata hən nda dza ta sani. Ka zlərtsatá hən nda zlərtsa ta sani.

³⁶ Ka ghunglaftá tsi ta sanlaha ma kwalvahani ka malaghuta mbsaka tsaha tanjan ya. Ka maganatá tsa gwal hva tsa vwah ya ta hahən guli manava nja tsahaya.

³⁷ Kɔ'avaktani, ka ghunɛdanapɔlazglafta da kaghuni ɲa tsi ta hɛɲ ta vɛrdɔ ɲani ma zwanɲ nda mnay kazlay: Dza'a vɛɲvɛla hɛɲ ta glaku ta zwanɲ da kɛ'a.

³⁸ Na nghay tsa gwal hva fwa inabi ya ta lagha tsa zwanɲ ya, ka hɛɲ mataba taɲ mantsa: "Wana tsa mndu dza'a za hɛga ya kay. Sawa, ka dzata mu! Ɗa zay mu ta hɛgani," ka hɛɲ.

³⁹ Ka valaftɔ hɛɲ tida. Ka tshidɪɲta di'ɪɲ nda tsa vwah ya, ka dzata.

⁴⁰ «Badu da saghɛr tsa dani ma inabi ya nɪ, kinawu kɛ'a dza'a magay nda tsa gwal hva tsa vwaha inabi ya na?» ka Yesu nda hɛɲ.

⁴¹ «Dza'a pslapsla ta tsa ghwadakha ya, ksantɔ a hɛɲ ka hidahidɔ wa. Ɗa klaftani ta tsa vwaha inabani ya ka fanamta ma dzvu ka haya ta sanlaha ma gwal hva. Ɗa vlay tsahaya ɲani nda fitikani ta ɲani mataba dɔgata yakwa tsa fwa inabi ya,» ka hɛɲ.

⁴² Ka Yesu nda hɛɲ guli mantsa: «Ta walaɲ a kuni ta dzaɲafta skwi vindaf lu ma defteri ra?

"Tsa pala wudɪdiɲ gwal ba hɛga ya,

tsaya ta nuta ka vɛrdɔ palaka tughwa hɛga.

Tsaya nɔ, Lazglafta ta dɔvɔftɔ nzakwani mantsa.

Nda nza ka mazɛmzɛm ta wa ira amu*."

⁴³ «Tsaya kɛl yu ka mnay ɲa ghuni kazlay: Dza'a klaghukla lu ta ga mghama

ɔlazglafta da kaghuni ɲa vɛɲvɛla mndɛra mnduha dza'a snanatɔ gwadani dɪna kɛ'a ya.

⁴⁴ [Tsa mndu dza'a zlɛmbafta ta tsa pala ya, dza'a hurbɛ hurbɛa. Ala, ka tsa pala ya ta zlɛmbanaghatɔ mndu katsi, dza'a hu'anap hu'a† ɲɛrdɔk ta tsa mndu ya.]»

⁴⁵ Na snanata la mali ta ghɛɲa gwal dra skwi ɲa Lazglafta, nda la Farisa ta tsa mahdihda Yesu ya, ka graftɔ hɛɲ kazlay: Ta ghɛɲa taɲ ta gwada tsi ta tsa gwada ya, kɛ'a.

⁴⁶ Ka zbɛ hɛɲ ta ksɔftɔ Yesu. Ama ka zlɛɲaftɔ hɛɲ ta dɛmga, kabga klafkla dɛmga ta Yesu ka anabi.

22

Mahdihdi ta ghɛɲa kla makwa

Luk 14:15-24

¹ Ka Yesu mnɛglanatɔ hɛɲ nda mahdihdi mantsa:

² «Ka guram ga mghama Lazglafta nda sana mgham ta payaftɔ skwa zay ma klay zwanɲani ta makwa.

³ Ka ghwanaftɔ tsi ta kwalvahami ɲa hagaktɔ gwal haganɲ tsi ɲa za tsa skwa zay ya, ama ka kwalaghuta tsahaya ta sagha.

⁴ Ka ghunglafta tsi ta sanlaha ma kwalvaha ɲa dza'a "mnanatɔ tsa gwal haganɲ tsi ya nda mnay kazlay: Ndanana nɔ, ndusa skway zay kɛ'a. Pslapsla yu ta slaha dɔ, nda rina fisika dɔ nda uwasla nda uwasla, nda paya inda skwi, saghawsa da za

* 21:42 Ngha ta Zabura 118:22-23. † 21:44 Ngha ta Lukwa 20:18.

skwa zay ma vla kla makwa,” ka’a nda həŋ.

⁵ Ndanəŋ a tsa gwal hagan lu ya wa. Ta laghu ya da vwa-hani, ta laghu ya da tsakalani,

⁶ ta valafta sanlaha ta tsa kwalvaha ya ka ganaptá iri ta həŋ, ka pslatá həŋ.

⁷ Ka kuzlanaftá tsi ta ŋuduf ta mgham, ka ghunadaptá tsi ta sludzihani zadánatá ta tsa gwal ta pslatá tsa mnduha ya ka driŋtá luwa taŋ.

⁸ Tahula tsa, ka’a nda kwalvahani mantša: “Wana nda paya skwa zaya kla makwa. Tsa gwal si hagan lu ya, raŋ ta həŋ a zay wa.

⁹ Lawala ta madədga tviha, ka hagakta kuni ta inda mndu dza’a guyuŋta kuni da na vla za skwa zay na,” ka’a nda həŋ.

¹⁰ Ka sli’afta tsa kwalvahani ya ka laghwi ta tvi. Ka tsakaktá həŋ ta inda mndu ya guyuŋ həŋ. Nda ghwadaka mnduha tani, nda ŋərma mnduha tani, ka ndəghanaftá həga ma tsa vla kla makwa ya.

¹¹ «Ka lamə mgham da ng-hanaghatá tsa gwal hagak lu ya. Ka nghanəŋtá tsi ta sana mndu kul had’ lguta kla makwa tida.

¹² Ka’a nda tsi mantša: “Ari gra! Waka kagha sami da na həga na kul had’ lguta kla makwa ta kagha na?” ka’a nda tsi. Sew, sna a tsa mndu ya ta skwi ŋa mnay wa.

¹³ Ka mgham nda kwalvahani mantša: “Habafwa haba ta dzvuhani nda səlähani, ka

klafta kuni ka wuđidinəŋta dzibil da grum, ka tawa tsi ta taw, ka hpada sli’injani* hada,” ka’a.

¹⁴ Tsaya tama ná, dagala hagatani, ama ki’a yeya dagatani,» ka Yesu sganaghata.

Nda ra ka pla dzumna ŋa mgham Sezar ra?

Mak 12:13-17, Luk 20:20-26

¹⁵ Mbadaka la Farisa ka tskavata ka dzrafta ka həŋ dza’a ksafatá Yesu nda gwada dza’a sabi ma wani.

¹⁶ Ka ghunaftá həŋ ta sanlaha ma duhwalha taŋ kawadaga nda mnduha Hiridus slanaghatá Yesu. Bhadaghata taŋ, ka həŋ nda Yesu mantša: «Mghama dá, nda sna ŋni kazlay: Ta mnay kagha ta kahwathwata kə’a. Skwi ta kumə Lazglafta ta magay mu ta taghə kagha kahwathwata ŋa mnduha. Had’ kagha ta zləŋa ira mndu wu, kabga gala a kagha nda gala ta mndu wa.

¹⁷ Mnəŋnamna ta ŋa gha ma ndanu. Nda ra re, ari ra a wa’a ka pla dzumna ŋa mgham Sezar na?» ka həŋ.

¹⁸ Tsaw nda sna Yesu ta tsa ghwadaka ndana taŋ ya. Ka’a nda həŋ mantša: «Tsa madgwirmadgwira ghuni ya. Kabgawu ta kəl kuni ka dzəgha i’i na?

¹⁹ Marihawa tsa kwađu ta kəl lu ka pla dzumna ya,» ka’a. Ka klanaktá lu ta tsa kwađu† ya.

* 22:13 Ngha ta Mata 8:12. † 22:19 Ngha ta Mata 20:2.

20 Ka'a nda hən mantša: «Ŋa wa na fwatu nda hgu ta na kwaɓu na ná,» ka'a.

21 «Ŋa mgham Sezar ya,» ka hən. «Ka mantša tsi ya ní, vlaŋwavla ta mgham Sezar ta ya ta nzakway ka ŋa mgham Sezar. Vlaŋwavla guli ta Lazglafta ta ya nzakway ka ŋa Lazglafta,» ka'a.

22 Snaŋta taŋ ta tsa gwaɗa ya, ka ndərmim hən nda ndərmima. Ka zlanavatá hən ta Yesu ka laghwa taŋ.

Gwaɗa ta sli'agapta ma mtaku nda hafu

Mak 12:18-27, Luk 20:27-40

23 Baɗu va tsaya, ka laghala Sadukiya, tsa gwal ta mnay kazlay: Haɗ lu dza'a sli'agapta ma mtaku wu kə'a ya slanaghata Yesu.

24 Ka hən nda Yesu mantša: «Mghama ɗa, ka Musa na: "Ka mtumta mndu ta kul yatá tsi ta zwaŋ katsi, klay zwaŋamani ta tsa wadgani ya ka markwa taŋ ŋa yanatani ta zivir ta tsa zwaŋamani ta mtutaɓ ya," ka'a.

25 Tsaw mamu sana mndu da aŋni ndəfáŋ zwanani. Ka klaftá mali ta marakw, ka mtuta tsi ta yana a lu ta zwaŋ wa. Ka wunanaghata sagəŋani ta tsa marakw ya.

26 Ka mtutá tsa mahisa zwaŋ ya guli, ya a ta zwaŋ wa. Ka klafta ma hkən, ha ka klafta mandəfáŋ, haɗ ya ta yatá zwaŋ ma hən nda tsi wa.

27 Tahula rwuta taŋ dem-dem, ka mtuta tsa marakw ya guli.

28 Baɗu sli'agapta dza'a sli'agapta gwal nda rwa ma mtaku nda hafu ní, wati dza'a nzakway ka zə'ala tsa marakw ya mataba tsa zwaniha ndəfáŋ ya, ya wya klukla hən demdem ka marakw na?» ka hən.

29 Ka Yesu nda hən mantša: «Ta nanay kuni ta ghəŋa ghuni, kabga sna a kuni ta skwi nda vinda ma defteri nda ghuɓa wa. Sna a kuni guli ta mbrakwa Lazglafta wa.

30 Baɗu sli'agapta dza'a sli'agapta lu ma mtaku ná, haɗ lu dza'a kləgəltá vgha ŋa nzakway ka marakw nda zə'al wa. Dza'a nzakway lu ta nzaku tavata Lazglafta manda duhwalha Lazglafta.

31 Gwaɗa ta ghəŋa sli'agapta ma mtaku ná, ta dzaŋaf a kuni ma defteri ta tsa gwaɗa Lazglafta ta manay kazlay:

32 I'i Lazglafta Abraham, i'i Lazglafta Izak, i'i Lazglafta Yakubu§ kə'a ya ra? Lazglafta ná, Lazglafta gwal nda rwa a wu, Lazglafta gwal nda hafu ya,» ka'a.

33 Snaŋta mnduha ta tsa tagha skwani ya, ka ndərmim hən nda ndərmima katakata.

Wati mali mataba zlahuha na?

Mak 12:28-34, Luk 10:25-28

‡ 22:24 Ngha ta Zrafta 38:8, nda Vrafta ta Zlahu 25:5-6. § 22:32 Ngha ta Sabi 3:6, 15-16.

34 Na snan̄ta la Farisa ka-zlay: Hanafha Yesu ta wi ta la Sadukiya kə'a, ka tskavatá hən̄.

35 Lagha sani mataba tan̄ ta nzakway ka mndu ta tagha zlahu ŋa mnduha, ka kuma tsanamtá matsavadá ta Yesu. Ka'a nda tsi mant̄sa:

36 «Mghama dá! Wati mali mataba zlahuha na?» ka'a nda tsi.

37 Ka Yesu nda tsi mant̄sa: «“Dvudva ta Mgham Lazglafta gha nda hyahya ŋudufa gha, nda inda hafá gha, nda inda ndana* gha.”

38 Tсахaya mali mida, tсахaya tan̄tan̄a zlahu guli.

39 Mamu mahisani manda tsaya guli: “Dvudva ta sləvda gha manda va ghəŋa gha†” kə'a.

40 Inda zlahu Musa, nda inda skwi ta taghə la anabi ná, ta tsa zlahuha‡ his ya sladafta hən̄,» ka'a.

Daway ta ghəŋa i Kristi nda Dawuda

Mak 12:35-37, Luk 20:41-44

41 Mbadaka la Farisa ka tskavata hada tavata Yesu. Ka Yesu nda hən̄ mant̄sa:

42 «Kinawu ka kaghuni ta ndanay ta ghəŋa Kristi na? Zwan̄a wa ya na?» ka'a. «Zivra Dawuda ya,» ka hən̄ nda tsi.

43 Ka Yesu nda hən̄ guli mant̄sa: «Waka Dawuda mnay nda ma mbrakwa Sulkum nda ghuḅa kazlay: Mgham kə'a ḅa? Ya wya ka Dawuda na:

44 “Ka Mgham nda Mghama dá na:

Sawi nzata nda ga zeghwa dá, ha ka nanafta dá ta ghumaha gha ka skwa ta dinlay səla gha§”, ka'a.

45 «Ka si “Mghama dá”, ka Dawuda ta hgay ya ní, waka Kristi dza'a nzakway ka zivrani tama?» ka'a.

46 Trid, traptra dər wa ta zlghanaftá wi. Daga badu tsa, had mndu ta walglan̄ta dawutá vli da tsi wa.

23

Nzakwa la mali ta ghəŋa dina la Yahuda

Mak 12:38-39, Luk 11:43,46, 20:45-46

1 Tahula tsa, ka Yesu nda dəmga nda ya nda duhwal-hani tani mant̄sa:

2 «Dzan̄anaghatá gwal tagha zlahu, nda la Farisa na tsi-lanaptá zlahu Musa ta mnduha.

3 Tsaya tama ná, nda ra ka snanata ghuni ta hən̄, ka magay ghuni ta inda skwi ta mnaghunata hən̄. Nziya nza tsi ná, yaha kuni da magay manda ya ta magə hahən̄, kabga had hahən̄ ta magay manda va ya ta mnata hən̄ wa.

4 Ta hɓafhɓa hən̄ ta huzla ndəgaku ka fanaghatá mnduha, ama va a hahən̄ ta ksan̄ta dər nda wa ndəfiŋa dzva tan̄ wa.

5 Inda slna ta magə hən̄ ná, ta magay hən̄ ŋa nghay wa ira mnduha. Mant̄sa ya ná, ḅərzləzla ka hahən̄ ta

* 22:37 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 6:5. † 22:39 Ngha ta Zlahu 19:18. ‡ 22:40 Ngha ta 7:12. § 22:44 Ngha ta Zabura 110:1.

mbaghafá ña tanj ayaha ta funta ta wa bizlbizla kuma, nda ya ta dzvu. Zutut ka hən ta zlanťá dzva lguta* tanj.

⁶ Vli nda paya ta kəma ña tanj ta zbay ña nzakwa tanj ma fitika za skwa zay ta badawa. Vli nda paya ta kəma guli ta zbə hən ña nzakwa tanj ma həga tagha skwa la Yahuda.

⁷ Ta kumay hən ta ganaghata mnduha ta zgu ta hən ma vla tsakata vgha mnduha, ka hga hən ka “maləm.”

⁸ Ama kaghuni ya, ma đvaf kuni ta hga kaghuni ka maləm. Turtuktuk Maləma ghuni. Kaghuni ná, la zwanama kuni.

⁹ Ma hgə kuni ta mnda səla ta ghəña hadik ka “Da” kabga turtuktuk Da ghuni ta nzakway ta luwa.

¹⁰ Ma đvaf kuni ta hga kaghuni ka “mali,” kabga turtuktuk Mala ghuni ta nzakway ka Kristi.

¹¹ Ka kwalva ghuni ká mali mataba ghuni nzakway.

¹² Inda mndu ta kapanafťá ghəñani ná, dza’a dzaganadza lu. Inda mndu ta hanaganatá ghəñani guli ná, dza’a kapanafkapa lu,» ka’a.

Đaŋwa ña gwal tagha zlahu nda la Farisa

Mak 12:40, Luk 11:39-52, 20:45-47

¹³ «Đaŋwa ña ghuni gwal tagha zlahu ña mnduha, nda la Farisa. Tsa madgwirmadgwira ghuni ya. Mbada ka kuni ka hanafťá tgha ga mghama Lazglafta

ta mnduha. Lamə a vərđa kaghuni wu, zlanəñ a kuni ta tvi ta gwal ta kuma lami guli wa.

¹⁴ «Đaŋwa ña ghuni gwal tagha zlahu ña mnduha nda la Farisa. Tsa madgwirmadgwira ghuni ya. Kaghuni ta hlugudunťá skwa mi’a wadgu. Ka va slrinťá maga du’a ña nghay wa ira mnduha. Tsaya tama dza’a kəl lu ka tsaghu-naghatá guma ka malaghutá mbraku†.

¹⁵ «Đaŋwa ña ghuni gwal tagha zlahu ña mnduha, nda la Farisa. Tsa madgwirmadgwira ghuni ya. Ta wawaku kuni ka ra vli ta drəf nda ya ta hadik ña mutsaftá dər mndu turtuk ña da dina ghuni. Ka mutsafmutsa kuni, ña ninťa ghuni ka mnda nzakway ma duda vu ka malaghutá ña ghuni mantsa ya mantsa ya his.

¹⁶ «Đaŋwa ña ghuni gwal nda ghulpa ta kla gwal nda ghulpa. Ka kuni ta mnay tazlay na: “Ka wadawada mndu ta wadu nda həga Lazglafta ná, bla a tsaya wa. Ama ka wadawada mndu ta wadu nda dasu ma həga Lazglafta katsi ná, nda nza tkwe’ ka magatani ta skwi wada tsi ña magay ya, ka kuni.”

¹⁷ La rghaha, gwal nda ghulpa! Wati mali mida? Mal dasu re, ari mal həga Lazglafta ta nanafťá dasu ka skwi nda ghu6a ya a ka na?

* 23:5 Ngha ta Mbsak 15:38-41. † 23:14 Ngha ta Markus 12:40.

18 Ka kuni guli ná, “ka waɗawada mndu ta waɗu nda gwir ná, bla a tsaya wa. Ama ka waɗawada mndu ta waɗu nda skwi ya vlay tsi ta Lazglafta ta gwir ná, nda nza tkwe’ ka magatani ta tsa skwi waɗa tsi ŋa magay ya,” ka kuni.

19 Ghulpata mnduha! Wati mali mida. Skwi ya kəl lu ka mbəhata nda tsi re, ari gwir ta nanafá skwa mbəhu ka skwi nda ghuɓa ya a ná?

20 Wya tsi, mndu ta waɗa ta waɗu nda gwir ná, waɗawada ta waɗu nda skwi tida tani.

21 Mndu ta waɗa ta waɗu nda həga Lazglafta ná, waɗawada ta waɗu nda Lazglafta ta nzaku mida ya tani.

22 Mndu ta waɗa ta waɗu nda luwa ná, waɗawada ta waɗu nda dughurukwa nza-kwa Lazglafta, nda Lazglafta ta nzaku‡ tida ya tani.

23 «Daŋwa ŋa ghuni gwal tagha zlahu ŋa mnduha, nda la Farisa. Tsa madgwirmadgwira ghuni ya! Ta ŋavaŋa kuni ka vla zaka nidališ, ka zluŋtá mali ma skwi ma zlahu ta nzakway ka nzaku tɗukwa, nda maga zɗaku, nda nzaku ka ŋərma. Tsahaya skwi ma ŋa magay nda kwal kul zanaptá sanlaha ma skwiha.

24 Gwal ta kla gwal nda ghulpa kuni! Ta dizapɗiza kuni ta imi ŋa klinɗa miyaunɗ mida, ka laghwa ghuni da ndutá ŋalibwa.

25 «Daŋwa ŋa ghuni

gwal tagha zlahu ŋa mnduha, nda la Farisa. Tsa madgwirmadgwira ghuni ya! Hula leghwa ta sa imi nda hliba ŋa ghuni ta laghwi da mbazinta, ama ma huɗani, nda ndəgha nda skwa ghala ghuni nda ya nda skwiha zla’uwa kuni.

26 La Farisa ghulpata mnduha! Tinɗəl ma ka kuni ghuɓinta huɗa leghwa nda hliba, kada nzakwa hulani nda ghuɓa.

27 «Daŋwa ŋa ghuni gwal tagha zlahu ŋa mnduha, nda la Farisa. Tsa madgwirmadgwira ghuni ya! Manda kulu ɓap lu ka ŋusliŋ nzakwa ghuni. Ká ka nda ɗinakwani nda ta hulani, ama nda ma huɗani ná, tskata ghudzifa gwal nda rwa, nda ya nda rwata ŋəɗak yeya mida.

28 Manda va tsaya kaghuni guli. Ta nghadaghatá mnduha ta kaghuni ná, manda skwi tɗukwa nza-kwa ghuni. Ama ta ghəŋa madgwirmadgwir, nda kwal kul sna gwaɗa da Lazglafta yeya ma kaghuni.

29 «Daŋwa ŋa ghuni gwal tagha zlahu ŋa mnduha, nda la Farisa. Tsa madgwirmadgwira ghuni ya! Ta baba kulu kuni ŋa la anabi, ta pgha rka kuni ta kula gwal ta snanata gwaɗa Lazglafta.

30 Ka kuni ta mnay ná, “ka má si mamu aŋni ta fitika dzidziha ŋni ná, ma gwafta a aŋni ta wi nda həŋ ka pslatá la

‡ 23:22 Ngha ta Isaya 66:1, nda Mata 5:34. § 23:23 Ngha ta Zlahu 27:30, nda Vrafta ta Zlahu 14:22.

anabi wu, ka kuni.”

³¹ Ma tsa mnay ta mnə kuni mantša ya ná, maranmara kuni kazlay: Zivra tsa gwal ta zadanatá la anabi ya kuni kə'a.

³² Dina tsa, lawa ta kəma ta kəma nda maga tsa ghwadaka slna zlaf dzidziha ghuni ya!

³³ Nahadikha! Mndəra la mupuha! Had wa ghuni ŋa ndapta ma tsa guma nda vu ya wa.

³⁴ Tsaya tama ná, dza'a ghunaghunafghuna yu ta la anabi, nda gwal nda difil da hən, nda gwal tagha zlahu. Dza'a pslata nda psala kuni ta sanlaha, dza'a zleŋafta nda zleŋa kuni ta sanlaha, dza'a sləvapta nda sləva kuni ta sanlaha ma həga tagha skwa ghuni, dza'a zbiŋzba kuni ta hən ma inda luwaha, ka giri ŋa taŋ.

³⁵ Tsaya tama, ta ghəŋa ghuni dza'a vrafta usa gwal tdukwa psala kuni. Zrafta ta Abel mndu tdukwa, ha ka sagha ta dzata dza kuni ta Zakari zwanə Baraki, ya dza lu ma takataka vli nda ghuᵇa ma həga Lazglafta nda gwir* ya.

³⁶ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dza'a vrafta ta ghəŋa gwal ta na fitik na inda tsaya,» ka'a.

Gwada Yesu ta ghəŋa Ursalima

Luk 13:34-35

³⁷ «Aya Ursalima! Aya Ursalima! Kagha ta psalatá

la anabi, kagha ta pslata nda pala ta gwal ghunadaghagha Lazglafta. Nda kda fitika zbanja da ta tskanatá zwana gha manda mana ghatalakw ta tskanatá ndudukhani ma zlabakhani ya, ama ka kwalaghuta kuni.

³⁸ Ndana tama, zlaghunanzla lu ta həga ghuni ka kufik†.

³⁹ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, had kuni dza'a nghəglanťa i'i wa, ha ŋa mnay ghuni dazlay kazlay: Tfawi ta ghəŋa mndu ta sagha ma hga Mgham‡ Lazglafta kə'a,» ka'a.

24

Gwada ta ghəŋa tasiŋťa həga Lazglafta

Mak 13:1-2, Luk 21:5-6

¹ Mbadá Yesu ka sabi ma həga Lazglafta, ka sli'i. Ka lagha duhwalhani tavatani ŋa maranata batá həga Lazglafta.

² Ka Yesu nda hən mantša: «Nda ngha kuni ta inda ya nzakwani ya ki'e? Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dza'a tasiŋťasa lu ta indani demdem. Had nzugwatá pala sani ta sani, dza'a pďata wa,» ka'a.

Ma kďaku kďakwa ghəŋa hadik ka sagha

Mak 13:3-13, Luk 21:7-19

³ Ka sli'afťa Yesu ka laghwi nzata ta ghwá Zaytuŋ. Ka lagha duhwalhani slanaghata. Ka nzata hən nda ghəŋa taŋ kawadaga nda tsi. Ka dawantá hən da

* 23:35 Ngha ta Zrafta 4:8, nda 2 Krunik 24:20-22. † 23:38 Ngha ta Irmiya 22:5.

‡ 23:39 Ngha ta Zabura 118:26.

tsi: «Mnaŋnamna ka yawu dza'a magakwa tsa skwi ya. Kinawu ka ŋni dza'a snaŋta fitik dza'a kəl ka ka sagha, nda fitika kɔakwa ghəŋa hadik na?» ka həŋ.

⁴ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Dasuwa ka kuni, yaha lu da nanaghunafu.

⁵ Wya nda ndəgha mnduha dza'a klafta hga da ka sagha: "Ti Kristi," ka həŋ dza'azlay ŋa nanaghata taŋ ta ndəghata mnduha.

⁶ Dza'a nda sna kuni ta gwada ta vulu ma vliha ndusa ndusa nda ya ma vliha di'ij di'ij. Dasuwa ka kuni, yaha ŋudufa ghuni tɔu, kabga nda nza tkwe' ka magakwa inda tsa skwiha ya. Ama tsaya a kɔakwa ghəŋa hadik wa.

⁷ Dza'a vulay sana luwa ta vulu nda sana luwa. Dza'a vulay sana mgham ta vulu nda sana mgham. Dza'a slasla maya ma sana vliha. Dza'a gigdavafgigda hadik.

⁸ Inda tsa skwiha dza'a magaku ya na, dza'a nzakway manda zlrakwa ɓasa yaku.

Skwi dza'a slanaghatá duhwalha Yesu

Mak 13:14-23, Luk 21:20-24

⁹ «Dza'a vlavla lu ta kaghuni ma dzvu ŋa mnduha, ŋa gaghunaptá iri. Dza'a pslapsla lu ta kaghuni guli. Dza'a husaŋhusa kuni ta inda mndəra mnduha ta ghəŋa hadik kabga gwada ta i'i.

¹⁰ Ta ghəŋa tsaya tama, nda ndəgha gwal dza'a zlanavatá

zlgHay nda ŋudufa taŋ. Dza'a skwapskwa sani ta sani, ta husaŋtá sani ta sani.

¹¹ Nda ndəgha ghwadaka anabiha dza'a sagha ŋa nanaghata taŋ ta ndəghata mnduha guli.

¹² Ta dza'a sgaku nda sga maga ghwadaka skwi, dza'a vyaku nda vya dɔvu ma ŋudufa ndəghata sanlaha ma gwal zlgHay nda ŋuduf.

¹³ Ama mndu ta su'afu ha ka lagha ta kɔavaktani, dza'a mbaku.

¹⁴ Dza'a mnay lu ŋa mnduha ta ghəŋa hadik demdem ta tsa Lfidá Gwada ta ghəŋa ga mghama Lazglafta ya, ŋa snaŋta gwal kul snaŋtá Lazglafta. Tahula tsaya tama, ŋa sagha fitika gwada ta kɔakwa ghəŋa hadik.

Dza'a ghuyay mnduha ta danwa

Mak 13:14-23, Luk 21:20-24

¹⁵ «Tsaya tama, ka nda ngha kuni ta sana "ghwadaka manzakɔaway ta vla mbida" manda ya mnə anabi Daniyel*, fa lu ma vli nda ghuɓa ya, dina ka snaŋta mndu ta dzaŋay.

¹⁶ «Ma tsa fitik ya, ka hwaya gwal ta hadika Zudiya ta hwaya ta ghwa.

¹⁷ Ka ta ghəŋa həga nda dədəma mndu, yaha ləglami nda ma həga da hla huzla mida, ka hwaya tsi ta hwaya.

¹⁸ Ka ma vwah mndu, yaha da vrəgalta dzagha da hla lguthani.

* 24:15 Ngha ta Daniyel 9:27 nda 11:31 nda 12:11.

19 Ðañwa taŋ ña mi'aha nda hudí nda ya nda mi'aha nda zwan ta ghuva taŋ ma tsa fitik ya.

20 Ka ndəba kuni ta dzvu yaha tsa fitika hwaya ghuni ya da nzakway ma fitika mazlam, nda ya bađu sabat,

21 kabga dagala ghuya ðañwa dza'a slaku ma tsa fitik ya. Ta walaŋ a mndərga ghuya ðañwa manda tsaya ta slata ka yawu fata ghəŋa hadik wa. Had mndəra tsaya dza'a sləglata† guli wa.

22 Ka má had ka Lazglafta ta htanaktá tsa fitik ya wu, ma had mndu dza'a ndapta wa. Ama kabga gwal ya zabap tsi, ka htanaktá tsi ta tsa fitik ya.

23 «Ka ka mndu nda kaghuni mantsa: "A! Wana Kristi hadna." "A! Wa a hada a," ka'a ná, yaha kuni da tsu'afra.

24 Ya dza'a sli'agaghasli'a ghwadaka krista nda ghwadaka anabiha, ña magay taŋ ta skwa mandərmimiha nda mazəməmha katakata ña nana mndu, ka ta magaku tsi, nda gwal dagap Lazglafta tani.

25 Wya mnaghunamna yu ta tseke'luwa.

26 «Ka ka lu nda kaghuni mantsa: "A! Wa a Kristi ta wa mtak kə'a," yaha kuni da dza'a. "A! Wana dífaghuta hadna kə'a," yaha kuni da zlglafta.

27 Sagha dza'a sagha Zwanja mndu ná, dza'a sagha manda wudakwa luwa nda ma

mndəra luwa, ka ranaftá vli kutsuk ma mndəra luwa ya, dza'a nzakwa tsi.

28 Ma vli dər ga mbla skwi ya ná, hada dza'a tska gugzlum ta vgha.

Dza'a vragavra Zwanja mndu

Mak 13:24-27, Luk 21:25-28

29 «Gi tahula fitika tsa ghuya ðañwa ya, gi tđik dza'a nzata fitik, had tili dza'a tsuwadəkəltá vli wu, dza'a rkaga rka tekwatsa ta luwa, dza'a gigdavafgigđá‡ skwiha nda mbra nda mbra ta luwa.

30 Ma tsaya tama dza'a ngha lu ta saha zwanja mndu ta luwa ña wahay mnduha ta ghəŋa hadik ka wahu, ña nghay taŋ ta Zwanja mndu ta saha ta luwa ma ghwayak nda inda mbrakwani, nda inda glakwani§.

31 Ña ghunaftani ta duhwalha Lazglafta ña vyata taŋ ta duli ta taw katakata, ña tsakakta taŋ ta gwal ya dagap tsi ta slərpa luwa fwađ, sli'afra tani ta mndəra luwa dikw dista luwa*.»

Tagha skwi ta ghəŋa ghuraf

Mak 13:28-31, Luk 21:29-33

32 «Mamu skwi ña taghay ghuni ma nzakwa ghuraf. Ka nda sta ghuraf ta đakudaku sluhwa tida katsi, nda sna kuni kazlay: Ndusa duwiŋ tama kə'a.

33 Manda va tsaya guli ná, ka nda ngha kuni ta inda tsa

† 24:21 Ngha ta Daniyel 12:1. ‡ 24:29 Ngha ta Isaya 13:10, nda 34:4, Izekiyel 32:7, Yuwel 2:10, 3:4. § 24:30 Ngha ta Daniyel 7:13. * 24:31 Ngha ta Vrafta ta Zlalu 30:4, Zakari 2:10, Nehemi 1:9.

skwiha ya, grafwa gra ka-zlay: Ndusa Zwanja mndu, manda skwi ta watgha nzakwani kə'a.

³⁴ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ta sagha tsa skwiha ya ná, rwuta a na mnduha ta na fitik na demdem wa.

³⁵ Dza'a lula luwa nda hadik, ama gwada da ná, walaŋta a ta luta wa.»

Nzawanza hzleŋa

Mak 13:32-37, Luk 17:26-30,34-36

³⁶ «Tsa gwada ta ghəŋa fitik ya dza'a magaku tsa skwiha ya, nda ya ka ta wati luwa tsi ya ná, had' mndu nda sna wa. Dər duhwalha Lazglafta, dər Zwanj, sna a wa. Da turtukwani yeya nda sna.

³⁷ Ma tsa fitik dza'a sagha Zwanja mndu ya ná, manda va skwi ta luta ma fitika Nuhu ya dza'a magakwa tsi.

³⁸ Manda va ya ma tsa fitik ma kdaku tsa ima mabudbud' ya dza'a nzakwa tsi, laghula mnduha da hamtá ghəŋ ma za skwi, nda ya ma sasaku. Laghula həŋ da hamtá ghəŋ ma kla makwa, nda valaŋtá kwagha taŋ ŋa zə'al, ha ka sagha fitik kəl Nuhu ka lamə da kwambalu†.

³⁹ Had' sana skwi ndanaŋ həŋ wu, ha ka sagha ima mabudbud' hlaghatá həŋ demdem‡. Bađu tsa fitik dza'a sagha Zwanja mndu ya ná, manda va tsaya dza'a magakwa tsi.

⁴⁰ Ma tsa fitik ya, ta maga slna mnduha his ma vwah, ŋa

klanaghutá sani ka zlanavata sani.

⁴¹ Mi'aha his ta hu'u ta buna, ŋa klanaghuta sani ka zlanavata sani.

⁴² Ka si mantsa tsi, nza-wanza hzleŋa, kabga sna a kuni ta tsa fitik dza'a kəl mghama ghuni ka sagha ya wa.

⁴³ Wya skwi dina ŋa snaŋta ghuni: Ka má nda sna daŋahəga ta fitik má dza'a lamə ghali da həgani ná, má dza'a nzanza hzleŋa, má zlanata a ta ghali ka lamani da həgani wa.

⁴⁴ Tsaya tama ná, nza-wanza kaghuni guli nda payatá vgha, kabga ma tsa fitik kul faftá kuni ta ghəŋ ya, dza'a sagha Zwanja mndu.

Njərma kwalva ya nda hida
Luk 12:41-48

⁴⁵ «Wa na njərma kwalva nda hida fanam daŋahəgani ma dzvu ta inda gwal ksanata slna, ŋa nghaptani ka həŋ ka dgayni ta skwa zay ŋa taŋ nda fitikani na na?

⁴⁶ Rfu ŋa tsa kwalva dza'a sagha daŋahəgani slanaghata ta magaymagay ta tsa slna ya.

⁴⁷ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dza'a fanamfa daŋahəgani ta inda gadghəlani ma dzvu.

⁴⁸ Ala, ka ghwadaka kwalva tsi, "saghata a daŋahəga da misimmisim wu" ka'a dza'azlay ma ghəŋani,

⁴⁹ ŋa liŋtani ta psala grahani ta ksə həŋ slna ka skwa turtuk. ŋa laghwani zazakwani,

† 24:38 Ngha ta Zlrafta 6:9–7:6. ‡ 24:39 Ngha ta Zlrafta 7:7-24.

ka sasakwani kawadaga nda gwal ghwayaku.

⁵⁰ Nda sagha danjahægani slanaghata dluk ma fitik kul faftá tsi ta ghəŋ, nda ya ka ta wati luwa tsi, sna a wa.

⁵¹ Dza'a dgapdga danjahægani, ŋa tsanaghatani ta guma kawadaga nda la ghwadak, ŋa taway tsa kwalva ya ta taw, ka hpada sli'injaniŠ hada,» ka'a.

25

Gwada ta ghəŋa ku'aha ghwan

¹ «Ma tsa fitik ya, dza'a gray lu ta ga mghama Lazglafta nda sana ku'aha ghwan ta klaftá pitirla taŋ ka dza'a da gəma zwanja midzi.

² Mataba taŋ, hutaf gwal kul hidaku, hutaf gwal nda hida.

³ Ta klafta tsa ku'aha kul hidaku ya ta pitirla taŋ ná, tana a həŋ ta rdí ŋa sgray da tsa pitirla taŋ ya wa.

⁴ Ama tsa ku'aha nda hida ya, tana'atá hahəŋ ta rdí ma hwarak ŋa sgray da ŋa taŋ.

⁵ Ka gərdatá zwanja midzi ka sagha misimmisim. Ka zuŋur hani ta həŋ, ka pslatá hani ta həŋ demdem.

⁶ «Ma takala tama, ka gugudatá lu: “Wa'a zwanja midzi kay ta sagha! Lawala da gmay,” ka lu.

⁷ Ka sli'avatá tsa ku'aha ya demdem ta hani, ka sganaghatá vu ma pitirla taŋ.

⁸ Ka tsa ku'aha kul hidaku ya nda tsaha nda hida ya mantsa: “Taŋnafwata ta na rda

ghuni na, wana na ŋa ŋni ma pitirla na ta mtaku,” ka həŋ.

⁹ Ka tsaha nda hida ya mantsa: “Kay! Slaghwa a ka dgray mu wa, lawala da gwal ta dzawapta, ka skwakta kuni ta ŋa ghuni,” ka həŋ.

¹⁰ Ta laghu hahəŋ da skwa rdi ya ná, ta bhagaghatá zwanja midzi. Ka lamə tsaha nda hba vgha taŋ ya kawadaga nda tsi da həga kla makwa, ka hawutá lu ta tgha.

¹¹ Bats nzda tama, ka vraktá tsa ku'aha ya. Ka həŋ mantsa: “Mghama da, mghama da! Gunanaguna ta watgha,” ka həŋ.

¹² Ka'a nda həŋ mantsa: “Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, sna a yu ta kaghuni wu,» ka'a.

¹³ Ka Yesu sganaghata mantsa: «Nzawanza hzlenja, kabga sna a kuni ta tsa fitik ya, ka ta wati luwa tsi wu,» ka'a.

Gwada Yesu ta ghəŋa kwalvaha hkən

Luk 19:11-27

¹⁴ «Manda va tsaya ná, dza'a gray lu ta ga mghama Lazglafta nda sana mndu ma sli'ani dista luwa, ka hafaftá tsi ta kwalvahani, ka dganafatá tsi ta gadghəlani ta həŋ ma dzvu.

¹⁵ Ka klaftá tsi ta talan* hutaf, ka vlanjtá sani. His kə'a klafta ka vlanjtá sani. Pal kə'a klafta guli ka vlanjtá mahkənani. Taβta mbrakwa taŋ kə'a dganafatá həŋ. Ka sli'afatá tsi ka laghwi.

16 Ka gi sli'afta tsa ta zlg haftá talan hutaf ya da tsakala nda tsi, ka zanaghatá tsi ta ndeli ka talan hutaf guli.

17 Ka sli'aftá tsa ta zlg haftá talan his ya guli ka laghwi da tsakala, ka zanaghatá tsi ta ndeli ka talan his guli.

18 Tsa ta zlg haftá talan turtuk ya, ka laghu tsi da lapta ghurum ma hadik, ka difanató tsa tseda danahégani ya.

19 «Nzdavanzda lu katakata tama, ka vraktá danahéga tsa kwalvaha ya dzagha. Ka daw tsi da hən ta skwi maga hən nda tsa tsedani ya.

20 Ka lagha tsa ta zlg haftá talan hutaf ya, ka kladanaghata nda talan hutaf guli. Ka'a mantsa: "Mghama da, talan hutaf vliha ka, wana zanaghata yu ta ndeli ka talan hutaf guli," ka'a.

21 Ka danahégani nda tsi mantsa: "Dina tsa, nərma kwalva ka! Manda va tsa nza-kwa gha ka nərma mndu ma skwi kwitikw ya, ta vlaghavla yu ta skwi dagala. Saghusa gha da rfu kawadaga nda i'i," ka'a.

22 Ka lagha tsa ta zlg haftá talan his ya guli, ka kladanaghata nda sana talan his. Ka'a mantsa: "Mghama da, talan his vliha ka, wana zanaghata yu ta ndeli ka talan his guli," ka'a.

23 Ka danahégani nda tsi mantsa: "Dina tsa, nərma kwalva ka. Manda va tsa nza-kwa gha ka nərmani ma skwi

kwitikw ya, ta vlaghavla yu ta skwi dagala guli. Saghusa gha da rfu kawadaga nda i'i," ka'a.

24 Tahula tsa, ka lagha tsa ta zlg haftá talan turtuk ya guli. Ka'a mantsa: "Mghama da, nda sna yu kazlay: Nda bla gwada ta kagha kə'a. Ta ts kay ka ta skwi ta vwah ma vli kul slagadata ka. Ta hlay ka guli ta skwi ma vli kul vihanjá ka.

25 Ka zlanəftá yu ta zlan, ka laghu yu da difanató tsa talan gha ya ma hadik. Wana tsi, kla ta skwa gha," ka'a.

26 Ka danahégani nda tsi mantsa: "Kagha ná, ghwadaka kwalva ka, yadi. Ka si nda sna ka kazlay: Ta ts kay yu ta skwi ta vwah ma vli kul slagadatá yu, ta hlay yu ta skwi ma vli kul vihanjá yu kə'a ya ní,

27 má fafa ka ta tsa tseda da ya ma banjki, ma na vragaghata da na ná, má saghasa yu da kla skwa da nda imi ta ghəni.

28 Kləgadanaghwakla ta tsa talan ya, ka gwanavata kuni ta tsa nda talan ghwan ya," ka'a.

29 «Mantsa ya ná, nja mndu mamu tsi da tsi, ta sganaghata lu ta skwi nja nza kwani dagala da tsi. Ama mndu ya kul had tsi da tsi ya, kləgadanaghutá va tsa kwitikwatani da tsi ya.

30 Klafwa kla ta tsa ghwadaka kwalva ya ka wudidinta kuni dzibil da grum, ka dza'a tsi taw, ka

† 25:27 Banjki: Tsaya vla pgha tseda mnduha ma luwa. ‡ 25:30 Ngha ta Mata 8:12.

hpada tsi ta sli'injani[‡] hada,»
ka'a.

Dza'a sasa Zwanja mndu da tsa guma

³¹ «Badu sagha dza'a sagha Zwanja mndu ma glakwani kawadaga nda inda duhwalha Lazglafta ná, dza'a nzafnza ta dughurukwa glakwani.

³² Dza'a tskanatska lu ta inda mndera mnduha ta ghəŋa hadik ta kəmani, ŋa dganatani ta sanlaha nda sanlaha manda ya ta dganata mnda ngha rini ta tuwak nda gu ya.

³³ Ŋa pghatani ta tuwak nda ga zeghwani, pghaha ta gu nda ga zlaɓani.

³⁴ Ka mgham dza'azlay nda tsaha nda ga zeghwani ya mantša: "Saghawasa, kaghuni gwal tfanagha Da da ta wi ya. Tsu'awa tsu'a, ta za mgham ya payaghunaf Lazglafta daga ma zlrafta ghəŋa hadik ya.

³⁵ Ma fitika dzay maya ta i'i, vlihavla kuni ta skwa zay. Ma fitika dzay ndala ta i'i, tidiftá kuni ta imi ŋa say. Nzanza yu ka matbay, ka tsu'aftá kuni ta i'i.

³⁶ Ma nzakwa da ka fərđi'u, sudidiva suda kuni ta lgut. Ma nzakwa da kul dughwanaku, nghapngaha kuni ka i'i. Ma nzakwa da ma gamak, nghadighangha kuni," ka'a.

³⁷ Ka tsa gwal ta snatá gwada Lazglafta ya dza'azlay mantša: "Yawu nghanja ŋni ta kagha ta dzə maya, ka vlaghatá ŋni ta skwa zay? Yawu nghanja ŋni ta kagha

ta dzə ndala, ka taghaftá ŋni ta imi ŋa say?

³⁸ Yawu nghanja ŋni ta kagha ka matbay, ka tsu'aftá ŋni ta kagha? Yawu nghanja ŋni ta kagha ka fərđi'u ka sudavaghatá ŋni ta lgut?

³⁹ Yawu nghanja ŋni ta kagha kul dughwanaku? Yawu nghanja ŋni ta kagha ma gamak ka lagha ŋni nghaghata?" ka həŋ

⁴⁰ Ka Mgham dza'azlay mantša: "Kahwathwata ka yu ta mnaghunata ná, inda fitik ya maga kuni ta tsa skwiha ya ŋa zwanama da gwal ya nda hta katakata ya ná, magihatá i'i kuni nda tsa."

⁴¹ «Tahula tsa, ka'a dza'azlay nda tsa gwal nda ga zlaɓani ya mantša: "Laghwala tavata i'i, kaghuni gwal ksi'af Lazglafta. Lawala da həga vu ya ŋa kdekedzen, payaf lu ŋa i halaway nda duhwalhani.

⁴² Ma fitika dzay maya ta i'i, vliha a kuni ta skwa zay wa. Ma fitika dzay ndala ta i'i, tidif a kuni ta imi ŋa say wa.

⁴³ Nzanza yu ka matbay, tsu'af a kuni ta i'i wa. Ma nzakwa da ka fərđi'u, sudidiva a kuni ta lgut wa. Ma nzakwa da kul dughwanaku nda ya ma nzakwa da ma gamak guli, nghadigha a kuni wu," ka'a.

⁴⁴ Ka həŋ dza'azlay guli na: "Mghama da, yawu nghanja ŋni ta kagha ta dzə maya? Yawu nghanja ŋni ta kagha ta dzə ndala? Yawu nzata ka ka matbay? Yawu nghanja ŋni ta kagha ka fərđi'u? Yawu nghanja ŋni ta kagha

kul dughwanaku? Yawu ng-han̄ta ŋni ta kagha ma gamak kul kataghata ŋni na?" ka hən̄.

⁴⁵ Ka Mgham dza'azlay nda hən̄ mantsa: "Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, inda fitik ya kul maganatá kuni ta tsa skwiha ya ŋa gwal ya nda hta katakata ya, ŋa da kwalaghuta kuni ta magay nda tsaya."

⁴⁶ Ŋa sli'a tsaha ya da vla ghuya dan̄wa ŋa kdekedzen̄, ta sli'i gwal ta snatá gwada Lazglafta da vla hafu ŋa kdekedzen̄ § guli,» ka'a.

26

Dzrawi ŋa dzatá Yesu

Mak 14:1-2, Luk 22:1-2, Yuh 11:45-53

¹ Manda kd̄n̄ta Yesu ta inda tsa gwadaha ya, ka'a nda duhwalhani mantsa:

² «Nda sna kuni kazlay: Ta his fitik ka skala Pak kə'a, ŋa vlatá Zwan̄a mndu ŋa zlan̄afta,» ka'a.

³ Ka tskavatá la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu mataba mnduha ma daɓa həga ga mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ta hgə lu Kayifa ya.

⁴ Ka dzraftá hən̄ ta ksaf̄ta Yesu ma difa ma difa ŋa dzata.

⁵ Ama ka hən̄ mantsa: «Yaha da nzakway bađu fitika skala Pak tama, kabga yaha da sli'anaf̄ta ŋudufa mnduha,» ka hən̄.

Pghəganata sana marakw ta rdi ta Yesu ma ghəŋ

Mak 14:3-9, Yuh 12:1-8

⁶ Ta nzaku Yesu ma həga ga Simuŋ, sana mndu nda rda mndu tida ma luwa Betani,

⁷ ta za skwa zay hən̄, ka lagha sana marakw tavata Yesu nda klatá hwaraka al-bastra nda ndəghatani nda urdi ya nda bla dzvani. Ka pghəganatá tsi ma ghəŋ.

⁸ Nghay duhwalhani ta tsa skwi ta magə tsa marakw ya, zdəgana a ta hən̄ wa. «Kabgawu ta kəl lu ka ɓadza skwi manda na na?

⁹ Skwi ma ŋa skwapta na urdi na ka tsemi dagala, ka daganaf̄ta la ka pđu ná,» ka hən̄.

¹⁰ Snan̄ta Yesu ta tsa gwada tan̄ ya, ka'a nda hən̄ mantsa: «Kabgawu ta kəl kuni ka ghuya dan̄wa ŋa na marakw na na? Dina skwi magiha tsi ta i'i.

¹¹ Kawadaga a kaghuni* nda la ka pđu inda fitik wu ra? Ama i'i ná, gdavata a yu kawadaga nda kaghuni inda fitik wa.

¹² Nana pghata urdi pghidigha tsi na ná, paya i'i ŋa dza'a da kulu† ya.

¹³ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ma inda vli dza'a mnə lu ta na Lfida Gwada na ta ghəŋa hadik tender ná, dza'a gdagda lu ta rusa skwi maga na marakw na ŋa havay,» ka'a.

Kurata Zudas ta dza'a skwaptá Yesu

Mak 14:10-11, Luk 22:3-6

§ 25:46 Ngha ta Daniyel 12:2. * 26:11 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 15:11. † 26:12 Ngha ta Markus 14:8.

14 Ka gi sli'aftha sani mataba duhwalhani ta hgə lu ka Zudas Iskaryut, ka laghwi slanaghata la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta.

15 Ka'a nda həŋ mantsa: «Nu dza'a vlihata kuni ka vlaghunavla yu ta Yesu na?» ka'a. Ka vlanťá həŋ ta suley hkən mbsak.‡

16 Daga ma tsa fitik ya, ka zbə tsi ta tvi ya nda ra ŋa vlatani ta Yesu.

Payaftha Yesu ta skwa zaya skala Pak

Mak 14:12-21, Luk 22:7-14,21-23, Yuh 13:21-30

17 Badu tanťana fitika skala buradi kul had is mida, ka duhwalhani nda Yesu mantsa: «Ga ta kuma ka ta payaghafta ŋni ta vla skwa zaya skala Pak na?» ka həŋ.

18 Ka'a nda həŋ mantsa: «Lawala da huda luwa, ka lagha kuni da sana mndu. Ka kuni dza'azlay nda tsi na: "Wana ndusakndusa fitika da, ga ghuni dza'a za yu ta skwa skala Pak kawadaga nda duhwalha da, ka Mghama ŋni, ka kuni dza'azlay,"» ka'a.

19 Ka laghu duhwalhani magata manda va ya mnana Yesu ta həŋ. Ka payafťá həŋ ta skwa zaya skala Pak.

Mamu sani ma kaghuni dza'a skwaptá i'i, ka Yesu

20 Gahawani, ka nzata Yesu kawadaga nda duhwalhani ghwanpďə his ka za skwa zay.

21 Ta zə həŋ ta tsa skwa zay ya, ka'a mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mamu sani mataba ghuni dza'a vlatá i'i ma dzva mnduha,» ka'a nda həŋ.

22 Rmasas ka vgha inda tanť. «I'i a wu su'u ní Mghama da! I'i a wa su'u ní Mghama da!» ka inda hahəŋ.

23 Ka'a nda həŋ mantsa: «Tsa mndu tsghada ŋni da hliba§ ka guram nda tsi ya, tsa mndu ya dza'a vlatá i'i ma dzva mnduha.

24 Dza'a laghulani Zwanja mndu manda ya nda vinda ma gwada Lazglafta ta ghəŋani*. Ama danwa ŋa mndu dza'a vlatá Zwanja mndu ma dzvu ŋa mnduha. Ta dran ya má kwal lu kul yatá tsa mndu ya,» ka'a.

25 Ka Zudas dza'a vlata ma dzva mnduha ya guli mantsa: «Ari i'i a ní Mghama da?» ka'a. «Manda va ya mna kagha nda wa gha,» ka Yesu nda tsi.

Skwa zay na slu'uvgha da, ka Yesu

Mak 14:22-26, Luk 22:14-20, 1Kwa 11:23-25

26 Ta za skwa zay həŋ, ka klafta Yesu ta buradi. Tahula rfanaghatani ta Lazglafta, ka ɔlanaptá tsi ka vlanťá duhwalhani. Ka'a mantsa: «Zlghawazlgha ka za kuni. Nanana ná, slu'uvgha da ya,» ka'a.

27 Ka klafta tsi ta leghwa ima inabi guli. Tahula rfanaghatani ta Lazglafta, ka vlanťá tsi ta həŋ. Ka'a

‡ 26:15 Ngha ta Zakari 11:12. § 26:23 Ngha ta Markus 14:20. * 26:24 Ngha ta Zabura 22:2-19, nda Isaya 53. † 26:28 Ngha ta Sabi 24:8, nda Irmiya 31:31-34.

mantsa: «Sasa'awasasa kaghuni demdem,

²⁸ kabga nanana ná, usa dá ya, usa slərba zughu† dza'a pghin̄ta lu ŋa pla dmakwa ndəghata mndu.

²⁹ Ka yu ta mnaghunata ná, had' yu dza'a səglaŋtá na ima inabi na wu, ha ka sagha fitik ya dza'a kəl yu ka səgəltá lfidani kawadaga nda kaghuni ma ga mghama Da dá,» ka'a.

Dza'a zlidivazla ka, ka Yesu nda Piyer

Mak 14:27-31, Luk 22:31-34, Yuh 13:36-38

³⁰ Tahula fafanafta taŋ ta laha skala Pak, ka laghu həŋ ta ghwá Zaytuŋ.

³¹ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ta na rvidik gita'una, dza'a hwayaghuhwaya kuni ka zli-hata. Ka lu vindafta ma def-teri Lazglafta na:

Dza'a dzadza lu ta mnda ngha tuwak,
ŋa gazlata tuwakha demdem ta bra‡.

³² Ama tahula sli'agapta dá ma mtaku, dza'a tinlaghutinjla yu ta bhata ma Galili ka kaghuni,» ka'a.

³³ Ka Piyer nda tsi mantsa: «Dər ma dza'a hwayaghuh-wayá lamndu ka zlavaghata ná, had' i'i dza'a walaŋta hwayaghuta ka zlavaghata wu,» ka'a.

³⁴ «Kahwathwata ka yu ta mnaghata, ta va na rvidik gita u na, ma kdaku vazak ka wa-hata, dza'a mnamna ka hkən səla kazlay: Sna a yu ta na

mndu na wu kə'a,» ka Yesu nda tsi.

³⁵ «Dər ŋa mtuta dá kawadaga nda kagha tsi, had' yu dza'a mnay kazlay: Sna a yu ta kagha wu kə'a wu,» ka Piyer. Manda va tsaya ka inda sanlaha ma duhwalhani mnata guli.

Maga du'a Yesu ma Getsemene

Mak 14:32-42, Luk 22:39-46

³⁶ Ma va tsaya, ka bhadaghatá i Yesu nda duhwalhani da sana vli ta hgə lu ka Getsemene. Ka'a nda duhwalhani mantsa: «Nzawanza hadna ta labə yu da maga du'a hada a,» ka'a.

³⁷ Ka klana'ata tsi i Piyer nda tsa zwana Zebedi his ya mistani. Ka tdata ŋudufani ka ksay ka zləŋ.

³⁸ Ka'a nda həŋ tama mantsa: «Tdatda ŋudufa dá manda skwi dza'a dzihata. Nzawanza hadna, ka nzata kuni ndiri kawadaga nda i'i,» ka'a.

³⁹ Zadaptani daw' ta kəma, ka zləmbatá tsi ka mbumba, ka maga du'a. Ka'a mantsa: «Da dá, ka ta magaku tsi, di'injindi'inja ta na leghwa ghuya danwa na nda i'i. Nziya nza tsi ná, manda ya ta kumə i'i a wu, manda ya ta kumə kagha,» ka'a.

⁴⁰ Ka sli'afta tsi ka vradaghata slanaghatá duhwalhani, pslapsla hani ta həŋ. Ka'a nda Piyer mantsa: «Trapta ghuni ta nzata ndiri kawadaga nda i'i dər ka awa turtuk tsa ra?

‡ 26:31 Ngha ta Zakari 13:7.

⁴¹ Nzawanza ndiri ka ndəba kuni ta dzvu, kada n̄anta kuni ta skwi dza'a dzəghaghunata. Ta kumay kuni ta maga skwi dīna mndani, ama had mbrakwa slu'uvgha ghuni wu,» ka'a.

⁴² Ka zəgladaptá tsi daw' ka mahis, ka ndəbəgəltá dzvu, ka'a mantsa: «Da da, ka va a ka ta di'inghuta na leghwa ghuya dan̄wa na nda i'i wu katsi, ka nda nza tsi n̄a say da ná, ka maga tsi manda ya kuman̄ ka,» ka'a.

⁴³ Ka vrəglagaghatá tsi ka sləglanaghatá h̄əŋ ta hani, nda ghərba h̄əŋ da hani.

⁴⁴ Ka zləglantá tsi ta h̄əŋ ka zəgladaptá daw', ka ndəbəgəltá tsi ta dzvu ka ma hkən, ka vrəglintá tsi ta va tsa gwadaha mna tsi ya.

⁴⁵ Ka vrəgladaghatá tsi da tsa duhwalhani ya, ka'a nda h̄əŋ mantsa: «Tata hana ghuni kuni ta mbi'a vgha ghuni 6a? Daswa ka kuni tama tsa, wana nda maga fitik dza'a kəl lu ka vlata Zwan̄a mndu ma dzva gwal dmaku.

⁴⁶ Sli'afwasli'a mbadma. Wa'a tsa mndu ta vlatá i'i n̄a dzata ya ta sagha,» ka'a.

*Ksaftá Yesu n̄a dza'a dzata
Mak 14:43-50, Luk 22:47-53, Yuh 18:3-12*

⁴⁷ Tata tsa gwada ya i Yesu, nda 6hakta Zudas ta nzakway tekw mataba duhwalha ghwan̄p̄d̄ə his ya. Kawadaga h̄əŋ nda ndəghata mnduha nda kafay nda kafay, nda sarak nda sarak, ghunaf la

mali ta ghəŋa gwal dra skwi n̄a Lazglafta nda la galata mndu mataba mnduha.

⁴⁸ Mnanafmna Yuda ta nza-kway dza'a vlata ya kə'a dza'a magay nda tsi, ta h̄əŋ. «Tsa mndu dza'a yu brusata ya ná, ya vani tsaya, ka ksa kuni.»

⁴⁹ Na gi ndusadaghatani tavata Yesu, ka'a mantsa: «Zgu tsa n̄a gha Mghama da,» ka'a ka gi brusay.

⁵⁰ «Gra da, maga ta skwi sagha ka magay,» ka Yesu nda tsi.

Ka gi sli'adaghatani tsa mnduha ya, ka pghaftá vgha tida ka ksafta.

⁵¹ Gi fay, tshagaptsha sani ma duhwalha Yesu ta kafayani, gi tay, tsaghuta sləmən̄a§ sani ma kwalva mali ta ghəŋa gwal dra skwi n̄a Lazglafta.

⁵² Ka Yesu nda tsi mantsa: «Vradanamvra ta kafaya gha da kupakani. Inda gwal ta kla huzla vulu ná, tsa huzla vulu ya dza'a zadana ta h̄əŋ guli.

⁵³ Ka kagha ta gray ná, laviŋ a yu ta hgan̄ta Da da, n̄a gi ghunigihatani ta bra sludza duhwalha Lazglafta ta malaghuta ghwan̄p̄d̄ə his ra?

⁵⁴ Kinawu tama dza'a nza-kwa dzata ghəŋa skwi ya nda vinda ma deftera Lazglafta ta mnay kazlay: Mantsa ya dza'a magakwa tsi kə'a ya?» ka'a.

⁵⁵ Ma va tsa fitik ya, ka Yesu nda tsa mnduha ya mantsa: «Nya n̄a sagha ghuni da ksa i'i nda kafay nda kafay, nda sarak nda sarak, manda skwi n̄a ksa gənda na? Inda fitik

yu ta nzaku kawadaga nda kaghuni ta tagha skwi ma hęga Lazglafta, ksaf a kuni ta i'i wa.

⁵⁶ Kəl na skwiha na ka magaku ná, nda nza ęa dzanaghata ghęja skwi ya vindaf la anabi ma deftera Lazglafta,» ka'a. Ka gi hwayaghutá* inda duhwalha Yesu krawats ka zlanavata.

Yesu ta kama guma

Mak 14:53-65, Luk 22:54-55,63-71, Yuh 18:13-14,19-24

⁵⁷ Ka klaghatá tsa gwal ta ksaf ta ya ta Yesu da mali ta ghęja gwal dra skwi ęa Lazglafta ta nzakway ka Kayifa, ma vla tskatá vgha gwal tagha zlahu ęa mnduha nda la galata mndu ya tani.

⁵⁸ Mbadaka Piyer ka dza'a ta hulani ta hulani, ha ka lami da dađa hęga ga tsa mali ta ghęja gwal dra skwi ęa Lazglafta ya. Ka nzamtá tsi mataba la kwalva ka nghay ka kinawu kdavaktani.

⁵⁹ Ka zbə la mali ta ghęja gwal dra skwi ęa Lazglafta, nda inda gwal tsa guma, ta tsanavatá ghwadaka gwada ta Yesu prək ka dzata.

⁶⁰ Trid, mutsaf a hęj wa. Aę mndani, nda ndęgha tsakalawiha ya hladagha† lu. Ma kdavaktani, ka lagha sana mnduha his da mnay:

⁶¹ Ka na mndu na ná, laviņlava yu ta tasiņtá na hęga Lazglafta na, ka bęgladafta da badu mahkən‡, ka'a.

⁶² Ka sli'af ta mali ta ghęja gwal dra skwi ęa Lazglafta, ka'a nda Yesu mantša: «Zlgħa a ka ta wani ra? Nu ta mnə na mnduha na ta kagħa na na?» ka'a.

⁶³ Pslaf a Yesu ta wani wa. Ka mali ta ghęja gwal dra skwi ęa Lazglafta nda tsi mantša: «Nda hęga Lazglafta nda hafu mida, ta dawa yu da kagħa, zlgħidifzlgħa ta wani. Kagħa Kristi ta nzakway ka Zwanja Lazglafta ra?» ka'a.

⁶⁴ Ka Yesu nda tsi mantša: «Manda va ya mna kagħa nda wa għa. Ka yu ta sgaghunaghata ta ghęjani ná, daga ndanana, dza'a nda ngħa kuni ta Zwanja mndu ta nzaku nda ga zegħwa Lazglafta ta mbruta, dza'a nda ngħa kuni ta sahani ma kusay ta luwa§ guli,» ka'a.

⁶⁵ Lagħa tsa mali ta ghęja gwal dra skwi ya ka kuhinjá lgut ta vghani. Ka'a mantša: «Ya wana kwara ta kwarakwara ta ghęja Lazglafta. Mndəra wati gwada ya ta psəgəlta mu, ya wana nda sna sləməja ghuni ta kwarakwara ya kwara tsi na?

⁶⁶ Kinawu ka kaghuni ta gray na?» ka'a. «Nda ra ka dzata* na mndu na,» ka hęj hlafta wi.

⁶⁷ Ka gi tafə hęj ta sərđək ma kuma ęa Yesu, ka dęjəzl sanlaha, ta dgharu† ya laha.

⁶⁸ «Ka si Kristi ka ná, tsatsaftsatsa ka waya ta dza kagħa,» ka hęj.

* 26:56 Ngħa ta 26:31. † 26:60 Ngħa ta Zabura 27:12, nda 35:11. ‡ 26:61 Ngħa ta Yuhwana 2:19. § 26:64 Ngħa ta Zabura 110:1 nda Daniyel 7:13. * 26:66 Ngħa ta Zlahu 24:16. † 26:67 Ngħa ta Isaya 50:6.

Wadutá vla Piyer

Mak 14:66-72, Luk 22:56-62, Yuh 18:25-27

⁶⁹ Ma tsa fitik ya, ta nzaku Piyer ma bli ma daḅa tsa hēga ya. Ka lagha sana kwalva ka marakw slanaghata. «Kagha guli ná, si ka kawadaga kagha nda tsa Yesu mnda la Galili ya,» ka'a nda tsi.

⁷⁰ Əḅ, ya'! «Sna a yu ta skwi ta kumə ka ta mnay wu,» ka'a ta kəma mnduha demdem.

⁷¹ Tahula tsa, ka sli'aftha tsi ka nzata ma dzuguva watgha. Ka nghantá sana kwalva ka marakw guli. «Si ka kawadaga na mndu na nda Yesu mnda la Nazaret,» ka'a nda tsa gwal hada ya.

⁷² Əḅ, ya'! «Sna a yu ta tsa mndu ya wu,» ka'a ka wadgəlta.

⁷³ Bats nzda, ka gavanavatá tsa gwal ma tsa vli ya ta Piyer, ka hən nda tsi mantasa: «Dər ki tsi, tekw kagha mataba tsa mnduha ya, ta tsatsaku ta lwa gha,» ka hən nda tsi.

⁷⁴ «Kusekw!» ka Piyer ka waday. «Ka ksi'afksi'a Lazglafta ta i'i ka tsakalawa da tsi. Sna a yu ta na mndu na wu,» ka'a. Gi ka wahatá vazak.

⁷⁵ Ka gi havaktá Piyer ka gwada ya si mnana Yesu kazlay: Ma kdaku vazak wahata ná, dza'a mnay ka hkən səla kazlay: Sna‡ a yu ta tsa mndu ya wu kə'a ya. Ka gi sli'aftha tsi ka laghwi dzibil ka hərbə taw.

27*Kladaghatá Yesu ta kəma**Pilatus*

Mak 15:1, Luk 23:1-2, Yuh 18:28-32

¹ Tsadakwa vli gasərdək, ka tskavata la mali ta ghəḅa gwal dra skwi ḅa Lazglafta nda la galata mndu, ka dzraftá gwada ta ghəḅa Yesu, ḅa dzata.

² Ka habaftá hən, ka klaghatá hən vlanťá Pilat ta nzakway ka ḅumna.

Mtakwa Yuda Iskaryut

Slg 1:18-19

³ Nghay tsa Zudas ta vlatá Yesu ya, ta tsanaghatá guma ḅa dzata ná, ka hagə tsi ta madər. Ka klaftá tsi ta tsa suley hkən mbsak ya, ka lagha vranavatá tsa la mali ta ghəḅa gwal dra skwi ḅa Lazglafta nda la galata mndu ya.

⁴ «Gaga yu ta dmaku ta vlatá mndu kul had dmakwani ḅa dzata,» ka'a nda hən. «Nu gwada aḅni! Dzik nda kagha tsaya,» ka hən nda tsi.

⁵ Ka pghidintá Yuda ta tsa tsemi ya ma hēga Lazglafta, ka laghwi hamťá ketsin ma ḅurzlunani, ka dzuvťá htsinani.

⁶ Ka hlafta la mali ta ghəḅa gwal dra skwi ḅa Lazglafta ta tsa tsemi ya. «Ra a ka gwafta na tsemi na nda tsemi ma vla tskatá skwa Lazglafta wu, kabga tsemi nasa ya,» ka hən.

⁷ Ka dzraftá hən, ka laghwi skwatá vwaha sana mnda tsa huzla nda tsi, ḅa la mbla la matbay.

‡ 26:75 Ngha ta 26:34.

⁸ Tsaya tama ta kəl lu ka hga tsa vwah ya ka «vwaha nasa» kulam gitana.

⁹ Tsaya dzatá ghəŋa skwi ya mna anabi Irmiya kazlay: Ka klaftá həŋ ta tsa suley hkən mbsak ya, tsa mbsaka tsemi kura la Isra'ila ta planata ya,

¹⁰ ka vlatá həŋ ŋa skwatá vwaha sana mnda tsa huzla, mantša ya mndifita* Mgham Lazglafta kə'a ya.

Yesu ta kəma Pilatus

Mak 15:2-5, Luk 23:3-5, Yuh 18:33-38

¹¹ Ka kladaghatá lu ta Yesu ta kəma Pilat ta nzakway ka ŋumna. «Kagha na mghama la Yahuda na ra?» ka ŋumna dawəŋta da tsi. «Manda va tsa mna ka ya,» ka Yesu nda tsi.

¹² Ama, ta ghəŋa hamata tsakalawa la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu ya ná, zlgaha a ta wani wa.

¹³ «Sna a kagha ta inda na skwi ta gwadə həŋ ta kagha na ra?» ka Pilat nda tsi.

¹⁴ Ama mbədanagha a Yesu dər te' ta inda tsa dawəŋ ta daw tsi ya wa. Ka ndərmim ŋumna Pilat katakata.

Tsanaghata lu guma mtaku ta Yesu

Mak 15:6-15, Luk 23:13-25, Yuh 18:39-19:16

¹⁵ Inda fitika skala Pak ya, ta snusna ŋumna ta zligiŋtá mndu turtuk ma gamak. Mndu ya dawəŋ mnduha da tsi ta zliŋta tsi.

¹⁶ Ma tsa fitik ya, mamu sana mnda dmaku snəŋ lu

ksamə lu da gamak, Barabas hgani.

¹⁷ Nghay Pilat ta tsa tskata mnduha ya, ka'a nda həŋ mantša: «Wati ta kumə kuni ta zlighunista da na? Barabas re, ari Yesu ta hgə lu ka Kristi ya a na?» ka'a nda həŋ.

¹⁸ Nda sna Pilat kazlay: Ka draku vlata həŋ ta Yesu kə'a ya kay.

¹⁹ Ta nzaku Pilat ma vla tsa guma tama, ka ghunafta markwa taŋ ta mndu ŋa mnanata kazlay: Ma famə ka ta ghəŋa gha ma gwadə ta na mndu kul had dmakwani na. Ya ghuyə ghuya yu ta danwa katakata ta ghəŋa na mndu na ma suna da ta na rvidik gita u na kə'a.

²⁰ Lagha la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu, ka liŋtá bara mnduha ŋa dawəŋ taŋ ta sliŋtá Barabas, ta dzatá lu ta Yesu.

²¹ «Wati mataba na mnduha his na ta kumə kuni ta zlighunista da na?» ka Pilat nda həŋ. «Barabas! Barabas! Barabas!» ka həŋ hlaftá wi.

²² «Nu dza'a yu magay ŋa Yesu ta hgə lu ka Kristi na tama?» ka Pilat dawəŋta da həŋ. «Zlənəfta ta udzu! Zlənəfta ta udzu! Zlənəfta ta udzu!» ka həŋ hlaftá wi.

²³ «Nahgani va skwi maga tsi?» ka ŋumna nda həŋ. «Zlənəfta ta udzu! Zlənəfta ta udzu! Zlənəfta ta udzu!» ka həŋ hlaftá wi nda mbraku.

²⁴ Nghay Pilat ná, zlramta a mataba taŋ wu, ta sgaku

* 27:10 Ngha ta Zakari 11:12-13 nda Irmiya 18:2-3 nda 19:1-2 nda 32:6-15.

nda sga sli'avafta ɲudufa mn-duha, ka ta'atá tsi ta imi, «wya dzva dá, wya dzva dá,» kə'a mbazinq́ta dzvani ta kəma mnduha†. «Sabsa dzva dá ta ghəɲa gwada ta na mndu na, dzik nda kaghuni tsa,» ka'a.

25 «Ka la usani ta ghəɲa aɲni nda zwana ɲni tani!» ka həɲ hlaf́ta wi.

26 Lagha Pilat ka zlinistá Barabas ta həɲ. Tahula slvap-tani ta Yesu nda krupi, ka vlatá tsi ɲa zləɲafta ta udzu.

Ghubasay sludziha ta Yesu
Mak 15:16-20, Yuh 19:2-3

27 Ka kladamtá la sludza ɲumna Pilatu ta Yesu da daɓi ma huda həga, ka hagadaghata həɲ ta inda la sludzi demdem ka tskanaghatá ghəɲ.

28 Ka sudatá həɲ. Ka sudanavatá həɲ ta lguta dva ma mgham mgham.

29 Ka daftá həɲ ta ze-wazewa teki, ka fanamta ma ghəɲ, fanamha həɲ ta dafa ma dzva zeghwí. Ka lagha həɲ da tsəlbu ta kəmani ka gagay. «Zgu tsa ɲa gha mghama la Yahuda,» ka həɲ.

30 Ka tafa sərdək tida, ka klaghutá tsa dafa da tsi ya, ka dzay nda tsi ma ghəɲ.

31 Manda kdakwa taɲ ta gagay, ka sudaghutá həɲ ta tsa lguta ma mgham mgham ya, ka sudglanavatá tsa ɲani ma lgut ya. Ka klə həɲ ɲa dza'a zləɲafta ta udza zləɲay.

Kla Yesu ɲa zləɲafta

Mak 15:21-32, Luk 23:26-43, Yuh 19:17-27

32 Ta sap həɲ ma huda luwa, ka guyatá həɲ nda sana mnda la Sireɲ, ta hgə lu ka Simuɲ. Ka mblanaftá həɲ ta kla udza zləɲa Yesu.

33 Manda ɓhadaghata taɲ da vli ta hgə lu ka Gwal-gwata, manda mnay kazlay: Vla ghudzifa ghəɲ kə'a ya,

34 ka vlanťta həɲ ta ima inabi nda skwi ya dah daha‡. Tapanata Yesu ná, ka kwalaghutá tsi ta say.

35 Tahula zləɲafta taɲ, ka vzə həɲ ta vindima§, ɲa dagu-vustá lguthani.

36 Tahula tsa, ka nzatá həɲ ka nghay.

37 ɲa maranťta skwi kəl lu ka tsanaghatá guma, wya ká lu vindafta nda ta ghəɲani: «Nana mndu na Yesu, Mghama la Yahuda, ka lu.»

38 Ka zlanťftá lu ta gəndaha his kawadaga nda tsi. Pal nda ga zeghwani, pal nda ga zlabani.*

39 Ka rarazə gwal ta mbaɗa ta tvi ka kəktsa ghəɲ†.

40 «Kagha dza'a tasiɲťta həga Lazglafta ka bəgladafta gha ma fitik hkən‡ ná, mbanafmba ta ghəɲa gha tama ɓa, ka si Zwanja Lazglafta ka. Sasa gha ta na udza zləɲay na tama ɓa,» ka həɲ.

41 Ka gagə la mali ta ghəɲa gwal dra skwi ɲa Lazglafta,

† 27:24 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 21:6-8. ‡ 27:34 Ngha ta Zabura 69:22. § 27:35

Ngha ta Zabura 22:19. * 27:38 Ngha ta Isaya 53:12. † 27:39 Ngha ta Zabura 22:8. ‡ 27:40 Ngha ta 26:61, Yuhwana 2:19.

nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha, nda la galata mndu guli, ka hən mantša:

⁴² «Mbanafha ta sanlaha ná, tríd trapta ma mbanafha ghəŋani. Ka si mghama la Isra'ila tsi ya ní, ka sasa tsi ta na udza zləŋay na kada grafta mu.

⁴³ Faffa yu ta ghəŋa da ta Lazglafta, ka'a. Ka mbanafmba Lazglafta ndana§ tama, ka si ta đvay tsi. "T'i ná, Zwaŋa Lazglafta yu," a katsi kay ra,» ka hən.

⁴⁴ Ka rarazə tsa gəndaha zlaŋaf lu kawadaga nda tsi ya manda va tsaya guli.

Mtakwa Yesu

Mak 15:33-41, Luk 23:44-49, Yuh 19:28-30

⁴⁵ Zlrafta ta fitik dək ma ghəŋ ha ka laha ta nzemndi hkən ta fitik hawu, ka nutá vli tđik ka grum ta ghəŋa hadik demdem.

⁴⁶ Lagha vli ta nzemndi hkən tama, ka wahatá Yesu nda lwi dagala. «Eluwa! Eluwa! Lama sabaktani,» manda mnay kazlay: «Da da! Da da! kabgawu kəl ka ka zlidivata * na?» kə'a ya.

⁴⁷ «Wya ta haga Iliya,» ka tsa gwal ta snay hada ya.

⁴⁸ Ka gi hwayaftá sana mndu turtuk mataba taŋ, ka laghwi klaftá susu, ka tsumamta ma imi masmasa, ka hbunŋa ta wa udzu, ka vlay ŋani ŋa sayni†.

⁴⁹ «Zlaŋzla ka ngha mu, ka dza'a saghasa tsa Iliya ya da mbanafha,» ka sanlaha.

⁵⁰ Ka wahglatá Yesu nda lwi dagala, ka sap hafu mida.

⁵¹ Ma va tsa fitik ya, ka gi tavaptá zlala ma həga‡ Lazglafta his, daga ta ghəŋ dikw ta mndər, ka gigđavaftá hadik, ka tatavaptá palaha,

⁵² ka gwanutá wa kuluha, ka sli'agaptá ndəghata mnduha Lazglafta si ta rwuta, nda hafu.

⁵³ Tahula sli'agapta Yesu, sli'agapta hahəŋ ma kulu, ka laghu hən da luwa Ursalima ta nzakway ka luwa nda ghuḅa. Nda ndəgha mnduha ta nghanŋa hən hada.

⁵⁴ Nghay mghama sludza la Ruma nda sanlaha ma sludzi kawadaga nda tsi ta ngha Yesu ta tsa gigđavafta hadik, nda tsa skwi ta magaku ya ná, ka ksutá zləŋ ta hən katakata. «Kahwathwata ná, Zwaŋa Lazglafta na mndu na,» ka hən.

⁵⁵ Hada guli ná, nda ndəgha mi'aha ta nzakta di'ŋ ka ng-hay. Tsaw daga ma luwa Galili sli'afta hən mista Yesu ŋa maganata slna.

⁵⁶ Mataba tsa mi'aha ya, hada Mari makwata Magdala, nda Mari mani ma i Yakubu nda Yusufu, nda mani ma zwana Zebedi.

Padamta Yusufu ta Yesu

Mak 15:42-47, Luk 23:50-56, Yuh 19:38-42

⁵⁷ Laha fitik hawu, ka sagha sana mnda luwa la Arimate ta hgə lu ka Yusufu. Tsa mndu ya ná, gadghəl ya, duhwala Yesu ya guli.

§ 27:43 Ngha ta Zabura 22:9. * 27:46 Ngha ta Zabura 22:2. † 27:48 Ngha ta Zabura 69:22. ‡ 27:51 Ngha ta Sabi 26:31-33.

58 Ka lagha tsi da Pilat da dawaftá mbla Yesu. Ka vlatá Pilat ta tvi ŋa vlan̄ta.

59 Ka klaftá Yusufu ta tsa mbli ya, ka mbsamta ma wu-paya ŋusliŋ.

60 Ka klaftá tsi ka laghwi da famta ma kulu ta ka lfid, si lap tsi ma kluluh ŋa ghəŋani. Ka tan̄walun̄tá tsi ta mghama klam ta wa tsa kulu ya. Ka sli'aftá tsi, ka laghwi.

61 Ka nzaktá i Mari makwa ta Magdala nda tsa sana Mari ya mbəŋ nda tsa kulu ya.

Nghay la sludzi ta kula Yesu

62 Gamahtsimani, tahula fitika paya skwi ŋa bađu Sabat, ka sli'aftá la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta kawadaga nda la Farisa, ka laghu slanaghatá Pilat.

63 Ka həŋ nda tsi mant̄sa: «Mghama da, mamu sana skwi havagagha ŋni. Ka tsəna mnda tsakalawi na mnata ta ma nzakwani ta ndiri ná, “tahula fitik hkən dza'a sli'agapsli'a yu nda hafuŶ,” ka'a.

64 Tsaya tama ná, mnanamna ta la sludzi ka dza'a həŋ ngha tsa kulani ya, ha bađu mahkəna fitik, da lagha duhwalhani da ghalaghata mblani, da mnə həŋ ŋa mnduha kazlay: Wa a sli'agapsli'a ma mtaku, kə'a. Ya dza'a malaghumala tsa tsakalawi ma kdavaktani ya katakata ka tsa tan̄tan̄ ya,» ka həŋ.

65 «Ya mamu sludziha, hlawa həŋ ka dza'a kuni da

nghay, manda ya ta kumə kuni,» ka Pilat.

66 Ka laghu həŋ da vla tsa kulu ya, ka ŋərzlaftá həŋ ta tsa klam ya, ka pghatá həŋ ta la sludzi ŋa nghay.

28

*Sli'agapta Yesu ma mtaku
Mak 16:1-10, Luk 24:1-12,
Yuh 20:1-10*

1 Tahula luta Sabat, wurək tgha bađu Dəmas, ka sli'afta i Mari makwa ta Magdala nda tsa sana Mari* ya ka laghu ta kulu.

2 Gi ka gigdavaftá hadik katakata. Ka saha duhwala Lazglafta daga ta luwa, ka tan̄walaghutá tsa klam ya, ka nzafta tida.

3 Ta wudaku manda wuda luwa. Ka ŋusliŋ lgutani tilil manda papla.

4 Ka ghudzaku tsa sludziha ta ngha tsa kulu ya da zləŋ. Ka zlambutá həŋ manda gwal nda rwa.

5 Ka tsa duhwala Lazglafta ya nda tsa mi'aha ya mant̄sa: «Kaghuni, ma zləŋ kaghuni ta zləŋ. Nda sna yu kazlay: Tsa Yesu si zləŋaf lu ta udzu ya ta zbə kuni kə'a.

6 Ta had hadna wa, sli'agapsli'a ma mtaku manda va ya si mna tsi. Sawa nghanatá vli si hanana lu 6a.

7 Ka dza'a kuni misim-misim da mnanatá duhwalhani kazlay: Sli'agapsli'a Yesu ma kulu, wa'a ta kzla kaghuni ma luwa Galili† kə'a. Hada dza'a gmakwa kuni nda

tsi. Tsaya skwi mnaghuna yu,» ka'a.

⁸ Ka gi sli'aftha tsa mi'aha ya ta kulu nda zləŋ nda zləŋ, nda rfu nda rfu guli, ka laghu nda hwaya nda hwaya mnay ŋa duhwalha Yesu.

⁹ Ka gi lagha Yesu da guyaku nda həŋ. «Zguwa tsa!» ka'a nda həŋ. Ka gavadaghatá tsa mi'aha ya tavatani, ka ŋaŋanató səlahani, ka tsələbu ta kəmani.

¹⁰ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ma zləŋ kuni ta zləŋ! Lawala da mnanata zwanama da, ka dza'a həŋ da luwa Galili, hada dza'a gmakwa ŋni nda həŋ,» ka'a.

Rusay la sludzi ta skwi ta maguta nda mbla Yesu

¹¹ Tata tvi tsa mi'aha ya, ta sli'amtá sanlaha ma tsa gwal si ta ngha kulu ya da luwa, ka laghu da rusay ŋa la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ta inda skwi ta maguta.

¹² Ka tskavatá la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu, ka dzraftá həŋ ta klafta tse di dəmblək ka vlatá tsa la sludzi ya.

¹³ Ka həŋ nda həŋ mantsa: «“Duhwalhani ta sagha ghaghata girvidik ta hani[‡] aŋni ná, kióa” ka kuni dza'azlay, ka həŋ.

¹⁴ Ka snanaghasna tsa gwada ya ta ŋumna ya, dza'a nda sna aŋni ta skwi ŋa mnanata, had sana skwi

dza'a ksaghunata wu,» ka həŋ.

¹⁵ Ka zlghaftá tsa la sludzi ya ta tsa tse di ya, ka laghwi magata manda ya mnanaf lu ta həŋ. Ka tutá tsa gwada ya mataba la Yahuda, ta mnə həŋ ha gita.

Maravata Yesu da duhwalhani ta ghwa

Mak 16:14-18, Luk 24:36-49, Yuh 20:19-23, Slg 1:6-8

¹⁶ Ka sli'aftha tsa duhwalha Yesu ghwanpda ndeŋ ya ka laghwi da luwa Galili ta ghwa ya mnanaf[§] Yesu ta həŋ.

¹⁷ Na gi nghay taŋ ta Yesu, ka tsələbatá həŋ ta kəmani. Ama ta dga ghəŋ sanlaha.

¹⁸ Ka gavadaghatá Yesu, ka'a nda həŋ mantsa: «Inda mbraku ta luwa nda ya ta hadik tani ná, vlihavla lu.

¹⁹ Lawala ta ghəŋa hadik demdem, ka nanafta kuni ta mnduha ka duhwalha* da, ka maganafta kuni ta batem ta həŋ ma hga Da, ma hga Zwan, nda ya ma hga Sulkum nda ghuóa.

²⁰ Ka taghanafta kuni ta həŋ ta snatá inda skwiha ya mnaghunaf yu. Ya wana yu kawadaga nda kaghuni ha kdavakta ghəŋa hadik,» ka'a.

‡ 28:13 Ngha ta 27:64.

§ 28:16 Ngha ta 26:32.

* 28:19 Ngha ta Slna gwal

ghunay 1:8.

Gwada ta sabi da Markus

Sna Yuhwana mnda maga batem

Mat 3:1-12, Luk 3:1-18, Yuh 1:19-28

¹ Zlrafta Lfida Gwada ta ghəŋa Yesu Kristi Zwanja Lazglafta.

² Nda nza manda ya nda vinda ta ghəŋani ma deftera anabi Isaya kazlay:

I'i Lazglafta, wana yu ta tinlaghutá ghunaftá mndu ka kagha karaku, ŋa dza'a fadaghatá tvi.

³ Lwa tsa mndu ya ta snu lu ta hagaku ma mtak kazlay: Payanawa paya ta tvi ŋa Mgham ka lele'anata* kuni kə'a.

⁴ Mantsa tama, ka zlagaptá Yuhwana, mnda maga Batem ma mtak, ka'a mantsa: «Mbədanafwa mbəda ta nza-kwa ghuni, ka magaghunafta lu ta batem, ka plighunista Lazglafta ta dmakuha ghuni,» ka'a.

⁵ Ka sli'aktá inda gwal ma luwa Ursalima, nduk nda inda hamata gwal ta hadika Zudiya, ka lagha slanaghatá Yuhwana. Ka maniginjá həŋ ta dmakuha taŋ, ka maganaftá Yuhwana ta batem ta həŋ ma imi ma ghwa ta hgu lu ka Zurdeŋ.

⁶ Tsa Yuhwana ya ná, gatá swida ŋalibwa ta kəl tsi ta

vgha nda hbatá banava huta misti.† Hi'i nda zuduma mtak skwa zayni.

⁷ Wya kə'a ta mnay guli: «Mamu sana mndu ta sagha nda hula da, mal ŋani mbraku ka ŋa da, slaf a i'i dekdək dər ŋa bukwadata ka plaptá zu'a baŋah ma səlani wa.

⁸ I'i ná, magaghunaftá batem nda imi ŋa da. Tsatsi, nda Sulkum nda ghuŋa dza'a magaghunafta tsi.»

Maganaftá batem ta Yesu ma imi

Mat 3:13–4:11, Luk 3:21-22, 4:1-13

⁹ Ma tsa fitik ya, ka sli'aftá Yesu ma luwa Nazaret ta hadika Galili ka lagha slanaghatá Yuhwana. Ka maganaftá Yuhwana ta batem ta Yesu ma ghwa Zurdeŋ.

¹⁰ Ta sabə Yesu ma imi manda kdaku ta maganaftá, ka nghadaftá tsi ta luwa, gi ka nghanjá tsi ta gunatá luwa buwan, ka saha Sulkum nda ghuŋa manda ghərbu' ta ghəŋani. ¹¹ Ka gi snaku lwa Lazglafta daga ta luwa kazlay: «Kagha zwanja da ta dvu yu, ma hyahya ŋudufa da,‡» ka'a.

Dzəghaŋta halaway ta Yesu ma mtak

¹² Tahula tsa, ka gi tinwaghatá Sulkum nda ghuŋa ta Yesu da mtak.

¹³ Ka zatá tsi ta fitik fwađ mbsak hada ta dzəghaydzəghay halaway. Ma tsa mtak ya, mataba nimitak ta nzakwa tsi, ta katay katay duhwalha Lazglafta.

* 1:3 Ngha ta Isaya 40:3. † 1:6 Ngha ta 2 Mghamha 1:8. ‡ 1:11 Gray nda Zabura 2:7, Isaya 42:1.

Tanṭanja hḡay Yesu ta duh-walhani

Mat 4:12-22, Luk 4:14-15, 5:1-11

¹⁴ Ma sana fitik, ka ksaghatá lu ta Yuhwana tsamta ma gamak,[§] ka sli'aftá Yesu ka laghwi ta hadíka Galili da mna Lfída Gwada Lazglafta.

¹⁵ Ka'a ta mnay mantša: «Nda maga fitik, ndusa ga mghama Lazglafta, mbədanafwa nzakwa ghuni, ka zlglafta kuni ta Lfída Gwada,» ka'a.

¹⁶ Ta labə tsi nda ta wa drəfa Galili, ka nghanṭá tsi ta i Simuḡ nda zwanamani Andre ta wda kadəḡa taḡ da drəf ḡa tuma klipi, kabga tuma klipi slna taḡ.

¹⁷ Ka Yesu nda həḡ mantša: «Saghawasa, mbadwa mista da, dza'a naghunafna yu ka gwal hlaktá mnduha,» ka'a.

¹⁸ Gi sdak zlanavazla həḡ ta kadəḡa taḡ, ka laghu mistani.

¹⁹ Manda zadapta taḡ daw', ka lagha həḡ slanaghatá zwana Zebedi, i Yakubu nda zwanamani Yuhwana ta paya kadəḡa taḡ guli ma kwambalu.

²⁰ Ka hḡaftá tsi ta həḡ, «mbadwa mista da,» ka'a. Ka gi sli'aftá tsahaya guli ka laghwi mistani, ka zlanavatá da taḡ Zebedi ma kwambalu kawadaga nda gwal ksanatá slna ta həḡ.

Ghzgligintá Yesu ta ghwadaka sulkum ma sana mndu

Luk 4:31-37

²¹ Tahula tsa, ka bhadaghatá həḡ da luwa Kafarnahum. Na gi sagha sabat, ka lamə Yesu da həga tagha skwa la Yahuda, ka taghə tsi ta skwi ḡa mnduha ma tsa həga ya.

²² Ka ndərmim həḡ nda ndərmima ta tsa tagha skwani ya, kabga nda sgit ma tsa ḡani tagha skwi ya. Nza a manda ḡa gwal tagha zlahu Musa ḡa mnduha wa.

²³ Ka gi zlagaptá sana mndu ksu ghwadaka sulkum mataba taḡ ta lami da tsa həga tagha skwa taḡ ya. Ka sli'aftá tsi nda lili, ka'a mantša:

²⁴ «Yesu zwanə la Nazaret, nu gwada gha nda aḡni, sagha ka da zada aḡni? Wya nda sna ḡni kazlay: Mndu nda ghuba daga da Lazglafta kagha kə'a na?» ka'a.

²⁵ «Haf wa gha! Sabsa ma na mndu na,» ka Yesu dvanaghata.

²⁶ Lagha tsa ghwadaka sulkuma ya ka ghudzanaftá tsa mndu ya katakata, ka lilatá tsi, ka saghu tsi mida.

²⁷ Ka tsutá ḡudufa mnduha demdem ma tsa vli ya, ha ka dadawu həḡ mataba taḡ, ka həḡ mantša: «Nu mndərga nana ma skwi? Aa! lfída skwi ta zlagaptá mndərga nana! Na dvanaghatani ta dər halaway tsi ná, ta snanasna həḡ,» ka həḡ.

²⁸ Ka tutá gwada ta ghəḡa Yesu wdid ta hadíka Galili.

Mbanafṭa Yesu ta midza Simuḡ

Mat 8:14-17, Luk 4:38-41

29 Tahula sli'agabta taŋ ma tsa hæga tagha skwa la Yahuda ya, ka gwaghatá hæŋ ta vgha nda i Yakubu nda Yuhwana da i Simuŋ nda Andre.

30 Tata lamə nda la hæŋ da hæga, ka gi mnə lu ŋa Yesu ta gwaða ta midza Simuŋ ta hani ta ɓasa ŋuɗidar.

31 Ka gavadaghatá Yesu tavatani ka ŋanata ta dzvu, ka sli'anafta. Na tsa gi sli'anaftani ya, gi kwandlaŋ mbatani tsa. Ka sli'aftá tsa marakw ya maganató skwa zay ta hæŋ.

Mbambanafta Yesu ta gwal kul dughwanaku

Luk 4:42-44

32 Tahula dəɗata fitik baɗu va tsaya, ka hladaghatá lu ta inda gwal kul dughwanaku da Yesu, kulam nda gwal ta tsuta ka halaway tani.

33 Ka tskavatá inda mnduha ma luwa ŋərɓisil ta watgha tsa hæga ya.

34 Ka mbambanaftá Yesu ta ndəghata mnduha ma ɗaŋwaha taŋ kavghakavgha, ghazligiŋha ta ndəghata duhwalha halaway guli ma mnduha. Vlaŋ a ta tvi ta tsa duhwalha halaway ya ŋa gwaða guli wu, kabga nda sna hahəŋ guli ta nzakwa Yesu.

Sli'apta Yesu ma luwa Kafarnahum

35 Na tsadakwa vli ta tsughbura sərɗək, ka sli'aftá Yesu, ka laghwi da mtak. Ka ndəbu tsi ta dzvu hada.

36 Ka sli'aftá i Simuŋ nda sanlaha ma mnduha ka laghwi da naghay.

37 Ka naghə hæŋ, ka slaftá hæŋ tida. «Ta paha kagha inda mnduha,» ka hæŋ nda tsi.

38 «Mbaɗma da sana vliha ndusa ndusa, ka dza'a yu mnananťá gwaða Lazglafta ta tsahaya guli, kabga tsaya kəl yu ka sagha,» ka'a nda hæŋ.

39 Ka laghu tsi da mna gwaða Lazglafta ma hægaha tagha skwa la Yahuda ta inda hadika Galili, ghazligiŋha ta duhwalha halaway ma mnduha.

Mbanafta Yesu ta sana mndu nda rɗa mndu tida

Mat 8:1-4, Luk 5:12-16

40 Ma sana fitik, ka lagha sana mndu nda rɗa mndu tida tsəlbata ta kəma Yesu. Ka'a mantsa: «Nda zɗakatahuda gha, laviŋlava ka ta mbidifta,» ka'a.

41 Ka ksantá tsi ta Yesu ka hidahida. Ka kapaŋťá tsi ta dzvani ka ksanta. «Ta kumay yu, mbafmba gha,» ka'a nda tsi.

42 Gi hadahada, hlets mbatani tsa, kləwəd vghani.

43 «La tama,» ka Yesu vriŋta.

44 Ka'a nda tsi guli mantsa: «Yahayaha ka da walaŋta mnananťá mndu, ka dza'a ka da marananťá vgha gha ta mnda dra skwi ŋa Lazglafta. Ka plata ka ta ghəŋ manda ya vindaf Musa, ŋa maranťá ghuɓatá kagha, ka da grafta mnduha ta mbatá kagha,* » ka'a.

* 1:44 Ngha ta Zlahu 14:2-32.

45 Ama ka sli'aftá tsatsi, ka laghwi tay ma luwa, ka tutá tsi wdid. Kabga tsa, ka pyaftá tsa gwada ya ta Yesu ka lamə da luwa banluwa. Ama ka nzaghutá tsi ta wa mazawa. Kulam nda tsa, ka sli'adaghatá mnduha dər ndiga ndiga da slanaghata hada.

2

Mbanafta Yesu ta sana mndu nda rwa səlani
Mat 9:1-8, Luk 5:17-26

1 Tsɔakw fitik tahula tsa, ka sli'aftá Yesu ka vradaghata da luwa Kafarnahum. Manda snaŋta lu kazlay: Vragaghavra Yesu dzagha kə'a,

2 ka sli'adaghatá mnduha nərɔisl ndaghaganaptá vli nduk ta daɔitgha, haɗ vli ŋa nzaku wu, ta mna Lfiɗa Gwada Yesu ŋa taŋ.

3 Ka tsukwadanaghatá mnduha fwaɗ mataba mnduha ta sli'adaghatá da tsi ta sana mndu nda rwa səlani.

4 Zbay taŋ ta tvi ŋa ɓhanavatá Yesu ná, trid mutsaf a həŋ wa. Ka ŋladaftá həŋ ta ghəŋa tsa dzuguvi nzamə Yesu mida ya. Ka gunaptá həŋ ta ghəŋani, ka hbaftá həŋ ta tsa mndu ya ta tsa skwa hanani ya ka fadatá həŋ nda ta tsa ghurum ya.

5 Nghanata Yesu ta tsa zlgay nda ŋuɗufa taŋ ya ná, «nda pla dmakwa gha sagəŋ,» ka'a nda tsa mndu nda rwa səlani ya. 6 Ta nzaku sanlaha ma gwal tagha zlahá Musa ŋa

mnduha ma tsa vli ya, ka həŋ ma ghəŋa taŋ mantsa:

7 «Nu ta kəl na mndu na ka kwarakwara mandana na! Wa ta laviŋtá* pla dmakwa mndu ta ghəŋa Lazglafta turtukwani na?» ka həŋ.

8 Snaŋta Yesu ta tsa skwi ta mnə həŋ ma ghəŋa taŋ ya nda ma sulkuma vghani, ka'a nda həŋ mantsa: «Nu ta kəl kuni ka ndanu mandana na?»

9 Ta grə kuni ná, mal blakwa mnay ŋa na mndu nda rwa səlani na kazlay: Nda pla dmakwa gha kə'a re, ari mal blakwa mnay ŋani kazlay: Sli'afslí'a, kla ta skwa hana gha ka sli'a ka kə'a na?

10 Ndana tama, kada snaŋta kuni kazlay: Mamu Zwanja mndu nda mbrakwa plinjtá dmakwa mndu ta ghəŋa hadik kə'a ná, wya tsi:

11 Ka i'i ta mnaghata gra wa, «Sli'afslí'a, kla ta skwa hana gha, la dzagha gha,» ka'a nda tsa mndu nda rwa səlani ya.

12 Gi brahwat kə'a sli'afta, zləŋal klaftá skwa hanani, ka sabə tsi nzərem ta nghay inda mnduha. Ka ndərmim həŋ nda ndərmima, ka zləzlvu həŋ ta Lazglafta. Ka həŋ mantsa: «Ka yawu ka yawu, ta maga a skwi manda na wu,» ka həŋ.

Hgafɗa Yesu ta Levi mnda tska dzumna

Mat 9:9-13, Luk 5:27-32

13 Tahula tsa ka sli'aftá Yesu ka vrəglaghata nda ta wa drəfa Galili. Ka sli'adaghatá mnduha dlvivis slanaghata

* 2:7 Gray nda Zlahu 24:16, Ngha ta Zabura 103:3, Isaya 43:25.

hada, ka taghə tsi ta skwi ɲa taɲ.

¹⁴ Tata gra mbaɖa Yesu, ka nghanɖa tsi ta Levi mnda tska dzumna, ta nzakway ka zwanja Alfe, ta nzaku ta watgha həga ksa slnani. «Mbaɖa mista da,» ka'a nda tsi. Ka sli'afɖa Levi ka laghwɪ mistani.

Za skwa zay ma həga ga Levi

¹⁵ Tahula tsa, ka tskavatá i Yesu nda duhwalhani kawadaga nda gwal tska dzumna, nda sanlaha ma ghwadaka mnduha, kabga nda ndəgha mndərga tsa mnduha ya ta dza'a mistani tazlay. Ka tskavatá hən ka za skwi ma həga ga Levi.†

¹⁶ Kə'a, ká gwal tagha zlahá Musa ɲa mnduha ta nzakway mataba la Farisa ná, ta za skwi Yesu kawadaga nda gwal tska dzumna nda sanlaha ma tsa ghwadaka mnduha‡ ya. Ka hən nda duhwalha Yesu mantsa: «Kabgawu ta kəl Mghama ghuni ka za skwi kawadaga nda na mnduha na 6a?» ka hən.

¹⁷ Slrew, lamla tsa gwada ya da sləmənja Yesu. Ka'a mantsa: «Gwal kul dughwanaku yeya ta psa duhtur, psa a gwal dughwana wa. Sagha da psa gwal dmaku i'i, sagha a yu da psa gwal ta mnay kazlay: Tudukwa anɲi kə'a wa,» ka'a nda hən.

Gwada Yesu ta ghəna suma
Mat 9:14-17, Luk 5:33-39

¹⁸ Tata suma i duhwalha Yuhwana nda la Farisa ma sana fitik guli, ka sli'aktá mnduha dawanɖa da Yesu. Ka hən mantsa: «Ya wya ta suma i duhwalha Yuhwana nda la Farisa ni, kabgawu ta kwal ɲa gha ma duhwalha suma ka na?» ka hən nda tsi.

¹⁹ Ka Yesu nda hən mantsa: «Ka ta kawadaga graha zwanja midzi nda tsa zwanja midzi ya katsi ná, ta sumay hən ta suma ra? Ka ta kawadaga hən katsi ná, had hən ta suma wa.

²⁰ Dza'a saghasa fitik, ɲa klaghutá zwanja midzi. Baɖu tsaya tama, dza'a sumay hən ta suma.

²¹ Mantsa guli, had lu ta tsaktá lfida gərzan, ka tsamtá halata lgut nda tsi wa. Ka mantsa tsi katsi ná, dza'a kɖɲkɖa tsa lfida gərzan ya ta mɖukɲtá tsa halata lgut ya.

²² Had lu ta dihamtá ima inabi ta ka nuni ma halata zliba huta guli wa, ba ma lfidani ta dihamta lu. Kabga tawaftani dza'azlay ná, dza'a zlukiginz lukwa ta tsa halata huta ya, ɲa tiɲtani. ɲa nzakwani lpay lu ma ya, lpay lu ma ya,» ka'a.

Yesu mgham ta ghəna sabat

Mat 12:1-8, Luk 6:1-5

²³ Baɖu sana sabat ta labla i Yesu nda duhwalhani ta tvi§ ma vwaha nimaya, ka 6ala'atá tsa duhwalhani ya ta tsa nimaya ya.

²⁴ Ka la Farisa nda Yesu mantsa: «Ngha 6a gra ta skwi,

† 2:15 Ngha ta Lukwa 5:29.

‡ 2:16 Ngha ta Lukwa 15:1-2.

§ 2:23 Ngha ta

kabgawu ta kəl duhwalha gha ka maga skwi pyaf lu ta magay bađu sabat* na?» ka həŋ.

²⁵ Ka Yesu nda həŋ mantša: «Ta dzaŋaf a kuni ta skwi maga Dawuda† ma fitika kuzlanafta maya ta həŋ nda gwal kawadaga nda tsi tani ra?»

²⁶ Ma fitika nzakwa Abiyatar ka mali ta ghəŋa inda gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta ná, ka lamə tsi da həga Lazglafta, ka zutá skwa zay ya fana lu ta Lazglafta pđar tsi ta skwi ŋa zaŋta, tsatsanafha guli ta gwal kawadaga nda tsi. Tsa skwa zay‡ ya ná, hadhamata mndu ta zay wa, ba tsa gwal ta dra skwi yeya kwenkwen ta zay, ama ka zutá Dawuda tsatsanafha ta grahani guli,» ka'a.

²⁷ Ka Yesu nda həŋ guli mantša: «Kabga ŋa kata mndu fata lu ta sabat, fa a lu ta mndu ŋa sabat wa.

²⁸ Tsaya kəl Zwaŋa mndu ka nzaku ka mgham ta ghəŋa sabat,» ka'a.

3

Mbanafata Yesu ta sana mndu nda mta dzvani

Mat 12:9-14, Luk 6:6-11

¹ Mbadaka Yesu ka ləglami da həga tagha skwa la Yahuda, ka slaftá tsi ta sana mndu nda mta dzvani ta nzaku hada.

² Ka dza'a mbanafər mbanaf a tsi ta na mndu na

bađu sabat, ká mnduha nzata ka nŋha Yesu tiritiri, kabga ŋa mutsaftá rutsak tida.

³ «Sli'afšli'a gra, ka sagha ka sladata ta kəma mnduha,» ka Yesu nda tsa mndu nda mta dzvani ya.

⁴ Ka'a nda həŋ tama mantša: «Nu skwi nda ra ŋa magay bađu sabat na? Maga skwi đina re, ari maga ghwadaka skwi a na? Mbanafat mndu skwi ta raku re, ari dzatá mnda a skwi ta raku?» ka'a nda həŋ. Tsitsrid, ka həŋ nzata.

⁵ Ka kuzlanaftá tsi ta Yesu ta ŋuduf manda waftani ta həŋ, kabga tsa təŋa ta ghəŋa taŋ ya. Huf safi ta ŋudufa Yesu, «tdáptda ta dzva gha gra,» ka'a nda tsa mndu nda mta dzvani ya. Ka tdapta tsi ta dzvani, gi kundliŋ mbatani tsa.

⁶ Ka gazlagabtá la Farisa dzibil, gi ka laghwi həŋ dZRəku kawadaga nda mnduha mghama Hiridus* ŋa zba tva dzatá Yesu.

Sli'adaghata mnduha slanaghatá Yesu ta wa drəf

⁷ Ka sli'aptá i Yesu nda duhwalhani mataba taŋ, ka laghwi ta wa drəfa Galili. Snaŋta mnduha ta tsa skwi ta magə Yesu ya, ka sli'akta həŋ daga ta hadika Galili, nda ya ma Zudiya,

⁸ nda pđakwa gwal ta hadika Ursalima, nda gwal ta hadika Idume, nda gwal ta bla ghwa Zurdeŋ, nda gwal

* 2:24 Nŋha ta Sabi 34:21. † 2:25 Nŋha ta 1 Samuyel 21:2-7. ‡ 2:26 Nŋha ta 1 Samuyel 21:2-7, 2 Samuyel 15:35 nda Zlahu 24:9. * 3:6 Hiridus Antipas.

ta waftá luwa Tir nda Sidun tani.

⁹ Ka mnanatá Yesu ta duhwalhani na payanata kwambalu, kabga yaha mnduha da bisla i'i kə'a,

¹⁰ kabga nda ndəgha mnduha mbambanaf tsi, kəl inda gwal danwa ka sli'adaghata.

¹¹ Ghur ka gwal kasaf ghwadaka sulkum ta həŋ nghan Yesu guli ná, ka sli'adaghatá həŋ da tsəlbu ma ghuvani ka wahu. «Kagha Zwanja Lazglafta!» ka həŋ nda tsi.

¹² Ka davanaghatá Yesu ta həŋ ka ndanfa. «Ma mnan kuni ta i'i» ka'a nda həŋ.

Dagabta Yesu ta duhwalhani ghwandə his

Mat 10:1-4, Luk 6:12-16

¹³ Tahula tsa, ka sli'aftá Yesu ka laghwi ta kudunur. Ka haga'atá tsi ta gwal kuman tsi, ka sli'adaghatá həŋ slanaghata.

¹⁴ Ka daga'atá tsi ta gwal ghwandə his na nzaku tavatani, na ghunayni guli ta həŋ mna Ggwada Lazglafta.

¹⁵ Vlanha ta mbrakwa ghazligintá duhwalha halaway ma mnduha ta həŋ.

¹⁶ Wya hga tsa gwal ghwandə his dagab tsi ya: Simun tsanaf tsi ta hgani ka Piyer†,

¹⁷ nda i Yakubu nda zwanamani Yuhwana ta nzakway ka zwana Zebedi, Bwarneges kə'a tsanaftá hga

tan, manda mnay kazlay: Zwana nəzla luwa‡ kə'a ya,

¹⁸ nda Andre, Filip, Bartelemi, Mata, Tuma, Yakubu zwanja Alfe, Tade, Simun mnda la Kananit,

¹⁹ nda Zudas Iskaryut. Tsa Zudas ya ta skwaptá Yesu.

Razanaftá Sulkum nda ghuba

²⁰ Tahula tsa, ka sli'aftá həŋ ka laghwi dzagha. Ka sli'igəldaghatá mnduha dlivis slanaghatá həŋ, ha ka trapta i Yesu nda duhwalhani ta mutsaftá fitik na zanfa skwa zay.

²¹ Snanfa ta tan ma Yesu ta skwi ta mnə lu kazlay: Nda hwađa ghunislakani kə'a ya, ka sagha həŋ da klay.

Zghawa Yesu ta ghəŋa razay ta razu lu

Mat 12:22-32, Luk 11:14-23, 12:10

²² Ka gwal tagha zlahu Musa na mnduha ta sli'akta ma luwa Ursalima ta mnay guli mantsa: «Nda ksa na mndu na da Belzebul§, kabga nda mbrakwa halaway ta ghazliginta tsi ta duhwalha halaway ma mnduha,» ka həŋ.

²³ Ka hagaftá Yesu ta həŋ ka mnay na tan nda mahdihdi. Ka'a nda həŋ mantsa: «Waka halaway dza'a ghazligintá halaway na?»

²⁴ Ka tavaptá luwa turtuk ná, dza'a nzakway tsa luwa ya tdukwa ra?

† 3:16 Piyer: Manda mnay kazlay: Pala kə'a ya. Gray nda Mata 16:16-18, Yuhwana 1:42. ‡ 3:17 Gray nda Lukwa 9:54. § 3:22 Nghan ta Mata 10:25.

25 Ka dgavapdga hęga mndu his n, ta dza'a nzęglanza tsa hęga ya ra?

26 Ka kuranavat ghęjani halaway katsi n, nda dga his nda tsa tama, sladglata a nda tsa tama guli wu, kdavakta jani tsa.

27 Ka ta habaf a mndu ta mndu nda mbra wu katsi n, laviņta a ta lami da hęga ga tar ka hlugudunust huzlani wa.

28 Kahwathwata ka yu ta mnaghunata: Inda dmakuha dza'a magata mnduha, dza'a plinispla Lazglafta ta hęj nda inda rarazuha dza'a hęj rarazay tani.

29 Ama inda mndu dza'a razanaftá Sulkum nda ghua, plinista a lu ta dmakwani dekdek wa. Dza'a nzakway dmakwani ta ghęjani ęa kdekedzeņ,» ka'a nda hęj,

30 kabga «nda ghwadaka sulkum ma vghani,» ka hęj ta mnay ta Yesu, kl Yesu ka mna tsa gwada ya ęa tar.

I wa vrda zwanamani ma Yesu?

Mat 12:46-50, Luk 8:19-21

31 Tahula tsa, ka ęhadaghat i mani nda zwanamani ma Yesu, ka sladaghuta ma bli. Ka ghunadamt hęj ta mndu da hęga ęa hgagaptá Yesu.

32 Tizlik tskatá mnduha tavata Yesu ta lagha lu da mnay ęani kazlay: Wa'a i ma gha nda zwanama gha ta hga kagha ma bli k'a.

33 «I wa ma da nda zwanama da na?» ka'a zlghaftá wani.

34 Ka nghadaptá tsi ka tsa mnduha ta nzaku ta wanafta

ya, ka'a mantsa: «Wana i ma da nda zwanama da,

35 kabga inda mndu ta maga skwi manda ya ta kum Lazglafta, tsaya zwanama da, tsaya mukuma da, tsaya ma da,» ka'a.

4

Mahdihdi nda mnda wutsa hulfa

Mat 13:1-9, Luk 8:4-8

1 Ma sana fitik, ka nzęglat Yesu ka tagha skwi ęa mnduha ta wa drfa Galili. Ka tskadaghatá mnduha ta vgha ęrbisl tavatani, kl tsi ka laghwi nzagapta ma kwambalu ta wa tsa drf ya, ta nzat inda tsa mnduha ya rpa' ta wani.

2 Ka tagh tsi ta ndęghata skwi ęa tar nda mahdihdi. Wya ka'a nda hęj ma tsa tagha skwani ya:

3 «Snawa ka mnaghunata yu ęa! Mbadaka sana mndu ka sli'aft ka laghwi da wutsa hulfa ma vwahani.

4 Tata wutsaywutsay mantsa, ka rkat sanlaha ta tvi ka sli'adaghatá dyakha da daguta.

5 Ka rkat sanlaha ta klu-luh ma vli kul slaghut hadik, ka gi dyapt tsi misimmisim kabga sira a hadik ta ghęjani wa.

6 Na safa fitik dzafta tida, ka zlghut tsi hw ka ghwaluta, kabga slaghu a slrę mistani wa.

7 Ma teki sanlaha, ka glanaghat teki ka raghwanata pghaf a ta ghęj wa.

8 Ta gnk sanlaha, ka dyapta tsahaya, ka galafta,

ka pghaftá ghəŋ ka zwan dze'dze'. Midída ghəŋa sanlaha, selesela ghəŋa sanlaha, bərlzəzla ghəŋa sanlaha.

⁹ Mndu nda sləməŋa snay, ka sna tsi,» ka'a nda həŋ.

Kabgawu ta kəl Yesu ka gwada nda mahdihdi na?

Mat 13:10-17, Luk 8:9-10

¹⁰ Manda dgaghuta i Yesu nda duhwalhani kawadaga nda sanlaha ma mnduha ta vgha, ka dawantá həŋ ta ghəŋa tsa mahdihdi ya da tsi.

¹¹ «Kaghuni, vlaghunavla lu ta snaŋtá dífa ta gwada ta ghəŋa ga mghama Lazglafta, ama ŋa sanlaha ná, ba nda mahdihdi dza'a mnananŋa lu ta həŋ,

¹² kabga ŋa nghay tan, ng-hanŋa a həŋ wa. Na snay tan, snaŋta a həŋ dekdek wa. Ka má nda sna həŋ katsi ná, má dza'a mbəđakmbəđa həŋ ta vgha da Lazglafta ŋa plin-istani ta dmakuha tan*,» ka'a nda həŋ.

Klatá ghəŋa tsa mahdihdi ya

Mat 13:18-23, Luk 8:11-15

¹³ Tahula tsa, ka'a nda həŋ guli mantša: «Sna a kuni ta tsa mahdihdi ya ra? Ka sna a kuni ta tsaya wu katsi ná, wa ka kuni dza'a snaŋtá inda mahdihdi tama?

¹⁴ Tsa hulfa ta wutsə tsa mndu mnə yu ya ná, gwada Lazglafta ya ta wutsə tsi.

¹⁵ Sanlaha ma mnduha ná, manda tvi rkaf hulfa tida nzakwa tan. Na gi snaŋta tan ta gwada Lazglafta

ma ŋudufa tan, ndadaghata halaway hlugudunustá həŋ, manda dagay ta daguta dyak ta hulfa ta tvi.

¹⁶ Sanlaha ma mnduha guli ná, manda kluluh wutsaf lu ta hulfa tida həŋ. Ka snaŋsna həŋ ta gwada Lazglafta gi misimmisim ka həŋ ta tsu'afta nda rfu,

¹⁷ ama had' həŋ ta zlanŋtá vli ŋa dzugwamta tsa gwada ya ta slrəŋ ma ŋudufa tan wa. Ka grungra ghuya danwa nda giri ta həŋ kabga tsa gwada ya katsi, gi suwak zlanavata tan ta zlghay nda ŋudufa tan.

¹⁸ Sanlaha ma mnduha guli ná, manda vli ma teki rkam hulfa mida həŋ. Snaŋsna həŋ ta gwada Lazglafta

¹⁹ ama ta laghula həŋ da ndana nzaku ma ghəŋa hadík, nda ndana zba gadghəl, nda ndana sana skwiha ta hara'uwa iri. Mantša tama, mbada tsa skwiha ya ka raghwa tsa gwada ya, ka niŋtá həŋ ka ksuban.

²⁰ Sanlaha ma mnduha ná, manda hadík ka gənək həŋ. Ta snaŋsna həŋ ta gwada Lazglafta, ta zlghafzlgha həŋ nda ŋudufa tan, ta magay həŋ ta skwi ta kumə Lazglafta. Sanlaha ma tsa mnduha ya ná, ki'a ki'a magata həŋ, ka gratani magata sanlaha, Sanlaha ma mnduha guli ná, va ŋulum ŋulum magatá ŋa tan,» ka'a.

Mahdihdi graf lu nda pitirla

Luk 8:16-18

* 4:12 Ngha ta Isaya 6:9, 10.

21 Ka Yesu nda hən guli: «Ta klafkla lu ta pitirla ɲa dzuɓamta ma tughuba ra? Ari ta klafkla a lu ɲa fiɲta mista ghzləɲ na? Ta klafta ɲa fafta ta vəl tskala† lu kasi'i ki'e.

22 Had skwi nda difa dza'a kwal kul sabi ta daɓi wa. Had skwi kdekdek dza'a kwal kul maravata banluwa guli wa.

23 Mndu nda sləmənɲa snay ka sna tsi,» ka'a.

24 Ka'a nda hən guli: «Daswa ka kuni nda skwi ta snaɲta kuni. Nda tsa daram ta kəl kuni ka gra skwi ya, nda tsi guli dza'a graghunafta Lazglafta ta ɲa ghuni, ɲa sgaghunaghatá ɲa ghuni guli.

25 Tsaya tama, mndu ta fata sləmənɲani dina ka sna gwada ná, dza'a sganaghasga Lazglafta ta snaɲtani. Ama mndu ta dərzlaftá sləmənɲani ná, dza'a sganaghasga ta dərzlanafta guli,» ka Yesu.

Hulfa ma hadik graflu nda ga mghama Lazglafta

26 Ka'a nda hən guli: «Ka gagra nda hulfa ta pghamta mndu da hadik ya ga mghama Lazglafta.

27 Dər ta hanə ta hanani tsa mndu ya girvidik, dər ta vaghə ta nzakwani tsi giftik, ta dɣutá dɣakwani, ka glakwani hulfa sna a kə'a ta magaku wa.

28 Hadik ta dɣyɲtá hulfa ɲa nzakwani ka kuzun. Tahula tsa, ɲa pghaftani ta ghən ɲa ksayni ta zwan.

29 Ka nda ndəha tsi vərzlən tama, nda maga fitik ɲa tsay,

sagha fitika kla vdu ɲa tsay‡ tsa,» ka'a.

Ga mghama Lazglafta graflu nda hya kramasa

Mat 13:31-32,34, Luk 13:18-19

30 Wya ka'a nda hən guli: «Ndaw dza'a gra mu ta ga mghama Lazglafta, nda wati ma skwi dza'a grafta mu?

31 Tsa ga mghama Lazglafta ya ná, dza'a gray lu nda hya kramasa. Tsa hya kramasa ya ná, ndərzikw nzakwani mataba hulfaha ta ghənɲa hadik, ama ka sləgam sləga lu,

32 ta glafgla gdiz ka malaghutá hamata sluhwaha nidali. Ta pghay ta sləma dagala ha ka laviɲta dɣakha ta baba həga taɲ tida,» ka'a.

33 Nda ndəghata mndərga tsa mahdihdiha ya mnananɲa tsi ta gwada ta hən prək ka snaɲta taɲ.

34 Inda ɲani ma gwada nda hən ná, ba nda mahdihdi. Ama nzata taɲ nda ghənɲa taɲ nda duhwalhani ya ná, tsi-lanaptani ta hən.

Lɓanata Yesu ta mativirau'

Mat 8:23-27, Luk 8:22-25

35 Gahawu baɗu va tsa, «mbadma ta a ɓlu a,» ka Yesu nda duhwalhani.

36 Ka sli'afɲa hən ka zlana-vatá tskata mnduha, ka lamə hən da tsa kwambalu nzamə Yesu mida ya ka laghwi, kawadaga nda sanlaha ma kwambalu guli mistani.

37 Tata ndrə hən ma kwambalu, ka sli'afɲa mghama mativirau', ka

† 4:21 Gray nda Mata 5:15 Lukwa 11:33.

‡ 4:29 Zuwel 4:13.

kapatsa'uwaku imi ka lami ka kuma ndəghanafu kwambalu.

³⁸ Ta hanani Yesu ma mndəra kwambalu, nda fatá ghəŋani ta skwa fa ghəŋ. Ka sli'anaftá həŋ. «Mghama dá! Ndana a kagha ta na zwađuta dza'a zwađuta mu na ra?» ka həŋ nda tsi.

³⁹ Sli'avatani mantša, ka dvanaghatá tsi ta falak. «L6al6a ka nzata ka t6ekw!» ka'a nda drəf. Ka l6ata falak, ka nzatá vli t6ekw.

⁴⁰ Ka mbəđavata tsi tvə duhwalhani. Ka'a nda həŋ mantša: «Nu ta kəl kuni ka zləŋ mandana na, kulam ndana, hađ zlgħay nda ŋuđuf da kaghuni dekdek katək ra?» ka'a nda həŋ.

⁴¹ Ka ksafatá zləŋ ta həŋ katakata. «Wa va na ma mndu katək na? Nduk nda falak nda drəf tani ta snanata gwada!§» ka həŋ.

5

Mbanafta Yesu ta mndu ksu halaway

Mat 8:28-34, Luk 8:26-39

¹ Manda laba taŋ ta tsa sana 6la drəfa Galili ta hadika Geraseni* ya,

² tata sabə nda sa Yesu ma kwambalu, ka gi ndadaghatá sana mndu ksu halaway, ta sabi mataba kuluha da guyay.

³ Mataba kuluha si ta nza-kwa tsa mndu ya. Hađ mndu ta laviŋtá ksafu ŋa habafta dər nda zida wu,

⁴ kabga si ta tsamtsa lu ma tsuhwal, habawuha lu

ta dzvuhani nda zida, ama ta ratsiŋ ratsa tsatsi ta tsa zidaha ya, ta 6aliŋ 6ala ta tsa tsuhwalha ya. Hađ mndu ta laviŋtá zlahafta wa.

⁵ Inda fitik ta vaghə nda vagha, ta hanə nda hana ta wawaku mataba kuluha nda ya ta ghwá, ka lili ka kwaha vghani nda pala.

⁶ Na tsa Nghanŋani ta Yesu manda a ya ná, ka hwayaftá tsi ka lagha tsəlbata ta kəmani,

⁷ ka wahu nda lwi dagala. «Yesu Zwanja Lazglafta ta luwa: Nya mataba dá nda kagha na? Ta ndə6a dzvu yu da kagha nda həga Lazglafta, ma ghuyđip ka ta đanwa,» ka'a.

⁸ Kəl tsi ka mna tsaya ná, kabga mnanamna Yesu kazlay: Ghwađaka sulkum! Sabša ma na mndu na kə'a.

⁹ Ka đawanŋtá tsi da tsi. «Wa hga gha na?» ka'a nda tsi. «Də6a'» hga 6a, kabga nda tska ŋni.

¹⁰ Kdəkkdək, ma ghzliŋnis ka ma luwa, ka'a ndi'ata ka ŋđanđa nda tsi.

¹¹ Tsaw ma tsa vli ya, mamu bra ghuvazuha† ta zbu ta skwa zay taŋ tavata ghwá.

¹² Ka tsa ghwađaka sulkum ya mantša: «Kdəkkdək, ghuna ta aŋni da a ghuvazuha a, ka sli'amta ŋni da həŋ,» ka həŋ nda tsi.

¹³ «Lawala!» Ka'a nda həŋ. Ka sli'agaptá həŋ ka sli'amta da tsa ghuvazuha ya. Ka vazagatá tsa ghuvazuha ya ta

§ 4:41 Gray nda Zabura 65:8, 89:10, 107:23-32.

* 5:1 Gray nda Mata 8:28.

† 5:11 Ngha ta Zlahu 11:7 nda Vrafta ta Zlahu 14:8.

vgha tavata tsa ghwá ya ka rkaghata da drəf. Ta magay mbsaka taŋ ta dambu' his ta zadamta ma tsa drəf ya.

¹⁴ Na tsa gwal si ta ngha tsa ghuvazuha ya, ka sli'af̄ta hən̄ nda hwaya ka laghu mnay ma luwa nduk tahula luwa. Ka sli'adaghatá mnduha da ngha tsa skwi ta maguta ya.

¹⁵ Manda sli'adaghata taŋ tavata Yesu, ka nghan̄tá hən̄ ta tsa mndu si sli'amə ghwadaka sulkumha dida ya ta nzakwani kwandlan̄ nda sudatá lgut ta vgha. Ka ghudzaku tsa mnduha ya da zlan̄.

¹⁶ Ka rusu tsa gwal si hada ya ta skwi ta maguta nda tsa mndu si ksu halaway ya, nda skwi ta maguta nda tsa ghuvazuha ya, ŋa taŋ.

¹⁷ Tahula tsa, «kdəkkdək, sli'apsli'a ma hadika ŋni,» ka hən̄ nda Yesu.

¹⁸ Ta dza'a dza'a Yesu da kwambalu tama, «wya dzvu, ka la yu mista gha,» ka tsa mndu si ksu halaway ya nda tsi.

¹⁹ Ama ka Yesu nda tsi mantsa: «La dzagha gha, ka dza'a ka slanaghatá la ga ghuni. Ka rusanaf̄ta ka ta inda skwi maga gha Mgham Lazglafta, nda ya kə'a tawatá hidahida ta kagha,» ka'a.

²⁰ Ka sli'af̄ta tsi ka laghwi da manay ma kuraghuta hadika Dekapwalus ta inda skwi magana Yesu. Ka ndərmim inda taŋ nda ndərmima.

Mbatá sana marakw ta paghaku, nda vramta hafu ma

makwa Zayrus

Mat 9:18-26, Luk 8:40-56

²¹ Manda vradaghata Yesu nda kwambalu ka lagha ta sana 6la drəf, ka sli'adaghatá mnduha ŋər6isl slanaghata hada. Ta sladu Yesu ta wa tsa drəf ya.

²² Ka lagha sana mndu tekw mataba maliha ma həga tagha skwa la Yahuda slanaghata. Zayrus hga tsa mndu ya. Na gi nghan̄tani ta Yesu, ka gi zləmbatá tsi ma ghuvani.

²³ Ka ŋavatá tsi ka ndəba dzvu da tsi, ka'a mantsa: «Wa a makwa da ta kala ghən̄ ta dza'a mtaku. Kdəkkdək, sawi ksan̄ta nda dzvu ka mbafta tsi, ka nzakwa tsi nda hafu,» ka'a nda tsi.

²⁴ Ka sli'af̄ta Yesu ka dza'a kawadaga nda tsi. Mbada mnduha ka sli'i rutututa mistani, ka bislay.

²⁵ Mamu sana marakw mataba taŋ ta maga vaku ghwan̄pdə his ta paghaku.

²⁶ Ghuyghuya tsa marakw ya ta dan̄wa katakata ta dza'a da takay da duhturha. Zadin̄zada ta inda skwihani demdem, nduk nda tsa, had lavaghwani wu, tata sgaku nda sga tsa dan̄wani ya.

²⁷ Na snan̄ta tsa marakw ya ka lu ta gwada ta Yesu, ka kdikadamtá tsi mataba mnduha, ka lagha ksan̄tá lguta Yesu nda ga mahulhul,

²⁸ kabga wya ka'a ma ghən̄jani: «Tsa ksan̄ yu ta dər lgutani tada ná, dza'a mbaku yu,» ka'a.

²⁹ Na tsa gi ksan̄tani ya, gi tərsiu' l6ata tsa paghakwani

ya tsa. Ta snu tsi ma vghani ná, wdər nda mba.

³⁰ Gi ta snə Yesu ma ɲani ma vgha guli ná, mamu mbraku ta savaghuta. Ka sladata tsi, ka mbəɖavata mataba tskata mnduha. Ka'a mantsa: «Wa na mndu ta ksantá lgutha da na na?» ka'a.

³¹ Ka duhwalhani nda tsi mantsa: «Nda ngha ka ta tskatá mnduha ta bisla kagha ná, wa ta kshihata na» ka ka? ka həŋ nda tsi.

³² Ka nanaghaku tsi ka zba tsa mndu ta ksantə ya.

³³ Na tsa marakw ya, ka ghudzaku da zləŋ, kabga nda sna ta skwi maga tsi. Ka zləmbatá tsi ma ghuva Yesu, ka mnanantá kahwathwata.

³⁴ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Nda mba ka makwa da, kabga zlghafta gha ta i'i nda ɲudufa gha. La nda vgha ta zdaku, ka nzata ka kwandəlan,» ka'a.

³⁵ Tata gwada Yesu, ka sagha gwal ga Zayrus da mnay ɲa Zayrus kazlay: Kɖakwa tsa makwa gha ya tsa, ɲa danwazlgəlta gha ɲaw ta mgham na? ka həŋ.

³⁶ Klaf a Yesu ta tsa gwada tan ya ka gwada wa. «Ma zləŋ ka, fafta kagha ta ghəŋa gha ta i'i kwenkweŋ ɲa gha,» ka'a nda Zayrus.

³⁷ Ka sli'aftá tsi ka dza'a. Ka pyanatá tsi ta mnduha ta dza'a mistani, ka hgana'atá tsi ta i Piyer nda Yakubu nda Yuhwana zwanamani ma Yakubu ɲa dza'a mistani.

³⁸ Ka ɓhadaghatá həŋ da

tsa Zayrus mali ma həga tagha skwa la Yahuda ya. Ka slanaghatá Yesu ta mnduha ta kitsiwiraku, ta wawahaku, ta dzadza lubaluba.

³⁹ Ka lamə tsi da həga. «Kab-gawu ta kəl kuni ka hlawi, ta kəl kuni ka taw? Ya wana ta mta a zwan wu, hani ta hani tsi,» ka'a nda həŋ.

⁴⁰ Ka ghuɓasu həŋ ta Yesu. Lagha Yesu ka ghzlagaptá inda mndu ma həga. Ka hgana'atá tsi ta i dani nda mani ma tsa zwan ya, nda tsa gwal lagha həŋ kawadaga ya, ka lamə həŋ da tsa dzuguvu nda zwan mida ya.

⁴¹ Ka ɲanatá tsi ta dzvu, ka'a mantsa: «Talitakum,» ka'a. Manda mnay kazlay: Makwa da, sli'afsl'i'a, i'i ya ta gwada nda kagha kə'a ya.

⁴² Gi hləbəts ka tsa makwa ya sli'afsta ka gi mbada. A', ghwanɲɖə his ima tsa makwa ya. Ka nzata həŋ ndan-drakawa ka ndərmimay.

⁴³ Mbadaka Yesu ka zlanaghatá həŋ ka ɲdanɖa kazlay: Yahayaha kuni da mnay dər ɲa wa tsi, ka'a. Ka'a nda həŋ guli mantsa: «Vlanɲa skwa zay ta na makwa na,» ka'a.

6

Kwalaghuta gwal ma Nazaret ta zlghaftá Yesu

Mat 13:53-58, Luk 4:16-30

¹ Ka sli'aftá Yesu ka zlanɖa tsa vli ya ka laghu da luwa ta glakwani.* Ka laghu duhwalhani mistani.

* 6:1 Ngha ta Mata 13:54.

² Bađu sabat, ka lamə Yesu da tagha skwi ɲa mnduha ma həga tagha skwa la Yahuda. Káka nda ndəghata mnduha hada ta sna tsa skwi ta taghə tsi ya. Ka ndərmim hən nda ndərmima: «Wa ta taghanaftá mndərga nana ma skwi? Wa ta vlanťá mndərga nana ma dífil ta kəl tsi ka maga nana ma mazəmzəmha na?»

³ Tsa mnda fidí ta nzakway ka zwanja Mari† ya a na mndu na kay ra? Zwanjamani ma i Yakubu nda Yuses, nda Yuda, nda Simun a tsi kay ra? Mataba mu a kwagha mani kay guli ra?» ka hən. Ka nzaku Yesu ka skwa tuthun da hən.

⁴ Ka Yesu nda hən tama mantša: «Ta vlay lu ta glaku ɲa anabi ma sana vliha, ama ma luwani, nda ya mataba la tan nduk nda ya ma həga ga tan‡ ná, had lu ta vla glaku ɲani wa,» ka'a.

⁵ Tsaya kəl Yesu ka kwal kul maganťá mazəmzəm hada. Ka laghu tsi ksanťa nda dzvu ta sanlaha ma mnduha kul dughwanaku, ka mbambanaftá tsi ta hən.

⁶ Ka ndərmim Yesu nda ndərmima ta tsa kwala tan kul zlg haftá tsatsi nda ɲuduf ya.

Ghunafta Yesu ta duhwalhani ghwanɲdə his

Mat 10:5-15, Luk 9:1-6

Tahula tsa, ka sli'aftá Yesu ka laghwi da ra zwana luwa ta hula Nazaret. Ka tatagha skwi ɲa mnduha.

⁷ Ka hagaftá tsi ta duhwalhani ghwanɲdə his ɲa ghwanafani ta hən his his his da luwaha. Ka valanťá tsi ta mbraku ta hən ɲa ghazlignťá ghwadaka sulkum.

⁸ Ka zlahanaghatá tsi ta hən ka'a mantša: «Ta sli'i kuni ya, dafa kwenkwen dza'a kuni klafta ma dzva ghuni, yaha kuni klaftá skwa zay, nda dər zliba ghuva, yaha kuni klaftá tsemi ma zlibi.

⁹ Yaha kuni klaftá mahisa lgut.

¹⁰ Ka lamla kuni da luwa katsi, ka nzata kuni ga mndu ya ta tsu'aftá kaghuni, ha ka sagha fitik dza'a kəl kuni ka sli'afta ma tsa vli ya.

¹¹ Ka mamu gwal ma sana vli dza'a kwal kul tsu'afta kaghuni ta kwalaghutá sna gwada ghuni katsi, ka sli'apta kuni ma tsa vli ya, ka tukwinťa kuni ta rgitika tsa luwa ya ta səla ghuni. Tsaya dza'a maranťá nzakwa dmakwa tan ta ghənja tan,» ka'a nda hən.

¹² Ka sli'aftá hən ka laghwi da mnay ɲa mnduha, ka hən mantša: «Mbədanafwa mbəda ta nzakwa ghuni, ka mnignťa kuni ta dmakwa ghuni,» ka hən.

¹³ Ka ghazlignťá hən ta ghwadaka sulkum ma mnduha, mbambanafha hən ta ndəghata gwal kul dughwanaku nda masanavata rdí ta hən§.

Mtakwa Yuhwana mnda

† 6:3 Gray nda Yuhwana 6:42.

‡ 6:4 Gray nda Lukwa 4:24, Yuhwana 4:44.

§ 6:13 Gray nda Yakubu 5:14.

*maga Batem**Mat 14:1-12, Luk 9:7-9*

14 Mantsa, ka snanaghatá tsa gwadá ta gwadé lu ta Yesu ya ta mgham Hiridus, kabga laghula hgani da zərwa. Ka lu ta mnay tida na: «Tsa Yuhwana mnda maga batem ya kay ya ta sli'agabta ma mtaku, tsa ta kəl tsi ka maga mazəməmha,» ka lu.

15 «Iliya ya tane,» ka həŋ. «Sana anabi ta gara vgha nda sani mataba anabiha ghalya ya,» ka sanlaha nda ŋa taŋ.

16 Ama manda kdakwa Hiridus ta snaŋta tsahaya: «Tsa Yuhwana tsaghu yu ta ghəŋani ya kay ya ta sli'agabta nda hafu,» ka'a.

17 Kəl Hiridus ka mnata ksafťá Yuhwana ná, kabga gwadá ta Hiridiya ta nzakway ka markwa zwanamani Filip* klu tsi ka marakw,

18 si kəl Yuhwana ka mnay ŋa Hiridus kazlay: Ra a ka klay gha ta markwa zwanama gha wu,† ka'a nda tsi. Kəl Hiridus ka ghunaftá sludzani ksafťá Yuhwana ka tsamta ma zida.

19 Tifin ɓasanava ɓasa Hiridiya ta ŋuduf ta Yuhwana kabga tsa gwadá ya, ka zbə tsi ta tvi ŋa dzata ama trid' traptra ta tvani.

20 Vərda dər Hiridus ná, ta zləŋay ta Yuhwana. Nda sna guli kazlay: Mndu nda ghuɓa Yuhwana, ŋərma mndu ya kə'a ka katə tsi. Inda nzata Hiridus ka sna gwadá ta gwadé Yuhwana ya ná, ta dəwir nda dwira ta ghəŋani

dər má dʋafɔva tsi ta snay.

21 Ma sana fitik tama, ka mutsafta tsa Hiridiya ya ta tvi ŋa dzatá Yuhwana. Tsa fitik ya ná, bađu fata Hiridus ta skala havakta fitika yakwani ya. Bađu tsaya, ka hagaftá Hiridus ta mnduha. Tsa mnduha hagaf tsi ya, gwal dagaladagala ta wanafta, nda mghamha ta ghəŋa sludziha, nda gwal klu lu ta hadika Galili ya.

22 Bađu va tsaya tama, ka lamə makwa tsa Hiridiya ya ka skalu ta kəma tsa mnduha ta tskavata ya. Ka zdanaftá tsa skalani ya ta ŋudufa Hiridus nda tsa gwal hagaf tsi ya tani. Ka Hiridus nda tsa makwa ya mantsa: «Ka nu dza'a kumafta maya gha ya, dawihwa dawa dza'a vlaghavla yu,» ka'a.

23 Ka wadanatá tsi. Ka'a mantsa: «Skwi ya dza'a dawanta kagha da i'i ná, dza'a vlaghavla yu, dər má sləhwa luwa da tsi,» ka'a.

24 Ka ndagaptá tsa makwa ya ka laghwi mnay ŋa mani. Tahula mnanatani, ka dawu tsi da mani. Ka'a mantsa: «Nu dza'a yu daway tama?» ka'a. Ka mani zlghaftá wani mantsa: «Dawa ta ghəŋa Yuhwana mnda maga batem,» ka'a nda tsi.

25 Ka gi vrəglaghutá tsi slanaghatá mgham ka daway da tsi: «Ta kumay yu ta vlihata gha ndana ndana ta kwambleh ta ghəŋa Yuhwana mnda maga batem,» ka'a.

26 Su'anak ká mgham

* 6:17 Ngha ta 8:27. † 6:18 Ngha ta Zlahu 18:16, 20:21.

nzata. Lavgliņ a ta sđanafta wu, kabga nda ghada wađanatani ta kēma tsa gwal hagaf tsi ya.

27 Ka gi ghunaftá tsi ta sludzi turtuk mataba gwal ta nghay ka'a nda tsi mantsa: «La ka tsagaghata ka ta ghēņa Yuhwana mnda maga batem,» ka'a.

28 Ka sli'aftá tsa sludzi ya ka laghwi da gamak, ka tsagaghatá ghēņa Yuhwana mnda maga batem ta kwem-bleh.

29 Manda snaņta duhwalha Yuhwana ta tsa skwi ya, ka lagha hēņ klaghata mblani ka laghwi pađamta.

Zunusta Yesu ta skwa zay ta mnduha dēmbu' hutaf

Mat 14:13-21, Luk 9:10-17, Yuh 6:1-14

30 Mbađa tsa duhwalha si ghwanagha Yesu ya ka varakta. Ka tskavatá hēņ tavata Yesu, ka rusa skwi si maga hēņ, nda skwi ya si ta taghē hēņ ņa mnduha.

31 Ka Yesu nda hēņ mantsa: «Mbađma ta wa mazawa, ka nzata kuni ka hlaptá hafu hada,» ka'a. Hađ fitika taņ ņa mutsaftá dēr zaņta dēr skwa zay wu, kabga ndēghata mnduha ta zazavađaku katakata hada.

32 Ka sli'aftá hahēņ hahēņ ka dza'a ma kwambalu da sana vli ta wa mazawa.

33 Ta sli'i hēņ, nda ndēgha mnduha ta nghinťá hēņ, ka tsēmaftá hēņ. Ka gazlatá inda mnduha ma luwa, ka dza'a nda sēla da tsa vli ta dza'a i

Yesu nda duhwalhani ya, ka tinlaghutá hēņ ta bhadaghata, kabga ta hway nda hwaya hahēņ.

34 Manda bhadaghata Yesu, ka sabē tsi ma kwambalu. Kē'a kē'a ná, tizlik tskata mnduha, ka ksaņťá hēņ katakata ta Yesu ka hidahiđa, kabga nda nza hēņ manda tuwakha kul hađ mnda ngha† hēņ, ka gi nzatá tsi ka tagha skwiha ņa taņ.

35 Manda ya nda ghada laghwa fitik, ka lagha duhwalhani mnay ņani. Ka hēņ mantsa: «Wana ma mtak lu hadna, laghula fitik guli,

36 mnanamna ta na mnduha na, ka sli'a hēņ da luwa, nda ya da zwana luwaha ta wafta na vli na, ka dza'a hēņ skwa skwiha ņa zay taņ,» ka hēņ.

37 Ama ka Yesu nda hēņ mantsa: «Vlaņwavla kaghuni ba ta skwa zay ta hēņ,» ka'a. Ama ka hēņ nda tsi mantsa: «ņa sli'a ņni da dzawaktá buradi præk ka tseda vagha mnduha his dērmæk ta maga slna§, ka valaņťá hēņ ņa zay taņ rki?» ka hēņ.

38 Ka'a nda hēņ mantsa: «Kidaghi buradi da kaghuni na? Naghawa nagma» ka'a. Naghanata taņ, ka hēņ mantsa: «Buradi hutaf nda tsulhwa klipi his ya,» ka hēņ.

39 Ka Yesu nda duhwalhani mantsa: «Mnanawamna ta mnduha ka nzanzata hēņ ka ghuđu ka ghuđu ta kuzuņwa mkwenek,» ka'a.

40 Ka tsakavatá mnduha, ka

† 6:34 Gray nda Mbsak 27:17, 1 Mghamha 22:17, Azekiyel 34:5-6. § 6:37 Ngha ta Mata 20:2.

nzanzata dærmæk dærmæk ma ya vli, hutaf mbsak hutaf mbsak ma ya vli.

⁴¹ Ka hlaftá Yesu ta tsa buradi hutaf, nda tsulhwa klipi his ya. Ka nghadaftá tsi nda ta luwa ka rfanaghatá Lazglafta. Tahula tsa mantisa, ka balanaptá tsi ta tsa buradi ya, ka valañtá duhwalhani, ña daganaftá tsa mnduha ya. Mantisa guli, ka daganaftá tsi ta tsa tsulhwa klipi his ya ta hən.

⁴² Inda tan demdem ka zazitá hən, ka babaghawtá hən.

⁴³ Ka tskaftá lu ta padakwa tsa buradiha nda klipiha ya ka ghwanak ghwanəpɔdə his.*

⁴⁴ Gwal ta za tsa buradi ya ná, mnduha dambu' hutaf ya.

Mbaday Yesu ta mbaða ta drəf

Mat 14:22-33, Yuh 6:15-21

⁴⁵ Tahula tsa, gi ka mblafta Yesu ta duhwalhani ka lamə da kwambalu ña dza'a tan ta sana bla drəf nda tvə luwa Betsayda, ta kdə tsatsi ta vrintá dəmga ña laba tsatsi nda hul nda hul slanaghatá hən.

⁴⁶ Manda dgatani ta vgha nda tsa mnduha ya, ka sli'aftá tsi ka laghwi ta ghwá da maga du'a.

⁴⁷ Lama vli da rvidik ya ná, bhatá tsa duhwalha Yesu ya tsa nda kwambalu ma takataka drəf. Tata hadik Yesu turtukwani.

⁴⁸ Kə'a ka Yesu nghadapta ná, ta takadaku duhwalhani ka swa kwambalu, kabga mamu falak ta vra hən. Wər

ta tsughbura sərɔdək vli, ka sli'aftá tsi ka mbaða ta drəf nda səla, ña dza'a nda da hən, ka kumə tsi ta klatá wa tan.

⁴⁹ Kə'a ka hən ná, mamu skwi ta mbaða ta imi, zlah halalay ya, ka hən ka wahu.

⁵⁰ Nda ngha inda tan demdem, ka ghudzaku hən ta ghudzaku da zlən. Ka gi gwadganatá Yesu ta hən. Kə'a nda hən mantisa: «Ma wahu kuni ta wahu, i'i ya, ma zlən kuni ta zlən!» kə'a nda hən.

⁵¹ Ka lagha tsi, ka lamə da tsa kwambalu ya nzata tavata hən. Ka gi lbata tsa falak ya tɔekw. Ka laghu tsa duhwalhani ya da ndərmimay katakata.

⁵² Ma ña sənəta tan ta mbrakwa Yesu nda mazəmzəm maga tsi nda buradi ya ná, lanamə a ta hən wu, kabga tənəna ghəna tan.

Mbambanafta Yesu ta mnduha ma Genazaret

Mat 14:34-36

⁵³ Tahula tsughwadapta tan ta drəf, bhadaghar hən ta hadika Genazaret, ka hbanata hən ta kwambala tan ta wa drəf hada.

⁵⁴ Manda saba tan ma kwambalu, ka tsəmafta mnduha ta Yesu.

⁵⁵ Tsəmafta tan, ka sli'aftá hən nda hwaya da mnay ma inda vliha. Ka tsakwə hən nda ghzləna tan nda ghzləna tan ta gwal kul dughwanaku, da inda vli sənə hən kazlay: Hada Yesu kə'a.

⁵⁶ Ma inda dər wati ma vli tsi ta lagha Yesu, dər ma

* 6:43 Gray nda 2 Mghamha 4:42-44.

zwana luwa tsi, dər ma huḍa luwa tsi, ka dər tahula luwa a tsi, ta hładaghahla lu ta gwal kul dughwanaku ka pghata ta daḅi. Ka ndəḅu lu ta dzvu da tsi, ɲa ksaŋta dər wa lgutani tsi kwenjkwenj. Inda gwal ta ksaŋta ná, nda mbamba həŋ.

7

Gwada i Yesu nda la Farisa ta ghəŋa tagha skwa dzidzi

Mat 15:1-9

¹ Ka sli'agata tsa la Farisa nda sanlaha ma gwal tagha zlahu ɲa mnduha ya ma Ur-salima, ka tskavata tavatá Yesu.

² Ka nghanťa həŋ ta sanlaha ma duhwalha Yesu ta za skwa zay nda ɲratá dzvu, mbaziŋ a həŋ manda ya taghanaf dzidziha taŋ ta həŋ wa.

³ Tsaw la Farisa nda sanlaha ma la Yahuda ya ná, had həŋ ta za skwa zay ka ta mbaza a dzva taŋ tsuwedek đina, manda ya taghanaf dzidziha taŋ ta həŋ wa.*

⁴ Ka vragaghavra həŋ ta luma, had həŋ ta za skwa zay ka ta mbazaghu a həŋ ta mbaza wa. Mamu ndəghata sana skwiha guli taghanaf dzidziha taŋ ta həŋ ta magə həŋ manda: Tva mbazapta đina ta kuwa, nda bəzleghwa, nda siga kufur.

⁵ Mbaḍa la Farisa nda gwal tagha zlahu ɲa mnduha ka dawəŋta da Yesu. Ka həŋ mantsa: «Nu kul had duhwalha gha ta maga skwi taghaf lu da dzidziha, ta

kəl həŋ ka za skwa zay kul mbaziŋťa dzvu na?» ka həŋ.

⁶ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Tsa madgwirmadgwira ghuni ya. A ta ɲa Isaya ta mnay ta ghəŋa ghuni, manda ya nda vinda mnə na Lazglafta kazlay:

nana mnduha na ná, ta wu-bisim ta wubisim ta zləzlva həŋ ta i'i. Ma ɲudufa taŋ ná, đva a həŋ ta i'i wa.

⁷ Zləzləva i'i ta zləzlvu həŋ ná, ka bətbət. Ma ɲa taghay taŋ ta zlahu da ɲa mnduha ná, ka laghu həŋ da ɲanatá zlahu mnduha†,» kə'a ya.

⁸ Zlanava zla kuni ta zlahu Lazglafta, ka laghu kuni da sna skwi ya ta taghu mnduha.

⁹ «Nda hiḍa kuni kahwata ta wuḍiŋťa zlahuha Lazglafta, ka ɲanatá ɲa ghuni ma skwa dzidzi.

¹⁰ Wya ka Musa: «Vla ta glaku ɲa i da gha nda ma gha,» ka'a. Ka'a guli na: «Mndu ta razanaftá i dani nda mani, dza'a dzadza‡ lu,» ka'a.

¹¹ Ama ka kaghuni ta mnay ɲa mnduha ná, laviŋlava mndu ta mnay ɲa i dani nda mani kazlay: Si má ta kumay yu ta vlaghatá skwi ɲa kataghata, daw laviŋ a yu wu, kabga kwarbaŋ ya manda mnay kazlay: Dza'a vlaŋťa Lazglafta yu kə'a.

¹² Mantsa ya tama ta mbla kuni ta tsa mndu ya, ɲa kwal kul katanťa i dani nda mani.

* 7:3 Gray nda Lukwa 11:38. † 7:7 Ngha ta Isaya 29:13. ‡ 7:10 Ngha ta Sabi 20:12 nda Vrafta ta Zlahu 5:16 nda Sabi 21:17 nda Zlahu 20:9.

13 Ma tsa magay ghuni mantša ya tama ná, ta mbədiŋmbəda kuni ta gwada Lazglafta, nda mndərga tsa tagha skwa ghuni ya ŋa mnduha. Nda ndəgha mndərga sana skwiha ta magə kuni manda dāslakwa tsahaya.»

Skwi ya ta ŋriŋta mndu
Mat 15:10-20

14 Tahula tsa, ka hagəglaktá Yesu ta dəmgá da tsi. Ka'a nda həŋ mantša: «Gunawa guna ta sləməŋa ghuni dīna, ka mnaghunata yu.

15 Had skwi ta zadata mndu nda za ta ŋriŋta mndu wa, ba skwi ta sabə nda sa ma ŋudufa mndu ta ŋriŋta mndu,» ka'a.

16 [Ka mamu mndu nda sləməŋa snay ka sna tsi.]

17 Manda sli'afta Yesu ka laghwí da həga dgarə tsi ta vgha nda dəmgá, ka dawantá duhwalhani da tsi ta ghəŋa tsa gray graf tsi ya.

18 Ka'a nda həŋ mantša: «A'a, had dīfil ma ghəŋa kaghuni guli ra? Sna a kaghuni guli kazlay: Had skwi ta zadata mndu nda za ta laviŋtá ŋriŋta mndu wu kə'a ra?

19 Had tsa skwi ta zadata mndu nda za ya ta dza'a da ŋudufa mndu wu, da huđi ta dza'a tsi ŋa dza'a thidiŋta ma dra,» ka'a. Tsa gwada Yesu ya ná, ta kumay ta mnay kazlay: Nda ghuḅa inda skwa zayš kə'a.

20 «Skwi ta sabə nda sa ma ŋudufa mndu ná, tsaya ta ŋriŋta mndu,

21 kabga ma ŋudufa mndu ta sli'agabta ghwadaka ndanuha, nda sli'iŋsli'iŋ, nda ghali, nda psła mnduha,

22 nda hliri, nda hara'u tiri, nda sidi, nda nənḅa mndu, nda kakraŋaku, nda ghudzaku, nda vza rutsak ta mndu, nda gəla ghəŋ, nda ga rgha.

23 Inda tsa ghwadaka skwiha ta sli'agapta ma ŋudufa mndu ya ta ŋriŋta mndu,» ka'a nda həŋ.

Zlghay nda ŋudufa sana marakw

Mat 15:21-28

24 Tahula tsa, ka sli'aftá Yesu hada ka laghwí ta hadika Tir nda Siduŋ. Ka lamə tsi da sana həga. Va a si ta snaŋta mndu kazlay: Wa'a hadya kə'a wa, ama laviŋ a ta dīfaghuta wa.

25 Mamu sana marakw ksu halaway ta makwani, ka snaŋtá tsi ta mna gwada ta Yesu. Ka gi sli'aftá tsi ka lagha zləmbatá ma ghuva Yesu.

26 Ka ndəḅu tsi ta dzvu da tsi ŋa ghzligiŋtá tsa duhwala halaway ya ma tsa makwani ya. Tsa marakw ya ná, makwa la Grek ma luwa Finusi, ya lu ta hadika Siri ya.

27 Ka Yesu nda tsi mantša: «Zlanzla ta zwani karaku ka baghafta həŋ. Dina a ka klaftá dūvula zwani ka vlanŋtá zwana kriha wa,» ka'a nda tsi.

28 «Mantsa nzakwani mndani mghama da, ama ta dagay zwana kriha ta wiwsa tsa skwa zay ta rkadata ta hadik ma vɛl zay zwani ya guli,» ka tsa marakw ya.

29 Ka'a nda tsi mantsa: «Kabga tsa gwada gha ya, la makwa da dzagha gha, wa'a saghusa tsa duhwala halaway ya ma makwa gha» ka'a nda tsa marakw ya.

30 Ka sli'afta tsa marakw ya ka laghwi dzaghani. Bhadaghatani dzagha ka lamɛ tsi da hɛga, ka slanaghatá tsi ta tsa makwani ya ta hani ta ghzlɛj. Ta had tsa duhwala halaway ya mida wa.

Mbanafta Yesu ta sana rgha kul sanɗa zlɛmɛj

31 Tahula tsa, ka sli'afta Yesu ta hadika Tir, ka laghwi nda ma luwa Siduɗ, ka zlagaghatá tsi nda ma Dekapwalus ɗa vru nda tvɛ drɛfa Galili.

32 Bhadaghatani da hada, ka klanaktá lu ta sana mndu ka rgha, sna a ta slɛmɛj wu, sna a ta gwada guli wa. Ka ndɛbu lu ta dzvu da tsi ɗa ksɛnta nda dzvu ka mbafta tsi.

33 Ka klaghatá Yesu ta tsa mndu ya turtukwani, di'ɗ nda mnduha. Ka dzadzaghatá Yesu ta ndɛfiɗa dzvuhani da slɛmɛjha tsa mndu ya, danafha ta sɛrdɛkani ta ghanik.

34 Ka nghadaftá Yesu nda ta luwa, ka hlafta tsi ta hafu. «Efasla,» ka'a. Manda mnay kazlay: Gunaguna kɛ'a ya, nda gwada luwa taɗ.

35 Gi wuzlanɗ guna guna slɛmɛjha tsa mndu ya, gi wuted'plata ghanikani tsa, ka gwadɛ tsi ta gwada tsɛlɛj.

36 Ka dvanaghatá Yesu ta mnduha yaha hɛj da mnay dɛr ɗa wati ma mndu tsi. Ka dvu Yesu ta hɛj ya ná, ka sgɛ hahɛj ta mna tsa skwi maga Yesu ya.

37 Ka ndɛrmim hɛj katakata, ka hɛj mantsa: «Inda skwi ta magɛ na mndu na na, dina. Nduk nda rgha tani ná, ka gwananatani ta slɛmɛjhani, ka gwadayni ta gwada. Kay! Skwi dina ta magɛ na mndu na,» ka hɛj.

8

Zunusta Yesu ta skwa zay ta mnduha dɛmbu'fwad

Mat 15:32-39

1 Ma tsa fitik ya, ka tskɛglavatá ndaghatani mnduha da Yesu, had skwa zay ɗa zay taɗ wa. Ka hgɛntá Yesu ta duhwalhani,

2 «Ta ksita ka hidahida na mnduha na, kabga ma hkɛna fitika taɗ na ta nzaku kawadaga nda i'i, had skwi mutsaf hɛj ɗa zay guli wa.

3 Ka lawala dzagha ghuni nda maya nda maya ka yu nda hɛj katsi, mutsafta a hɛj ta mbraku ɗa mbafta ta tvi wa. Wya sli'af ma vli di'ɗ sanlaha mataba taɗ guli,» ka'a nda hɛj.

4 «Ga dza'a mutsafta lu ta skwa zay ma na mtak na, ɗa vɛlɛntá na mnduha na ɗa baghanaftá hɛj na?» ka duhwalhani nda tsi.

5 «Kidaghi buradi da kaghuni na?» ka'a nda həŋ. «Ndəfáŋ həŋ,» ka həŋ nda tsi.

6 Mantsa tama, «nzawanza rəp ta hađik,» ka Yesu nda tsa mnduha ya. Ka nzatá həŋ. Ka hlaftá Yesu ta tsa buradiha ndəfáŋ ya, ka rfanaghatá tsi ta Lazglafta. Tahula tsa, ka ɓalanaptá tsi, ka valanťá duhwalhani, ŋa daganafťá tsa mnduha ya. Ka daganafťá hahəŋ ta tsa mnduha ya.

7 Mamu zwana klipi ki'a guli da həŋ, ka rfanaghatá Yesu ta Lazglafta ta ghəŋa tsa klipi ya, ka valanťá tsi ta duhwalhani. «Daganafwa daga ta mnduha,» ka'a.

8 Ka zutá mnduha, ka baghaftá həŋ. Ka tskaftá lu ta pđakwani ma vəl zay taŋ, ka ghwanak ndəfáŋ.

9 Tsa mnduha ya na, ta magay həŋ ta dəmbu' fwađ. Mantsa tama, ka vriŋťá Yesu ta həŋ dzagha taŋ.

10 Gi tahula tsa, ka sli'aftá tsi ka lamə da kwambalu nda duhwalhani, ka laghu həŋ ta hađika Dalmanuta.

Daway la Farisa ta mazəmzəm da Yesu

Mat 16:1-4

11 Manda ɓhadaghata taŋ, ka sli'adaghatá la Farisa slanaghata, ka zlərdə həŋ ta skwiha nda tsi, kabga ta kumay həŋ ta mutsaftá ghurum ŋa ksafťá Yesu, ka həŋ nda tsi mantsa: «Magaŋnamaga maga ta mazəmzəm ŋa maranťa kazlay: Da Lazglafta ta mutsa kagha ta ŋa gha ma mbraku kə'a,» ka həŋ.

12 Ka hlaftá Yesu ta hafu, ka'a mantsa: «Kabgawu ta kəl mnduha ta na zamana na, ka ɗawa magatá mazəmzəm katək na? Kahwathwata ta mnaghunata yu, hađ sana mazəmzəm dza'a marananťa lu ta mnduha ta na zamana na wa,» ka'a nda həŋ.

13 Ka sli'aptá tsi mataba tsa la Farisa ya ka laghwi da kwambalu ŋa dza'a ta sana ɓla tsa drəf ya.

Zanapta duhwalha Yesu ta skwi maga Yesu

Mat 16:5-12

14 Ma tsa sli'a taŋ ya, ka zanaptá duhwalhani ta klaftá buradi, turtuktuk yeya buradi da həŋ ma kwambalu.

15 «Dasuwa ka kuni! Ng-hawa ghəŋa ghuni da isa la Farisa nda Hiridus,» ka Yesu zlahanaghatá həŋ.

16 Ka wuwisaku tsa duhwalhani ya mataba taŋ. «Zlah na kwala buradi kul hađ da amu na yeya,» ka həŋ.

17 Fslek ka tsa gwada ya lamə da sləməŋa Yesu. Ka'a nda həŋ mantsa: «Kabgawu ta kəl kuni ka ndanu, kabga kwala buradi kul hađ da kaghuni na? Ha gita, hađ mahizl ma ghəŋa ghuni ra? Təŋtəŋani ghəŋa ghuni katək ra?

18 Ya wana mamu ira ghuni ní, nu kul nghanťá kuni ta vli? Wana mamu sləməŋa ghuni, nu kul snanťá kuni ta sləməŋ*? Hađ kaghuni ta havaktá skwi katək ra?

* 8:18 Gray nda Irmiya 5:21, Azekiyel 12:2.

19 Ma fitika daganaf̄ta d̄a ta buradi hutaf ta mnduha d̄ambu' hutaf, kidaghi ndaghanafta kuni ta ghwanak nda padakwa v̄al zay mnduha na?» ka'a nda h̄eŋ. «Ghwan̄p̄d̄a his h̄eŋ,» ka h̄eŋ.†

20 «A ki ma fitika daganaf̄ta d̄a ta buradi nd̄af̄aŋ ta mnduha d̄ambu' fwad̄, kidaghi ndaghanafta kuni ta tughuba nda padakwa v̄al zay mnduha guli?» ka'a nda h̄eŋ. «Nd̄af̄aŋ h̄eŋ,» ka h̄eŋ.‡

21 «Ka si mant̄sa tsi, nu kwal kuni snan̄ta tama?» ka'a nda h̄eŋ.

Mbanafta Yesu ta mndu nda ghulpa ma Betsayda

22 Mant̄sa tama ka b̄hadaghatá i Yesu nda duhwalhani da luwa Betsayda. Ka kladaghatá mnduha ta ghulpata mndu da Yesu. Ka nd̄abu lu ta dzvu da tsi ŋa ksan̄ta.

23 Ka ksaf̄tá Yesu ta tsa mndu nda ghulpa ya ta dzvu, ka klaghata tahula luwa. Ka tfanaftá tsi ta s̄erd̄ak ta iri, ka pghanaftá dzvu, ka daw tsi da tsi kazlay: Nda ngha ka ta skwi ra? k̄a'a.

24 Ka gunan̄tá tsa ghulpa ta mndu ya ta iri. «Nda ngha yu ta mnduha ta wawaku mndani ná, ama manda fu manda fu ta ngha yu ta h̄eŋ,» ka'a.

25 Ka pgh̄eŋlaftá Yesu ta dzvuhani ta iriha tsa mndu ya guli, ka nghan̄tá tsa mndu ya ta vli tsuwad̄ak. Nda mba tama, nda ngha ta dagatá skwiha.

26 Mant̄sa tama, «Yaha ka lami da huda luwa,» ka'a nda tsi, ka ghunin̄ta dzaghani.

Kagha ná, Kristi ka, ka Piyer nda Yesu

Mat 16:13-20, Luk 9:18-21

27 Tahula tsa, ka sli'af̄tá Yesu kawadaga nda duhwalhani ka dza'a da sana luwaha ndusa ndusa ma luwa Sezare Filip. Ta lab̄a h̄eŋ ta tvi, ka daw tsi da duhwalhani. Ka'a mant̄sa: «Wa i'i, ka mnduha ta mnay na?» ka'a nda h̄eŋ.

28 Ka h̄eŋ mant̄sa: «Yuhwana mnda maga batem ya ka sanlaha, Iliya ya ka sanlaha, sana mndu mataba la anabi ya ka sanlaha ta mnay nda kagha.»

29 «Kinawu ka kaghuni, wa ya ka kaghuni ta mnay nda i'i?» ka'a kay guli. Ka Piyer mant̄sa: «Kagha na: Kristi S̄ka,» ka'a nda tsi.

30 Ka zlahanaghatá Yesu ta h̄eŋ ka ŋdan̄da. Ka'a nda h̄eŋ mant̄sa: «Yahayaha kuni da walan̄tá mnay mant̄sa ŋa mndu,» ka'a.

Mnay Yesu ta dza'ani mtaku nda sli'agaptani

Mat 16:21-28, Luk 9:22-27

31 Mant̄sa tama, ka zlaftá Yesu ta taghay ŋa duhwalhani kazlay: Dza'a ghuyap̄a ghuya Zwan̄a mndu ta dan̄wa katakata. Dza'a wuŋidin̄ wuda la galata mnduha, nda maliha ta gh̄eŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha tani. Dza'a dzadza lu, bađu

† 8:19 Ngha ta 6:35-44. ‡ 8:20 Ngha ta 8:1-9. § 8:29 Kristi: Tsaya Almasihu.

mahkən, ɲa sli'agaptani nda hafu, ka'a.

³² Ka mnə tsi ta tsa gwadaha ya banluwa. Ka ksaghutá Piyer ta Yesu ta slərpa vli ka davanaghata.

³³ Ka mbədavatá Yesu, ka ngha duhwalhani. Ka ɲruhanaghatá tsi ta Piyer, ka'a nda tsi mantša: «Laghula gha tavata i'i halawaya skwi na. Had'ka ta ndanu manda ya ta kumə Lazglafta wa. Manda ndana mnduha ká ka ta ndanu,» ka'a nda tsi.

Fata duhwalha ta ghəɲa taɲ manda ɲa Yesu

³⁴ Ka hagaktá Yesu ta mnduha, nda duhwalhani tani, ka mnay ɲa taɲ. Ka'a mantša: «Ka ta kumay mndu ta nzaku kawadaga nda i'i katsi, ba vziɲtani ta ghəɲani, ka klayni ta udza zləɲayni, ka dza'ani mista da.

³⁵ Ka dza'a mbanafmba yu ta hafa da ka mndu katsi ná, dza'a zadɲzadá tsa mndu ya ta hafani. Mndu dza'a zadɲntá hafani kabga i'i, nda ya kabga Lfidá Gwada ná, dza'a mbanafmba tsa mndu ya ta hafani.

³⁶ Nu dza'a ghzlanata mutsafta mndu ta na ghəɲa hadik na tender, ka nda zadá hafani na?

³⁷ Nu dza'a vlata mndu ɲa vara hafani na?

³⁸ Ya wana ka dmaku mnduha ta na zamana na, ka sli'inɲ ka sli'inɲ həɲ da Lazglafta. Ka kwalaghukwala mndu ta mnantá hga da nda gwada da guli ta kəma tsa mnduha ya katsi,

i'i Zwaɲa mndu guli ná, dza'a kwalaghukwala yu ta mnantá tsa mndu ya badu vragata da kawadaga nda duhwalha nda ghuɓa ta luwa ma glakwa Lazglafta.»

9

¹ Ka'a nda həɲ guli mantša: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mamu sanlaha ma mnduha mataba gwal hadna, dza'a kwal kul rwuta ta saha ga mghama Lazglafta nda mbraku, ɲa nghanɲa taɲ nda ira taɲ,» ka'a.

Mbədavafta Yesu

Mat 17:1-13, Luk 9:28-36

² Tahula fitik mku', ka hlaftá Yesu ta i Piyer nda Yakubu, nda Yuhwana mistani, ka ɲlaghatá həɲ ta sana ghwá nda slra. Lafa taɲ ta tsa ghwá ya, ka mbədavaftá tsi ta kəma taɲ.

³ Ka wudaku lguthani tilil katakata. Had' mndu ta na ghəɲa hadik na dza'a lavɲntá ghuɓaptá skwi ɲa ɓanafta ɲa laf taɓ ta tsaya wa.*

⁴ Ta wa ira tsa duhwalhani ya, ka zlagaptá i Iliya nda Musa, ka ghwa yiva nda Yesu.

⁵⁻⁶ Ka ksafɲa zləɲ ta tsa duhwalha ya katakata. Sna a Piyer ta skwi ɲa mnay wa. Gi ka Piyer nda Yesu mantša: «Maləma da, dina ka nzata mu hadna. Magafmamaga ta həgaha tumpul hkən. Pal ɲa gha, pal ɲa Musa, pal ɲa Iliya guli,» ka'a.

⁷ Ka saha kusay tɲik bukwamtá həɲ. Ka gwadagaptá lwi ma tsa kusay ya. Ka'a

* 9:3 Gray nda 2 Piyer 1:16-18.

mantsa: «Nana na zwanja da ta dƙu yu nda ɗudufa da. Snawa ta gwada da tsi,†» ka'a.

⁸ Gi zlawad zlawad zlawad, ka duhwalhani ka nanagha vli ta wanafta hɛɗ. Kɛ'a ka hɛɗ nɔ, Yesu turtukwani yeya nghan hɛɗ kawadaga nda hɛɗ.

⁹ Ka sli'afta hɛɗ ka saha ta tsa ghwa ya. Ta saha hɛɗ, ka zlahanaghatɔ Yesu ta tsa duhwalha ya. Ka'a mantsa: «Yahayaha kuni da mnanɗa skwi nghan kuni ɗa mndu ha ka sagha fitik ya dza'a sli'agabta Zwanja mndu mataba gwal nda rwa,» ka'a.

¹⁰ Ka snatɔ hɛɗ ta tsa gwada ya, ama ka laghu hɛɗ da daɗawaku mataba taɗ «nah-gani sli'agabta mataba gwal nda rwa?» ka hɛɗ.

¹¹ Mantsa tama, ka dawantɔ duhwalhani da Yesu. Ka hɛɗ mantsa: «Kab-gawu ta kɛl gwal tagha zlahu ɗa mnduha ka mnay kazlay: Tinɛl Iliya dza'a saha karaku‡ kɛ'a na?» ka hɛɗ.

¹² Ka Yesu nda hɛɗ mantsa: «Ani, dza'a tinlaghutinla Iliya ta saha ɗa payanata inda skwiha. Ama kabgawu vindafta lu ta ghɛɗa Zwanja mndu kazlay: Dza'a ghuyay ta danwa katakata, dƙeta a lu wu kɛ'a?»

¹³ Ama ka yu ta mnaghu-nata nɔ, ghadaghada Iliya ta saha ka ghuyanapta hɛɗ ta danwa manda ya kuman hɛɗ. Mantsa ya ka gwada Lazglafata mnata ta ghɛɗani,»

ka'a nda hɛɗ.

Mbanafta Yesu ta sana zwanjksu seteni

Mat 17:14-21, Luk 9:37-43

¹⁴ Manda vradaghata i Yesu tavata tsa duhwalhani si zlana hɛɗ ya, ka nghanɗa hɛɗ ta tskata mnduha ta wanafta tsa duhwalha ya nda gwal tagha zlahu ɗa mnduha ta zlerɗutawi nda hɛɗ.

¹⁵ Na ghur, nghay tsa tskata mnduha ya ta Yesu nɔ, nda ghada ndusadaghatani da hɛɗ. Ka sli'afta hɛɗ nda hwaya ka dza'a ga zgu ɗani.

¹⁶ Ka Yesu dawanta da hɛɗ mantsa: «Ta ghɛɗa wu ta zlerɗa kuni ta wi nda hɛɗ na?» ka'a.

¹⁷ Ka sana mndu mataba tsa mnduha ya zlganaftawi mantsa: «Malɛma da, zwanja da ksu seteni, vlan a ta tva gwada wu kɛl yu ka klagaghata da kagha.

¹⁸ Ka ta kumay tsa skwi ya ta slanapta katsi, gi slanatani ta haɗik. Gi pghay tsa zwan ya ta mahupak ma wi, dzislayni ta sli'in ka hpaday, gi dzɛɗ vghani. Tsaya kɛl yu ka ndaba dzvu da duhwalha gha, kambɛl ka ghzligintɔ hɛɗ ta tsa seteni ya ma tsa zwanja da ya mazlay, ama ka trapta hɛɗ,» ka'a nda tsi.

¹⁹ Ka Yesu nda hɛɗ mantsa: «Ghwadaka mndɛra mnduha kul haɗ zlgay nda ɗuduf da hɛɗ! Ɗa kulam yawu dza'a nzata yu tavata kaghuni? Ɗa kulam yawu dza'a nzata yu ka su'uwaghunata? Klagidighawa tsa zwan

† 9:7 Ngha ta 1:11.

‡ 9:11 Gray nda Malatsi 3:23.

ya,» ka'a nda həŋ. Ka klədanaghatá lu.

²⁰ Gi ghur nghan y tsa zwan ya ta Yesu ná, ka gi slanaptá tsa seteni ya nda mbraku, ka slanata ta hadík, ka kwatambal tsi ta vgha ta hadík, ka pgha mahupak ma wi.

²¹ Ka dawantá Yesu da dani ma tsa zwan ya: «Daga Yawu zrafta na skwi na ta na zwan na na?» ka'a nda tsi. «Daga ma ga zwanjani ksafata tsi.

²² Bađu ma sani, klaftani wudamta da vu, dər da imi tsi, gi wudamtani ma ŋa dzatani, kə'a ta magay tazlay. Ka lavinlava ka, kdəkkdək katanəna kata, tawa ta hidahida ta aŋni!» ka tsa mndu ya.

²³ «Ka lavinlava ka ri waka ka? Nu dza'a kwal lu laviŋta magata ka zlgħafzlgħa mndu nda ŋuduf na?» ka Yesu nda tsi.

²⁴ Gi ka kapanťá dani ma tsa zwan ya ta lwi, «Zlgħafzlgħa yu, sawi katihata ma hta ta zlgħay da,» ka'a nda tsi.

²⁵ Nghan Yesu ta gazladaghata mnduha nda hwaya, ka davanaghatá tsi ta tsa seteni ya. «Ghwadaka Sulkum ta pya mndu ka gwada nda ya ka snantá sləməŋ. Sabsa ma na zwan na, ka yu ta mnaghata. Yaha ka vrəgladamta dekdek dida,» ka'a.

²⁶ Ka wahata tsa seteni ya ka ghudzanaftá tsa zwan ya nda mbraku, ka sabə tsi mida. Ka niŋťá tsi ta tsa zwan ya gzəmbła' manda mndu nda mta, ha ka mnay ndəghata

mnduha kazlay: Nda mta kə'a.

²⁷ Ama ka ŋanatá Yesu ta dzvu, ka sli'anafta, ka sli'aftá tsi ka sladata.

²⁸ Manda lama Yesu kawadaga nda duhwalhani da həga nda ghəŋa tan, ka daw həŋ da tsi. Ka həŋ mantša: «Kabgawu kəl aŋni ka traptá ghzligiŋťá tsa seteni ya katək na?» ka həŋ.

²⁹ «Mndərga tsa Sulkum ya ná, ba nda maga du'a kada saba tsi,» ka'a nda həŋ.

Mnəglanťa Yesu ta dza'ani mtaku nda sli'agaptani

Mat 17:22-23, Luk 9:43-45

³⁰ Ka sli'aftá həŋ hada ka taghatá hadika Galili. Va a Yesu si ta nghanťa mndu wu,

³¹ kabga ta tagha skwi ŋa duhwalhani. Wya skwi ta mnə tsi ŋa tan: «Dza'a ksafksa lu ta Zwanja mndu ka vlata ma dzva mnduha ŋa dzata tan. Bađu mahkən, ŋa sli'aftani nda hafu.»

³² Ama sna a duhwalhani ta tsa gwada ya wa. Ta zləŋ həŋ guli nda dawantá da tsi.

Wa dza'a nzakw ka mali

Mat 18:1-5, Luk 9:46-48

³³ Ka bhadaghatá həŋ da luwa Kafarnahum. Ta nzaku həŋ ma həga, ka dawantá Yesu da həŋ: «Nahgani tsa skwi ta uwa'uwal kaghuni ta tvi ya na?» ka'a nda həŋ.

³⁴ Sriw nzanza həŋ, pslaf a həŋ ta wa tan wa, kabga si ta zba snantá mali mataba tan həŋ, na skwi si ta uwa'uwal həŋ ta tvi.

³⁵ Ka nzadatá Yesu, «saghawasa» ka'a nda həŋ. «Ka

ta kumay mndu ta nzaku ka mali ta wa ira Lazglafta katsi, vraganatani ta ghəŋani ka sagəŋ gudzekw mista lamndu, ka nzakwani ka kwalva taŋ guli.»

³⁶ Ka hgaftá tsi ta sana zwaŋ kwitikw, ka sladanata mataba taŋ. Ka tskwaftá tsi ma ghuvani, ka'a nda həŋ mantša:

³⁷ «Dər wati ma mndu ta tsu'aftá sani turtuk mataba na zwaniha na, kabga i'i, vərda i'i tsu'af tsa mndu ya nda tsa. Dər wati ma mndu ta tsu'aftá i'i guli, vərda i'i a tsu'af tsi wa, ama mndu ya ta ghunighata tsu'af tsi,» ka'a.

Mndu ta vla zdaku ŋa amu ná, ŋa amu tsa
Luk 9:49-50

³⁸ Ka Yuhwana nda tsi mantša: «Maləma da, nda ngha ŋni ta sana mndu ta ghzla duhwalha halaway ma mndu. Ka tsa mndu ya na: "Yesu ta vlihatá mbraku," ka'a. Ka lmə ŋni, kabga had ta dza'a mista amu wu,» ka'a.

³⁹ Ka Yesu mantša: «Ma lmə kuni ta mndu, kabga had mndu ta maga mazəməzəm nda hga da, dza'a vza rutsak ta i'i wa.

⁴⁰ Mndu kul had ta raza amu guli ná, ŋa amu tsa mndu ya.

⁴¹ Dər wati ma mndu ta taghunaftá imi rau' ŋa say, kabga nzakwa ghuni ka ŋa Kristi, kahwathwata ka yu ta mnaghunata, had nisəla tsa mndu ya dza'a zwađuta dekdek wu,» ka Yesu.

Daswa ka mndu nda vzamta mndu ma dmaku
Mat 18:6-9, Luk 17:1-2

⁴² «Ka vzamvza mndu ta sani turtuk mataba na zwaniha ta zlghafta i'i na ma dmaku katsi, dza'a ghuyay ta đarwa katakata da Lazglafta. Ta dər má ya hbanam lu ta dughura buna dagala ma ŋurzlun, ka vzaghata da drəf, ka'a.

⁴³ Ka si dzva gha ta famta kagha kəl ka ka zləmbamta ma dmaku katsi, tsiŋtsa gha ta tsa dzvu ya. Ta dər mutsafta gha ta hafu nda dzva gha ka buđudun, ka lama gha nda dzvuha gha yipa' his his da həga vu kul had ta mtavata dekdek.

⁴⁴ [Hada, mamu mtarakha ta yamta ma vgha ŋəđməts, rwava a həŋ wa. Had tsa vu ya ta mtaku dekdek guli wa.]

⁴⁵ Ka səla gha ta famta kagha kəl ka zləmbamta ma dmaku katsi, tsiŋtsa ta tsa səla ya. Ta dər mutsafta gha ta hafu nda səla gha slun turtuk, ka nzakwa gha nda səlahə gha yipa' his his, ŋa wuđamta kagha da həga vu.

⁴⁶ [Hada, mamu mtarakha ta yamta ma vgha ŋəđməts, rwava a həŋ wa. Had tsa vu ya ta mtaku dekdek guli wa.]

⁴⁷ Ka ira gha turtuk, ta famta kagha kəl ka ka dəđamta da dmaku katsi, tsakwasliŋ tsakwasla ta tsa iri ya. Ta dər lama ka nda ira gha guzliŋ turtuk da ga mghama Lazglafta, ka nzakwa gha nda ira gha his his, ŋa wuđamta kagha da həga vu.

48 Hada, mamu mtarakha ta yamta ma vgha n̄ədm̄əts, rwava a h̄əŋ wa. Hađ tsa vu ya ta mtaku đekđek guli wa. §

49 Inda mndu dza'a n̄əmanaf n̄əma vu manda slughul. [Inda skwi ta dr̄ə lu ŋa Lazglafta ta kuktaf kukta lu ta slughul tida]

50 Slughul ná, skwi đina ya, ama ka ta hađ zđaku mida đekđek wu katsi, nu dza'a magəglamta kuni mida ŋa vranamtá si tsa n̄əmatani ya na? Mamu ka slughul ma kaghuni. Nzawanza nda zđaku mataba ghuni, sanlaha nda sanlaha,» ka'a.

10

Tagha skwi ta gh̄əŋa gh-zliŋtá marakw

Mat 19:1-12, Luk 16:18

1 Tahula tsa, ka sli'aftá i Yesu nda duhwalhani hada ka laghwi ta hađika Zudiya nda tv̄ə dr̄əfa Zurdeŋ. Ka ts̄kəgladaghatá mnduha ta vgha tavatani. Ka nzəglatá tsi ka tagha skwi ŋa taŋ manda ya snu tsi.

2 Ka gavadaghatá la Farisa tavata Yesu ŋa hla səlani. Ka đawaŋtá h̄əŋ da tsi, ka h̄əŋ mant̄sa: «Mamu re hađ wa a tvi ŋa ghzliŋta mndu ta markwa taŋ na?» ka h̄əŋ.

3 Ka'a nda h̄əŋ mant̄sa: «Wa ka Musa vindaghunafta na?» ka'a.

4 «Ka Musa ná, ka ta kumay mndu ta ghzliŋtá markwa taŋ katsi ná, vindanaftani

ta đelewera ghzlu, ka gh-zliŋtani* ka'a,» ka h̄əŋ.

5 Ka Yesu nda h̄əŋ mant̄sa: «Təŋa ta gh̄əŋa ghuni kəl Musa ka vindaghunaftá tsa gwada zlahu ya mant̄sa.

6 Ama ma zraftani, manda kđiŋta Lazglafta ta magaftá inda skwi, «ka tsaftá tsi ta i zə'al nda marakw.†»

7 Tsaya dza'a kəl zgun ka zlaŋtá dani nda mani, ka ndi'anavatá vgha ta markwa taŋ,

8 ŋa nzakwa tsa hah̄əŋ his ya ka slu'uvgha turtuk‡. Mant̄sa tama, nzəgla a h̄əŋ ka mnduha his wu, ama ka slu'uvgha turtuk nzakwa taŋ.»

9 Skwi ndi'anaf Lazglafta ná, yahayaha mndu dganata, ka'a.

10 Manda vrakta taŋ, ka lamə h̄əŋ nzata ma h̄əga, ka đawaŋtá duhwalhani da tsi ta gh̄əŋa tsa gwada ya.

11 Ka'a nda h̄əŋ mant̄sa: «Ka ghzliŋghzla mndu ta markwa taŋ, ka klaftá sana marakw katsi, ta hliri tsa mndu ya, maganamaga tsa mndu ya ta ghwadaka skwi ta tsa taŋtaŋa markwa taŋ ya.

12 Mant̄sa guli, ka sli'afslia marakw ka laghu da wumatá sana zə'al katsi, ta hliri tsa marakw ya nda tsa.»

Hlakta mnduha ta zwani kwitikw kwitikw da Yesu

Mat 19:13-15, Luk 18:15-17

13 Mbađaka mnduha ka va hlaktá zwani kwitikw kwitikw da Yesu ŋa

§ 9:48 Ngha ta Isaya 66:24. * 10:4 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 24:1. † 10:6 Ngha ta Zrafta 2:24. ‡ 10:8 Ngha ta Zrafta 1:27 nda 2:24.

tfanaghatawi ta hən, nda ma fanaghatani ta dzvu ta hən. Ama ka ghzlə duhwalha Yesu ta hən.

¹⁴ Ka nghə Yesu ta tsa skwi ta magə hən ya ná, zdəgana a wu, ka kuzlanafá tsi ta ɲuduf. «Zlanwazla ta zwaniha kwitikw kwitikw ka sagha hən da i'i, ma pyə kuni ta hən, kabga ɲa gwal ta gara vgha nda hən na ga mghama LazglaftaŦ.

¹⁵ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dər wati ma mndu dza'a gi kwal kul tsu'afá ga mghama Lazglafta manda zwanj kwitikw, lamta a tsa mndu ya dekdek wa,» ka'a nda hən.

¹⁶ Ka hlamtá tsi ta tsa zwaniha ya da ghuvani, ka pghanaghatá dzvu ta hən, ka tfanaghatawi ta hən.

I Yesu nda sana mnda gadghəl

Mat 19:16-30, Luk 18:18-30

¹⁷ Manda sli'afá Yesu ka mbada ta tvi, ka sli'afá sana mndu ka hwayakta tsəlbata ma ghuvani, ka daway da tsi: «Ari ɲərma mgham, nu dza'a magə yu ɲa mutsafta da ta hafu ɲa kdekedzen na?» ka'a nda tsi.

¹⁸ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Kabgawu kəl ka ka hga i'i ka ɲərma na? Had sana ɲərma tafta Lazglafta wa.

¹⁹ Nda sna ka ta zlahuha ta mnay kazlay: Yaha ka da dzatá mndu, yaha ka da hliri, yaha ka da ghali, yaha ka da tsanavatá gwada ta mndu,

yaha ka da nənba mndu, ka vla ka ta glaku ɲa i da gha nda ma gha* kə'a,» ka'a.

²⁰ «Mghama da, snasna yu ta inda tsa skwiha ya daga ma ga zwanja da,» ka'a nda tsi.

²¹ Tsəmesl, ka Yesu ng-hanavatá tsa mndu ya, ka dvutá tsi, ka'a nda tsi mantsa: «Ta turtuk skwi ta pdugudughusta. La ka dzawapta ka ta inda skwa gha, ka daganafá ka ta gwal ka pdu, mantsa dza'a mutsay ka ta gadghəl ta luwa. Magata gha ta tsaya, ka sagha ka, ka dza'a ka mista da,» ka'a nda tsi.

²² Na snanja tsa mndu ya ta tsa gwada ya, ka laghu tsi nda basatá ɲuduf, kabga gadghəl ya.

²³ Ka waftá Yesu ta duhwalhani ta wanafta. «Kay! Dza'a nda bla ka lama gwal gadghəl da ga mghama Lazglafta!» ka'a.

²⁴ Ka ndərmim duhwalhani nda ndərmima ta tsa gwada ya. Ka vrəgliŋtá Yesu ta mnay guli, «Zwana da, nda bla ka lama gwal ta fafta ghəɲa tan ta gadghəl da ga mghama Lazglafta!

²⁵ Ta dər laba ɲalibwa nda ta ghuruma lipir, ka lama mnda gadghəl da ga mghama Lazglafta,» ka'a.

²⁶ Ka va ndərmimgəlta duhwalhani, ka hən mataba tan mantsa: «Ka si mantsa tsi katsi ná, wa dza'a mutsafta mbaku tama?» ka hən.

²⁷ Ka nghanavatá Yesu ta hən, ka'a mantsa: «Had mndu

dza'a laviŋtá mbanafá għəŋani wa, ama laviŋlava Lazglafta ta mbanafá mndu, kabga laviŋlava ta maga inda skwi.»

²⁸ «A'a! Wana aŋni, zlanavazla ŋni ta inda skwiha ŋni, ka dza'a mista gha,» ka Piyer.

²⁹ Ka Yesu mantsa: «Kah-wathwata ka yu ta mnaghunata, had' mndu ta sli'afáta ka zlanáta hgani, nda zwanamani, nda kwaghamani, nda mani, nda dani, nda zwanani, nda hadikhani, kabga i'i nda ya kabga Lfiáda Gwada Lazglafta,

³⁰ dza'a kwal kul mutsafta fáta ta sgavaghatani daga ta na zamana mida mu na wa. Dza'a mutsay ta həgaha, nda zwanama, nda kwaghama, nda mamaha, nda zwani, nda hadikha tani, ama dza'a ghuyay ta daŋwa guli. Ma zamana ta sagha guli, ŋa mutsayni ta hafu ŋa kdekedzen da Lazglafta.

³¹ Nda ndəgha gwal si ta kəma, dza'a nzakway nda hul. Nda ndəgha gwal si nda hul guli, dza'a nzakway ka gwal ta kəma,» ka Yesu nda həŋ.

Mahkəna mnaŋta Yesu ta mtakwani nda sli'agaptani

Mat 20:17-19, Luk 18:31-34

³² Ta mbada həŋ ta tvi ŋa ŋlu ka dza'a da Ursalima, ka labə Yesu ta kəma taŋ. Hluhla zləŋ ta duhwalhani, nda gwal ta dza'a mista taŋ tani. Ka tskəglanatá Yesu ta tsa duhwalhani ghwanpda

his ya tavatani, ka zraftá tsi ta mnay ŋa taŋ ta skwi dza'a slanaghata.

³³ «Snawasna 6a! Wana mu ta dza'a da Ursalima. Hada dza'a ksafáta lu ta Zwanə mndu, ŋa vlanáta maliha ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha, ŋa tsanaghata taŋ ta guma ŋa dzata, ŋa vlanáta taŋ ta gwal kul nzakway ka la Yahuda,

³⁴ ŋa ganapta tsahaya tiri, ŋa tafay taŋ ta sərɔək tida, ŋa sləvay taŋ nda krupiha, ŋa dzata taŋ, ama badu mahkən, ŋa sli'agaptani nda hafu.»

Dawutá vla i Yakubu nda Yuhwana da Yesu

Mat 20:20-28

³⁵ Tahula tsa, ka gavadaghatá i Yakubu nda Yuhwana ta nzakway ka zwana Zebedi tavata Yesu. «Mghama da, ta kumay ŋni ta maganata gha ta skwi dza'a dawanta ŋni da kagha,» ka həŋ nda tsi.

³⁶ «Nahgani ta kumə kuni ta magaghunata da na?» ka'a nda həŋ.

³⁷ «Badu lama gha da glakwa gha ya ná, ka pghata ka ta aŋni, sani nda ga zeghwa gha, sani guli nda ga zlaəa gha ná, kiəa,» ka ŋni.

³⁸ Ka Yesu zlgħanaftawani ta həŋ mantsa: «Sna a kuni ta skwi ta dawə kuni wa. Dza'a laviŋlava kuni ta sa leghwa tsa ghuya daŋwa dza'a yu say ya ra? Ari dza'a tsu'ay kuni ta batema tsa ghuya daŋwa dza'a ghuydipta lu ya?» ka'a nda həŋ.

39 «Anj, dza'a lavinlawa njni,» ka həŋ. Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Mantsa nzakwani, dza'a say kuni ta leghwa ghuya daŋwa dza'a yu say, dza'a tsu'ay kuni ta batema tsa ghuya daŋwa dza'a lu ghuydipta ya†.

40 Ama ta ghəŋa skwi ta nghanantá tsa nzaku nda ga zeghwa da nda ya nda ga zlaḅa da ya ná, nghidigha a tsa ya wa. Nda nza tsa vliha ya ka ŋa gwal payanaf Lazglafta ta həŋ,» ka'a nda həŋ.

41 Na snaŋta tsa pɔakwa duhwalha ghwan ya ta tsa gwada ya, ka basanavata həŋ ta ŋuduf ta i Yakubu nda Yuhwana.

42 «Saghawasa,» ka Yesu nda həŋ. «Nda sna kuni ta gwal ta nghə lu manda mghamha ta ghəŋa mndəra mnduha ná, ta gay həŋ ta ma mgham mghama taŋ. Gwal kulan lu guli, ta maray hahəŋ ta mbrakwa taŋ ta ghəŋa taŋ.

43 Ama mantsa a nzakwani mataba kaghuni wa. Ka ta kumay mndu ta nzaku ka mali mataba ghuni katsi, ka nzata tsi ka kwalva ghuni.

44 Ka ta kumay mndu mataba ghuni ta nzaku ta kəma katsi, ka nzata tsi ka kwalva inda mnduha.

45 Wya tsi, sa a Zwanja mndu kabga ŋa maganata lu ta slna wa, ama ŋa nzaku ka kwalva mnduha, vlaha ta hafani ŋa vara ndəghata mnduha guli,‡» ka Yesu zlghanaftawani ta həŋ.

Gunanata Yesu ta ira Bartime

Mat 20:29-34, Luk 18:35-43

46 Ka ɓhadaghatá həŋ da luwa Yeriku. Ta sabə i Yesu nda duhwalhani, nda tskata sanlaha ma mnduha ma tsa luwa ya, mamu sana ghulpa ta mndu ta nzaku ta wa tvi ka gatá skwi. Bartime hga tsa mndu ya, ta nzakway ka zwanja Time.

47 Manda snaŋtani kazlay: Yesu zwanja la Nazaret ya ta sagha ka'a, ka dzatá tsi ta lawlaw, ka'a mantsa: «Yesu zwanja Dawuda, tawa ta hidahida ta i'i,» ka'a.

48 Mbada mnduha ka ŋurhway. «Ma gwadaf ka,» ka həŋ. Ama ka sganaghatá tsi ta dza lawlaw ka ŋdanɔa: «Zwanja Dawuda, tawa ta hidahida ta i'i,» ka'a.

49 Ka sladata Yesu, ka'a mantsa: «Hgakaghawa hga,» ka'a. Ka hgaktá həŋ ta tsa ghulpa ta mndu ya. Ka həŋ nda tsi mantsa: «ŋavanja ka sli'afra ka, wya ta hga kagha,» ka həŋ.

50 Ka slurtidintá tsa ghulpa ta mndu ya ta lgutani, ka valavata ka labə nda tvə Yesu.

51 Ka dawantá Yesu da tsi. Ka'a mantsa: «Nu ta kumə ka ta magaghata da na?» ka'a. «Maləma da, ka nghəglanɔa yu ta vli,» ka'a.

52 «La, nda mba ka, kabga zlghafta gha ta i'i nda ŋudufa gha,» ka'a nda tsi. Ka gi nghəglanɔa tsa mndu ya ta vli, ka ksə tsi ta tvi ka dza'a mista Yesu.

† 10:39 Gray nda Slna gwal ghunay 12:2. 14:24 nda 1 Timute 2:6.

‡ 10:45 Gray nda Slna gwal ghunay

11

Lama Yesu da luwa Ursalima

Mat 21:1-11, Luk 19:28-40, Yuh 12:12-19

¹ Taghwanj a hənj ka ɓhadaghata da luwa Ursalima wu, ka labə hənj nda mista ghwá zaytuŋ, ndusa nda sana luwaha ta hgu lu ka Beslaze nda Betani. Ka ghunaftá Yesu ta gwal his mataba duhwalhani.

² «Lawala da na luwa ta kəma ghuni na. Ka ɓhadaghaɓha kuni, dza'a slanaghasla kuni ta zwanja kɗih hbana lu ta kul walaŋta mndu ta laf tida. Ka plata kuni, ka klagaghata kuni.

³ Ka «ɲaw kuni ta tsa na» ka mndu dawanta da kaghuni katsi, «Mgham ta kumay,» ka kuni dazlay. Gi dza'a zlaghunanɲzla hənj ɲa klaktá ghuni da hadna,» ka'a nda hənj.

⁴ Ka sli'aftá hənj ka labə, ka slanaghatá hənj ta zwanja kɗih ta hba ma bli ta watgha ga mndu ndusa nda wa tvi, ka platá hənj.

⁵ Ka gwal ma tsa vli ya nda hənj mantasa: «Nu tsa ta magə kuni na? Ta plə ɲaw kuni ta tsa zwanja kɗih ya na?» ka hənj.

⁶ Ka zlghanaftá hənj ta wa taŋ manda ya mnanaf Yesu ta hənj. Ka zlanjá lu ta hənj, ka laghu hənj.

⁷ Ka klədanaghatá hənj ta tsa zwanja kɗih ya ta Yesu, ka pghaftá hənj ta lguta taŋ, ka ɲladaftá Yesu nzafta tida.*

⁸ Ka linjá mnduha ta zla-zlatá lgutha taŋ ta tvi, sləhwa fuha ɲa sanlaha ta ɓalakta ma vwah† ka pghay ɲa tsu'ay.

⁹ Mbadaka gwal ta dza'a ta kəma Yesu nda gwal ta dza'a nda hulani tani ka hla wi. «ɲa Lazglafta glaku! Ka tfanaghatfa Lazglafta ta wi ta mndu ya ta sagha ma hgani.

¹⁰ Ka tfanaghatfa Lazglafta ta wi ta ga mgham ta sagha, ga mghama Dawuda ta nzakway ka da ɲni! Glaku ɲa Lazglafta ta luwa!‡» ka hənj. ¹¹ Ka ɓhadaghatá Yesu da luwa Ursalima, ka lamə tsi da həga Lazglafta. Tahula naghanatani ta inda skwiha, ka sli'aftá tsi ka vraghuta da Betani kawadaga nda duhwalhani ghwanjpdə his, kabga nda ghada laghwa fitik.

Ksi'afta Yesu ta fwa ghuraf
Mat 21:18-19

¹² Gamahtsimani, ta sabə hənj ma tsa luwa Betani ya ka vru da luwa Ursalima, ka kuzlanaftá maya ta Yesu.

¹³ Ka nghanjá tsi ta sana ghuraf manda a nda sləhwa tbukw tida. Ka labə tsi nghanata, ka dza'a slanaghar slanagha a wa yu ta zwanj tida kə'a. Laghani tavata tsa fu ya, kə'a kə'a ná, sləhwa yeya tida, kabga ta fitika yakwa ghuraf a wa.

¹⁴ Ka Yesu nda tsa ghuraf ya mantasa: «Walglanja a mndu ta tsagatá yaku ta kagha ɲa zay wa,» ka'a. Ta snaysnay duhwalhani.

* 11:7 Gray nda Zakari 9:9. † 11:8 Manda ya ma 2 Mghamha 9:13, zlatá skwi ɲa vli glaku ya. ‡ 11:10 Gray nda Zabura 118:25-26 nda Mata 21:9.

Ghziglaptá gwal dzawa skwi ma hëga Lazglafta

Mat 21:12-17, Luk 19:45-48, Yuh 2:13-22

¹⁵Tahula tsa, ka 6hadaghatá hëñ da luwa Ursalima, ka lamə Yesu da da6a hëga Lazglafta. Ka slanaghatá tsi ta mnduha ta dzawa skwi nda sakwa skwi hada. Ka liñtá tsi ta ghzligiñtá hëñ dzibil, ka zlambidiñtá tsi ta tabəha gwal ta mbəf, nda vla nzakwa gwal ta dzawa ghərбу' tani.

¹⁶Zlana a ta mndu dər tur-tuk ɲa tsughwadadapta nda ma tsa da6a hëga Lazglafta ya nda skwi wa.

¹⁷Ka mnə tsi ɲa tañ. Ka'a mantsa: «Vinda a ma gwada Lazglafta kazlay: Hëga dá ná, dza'a nzakway ɲa hëga maga du'a mndəra mnduha dem-dem kə'a ra? Ama mba6a kaghuni ka niñta ka galigha gwal gəndaS,» ka'a.

¹⁸Manda snañta la mali ta ghəña gwal ta dra skwi ɲa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ɲa mnduha ta tsa skwi ya, ka zbə hëñ ta tvi ɲa dzatá Yesu. Ama ta zləñ hëñ guli, kabga ksəñksa tsa skwi ta taghə tsi ya ta hamata inda mnduha.

¹⁹Manda də6data fitik, ka sabə i Yesu nda duhwalhani ma tsa luwa ya ka laghwa tañ.

Maga du'a kul had dga ghəñ

Mat 21:20-22

²⁰Ga sərđək ta labə hëñ ta tvi ka vru da Ursalima, kə'a ka duhwalha Yesu ná,

dzunuj nda ghwala tsa ghuraf ksi'af tsi ya kay, nduk nda slrəñhani tani.

²¹Ka havaktá Piyer ta ghəña skwi ta luta. «Maləma 6a, ngha ta ghwala ta na ghuraf ksi'af ka na kay 6a!» ka'a nda Yesu.

²²Ka Yesu nda duhwalhani mantsa: «Fafwa ghəña ghuni ta Lazglafta!

²³Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dər ya ghwá ya mnə mndu kazlay: Sli'afslí'a ka vzamta ka ta vgha da drəf! ka'a nda tsi katsi, ka dgañ a tsi ta ghəñ ta ghəñani wu, faffa ta ghəñani ta skwi ya mna tsi ɲa magakwani katsi, dza'a maganamaga Lazglafta ta tsa skwi ya.

²⁴Tsaya ta kəl yu ka mnaghunata kazlay: Inda skwi dza'a kuni dawan7a nda maga du'a ná, fafwafa ta ghəña ghuni tida manda skwi nda ghada mutsatani, dza'a nghay kuni ta magata tsa skwi ya.

²⁵Ka ta maga du'a kuni katsi, ka waya ka'a mamu dgun ma ɲudufa ghuni nda sana mndu katsi, plin-iswapla ta dmakwa tsa mndu ya, kada plighunista Da ghuni Lazglafta ta luwa ta dmakuha kaghuni guli.

²⁶[Ama, ka had kaghuni ta plinistá dmakwa mndu wa katsi, had Da ghuni Lazglafta ta luwa dza'a plighunistá dmakwa kaghuni guli wa]*» ka Yesu nda hëñ.

§ 11:17 Ngha ta Isaya 56:7 nda Irmiya 7:11.

* 11:26 Ngha ta Mata 6:15.

Ga mutsa Yesu ta glaku

Mat 21:23-27, Luk 20:1-8

²⁷ Ta mbada hən, ka vrəgladaghatá hən da luwa Ursalima. Ta wawakwani Yesu ma həga Lazglafta, ka sli'adaghatá la mali ta ghəna gwal ta dra skwi ɲa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ɲa mnduha, nda la galata mndu guli slanaghata.

²⁸ «Nda mbrakwa wa ta maga ka ta na skwiha na, wa ta vlaghatá tvi ɲa magay?» ka hən nda tsi.

²⁹ «I'i guli, ka dawandawa yu ta skwi turtuk da kaghuni, ka zlgħidifzlgħa kaghuni ta wani katsi, dza'a mnaghunamna yu, ka nda mbrakwa wa ta maga yu ta tsa skwiha ya,» ka Yesu nda hən.

³⁰ «Wya tsa daway da ya: Lazglafta ta ghunafta Yuhwana maga batem† re, ari mnduha a na? Zlgħidifwa zlgħa ta wani,» ka'a nda hən.

³¹ Ka laghu hən zlərday mataba tan. «Waka mu dza'a zlgħa wani. Ka Lazglafta ya ta ghunafta ka mu, kabgawu kwal kuni kul zlgħafta 6a,» ka'a dza'azlay nda amu.

³² «Ka mnduha ta ghunafta» ka mu katsi, lava a mantsa guli wu, ka hən, kabga nda sna mnduha ta Yuhwana kahwathwata kazlay: Vərdá anabi ya kə'a. Tsaya tama, ta zləɲay hən ta skwi dza'a magə mnduha.

³³ Mantsa tama: «Sna a anɲi ta mndu ta ghunakta wu,» ka hən. Ka Yesu nda hən tama mantsa: «Mantsa i'i guli, had

yu dza'a mnaghunata, ka nda mbrakwa wa ta maga yu ta tsa skwiha ya wu,» ka'a.

12

Sana ghwadaka mnda vwaha inabi

Mat 21:33-46, Luk 20:9-19

¹ Mantsa, ka nzatá Yesu ka mna gwada ɲa tan nda mahdihdi, ka'a mantsa: «Mamu sana mndu ta sli'afta ka laghwi da ɲabafatá fuha inabi ndər ndər ndər ma vwahani, ka ɲamtá tsi ma dzugur. Ka laptá tsi ta vli ɲa ditsa yakwani. Ka bamtá tsi nduk nda dumbi nda slra tani mida ɲa nzakwa mnda nghay*. Tahula kdɲntani ta payanatá tsa vwahani ya dɲna, ka fanamtá tsi ma dzvu ta gwal hvay. Ka sli'aftá tsi ka laghwi dista luwa.

² Sagha fitika daga yakwani, ka ghunadaghatá tsi ta sana kwalvani slanaghatá tsa gwal ta hvay ya ɲa mutsanafat tan ta ɲani ma yakwa tsa inabi ya.

³ Laghani, dɲɲ ksafksa hən ka dgaptá, ka vriɲta kul vlaɲta.

⁴ Ka ghungladaghatá tsi ta sana kwalva slanaghatá hən guli, ka tatanaghatá hən ta ghən ka rarazata.

⁵ Ka ghungladaghatá tsa mnda vwah ya ta mahkəna kwalva, ka dzatá hən nda dza ta tsaya. Ka ghungladaghatá tsa mnda vwah ya ta sanlaha ma kwalvaha guli, ka dgaptá hən nda dga ta sanlaha,

† 11:30 Ngha ta 1:4-5. * 12:1 Gray nda Isaya 5:1-2.

ka pslatá həŋ nda psla ta sanlaha.

⁶ Ga va tsa mndu ya, mamu pďakwa zwanjani turtuktuk ta đvu tsi ma hya ŋuďufani, ka kďiŋtá tsi ta ghunadapta da tsa mnduha ya kazlay: Dza'a hulay həŋ tahula ta na zwanja đa na kə'a.

⁷ Ka sli'afťa tsa zwanj ya ka lagha slanaghatá həŋ. "Ya wana tsa mndu dza'a za həga ya kaya! Sawa ka dzatá mu, ŋa zay amu ta tsa həga ya!" Ka tsa gwal ta hva tsa vwah ya mataba taŋ.

⁸ Diŋ ksafksa həŋ ka dzata, ka vzidiŋtá həŋ ta mblani di'ŋ nda tsa fuha inabi ya.

⁹ «Ndana tama, nu dza'a magə dani ma tsa vwaha fuha inabi ya? Dza'a laghala, ŋa zadənatani ta tsa mnduha ta hva ma tsa vwah ya, ŋa vlanjani ta tsa fuha inabi ya ta sanlaha ma mnduha.

¹⁰ Ta dzanaf a kaghuni ta vindatani ma deftera Lazglafta manda ya kə'a ta mnay ra? "Tsa pala wuďidiŋ gwal ta ba həga ya, tsaya ta nuta ka vərđa palaka tughwa həga.

¹¹ Tsaya ná, Lazglafta ta đvaftá nzakwa tsa pala ya ka vərđa palaka tughwa həga. Skwa ndərmimay nzakwani ta wa ira amu!†"» ka'a.

¹² Tsatsafta tsa maliha ya ná, ta ghəŋa taŋ ta gwada Yesu ta tsa gwada ya. Ka zbə həŋ ta tva ksafťa, ama ka zlanatá həŋ ka laghwa taŋ kabga zləŋa gwada da mnduha.

Gwada ta ghəŋa pla dzumna

Mat 22:15-22, Luk 20:20-26

¹³ Ka ghunaftá həŋ ta sanlaha mataba la Farisa nda mnduha Hiridus,‡ ŋa dza'a gwada nda Yesu, kada đakwatsafta lu ta gwada ma wani ŋa ksafťa.

¹⁴ Wya ka həŋ lagha mnay ŋani: «Maləma đa, nda sna ŋni kazlay: Dar gwada ta mnə kagha kə'a, had kagha ta zləŋa ira mnduha wu, kabga had ghuya gha nda mndu ta ghərđakwani wa. Vərđa nzaku manda ya ta kumə Lazglafta ta taghə kagha. Ta kumay ŋni ta dawantá gwada da kagha: Ma zlaha Lazglafta ná, nda ra re, ra a wa ka pla dzumna ŋa mgham dagala ma Ruma na? Dza'a plər pla a wa ŋni na?» ka həŋ.

¹⁵ «Kabgawu ta kəl kuni ka dzəgha i'ŋ na?» Ka Yesu zlgħanaftawi ta həŋ, kabga nda sna ta tsa madgwirmadgwira taŋ ya. «Klagaghawakla ta tsa kwađu ya ka nghanata yu,» ka'a.

¹⁶ Ka klanaktá həŋ turtuk. Ka dawantá Yesu da həŋ. Ka'a mantsa: «Nda wa grafta lu ta na skwi tsaf lu tida na na? Ŋa wa na hgu tida na guli?» ka'a nda həŋ. «Ŋa mgham Sezar ya,» ka həŋ.

¹⁷ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Vlanjwa mgham Sezar ta ya ta nzakway ka ŋa mgham Sezar, vlanjwa Lazglafta ta ya ta nzakway ka ŋa Lazglafta,» ka'a nda həŋ. Ka ndərmim həŋ

† 12:11 Ngha ta Zabura 118:22-23. ‡ 12:13 Ngha ta Mata 3:6.

katakata ta tsa zlgħawani ya.

Daway ta ghəŋa sli'agabta ma mtaku nda hafu

Mat 22:23-33, Luk 20:27-40

¹⁸ Ka sli'adaghatá la Sadukiya slanaghata Yesu guli. Hahəŋ ná, gwal ta mnay kazlay: Had sli'agabta mndu ma mtaku wu\$ kə'a ya həŋ. Ka dawəŋtá həŋ da tsi, ka həŋ nda tsi mantša:

¹⁹ «Maləma dá, wya ka Musa vindəŋnafta: “Ka mamu mndu mtu zwanamani ka zlanjtá markwa taŋ, ya a ta zwanj nda tsa marakw ya wu katsi, wunanaghata tsa zwanamani ta ndiri ya ta tsa wadgani ya, ŋa yanatani ta zivir ta tsa zwanamani ta mtuta ya,”* ka'a.

²⁰ «Tsaw ghalya, si mamu zwanama ndəfəŋ həŋ ma da taŋ. Si ka klaftá zumali ma həŋ ta marakw, ka mtutá tsa mndu ya ta yana a lu ta zwanj wa,

²¹ ka wunanaghatá tsa mahisa zwanj ya ta tsa wadgu ya, ka mtutá tsaya guli, yana a lu ta zwanj wa. Mantša ya tsa mahkəna zwanj ya guli.

²² Inda tsa zwaniha ya ndəfəŋ ndəfəŋ, ka raftá həŋ ta tsa marakw ya, kul had ya ta yatá zwanj nda tsi. Tahula rwuta tsa zwaniha ya ndəfəŋ ndəfəŋ, ka mtuta tsa marakw ya guli.

²³ Mantša tama ní, bađu sli'agabta ma mtaku nda hafu ní, ŋa wa ŋa wa dza'a

nzakwa tsa marakw ya mataba taŋ bađu tsaya tama, ya wya klafkla həŋ demdem ta tsa marakw ya ka markwa taŋ?» ka həŋ nda tsi.

²⁴ Ka Yesu zlgħanaftawani ta həŋ mantša: «Ta nanay kuni ta ghəŋ. Kabgawu kəl yu ka mnay mantša? Sna a kuni ta skwi nda vinda ma gwađa Lazglafta wu, sna a kuni ta mbrakwa Lazglafta guli wa.

²⁵ Tahula sli'agapta ma mtaku nda hafu ná, ta had kluvtá vgha i marakw nda zə'al wu, dza'a nzanza həŋ manda duhwalha Lazglafta ta luwa.

²⁶ Ta ghəŋa gwađa ta vra-gapta ma mtaku nda hafu ya ná, ta dzanaf a kuni ta tsa vli ta ghəŋa mubuk nda vu tida ma deftera Musa ya ra? Ka Lazglafta nda Musa hada na: “I'i Lazglafta Abraham, i'i Lazglafta Izak, i'i Lazglafta Yakubu,†” ka'a.

²⁷ Hahəŋ ná, ta nda hafu həŋ, kabga Lazglafta ná, Lazglafta gwal nda rwa a wu, ama Lazglafta gwal nda hafu ya. Ta nanay kuni ta ghəŋa ghuni katakata,» ka Yesu nda həŋ.

Daway ta ghəŋa mali mataba zlahu

Mat 22:34-40, Luk 10:25-28

²⁸ Ma tsa vli ya, mamu sana mndu mataba gwal tagha zlahu ŋa mnduha ta sna tsa skwi ta zlərdə i Yesu nda la Sadukiya ya. Nghayni ná,

\$ 12:18 Gray nda Slna gwa ghunay 23:8. ta Zlahu 5:6-22, 25:5-10 nda Zlrafta 38:8.

* 12:19 Ngha ta Sabi 20:1-17 nda Vrafta

† 12:26 Ngha ta Sabi 3:2, nda 3:6, 15-16.

dīna tsa zlgħatá wa Yesu ŋa taŋ ya. Ka sli'áfta tsi ka gavadaghata tavata Yesu da dawañta. Ka'a mantša: «Wati mali ma inda zlahuha na?» ka'a.

²⁹ Ka Yesu nda tsi mantša: «Wya mali mida: Snawa 6a la Isra'ila! Mgham ta nzakway ka Lazglafta ná, tsatsi turtuktuk Mgham.

³⁰ Mantša tama, ka d̄vuta ka ta Mgham ta nzakway ka Lazglafta gha nda hyahya ŋudufa gha, nda inda hafa gha, nda inda ndana gha, nda inda mbrakwa gha.‡

³¹ Wya mahisani: “Ka d̄vuta ka ta mnda s̄la manda va d̄vuta gha ta gh̄ŋa gha.§” Mataba inda zlahuha ná, had̄ zlahu ta malaghutá tsahaya wa,» ka'a.

³² Ka tsa mndu ta tagha zlahu ŋa mnduha ya nda tsi mantša: «Zda tsa mghama da. Kahwathwata tsa mn̄ ka kazlay: Turtuktuk Lazglafta k̄a ya, had̄ sani dekdek ta gh̄ŋa tsatsi* wa.

³³ Had̄ tabta d̄vuta mndu ta Lazglaftani nda hyahya ŋudufani, nda inda ndanani, nda inda mbrakwani, nda d̄vutani ta mnda s̄la manda va d̄vutani ta gh̄ŋani wa. Malaghumala tsaya ta gh̄ŋa skwi nda s̄la ta drafta lu tsuhtsuh ta gwir. Malaghumala guli ta planatá gh̄ŋ ta plu lu nda hamata skwiha nda ya nda rini† ta vlan̄ta lu manda ya dawañ zlahu,» ka tsa mndu ya.

³⁴ Nghanata Yesu ta tsa zlgħawani ya ná, mamu difil mida. Ka'a nda tsi mantša: «Di'inghu a ka nda ga mghama Lazglafta wa,» ka'a. Had̄ mndu ta d̄erglaftá ŋuduf ka dawgáltá vli da tsi tahula tsa wa.

Zwan̄a Dawuda Kristi ra?

Mat 22:41-46, Luk 20:41-44

³⁵ Ka k̄d̄a Yesu ta tagha skwi ŋa mnduha ma h̄ga Lazglafta. Wya ka'a ta mnay: «Kurki gwal tagha zlahu ŋa mnduha ta mnay kazlay: Kristi ná, zwan̄a Dawuda ya ka'a na?

³⁶ Ya wya ka v̄rd̄a Dawuda pghaf̄er Sulkum nda ghūba mn̄ata:

“Ka Mgham Lazglafta mnanatá Mghama da na:

Nzanza gha nda ga zeghwa da ha ka sagha fitik dza'a niŋta

yu ta ghuma gha ka skwa dinlay gha,‡” ka'a.

³⁷ Ya “Mghama da ka,” ka v̄rd̄a Dawuda ta h̄gay ní, wa k̄a'á nz̄aglaku ka zwan̄ani tama?» ka'a guli. Tsa skwi ta tagh̄a Yesu ya na, zd̄aganazda ta tsa d̄amga ta snay ya.

Planaghatá vu ta gwal tagha zlahu

Mat 23:1-36, Luk 20:45-47

³⁸ Wya ka'a nda h̄ŋ ma tsa skwi ta tagh̄a tsi ya. «Daswa ka kuni nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha! Hah̄ŋ ná, nda lgutha zutututa zd̄aganata

‡ 12:30 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 6:4, 5.

Gray nda Vrafta ta Zlahu 4:35. † 12:33

§ 12:31 Ngha ta Levi 19:18. *

12:32 Gray nda Huseya 6:6. ‡ 12:36 Ngha ta Zabura 110:1.

wawaku ta hən̄. Zdəganazda ganaghatá zgu ta hən̄ ta luma.

³⁹ Ta zbay hən̄ ta vla nzaku ta kəma ma həga ta kəl lu ka tagha skwa la Yahuda. Vla nzaku dina ta zbə hahən̄ ma vla za skwa zay guli.

⁴⁰ Hahən̄ gwal ta dghwadguduh̄ta skwa la wadgu. Zdəganazda slrintá maga du'a ta hən̄ ta kəma mnduha ŋa ghubantá hən̄. Dza'a tsanaghatsa lu ta guma ta hən̄ katakata,» ka'a.

Vla skwa markwa wadgu ka pdu

Luk 21:1-4

⁴¹ Tahula tsa, ka nzatá Yesu mbəŋ nda akwata pgha tsemi ma həga Lazglafta, ka ng-hay ka mnduha ta pgha tsemi dida. Nda ndəgha la gadghəl ta va pghadatá tsemi.

⁴² Ka lagha sana markwa wadgu ka pdu guli, ka pghadatá tsi ta aneni his kul slaghuta ka sana skwi.

⁴³ Mantsa tama, ka hagan̄ta Yesu ta duhwalhani, ka'a nda hən̄ mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, tsemi pghada ya markwa wadgu ya da ya skwi ya ná, mal ŋani ka ŋa pdakwa mnduha,

⁴⁴ kabga sanlaha ná, ma fəta tani da hən̄ kla'ata hən̄ ka pghadata. Ama tsa marakw ya ná, kdavakta skwi ma ŋa zayni ga tan̄ klaf tsatsi ka pghadata,» ka'a.

13

Tasintá həga Lazglafta

Mat 24:1-2, Luk 21:5-6

¹ Ma fitika saba i Yesu ma həga Lazglafta, ka sani

mataba duhwalhani nda tsi mantsa: «Mghama da, ngha ta glakwa na pala na 6a! Nghana ka ta glakwa bata na həga na 6a!» ka'a. ² Ka Yesu nda hən̄ mantsa: «Nda ngha ka ta glakwa batá na həga na kii, had̄ nzugwatá pala dər turtuk dza'a pdata wa, dza'a tasintasa lu tesne'» ka Yesu nda tsi.

Skwiha dza'a magaku ma kdə kdakwa ghəŋa hadik sagha
Mat 24:3-14, Luk 21:7-19

³ Tahula tsa, ka sli'aftá Yesu ka laghwi nzata ta ghwa zaytun̄, ta nzakway mbəŋ nda həga Lazglafta, ka ksaghutá i Piyer nda Yakubu nda Yuhwana nda Andre nda ghəŋa tan̄ ta Yesu ka dawantá da tsi.

⁴ «Yawu dza'a magakwa tsa skwiha ya, ŋizla wu dza'a marantá magakwa inda tsa skwiha ya na? Mna gwanan̄na mna,» ka hən̄ nda tsi.

⁵ Ka zraftá Yesu ta mnay ŋa tan̄, ka'a nda hən̄ mantsa: «Daswa ka kuni yaha mndu da nanaghunafata.

⁶ Kabga nda ndəgha mnduha dza'a sli'akta ka klaftá hga da kazlay: "Ii Kristi," ka inda tan̄ dza'a mnay, ŋa nanaghata tan̄ ta ndəghata mnduha.

⁷ Dza'a nda sna kuni ta mna gwada ta lmu ndusa nda ya di'in̄, yaha ŋudufa ghuni tdu, kabga dza'a magaku tsa skwiha ya, ama kdavakta kdakwa ghəŋa hadik a tsa wa.

⁸ Dza'a lmay sana hadik ta lmu nda sana hadik, mantsa sana luwa nda

sana luwa guli. Dza'a ghudzavafghudza hadik ma vliha kavghakavgha. Dza'a slaku maya ta hadik. Nda tsa-haya dza'a zlra ghəŋa hadik ta basay manda marakw ta basa yaku.

⁹ Kaghuni, daswa ka kuni, dza'a hlay lu ta kaghuni da vla guma, dza'a dɔgay lu ta kaghuni nda sarak ma həga tagha skwa la Yahuda. Dza'a hladaghunagha hla lu ta kəma la ŋumna nda mghamha, kabga nzakwa ghuni ka duhwalha da. Hada dza'a maraŋta kuni ta nza-kwa ghuni ka masləm-tsəka da ta kəma taŋ.

¹⁰ Wya skwi dza'a magaku karaku: Dza'a nzakway tkwe' ka mnananɔta mnduha ta ghəŋa hadik tender ta Lfida Gwada Lazglafta, kada kuduta ghəŋa hadik.

¹¹ Hlafta lu ta kaghuni ka hlaghata da vla guma ya, yaha kuni da laghwi da ndana skwi dza'a kuni mnay hada kazlay: Nu dza'a mu mnay tama, ka'a. Ka nu dza'a sagha da ghəŋa ghuni ma tsa fitik ya, tsaya dza'a kuni mnay, kabga kaghuni a dza'a gwaday wa. Dza'a sagha da Sulkum nda ghuɔa skwi dza'a kuni gwaday.

¹² Ma tsa fitik ya na, zwanamani dza'a vlatá zwanamani ŋa dzata, zwanani ŋa da dza'a vlatá ŋa dzata, ta mbədavata zwani tvə dadaha taŋ nda mamaha taŋ ŋa vlatá

həŋ ŋa pslata.*

¹³ Dza'a husanhusa kuni ta inda mnduha, kabga nzakwa ghuni ka duhwalha da, ama mndu ya dza'a kfanakta su'afra dza'a mbaku,» ka'a.

Manzakdawaya skwi

Mat 24:15-28, Luk 21:20-24

¹⁴ «Ma sana fitik dza'azlay, dza'a nda ngha kuni ta manzakdawaya ta ŋriŋta† skwa Lazglafta dza'a nzata ma vli má si kul raku. Ka havapta mndu nda sna ta dzaŋa. Mantsa guli, ka nda ngha gwal hadna ma Zudiya ta tsa skwi ya katsi, ka hwaya həŋ ta ghwa.

¹⁵ Ka ta nzaku mndu ta bəma həga, yaha da ndana valagata ŋa vru da həga‡ kabga ŋa klaftá sana skwi, ka hwaya tsi ta hwaya.

¹⁶ Mndu ya ma vwah guli, yaha da ndana vrakta dzagha ŋa klaftá lgutani.

¹⁷ Ghuya daŋwa dza'a slanaghatá mi'aha nda hudi nda gwal nda zwani ta ghuva taŋ ma tsa fitik ya!

¹⁸ Ndəbawa dzvu da Lazglafta, kabga yaha tsa skwiha ya slata givya.

¹⁹ Ka yawu tsatá ghəŋa hadik ka sagha ta gita, ta sla a mndərga tsa ghuya daŋwa dza'a slata ma tsa fitik ya wu, sləglata a vani guli wa. §

²⁰ Ka má fa a Lazglafta ta htanaktá tsa fitik ya wu katsi, ma had mndu dza'a mbafta wa. Ama dza'a htanaghuhta

* 13:12 Gray nda Mika 7:6. † 13:14 Ngha ta Daniyel 9:27, 11:31, 12:11. ‡ 13:15

Ngha ta Mata 24:17. § 13:19 Gray nda Daniyel 12:1.

ta tsa fitik ya, kabga gwal dagap tsi ŋa nzaku ka ŋani.

²¹ Ka “wana Kristi hadna,” “a’ wa’a Kristi hada a,” ka mndu nda kaghuni katsi, yaha kuni da snay,

²² kabga dza’a sli’agaghasli’a ghwadaka la krista nda ghwadaka anabiha. Dza’a magay həŋ ta ŋizla sana skwiha nda mazəmzəmha ŋa nana dagatá mnduha Lazglafta, ka má ta magaku tsi.

²³ Kaghuni, daswa ka kuni. Wya mnaghunamna yu ta tseke’luwa ta inda skwi dza’a magaku demdem.

Vragata Kristi

Mat 24:29-31, Luk 21:25-28

²⁴ «Tsa fitik dza’a sagha tahula ghuyapta lu ta tsa danwa ya, dza’a mtumta fitik, had tili dza’a bəglafta wa.

²⁵ Dza’a rkaga rka tek-watsa ta luwa, ta dza’a ghudzavafghudza mbrakwa sana skwiha ta luwa.*

²⁶ Ma tsaya tama, dza’a ng-han̄ta lu ta saha Zwan̄a mndu nda mbraku ma ghwayak, ta wudaku katakata ma glakwani ta saha tsi dza’azlay.

²⁷ Ghwanafha ta duhwalha Lazglafta, ŋa sli’a tan̄ ta kdavakta ghəŋa hadik tender,† kulam ta slrəŋa luwa, ŋa tsakaktá mnduhani dagab tsi.

Tagha skwi ta ghəŋa ghuraf

Mat 24:32-35, Luk 21:29-33

²⁸ «Nghawa skwi ta magaku nda ghuraf ba! Ka nda ngha kuni ta ghuraf ta daku katsi ná, gi nda sna kuni kazlay: Ndusa dəwiŋ tama kə’a.

²⁹ Mantsa ya guli, ka nda ngha kuni ta tsa skwiha ya ta magaku katsi ná, ka snan̄ta kuni kazlay: Ta tvi səla Zwan̄a mndu ka saha tama kə’a.

³⁰ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, had na mnduha ta na zamana gita na dza’a kduta dekdek kul slatá tsa skwiha ya wa.

³¹ Luwa nda hadik ná, dza’a kdú kda. Ama gwađa da ná, had dza’a kuduta wa. Nzawanza hzlen̄a, yaha kuni hani.

Lazglafta yeya nda sna ta kdakwa ghəŋa hadik

Mat 24:36-44

³² «Ta ghəŋa gwađa ta tsa fitik ya ná, had mndu nda sna ka ta wati luwa tsi wa. Dər duhwalha Lazglafta ta luwa, dər zwan̄ani, sna a həŋ wa. Ba Da turtukwani yeya nda sna ta tsa fitik ya.

³³ Daswa ka kuni! ka nzata kuni hzlen̄a nda fatá ghəŋa ghuni, sna a kuni ka yawu dza’a sagha tsa fitik ya wa.

³⁴ Tsa skwi ya ná, dza’a nza-kway manda zə’ala həga ta vrakta ta za wliwani. Ma sli’ani, ka zlan̄tá tsi ta həgani ma dzva gwal ksanatá slnani, daganafha ta slna tan̄ ta həŋ. Ka ngha ka ta həga, ka’a nda mnda ngha həga, ka nzata ka

* 13:25 Gray nda Isaya 13:10, 34:4, Azekiyel 32:7, Yuwel 2:10, 3:4. † 13:27 Gray nda Vrafta ta Zlahu 30:4, Zakari 2:10 Nehemi 1:9.

hzleŋa, ka'a guli. Ka sli'aftá tsi ka laghwi.

³⁵ Kaghuni guli, hzleŋa fata ghəŋa ghuni kabga snaŋta a kuni ka ta wani luwa dza'a sagha zə'ala həga wa. Ka gahawu tsi, ka ma takala tsi, ka ta waha vazak tsi, ka gasərdək a dza'a sagha tsi, had mndu nda sna wa.

³⁶ Daswa ka kuni da sagha tsi dluk slaghunaghata pslap-sla hani ta kaghuni.

³⁷ Manda va na ta mnə yu ŋa ghuni na ná, mantsa ya ta mna yu ŋa inda mnduha kazlay: Hzleŋa ka kuni fata ghəŋ,) ka'a.

14

Dzra skwi ŋa ksafra Yesu ŋa dzata

Mat 26:1-5, Luk 22:1-2, Yuh 11:45-53

¹ Ta his fitik ka sagha fitika skala Pak, nda skala buradi kul had is mida,* ka zbu gwal dra skwi ŋa Lazglafta nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha ta hidaku ŋa ksafra Yesu ma kdek ma kdek ŋa klay dzata.

² «Yaha da nzakway bađu tsa fitika skala Pak ya tama, kabga ka bađu tsa ka mu ksay katsi ná, ka waya ka skwi da sli'anaftá mnduha ta hwanzabaku,» ka həŋ.

Pghay sana marakw ta urdi ta ghəŋ ŋa Yesu

Mat 26:6-13, Yuh 12:1-8

³ Ma luwa Betani Yesu ta nzaku ka za skwa zay ma həga ga Simuŋ si nda rda mndu tida ya, ka lamə

sana marakw slanaghata nda klatá hwaraka Albastra ndəghamə tsi ta urda sana fu ta hgu lu ka Nar. Nda bla dzva tsa urdi ya katakata. Ka blaghutá tsi ta wa tsa hwarak ya, ka bəzrləganatá tsa urdi ya ma ghəŋ ta Yesu.

⁴ Ka kuzlanafra tsi ta san-laha ta ŋuduf, ka ruruŋwaku həŋ ta ruruŋwaku. Ka həŋ mantsa: «Kabgawu ta kəl lu ka badza urdi ka bətbət na?

⁵ Ta skwi má ŋa klafta ka skwapta ŋa mutsaftá suley hkən dərmək†, ka daganafra gwal pdu ná,» ka həŋ ka basanavatá ŋuduf ta tsa marakw ya, ka davay.

⁶ Ama ka Yesu nda həŋ mantsa: «Kabgawu ta kəl kuni ka ghuya danwa ŋa tsa marakw ya? Zlanawa zla, ŋərma skwi tsa skwi ya magiha tsi.

⁷ Gwal ka pduha ná, kawadaga həŋ nda kaghuni inda fitik,‡ laviŋlava kuni ta vla skwi ŋa taŋ dər yawu tsi manda ya ta kumə kuni. I'i ná, gdavata a yu tavata kaghuni wa.

⁸ Kdavakta ŋərma skwi kura tsi, maga tsi. Rdí má ŋa masadivata bađu dza'a da da hadik, tsaya na masadiva tsi na.

⁹ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, inda vli dza'a mnə lu ta Lfida Gwada Lazglafta ma ghəŋa hadik tender, dza'a rusay lu ta skwi maga na marakw na, ŋa hava na marakw na.»

* 14:1 Ngha ta Sabi 12:1-27. † 14:5 Ngha ta Markus 6:37. ‡ 14:7 Gray nda Vrafta ta Zlahu 15:11.

Skwapta Zudas Iskaryut ta Yesu

Mat 26:14-16, Luk 22:3-6

10 Ka sli'áftá Zudas Iskaryut. Tsatsi ná, tekwa mataba duhwalha ghwanjpdə his, Ka laghu tsi da slanaghatá gwal dra skwi ŋa Lazglafta. «Dza'a vlaghunavla yu ta Yesu ma dzva ghuni,» ka'a nda həŋ.

11 Tahula mnanatani ta tsa gwada ya ta həŋ, ka rfu həŋ ta rfu. «Dza'a vlaghavla aŋni ta tsemi guli,» ka həŋ nda tsi. «Yaw,» ka Zudas. Tahula tsa tama, ka ŋavata Zudas ka psa tvi dza'a kəl tsi ka vlanjtá Yesu ta həŋ.

Zay Yesu ta skwa zay ŋa skala Pak

Mat 26:17-25, Luk 22:7-14,21-23, Yuh 13:21-30

12 Bađu tsa tanjana fitika skala skwa zay kul had is mida ya, bađu tsaya ta hna lu ta tuwak ŋa maga tsa skala Pak ya. Ka duhwalhani nda Yesu mantsa: «Ga ta kuma ka ta payafta mu ta vli ŋa maga skala Pak na?» ka həŋ.

13 Ka ghunaftá tsi ta gwal his mataba duhwalhani. Ka'a nda həŋ mantsa: Lawala da huda luwa, dza'a guyaku kuni nda sana mndu ta kla bzleghwa imi, ka dza'a kuni mistani.

14 Ka dza'a lamə da həga ga tsi ya ná, ka mnanatá kuni ta zə'ala həga ma tsa həga ya kazlay: Ga tsa vli dza'a kəl yu ka za skwa zay ŋa skala Pak kawadaga nda duhwalha da ya na? ka

mghama ŋni, ka kuni dazlay nda tsi, ŋa maraghunatani.

15 Ya dza'a maraghunamara ta vli ma sana dzuguvi ta ghəŋa sana həga nda payatá inda huzlaha mida. Hada dza'a payamafta kuni ta skwi ŋa za skwa zay ŋa skala Pak, ka'a.

16 Ka sli'áfta tsa duhwalha ya, ka laghwi da hudluwa, ka slafta həŋ ta inda tsa skwiha ya, manda va ya mnanaf Yesu ta həŋ. Ka datá həŋ ta skwa zaya skala Pak hada.

Sani ma kaghuni dza'a skwaptá i'i, ka Yesu

17 Gahawu tama, ka lagha tsi kawadaga nda duhwalhani ghwanjpdə his.

18 Nda nza nzakwa tan tama ta za skwa zay həŋ, ka Yesu mantsa: «Kahwathwata ta mnaghunata yu, mamu mndu turtuk mataba ghuni ta zə mu ta skwa zay kawadaga nda tsi, dza'a vlatá i'i ma dzva mnduha§,» ka'a.

19 Rəmasas ka vgha tan. «I'i a wu su'u na? I'i a wu su'u na? I'i a wu su'u na?» ka həŋ turtuk turtuk nda tsi.

20 «Mndu turtuk mataba na kaghuni ghwanjpdə his ta zə mu ta skwa zay ma hliba turtuk* na tsa mndu ya.

21 Wya te'uwa, Zwanja mndu ná, dza'a mtaku manda ya nda ghada vindatani ma gwada Lazglafta.† Ama danjwa ŋa mndu dza'a vlata Zwanja mndu ma dzva mnduha ŋa dzata. Dər ya má

§ 14:18 Gray nda Zabura 41:10.

* 14:20 Ngha ta Zabura 41:10.

† 14:21 Ngha

ta Zabura 22:2-19 nda Isaya 53.

kwál lu yatá tsa mndu ya,»
ka'a nda hən̄.

*Tahanata Yesu ta za skwa
zay nda ghuba*

*Mat 26:26-30, Luk 22:14-
20, 1Kwa 11:23-25*

²² Ta zə hən̄ ta skwa zay,
ka klaftá Yesu ta tsa buradi
ya, ka rfanaghatá tsi ta
Lazglafta, ka ɓalanafatá tsi ta
hən̄. Ka'a nda hən̄ mantsa:
Nanana ná, slu'uvgha dá ya,
zlgħawazlgha, ka'a.

²³ Tahula tsa, ka klaftá tsi
ta leghwa ka rfanaghatá tsi ta
Lazglafta, ka vlar̄tá tsi ta hən̄.
Ka zlgħaftá hən̄ ka ɲaɲa'ata
demdem.

²⁴ Ka'a nda hən̄ mantsa:
«Nanana na usa dá ya. Nana
usa dá ná, dza'a pghupgha
ɲa slər̄ba zughu mataba
mnduha demdem nda
Lazglafta.‡

²⁵ Kahwathwata ta
mnaghunata yu, had̄ yu dza'a
səglar̄tá ima yakwa fwa inabi
ha ka labə ta fitik dza'a kəl yu
ka sa lfɪdani ma ga mghama
Lazglafta wa,» ka'a nda hən̄.

²⁶ Ka fafanaftá hən̄ ta laha §
zləzlva Lazglafta, ka sli'aftá
hən̄ ka dza'a ta ghwá zaytun̄.

*Sna a yu ta kagha wu, ka
Piyer nda Yesu*

*Mat 26:31-35, Luk 22:31-
34, Yuh 13:36-38*

²⁷ Ta labə hən̄ ta tvi, ka
Yesu nda hən̄ mantsa: «Dza'a
hwahwayaghu hwahwaya
kuni ka zliɪvata,* » ka'a nda
hən̄. Wya te'uwa nda vinda
da Lazglafta kazlay:

Dza'a dzadza yu ta mnda
ngha tuwak, ɲa ga-
zlaghuta tuwakha
kə'a†.

²⁸ «Dza'a dzadza lu ta
i'i, ama tahula sli'agabta
da, dza'a tinlaghutinjla yu
ta ɓhadaghata da Galili ka
kaghuni,» ka'a.

²⁹ Ka Piyer nda tsi mantsa:
«Dər hwahwayagħuta lam-
ndu ka zlavaghata, i'i,
zlavaghata a yu dekdek wa,»
ka'a.

³⁰ Ka Yesu nda tsi guli
mantsa: «Kahwathwata ka yu
ta mnaghata wa, ta vana
rvidik gita u ná, ma kɪaku
vazak ka wahata kamahis,
dza'a mnamna vərda kagha
hkən̄ səla kazlay: Sna a yu ta
na mndu na wu kə'a.»

³¹ Ama ka Piyer vrəglinjá
zlgħanaftawi nda mbraku
nda mbraku mantsa: «Dər
má ɲa dzatá i'i kawadaga nda
kagha tsi, had̄ yu dza'a mnay
kazlay: Sna a yu ta kagha wu
kə'a wu,» ka'a nda tsi. Manda
va tsaya, ka pɪakwa sanlaha
nda tsi guli.

*Ndəba dzva Yesu ma Getse-
mani*

*Mat 26:36-46, Luk 22:39-
46*

³² Ka ɓhadaghatá hən̄
da sana vli ta hgu lu ka
Getsemene.‡ Lagha tan̄ da
tsa vli ya, «nzawanza hadna
ta dza'a yu da maga du'a,» ka
Yesu nda duhwalhani.

³³ Ka hgana'atá tsi ta i Piyer
nda Yakubu nda Yuhwana
kawadaga nda tsi. Ta mbəɪap
a hən̄ ta səla wu ná, ka ksafatá

‡ 14:24 Gray nda Sabi 24:8, Irmiya 31:31-34. § 14:26 Ngha ta Zabura 113-118.

* 14:27 Ngha ta Zakari 13:7. † 14:27 Ngha ta Zakari 13:7. ‡ 14:32 Ngha ta
Mata 26:36.

zləŋ ta Yesu ka ghuyay ma vgha.

³⁴ Ka'a nda həŋ mantsa: Tdatda ɲudufa da katakata ta kuma dzihata, nzawanza hadna ndiri, ka'a nda həŋ.

³⁵ Tahula tsa ka mbəɗaptá tsi ta səla dau' manda a, ka zləmbatá tsi ta hadik, ka ndəbə tsi ta dzvu da Lazglafta: Ka má ta magaku tsi katsi ná, ka laghula na ghuya ɗaŋwa na ta ghəŋa da, ka'a.

³⁶ Ka'a guli: «Aba, Da, had skwi kul laviŋtá ka ta magay wa, klinkla ta na gruma dza'a yu say na! Nziyanza tsi tama, manda ya ta kumə i'i a wa, ama ka nza tsi manda ya ta kumə kagha,» ka'a.

³⁷ Ka sli'aftá tsi ka vrakta slanaghatá duhwalhani, ka slanaghatá tsi ta həŋ ta hani. Ka'a nda Piyer mantsa: «Simuŋ, ta hani ka ra? Laviŋ a ka ta nzɗavata ta nzaku ndiri ɗər ka ki'a ra!

³⁸ Nzawanza ndiri, ka ndəbə kuni ta dzvu yaha kuni da zləmbamta ma ghwadaka skwi dza'a dzghaghunata,» ka'a nda Piyer. «Nda sna yu ta kumay ɲudufa ghuni ta maga skwi ɗina, ama had mbrakwa slu'uvgha wa,» ka'a nda həŋ.

³⁹ Ka vrəglaghutá tsi da maga du'a manda va tsa ya kay guli.

⁴⁰ Ka sli'iglaftá tsi ka vrəglakta slanaghatá həŋ. Ta vraktá tsi ná, ta zuŋura hani həŋ kay guli. Ka sli'anaftá tsi ta həŋ. Triɗ traptra həŋ ta skwi ɲa mnanata, kabga nda ghuya həŋ da hani. Ka

vrəglaghutá tsi.

⁴¹ Ka vrəglaktá tsi ɲa mahkəna səla, ka'a nda həŋ mantsa: «Tata hani kuni ka mbi'a vgha ghuni tama 6a? Nda kɗa, nda maga fitikani tama. Wana vlanɗla lu ta Zwaŋa mndu ma dzvu ta gwal dmaku.

⁴² Sli'afwasli'a, mbaɗma guya həŋ, wya ndusakta tsa mndu ta vlatá i'i ma dzva taŋ ya,» ka'a nda həŋ.

Ksaftá Yesu

Mat 26:47-56, Luk 22:47-53, Yuh 18:3-12

⁴³ Tata tsa gwada ya Yesu, ta lagha Zudas ta nzakway tekw mataba duhwalha ghwanɗɗə his. Ka lagha tsi kawadaga nda tskatá mnduha, nda huzla lmu da həŋ da slanaghatá Yesu. Tsa mnduha ya ná, ghunatá mnduha mali ta ghəŋa gwal dra skwi ɲa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ɲa mnduha, nda la galata mndu ya.

⁴⁴ Tsa Zudas ya ná, tsatsi ta vlanɗtá həŋ. Tinlaghutinla ta mnanatá həŋ kazlay: Ka nda nga kuni ta tsa mndu dza'a lagha yu da brusata ya ná, ya vani tsaya. Ka gi ksafta kuni, ka kla kuni, yaha kuni da walaŋta zlinɗa, ka'a nda həŋ.

⁴⁵ Bhadaghatani, ka gavadaghatá tsi tavata Yesu. «Zgu tsa Maləma ɗa,» ka'a ganaghatá zgu ka brusay.

⁴⁶ Ka gi sli'adaghatá tsa mnduha ya ksaftá Yesu.

⁴⁷ Ka gi tshagaptá sana mndu tavata Yesu ta

kafayani, ka gi tsaghutá sləmənǝ§ sani ma kwalva tsa mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ya.

⁴⁸ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Nya ta maguta kəl kuni ka sli'agaghata nda huzla lmu da ksa i'i, gənda yu ra?

⁴⁹ Ya wya kawadaga yu nda kaghuni ta tagha skwi ma həga Lazglafta tazlay, hada kaghuni, kabgawu kwal kuni ksaftá i'i? Wya nana skwi ta magaku na ná, ŋa nzakwani manda ya mna gwada Lazglafta ya,» ka'a.

⁵⁰ Ka hwahwayaghutá* duhwalha Yesu ka zlanavata.

⁵¹ Ka sli'aftá sana galaḅay ka mbaḅa mistani, nda tsatá gwada ta vghani, ka kumə lu ta ksafta,

⁵² ama ka slurtiŋtá tsi ta lgutani ka hwayaghuta ka fərdi'u.

Yesu ta kəma guma

Mat 26:57-68, Luk 22:54-55,63-71, Yuh 18:13-14,19-24

⁵³ Ka klaghatá həŋ ta Yesu da mala gwal dra skwi ŋa Lazglafta. Hada, ka tsakatá inda gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu tani, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha tani, ka tsakatá həŋ.

⁵⁴ Ta klə həŋ ya, mbaḅaka Piyer ka mbaḅa ta hulani ta hulani, ha ka lamə tsi da daḅa tsa həga ga mali ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta ya. Ka nzatá tsi hada ka slina vu kawadaga nda kwalvaha.

⁵⁵ Mbaḅa maliha ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tsa guma, ka zba skwi dza'a kəl lu ka mutsaftá rutsak nda inda tsakalawi ta ghəŋa Yesu, kabga ŋa mutsaftá dzata, trid mutsaf a həŋ wa.

⁵⁶ Nda ndəgha gwal ta vaza rutsak ta Yesu† mndani, ama la a tsa gwada taŋ ya ta tva turtuk wa.

⁵⁷ Ka sli'anafatá sanlaha ta gwada ta ghəŋani. Ka'a nda həŋ mantsa:

⁵⁸ Sniŋsna ŋni ta mnayni kazlay: «Dza'a tasiŋtá na həga Lazglafta baf lu nda dzvu na yu, ka vranafatá da ta bafta baḅu mahkən kul ksaŋtá mndu,‡» ka'a.

⁵⁹ Kulam nda tsaya tani, la a tsa gwada taŋ ya ta tva turtuk wa.

⁶⁰ Ka sli'aftá mal ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta mataba tsa tsakatá vgha mnduha ya. Ka'a nda Yesu mantsa: «Nu kul zlghə kagha ta wa na skwi ta mnə mnduha ta kagha na katək na? Ari sna a wa a kagha na?»

⁶¹ Tsərida, ka Yesu nzata, zlgha a ta wani wa. Ka dawuglaŋtá tsa mal ta ghəŋa gwal dra skwi ya da tsi. «Kagha Kristi ta nzakway ka Zwaŋa Lazglafta nda tfawi ta ghəŋani ya ra?» ka'a nda tsi.

⁶² Ka Yesu zlghanaftá mantsa: «Ani, i'i ya. Dza'a nda ngha kuni ta i'i Zwaŋa mndu ta nzaku nda ga zeghwa Lazglafta nda mbra. Dza'a nghay kuni ta saha da

* 14:50 Gray nda 14:27. † 14:56 Gray nda Zabura 27:12, 35:11. ‡ 14:58 Ngha ta Yuhwana 2:19. § 14:62 Ngha ta Zabura 110:1 nda Daniyel 7:13.

ma kusay ta luwa^S guli,» ka'a.

⁶³ Na snaŋta tsa mal ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta ya ta tsa gwada ya, ka kwahinŋtá tsi ta lgutani. Ka'a nda həŋ mantsa: «Nu tata zbəgəltá mu?»

⁶⁴ Nda sna kuni ta tsa ŋaslani ya ki'e, kinawu ka kaghuni ta ghəŋani?» ka'a. Prək ka dzatá na mndu* na, ka həŋ demdem.

⁶⁵ Ka gi tafə sanlaha ta sərdək tida, ka hbanamtá həŋ ta patak ma kuma, ka dəŋəzlay. Ka həŋ nda tsi mantsa: Tsatsaf tsatsa ta tsa mndu ta dzughusta ya, ka həŋ nda tsi. Ka vlanŋtá həŋ ta la kwalvaha, ka dghar† tsahaya guli.

*Hkən mnay Piyer kazlay
sna a yu ta Yesu wu kə'a*

Mat 26:69-75, Luk 22:56-62, Yuh 18:15-18,25-27

⁶⁶ Tata nzaku Piyer nda-gahadik ma daɓa həga, ka sagha sana marakw ta nzak-way tekwa mataba kwalvaha ka mi'aha ga mal ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta.

⁶⁷ Ka nghanŋtá tsi ta Piyer ta slina vu. Ka vits tsi, «Si kawadaga kagha nda tsa Yesu la Nazaret ya,» ka'a nda tsi.

⁶⁸ «Kay! Sna a yu ta na skwi ta mnə ka na wu, sna a yu ta va na mndu ta mnə ka na guli wu,» ka'a. Ka gi sli'aftá tsi ka laghwi da dzuguva watgha. [Ka wahatá vazak.]

⁶⁹ Ka ngehlanŋtá va tsa marakw ya. Tekw nana

mndu na mataba tsa mnduha ya, ka'a nda tsa mnduha ma tsa vli ya kay guli.

⁷⁰ «Kay! I'i a wu,» ka'a kay guli. Bats nzda, ka tsa gwal ta nzaku hada ya nda Piyer kay guli mantsa: «Dər ki tsi, vara a kagha mataba tsa mnduha ya wu, kagha ná, mnda la Galili ka,» ka həŋ nda tsi.

⁷¹ Ka zraftá Piyer ta ksi'a ghəŋani ka wadu. Ka'a mantsa: «Sna a yu ta na mndu ta mnə kuni na dekdek wu,» ka'a.

⁷² Ka gi wahatá vazak ka mahis. Snaŋta Piyer ta tsa wahata vazak ka mahis ya, hizl sagha tsa gwada mnana Yesu kazlay: Ma kdaku vazak wahata ka mahis ná, dza'a mnay ka kazlay: Sna a yu ta kagha wu kə'a ya tsa da ghəŋani. Ka gi sli'aftá tsi ka laghwi da hərɓa taw.‡

15

*Kladaghata Yesu ta kəma
Pilatus*

Mat 27:1-2,11-14, Luk 23:1-5, Yuh 18:28-38

¹ Tsadakwa vli, ka gi tskavatá maliha ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ka dzrəku kawadaga nda la galata mndu, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha, nda gwal tsa guma demdem. Ka habaftá həŋ ta Yesu. Ka klaftá həŋ ka laghwi vlanŋtá Pilat ka ŋumna.

² Tahula kladaghata taŋ ta Yesu da Pilatus, ka dawarŋtá Pilat da tsi. Ka'a mantsa: «Kagha mghama la Yahuda

* 14:64 Ngha ta Zlahu 24:16. † 14:65 Gray nda Isaya 50:6. ‡ 14:72 Ngha ta 14:30.

ra?» ka'a nda tsi. Manda ya mna ka,* ka Yesu nda tsi.

³ Ka vazə maliha ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ta rutsakha kavghakavgha ta Yesu.

⁴ Ka dawuglantá Pilat da Yesu, «Mbəda a ka ra, ari sna a wa a ka ta na skwiha ta mnə həŋ ta kagha na na?» ka'a nda tsi.

⁵ Tsərid nzanza Yesu kul mbədanaghata dər ka turtuk. Ka vlanťá tsi ta ndanu ta Pilat.

Tsanaghatá guma mtaku ta Yesu

Mat 27:15-26, Luk 23:13-25, Yuh 18:39–19:16

⁶ Tsaw inda fitika skala Pak ya ná, ta snusna Pilat ta zlinistá mndu turtuk ma gamak ta həŋ. Mndu dawəŋ həŋ ta zlinista tsi ta həŋ.

⁷ Ma tsa fitik ya, mamu sana mndu ta hgu lu ka Barabas, ksaf lu ka famta ma gamak kawadaga nda sanlaha ma mnduha, kabga dzata taŋ ta mndu ma vla zlərdawi nda ŋumna.

⁸ Mbada dəmgə ka sli'adaghata da Pilatus, «Zliŋniszla ta mndu turtuk manda ya snu ka ta magəŋnata,» ka həŋ.

⁹ «Ta kumay kuni ta zlighunista da ta mghama la Yahuda ra?» ka Pilat nda həŋ,

¹⁰ kabga nda sna ka mnay kazlay: Ka draku kladaghata maliha ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ta Yesu kə'a.

¹¹ Ama mbada maliha ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ka ŋavata, ka bara

mnduha ŋa mnay taŋ kazlay: Zliŋnis Barabas, zliŋnis Barabas, ka'a nda Pilatus.

¹² Ka vrəgliŋťá Pilat ta daway da həŋ: «Ka si mantša tsi, nu ta kumə kuni ta magay da nda na mndu ta hgu kuni ka mghama la Yahuda na?» ka'a nda həŋ.

¹³ Ka hləglaftá həŋ ta wi: «Zləŋafzləŋa ta udzu, ka həŋ nda tsi.»

¹⁴ Ka Pilat nda həŋ guli mantša: «Kabgawu, nahgani va ghwadaka skwi maga tsi? Ka hləglaftá həŋ ta wi nda mbraku, Zləŋafzləŋa ta udzu!» ka həŋ nda tsi.

¹⁵ Tsa Pilat ya, ta kumay ta zdənafta ŋuduf ta dəmgə. Mantša, ka zlinistá tsi ta Barabas ta həŋ, ta vlanťá tsi ta Yesu ma dzvu ta la sludzi ŋa slvanapta. Tahula tsa, ka zlanəŋťá tsi ta həŋ ŋa zləŋafta ta udzu.

Gagay sludziha ta Yesu

Mat 27:27-31, Yuh 19:2-3

¹⁶ Ka zlgħagħutá sludziha ta Yesu ma dzva Pilatus, ka kladamtá həŋ, ta dađi ma həga ma vla nzakwa Pilatus, ka hagadagħatá həŋ ta inda sludziha demdem, ka tska-vata hada.

¹⁷ Ka sudənavatá həŋ ta lguta ma mgham mgham ka dva. Ka daftá həŋ ta teki ka wanamta ma ghəŋ manda zewzewa.

¹⁸ Ka gə həŋ ta zgu ŋani: «Zgu tsa mghama la Yahuda,» ka həŋ nda tsi.

¹⁹ Mbadaka həŋ ka dzay ta ghəŋ nda sarak guli, ka tafa

* 15:2 Ngha ta Mata 27:11.

sərdək tida. Ka tsəlbu hən ta tsəlbu ta kəmani, manda skwi ɲa vla glaku ɲani.

²⁰ Tahula hərəfuta taɲ ta gagay, ka sudaghutá hən ta tsa lguta dva má mgham mgham tida ya, ka sudglanavatá hən ta vərda ɲani. Ka klagapta ka klaghata ɲa zləɲay ta udzu.

Dalafta la sludziha ta Yesu ta udzu

Mat 27:32-44, Luk 23:26-43, Yuh 19:17-27

²¹ Ta labə hən ta tvi, ka guy-atá hən nda sana mnda la Sireɲ ta hgu lu ka Simuɲ, dani ma i Alegzandra nda Rufus† ta vrakta ta wawakwani. Ka mblanaftá hən ta kla tsa udza zləɲa Yesu ya.

²² Ka klaghatá hən ta Yesu da Gwalgwata. Tsa Gwalgwata ya na, manda mnay kazlay: Vla ghudzifa ghəɲ kə'a ya.

²³ Bhadaghata taɲ da hada, ka kumə hən ta sunustá ima inabi laʃanaf lu nda sana skwi ta hgu lu ka mur, ɲa htanaghutá kuzlakwa tsa ghuya ɗaɲwa ya, ama ka kwalaghutá Yesu ta say.

²⁴⁻²⁵ Nzemndi təmbay vli ta zləɲaftá hən ta udza zləɲay, ka vzə hən ta vindima‡ ɲa dagu-vustá lguthani.

²⁶ Vindafha lu nda ta ghəɲani, ta ghəɲa skwi kəl lu ka tsanaghatá guma kazlay: Mghama la Yahuda kə'a.

²⁷ Ka zləɲaftá hən ta gəndaha his ta sana udzuha

tavatani, pal nda ga zəgh-wani, pal nda ga zlabani.

²⁸ [Mantsa ya kdavakta skwi mnə gwada Lazglafta kazlay: Nda mbəda mataba mbsaka gwal ta maga ghwadaka skwi,§] kə'a.

²⁹ Mbada mnduha ta labə nda ta tsa tvi ya, ka gigda ghəɲ ka rarazay, «Yawa a wa! Dza'a tasiɲtasa yu ta həga Lazglafta ka bafta da ma fitik hkən* a ka ka kay ra.

³⁰ Mbanaf mba ta ghəɲa gha kagha ka ghəɲa gha, ka saha ka ta na udza zləɲay na!» ka hən nda tsi.

³¹ Mbada maliha ta ghəɲa gwal dra skwi ɲa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ɲa mnduha ka manay guli: «Mbanafha ta sanlaha ná, ama trid laviɲ a ta mbanafá ghəɲani wu,» ka hən mataba taɲ.

³² «Ka sasa Kristi Mghama la Isra'ila ta na udza zləɲay na ndana tama, ka ngha ɲni, kada zlghafta ɲni nda ɲudufa ɲni!» ka hən. Mbada tsa gwal zləɲaf lu kawadaga nda tsi ya guli ka razay.

Mtakwa Yesu

Mat 27:45-56, Luk 23:44-49, Yuh 19:28-30

³³ Lafa fitik ɗək da ghəɲ, ka nutá vli tɗik ka grusl ta hadik demdem, ha ka laha ta nzemndi hkən ta fitik hawa.

³⁴ Manda magatá nzemndi hkən, ka hgatá Yesu nda mbraku, ka'a mantsa: «Eluhi, Eluhi, lama sabaktani?»

† 15:21 Gray nda Ruma 16:13. ‡ 15:24-25 Ngha ta Zabura 22:19. § 15:28 Ngha ta Lukwa 22:37 nda Isaya 53:12. * 15:29 Ngha ta 14:58 nda Zabura 22:8 nda Yuhwana 2:19.

ka'a. Manda mnay kazlay: Lazglafta da, Lazglafta da, kabgawu zlidivata† ka na? ka'a ya.

35 Snaŋta sanlaha mataba tsa gwal hada ya ta tsa skwi mna tsi ya ná, ka hən mantša: «Wya ta hga Iliya mnda Lazglafta ghalya,» ka hən.

36 Ka gi sli'aftá sani mataba taŋ ka hwayadapta klaftá susu, ka hbuŋta ta wa sarak. Ka tsughumamtá tsi ma ima inabi mastalaŋ, ka tsghədanaftá tsi ta Yesu ŋa sayni.‡ Ta tsghə tsi ya, «Swidwa! Nghama ngha ka dza'a sasa Iliya da klagata ta na udza zləŋay na tsi, kaki tsi,» ka hən.

37 Ama ka wahatá Yesu nda mbraku, ka sabə hafu mida.

38 Ma va tsa fitik ya, ka tavaptá zlala ta watgha lamə da vli nda ghuəba ma həga§ Lazglafta kuyar daga ta luwa dikw ta hadik.

39 Ma tsa vli zləŋaf lu ta Yesu ya, mamu sana mghama sludza la Ruma ta sladakta mbəŋ nda tsi. Manda ng-haŋtani ta mndərga tsa klay Yesu ta hafu ya, ka'a mantša: «Kahwathwata, na mndu na ná, Zwaŋa Lazglafta ya,» ka'a.

40 Mamu sana mi'aha ta sladakta di'inj ka ngha tsa skwiha ta magaku ya guli. Mataba tsa mi'aha ya, mamu i Mari makwa ta Magdala, nda Salume, nda Mari mani ma i Yuses nda Yakubu ta tsne'uwa ya.

41 Ma fitika si nzakwa Yesu ta ma luwa Galili karaku ná, si ta dza'a mistani tsa mi'aha ya ŋa maganata slna. Si nda ndəgha sanlaha ma mi'aha ta sli'adafta mistani da luwa Ur-salima guli.

Padamta Yusufu ta Yesu

Mat 27:57-61, Luk 23:50-56, Yuh 19:38-42

42 Bađu luma Madagala tsa fitik ya, ta kəl lu ka papaya skwiha, kabga dza'a lamla lu da sabat, ka nda dəda fitik.

43 Ka lagha Yusufu mnda luwa Arimate*. Tsa mndu ya ná, ta mnay ta tughwa gwadaha. Tsatsi guli ná, ta kzla ga mghama Lazglafta. Ka draftá tsi ta ŋuduf, ka lagha slanaghatá Pilat ŋa dawaftá tvi ŋa dza'a kla mbla Yesu.

44 Ka ndərmim Pilat ta tsa gi saba hafu ma Yesu misim-misim ya. Ka hgaŋtá tsi ta tsa mghama sludziha ya, ka dawanta da tsi kazlay: Nda kda fitika saba hafu mida ra? ka'a.

45 Manda snanamta tsa mghama sludzi ya, ka zlanantá tsi ta tvi ta Yusufu ŋa dza'a kla mbla Yesu.

46 Ka skwatá Yusufu ta lguta wupay, ka klagata mbla Yesu ta udza zləŋay, ka mbsamta mida. Ka klaftá tsi ka laghi famta ma kulu huhrap lu ma kluluh. Ka taŋwalaktá mghama klam, ka huŋta ta wa tsa kulu ya.

47 Ta nzaktá i Mari makwa ta Magdala nda Mari mani

† 15:34 Ngha ta Zabura 22:2. ‡ 15:36 Gray nda Zabura 69:22. § 15:38 Ngha ta Sabi 26:31-33. * 15:43 Ngha ta Mata 27:57.

ma Yuses, ka ngha vli dza'a kæl lu ka famta.

16

Sli'agabta Yesu nda hafu ma mtaku

Mat 28:1-8, Luk 24:1-12, Yuh 20:1-10

¹ Manda luta sabat, ka sli'aftá i Mari makwa ta Magdala nda Salume nda Mari mani ma Yakubu dzawatá rda urdi ña dza'a masay ta mbla Yesu.

² Ka sli'afta hən, ka 6hadaghatá hən mbessa vzlazlan ta kulu gasərdək bađu dəmas.

³ Ta labə hən ta tvi, ka hən mantša: Wa dza'a tañwalaghutá tsa klam ta wa tsa kulu ya tama? ka hən.

⁴ Ndusadaghata tañ, kə'a ka hən ná, tañwalaghutañwala lu ta tsa mghama klam ya di'in nda wa tsa kulu ya.

⁵ Ka gi lamə hən da tsa kulu ya. Ka slanaghatá hən ta sana duhwal ta nzaku hada nda ga zeghwi, nda sudatá ta lguta ñusliñ zutut ta vghani. Ng-hañta tañ, mbađaka hən ka ghudzafta da zləñ.

⁶ «Ma zləñ kuni ta zləñ, nda sna yu kazlay: Yesu mnda la Nazaret si zləñaf lu ya ta psə kuni» kə'a. Ta had hadna wa. Sli'afslí'a nda hafu ka laghwi. Wana tsa vli si kæl lu ka fatá mblani ya.

⁷ Lawala da mnanatá i Piyer nda sanlaha ma duhwalhani kazlay: Tiñəl tsatsi dza'a 6hata ma Galili. Hada dza'a nghañta kuni manda

ya si mnaghuna tsi,* ka tsa duhwal ya nda hən.

⁸ Ka ndagaptá tsa mi'aha ya ma kulu, ka hwaya. Ta ghudzaku hən da zləñ. Ka kwalaghutá hən ta mna tsa gwada ya ña mndu, kabga nda ksa hən da zləñ.

Marañta Yesu ta vghani da Mari Magdala

Mat 28:9-10, Yuh 20:11-18

⁹ [Manda sli'agabta Yesu gasərdək bađu dəmas, tiñəl Mari makwa ta Magdala, ya ghzligiñ tsi ta duhwalha halaway ndəfəñ mida ya, marava tsi da tsi.

¹⁰ Ka sli'aftá tsa marakw ya ka laghwi da mnay ña gwal si kawadaga nda Yesu, ta nzaku hən sasgama ka taw.

¹¹ Wa a Yesu nda hafu, nda ngha i'i nda ira da, ka'a nda hən. Ka kwalaghutá hən ta zlghaftá tsa gwada ya.

Maravata Yesu da sana duhwalhani his

Luk 24:13-35

¹² Tahula tsa, ka maravatá Yesu ka sani ma mndu tskəm da duhwalhani his ta mbađa ta tvi ta dza'a tahula luwa.

¹³ Ka vraktá hən da Ursalima, ka rusu hən ña sanlaha. Ama ka kwalaghutá tsahaya ta zlghaftá tsa gwada ya guli.

Maravata Yesu da duhwalhani ghwanpdə ndeñ

Mat 28:16-20, Luk 24:36-49, Yuh 20:19-23, Slg 1:6-8

¹⁴ Tahula tsa guli, ka maravatá tsi ta kəma duhwalhani ghwanpdə ndeñ ta zə hən ta skwa zay. Ka davanaghatá tsi ta hən: Nu kul zlghaftá

* 16:7 Ngha ta 14:28.

kuni ta gwada tsa gwal ta nghanjá i'i ta sli'agapta ya, tǎntǎnja ghǎnja ghuni, ka'a nda hǎj.

ta hǎj nda ma magay tǎj ta mazǎmzǎm.]

¹⁵ Ka'a nda hǎj tama mantsa: Lawala ta ghǎnja hadik tender, ka mna kuni ta Lfida Gwada Lazglafta ɲa inda mnduha.†

¹⁶ Inda mndu dza'a zlglafta nda ɲuduf, ka maganaftá lu ta batem, dza'a mbaku. Ama mndu dza'a kwal kul zlglafta, dza'a tsanaghatsa Lazglafta ta guma.

¹⁷ Wya ɲizla dza'a maranjá gwal ta zlglaftá i'i: Nda hga da, dza'a ghazlay hǎj ta duhwalha halaway ma mnduha, dza'a gwaday hǎj ta sana Lfida Gwada.

¹⁸ Dǎr ksafha hǎj ta nahadik nda dzvu, dǎr suha hǎj ta gruma, had sana skwi dza'a maganata tsi ta hǎj wa. Dza'a fafanaghafafa hǎj ta dzvu ta gwal kul dughwanaku, ɲa mbambafta tǎj, ka Yesu nda hǎj.

*Vraghuta Yesu ta luwa
Luk 24:50-53, Slg 1:9-11*

¹⁹ Tahula mnanata Mgham Yesu ta tsa gwada ya ta hǎj, ka klaghatá Lazglafta ta luwa, ka nzanatá tsi nda ga zeghwani.‡

²⁰ Hahǎj guli, ka sli'aftá hǎj ka laghwi da mna tsa Lfida Gwada Lazglafta ya ma inda vli. Ka katu Mgham Yesu ta hǎj ma mna tsa gwada ya, ɲlanaghaha ta tsa gwada ya

† 16:15 Slna gwal ghunay 1:8. ‡ 16:19 Gray nda Slna gwal ghunay 1:9-11.

Gwada ta sabi da Lukwa

Zlrafta Lukwa ta gwadani

¹ Ari nɛrma Tawfilus, nda ndɛgha mnduha ta nɛvata ka vinda gwada ta ghɛnɛ skwiha ta luta mataba nɛni.

² Ka vindafta hɛnɛ manda va skwi nghanɛ gwal ta nzakway ka maslɛmtsɛka tsa skwi ya, ta nuta ka gwal mna gwada Lazglafta daga tanɛtanɛ.

³ Ka nɛvatá i'i guli ka psa snanɛta dɛna ta skwiha ta luta daga tanɛtanɛ nɛ vindaghafta nda tvani a mala da Tawfilus,

⁴ kada snanɛta ka ta kdavakta vɛrda skwiha mutsaf ka ta tagha skwi ta ghɛnɛjani.

I Zakari nda Elizabet

⁵ Mantsa tama, ma fitika nzakwa mgham Hiridus ta ga mgham ta hadika Zudiya, mamu sana mndu ta dra skwi nɛ Lazglafta, Zakari hgani mataba mndɛra la Abiya mndɛra gwal ta dra skwi nɛ Lazglafta. Elizabet hga markwa tanɛ ta sabi nda ma mndɛra la Haruna.

⁶ Tuɗukwa mndu hɛnɛ his his ta wa ira Lazglafta. Ta snay hɛnɛ ta zlaɛa Lazglafta nda skwa dzahayhani, had maslavinza ta ksantá hɛnɛ wa.

⁷ Mutsaf a hɛnɛ ta zwanɛ dekdek wa, kabga ka dzɛghɛnɛ Elizabet, lula ima tanɛ guli.

Dza'a nɛtsay ka ta zwanɛ ka duhwala Lazglafta nda Zakari

⁸ Ma sana fitik, ta maga slna tsa dra skwi ya Zakari ta kɛma Lazglafta, kabga mbɛdagagha mbɛda fitik nɛ magay mndɛra tanɛ ta tsa slna ya,

⁹ ka zbaptá lu nda vindima ta Zakari nɛ lami da hɛga Lazglafta da dra urdi manda ya snu gwal ta dra skwi nɛ Lazglafta ta magay. ¹⁰ Magatá tsa fitika dra urdi ya, ka sli'aftá tsi ka lami da hɛga Lazglafta da dra tsa urdi ya, ta magɛ dɛmga ta du'a ma bli.

¹¹ Má tsa tama, gi ka zlagaptá duhwala Lazglafta ta kɛma Zakari, ka sladata nda ga zeghwa tsa gwir ta drɛ lu ta urdi ya.

¹² Na gi nghanɛta Zakari, ka ghudzaftá tsi da zlɛnɛ, srav vghani.

¹³ «Ma zlɛnɛ ka ta zlɛnɛ Zakari, wana tsu'aftsu'a Lazglafta ta ndɛba dzva gha. Dza'a yagha ya markwa ghuni Elizabet ta zwanɛ zgun nɛ tsanaftá gha ta hgani ka Yuhwana,

¹⁴ dza'a rfay ka ta rfu katakata, dagala gwal dza'a rfu ta ghɛnɛjani guli.

¹⁵ Ka mndu dagala dza'a nzakwa tsi ta kɛma Lazglafta. Had dza'a sa ima inabi dɛr skwi ta ghuya mndu wa. Dza'a ndɛghundɛgha nda Sulkum nda ghuɛa daga ma huɗa mani.

¹⁶ Dza'a nda ndɛgha zwana la Isra'ila dza'a vranakta tsi da Lazglafta Mghama tanɛ.

¹⁷ Ta kɛma ta kɛma dza'a dza'a tsi nda slnani ta kɛma Lazglafta nda Sulkum, nda

mbraku manda ɲa Iliya ɲa dzranafá* nzaku mataba dadaha nda zwana taɲ, ɲa vranaktá ghəɲa gwal ta maga ghwadaka skwi ka ɲərma mnduha. Mantša ya dza'a payafta† tsi ta mnduha ɲa fata taɲ ta vgha ɲa Lazglafta,» ka tsa duhwala Lazglafta ya nda tsi.

18 «Waka yu dza'a sɲaɲtá skwi mantša? Wana i'i halata mndu yu, markwa ini guli nda hala,» ka Zakari nda tsi.

19 Ka tsa duhwala Lazglafta ya zlgħanaftawi mantša: «I'i Gabriyel‡ ya, ta sladu ta kəma Lazglafta ɲa maganatá slna. Tsatsi ta ghunighata ɲa gwadgaghata, ka mnaghata tsa Lfida Gwada ya.

20 Ndana tama, wana ka dza'a nuta ka rgha. Laviɲta a ka ta gwada ha ka sagha fitika magata tsa skwiha ya wa, kabga zlgħaf a ka ta tsa skwi dza'a magaku ma fitikani mnagha yu ya wu,» ka'a.

21 Ta nzatá mnduha ka kzla saba Zakari, sew sabə a wa. Ka ndanu həɲ ta ndanu: «Nu ta slanaghata ma həga Lazglafta tama?» ka həɲ.

22 Manda sabani, ka traptá tsi ta gwada nda tskatá mnduha, gi ka tsatsaftá həɲ kazlay: Mamu mazəməzəm ta slanaghata ma həga Lazglafta kə'a. Laviɲ a ta gwada nda wi nda həɲ wu, mbaɲa ka mnay nda dzvu ɲa taɲ.

23 Tahula kɲuta fitika maga

slnani, ka sli'aftá tsi ka laghwɪ dzaghani.

24 Nzɲava a tahula tsa wu, ka zlgħaftá markwa taɲ Elizabet ta huɲi. Ka zatá Elizabet ta tili hutaf ta ɲifa vgha. Ka'a mantša:

25 «Zɲakatahuɲi ya magiha Mgham Lazglafta, ka skwa hula si nzakwa ɲa ta kəma mnduha ɲa, kabga ta ya a yu ta zwaɲ wa. Ama ka tawatá Lazglafta ta hidahida ta i'i ndana, ka klaghutá tsa hula ya ta ghəɲa ɲa,» ka'a.

Dza'a ɲatsay ka ta zwaɲ, ka duhwala Lazglafta nda Mari

26 Ta mamku' a tilani, ka ghunaftá Lazglafta ta duhwalani Gabriyel da sana luwa ta hgu lu ka Nazaret ma hadika Galili,

27 da sana daghali ta hgu lu ka Mari ta dzugu sana mndu Yusufu hgani ta sabə nda ma mndəra la Dawuda.

28 Ka lamə tsi slanaghata: «Zgu tsa, tfaghaghatfa Lazglafta ta wi katakata. Kawadaga Mgham Lazglafta nda kagha,» ka'a nda tsi.

29 Kɲanafta tsa gwada ya ta Mari, «nu mndəra nana ma ga zgu tama,» ka'a ma ghəɲani.

30 Ka duhwala Lazglafta nda tsi mantša: «Ma zləɲ ka ta zləɲ Mari, zbapzba Lazglafta ta kagha ka tfaghaghatawi.

31 Wana dza'a zlgħafzlgħa ka ta huɲi, ɲa yata gha ta zwaɲa zgun, ɲa tsanafta gha ta hgani ka Yesu.

32 Dza'a nzakway ka mndu dagala, dza'a hgy lu ka

* 1:17 Ngha ta Malatsi 4:6 † 1:17 Ngha ta Malatsi 3:23-24. ‡ 1:19 Tsaya duhwala Lazglafta ghunaf lu.

Zwanja Lazglafta ta luwa ŋa vlanja Lazglafta ta ga mgham manda ŋa dzidzani Dawuda.

³³ Dza'a gay ta mgham ta ghəŋa la Isra'ila ŋa kdekedzen, kdavakta a tsa ga mghamani ya wu,» ka'a.

³⁴ Ka Mari nda tsa duhwala Lazglafta ya mantša: «Kinawu ka skwi dza'a magaku mantša, ya wya ta sna a yu ta zgun wu?» ka Mari.

³⁵ «Sulkum nda ghuḅa dza'a saha ta ghəŋa gha. Mbrakwa Lazglafta ta luwa dza'a bukwaghamta. Tsaya dza'a kəl lu ka hga tsa zwanj nda ghuḅa dza'a yata ka ya ka Zwanja Lazglafta.

³⁶ Ngha a ka ta zba gha Elizabet si kul faftá lu ta ghəŋ ta yayni ta zwanj ná, wa'a nda hudí ndana, mamku' a tilani na nda va tsa halatani ya tani ra.

³⁷ Had sana skwi ta tranaghatá Lazglafta wa,» ka duhwala Lazglafta nda tsi.

³⁸ Yaw, «kwalva Lazglafta i'i, ka maga Lazglafta manda ya mniha ka,» ka Mari. Ka sli'afta duhwala Lazglafta tavatani ka laghwi.

Laghwa Mari ng-hanaghatá Elizabet

³⁹ Ma va tsa fitik ya, ka sli'aftá Mari misimmisim ka laghwi da sana luwa ta ghwá ma hadika Yahuda da ng-hanaghatá Elizabet.

⁴⁰ Ka lamə tsi da həga ga Zakari ka ganaghatá tsi ta zgu ta Elizabet.

⁴¹ Na gi snanja Elizabet ta ga zgwa Mari, gi ka skalavaftá zwanj ma hudani.

Ka ndəghanaftá Sulkum nda ghuḅa ta Elizabet.

⁴² Ka klanjta tsi ta lwi dagala dagala. Ka'a mantša: «Kagha, nda tfawi ta ghəŋa kagha mataba mi'aha. Na zwanj ma huḁa gha na guli, nda tfawi ta ghəŋani.

⁴³ Waka yu mutsa nana ma zdaku kəl mani ma mghama ḁa ka sagha da ini na?

⁴⁴ Nda sna ka ná, ma fitika lama tsa ga zgwa gha ya tsərah da sləmənja ḁa, ka skalavaftá na zwanj ma huḁa ḁa na da rfu.

⁴⁵ Nda tfawi ta ghəŋa kagha, kagha ta zlghaftá skwiha mna gha lu ta dza'a magaku kahwathwata daga da Mgham Lazglafta ya.»

Fa laha Mari

⁴⁶ Ka Mari mantša:

«Ta zləzlvay yu ta Lazglafta.

⁴⁷ Ta taku ŋudufa ḁa da rfu ta ghəŋa tsatsi mnda mba i'i,

⁴⁸ kabga ḁvafḁva ta nghapta ka kwalvani nda hta. Wana daga ndana, nda tfawi ta ghəŋani ka inda zivra mnduha dza'azlay nda i'i,

⁴⁹ kabga dagala ŋərma skwiha magiha Lazglafta nda mbra.

Nda ghuḅa həga Lazglafta.

⁵⁰ Tawa hidahidani ná, nda nza ŋa dekdek ta ghəŋa gwal ta zləŋay.

⁵¹ Nda dzvani maranja tsi ta mbrakwani, ka gh-zlinjta tsi ta gwal ta gla ghəŋ, nda ghərḁaku ma ŋudufa tanj.

52 Ka slisliḡwintá tsi ta sanlaha ma gwal dagaladagala ta dughurukwa dasu, ka kapanaftá tsi ta gwal nda hta,

53 ka baghanaftá tsi ta gwal ma maya nda skwiha zdázda, ka ghzliḡntá tsi ta gwal gadghəl bđadar.

54 Manda ya tanaf tsi ta imi ta sləməḡ ta dzidzihamu, ka katanḡtá tsi ta la Isra'ila mnda maganata slna,

55 ka havaptá tsi ka tawa hidahidani ḡa Abraham nda inda zivrani tani ḡa dekdek,» ka'a.

56 Ka nzatá Mari kawadaga nda Elizabet ta kla tili hkən, tahula tsa ka vraghutá tsi dzaghani.

Yagatá Yuhwana

57 Mantsa, ka sagha fitika dgakwa Elizabet, ka yatá tsi ta zwanḡa zgun.

58 Ka snanḡtá sləvdahani nda la tanḡ ta tsa ḡərma zdaku magana Lazglafta ya, ka sli'adaghatá hənḡ gwaftá rfu kawadaga nda tsi.

59 Bađu matghasa fitik manda dgatani, ka sli'adaghatá hənḡ ḡa tsanata fafada zwanḡ. Ka kumə hənḡ ta tsanaftá ḡgani ka Zakari manda va ḡga dani.

60 «Mantsa a dza'a ḡga lu wu, Yuhwana ḡgani,» ka mani.

61 «Had' mndu mataba mndəra ḡhuni tsanaf lu ta mndərga tsa ḡgu ya wu,» ka hənḡ nda tsi.

62 Ka đawanḡtá hənḡ nda dzvu da dani: «Waka ka ta kuma tsanaftá ḡgu na?» ka hənḡ nda tsi.

63 Klagidighawa aluha, ka Zakari nda dzvu. «Yuhwana ḡgani,» kə'a vindaftá ḡga tsa zwanḡ ya. Inda tanḡ demdem ka ndərmim hənḡ.

64 Gi hadahada, ka zlrəglaftá Zakari ta ḡwada tsələḡ, ka zləzlvə Lazglafta.

65 Ka ksafḡtá tsi ka zlənḡ ta inda sləvdahani. Ka rusulu ta inda tsa skwiha ya ma inda vli ta ḡhwá ma hadika Zudiya.

66 Inda mndu ta snanḡtá tsa ḡwada ya, ta ndanu ta ḡhənḡani kazlay: Kinawu dza'a nzakwa tsa zwanḡ ya tama kə'a? «Zlah dza'a nzakway ka mndu dagala, kabga kawadaga Lazglafta nda tsa zwanḡ ya,» ka hənḡ.

Zləzlvay Zakari ta zdakwa Lazglafta

67 Tsa Zakari dani ma tsa zwanḡ ya kay, ka ndəghanaftá Sulkum nda ḡhuḡa, ka zlräftá tsi ta mna skwi dza'a magaku:

68 «Zləzlvama Mḡham Lazglafta la Isra'ila kabga saghani da katanḡtá mnduhani, ka varatá tsi ta hənḡ.

69 Ka sladamatá tsi ta mnda mba mndu nda mbra ta sabi ma zivra Dawuda ta nzakway ka kwalvani,

70 manda ya mnigḡḡ tsi nda ma wa la anabi daga ḡhalya kazlay:

71 Dza'a mbaghunafmba yu ma dzva ḡhumaha ḡhuni,

nda ya da gwal ta dra
kaghuni kə'a.

72 Mantsa ya, maranaṁmara
ta tsa tva hidahidani ya
ta dzidziha mu,

ka havaktá tsi ka tsa dzratá
wani nda ghuḅa ya, §

73 manda ya waḁana tsi ta
dzidza mu Abraham,

74 "Dza'a mbaghunafmba yu
ma dzva ghuma ghuni,
kada laviṁta kuni ta ksanatá
slna kul had zlaṁ,

75 ṅa nzata ghuni ka gwal nda
ghuḅa,

gwal tdukwa ta kəmani ma
inda kdavakta hafa
mu."

76 Kagha zwaṅa ḁa, anaba
Lazglafta ta luwa dza'a
hga lu ta kagha.

Kagha dza'a tinlaghuta ka
mgham ṅa fadanatá
tvi,

77 ṅa snanamtá mnduhani
kazlay:

dza'a mbay ta həṁ ma platá
dmakwa taṁ kə'a.

78 Dagala tawa hidahida nda
zdaku da Lazglafta
mu kəl tsi ka vlagatá
tsuwadəkani manda
fitik ta safi

gavzlaṁ, ka sagha da amu
daga ta luwa,

79 ṅa tsuwadəkaku ta ghəṅa
gwal ta nzaku ma
grusl,

nda gwal ta nzaku ta wa hḁak
ma sulkuma mtaku,

nda ya ṅa pgha səla mu ta tva
zdaku,» ka'a.

80 Mbaḁa tsa zwaṅ ya ka
glaku, ka sgaku mbrakwani
ma Sulkum, ka nzatá tsi ma

mtak ha ka sagha fitik kəl
tsi ka maraṁtá nzakwani
baṁluwa da la Isra'ila.

2

Yagatá Yesu
Mat 1:18-25

1 Ma tsa fitik ya, ka mnaftá
mgham Sezar Agustus ta
zlahu kazlay: Vindaftá
mbsaka inda mnduha ma
dzva Ruma kə'a.

2 Ma fitika nzakwa
Kiriniyus ka ṅumna ta hadika
Siri zrafta tsa taṁtaṅa
mbədaftá mbsaka mnduha
ya.

3 Inda mnduha ka sli'i həṁ
da vinda hga taṁ ma luwa
taṁ.

4 Ka sli'afta Yusufu ma
luwa Nazaret ta hadika
Galili, ka ṅladaftá tsi da luwa
Batlehem ma hadika Zudiya
ta nzakway ka luwa kəl lu
ka yatá mgham Dawuda.
Lafla da hada kabga sabə ma
mndəra Dawuda tsatsi.

5 Ka laf tsi kawadaga nda
makumidzani Mari nda huḁi
ya, da vinda hga taṁ.

6 Manda ḁhadaghata taṁ da
hada, ka sagha fitika dgakwa
Mari.

7 Ka yatá tsi ta zumalani
ka zwaṅa zgun, ka mbsamtá
tsi ma lgut ka hananamta ma
tsu'aṁ, kabga mutsaf a həṁ ta
həga nzakwa matbay wa.

Mnay duhwala Lazglafta
ta Lfida Gwada ṅa gwal nga
rini

8 Tsaw ma va tsa luwa ya
mamu gwal ta nga rini, ta
hani ma mtak ta nga rina
taṁ.

§ 1:72 Ngha ta Levitik 26:42.

9 Ka zlagaptá duhwala Lazglafta ta kəma taŋ, ka wanaftá tsuwadaka glakwa Lazglafta ta həŋ. Ka ksaftá zləŋ ta həŋ katakata.

10 «Ma zləŋ kuni ta zləŋ, kabga Lfida Gwada dza'a nza-kway ka skwa rfu dagala da inda mnduha sagha yu da mnaghunata.

11 Gita yəgaghunata lu ta mnda mba mndu ta nzakway ka Kristi ma luwa Dawuda.

12 Wya ŋizla dza'a kəl kuni ka tsəmafta: Dza'a slanaghasla kuni ta vzi'uwa mbsam lu ma lgut ka hananamta ma tsu'an,» ka duhwala Lazglafta nda həŋ.

13 Ka gi sli'agatá ndəghata sanlaha ma duhwalha Lazglafta ta luwa ŋərbiisl slanaghatá tsa turtuk ya. Ka zləzlvu həŋ ta Lazglafta. Ka həŋ mantsa:

14 «Glaku ŋa Lazglafta ta luwa, zɔaku ta ghəŋa hadik mataba mnduha ɔvu tsi.»

Sli'a gwal ngha rini da luwa Batlehem

15 Manda vraghuta tsa duhwalha Lazglafta ya ta luwa, ka tsa gwal ngha rini ya mataba taŋ mantsa: «Mbadma da luwa Batlehem ka nghanata mu ta tsa skwi ta maguta mnama lu ya,» ka həŋ.

16 Ka sli'aftá həŋ ka laghwi misimmisim, ka slanaghatá həŋ ta i Mari nda Yusufu nda tsa zwanja vzi'uwa ya hananam lu ma tsu'an*.

17 Tahula nghanja taŋ, ka rusu həŋ ta skwi mnana lu ta həŋ ta ghəŋ tsa vzi'uwa ya.

18 Ka ndərmim inda gwal ta sna tsa skwi ta mnə gwal ngha rini ŋa taŋ ya nda ndərmima.

19 Ka ŋanatá Mari ta inda tsa skwiha ya ma ghəŋani ka ndanu ta ghəŋani.

20 Ka vraghutá tsa gwal ngha rini ya dzagha taŋ nda vla glaku nda zləzlvu ŋa Lazglafta ta ghəŋa inda skwi snaŋ həŋ, ka nghanja həŋ manda va skwi ya mnana lu ta həŋ ya.

21 Ta matghasa fitik ŋa tsanatá fafada tsa zwanja ya, ka tsanaftá lu ta hgu ka Yesu, tsa hgu mna duhwala Lazglafta ma kdaku mani ka zlghaftá hudani ya.

Marantá Yesu ma həga Lazglafta

22 Kɔatá tsa fitika ghuɔata Mari manda ya ta mnə zlahu Musa ya, ka klaghatá i Mari nda Yusufu ta tsa zwanja ya da Ursalima ŋa vlanja Lazglafta.

23 Manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Inda zumali ka zwanja zgun† ná, ŋa Lazglafta ya kə'a ya.

24 Ka dranaftá həŋ ta Lazglafta ŋa pla ghəŋ ta «kukuha his ka zwana ghərbu' ‡ his a tsi» manda ya nda vinda ma zlahu Mgham Lazglafta.

Rfay Saminu ta Lazglafta

25 Ma tsa fitik ya, mamu sana mndu ma Ursalima

* 2:16 Ngha ta Lukwa 2:7. † 2:23 Ngha ta Sabi 13:2, 12, 15 nda Mbsak 18:15-16.

‡ 2:24 Ngha ta Zlahu 12:8.

Simeyuna hgani. Tsa mndu ya ná, tdukwa mndu ya, ta snay ta gwada da Lazglafta. Ta kzlaykzlay ta mnda mba la Isra'ila. Kawadaga Sulkuma Lazglafta nda tsi guli.

²⁶ Si mnananmna Sulkum nda ghu6a kazlay: Had dza'a mtuta karaku ka ta ngha a tsi ta ghunata mnda Lazglafta ta nzakway ka Kristi wu ka'a.

²⁷ Ka ghunafta Sulkum nda ghu6a da h6ga Lazglafta, ta kladaghatá i dani nda mani ta Yesu na kdinta magatá skwi manda ya mna zlahu na magay.

²⁸ Ka tsu'afta tsatsi ta tsa zwan ya ma dzvani, ka rfu tsi ta Lazglafta. Ka'a mantsa:

²⁹ «Ndana tama mghama da, nda kda magata slna gha, zlanzla ta kwalva gha, ka bhata tsi nda vghata zdaku manda ya mna ka,

³⁰ kabga nda ngha yu nda ira da ta mbaku vla ka,

³¹ mbaku ya payaf ka na inda mnduha demdem.

³² Tsuwadak ya na inda mndara mndu.

Tsatsi dza'a klakta glaku na mnduha gha la Isra'ila.»

³³ Ka va ndermim i dani nda mani ta skwi ta gwada lu ta ghonja tsa zwan ya.

³⁴ Ka tfanaghatá Simeyuna ta wi ta hon. Ka'a nda Mari mantsa: «Nana zwan na ná, dza'a klakla ta zambaku, nda sli'afra na ndaghata sanlaha ma mnduha ma la Isra'ila. Dza'a nzakway ka njizla daga da Lazglafta, na husantani ta sanlaha ma mnduha.

³⁵ Dza'a tuzigin tuza ta skwi ma nudufa mnduha. Verda kagha guli na nzakwa nudufa gha manda skwi sligla lu nda kafay,» ka'a nda Mari mani ma tsa zwan ya.

Rfay Ana ta Lazglafta ta ghonja Yesu

³⁶ Mamu sana marakw ka anabi nda hala katakata, Ana hgani, makwa Fanuwal ma mndara la Asira. Ndafan yeya vaku maga tsi nda za'al manda laghani da mndu,

³⁷ ka nzaku tsi ka wadgu. Tghasmbak fwad mida imani. Ma h6ga Lazglafta ta nzakwa tsi ta ksanata slna nda fitik tani nda rvidik tani, nda ma maga du'a nda suma.

³⁸ Bhadaghata tsatsi guli, ma va tsa fitik ya, ka zlavlva tsi ta Lazglafta, ka mn6 tsi ta gwada ta Yesu na inda gwal ta kzla mbakwa Ursalima.

Glakwa Yesu ma luwa Nazaret

³⁹ Tahula kdinta i Yusufu nda Mari ta maga skwi ya mn6 zlahu Lazglafta, ka vraghutá hon da luwa tan ma Nazaret ta hadika Galili.

⁴⁰ Ka glaku tsa zwan ya, ka sifaku tsi, dagala difil ma ghonjani, kawadaga zdakwa Lazglafta guli nda tsi.

Yesu ma h6ga Lazglafta ma Ursalima

⁴¹ Inda vaku i dani nda mani ma Yesu ta dza'a da skala Pak ma Ursalima.

⁴² Magatá ima tsa zwan ya ghwanpd6 his, ka nlaghatá tsi kawadaga nda i dani nda mani da Ursalima da tsa

skala Pak ya manda ya snu hən ta magay.

⁴³ Tahula kđatá tsa skalu ya ta vru hən dzagha, ta tsaghutá Yesu ta vgha nda hən ka nzaghuta ma Ursalima kul snantá i dani nda mani.

⁴⁴ Ba ta mbada hən kawadaga nda grahani ka hən sizlay. Tekulemes vagha tan ta mbada, ka zbə hən mataba mndəra tan nda grahani, lay ngha a hən wa.

⁴⁵ Trapta tan ta pahay, ka vraghutá hən pahay ma Ursalima.

⁴⁶ Badu mahkəna fitik, ka slanaghatá hən ma həga Lazglafta ta nzaku mataba gwal tagha zlahu ŋa mnduha, ta sna skwi ta mnə hən, ta dza'a nda dawənta da hən guli.

⁴⁷ Faflara, ka tsa gwal ta sna tsa zlgħawi ta zlgħə tsi nda tsa snantá skwani ya.

⁴⁸ Na ghur ngħantá i dani nda mani, ka ndra'u hən nda ndra'uwa. «Sagəŋ, nu kəl ka ka magəntatá skwi mandana? Hərfa ta aŋni nda da gha na təkək ta psa kagha,» ka mani nda tsi.

⁴⁹ «ŋaw kaghuni ta i'i ta psay na? Sna a kuni kazlay: Dza'a nzə ma həga da da yu ta nzaku kə'a ra?» ka'a nda hən.

⁵⁰ Tsərid, sna a hən ta tsa skwi ta mnə tsi ŋa tan ya wa.

⁵¹ Mantsa tama, ka snatá tsi ta gwada tan, ka sli'aftá tsi kawadaga nda hən, ka valaghata da Nazaret. Ka ŋanatá mani ta inda tsa skwiha ya ma ghəŋani.

⁵² Ka glaku Yesu, ka sgaku difilani, ka zdəganatá nzakwani ta Lazglafta nda mnduha tani.

3

Mbədānafwa mbəda ta nza-kwa ghuni ka Yuhwana nda mnduha

Mat 3:1-12, Mak 1:1-8, Yuh 1:19-28

¹ Ta Magħwanəpđə hutafa vakwa Tiber Sezar ta pala, ta nzakwə Pwanəs Pilat ka ŋumna ta hadika Zudiya, ta gə Hiridus ta mgham ta hadika Galili, ta gə zwanəmani Filip guli ta mgham ta hadika Iture nda hadika Trakunita, ta gə Lisaniya guli ta hadika Abilena.

² Ma tsa fitik ya guli, i Hana nda Kayifa mali ta ghəŋ gwal dra skwi ŋa Lazglafta. Ka sagha gwada Lazglafta da ghəŋa Yuhwana zwanə Zakari ma mtak.

³ Ka sli'aftá Yuhwana ka lagħwi da ra inda luwa ta wanaftá ghwa Zurdeŋ nda hagaku, ka'a mantsa: «Mbədānafwa mbəda ta nza-kwa ghuni, ka magaghunafta lu ta batem, ka plighunista Lazglafta ta dmakwa ghuni,» ka'a.

⁴ Manda ya nda vinda ma deftera anabi Isaya kazlay:

«Lwa tsa mndu ya ta snu lu ta gugudaku ma mtak kazlay:

payanawa paya ta tvi ŋa Mgham,

ka lele'anata kuni kə'a.

⁵ Ka sanəmta lu ta inda vli ka didiŋa,

ka tasiŋta lu ta inda ghwá nda
kudunurha, ka dayapta
lu ta skwi ka ghulunud,
ka payanata lu ta huraḅasl ta
tvi,

6 ɲa nghan̄ta inda mnda
səla ta mbaku da
Lazglafta*.»

7 Ka mnə tsi ɲa tsa mnduha
ta sli'adaghata rutututa
da maga batem da tsi ya.
Ka'a mantsa: «Mndəra la
mupuhwa, wa ta mnaghu-
nata kazlay: Hwayawah-
waya ta ɓasa ɲuduf ta sagha
ta kəma kə'a na?»

8 Magawamaga ta slna ya
ta maran̄ta mbədatá nzakwa
ghuni, ka zlan̄ta kuni ta
mnay ma ghəɲa ghuni kazlay:
Abraham ná, dzidza ɲni ya,
kə'a. Ka yu ta mnaghunata
ná, laviɲlava Lazglafta ta
nanaftá ya palaha ya ka
zwana Abraham.

9 Daswa ka kuni! Nda ghada
kapatá slpada ɲa tsin̄tá fu
daga ta slrəɲ. Inda fu ya kul
zdaku yakwani, dza'a tsin̄tsa
lu ka vzamta ma vu,» ka'a.

10 Ka dəmga nda Yuhwana
mantsa: «Nu ta raku ɲa ma-
gay ɲni tama?» ka həɲ.

11 Ka'a nda həɲ mantsa:
«Mndu ya his lɓut da tsi, ka
dganapdga tsi nda mndu ya
kul haɗ tsi da tsi. Mndu ya
mamu skwa zay da tsi guli, ka
maga tsi mantsa ya,» ka'a.

12 Ka sli'adaghatá gwal ta
tska dzumna guli, ɲa ma-
ganafta Yuhwana ta batem
ta həɲ, ka dawə həɲ da tsi:
«Maləm, nu ta raku ɲa magay
aɲni guli?» ka həɲ.

13 Ka'a nda həɲ mantsa:
«Ma daw kuni ta skwi da
mndu ka malaghutá ya tsaf
lu,» ka'a nda həɲ.

14 «A ki aɲni, nu ta raku
ɲa magay ɲni?» ka La sludzi
dawən̄ta guli da tsi. Ka'a nda
həɲ mantsa: «Ma mbrəh kuni
ta mndu ɲa vlaghunata skwi,
rfawa ta rfu nda kuraghuta
skwi ta plaghunata lu,» ka'a.

Mndu ta malaghuta ka Yuhwana

15 «Zlah Kristi a na mndu
na ri,» ka mnduha nda Yuh-
wana, kabga nda fa ghəɲa tan̄
ka kzla saghani.

16 Ka'a nda həɲ mantsa: «I'i
ná, nda imi ta magaghunafta
yu ta batem, ama mamu
mndu ta sagha ta malaghutá
i'i nda mbraku. Slaghu a i'i
ka plin̄tá zu'a ɓaḅahani wa.
Tsatsi, dza'a magaghunaf-
maga ta batem nda Sulkum
nda ghuḅa nda ya nda vu.

17 Nda ɲatá kuwatavihi ma
dzvani, dza'a vihapviha ta
hyani, ɲa tskamtani ma gvu-
rani, ɲa drintani ta sabatbat
nda vu kul mtavata,» ka'a
nda həɲ demdem.

18 Mantsa ya ka Yuhwana
ta mna Lfiḁa Gwada ɲa
mnduha, ka dza'a nda vla
ndəghata hiḁakuha ɲa tan̄.

Tsamta Hirudus Aɲtipas ta Yuhwana ma gamak

19 Ka dvanaghatá Yuhwana
ta mgham Hiridus ta ghəɲa
klugudunustani ta Hiridiya
markwa zwan̄amani Filip,
nda ya ta ghəɲa ndəghata

* 3:6 Ngha ta Isaya 40:3-5.

sanlaha ma ghwadaka skwi ta magə tsi.

²⁰ Ka ksamtá tsi ta Yuhwana da gamak, ka sganaghata ta ghəŋa tsa ghwadaka skwi ta magə tsi ya.

*Maganaftá batem ta Yesu
Mat 3:13-17, Mak 1:9-11*

²¹ Manda ya ta maganafta Yuhwana ta batem ta mnduha, ka lagha Yesu ka maganaftá lu ta batem guli. Ta ndəbu tsi ta dzvu, ka gunatá luwa buwan,

²² ka saha Sulkum nda ghuḅa ta ghəŋani manda ghərбу' ta nghə mnduha. Mantsa, ka snaku lwa Lazglafta daga ta luwa ta mnay kazlay: Kagha Zwanja ḁa ḁvu yu ma hyahya ḁudufa ḁa†, ka'a.

*Mndəra la tanj ma Yesu
Mat 1:1-17*

²³ Ta magay ima Yesu ta hkən mbsak ta zlraftá tsi ta ksa slnani. Manda va ya ta ndanu mnduha kazlay: Zwanja Yusufu ya kə'a ya, wya mndəra tanj: Yusufu, Yusufa Heli,

²⁴ Hela Matat, Matata Levi, Levi Malki, Malki Zanay, Zanaya Yusufu,

²⁵ Yusufa Matatiyas, Matatiyasa Amus, Amusa Nahum, Nahuma Hesəla, Hesəla Nagay,

²⁶ Nagaya Mahat, Mahata Matatiyas, Matatiyasa Samayinj, Samayinja Yusek, Yuseka Yuda,

²⁷ Yuda Yuwana, Yuwana Resa, Resa Zwarubabel, Zerubabela Salatiyel, Salatiyela Neri,

²⁸ Nera Malki, Malki Adi, Adi Kasam, Kasama Elmadama, Elmadama Yera,

²⁹ Yera Dzesuwa, Dzesuwa Eliyezer, Eliyezera Yurima, Yurima Matat, Matata Levi,

³⁰ Leva Simeyuna, Simeyuna Yudah, Yudaha Yusufu, Yusufa Yunam, Yunama Iliyakim,

³¹ Iliyakima Meleya, Meleya Mena, Mena Matat, Matata Natan, Natanja Dawuda,

³² Dawuda Yesay, Yesaya Ubed, Ubeda Buwaz, Buwaz Sala, Sala Nasuj,

³³ Nasuja Aminadap, Aminadapa Admin, Admina Arni, Arni Hesərum, Hesruma Fares, Faresa Yuda,

³⁴ Yuda Yakubu, Yakubu Izak, Izaka Abraham, Abraham Tera, Tera Nahur,

³⁵ Nahura Seruk, Serukwa Ragaw, Ragawa Falek, Faleka Eber, Ebera Sala,

³⁶ Sala Kayinam, Kayinama Afaksad, Afaksada Sema, Sema Nuhu, Nuhwa Lamek,

³⁷ Lameka Matusalah, Matusalaha Inuk, Inukwa Yered, Yereda Maleleyel, Maleleyela Kayinan,

³⁸ Kayinana Inus, Inusa Set, Seta Adamu, Adamu ya Zwanja Lazglafta.

4

*Dzəghanjta halaway ta Yesu
Mat 4:1-11, Mak 1:12-13*

† 3:22 Ngha ta Zabura 2:7 nda Isaya 42:1.

1 Ta vragaptá Yesu ma ghwa Zurdeŋ, nda ndəgha nda Sulkum nda ghuḅa. Ka wawu tsa Sulkum ya ma mtak,

2 fitik fwaḍ mbsak zaŋ a ta skwa zay wa. Ka dzəghaŋtá halaway. Tahula luta tsa fitikha ya, ka kuzlanaftá maya.

3 Ka halaway nda tsi mantša: «Ka Zwaŋa Lazglafta ka katsi, mnanamna ta na pala na, ka navapta tsi ka buradi,» ka'a.

4 Ka Yesu mantša: «Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Nda skwa zay kwenkwen yeya a ta nzakwa mndu ta nzaku nda hafu wu kə'a,» ka Yesu.*

5 Ka kladaftá halaway ta Yesu ta wa lilwa, ka gi maranata tsi ta inda za mgham ma ghəŋa hadik.

6 Ka'a nda tsi mantša: «Dza'a vlaghavla yu ta inda na mbraku nda glaku ma na ghəŋa hadik na, kabga klafkla lu ka vlihata ma dzva ḁa. Lavinlava yu ta vlanťa mndu ya ta ḁvu yu guli.

7 Ka tsəlḅa tsəlḅa ka ma ghuva ḁa, ta vlaghavla yu,» ka'a.

8 Ka Yesu nda tsi mantša: «Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: ma ghuva Mgham Lazglafta gha dza'a tsəlḅa ka ta tsəlḅu, ka maganata slnani turtukwani†,» ka'a.

9 Ka kləglaghatá halaway ta Yesu da Ursalima, ka kladafta ta bḁama həga Lazglafta ka sladanata. Ka'a nda

tsi mantša: «Ka si Zwaŋa Lazglafta ka katsi, vzada vgha gha hadna, kabga nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay:

10 Dza'a mnanamna ta duhwalhani ta luwa ŋa nghapta ka kagha kə'a.

11 Ka'a guli na: «Ŋa tsu'afťa taŋ ta kagha ma dzva taŋ, yagha pala da dzughusta ta səla» ka'a‡.

12 Ka Yesu nda tsi guli mantša: «Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: ma dzəghə ka ta Mgham Lazglafta§ gha dekdek kə'a,» ka'a.

13 Kḁakwa halaway ta dzəghaŋta nda inda tsa skwiha kavghakavgha ya, ka zlanavatá tsi ka laghwi ŋa baḁu ma sani guli.

Kwalaghutá Yesu ma Nazaret

Mat 4:12-17, Mak 1:14-15

14 Ta sli'afťa Yesu ka laghwi ta hadika Galili nda ndəgha nda mbrakwa Sulkum nda ghuḅa. Ka tuta hgani ma inda vli ta wanaftá tsa vli ya.

15 Ka tataghə tsi ta skwi ma həga tagha skwa la Yahuda, ka ghubu mnduha.

Zlrafta Yesu ta slnani ma Galili

Mat 13:53-58, Mak 6:1-6

16 Ka sli'afťa tsi ka Laghwi da Nazaret, luwa ta glakwani. Ka lamə tsi da həga tagha skwa la Yahuda baḁu sabat* manda ya snu tsi. Ka

* 4:4 Ngha ta vrafta ta Zlahu 8:3. † 4:8 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 6:13-14. ‡ 4:11

Ngha ta zabura 91:11-12. § 4:12 Vrafta ta Zlahu 6:16. * 4:16 Ngha ta Sabi 20:10.

sli'áftá tsi ɲa dzaɲáftá skwi ma defteri.

¹⁷ Ka klaftá lu ta deftera anabi Isaya ka vlaɲta. Ka plaɲta tsi, ka slanaghatá tsi ta vli vindaf lu kazlay:

¹⁸ «Kawadaga Sulkuma Lazglafta nda i'i ɲa vlihatá mbraku.

Zbapzba Lazglafta ta i'i ka tɲidaghatawi ɲa mnanatá Lfida Gwada ta gwal ka pɲu,

ghunafghuna ta i'i ɲa mnanatá gwal habaf lu kazlay: Palaghunis-pala lu kə'a,

ɲa gwaniɲta ira gwal nda ghulpa,

ɲa zlu'agapta da ta gwal raghwana lu,

¹⁹ ɲa snanamta da ta mnduha ta vaku

dza'a sagha zɲakwa Lazglafta†» kə'a.

²⁰ Manda kɲiɲtani ta dzaɲafta, ka mbsaftá tsi ka vlaɲta kwalva ma tsa hɛga ya, ka nzadatá tsi. Ka pghaftá inda tsa mnduha ma tsa hɛga tagha skwa la Yahuda ya ta iri tida:

²¹ Ka Yesu nda hɛɲ mantsa: «Nana gwada Lazglafta sɲaɲ kuni nda sləmɛɲa ghuni gita na ná, nda kɲa magatani ka ɲa ghuni,» kə'a.

²² Inda tsa hahɛɲ ma tsa vli ya ka zɲəganatá tsi ta hɛɲ, ka ndərmim hɛɲ ta tsa gwada zɲaku ta sabə ma wani ya. Ka hɛɲ mantsa: «Zwanja Yusufu a na mndu na kay tsawa,» ka hɛɲ.

²³ Ka Yesu nda hɛɲ mantsa: «Nda sna yu dza'a mnay kuni ta mahdihdi ta ghɛɲa i'i kazlay: Ka duhtur ka katsi ná, mbanafmba ta ghɛɲa gha kagha ka ghɛɲa gha kə'a. Ka kuni dza'azlay nda i'i guli, "magamaga hadna ma luwa gha ta tsa skwiha sɲaɲ ɲni ta magə ka ma Kafarnahum ya"» kə'a.

²⁴ «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata ná, had lu ta tsu'áfta hmətət ta dər wati ma anabi ma luwani wa, ka Yesu sganaghatá hɛɲ.

²⁵ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ma fitika nzakwa anabi Iliya, si nda ndəgha wadguha ma Isra'ila, ka ghwalutá luwa ka vaku hkən nda tili mku', ka slatá maya dagala ta hadika Yahuda,

²⁶ Má ɲa ghunafta lu ta Iliya ɲa katanja ya dər turtuk ma tsa wadguha la Yahuda ya, ka ghunaftá lu katanja sana markwa wadga ma luwa Sarepta ta hadika Siduɲ.

²⁷ Ma fitika nzakwa anabi Alisa guli, si nda ndəgha gwal nda rɲa mndu ta hɛɲ ma Isra'ila, had ya mbanaf lu dər turtuk mataba taɲ wu, Na'ama mnda la Siri‡ yeya mbanaf lu.»

²⁸ Ka ɲasaftá hɛɲ ta ɲuɲuf demdem ma tsa hɛga tagha skwa La Yahuda ya, manda sɲaɲta taɲ ta tsa gwada ya.

²⁹ Ka sli'áftá hɛɲ, ka ksagaptá Yesu ma huɲa luwa, ka kladapta ta wa lilwa tsa

† 4:19 Ngha ta Isaya 61:1-2. ‡ 4:27 Ngha ta 2 Mghamha 5:1-14.

ghwá baf hən ta luwa taŋ tida ya, ma ŋa sliŋwidiŋta,

³⁰ ka tsəhaptá Yesu ta vghani mataba taŋ ka lagh-wani.

Mbanafta Yesu ta sana mndu nda ksa da duhwala halaway

Mak 1:21-28

³¹ Ka laha tsi da luwa Kafar-nahum ta hadika Galili. Bađu sabat, ka taghə tsi ta skwi ŋa mnduha.

³² Ka ndərmim lu ta tsa tagha skwani ya, kabga nda sgit ma tsa gwadani ya.

³³ Ma tsa həga tagha skwa taŋ ya, mamu sana mndu ksu duhwala halaway mataba taŋ. Ka sli'aftá tsi nda lili.

³⁴ «Aya! Yesu zwanja la Nazaret, nu gwada gha nda aŋni sagha ka da zadā aŋni? Wya nda sna yu mndu nda ghuḅa daga da Lazglafta kagha kə'a, ka'a»

³⁵ «Haf wa gha, sapsa ma na mndu na!» ka Yesu dvanaghata. Gi ka slanata tsa duhwala halaway ya ta tsa mndu ya mataba tskata mnduha, ka saghu tsi mida kul balanata.

³⁶ Ka tsutá ŋudufa mnduha demdem, ha ka dadawu hən mataba taŋ kazlay: Nu mndərga nana ma skwi? Na gi dvanaghatani nda sgit nda mbraku ta duhwala halaway ná, gi saghwa taŋ, ka hən.

³⁷ Ka tutá hgani ma inda vli ta wanaftá tsa vli ya.

Mbanafta Yesu ta gwal kul dughwanaku

Mat 8:14-17, Mak 1:29-34

³⁸ Manda sli'agapta taŋ ma həga tagha skwa la Yahuda, ka laghu hən da Simuŋ. Ta lagha hən ta basa ŋudidar midza Simuŋ katakata. Ka ndəḅu lu ta dzvu da Yesu ŋa katanťá tsa marakw ya.

³⁹ Ka bukudanaghatá tsi ta tsa marakw ya, «zliŋzla!» ka'a nda ŋudidar, ka zliŋťá tsi. Gi hadahada ka sli'aftá tsa marakw ya ka maganata skwa zay ta hən.

⁴⁰ Manda dədata fitik, ka hladağhatá gwal nda mnduha taŋ kul dughwanaku da danwaha kavghakavgha ta hən da Yesu, ka fafanaghatá tsi ta dzvu ta hən, ka mbam-banaftá hən.

⁴¹ Ka sli'agaptá duhwala halaway guli nda lili ma ndəghata mnduha. Ta sli'agaptá hən, ka hən mantsa: «kagha ná, Zwanja Lazglafta ka,» ka hən nda tsi. Ka davanaghatá Yesu ta hən, ŋa hanaftá wi ta hən, kabga nda sna hahən kazlay: Tsatsi Kristi kə'a.

Sli'a Yesu da mna Lfida Gwada ma luwa Zudiya

Mak 1:35-39

⁴² Na tsadakwa vli, ka sabə Yesu ka laghwi da mtak. Ka sli'aftá mnduha ka zbay, ka slanaghatá hən, ka kumə hən ta ŋanata yaha lavaghwi tavata hən.

⁴³ Ka Yesu mantsa: «Dina guli ka mnananťa da ta Lfida Gwada ta ghəŋa ga mghama Lazglafta ta sana luwaha, kabga tsaya kəl Lazglafta ka ghunighata,» ka'a nda hən.

44 Ka sli'aftá tsi ka laghwi. Ka va rə tsi ta vli ta mna tsa Lfida Gwada ya ma inda həga tagha skwa la Zudiya.

5

Hgafita Yesu ta tanɲa duh-walhani

Mat 4:18-22, Mak 1:16-20

1 Ma sana fitik ta nzaku Yesu ta wa drəf ma Genezaret, ka va sli'adaghata dəmga ddivis slanaghata ɲa sna gwada Lazglafta da tsi.

2 Ka nghanɲá tsi ta kwambaluha his ta wa tsa drəf ya, sli'agaghu gwal tuma klipi mida ka laghu ghwaɓa kadəɲa tanɲ.

3 Ka sli'aftá Yesu ka lamə da sani ma tsa kwambaluha ya, ta nzakway ka ɲa Simuɲ. «Gavadanam gava kwitikw nda ma huɗa drəf,» ka'a nda Piyer. Ka nzagaptá tsi mida ka tagha skwi ɲa mnduha.

4 Manda kdakwani ta gwada, «Gavadanamwa gava ta kwambalu da takataka drəf, ka wuɗadata kuni nda graha gha ta kadəɲa ghuni ɲa tuma klipi,» ka'a nda Simuɲ.

5 Ka Piyer mantsa: «Mghama ɗa, kurzliɲ hana ɲni ta tumay, lay mutsaf a ɲni wa. Yaw, dza'a vzadavza ɲni tama ta gwada gha» ka'a nda tsi.

6 Ka vzadatá hənɲ, ka waftá tsi ta ndəghata klipiha ta malaghutá mbraku ka kuma ratsiɲtá kadəɲa tanɲ.

7 Ka kəməts hənɲ ta sanlaha ma graha tanɲ ma sana kwambalu ɲa sagha katanɲá hənɲ. Ka sagha tsahaya, ka ndaghanaftá hənɲ ta tsa

kwambaluha tanɲ ya his his, ha ka kumə tsa kwambaluha tanɲ ya ta zamta da imi.

8 «Mghama ɗa! laghula gha tavata i'i kabga mnda dmaku yu,» ka Simuɲ Piyer tsəlbata ma ghuva Yesu nghər tsi ta tsa skwi ya.

9 Tsaw si hluhla zlənɲ ta i Piyer nda grahani ta ghəɲa tsa mandərmima tuma klipi maga hənɲ ya.

10 Mantsa ya hluta tsi ta i Yakubu nda Yuhwana ta nzakway ka zwana Zebedi ta gwaftá vgha nda i Simuɲ ya guli. Ama ka Yesu nda Simuɲ mantsa: «Ma zlənɲ ka, daga ndanana, mnduha dza'a ka hlakta,» ka'a nda tsi.

11 Manda vranakta tanɲ ta tsa kwambaluha ya ta wa sgam, sɗak zlanavazla hənɲ ta inda skwiha tanɲ ka laghwi mista Yesu.

Mbanafta Yesu ta sani mndu nda rɗa mndu tida

Mat 8:1-4, Mak 1:40-45

12 Ma sana fitik ma nzakwa Yesu ma sana luwa, ka lagha sana mndu ksu rɗa mndu. Na gi nghanɲani ta Yesu, ka zləmbatá tsi zlumbruɲ ma ghuvani ka ndəɓa dzvu. «Mghama ɗa, ka ta kumay ka laviɲlava ka ta mbiɗifta ka nzakwa yu nda ghua,» ka'a.

13 Ka fadaptá Yesu ta dzvani ka ksənɲa. Ka Yesu mantsa: «Ta kumay yu ta mbafta gha, mbafmba gha,» ka'a. Gi hlets mbaftá ka nzaku tsi nda ghua.

14 Tahula tsa ka'a nda tsi mantsa: «Yahayaha ka da walanɲtá mnananɲtá mndu, la da marananɲtá vgha gha

ta mndu ta dra skwi ŋa Lazglafta karaku, ka vlata ka ta skwi manda ya vindaf Musa ŋa grafta mnduha ta mbatá kagha,» ka'a nda tsi.

¹⁵ Ka va sgaku dza'a hga Yesu da zərwa, ka sli'aktá dəmga da sna gwada da tsi nda ya ŋa mutsaftá mbaku ma danwaha taŋ guli.

¹⁶ Ama ta gdata Yesu ta laghwi da mtak da maga du'a.

Mbanafta Yesu ta sana mndu nda rwa səlahani
Mat 9:1-8, Mak 2:1-12

¹⁷ Ma sana fitik ta tagha skwi Yesu ŋa dəmga, ta nzaku la Farisa nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha hada ta sli'akta ma inda luwa ta hadika Galili nda ya ma luwa Ursalima, nda pďakwa gwal ma hadika Zudiya. Ka va sgaku maravata mbrakwa Mgham Lazglafta nda ma mbambay Yesu ta mnduha ma danwaha taŋ.

¹⁸ Ka sli'adaghatá mnduha, ka tsukwadanaghatá sanlaha ta sana mndu nda rwa səlani. Ka zbə həŋ ta bhadanamta da həga fata ta kəma Yesu.

¹⁹ Ka traptá həŋ ta tvi ŋa lami, kabga hiəa ta mnduha. Ka kladaftá həŋ nda ta bďəma həga, ka gunaptá həŋ ta ghəŋa tsa həga ya, ka fadatá həŋ sruh fata ta kəma Yesu nda ta tsa ghurum ya nda ghzləŋani nda ghzləŋani mataba tskata mnduha.

²⁰ Nghanata Yesu ta zlghay nda ŋudufa taŋ ná, «nda pla dmakwa gha sagəŋ,» ka'a nda tsi.

²¹ «Wana ma mndu ta kwarakwara 6a? Wa ta lavintá pla dmakwa mndu ta ghəŋa Lazglafta turtukwani na?» ka tsa gwal tagha zlahu ŋa mnduha nda la Farisa ya ta ndanay ma ghəŋa taŋ.

²² «Ndanawu mndəra na ta ndanu kuni 6a! ka Yesu nda həŋ, kabga nda sna tsatsi ta ndana taŋ.

²³ Ta grə kuni ná, mal blakwa mnay ŋa na mndu na kazlay: Nda pla dmakwa gha kə'a re? Ari mal blakwa mnay kazlay: Sli'afslí'a ka mbaďa ka ta mbaďa kə'a na?

²⁴ Ala, ka da grafta kuni kazlay: Mamu Zwaŋa mndu nda mbrakwa plintá dmakwa mndu ta ghəŋa hadik» kə'a, ka yu ta mnaghata gra wa, «sli'afslí'a, kla ta skwa hana gha, la dzagha gha,» ka'a nda tsa mndu nda rwa səlani ya.

²⁵ Gi hadahada brahwat sli'afta tsa mndu ya tsa ta nghay mnduha demdem, zləŋal klaftá skwa hanani, ka dza'a dzaghani nda zləzlva Lazglafta.

²⁶ Ka ndərmim inda mnduha nda ndərmima, ka zləzlvu həŋ ta Lazglafta. «Nda ngha ŋni ta skwa mandərmimi gita,» ka həŋ nda zləŋ nda zləŋ.

Hgafra Yesu ta Levi ŋa dza'a mistani

Mat 9:9-13, Mak 2:13-17

²⁷ Tahula tsa, ka sabə Yesu ka nghanťá tsi ta sana mnda tska dzumna Levi hgani, ta nzaku ma həga ksa slnani. «Mbaďa mista 6a,» ka'a nda tsi.

²⁸ Ka sli'aftá Levi ka zlanavata inda tsa skwiha ta magə tsi ya ka laghwi mistani.

²⁹ Lagha Levi ka maganata skwa zay ga' ga tan. Ka nzata hən ka zay kawadaga nda ndəghata mnduha, nda sanlaha ma gwal tska dzumna guli mataba tan.

³⁰ Ka rurunwaku la Farisa nda mnduha tan ta tagha zlahu ŋa mnduha ta rurunwaku. Ka hən mantsa: «Kabgawu ta kəl kuni ka za skwi nda sa skwi kawadaga nda gwal tska dzumna nda sanlaha ma ghwadaka mnduha na?» ka hən nda duhwalha Yesu.

³¹ Ka Yesu nda hən mantsa: «Had' gwal dughwana ta zba duhtur wa, gwal kul dughwanaku yeya ta zbay.

³² Sagha a yu da hagtá gwal ta mnay kazlay: Tudukwa anni kə'a wu, sa da haga gwal ta snanta kazlay: Gwal dmaku anni kə'a yu, ŋa mbədanafta tan ta nzakwa tan,» ka'a nda hən.

Mnay Yesu ta gwada ta suma

Mat 9:14-17, Mak 2:18-22

³³ Ka la Farisa nda Yesu mantsa: «Ta sumay i duhwalha Yuhwana nda duhwalha anni ta suma ka maga du'a tazlay, za skwa zay tan nda sa skwa say tan ŋa duhwalha kagha,» ka hən.

³⁴ Ka Yesu nda hən mantsa: «Dza'a laviŋlava kuni ta mnay kazlay: Tkwe' sumawa suma ta suma kə'a nda graha zwanja midzi ka ta kawadaga zwanja

midzi nda hən badu kla makwara?»

³⁵ Dza'a saghasa fitik ŋa kləgədanaghutá zwanja midzi ta hən. Ma tsa fitikha ya dza'a suma hən ta suma,» ka'a nda hən.

³⁶ Ka'a nda hən nda mahdihdi guli mantsa: «Had' mndu ta kuhwa'atá lfiđa lgut ŋa tsamtá halata lgut nda tsi wa. Ala ka kuhwa a kuhwa lu ta tsa lfiđa lgut ya ka tsamtá halatani nda tsi katsi, rəta a ngha tsatá tsa halata lgut ya wa.

³⁷ Had' mndu dza'a pghamtá ima inabi ta ka nuni da halata zliba huta wa. Ka pghampgha lu katsi, dza'a tinja ta tsa zlibi ya, ŋa mbəzutani ta bəghutá lu ma zliba huta.

³⁸ Ma zliba huta ta ka lfiđ ta pghamta lu ta ima inabi ta ka nuni.

³⁹ Had' mndu ta sutá ima inabi nda tawa dza'a zba səgəltá ima inabi ta ka nuni guli wa. «Mal zdakwa ya nda tawa» ka lu ta mnay,» ka'a.

6

Zwanja mndu mgham ta ghəŋa sabat

Mat 12:1-8, Mak 2:23-28

¹ Badu sana fitika sabat, ta lap Yesu ta tvi ma takataka vwaha alkama kawadaga nda duhwalhani, ka ɓala'atá duhwalhani ta ghəŋani. Ka vərɗə hən ma dzvu ka dghadáy.

² Mamu sanlaha ma la Farisa ta nghanjá hən. Ka'a nda hən nda hən mantsa: «Kabgawu ta kəl kuni ka maga

skwi ya pyaf lu ta magay bađu sabat na?» ka həŋ.

³ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ta dzaŋaf a kuni ta skwi maga Dawuda* ma sana fitik kuzlanafər maya kawadaga nda gwal ta dza'a mistani tani ra?

⁴ Ka sli'af tsi ka lami da həga Lazglafta, ka klaftá tsi ta buradi fana lu ta Lazglafta ka zuta, daganafha ta tsa gwal mistani ya guli, aŋ mndani za a hamata mndu ta tsa skwi ta fanata lu ta Lazglafta ya wa, ba gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta yeya ta zay.†»

⁵ «Zwaŋa mndu ná, tsatsi mgham ta ghəŋa sabat,» ka'a nda həŋ.

Mbanafta Yesu ta sana mndu nda mta dzvani
Mat 12:9-14, Mak 3:1-6

⁶ Ma sana sabat guli, ka lamə Yesu da həga tagha skwa la Yahuda, ka taghə tsi ta skwi. Mamu sana mndu nda mta dzva zeghwani hada.

⁷ Ma tsa vli ya guli, mamu gwal tagha zlahu ŋa mnduha‡ nda la Farisa, ta kuma mutsaftá rutsak ta Yesu ŋa razay. Ka nzatá həŋ ka ngha Yesu ta iri ta iri ŋa nghay ka dza'a mbər mba a wa tsi ta mndu bađu sabat, ka həŋ.

⁸ Tsaw nda sna Yesu ta ndana taŋ. Ka'a mantsa: «Sli'af sli'a gra, ka sagha ka sladata ta nghay mnduha,» ka'a nda tsa mndu nda mta dzvani ya. Ka sli'af tsi mndu ya ka sladata.

⁹ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Nu skwi mna zlahu mu ŋa magay bađu sabat na? Maga skwi dina ta raku re, ari maga skwi kul dinaku a na? Mbanaf t́ hafu skwi nda ra re, ari klaptá hafu mida a guli?» ka Yesu dawanta da tsa gwal tagha zlahu ŋa mnduha ya, nda tsa la Farisa ya.

¹⁰ Ka waftá Yesu ta həŋ turtuk turtuk. Ka'a mantsa: «Tđaptá ta dzva gha gra,» ka'a nda tsa mndu ya. Ka tđaptá tsi ta tsa dzvani ya, ka vravaf t́ tsi yəmad.

¹¹ Ka kuzlanaf t́ tsi ta həŋ ta ŋuduf, ka laghu həŋ dzədzərkaku mataba taŋ ŋa zba maganatá ghwadaka skwi ta Yesu.

Zabaf t́ Yesu ta duhwal-hani ghwanpđə his
Mat 10:1-4, Mak 3:13-19

¹² Ma tsa fitik ya, ka sli'af t́ Yesu ka laghwi tavata ghwá da maga du'a. Ka hani tsi kurzliŋ nda iri ta maga du'a da Lazglafta.

¹³ Tsadəkwa vlani, ka ha-gadaghatá Yesu ta duhwal-hani tavatani, ka sli'adaghatá həŋ. Ka zaba'atá tsi ta mnduha ghwanpđə his mataba taŋ, ka tsanaftá tsi ta hgu ta həŋ ka gwal ghunay.

¹⁴ Wya hga tsa mnduha ghwanpđə his zaba a tsi ya: Mamu Simuŋ tsanaf tsi ta hgani ka Piyer, nda Andre zwanamani ma Simuŋ, nda Yakubu, nda Yuhwana, nda Filip, nda Bartelemi,

* 6:3 Ngha ta 1 Samuyel 21:2-7. † 6:4 Ngha ta 1 Samuyel 26:6. ‡ 6:7 Ngha ta Irmiya 36:4 nda Izra 8:1.

15 nda Mata, nda Tuma
nda Yakubu zwanja Alfe, nda
Simunja ta hgə lu ka mnda zlu'a
ghwa,

16 nda Yuda zwanja Yakubu,
nda Zudas Iskaryut. Tsa Zu-
das ya ta skwaptá Yesu.

*Sli'akta dəmga sna gwada
da Yesu*

Mat 4:23-25

17 Tahula tsa, ka saha həŋ
kawadaga, ka sladavatá həŋ
ta sana vli ka dandar tskava
ŋəddəmata sanlaha ma duh-
walhani, nda ndəghata mn-
duha ta sli'akta ma luwa Ur-
salima, nda sanlaha ta hadika
Zudiya, nda sanlaha guli ta
wa drəf ta nzakway ka luwa
Tir nda Sidun.

18 Inda tsa mnduha ya ná,
sli'agagha da sna gwada da
Yesu həŋ, nda ya ŋa mutsa
mbaku ma danja tan. Ka
mbambanaftá tsi ta inda
gwal kasu ghwadaka sulkum
ta həŋ.

19 Inda mndu ta zba tvi
ŋa ksanta dər ndəhed, kabga
mamu mbraku ta sabə ma
tsatsi ka mbamba həŋ.

*Nda zdakwani nda kuzlak-
wani*

Mat 5:1-12

20 Mantsa, ka waftá Yesu
ta duhwalhani, ka'a mantsa:
«Rfawarfa ta rfu, kaghuni gwal
ka pdu,

kabga ŋa ghuni ga mghama
Lazglafta.

21 Rfawarfa ta rfu kaghuni
gwal ta kuzlanta maya
ndanana,

kabga dza'a baghaku kuni.

Rfawarfa ta rfu kaghuni gwal
ta taw ndanana,

kabga dza'a ghuḅasay kuni ta
ghuḅasu.

22 Rfawarfa ta rfu ka ta
husanhusa kuni ta
mnduha,

ka ta vzighunivza həŋ,

ka ta razay həŋ ta kaghuni,

ka ta vazay həŋ ta rutsak ta
kaghuni kabga vəl zl-
ghafta ghuni ta Zwanja
mndu.

23 Rfawarfa ta rfu,

ka vavalakwa kuni da rfu
baḁu slaghunaghata
tsa skwiha ya,

kabga dza'a mutsay kuni ta
nisəla dagala ta luwa.

Mantsa ya si ta ghuya
dzidziha tan ŋa la
anabiha ghalya.

24 Danja ŋa ghuni kaghuni
gwal ka gadghal,

kabga nda ghada mutsuta
ghuni ta ŋa ghuni
zdaku.

25 Danja ŋa ghuni!

Kaghuni gwal nda bagha,

kabga dza'a dzay maya ta
kaghuni.

Danja ŋa ghuni!

Kaghuni gwal ta ghuḅasu
ndanana,

kabga dza'a taway kuni ta
taw nda ima taw.

26 Danja ŋa ghuni!

ka ta mnay inda mnduha ta
zdaku ta kaghuni,

kabga mantsa si ta mna
dzidziha tan ta ghəŋa
la ghwadaka anabiha
ghalya.»

*Dvuwadva ta ghumaha
ghuni*

Mat 5:38-48, 7:12a

27 «Ka i'i nda kaghuni
gwal ta sna gwada da ná,

đvuwadva ta ghumaha ghuni, magawa zdaku ŋa gwal ta husan̄ta kuni.

²⁸ Dawawa tfawi ta ghəŋa gwal ta ksi'a kaghuni. Ndəbawa dzvu ta ghəŋa gwal ta giri ŋa ghuni.

²⁹ Ka dzughunus dza mndu ma lagəŋ katsi, mbədanawa sana lagəŋ guli. Ka kləgədaghawkla mndu ta lguta huđa gha katsi, ma pyə ka ta kləgədaghawtá dawra gha.

³⁰ Vlan̄vla ta skwi ta mndu ta dawan̄ta da kagha. Ka kləgədaghaw kla mndu ta skwa gha ŋa ŋani katsi, ma dawugəl ka da tsi.

³¹ Ka nu skwi dina ta kumə ka ghuni ta magaghunata mnduha ya, maganawamaga manda va tsaya ta hahəŋ guli.

³² Ka gwal ta đvutá kaghuni yeya ka kaghuni ta đvuta katsi, mndəra wati ma nisəla ta kzləgəlta kaghuni tama ya mant̄sa ya ta maga gwal dmaku guli, gwal ta đvutá hahəŋ ta đvuta həŋ?

³³ Ka ŋa gwal ta magaghunata zdaku yeya ka kaghuni maga zdaku katsi, mndəra wati ma nisəla ta kzləgəlta kaghuni ya mant̄sa ya ta maga gwal dmaku guli?

³⁴ Ka ŋa gwal ta ndanu kuni dza'a plaghunamta yeya ka kuni ɓla nzawa katsi ní, mndəra wati ma nisəla ta kzləgəlta kuni guli ya mant̄sa ya ta ɓla gwal dmaku ta nzawa ŋa gwal dmaku guli, ŋa planamtá həŋ manda va tsaya?

³⁵ Kaghuni ya ná,

đvuwadva ta ghumaha ghuni, magawamaga ta zdaku ŋa tan̄. Blawa nzawa ŋa mnduha, ma faf kuni ta ghəŋ ta vraghunamta, dza'a mamu nisəla ghuni dagala, dza'a nzakway kuni ka zwana Lazglafta ta luwa, kabga tsatsi ná, zďa ghəŋani nda mnduha kul had ta rfa mndu, nda gwal ta sidi tani.»

Ma tsə kuni ta guma ta sanlaha

Mat 7:1-5

³⁶ «Tawawa tawa ta hidahida ta mndu, manda ya ta taw Da ghuni ta hidahida ta mndu ya.

³⁷ Ma tsanagha kuni ta guma ta mndu. Had Lazglafta dza'a tsaghu-naghatá guma guli wa. Ma ŋam kuni ta mndu ma ŋuduf, had Lazglafta dza'a ŋamtá kaghuni ma ŋuduf guli wa. Pliniswa dmakwa mnduha, dza'a plighunispla Lazglafta ta ŋa ghuni guli.

³⁸ Vlawa vla ta skwi ŋa mndu, dza'a vlay Lazglafta ŋa ghuni guli, ŋa ndəghaghunamta ta wa lguta ghuni, ka gəgzanata, ka va tsihwaghunamta, ka ndəghanafta ha ka paghakwani. Ta tsa skwi ta kəl kaghuni ka gra skwi ŋa mndu ya dza'a gra Lazglafta ŋa ghuni guli,» ka'a.

³⁹ Wya ka Yesu nda həŋ nda mahdihdi guli: «Dza'a ksay mndu nda ghulpa ta mndu nda ghulpa ka mbađa ta tvi ra? Had həŋ dza'a rkaghata his his da ghurum ra?

⁴⁰ Had zwan̄ ta taghə lu ta skwi ŋani malaghutá

Maləmani wu, ba ka nda tagha skwa tsa zwan̄ ya dza'a kəl tsi ka nzakway manda Maləmani kasi'i.

⁴¹ «Kabgawu ta kəl kagha ka laghwī n̄gha hiwir ma ira zwan̄ama gha, kul had̄ kagha ta n̄ghapta ka dughusl ma n̄a gha iri na?

⁴² Waka kagha ta mnay n̄a zwan̄ama gha kazlay: Yaha ka klighista yu ta hiwir ma ira gha kə'a, ya n̄gha a kagha ta dughusl ma n̄a gha iri na? Mndəra wani ma mad̄gwirmad̄gwir tsa? Kligin̄ kla karaku ta dughusl ma n̄a gha iri, kada n̄ghanta ka ta vli n̄a lavin̄tá kligin̄tá hiwir ma ira zwan̄ama gha.»

Ta yakwani ta tsatsafta lu ta fu

Mat 7:16-20, 12:33-35

⁴³ «Had̄ yakwa fu zda ta yaku ta fu kul zdaku yakwani wa. Had̄ yakwa fu kul zdaku yakwani ta yaku ta fu zda yakwani guli wa.

⁴⁴ Ta yakwani ta tsatsafta lu ta inda fu. Had̄ lu ta mutsaftá mana ta hul'uwa wa. Had̄ lu ta daga yakwa ghuku ta madzəfdzəf wa.

⁴⁵ Mantsa ya guli, mataba ndəghata skwiha dīnadīna ma n̄udufani ta mnigin̄ta n̄ərma mndu ta skwi. Mataba ndəghata ghwadaka skwiha ma n̄udufani ta mnigin̄ta ghwadaka mndu ta n̄ani guli, kabga skwi ma n̄udufani ma mndu ta mnigin̄ta wubisim.»

Həgaha his

Mat 7:24-27

⁴⁶ «“Mghama da! Mghama da!” ka kuni ta hga i'i, kabgawu tama? wya had̄ kuni ta maga skwi ta mnaghunata yu wu na?

⁴⁷ Ka mnaghunamna yu ta nzakwa mndu ta sagha da i'i 6a. Tsa mndu ya ná, ta snan̄sna ta gwada da, ka ksa slna nda tsi.

⁴⁸ Ka guram tsa mndu ya nda mndu ta baftá həgani. Ma zrayni ta bay, ka ladatá tsi ta mndərani, ka thagafata ta kutumba. Ma sagha zala vlundud̄ dista tsa həga ya ma n̄a zlin̄ta, trid̄, traptá zlin̄ta kabga nda diha mndərani.

⁴⁹ Mndu ya ta snan̄tá gwada da, ka kwalaghutá tsi ta ksa slna nda tsi, ka guram tsa mndu ya nda mndu ta baftá həgani ta had̄ik, kul ladatá mndərani da had̄ik. Ma saha zala vlundud̄ dista tsa həga ya, gi krip zluta tesne' dekdek,» ka'a.

7

Mbanafta Yesu ta kwalva mnda la Ruma

Mat 8:5-13

¹ Tahula kd̄in̄ta Yesu ta mna inda tsa gwada ya n̄a tsa ndəghata mnduha ta sna tsa gwadani ya, ka sli'aftá tsi ka lami da luwa Kafarnahum.

² Hada, mamu sana mghama sludza la Ruma kul dughwanaku kwalvani ya d̄vu tsi katakata, ta dza'a mtaku.

³ Manda snan̄ta tsa mghama sludzi ya ta mna gwada ta Yesu, ka ghu-nadaptá tsi ta la galata mndu ta ghəna la Yahuda, n̄a guyata

nda Yesu, ɲa ndəbanatá dzvu ɲa sagha mbanaftá tsa kwalvani ya.

4 Ka sli'aftá hən ka lagha slanaghatá Yesu, ka ndəbanatá hən ta dzvu katakata. Ka hən mantša: «Kdəkdkdək nda ra katanɲta gha ta tsa mndu ya.

5 Tsa mndu ya ná, ta dɔvay ta mndəra amu, tsatsi ta banɲaftá həga tagha skwi,» ka hən.

6 Ka sli'aftá Yesu ka dza'a kawadaga nda hən. Ndusa Yesu ka ɓhadaghata tama ta ghungladapta tsa mghama sludzi ya ta grahani ɲa mnanatá Yesu. Ka hən mantša: «Mghama ɗa, yaha lu da danɲwazlaghafta, ra a yu ka ɲlata gha ga ini wa.

7 Tsaya dər kəl yu ka mnay kazlay: La a vərɗa i'i da guya kuma nda tsi wu kə'a. Ka sabsa gwadā ma wa gha ya ná, prək mbanaftá kwalva ɗa tsa.

8 I'i guli ná, mista gwal da-galadagala nziɲta yu, mamu sludziha ta ksa slna mista i'i guli. Ka "la," ka yu nda sani ná, gi sli'ani. Ka "saghasa," ka yu nda sani guli ná, gi saghani. Ka "magamaga ta ya skwi ya," ka yu nda kwalva ɗa, gi magatani,» ka'a.

9 Na snanata Yesu ta tsa gwadā ya, ka ndrau' tsi nda ndrau'uwa ta tsa mghama sludzi ya. Ka mbədavatá tsi tvə tsa ndəghata mnduha ta dza'a mistani ya. «Ka yu ta mnaghunata ná, dər mataba la Isra'ila, ta slanagha a yu ta mndərga nana ma zlgħay nda ɲuduf wu,» ka'a.

10 Ta vradaghatá tsa mnduha si ghunagha tsa mghama sludzi ya dzagha, ka slanaghatá hən ta mbatá tsa kwalva si kul dughwanaku ya.

Vranamta Yesu ta hafu ma zwanɲa sana wadgu

11 Tahula tsa ka sli'aftá Yesu ka laghwi da sana luwa ta hgə lu ka Nayina. Ka sli'aftá duhwalhani nda dəmga guli mistani.

12 Ndusa ka lami ta watgha tsa luwa ya, ka guyatá tsi nda mnduha ta kla mbli ɲa paɗay. Tsa mbli ya, kdakwakɗakwa zwanɲa sana markwa wadgu ya. Nda tska mnduha tsa luwa ya ta dza'a mista tsa marakw ya.

13 Na nghanɲa Yesu ta tsa marakw ya, ka ksafatá tsi ka hidahida. «Ma taw ka» ka'a nda tsi.

14 Ka gavadaghatá Yesu tavata tsa kativinɲ ta kəl lu ta mbli tida ya, ka ksənɲta. Ka slədavatá tsa mnduha ta kla mbli ya. «I'i ya ta gwadā nda kagha galaɓay ɗa, sli'afslia gha!» ka'a.

15 Ka sli'aftá tsa mbli ya ka nzata, ka gwadə tsi ta gwadā. «Wya zwanɲa gha makwa ɗa,» ka Yesu nda tsa mani ya.

16 Ka ksutá tsi ta inda tanɲ ka zlənɲ. Ka zləzlvu hən ta Lazglafta guli. «Nda zliga mghama anabi mataba mu, saghasa Lazglafta ng-hanaghatá mnduhani,» ka hən.

17 Ta ghənɲa tsa skwi ya, ka tuta gwadā wdid ta ghənɲa Yesu ta inda hadika Zudiya,

nda ya ma inda luwaha ta wanafta.

Daway Yuhwana mnda maga batem

Mat 11:2-19

¹⁸ Ka snanamtá duhwalhani ma Yuhwana, ta inda tsa skwiha ta maguta ya ta Yuhwana.

¹⁹ Ka hgaftá Yuhwana ta gwal his mataba duhwalhani, ka ghunaftá həŋ da Mgham Yesu. Ka'a nda həŋ mantsa: «Lawala dawanta! Kagha tsa mndu snəŋni dza'a sagha ya re, ari ka kzla ŋni ta sana mndu a na?» ka kuni nda tsi.

²⁰ Ka sli'aftá həŋ ka ɓhadaghata da Yesu. Ka həŋ mantsa: «Yuhwana mnda maga batem ta ghunaganaghata da kagha kazlay: Kagha tsa mndu snəŋni dza'a sagha ya re, ari ka kzla ŋni ta sana mndu a na kə'a?» ka həŋ.

²¹ Ma va tsa fitik ya, ka mbambanaftá Yesu ta ndəghata mnduha ma danwa tan, nda gwal nda raghwa, nda gwal kasaf ghwadaka sulkum, gwananaha ta iri ta gwal si nda ghulpa.

²² Ka'a nda həŋ mantsa: «Lawala mnanata Yuhwana ta inda skwiha nghan kuni, nda inda skwiha sanan kuni. Gwal si nda ghulpa nda nghan həŋ ta vli, ta mbaɗa gwal si nda raghwa səla tan, kwandlan kwandlan mbambatá gwal si nda rda mndu ta həŋ, nda gwana sləmənə gwal si ka rgha si kul snantá sləmənə. Gwal si nda rwa, varamvara

həŋ nda hafu. Mananamana lu ta Lfida Gwada ta gwal ka pdu.

²³ Rfu da mndu ta kwal kul zlanṭá zlgħay nda ŋudufani ta i'i,» ka'a nda həŋ.

Mnay Yesu ta gwada ta Yuhwana

²⁴ Manda vraghuta tsa mnduha si ghunadap Yuhwana ya, ka zraftá Yesu ta mna gwada ta ghəŋə Yuhwana ŋa tsa ndəghata mnduha ta tska-vata ya. Ka'a mantsa: «Ma tsa laghwa ghuni da mtak ya ní, nahgani laghu kuni nghanay? Sana mndu ta tatamaku manda sulam ta gigdu falak rki laghu kuni da nghanay?»

²⁵ Ka tsa a tsi wu, nahgani laghu kuni nghanay ɓa? Sana mndu nda sudatá lgut ta wudaku ta vghani rki laghu kuni da nghanay? Ya wya gwal ta kla lgut nda bla dzvani ná, ta za mghama tan həŋ ka nzaku ma həga ma mgham mgham.

²⁶ Wa va mndu laghu kuni da nghanay tama na kula? Sana anabi rki laghu kuni da nghanay? Anj mantsa nzakwani, malaghumala tsa mndu ya ta mbrakwa anabi.

²⁷ Ta ghəŋə tsa Yuhwana ya vindafta lu ma deftera Lazglafta kazlay:

I'i Lazglafta wana yu ta tinlaghutá ghunaftá mndu ka kagha

ŋa dza'a fadaghata tvi* kə'a ya.

²⁸ Ka yu nda kaghuni wa, mataba inda mndu ya yaga

* 7:27 Nghan ta Malatsi 3:1 nda Sabi 23:20.

marakw nda ya ná, had ya ta malaghutá Yuhwana wa. Tsaw tama, mndu ta nzakway kwitikw ma ga mghama Lazglafta ná, malaghumala ta Yuhwana.

²⁹ Tsaw inda hamata mnduha nduk nda gwal tska dzumna tani, snaŋta taŋ ta gwada Yuhwana, ka haŋ mantša: “Ta kumay Lazglafta ta mbamafta,” ka haŋ. Ka dawu haŋ ta maganaftá batema Yuhwana ta haŋ.

³⁰ Kuraghuta la Farisa nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha ya, ka kwalaghuta haŋ ta tsu’aftá skwi ta kumə Lazglafta ta magay ŋa taŋ. Ka kwalaghutá haŋ ta tsa batem ta magə Yuhwana ya.»

³¹ «Ndaw dza’a gra yu ta mnduha ta na fitik na? Yakwa wa haŋ?

³² Ka guram nda zwani ta kurbut ta mnay mataba taŋ kazlay: Vyanaŋa ŋni ta sinlak skala a kuni wu, fanafha ŋni ta laha ta taw, tawaŋ a kuni ta taw wu kə’a ya haŋ.

³³ Tsaya ná, nzakwani manda sagha Yuhwana mnda maga batem, ka kwalaghuta tsi ta za buradi nda sa ima inabi, “a’ nda ksa da halaway” ka kuni.

³⁴ Saghaha Zwaŋa mndu guli, ka zay ka say, “a’ dagala mahahaw’ani, dagala sasakwani, gra gwal tsəka dzumna nda la ghwadaka mnduha ya,” ka kuni.

³⁵ Inda gwal nda difil ma ghəŋa taŋ ná, tsatsaftatsa hahəŋ ta vərđaka difla Lazglafta,» ka’a.

Yesu ma həga ga Simuŋ mnda la Farisa

³⁶ Ka hgaftá sana la Farisa ta Yesu ŋa za skwa zay ga taŋ. Ka lagha Yesu da tsa mndu ya, ka lamə tsi da həga ka zə tsi ta skwi.

³⁷ Mamu sana ghwadaka marakw ma tsa luwa ya, ka snaŋtá tsi kazlay: Wa’a Yesu ta za skwa zay ga tsa la Farisa ya kə’a, ka klaftá tsi ta hwaraka Albastra ndəghatani nda urdi nda bla dzvani, ka kladaghata.

³⁸ Ka lagha tsi tavata səla Yesu nda ga mahulhulani, ka mbəza ima taw ta səla Yesu, ka ksafťá tsi ta swidani ka takaday nda tsi, ka habwa’aku ta səlani, ka pgha tsa urdi ya ta səla Yesu.

³⁹ Na nghanja tsa mnda la Farisa ta hgađaghatá Yesu ya ta tsa skwi ya, ka’a ma ghəŋani mantša: «Ka ma vərđa anabi na mndu na ná, ma dza’a tsatsaftatsa ta mndərga na marakw ta ksaŋta na. Ma dza’a nda sna kazlay: Ghwadaka marakw ya kə’a.»

⁴⁰ Ka Yesu zlraftá gwada nda tsa mnda la Farisa ya mantša: «Ari Simuŋ, mamu gwada ta kumə yu ta mnaghata,» ka’a. «Anji Mghama da mna,» ka’a zlghanaftá wi.

⁴¹ «Mamu sana mndu ta balanaftá nzawa ta sana mnduha his. Prək ka tseda vagha mnduha hutaf dərmaək kə’a vlanťá sani, prək ka tseda vagha mnduha hutaf mbsak kə’a vlanťá sani guli.

⁴² Ka traptá haŋ ta palata

kabga had skwi da hən prək ka palata tan wa. Ka zlananjá tsi ta tsa dməŋ ya ta hən his his. Wati mataba tsa mnduha ya dza'a malaghuta dʋutá tsa mndu ya, ka kagha ta gray na?» ka'a.

⁴³ «Mataba tsa mnduha ya ra! Ta graftá yu ná, tsa mndu zlananj lu ta njani dagala ya ya,» ka Simun. «Ta nja gha,» ka Yesu nda tsi.

⁴⁴ Ka mbədavata Yesu tvə tsa marakw ya, ka mnə tsi nja Simun: «Nda ngha ka ta na marakw na ki'e? Samsa yu da həga ga ghuni, walanj a ka ta tidiftá imi nja mbaza səla da manda ya snu lu wu, ka mbazihatá na marakw na nda ima tawani, ka takadihata nda swidani.

⁴⁵ Brusa a ka ta i'i ma sagha da manda ya snu lu wa. Tsatsi, ka yawu sama da ta zlana a ta brusa səlahá da wa.

⁴⁶ Walanj a ka ta pghigihatá rdi ma ghəŋ manda ya snu lu wu, tsatsi, pghidif pgha tsatsi ta rdi ta səlahá da.

⁴⁷ Ka yu ka mnaghata na: Nda pla inda dmakwa na marakw na. Tsaya kəl tsi ka maranjta dʋutani ta i'i dagala. Ka ki'a planata lu ta dmakwa mndu ya, ki'a dʋu maranj tsa mndu ya guli.»

⁴⁸ «Nda pla inda dmakwa gha makwa da» ka Yesu nda tsa marakw ya.

⁴⁹ Ka sana mnduha ta za skwi kawadaga nda tsi mantsa: «Wa va na mndu na katək na? Ta uwala pla dmaku na?» ka hən.

⁵⁰ «Zlghay nda njudufa gha ta mbaghafta makwa da, la nda

vghata zdakwa gha,» ka Yesu nda tsa marakw ya.

8

Sana mi'aha ta pgha Yesu

¹ Tsəbakw fitik tahula tsa, ka laghwi Yesu da ra luwaha dagaladagala nda luwaha kwitikw kwitikw, ka tuza Lfida Gwada ta ghəŋa ga mghama Lazglafta, ka mna gwada ta ghəŋani

² nda sanlaha ma mi'aha ya ghazliginj lu ta ghwadaka sulkumha ma hən, ka mbambanaftá hən ma danwaha tan. Tekw i Mari makwa ta Magdala sli'agap ghwadaka sulkumha ndəfəŋ mida,

³ nda Yuwana markwa Kuza. Tsa Kuza ya, mndu ya fanam mgham Hiridus ta inda skwi ma həgani ma dzvani ya. Mamu Suzana, nda ndəghata sanlaha ma mi'aha guli mataba tan. Inda tsa mi'aha ya ná, katanjata hən ta i Yesu nda duhwalhani nda skwi ma dzva tan.

Gwada ta ghəŋa sana mndu ta wutsa hulfani

Mat 13:1-9, Mak 4:1-9

⁴ Ka sli'aktá mnduha ma luwaha kavghakavgha ka tskavata tizlik tavata Yesu. Mantsa tama, ka zlaftá Yesu ta mna mahdihdi:

⁵ «Mbadá sana mndu ka sli'aftha ka laghwi da wutsa hulfa ma vwahani. Tata wutsaywutsay, ka rkata sanlaha ma tsa hulfaha ya ta tvi, ka diŋlaku lu tida, ka sli'adaghata dyakha da daguta.

⁶ Ka rkatá sanlaha ta klu-luh: Na tsa gi dyaftani ya, ka

ghwalutá tsi kabga had nasa mistani wa.

⁷ Ka rkamtá sanlaha ma teki, ka dyaftá tsi, ka glanaghata teki ka raghwanaata.

⁸ Ka rkatá sanlaha ta gənək. Tsahaya, ka dyaftá hən, ka glafta ka pghaftá ghən ghəmbəts ghəmbəts. Ka mamu mndu nda sləmənja snay, ka sna tsi,» ka Yesu sganaghata nda lwi dagala.

Garay Yesu nda gara ta gwadani

Mat 13:10-17, Mak 4:10-12

⁹ «Nu klatá ghənja tsa mahdihdi ya na?» ka duhwalhani dawanta da tsi.

¹⁰ «Kaghuni, vlaghunavla lu ta snaŋtá dífatá gwada ta ghənja ga mghama Lazglafta. Ŋa sanlaha ya, ba nda mahdihdi dza'a mnananta lu ta hən kabga

“ta nghay hən, trid'ngaha a hən wu, ta snay hən, sew sna a hən wa.*”»

Gwada ta ghənja mndu ta wutsa hulfa

Mat 13:18-23, Mak 4:13-20

¹¹ «Wya klatá ghənja tsa mahdihdi ya: Tsa hulfa ya ná, gwada Lazglafta ya.

¹² Sanlaha ma mnduha ná, manda tvi rkaf hulfa tida hən. Hahən ná, gi snaŋta taŋ ta gwada Lazglafta, gi ndadaghata halaway klugudunustá hən yaha hən da zlghafta ma ŋudufa taŋ da mbafta hən.

¹³ Sanlaha ma mnduha guli ná, manda kluluh rkaf hulfa

tida hən, snaŋta taŋ ta gwada Lazglafta, gi zlghafta taŋ nda rfu, ama had hən ta zlanŋtá vli ŋa dzugwamta tsa gwada ya ta slrən ma ŋudufa taŋ wa. Ka dzghan'dzgha skwi ta hən, gi suwak zlanŋta taŋ ta zlghay nda ŋudufa taŋ.

¹⁴ Sanlaha ma mnduha guli ná, manda hulfa ta rkamta da teki ya hən, snaŋta taŋ ta gwada Lazglafta ka laghu hən da ndana nzaku ma ghənja hadik nda zba gadghəl nda ndana zba skwi ta hara'uwa iri, mantasa tama, mbada tsa skwiha ya ka raghwa tsa gwada ya, ka niŋta hən ka ksubanŋ.

¹⁵ Sanlaha ma mnduha guli, manda gənək hən, snaŋta taŋ ta gwada Lazglafta, ka zlghaftá hən nda ŋuduf turtuk, ka ŋanatá hən ka ksa slna nda tsi ka dihavata mida.»

Daswa ka kuni nda sna skwi ta snu kuni

Mak 4:21-25

¹⁶ «Ka mnaghunamna yu 6a! Had mndu ta tsamta vu ma pitirla ka dzu6amta ma tughuba wu, had ta fiŋta mista ghzlən guli wu, ta fagata ta vli tskala, kada nghanŋta gwal ta lamə da dzuguvi ta tsuwadək.

¹⁷ Inda skwi nda dífa ná, dza'a maravamara. Inda skwi nda bukwa guli dza'a snaŋsna lu, ŋa zlagaptani bfaŋay ta da6i.

¹⁸ Dasuwa ka kuni nda tva snaŋta skwi ta snaŋta kuni, kabga ŋa mndu nda guna sləmənani ŋa sna skwi dza'a

* 8:10 Ngha ta Isaya 6:9, 10.

sganaghata lu ta snanamta. Ama ka had tsi da mndu wu, dza'a kləgadanaghu kla lu ta va tsa má si ta ndanu tsi ta mutsay ya.»

*Vərda zwanamani ma Yesu
Mat 12:46-50, Mak 3:31-35*

19 Ka lagha i mani nda zwanamani ma Yesu slanaghata, ama trid traptra həj ta bhanavata, tskska mnduha.

20 «Wa a i ma gha nda zwanama gha ma bli ta gəvala kagha,» ka lu nda tsi.

21 «Gwal ta sna gwada Lazglafta ka maga slna nda tsi, tsaha ya i ma da nda zwanama da,» ka'a.

*Lbanata Yesu ta mativirau'
ta ghəja imi*

Mat 8:23-27, Mak 4:35-41

22 Ma sana fitik, «mbadma ta a sana bla drəf a,» ka Yesu nda duhwalha, ka sli'aftha həj kla lamə da kwambalu ka sli'i.

23 Tata ndəru həj, ka dzata hani ta Yesu, ka sli'avaftha mativirau' ta ghəja drəf, ka dza'a imi ndəghanafthá kwambalu. Ta wa hdak həj.

24 Ka lagha həj sli'a Yesu, «Maləm! Maləm! Nda zada mu!» ka həj nda tsi. Ka sli'avatá Yesu ka davanaghatá tsi ta falak, nda tsa vavalakwa imi ya. Ka lbatá vli ka nzata tšekw.

25 «Nu ta kəl kuni ka zləj mantsa? Kulam ndana had zlgəy nda nđuf da kaghuni dekdek katək ra?» kə'a mbədavata tvə duhwalhani. Ka ksafthá zləj ta həj, ka ndra'u həj. «Wa na mndu na katək na? Na dvanaghatani ta dər falak nda imi ná, gi ka

snanata tanj?» ka həj mataba tanj.

*Mbanafta Yesu ta sana
mndu nda duhwalha halaway
mida*

Mat 8:28-34, Mak 5:1-20

26 Ka bhadaghata i Yesu nda duhwalhani ta hadika Geraseni ta nzakway mbəj ya mbəj ya nda luwa Galili.

27 Nda fagata Yesu ta səla ta hadik ta sabə tsi ma kwambalu, ka sagha sana mnda tsa luwa ya da guyay. Tsa mndu ya ná, ksuxsa duhwala halaway. Nda kda fitikani kul sudgəltá lgut dekdek, had ta nzəglata mintgha wu, mataba kuluha kə'a ta nzaku.

28 Na ghur nghayni ta Yesu, ka wahatá tsi ka zləmbatá ma ghuvani. Ka'a mantsa: «Yesu Zwanə Lazglafta ta luwa, Nya mataba u nda kagha? Kdəkkdək, wya dzvu, yaha ka ghuydiptá dərwa,» ka'a wahata nda lwi dagala.

29 Kəl tsi ka mna tsaya na: Sabsa ma na mndu na ka Yesu dvanaghtá tsa duhwala halaway ya. Tsa mndu ya ná, nda kda fitika ksaftha tsa duhwala halaway ya. Ma tsa fitika ksafthani ya, si ta habafhaba mnduha nda zida, ka tsamtá səlahani ma tsuhwal, ma nə habanata. Ka raratsinjá tsi ka bəbaliŋta. Ka klaghatá tsa duhwala halaway ya ka laghwi ra vli ma mtak.

30 «Wa hga gha na?» ka Yesu nda tsi. «Dba' hga da,» ka'a zlgəhanafthá wi. Kəl tsi ka mna tsaya ná, kabga nda ndəgha

duhwala halaway ta sli'amta dida.

³¹ «Kdækkdæk, yaha ka da ghuna aṅni da gudzuvruṅwa vu†,» ka tsa duhwala halaway ya ndi'ata, ka ndæba dzvu da Yesu.

³² Ndusa nda tsa vli ya, mamu sana bra ghuvazu ta zbutá skwa zay taṅ tavata ghwá. «Kdækkdæk vlaṅna tvi, ka sli'amta ṅni da a ghuvazuha a,» ka həṅ nda Yesu. «Aray,» ka Yesu vlaṅtá tvi ta həṅ.

³³ Ka gi sli'agaptá tsa duhwala halaway ya ma tsa mndu ya, ka sli'amta da tsa ghuvazuha ya. Ka vazagatá tsa ghuvazuha ya ta vgha tavata tsa ghwá ya ka rkaghata da drəf ka rwuta.

³⁴ Nghay tsa mnduha ta ngha tsa ghuvazuha ya ta tsa skwi ta magata ya, ka hwayaftá həṅ ka laghwí tay ma luwa nduk ma zwana luwaha ta tsa skwi ta maguta ya.

³⁵ Ka sli'aftá mnduha ka laghwí da ngha tsa skwi ta maguta ya. Ka lagha həṅ slanaghatá Yesu, ka slaftá həṅ ta tsa mndu sli'agap duhwala halaway mida ya ta nzaku kureveša tavatá səla Yesu nda sudatá lgut ta vgha, nda mbatani kwandlaṅ. Nghaṅta taṅ, ka ksutá tsi ta həṅ ka zləṅ.

³⁶ Mbaða tsa gwal si ta nghay ta magaku tsa skwi ya, ka rusay ṅa taṅ ká tsa mndu si ksaf duhwala halaway ya mbafta.

³⁷ Ka həṅ mantsa: «Kdækkdæk sli'apsli'a ma hadika ṅni,» ka inda mnduha ma hadika Geraseni nda Yesu, kabga nda ksa həṅ da zləṅ katakata. Ka sli'aftá Yesu ka lamə da kwambalu ṅa vru.

³⁸ «Wya dzvu, kla tai'ita səla gha,» ka tsa mndu sli'agap duhwala halaway mida ya nda Yesu.

³⁹ «Vra dzagha gha, ka dza'a ka rusa inda skwi maga gha Lazglafta,» ka Yesu pyafta ka dza'a mistani. Ka sli'aftá tsi ka laghwí tay ma inda luwa ta inda skwi magana Yesu.

Mbanafta Yesu ta sani marakw, nda sana zwanja makwa

Mat 9:18-26, Mak 5:21-43

⁴⁰ Ta vrəgladaptá Yesu ta sana 6la drəf, ka slanaghatá tsi ta ndəghata mnduha guli ta kzlay hada ṅa zlgħafta.

⁴¹ Mbaðaƙa sana mndu ta hgə lu ka Zayrus ta nzakway tekw mataba la mali ta ghəṅa həga tagha skwa la Yahuda, ka lagha zləmbatá ma ghuva Yesu. Ka'a mantsa: «Kdækkdæk mbaða da ini,» ka'a nda tsi,

⁴² kabga mamu kdakwakdakwa makwani ta kla imi ghwanpəðə his kul dughwanaku ta kala ghəṅ. Ka sli'aftá Yesu ka dza'a mistani. Ta mbaða Yesu ka dza'a mataba tskata mnduha, had tva mbədayni ta vgha wa.

⁴³ Mamu sana marakw mataba taṅ Maghwanpəðə hisa vakwani tsa ta paghaku. Kdīṅkda ta inda skwi ma

† 8:31 Gudzuvruṅwa vu: Ngha ta Ruma. 10:7, Suna Yuhwana 9:1-2, 11, 11:7, 17:8, 20:1, 3.

dzvani ŋa la duhtur. Had ya ka dər turtuk mataba taŋ ta mbanafwa.

44 Ka lagha tsa marakw ya nda ga mahulhula Yesu ka ksaŋtá wa lgutani. Na tsa gi ksaŋtani ya, gi hle' sladata tsa paghaku ya tsa.

45 Ka Yesu mantsa: «Wa tsa ta ksita ya na?» ka'a. «Andaw! Andaw! Andaw!» ka mnduha. Ka Piyer mantsa: «Maləma dá! Mataba ndəghata mnduha mandana ta waghafwa, had tva mbəda vgha gha ná, wa ta kshata na, ka ka?» ka'a nda tsi.

46 Ka Yesu mantsa: «Mamu mndu ta kshata! Nda sna yu ta mbraku ta savaghuta ma i'i,» ka'a.

47 Snay tsa marakw ya ta tsa gwada ya ná, a nda tsatsa yu, ka'a. Ka lagha tsi nda ghudzatani da zləŋ zləmbatá ma ghuva Yesu, ka mnə tsi ta kəma inda mnduha ta skwi kabgawu kəl tsi ka ksaŋta nda ya kə'a mbafta ma va tsa fitik ya.

48 Ka Yesu mantsa: «Makwa dá, zlgəhay nda ŋudufa gha ta mbaghafwa, la nda vgha ta zdakwa gha,» ka Yesu nda tsi.

49 Tata tsa gwada ya Yesu, ka lagha sana mndu ta sli'afta ga Zayrus da mnay ŋa Zayrus: Ka'a mantsa: «Kdakwa tsa makwa gha ya tsa, ta ŋa danwazlgəta gha ŋaw ta Maləm na,» ka'a.

50 Ka Yesu mantsa: «Ma tđu ŋudufa gha, fata gha ta ghəŋa gha yeya ŋa gha, dza'a mbaku,» ka Yesu nda Zayrus snaŋər tsi ta tsa gwada ya.

51 Manda 6hadaghata taŋ da taŋ, ka pyaftá Yesu ta mnduha ta lami da həga mistani, ka hla'atá tsi ta i Piyer nda Yuhwana, nda Yakubu nda dani nda mani ma tsa makwa ya ŋa lamə mistani.

52 Ta lamə həŋ, ta wahu inda gwal ma həga ka tawa ghəŋ ta ghəŋa tsa makwa ya. Ka həŋ mantsa: «Ma taw kuni, mta a wu, hani ta hani tsi,» ka'a.

53 «Ta mndu nda mta ná, mta a wu ka'a,» ka həŋ ka ghu6asay.

54 Ka lagha Yesu ksafatá tsa makwa ya ta dzvu. «Sli'afslia gha makwana!» ka'a.

55 Ka vramtá tsa makwa ya, ka gi sli'afta. «Vlanwawla ta skwa zay,» ka Yesu nda həŋ.

56 Ndandrakau' ká i dani nda mani ma tsa makwa ya nzata ka ndərmimay. «Yaha kuni da mnay dər ŋa wati ma mndu ta skwi ta maguta,» ka Yesu zlahanaghatá həŋ.

9

Ghunafta Yesu ta duhwalha ghwanpədə his

Mat 10:5-15, Mak 6:7-13

1 Lagha Yesu ka tskanatá duhwalhani ghwanpədə his, ka vlanatá tsi ta həŋ ta mbrakwa mbranaghatá inda duhwala halaway, nda mbrakwa mbambanaftá danwaha.

2 Ka ghunaftá tsi ta həŋ tuza gwada ta ghəŋa ga mghama Lazglafta, nda mbambanaftá gwal kul dughwanaku.

3 Ma kdaku həŋ sli'afta, ka'a nda həŋ mantsa: «Yaha kuni

klaftá sana skwi dekdek ña dza'a da wawaku, ðar dafa, ðar zlibi, ðar skwa zay, ðar tseidi, turtuk turtuk ka kuni da klaftá lgut.

⁴ ðar ma wati hëga da tsu'afra lu ta kaghuni ya, nzata ghuni hada ha ka sagha fitika sli'apta ghuni ma tsa vli ya.

⁵ Ala, ðar ga vli dza'a kwal lu tsu'afra kaghuni ya, wya dzva ñni wya dzva ñni ka kuni dazlay ka zlanavata kuni ta tsa luwa ya, tsaya dza'a marananta hëg ta basa ñudufa Lazglafta ta ghëga tan,» ka'a nda hëg.

⁶ Ka sli'afra hëg ka laghwi da ra luwaha, ka mna Lfida Gwada, ka mbamba gwal kul ðughwanaku ma inda vli.

Wa Yesu na ka Hiridus Antipas

Mat 14:1-12, Mak 6:14-29

⁷ Na santa tsa Hiridus Tetrak ta nzakway ka mgham ta hadika Galili ya, ta mna gwada ta inda skwiha ta magaku. Ka trapta tsi ta skwi ña ndanay. «A', Yuhwana ya ta sli'agapta nda hafu,» ka sanlaha ta mnay.

⁸ «A', anabi Iliya ya ta zlagapta,» ka sanlaha. «A', sani mataba la anabiha ghalya ya ta sli'agapta,» ka sanlaha.

⁹ «Ya wya tsaghwa tsa ta ghëga Yuhwana ka yu, ka tsaghutá lu ní, wa na mndu na ta mnë lu ta mndërga na skwiha ta snë yu na ta ghëgani tama?» ka Hiridus, ka psë tsi ta tva nganta Yesu.

Zunta Yesu ta skwa zay ta mnduha dambu' hutaf

Mat 14:13-21, Mak 6:30-44, Yuh 6:1-14

¹⁰ Ka varakta tsa gwal ghunay ya. Manda varakta tan, ka rusu hëg ña Yesu ta inda skwi maga hëg. Ka hlaghatá Yesu ta hëg mistani, ka laghu hëg nda tvë sana luwa ta hgë lu ka Betsayda nda ghëga tan.

¹¹ Santa ðamga kazlay: Laghula hëg k'a, ka sli'afra hëg zbitá hëg. Ka lagha hëg slanaghatá hëg, ka zlgafra Yesu ta hëg, ka mnë tsi ta gwada ta ga mghama Lazglafta ña tan. Ka mbambanafra tsi ta gwal ta kuma mbambanafra hëg ma ðanwa tan.

¹² Ta fitik hawu, ka gavadaghatá duhwalhani tavatani, ka mnay ñani: «Mnanamna ta na mnduha na, ka dza'a hëg da luwa dagaladagala nda luwaha kwitikw kwitikw ta waftá na vli na, ña dza'a tan zba skwa zay nda vli ña hana tan, kabga ma mtak mu hadna,» ka hëg.

¹³ Ka Yesu nda hëg mantsa: «Vlanjwavlá kaghuni ba ta skwi ña zay ta hëg,» ka'a. Ka duhwalhani mantsa: «Buradi hutaf nda tsulhwa klipi his yeya da amu, ña dza'a ñni da dzawagaghatá skwa zay ña zunta inda na mnduha na rki?» ka hëg nda tsi.

¹⁴ [Tsaw ta magay mnduha* ta dambu' hutaf ma tsa vli ya.] «Mnanawa mna ta hëg ka tsakavata hëg hutaf

* 9:14 Ngha ta Mata 14:21.

mbsak hutaf mbsak,» ka Yesu nda duhwalhani.

¹⁵ «Aray!» ka hən̄ ka tsakanatá hən̄ ta mnduha.

¹⁶ Ka hlaftá Yesu ta tsa buradiha hutaf ya, nda tsa tsulhwa klipi his ya, ka nghadaftá tsi nda ta luwa, ka rfanaghatá tsi ta Lazglafta ta ghə̄jani, ka balanaptá tsi ka valan̄tá duhwalhani ɲa daganaptá mnduha.

¹⁷ Ka zə̄ inda tsa mnduha ya, ka babaghawtá hən̄. Ka tskaftá lu ta padakwani ka ghwanak ghwan̄pɔdə̄ his.

Yesu ná, Kristi ya ka Piyer

Mat 16:13-19, Mak 8:27-29

¹⁸ Ma sana fitik ta nzaku Yesu turtukwani ka maga du'a, ka lagha duhwalhani slanaghata. Ka'a dawanta da hən̄ mantsa: «Wa i'i ka dəmga ta mnay na?» ka'a.

¹⁹ Ka duhwalhani mantsa: «Tsa Yuhwana mnda maga batem ya kay ya, ka sanlaha. Iliya ya, ka sanlaha. Sani mataba la anabi ghalya ya ta sli'agapta nda hafu, ka sanlaha,» ka hən̄ nda tsi.

²⁰ Ka'a nda hən̄ guli mantsa: «A ki kaghuni, waya ka kaghuni ta mnay nda i'i na?» ka'a. Ka Piyer mantsa: «Kagha ná, Kristi ka,» ka'a.

Mnan̄ta Yesu ta dza'ani mtaku nda sli'agaptani

Mat 16:20-28, Mak 8:30-9:1

²¹ Ka Yesu zlahanaghatá hən̄ ka ɲɔan̄da mantsa: «Yaha kuni da mnay dər ɲa wati ma mndu tsi,» ka'a.

²² Ka'a sganaghata guli na, «dza'a ghuyay Zwan̄a mndu ta dən̄wa katakata, dza'a wdin̄wda la galata mndu nda gwal mali ta ghə̄jani gwal dra skwi ɲa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ɲa mnduha. Dza'a dzadza lu, ɲa sli'agaptani nda hafu badu mahkən,» ka'a.

²³ Wya ka'a nda hən̄ demdem: «Ka ta kumay mndu ta dza'a mista da katsi, ba zlan̄tani ta ndanu ta ghə̄jani ghə̄jani, ka vlatani ta ghə̄jani ka kla udza zlan̄ayni † inda fitik, ka dza'a mista da,» ka'a.

Kinawu ta dza'a lu mista Yesu?

²⁴ Ka'a guli mantsa: «Ka dza'a mbanafmba yu ta hafa da ka mndu katsi, dza'a Zadin̄zada tsa mndu ya ta hafani. Ala ka dza'a Zadin̄zada mndu ta hafani ta ghə̄jani i'i katsi, dza'a mbanafmba tsa mndu ya ta hafani.

²⁵ Nu dza'a katan̄ta mutsafta mndu ta inda na ghə̄jani hadik na ka ɲani ka Zadin̄zada tsi ta hafani, ka ghə̄jani a tsi na?

²⁶ Ka ta basa zlan̄ mndu ka mnan̄tá hga da, nda gwada da guli katsi, i'i Zwan̄a mndu guli ná, dza'a kwalaghukwala i'i guli ta mnan̄tá tsa mndu ya badu sagha dza'a sagha yu ma glakwa da, nda ya ma glakwa Da da nda duhwalhani nda ghuɔa, ta luwa.

²⁷ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata: Mamu sanlaha

† 9:23 Ngha ta Lukwa 14:27, Markus 8:34.

ma mnduha mataba gwal hadna dza'a kwal kul rwuta ta saha ga mghama Lazglafta, dza'a nda ngha hən̄ nda ira tan̄,» ka'a.

Mbədavafta Yesu

Mat 17:1-8, Mak 9:2-8

²⁸ Ta magay fitik tghas manda mnutani ta tsa gwada ya, ka hlaftá Yesu ta i Piyer nda Yuhwana nda Yakubu, ka n̄laghatá hən̄ ta ghwá da maga du'a.

²⁹ Ta magə Yesu ta du'a, ka mbədavaftá kumani tskəm, mbədavafha lgutani ka wudaku tilil ka n̄sul̄n̄.

³⁰ Gi wya mnduha his ta ghwa yiva nda tsi. I Musa nda Iliya tsa mnduha ya,

³¹ ta zlagapta ta wudaku tili ma glakwa Lazglafta ta luwa, ta gwada nda Yesu kinawu kə'a dza'a kd̄n̄ta magata skwi ta kumə Lazglafta nda ma mtakwani ma Ursalima.

³² Ma tsa fitik ya, nda ghər̄ba i Piyer nda grahani da hani, sli'avata tan̄, ka nghan̄tá hən̄ ta glakwa Yesu nda tsa mnduha his ya tavatani.

³³ Ma fitika dgay tsa mnduha ya ta vgha nda Yesu, ka Piyer nda Yesu mantse: «Maləma da! Dina ka nzakwa mu hadna, ka magafmaga n̄ni ta həga tumpul hkən. Pal n̄a gha, pal n̄a Musa, pal n̄a Iliya!» ka'a. Tsaw, snəgla a Piyer ta skwi ta mnə tsi wa.

³⁴ Tata mna tsa gwada ya tsatsi, ka saha kusay buk-wamtá hən̄, ka ksaftá zlən̄ ta tsa duhwalha ya nghər̄ hən̄ ta

saha tsa kusay ya buk-wamtá hən̄.

³⁵ Ka gwadagaptá lwi ma tsa kusay ya. Ka'a mantse: «Nanana zwan̄a da ya zbap yu, snawasna ta gwada da tsi!» ka'a

³⁶ Tahula gwadata tsa lwi ya, Yesu yeya ta nghə lu turtukwani, sriw nzanza tsa duhwalha ya ma tsa fitik ya, had mndu ya mnanan̄ hən̄ ta tsa gwada ya wa.

Mbanafta Yesu ta sana zwan̄ nda ghwadaka sulkum mida

Mat 17:14-18, Mak 9:14-27

³⁷ Gamahtsimani ka saha hən̄ ta ghwá, ka sli'aftá ndəghata dəmga ka sagha da guya Yesu.

³⁸ Ka wahatá sana mndu mataba mnduha: «Maləma da! Ta ndəba dzvu yu da kagha, nghanava na zwan̄a da na 6a! kdakwakdakwa zwan̄a da na.

³⁹ Ghwadaka sulkum ta ksafta. Na ksaftani, gi wahayni ta wahu, ka ghudzay nda mbraku, ka pgha mahupak ka giri n̄ani, zlah kə'a ta zlin̄ta.

⁴⁰ Ka ndəbu yu ta dzvu da duhwalha gha ma n̄a gh-zligin̄tá mida ná, trid traptra hən̄,» ka'a nda tsi.

⁴¹ Ka Yesu mantse: «Gwal tən̄tən̄a ghən̄a tan̄ kul had zlḡhay nda n̄uduf da hən̄, kulam n̄a yawu dza'a nzav-aghunata yu? Kulam n̄a yawu dza'a nzata yu ka su'aghunata? Klak tsa zwan̄a gha ya da hadna,» ka Yesu nda tsa mndu ya.

42 Ta gavadaghatá tsa zwan ya, ka slanatá tsa ghwadaka sulkum ya ta hadik, ka ghudzay nda mbraku. Ka davanaghatá Yesu ta tsa ghwadaka sulkum ya, ka mbanaftá tsi ta tsa zwan ya, ka vlantá tsi ta tsa dani ya.

43 Ka ndərmim mnduha ta glakwa mbrakwa Lazglafta.

*Mnəglan̄ta Yesu mtakwani
nda sli'agaptani*

Mat 17:22-23, Mak 9:30-32

Ta laghu mnduha da ndərmima inda tsa skwi maga Yesu ya, ka Yesu nda duhwalhani mantša:

44 «Fawafa ta sləmən̄ dīna, ka sna na skwi dza'a yu mnaghunata na. Dza'a ksafksa lu ta Zwan̄a mndu, ka vlata ma dzva mnduha,» ka'a.

45 Sna a tsa duhwalha ya ta tsa gwada ya wa, tsala a tsa gwada ya da hən̄ wa. Nda dīfa klatá ghən̄a tsa gwada ya da hən̄, kabga n̄a kwala tan̄ kul snan̄ta. Ta zlan̄ay hən̄ ta dawantá tsa gwada ya guli da tsi.

*Nahgani skwi ka n̄ərmani
na?*

Mat 18:1-5, Mak 9:33-37

46 Ka sagha sana ndanu da ghən̄ tan̄, ka zlərdə hən̄ mataba tan̄. Ka hən̄ mantša: «Wa mali mataba mu na?» ka hən̄.

47 Daslafta Yesu ta tsa ndana tan̄ ya, ka hgaftá tsi ta zwan̄ kwitikw ka sladanata tavatani.

48 Ka'a nda hən̄ mantša: «Dər wa ta tsu'aftá na zwan̄ kwitikw na nda hga da, vərda

i'i tsu'af tsi. Dər wa ta tsu'aftá i'i guli, tsu'aftsu'a ta tsa mndu ta ghunigihata ya. Tsa mndu ta nin̄tá ghən̄ani ka zwan̄ gudzekw dekdek mataba ghuni ya ná, tsa mndu ya ta nzakway ka mali,» ka'a.

*Mndu kul had̄ kuni ta
husan̄ta ná, kaghuni tsa*

Mak 9:38-40

49 Ka gi tsu'aghutá Yuhwana ta gwada, ka'a mantša: «Maləma da! Nda ngha n̄ni ta sana mndu ta ghzla duh-wala halaway nda hga gha, ka lmaftá n̄ni kabga had̄ tsatsi mataba mu wu,» ka'a.

50 «Ijaw! Ma pyə kuni! Ka had̄ gwada mndu nda kaghuni wu, mista ghuni tsa mndu ya,» ka Yesu nda tsi.

*Ksəy Yesu ta tvi ka dza'a da
Ursalima*

51 Manda ndusakta fitik dza'a kəl Yesu ka zlan̄tá ghən̄a had̄ik, ka klaftá tsi ta ghən̄ani n̄a dza'a ɓhata ma Ursalima.

52 Ka ghunaghatá tsi ta sana mnduha n̄a dza'a ta kəma ta kəma. Ka sli'aftá tsaha ya ka ksafká tvi, ka ɓhadaghatá hən̄ da sana zwan̄a luwa la Samari n̄a payanaftá vli.

53 Ka kwalaghutá mnduha ma tsa luwa ya ta tsu'afta, kabga nzakwani ta dza'a da Ursalima.

54 Snan̄ta gwal his mataba tsa duhwalha ya, i Yakubu nda Yuhwana ta tsa gwada ya, «Maləma da! Va a ka ta dawantá n̄ni da Lazglafta n̄a zligin̄tani ta vu ta luwa, ka zadanata tsi ta hən̄ ra?» ka hən̄.

55 Ka mbədavatá Yesu ka davanaghatá həŋ: «[Sna a kuni ka mndəra wani ma sulkum ta klaghunaktá mndərga tsaya ma ndanu wu! Sagha a Zwanja mndu da zadanatá mndu wu, saghasa ŋa mbanaftá həŋ,]» ka'a.

56 Ka sli'aftha həŋ ka laghwí da sana zwanja luwa.

Zlanjá inda skwi demdem ka dza'a mista Yesu
Mat 8:19-22

57 Ta mbada həŋ ta tvi, ka sana mndu mantsa: «Dər dza'a diga ka, ta dza'a yu mista gha,» ka'a.

58 Ka Yesu mantsa: «Mamu ghuruma gərhanja, mamu həga dyakha, Zwanja mndu ná, had' vli ŋa fadatani ta ghəŋani wa,» ka'a.

59 Ka'a nda sana mndu guli mantsa: «Mbadá mista dá!» ka'a nda tsi. «Mghama dá! Zli-hazla ka dza'a yu padamtá da dá karaku,» ka tsaya zlgahanaftá wi.

60 «Zlanzla ta gwal nda rwa ka padá həŋ ta ghəŋa tan, sli'afslí'a kagha ka dza'a ka da mna gwada ta ga mghama Lazglafta,» ka'a nda tsi.

61 Ka sana mndu guli mantsa: «Ta dza'a yu mista gha mghama dá. Nziya nza tsi tama ná, ka la yu mnanatá la ga ini nda sli'asli'a dá ka'a.»

62 Ka Yesu nda tsi mantsa: «Ka nda ghada sli'aftha mndu ka dza'a mista dá, ka ləglaghwani nga vli nda ga muhul hul katsi, tsa mndu ya ná, had' hayhayani dekdek ŋa magaftá slna ga mghama

Lazglafta wa,» ka Yesu nda tsi.

10

Ghunafta Yesu ta duhwalha ndəfáŋ mbsak his mida

1 Tahula tsa ka zabəglaptá Mgham Yesu ta sanlaha ma duhwalha ndəfáŋ mbsak his mida, ka ghunaftá tsi ta həŋ his his his ta kəma ta kəma da inda vli ya má dza'a bhata tsatsi.

2 Ka'a nda həŋ mantsa: «Dagala skwiha ŋa ts kay ta vwah, tsaw slaghwa a mnduha ŋa magay wa. Ndəbawa dzvu da mnda vwah ka sganaghata tsi ta mnduha nda ndəgha ŋa tskanata.

3 Lawala, ta ghuna kaghuni yu manda zwana tuwak da taba kramtakha.

4 Yaha kuni klaftá tsemi, dər zlibi, dər 6a6ah. Yaha kuni laghwí da gaga zgu ŋa mnduha.

5 «Dər da wa dza'a lagha kuni, "ka nza zďakwa Lazglafta ta ghəŋa na həga na," ka kuni dza'azlay karaku.

6 Ka mamu mnda zďaku ma tsa həga ya katsi, dza'a nzaku tsa zďakwa ghuni ya nda tsi. Ka had' tsi wu dza'a vragaghu-vra tsa zďakwa ghuni ya da kaghuni.

7 Ka tsu'aftsu'a lu ta kaghuni, ka nzata kuni ma tsa həga ya, ka za kuni, ka sa kuni ta inda skwi dza'a vlaghunata lu, kabga nda ra ka tsu'ay mndu ta maga slna ta nisəlani. Yaha kuni dza'a da ra həga.

8 Ka lamla kuni da luwa ka tsu'afthá lu ta kaghuni,

tsu'awatsu'a ka za kuni ta skwi dza'a vlaghunata lu.

⁹ Ka mbambanafta kuni ta gwal kul dughwanaku dza'a slanaghata kuni ma tsa luwa ya. "Ndana ná, ndusavaghuna ndusa ga mghama Lazglafta," ka kuni dza'azlay nda hən,

¹⁰ Dər da wati ma luwa dza'a lama kuni, ka kwalaghutá lu ta tsu'aftá kaghuni, lawala ta tvi ta tvi ma tsa luwa ya, ka kuni dza'azlay nda hən na:

¹¹ "Wana ηni ta tukwaghunata nduk nda rgitika na luwa ghuni ta ndi'aftha ta səla ηni na, kada grafta kuni si ndusavaghuna ndusa ga mghama Lazglafta kə'a."

¹² Ka yu ta mnaghunata na: Bađu tsa fitik dza'a tsə Lazglafta ta guma ta ghəŋa mnduha ya ná, ta ləŋləŋa ŋa luwa Suduma* ka ŋa tsa luwa ya,» ka'a nda hən.

Luwaha ta kwalaghutá zlgħafta nda ηuduf
Mat 11:20-24

¹³ «Daŋwa ŋa gha luwa Kuraziŋ! Daŋwa ŋa gha luwa Betsayda! Ka má magamaga lu ta mndərga tsa mazəməm maga lu mataba kaghuni ya ma luwa Tir nda luwa Siduŋ kati ná, má nda kďa fitika mbəďanaftá taŋ ta nzakwa taŋ, ka zlanavatá maga ghwadaka skwiha, ka pghavatá buhu ta vgha nda hutidif ma ghəŋ

¹⁴ Tsaya dza'a kəl tsi ka nza-kway bađu tsa fitika guma

Lazglafta ya, dza'a malaghu-mala kafatá guma ta ghəŋa luwa Tir nda luwa Siduŋ ka ŋa ghuni.

¹⁵ «Kagha luwa Kafar-nahum, dza'a kapidif kapa lu ta luwa ka kagha ra? Siga! Dza'a vradaghavra lu ha da vla gwal nda rwa,» ka'a.

¹⁶ Ka Yesu guli nda duh-walhani mantsa: «Mndu ta snatá gwada ghuni, gwada da sna tsi. Ka kwalaghukwala mndu ta tsu'aftá kaghuni, i'i kwalaghu tsi ta tsu'aftha. Ka kwalaghukwala mndu ta tsu'aftá i'i, kwalaghukwala ta tsu'aftá mndu ta ghunighata,» ka'a.

Varakta tsa duhwalha ndəfəŋ mbsak his mida ya

¹⁷ Manda lagħwa tsa gwal ndəfəŋ mbsak his mida ya, ka varaktá hən nda rfu katakata. «Mgham da! Nduk nda duhwalha halaway tani ná, snasna hən ta gwada davanaghar ηni ta hən nda hga gha,» ka hən nda Yesu.

¹⁸ Ka Yesu nda hən mantsa: «Nda ngha yu ta halaway ta dəďagata ta luwa manda wudakwa luwa.

¹⁹ Snawa 6a! Vlaghunavla yu ta mbrakwa diŋlanaptá nahadikha nda rdaha, nda ya ta ghəŋa inda mbrakwa ghuma, had sana skwi dza'a balaghunata wa.

²⁰ Kulam nda tsa, ma rfu kuni ta rfu kabga snaghunata ghwadaka sulkumha ta gwada, rfawa ta rfu ta ghəŋa

* 10:12 Ngha ta Zlrafta 19:1-29.

vindatá hga ghuni ta luwa,»
ka'a nda hən.

*Snanamta Yesu ta Dani ta
gwal ka zwanani*

Mat 11:25-27, 13:16-17

²¹ Ma va tsa fitik ya ka
zdanafatá Sulkum nda ghuḅa
ta ṅduf ta Yesu, ka'a mantsa:
«Əḅka'a Da, Mgham ta luwa
nda ya ta hadik, ta ghəḅa
difanata gha ta tsa skwiha ya
da gwal nda difil ma ghəḅa
taḅ, nda ya da gwal nda
mahizl ma ghəḅa taḅ, ka
maranaḅtá ka ta gwal kul
snaḅtá skwi. Kahwathwata
mantsa nzakwani Da, ta rfa
kagha yu ta ghəḅa dḅafta gha
mantsa, ka'a.

²² «Inda skwiha vlihavla Da
ḅa, had mndu nda sna ta tsa
Zwan ya wa, Da yeya nda sna.
Had mndu nda sna ta tsa Da
ya guli wa, Zwan yeya nda
sna nda mndu ya ta kumə
zwan ta maranaḅta,» ka'a.

²³ Ka mbəḅavata Yesu tvə
duhwalhani, ka mnay ḅa taḅ
nda ghəḅa taḅ kazlay: Rfu
ḅa ghuni, kaghuni gwal ta
nghanḅtá skwi ya nghan kuni
kə'a.

²⁴ Ka yu ta mnaghunata
na: «Nda ndəgha la anabiha
nda mghamha si ta kuma
nghanḅtá skwi ya nghan
kaghuni, trid nghan a hən wa.
Si ta kumay hən ta snaḅta,
sew, sna a hən wa,» ka'a nda
hən.

*Dvuḅva ta Lazglafta,
ḅvuḅva ta sləvda gha guli*

²⁵ Lagha sana mnda tagha
zlahu ḅa mnduha ka sli'afat

kabga ḅa dzəghaḅtá Yesu,
ka'a mantsa: «Maləma ḅa, nu
dza'a yu magata ḅa mutsafta
ḅa ta hafu ḅa kḅekedzer na?»
ka'a nda Yesu.

²⁶ Ka Yesu nda tsi mantsa:
«Waka lu vindafat ma deftera
zlahu na? Nu dzaḅaf ka mida
na?» ka'a.

²⁷ «Ka ḅvuta ka ta Mgham
Lazglafta gha nda kḅavakta
ṅdufa gha, nda kḅavakta
hafa gha, nda kḅavakta
mbrakwa gha, nda kḅavakta
ndana gha guli, ka ḅvuta ka
ta sləvda gha manda va ghəḅa
gha† kə'a,» ka'a nda tsi.

²⁸ «Mantsa ya nzakwani, la
magay mantsa dza'a mutsay
ka ta hafu,» ka Yesu nda tsi.

²⁹ Ka'a nda Yesu mantsa:
«Wa ya ta nzakway ka sləvda
ḅa na?» Ka tsa mnda tagha
zlahu ya kabga ta kumay ta
nzakwa gwada ta ḅani.

³⁰ Ka Yesu mantsa: «Mbaḅa
sana mndu ka sli'afat ma Ur-
salima ka valu da Yeriku.
Ta laha tsi, ka dḅamtá tsi
mataba la gənda, ka zlu'atá
hən ta tsa mndu ya ka ḅgata
ka pḅanamtá hafu hafu, ka
laghwa taḅ.

³¹ Ta lala sana mnda dra
skwi ḅa Lazglafta ta va tsa
tvi ya, ka dukwaftá tsi ta tsa
mndu ya, ka tsaghutá tsi ta
warawara ka laghwani.

³² Ka lagha sana mnda la
Levi dukwafta tida guli, ka
tsaghutá tsaya ta warawara
guli ka laghwani.

³³ Mataba tsa ka lagha
sana mnda la Samari ta dza'a
wawakwani dukwafta tida.
Ghur kə'a ná, ka ksanaḅtá tsi ka

† 10:27 Nghan ta Vrafta ta Zlahu 6:5 nda Levitik 19:18.

hidahida.

³⁴ Ka gavadaghatá tsi, ka maganaftá tsi ta rdí nda ghwani ta lkuhani, ka habanafta. Ka tsukwaftá tsi ka fafta ta kdihani. Ka klaghata da hāga tsu'a matbay, ka zughulay hada.

³⁵ Gamahtsimani, ka klaftá tsi ta tseda vagha mndu his ta maga slna ka vlanṭá mndu nda tsa hāga ya, ka'a nda tsi mantsa: "A'a, ka nghapta ka ka na mndu na, ka kidaghi dza'a sgavaghata ta ghəṅani ya, ṅa mnihata gha vragaghar yu, ṅa plaghata ḍa,"» ka'a nda tsi.

³⁶ «Wati mataba tsa duhwalha hkən ya, ta nzakway ka sləvda tsa mndu ta dədamta mataba la gənda ya, ka kagha ta gray na?» ka'a nda tsi.

³⁷ «Tsa mndu ta tawatá hidahida tida ya ya,» ka tsa mnda tagha zlahu ya. «La, ka maga kagha mantsa,» ka Yesu nda tsi.

Tsu'afṭa i Marta nda Mari ta Yesu

³⁸ Tata mbaḍa i Yesu nda duhwalhani, ka ḅhadaghatá həṅ da sana luwa. Ka tsu'afṭá sana marakw ta hgə lu ka Marta ta Yesu ga taṅ.

³⁹ Mamu mukumani ta hgə lu ka Mari guli, ka nzatá tsi tavata Yesu, ka sna skwiha ta gwadə tsi,

⁴⁰ ta ksaghutá slna rmba ta Marta. Ka sap tsi mnay ṅa Yesu, ka'a mantsa: «Mghama ḍa! Tha a kagha ta na zlidinṭa mukuma ḍa ta slna na katək ra? mnanamna ḅa ka kati-hata tsi,» ka'a.

⁴¹ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Marta! Marta! Ma ghuyə ka ta ghəṅa gha, ma laghu ka da ndandanaku ta ghəṅa ndəghata skwiha.

⁴² Turtuk skwi ta raku. Ka zbaptá Mari ta vərdani ya dza'a kwal lu klugudunusta dekdek,» ka Mgham Yesu nda tsi.

11

Taghay Yesu ta maga du'a ṅa duhwalhani

Mat 6:9-13, 7:7-11

¹ Ma sana fitik ka magə Yesu ta du'a ma sana vli. Manda kdakwani ta maga tsa du'a ya, Ka dawəṅtá sani mataba duhwalhani da tsi, ka'a mantsa: «Mghama ḍa! Taghanaf tagha ka lu ta maga du'a manda ya taghanaf Yuhwana ta duhwalhani ya,» ka'a.

² Ka Yesu nda həṅ mantsa: «Ta magə kuni ta du'a, wya ka kuni da mnay:

«Da ṅni ya ta nzakway ta luwa, ka snavasna hga gha nda ghuḅa, ka saghasa ga mghama gha.

³ Vlanṭavla ta skwa zay prək zay ṅni inda fitik,

⁴ planṭapla ta dmakwa ṅni, manda ya ta plinista aṅni ta dmakuha gwal ta maganṭata guli.

Ma zlanṭa ka tawa skwi dza'a dzəghaṅnata,» ka'a.

Dawawadawa, dza'a mutsay kuni

⁵ Ka Yesu nda həṅ guli mantsa: «Ka waya ka skwi mamu sana mndu mataba

ghuni mamu grani, ka sli'aftá tsa mndu ya ma takala, ka laghwí slanaghatá tsa grani ya. “Zwanjama dá, katihakata nda kanaya buradi hkən.

⁶ Mamu sani mataba graha dá si ta wawakwani ta dukwata ga ini, tsaw had' skwa zay ŋa vlanjta dá wu,” ka'a.

⁷ Ka waya ka skwi ka gwadagaptá tsa grani ya ma həga, ka'a mantsa: “Ma gərzlə ka ta i'i gra, nda ghada hatá tgha dá, nda ghada ŋni ta ghzləŋ nda zwana dá, lavglin a yu ta sli'afta ŋa vlaghatá buradi wu,” ka'a.

⁸ Ka yu ta mnaghunata ná, dər má lavinjta a tsi ta sli'iglafta ŋa vlanjta skwi ya ta dawu tsi, kabga dər má nzakwani ka grani wu, má dza'a sli'afslí'a ka vlanjta inda skwi ta kumə tsi kada kwala tsi ta gərzləgəлта.

⁹ «Ka i'i ta mnaghunata ná, dawawadawa dza'a vlaghunavla lu. Zbawazba dza'a mutsay kuni, dzawadza ta tgha ta gunaghunaguna lu.

¹⁰ Ka dər wa ta dawanjta ta mutsay, ka dər wa ta zbanjta ta slafsla tida, ka dzanjza mndu ta tgha, ta gunanaguna lu.

¹¹ Wati ya mataba ghuni dza'a klaftá pala ka vlanjta zwanjani, dawanjər tsi ta buradi na? Ari ka klipi a dawanj tsi, ŋa klaftani ta nahadik ka vlanjta ka zlanjta klipi na?

¹² Ari ka slislik a dawanj tsi ná, ŋa klaftani ta rda ka vlanjta na?

¹³ Ka si kaghuni ta nzakway ka ghwadaka mnduha

ya, nda sna kuni ta vla skwi dina ŋa zwana ghuni ya ní, Da ya ta nzakway ta luwa yeya dza'a kwal kul vlanjta Sulkum ta mndu ta dawanjta rki na?» ka'a.

Ghzlay Yesu ta duhwalha halaway

Mat 12:22-30, Mak 3:22-27

¹⁴ Ma sana fitik ka ghzliginjta Yesu ta duhwalha halaway ta tsa mndu ka rgha ma sana mndu. Manda saghwa tsa duhwalha halaway ya ma tsa mndu ya, ka zlraftá tsa mndu ya ta gwada tsələŋ, ka va ndərmim dəmga.

¹⁵ Ka sanlaha mataba tsa dəmga ya mantsa: «A' nda mbrakwa belzebul mgham ta ghəŋa duhwalha halaway ta ghazla tsi ta tsa duhwalha halaway ya!» ka hən.

¹⁶ «Maganjnamaga ta mazəməzəm dza'a maranjta kazlay: Sa daga da Lazglafta mbrakwa gha kə'a,» ka sanlaha nda tsi ŋa dzghay.

¹⁷ Tsatsafta Yesu ta ndana tanj, ka'a mantsa: «Ka tavaptá ga mgham turtuk his katsi ní, nda zla tsa ga mgham ya ŋa zlazlakwa həga sani ta sani.

¹⁸ Ka si dgavapdga halaway his katsi ní, wa ka tsa ga mghamani ya dza'a gdavata tama, “ya nda mbrakwa belzebul ta ghazla tsi ta duhwalha halaway” ka kaghuni nda i'i?

¹⁹ Ka si i'i, nda mbrakwa halaway ta ghazla yu ta duhwalha halaway katsi ní, nda mbrakwa wa ta ghazla zwana ghuni guli? Hahən dza'a tsaghunata gumani.

20 I'i, nda mbrakwa Lazglafta ta ghazla yu ta duhwalha halaway, tsaya ta marantá ghadata sagha ga Mgham Lazglafta da taba ghuni.

21 «Ka hbañha mndu nda mbra ta vghani ka ngha hægani ka tsi ná, hađ skwi dza'a ksantá skwihani wa.

22 Ala, tsa lagha sana mndu ta malaghutá mbrakwani ka lagha habafta tsehwte-hwehw ka hləganaghutá huzla lmani ya faf tsi ta ghəñani tida ya katsi, ta hađ mbrakwani wa. Nə hlafta tsa mndu ya ta tsa huzla zlu'a tsi ya ka dgiñta.

23 «Mndu ya kul hađ mista da ná, nda i'i gwadani. Mndu kul hađ ta katihata ka tskanata ná, kwiziñtá ñani,» ka'a.

Vramta ghwadaka sulkum da vli sabə tsi

Mat 12:43-45

24 «Ka sabsa ghwadaka sulkum ma mndu katsi, ña dza'ani da ra vli tuhwayañ tuhwayaña, ña zba vli ña mbi'a vghani, ka triđ mutsaf a tsi ta tsa vli ña mbi'a vghani ya wu katsi, ka'a dza'azlay na: "Ka vra yu da tsa həga da ma vəl sabi yu ya gra," ka'a, ña sli'aftani ka vradaghata.

25 Ka ta vradaghatá tsi da tsa həga ya, nda tsukwa vli mida nda paya dina katsi,

26 yawa da kə'a dza'azlay ña vraghutani, ña hlanaktani ta sanlaha ma ghwadaka sulkumha ndəfáñ ta malaghutá tsatsi nda sidi, ña

lama tañ da tsa həga ya ka nzamta mida. Tsaya dza'a kəl nzakwa tsa mndu ya ka bwadzuta ka malaghutá nzakwani tañtañ,» ka'a.

Ifawi ta ghəña gwal ta sna gwada Lazglafta

27 Tata gwada tsa gwada ya Yesu, «rfu da tsa marakw ta klaftá kagha ma huđi ka sughustá u'a ya!» ka sana marakw klanťá lwi mataba tskata mnduha.

28 «Katək ná, rfu da mndu ta fata sləməñ ka sna gwada Lazglafta, ka ksa slna nda tsi,» ka Yesu nda tsi.

Zlghawa Yesu ña gwal ta dawa mazəməzəm da tsi

Mat 12:38-42

29 Ta tskakutskaku mnduha tavata Yesu, ka'a mantsa: «Ghwadak mnduha ma na fitik na, má magañnamaga lu ta mazəməzəm ta saha daga da Lazglafta, ka həñ ta daway. Hađ sana mazəməzəm dza'a maganata lu ta həñ, ka mndərga ña anabi Yunusa a tsi wa.

30 Manda va ya nza anabi Yunusa* ka ñizla ña gwal ma luwa Niniva ya, manda va tsaya dza'a nzakwa Zwanja mndu, ña gwal ma na fitik na.

31 Ghalya, ka sli'aftá sana marakw ta ga mgham ma vli di'ij ta hađika Seba ka lagha da sna difil da Salumuñ. Wana mamu mndu ta malaghutá Salumuñ hadna, bađu tsay Lazglafta ta guma ta ghəña mnduha, ña ghuni dmaku ka tsa marakw ya

* 11:30 Ngha ta Yunusa sura 1-4.

dza'a sli'aftha mnanatá mnduha ma na fitik na.

³² Ghalya guli, gwal ma luwa Niniva ná, snasna hən ta gwada anabi Yunas, ka mbədanaftá hən ta nzakwa taŋ. Wana mamu mndu ta malaghutá anabi Yunusa hadna. Bađu tsay Lazglafta ta guma ta ghəŋa mnduha, ŋa ghuni dmaku ka gwal ma luwa Ninive dza'a sli'aftha mnay ŋa mnduha ma na fitik na,» ka'a.

Nzaku ma tsuwadək
Mat 5:15, 6:22-23

³³ «Had mndu ta tsamtá vu ma pitirla ŋa fata ma lwa vli ka ka dzuəamta ma tughba a tsi wu ta vli tskala ta fagata tsi ŋa nghanja mnduha ta lami da həga ta tsuwadək.

³⁴ Ira gha ná, pitirla vgha gha ya. Ka ta dinadina ira gha, ma tsuwadək vgha gha. Ka nda badza ira gha, ma grum vgha gha.

³⁵ Dasuwa ká ka, yaha tsa tsuwadək ma kagha ya da nuta ka grum.

³⁶ Ka si má tsuwadək inda vgha gha, had pďakwa sana vli ma gruma wu katsi, inda vgha gha dza'a nzata ma tsuwadək manda tsuwadaka pitirla ta tsuwadaka vli ya,» ka'a.

Manay Yesu ta maliha ta ghəŋa dina

Mat 23:1-36, Mak 12:38-40

³⁷ Manda kdakwa Yesu ta gwada, ka hgaghatá sana la Farisa ŋa dza'a za skwi ga taŋ. Ka lamə tsi da hga, ka nzatá tsi ka za skwi.

³⁸ Ka nzatá tsa la Farisa ya ka ndərmima kwala Yesu kul mbaziŋtá dzvu kada za skwi.

³⁹ Ka Mgham Yesu nda tsi mantsa: «Kaghuni la Farisa, hula leghwa nda hula hliba yeya ŋa ghuni ta mbaziŋta, ama ma ŋudufa ghuni ta kumay kuni ta ghalatá sanlaha, ta sidi kuni guli.

⁴⁰ Rghaha! Tsa mndu ta magaftá hulani ya a ta magaftá hudani guli ra?

⁴¹ Klawa skwi ma leghwa ghuni nda ya ma hliba ghuni, ka vla kuni ŋa gwal ka pďu, tsaya dza'a kəl inda skwi ka nzaku tsuwedaka da kaghuni.

⁴² «Daŋwa ŋa ghuni la Farisa! Ta laghula kuni vla skwi turtuk ma ghwan ta nzakway mataba nidali ta mutsafta kuni ma vwah, nda masu'ataha ta hvata kuni nda hva ka vlay ŋa Lazglafta, ka zlanjá nzaku tďukwa, nda đvutá Lazglafta. Tsaya skwi má ŋa magay nda kwal kul zanaptá sana skwiha.

⁴³ «Daŋwa ŋa ghuni la Farisa! Ta laghula kuni đvafthá taŋtaŋa vla nzaku ma həga tagha skwa la Yahuda, ta kumay kuni ta gagay mnduha ta zgu ŋa ghuni ta dawadawa.

⁴⁴ Daŋwa ŋa ghuni! Manda kulu ta zwaduta ta mbaďə mnduha ta mbaďa tida kul snanja ya kuni.»

⁴⁵ «Mghama da, aŋni ta razə ka ndana gwada gha na,» ka sana mnda ta tagha zlahu ŋa mnduha nda tsi.

⁴⁶ «Daŋwa ŋa ghuni guli, gwal tagha zlahu! Kərtawa

ndəgaku ka kaghuni nda mn-duha, va a kaghuni ta hiŋtá dər ndəfiŋa dzva ghuni ŋa katanťá həŋ ka klay wa.

⁴⁷ «Daŋwa ŋa ghuni! Kula anabiha psła dzidziha ghuni ghalya ŋa ghuni ta babay.

⁴⁸ Ma tsa babay ghuni mantša ya ná, ta maray kuni kazlay: Zdəgaghunazda tsa skwi maga dzidziha ghuni ya kə'a. Pslapsła hahəŋ ta la anabiha, baba kuluha taŋ ŋa ghuni.

⁴⁹ Tsaya kəl Lazglafta ma difilani ka mnay kazlay: Dza'a ghunədaghuna ghuna yu ta la anabi nda gwal ghunay ta həŋ, dza'a pslapsła həŋ ta sanlaha, dza'a ganapga həŋ tiri ta sanlaha kə'a.

⁵⁰ Ta ghəŋa tsaya dza'a kəl lu ka ghuzlananťá iri ta gwal ta na fitik na kabga psłata taŋ ta inda la anabiha daga zlrafta ghəŋa hadik,

⁵¹ na zlrafta ta Abel, ka sagha ta Zakari dza lu ma takataka gwir nda vli nda ghuđa ma həga Lazglafta ya. Mantša tsaya, dza'a ghuzlananťghuzla lu ta iri ta gwal ma na fitik na ta ghəŋa vəl psłata taŋ ta tsa mnduha ya.

⁵² «Daŋwa ŋa ghuni gwal tagha zlahu! Nu'af nu'a kuni ta watgha snanťá skwi, lamə a vərda kaghuni wu, pyafpya kuni ta sanlaha ta kuma lami guli,» ka'a.

⁵³ Manda zlanťa Yesu ta tsa vli ya, ka zlraftá gwal tagha zlahu nda la Farisa ta zlurgwa gwada kavghakavgha da tsi.

⁵⁴ Ka đakwats həŋ ŋa ksafťa nda gwada dza'a sabi fətes ma wani, ŋa fanamtá tbaŋ ma lwi.

12

Gwada banluwa

Mat 10:26-27

¹ Mataba tsaya, ka tskadaghatá mnduha ta vgha nədđəm tavata Yesu ka bisła vgha sani tavata sani. Ka Yesu nda duhwalhani mantša: «Dasuwa ka kuni nda Isa la Farisa ta nzakway ka madgwmadgwir ta magə həŋ ya.

² Had skwi nda difa dza'a kwal kul sabi ta dađi wa. Had skwi kdekđek dza'a kwal kul snavata guli wa.

³ Tsaya dza'a kəl inda skwi dza'a kuni mnay ma grum ka snaku ta dađi. Skwi dza'a kuni mnay ma sləməŋ ma sləməŋ ma dzuguvi dza'a tuta wdid ta dađi.»

Fafwa ghəŋ ta Lazglafta

Mat 10:28-31

⁴ «Wya ka yu ta mnaghunatá kaghuni ta nzakway ka graha da: Ma zləŋ kuni ta gwal dza'a dzatá slu'uvgha ghuni kwenkwen, kul lavinťá həŋ ta magəglatá sana skwi tahula tsa.

⁵ Ka maraghunamara yu ta mndu dza'a kuni zləŋay. Zləŋawa zləŋa ta Lazglafta. Tsatsi ta lavinťá dzatá slu'uvgha ghuni, mamu guli nda mbrakwa klafta kaghuni ka vzamta da vu. Mantša ya nzakwani, tsatsi dza'a kuni zləŋay, ka yu ta mnaghunata.

⁶ «Had lu ta skwaptá tiytiha hutaf ta aneni his ra? Kulam

nda tsa, Zanap a Lazglafta ta ya dər turtuk ma həŋ wa.

⁷ Mbədaf mbəda lu nduk nda swidi ma ghəŋa ghuni tani, ma zləŋ kuni ta zləŋ dekdek. Malaghumala kuni piw ta tiyti,» ka'a.

Mnaŋtá Yesu banluwa

Mat 10:32-33, 12:32, 10:19-20

⁸ «Ka yu ta mnaghunata na, mndu dza'a maraŋtá ghəŋani ta daɓi ka mnay: "Ŋa Yesu i'i" ka'a ná, ka Zwanja mndu dza'azlay ta kəma duhwalha Lazglafta na: "Ŋa da na mndu na," ka'a dza'azlay.

⁹ Ama Mndu dza'a mnay ta kəma mnduha: "Ŋa Yesu a i'i wu" ka'a, ka Zwanja mndu dza'azlay ta kəma duhwalha Lazglafta na: "Ŋa da a na mndu na wu," ka'a.

¹⁰ Mndu dza'a vaza ŋazlu ta ghəŋa Zwanja mndu, dza'a plinispla lu ta dmakwani. Ka Sulkum nda ghuɓa dza'a razanafta mndu katsi, had lu dza'a plinistá dmakwani dekdek wa.

¹¹ «Ka kladaghunaghakla lu da həga tagha skwa la Yahuda, ka tsaghunaghatá guma, ka dər da gwal tsa guma nda gwal ŋumna a tsi, yaha kuni da ndana skwi dza'a kuni magay ŋa kata ghəŋa ghuni, nda ya dza'a kuni mnay guli.

¹² Sulkum nda ghuɓa dza'a mnaghunata ma tsa fitik ya ta skwi ŋa mnay ghuni.»

Ma zbə kuni ta tsagana

¹³ Ka sana mndu mataba dəmgá nda Yesu mantsa: «Maləma da, mnanamna ta

zwanjama da kada dganapta ŋni ta skwa za hga ŋni,» ka'a.

¹⁴ «Ari gra! Wa ta famtá i'i ŋa tsaghunatá guma, ari wa ta famtá i'i ŋa dgaghunaptá skwa za hga na?» ka Yesu nda tsi.

¹⁵ «Dasuwa ka kuni nda tsagana. Vəl nzakwa skwa mndu mamu ka nutá tsi ka gadghəl a kəl tsi ka nzata nda hafu wu, ka Yesu kay guli nda inda mnduha.»

¹⁶ Ka'a nda həŋ nda mahdi-hdi mantsa: «Lagha sana mndu ka gadghəl ka hvatá hva dagala.

¹⁷ «Waka yu dza'a maga na skwi ná, wana had'vli ŋa pgha na nimaya da na wu?» ka'a ma ghəŋani.

¹⁸ «Yawa! Wya skwi dza'a yu magay: Dza'a dzaɓiŋtá guvurha da yu, ka tahanaghata ŋa tskamta da ta inda nimaya da, nda hamata skwiha da mida.

¹⁹ Wana mamu skwi dər ŋa vaku kidaghi tsi. Mbi'a ta vgha gha, za, sa, rfa ta rfu tama, ka yu dza'azlay nda vgha da,» ka'a.

²⁰ «Rghargha vgha na, kudəŋ hafa gha ta na rvidik gita u na, ŋa wa inda na skwiha papayaf ka na tama?» ka Lazglafta nda tsi.

²¹ Ka Yesu sganaghata mantsa: «Tsaya skwi ta magaku nda mndu ta tskanatá skwi ta ghəŋani, ka zlanťá tskanatá skwi ta ghəŋani da Lazglafta,» ka'a.

Zbawazba ta ga mgham Lazglafta karaku

Mat 6:25-34

22 Tahula tsa, ka Yesu nda duhwalhani guli: «Tsaya ta kəl yu ka mnay ɲa ghuni kazlay: Ma mnə kuni ta “He’, a nu dza’a yu zay ní, a nu da fə yu ta vgha ní,” kə’a.

23 Mal hafu ka skwa zay, mal vgha ka lgut.

24 Nghawa zarakataghuvu 6a, had ta sləgu dər tska skwi ta vwah wu, had wbani wu, had guvurani guli wu, Lazglafta ta zunťá skwi. Malaghumala a kaghuni piw ta dyakha ra?

25 Waya mataba ghuni dza’a lavińťá sganaghata dər kwitikw ta fitik ta ghəɲa hafani kabga vəl mnayni ta he’ na?

26 «Ka si laviń a kuni ta magatá skwi dər ka ki’a wu, nu ta kəl kuni ka mna he’ nda pďakwani tama.

27 Nghawa vzlizla ma vwah 6a, had həɲ ta maga slna wu, had həɲ ta ga lgut wa. Ka yu ta mnaghunata ná, dər Salumuń, kulam nda tsa nzakwani ka gadghəl ya tani, ta fava a ta lgut manda ɲa sani ma tsa vzlizlaha ya wa.

28 Ka gita u na ka Lazglafta pghanavatá rka ta kuzun ma vwah ná, gi gamahtsimani ɲa drińťa nda vu. Kaghuni yeya dza’a kwal tsi sudavaghunatá lgut tama rki? Nahgani ta htinťá zlgħay nda ɲudufa ghuni? Nu kul lavińťá kuni ta faftá ghəɲ?

29 Ma laghu kuni da ndana skwi dza’a kuni zay nda skwi dza’a kuni say.

30 Gwal kul snańťá Lazglafta ma ghəɲa hadik

ta laghu da zba tsahaya. Kaghuni ná, nda sna da ghuni kazlay: Ta đvay kuni ta tsa skwiha ya kə’a.

31 Dzawadza ta vgha ka zba ga mgham Lazglafta karaku, dza’a vlaghunavla Lazglafta ta pďakwani,» ka’a.

Gwal ka gadghəl ta luwa

Mat 6:19-21

32 «Ma zləɲ kuni ta zləɲ kaghuni gwal ta nzakway ka ɲa đa manda zwanja bra. Zdəganazďa ta Da ghuni Lazglafta na vlaghunatani ta ga mghamani.

33 Dzawinwa dzawa ta skwiha ghuni, ka dginťa kuni ɲa gwal ka pďu ta tsedani. Tskawa tseda ghuni ma vəl dza’a kwal kul 6adzavata ta nzakway ta luwa. Hada, ksanťa a ghali wu, ksanťa a hzay guli wa.

34 Ka ga vla tskatá gadghəla gha ya ná, hada ɲudufa gha guli,» ka’a.

Fawafa ta vgha ka kzla saha Zwanja mndu

35 «Hbawahba ta vgha ɲa maga slna, tsamwa vu ma pitirla ghuni,

36 nzawanza manda duhwalha ta kzla dzanťa danahəga tanť ta watgha vřakər tsi ma vla kla makwa ɲa gunanata tanť.

37 Rfu da tsa kwalvaha dza’a sagha danahəga tanť slanaghatá həɲ ndiri ya! Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dza’a habafhaba ta vgha, ɲa nzanatani ta həɲ ma vla za skwi, ɲa saghani vlanťá skwa zay ta həɲ.

38 Rfu da tsa kwalvaha ya ka slanaghasla tsi ta hən ndiri ma takala dər nda dga a vli ya!

39 «Fawafa ta sləmən dīna. Ka má nda sna zə'ala hga ta fitik dza'a lagha ghali da tañ katsi, má dza'a nzanza ndiri má zlanṭa a ka zlratanı ta hgani wa.

40 Kaghuni guli, habafwa vgha, kabga ma fitik kul ndanənṭá kuni dza'a sagha Zwanṭa mndu,» ka'a.

Nərma kwalva nda sna ta skwi

Mat 24:45-51

41 Ka Piyer dawənṭa mantsa: «Mghama da! ɲa aɲni nda ghəɲa ɲni re, ari ɲa inda mndu demdem a ta mna ka ta na mahdihi na na,» ka'a nda tsi.

42 «Wa na mndu tɸukwa nda mahizl ma ghəɲani na na? Tsaya a mndu dza'a danahəgani mnay ɲani: "Ta vlaghavla yu ta slna, ka vla ka ta skwa zay ɲa gwal ta magihatá slna nda fitikani," ka'a ya ra.

43 Rfu da tsa mndu dza'a sagha danahəga slanaghata ta magay mantsa ya!

44 Kahwathwata ka yu ta mnaghunata: Dza'a fanaghafa ta tsa mndu ya ta ghəɲa inda tsa skwihani ya.

45 Ala ka ka tsa kwalva ya ma ghəɲani mantsa: "Wana nda gərda mghama da katək na," ka'a ka liṅṭá psala sanlaha ma kwalva nda kwalva mi'aha, ka laghwi da zazaku nda sasaku ka ghuyaku katsi,

46 dza'a saghasa mghama tsa kwalva ya dluk ma

vaghu kul graftá tsatsi ta fitik ya kul snənṭá tsi, ɲa ghuyaghunaptani ta danṭa katakata, ɲa tsanaghatani ta guma kawadaga nda gwal ta maga ghwadaka skwiha.

47 «Tsa kwalva nda sna ta skwi ta kumə mghamani ka kwalaghutá tsi ta payavata ka magay ya, dza'a dgapdga lu kwərdək.

48 Kwalva ya kul snənṭá skwi ta kumə mghamani, ka magatá tsi ta skwiha prək ka dgapta, ki'a yeya dza'a dgunṭa lu. Ka dagala vlanṭa lu ta mndu katsi, dagala dza'a dawu lu da tsi guli. Ka si fərta tani vlanṭ lu ta mndu katsi, fərta tani dza'a dawu lu da tsi guli,» ka'a.

Hwazlaḅa ta mnduha ta gwada ta Yesu

Mat 10:34-36

49 «Sagha da vzatá vu yu ta hadik, ta kumay yu ta gi kbaf-tani misimmisim.

50 Dza'a lamla yu da ghuya danṭa manda ya ta lamə mndu da imi ma maga batem. Ya ta kzlə nda imi ma kulunṭ yu ta magatani.

51 Zɸaku klagagha yu ta ghəɲa hadik ka kaghuni ta gray ra? Si ga! Daga vgha klagagha yu.

52 Daga ndanana, dzrafta a mnduha hutaf ma hga ta wi wa. Dzrafta a gwal hkən ta wi nda gwal his wa. Dzrafta a gwal his ta wi nda gwal hkən guli wa.

53 Dza'a nda dma i da nda zwanṭ, dza'a nda dma i zwanṭ nda dani. Dza'a nda dma i ma nda makwani, dza'a nda dma i makwa nda mani. Dza'a nda

dma i midzi nda ghwa'alani, dza'a nda dma i ghwa'ali nda midzani,» ka'a.

Nghawangha ta skwi ta magaku ndana

Mat 16:2-3

⁵⁴ Ka Yesu guli nda ndəghata dəmga na: «Nghay ghuni ta ηatá ghwayak nda ga mazu ná, “dza'a saghasa imi” ka kuni ta mnay, gi ηa magatani mantsa.

⁵⁵ Nghay ghuni ta vyakwa falaka Sud ná, “dza'a mamu vis gita,” ka kuni ta mnay, gi ηa magatani mantsa.

⁵⁶ Tsa madgwirmadgwir madəgwira ghuni ya! Nda sna kuni ta dganatá skwiha ta magaku ta hadik nda ya ta luwa, waka kuni traptá snaηtá dganatá skwiha ta magaku ma na fitik na tama?» ka'a.

Dzraftá skwi nda ghuma

Mat 5:25-26

⁵⁷ «Waka kaghuni ka ghəηa ghuni traptá tsatsaftá maga skwi dina?

⁵⁸ Ka wlawla mndu ta kagha, ka sli'aftha kuni ka dza'a da guma katsi, ηavaηa ka dzray nda tsi ma kdaku kuni ka bhadaghata da tsa vla guma ya, da lamə ka da dzva mnda tsa guma, da klaftá tsi ta kagha ka vlata ma dzva la sludziha, da klaftá tsahaya ta kagha guli ka vzamta ma gamak.

⁵⁹ Ka yu ta mnaghunata ná, “had ka dza'a walaηtá sabi hada ka ta kdin a ka ta plata kdavakta anena tsa mndu ta vlaghata ya wu,» ka'a.

13

Mbədanafwambəda ta nzakwa ghuni, yaha kuni da rwuta

¹ Ma va tsa fitik ya, ka sli'adaghatá sanlaha ma mnduha mnay ηa Yesu ta skwi ta slanaghatá gwal ma Galili psila Pilat ma fitika dray tan ηa skwi ηa Lazglafta.

² Ka Yesu nda həη mantsa: «Mal ηa tsa la Galili psila lu ya glakwa dmaku ka ηa pdakwa sanlaha ma gwal ma Galili, kəl həη ka ghuytá tsa danwa ya, ka kaghuni ta gray ra?

³ Malaghumala a ηa tan wa. Ka mbədanaf a kaghuni ta nzakwa ghuni wu katsi, dza'a rwurwa kuni demdem manda hahəη.

⁴ Ari tsa mnduha ghwanpdə tghas ta rwuta ma fitika zləmbanaghata sana həga dagala ma Silwe ta həη ya ná, mal ηa tan glakwa dmaku ka pdakwa sanlaha ma mnduha ma Ursalima a ka kaghuni ta gray na?

⁵ Malaghumala a ηa tan wa. Ka mbədanaf a kaghuni ta nzakwa ghuni wu katsi, dza'a rwurwa kaghuni manda hahəη guli,» ka'a.

Fu ya kul had ta yaku

⁶ Wya ka'a nda həη nda mahdihdi guli: «Mamu sana mndu dyaf fwa ghuraf ma vwaha inabani. Ka sli'aftá tsa mndu ya ka lagha da daga yakwani. Ta lagha tsi ná, lay yaf a dekdek wa.

⁷ Ka'a nda tsa mndu ta ngha tsa vwaha inabi ya mantsa: “ngha ba ta na ghuraf na,

mahkəna vakwa da na ta sagha da daga yakwani, lay had ta yafɗa wa. Naw ŋa zləŋutani ta vli ka bətbət na, tsiŋtsa!” ka’a nda tsi.

⁸ “Mghama da! Ka va va tsi karaku, ka lapɗa yu ta vli mistani, ka pghinɗa yu ta rgwa distani.

⁹ Ka waya ka skwi dza’a yafya kdəghalam. Ka yəglafa a tsi wu katsi ŋa tsiŋta gha,”» ka tsa mndu ta nghay ya.

Mbanafta Yesu ta sana marakw kul dughwanaku baɗu sabat

¹⁰ Baɗu sana sabat, ka taghə Yesu ta skwi ŋa mnduha ma həga tagha skwa la Yahuda.

¹¹ Hada, mamu sana marakw kul dughwanaku ta maga vaku ghwanɗpɗə tghas ŋiŋ sulkuma halaway kutsuvud, laviŋ a ta sladata ndəɗap wa.

¹² Nghaŋta Yesu ta tsa marakw ya, ka hgaŋtá tsi. «Nda mba ka ma ɗaŋwa gha makwa da,» ka’a nda tsi.

¹³ Ka faftá tsi ta dzvu tida, gi hadahada ka sladatá tsi ndəɗap, ka zləzlvu tsi ta Lazglafta.

¹⁴ Ka kuzlanaftá tsi ta ŋuduf ta mgham ta ghəŋa tsa həga tagha skwa la Yahuda ya, kabga tsa mbanafta Yesu ta mndu baɗu sabat ya. «Mamu fitik mku’ ŋa maga slna sagha ghuni da mbamba vgha ghuni ma tsa fitikha ya, baɗu sabat a wu,» ka’a nda tsa tskatá vgha mnduha ya.

¹⁵ «Tsa maɗgwirmaɗgwira ghuni ya! Had inda kaghuni

ta pla slani ka kdihani a tsi ta wa guduk* ka klay da vla sa imi baɗu sabat wu ra?

¹⁶ Wana na marakw na ta sabə ma mndəra la Abraham Maghwanɗpɗə tghasa vakwani na manda hbuta halaway, ra a ka plinɗá tsəna marakw na ma tsa zida ya baɗu sabat wu ra?»

¹⁷ Ka ksutá tsa zlgħawa Yesu ya ta ghumahani ka hula. Ka rfu hamata sanlaha ma mnduha ta rfu ta ghəŋa inda ŋərma slna ta magə Yesu.

Ndaw dza’a gra lu ta ga Mgham Lazglafta

Mat 13:31-32, Mak 4:30-32

¹⁸ Ka Yesu guli mantsa: «Ndaw dza’a gra lu ta ga mghama Lazglafta na? Ndaw dza’a gra yu?

¹⁹ Ka guram nda hya kramasa klaf sana mndu ka sləgamta ma gam, ka ɗyaftá tsi ka glafta gəɗiz, ka babaftá ɗyakha ta hga taŋ ta zligamahani nzakwani,» ka’a.

Gwada ta ghəŋa is

Mat 13:33

²⁰ Ka Yesu guli mantsa: «Ndaw dza’a gra yu ta ga mghama Lazglafta na?

²¹ Ka guram nda is klaf sana marakw ka laɓanamta ma gratá darama hupu hkən ŋa ŋlanafta inda tsa hupu ya nzakwani,» ka’a.

Wa dza’a lami da ga mghama Lazglafta?

Mat 7:13-14,21-23

* 13:15 Ngha ta Lukwa 2:7.

²² Ka tadaptá Yesu ta zwana luwa nda luwaha dagala dagala, ta sli'i tsi da luwa Ursalima, ka dza'a nda tagha skwi ña mnduha.

²³ Ka lagha sana mndu dawanta da tsi: «Mgham dá! Ki'a yeya mnduha dza'a mbafta rki na?» ka'a. Ka Yesu nda hən mantsa:

²⁴ «Ñavawaja ka lami nda ta watgha slrehwa. Ka yu ta mnaghunata na: Nda ndəgha gwal dza'a zba lami nda tida, trid ña trapta tanj.

²⁵ «Ka sli'afsli'a danahəga ka ñərzlaftá watgha ta ma bli kaghuni katsi, ña kuduslafta kaghuni ta dza watgha kazlay: Mghama dá! Mghama dá! Gunanaguna ta watgha kə'a. "Sna a yu ka sagha ndiga kuni wu!" ka'a dza'azlay nda kaghuni.

²⁶ "Taw kay Mghama dá! Ta va anñi si ta za skwi, ka sa skwi, ka tataghə ka ta skwi ña mnduha ta inda pazlala ma luwa ñni kay ra!" ka kuni dza'azlay nda tsi.

²⁷ "Sna a yu ka sagha ndiga kuni wu, laghwala demdem tavata i'i, kaghuni gwal ta maga ghwadaka skwi," ka'a dza'azlay nda kaghuni kay guli.

²⁸ Hada, dza'a waha kuni ta wahu nda hpada sli'in nghanər kuni ta i Abraham nda Izak, nda Yakubu, nda inda anabiha ta nzaku ma ga mghama Lazglafta, wdinwda lu ta kaghuni ma bli.

²⁹ Dza'a sli'aksli'a mnduha nda ta slərpa luwa fwad, ña nzata tanj ka za skwi ma ga

Mgham Lazglafta.

³⁰ Nda tsaya tama, gwal nda hul ndanana guli, dza'a nzakway hən ta kəma. Gwal ta kəma ndanana, dza'a nzakway hən nda hul,» ka'a.

*Yesu nda Ursalima
Mat 23:37-39*

³¹ Ma va tsa fitik ya, ka lagha sanlaha ma la Farisa slanaghatá Yesu, ka hən mantsa: «Ta psa kagha Hiridus ña dzata, sli'afsli'a hadna ka laghwa ka da sana vli,» ka hən.

³² «Lawa mnanatá tsa gərhanj ya kazlay: Ta ghazla duhwala halaway yu, ta mbamba gwal ma danwa yu gita nda ya mahtsim, ta mahkəna fitik ña kdinja da ta slna da, ka'a nda hən.

³³ Ka kda yu ta mbada da gita, nda ya mahtsim, nda ya badima. Ra a ka mtuta anabi ma sana vli, ka zlanjá mtuta ma Ursalima wa.

³⁴ «Luwa Ursalima! Luwa Ursalima! Kagha ta rwanatá anabiha. Ghunəgagha gha Lazglafta ta mnduha ná, rwana ka, ka pslatá hən nda pala. Kumanjuma yu ta tskanatá mnduha gha tavata i'i, manda mana ghatalakw ta tskanatá ndudukhani ma zlabakani, ka kwalaghutá kuni.

³⁵ Wana lu dza'a zlaghunanjá həga ghuni. Had kuni dza'a nghanlantá i'i dekdek ha ka sagha fitik dza'a mnə kuni kazlay: Ka tfanaghatfa Lazglafta ta wi ta mndu ya ta sagha ma hga Mgham kə'a,» ka'a nda hən.

14

Mbanafta Yesu ta mndu badu sabat

¹ Badu sana sabat, ka sli'aftá Yesu ka lami da hēga ga sana mali mataba la Farisa da za skwa zay. Ka pghaftá gwal hada ta iri tida ka nghay ndeezla.

² Mamu sani mndu kul dughwanaku nda hasla vghani ta nzaku hada.

³ «Mamu tvi ŋa mba mndu badu Sabat re had' wa a na?» ka Yesu dawanta da gwal tagha zlahu ŋa mnduha nda la Farisa.

⁴ Tsitsirid' nzanza hēŋ kul zlghanaftá wi. Ka lagha Yesu ksantá tsa mndu kul dughwanaku ya ka mbanaftha, ka ghuniŋta dza-ghani.

⁵ Ka'a nda hēŋ tama mantsa: «Wa mataba ghuni ka dēdaghadēda zwanjani, ka slani a tsi da vōvrēm badu Sabat dza'a kwal kul tđiginjta misimmisim na?»

⁶ Trid', traptra hēŋ ta skwi ŋa zlghanaftá wani.

Dasuwa káka nda vli ŋa nzata gha

⁷ Na nghay Yesu ta gwal hagaf lu ta zba vla nzaku dīnadīna, ka'a nda hēŋ nda mahdihdi mantsa:

⁸ «Ka hgaf hga mndu ta kagha da vla za skwa zay, ma gi lē ka da nzata ma vli dīna, ka waya ka skwi mamu sana mndu ta malaghutá kagha hgaf lu ŋa da tsa vli ya.

⁹ Da lagha tsa mndu ta hgaftá kaghuni ya, da mnay ŋa gha kazlay: Sli'afslī'a,

zlananžla ta na vli na ta na mndu na kə'a, ŋa ksutani ta kagha ka hula ta dza'a nzəglata ma hamata vla nzaku.

¹⁰ Skwi ta raku ná, ka hgaf hga lu ta kagha da vla za skwa zay katsi, nzanza gha ma hamata vla nzaku karaku. Kə'a ka tsa mndu ta hgaftá kagha ya ná, "báy gra! sli'afslī'a, sawi da nzata hadya," ka'a dza'azlay. Mantsa tama nda tsafara vgha gha da gwal dza'a za skwi kawadaga nda kagha.

¹¹ Inda mndu ta glanaftá ghəŋani, dza'a vraganavra lu, inda mndu ta vraganatá ghəŋani dza'a kapanafkapa lu,» ka'a nda hēŋ.

Hagaftá gwal ka pdu ŋa za skwa zay

¹² Ka'a nda tsa mndu ta hgafta ya mantsa: «Ka magamaga ka ta skwa zay ŋa badawa ka vaghu dər skwa zay ka hani a tsi ŋa mnduha, ma laghu ka hagay ta gra gha ta gra gha, ta zwanjama gha ta zwanjama gha, ta laghuni ta laghuni, nda ya ta sləvdaha gha ka gadghəl ka gadghəl, da hgaftá hēŋ ta kagha ŋa plaghamta manava tsaya badu ya ga tan guli.

¹³ Ka magamaga ka ta skwa zay ŋa badawa katsi, haga ta la ka pdu, nda la ka marghum, nda la nda rwa səlahu tan, nda gwal nda ghulpa, ŋa zay.

¹⁴ Dza'a nzanza ka nda rfu kabga had' fitik dza'a plaghamta hēŋ manda va tsaya wa. Lazglafta dza'a

plaghamta bađu fitik dza'a sli'agapta tđukwa mnduha nda hafu,» ka'a.

Skwa zay dagala

Mat 22:1-10

15 Tahula snanata sana mndu mataba tsa gwal ta za skwa zay ya tsa gwada ya, ka'a nda Yesu mantsa: «Rfu da mndu dza'a za skwa zayni ma ga mghama Lazglafta,» ka'a.

16 Ka Yesu nda tsi mantsa: «Lagha sana mndu ka magata skwa zay dagala, ka hagarja tsi ta mnduha nda ndagha.

17 Ndusakwa skwa zay, ka ghunafta tsa mndu ya ta duhwalani da mnanata tsa mnduha hagarj tsi ya kazlay: Saghawasa nda maga fitikani ka'a.

18 Lagha tsa mnduha ya ka mbahanafta wi ta tva turtuk. «Mamu vwah skwa yu na, tsaw nda nza tkwe' ka dza'a da nghanata na, ki6a, wya dzvu,» ka sani tanjan nda tsi.

19 «Mamu slaha hva dzawa yu ghwan dza'a yu dza-ghanja» na, ki6a, wya dzvu, ka sani.

20 «Klafta da yeya ta makwa ta ga maghurbi yu tsaya dza'a kwal yu 6hata,» ka sani nda jani.

21 Ka vragaghatá tsa duhwal ya dzagha, ka rusanafta tsi ta mghamani. Ka 6asafta tsa danahagani ya ta nuduf. Ka'a nda tsa duhwalani ya mantsa: «La misimmisim ta badawaha nda ya ta pazlalah ma luwa, ka hagakta ka ta la ka pdu, nda la marughumha, nda ghulpata

mnduha, nda la nda rwa selaha tan,» ka'a.

22 Tahula magatani, ka vradaghatá tsi. «Mghama da, nda maga tsa skwiha mna ka ya kay, tsaw ta teke'a vla nzakuha, ka'a.»

23 «La ta tvi ta tvi nda ya ma vla najata gam, ka hlakta ka ta inda mnduha dza'a slanaghata ka, ka da ndaghagapta vli ma hga ga ini, ka tsa danahaga ya nda duhwalani.

24 Ka yu ta mnaghunata na, had mndu mataba tsa gwal hagarj lu ya dza'a danja skwa zaya da wa,» ka'a.

Dina zlanja duhwalha Yesu ta inda skwi

Mat 10:37-38

25 Ma sana fitik ta mbađa mnduha rutututa ta tvi mista Yesu, ka mbadavata Yesu, ka'a nda hanj mantsa:

26 «Ka sagha da i'i mndu katsi, ba malaghutani ta dvuta i'i ka i dani nda mani, nda markwa tan, nda zwanani, nda zwanamani, nda kwaghamani, nduk nda varda ghajani tani, kada nzakwa tsi ka duhwala da.

27 Dar wa tsi ta kwalaghutá kla udza zlanjani*, ka kwalaghutá dza'a mista da, lavinj a ta nzakway ka duhwala da wa.

28 Ka ta kumay mndu mataba ghuni ta bafta haga dagala katsi ni, had ta nzata ka mbadafata mbsaka skwi dza'a zadinja tsi karaku na nghayni ka mamu re had wa a tsedani prak ka kdinta tsa slna ya ra?

* 14:27 Ngha ta Lukwa 9:23.

15

²⁹ Ka mantsa a tsi wu, ka laghani ka thaftá mndəra tsa həga ya ka kwal kđiŋtá bafta katsi, inda gwal dza'a ng-hanavata ná, dza'a ghuḅasay həŋ.

³⁰ «Ngha ta na mndu na ta thaftá mndəra hga ka traptá kđiŋta,» ka həŋ dza'azlay.

³¹ Mantse guli, ka ta kumay sana mgham ta vulu nda sana mgham katsi, had ta nzata karaku ka ndanapta ka dza'a laviŋərlaviŋ a wa a tsi ta guyata nda ghumani ta dza'a sagha guyata nda tsi nda mnduha dəmbu' hisambsak wu ra? Tsaw tsatsi, dəmbu' ghwan yeya ŋani ma mnduha.

³² Ka kə'a kə'a nghanapta laviŋta a tsi wu, ta ghunafghuna ta mndani da tsa sana mgham ya ta kul ḅhadaghatá tsi ndusa, ŋa dawa tva dzrafta nda tsi.

³³ Mantse tama, had mndu dza'a laviŋtá nzata ka duhwala da mataba ghuni, ka zliŋ a tsi ta inda skwihani wu,» ka Yesu sganaghata.

Slughul kul had zdaku mida

Mat 5:13, Mak 9:50

³⁴ «Wya zda slughul, ka nda kda zdaku mida katsi, ndaw dza'a vrəglanamta lu ta zdakwani na?»

³⁵ Zdəgla a ŋa pghafta ta vwah dər ŋa rgwa wu, dza'a pghidinpgaha lu ta hadik. Ka mamu mndu nda sləməŋa snay, ka sna tsi,» ka'a.

Slafta sana mndu ta tuwakani nda zada

Mat 18:12-14

¹ Ma sana fitik, ka gavadaghata gwal ta tska dzumna da sna gwada da Yesu.

² Mbada la Farisa nda gwal tagha zlahu ka rurunwaku. «Niŋna na mndu na ta ghəŋani ka gra gwal dmaku, wana ta za skwi kawadaga nda həŋ,» ka həŋ.

³ Ka mnə Yesu ŋa taŋ nda mahdihdi hdi:

⁴ «Waya mataba ghuni, ka dərmaek tuwakhani, ka zadavaghuta ya turtuk mataba taŋ, dza'a kwal kul zlanavatá tsa pđakuha taŋ təmbaymsak təmbay mida ya ma mtak, ka laghwi da zba tsa turtuk ta zwaduta ya, ha ka nghanani na?»

⁵ Manda nghanani, ka rfu tsi ta rfu, ka tsukwaftá tsi ta badzagani. ⁶ Manda vraktani dzagha, ka haganjá tsi ta grahani nda sləvdahani. «Sawa ka rfa mu ta rfu, wana nda ngha yu ta tuwaka da si ta zwaduta kay,» ka'a nda həŋ.

⁷ Ka yu ta mnaghunata ná, dza'a malaghumala rfu ta luwa ta ghəŋa mnda dmaku turtuk ta mbədanaftá nzakwani, ka ŋa tdukwa mnduha təmbaymsak təmbay mida ta kwalaghutá mbədanaftá nzakwa taŋ,» ka'a.

Slafta sana marakw ta kwabani si ta zwaduta

⁸ «Ari wati marakw ya, ta mutsaftá suley ghwan, ka zwadugudunustá suley

turtuk matabani, dza'a kwal kul tsamtá vu ma pitirla, ka tsukwa hęga ka psay dasuwa ha ka nghanjani na?

⁹ Manda nghanjani, ęa haganjani ta magrahani nda slęvdahani. "Sawa, rfama ta rfu, wana nda nęha yu ta suley da si ta zwaduta kay, ka'a."

¹⁰ Ka yu ta mnaghunata ná, dza'a malaghumala rfu da duhwalha Lazglafta ta ghęęa mnda dmaku turtuk ta mbędanaftá nzakwani,» ka'a.

Dukwafta dani ta zwanjani si ta zwaduta

¹¹ Wya ka'a guli: «Mamu sana mndu his zwanani.

¹² "Ari da! Vlihavla ta ęada ma skwa za hęga má dza'a yu mutsay," ka sagęę nda dani. Aray, ka da taę. Ka dganaptá tsi ta gadghęlani ta hęę.

¹³ Tsębakw fitik tahula tsa, ka dzawintá tsa sagęę ya ta ęani demdem, ka sli'aftá tsi ka laghwi ta sana hadik di'ię. Hada, ka badzintá tsi ta skwani ma maga sli'ięsli'ię.

¹⁴ Manda kuduta tsa skwani ya demdem, ka slatá maya ta tsa hadik ya. Lay, ta had skwi dekdek da tsi wa.

¹⁵ Ka laghu tsi vzatá ghęęani ęa maga slna ga sana mndu ma tsa hadik ya. Ka ghunaghatá tsa mndu ya da nęha ghuvazuha ma vwahani.

¹⁶ Ka dzę maya. Ta kumay si má ta za tsa skwa zaya ghuvazuha ya, lay had mndu ta vlanja wa.

¹⁷ Ka zraftá tsi ta ndanu: "Kidaghi gwal ta ksa slna ga da da, ta za skwi ka haslay,

wana i'i hadna ta mtaku da maya!

¹⁸ Dza'a vru yu da da da. Vradaghata da ya, da! maganamaga yu ta dmaku ta Lazglafta, magaghamaga yu ta dmaku guli,

¹⁹ rgla a yu ka hęay ka zwanja gha wu, fafa ta i'i manda mndu tekw mataba gwal magaghatá slna," ka yu dza'azlay nda tsi, ka'a.

²⁰ Ka sli'aftá tsi ka vraghuta da dani.

«Ta ghwa a ka ęhadaghata dzagha wu, ka nghanjani dani. Ka ksaptá tsi ta dani ka hidahida, ka sli'aftá tsi nda hwaya, ka lagha tsi habwa' tida, ka brusay.

²¹ "Ari Da! maganamaga yu ta dmaku ta Lazglafta, magaghamaga yu ta dmaku ta kagha guli, rgla a yu ka hgęęalta ka zwanja gha wu," ka tsa zwanj ya nda tsi.

²² "Klagapwa kla mis-immisim ta tsa lgut dina katakata ya, ka sudanavata kuni, fanaf kuni ta halagar ta dzvu, sudanam kuni ta ęaęah ma sęla.

²³ Ksagaghawaksa ta mamakwa slna nda uwasla, ka hnata kuni, ka za mu, ka rfa mu ta rfu.

²⁴ Nana zwanja da wana tsi na ná, manda skwi si nda mta, wana vrakta nda hafu, si nda zada ka nęhavatá tsi," ka dani nda kwalvahani. Ka zraftá hęę ta rfu.

²⁵ «Tsaw ma vwah zumala tsa mndu ya ta tsa fitik ya. Ta vraktá tsa zumali ya dza-gha, laghani ndusa nda hęga,

ka snanjá tsi ta ghudzaga dewdew nda skalu ga tanj.

²⁶ Ka hganjá tsi ta sani ma kwalva tanj, ka dawanjta da tsi ta skwi ta magaku.

²⁷ “Zwanjama gha ya ta vrakta, ka dzatá da gha ta mamakwa sla nda uwasla, kabga nghanjani ta dughwana,” ka tsa kwalva ya nda tsi.

²⁸ Ka basaftá tsi ta njufuf, ka kwalaghutá dza’a da hęga. Ka sabę dani gatay ęa lamani da hęga.

²⁹ “Má kidagha vakwa da na ta magaghatá slna, ta kwalaghu a yu dekdek ta snatá skwi ta mnihata ka wa. Ta ksaf a ka ta dęr ęizaęiza gu ka vlihata ęa hnata da, ka rfay ęni ta rfu nda graha da wa.

³⁰ Na vrakta zwanjama gha ya ta zadananatá gadghęla gha ęa gwal ta hliri ná, ęani ta hna yu ta mamakwa sla nda uwasla ka ka,” ka’a nda dani.

³¹ “Sagęj, kawadaga kagha nda i’i inda fitik. Inda skwa da ná, ęa gha ya.

³² Nda ra ka magatá skwa skalu, ka rfay mu ta rfu. Nana zwanjama gha wana tsi na ná, si nda mta, ka vraktá tsi nda hafu. Si nda zadá, ka nghavató tsi,”» ka dani nda tsi.

16

Njarma kwalva

¹ Ka Yesu nda duhwalhani guli mantsa: «Mamu sana mnda gadghęl ta hlaftá huzlani ka pghanamtá sana mndu ma dzvu ęa nghanata. Ka lagha lu da mnanata

kazlay: Wa’a tsa mndu ya ta badza huzla gha kę’a.

² Ka hganjá tsi. Ka’a nda tsi mantsa: “Waka ka ta magay ka lu ta snę yu ya na? Mnihamna káka ta maga slna gha. Ndanana na, nzęglanaghata a ka ta ghęja huzla da wa,” ka’a nda tsi.

³ Ka tsa mndu si ma dzvani tsa huzlaha ya mantsa: “Waka yu dza’a magay tama? Wana hlaghuhla danjahęga da ta inda huzlaha ma dzva da? Ka la yu da hva ka yu, had mbrakwa da wu. Ka la yu da gatá skwi ka yu, dza’a ksay ta i’i ka hula.

⁴ Ala, nda sna yu ta skwi dza’a yu magay dza’a kęl mnduha ka tsu’aftá i’i ghzlędęsrę lu dazlay,” ka’a.

⁵ Tahula tsa tama ka hagaftá tsi ta gwal nda huzla danjahęgani da hęj. “Kidaghi skwi ta dza’a ka vlay ęa danjahęga da na?” ka’a nda tanjanjama mndu.

⁶ “Garwa rdę dęrmęk ya,” ka’a nda tsi. “Klafkla ta delewera gha, nzanza misimmisim ka vindafu ka ta hutafmbsak,” ka’a nda tsi.

⁷ “Ki da kagha, ta kidaghi ęa gha ęa vlay?” ka’a nda sani guli. “Buhwa hya dęrmęk ya,” ka’a nda tsi. “Klafkla ta delewera gha, vindafvinda ta Tghasmbak,” ka’a nda tsi.

⁸ Hwidhwidá na mndu na, ka tsa danjahęga ya ka ghuba tsa ghwadaka mndu ya. Tsaw mal hidata mnduha ma na ghęja hadik na nzakwa tanj mataba tanj, ka zwana tsuwadak,» ka’a.

Lavinj a mndu ta gwaftá

daŋahəga his wa

⁹ «Ka i'i ta mnaghunata na: Hlawa na ghwadaka skwa gadghəl ta na ghəŋa hadik na, ka kasa kuni ta gra nda tsi. Bađu kdaghutani da kaghuni ya, ŋa tsu'ay Lazglafta ta kaghuni ma həgani ŋa kdekedzen.

¹⁰ Ka nda sna mndu ta ŋanata skwi kwitikw, nda sna guli ta ŋanata skwi dagala. Ka sna a mndu ta ŋanata skwi kwitikw wu katsi, sna a guli ta ŋanata skwi dagala wa.

¹¹ Ka laviŋ a kuni ta ŋanata ghwadaka skwa gadghəla na ghəŋa hadik na wu katsi, wa dza'a mnay kazlay: Zlgha ta vərda skwa gadghəl kə'a?

¹² Ka laviŋ a kuni ta ŋanata skwa gadghəl wu ní, wa dza'a vlaghatá vərda ŋa gha ma skwi tama.

¹³ «Laviŋ a kwalva turtuk ta ga kwalva daŋahəga his wa. Nda husan̄ta sani turtuk, nda d̄vutani ta sani. Ka mant̄sa a tsi wu, dza'a ndi'anava ndi'a ta vgha ta sani, ŋa husan̄ta tsa sani ya. Laviŋ a kuni ta nzakway ka kwalva Lazglafta kuni guli na, ka kwalva t̄sedi kuni guli wa,» ka Yesu.

Nzakwa la Farisa nda guma Lazglafta

Mat 11:12-13, 5:31-32, Mak 10:11-12

¹⁴ Ka ghūbasu la Farisa ta sna inda tsa gwada ya ta Yesu, kabga d̄vūd̄va hahəŋ ta t̄sedi.

¹⁵ Ka Yesu nda həŋ mant̄sa: «Ka t̄dukwa mndu aŋni ka kaghuni ta mara ghəŋa ghuni ta kəma mnduha. Tsaw

nda sna Lazglafta ta ŋudufa ghuni. Tsa skwi ta ghubu mnduha nda ghuba ya ná, ka manzakdaway nzakwani ta wa ira Lazglafta.

¹⁶ «Daga ghalya ta zlaftá lu ta mna gwada ta ghəŋa skwi vindaf lu ma deftera zlahá Musa, nda ya ma deftera anabiha, ha ka sagha ta fitika zlagapta Yuhwana mnda maga Batem. Ta fitika zlagapta Yuhwana mnda maga batem tama, ka zlaftá lu ta mna gwada ta ghəŋa Lfidá Gwada ta ga mghama Lazglafta, ka zlu'u mnduha ta vgha ŋa lami.

¹⁷ Tsaw mal ndəkwēdata hərduta luwa nda hadik ka də̄davaghuta thatá skwi turtuk ma zlahu,» ka'a.

Tagha skwi ta ghəŋa ghzla marakw

¹⁸ «Mndu ta ghzliŋtá markwa taŋ ka klaftá sani ná, hliri ta hlu tsa mndu ya. Mndu ta klaftá marakw ghzliŋ zə'ala taŋ guli ná, hliri ta hlu tsa mndu ya,» ka'a.

I sana mnda gadghəl nda Lazar

¹⁹ «Mamu sana mndu ghalya ka gadghəl, lgut kulefedfeda nda bla dzvani ta sudə tsi ta vgha. Inda fitik, skwi zdazda ta zə lu ga taŋ.

²⁰ Mamu sana mndu guli Lazar hgani, ka p̄du, ka lku vghani dze'dze', ta zi'aku, ta hani ta watgha ga tsa mnda gadghəl ya.

²¹ Ta kumay si ta baghaf-tani nda wiwisa dafa ta rkata ma vlə zay tsa mnda gadghəl ya, sew mutsaf a

wa. Ama kriha yeya katək ta sli'adaghata da ni'a tsa lkuhani ya.

²² Ka mtuta tsa mndu ka pdu ya, ka tsukwaghata duhwalha Lazglafta fata tavata Abraham. Ka mtutá tsa mnda gadghəl ya guli, ka padamtá lu.

²³ Ka ghuyə tsi ta danwa katakata ma vla nzakwa gwal nda rwa. Kə'a kə'a klanťá ghəj ná, ka nghanťá tsi ta Abraham di'inj kawadaga nda Lazar.

²⁴ "Da da Abraham! Tawatá hidahida ta i'i! Ghunafghuna ta Lazar ka tsughumamta tsi ta ndəfiŋa dzvani ma imi, ka didifta tsi ta ghanik ləŋləŋləŋ, kabga ta ghuya danwa yu katakata ma na vu na," ka'a dzatá lawlaw.

²⁵ Ka Abraham nda tsi mantsa: "Sagəj! Havaphava ka za mghama gha si ta zə ka ma nzakwa gha nda iri ta ghəja hadik, ta ghuyə Lazar ta danwani ya. Ndana tama nda ləa ŋudufa tsatsi, ta ghuyə kagha ta danwa gha.

²⁶ Zlanha lu ta tsa, mamu mghama gudzuvruj ta dgamata. Dər má ta kumay mnduha ta sli'afta hadna da anji ŋa dza'a da kaghuni ná, laviŋ a həj wa. Laviŋ a lu ta tsughwadagapta da kaghuni ka sagha da anji guli wu," ka'a.

²⁷ "Ka si mantsa tsi, wya dzvu, ghunatá Lazar da la ga da da,

²⁸ kabga ta mamu zwanama da hutaf. Ka dza'a tsi da snanamťá həj, da sagha hahəj guli da ghuya danwa ma na vla ghuya danwa na,"

ka tsa mnda gadghəl ya.

²⁹ "Mamu vindatá deftera zlahá Musa nda vindatá gwada la anabiha da zwanama gha, ka snasna həj," ka Abraham nda tsi.

³⁰ "Slaghwa a tsaya da da Abraham wu, ka sli'af hadna mndu da gwal nda rwa, ka lagha slanaghatá həj ka tsi ná, hadahada həj dza'a mbədanafťá nzakwa tanj," ka tsa mnda gadghəl ya.

³¹ "Ka va a həj ta sna tsa zlahá Musa nda tsa gwadaha la anabi ya wu katsi, dər ki sli'afta mndu da gwal nda rwa ka lagha slanaghatá həj, had fitik dza'a snata həj wu, ka Abraham nda tsi,"» ka'a.

17

Hidaku vla Yesu

Mat 18:6-7,21-22, Mak 9:42

¹ Ka Yesu nda duhwalhani tama mantsa: «Nda nza tkwe' ka nzakwa skwiha dza'a dziŋťá mnduha ka tuthun. Ama danwani ma mndu ta zləmbiŋťá sani.

² Ta dran ya ma hbanam lu ta buna ma lwi ka vzaghata da drəf, ka vzamtani ta sanlaha nda hta da dmaku.

³ Nghawa ghəja ghuni!

«Ka gaga zwanama gha ta dmaku, mnananmna dar. Ka mbədanaf mbəda tsi ta nzakwani, planapla ta dmakwani.

⁴ Ka dər ndəfəj səla gaghata tsi ta dmaku ta fitika turtuk ka va sagha tsi mnaghanťa kazlay: Bgadəya kə'a, plinispla,» ka'a.

Gwadata zlghay nda ŋuduf

5 Ka gwal ghunay nda Mgham Yesu mantsa: «Sgan̄nagha zlḡhay nda ɲuduf,» ka h̄əŋ.

6 Ka Yesu tsu'anaftá wani ta h̄əŋ mantsa: «Ka mamu zlḡhay nda ɲudufa ghuni taɓta hya kramasa katsi, dza'a mnay kuni ɲa ya babala ya kazlay: Tdaftá ta vgha gha ka dza'a ka vzamtá vgha ma drəf kə'a, ɲa snaghunatani.»

Vərda kwalva

7 «Ka mamu ya mataba ghuni ta hvanatahva ta mndu, ka ta nghanatá rini a tsi, na gi nghan̄ta tsa mndu ya ta saghani ma vwah ná, “sawi misimmisim da za skwa zay” ka'a dza'azlay nda tsi ra?»

8 Skwi dza'a tsi mnay ná, “diha skwa zay, ka mbəɗapta ka ta lgut ɲa vla skwi ɲa ɗa, ta zə yu. Tahula tsa, ɲa zay gha ta ɲa gha kə'a.”

9 Dza'a rfay ta tsa kwalva ya kabga magatani ta tsa skwi mnana tsi ya ra?»

10 «Mantsa ya kaghuni guli, ka magamaga kuni ta skwi mnaghuna Lazglafta ɲa magay katsi, “nu hayhaya kwalva ma aɲni ɓa, skwi ya laviɲ ɲni ta magata maga ɲni, ka kuni mnay,» ka'a.

Mbanafta Yesu ta sana mndu ksu rda mndu

11 Ta dza'a Yesu da luwa Ursalima, ka labə tsi ma takataka haɗika Samari nda Galili.

12 Tata lamə nda la Yesu da sana luwa, ka sagha gwal ghwan̄ hlu rda mndu ta h̄əŋ guyaku nda tsi. Ka nza-gaghatá h̄əŋ kətsau'.

13 «Mgham Yesu, tawatá hidahida ta aɲni,» ka h̄əŋ kapaɲtá lwi.

14 Na gi pghafta irani ta h̄əŋ, «lawa la maranaɲtá vgha ghuni ta mnda dra skwi ɲa Lazglafta,» ka'a nda h̄əŋ. Tata mbada h̄əŋ ka dza'a, gi kləwəd nda mbamba h̄əŋ.

15 Na gi nghan̄tá sani turtuk mataba taɲ ta tsa mbatani ya, ka vraktá tsi nda zləzlva Lazglafta nda lwi dagala da-gala,

16 ka lagha tsi zləmbatá ma ghuva Yesu, ka rfay. Tsaw mnda la Samari tsa mndu ya.

17 Ka Yesu mantsa: «Ghwan̄ a h̄əŋ ta mbambafta kay ra? Ga tsaha təmbay ya katək na?»

18 Nana mndu ka matbay na yeya kwen̄kwen̄ ta vragaghata da rfanaghatá Lazglafta ra?» ka Yesu ta ghəŋani.

19 «Sli'afslia gha ka dza'a ka, zlḡhay nda ɲudufa gha ta mbaghafta,» ka Yesu nda tsi.

Ma takataka ghuni ga mghama Lazglafta

Mat 24:23-28,37-41

20 Ka la Farisa nda Yesu mantsa: «Yawu dza'a sagha fitika ga mghama Lazglafta na?» ka h̄əŋ. Ka'a nda h̄əŋ mantsa: «Ghur a dza'a nghan̄ta lu ta sagha ga mghama Lazglafta wa,» ka'a.

21 «Haɗ lu dza'a mnay kazlay: A'! “Wana tsi,» a'! “Wa'a tsi” kə'a wa. Dina ka snaɲta ghuni kazlay: Ma takataka ghuni ga mghama Lazglafta kə'a,» ka Yesu nda h̄əŋ.

Fitik dza'a sagha Zwanja mndu

22 Ka'a nda duhwalhani guli mantsa: «Dza'a saghasa fitik ŋa kumanja ghuni ta nghanja fitika Zwanja mndu dər turtuk səla tsi, nghanja a kuni wa.

23 Ka lu dza'azlay nda kaghuni na: "A! Wa a hada a," "a! Wana hadna," yaha kuni da dza'a, yaha kuni da slaslamaku.

24 Manda daslakwa wuda luwa ta sli'afra ta sana slərpu ka labə da sana vli ya ná, mantsa ya dza'a sagha Zwanja mndu bađu ŋani fitik.

25 Ma kdə tsaya, dza'a ghuyapə ghuya ta danja katakata ŋa vziŋta na mnduha ta na fitik na.

26 Tsa skwi ta maguta ma fitika Nuhu* ya ná, mantsa ya dza'a magakwa tsi ma fitika Zwanja mndu guli.

27 Ta zazaku mnduha, ka sasaku, ka hla mi'i, ka vla kwagha tan ŋa zə'al, ha ka sagha fitik kəl Nuhu ka lami da kwambalu, ka sagha imi vlunduf zadana tá hən.

28 Ka guram nda skwi ta magata ta fitika Ludu dza'a magakwa tsi. Ta zazaku mnduha, ka sasaku, ka sakway, ka dzawapta, ka ŋabəy, ka babay,

29 vagim bađu saghwa Ludu ma Suduma† ya, ka zlagatá drəfa vu zadana tá hən tendərzlele'.

30 Manda va tsaya dza'a nzakwa tsi bađu tsa fitik

dza'a zlagapta Zwanja mndu ya.

31 «Bađu tsaya, ka ta nzaku mndu ta dədəmatá ghəŋa həga, dər ma mamu huzlani ma huda həga, yaha tsi da saha da hlay, ka hwayaghuta tsi. Mantsa mndu ma vwah guli, yaha vru dzaghani.

32 Havakwa markwa Ludu‡ ba!

33 Mndu ta kuma mbanafra hafani ka ghəŋani ná, dza'a zadinza da. Ama mndu ya ta zadinfa hafani dza'a mutsaf-mutsa.

34 Ka yu ta mnaghunata ná, ma tsa rvidik ya, gwal his ta hani ta ghzləŋa turtuk, ŋa klaghutá sani, ka zlanavatá sani.

35 Mi'aha his ta hu'u ka skwa turtuk, ŋa klaghutá sani ka zlanavatá sani.

36 [Mnduha his ma vwah, ŋa klaghutá sani ka zlanavatá sani,]» ka'a nda hən.

37 Ka duhwalhani nda tsi mantsa: «Ga dza'a magakwa tsa skwiha ya ní Mghama da?» ka hən. «Ka ga mbla skwi ya ná, hada ta tska guglum ta vgha,» ka'a nda hən.

18

Sana ghwadaka mnda tsa guma

1 Ka mnə Yesu ta mahdihdi ŋa tan, ŋa gdavata tan nda maga du'a, yaha malandugwa tan da rwaku, da zlanatá hən.

2 Ka'a mantsa: «Mamu sana mnda tsa guma ma sana luwa kul zləŋa Lazglafta, had ghuyani nda mnda səla wa.

* 17:26 Ngha ta Zlrafta 6:5-12 nda 7:6-23.

† 17:29 Ngha ta Lukwa 10:12.

‡ 17:32 Ngha ta Zlrafta 19:26.

3 Mamu sana markwa wadgu ma va tsa luwa ya guli, ta va gdata ta lagha da mnay njani kazlay: Dgan̄na guma mataba njni nda ghuma da, ka'a tazlay.

4 Nda kda fitika kwalaghutani ta tsanata tsa gumani ya. Tahula tsa, ka'a ma ghəjani mantsa: "Dər ma zlə̄na a yu ta Lazglafta wu, hađ ghuya da nda mnda səla guli wu,

5 tsaw wana na wadgu na ta ghuya i'i, dər tsanata da ta na gumani na, yaha da gdata ta sagha da ghuya ghə̄ja da,"» ka'a.

6 «Fawa sləmə̄j ka sna kuni ta skwi mnə tsa ghwadaka mnda tsa guma ya ba!

7 Lazglafta yeya dza'a kwal kul maganata zɔaku ta mn-duhani ta wahu da tsi giftik nda rvidik tani ja gərda hə̄j rki na?

8 Ka i'i ta mnaghunata, dza'a gi maganamaga ta zɔaku ta hə̄j gi hadahada. Nziya nza tsi, bađu vragata dza'a vragata Zwan̄a mndu ni, dza'a slanaghasla ta gwal ta zlglafta nda njuduf rki na?»

Mnda la Farisa nda sana mnda tska dzumna

9 Ka mnə Yesu ta sana mahdihdi guli kabga sanlaha ta ngha ghə̄ja tāj ka gwal tɔukwa ta kəma Lazglafta ka ghuḅasa sanlaha.

10 Ka'a mantsa: «Mamu sana mnduha his ta njladafta da həga Lazglafta da maga du'a. La Farisa sani, mnda tska dzumna sani.

11 Ka sladatá tsa la Farisa ya ka maga du'a ma ghə̄jani. Ka'a mantsa: "Ari Lazglafta,

ta rfay yu ta kagha, kabga nza a i'i manda sanlaha ma mnduha, gwal ghali, ka ghwadak mnduha, nda gwal hliri wa. Nza a yu manda ya mnda tska dzumna ya wa.

12 Fitik his ta fata yu ka suma ma luma, ta vlay yu ta skwi turtuk ja gha ma skwiha da ghwan̄ kə'a."

13 Na tsa mnda tska dzumna ya kay ka nza-gaghata kətsau', walāj a ta kapañtá ghə̄j nda ta luwa wa. Mbađa kə'a ka wuslikay dzvu, ka dza ghuya. Ka'a mantsa: "Ari Lazglafta, tawa ta hidahida ta i'i ta nzakway ka mnda dmaku na," ka'a.

14 Ka i'i ta mnaghunata, ta lagha tsa mndu ya dzaghani, nda dzra njani nda Lazglafta. Mantsa a nzakwa ja tsa la Farisa ya wa. Nzakwani ná, dər wa ta kapañtá ghə̄jani, dza'a gwitsaganagwitsa lu. Ka hananahana mndu ta ghə̄jani, dza'a kapañkapa lu,» ka'a.

Na gwal ta gara vgha nda zwani, ga mghama Lazglafta

Mat 19:13-15, Mak 10:13-15

15 Mbađa mnduha ka va hlaktá zwani kwitikw kwitikw da Yesu ja tfanaghatani ta wi ta hə̄j guli, Na nghan̄ta duhwalhani ta tsa hładaghatá zwani ya, ka ghzlə hə̄j ta hə̄j.

16 Ka hgan̄tá Yesu ta hə̄j, ka'a mantsa: «Zlañwazla ta zwani ka sagha hə̄j da i'i! Ma pyə kuni ta hə̄j. Nda nza ga mghama Lazglafta ka ja gwal ta gara vgha nda hə̄j.

17 Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dər wa ta kwal kul tsu'aftá ga mghama Lazglafta manda zwanj kwitikw ná, had' dza'a walaŋta lami dida dekdek wu,» ka'a.

Sana mnda gadghəl

Mat 19:16-30, Mak 10:17-

31

18 Ka dawantá sana mghama la Yahuda da Yesu ka'a mantsa: «Ŋərma mgham, nu da a yu magay ka da mutsafta yu ta hafu ŋa kdekedzeŋ na?» ka'a.

19 Ka Yesu nda tsi mantsa: «Kabgawu ta kəl ka hga i'i ka ŋərma na? Lazglafta turtukwani ŋərma.

20 Nda sna ka, ka zlahu ta mnay: "Ma hlu ka tiri, ma dza ka ta mndu, ma ghali ka ta ghali, ma tsanava ka ta gwada ta mndu, vlatá glaku ŋa i da gha nda ma gha*, ka'a,» ka Yesu nda tsi.

21 «A! Sna a i'i ta tsaha ya daga ma ga zwanja da ra,» ka'a.

22 Na snaŋta Yesu ta tsaya, ka'a mantsa: «Turtuk skwi ta pdəgədaghawta. La dzawinŋta skwiha gha, ka daganafata ka ta tsedani ta la ka pdu, dza'a mutsay ka ta gadghəl ta luwa, ka vrakta ka, ka dza'a ka mista da,» ka'a.

23 Na snaŋtani ta tsa gwada ya, su'anak kumani kabga gadghəl ya katakata.

24 Nghanata Yesu ta tsa su'anaka ta ŋuɖufani ya, ka'a mantsa: «E! Nda bla ka

lama gadghəl da ga mghama Lazglafta.

25 Ta dran lama ŋalibwanda ta ghuruma lipir, ka lama gadghəl da ga mghama Lazglafta,» ka'a.

26 «Ka si mantsa tsi, waya dza'a mbafta ba?» ka tsa gwal ta sna skwi ta mnə tsi ya.

27 «Tsa skwi nda bla nzakwani da mnda səla ya ná, bla a da Lazglafta wu,» ka Yesu zlghanafatawa tanj.

28 Ka Piyer mantsa: «A'a! Wana aŋni ta zlanŋta inda skwa ŋni, ka dza'a mista gha,» ka'a.

29 Ka Yesu nda hən mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ka zlanjla mndu kabga ga mghama Lazglafta, ta hgani, ka markwa tanj a tsi, ka zwana-mani a tsi, ka i dani nda mani a tsi, ka zwanani a tsi,

30 dza'a kwal kul mutsaftá skwi dagala ma na zamana na, ŋa mutsaftani ta hafu ŋa kdekedzeŋ dazlay wu,» ka'a.

Mnəgəlta Yesu ta dza'ani mtaku nda sli'agaptani

Mat 20:17-19, Mak 10:32-

34

31 Ka hgadaghatá Yesu ta duhwalhani ghwanpdə his da tsi, ka'a nda hən mantsa: «Wana mu ta dza'a da Ursalima hada dza'a kdafta skwi vindaf la anabi ta ghəŋa Zwanja mndu.

32 Dza'a vlanjla lu ta gwal kul nzakway ka la Yahuda, ŋa gagay tanj, ŋa rarazay tanj, ŋa tafay tanj ta sərdək tida.

* 18:20 Ngha ta Sabi 20:12-16, Vrafta ta Zlahu 5:16-20.

33 Tahula sləvaptā taŋ nda krupi, ŋa dzata. Tā mahkəna fitik, ŋa sli'agaptani.»

34 Sna a duhwalhani ta tsa skwi ta mnə tsi ya wa. Gwada nda dīfa ya ta snə hahəŋ, sna a həŋ ta klatá ghəŋani wa.

Mbanafta Yesu ta sana mndu nda ghulpa

Mat 20:29-34, Mak 10:46-52

35 Ndusadaghata Yesu tavata luwa Yeriku, mamu sana ghulpa ta mndu ta nzaku ta wa tvi ta gatá skwi.

36 Snaŋtani ta dəmgā ta sli'adaghatá, ka dawəŋtá tsi ta skwi ta magaku.

37 Ka mnanatá lu kazlay, Yesu mnda la Nazaret ya ta labə kə'a.

38 Ka'a mantsa: «Yesu zwaŋa Dawuda, tawatá hidahida ta i'i,» ka'a dzatá lawlaw.

39 Lagha tsa gwal ta kəma ya ka davay, ka mbəl ŋa hanaftá wi. «Zwaŋa Dawuda, tawatá hidahida ta i'i!» ka'a sganaghatá lwi dagala dagala.

40 Ka sladavatá Yesu. «Klak-wakla,» ka'a mnanatá mnduha. Manda gavadanaghata,

41 «nu ta kumə ka ta magaghata dá na?» ka Yesu dawəŋta da tsi. «Maləma dá, ka nghəglan̄ta yu ta vli,» ka'a nda tsi.

42 Ka Yesu nda tsi mantsa: «Nghəglan̄ ngha gha, zlḡhay nda ŋudufa gha ta mbaghaf̄ta,» ka Yesu nda tsi.

43 Gi hadahada, nzuwidid̄ irani, ka sli'aftá tsi ka dza'a mista Yesu nda zləzlvā Lazglafta. Inda mndu ta

nghan̄ta ka zləzlvu tsi ta Lazglafta.

19

I Yesu nda Zakayus

1 Ka 6hadamtá Yesu da luwa Yeriku, ka labə nda mida.

2 Mamu sana mndu ta hgə lu ka Zakayus, mali ta ghəŋa gwal tska dzumna, gadghəl ya guli.

3 Ka zbə tsi ta tva gmata nda Yesu, ka wa tsi ya. Tsaw laviŋ a ta nghan̄ta wa. Ka dekweri nzakwani tskutska mnduha guli

4 Ka hwayaghatá tsi nda ta kəma, ka ŋladafta ta sana fwa babala, ŋa nghan̄ta Yesu ta labə nda ta tsa tvi ya.

5 Manda 6hadaghata Yesu da tsa vli ya, ka kapan̄tá tsi ta ghəŋ, ka nghadafta. Ka'a mantsa: «Zakayus, sasa gha misimmisim da ghuni ta dza'a yu gita,» ka'a.

6 Ka gi saha Zakayus, ka laghu həŋ da taŋ, ka tsu'aftá tsi ta Yesu nda rfu.

7 Nghan̄ta mnduha ta tsaya, mbada həŋ ka rurun̄waku. «Wa a laghwa tsa mndu ya da mnda dmaku,» ka həŋ.

8 Ka sladata Zakayus, ka'a nda Mgham Yesu mantsa: «Sna 6a Mghama dá! Dza'a daganaf̄tá sləhwa gadghəla dá yu ta la ka pdu. Ka mamu mndu si hulgudunus yu ta skwani, fwad̄ səla dza'a planamta yu ta va tsa skwani ya guli,» ka'a.

9 Ka Yesu mantsa: «Samsa mbaku da na həga na gita,

kabga zivra Abraham tsatsi guli.

¹⁰ Tsaya ná, sa psa gwal nda zadá ña mbambanaftá həŋ Zwanja mndu,» ka'a.

Kwalvaha hkən
Mat 25:14-30

¹¹ Tata snaysnay həŋ ta tsa skwi ya, ka sganaghatá Yesu ta mahdihdi kabga ndusana-vatani ta luwa Ursalima. Guli ná, zlah gi dza'a zlagapzlaga ga mgham Lazglafta, ka mnduha ta ndanay.

¹² Wya tsa skwi ta mnə tsi ya: «Mamu sana mndu ka kat-sala mndəra taŋ ta laghwi ta sana hadik di'ij, ña famta ka mgham, kada vrakta tsi.

¹³ Ma kdə tsi kada laghwi, ka haga'atá tsi ta gwal ksanatá slna ghwanj ka daganafatá tseda dasu* pal pal pal ta həŋ. «Ka tsakala kuni ta tsakala nda tsi ta vraktá yu,» ka'a nda həŋ.

¹⁴ Tsa mndu ya ná, ta husanhusa ta tsa mnduha ta tsa hadik ya. Ka ghunaftá həŋ ta mnduha ta hulani kazlay: Va a ñni ta gayni ta mgham ta ghəŋa aŋni wu kə'a.

¹⁵ Kulam nda tsa, ka famtá lu ma mgham, ka vraktá tsi ta hadikani. Ka hagaktá tsi ta tsa gwal daganaf tsi ta tsemi ya, ña dawanta da həŋ ta skwi mutsanagha həŋ.

¹⁶ Ka lagha sani taŋtaŋ. Ka'a mantisa: «Mghama dá! Ghwanj mutsanaghatata yu ta ghəŋa tsa vliha ka ya kay,» ka'a nda tsi.

¹⁷ «Dina tsa, vərda kwalva ka. Fitika tsa nzata gha ka vərda mndu ma skwi ki'a ya, ka ñumna ta ghəŋa luwaha ghwanj ta famta yu ta kagha,» ka tsa mgham ya nda tsi.

¹⁸ Ka lagha mahis. «Mghama dá! Hutaf mutsanaghatata yu ta ghəŋa tsa vliha ka ya kay,» ka'a nda tsi.

¹⁹ «Kagha guli, ka ñumna ta ghəŋa luwaha hutaf ta fanaghatata yu ta kagha, ka'a.»

²⁰ Ka sagha sani. Ka'a mantisa: «Mghama dá! A'a tseda dasa gha. Ma lgut si mbsamta yu.

²¹ Zlənafzləŋa yu ta kagha, nda bla gwada ta kagha, ta klay ka ta skwi kul fata ka, ta ts kay ka ta skwi ta vwah ya kul sləgaftá ka,» ka'a nda tsi.

²² «Ghwadaka kwalva ka. Ta gwada gha ta tsaghaghata yu ta guma. Nda sna kagha kazlay: Nda bla gwada ta i'i, ta klay yu ta skwi kul fata yu, ta ts kay yu ta skwi ta vwah kul sləgaftá yu kə'a a tsa wa.

²³ Kabgawu kwal ka kul famta ta tsa tseda dá ya ma baŋki? Ma na vrakta dá na ná, ma ña klagapta dá nda zwanj ta ghəŋani?»

²⁴ Ka mgham nda tsa gwal hada ya mantisa: «Kləgədanaghwa tsa tseda dasu ya ka gwanaghatata kuni ta tsa ghwanj ñani ya,» ka'a.

²⁵ Ka həŋ nda tsi mantisa: «A'a! Ghwanj a ñani tsa mghama dá wa!» ka həŋ nda tsi.

²⁶ «Ka i'i ta mnaghunata

* 19:13 Tseda vagha mndu turtuk turtuk ya.

wa, ka mamu skwi da mndu katsi, ɲani ta sganaghata lu. Ala ka haɗ skwi da mndu wu katsi, klɛgadanaghutá va tsa ki'atani ta fɛ tsi ta ghɛj tida ya, ka'a zlghanaftawi ta hɛj.

²⁷ Tsa hamata gwal kul kuma nzakwa ɗa ka ga mgham ta ghɛja taɲ ya, hlagaghawahla ta hɛj ka pslata kuni ta hɛj tawa ira ɗa, ka'a nda hɛj,» ka Yesu.

²⁸ Tahula mnata Yesu ta tsa gwada ya, Ka sli'aftá tsi ka mbaɗa ta kɛma taɲ ɲa dza'a da Ursalima.

Lama Yesu da luwa Ursalima

Mat 21:1-11, Mak 11:1-11, Yuh 12:12-19

²⁹ Manda ndusanavatani ta luwa Beslaze, nda luwa Betani ta nzakway ndusa nda ghwá Zaytuɲ ya, ka ghunaftá tsi ta duhwalhani his. Ka'a nda hɛj mantsa:

³⁰ «Lawala da na luwa ta kɛma mu na. Bhadaghata ghuni ya, dza'a slanaghasla kuni ta zwanja kɗih ta hba, ta kul walaɲtá mndu ta lafi tida. Ka plata kuni ka klaktá kuni.

³¹ «Ka ɲaw ta pla kuni na?» ka mndu nda kaghuni ya, «Mgham ta psay» ka kuni dazlay nda tsi, ka'a.

³² Ka laghu tsa gwal ghunagha lu ya, ka slanaghatá hɛj manda va ya mnana Yesu ta hɛj.

³³ Tata playplay hɛj, «ɲaw kuni ta zwanja kɗih na?» ka tsa gwal nda kɗiha taɲ ya.

³⁴ «Mgham ta psay,» ka hɛj zlghanaftawi ta hɛj.

³⁵ Ka klanaktá hɛj ta tsa zwanja kɗih ya ta Yesu. Ka

pghaftá hɛj ta lgutha taɲ tida. Ka faftá Yesu tida.

³⁶ Ka gavu hɛj ya ná, ka zlatɛ mnduha ta lgutha taɲ ta tvi.

³⁷ Ndusadaghatani nda Ursalima, nda ta tsa tvi ta saha nda tvɛ ghwá Zaytuɲ ya, mbaɗa inda tskata duhwalhani ka rfu, ka zlɛzlva Lazglafta nda lwi dagaladagala ta ghɛja inda mazɛmzɛm ya nghan hɛj.

³⁸ «Ka tfanaghatfa Lazglafta ta wi ta Mgham ta sagha ma hgani. Zɗaku ta luwa, glaku ɲa Lazglafta ta luwa nda gaftɛk,» ka hɛj.

³⁹ «Lma ta na duhwalha na ɓa, ka lɓata hɛj,» ka sanlaha ma la Farisa ta lami da taba dɛmga.

⁴⁰ «Ka i'i nda kaghuni wa, ka hafha hɛj ta wa taɲ ná, pala dza'a wahay,» ka'a nda hɛj.

Taway Yesu ta luwa Ursalima

⁴¹ Ndusadaghatani ɗɛkɗɛk nda luwa, ka nghanavatá tsi, ka taw tsi ta taw ta ghɛjani.

⁴² Ka'a mantsa: «Ka má nda sna kagha Ursalima káka má da zba zɗakwa gha gita! Ndana tama, zadaghaghazada nghɛglanɲa a ka wa.

⁴³ Dza'a saghasa fitika ksaghaghata, ɲa dzɛɓafta ghumaha gha ka waghafata, ka ɲamtá kagha hesl ɗɛr ndiga.

⁴⁴ ɲa zadaghata nda mnduha gha tani. Zlanata a hɛj ta nzugwatá pala ta ghɛja sani wu, kabga tsatsafa a

kagha ta tsa fitika sagha Lazglafta da kata kagha ya wu,» ka'a.

Ghzlay Yesu ta gwal dzawa skwi ma hęga Lazglafta

Mat 21:12-17, Mak 11:15-19, Yuh 2:13-22

⁴⁵ Ka lamę Yesu da hęga Lazglafta, ka zlraftá tsi ta gh-zlagaptá gwal ta tsakala.

⁴⁶ Ka'a mantsa: «Vinda a ma deftera Lazglafta kazlay: Hęga da ná, hęga maga du'a ya ka'a ra? Na kaghuni ná, ka ninja ka galigha la ghali?» ka'a nda hęj.

⁴⁷ Ka taghę Yesu ta skwi ęa mnduha ma hęga Lazglafta inda fitik. Mbada gwal dra skwi ęa Lazglafta nda gwal tagha zlahu, nda la mali ta ghęja mnduha ka psa dzatá Yesu.

⁴⁸ Ama sna a hęj ta tvi ka hęj dza'a ęhanavata wu, kabga dar fata mnduha ta vgha ka sna gwadani.

20

Wa ta vlanja tvi ta Yesu ęa magay mantsa na?

Mat 21:23-27, Mak 11:27-33

¹ Ma sana fitik, ma tsa fitika tataghay Yesu ta skwi ęa mnduha ma hęga Lazglafta, ka mna Lfida Gwada ya, ka sli'adaghatá la mali mali ta ghęja gwal dra skwi ęa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu, nda la galata mndu slanaghata.

² Ka hęj mantsa: «Mna ęnamna ka wa ta mnaghatá maga na skwiha na, ka wa ta vlaghatá

mbrakwa magay?» ka hęj nda tsi.

³ Ka Yesu mantsa: «Ka dawaghuna dawa i'i guli.

⁴ Lazglafta ta ghunagatá Yuhwana da maga batem re, ari mnduha a na? mnihawa mna,» ka'a nda hęj.

⁵ Ka nzatá hęj ka dZRakay mataba tanj. «“Ka Lazglafta ya ta ghunagata” ka mu, “nu kul zlg haftá kuni ta gwadani ęa,» ka'a dza'azlay nda amu.

⁶ “Ka mnduha ya” ka mu guli, dza'a zlrętsaku mu nda pala da inda mnduha ęa ps-latá amu, kabga nda sna inda tanj kazlay: Anabi Yuhwana ka'a.»

⁷ «Sna a aņni ka wa ta ghunagaghata wu,» ka hęj nda tsi.

⁸ Ka Yesu mantsa: «Ahaa! I'i guli ná, had yu ta mnaghu-nata ka wa ta vlihatá mbrakwa maga tsa skwiha ya wu,» ka'a nda hęj.

Sana mnda vwaha inabi ta sidi

Mat 21:33-46, Mak 12:1-12

⁹ Tahula tsa, ka zlraftá Yesu ta mna mahdihdi ęa mnduha, ka'a mantsa: «Lagha sana mndu ka ęabatá fuha inabi ma vwahani. Ka sli'aftá tsi ka laghwi distaluwa ęa nzdavata.

¹⁰ Magatá fitika daga yakwa fwa inabi, ka ghunaftá tsa mndu ya ta kwal-vani slanaghatá tsa gwal ta hva vwaha tsa inabi ya, ęa hlanaftá mayaka ęani ma yakwa fu. Ka mbędanatá tsa gwal ta hva tsa vwah ya ta

† 19:46 Ngha ta Isaya 56:7 nda Irmiya 7:11.

tša kwalva ya nda dzə kul klanafťa.

¹¹ Ka ghunglaftá tsi ta sana kwalvani, ka rəhaptá həŋ ta tsaya guli, ka rarazata, ka vrinťa kul klanafťa.

¹² Ka ghungladaptá tsi ta mahkəna kwalvani, ka bal-anatá həŋ ta tsaya guli ka vzidinťa.

¹³ Ka dani ma tša vwaha inabi ya mantša: “Waka yu dza’a magay? dza’a ghuna zwanja dā dvu yu, yu. Tsatsi yeya dza’a vlə həŋ ta glaku ŋani,” ka’a.

¹⁴ Na ghur nghay tša gwal ta hva vwaha tša inabi ya ta lagha tša zwanj ya, gi ka həŋ mantša: “Ya wana tša mndu dza’a za həga ya tane, dzamadza, ka nzakwa na fuha inabi na ka ŋa mu,” ka həŋ.

¹⁵ Ka tsəhaghatá həŋ di’iŋ nda tša vwaha inabi ya, ka dzata.» Ka Yesu mantša: «Mantša tama ní, nu dza’a maganata dani ma vwaha inabi ta həŋ?

¹⁶ Dza’a laghala slanaghatá tša gwal ta hva tša vwaha inabi ya, ka pslatá həŋ. Ŋa klaftani ta tša fwa inabi ya, ka fanamta ma dzvu ta san-laha ma mnduha,» ka’a nda həŋ. «Had tsaya dza’a magaku mantša wu,» ka tša mnduha ta sna gwadā Yesu ya hlafťawi.

¹⁷ Ka naghadamťa Yesu da kuma taŋ, ka’a mantša: «Nu klatá ghəŋa tša gwadā vindaf lu ma deftera Lazglafta ka-zlay:

Tša pala wudidinj gwal ta ba

həga ya,

ta nuta ka palaka tughwa həga* kə’a ya?

¹⁸ Inda mndu dza’a nzegh-wafta ta tša pala ya, dza’a huruḅu huruḅa. Ka tša pala ya ta dədanaghatá tša mndu ya katsi guli, dza’a hu’anap hu’a ŋərdək,» ka’a.

Nda ra ka pla dzumna ŋa mghama Ruma ra?

Mat 22:15-22, Mak 12:13-17

¹⁹ Ma va tša fitik ya, ka zbə la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu, ta tva ksaftá Yesu, kabga nda sna həŋ ka-zlay: Ta ghəŋa taŋ ta mna Yesu ta tša mahdihdi ya kə’a, ama ka zləŋaftá həŋ ta mnduha.

²⁰ Ka va dək-wats həŋ ta Yesu, ka ghunadaghatá həŋ ta sana mnduha ta nzakway manda va ya ŋərma mnduha ya, da dāwa gwadā da Yesu, ŋa dək-watsa gwadā da tsi, ŋa ksafta ka vlanťá ŋumna.

²¹ Ka dāwanťa həŋ da tsi: «Mghama dā! Nda sna ŋni ta gwadā ta gwadə ka, nda skwi ta taghə ka tdukwa nzakwani kə’a. Had ka ta gala mndu wu, tva nzaku kahwathwata manda ya ta kumə Lazglafta ta taghə ka,» ka həŋ.

²² «Mnaŋnamna, nda ra re ra a wa a ka play mu ta dzumna ŋa mgham Sezar na?» ka ga ŋni.

²³ Tsatsafta Yesu ta tša madgwirmadgwira taŋ ya, ka’a nda həŋ mantša:

* 20:17 Ngha ta Zabura 118:22. † 20:24 Ngha ta Lukwa 15:8.

24 «Yahawa ka nghanata yu ta tsa kwa[†]bu ya. Fuwata wa nda hga wa na thaf lu tida na na?» ka'a. «Ŋa mgham Sezar ya,» ka həŋ.

25 «Ala plawa ŋa mgham Sezar ta ya ta nghanatá mgham Sezar. Plawa ŋa Lazglafta ta ya ta nghanatá Lazglafta,» ka'a.

26 Trid traptra həŋ ta ksaf[†]ta krughuvani ma skwi ya ta mnə tsi ta kəma mnduha. Tsa zlg[†]hawani yeya ta v[†]lan[†]tá ndərmimay ta həŋ katək, ka nzatá həŋ faflara.

Dza'a sli'agapsli'a gwal nda rwa ra?

Mat 22:23-33, Mak 12:18-27

27 Ka gavadaghatá sanlaha ma la Sadukiya guli tavatá Yesu. Tsa la Sadukiya ya gwal ta mnay kazlay: Had sli'agapta ma mtaku nda hafu wu kə'a ya. Ka dawantá həŋ da Yesu.

28 «Mghama dá! Ka Musa vindan[†]nafta na: “Ka mamu sana mndu nda zwanamani ta klaftá marakw ka mtuta kul yatá zwan katsi, ka kla tsa mndu ta ndiri ya ta tsa wadgani ya, ŋa yanatani ta zivir ta zwanamani‡,» ka'a.

29 Tsaw mamu la zwanama ndəfáŋ həŋ. Ka klaftá zumali ta marakw ka mtuta kul yatá zwan.

30 Ka klutá mahis ta tsa wadgu ya,

31 mantsa ya mahkən, ka raftá həŋ ndəfáŋ ndəfáŋ tida ka rwuta həŋ, had ya ta yatá zwan nda tsi wa.

32 Mantsa ya guli ka mtanaghatá tsa marakw ya.

33 Mantsa tama ní, ŋa wa ŋa wa dza'a nzakwa tsa marakw ya badu sli'agapta ma mtaku nda hafu, ya wya klukla tsa mnduha ya ndəfáŋ ndəfáŋ ka markwa tan na?» ka həŋ nda tsi.

34 Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ta kluvustá vgha zgwana nda mi'aha ma na ghəŋa hadik na,

35 ama zgwana nda mi'aha gwal nghadap Lazglafta kazlay: Nda ra həŋ ka vragapta ma mtaku nda hafu, ŋa nzaku nda hafu ma mbə[†]dakwa luwa dazlay kə'a ya, had həŋ dza'a kluvustá vgha wa.

36 Had həŋ dza'a mtəgəltá mtaku wu, kabga nda nza həŋ manda duhwalha Lazglafta. Nda nza həŋ ka zwana Lazglafta, kabga sli'agapsli'a həŋ ma mtaku, ka nzata nda hafu.

37 K[†]din[†]k[†]da Musa ta mnata kazlay: Dza'a sli'agapsli'a gwal nda rwa ŋa nzaku nda hafu kə'a. Ma vla gwada ta ghəŋa mubukw ta zlg[†]haku, ka hgə tsi ta Mgham, “ka Lazglafta Abraham, ka Lazglafta Izak, ka Lazglafta Yakubu\$.”

38 Lazglafta ná, Lazglafta gwal nda rwa a wa, Lazglafta gwal ndiri ya, kabga inda tan demdem ŋani ta nzakwa həŋ nda hafu.»

39 Rk[†]au' tsu'uwaghu tsu'a sanlaha ma gwal tagha zlahu ta gwada, ka həŋ mantsa: «Zda tsa gwada gha ya

† 20:28 Ngha ta Zlrafta 38:8 nda Vrafta ta Zlahu 25:5-6. § 20:37 Ngha ta Sabi 3:2, 6.

Mghama dá,» ka hən,
⁴⁰ Walglaŋ a hən ta
 dawglaŋtá sana skwi da tsi
 wa.

*Kristi ná, Mghama
 Dawuda ya*

*Mat 22:41-46, Mak 12:35-
 37*

⁴¹ Ka Yesu mantsa: «Kura ki
 lu ta mnay kazlay: Kristi ná,
 zwaŋa Dawuda ya kə'a na?

⁴² Wya mnamna vərda
 Dawuda ma deftera Zabura
 kazlay:

“Ka Mgham Lazglafta nda
 mghama dá ná,

nzanza nda ga zeghwa dá,

⁴³ ta nanaftá yu ta ghumaha
 gha ka skwa ta diŋlay
 səla gha*» kə'a.

⁴⁴ Waka Kristi dza'a nzaku
 ka zwaŋa Dawuda, ya wya
 “Mgham” ka Dawuda ta
 hgay?» ka'a.

*Yaha kuni maga skwi
 manda gwal tagha zlahu*

Mat 23:1-36, Mak 12:38-40

⁴⁵ Tata sna tsa gwada ta
 mnə tsi ya mnduha, ka Yesu
 nda duhwalhani mantsa:

⁴⁶ «Daswa ka kuni nda gwal
 tagha zlahu zdəgana wawaku
 ta hən nda lgut zutututa ta
 kuma gagay lu ta zgu ŋa taŋ ta
 dawadawa ya. Vla nzaku ta
 kəma ŋa taŋ ta zbay ma həga
 tagha skwa la Yahuda nda ya
 ma vla za skwa zay.

⁴⁷ Hahən gwal ta tskugudunustá
 skwa mi'a wadgu. Ta slriŋsra
 hən ta maga du'a ŋa ghubu.
 Dza'a tsanaghatsa lu ta guma
 ta hən katakata,» ka'a.

* **20:43** Ngha ta Zabura 110:1.

21

*Sana markwa wadgu ka
 pđu*

Mak 12:41-44

¹ Kə'a ka Yesu fatá iri ná,
 ta pgha tsemi gwal gadghəl da
 akwata pgha tsemi ma həga
 Lazglafta.

² Ka nghanjtá tsi guli ta sana
 markwa wadgu ka pđu ta
 pgha aneni his dida.

³ Ka'a mantsa: «Kahwath-
 wata ka yu ta mnaghunata
 ná, mal ya markwa wadgu ka
 pđu ya ta pghadatá tsemi ka
 inda sanlaha.

⁴ Tsa tsemi pghada sanlaha
 ya ná, ma fərta tani da hən
 kla'ata hən ka pghadata
 da tsa akwati tsemi ya. Ya
 marakw ya ná, kdavakta skwi
 ma ŋa zayni pghada tsatsi,»
 ka'a.

*Dza'a tasiŋtasa lu ta həga
 Lazglafta, ka Yesu*

Mat 24:1-2, Mak 13:1-23

⁵ Mbada sana mnduha
 ka mna gwada ta ghəŋa
 dinakwa həga Lazglafta nda
 rkatarkani nda pala nda
 skwiha ta vlə lu ŋa Lazglafta.
 Ka Yesu nda hən mantsa:

⁶ «Tsəna skwi ta nghə
 kuni na ná, dza'a saghasa
 fitik ŋa kwal kul nghəglaŋtá
 nzugwatá pala ta sani, dza'a
 tasiŋtasa lu,» ka'a.

*Skwi dza'a magaku ma
 kdakwa ghəŋa hadik*

Mat 24:1-2, Mak 13:3-13

⁷ «Mghama dá! Yawu dza'a
 magakwa tsa skwiha ya,
 mndəra wati ŋizla dza'a kal
 lu ka snanjá magakwa tsa

skwiha ya tama?» ka hən̄ nda tsi.

⁸ «Daswa ka kuni da nanaghunaftá lu, kabga nda ndgha gwal dza'a sagha ka klaftá hga da ka mnay kazlay: "T'i Kristi, ndusakndusa fitik," ka hən̄ dza'azlay. Yaha kuni da dza'a mista tan̄.

⁹ Bađu da snaŋta kuni ta mna gwađa ta vulu ta vulu lu, nda ghazenzen̄ ta ghazenzen̄ lu ya, yaha nđuđufa ghuni da tđu, ya kďakwa ghəŋa hadik a tsaya karaku wa. Tkwe' ka tinlaghuta tsa skwiha ya ta slata,» ka'a.

¹⁰ «Dza'a vulay mndəra sana mnduha ta vulu nda mndəra sana mnduha. Dza'a vulay sana mgham ta vulu nda sana mgham.

¹¹ Dza'a ghudzavafghudza hadik katakata. Dza'a mamu đanwaha, nda maya guli ma vliha kavghakavgha. Dza'a mamu skwiha ta gaga zləŋ, nda ŋizlaha dagaladagala dza'a saha ta luwa, ka'a.

Skwi dza'a slanaghatá duhwalha Yesu

¹² «Ma kďaku tsa skwiha ya magaku dza'a kasay lu ta kaghuni, dza'a ghuyay lu ta đanwa ŋa ghuni, dza'a hlay lu ta kaghuni da həga tagha skwa la Yahuda, ŋa tsaghunaghatá guma, dza'a tsatsam tsatsa lu ta kaghuni ma gamak, dza'a hlay lu ta kaghuni ta kəma mghamha nda ŋumnaha, kabga nzakwa ghuni ka ŋa da.

¹³ Dza'a slaghunaghasla tsa skwiha ya, ŋa maran̄ta

ghuni ta nzakwa ghuni ka masləm̄tsəka da.

¹⁴ Wya skwi ŋa famta ghuni ma ghəŋ: Yaha kuni laghwi da ndanay ká kuni dza'a waraptá ghəŋa ghuni.

¹⁵ T'i, dza'a ndanaghunaktá tva gwađaha nda đifil ŋa ŋarapta ghuni ta ghumaha ghuni, ŋa trapta tan̄ ta skwi ŋa mbəđay.

¹⁶ Kulam nda dadaha ghuni tani, nda mamaha ghuni tani, nda zwanama ghuni tani, nda zbəha ghuni tani, nda graha ghuni guli tani, dza'a vlatá kaghuni ŋa pslanaghutá sanlaha mataba ghuni.

¹⁷ Dza'a husan̄husa kuni ta hən̄ demdem, kabga nzakwa ghuni ka ŋa da.

¹⁸ Ama đər turtuk had̄ ya dza'a dəđavaghuta ma swida ghəŋa ghuni wa.

¹⁹ Drusa ka kuni da nzata, ya tsaya dza'a kəl kuni ka kataftá htsin̄a ghuni,» ka'a.

Skwi dza'a slanaghatá luwa Ursalima

Mat 24:15-21, Mak 13:14-19

²⁰ «Bađu da nghan̄ta kuni ta wanafta sludzih̄a ta luwa Ursalima ya, ya ndusa kďakwa gwađa tida nda tsa.

²¹ Ka mantsa tsi katsi, ka hwaya gwal ta hadika Zudiya ta ghwá. Ka sli'apta gwal ma luwa Ursalima guli. Yagha gwal tahula luwa da sagha ka lami da huda luwa.

²² Mantsa ya dza'a tsanaghata Lazglafta ta guma ta mnduhani, ŋa hďanamtá

ghəŋa skwi ya nda vinda ma deftera Lazglafta.

²³ Daŋwa ŋa mi'aha nda huđi dza'azlay, nda gwal nda zwaŋ ta ghuva taŋ ma tsa fitik ya, kabga dza'a mamu ghuya daŋwa dagala ma tsa fitik ya. Dza'a maranaŋmara Lazglafta ta ɓasa ŋuđufani ta tsa mnduha ya.

²⁴ Dza'a pslapsla lu ta həŋ nda kafay nda za, dza'a hlaghahla lu ta həŋ da ga vu'a mataba mndəra sana mnduha. Dza'a tasiŋtasa gwal kul snaŋtá Lazglafta ta luwa Ursalima, ha ka kdaghuta fitika gay taŋ ta mgham.»

Dza'a vragavra Zwaŋa mndu

Mat 24:29-31, Mak 13:24-27

²⁵ «Dza'a nghaku ŋizla ta fitik nda tili nda tekwatsa. Ta ghəŋa hadik guli, dza'a ghudzaga drəf, ŋa vavalakwa imi, ŋa ksutani ta mnduha ka zləŋ katakata, snaŋta a həŋ ta skwi ŋa magay wa.

²⁶ Dza'a rwaku mnduha da zləŋa vəl ndana skwi dza'a magaku ta ghəŋa hadik, kabga dza'a ghudzavafghudza skwiha nda mbra nda mbra ta luwa.

²⁷ Ma tsaya dza'a nghanja lu ta Zwaŋa mndu ta saha ma mbrakwani nda glakwani dagala ma kusay.

²⁸ Ka zlafzla tsa skwiha ya ta magaku katsi, ka payavata kuni, ka kapaŋta kuni ta ghəŋ ya ndusakwa fitika mbakwa ghuni tsa,» ka'a.

Gwada ta ghəŋ ghuraf

Mat 24:32-35, Mak 13:28-31

²⁹ Wya ka'a granafá həŋ guli: «Nghawangha ta ghuraf nda inda fuha ɓa.

³⁰ Ka nda ngha kuni ta zlrafta taŋ ta ɗaku, gi nda sna kuni ndusa dəwiŋ kə'a.

³¹ Mantsa ya, ka nda ngha kuni ta magakwa tsa skwiha ya, ka snaŋta kuni ndusakndusa fitika ga mghama Lazglafta kə'a.

³² Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, had na mnduha gitana na dza'a rwuta demdem, makɗaku inda tsa skwiha ya ka magaku wa.

³³ Dza'a lula luwa nda hadik, gwada da ná luta a dekdek wu,» ka'a.

Daswa ka kuniyaha kuni da hani

³⁴ «Daswa ka kuni da laghu kuni dzamtá ghəŋ ma skwi ŋa zay nda za, nda skwi ŋa say nda sa, nda ndana nzaku ma ghəŋa hadik, da sagha tsa fitika sagha Zwaŋa mndu ya ksaghunaghata dluk.

³⁵ Manda vza kadəŋ ya dza'a sagha tsi ta ghəŋa inda mnduha ta ghəŋa hadik tender.

³⁶ Hzleŋa ka kuni nzata, ka va maga kuni ta du'a dər ta wati luwa tsi, kada mutsafta kuni ta ndapta ma inda tsa skwiha dza'a magaku ya, ŋa sladata ghuni ta kəma Zwaŋa mndu,» ka'a.

³⁷ Gifitik gifitik ya, ta tatagha skwi Yesu ma həga Lazglafta. Gahawu gahawu ya guli, laghwani hanə ta

sana ghwá ta hgə lu ka ghwá zaytuŋ.

³⁸ Tsadákwa vli gasərdək ya, sli'adaghata inda mnduha da sna gwada ta mne tsi ma həga Lazglafta.

22

Kurata Zudas ta skwaptá Yesu

Mat 26:1-5,14-16, Mak 14:1-2,10-11, Yuh 11:45-53

¹ Ka ndusagaghatá fitika za buradi kul had is mida ta hgə lu ka skala Pak.

² Ka zbə la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha ta tvi ŋa ksaftá Yesu ŋa dzata. Kəl həŋ ka psa tvi nda psa ná, kabga ta zləŋay həŋ ta mnduha.

³ Tsaw ka lami halaway da Zudas ta hgə lu ka Iskaryut ta nzakway mataba mbsaka gwal ghwanpdə his.

⁴ Ka sli'aftá Zudas ka laghwi dzrafta nda la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la mali ta ghəŋa gwal ta ngha həga Lazglafta kə'a dza'a lavinjtá ksanaftá həŋ ta Yesu.

⁵ Ka rfu tsahaya ta rfu. Dza'a vlaghavla anŋi guli ta tsemi, ka həŋ nda tsi.

⁶ Tahula dzrafta taŋ, ka zbə tsi ta fitik ya dza'a kəl tsi ka vlanjtá həŋ ta Yesu kul snanjtá mnduha.

Payay Yesu ta gwada ta skwa skala Pak

Mat 26:17-25, Mak 14:12-21, Yuh 13:21-30

⁷ Ka sagha tsa fitika za buradi kul had is mida ya. Tsa

fitik ya ta kəl lu ka dzaəba manzak ŋa za skala Pak.

⁸ Ka ghunaftá Yesu ta i Piyer nda Yuhwana: «Lawala ka dza'a kuni payamaftá skwa zaya Pak,» ka'a nda həŋ.

⁹ «Ga ta kuma ka ta dza'a ŋni payamafta na?» ka həŋ nda tsi.

¹⁰ Ka'a nda həŋ mantsa: «Wya tsi, na lama ghuni da luwa ya, dza'a guyaku kuni nda sana mndu ta kla bzleghwa imi, ka dza'a kuni mistani da tsa həga dza'a lami tsi ya.

¹¹ «Ga tsa vli ŋa zay ŋni ta skwa zay ŋa skala Pak kawadaga nda duhwalha da ya na ka Mgham nda kagha?» ka kuni dazlay nda zə'ala həga ma tsa həga ya.

¹² Ya dza'a maraghunamara ta vli ma sana dzuguvi dagala ta ghəŋa sana həga, nda payatá inda huzla mida. Hada dza'a payamafta kuni ta skwa zay ŋa skala Pak,» ka'a nda həŋ.

¹³ Ka sli'aftá həŋ ka laghwi, ka slanaghatá həŋ ta tsa skwiha ya manda ya mnanaf tsi ta həŋ. Ka payaftá həŋ ta skwa zay ŋa skala Pak hada.

Kwanaha zay Yesu ta skwi nda duhwalhani

Mat 26:26-30, Mak 14:22-26, 1Kwa 11:23-25

¹⁴ Na sagha tsa fitik ya, ka nzatá tsi ka za skwa zay kawadaga nda gwal ghunay.

¹⁵ Ka'a nda həŋ mantsa: «Ndada a kumafta yu ta zay da ta na skwa zaya skala Pak na kawadaga nda kaghuni ma kdaku yu ghuya danwa wa.

16 Mantsa nzakwani, ka yu ta mnaghunata ná, had yu dza'a zəglanťá na skwa zay na dekdek ha ka sagha fitika dzatá ghəjani ma ga mghama Lazglafta wu,» ka'a.

17 Ka kapańťá tsi ta leghwa, ka rfanaghatá tsi ta Lazglafta, ka'a mantsa: «Zlghawa ta na leghwa na, ka rafta kuni tida, ka'a.

18 Mantsa nzakwani, ka yu ta mnaghunata ná, kwanaha say da nana ta ima yakwa inabi dekdek, ha ka sagha fitika ga mghama Lazglafta.»

19 Ka kapaftá tsi ta bu-radi, tahula rfanaghatani ta Lazglafta, ka 6lanaptá tsi, ka'a mantsa: «Nanana ná, slu'uvgha da ya vla lu ŋa ghuni, ka maga kuni manda nana ŋa havay ghuni ta i'i,» kə'a ka vlanťá tsi ta həj.

20 Tahula zuta tan ta skwa zay, ka kapaftá tsi ta leghwa manda tsaya guli, ka'a mantsa: «Nana leghwa na ná, slər6atá zughu mataba mnduha nda Lazglafta ya nda ma usa da ta pghuta ŋa ghuni.

21 Nghawa 6a! Nana mndu ta skwaptá i'i na ná, wana ta za skwi zay kawadaga nda i'i.

22 Wya te'uwa dza'a mtaku Zwanja mndu manda ya ghada Lazglafta ta mnata, ama danwani ma mndu dza'a vlatá Zwanja mndu ma dzva mnduha ŋa dzata!» ka'a.

23 Ka zlaftá tsa duhwalha ya ta dadaway da sani nda sani ta tsa mndu mataba tan dza'a magatá tsa skwi ya.

Wa mali na?

24 Ka sli'avaftá gwada duk mataba tsa gwal ghunay ya. Wa ta nzakway ka mali mataba mu na? ka həj zlərdanafta.

25 Ka Yesu nda həj mantsa: «Ta ga má mgham mghama tan mghamha kul snanťá Lazglafta ta ghəja mnduha tan. "Nərma mnduha," ká lu má hga anji, ka tsa gwal ta ga mgham ta ghəja tan ya.

26 Yaha ŋa ghuni da nza-kway manda tsaya. Katək ná, ka nzanza tsa mndu ka mali mataba ghuni ya manda zwan kwitikw. Tsa mndu ta kla kəma ya guli, ka nzanza tsi manda mndu ta dga skwi ŋa mndu.

27 Wa mali katək na, mndu ta nzata ka zay zay re? Ari mndu ta dğaydğay a na? mndu ta nzata ka zay zay mali kasi'i ki'e? Ala, wana i'i mataba ghuni manda mndu ta dğaydğay.

28 Kaghuni, wana gđavagda kuni kawadaga nda i'i ma danwaha ghuyə yu.

29 Manda ya payana Da da ta vla ga mghamani ŋa da ya, manda tsaya ta payaghunata i'i guli ta kaghuni.

30 Na nzata ghuni ka zay nda say ma ga mghama da, ŋa nzanzafta ghuni ta dughu-rukwa má mgham mgham, ŋa tsay ghuni ta guma ta ghəja mndəra la Isra'ila gh-wanpda his.»

Mnay Yesu ta krughuva Simun Piyer

Mat 26:31-35, Mak 14:27-31, Yuh 13:36-38

31 «Simuŋ! Simuŋ! Nda sna ka ra? dawafɔdawa halaway ta mbraku ŋa ktsida kaghuni manda hya ma dzelela*.

32 Tsaw magamaga yu ta du'a ta ghəŋa gha, kada kwala zlgħay nda ŋudufa gha htuta ɔkɔkɔk. Baɔu vragaghuta gha da i'i ya, ka mba ka ta zwanama gha,» ka Yesu.

33 «Mghama ɔa, ɔar ɔza'a tsamta ma gamak lu ta kagha, ɔar ɔza'a ɔzata nda ɔza lu ta kagha, nda fa vgha i'i ŋa ɔza'a mista gha,» ka Piyer nda tsi.

34 «Piyer! ka yu ta mnaghata na, makɔaku vazak ka wahata gita'una na, hkən sɔla ɔza'a mnata ka kazlay: Sna a yu ta na mndu na wu kə'a,» ka Yesu.

Payavawa paya ŋa lmay

35 Ka'a nda hən guli mantsa: «Ma fitika ghwanaghata ɔa ta kaghuni da vɔl di'ŋ da mna gwada, kul had tseɔi, kul had zlibi, kul had ɔaɔah ya kay ni, mamu skwi pɔa kuni ra?» ka'a. «Had wa,» ka hən zlgħanafta wi.

36 «Ndana tama, ka mamu tseda mndu, ka klafta tsi, ka mamu zliba mndu, ka klafta tsi guli, ka had kafay da mndu wu katsi, ka skwapta tsi ta lguta huɔani ŋa skwata.

37 Ka yu ta mnaghunata na, nana gwada Lazglafta ta mnay kazlay: Tekw tsatsi mataba gwal pslata mnduha† kə'a ya, ka nza tsi ta ghəŋa i'i manda tsa. Ndanana, wana tsa skwi mnaf lu ta i'i ya ɔza'a magaku,» ka'a.

38 «Mghama ɔa, wana kafayha his,» ka hən. «Prək tsa tsa,» ka Yesu nda hən.

Magay Yesu ta du'a

Mat 26:36-46, Mak 14:32-42

39 Ka sli'afta Yesu ka sabi, ka lagħwi ta ghwa zaytuŋ manda ya snu tsi ta magay, ka lagħu duhwalhani mistani guli.

40 Manda ɔhadagħatani da tsa vli ya, «magawamaga ta du'a kada kwala kuni ta zləmbuta ɔzəghaghunar skwi,» ka'a nda hən.

41 Ka tsagħuta tsi ta vgha ta vata hən ka zaptá mtak prək ka mtaka wuɔadapta pala. Ka tsələbatá tsi ka maga du'a.

42 «Da! Ka má ta kumay ka, klagħukla ta na ghuya ɔanwa na ta ghəŋa ɔa! Tsaw yaha da nzakw manda ya ta kumə i'i, ka nza tsi manda ya ta kumə kagha,» ka'a. [

43 Ka gi saha duhwalha Lazglafta daga ta luwa da vlaŋta mbraku.

44 Ma tsa tɔata ŋudufani ka ghuyay ya, ka ŋavatá tsi ka maga du'a, ka nuta visani manda palaka us, ka taɔaku ta haɔik.]

45 Manda kɔakwani ta maga du'a, ka sli'afta tsi ka lagħa slanagħatá duhwalhani ta hani kabga nda gurɔa ŋudufa taŋ katakata.

46 «Kabgawu ta kəl kuni ka hani na? Sli'afwasli'a, magawamaga ta du'a kada kwala kuni ta zləmbuta ɔzəghaghunar skwi,» ka'a nda hən.

* 22:31 Ngha ta Lukwa 3:17. † 22:37 Ngha ta Isaya 53:12.

Ksaftá Yesu

Mat 26:47-56, Mak 14:43-50, Yuh 18:3-11

⁴⁷ Tata tsa gwada ya Yesu, nda sli'adaghata mnduha vlunduḑ slanaghata. Tsa mndu ta hgə lu ka Zudas tekw mataba duhwalha ghwanḑḑə his ya kay ta kəma taḅ. Ka lagha tsi tavata Yesu da brusay.

⁴⁸ «Ari Zudas! Nda ma brusay dza'a vlata ka ta Zwanja mndu ra?» ka Yesu nda tsi.

⁴⁹ Nghay tsa gwal kawadaga nda Yesu ya ta skwi dza'a magaku ná, ka həḅ mantsa: «Mghama dá! Ka tsa ḅni ta həḅ nda kafay ra?» ka həḅ.

⁵⁰ Ka gi tsanamtá sani mataba taḅ ta kwalva mali ta ghəḅa gwal dra skwi ḅa Lazglafta, ka tsaghutá sləməḅa zeghwani.

⁵¹ «Zlaḅwazla prək tsa!» ka Yesu nda həḅ. Ka ksantá tsi ta sləməḅa tsa mndu ya, ka mbanafta.

⁵² Ka Yesu nda tsa la mali ta ghəḅa gwal dra skwi ḅa Lazglafta, nda la mali ta ghəḅa gwal ngha həga Lazglafta, nda la galata mndu ta sli'adaghata da ksay ya mantsa: «Nya kəl kuni ka sli'akta nda kafay nda kafay, nda sarak nda sarak na, gənda yu ra?»

⁵³ Inda fitik yu si kawadaga nda kaghuni ma həga Lazglafta, zbaḅ a kuni ta ksaftá i'i wu, ḅa ghuni nda mghama na grusl ná, na fitik na gita tama,» ka'a nda həḅ.

Hkən səla Piyer ta mnay sna ayu tana mnduna wukə'a

Mat 26:57-58, 69-75, Mak 14:53-54, 66-72, Yuh 18:12-18, 25-27

⁵⁴ Tahula ksafta taḅ ta Yesu, ka klaghatá həḅ da həga ga mali ta ghəḅa gwal dra skwi ḅa Lazglafta. Ka sli'i Piyer tahula taḅ tahula taḅ.

⁵⁵ Vanagha va lu ta vu ma takataka dāba həga, ka lagha Piyer nzata ka slinay mataba gwal ta nzaku ta slinayslinay.

⁵⁶ Kə'a ka sana kwalva ka marakw ná, ta nzaku Piyer ka slina vu, ka faftá tsi ta iri tida ka vitsay. «Si kawadaga na mndu na guli nda tsa mndu ya,» ka'a.

⁵⁷ «Makwana, sna a yu ta tsa mndu ya wu,» ka Piyer ka waday.

⁵⁸ Bats nzda, ka nghantá sana mndu guli ta Piyer. «Tekw kagha mataba taḅ tani,» ka'a nda tsi. «Gra! Nu gwada gha nda i'i tagha,» ka Piyer.

⁵⁹ Va rəbats nzda tahula tsa guli, «kahwathwata kawadaga na mndu na nda tsi, mnda la Galili ya,» ka sana mndu nda tsi nda mbraku nda mbraku.

⁶⁰ «Sna a yu ta na skwi ta kumə kagha ta mnay na gra wu,» ka Piyer. Tata tsa gwada ya Piyer, ma va tsa fitik ya, ka wahatá vazak.

⁶¹ Ka mbəḑavata Mgham Yesu nghagapta ka Piyer ma kuma. Ka havaktá Piyer ta gwada mnana Yesu ka-zlay: Makḑaku vazak wahata gita u nana, hkən səla dza'a wadata ka kazlay: Sana a yu

ta na mndu na wu kə'a nda i'i kə'a ya.

⁶² Ka saghu Piyer dzibil ka laghu hərbə taw.

Dzay mnduha ta Yesu ka rarazay

Mat 26:67-68, Mak 14:65

⁶³ Mbada tsa mnduha ta nanatá Yesu ya ka gagay, ka dənɣzlay.

⁶⁴ Ka hbanamtá hən ta patak ma kuma. «Tsat-saf tsatsa ta mndu ta dənɣzluhusta,» ka hən ka dawaya da tsi.

⁶⁵ Ka vavazə hən ta rutsak tida ka rarazay.

Yesu ta kəma guma

Mat 26:59-66, Mak 14:55-64, Yuh 18:19-24

⁶⁶ Tsadakwa vli, ka tska-vatá la galata mnduha mataba la Yahuda, nda mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha, ka klaghatá hən ta Yesu da vla tsa guma taŋ.

⁶⁷ Ka hən mantsa: «Kagha Kristi ra? Mnəŋnəŋ mna,» ka hən. Ka Yesu mantsa: «Dər ki mnaghunata yu, zlgħəta a kuni wa.

⁶⁸ Dər ki dawaghunata yu, tsu'uta a kuni ta wani wa.

⁶⁹ Daga ndanana, dza'a nzanza Zwaŋa mndu nda ga zeghwa Lazglafta nda mbra.» Ka Yesu zlgħanaftawani ta hən.

⁷⁰ «Zwaŋa Lazglafta kagha nda yeya tama rke?» ka hən hlaftá wi. «Manda tsa nzakwani manda ya mna kuni,» ka'a nda hən.

⁷¹ «Mndəra wati gwada tata zbəgəлта mu, ya wya mnamna vərda tsatsi nda wu-bisimani, nda sna sləməŋa amu?» ka hən.

23

Yesu ta kəma Pilatus

Mat 27:1-2,11-14, Mak 15:1-5, Yuh 18:28-38

¹ Ka sli'afatá hən demdem, ka klaghatá Yesu da Pilat ta nzakway ka ŋumna.

² «Wana na mndu na, slanagha ŋni ta hwazlaḅa mnduha ŋni. Ma plə kuni ta dzumna ŋa mgham Sezar, i'i Kristi ta nzakway ka mgham, ka'a,» ka hən ka vaza rutsak tida.

³ Ka Pilat mantsa: «Kagha mghama la Yahuda ra?» ka'a dawəŋta da tsi. «Manda tsa mna ka ya nzakwani,» ka Yesu zlgħanaftá wani.

⁴ Ka Pilat mantsa: «Ksaf a i'i ta skwi prək ka tsanaghata da ta guma ta na mndu na wu,» ka'a nda tsa la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda ya nda tsa dəmga ya.

⁵ «Ta hwazlaḅa mndu na mndu na nda skwi ta taghə tsi. Wa a zrafta tsi ta haḁika Galili, ka raganaptá inda haḁika Zudiya, ha ka sagha da hadna,» ka hən ndi'ata ka mnay.

⁶ «La Galili na mndu na ra?» Ka Pilat dawəŋta snər tsi ta kulaŋtá Galili.

⁷ Snaŋta Pilat kazlay: Sli'af ma luwa ta gə Hiridus ta mgham na Yesu kə'a, ka vriŋtá tsi ta Yesu da mgham Hiridus, kabga ma luwa

Ursalima Hiridus ma tsa fitik ya.

Yesu ta kəma Hiridus Anjipas

⁸ Manda vradanaghatá, ka rfu Hiridus ta rfu nghər tsi ta Yesu, kabga nda kđa fitika zbayni ta nghanja, ta ghəŋa skwiha ta snə tsi ta mnay tida. Dza'a nghanŋha yu ta maga sana mazəmzəm su'u na, ka'a sizlay.

⁹ Ka va dádawu tsi ta skwiha kavghakavgha da Yesu. Sew had sana skwi zlgħanaf tsi ta wani wa.

¹⁰ Hada la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha. Ka va ŋavatá həŋ ka vaza rutsak tida.

¹¹ Mbađa i Hiridus nda sludzihani ka dulay, ka gagay. Ka sudanavatá həŋ ta lgut káka nda dínakwani, ka vrinja da Pilat ta nzakway ka ŋumna.

¹² Daga bađu tsa, ksatá gra i Pilat nda Hiridus tsa kabga si manda la ghuma nzakwa taŋ.

Habaftá Yesu ŋa dzata

Mat 27:15-26, Mak 15:6-15, Yuh 18:39–19:16

¹³ Manda tskanata Pilat ta la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta nda gwal tsa guma nda dəmgá tani, ka'a nda həŋ mantša:

¹⁴ «“Wana na mndu na ta hwazlađa mnduha,” ka kuni klakta da i'i, ka dawanjá yu da tsi ta kəma ghuni, had skwi dər turtuk mataba tsa skwiha ta mnə kaghuni tida ya ksaf yu da tsi wa.

¹⁵ Ksaf a Hiridus guli ta sana skwi da tsi wu, kəl tsi ka

vraganaghata da amu. Wana guli had sana skwi maga na mndu na ta nzakway prək ka dzata wa.

¹⁶ Wana yu dza'a sləvapta nda krupi ŋa zlinja đa,» ka'a. [

¹⁷ Tsaw inda skala Pak ya ná, ta zliniszla tkwe' ta vu'a turtuk ma gamak ta həŋ.]

¹⁸ Ka həŋ mantša: «Dzadza ta na mndu na ka zlinjista ka ta Barabas,» ka həŋ hlaftá wi demdem ka skwa turtuk.

¹⁹ Tsaw tsa Barabas ya, tsamtsa lu ma gamak kabga vəl dzatá mndu ma sli'avafta hwazlađaku nda ŋumna.

²⁰ Ta kumay Pilat má ta zlinjá Yesu, ka gwadgəlgəlanatá tsi ta həŋ.

²¹ Ka həŋ mantša: «Zlənəfzləŋa ta udzu! Zlənəfzləŋa ta udzu!» ka həŋ hlaftawi.

²² Ka Pilat nda həŋ ka mahkən mantša: «Nu va na ghwadaka skwi na maga tsi na? Ya wana slanagha a i'i ta dmaku maga tsi prək ka dzata wa. Ala, wana yu dza'a slvapta nda krupi, ŋa zlinja đa,» ka'a.

²³ «Zlənəftá Yesu ta udzu,» ka həŋ va sganaghatá hlawi. Ka ŋraptá tsa hlawa taŋ ya ta Pilatus.

²⁴ Ka maganatá Pilat ta həŋ ta tsa skwi kumaŋ həŋ ya.

²⁵ Ka zlinjá tsi ta tsa mndu si tsam lu ma gamak ta ghəŋa vəl dzatá mndu ma hwazlađaku nda ŋumna, ta dawu həŋ ya. Ka vlanjá tsi ta həŋ ta Yesu manda ya kumaŋ həŋ.

Kla Yesu ŋa dzata

Mat 27:32-44, Mak 15:21-32, Yuh 19:17-27

²⁶ Ta klayklay hən ta Yesu ka guyatá hən nda Simuŋ mnda la Sireŋ ta vrakta ma vwah. Ka ŋanatá hən, ka fanaghatá tsa udza zləŋay ya ŋa klayni mista Yesu.

²⁷ Ka sli'i mnduha rutututa mistani, ta dza'a mi'aha nda taw ka ŋada ghəŋ guli.

²⁸ Ka mbəɖavatá Yesu tvə tsa mi'aha ya, ka'a nda hən mantsa: «Ma taw kuni ta i'i kwagha Ursalima, tawawa tawa ta ghəŋa ghuni nda zwana ghuni.

²⁹ Wya dza'a saghasa fitik dza'a kəl lu ka mnay kazlay: Rfu da gwal ka dzəghəŋ, kul tatá mndəŋ, kul sanjta zwan ta u'a tan kə'a.

³⁰ «Zlagawazla ta ghəŋa aŋni,» ka mnduha dza'azlay nda ghwáha, «bukwanəwawa bukwa,» ka hən dza'azlay nda kudunurha!

³¹ Ka si manda nana maganata lu ta udza mkwenek ya ní, kighkigh dza'a slanaghata tsi ta ghwalatá udzu?» ka'a.

³² Mamu sanlaha ma ghwadaka mndu his guli ta hlu lu ŋa dza'a pslatá hən kawadaga nda Yesu.

Dalafá Yesu ta udza zləŋay

³³ Bhadaghata tan da tsa vli ta hgə lu ka «vla ghudzifa ghəŋ» ya, ka zləŋaftá hən hada, kawadaga nda tsa ghwadaka mnduha his ya kay. Pal sani nda ga zəghwani, pal sani nda ga zlaɖani.

³⁴ Ka Yesu mantsa: «Da! planapla ta dmakwa tan,

kabga sna a hən ta skwi ta magə hən wu,» ka'a. Ka vzə hən ta vindima ŋa daguvustá lguthani.

³⁵ Ka nzatá mnduha hada ka nghay. «Mbambanaf a tsi ta sanlaha kay ra? Ka si Kristi zbatá ŋa Lazglafta tsi katək ya ní, ka mbanafmba tsi ta ghəŋani tama ɓa?» ka gwal dagaladagala ta ghəŋa la Yahuda ka ghuɓasa Yesu.

³⁶ Ka kladaghatá la sludzi guli ta imi masmasa ka vlay ŋani, ka ghuɓasu hən.

³⁷ «Ka mghama la Yahuda ka katsi, mbanafmba ta ghəŋa gha, ka ghəŋa gha,» ka hən.

³⁸ «Nana na mghama la Yahuda,» ka lu vindafta skwi ka fagata nda ta ghəŋani.

³⁹ «Kristi a kagha kay ra? mbanafmba ta ghəŋa gha ka ghəŋa gha, ka mbanənafta ka,» ka sani ma tsa ghwadaka mnduha zlanaf lu ya, ka razay.

⁴⁰ Ka sani dvanaghata mantsa: «Wana kagha ta ghuyay ghuyay manda tsatsi, zləŋa a kagha ta Lazglafta ra?

⁴¹ Ŋa u ná, rakwani tsa'uwaghatá guma, kabga nisəla slna u maga u ŋu u ta mutsafta. Tsatsi, had skwi ga tsi wu,» ka'a.

⁴² Ka'a ta hula tsa guli mantsa: «Ka havapta ka ka i'i badu saghar ka da ga mgham,» ka'a nda Yesu.

⁴³ Ka Yesu mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghata na, gita u na dza'a kawadaga ka nda i'i ma luwa da,» ka'a.

Saba hafu ma Yesu

Mat 27:45-56, Mak 15:33-41, Yuh 19:28-30

44-45 Dək fitik ma ghəŋ, ka haftá skwi ta wa ira fitik, ka nutá vli ka grum ta inda tsa hadík ya, ha ka lagha ta fitik hawu. Ka tavaptá tsa zlala tamə lu ma həga Lazglafta ya tsəra' ma takataka.

46 Ka Yesu mantsa: «Da! Ma dzva gha ta vlaghata yu ta hafa da*,» ka'a wahata nda lwi dagala. Tahula mnatani ta tsa gwađa ya, ka sabi hafu mida.

47 «Kahwathwata si nərma mndu na mndu na,» ka mghama sludzi la Ruma nghər tsi ta tsa skwi ta magata ya, ka zləzlvu tsi ta Lazglafta.

48 Tahula nghanja taŋ ta tsa skwi ta magata ya, ka vraghutá inda tsa gwal si ta lagha nghan ya nda wuwuslika dzvu.

49 Ka nzaktá inda graha Yesu, nda tsa mi'aha ta safi mistani daga ma Galili ya, ka nghan tsa skwi ta magaku ya.

Padamta Yusufu ta Yesu

Mat 27:57-61, Mak 15:42-47, Yuh 19:38-42

50-51 Mamu sana nərma mndu tdukwa nzakwani, ta hgə lu ka Yusufu. Mnda la Arimate ya, sana luwa ta nzakway ta hadika la Yahuda. Ta kzlaykzlay tsatsi ta sagha fitika ga mghama Lazglafta. Tekw tsatsi mataba gwal dagaladagala ta vla hidaku. Tsu'af a tsatsi ta tsa skwi tsin

lu ta ghəŋani ma guma ŋa magay, ka magata lu ya wa.

52 Ka sli'aftá tsa mndu ya ka lagha da Pilat ta nzakway ka nɔmna da dawaftá tvi ŋa dza'a kla mbla Yesu.

53 Ka laghu tsi klagatá mbla Yesu ta udza zləŋay, ka mb-samtá tsi ma wupay, ka laghu tsi famta ma kulu huhrap lu ma kluluh ta kul famtá lu ta mbli mida karaku.

54 Bađu luma madagala tsa fitik ya, ta ghwan a lu ka lami da Sabat wa.

55 Ka sli'aftá tsa mi'aha si ta safi mista Yesu daga ma Galili ya mista Yusufu. Ka nghanatá hən ta vla tsa kulu ya, nda ya ka lu hananamtá Yesu mida.

56 Ka vraghatá hən da luwa. Ka payaftá hən ta rdí nda urdi ŋa masay ta mbla Yesu. Ka nzaptá hən bađu Sabat manda ya ta mnə zlahu.

24*Sli'agapta Yesu ma kulu*

Mat 28:1-10, Mak 16:1-8, Yuh 20:1-10

1 Wrək tgha gasərdək bađu dəmas, ka klaftá tsa mi'aha ya ta tsa rdí nda urdi payaf hən ya kay, ka sli'afta ka laghwi ta kulu.

2 Kə'a ká hən ná, taŋwalaghutaŋwala lu ta tsa klam kəl lu ka hunja ya.

3 Ka lami hən dida, nghan a hən ta mbla Mgham Yesu mida wa.

4 Trid, traptra hən ta skwi ŋa ndanay. Gi ka zlagaptá duhwalha Lazglafta his ta

* 23:46 Nghan ta Zabura 31:6.

kəma tan̄ nda sudatá lgut ta wudaku tilil ta vgha tan̄.

⁵ Ka ksafatá zlan̄ ta hən̄ katakata, ka dzadzatá hən̄ ta ghən̄a tan̄ nda ta hadik. Ka tsa duhwalha Lazglafta ya nda hən̄ mantsa: «Ta zbə̄ n̄aw kuni ta mndu ndiri mataba gwal nda rwa na?»

⁶ Ta had̄ hadna wa, sli'apsli'a tsatsi nda hafu. Havakwahava ta skwi mnaghuna tsi ma fitika nzakwani ta ma Galili.

⁷ Ka'a mnata na: "Nda nza tkwe' ka klaftá Zwan̄a mndu ka fanamtá gwal dmaku ma dzvu, n̄a dzata ta udza zlan̄ay, n̄a sli'agaptani nda hafu ma mtaku badu mahkəna fitik kə'a ya."»

⁸ Ka havaktá tsa mi'aha ya ta skwi ya si mnana Yesu ta hən̄.

⁹ Sli'afta tan̄ ta kulu, ka laghu hən̄ da rusanaftá inda tsa skwiha ya ta tsa duhwalha ghwan̄pdə̄ nden̄ ya nda pdakwa sanlaha.

¹⁰ Tsa mi'aha ta mna tsa gwada ya n̄a gwal ghunay ya ná, i Mari makwata Magdala, nda Yuwana, nda Mari mani ma Yakubu, nda sanlaha ma mi'aha ta dza'a mista tan̄ ya hən̄.

¹¹ Ta nghə̄ ka tsaḅaku hən̄ ta tsa gwada ya, zlg haf a hən̄ ta gwada tsa mi'aha ya wa.

¹² Piyer ya tani, sli'aftá tsatsi nda hwaya ka laghwi ta kulu, ka ḅukwadatá tsi, kə'a kə'a ná, wupay yeya nghan̄ tsi nufuk ta hadik, ka vraghatá tsi dzaghani nda ndərmima tsa skwi ta magaku ya.

Yesu ta tva dza'a da luwa Imayus

Mak 16:12-13

¹³ Badu va tsa fitik ya, ka sli'aftá sana duhwalha his, ka dza'a da sani luwa ta hgə̄ lu ka Imayus. Ta magay meli ghwan̄pdə̄ nden̄ matakataka tan̄ nda luwa Ursalima.

¹⁴ Ka dza'a hən̄ nda ghwa yiva ta ghən̄a skwi ta maguta.

¹⁵ Tata dza'a nda ghwa yiva ta ghən̄a tsa skwi ta maguta ya hən̄, ka ksafatá Yesu ta hən̄ ka mbaḁa kawadaga nda hən̄.

¹⁶ Ka hanafatá skwi ta iri ta hən̄, tsəmaf a hən̄ wa.

¹⁷ Ka Yesu mantsa: «Ta ghən̄a wu ta dza'a kuni nda ghwa yiva na?» ka'a nda hən̄. Gagərdzək slada slada hən̄, ka nzata sasgama.

¹⁸ Ka sani mataba tan̄ ta hgə̄ lu ka Kliyupas nda tsi mantsa: «Si laghu diga kagha ta magaku skwi ma Ursalima ma na fitik na na?» ka'a. Ka Yesu mantsa: «Nya ta magaku na?» ka'a nda hən̄.

¹⁹ Ka hən̄ nda tsi mantsa: «Sna a ka ta skwi ta maguta nda Yesu mnda la Nazaret ta nzakway ka anabi dagala, nda sgit ma gwadani, ta magata skwa mandərmimi ta kəma Lazglafta nda ya ta kəma inda mnduha,

²⁰ klaf la mali ta ghən̄a gwal dra skwi n̄a Lazglafta nda gwal tsamatá guma, ka vlatá hən̄ n̄a dzata, ka zlan̄aftá hən̄ ta udza zlan̄ay ra?»

²¹ Tsatsi dza'a mbanafatá la Isra'ila ka n̄ani sizlay, kulam nda tsa, hkən̄ gita manda luta tsa skwiha ya.

22 An mndani, ta ndərmimi nda ndərmima ηni ta gwada sana mi'aha mataba ηni ta sli'aftha wrək tgha, ka laghu ta kulu.

23 Ta lagha həη, slanagha a həη ta mblani wu, ka vraktá həη da mnay: "Maravamara duhwalha Lazglafta ta wa ira ηni, ka mnə həη ηanηi kazlay: Sli'afslia'nda hafu kə'a."

24 Ka sli'afthá sanlaha mataba ηni guli ka laghu ta kulu, ka slanaghatá həη ta tsa skwi ya manda va tsa mnə tsa mi'aha ya. Tsatsi, ngha a həη wu,» ka'a.

25 Ka Yesu nda həη mantsa: «Mnduha kul had mahizl ma ghəηja tan, ta daramay nda darama ta zlgħa inda skwi mna la anabi!

26 Nza a tkwe' ka ghuyay Kristi ta tsa danwaha ya makdaku tsi ka lami da glakwani ra?» ka'a nda həη.

27 Ka zraftá Yesu ta rusa gwada ta ghəηani manda ya mna i Musa nda inda la anabi ma deftera Lazglafta.

28 Ndusadaghata tan nda tsa luwa ta dza'a həη ya, mbađa Yesu ka kda mbađa manda mndu ta kuma dza'a da vla di'ij.

29 «Nawanawa, nzanza kawadaga nda anηi, nda hləma fitik, ndusa rvidik,» ka həη nzafta tida, ka ηanata, ka lamə tsi da həga ka nzata kawadaga nda həη.

30 Ta zə tsi ta skwa zay kawadaga nda həη, ka klaftá tsi ta buradi, ka rfanaghatá Lazglafta, ka ɓlanaptá tsi*, ka valantá tsi ta həη.

31 Nzidid, tsalatsala ira tan ka tsəmaftá həη, gi lay nghəgla a həη tavata həη wa.

32 «Burburbur a ηudufa u ma fitika mnayni ta gwada ta rusu tsi ta skwi ma deftera Lazglafta ηa u ta tvi kay ra?» ka həη mataba tan.

33 Tahula tsa, gi ka sli'afthá həη ka vraghuta da Ursalima. Bhadaghata tan, ka slanaghatá həη ta tskata vgha tsa duhwalha ghwanpdə nden ya, kawadaga nda gwal si ta dza'a mista tan,

34 ta mnaymnay kazlay: Kahwathwata sli'agapsli'a Mgham Yesu nda hafu. Nda ngha Piyer kə'a.

35 Ka rusu tsahaya guli ta skwi ta maguta ta tvi nda ya ka həη tsəmaftá Yesu, ma fitika ɓalanaptani ta buradi.

Maravata Yesu da duhwalhani

Mat 28:16-20, Mak 16:14-18, Yuh 20:19-23, Slg 1:6-8

36 Tata rusa tsa gwada ya həη, ka gi maravata vərdaka Yesu mataba tan, ka'a mantsa: «Ka vlaghunanvla Lazglafta ta zdaku» ka'a ganaghatá zgu ta həη.

37 Ka ksafthá tsi ta həη ka zləη, ka ghudzaku həη katakata, ba glamglam ya ka həη sizlay.

38 Ka Yesu nda həη mantsa: «Nya ta ghudza kaghuni na? Nya ta kəl kuni ka dga ghəη?

39 Nghawangha ta dzvuha da nda səlaha da ɓa, va tsa i'i yeya. Ksihawaksa, ka vitsidivata kuni. Had slu'uvgha nda ghudzif ma

* 24:30 Ngha ta Lukwa 22:19.

glamglam manda tsa ta ndanu kaghuni ta ghəŋa i'i ya wu,» ka'a.

⁴⁰ Ta mnə tsi ta tsaya ná, ta marə tsi ta dzvuhani nda səlahani ŋa taŋ.

⁴¹ Ta graf a həŋ karaku wu, ta rfu həŋ katakata ka ndərmimay. Ka Yesu mantša: «Mamu skwa zay da kaghuni hadna ra?» ka'a nda həŋ.

⁴² Ka vlanťá həŋ ta sulatá klipi ki'a.

⁴³ Ka zlgħaftá tsi ka zay ta wa ira taŋ.

⁴⁴ Ka'a nda həŋ mantša: «Wana na skwi si ta mnə yu ŋa ghuni ma fitika nzakwa dá kawadaga nda kaghuni kazlay: "Inda skwi ya vindaf lu ta ghəŋa i'i ma deftera Musa nda ya ma deftera la anabi, nda ya ma Zabura ná, dza'a magaku kə'a ya kay,» ka'a nda həŋ.

⁴⁵ Ka gunananťá tsi ta mahizl ta həŋ ŋa snanťá skwi vindaf lu ma gwađa Lazglafta.

⁴⁶ Ka'a nda həŋ guli mantša: «Wya ka lu vindafta: Dza'a ghuyay Kristi ta danwa, ŋa sli'agaptani ma mtaku nda hafu badu mahkən.

⁴⁷ Dza'a mnay lu tkwe' nda hgani ŋa inda mndəra mnduha ka mbəđanafta həŋ ta nzakwa taŋ, ŋa planata Lazglafta ta dmakwa taŋ. Tiŋəl ma luwa Ursalima dza'a zrafta lu ta mnay.

⁴⁸ Kaghuni ta nzakway ka masləmtsəka tsa skwiha ya kə'a ya.

⁴⁹ Wya yu dza'a ghun-gaghunatá tsa skwi taghunaf

Da dá ta imi ta sləmən ya. Kaghuni, ka nzata kuni ma huđa luwa ha ka saha mbraku daga ta luwa da mbraghunafta,» ka'a nda həŋ.

Sli'a Yesu ka zlanťá duh-walhani

Mak 16:19-20, Slg 1:9-11

⁵⁰ Ka hlaftá Yesu ta həŋ ma huđa luwa, ka laghu həŋ nda tvə luwa Betani. Bħadaghata taŋ da hada, ka kapaftá tsi ta dzvu ka tfanaghatawi ta həŋ.

⁵¹ Tata tfaytfay ta wi ta ghəŋa taŋ, ka dgaghutá tsi ta vgha nda həŋ, ka klaghatá lu ta luwa.

⁵² Hahəŋ, manda kďakwa taŋ ta tsəlbanatá tsəlbu, ka vraghatá həŋ da Ursalima nda rfu katakata.

⁵³ Ka gďatá həŋ ta lagha da nzaku ma həga Lazglafta ka zləzlvay.

Gwada ta sabi da Yuhwana

Yesu Kristi ná, gwada Lazglafta ya

¹ Daga tanɗan mamu gwada*. Kawadaga tsa gwada ya nda Lazglafta. Tsa gwada ya ta nzakway ka Lazglafta.

² Daga tanɗan, kawadaga tsa gwada ya nda Lazglafta.

³ Nda tsatsi magafta Lazglafta ta inda skwiha. Had skwi magaf Lazglafta kul had tsatsi wa.

⁴ Ma tsatsi zlafta hafu. Tsa hafu ya ta nzakway ka tsuwadaka mnduha.

⁵ Tsa tsuwadaku ya ta tsuwadaku ma grusl, walan a grusl ta ksafata dekdek wa.

⁶ Ka zlagaptá sana mndu ta hgə lu ka Yuhwana ghunaf Lazglafta.

⁷ Ka sagha tsi ɗa nzaku ka maslɛmtsəka tsuwadaku, kada zlglafta inda mnduha nda ma tsatsi.

⁸ Tsatsi a tsa tsuwadaku ya wu, zlagap ɗa ga maslɛmtsəka tsuwadaku tsatsi.

⁹ Tsa tsuwadaku ya ná, vərda tsuwadaku ya. Ma saghani ta ghəɗa hadik ka tsuwadaku tsi ta mnda sala.

¹⁰ Tsaw tsa gwada ya ná, nda ghada nzakwani ma ghəɗa hadik, kabga nda tsatsi magafta lu ta ghəɗa hadik. Nziya nza tsi tsatsaf a mnduha wa.

¹¹ Saghani da mnduha, ka kwalaghuta mnduha ta tsu'afata.

¹² Lagha gwal ta tsu'afata, ka zlglaftá hgani. Na tsa-haya, ka vlanɗá tsi ta hən ta mbrakwa nzaku ka zwana Lazglafta.

¹³ Nza a hən ka zwanani manda ya ta yagata mnda səla, manda ya ta kumə mndu a wu, ama sagha da Lazglafta manda ya ta kumə tsatsi.

¹⁴ Tsa gwada mnə lu ya kay ná, ka mbəɗavaftá tsi ka mndu, ka nzata mataba mu. Nda ndəgha nda zɗakatahudi, nda kahwathwata. Nda ngha mu ta glakwani, glakwa zwan turtuktuk ghunaf Da ya. Zɗakatahufani nda kahwathwatani katakata ya.

¹⁵ Ka gwadatá Yuhwana ta nzakway ka maslɛmtsəkani banluwa. «Wana tsa mndu mnə yu kazlay: Tsa mndu ta sagha nda hula da ya ná, malaghumala ta i'i, kabga mamu tsatsi ma kdaku lu ka yatá i'i kə'a ya kay.»

¹⁶ Dagala zɗakatahufani katakata, tfamaghatfa ta wi demdem, ta gdagda ta vlamatá zɗakatahufani.

¹⁷ Nda ma dzwa Musa vlata Lazglafta ta zlahu, ka sagha zɗakatahudi nda kahwathwata nda da Yesu Kristi.

¹⁸ Had mndu ta kdə walanɗa nghanɗá Lazglafta wa. Tsa zwan turtuktuk ya ta nzakway ka Lazglafta, ta nzaku ma ghuva Da ya, tsatsi ta mnanɗá nzakwa Lazglafta.

* 1:1 Ngha ta aya 14.

Gwada Yuhwana

Mat 3:1-12, Mak 1:1-8, Luk 3:1-18

¹⁹ Wya gwada mna Yuhwana ma ghunadaghata gwal dagaladagala ma la Yahuda ma Ursalima ta gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la Levi. Ka lagha hən da dawanta da tsi: «Wa kagha na?» ka hən.

²⁰ Ka mnatá Yuhwana ta kahwathwata, manana a ta hən wa. «Kristi a i'i wu,» ka'a klinistá ghəŋani ta hən.

²¹ «Tsa wa kagha 6a? Iliya ka rki?» ka hən nda tsi. «Vani a i'i wu,» ka Yuhwana nda hən. «Anabi ka rki?» «Vani a i'i wa.»

²² «Wa kagha ka ŋni dza'azlay nda gwal ta ghunaganaghata 6a? Wa i'i ka va kagha na?» ka hən nda tsi kay guli.

²³ «I'i ná,
“Iwi ta gugudaku ma mtak yu, lele'anawa tvi ŋa mgham”»
ka'a nda hən,
manda ya mnə anabi Isaya.

²⁴ Mataba tsa mnduha ghunadap lu da Yuhwana ya, mamu la Farisa.

²⁵ Ka dawglantá hən da Yuhwana, «Wana Kristi a i'i wu ka ka, ta Iliya a yu wu ka ka, anabi a yu wu ka ka guli, ŋaw ta maga ka ta batem 6a?» ka hən nda tsi.

²⁶ «I'i ná, nda imi ta magə yu ta batem. Mamu sana mndu mataba ghuni kul snantá kuni. Tsatsi ta sagha nda hula da.

²⁷ Ra a yu ka plaptá zu'a 6a6ahani wu,» ka'a nda hən.

²⁸ Ma Betani maguta tsa skwiha ya, ta 6la ghwa Zurdən, ma vla magay Yuhwana ta batem.

Yesu Kristi ná, Zwanja Lazglafta ya

²⁹ Gamahtsimani ka nghə Yuhwana ta Yesu ta sagha da tsi. «Wana zwanja tuwaka Lazglafta ta klaghutá dmakwa mnduha.

³⁰ Tsatsi tsa mndu mnə yu kazlay: Mamu sana mndu ta sagha nda hula da ta malaghutá i'i, mamu tsatsi ma kdə lu ka yatá i'i kə'a ya kay.

³¹ I'i guli ná, si sna a yu kazlay: Tsatsi ya kə'a wa. Nana saghasagha yu da maga batem ma imi na ná, ŋa snanamtá la Isra'ila nzakwani,» ka'a.

³² Ka Yuhwana guli mantša: «Nda ngha yu ta Sulkum ta saha daga ta luwa manda ghərbu', ka nzafta tida.

³³ Si sna a yu kazlay: Tsatsi ya kə'a wu, ka mnihatá Lazglafta ta ghunaftá i'i ŋa maga batem ma imi ya kazlay: Tsa mndu dza'a nghanja ka ta saha Sulkum ka nzafta tida ya, tsatsi ta dza'a maga batem nda Sulkum nda ghu6a, ka'a.

³⁴ Ka nghanjá yu manda va tsaya. Nana mndu na ná, Zwanja Lazglafta ya, ka yu ta ghəŋani.»

Taranta duhwalha Yesu

³⁵ Gamahtsimani, ka vradaghata Yuhwana

kawadaga nda gwal his mataba duhwalhani da va tsa vli ya.

³⁶ Nghanyni ta Yesu ta labə mantsa: «Wa a zwanja tuwaka Lazglafta,» ka'a.

³⁷ Snaŋta tsa duhwalha his ya ta tsa gwada Yuhwana ya, ka laghu haŋ mista Yesu.

³⁸ Kə'a ka Yesu mbəɗavata, ta nghə tsi ná, ta dza'a mistani haŋ. «Nu ta zbə kuni ɓa?» ka'a nda haŋ. «Maləma ɗa! Ga ta nzakwa ka na?» ka haŋ nda tsi.

³⁹ «Saghawasa ka nghanata kuni ɓa!» ka'a nda haŋ. Ka laghu haŋ mistani, ka nghanatá haŋ ta vla nzakwani. Ta fitik hawu ta nzemndi fwad vli nda tsa. Ka kɗiŋtá haŋ ta vaghay kawadaga nda tsi.

⁴⁰ Mataba tsa mnduha his ta snaŋtá gwada Yuhwana ka laghu mista Yesu ya ná, tekw Andre ta nzakway ka zwanjamani ma Simuŋ Piyer.

⁴¹ Tiŋəl ŋa zwanjamani Simuŋ sli'afta tsi ka laghwi da mnay. Ka'a mantsa: «Slafsla ŋni ta Almasihu,» ka'a. Tsaya ta nzakway ka «Kristi.»

⁴² Ka kladaghatá tsi da Yesu, na ghur nghanja Yesu, ka'a nda tsi mantsa: «Simuŋ! Zwanja Yuhwana ka, Kefas dza'a hga lu ta kagha,» manda mnay kazlay: Pala kə'a ya.

⁴³ Gamahtsimani, dza'a da Galili yu, ka Yesu. Ka guyatá tsi nda Filip, «mbadá mista ɗa,» ka'a nda tsi.

⁴⁴ Tsa Filip ya ná, mnda luwa Betsayda luwa i Andre

nda Piyer ya.

⁴⁵ Tahula tsa, ka guyatá Filip nda Natanayel guli. «Slanaghasla ŋni ta tsa mndu vindaf Musa ta gwada ta ghəŋani ma deftera zlahu nda ya ta mnə la anabi ta gwada ta ghəŋani ya kay. Yesu zwanja Yusufu mnda la Nazaret ya,» ka'a nda tsi.

⁴⁶ «Mndərga wati skwi ya ɗina dza'a sabi ma luwa Nazaret na?» ka Natanayel nda tsi. «Sawi ka nghanata ka ɓa!» ka Filip. Ka sli'aftá tsi ka lagha.

⁴⁷ Nghan Yesu ta laghani, «wana vərda mnda la Isra'ila kul had sana skwi ŋa tsanavata,» ka Yesu nda Natanayel.

⁴⁸ «Ga snaŋta ka ta i'i na?» ka Natanayel nda tsi. «A'a! Ngha a yu ta kagha ta nzaku mista ghuraf ma kɗə Filip ka hga kagha ya ra!» ka Yesu nda tsi.

⁴⁹ «Maləma ɗa! Kagha ná, Zwanja Lazglafta ka, mghama la Isra'ila ka,» ka Natanayel nda Yesu.

⁵⁰ «Zlray kagha ta zlghay tsa ɓa, kabga mnay ɗa kazlay: Nda ngha yu ta kagha mista ghuraf kə'a? dza'a nda ngha ka ta skwiha ta malaghutá tsaya,» ka Yesu nda tsi.

⁵¹ Ka Yesu sganaghata mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dza'a nda ngha kuni ta gunatá luwa buwan ŋa ŋla duhwalha Lazglafta, ŋa saha tan ta ghəŋa Zwanja mndu,» ka'a.

2

Kla makwa ma Kana

¹ Ta mahkəna fitik, ka slatá skala kla makwa ma luwa Kana ta hadika Galili. Tsaw laghala mani ma Yesu da tsa vla skala kla makwa ya.

² Hgadagha hga lu ta i Yesu nda duhwalhani guli da tsa vla skala kla makwa ya.

³ Ka kđutá ima inabi. Ka mani nda Yesu mantsa: «Nda kđa ima inabi da həŋ,» ka'a.

⁴ «Nahgani ŋa gha nda i'i katək ní a ma! Ta maga a fitika da wu,» ka Yesu nda tsi.

⁵ «Ka maga kuni ta inda skwi dza'a mnaghunata tsi,» ka mani ma Yesu nda kwalvaha.

⁶ Tsaw ma tsa vli ya, mamu wudaha tsatsaf lu nda palaha ta za litir tghas mbsak tghas mbsak sanlaha, dərmək nda hisambsak hisambsak sanlaha, ta kəl la Yahuda ka ghuḅa səlaha taŋ.

⁷ «Ndaghanafwa ndagha ta ya wudaha ya nda imi,» ka Yesu nda həŋ. Ka ndaghanaftá həŋ te'te'.

⁸ «Ndana tama, taŋwatá ta mndu ta wa skwa zay,» ka Yesu nda həŋ, ka taŋtá həŋ.

⁹ Tapanata tsa mndu ta wa skwa zay ya ta tsa imi mbədanaf lu ka ima inabi ya ná, zđakwa skwi a va tsa wu, sna a guli ka sagha ga tsa ima inabi ya wa. Taghəŋa tsa gwal ta zakamtá tsa imi yeya nda sna. Ka hgantá tsi ta zə'ala makwa.

¹⁰ Ka'a nda tsi mantsa: «Tiŋəl ima inabi ya zđa ta dgə lu ŋa mnduha, kada vla ya leghlegha tahula baghuta taŋ ná, ka laghwa kagha đifanató

ya zđa, ka zlra klagapta ndana?» ka'a nda tsi.

¹¹ Tsaya taŋtaŋa mazəməzəmə maga Yesu ma luwa Kana ta hadika Galili. Mantsa ya maraŋta tsi ta glakwani. Ka faftá duhwalhani ta ghəŋ tida.

¹² Tahula tsa, ka sli'aftá tsi ka lagha da luwa Kafar-nahum kawadaga nda i mani nda zwanamani, nda duhwalhani tani, ka zata həŋ ta fitik tsəbakw hada.

Ghzlay Yesu ta gwal ta dzawa skwi ma həga Lazglafta

Mat 21:12-13, Mak 11:15-17, Luk 19:45-46

¹³ Ndusagaghata fitika skalay la Yahuda ta Pak, ka lafi Yesu da Ursalima.

¹⁴ Bhadaghatani, ka lamə tsi da daḅa həga Lazglafta ka slanaghatá tsi ta mnduha ta dzawa slaha nda tuwakha, nda ghərбу'ha, nda gwal mbaḅa tseḅi ta nzaku tavata tabəla taŋ hada.

¹⁵ Ka klaftá tsi ta tḅaŋ ŋa krupi, ka ghzlagaptá tsi ta mnduha demdem ma tsa daḅa həga Lazglafta ya, nda tuwakha tani, nda slaha tani. Ka wutsidiŋtá tsi ta tseḅa gwal mbəḅu, ka zlambidiŋtá tabəla taŋ. ¹⁶ «Hliŋwa na skwiha na hadna, ma niŋ kuni ta həga Da ḅa ka həga mbaḅa dzvu,» ka'a nda gwal dzawa ghərбу'ha.

¹⁷ Ka havaktá duhwalhani ta skwi ya nda vinda ma gwada Lazglafta tazlay: «Dvafđva* yu ta həga gha,

* 2:17 Ngha ta Zabura 69:10.

manda vu ta dra tsi ta i'i,»
ka'a ya

¹⁸ «Mndərga wati ma mazəməzəm dza'a ka magata, ɲa maraŋtá skwi kəl ka ka maga mndəra skwi mandana na?» ka la Yahuda zlraftá gwada nda tsi.

¹⁹ «Tasiɲwatasana ta na həga Lazglafta na, dza'a bəglafba yu ma fitik hkən,» ka Yesu nda həɲ.

²⁰ «Ta skwi vaku fwaɗ mb-sak mku' mida za lu ta ba na həga Lazglafta na ná, ma fitik hkən dza'a bafta yu ri wa kə'a?» ka la Yahuda nda tsi.

²¹ Tsaw tsa həga ta gwadə Yesu ya ná, ta gwadə ta ghəɲa ghəɲani tsatsi.

²² Tsaya kəl duhwalhani tahula sli'agaptani ma mtaku, ka havaktá skwi ya mna tsi. Ka zlghaftá həɲ ta skwi ya nda vinda ma gwada Lazglafta, nda gwada Yesu ta mnata tani.

Nda sna Yesu ta skwi ma ɲudufa mnduha

²³ Ma fitika nzakwa Yesu ma Ursalima ta skala Pak, nda ndəgha gwal ta zlghafta nghər həɲ ta mazəməzəmha ta magə tsi.

²⁴ Lamə a tsaya da fəlma Yesu wu, kabga nda sna ta həɲ tsidid.

²⁵ Psa a ta mnanata mndu ta gwada ta ghəɲa nzakwa sana mndu wu, kabga nda sna tsatsi ta skwi ma ɲudufa mndu.

3

I Yesu nda Nikwademu

¹ Mamu sana mndu mataba la Farisa ta hgə lu

ka Nikwademu tekwa mataba gwal dagaladagala mataba la Yahuda.

² Ka sli'aftá tsi nda rvidik ka lagha slanaghatá Yesu. Ka'a nda tsi mantasa: «Maləma da! Nda sna ɲni kazlay: Mnda tagha skwi ta saha daga da Lazglafta kagha kə'a, kabga had' mndu ta laviŋtá maga tsa mazəməzəmha ta magə kagha ya, ka had' Lazglafta kawadaga nda tsi wu,» ka'a.

³ «Kahwathwata ka yu ta mnaghata, ka ya a lu ta mndu ka mahis wu katsi, laviŋ a ta nghanjá ga mghama Lazglafta wu,» ka Yesu nda tsi.

⁴ «Waka lu dza'a yəglagatá mndu nda ghada halatani, dza'a vrəgladaf vra da huda mani, ɲa yəglagata ra?» ka Nikwademu nda tsi.

⁵ Ka Yesu mantasa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghata, ka ya a lu ta mndu nda imi nda Sulkum wu katsi, laviŋ a ta walaŋtá lami da ga mghama Lazglafta wa.

⁶ Ya yaga mndu ná, mnda səla tsaya. Ya yaga Sulkum ya ná, ɲa Sulkum tsa ya.

⁷ Ma ndərmim ka nda ndərmima kabga mnaghata da: «Tkwe' ka yagatá kaghuni ka mahis» kə'a.

⁸ Nda ta tvi ta kumə tsi ta vyakwa falak. Ta snay ka ta ghudzagani, sna a ka ka ga sli'afta tsi wu, sna a ka ka ga ta dza'a tsi wa. Mantasa ya nzakwa inda mndu yaga lu ma Sulkum,» ka Yesu nda tsi.

⁹ «Waka skwi mantasa dza'a magaku?» ka Nikwademu nda tsi.

¹⁰ Ka Yesu nda tsi mantasa:

«Kagha mndu ta tagha skwi ŋa la Isra'ila ná, sna a ka ta tsa ra?»

¹¹ Kahwathwata ka yu ta mnaghata, skwi snaŋ ŋni ta mnə ŋni, skwi nghanŋ ira ŋni ta gwadə ŋni, tsaw tsu'a a kuni ta skwi ta mnə ŋni wa.

¹² Gwaday da ta skwi ta magaku ta hadik ŋa ghuni, zlgha a kuni wu, waka kuni dza'a zlghaftá skwi ta magaku ta luwa dza'a mnaghunata yu tama?

¹³ Had' mndu ta kdə lafi ta luwa, ka mndu ta saha daga ta luwa a tsi wa. Ba Zwanja mndu yeya ta saha daga ta luwa.

¹⁴ Manda va ya kapadaf Musa ta nahadika ghuvatili ta udzu ma mtak ya, manda va tsaya dza'a kapadafta lu ta Zwanja mndu,

¹⁵ kada mutsafta dər wa ta zlghaftá hafu ŋa kdekedzeŋ.

¹⁶ «Dvudva Lazglafta ta ghəŋa hadik, kəl tsi ka vlatá Zwanjani turtuktuk, dər wa ta zlghafta, zwaduta a wu, mutsafmutsa ta hafu ŋa kdekedzeŋ.

¹⁷ Ghunaga a Lazglafta ta zwanjani ŋa tsanaghatá guma ta mnduha ta ghəŋa hadik wu, ama ŋa mutsafta mnduha ma ghəŋa hadik ta mbaku nda ma tsatsi, kəl Lazglafta ka ghunagatá Zwanjani ta ghəŋa hadik.

¹⁸ Mndu ta zlghaftá Zwanja Lazglafta, had' guma ta ghəŋani wa. Mndu kul zlghafta, nda ghada tsatá guma ta ghəŋani, kabga kwalani kul zlghaftá Zwanja Lazglafta turtuktuk.

¹⁹ «Wya ghəŋa tsa guma ya: Ma saha tsuwadak ta ghəŋa hadik, ka zlanavatá mndu ta tsuwadak ka laghwi dvatá grusl, kabga slnaha tar kul dinaku.

²⁰ Inda mndu ta maga ghwadaka skwi, husanhusa tsuwadak. Had' tsa mndu ya dza'a walaŋta sagha da tsuwadak wu da maravata slnani duway ta daŋi.

²¹ Ka nərmani nzakwa mndu kahwathwata katsi ná, dza'a saghasa da tsuwadak kada nghavata inda slnani ta magə tsi tsidid kazlay: Skwi ta magə tsi, zdəganazda ta Lazglafta kə'a.»

Yuhwana mnda maga batem nda Yesu

²² Tahula tsa, ka sli'aftá Yesu kawadaga nda duhwalhani ka laghwi ta hadika Zudiya. Ka nzdavata tsi tsəbakw fitik kawadaga nda həŋ hada. Ka magə tsi ta batem ŋa mnduha.

²³ Ta magə Yuhwana ta batem guli ŋa mnduha ma sana vli ta hgə lu ka Inuŋ, ndusa nda sani vli ta hgə lu ka Salima, kabga dagala imi hada. Ka va sli'adaghatá mnduha ŋa maganaftá batem ta həŋ.

²⁴ Ma tsa fitik ya, ta la a lu ksaghatá Yuhwana da gamak karaku wa.

²⁵ Ka sli'anaftá duhwalha Yuhwana ta zlərdutawi nda sana mnda la Yahuda ta ghəŋa gwada ta ghuəba səla.

²⁶ Ka sli'aftá həŋ ka lagha da mnay ŋa Yuhwana kazlay: Maləma da! Tsa mndu si kawadaga nda kagha ta 6la

ghwa Zurdeŋ si ta mnə ka ta gwada ta ghəŋani ya kay ná, wa'a ta maga batem ŋa mn-duha. Ta sli'i inda mnduha da tsi, ka həŋ.

²⁷ Ka Yuhwana mantsa: «Had' mndu dza'a mutsaftá sana skwi ka Lazglafta a ta vlanja wa.

²⁸ Nda sna kaghuni nda sləməŋa ghuni ta mnə yu tazlay "Kristi a i'i wu" kə'a. Ghunidik ghuna lu ma kdaku tsatsi ka sagha.

²⁹ Ŋa zwaŋa midzi ta kla lu ta makwa, gra zwaŋa midzi ya guli ná, tavatani ta nzata tsi ka sna lwa gwada ta gwadagapta zwaŋa midzi. Snaŋtani ta gwada ta gwadagapta tsi ya, rfayni ta rfu. Manda tsaya ta rfa i'i ta rfu guli. Ndanana ná, rfu ŋa da ta rfay.

³⁰ Ka ŋla tsatsi nda ŋla, ka htakwa i'i nda hta.

³¹ «Mndu ya ta saha daga ta luwa ná, nzanaghanza tsatsi ta ghəŋa inda skwi demdem. Mndu ya ta ghəŋa hadik guli ná, ŋa ghəŋa hadik tsatsi. Gwada ta ghəŋa skwi ta ghəŋa hadik ŋani ta gwaday. Mndu ta saha daga ta luwa ná, [ta ghəŋa inda skwi nzanaghata tsatsi].

³² Gwada ta ghəŋa skwi ng-haŋ tsi nda ya snaŋ tsi ta gwadə tsi. Had' mndu ta tsu'aftá gwadani wa.

³³ Mndu ta tsu'aftá gwadani ná, grafgra tsa mndu ya ta Lazglafta kazlay: Kahwath-wata ya kə'a.

³⁴ Mndu ghunaga Lazglafta ná, gwada Lazglafta ta gwadə

tsi, kabga zwakuzwakwa Sulkum vlanj Lazglafta mida.

³⁵ «Dvudva Da ta Zwaŋ, ka fanamtá tsi ta inda skwi ma dzvani.

³⁶ Mndu ta zlglaftá tsa Zwaŋ ya mutsafmutsa ta hafu. Mndu ta kwalaghutá zlglaftá tsa zwaŋ ya mutsafta a ta tsa hafu ya wa. Ta ghəŋa basa ŋudufa Lazglafta yeya ta nzaku ta ghəŋani,» ka'a.

4

I Yesu nda markwa la Samari

¹ Ka snaŋtá la Farisa ta mnay kazlay: Mal mnduha ta sli'i da maga batem da Yesu ka ya da Yuhwana kə'a.

² Ka kahwathwatani ka lu mnay katsi ná, Yesu a ta maga batem ŋa mndu wu, duh-walhani zlanəŋ tsi ta magay. Snaŋta Yesu ta tsa gwada ta mnə lu ya,

³ ka sli'aftá tsi ta hadika Zudiya ŋa vrə ta hadika Galili.

⁴ Wya nda ma hadika Samari ta laba tsi ya,

⁵ ka bhadaghatá tsi da sana vli ta hgə lu ka Sikar ndusa nda vwaha Yakubu ta vlanjta zwaŋani Yusufu bamma, ta hadika Samari.

⁶ Ma tsa vli ya, mamu vəvrəma Yakubu. Manda hərfatá Yesu ta mbađa, ka nzatá tsi ta wa tsa vəvrəm ya, wər ma ghəŋ fitik nda tsa.

⁷ Ka lagha sana markwa la Samari da ta imi. «Tidifta ta imi ka sa'ata yu,» ka Yesu nda tsi.

⁸ Ma tsa fitik ya, laghula duhwalhani da luwa da skwa skwa zay.

9 «Waka kagha ta nzakway ka mnda la Yahuda, ta dawami imi na say da i'i ta nzakway ka markwa la Samari na?» ka tsa marakw ya nda tsi. Tsaw had la Yahuda ta guya vgha nda la Samari wa.

10 Ka Yesu mantsa: «Ka má nda sna ka ta skwi ta kumə Lazglafta ta vlaghata, nda mndu ya ta dawami imi na say da kagha katsi ná, má kagha má dza'a dawami imi na say, má na vlaghatani ta imi ta vla hafu,» ka'a nda tsi.

11 Ka tsa marakw ya nda tsi mantsa: «Mghama dá! wana had skwi na tagafta da kagha wu, nda la na vəvrəm na guli, ga dza'a mutsa ka ta tsa imi ta vla hafu ya na?»

12 Mal kagha ka dzidza nni Yakubu si ta sa ima na vəvrəm na nda zwanani, nda rinani tani, ka zlanantá tsi na ra?» ka'a.

13 Ka Yesu nda tsi Mantsa: «Dər wati ma mndu ta sa na imi na ná, ta dza'a kuzlanakuzla ndala,

14 ama mndu dza'a sa na imi dza'a vlanja yu na ná, walglanja a ndala ta kuzlanja wa. Tsa imi dza'a vlanja yu ya ná, dza'a nuna ka dzuḅay, na mbəzagapta hafu na kdekeden mida,» ka Yesu nda tsi.

15 «Mghama dá! Vlihavla ta tsa imi ya tsa, kada kwala ndala ta kuzliglihata, ka kwala yu ta səglagha da ta imi hadna,» ka tsa marakw ya nda tsi.

16 «La hgaktá zə'ala ghuni, ka sagha kuni da hadna,» ka Yesu nda tsa marakw ya.

17 «Had zə'ala dá wu,» ka tsa marakw ya nda tsi. Ka Yesu nda tsi mantsa: «Ta na gha ta mnay kazlay: Hadu zə'ala dá wu kə'a,

18 kabga hutaf zə'ala gha. Nana ga tan ka ndanana guli, zə'ala ghuni a wu, raghatani mnay gha mantsa ya,» ka Yesu nda tsi.

19 «Mghama dá! Anabi ka ta grə yu nda na skwi na.

20 Dzidzihana nni la Samari ná, ta na ghwa na si ta maga hən ta du'a na Lazglafta. Ka kaghuni la Yahuda ná, ma Ursalima vla maga du'a na Lazglafta, ka kaghuni,» ka tsa marakw ya.

21 Ka Yesu nda tsi mantsa: «Marakw na, zlg hafzlg ha ta i'i. Dza'a saghasa fitik dza'a kwal kuni maga du'a na Da ta na ghwa na, dər ma Ursalima.

22 Kaghuni la Samari, na skwi kul snantá kuni ta maga kuni ta du'a. Anni la Yahuda, na skwi snan nni ta maga nni ta du'a, kabga da la Yahuda sagha mbaku.

23 Dza'a saghasa fitik, nda maga vani ndanana. Ma Sulkum nda ya ma kahwathwata dza'a kəl mnduha ka maga du'a, na tsəḅay tan ta tsəlbu na Da, kabga mndərga tsa mnduha ta tsəḅa tsa tsəlbu ya ta zbə Da.

24 Lazglafta ná, Sulkum ya. Tsa mnduha ta maga du'a nani ya, ma Sulkum nda ya ma kahwathwata ta maga hən,» ka Yesu nda tsi.

25 «Nda sna yu kazlay: Dza'a saghasa Almasihu, ta hgə lu ka Kristi ya, kə'a. Ka saghasa

tsi, dza'a mnanamna ta inda skwi,» ka tsa marakw ya nda tsi.

26 «Tsa mndu ta mnə kagha ya na i'i ta gwada nda kagha na,» ka Yesu nda tsi.

27 Tata gwada həŋ, ka vraktá duhwalhani. Ka ndərmimi duhwalhani ta tsa nzatani ka gwada nda tsa marakw ya. Tsitsirid, nzanza həŋ, had ya ta pslanaftawi, ka dawanta da tsi kazlay: Nu ta daw ka da tsi, ari nu ta gwada ka nda tsi na kə'a wa.

28 Ka gi zlanatá tsa marakw ya ta bzleghwani hada ka laghwi da luwa da mnay ŋa mnduha.

29 Ka'a mantsa: «Sawa nga mndu ta mnihatá inda skwiha maga yu 6a, zlah Kristi na mndu na?» ka'a.

30 Ka sli'agaptá mnduha ma luwa, ka lagha slanaghatá Yesu.

31 «Maləma da! Kwa za ta skwa zay misimmisim,» ka duhwalhani nda Yesu, ma tsa fitik ya.

32 «Mamu skwa zaya da kul snaŋtá kaghuni,» ka Yesu nda həŋ.

33 «Mamu mndu ta klanaktá skwa zay ra?» ka duhwalhani mataba taŋ.

34 Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Maga skwi ta zdəganatá mndu ya ta ghunigihata ka kđinistá slnani, skwa zaya da.

35 «Ta fwad pđakwa tili ka tska nimaya ta vwah» a ka kaghuni ndanana wu ra? ka i'i nda kaghuni wa, nghadapwangha ta ndəhatá nimaya ta vwah 6a, ta ghwaŋ a lu ka tsKay wa.

36 Mndu ta tska nimaya ta vwah ná, ta mutsay ta nisəlani, ŋa tskanatani ta hul-fani ŋa hafu ŋa kđekedzen. Mantsa ya, ŋa rfay mndu ta sləgafu nda mndu ta tskata ta rfu kawadaga.

37 Tsa mahdihdi mnə lu kazlay: Slgadatá slgayslgay ŋa sani, tskatá tsKaytskay ŋa sani kə'a ya ná, kahwathwata nzakwani.

38 Da vli kul magatá kuni ta slna ghunaghunafu yu. Ghuyghuya sanlaha ta daw ma slna, ka lagha kaghuni da ŋatsa ndela tsa slna taŋ ya,» ka'a.

39 Nda ndəgha la Samari ma tsa luwa taŋ ya ta zlghaftá Yesu ta ghəŋa tsa gwada mna tsa marakw ya ta mnay kazlay: Ka mnihatá tsi ta inda skwiha maga yu kə'a ya.

40 Ma lagha la Samari da slanaghatá Yesu, ka ndəbə həŋ ta dzvu da tsi ŋa nzatani kawadaga nda həŋ. Ka nzatá tsi ka zatá fitik his hada da həŋ.

41 Ka sgavaghatá ndəghata mnduha ta zlghaftá Yesu, kabga Yesu ka ghəŋani ta mna gwadani ŋa taŋ.

42 «Zlghafzlgaha aŋni ndanana tama makwa na, kabga gwada gha mna ka yeya a wa. Nda sna vərda aŋni nda sləməŋa ŋni. Grafgra ŋni kahwathwata kazlay: Na mndu na ná, mnda mba mnduha ta ghəŋa hadik ya kə'a.»

Mbanafta Yesu ta zwanja sana mnda ksa slna ŋumna

⁴³ Tahula tsa fitik his ya, ka sli'aftá Yesu hada ka laghwi ta hadíka Galili.

⁴⁴ Tsaw si wya ka Yesu mnata: «Had'lu ta vla glaku ŋa anabi ta hadíkani wu» kə'a.

⁴⁵ Bhadaghatani ta hadíka Galili, ka tsu'aftá gwal hada. Tsa gwal ta tsu'afta ya ná, gwal ta nghanjá inda skwi maga Yesu ma Ursalima ma fitika skala Pak ya, kabga si labla hahəŋ guli da vla tsa skalu ya.

⁴⁶ Ka vraghatá tsi tama da luwa Kana ta hadíka Galili, ma vla mbəđanaftani ta imi ka ima inabi ya kay. Tsaw mamu sana mndu dagala ma slna ŋumna, ta maga slna ga mgham ma luwa Kafar-nahum, kul dughwanaku zwanjani ta kala ghəŋ.

⁴⁷ Snanjani kazlay: Sli'afslí'a Yesu ta hadíka Zudiya, ka sagha ta hadíka Galili kə'a, ka sli'aftá tsi ka lagha slanaghata. Ka'a nda tsi mantša: «Kdəkkdək, mbađa mbanaftá zwanja đa kul dughwanaku, ta kala ghəŋ,» kə'a.

⁴⁸ Ka Yesu nda tsi mantša: «Ka ta ngha a kaghuni ta mazəməzəm nda skwa ndərmimay wu ná, zlgha a kaghuni kay tama wa!» kə'a.

⁴⁹ Ka tsa mndu ta maga slna ga mgham ya nda tsi mantša: «Mghama đa! Mbađa ma kđaku zwanja đa mtuta,» ka nda tsi.

⁵⁰ Ka Yesu nda tsi mantša: «La dzagha! Wa a zwanja gha wdərwdər,» kə'a.

Ka zlghaftá tsa mndu ya ta tsa gwada mnana Yesu ya,

ka sli'aftá tsi ka laghwi dza-ghani.

⁵¹ Ta laha tsi ta tvi ta dza'a dzagha, ka guyatá tsi nda kwalvahani ta ŋlu da mnay ŋani kazlay: Wa'a nda mba zwanja gha wdər kə'a.

⁵² Ka tsa mndu ya mantša: «Ta wati luwa leŋavata tsi na?» ka'a đawanja ta həŋ. «Kí'a hdzikata fitik ma ghəŋ đahawu, ta lavaghutá tsa ŋudidarani ya,» ka həŋ nda tsi.

⁵³ Ka graftá tsa dani ya, ta tsa luwa ya mna Yesu ŋani kazlay: Wdərwdər zwanja gha kə'a ya. Daga bađu tsa ka zlghaftá tsatsi nda gwal ga tanjani ta Yesu.

⁵⁴ Tsaya mahisa mazəməzəm maga Yesu ta hadíka Galili manda zlanjani ta hadíka Zudiya.

5

Mbanafta Yesu ta sana mndu nda raghwa səlani

¹ Tahula tsaya, ka slatá skala la Yahuda ma Ursalima. Ka laf Yesu da hada.

² Tsaw ma Ursalima, mamu sana ghwa tsap lu ndusa nda watgha saba tuwakha. Bet-sayda ta hga lu ta tsa ghwa ya nda gwada Hebru. Ta wa tsa ghwa ya mamu glakamha hutaf.

³ Ma tsa glakamha ya, mamu ndəghata gwal kul dughwanaku mida, manda gwal nda ghulpa, nda gwal ta dzəgidí, nda gwal nda rwa səla tanj nda dzva tanj ta kzla gígđavata imi.

⁴ Tsaw ta sasa duhwala Lazglafta tazlay da tsa

imi ya ɲa gigɗanafta. Ka gigɗavafgigɗa tsa imi ya, ka tiɲɛl wa ta gi laha dida tahula gigɗavaftani ya, nda mba tsa mndu ya dɛr kinawu tsa ɗaɲwani ya.

⁵ Hkɛnmbsak tghas mida vakwa sana mndu ma ɗaɲwani ta nzaku hada.

⁶ Kɛ'a ka Yesu nɔ́, ta hani tsa mndu ya. Nda sna guli kazlay: Nda kɗa fitikani ta bɔsa tsa ɗaɲwa ya kɛ'a. «Ta kumay ka ta mbafta gha ra?» ka'a nda tsi.

⁷ «Mghama ɗa! Had mnda ɗa ɲa fadihata da imi gigɗavafɛr tsi wa. Ka dza'a yu, ka yu ya nɔ́, gi tiɲlaghuta sani ta laha ka i'i,» ka tsa mndu kul ɗughwanaku ya nda tsi.

⁸ «Sli'afsl'i'a gha kla ta skwa hana gha, ka sli'a ka,» ka Yesu nda tsi.

⁹ Gi hadahada ka mbaftá tsa mndu ya, slɔɲad klaftá skwa hanani, ka sli'i. Tsaw, baɗu Sabat magakwa tsa skwi ya.

¹⁰ Ka la mali ma la Yahuda nda tsa mndu mbanaf lu ya mantse: «Sabat a vli gita kay ra? Wa ta mnaghatá kla skwa hana gha na?» ka hɛɲ.

¹¹ «Kla ta skwa hana gha, ka sli'a ka» ka tsa mndu ta mbaɗifta ya nda i'i,» ka'a nda hɛɲ.

¹² «Wa tsa mndu ta mnaghata kazlay: Kla ta skwa hana gha ka sli'a ka kɛ'a ya na?» ka hɛɲ ɗawanɲa da tsi.

¹³ Tsaw sna a tsa mndu mbanaf lu ya ta tsa mndu ta mbanaf ta ya wu, kabga zadamzada Yesu mataba

tskata mnduha ma tsa vli ya.

¹⁴ Bats nzɗa, ka guyaftá Yesu ta vgha nda tsa mndu ya ma ɗaba hɛga Lazglafta. «Wana nda mba ka ndana tama, yaha ka walglanɲa maga dmaku da slaghaghatá ya katakata ta malaghutá tsa ya,» ka Yesu nda tsi.

¹⁵ Ka sli'aftá tsa mndu ya, ka laghwi da mnay ɲa la mali ma la Yahuda kazlay: Yesu tsa mndu ta mbidifta ya kay kɛ'a.

¹⁶ Tsaya kɛl la mali ma la Yahuda ka zba htsiɲa Yesu, kabga magatani ta tsa skwi ya baɗu Sabat.

¹⁷ Ka Yesu nda hɛɲ mantse: «Tata maga slna Da ɗa kulam ndanana, mantse i'i guli, tata maga slna yu kulam ndanana,» ka'a.

¹⁸ Ta ghɛɲa tsa gwada gwada tsi ya, ka zbɛgelta la mali mataba la Yahuda ta Yesu ɲa dzata. Ta ghɛɲa val ɓlanaptani ta zlaɲa Sabat kwenkwen a ta zba hɛɲ wu, kabga mnayni kazlay: Vɛrɗa Lazglafta na Da ɗa kɛ'a ta gra ghɛɲani nda Lazglafta guli ya.

Vlanɲa dani ta inda mbrakwani ta zwanjani

¹⁹ Ka Yesu vrɛglinɲá gwadani nda hɛɲ mantse: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, laviɲ a zwanɲa ta magatá skwi gaghɛɲ gaghɛɲani, ka ngha a tsi ta skwi ta magɛ Da wa. Ka kinawu ta maga Da ta inda skwi ya, ka gragra mantse ya ta maga zwanɲa guli.

²⁰ Ta ɗvay Da ta zwanɲ. Tsaya ta kɛl tsi ka maranɲá

inda skwi ta magə tsi, ɲa maranɲtani ta slnaha ta malaghutá nana, kada nghanɲa kuni ta skwa ndərmimay.

²¹ Manda ya ta sli'aganapta Da ta gwal nda rwa nda hafu ya, mantša ya ta vlanɲa zwanɲa ta hafu ɲa mndu ta kumə tsi.

²² Tsa a Da ta guma ta ghəɲa mndu wu, ma dzva zwanɲa fanamta tsi ta inda guma ɲa gumay,

²³ kada vla inda mndu ta glaku ɲa zwanɲa, manda ya ta vlə hənɲa ta glaku ɲa Da ya. Ka vla a mndu ta glaku ɲa zwanɲa wu katsi, haɖ tsa mndu ya ta vla glaku ɲa Da ta ghunagatá tsa zwanɲa ya wa.

²⁴ «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mndu ta sna gwada da, ka zlghaftá tsi ta mndu ta ghunigihatá, mamu hafu ɲa kdekedenɲa ma tsa mndu ya. Haɖ lu dza'a tsanaghatá guma ta tsa mndu ya wa. Nda ghada Pak tsa mndu ya ta mtaku ka laghwi da hafu.

²⁵ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dza'a saghasa fitik, nda ghada va saghani, dza'a kəl gwal nda rwa ka snanɲá lwa Zwanɲa Lazglafta. Tsa gwal dza'a snanɲa ya dza'a nzakway nda hafu.

²⁶ Manda daslakwa hafu ta nzaku ma Da ya, manda tsaya vlanɲa tsi ta zwanɲa ɲa mutsakwa hafu ma tsatsi guli.

²⁷ Ka vlanɲá tsi ta mbrakwa tsa guma, kabga nzakwani ka Zwanɲa mndu.

²⁸ Tsaya a skwi ɲa ndərmimay ghuni wu, dza'a

saghasa fitik dza'a kəl inda gwal ma kulu ka snanɲá lwani

²⁹ ɲa sli'agapta tanɲ. Gwal ta maga skwi dina ya, dza'a sli'agapta ɲa nzata nda hafu hahənɲ. Gwal ta maga skwi kul dinaku ya guli, dza'a sli'agapta ɲa tsanaghatá guma ta hənɲ hahənɲ.»

Nzakwa Zwanɲa ka masləmtsək

³⁰ Ka Yesu mantša: «Haɖ sana skwi dza'a magata i'i gaghənɲ gaghənɲa da wa. Manda ya mniha Lazglafta ta tsa yu ta guma. Nda tvani ta tsa yu ta guma kabga zba a yu ta skwi ta kumə ghəɲa da wu, skwi ta zdəganatá mndu ta ghunigihata ta zbə yu.

³¹ «Ka i'i katsi mnatá gwada ta ghəɲa da katsi ná, haɖ hayhaya tsa gwada da ya nda tsa wa.

³² Ka sana mndu katsi mna gwada ta ghəɲa i'i katsi, nda sna yu kazlay: Tsa gwada ta mnə tsi ta ghəɲa i'i ya ná, kahwathwata nzakwani kə'a.

³³ Ghunaf ghuna kuni ta mnduha da Yuhwana ka mnaghunatá tsi ta kahwathwata.

³⁴ I'i tadá ná, zbanɲ a yu ta mndu ɲa mna gwada ta ghəɲa da wa. Tsaya kwenkwenɲ mnaghuna yu ɲa mutsay ghuni ta hafu.

³⁵ Yuhwana ná, pitirla ta zlghaku ka tsuwadaka vli ya. Kumanɲkuma kuni ta nzdavata nda rfu ma tsuwadakani.

³⁶ «I'i, mamu ɲa da ma gwada ta ghəɲa da ta malaghutá ɲa Yuhwana. Tsa gwada ya ná, slnaha vliha Da

ɲa kɔanafta ɔa ta magay ya. Tsa slnaha ta kɔa yu ta magay ya, ta maraɲta tsidid kazlay: Da ya ta ghunigihata kɔ'a.

³⁷ Tsa Da ta ghunigihata ya, ta mnaɲtá gwada ta ghɔɲa ɔa. Aɲ mndani ta walaɲ a kuni ta snaɲtá lwani wa. Ta walaɲ a kuni ta nghanɲtá kumani guli wa.

³⁸ Nza a gwadani ma ɲudufa ghuni wu kabga zlg haf a kuni ta mndu ya ghunaga tsi wa.

³⁹ «Ta ndi'andi'a kuni ka tagha skwi ya nda vinda ma gwada Lazglafta kabga mida dza'a mutsa ɲni ta hafu ɲa kɔfekedzen ka kuni. Tsa gwada Lazglafta nda vinda ya ná, ta ghɔɲa i'i ta gwada tsi.

⁴⁰ Sew va a kuni ta sagha da i'i ɲa mutsa vɔrɔa hafu wa.

⁴¹ «Da mnda sɔla a ta mutsa i'i ta glakwa ɔa wa.

⁴² Tsaw nda sna i'i ta kaghuni tsidid kazlay: Dvu a kuni ta Lazglafta wu kɔ'a.

⁴³ Da ɔa ta ghunigihata, ka kwalaghutá kuni ta tsu'aftá i'i. Ka ma sana mndu ta klaftá ghɔɲani ka ghɔɲani ka sagha katsi ná, má tsu'aftsu'a kuni.

⁴⁴ Kaghuni gwal ta ɔva glaku ɔa sani nda sani, ka kwalaghutá zba glaku daga da Lazglafta turtukwani, waka kuni má dza'a zlg haf ta na?

⁴⁵ «Yaha kuni da uwalay kazlay: Dza'a wlay yu ta kaghuni da Lazglafta kɔ'a. Tsa Musa faf kaghuni ta ghɔɲ tida ya dza'a wla kaghuni.

⁴⁶ Ka má zlg hafzlg ha kuni ta Musa katsi ná, má zlg hafzlg ha kuni ta i'i guli, kabga vindaf ta ghɔɲa i'i tsatsi ta gwada.

⁴⁷ Ka si zlg haf a kaghuni ta skwi vindaf tsatsi ya wu ní, waka kuni dza'a zlg haf ta gwada ɔa na?» ka'a.

6

Zuɲta Yesu ta skwa zay ta mnduha ɔambu' hutaf

Mat 14:13-21, Mak 6:30-44, Luk 9:10-17

¹ Tahula tsaya, ka sli'aftá Yesu ka laghwí ta sana ɔla tsa ghwa Galili ta hgɔ lu ka Tiberyad ya guli.

² Ka sli'aftá ɔamga rutut mistani nghɔr hɔɲ ta mazɔmzɔm, ka mbamba gwal kul ɔughwanaku.

³ Ka ɲlaghatá Yesu ta ghwá ka nzagata hada kawadaga nda duhwalhani.

⁴ Tsaw ndusa fitika skala Pak ta nzakway ka skala la Yahuda.

⁵ Kɔ'a ka Yesu klanɲtá ghɔɲ ka nghanapta ná, rutututa ɔamga ta lagha ɔa tsi. Ka'a mantsa: «Ga dza'a skwakta mu ta buradi ɲa zunustá na ndɔghata mnduha na?» ka Yesu nda Filip.

⁶ ɲa tsakwasla gwada ɔa tsi kɔl tsi ka mnanata mantsa, kabga nda sna tsatsi ta skwi dza'a tsi magay.

⁷ Ka Filip nda tsi mantsa: «Dɔr tseda vagha mnduha his ɔɔrmɔk* ta maga slna klaf lu ɲa dzawaktá buradi nda tsi ná, slaghu a ɔɔr ɲa valaɲtá hɔɲ ki'a ki'a wu,» ka'a nda tsi.

* 6:7 Ngha ta Mata 20:2.

⁸ Ka sani mataba duhwalhani ta nzakway ka Andre zwanamani ma Simuŋ Piyer nda tsi mantša:

⁹ «Mamu sana zwan hadna nda buradi hutaf nda tsulhwa zwana klipi his da tsi, tsaw ŋa slafta kawu mataba ndəghata mnduha mandana na?» ka'a.

¹⁰ Ka Yesu mantša: «Mnanawa mna ta həŋ ka nzanzata həŋ nda nzanza,» ka'a. Tsaw mamu dyatá kuzun ksif ma tsa vli ya, ka nzanzaftá mnduha ta maga dambu' hutaf tida.

¹¹ Ka hlaftá Yesu ta tsa buradiha ya, ka rfanaghatá tsi ta Lazglafta ta ghəŋani, ka daganaftá tsi ta tsa mnduha ta nzaku ya. Ka daganaftá tsi ta tsa klipiha ya ta həŋ guli manda ya ta kumə həŋ.

¹² Manda babaghawta mnduha, «Tskafwa padakwani yaha da badzuta,» ka Yesu nda duhwalhani.

¹³ Ka tskaftá həŋ, ka ndaghanaftá həŋ ta ghwanak ghwanpədə his nda pdakwa tsa buradi hutaf ya, tahula babaghawta taŋ demdem.

¹⁴ «Nana mndu na vərda anabi dza'a sagha ta ghəŋa hadik mnə lu kay ya,» ka tsa mnduha ta nghanjtá mazəmzəm maga Yesu ya.

¹⁵ Tsatsafta Yesu kazlay: Dza'a saghasa lu da ksaftha nda mbraku ŋa nzakwani ka mgham kə'a, ka kdŋŋta Yesu ta ŋləglaghata ta ghwá.

Mbaday Yesu ta mbadá ta imi

Mat 14:22-33, Mak 6:45-52

¹⁶ Magatá hawu, ka sli'agatá duhwalhani ta wa drəf.

¹⁷ Ka sli'adamtá həŋ da kwambalu ŋa tsughwada drəf ŋa dza'a da luwa Kafar-nahum. Nda ghada kuzatá vli, ta vradagha a Yesu slanaghatá həŋ wa.

¹⁸ Tata ndrə həŋ, ka sli'avaftá falak dagala katakata, ka kapatsa'uwaku drəf.

¹⁹ Swadap swa duhwalha Yesu ta kwambalu ta maga meli hutaf ka mku' a tsi, ka nghanjtá həŋ ta Yesu ta mbadá ta drəf ta ndusadaghata tavata kwambalu, ka ksaftha zləŋ ta həŋ.

²⁰ «I'i ya tane! Ma zləŋ kuni ta zləŋ!» ka Yesu nda həŋ.

²¹ Si ta kumay həŋ ta klamta da kwambalu sizlay, gi nda bhadaghata kwambalu da tsa vli ta dza'a həŋ ya.

Zbay dəmga ta Yesu

²² Gamahtsimani, ka havaktá tsa mnduha ta nzaku ta wa drəf ya kazlay: Turtuktuk kwambalu si ta lagha da tsa vli ya kə'a. Grafgra həŋ guli kazlay: Lamə a Yesu kawadaga nda duhwalhani dida wu kə'a. Nda ghəŋa taŋ laghwa duhwalhani.

²³ Ma va tsa fitik ya, ka sli'aftá sana kwambaluha ma luwa Tiberiya, ka bhadaghatá həŋ ndusa nda tsa vli kəl Mgham Yesu ka rfanaghatá Lazglafta ta ghəŋa buradi, ka zutá mnduha ya kay.

24 Nghanj mnduha ná, had Yesu hada wu, had duhwalhani hada guli wu, ka sli'adamtá hən da tsa kwambalu ya ka laghwi da luwa Kafarnahum da zba Yesu.

Yesu ná, dafa hafu ya

25 Ka 6hadaghatá hən ka zbə hən, ka slanaghatá hən ta wa sana 6la tsa drəf ya. «Maləma dá! Yawu saghwa ka da hadna kay?» ka hən nda tsi.

26 Ka Yesu nda hən mantša: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ta zbə kabga vəl nghanjta ghuni ta mazəməm a kuni ta i'i wa. Ta zbə kabga zuta ghuni ta buradi, ka baghaftá kuni, kuni ta i'i.

27 Ma ksə kuni ta slna ɲa skwa zay dza'a 6adzuta. ɲawawaɲa ka maga slna ɲa skwa zay ta nzdavata dza'a vlaghunatá hafu ɲa kdekedzen. Tsa skwa zay ya ná, Zwaɲa mndu dza'a vlaghunata, kabga ta tsatsi thafta Da ta ɲizla vlanjani ta mbraku,» ka'a nda hən.

28 Ka hən nda tsi mantša: «Nahgani dza'a aɲni magay ɲa kdintá magatá slna Lazglafta na?» ka hən.

29 Ka Yesu nda hən mantša: «Zlghafta ghuni ta mndu ya ghunaga tsi, na slna ya ta kzlə Lazglafta ta maganata ghuni,» ka'a.

30 Ka hən mantša: «Mndərga wati mazəməm laviɲ ka ta maganata ɲa nghanjta ɲni, kada zlghafta

ɲni ta kagha na? Wati slna dza'a ka magata na?

31 Zuzə dzidzihə ɲni ta Mana ma mtak. Manda ya nda vinda na: «vlagavla ta buradi daga ta luwa† ɲa tan, ɲa zay tan,» ka hən nda tsi.

32 Ka Yesu nda hən mantša: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, Musa a ta vlaghunatá buradi ta saha ta luwa wa, Da dá ta vlatá buradi ta saha ta luwa.

33 Tsa Buradi vлага Lazglafta ya ná, tsa ta saha ta luwa ta vla hafu ɲa mnduha ta ghəɲa hadik yeya,» ka'a nda hən.

34 Ka hən mantša: «Mghama dá! gdagdá ta vlanjatá mndərga tsa buradi ya,» ka hən.

35 Ka Yesu nda hən mantša: «I'i buradi ta vla hafu. Ka saghasa mndu da i'i, walglanɲa a maya ta kuzlanɲa wa. Ka zlghafzlgħa mndu ta i'i, walglanɲa a ndala ta kuzlanɲa wa.

36 Wya mnaghunamna yu, nda ngha kuni ta i'i, ka kwalaghutá kuni ta zlghaftá i'i.

37 Inda gwal vliha Da, dza'a saghasa hən da i'i. Had i'i guli dza'a zlanɲá mndu ya ta sagha da i'i ma bli wa.

38 Sa a i'i ta luwa ɲa maga skwi ta kumə yu wa. Sasa i'i ɲa maga skwi ta kumə mndu ta ghunighata.

39 Skwi ta kumə mndu ta ghunighata ná, kwala dá kul zlanaghutá inda gwal vliha tsi, ɲa sli'aganapta dá ta hən

† 6:31 Nghanjta ta Sabi 16:13-15, 31.

bađu kďakwa ghəŋa hadik.

40 Wya skwi ta kumə Da ǰa, ǰər wati ma mndu ta nghanǰá zwanǰ ka zlgħaftá tsi, nda mutsa hafani ŋa kďekedzeŋ. Dza'a sli'aganapsli'a yu bađu kďakwa ghəŋa hadik,» ka'a.

41 Ka rurunwaku la Yahuda ta ghəŋani, kabga mnayni kazlay: I'i buradi ta saha daga ta luwa kə'a.

42 «Tsatsi a Yesu zwanǰa Yusufu kay wu ra? Tsatsi a na snan amu ta i dani nda mani na ra? Ta ghəŋa wu ta mna tsi kazlay: Sa daga ta luwa yu kə'a ǰa?» ka həŋ.

43 Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Zlanawazla ta rurunwaku mataba ghuni,

44 had mndu dza'a laviŋǰá sagha da i'i, ka ghunagagha a Da ta ghunigihata da i'i wa. I'i, dza'a sli'aganapsli'a yu ta tsa mndu ya bađu kďakwa ghəŋa hadik.

45 Wya skwi vindaf la anabi: "Dza'a taghanaftagha Lazglafta‡ ta skwiha ta həŋ." ǰər wa ta snay, ka zlgħaftá tsa skwi ta taghə Lazglafta ya, dza'a saghasa tsa mndu ya da i'i.

46 Va a tsaya ta mnay kazlay: Nda nǰa tsa mndu ya ta Da nda irani kə'a wu, ba mndu ta saha da Lazglafta yeya nda nǰa ta Da nda irani.

47 Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mndu ta zlgħaftá i'i, nda mutsa hafani ŋa kďekedzeŋ.

48 I'i buradi ta vla hafu.

49 Zuza dzidziha ghuni ta mana ma mtak, kulam nda tsa, rwurwa inda tanǰ.

50 Wana buradi ta saha daga ta luwa hadna. Mndu ta zay, mtəta a wa.

51 I'i buradi ta vla hafu ta saha daga ta luwa. Kata zay mndu ta tsa buradi ya, dza'a nzaku tsa mndu ya nda hafu ŋa kďekedzeŋ. Tsa buradi ta vlə yu ya ná, slu'uvgha ǰa ya. Dza'a vlay yu, kada nzakwa mnduha ta ghəŋa hadik nda hafu,» ka Yesu nda həŋ.

52 Ka həŋ mantsa: «Waka na mndu na dza'a vlamatá slu'uvghani ŋa zay na?» ka la Yahuda zlgħanafta ta ghəŋani.

53 Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ka za a kuni ta slu'uvgha Zwanǰa mndu, sa a kuni ta usani wu katsi, had hafu ǰekǰek ma kaghuni wa.

54 Mndu ta za slu'uvgha ǰa, ta sa usa ǰa, mamu hafu ŋa kďekedzeŋ ma tsa mndu ya. Dza'a sli'aganapsli'a yu ta tsa mndu ya bađu kďakwa ghəŋa hadik.

55 Vərǰa skwa zay ná, slu'uvgha ǰa ya. Vərǰa skwa say guli ná, usa ǰa ya.

56 Mndu ta za slu'uvgha ǰa, ta sa usa ǰa ná, ma i'i ta nzamta tsa mndu ya, ma tsa mndu ya nzamta i'i guli.

57 Tsa Da ta ghunigihata ya ná, nda hafu mida. Nda tsatsi ta nzakwa i'i nda hafu. Mantsa ya guli ka ta zay mndu ta i'i, dza'a nzanza nda hafu.

‡ 6:45 Nǰa ta Isaya 54:13.

58 Wana buradi ta saha daga ta luwa hadna. Nza a manda ŋa dzidziha ghuni ta zutá mana ka rwutá həŋ ya wa. Mndu ta za na buradi na ná, dza'a nzanza nda hafu ŋa kdekedzen,» ka Yesu nda həŋ.

59 Ta taghə tsi ta skwi ma həga tagha skwa la Yahuda ma Kafarnahum, mna Yesu ta tsa gwada ya.

Zlanavata sanlaha ma duhwalhani ta Yesu

60 Ka sanlaha mataba duhwalhani snəŋər həŋ ta tsa gwada ya mantsa: «Dukdukwa na gwada na, wa dza'a laviŋtá snay na?» ka həŋ.

61 Daslafta Yesu ma vghani kazlay: Ta rurunwaku duhwalhani ta ghəŋa tsa tagha skwi ya kə'a, «nda ŋra ŋudufa kaghuni guli ra?»

62 A ka tsa nghan kuni ta Zwanja mndu ta ŋlu da vli si hada tsi ghalya, waka ŋudufa ghuni dza'a magay tama?

63 Sulkuma Lazglafta ta vla hafu, had sana skwi laviŋ mnda sála ta magata wa. Na gwada mnaghuna yu na ná, Sulkum nda hafu ya.

64 Tsaw mataba ghuni ná, mamu sanlaha kul zlglafta dekdek,» ka Yesu nda həŋ. Tsaw nda sna Yesu daga zlraftani ta gwal kul zlglafta dekdek, nda mndu ya dza'a skwapta tani.

65 Ka Yesu sganaghata mantsa: «Tsaya kəl yu ka mnay ŋa ghuni kazlay: Had mndu dza'a laviŋtá sagha da i'i, ka ghunak a Da wu kə'a ya,» ka'a.

66 Tahula mnata Yesu ta tsa gwada ya, nda ndəgha sanlaha ma duhwalhani ta vraghuta, ka kwal kul dza'agelta mistani.

67 Ka Yesu mantsa: «Ki kaghuni, sli'a a kaghuni guli ra?» ka'a nda tsa gwal ghwanpda his ya.

68 Ka Simun Piyer mantsa: «Mghama da! Da wa ta dza'a ŋni? Ya wana mamu gwada hafu ŋa kdekedzen da kagha.

69 Zlglafta ghuni, nda sna ŋni guli kazlay: Kristi mndu nda ghuḅa ta saha daga da Lazglafta kagha kə'a,» ka'a nda tsi.

70 Ka Yesu mantsa: «I'i a ta dagaptá na kaghuni ghwanpda his na ra? Nziya nza tsi ná, ka halaway ya turtuk mataba ghuni,» ka'a nda həŋ.

71 Ta ghəŋa Zudas Iskaryut zwanja Simun ta mna tsi ta tsaya kabga tsatsi mndu dza'a skwapta, dər má tekw tsatsi mataba tsa gwal ghwanpda his ya.

7

Kwalaghuta zwanamani ta zlglafta Yesu

1 Tahula tsa, mbaḅa Yesu ka ra hadika Galili. Va a ta dza'a ta hadika Zudiya wu, kabga ta dakwatsay dakwatsay maliha ta ghəŋa la Yahuda hada ŋa dzata.

2 Tsaw ndusakndusa fitika skala dumbi da la Yahuda.

3 «Sli'afslia gha ka dza'a ka ta hadika Zudiya kada nghan ta duhwalha gha guli ta slna ta magə ka,

4 had mndu ta kuma maranṭá ghəŋani ta difa

ghəŋani wa. Ya wya mamu skwiha ta magə ka ya, maraŋmara ta ghəŋa gha banluwa ŋa nghan̄ta inda mnduha ta kagha,» ka zwanamani nda tsi.

⁵ Tsaw ta zlgħaf a zwana-
mani ta tsatsi wa.

⁶ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ta sagha a fitika dā wa. Ŋa kaghuni ya ná, dər ta wati luwa tsi, nda maga fitik, ka kaghuni.

⁷ Had kaghuni ta husaŋtá mnduha wa. I'i ná, husaŋhusa yu ta mnduha, kabga ta mnanan̄mna yu ta slna taŋ kul dīnaku ta həŋ.

⁸ Lawala kaghuni! La a i'i wu, kabga ta kda a sagha fitika dā karaku wu,» ka Yesu nda həŋ.

⁹ Tahula mnanatani ta tsa gwada ya ta həŋ, ka nzaghutá tsatsi ma Galili.

¹⁰ Manda laghwa zwana-
mani da vla skalu, ka sli'aftá tsatsi ka ghəŋani ka lafi ma dīfa ma dīfa, kul maraŋtá ghəŋani banluwa.

*Taghay Yesu ta skwi ma
həga Lazglafta*

¹¹ Ka la Yahuda mantsa: «Ga tsatsi tama!» ka həŋ ka zba Yesu ma vla skalu.

¹² Ka sli'avaftá zlərdutawi ka ŋdan̄da ta ghəŋa tsatsi mataba mnduha kazlay: Ŋərma mndu ya, ka sanlaha, mnduha ta zadīŋta tsi, ka sanlaha.

¹³ Ma va tsaya ná, had mndu ta klaŋtá lwi ka gwada ta ghəŋa Yesu wu, kabga zləŋa la mali ta ghəŋa la Yahuda.

¹⁴ Dəgatá tsa fitikha ŋa skalu ya ka gragra ya ná, ka

sli'aftá Yesu ka lamə da həga Lazglafta. Ka taghə tsi ta skwi ŋa mnduha mida.

¹⁵ Ka la Yahuda mantsa: «Taghaf ga na mndu na ta na ŋani ma skwi na na? Ya wya ta lagha a da vla taghaftá skwi wu, waka a snaŋtá skwi ma gwada Lazglafta mandana na?» ka həŋ ka ndərmimay.

¹⁶ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ta sagha da mndu ta ghu-
nigihatá skwi ta taghə yu, ta sabə da i'i a wa.

¹⁷ Ka fafa mndu ta ghəŋani ka maga skwi ta kumə Lazglafta, dza'a nda sna ka ta sagha da Lazglafta na skwi ta taghə yu na tsi, ka ta kla'ata ma ghəŋa dā a yu.

¹⁸ Mndu ta mna gwada ta ghəŋa ghəŋani ná, ghəŋani ta ghubu tsi. Mndu ta zba vlaŋtá glaku ta mndu ya ta ghunafta, vərda mndu tsa mndu ya, ghwadaka mndu a wa.

¹⁹ Musa a ta vlaghunata zlahu wu ra? had ya mataba ghuni ta maga slna nda tsa zlahu ya wa. Ta zbə ŋaw kuni ta i'i ŋa dzata tama?» ka Yesu nda həŋ.

²⁰ Ka həŋ mantsa: «Nda ksa ka da halaway, wa ta zba kagha ŋa dzata na?» ka həŋ nda tsi.

²¹ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Turtuktuk yeya slna magan̄ yu, ka ndərmim kuni nda ndərmima demdem.

²² Vlaghunavla Musa ta zlahu ŋa dātsa fafad, aŋ mndani Musa a ta zlrafta wa. Daga ta dzidzi ta zlrafta lu. Ta

ɔatsay a kuni ta fafaɔa zwani baɔu sabat rke?

²³ Ka si laviŋlava kuni ta tsa fafaɔa zwaŋ baɔu Sabat, kabga yaha lu da ɔlanaptá zlahá Musa ya ní, kabgawu ta ɔasa kuni ta ŋuɔuf ta ghəŋa i'i, kabga vəl mbanafɔa ɔa ta mndu dzahuma' baɔu sabat tama?

²⁴ Ma tsə kuni ta guma wa iri, tsawa tsa ta guma manda ya ta raku,» ka Yesu nda həŋ.

Kristi ná, Almasihu ya

²⁵ Ka sanlaha ma mnduha la Ursalima mantsa: «Nana mndu na a ta zbə həŋ ŋa dzata kay ra? ka həŋ.

²⁶ Ngha ɔa ta platá vghani ta gwada, gwadanaf a lu wa. Ari tsatsaftsatsa a maliha mu kazlay: Kristi na mndu na kə'a kana?

²⁷ Aŋ mndani nda sna mu ta vli sabə tsi. Wya ka saghasa Kristi tani ná, haɔ mndu nda sna ta vli dza'a sabə tsi wu,» ka sanlaha ma mnduha la Ursalima guli.

²⁸ Ma tsa tagha skwi ta taghə Yesu ma daɔa həga Lazglafta ya, ka klanɔá tsi ta lwi dagala dagala. Ka'a mantsa: «Nda sna kaghuni ta i'i nda vli sabə yu dardar guli ra? Gaghəŋ gaghəŋa ɔa a sagha yu wa. Vəɔda mndu tsa mndu ta ghunidikta ya. Tsaw sna a kaghuni tama ta tsa mndu ya wa.

²⁹ Ii, nda sna yu, kabga sagha da tsatsi i'i. Tsatsi ta ghunidikta,» ka Yesu.

³⁰ Kamkamkam, ka sanlaha ka kuma ksay. Sew haɔ ya ta faftá dzvu tida

wu, kabga ta sagha a fitikani karaku wa.

³¹ «Baɔu saghar Kristi ní, dza'a magay ta mazəmzəm ka malaghutá ŋa na mndu na ri?» ka ndəghata sanlaha ma mnduha mataba tsa dəmga ya.

Ghunafta la Farisa ta mnduha ŋa ksafɔá Yesu

³² Ka sninɔá la Farisa ta tsa skwi ta mnə mnduha makɔekmakɔek ta ghəŋa Yesu ya. Ka ghunaftá la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la Farisa ta gwal ngha həga Lazglafta da ksa Yesu.

³³ Ka Yesu mantsa: «Ta teke'a nɔda ɔa kwitikw ɔa kaghuni, kada vra yu da mndu ta ghunidikta.

³⁴ Dza'a zbay kuni ta i'i, slafta a kuni ta i'i wu, laviŋta a kuni ta ɔhata ma vli ta dza'a yu guli wu,» ka Yesu nda həŋ.

³⁵ Ka la Yahuda mantsa: «Dza'a laghu diga ŋa kwala mu kul slanaghata na? Dza'a laghu da taba la Yahuda ta wiɔamɔá vgha ma səla la Grek, ka tagha skwi ŋa la Grek rki na?

³⁶ Dza'a zbay kuni ta i'i, slaɔighata a kuni wu, laviŋta a kuni ta ɔhata ɔa vli ta dza'a yu guli wu, ka'a ná, nu klatá ghəŋa tsa gwadani ya na?» ka həŋ ta ghəŋani.

Mnay Yesu ta gwada ta Sulkum nda ghuba

³⁷ Baɔu kɔavakta fitika tsa skalu ta nzakway ka mghama fitik ya, ka sli'afɔá Yesu ka sladata, ka gwadata nda lwi dagala. Ka'a mantsa: «Ka ta

kuzlan kuzla ndala ta mndu, ka sawi tsi da i'i da sa imi.

³⁸ “Ka zlg hafz lgha mndu ta i'i katsi, dza'a mbəzagapmbəza dzuḅay ma ṅudufani.” Tsa imi ya ta vla hafu. Mantsa ya vindatani ma gwada Lazglafta,» ka Yesu.

³⁹ Tsaya ná, ta gwadə ta ghəṅa Sulkum dza'a tsu'u gwal dza'a zlg haftá tsatsi ta tsa gwada ya. Ta vla a lu ta Sulkum karaku ma tsa fitik ya wu, kabga ta kapanaf a lu karaku ta Yesu ma glakwani wa.

Kwala Yesu kul had ma fəlma mnduha

⁴⁰ Ka sanlaha mataba tsa dəmgə ya sənəṅəṅ hən ta tsa gwada ya mantsa: «Vərdə anabi na mndu na,» ka hən.

⁴¹ «Kristi ya,» ka sanlaha. «Tsaw ma Galili dza'a saba Kristi rki?»

⁴² “Ma zivra Dawuda ma luwa Batlehem ta nzakway ka luwa Dawuda*,” a dza'a saba Kristi, ka vindatani ma gwada Lazglafta kay ra?» ka sanlaha.

⁴³ Kidaghi gamndəṅ ka tsa ndəghata mnduha ya dagavapta ta ghəṅa gwada ta Yesu.

⁴⁴ Kamkamkam, ka sanlaha ka kuma ksaf ta, sew had ya ta faftá dzvu tida wa.

Ga rgha maliha la Yahuda

⁴⁵ Ka vrəghutá tsa gwal ngha həga Lazglafta ya da slanaghatá tsa la mali ta ghəṅa gwal dra skwi ṅa Lazglafta nda la Farisa ya. Ka hən mantsa: «Nya kwal kuni

ksakta na?» ka tsaha ya nda hən.

⁴⁶ Ka hən mantsa: «Kay! Had mndu ta kdə walaṅtá gwadaftá mndərga tsa gwada ta gwadə tsa mndu ya wu,» ka hən nda tsa la Farisa ya.

⁴⁷ Ka la Farisa mantsa: «Nu! Nanafnana lu ta kaghuni guli 6a?»

⁴⁸ Mamu mndu dər turtuk mataba la mali mali, nda ya mataba la Farisa ta zlg haftá tsa mndu ya ta nghə kaghuni ra?»

⁴⁹ Tsa ndəghata mnduha ta zlg haftá ta nghə kaghuni ya ná, sna a hən ta zlahə Musa wu, gwal nda ksi'a hən!» ka la Farisa nda hən.

⁵⁰ Ka Nikwademu ta nzakway mataba taṅ si ta sli'af ta girvidik ka lagha slanaghatá Yesu ya kay nda hən mantsa:

⁵¹ «Ka ta dawap a lu ta gwada da mndu, ka sənəṅtá skwi maga tsi wu ná, ta gi tsanaghat sa zlahə mu ta guma ta ghəṅani ra?» ka'a.

⁵² Ka hən mantsa: «Tekw kagha mataba la Galili guli ra? Dzaṅa ta gwada Lazglafta 6a ka ngha ka, ka dza'a slanaghasla ka ta vli ta mna saba anabi ma Galili,» ka hən nda tsi. [

⁵³ Tahula tsa, ka gazlaghutá hən dzagha taṅ.]

8

Marakw ksaf lu ta hliri

¹ Ka sli'af ta Yesu ka laghwi ta ghwá Zaytuṅ.

² Wrək tgha ka vrəgatá tsi, ka lamə tsi da daḅa həga

* 7:42 Ngha ta 2 Samuyel 7:12, Zabura 89:4-5, Irmiya 23:5, Mika 5:1.

Lazglafta, ka sli'adaghatá inda mnduha da tsi. Ka nzatá tsi nda nza ka tagha skwi ŋa tanj.

³ Mbadá gwal tagha zlahu ŋa mnduha, nda la Farisa ka ksadaghatá sana marakw ksaf lu ta hliri. Ka kladamta da taba mnduha ka sladanata ta kama Yesu.

⁴ Ka hən mantša: «Mghama dá! Wana na marakw na ksaf lu ta hliri.

⁵ Mndərga na marakw na ná, zlabata nda pala, ka zlahu Musa mnanjata. Waka kagha nda ŋa gha na?» ka hən nda Yesu.

⁶ Tsaw ŋa tsanamtá mat-savada, kada mutsafta hən ta rutsak tida lagha hən mna tsa gwada ya ŋani. Lagha Yesu ka dzamtá ghən ka vinda skwi ta hadik nda ndəfiŋa dzvu.

⁷ Ka gdavatá hən ka va daway da tsi. Ka Yesu mantša: «Ka waya mataba ghuni kul walanja gatá dmaku ya, ka zlafzlrta tsi ta wuda na marakw na nda pala,» ka'a kapanjá ghən.

⁸ Ka dzəglamtá tsi ta ghən ka vindgaltá skwi ta hadik.

⁹ Tahula snanja tanj ta tsa gwada Yesu ya, ka gazlaghatá hən turtuk turtuk, zlafta ta la galata mnduha ha ka saha ta zwani. Ka zlanjá hən ta Yesu turtukwani nda tsa marakw ya ta sladu ta kəmani.

¹⁰ Kə'a ka Yesu kaplanjá ghən ná, tsa marakw yeya nghanj tsi. Ka Yesu mantša: «A', gazlagha diga hən kay ní makwa na? Had' mndu ta

tsaghagha ta guma kay ra?» ka'a nda tsi.

¹¹ Ka tsa marakw ya mantša: «Had' mghama dá wa,» ka'a. Ka Yesu mantša: «Tsa a i'i ta guma ta ghəŋa kagha guli wa. La! Yaha ka magəgəltá dmaku,» ka'a nda tsi.

Yesu tsuwadaka ghəŋa hadik

¹² Ka Yesu nda hən guli mantša: «I'i tsuwadaka ghəŋa hadik, mndu ta dza'a mista dá ná, had' dza'a mbada ma grusl wu, dza'a mutsay ta tsuwadaka hafu,» ka'a.

¹³ Ka la Farisa mantša: «Ghuba ghəŋa gha ta ghubu ka, vərda gwada a na gwada gha na wu,» ka hən ta ghəŋani.

¹⁴ Ka Yesu nda hən mantša: «Dər má ghuba ghəŋa dá ta ghubu yu ná, vərda gwada ya ta mnə yu, kabga nda sna yu ta vli sagha yu nda vli ta dza'a yu. Tsaw kaghuni ya ná, sna a kuni ta vli sagha yu, nda vli ta dza'a yu wa.

¹⁵ Kaghuni ná, guma wa iri ta tsə kuni. I'i, tsa a yu ta guma ta ghəŋa mndu wa.

¹⁶ Ala ka tsatsa yu ta guma katsi, vərda guma na guma dá, kabga turtukwa dá a yu wu kawadaga ŋni nda Da ta ghunigihata.

¹⁷ Nda vinda ma zlahu ghuni kazlay: Ka nda guya gwada mnduha his ta va tsa skwa turtuk ya katsi ná, kahwathwata nzakwa tsa gwada ya* kə'a.

¹⁸ Ghuba ghəŋa dá ta ghubu yu mndani, ta ghuba i'i Da dá

* 8:17 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 17:6, 19:15.

ta ghunidikta guli,» ka'a nda hən.

¹⁹ «Ga Da gha na?» ka hən nda tsi. Ka Yesu mantsa: «Sna a kuni ta i'i wu, sna a kuni ta Da da guli wa. Ka má nda sna kuni ta i'i ná, má nda sna kuni ta Da da guli,» ka'a nda hən.

²⁰ Ta tagha skwi ma daba həga Lazglafta mna tsi ta tsa gwadaha ya, ta nzaku ndusa nda vla pgha tsemi. Sew had mndu ta faftá dzvu tida wu, kabga ta sagha a fitikani wa.

Mnan̄ta Yesu ta sli'ani da dani

²¹ Ka Yesu mantsa: «Dza'a laghula yu, dza'a zbay kuni ta i'i. Dza'a rwaku kuni ma dmaku, laviñta a kuni ta bhata ma tsa vli ta dza'a yu ya wu,» ka'a nda hən guli.

²² Ka la Yahuda mantsa: «Vghani rki dza'a tsi dzuvta kəl tsi ka mnay kazlay: Laviñta a kuni ta bhata da tsa vli ta dza'a yu ya wu kə'a na?» ka hən ta ghən̄a tsa gwadani ya.

²³ Ka Yesu mantsa: «Gwal ta ghən̄a hadik kaghuni, la ta luwa i'i, ŋa gwal ta ghən̄a hadik kaghuni, ŋa na ghən̄a hadik na a i'i wa.

²⁴ Tsaya tsa kəl yu ka mnay ŋa ghuni kazlay: Dza'a rwaku kuni ma dmakuha ghuni kə'a ya. Dza'a rwaku kuni ma dmakuha ghuni ka si zlgha a kuni kazlay: "I'i ná, i'i ya kə'a ya wu,» ka'a nda hən.

²⁵ Ka hən nda tsi mantsa: «Wa kagha katak na?» ka hən. Ka Yesu nda hən mantsa: «Tsa i'i mnaghuna yu daga tan̄tan̄ ya, ya.

²⁶ Ta traku skwiha ŋa mnay da ta kaghuni, ka tsaghu-naghatá guma. Tsa mndu ta ghunigihata ya ná, vərda mndu ya. Skwi snan̄ yu da tsi ta mnə yu ŋa mnduha ta ghən̄a hadik,» ka'a nda hən.

²⁷ Sew sna a hən kazlay: Ta gwadə ta Da na Yesu ta tsa gwada ya kə'a wa.

²⁸ Ka Yesu nda hən mantsa: «Badu kapadafta ghuni ta Zwan̄a mndu ya, badu tsaya dza'a snan̄ta kuni "ta i'i." Badu tsaya guli dza'a snan̄ta kuni kazlay: Gaghəngaghən̄a da a ta maga yu ta skwi wu, manda ya taghadif Da ta mna yu ta gwada da† kə'a.

²⁹ Tsa mndu ta ghunidikta ya ná, kawadaga ŋni nda tsi. Turtukwa da a zlihata tsi wu, kabga ta maganamaga yu ta skwi ta zdəganata inda fitik,» ka'a.

³⁰ Ta gwadə Yesu ta tsa gwadaha ya ná, nda ndəgha gwal ta zlghafta.

Da Lazglafta ta sagha kahwathwata

³¹ Ka Yesu nda tsa la Yahuda ta zlghafta ya mantsa: «Ka gdavagda kuni ma skwi ta taghə yu ŋa ghuni katsi, nda nza kuni ka vərda duhwalha da.

³² Dza'a nda sna kuni ta kahwathwata, ŋa vlaghunata tsa kahwathwata ya ta nzaku nda platá vgha,» ka'a

³³ Ka la Yahuda mantsa: «Zivra Abraham an̄ni, ta walan̄ a an̄ni ta nzata ka vu'a mndu wa. Ta wu ŋa mnay gha kazlay: Dza'a plaku vgha

† 8:28 Ngha ta Yuhwana 3:14.

ghuni kə'a na?» ka həŋ nda tsi.

³⁴ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Kahwathwata ta mnaghunata yu, inda mndu ta ga dmaku ná, nda nza ka vu'a dmaku.

³⁵ Had' vu'a ta gdávata ma həga ga mndu wu, zwan' yeya ta gdávata ŋa dekdek.

³⁶ Ka zwan' ta plighunista katsi ná, falau' vgha ghuni kahwathwata.

³⁷ Nda sna yu kazlay: Zivra Abraham kuni kə'a, ama wana kuni ta psa i'i ŋa dzata, kabga tsu'a a kuni ta gwađa da wa.

³⁸ Skwi nghan' yu da Da da ta mnə yu. Kaghuni, skwi taghaghunaf da ghuni ŋa ghuni ta magay,» ka'a

³⁹ Ka həŋ nda tsi mantsa: «Abraham da ŋni ta aŋni,» ka həŋ. Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ka má vərda zwana Abraham kuni katsi ná, má mndərga slna Abraham ta magə kuni.

⁴⁰ Wana ndanana ná, ta zba dzata i'i ta mnaghunata kahwathwata skwi ya snan' yu da Lazglafta kuni. Ta walan' a Abraham ta magatá mndərga tsaya wa.

⁴¹ Kaghuni ná, slna da ghuni ta magə kuni,» ka'a nda həŋ. Ka həŋ mantsa: «Masagwa a aŋni wa. Turtuk-tuk Da ŋni ta nzakway ka Lazglafta,» ka həŋ.

⁴² Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ka si Lazglafta vərda da ghuni katsi ná, má dza'a d'vuđva kuni ta i'i. Sli'af da Lazglafta i'i ka sagha, gaghəŋgaghəŋa da a sagha yu wa. Tsatsi ta ghunigidaghata.

⁴³ Lavin' a kuni ta snan'tá gwada da wu, kabga kwala ghuni kul fatá sləmən' ka sna skwi ta mnaghunata yu.

⁴⁴ Da ghuni ná, halaway ya. Ta kumay kuni ta maganata skwi ta zdəganata. Nda nza tsatsi ka mnda dzata mndu daga ma zlrafta. Ta walan' a ta sladafta ta kahwathwata wu, kabga had' kahwathwata da tsi wa. Vərda ŋani ma gwada ta gwadagapta ná, tsakalawi ya, kabga tsakalawi tsatá fwa tsatsi. Dani ma tsakalawi tsatsi guli.

⁴⁵ I'i, tsu'a a kuni ta i'i, kabga mnay da ta kahwathwata wa.

⁴⁶ Waya mataba ghuni dza'a mnihata kazlay: Ta6 magamaga ka ta dmaku dər turtuk səla kə'a nda i'i na? Ka si kahwathwata ta mnə yu, kabga wu kwal kuni zlghay na?

⁴⁷ Mndu ya nda nza ka ŋa Lazglafta ná, ta snay ta gwada Lazglafta. Kaghuni, sna a kuni ta gwada Lazglafta wu, kabga nza a kuni ka ŋani wu,» ka Yesu nda həŋ.

I Yesu nda Abraham

⁴⁸ Ka la Yahuda mantsa: «Ta ŋan'ni a ta mnay kazlay: Mnda la Samari kagha, nda ksa ka da halaway kə'a kay rke?» ka həŋ nda tsi.

⁴⁹ Ka Yesu mantsa: «Ksa a yu da halaway wa. Glaku ŋa da ta vlay ŋa Da da, ka mbidata kaghuni ta i'i.

⁵⁰ Zba vlan'tá glaku ta ghəŋa da a ta zbə yu wa. Turtuk tsa mndu ta zba tsa glaku ya ŋa da, tsatsi ta tsa guma guli.

51 Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mndu ta snatá skwi ta taghə yu, had dza'a mtuta dekdek wa,» ka'a nda həŋ.

52 Ka la Yahuda nda tsi mantsa: «Ndanana grafta ɲni kazlay: Nda ksa ka da halaway kə'a. Mtumta Abraham, rwurwa la anabi guli. «Ka snasna mndu ta skwi ta taghə yu ná, had dza'a mtuta dekdek wu,» ka ka ná,

53 mal kagha ka tsa da ɲni Abraham ta mtuta ya ra? Ari mal kagha a ka tsa anabiha ta rwuta ya na? Wa i'i ka kagha ta gray na?» ka həŋ.

54 Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ka vla glaku ta vlə yu ɲa ghəŋa da katsi ná, bətbət tsa glakwa da ya. Da da ta vlihatá glaku, tsa ta mnə kaghuni kazlay: Má Lazglafta ɲni ya kə'a

55 kul snaŋta kuni ya. I'i nda sna yu ta tsatsi. Ka má sna a yu wu ka yu mazlay katsi ná, má dza'a nzakway yu ka guram nda kaghuni ta tsakalawi ya. Tsaw nda sna i'i ta tsatsi, ta snay yu ta gwadani guli.

56 Harharhar ghəŋa Abraham ta ghəŋa vəl ndanayni ta dza'ani nghanjá fitika da. Ka nghanjá tsi, ka tuta tsi da rfu,» ka Yesu nda həŋ.

57 Ka la Yahuda mantsa: «Ta maga a ima gha hutaf mbsak ná, gi nda ngha yu ta Abraham ka ka?» ka həŋ nda tsi.

58 Ka Yesu mantsa: ««Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, makəɔ lu ka Yatá Abraham ná, mamu i'i,» ka'a nda həŋ.

59 Na mnatani ta tsaya, ka hlafá həŋ ta pala ɲa zlərtsay. Ka difaghutá Yesu, ka saghu tsi da daɓa həga Lazglafta.

9

Mbanafta Yesu ta sana ghulpata mndu

1 Ta labə Yesu ta tvi, ka nghanjá tsi ta sana mndu nda ghulpa daga ta yagatá lu.

2 «Maləma da! Wana nda ghulpa na mndu na daga ta yagatá lu. Tsatsi re, dadahani a ta gatá dmaku katək na?» ka duhwalhani dawəŋta da tsi.

3 Ka Yesu mantsa: «Ta ghəŋa dmakwani a ghulpəta tsi wu, ta ghəŋa dmakwa dadahani a guli wa. Ghulpghulpa ɲa maravata slna Lazglafta nda ma tsatsi.

4 Ta ka fitik vəl na ná, magamamaga ta slna mndu ya ta ghunigihata. Wana vli dza'a kuzuta ɲa kwal kul laviŋta ksəgəltá slna.

5 Tata ghəŋa hadik na yu karaku ná, i'i tsuwadaka ghəŋa hadik,» ka Yesu.

6 Tahula mnatani ta tsa gwada ya, ka tfatá tsi ta sərdək, ka hwada'atá hadik nda tsi, ka masanafta ta kwapaya irihani.

7 Manda kdɪŋtani ta masanaftá, ka'a nda tsi mantsa: «La mbaziŋta kuma gha ma ima Silwe,» ka'a. Tsa «Silwe» ya ná, manda mnay kazlay: Ghunay kə'a ya. Ka sli'afá tsi ka laghwi mbaziŋtá kumani. Mbaziŋtani, tsidid irani, ka sli'afá tsi ka laghu dzaghani.

8 «Na mndu ta nzata ka gatá skwi da mnduha ya a na mndu na kay ra?» ka sləvdahani si ta gdata ta nghan̄ta ta gatá skwi ya.

9 «Tsatsi ya» ka sanlaha. «Tsatsi a wu, sana mndu ya ta gara vgha nda tsatsi,» ka sanlaha guli. Ka tsa mndu ya mantša: «Añ! vađa ya,» ka'a.

10 «Waka ka magay kəl ka ka nghan̄tá vli 6a?» ka həŋ nda tsi.

11 «Sana mndu ya ta hgə lu ka Yesu, ta hwada'atá hadik, ka masadiftá tsi ta kwapaya iriha da. "La mbazintá kuma gha ma ima Silwe," ka'a nda i'i, ka sli'aftá yu ka laghwi yu mbazintá, kəl yu ka nghan̄tá vli,» ka'a.

12 «Ga tsa mndu ya ndana?» ka həŋ nda tsi. «Sna a i'i wa,» ka'a nda həŋ.

Dawutá vla la Farisa da tsa mndu si nda ghulpa ya

13 Ka klaftá həŋ ta tsa mndu si nda ghulpa ya, ka klaghata da la Farisa.

14 Tsaw bađu Sabat hwada'ata Yesu ta tsa hadik ya, ka masanaftá tsa mndu ya ta kwapaya irihani ka mbanaftha ya.

15 Ka dawgəltá la Farisa da tsi kə'a magaku kəl tsi ka nghan̄tá vli. Ka'a mantša: «Hadik hwada a tsi, ka masadifta ta kwapaya iriha da. Ka mbazintá yu ta kuma da, kəl yu ka nghan̄tá vli,» ka'a nda həŋ.

16 Ka dgavaptá la Farisa his gamndər. «Mnda Lazglafta a tsa mndu ya wu kabga sna a ta skwi ta mnə zlahā sabat

wu,» ka sanlaha. «Waka mnda dmaku dza'a maga mndərga tsahaya ma mazəmzəm na?» ka sanlaha, ka həŋ ta ghəŋani.

17 Ka həŋ nda tsa mndu ya mantša: «Wa tsa mndu ta mbaghafta ya ka kagha ta gray na?» ka həŋ ka mahis nda tsi. «Anabi ya,» ka'a nda həŋ.

18 Ta lanaf a ta la mali ta ghəŋa la Yahuda na mnay kazlay: Si nda ghulpa tsa mndu ya, ka nghan̄tá tsi ta vli kə'a wa. Ka laghu həŋ hgaktá dadaha tsa mndu ya. Ka sagha həŋ.

19 Manda sagha taŋ, «zwan̄a ghuni na mndu na ra? Grafgra kuni kazlay: Nda ghulpa ta yagata kuni kə'a ra? Waka a magaku kəl tsi ka nghan̄tá vli ndana 6a?» ka həŋ nda həŋ.

20 Ka dadahani mantša: «Nda sna añni kazlay: Zwan̄a ŋni ya kə'a. Ta yagatá ŋni guli ná, nda ghulpa.

21 Tsaw sna a añni kə'a magaku kəl tsi ka nghan̄tá vli wa. Dawawadawa da tsi, nda gla tsatsi prək ka zlgħawani tsatsi ka ghəŋani,» ka həŋ.

22 Ta zləŋay tsa dadahani ya ta la maliha ta ghəŋa la Yahuda, kəl həŋ ka mnay mantša. Tsaw la mali ta ghəŋa la Yahuda ya ná, nda ghada dzrafta taŋ. Mndu ta mnay kazlay: Yesu ná Kristi ya kə'a ná, dza'a taliŋtala lu ta tsa mndu ya ma həga tagha skwa mu kə'a.

23 Tsaya kəl dadahani ka mnay kazlay: Nda gla tsatsi, prək tsatsi ka ghəŋani ka zl-

ghawani kə'a ya.

24 Ka hgəglan̄tá la Farisa ta tsa mndu ya kamahis. Ka hən̄ nda tsi mant̄sa: «Mna kagha ta kahwathwata ta kəma Lazglafta. An̄ni ná, nda sna an̄ni kazlay: Mnda dmaku tsa mndu ya kə'a,» ka hən̄.

25 Ka tsa mndu ya mant̄sa: «Ka mnda dmaku tsi, ka mnda dmaku a tsi wu, sna a i'i wa. Skwi turtuk ya snan̄ i'i ná, si nda ghulpa yu, ndanana nda ngha yu ta vli tsid̄id̄,» ka'a nda hən̄.

26 «Waka a magaghata kəl ka ka nghan̄tá vli ka ka?» ka hən̄ nda tsi.

27 «Ghadaghada yu ta mnaghunata, va a kuni ta snay wu. Nu ta kumə kuni ta mnəglaghunata dá tama, ari ta kumay a kaghuni ta nzakway ka duhwalhani guli na?» ka'a nda hən̄.

28 Ka rarazə hən̄. Ka hən̄ mant̄sa: «Ba kagha ta nzakway ka duhwalani wala, an̄ni ná, duhwalha Musa an̄ni.

29 Nda sna amu kazlay: Gwad̄gana gwad̄a Lazglafta ta Musa kə'a. Tsa mndu ya, sna a an̄ni ka sagha ga tsi wu,» ka hən̄.

30 Ka tsa mndu ya mant̄sa: «Wanawa mandərmimi kay tama! Sna a kuni ta vli ka ga sagha tsi wu? Wana gunihaguna ta ira i'i tada tsa.

31 Skwi ya snan̄ amu ná, zlḡha a Lazglafta ta wa skwi ta dawu mnda dmaku wa. Mndu ya ta vla glaku n̄ani, ta snanatá n̄ani, ta zlḡhə tsi ta wani.

32 Ka yawu ta sna a lu ta

mnay kazlay: Mamu mndu ta gunanatá ira mndu yaga lu nda ghulpa kə'a wa.

33 Ka si nza a tsa mndu ya ka mnda Lazglafta wu ná, má had̄ sana skwi laviñ tsi ta magata wa,» ka'a nda hən̄.

34 Ka hən̄ nda tsi mant̄sa: «Kagha yaga lu ka dmaku dze'dze'guli ná, ka taghəgəltá skwi n̄an̄ni,» ka hən̄, ka ghzlagapta ma həga tagha skwa tan̄.

Vərdaka ghulpata mndu

35 Manda snan̄ta Yesu kazlay: Ghzlagap ghzla lu ma həga tagha skwa la Yahuda kə'a, ka lagha tsi slanaghata. Ka'a mant̄sa: «Zlḡhafzlḡha ka ta Zwan̄a mndu ra?» ka'a nda tsi.

36 Ka tsa mndu ya mant̄sa: «Wayá ní mghama dá! Mnihamna ka zlḡhafta yu,» ka'a nda tsi.

37 «Vani na ta nghə ka, ta gwad̄a nda kagha na,» ka Yesu nda tsi.

38 «Zlḡhafzlḡha yu mghama dá,» kə'a tsəlbata ka ndəba dzvu n̄ani.

39 Ka Yesu mant̄sa: «Sasa yu ta na ghəna had̄ik na n̄a dganatá nzakwa mnduha. N̄a nghan̄ta gwal kul nghan̄tá vli, ta vli. Ta ghulpəta gwal nda ngha ta vli,» ka'a.

40 Ka sanlaha ma la Farisa hada mant̄sa: «Dza'a ghulpghulpa an̄ni guli ra?» ka hən̄ nda tsi manda snan̄ta tan̄ ta tsa gwad̄aha ya.

41 Ka Yesu nda hən̄ mant̄sa: «Ka má ghulpghulpa kuni katsi ná, má had̄ dmaku ta kaghuni wa. Tsaw "nda ngha

an̄ni ta vli,” ka kuni ndanana ya, tsaya kəl dmakwa ghuni ka gđavata,» ka’a nda hən̄j.

10

Yesu vərđa mnda ngha tuwak

¹ Ka Yesu mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mndu ta kwal kul lami nda ta watgha gamaka tuwakha, ka valadata nda ta muhul ná, ghali tsa mndu ya, gənda tsa mndu ya guli. ² Ala ka lami nda ta watgha tsa mndu ya katsi, mnda ngha tuwakha tsa mndu ya.

³ Dza’a gunanaguna mnda ngha tsa həga ya ta watgha, dza’a nda sna tuwakha ta lwani, ɲa hɣayni ta tuwakhani nda hga taɲ nda hga taɲ. ɲa zligiɲtani ta hən̄j dzibil.

⁴ Zligiɲtani ta inda tuwakha ta nzakway ka ɲani ya, ɲa dza’ani ta kəma taɲ, ta dza’a hahən̄j mistani. Ta dza’a tuwakhani mistani, kabga nda sna hahən̄j ta lwani.

⁵ La a hən̄j mista mndu kul snaɲtá hən̄j wu, dza’a hwayaghuhwaya hən̄j di’iɲ nda tsi, kabga tsatsaf a hən̄j ta lwani wa.»

⁶ Mantsa ya ka Yesu mnanatá mahdihdi ta hən̄j, sew sna a tsa mnduha ta snay ya ta ghəɲa tsa skwi ta mnə tsi ya wa.

Yesu vərđa mnda ngha tuwak

⁷ Ka Yesu nda hən̄j guli mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, i’i watgha gamaka tuwakha.

⁸ Inda gwal ta sagha ka tiɲlaghutá i’i, ghali tsaha ya, gənda hən̄j guli. Ama ka kwalaghutá tuwakha ta sna lwa taɲ.

⁹ I’i watgha gamaka tuwak, ka lamla mndu nda ta i’i, dza’a mbaku. Dza’a laviɲlava ta lami ka sabi, ɲa mutsaftani ta skwa zayni.

¹⁰ Mndu ta ghali ná, ghali ɲani ta sagha da ghalay, ɲa dzata, ɲa zadánata. I’i ná, saghasa yu ɲa mutsafta mnduha ta hafu ka haslay, ɲa nzakwa taɲ kul had sana skwi ta pđugudunustá hən̄j.

¹¹ I’i vərđa mnda ngha tuwak, vərđa mnda ngha tuwak ná, nda fa vghani ɲa tuwakhani.

¹² Mndu ta ngha tuwak ta plə lu nda pla ɲani ná, ɲani a tuwakha wu na, nghayni ta kramtak mtak ta sagha ya ná, hwayaghutani ka zlanavatá tuwakha, ɲa valafta kramtak mtak ta tuwakha, ka kwi-tanatá hən̄j.

¹³ Tsaya skwi ta magə mndu ta maga slna ɲa tsemi, had đan̄wani nda tuwakha wa.

¹⁴ I’i ná, vərđa mnda ngha tuwak yu, nda sna yu ta tuwakha đa, hahən̄j guli nda sna hahən̄j ta i’i,

¹⁵ manda va ya snaɲ Da ta i’i ya, i’i guli ná, nda sna yu ta Da, nda fa vgha đa guli ɲa tuwakha đa.

¹⁶ Mamu sanlaha ma tuwakha đa guli, kul had ma na gamak na. Dza’a nda sna hən̄j ta lwa đa, ɲa hlaktá đa ta hən̄j, ɲa nzata taɲ tuts, turtuk

mndu ta ngha hən.

¹⁷ Dvudva Da ta i'i, kabga fafa yu ta vgha da ŋa mtuta, ŋa mutsəglaftha da.

¹⁸ Had mndu ta laviŋtá klaptá hafu ma i'i wu, i'i ka ghəŋa da ta vlata. Lavinlava yu ta vlata, lavinlava yu ta mutsəglaftha. Tsaya skwi dza'a ka magay ka Da da nda i'i.»

¹⁹ Ka dagəglavaptá la Yahuda kidaghi gamndər ta ghəŋa tsa gwada ya.

²⁰ Ka sanlaha ma hən mantsa: «Mamu duhwala halaway ma na mndu na, nda ksa da halaway, ŋaw ta sna kuni ta gwada ta gwadə tsi na?» ka hən.

²¹ «Had mndu nda ksa da halaway ta gwada manda tsaya wu, lavinlava duhwala halaway ta gunana ta iri ta mnduha ra?» ka sanlaha guli.

Zlghaf a sanlaha ta Yesu wa

²² Ma fitika mazlam, ka skalə lu ta skala havaktá guna həga Lazglaftha ma Ursalima.

²³ Mbadá Yesu ka wawaku ma rmak ta wa tsa həga Lazglaftha ta hgə lu ka rmaka Salumuŋ ya.

²⁴ Ka lagha la Yahuda wanafta dliwis. Ka hən nda tsi mantsa: «ŋa kulam yawu dza'a zlanjata ka ma dga ghəŋ ta dgə ŋni na? Ka kagha ta nzakway ka Kristi ya kay, mnanŋa ka dardar 6a?» ka hən nda tsi.

²⁵ Ka Yesu nda hən mantsa: «Mnaghunamna yu, zlgha a

kuni wa. Na slnaha ta magə yu nda hga Da da na ta mnanťá i'i,

²⁶ zlgha a kuni wu kabga had kuni mataba tuwakha da wa.

²⁷ Nda sna tuwakha da ta lwa da. I'i nda sna yu ta hahəŋ, ta dza'a hən mista da guli.

²⁸ Ta vlanvla yu ta hafu ŋa kdekedzen ta hən. Had hən dza'a walanťa zwaduta wu, had mndu dza'a hlaptá hən ma dzva da guli wa.

²⁹ Tsa Da da ta vliha ta hən ya, malaghumala ta inda sanlaha. Had mndu dza'a laviŋtá hlaptá hən ma dzva Da da wa.

³⁰ Anŋi nda Da da ná, ka skwa turtuk ŋni,» ka'a nda hən.

³¹ Lagha la Yahuda ka hləglafťa pala ŋa zlərtsay.

³² Ka Yesu nda hən mantsa: «Wya nda ndəgha slna dīnadīna si da Da da magaghuna yu, ta ghəŋa wati ta kuma kuni ta zlərtsa i'i na?» ka'a nda hən.

³³ Ka hən mantsa: «Ta ghəŋa magata gha ta skwi dīna a ta zlərtsa ŋni ta kagha wu, ta ghəŋa vəl kwarakwara gha. Kagha ta nzakway ka mnda səla ná, ta gra ghəŋa gha ka nda Lazglaftha,» ka la Yahuda nda tsi.

³⁴ Ka Yesu nda hən mantsa: «Vinda a ma deftera zlahaghuni ma vla mnay Lazglaftha kazlay: Kaghuni ná, "lazglaf-taha" kuni* kə'a kay ra?

³⁵ Nda sna mu kazlay: Had mndu dza'a laviŋtá hərdīŋta

* 10:34 Ngha ta Zabura 82:6.

skwi nda vinda ma deftera Lazglafta wu kə'a. Tsaw lazglaftaha kuni ka Lazglafta tsanaftá hgu ta mnduha ta mnə tsi ta gwadani ŋa tan.

³⁶ I'i, Da ta zbaptá i'i, ka ghunigihata ta ghəŋa hadik, waka kuni dza'a mnay kazlay: Ta kwarakwara ka kə'a kabga mnay dá kazlay: Zwanə Lazglafta yu kə'a?

³⁷ Ka slna Da dá a ta magə yu ta nghə kuni wu, ma zlghaf kuni ta i'i.

³⁸ Ala ka si vani tsi ta magə yu katsi, dər má zlghaf a kuni ta i'i wu, zlghafwazlgha a ka tsa slnaha ya, kada grafta kuni, ŋa snaŋta ghuni kazlay: Da ta nzaku ma i'i, i'i ma Da guli kə'a,» ka Yesu nda hən.

³⁹ Ta ghəŋa tsaya ka zbəgəltá hən ta ksafra, ka zadanaŋhatá tsi rək ta hən.

⁴⁰ Ka vrəglaghutá Yesu ta 6la ghwa Zurdeŋ, ma vla tanŋa magay Yuhwana ta batem ŋa mnduha, ka nzatá tsi hada.

⁴¹ «Had mazəmzəm dər tur-tuk maga Yuhwana wa. Tsaw inda skwi ya mna Yuhwana ta ghəŋa na mndu na ná, manda va tsaya nzakwani, ka ndəghata mnduha ta sli'adaghata da tsi ta mnay.»

⁴² Ma tsa vli ya, nda ndəgha gwal ta zlghaftá Yesu.

11

Mtakwa Lazar

¹ Mamu sana mndu ma luwa Betani Lazar hgani ksaf danwa. Ma tsa luwa ya ta nzakwa kwaghamani ta nza-kway ka i Mari nda Marta.

² Tsa Mari ya tsa ta pghanaftá urdi ta səla ta Mgham Yesu ka takaday nda swida ghəŋani ya. Zwanamani tsa Lazar kul dughwanaku ya guli.

³ Ka tsghaghatá tsa kwaghamani ya ta lwi ŋa Yesu kazlay: Mghama dá, dughwana a tsa gra gha ya kay wu kə'a.

⁴ Ka Yesu mantša: «Dzata a tsa danwa ya ta Lazar wa. Ŋa maranŋta glakwa mbrakwa Lazglafta tsa danwani ya, kada maravata glakwa Zwanə Lazglafta guli,» ka'a manda snaŋtani ta tsa gwada ya.

⁵ Tsaw ta dvay Yesu ta i Marta nda mukumani nda Lazar.

⁶ Tahula tsa snaŋta Yesu kazlay: dughwana a Lazar wu kə'a ya, ka magəglatá tsi ta fitik his, ma tsa vli hada tsi ya.

⁷ Tahula tsa, «vramavra ta hadika Zudiya,» ka'a nda duhwalhani.

⁸ «Maləma dá, kdakwa la Yahuda tsa ta kuma zlərtsa ta kagha nda pala ŋa dzata ná, vramavra ta hadika Zudiya ka ka?» ka duhwalhani nda tsi.

⁹ Ka Yesu mantša: «Ghwanpədə his a nzemndi ma vaghu ra. Ka ta mbaədə gifitik mndu ta mbaədə ná, had tuthun, ta dzadzay wu, kabga tsuwadak vli ta wa irani gifitik.

¹⁰ Ala ka girvidik ta mbaədə mndu ta mbaədə katsi, ta dzadzay tuthun, kabga ngha a ta vli girvidik wu,» ka Yesu nda hən.

¹¹ «Wa a dzadza hani ta gra mu Lazar, ka la yu da sli'anafta,» ka'a nda hən̄ tahula mnatani ta tsa gwada ya.

¹² «Mghama da! ka si hani ta dzata ya ní, had dza'a mbafta ra?» ka duhwalhani nda tsi.

¹³ Ba va hani ta dzata kahawthwata ka hahən̄ sizlay nda ɲa taɲ. Tsaw ta ghəɲa mtatani mna Yesu ta ɲani.

¹⁴ Ka Yesu klinistá ghəɲani ta hən̄ mantsa: «Nda mta Lazar tane!

¹⁵ Ta rfu yu ta ghəɲa kwala da kul had hada. Dina tsaya ka ɲa ghuni, ɲa fafta ghuni ta ghən̄ ta i'i. Mbadma slanaghata ndana tama,» ka'a nda hən̄.

¹⁶ «Mbadma amu guli, ka dza'a mu rwuta kawadaga nda tsi,» ka Tuma ta hgə lu ka mbuhwali nda pɔakwa duhwalha.

Yesu hafu

¹⁷ Ta lagha Yesu ná, mafwada fitika Lazar tsa ma hadik manda padamta.

¹⁸ Tsa luwa Betani ya, malaghumala a ka meli hkən̄ nzakwani nda luwa Ursalima wa.

¹⁹ Nda ndəgha la Yahuda ta sli'adaghata da zgwantá i Marta nda Mari, ta ghəɲa mtatá zwanama taɲ.

²⁰ Manda snantá Marta kazlay: Wa'a Yesu ta sagha kə'a, ka labə tsi da guyay ta tvi, ta nzutá nzakwani Mari mintgha.

²¹ Ka Marta nda Yesu mantsa: «Mghama da! Ka má

hadna ka katsi ná, má mta a zwanama da wa.

²² Tsaw dər nda vanana ná, nda sna yu kazlay: Inda skwi dza'a ka dawanta da Lazglafta ná, dza'a tsu'aghaf tsu'a Lazglafta ta wani kə'a,» ka Marta nda Yesu.

²³ Ka Yesu mantsa: «Dza'a sli'agapsli'a zwanama gha ma mtaku,» ka'a nda tsi.

²⁴ «Nda sna yu mantsa kazlay: Dza'a sli'agapsli'a ma mtaku badu kdakwa ghəɲa hadik kə'a,» ka Marta nda tsi.

²⁵ Ka Yesu nda tsi mantsa: «I'i tsa mndu ta sli'aganaptá gwal nda rwa ɲa nzəglata taɲ nda hafu ya. Mndu ta zlghaftá i'i dər mtumta tsi, dza'a nzanza nda hafu.

²⁶ Dər wati ma mndu ka ta ndiri tsi ta zlghaftá i'i had dza'a mtuta dekdek wa. Zlghafzlggha ka ta tsa?» ka Yesu nda tsi.

²⁷ Ka Marta nda tsi mantsa: «An̄ni mghama da, zlghafzlggha yu kazlay: Kagha ná, Kristi Zwanja Lazglafta ya dza'a saha ta ghəɲa hadik ka,» ka'a nda tsi.

Tawa Yesu ta ghəɲa mta ta Lazar

²⁸ Mnatanani ta tsa gwada ya, ka sli'aftá tsi ka laghwi mnanatá mukumani Mari makdekmakdek kazlay: Wa'a tsa mndu ta taghamatá skwi ya kay hadna ta gvala kagha, ka'a.

²⁹ Na gi snantá Mari mantsa ya, gi brahwat sli'afta, ka hwaya slanaghatá Yesu.

³⁰ Tsaw ta lamə a Yesu da luwa karaku wu, tata nzaku ma tsa vla guyakwa taɲ nda Marta ya.

³¹ Nghanay tsa la Yahuda ta nzaku ma hēga ta lēa ṅuduf ṅa Mari ta tsa gi sli'aftani brahwat ka sli'i dzibil ya, ka hēṅ mantsa: Ya sli'ani da taw ta kulu tsa, ka hēṅ ka sabi mistani.

³² «Mghama dā! Ka má hadna ka ná, má mta a zwanjama dā wu.» Ka Mari zlēmbatá ma ghuva Yesu nghanjər tsi manda ḅhadaghatani da tsa vli nda tsi ya.

³³ Nghanay Yesu ta Mari ta taw, nda tsa la Yahuda ta labə mistani ya tani, ka lagha tsi ta ṅudufa Yesu ka kēanafta.

³⁴ «Ga padamta kuni na?» ka'a nda hēṅ. «Mghama dā! Sawi nghanata ḅa,» ka hēṅ nda tsi.

³⁵ Ka mbəzə Yesu ta ima taw.

³⁶ «Nghawa kə'a ta dṽay ḅa!» ka la Yahuda ta ghəṅani.

³⁷ «Tsatsi ta mbanaftá ghul-pata mndu kay guli ná, laviṅ a ta pyaftá Lazar má ṅa kwal kul mtuta ra,» ka sanlaha mataba taṅ.

Vranamta Yesu ta hafu ma Lazar

³⁸ Ka ləglagha tsi ta ṅudufa Yesu. Ka sli'aftá tsi ka lagha ta kulu. Sana galigha ya fuṅ lu ta klam ta wani.

³⁹ «Tanjwalaghwa ya klam ta wani ya,» ka Yesu. «Mghama dā! Nda ghada zi'atani, kabga ma fwada fitikani na manda padamta,» ka Marta, mukumani ma tsa mndu nda mta ya.

⁴⁰ «Mnagha a yu kazlay: Ka zlgħafzlgħa ka ná, dza'a nda ngha ka ta mbrakwa

Lazglafta kə'a kay ra?» ka Yesu nda tsi.

⁴¹ Ka tanjwalaghutá hēṅ ta tsa klam ya. Ka nghanadftá Yesu nda ta luwa, ka'a mantsa: «Da! Ta rfay yu ta kagha, kabga ta zlgħafzlgħa ka ta tawa dā.

⁴² Nda sna yu kazlay: Ta gdagda ka ta zlgħidiftawa dā kə'a. Nziya nza tsi ná, ṅa na mnduha ta widifta na ta mna yu, kada zlgħafta hēṅ,» ka'a.

⁴³ Tahula mnatani ta tsa gwada ya, ka'a nda lwi dagaladagala mantsa: «Lazar! Sabsa,» ka'a.

⁴⁴ Ka sabə tsa Lazar si nda mta ya nda slahwatá səlahani nda dzvuhani, nda patak ma kuma. «Paliṅwapala, ka mbaḅa tsi ta mbaḅa,» ka Yesu nda hēṅ.

Baray mghamha ta vgha ṅa dzatá Yesu

Mat 26:1-5, Mak 14:1-2, Luk 22:1-2

⁴⁵ Mataba tsa la Yahuda si ta lagha da zgwa Mari ya ná, nda ndəgha sanlaha ta zlgħaftá Yesu nghanjər hēṅ ta skwi maga tsi.

⁴⁶ Ka sli'aftá sanlaha mataba taṅ, ka laghwi slanaghatá la Farisa, ka rusanaftá skwi maga Yesu ta hēṅ.

⁴⁷ Lagha la mali ta ghəṅja gwal dra skwi ṅa Lazglafta nda la Farisa, ka tskanatá gwal tsa guma. Ka hēṅ mantsa: «Dagala mazənzəm ta magə tsa mndu ya, waka mu dza'a magay na?

⁴⁸ Ka zlanazla mu ka va magayni katsi ná, dza'a sli'agħuslia mnduha da

zlgħaftá tsatsi, ɲa sagħa la Ruma da zaɗanató hɛga Lazglafta nda mndɛra amu tani,» ka hɛɲ.

⁴⁹ Ka Kayifa ta nzakway tekwa mataba la mali ta ghɛɲa la Yahuda, ya zɓap lu ka mali ta ghɛɲa gwal dra skwi ɲa Lazglafta ma tsa vaku ya, nda hɛɲ mantsa: «Kaghuni wa, haɗ skwi sɲaɲ kuni wa.

⁵⁰ Haɗ kuni ta ndanu ra? Dran mtuta mndu turtuk da manaka mnduha, kaya dza'a zaɗanata lu ta mndɛra mndu nekwnekw,» ka'a.

⁵¹ Tsaw tsa gwaɗa mnɛ tsi ya ná, nda ɗvayni a wa. Ma vɛl tsa nzakwani ka mali ta ghɛɲa gwal dra skwi ɲa Lazglafta ya ná, ka mnutá tsi kazlay: Dza'a mtumta Yesu da mnaka la Yahuda kɛ'a.

⁵² ɲa la Yahuda nda ghɛɲa taɲ a wu, nda nza guli ɲa tskanatá inda zwana Lazglafta ta wiɗatá vgha.

⁵³ Daga baɗu tsa ka dzraftá hɛɲ ta wi ɲa dzata Yesu.

⁵⁴ Tsaya kwal Yesu margáltá vghani baɲluwa mataba la Yahuda. Ka sli'aftá tsi ka lagħwi da sana luwa ta hgɛ lu ka Ifrayim ndusa nda wa mtak. Ka nzatá tsi hada kawadaga nda duhwalhani.

⁵⁵ Ka ndusaktá fitika skalay la Yahuda ta Pak. Ma kɗaku tsa fitika skalu ya, ka sli'adagħatá ndɛghata mnduha tsa haɗik ya da luwa Ursalima, ɲa ghuɓiɲtá vgha taɲ.

⁵⁶ «Ta ndanɛ kuni ná, dza'a sagħasa da vla skalu re, ari

sagħata a wa na?» ka hɛɲ mataba taɲ, ka zba Yesu.

⁵⁷ Tsaw si mnumna la mali ta ghɛɲa gwal dra skwi ɲa Lazglafta nda la Farisa kazlay: Ka wa mndu da sɲaɲtá vli hada tsi ya ná, ka mna tsi ɲa ksafɗa, ka hɛɲ.

12

Pghafta Mari ta urdi ta sɛla Yesu

Mat 26:6-13, Mak 14:3-9

¹ Ta pɗakwa fitik mku' ka maga skala Pak, ka Lagħa Yesu da luwa Betani, ma tsa luwa ta nzaku Lazar, tsa mndu sli'aganap tsi ma mtaku ya kay.

² Ka danatá lu ta skwa zay hada, ka dgɛ Marta. Tekwa tsa Lazar ya mataba tsa mnduha ta nzata ɲa za skwa zay kawadaga nda Yesu ya.

³ Ka klaftá Mari ta hwaraka urda sana fu ta hgɛ lu ka Nar, nda bla dzvani, ka rita litir. Ka pghɛ tsi ta sɛla Yesu, ka takaday nda swida ghɛɲani. Ka vɛrtikanaftá tsa urdi ya ta vli ma inda tsa hɛga ya.

⁴ Ka Zudas Iskaryut zwaɲa Simuɲ, ta nzakway tekwa mataba duhwalha Yesu ta dza'a skwapta ya mantsa:

⁵ «Haɗ lu si ta skwaptá na Urdi na ka tseda vagħa mnduha hkɛn ɗɛrmɛk* ka daganaftá gwal ka pɗu ra?» ka'a.

⁶ Vɛrɗa gwaɗa ta la pɗu a gwaɗɛ tsi wa. Vɛrɗa tsatsi ná, ghali ya kabga ta dza'a tsatsi nda kla'atá tsa skwi ta tskɛ lu ma zlibi da tsi ya.

* 12:5 Ngha ta Yuhwana 6:7.

7 Ama ka Yesu mantsa: «Zlanazla! Ka fata tsi ŋa bađu pada i'i.

8 Gwal pđu ná, tavata kaghuni hahəŋ. I'i, nzata a yu tavata kaghuni ŋa dekdek wu,» ka'a.

Mal dzatá Lazar; ka gwal dra skwi ŋa Lazglafta

9 Snaŋta ndəghata la Yahuda kazlay: Wa'a Yesu ma Betani kə'a, ka sli'adaghata həŋ. Tsa sli'adaghata sli'adagha həŋ ya ná, ta ghəŋa gwada ta Yesu nda ghəŋani a wu, ta kumay həŋ ta nghanjá tsa Lazar sli'aganap Yesu mataba gwal nda rwa ya guli.

10 «Dzatá Lazar guli!» ka la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta kurata,

11 kabga nda ndəgha la Yahuda ta sli'apta mataba taŋ ka laghwi da zlgħaftá Yesu ta ghəŋa gwada ta Lazar.

Lama Yesu da luwa Ursalima

Mat 21:1-11, Mak 11:1-11, Luk 19:28-40

12 Gamahtsimani, ka snaŋta dəmga ta sli'adaghata da tsa vla skalu ya kazlay: Wa'a Yesu ta sagha da Ursalima kə'a.

13 Ka 6al həŋ ta sluhwa zlizlam ka dza'a da guyay ta tvi. Ka həŋ mantsa: «ŋa Lazglafta glaku! Ka tfanaghatfa Lazglafta ta wi ta mndu ta sagha nda hga Mgham. Ka tfanaghatfa Lazglafta ta wi ta Mghama la Isra'ila,» ka həŋ ka hla wi.

14 Manda ya nda vinda, ka mutsaftá Yesu ta zwanja kdih, ka laf tsi tida.

15 «Ma zləŋ kuni ta zləŋ mnduha ma luwa Ursalima,

wa'a Mghama ghuni ta sagha ta zwanja kdih†,» ka'a.

16 Inda tsa skwiha ta magaku ya ná, ta sna a duhwalhani ta klatá ghəŋani karaku wa. Tahula kapanafta lu ta Yesu ma glakwani, ka havaktá həŋ kazlay: Ta ghəŋa tsatsi vindafta lu ta tsa skwi ya kə'a, ka sagha tsa skwi mna lu ma gwada Lazglafta ya magata manda va tsaya guli, ta ghəŋa Yesu.

17 Ka rusu inda tsa mnduha si kawadaga nda Yesu ya ta skwi nghan həŋ, ma fitika sli'aganaptani ta Lazar ma kulu, mataba gwal nda rwa ya.

18 Tsaya kəl mnduha ka sli'adaghata da guyay kabga snaŋta taŋ ta tsa mazəməzə maga tsi ya.

19 «A had sana skwi dza'a magata mu ya na! Nghawa 6a ta inda mnduha ta dza'a mistani,» ka la Farisa mataba taŋ.

Maganatá slna ta Yesu, ka dza'a mistani

20 Mamu la Grek‡ mataba tsa gwal ta sli'adaghata da Ursalima ŋa tsəlbə da Lazglafta ma tsa fitika skalu ya.

21 Ka həŋ mantsa: «Mghama da! Ta kumay ŋni ta guyata nda Yesu,» ka həŋ nda Filip ta nzakway ka mnda luwa Bet-sayda ta hadika Galili.

† 12:15 Ngha ta Zakari 9:9. ‡ 12:20 Ngha ta Yuhwana 7:35.

22 Ka laghu Filip mnanatá Andre, ka sli'aftá həŋ kawadaga ka laghwi mnanatá Yesu.

23 Ka Yesu nda həŋ mantša: «Nda maga fitik dza'a kəl lu ka kapanaftá Zwanja mndu ma glakwani.

24 Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ndleŋw manda va tsaya ta nzata hya nimaya ka dədəm a tsi da hadik ka rwutani. Ka rwurwa tsi, dza'a yaf ya dagala.

25 Mndu ta dva ghəŋani ná, dza'a zadinžada. Ala, ka malaghumala dvafta tsa mndu ya ta Lazglafta ka skwiha ma ghəŋa hadik katsi, dza'a nzulananzula tsa mndu ya ta hafani ŋa kdekedzeŋ.

26 Kata kumay mndu ta magihatá slna ná, ka sawi tsi mista dá, ma tsa vli dza'a nzata i'i ya, hada dza'a nzata tsa mndu ta magihatá slna dá ya guli. Ka ta magihamaga mndu ta slna, dza'a ŋlanafŋla Da dá ta tsa mndu ya,» ka'a nda həŋ.

Mnay Yesu ta gwada ta dza'ani mtaku

27 Ka Yesu mantša: «Ndanana ná, wana nda tsa ŋudufa dá. Sna a yu ta skwi ŋa mnay dá wa. Da! Klapkla ta i'i ma na ghuya danwa na ka yu, tsaw ta ghəŋa tsa ghuya danwa ya klə yu ka saha ta ghəŋa hadik da ghuyay kay guli.

28 Da! Maranmara ta glakwa gha,» ka'a. «Ghadaghada yu ta maranťa glakwa dá, dza'a kdəy yu

ta maray guli,» ka lwi gwadagata daga ta luwa.

29 «Luwa ya ta nəzlata,» ka dəmga ta snay. «Duhwalha Lazglafta ya ta gwadganata,» ka sanlaha.

30 Ama ka Yesu mantša: «Tsa lwi ta gwadagata ya ná, ka ŋa dá a wa, ka ŋa ghuni gwadagata tsi.

31 Ndanana tama, nda maga fitika tsanaghatá guma ta na ghəŋa hadik na. Ndanana dza'a wudidinťa lu ta mghama na ghəŋa hadik na.

32 I'i, badu kapadifta§ lu ta na ghəŋa hadik ya, dza'a tđaktđak yu ta inda mnduha da i'i,» ka'a.

33 Tvi kə'a dza'a mtaku ta mnə tsi ma tsa gwadani ya.

34 «Dza'a nzata ŋa kdekedzeŋ Kristi, ka aŋni taghafta ma deftera zlahu ná, waka kagha tama ta mnay kazlay: Dza'a kapanafkapa lu ta Zwanja mndu kə'a. Wa tsa Zwanja mndu ya?» ka tsa dəmga ya.

35 Ka Yesu mantša: «Ta 6ats nzda tsuwadək karaku mataba ghuni. Tatake'a tsuwadək na ná, Mbadawambada ta mbadə ma tsuwadək, yaha vli da kuzaghunaghata. Mndu ta mbadə ma grum ná, sna a ta vli ta dza'a tsi wa.

36 Zlghafwazlgha ta tsuwadək ta da kaghuni tsi na, kada nzakwa kuni ka zwana tsuwadək,» ka'a nda həŋ. Gwadata Yesu ta tsa gwada ya, ka laghu tsi ka zaghuta di'ij nda həŋ, ka

difaghuta.

Kwalaghuta la Yahuda ta zlg haftá Yesu

³⁷ Kulam nda tsa mazəməzəmhə mamaga tsi ta wa ira tan ya, ka kwalaghutá həŋ ta zlg haftá.

³⁸ Mantsa ya dza'a kəl tsi ka nzakway ta6 ta gwada manda ya mna anabi Isaya kazlay:

«Mghama dá, wa ta zlg haftá gwada ya gwada ŋni?

Wa maranan Mgham Lazglafta ta mbrakwani*?»

³⁹ Skwi kwal həŋ zlg haftá ná, wya tsi ka Isaya mnata guli:

⁴⁰ «Lazglafta ta ghulpintá ira tan,

ka tənanaftá ghəŋa tan,

ŋa kwala tan nghanja nda ira tan,

ŋa kwala tan tsatsafta da mbədaktá həŋ ta vgha tvə i'i

ŋa mbanaftha dá ta həŋ† kə'a,» ka Lazglafta.

⁴¹ Ma tsa fitika nghanja Isaya ta glakwa Yesu ka mnə tsi ta gwada ta ghəŋani‡ ya, mnata tsi ta tsa gwada ya.

⁴² Ma va tsaya ná, mamu ndəghata la mali ta ghəŋa la Yahuda ta zlg haftá Yesu. Ama ka kwalaghutá həŋ ta marantá ghəŋa tan, kabga zləŋa gwada da la Farisa, da talintá lu ta həŋ ma həga tagha skwa tan.

⁴³ Malaghumala dvafta tan ta ghubu da mnduha ka ya da Lazglafta.

Yesu ná, tsuwadəkya

⁴⁴ Ka Yesu klanťá lwi mantsa: «Mndu ta zlg haftá i'i, i'i a zlg haf tsi wu, tsa mndu ta ghunigihata ya zlg haf tsi.

⁴⁵ Mndu nda nghanja ta i'i, nda nghanja ta mndu ta ghunigihata.

⁴⁶ I'i ná, tsuwadək yu, ka saha yu ta ghəŋa hadik kada kwala mndu ta zlg haftá i'i da nzata ma grum.

⁴⁷ Ka nda sna mndu ta gwada mna yu, ka kwalaghutá tsi ta maga slna nda tsi katsi, i'i a dza'a tsa guma ta ghəŋani wu, kabga sa a yu ta ghəŋa hadik ŋa tsa guma wu, sasa yu ŋa mba mnduha ta ghəŋa hadik.

⁴⁸ Mndu ta vziđta ka kwalaghutá tsi ta zlg haftá gwada dá, dza'a tsanaghatsa lu ta guma. Tsa gwadaha gwada yu ya dza'a tsanaghatá guma bađu kdakwa ghəŋa hadik.

⁴⁹ I'i ná, gaghəŋ gaghəŋa dá a ta gwada yu ta gwada wa. Tsa Da ta ghunigihata ya ta mnihatá gwada ŋa gwaday dá, nda ya ŋa ta taghay dá ŋa mnduha.

⁵⁰ Nda sna yu kazlay: Skwi ta mnə tsi ná, ta vlay ta hafu ŋa kdekeden kə'a. Inda skwiha ta mnə yu ná, manda va skwi mniha Da dá ta mna yu,» ka'a.

13

Mbazanata Yesu ta səla duhwalhani

¹ Ta kdavakta fitik lu, gamahtsimani dza'a skala lu ta skala Pak. Nda sna Yesu kazlay: Saghasta fitik dza'a

* 12:38 Nghanja ta Isaya 53:1. † 12:40 Nghanja ta Isaya 6:9-10. ‡ 12:41 Nghanja ta Isaya 6:1.

kəl tsi ka zlanatá na ghəŋa hadik na, ka laghu da Da kə'a. Dvudva tsatsi ta gwal ta zlgħafta ma na ghəŋa hadik na, had' kdavakta d'vutani ta həŋ wa.

² Ka zə Yesu ta skwa zay nda duhwalhani gahawu. Nziya nza tsi, ghadaghada halaway ta hbutá Zudas zwanja Simuŋ Iskaryut ŋa skwaptá Yesu.

³ Nda sna Yesu ka ghəŋani kazlay: Sa daga da Lazglafta yu, dza'a vru da Lazglafta yu kə'a. Nda sna guli kazlay: Fanamfa Lazglafta ta inda skwi ma dzvani kə'a.

⁴ Ka sli'avatá tsi ma tsa vla za skwi ya, ka sudatá tsi ta lgutani, ka klaftá tsi ta ira gwada ka hbivta misti.

⁵ Ka tamtá tsi ta imi ma gli-fiŋ, ka mbambazə tsi ta səla duhwalhani. Ka ta takad' tsi nda tsa ira gwada hbiv tsi misti ya kay.

⁶ Ka lagha tsi ta Simuŋ Piyer. Ka Simuŋ Piyer mantsa: «Mghama dá! Kagha ná, ŋa mbaza səla dá!» ka'a nda tsi.

⁷ «Ta kda a snanja gha ta na skwi ta magə yu na karaku wu, dza'a nda sna ka dazlay,» ka Yesu nda tsi.

⁸ «Kadzen'kadzen, had' ka ta walaŋtá mbaza səla dá wu,» ka Piyer nda tsi. «Ka mbazagha a yu ta səla gha wu, had' ima gha ma i'i wu,» ka Yesu nda tsi.

⁹ Ka'a mantsa: «Mghama dá! Səlahá dá kwen'kwen' a dza'a ka mbazihata tama wu, nda dzvuha dá nda ghəŋa dá tani,» ka Simuŋ Piyer nda tsi.

¹⁰ Ka Yesu mantsa: «Ka

nda mbazambaza mndu, had' ta zbəgəltá mbaza wa. Ba səlahá kwen'kwen' dza'a mbambazanaghuta tsi, kabga tsuwedaka vghani. Tsuwedaka vgha ghuni, tsaw kaghuni demdem a wu,» ka Yesu nda tsi. ¹¹ Nda sna Yesu ta mndu dza'a skwapta, tsaya kəl tsi ka mnay kazlay: Kaghuni demdem a tsuwedaka wu kə'a ya.

¹² Tahula mbambazanataní ta səlahá tan, ka sudglavatá tsi ta lgutani, ka nzəgladatá ka zəgəltá skwi. Ka'a nda həŋ mantsa: «Nda sna kuni ta tsa skwi magə yu ŋa ghuni ya ra?

¹³ «Mndu ta tagha skwi» ŋan'ni ka, «mghama ŋni» ka, ka kuni ta hga i'i. Ta ŋa ghuni tsaya, manda va tsaya yu.

¹⁴ Ka si i'i ta nzakway ka mgham, mndu ta tagha skwi ŋa mndu, mbaza ghuna mbaza yu ta səla ya ní, kaghuni guli ŋa mbazay ghuni mantsa ta ŋa sani nda sani.

¹⁵ Maraghunatá tsaya maraghuna yu, ŋa magay kaghuni guli manda tsa magaghuna yu ya.

¹⁶ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, had' kwalva ta malaghutá mghamani wu, had' mnda ghunay guli ta malaghutá mndu ta ghunafta wa.

¹⁷ Ka nda sna kuni ta tsaya, dza'a rfu kuni kata magay kuni ta slna nda tsi.

¹⁸ Nda kaghuni demdem a ta gwada yu ta tsa gwada ya wu, nda sna yu ta gwal zabap yu. Tsa gwada nda vinda ma defteri ya ná, dina ka maga-

tani mantša. «Mndu ta zə ɲni ta skwa zay kawadaga nda tsi ta lidista.*»

¹⁹ Ka yu ta mnaghunata daga ndanana ma kɔ́aku skwi ka slata. Mantša tama ka slasla skwi ya, ɲa zlgħafta ghuni kazlay: «'I ná, i'i ya» kə'a.

²⁰ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ka tsu'aftsu'a mndu ta mndu dza'a ghunafta yu katsi ná, i'i tsu'af tsi. Ka tsu'aftsu'a tsi ta i'i, tsu'aftsu'a guli ta mndu ta ghunighata,» ka'a.

Sli'a Zudas skwaptá Yesu

Mat 26:20-25, Mak 14:17-21, Luk 22:21-23

²¹ Tahula kɔ́ɲta Yesu ta mana tsa gwadaha ya, ka ghudzawaftá ɲuɔufani, ka'a mantša: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mamu sani ma kaghuni dza'a skwaptá i'i,» ka'a mnananɲta həɲ baz.

²² Ghurghurhur, ka duhwalhani ka nanagha vgha taɲ. Sew sna a həɲ ka ta wa ta mna tsi wa.

²³ Tsaw sani turtuk mataba duhwalhani, tsa ta mamə Yesu ya, tavata Yesu nzana-vata tsi.

²⁴ «Wa na mndu ta gwadə ka ta ghəɲani na na? ka ka dawanta da tsi 6a?» ka Simuɲ Piyer nda tsi nda dzvu.

²⁵ Mantša ya tama, «Waya ní mghama da,» ka tsa duhwal ya fadaghatá ghəɲ da ghuva Yesu ka daway.

²⁶ Ka Yesu mantša: «Tsa mndu dza'a ni'agaftha yu ta ndurzla dafa ka vlanɲta ya

ná, vani tsaya,» ka'a nda tsi. Ka ni'agafthá tsi ta ndurzla dafa ka vlanɲta Zudas zwanɲa Simuɲ Iskaryut.

²⁷ Na gi tsa zlgħafta Zudas ta tsa ndurzla dafa ya, gi lama halaway dida tsa. «Maga misimmisim ta skwi ta kumə ka ta magay,» ka Yesu nda tsi.

²⁸ Had mndu dər ka turtuk mataba tsa gwal ta nzata ka za skwi ya nda sna ka kabgawu kəl tsi ka mnay ɲani mantša wa.

²⁹ Zlah la skwaktá skwi ɲa za skalu, ka la valanɲta skwi ta gwal ka pɔ́u a ka Yesu nda tsi, ka sanlaha ta ndanay, kabga da Zudas zliba tska skwa taɲ.

³⁰ Na zlgħafta Zudas ta tsa ndurzla dafa ya, ka gi sabə tsi dzibil. Rvidik vli ta tsa luwa ya.

Dvuwadva ta vgha ghuni

³¹ Tahula saghwa Zudas dzibil, ka Yesu mantša: «Ndana na ɲlanaftha lu ta Zwanɲa mndu. Ka ɲlanafthá lu ta Lazglafta guli nda ma tsatsi.

³² Ka nda ma tsatsi zlagiginta Lazglafta ta glakwani ya, dza'a mariginmara ma vərda tsatsi ta glakwa zwanɲ guli, dza'a gi magay ndana ndana.

³³ Zwana da, ta 6ats yeyannda da kawadaga nda kaghuni, dza'a zbay kuni ta i'i. Manda va ya mnana yu ta la Yahuda kazlay: Lavin a kuni ta 6hata ma vli ta dza'a yu wu kə'a ya, manda tsaya ta mnaghunanɲta yu ta kaghuni guli ndana.

³⁴ Wana lfida zlahu ta vlaghunata yu. Dvuwadva

* 13:18 Ngha ta Zabura 41:10.

ta vgha ghuni sani nda sani. Manda va ya d̄vu i'i ta kaghuni ya, d̄vuwađva kaghuni guli ta vgha ghuni sani nda sani.

³⁵ Ka ta d̄vuđva kuni ta vgha ghuni sani nda sani katsi, ta tsaya dza'a s̄naŋta m̄nduha kazlay: Duhwalha đa kuni kə'a,» ka'a.

Mnay Yesu ta krughuva Piyer

Mat 26:31-35, Mak 14:27-31, Luk 22:31-34

³⁶ Ka Piyer mantsa: «Mghama đa! dza'a diga ka na?» ka'a nda tsi. «Laviŋ a ka ta ɓhata da tsa vli ta dza'a yu ya ndanana wu, dazlay ya, dza'a ɓhaɓha ka mista đa,» ka Yesu nda tsi.

³⁷ Ka Piyer mantsa: «Mghama đa! kabgawu dza'a kwal yu laviŋta ɓhata mista gha ndana na? Dər ŋa dzatá i'i tsi, fafa yu ta vgha đa ka ŋa gha,» ka'a nda tsi.

³⁸ Ka Yesu mantsa: «Va kahwathwata, fafa ka ta vgha gha ŋa đa ra? Kahwathwata ka yu ta mnaghata, ma kđaku vazak wahata ná, hkən s̄la dza'a mnata ka kazlay: Sna a yu ta na m̄ndu na wu, kə'a nda i'i,» ka'a.

14

Nda ma Yesu tva dza'a da Da

¹ Ka Yesu nda duhwalhani kay guli mantsa: «Yaha ŋuđufa ghuni da tđu, fafwafa ta ghəŋa ghuni ta Lazglafta faf kuni guli ta ghəŋa ghuni ta i'i.

² Nda ndəgha vla nzaku ma həga ga Da đa, ka má hađ

tsi mantsa wu, má mnaghunamna yu. Dza'a nda sli'a yu da payaghunatá vli.

³ Tahula laghwa đa ka payaghunatá vli, dza'a vragavra yu, ŋa hlay đa ta kaghuni tavata i'i. Ŋa mutsafta kaghuni guli ta nzaku ma vli dza'a nzata i'i, ka'a.

⁴ Wya nda sna kaghuni ta vli ta dza'a yu, nda sna kuni ta tvi guli,» ka'a.

⁵ Ka Tuma mantsa: «Mghama đa, sna a ŋni ta vli ta dza'a ka wu, waka aŋni dza'a s̄naŋta tvi?» ka'a nda tsi.

⁶ Ka Yesu nda tsi mantsa: «I'i tvi, i'i kahwathwata, i'i hafu. Hađ m̄ndu dza'a laviŋta lami da həga ga Da, ka nza a tsi nda tvə i'i wa.

⁷ Ka nda sna kuni ta i'i dza'a nda sna kuni guli ta Da đa. Ndanana ná, nda sna kuni, nda ngha kaghuni guli,» ka'a nda tsi.

⁸ Ka Filip mantsa: «Mghama đa! Maraŋnamara ta tsa Da ya, ka zđafta ŋuđufa ŋni,» ka'a nda tsi.

⁹ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Nda kđa fitika đa kawadaga nda kaghuni Filip ná, ta sna a ka ta i'i ra? Ka nda ngha m̄ndu ta i'i ná, nda ngha ta Da. Waka ka dza'a mnay kazlay: Maraŋnamara ta Da kə'a na?»

¹⁰ Zlghaf a ka kazlay: Ta nzaku ma Da i'i, Da guli ta nzaku ma i'i kə'a ra? Nana gwadaha ta mnaghunata yu na ná, ma ghəŋa đa a ta kla'ata yu wa. Tsa Da ta nzaku ma i'i ya ta maga tsa slnaha ya.

¹¹ Fafwa fa ta ghəŋa ghuni

ta skwi ta mnaghunata yu ka-zlay: I'i ta nzaku ma Da, Da guli ta nzaku ma i'i kə'a ya. Fafwafa ta ghəŋa ghuni dər ta ghəŋa tsa slnaha yeya tsi.

12 Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mndu ta zlgħaftá i'i, dza'a magay tsatsi guli ta slna ta magə yu. Dza'a magay ka malaghuta kabga nda sli'a i'i da Da da.

13 Mantsa tama, inda skwi dza'a kuni dawəŋta nda hga da, dza'a magay yu, kada marəŋta Da ta glakwani nda ma zwan.

14 Ka dawəŋdawa kuni ta sana skwi nda hga da, dza'a magay yu,» ka'a.

Dza'a ghunaga ghuna Da ta Sulkum nda ghuḅa

15 «Ka dʋudʋa kuni ta i'i, dza'a snasna kuni ta zlahuha da.

16 I'i, dza'a daway yu da Da ta sana mndu ŋa ghunəgaghunatani ŋa nzatani ŋa dekdek kawadaga nda kaghuni ŋa kata kaghuni.

17 Tsa mndu ya ná, Sulkuma kligiŋtá kahwathwata ya. Laviŋ a mndu ma ghəŋa hadik ta tsu'afta wa. Laviŋ a həŋ ta snəŋta guli wa. Kaghuni nda sna kaghuni, kabga ta gdata kawadaga nda kaghuni, dza'a gdavagda ŋa dekdek ma ŋudufa ghuni.

18 I'i, zlaghunata a yu manda zwana tawakri wu, dza'a vragaghavra yu da kaghuni.

19 Ta ɓats nzda da, nghanja a mnduha ma ghəŋa hadik ta i'i wa. Kaghuni ya, dza'a

nda ngha kuni ta i'i, kabga ta nzakw nda hafu i'i, dza'a nzata nda hafu kaghuni guli.

20 Bađu tsaya dza'a snəŋta kuni kazlay: Ta nzaku ma Da i'i, ta nzaku ma i'i kaghuni, i'i guli ta nzaku ma kaghuni yu kə'a.

21 «Ka ŋanaŋa mndu ta zlahuha da ka snata, tsaya mndu ta dʋutá i'i. Dza'a dʋudʋa Da da ta tsa mndu ta dʋutá i'i ya. I'i guli dza'a dʋudʋa yu ŋa maranəŋta da ta nzakwa da,» ka'a.

22 «Kinawu ka kagha dza'a maravata da aŋni, kul maravata ka da mnduha ta ghəŋa hadik na?» ka Zuda, Zudas Iskaryut ya a wa.

23 Ka Yesu nda tsi mantsa: «Ka dʋudʋa mndu ta i'i, dza'a ŋanaŋa ta gwada da, dza'a dʋudʋa Da da ta tsatsi guli. ŋa sagha ŋni nda Da da tani ŋa nzakwa ŋni ga taŋ.

24 Ka dʋu a mndu ta i'i wu katsi, ŋana a ta gwada da wu, nana gwada ta mnaghunata yu ta snə kuni na ná, kla a ma ghəŋa da a yu wu, tsa Da da ta ghunigihata ya ta mnihata.

25 «Mnaghunamna yu ta tsaya ta wana yu kawadaga nda kaghuni na.

26 Tsa mnda kata mndu dza'a saha ya, Sulkum nda ghuḅa ya dza'a ghunagata Da nda hga da. Tsatsi dza'a taghaghunaftá inda skwi, ŋa havaghunaktá inda gwada managhuna yu.

27 «Zdaku ya ta zlaghunəŋta yu*. Zdakwa da ya ta vlaghunata yu. Vla a yu ŋa ghuni

* 14:27 Ngha ta Isaya 9:5.

manda ya ta vlə mnduha ma ghəŋa hadik wa. Yaha ŋudufa ghuni da tđu, yaha kuni da zləŋ.

²⁸ Nda sna kuni ta gwada mnaghuna yu kay, “nda sli'a yu, dza'a vragaghavra yu da kaghuni.” Ka ta đvay kuni ta i'i katsi ná, dza'a rfay kuni ta rfu ta ghəŋa má snaŋta ghuni kazlay: Nda sli'a yu da Da kə'a, kabga mal Da ka i'i.

²⁹ Wana yu ta mnaghunata tsa skwiha ya ndanana ma kđaku həŋ ka slata, kada zlghafta kuni ta skwi ta mnaghunata yu, slarə tsi.

³⁰ Had gwada ta dagala ta ŋa mnaghunata da wu, kabga wya tsa ghwadaka mghama na ghəŋa hadik na ya ta sagha. Tsaw laviŋ a ta ŋraptá i'i wa.

³¹ Dina ka snaŋta mnduha ta ghəŋa hadik kazlay: Đvudva yu ta Da kə'a. Inda skwiha ta magə yu guli ná, manda va ya mniha Da ta maga yu. Sli'afwasli'a hadna mbadma,» ka'a.

15

Yesu vərda fwa Inabi

¹ «I'i vərda fwa inabi, Da da mnda hvay. ² Inda dzva fu ta dzuslafta ta i'i, kul had ta yaku ná, ta tsinŋtsa. Inda dzva fu ta dzuslafta ta i'i ta yaku guli na, ta sladafslada ŋa sgəglavaghata yakwani.

³ Ghadaghada tsa gwada ta mnaghunata yu ya ta sladaftá kaghuni.

⁴ Gđavawagda nda ndi'atá vgha ta i'i manda ndi'atá i'i nda kaghuni ya. Laviŋ a

dzva fu ta yafta ka ndi'a a tsi ta dughwan wa. Mantša kaghuni guli, laviŋ a kuni ta magatá sana skwi ka gđava a ndi'atá kaghuni ta i'i wa.

⁵ I'i fwa inabi, kaghuni dzvuhani, mndu ta gđavata ndi'atani ta i'i manda i'i nda tsatsi ya, dza'a yaf ya tsatsi rgədzəb. Ka had i'i wu, laviŋ a kuni ta magatá sana skwi wa.

⁶ Ka gđava a ndi'atá mndu ta i'i ná, dza'a wudidiŋ wuda lu manda dzva fu ŋa ghwalutani, ŋa hlaftá tsa dzvuhani ya, ka pghamta ma vu, ŋa drutani.

⁷ Ka gđavagda ndi'atá kaghuni ta i'i, ka gđavagda gwada da guli ma kaghuni katsi, dawawadawa ta inda skwi ta kumə kuni, dza'a mutsay kuni.

⁸ Ka rgədzəb ta yafta kuni ta maray kuni kazlay: Duhwalhani aŋni kə'a, tsaya dza'a maraŋtá glakwa Da da.

⁹ Đvudva i'i ta kaghuni manda va ya đvu Da da ta i'i ya. Gđavawagda ma đvutá mnda da.

¹⁰ Ka ta snasna kuni ta zlaha da, dza'a gđavagda kuni ma đvutá mnda da. Manda tsaya snata i'i ta zlaha Da da, kəl i'i ka gđavata ma đvutá mndani.

¹¹ «Mnaghunamna yu manda va tsaya kada yifafta rfa da ma kaghuni, ŋa ndəghafta rfa kaghuni guli.

¹² Wya zlaha da ta mnaghunata yu, đvuwadva ta vgha ghuni sani nda sani manda va ya đvu i'i ta kaghuni ya.

¹³ Had sana đvutá mndu ta malaghuta ta ghəŋa vlata

mndu ta hafani na grahani wa.

¹⁴ Ka ta magay kuni ta skwi ta mnaghunata yu ná, nda nza kuni ka graha da.

¹⁵ Hgəgla a yu ta kaghuni ka kwalvaha wu, kabga sna a kwalva ta skwi ta magə danahəgani wa. Graha da ta hga i'i ta kaghuni, kabga inda skwi taghaf yu da Da da ná, snaghunamsna yu.

¹⁶ Kaghuni a ta zbaptá i'i wu, i'i ta zabaptá kaghuni, ka faghunaghatá slna na magay, na yaftha ghuni, na gdavata tsa yakwa ghuni ya. Mantasa tama, dza'a vlaghunavla Da da ta inda skwi dza'a kuni dawanta nda hga da.

¹⁷ Skwi ta mnaghunata yu ná, ka dvuta kuni ta vgha ghuni sani nda sani,» ka'a.

Kwalaghuta ghəna hadik ta i Yesu nda duhwalhani

¹⁸ Ka Yesu mantasa: «Ka ta husanhusa kuni ta mnduha ta na ghəna hadik na katsi, tinəl i'i ta husantá hən ka kaghuni.

¹⁹ Ka má na ghəna hadik na ka ghuni katsi, má dza'a dvafdva mnduha ta na ghəna hadik na ta kaghuni, kabga na tan kuni mazlay. Zabapzaba yu ta kaghuni, ka hligintá kaghuni mataba mnduha ta ghəna hadik. Ta ka na mnduha ta ghəna hadik a kaghuni wu, kəl kuni ka husantá hən.

²⁰ Havakwahava ta gwada mnaghuna yu. "Malaghu-mala a kwalva ka Maləmani wa." Ka si ghuydipghuya mnduha ta danwa, dza'a ghuyay

hən na kaghuni guli. Ka si snasna hən ta gwada da, dza'a snay hən ta na ghuni guli.

²¹ Ta gwada ta i'i dza'a maga hən ta tsaya na ghuni, kabga sna a hən ta mndu ta ghunighata wa.

²² Ka má sna a yu wu, ka má had gwada walaŋ yu ta mnanatá hən wu, má had dmakwa tan wa. Ndanana tama, lavgliŋ a hən ta mnay kazlay: Had dmakwa nni wu kə'a wa.

²³ Ka ta husanhusa yu ta mndu, ta husanhusa Da da ta tsa mndu ya guli.

²⁴ Ka má maga a yu mataba tan ta slnaha ya kul walaŋtá sani ma mndu ta magata wu katsi, má had dmakwa tan wa. Ndanana, nda ngha hən ta slnaha da, ka husantá yu ta hən nda Da da tani.

²⁵ Tsaw slasla tsaya mantasa ya, na nzakwa tsa gwada nda vinda ma deftera zlaha tan ta mnay kazlay: Ka bətbət husanta* yu ta hən kə'a ya, manda va tsaya nzakwani.

²⁶ «Tsa mnda kata kaghuni dza'a saha ya, Sulkum ta kligintá kahwathwata ya dza'a saha daga da Da. Dza'a mnay ta gwada ta i'i.

²⁷ Kaghuni guli, dza'a mnay kuni ta gwada ta i'i, kabga kawadaga kuni nda i'i, daga ka yawu zrafta mu ta nzaku,» ka'a.

16

¹ Ka Yesu mantasa: «Managhuna mana yu ta tsa skwiha ya, kada kwala kuni

* 15:25 Ngha ta Zabura 35:19, 69:5.

zlanavatá zlgħay nda ṅudufa ghuni.

² Dza'a taliṅtala lu ta kaghuni ma hēga tagħa skwa la Yahuda. Tsaya ya a vani wu, ta sagħasa fitik dza'a kəl mnduha dza'a pslatá kaghuni ka ndanay kazlay: Na skwi maga mu na ná, magamaga mu ta skwi ta zdəganatá Lazglafta kə'a.

³ Mantsa ya dza'a maga həṅ, kabga sna a həṅ ta dər Da, dər i'i wu,» ka'a.

Dza'a sasa Sulkum nda għuḅa

⁴ Ka'a guli mantsa: «Ka sagħasa tsa fitik ya, dza'a havakhava kuni ta skwiha managhuna yu. Tsaya kəl yu ka managhunatá tsahaya. Ta kawadaga yu nda kaghuni kwal yu ka mnaghunata daga tanṅaṅ.

⁵ Ndanana dza'a da mndu ta ghunigiha yu. Sew had ya mataba ghuni ta daway kazlay: Dza'a da wa ka na kə'a wa.

⁶ Ama ma mnaghunanta da, ka gurđutá ṅudufa ghuni.

⁷ Kahwathwata na skwi ta mnaghunata yu na. Mal ma na lagħwi dza'a lagħu yu na kata ta kaghuni. Ka lagħu a yu wu, sata a tsa mndu dza'a kata kaghuni ya da kaghuni wa. Ka lagħula yu, dza'a ghunəgaghuna ghuna yu.

⁸ Ka sasa tsi, dza'a mnanamna ta mnduha ta ghəṅa hadik ta krughuva tanṅ ta ghəṅa skwi ka dmaku nda ya ta ghəṅa skwi tđukwa, nda ya ta ghəṅa skwi ka guma.

⁹ Ta nanay mnduha ta ghəṅa hadik ta ghəṅa tanṅ ta ghəṅa skwi ka dmaku, kabga kwala tanṅ kul zlgħaftá i'i.

¹⁰ Ta nanay mnduha ta ghəṅa hadik ta ghəṅa tanṅ ta ghəṅa skwi tđukwa, kabga nda sli'a i'i da Da, nghəglanṅa a kuni ta i'i wa.

¹¹ Ta nanay mnduha ta ghəṅa hadik ta ghəṅa tanṅ ta ghəṅa skwi ka guma, kabga nda ghada tsanagħatá guma ta ghwadaka mghama na ghəṅa hadik na.

¹² «Ta dagala skwi má ṅa managhunata da, tsaw laviṅta a kuni ta ṅafta ndana wa.

¹³ Ka sasa tsa Sulkum ta mnigiṅtá kahwathwata ya, dza'a snaghunamsna ta inda kahwathwata. Gwada ma ghəṅani a dza'a kla'ata tsi ka mnay wa. Inda skwi dza'a snanṅa tsi, dza'a tsi mnay, ṅa mnaghunatani ta skwi dza'a slaku ta kəma.

¹⁴ Tsatsi dza'a maranṅa glakwa da, kabga skwi da i'i dza'a tsu'afṅa tsi ṅa mnay ṅa ghuni.

¹⁵ Inda skwa Da da ná, ṅa da ya. Tsaya kəl yu ka mnaghunata kazlay: Skwi da i'i dza'a klafta tsi ṅa mnay ṅa ghuni kə'a ya,» ka'a.

Dza'a mbədavafmbəda taw ka għuḅasu

¹⁶ Ka'a guli mantsa: «Ta bəts nzda, nghəglanṅa a kuni ta i'i wa. Bats nzda guli, dza'a nghəglanṅa kuni ta i'i [kabga nda sli'a yu da Da,]» ka'a.

17 Ka sanlaha ma duhwalhani mataba hahəŋ hahəŋ mantsa: «“Ta βets nzda nghəŋlaŋta a kuni ta i'i wu, βats nzda guli ná, dza'a nghəŋlaŋgha kuni i'i guli. Nda sli'a yu da Da,” ka'a ná, gwada wu tsa gwada ya ta gwadamata tsi na?»

18 «“Ta βets nzda” ka'a ya ní, nu ghəŋ tsaya ma gwada tama? Sana a amu ta skwi ta kumə tsi ta mnay wu,» ka həŋ.

19 Daslafta Yesu ta skwi ta kumə həŋ ta daway da tsi, ka'a nda həŋ mantsa: «Ta dadawavustá kuni mataba ghuni ta ghəŋa skwi mnə yu kazlay: Ta βets nzda nghanja a kuni ta i'i wu, βats nzda guli, dza'a nghəŋlaŋgha kuni ta i'i kə'a ya ra?»

20 Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dza'a taway kuni ta taw, dza'a naday kuni ta ghəŋ, ta rfu mnduha ta ghəŋa hadik ta rfu. Dza'a gurdaku nɟufufa ghuni, njanutá tsa gurdatá nɟufufa ghuni ya ka rfu.

21 Ka saghasa fitika dgakwa marakw ná, ta ghuyay ta danwa ta basay. Na gi yatani ta tsa zwan ya, gi zanaptani ta tsa ghuya danwani ya. Ta rfay ta rfu katakata, kabganhanjani ta mnda sɛla ta saha ta ghəŋa hadik.

22 Mantsa ya ta basa kaghuni ndanana guli. Tsaw ta dza'a guyaku amu, njanrfay ghuni ta rfu. Had mndu dza'a lavinjá klaghutá tsa rfu ya da kaghuni wa.

23 «Ka saghasa tsa fitik ya, had kaghuni dza'a dawanta

skwi nda dawa da i'i wa. Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dza'a vlaghunavla Da ta inda skwi. Dza'a kuni dawanta nda hga da.

24 Kulam gwatna had sana skwi ta kdə dawanta kuni nda hga da wa. Dawawadawa dza'a mutsay kuni, kada ndəghafta nɟufufa ghuni da rfu,» ka'a.

Ghubasapta Yesu ta ghəŋa hadik

25 Ka'a guli mantsa: «Ka mahdihdi mnaghunata yu ta tsa gwada ya. Dza'a saghasa fitik dza'a kwal yu mnəgəlta mantsa njanaghuni, njanaghunanta da ta skwi tsidid ta ghəŋa Da.

26 Ma tsa fitik ya, kaghuni ka ghəŋa ghuni dza'a dawa skwi da Da nda hga da, dər maga a i'i ta du'a da tsi njanaghuni.

27 Vərda Da kaghəŋani ná, ta dvay ta kaghuni kabga ta dvay kaghuni ta i'i. Grafgra kaghuni guli kazlay: I'i ná, sa daga da Lazglafta yu kə'a.

28 Sli'af daga da Da i'i ka saha ta ghəŋa hadik. Ndanana guli, wana yu ta sli'afta ta ghəŋa hadik ka vru da Da,» ka'a.

29 Ka duhwalhani mantsa: «Had mahdihdi ma na tama wa. Wya zlra ka ta kliginjá ghəŋa gwada.

30 Ndanana tama, nda sna njan kazlay: Nda sna ka ta inda skwi kə'a. Ma kdəku mndu ka dawanta skwi da kagha, nda sna kagha ta skwi ta kumə tsi ta daway. Tsaya kəl anjan ka zlghafta kazlay: Sa daga da

Lazglafta kagha kə'a,» ka həŋ nda tsi.

³¹ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ndanana zlra kaghuni ta zlgħafta 6a?

³² Wya fitik ta sagha, nda ghada va saghani katək ŋa wutsata ghuni ta vgha, ta ksə ya ta tvani ta ksə ya ta tvani, ŋa zlidivata ghuni turtukwa da. Tsaw kahwathwata ná, turtukwa da a yu wu, kabga kawadaga ŋni nda Da.

³³ Managhunamana yu ta inda tsaha ya, kabga ŋa mutsafta ghuni ta zdaku ma nzakwa guyata vgha ghuni nda i'i. Dza'a ghuyay mnduha ta ghəŋa hadik ta danwa ŋa ghuni. Ka nzata kuni drusa. I'i, ghuḅasapghuḅasa yu ta mbrakwa na ghəŋa hadik na,» ka'a.

17

Ndabay Yesu ta dzvu ta ghəŋa duhwalhani

¹ Tahula gwadata Yesu ta tsa gwadaha ya, ka ng-hadaftá tsi nda ta luwa. Ka'a mantsa: «Da, nda maga fitik! Maranmara ta glakwa zwanja gha ŋa maran̄ta zwanja gha guli ta glakwa gha.

² Vlan̄vla ka ta mbraku ta ghəŋa inda mnda səla, ŋa vlan̄tani ta hafu ŋa kdekeden̄ ta gwal pgham ka ta həŋ ma dzvani.

³ Hafu ŋa kdekeden̄ ná, tsaya snan̄ta tan̄ ta kagha. Kagha vərda Lazglafta turtuk, nda snan̄ta tan̄ ta mndu ya ghunaga ka ta nzakway ka Yesu Kristi.

⁴ Maran̄mara yu ta glakwa gha ta ghəŋa hadik, kd̄in̄kda yu ta magatá slna ya vliha ka ŋa magay.

⁵ Ndanana tama Da ná, ŋlidif ŋla da kagha manda nzatá nzakwa da si ta kul zlraftá ghəŋa hadik ya.

⁶ Snanamsna yu ta hga gha ta gwal hligin̄ ka ma ghəŋa hadik ka vlihata ya. Si ka ŋa gha həŋ, ka hlaftá ka ta həŋ ka vlihata. Ka snatá həŋ ta gwada gha.

⁷ Ndanana ná, nda sna həŋ kazlay: Inda skwi ya vliha ka ná, sagha da kagha kə'a.

⁸ Mnanamna yu ta həŋ ta gwada ya mniha ka, tsu'aftsu'a həŋ. Nda sna həŋ dar kazlay: Daga da kagha sagha yu kə'a, zlgħafzlgħa həŋ guli kazlay: Kagha ta ghunighata kə'a.

⁹ «Ta ghəŋa hahəŋ ta maga yu ta du'a, maga a yu ta du'a ta ghəŋa p̄dakwa mnduha ma ghəŋa hadik wa. Ta ghəŋa hahəŋ ta maga yu ta du'a, kabga ŋa gha həŋ.

¹⁰ Inda tsaha ta nzakway ka ŋada ya ná, ŋa gha həŋ. Inda tsaha ta nzakway ka ŋa gha ya guli ná, ŋa da həŋ. Ta mar-avamara glakwa da ma həŋ.

¹¹ «Ta hadi'i ma ghəŋa hadik wa. Hahəŋ ná, tata ghəŋa hadik həŋ. Ta dza'a da kagha i'i. Da da, kagha ta nzakway nda ghuḅa, ŋanaŋa ta həŋ nda mbrakwa gha. Nda mndərga tsa mbraku vliha ka ya, kada nzakwa həŋ ka mndu turtuk manda nzakwa u ka mnda turtuk ya.

12 Ma tsa nzakwa dá kawadaga nda hən ma ghəŋa hadik ya ná, si ta nghay yu ta hən nda mbrakwa gha ya vliha ka. Nanaŋa yu ta hən, had ya ta zadavaghuta wu, ba ya ta nzakway nda fa ŋa zwaduta, ŋa kdɪntá skwi ya nda vinda ma defteri yeya ta zadapta.

13 Ndanana dza'a da kagha yu. Manda tsaya ta mna yu ma na nzakwa dá tata ghəŋa hadik na, kada ndəghafta rfa dá ma hən.

14 Mnamamna yu ta gwada gha ta hən. Tsaya kəl hən ka husantá mnduha ma ghəŋa hadik, manda nzakwa i'i kul had ka ŋa ghəŋa hadik ya.

15 Ndəba a yu ta dzvu da kagha ŋa hlaptá hən ma ghəŋa hadik wa. Ama nghay yeya dza'a ka ngha hən da katkata tsa ghwadak ya.

16 Manda nzakwa i'i kul had ka ŋa ghəŋa hadik ya ná, manda tsaya nzatá nzakwa hahən, nza a hən ka ŋa ghəŋa hadik wa.

17 Niŋna ta hən ka ŋa gha, nda ma kahwathwata. Gwada gha ná, kahwathwata nzakwani.

18 Manda ya ghunaga kagha ta i'i ta ghəŋa hadik ya, i'i guli, ta ghunay yu ta hahən ta ghəŋa hadik.

19 I'i faghafa yu ta ghəŋa dá ka ŋa tan, kada nzakwa hahən guli ka ŋa gha kahwathwata.

20 «Ta ghəŋa na hahən na yeya a ta maga yu ta du'a wu, ta magay yu ta du'a guli ta ghəŋa gwal dza'a zlghafta i'i

nda ma gwada tan,

21 kada nzakwa hən demdem ka mnda turtuk. Da! Ka nza hən ka yakwa u manda guyatá u, kagha ma i'i, i'i ma kagha ya. Ka nza hən ka mnda turtuk ŋa mnay mnduha ma ghəŋa hadik kazlay: Kagha ta ghunigihata kə'a.

22 «I'i, ŋlanafŋla yu ta hən, manda tsa ŋlidifta kagha ya, kada nzakwa hən ka mndu turtuk, manda nzakwa u ka mndu turtuk,

23 i'i ma hahən, kagha ma i'i ya. Manda tsaya dza'a kəl hən ka nzakway kahwathwata ka mndu turtuk, kada snaŋta mnduha ma ghəŋa hadik kazlay: Kagha ta ghunigihata, dɪvudɪva kagha ta hən manda ya dɪvu kagha ta i'i guli ya kə'a.

24 Da! Tsəna mnduha vliha ka na ná, ta kumay yu ta nza-kwa tan ma vli ya nza i'i, ŋa nghay tan ta glakwa dá ya vliha kagha, kabga dɪvudɪva ka ta i'i daga ta kul zlraftá ghəŋa hadik.

25 Da dá! Tudukwa nzakwa kagha, tsaw sna a mnduha ma ghəŋa hadik ta kagha wa. I'i, nda sna yu ta kagha, na hana guli, tsatsaftsatsa hən kazlay: Kagha ta ghunigihata kə'a.

26 Snanamsna yu ta kagha ta hən, ta dza'a snəglanamsna yu ta hən, kada nzamta tsa dɪvu dɪvaf ka ta i'i ya ma hən, ŋa nzamta i'i ma hən guli,» ka'a.

18

Ksafta sludziha ta Yesu

Mat 26:47-56, Mak 14:43-50, Luk 22:47-53

¹ Tahula kđiŋta Yesu ta tsa gwadaha ya, ka sli'aftá tsi nda duhwalhani ka laghwi ta 6la lika Sedruŋ. Mamu sana kwambalu mantša vli ya, ka lamə tsi dida kawadaga nda həŋ.

² Nda sna tsa Zudas ta dza'a skwapta ya guli ta tsa vli ya, kabga snusna Yesu ta lagha da tsa vli ya kawadaga nda həŋ.

³ Ka hlanaftá la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la Farisa ta sludziha, nda gwal ta ngha həga Lazglafta, ta Zudas. Ka sli'aftá həŋ nda huzla vulu nda huzla vulu, nda pelapela nda pelapela, nda pinatá vu nda pinatá vu. Ka lagha həŋ da tsa gam ya.

⁴ Manda ya nda sna Yesu ta skwi dza'a slanaghata, ka sli'aftá tsi da gəma həŋ. Ka'a mantša: «Wa ta zbə kuni na?» ka'a nda həŋ.

⁵ Ka həŋ mantša: «Yesu mnda la Nazaret ya ta zbə ŋni,» ka həŋ nda tsi. «I'i nana,» ka'a nda həŋ. Ta sladu tsa Zudas ta dza'a skwapta ya kay tavata həŋ.

⁶ Na tsa mnay Yesu nda həŋ kazlay: I'i nana kə'a ya, dəm turtuk ka həŋ vraghuta nda ga muhul hul, ka zlambutá həŋ siy ta hadik.

⁷ «Wa ta zbə kuni ka kuni ka na?» ka'a dawglaŋta da həŋ. «Yesu mnda la Nazaret ya ta zbə ŋni,» ka həŋ.

⁸ «Vada nana a ka yu nda kaghuni kay ra! Ka si i'i ta zbə kuni ya ní, zlanawa nanaha

na tsa, ka laghwa hahəŋ,» ka Yesu nda həŋ.

⁹ Kəl tsi ka mnay mantša ya ná, ŋa nzakwani manda va tsa gwada mnə tsi kazlay: Had ya dər turtuk zadanaŋhu yu mataba gwal ya vliha ka wu kə'a ya, ya.

¹⁰ Mamu kafay da Simuŋ Piyer, ka tsəhagaptá tsi ka tsanamtá sani ma kwalva mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, ka tsaghutá sləməŋani nda ga zeghwi. Malkus hga tsa kwalva ya.

¹¹ Ka Yesu mantša: «Vranamvra ta kafaya gha da kupakani. Ra a ka say da ta leghwa ghuya danwa ya vliha Da da wu ka ka rki na?» ka'a nda Piyer.

Kladaghata la sludzi ta Yesu da Hana

¹² Lagha tsa tskatá sludziha ya nda mghamha taŋ tani, nda la Yahuda ta ngha həga Lazglafta ya, ka ksaftá Yesu, ka habaghutá həŋ ta dzvuhani.

¹³ Ka klaghatá karku da Hana ta nzakway ka dzidza Kayifa. Tsa Kayifa ya ta nzakway ka mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ma tsa vaku ya.

¹⁴ Tsa Kayifa ya tsa ta vlaŋtá hidaku ta la Yahuda kazlay: Draŋ mtuta mndu turtuk da mnaka mnduha, ka ya da zadanaŋta lu ta inda mndəra mndu* kə'a ya kay.

* 18:14 Ngha ta Yuhwana 11:49.

Duhwala Yesu a yu wu, ka Piyer

Mat 26:69-70, Mak 14:66-68, Luk 22:55-57

¹⁵ Ka sli'aftá i Piyer nda sna duhwal, ka dza'a ta hula Yesu ta hula Yesu. Tsa sana duhwal ya ná, nda sna tsa mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ya. Ka lamə tsi mista Yesu da daʔi ma huɗa həga ga tsa mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ya,

¹⁶ ta sladaghutá Piyer ma bli ta watgha. Ka vragaptá va tsa duhwal snaŋ mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ya, da gwadganatá tsa marakw ta ngha watgha ya. Ka hgadamtá tsi ta Piyer.

¹⁷ Ka'a nda tsi mantsa: «Tekw a kagha mataba duhwalha tsəna mndu na guli wu ri?» ka tsa marakw ka kwalva ta ngha watgha ya nda Piyer. «Tekw a i'i mataba taŋ wu,» ka Piyer.

¹⁸ Ka vanaghatá kwalvaha nda gwal ta ngha həga Lazglafta ta vu, ka slinə həŋ, kabga mtaŋ vli. Ka lagha Piyer guli da slinganatá həŋ.

Daway Hana ta gwada da Yesu

Mat 26:59-66, Mak 14:55-64, Luk 22:66-71

¹⁹ Ka'a nda tsi mantsa: «I wa duhwalha gha na? Nahgani ta taghə ka ŋa mnduha na?» ka tsa mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ya, nda Yesu.

²⁰ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Banluwa si ta mna yu ta gwada ŋa inda mndu ma həga tagha skwa la Yahuda nda ya ma həga Lazglafta.

Ma vli ta tskavata inda la Yahuda si ta gdata yu ta tagha skwiha. Had sana skwi mna yu kdekkekdek wa.

²¹ Kabgawu ta kəl kagha ka dawaya da i'i na? Dawa da gwal si ta sna tsa skwi ta mnə yu ŋa taŋ ya 6a. Nda sna hahəŋ dīnadīna ta skwi mnana yu ta həŋ,» ka'a nda tsi.

²² Na tsa mnata Yesu mantsa ya, ka sli'aftá sani mataba tsa gwal ta ngha həga Lazglafta ya, ka lagha dgharuntá Yesu. «Mantsa ta zlgaha ka ta wi ŋa mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ra?» ka'a nda tsi.

²³ Ka Yesu mantsa: «Ka mamu ghwadaka skwi mna yu ya kay, mnamanmna. Ala ka si tdukwa gwada mna yu, kabgawu ta kəl lu ka dza i'i na?» ka'a nda tsi.

²⁴ Ka ghunaftá Hana nda va tsa habatá dzvuhani ya da tsa Kayifa ta nzakway ka mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ya.

Duhwala Yesu a yu wu, ka Piyer kay guli

Mat 26:71-75, Mak 14:69-72, Luk 22:58-62

²⁵ Ma tsa fitik ya, hada Simuŋ Piyer ta slinutá vwani. «Tekw a kagha mataba duhwalha tsəna mndu na guli wu ri?» ka lu nda tsi. «Siga! had i'i mataba taŋ wu,» ka Piyer ka wadutá vli.

²⁶ «Ngha a yu ta kagha kawadaga nda tsəna mndu na ma gam ra?» ka sani mataba kwalvaha tsa mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ya. Tsatsi ná, la taŋ

ma tsa mndu tsanaghu Piyer ta sləmənani ya, ya.

²⁷ «Siga yu, i'i a wu!» ka Piyer ka wadutá vli kay guli. Ka gi wahatá vazak.

Daway Pilat ta gwada da Yesu

Mat 27:1-2,11-14, Mak 15:1-5, Luk 23:1-5

²⁸ Gasərdək, ka klaftá hən ta Yesu ga Kayifa, ka klaghata da həga dagala ga nūmna la Ruma. Lamə a vərda hahən da tsa həga ya wu, da nriŋtá hən ta vgha taŋ makəd hən ka za skala Pak.

²⁹ Tsaya kəl Pilat nūmna la Ruma ka sabi dzibil da slanaghatá hən. Ka'a nda hən mantsa: «Nu va ghwadaka skwi maga na mndu na ka kuni ka na?» ka'a.

³⁰ Ka hən mantsa: «Ka má nza a tsi ka mndu ta mag-atá dmaku wu katsi ná, má klaghak a nni wu,» ka hən nda tsi.

³¹ «Klawakla va kaghuni, ka dza'a kuni da tsanaghatá guma manda ya mna zlahaghuni,» ka Pilat nda hən ta ghənani. «Vlanəna a lu ta tva dzatá mndu wu,» ka la Yahuda zlghanaftawani.

³² Mantsa ya dza'a magakwa skwiha na ya gwadə Yesu ta ghənani kə'a dza'a mtaku ya.

³³ Ka vraghatá Pilat da daḅa həga, ka hgadamtá tsi ta Yesu. «Mghama la Yahuda kagha ra?» ka'a dawənəta da tsi.

³⁴ Ka Yesu mantsa: «Kagha ta ndanapta ma ghənə gha re, ari sanlaha a ta mnaghatá i'i na?» ka'a nda tsi.

³⁵ «I'i! La Yahuda yu ra? Laghuni, nda maliha ta ghənə gwal dra skwi nə Lazglafta ta klaktá kagha da i'i, nahgani maga ka ya katək na?» ka Pilat nda tsi.

³⁶ Ka Yesu mantsa: «Ga mghama da ná, nə na ghənə hadik na a wa. Ka má nə na ghənə hadik na tsi katsi, má lmalma kwalvaha da, má nə kwala lu klagaghatá i'i da gwal dagaladagala mataba la Yahuda. Tsaw nə na ghənə hadik na a ga mghama da wu,» ka Yesu.

³⁷ «Tsaw va mgham kagha rke?» ka Pilat nda tsi. «Manda va tsa mna ka ya, Mgham yu. Yaya lu ta i'i nə sagha mnanəntá kahwathwata ma na ghənə hadik na. Inda mndu ta nzakway ka nə kahwathwata ná, ta snay ta gwada da,» ka Yesu.

³⁸ «Nahgani kahwathwata na?» ka Pilat nda tsi.

Guma dzatá Yesu

Mat 27:15-31, Mak 15:6-20, Luk 23:13-25

Tahula tsa, ka səglap tsi dzibil slanaghatá la Yahuda. Ka'a mantsa: «Slanagha a yu ta skwi prək nə dzatá tsəna mndu na wa.

³⁹ Ya wya ta snusna yu ta gdata ta zlighunistá mndu turtuk ma gamak ma fitika skala Pak ya, ta kumay kuni ta slighunista da ta mghama la Yahuda ra?» ka'a nda hən.

⁴⁰ Ka hən mantsa: «Tsatsi a nə zliŋta wa, Barabas katsi,» ka hən hləglaftawi. Tsaw tsa Barabas ya ná, gənda ya.

19

¹ Tahula tsa, klagaghawa tsa Yesu ya ka sløvapta kuni nda krupi, ka Pilat.

² Lagha la sludzi ka daftá teki, ka fanamta ma ghəŋ manda zewzewa, ka sudanavatá həŋ ta lguta má mgham mgham ka dva guli.

³ «Zgutsa ŋa gha mghama la Yahuda,» ka həŋ gavadaghata tavatani, ka dadgharay.

⁴ «Ndana tama wana yu dza'a kləgaghunapta dzibil, kada grafta kuni kazlay: Slanagha a yu ta sana skwi prək ka dzatá na mndu na wu kə'a,» ka Pilat səglap dzibil slanaghatá la Yahuda.

⁵ Ka sabə Yesu nda zewzewa teki ma ghəŋ, nda sudatá lguta má mgham mgham ta vgha. «Wana tsa mndu ya,» ka Pilat nda həŋ.

⁶ Na gi nghay la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal ta ngha həga Lazglafta, «zləŋaftá! zləŋaftá!» ka həŋ hlaftawi. «Klawakla kaghuni ka zləŋafta kuni, kabga slanagha a yu ta skwi dekdek prək ka dzata wu,» ka Pilat nda həŋ.

⁷ «Mamu zlahu ŋni. Ka tsa zlahu ya ná, dzata! ka'a, kabga Lazglafta yu kə'a fatá ghəŋani,» ka la Yahuda zlghanaftawi.

⁸ Snaŋta Pilat ta tsa gwađa ya, ka ksəglaftá zləŋ katakata,

⁹ Ka lamə tsi da dađa həga. «Sagha ga ka na?» ka'a dawaŋta da Yesu. Sew zlghanaf a Yesu ta wani wa.

¹⁰ «Zlgha a ka ta wa da wu? sana a ka kazlay: Lavinlava yu ta zlighista, lavinlava yu ta zləŋaftá kagha kə'a wu ra?» ka Pilat nda tsi.

¹¹ «Had' sana skwi lavin ka ta ghəŋa i'i, ka ya vlagha Lazglafta a tsi wa. Tsaya kəl dmakwa tsa mndu ta vlatá i'i ma dzva gha ya, ka malaghutá ŋa gha dmaku,» ka Yesu nda tsi.

¹² Hada tama, ka zbə Pilat ta tvi ŋa zliŋta. «Ka zliŋzla ka ta tsəna mndu na ná, gra Sezar a ka wa. Ka mgham a i'ira, ka mndu guli ná, ghuma mgham Sezar tsa mndu ya,» ka la Yahuda.

¹³ Snaŋta Pilat ta tsa gwadaha ya, «kladapwakla ta Yesu dzibil,» ka'a. Ka nzaftá tsi ta vla tsa guma ma sana vli ta hgə lu ka Pave. Tsa Pave ya, Gabasla ta hga lu nda gwađa Hebru.

¹⁴ Mahtsim skala Pak ka lu, ta ghwanə a fitik ma ghəŋ wu, ka Pilat nda la Yahuda mantsa: «Wyawa mghama ghuni,» ka'a.

¹⁵ «Ŋa dzatá! Ŋa dzatá! Zləŋafta ta udzu» ka həŋ hlaftá wi. «Ka zləŋaghunafta yu ta mghama ghuni ta udzu?» ka Pilat nda həŋ. «Had' sana mghama ŋni ta ghəŋa Sezar wu, ka la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta.»

¹⁶ Lagha Pilat ka vlanťá həŋ ta Yesu ŋa zləŋafta ta udzu.

Dalafta la sludzi ta Yesu ta udza zləŋay

Mat 27:32-44, Mak 15:21-32, Luk 23:26-43

Ka tsu'uwaghutá həŋ ka klaghata.

17 Ka klə Yesu ta udzu ŋa zləŋa ghəŋani, ka sabi ma huđa luwa ŋa dza'a da sana vli ta hgə lu ka «vla ghudzifa ghəŋ.» «Gwalgwata» ta hga lu ta tsa vli ya nda gwada Hebru.

18 Ma tsa vli ya zləŋafta həŋ ta Yesu ta udzu. Ka zlanənavatá həŋ ta sanlaha ma mnduha his guli tavata Yesu, ma takataka ka həŋ zləŋamtá Yesu.

19 Vindafwa vinda ta skwi ka fagata kuni ta ghəŋa tsa udzu ya, ka Pilat. «Yesu mnda la Nazaret mghama la Yahuda,» ka lu vindafta.

20 Nda ndəgha la Yahuda ta dzanəftá tsa skwi vindaf lu ya, kabga ndusa nda luwa tsa vli zləŋaf lu ta Yesu ya. Nda gwada Hebru, nda gwada Latəŋ, nda gwada Grek vivindafta lu ta tsa skwi ya.

21 «Má vinda a ka kazlay: Mghama la Yahuda kə'a wa. "I'i mghama la Yahuda" ka'a, ka ka má vindafta,» ka la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta mataba la Yahuda nda Pilat.

22 «Skwi ghada i'i ta vindafta ná, nda vinda,» ka Pilat zlghanaftawani ta həŋ.

23 Tahula zləŋafta la sludzi ta Yesu ta udzu, ka hlaftá həŋ ta lguthani, ka daganapta fwad ta həŋ ta həŋ. Ka klaftá həŋ ta dzampani ya gaf lu mantša daga ta ghəŋ dikw ta hadik kul had'iri tida ya guli.

24 «Ma kwahanap mu ta na dzampa na, vzamavza ta vindima ŋa ngha mndu dza'a zuta,» ka la sludzi mataba hahəŋ hahəŋ. Tsa skwi maga la sludzi ya ná, magamaga həŋ manda skwi nda vinda ma defteri kazlay:

Ka daganaptá həŋ ta lgutha da,
ka vzə həŋ ta vindima ta ghəŋa dzampa* da kə'a ya,
tsaya skwi maga la sludzi.

25 Ndusa nda tsa vli zləŋaf lu ta Yesu ya, ka sladaktá i mani, nda mukumani ma mani, nda Mari markwa Klupas, nda Mari makwata luwa Magdala.

26 Nghay Yesu ta mani, kə'a kə'a ná, wya tsa duhwal ta dvu tsi ya ta sladu tavatani. Ka'a mantša: «Ma! Wya zwanə gha,» ka'a.

27 «Wya ma gha!» ka'a nda tsa duhwal ya guli. Daga ma tsa fitik ya, ka klaghatá tsa duhwal ya da tan.

Mtakwa Yesu
Mat 27:45-56, Mak 15:33-41, Luk 23:44-49

28 Tahula tsa, manda snəŋta Yesu kazlay: Nda kda inda skwi tama kə'a, «ndala ta kuzlihata†!» ka'a, ŋa nzakwani manda ya nda vinda ma defteri.

29 Tsaw ma tsa vli ya, mamu wuda ima inabi masmasa. Ka sli'aftá sana sludzi ka klaftá susu, ka tsughumamta ma tsa ima inabi masmasa ya, ka hbunəta

* 19:24 Ngha ta Zabura 22:19. † 19:28 Ngha ta Zabura 22:16, 69:22.

ta wa dafa, ka tsghadafta funta ta wa wubisima Yesu.

³⁰ «Nda dza ghəŋa inda skwi tama,» ka Yesu tapanar tsi ta tsa ima inabi masmasa ya. Ka dzagatá tsi ta ghəŋ, ka sabə hafu mida.

Sliglatá Yesu

³¹ Bađu luma madagala ŋa gi lamə da Sabat magakwa tsa skwi ya. Va a la mali mataba la Yahuda ta slanaghata Sabat ta tsa mnduha ya ta udzu wa. Tsa Sabat ya ná, sana mghama fitik ya. Ka sli'aftá həŋ ka laghwi da daway da Pilat ŋa balanaptá səlahá taŋ ŋa hligiŋtá həŋ ta udzu.

³² Ka lagha la sludzi da balanaptá səlahá tsa mnduha his zlanəŋava lu tavata Yesu ya.

³³ Ta lagha həŋ ta Yesu, kə'a ka həŋ ná, nda ghada mtatani. Ka zlanəŋtá həŋ ta balanaptá səlahani.

³⁴ Ka sliglanavatá sani ma tsa sludziha ya ma ŋwazliḅ nda gupani, ka gi mbəzagaptá us nda imi.

³⁵ Tsəna mndu ta vinda na skwiha ta maguta na ná, nda ngha tsatsi nda irani. Kahwathwata gwadani guli. Nda sna tsatsi kazlay: Kahwathwata ta mnə tsatsi kə'a. Mnay ta mnə tsi ná, kada zlgħafta kaghuni guli.

³⁶ Magamaga tsa skwiha ya mantsa, ŋa nzakwani manda ya nda vinda ma defteri kazlay: Had' ghudzifani dza'a

ḅlanaptaḅ lu dər turtuk wu kə'a ya.

³⁷ Ka lu vindafta ma sana vli guli ná, «dza'a nghana-vangha həŋ ta tsa mndu sliglanavaḅ həŋ nda gupa ya» kə'a.

Pađamtá Yesu

Mat 27:57-61, Mak 15:42-47, Luk 23:50-56

³⁸ Tahula tsa, mamu sana mnda la Arimate ta hgə lu ka Yusufu, ta nzakway ka duhwala Yesu makḁekmakḁek kabga zləŋa la Yahuda. Ka sli'aftá tsi ka laghwi dawaftá mbla Yesu da Pilatus. Ka zlanəŋtá Pilat ta tvi, ka lagha tsi klaghatá tsa mbla Yesu ya.

³⁹ Ka lagha Nikwademu, tsa mndu si ta lagha da slanaghatá Yesu girvidik ya kay. Ka lagha tsi nda klatá laḅatá urdi ka hpuhpu ta hgə lu ka Mir nda Alwes.

⁴⁰ Ka klaftá həŋ ta mbla Yesu, ka masanavatá rḁi ka urdi, ka mbsamtá həŋ ma wu-pay manda ya snu la Yahuda ta magay ta paḁə həŋ ta mnda taŋ.

⁴¹ Tsaw ma tsa vli kəl lu ka zləŋafta ya, mamu sana gam. Ma tsa gam ya, mamu kulu ta ka lfid ta kul walaŋta lu ta pađamtá mndu mida.

⁴² Ndusa nana, ka həŋ ka pađamtá Yesu ma tsa klu ya, kabga tsaya fitik ta kəl la Yahuda ka paya vgha ŋa lami da Sabat.

20

Ta had' Yesu ma kulu wa
Mat 28:1-8, Mak 16:1-8,

Luk 24:1-12

1 Wræk tgha gasærdæk badu dæmas, ta kzau'kzau' a vli, ka lagha Mari makwa ta Magdala ta kulu. Kə'a kə'a ná, taŋwalaghutaŋwala lu ta klam ta wa tsa kulu ya.

2 Ka sli'aftá tsi nda hwaya ka laghwi slanaghatá i Simuŋ Piyer nda tsa sana duhwal ta dvu Yesu ya. «Klapkla lu ta mbla Mghama mu ma kulu, sna a ŋni ta vli fam lu wu,» ka'a.

3 Ka sli'aftá i Piyer nda tsa sana duhwal ya, ka laghwi ta kulu.

4 Ka sli'aftá hæŋ his his nda hwaya. Tsaw mal tsa sana duhwal ya ta hwaya ka Piyer, ka tiŋlaghutá tsi ta bhadaghata ta kulu.

5 Bhadaghatani má ŋa lamani, lamə a wa. Ka bukwatá tsi ka nghə dida. Kə'a kə'a ná, wupay yeya ksufa ta hadik.

6 Ka bhadaghatá Simuŋ Piyer nda hul nda hul, ka lamə tsi da tsa kulu ya. Kə'a kə'a ná, wupay yeya ksufa ta hadik,

7 nda tsa patak si wanam lu ta Yesu ma ghəŋ ya. Tsa patak ya ná, ma sana vli tsaya ŋusafa guli kawadaga nda tsa wupay ya a wa.

8 Ka lamə tsa duhwal si ta bhadaghata taŋtaŋ ya kay guli. Ka nghanatá tsatsi guli, ka zlghaftá tsi.

9 Tsaw si ta graf a hæŋ ta skwi mna defteri kazlay: Dza'a sli'agapsli'a Yesu mataba gwal nda rwa kə'a wa.

10 Ka vraghutá tsa duhwalha his ya dzagha taŋ.

Maranta Yesu ta ghəŋani da Mari makwa ta Magdala

Mat 28:9-10, Mak 16:9-11

11 Ka nzaghutá Mari ma bli ta wa tsa kulu ya ka taw. Ta taw tsi ta tsa taw ya ná, ta bukwatá tsi ka nghə da tsa kulu ya.

12 Ka nghanťá tsi ta duhwalha Lazglafta his, ta nzaku ma tsa vla si fatá mbla Yesu ya. Sani nda tvə ghəŋ, sani nda tvə səla.

13 «Nya ta taw ka ní makwa na?» ka hæŋ nda tsi. «Mghama da ya klagha lu, sna a yu ta vli fam lu wu,» ka'a nda hæŋ.

14 Ta mnə tsi ta tsaya, ka mbədavatá tsi. Ka nghanťá tsi ta sana mndu ta sladu hada. Tsatsaf a tsatsi kazlay: Yesu ya kə'a wa.

15 «Nya ta taw ka ní makwa na? Wa ta zbə ka na?» ka Yesu nda tsi. Na mndu nda na gam na ya ka tsatsi sizlay. «Mghama da, ka si kagha ta klaghata, mnihamna ta vli fam ka, ka dza'a yu da klay» ka'a.

16 «Mari!» ka Yesu hgəŋta, ka mbədavatá tsi. «Rabum» ka'a nda tsi. Manda mnay kazlay: Mnda taghadiftá skwi kə'a ya nda gwada Hebru.

17 «Ma ŋiha ka, ta laf a yu da Da da karaku wu, la da mnay ŋa zwanama da kazlay: Ta dza'a da Da da ta nzakway ka Da ghuni yu, da Lazglafta ta nzakway ka Lazglafta ghuni ya yu guli,» ka Yesu nda tsi.

18 «Nda ngha yu ta Mgham Yesu,» ka Mari makwata

Magdala sli'afra ka laghwi da mnay ŋa duhwalha. Ka rusu tsi ŋa taŋ ta skwi mnana tsi.

Maranta Yesu ta għəŋani da duhwalhani

Mat 28:16-20, Mak 16:14-18, Luk 24:36-49

¹⁹ Gahawu bađu va tsa dəmas ya, ka tskavatá tsa duhwalha ya ma həga. Ka ŋərzlaftá həŋ ta watgha kabga ta zləŋay həŋ ta la mali mataba la Yahuda. «Ka nza zdaku kawadaga nda kaghuni,» ka Yesu lami da taba taŋ.

²⁰ Mnatani mantša ya, ka marananta tsi ta dzvuhani nda ŋwazliḃani ta həŋ. Ka rfu tsa duhwalha ya ta rfu ng-haŋər həŋ ta Mgham Yesu.

²¹ «Ka nza zdaku kawadaga nda kaghuni. Manda ya ghunaf Da ta i'i ya, mantša ya ta ghuna i'i ta kaghuni guli,» ka Yesu nda həŋ guli.

²² Tahula mnatani ta tsaya, «tsu'uwawatsu'uwa ta Sulkum nda ghuḃa,» kə'a vusludanaghatá həŋ.

²³ «Gwal dza'a planata kuni ta dmakuha taŋ, dza'a planapla lu ta dmakuha taŋ. Gwal dza'a kwalaghuta kuni ta planatá dmakuha taŋ, hađ lu dza'a planatá dmakuha taŋ guli wa,» ka'a.

Maranta Yesu ta għəŋani da Tuma

²⁴ Tsaw hađ Tuma ta nzakway ka mbuhwali tekwa mataba tsa duhwalha ya hada ta lagha Yesu wa.

²⁵ «Nda ngha ŋni ta Mghama mu Yesu,» ka tsa pđakwa duhwalha ya nda tsi. «Ka

ngaha a yu ta miviđa pusa ta dzvuhani, ka ksanṭa da nda ndəfiŋa da ta vla tsa pusaha ya, ksanṭa yu guli nda dzva da ta ŋwazliḃani wu, hađ yu ta zlgħafta dekdek wa,» ka Tuma nda həŋ.

²⁶ Tghas fitik tahula tsa, ka nzəglatá duhwalha Yesu ma həga, kawadaga Tuma nda həŋ bađu tsa. Ka ŋərzlaftá həŋ ta watgha. Ka lamə Yesu da taba taŋ. «Ka nza zdaku kawadaga nda kaghuni,» ka'a nda həŋ.

²⁷ «Wya dzvuha da ksanṭsa nda ndəfiŋa gha, wya ŋwazliḃa da guli, ksanṭsa nda dzva gha, ka zlanṭa ka ta dga ghəŋ, ka zlgħafta ka nda ŋuduf,» ka'a nda Tuma.

²⁸ «Kagha ta nzakway ka Mghama da, kagha ta nzakway ka Lazglafta da guli,» ka Tuma zlgħanaftawi.

²⁹ «Zlray gha ta zlgħaftá tsa ḃa kabga ngħanta gha ta i'i? Rfu da gwal ta zlgħaftá i'i, kul ngħantá həŋ ta i'i,» ka Yesu nda tsi.

Kabgawu kəl lu ka vindafatá na defteri na?

³⁰ Ta traku mazəməzəmagəgla Yesu ta kəma duhwalhani kul vindaku ma na defteri na.

³¹ Nana vinda a lu na ná, vinda a vinda lu ŋa zlgħafta ghuni kazlay: Yesu ná, Kristi ya, Zwanṭa Lazglafta ya guli kə'a. Ka zlgħafzlgħa kuni ta tsatsi, dza'a mutsay kuni ta hafu nda ma tsatsi.

21

Maranĵa Yesu ta ghəŋani da duhwalhani

¹ Tsəbakw fitik tahula tsa, ka marglavatá Yesu da duhwalhani ta wa drəfa Tiberyad. Wya kə'a maravata:

² Ta nzaku i Simuŋ Piyer nda Tuma ta hgə lu ka mbuhwali ya, nda Natanayel mnda luwa la Kana ta hadika Galili, nda zwana Zebedi, nda sanlaha ma duhwalhani his, ka skwa turtuk.

³ «Dza'a tuma klipa dá yu,» ka Simuŋ Piyer nda həŋ. «Nda sli'a aŋni mista gha guli,» ka hahəŋ guli nda tsi. Ka sli'aftá həŋ ka laghwí, ka lamə həŋ da kwambalu. Kurzliŋ hana taŋ ndiri badu tsa, ksaf a həŋ ta klipi dər ka turtuk wa.

⁴ Tsadakwa vli gasərdək, ka lagha Yesu sladata ta wa tsa drəf ya. Tsəmaf a duhwalhani kazlay: Tsatsi ya kə'a wa.

⁵ «Mamu klipi ksaf kuni ri zwani?» ka Yesu nda həŋ. «Had wu,» ka həŋ nda tsi.

⁶ «Wudadawa kadəŋa ghuni ta slərpa kwambalu nda ga zeghwí ya, dza'a mutsay kuni,» ka'a nda həŋ. Ka wudadatá həŋ. Ka traptá həŋ ta tdagafta kabga ndəghatani nda klipi.

⁷ «Mgham Yesu ya tane, ka tsa duhwal ta dvu Yesu ya,» nda Piyer. Na tsa gi snanĵa Simuŋ Piyer kazlay: Mgham Yesu ya kə'a ya, ka favatá tsi ta lgutani kabga si sudinŋsuda ka tuma klipi, ka vzadatá tsi ta vgha da drəf.

⁸ Ka vragaghutá tsa sanlaha ma tsa duhwalha ya ma kwambalu, nda tda tsa kadəŋ nda ndəghatani nda klipi ya. Si di'inaghu a həŋ katakata wa. Ka mitir dərmaek yeya ri kaki nzakwa taŋ nda wa sgam.

⁹ Ta sli'agaptá həŋ ma kwambalu, kə'a ka həŋ ná, mamu tsatá vu hada nda klipi tida nda buradi.

¹⁰ «Kligiswakla ta tsa klipiha kasaf kuni ya,» ka Yesu nda həŋ.

¹¹ Ka lamə Simuŋ Piyer da kwambalu, ka tdagaptá tsi dzibil ta tsa kadəŋ nda ndəghatani nda klipi bərzləzla ya. Dərmaek nda hutaf mbsak hkən mida gwagwatani. Kulam nda va tsa nzakwani mantša ya ná, ratsanap a ta tsa kadəŋ ya wa.

¹² «Sawa da za skwa zay!» ka Yesu nda həŋ. Had ya mataba tsa duhwalha ya ta walanĵá dawanta kazlay: Wa kagha na kə'a wu, kabga nda sna həŋ kazlay: Mgham Yesu ya kə'a.

¹³ Ka lagha Yesu klaftá tsa buradi ya, ka daganafatá həŋ, daganafha ta klipi ta həŋ guli.

¹⁴ Mahkəna maravata Yesu tsaya da duhwalhani manda sli'agaptani nda hafu mataba gwal nda rwa.

I Yesu nda Piyer

¹⁵ Tahula zuta taŋ ta skwa zay, ka Yesu mantša: «Simuŋ zwanĵa Yuhwana! Dvuđva ka ta i'i, ka malaghutá ŋa nanaha na ra?» ka'a dawanta da Simuŋ Piyer. «Aŋi Mghama dá, nda sna

kagha kazlay: Ta d̄vay yu ta kagha kə'a,» ka'a zlgħanaftá wani. «Ka ngħa ka ta zwana tuwakħa da,» ka Yesu nda tsi.

¹⁶ «Simuŋ zwaŋa Yuhwana! D̄vud̄va ka ta i'i?» ka Yesu nda tsi kamahis. «Anĵi Mghama da! Nda sna kagħa kazlay: Ta d̄vay yu ta kagħa» kə'a, ka Piyer nda tsi. «Ka ngħa ka ta tuwakħa da,» ka Yesu nda tsi.

¹⁷ «Simuŋ zwaŋa Yuhwana! Ta d̄vay ka ta i'i?» ka'a nda tsi ka mahkən. Ka kuzlanaftá tsi ta Piyer ta ŋuduf na tsa d̄away Yesu ka mahkən kazlay: Ta d̄vay ka ta i'i ra kə'a ya. «Mghama da, nda sna kagħa ta inda skwi, nda sna kagħa guli kazlay: Ta d̄vay yu ta kagħa kə'a,» ka'a nda tsi. «Ka ngħa ka ta tuwakħa da,» ka Yesu nda tsi.

¹⁸ «Kahwathwata ka yu ta mnaghata, ma fitika nzakwa għa ka duhwal, kagħa ka ghəŋa għa ta hba banava għa misti, ka dza'a għa da vli ta kumə ka. Ka hwaluhwala ka, dza'a pghapgha ka ta dzvuha għa ŋa nzdagħafta sana mndu ta banava għa, ka kla kagħa da vli kul kumə ka ta dza'a,» ka'a.

¹⁹ Tsa gwadaha mnə tsi ya, tvi ka Piyer dza'a mtaku ŋa vla glaku ŋa Lazglafta ya mnə tsi. «Mbadā mista da,» ka'a nda tsi tahula tsa.

I Yesu nda sana duhwal ya d̄vu tsi

²⁰ Kə'a ka Piyer mbədavata ná, ta sagħasa tsa duhwal d̄vu Yesu ya mista taŋ. Tsatsi tsa duhwal ta fadagħatá ghəŋ da ghuva Yesu, ma fitika nzata

taŋ ka za skwa zay, ka d̄aw tsi kazlay: Mghama da! Wa va na mndu dza'a skwaptá kagħa na na? kə'a yeya.

²¹ «A ki na duhwal na tama Mghama da, nahgani dza'a slanagħatá tsatsi?» ka Simuŋ Piyer nda Yesu, ngħər tsi ta sagħa tsa duhwal ya.

²² «Ka nzanza nda hafu ha ka vrakta da, ka yu nda tsi ní, nu ta ngħaghata mida na? Sli'a kagħa mista da ŋa għa ba,» ka Yesu nda tsi.

²³ Ka tutá tsa gwadā ya mataba gwal zlgħay nda ŋuduf kazlay: Mtəta a tsa duhwal ya wu kə'a. Mtəta a wa a mna Yesu ŋa Piyer wa. Wya kə'a mnay: «Ka nzanza nda hafu ta vragatá yu, a ka ka yu nda tsi ní, nu ta ngħaghata mida na» kə'a skwi mna tsi.

²⁴ Va na duhwal ta mna na gwadaha na ta vindaf̄ta. Nda sna mu guli kazlay: Kahwathwata gwadani kə'a.

Dzatá ghəŋa gwadā

²⁵ Nda ndəgha sanlaha ma skwiha magəgla Yesu. Ka má ka vivindaf̄ vivinda lu ta indani ká lu katsi ná, graf a yu kazlay: Má dza'a ŋafŋa ghəŋa hadik ta tsa defteriha má dza'a vivindaf̄ta lu ya kə'a wa.

Slna gwal ghunay

1 Ari Nərma dá Tawfilus,

Ma tan̄taña deftera dá ná, rusaghaf rusa yu ta inda skwi ya maga Yesu, nda skwi ya si ta tataghə tsi n̄a mnduha daga ma zraftani,

2 ha ka sagma ta fitik kəl lu ka klaghata ta luwa. Ma kdaku tsi ka n̄laghatá ta luwa na, vlan̄vla ta zlahuhani nda mbrakwa Sulkum nda ghuḅa ta mnduha ya zabap tsi ka gwal ghunay.

3 Tahula mtutani, ka marə tsi ta vgha n̄a tan̄ nda tvi kavghakavgha. Ta traku skwiha maranan̄ tsi ta hən̄ n̄a granaftá hən̄ kazlay: Nda hafu yu kə'a. Fwad̄mbsak fitikani ta mamaranan̄tá vgha ta hən̄, ka mna gwada ta ghəṇa ga mghama Lazglafta.

4 «Yaha kuni zaghuta di'in̄ nda Ursalima. Ka nzata kuni hada ka kzla skwi ya taghunaf Lazglafta ta imi ta sləmən̄, manda ya snan̄ kuni ma wa dá,» ka'a vlan̄ta zlahu ta hən̄ ma sana fitik ta zə hən̄ ta skwa zay.

5 «Nda imi si ta maga Yuhwana ta batem. Ma fitik kwitikw, kaghuni ná, dza'a magaghunafmaga lu ta batem nda Sulkum nda ghuḅa,» ka'a nda hən̄.

6 «Mghama dá, ma na fitik na dza'a sladanaf ta ka ta ga mghama la Isra'ila ra?» ka tsa gwal ghunay ta tskavata tavatani ya dáwan̄ta da tsi.

7 «Nghaghunan̄ a snan̄ta ka ta wati luwa, nda ya ka ta wati fitik tsafta Da ta ga mgham ya ta nghanata wa.

8 Kaghuni, dza'a mutsay kuni ta mbraku sarə Sulkum nda ghuḅa ta ghəṇa ghuni. N̄a nzakwa ghuni ka masləm̄tsəka dá ma luwa Ursalima, nda ya ta hadika Zudiya, nda ya ta hadika Samari, nda ya ta kdavakta ghəṇa hadik demdem,» ka Yesu nda hən̄.

9 Tahula mnata Yesu ta tsa gwadaha ya, ka kapə tsi ta vgha, ka zaghuta ta luwa, ta nghaynghay hahən̄ demdem, ka zamtá tsi ma ghwayak ta wa ira tan̄.

10 Ta tsa fitika pghata tan̄ ta iri ka ngha sli'ani ta luwa ya, gi ka zlagaptá sana mnduha his tavata hən̄ nda sudata lguta n̄usliṇ̄ ta vgha tan̄.

11 Ka hən̄ nda hən̄ mantsa: «Mnduha la Galili, kabgawu ta kəl kuni ka pgha iri ta luwa na? Tsa Yesu klap lu mataba ghuni, ka klaghata ta luwa ya ná, dza'a vragavra manda va tsa nghay nghə kuni ta sli'ani ta luwa ya,» ka hən̄.

12 Ka sli'aftá tsa gwal ghunay ya ta ghwá ta hgə lu ka Ghwá Zaytuṇ̄ ya, ka vraghuta da luwa Ursalima. Tsa ghwá ya ná, ndusa nzakwani nda Ursalima. Minti hkən̄mbsak ta magata lu ta mbaḅa manda sli'af ta hada.

13 Bhadaghata tan̄ da Ursalima, ka n̄laghatá hən̄ da sana dzuguvi banagha lu ta ghəṇa sana həga, ma vli sunə hən̄ ta tska vgha. Wya

tša hahəŋ ya: I Piyer, nda Yuhwana, nda Yakubu, nda Andre, nda Filip, nda Tuma, nda Bartelemi, nda Mata, nda Yakubu zwanja Alfe, nda Simuŋ mnda zlu'a ghwa, nda Yuda zwanja Yakubu, na həŋ.

¹⁴ Hahəŋ demdem, ta ts kay həŋ ta vgha inda fitik ŋa maga du'a. Kawadaga həŋ nda sanlaha ma mi'aha, nda i Mari mani ma Yesu, nda zwamani ma Yesu tani.

¹⁵ Bađu sana fitik, ma tša fitik ta ts kə həŋ ta vgha ya, ka ts kavatá gwal zlg hay nda ŋuduf ta magay həŋ ta dər mək nda hisamsak. Ka Piyer sli'avata mataba taŋ mantsa:

¹⁶ «Zwanama da, nda ra ka magakwa skwi ya mna Sulkum nda ghuḅa ma defteri nda ma wa Dawuda ta ghəŋa Zudas, ta nuta ka mnda kla kəma ŋa mnduha ya ta ksaf tá Yesu ya.

¹⁷ Si tek w tsatsi mataba amu, si mamu slnani mataba va tša slna ta magə amu ya guli.

¹⁸ Nda tša tsedi plana lu ma vəl dzatani ta mndu ya, ka skwata tsi ta vwah. Ka dədəgatá tsi nda ga ma ghəŋghəŋ ka pslutá huḁani pḁah. Mbəlaḁaḁ, ka harani saghwi ta daḁi.

¹⁹ Ka snanaghatá tsi ta inda mnduha ma Ursalima, kəl həŋ ka tsanaftá hgu ta tša vwah ya nda gwada taŋ ka "Hakəldama," manda mnay kazlay: Vwaha nasa kə'a ya.

²⁰ Wya skwi ta dzaŋə lu ma deftera Zabura:

"Dza'a nuna həgani ka kufik, haḁ mndu dza'a nzamta mida wa."

Ka'a guli na:

"Sana mndu dza'a klafta slnani* kə'a," na skwi nda vinda ma defteri.†

²¹⁻²² Tsaya tama, dina ka sganaghatá sana mndu tavata amu, ŋa nzakway ka masləm tsəka sli'agapta ya sli'agap Mghama mu Yesu. Tša mndu ya ná, nda nza ka tsi ka mndu ya si ta gḁata ta dza'a mista mu ta inda haḁikha ya ranaf mu kawadaga nda Mghama mu Yesu, zlafta ta fitika maganafta Yuhwana ta batem, ha ka sagha ta fitik kəl lu ka kləgadamaghuta ka laghu ta luwa,» ka'a.

²³ Mantsa tama, ka pghatá lu ta mnduha his. Tša mnduha ya ná, i Yusufu ta hgə lu ka Barsaba, ta hgay lu guli ka Yustus, nda Matiyas həŋ.

²⁴ Ka ndəḁə həŋ ta dzvu, ka həŋ mantsa: «Mghama da, nda sna kagha ta ŋudufa inda mnduha. Maraŋnamara ta ya zbap kagha mataba na mnduha his na,

²⁵ ŋa maga slna mnda ghunay ta nzakway ka vla Zudas, ta zlanavata ka laghu da ksa tvi ya kumaŋ tsi ya,» ka həŋ.

²⁶ Ka vzə həŋ ta vindima. Ka kluta vindima ta Matiyas. Ka gwafta tsi ta vgha kawadaga nda tša gwal ghunay ghwanpḁə ndeŋ ya.

2

Saha Sulkum nda ghuḅa

* 1:20 Ngha ta Zabura 69:26 nda 109:8.

† 1:20 Ngha ta Zabura 69:26, 118:8.

1 Ta sagha fitika Pentekwat ná, nda tska vgha inda gwal ɲa ghunay tets ma vlaka turtuk.

2 Gi ka saha skwi ta luwa manda ghudzaga falak ta vyaku dididida ya, ka ndəghamtá vgha ma tsa həga nzamə həŋ ya.

3 Ka zlagaptá skwi manda ghanika vu, ka dagavapta, ka nzanzafta ta ghəŋa taŋ turtuk turtuk.

4 Ka ndaghaftá həŋ dem-dem nda Sulkum nda ghuḁa. Ka gi gwadə həŋ ta gwada nda sanlaha ma gwadaha manda ya vlan Sulkum ta həŋ ɲa gwaday.

5 Tsaw ma Ursalima ma tsa fitik ya ná, ta nzaku gwal ta ndi'akta ma dina la Yahuda ta sli'akta ta inda hadikha ta ghəŋa hadik.

6 Snaŋta taŋ ta ghudzaga tsa skwi ya, ka sli'adaghatá həŋ ɲərḁisl, ka ndərmim həŋ katakata, kabga inda taŋ ta sna skwi ta gwadə gwal zlgəhay nda ɲuduf nda gwada taŋ ya ta gwadə həŋ.

7 Ka ndərmim həŋ nda ndərmima ka nutá manda rgha. Ka həŋ mantša: «Inda na mnduha ta gwada na gwada na ná, la Galili a həŋ kay ra?»

8 Wa kə'a magaku ta kəl inda amu ka snaŋtá skwi ta gwadə həŋ nda vərda ɲa mu ma gwada ḁa?

9 Wana mataba mu ná, mamu gwal ta sli'akta ta hadika Partes, nda ya ta hadika Medi, nda ya ta hadika Elam. Mamu gwal ta sli'akta ta hadika Mezaputami, nda

hadika Zudiya, nda Kapadwas, nda Puŋ, nda hadika Asiya tani.

10 Mamu gwal ta hadika Frizi, nda Pamfali, nda Masar, nda gwal ta wanaftá Sireŋ, nda Libiya tani. Mamu gwal ta sli'afta daga ta hadika Ruma guli.

11 Mamu gwal ta hadika Kret nda Arabi. Zivra la Yahuda sanlaha. Dina la Yahuda ta nanaftá sanlaha. Nda inda tsa gwadaha mu kavghakavgha ya ta sna mu ta skwi ta mnə həŋ ta ghəŋa glakwa slna Lazglafta ta magata,» ka həŋ.

12 Ka ndərmim həŋ katakata, snəgla a həŋ ta skwi ɲa magay wa. «Nu mndəra nana ma skwi manda na na?» ka həŋ mataba taŋ.

13 «Nda ghuya həŋ,» ka sanlaha ka ghuḁasa həŋ.

Mna gwada Piyer

14 Ka sli'aftá Piyer kawadaga nda tsa gwal ghwanpḁə ndeŋ ya, ka klanťá tsi ta lwi. Ka'a nda həŋ mantša: «Kaghuni la Yahuda, nda inda kaghuni ta nzakway ma Ursalima! Fawa sləməŋ ka sna skwi dza'a mnaghunata yu, ka sna kuni dina ta skwi ta magaku.

15 Na mnduha na ná, ghuya a həŋ manda tsa ta grə kuni ya wu, kabga ta ka vzlazlan vli.

16 Gwada anabi Yuwel ta mnata ya kay nana ta magaku ndanana: Wya ka'a mnata:

17 “Ma kdavakta fitik ná, wya
skwi dza’a magaku, ka
Lazglafta:

Dza’a pghadapgha yu ta
Sulkuma dá ta ghəŋa
inda mnda səla,

ŋa nuta zwana zgwana ghuni
nda kwagha ghuni ka an-
abiha.

Ka mazəmzəm dza’a gwada
yu ta gwada

ŋa duhwalha ghuni.

Nda ma suni dza’a gwada yu
ta gwada

ŋa la halata mnduha ghuni.

18 Mantsa ya nzakwani,

dza’a pghadapgha yu ta
Sulkuma dá
ta ghəŋa kwalvaha dá ka zg-
wana

nda la ka mi’aha tani.

Ma tsa fitik ya,

dza’a nzakway həŋ ka la an-
abi.

19 Dza’a magay yu ta skwa
mandərmimi

ma ghuvanata luwa,
nda ŋizla mazəmzəmha ta
hadik.

Dza’a mamu us,

dza’a mamu vu nda
dukwakwa diŋ,

20 tɔfik dza’a mbədavafta fitik.
Ma kdaku fitik dagala ta nza-
kway ka fitika

Mgham Yesu ka sagha,

ghəw manda us dza’a
mbədavafta tili.

21 Mantsa tama,

inda mndu ta hga hga
Mgham Yesu

nda fatá ghəŋ tida ná,

dza’a mbaku*,”» ka’a.

22 «Mnduha la Isra’ila,
snawa ta skwi dza’a mnaghu-
nata yu: Yesu mnda la

Nazaret na tsa mndu
maraghunan Lazglafta ta
ga Mghamani, ma magayni
ta mandərmimi, nda ŋizla
mazəmzəmha kavghakavgha
mataba ghuni, manda va ya
snaŋ vərda kaghuni ya.

23 Vlaghunavla lu ta tsa
mndu ya ma dzva ghuni. Nda
sna Lazglafta manda va tsaya
dza’a nzakwa tsi kə’a, ta ku-
ratá tsi. Ka zləŋaftá kuni
ta Yesu. Ma zləŋafta ghuni
nda ma dzva gwal kul zləŋa
Lazglafta.

24 Ka sli’aganaptá Lazglafta,
ka kligiŋta ma ghuya danwa
mtaku, kabga had mbrakwa
mtaku ŋa ŋanata wa.

25 Wya ka Dawuda mnuta
ta ghəŋani:

“Ta nghay yu ta Mgham inda
fitik ta kəma dá, ta
nzaku nda ga zeghwa
dá.

26 Tsaya ta ghunanaftá
ŋudufa dá,

kəl yu ka fa laha rfu.

Dər má nda nza yu ka mndu
dza’a mtaku ná,

dza’a mbi’ay yu ta vgha nda
fatá ghəŋ,

27 kabga zlanata a ka ta hafa
dá ma vla gwal nda
rwa wu,

zlanŋta a ka ta i’i ta nzakway
ka ŋərma mnda gha ŋa
rwuta ma kulu wu,

28 kagha ta marihatá tva
hafu.

Dza’a ndəghidifndəgha ka
nda rfu

ma nzakwa gha tavata i’i”»
kə’a, ka’a.

* 2:21 Yuwel 3:1-5. † 2:28 Ngha ta Zabura 16:8-11.

29 Ka Piyer sganaghata mantasa: «Zwanama da, mutsafmutsa yu ta na fitik na ɲa mnaghunata tsidid ta gwada ta dzidza mu Dawuda. Tsatsi na, mtumta ka padamta lu. Ta teke'a kulani dar gitana.

30 Tsatsi na, anabi ya. Nda sna guli kazlay: Dzrafdzra Lazglafta ta wi nda tsatsi nda wadanata kazlay:

Dza'a fafa ta sana mndu mataba zivrani ta palaka ga mgham manda nzakwa tsatsi[‡] ya ke'a.

31 «Ka tsatsafta Dawuda ta skwi dza'a magaku. Tsaya kel tsi ka mna gwada ta ghena sli'agapta Kristi kazlay:

Zlana a lu ma vla nzakwa gwal nda rwa wu, rwu a slu'uvghani ma kulu wu[§] ke'a ya.

32 «Tsa Yesu gwada yu ya na, Lazglafta ta sli'aganapta ma mtaku. Nda nza anni demdem ka maslamsakani.

33 Ka kapanafta Lazglafta ka nzanata nda ga zeghwani. Ka zlghafta tsi da Da ta tsa Sulkum nda ghu6a tamaf lu ta imi ta zlameɲ ya, ka pghaɲnaghatá tsi. Tsaya skwi ta ngha kuni nda ya ta sne kuni ndanana ya.

34 Dawuda ka ghena a ta lafi ta luwa mndani wa. Tsaw wya skwi mna tsi:

“Ka Mgham Lazglafta nda Mghama da na,

sawi nzata nda ga zeghwa da,

35 ha ka nanafata da ta ghumaha gha

ka skwa ta dinlay sela gha,* ” ka'a.

36 «Ka snansna la Isra'ila kahwathwata kazlay, tsa Yesu dalaf kuni ta udzu ya kay na, tsatsi fa Lazglafta ka Mgham, ka Kristi ke'a guli,» ka'a.

*Sgavaghata mnduha
Kristi ka dambu' hkən*

37 Na snanta tsa mnduha ya ta tsa gwadaha gwada Piyer ya na, ka kbanafta tsi ta hən. «Zwanama, nu ka ɲni dza'a magay tama?» ka hən nda i Piyer nda sanlaha ma gwal ghunay.

38 Ka Piyer nda hən mantasa: «Mbədanafwambəda ta tva nzakwa ghuni, ka magafta inda kaghuni ta batem ma hga Yesu Kristi, ɲa plighunista Lazglafta ta dmakuha ghuni, ɲa vlaghunatani ta Sulkum nda ghu6a.

39 Tsa ta ta imi ta slameɲ taghunaf Lazglafta ya na, ɲa kaghuni nda zwana ghuni, nda gwal di'ind'iɲ, nda ndəghata mbsaka gwal dza'a hagakta Mgham Lazglafta tani ya,» ka'a.

40 Ndada a sanlaha ma gwadaha manan Piyer, ka vla hidaku nda mbraku ɲa tan wa. «Tsu'afwatsu'a ta mbaku ka sli'apta kuni mataba gwal nda zada,» ka'a nda hən.

41 Nda ndəgha gwal ta zlghafta tsa gwada Piyer badu tsa ya. Ka maganafta lu ta batem ta hən. Tsa mnduha ta sgavaghata ta ghena gwal zlghay nda ɲuduf badu tsaya na, ta magay hən ta dambu' hkən.

‡ 2:30 Ngha ta Zabura 132:11. § 2:31 Ngha ta Zabura 16:10. * 2:35 Ngha ta Zabura 110:1.

*Nzakwa gwal zlgħay nda
ḡuduf*

⁴² Inda tsa mnduha ya ná, ta gdata ta ḡavata ka sna skwi ta tagħə gwal ghunay həḡ. Ta ḡavanja həḡ ka guya vgha nda zwanama. Ta ḡavanja həḡ guli ka guya ghəḡ ta ghəḡja skwa zay†, nda ya ma vla maga du'a.

⁴³ Ka zləḡ inda mnduha ta zləḡ, kabga nda ndəgha mandərmimi nda mazəməmha ta magata Lazglafta nda ma gwal ghunay.

⁴⁴ Inda gwal zlgħay nda ḡuduf ná, tets ka skwa turtuk guya ta ghəḡja taḡ. Inda skwa taḡ guli ná, ka skwa turtuk ta dguvusta həḡ ta vgha taḡ.

⁴⁵ Ta dzawap dzawa həḡ ta skwiha taḡ ḡa daguvusta taḡ ta tsedani, taḡ ta daḡwa dər wa mataba taḡ.

⁴⁶ Inda fitik həḡ ta tska-vata ma həga Lazglafta. Ka skwa turtuk ta nzata həḡ ka za skwa zay ma watgha taḡ. Nda rfu nda rfu, nda ḡuduf turtuk ta za həḡ.

⁴⁷ Ta zləzlvay həḡ ta Lazglafta, ta mamay inda mnduha ta həḡ. Inda fitik Mgham Lazglafta ta sganagħatá gwal ta mbanaftha tsi ta ghəḡja għuḡa taḡ.

3

*Mbanafthá sana mndu nda
ragħwa səlani*

¹ Ma sana fitik, ka sli'aftá i Piyer nda Yuhwana ka dza'a da həga Lazglafta da maga

du'a ta nzmndi hkən ta fitik hawu.

² Ndusa nda watgha tsa həga Lazglafta ta hgə lu ka «watgha dīna» ya, mamu sana mndu nda ragħwa daga ya-gata, ta nzaku hada. Inda fitik lu ta tsukwadaghata ka nzanata hada, ḡa gatá skwi da gwal ta lami da tsa həga Lazglafta ya.

³ Ka nghanḡa tsi ta i Piyer nda Yuhwana ta lami da tsa həga ya. Ka gatə tsi ta skwi da həḡ.

⁴ «Ngha ta aḡni!» Ka i Piyer nda Yuhwana pghafta iri tida.

⁵ Ka nzatá tsi ka ngha həḡ, dza'a mutsay yu kasi'i ta skwi da həḡ, ka'a ma ghəḡani.

⁶ Ka Piyer nda tsi mantsa: «Dər tsemi, dər dasu, had da i'i wa. Skwi ta nzakway da i'i ná, tsaya dza'a vlagħata yu. Nda hga Yesu Kristi mnda la Nazaret, sli'afslī'a gha, ka mbaḡa ka ta mbaḡa!»

⁷ Ka'a ka ksaftha ta dzva zegħwi, ka sli'anafta. Gi hadahada, mutsafta səla tsa mndu ya tsa ta mbraku.

⁸ Gi vḡuk, sli'aftani tsa ka sladata. Ka mbaḡə tsi ta mbaḡa. Ka lamə həḡ kawadaga da həga Lazglafta, ka dza'a tsatsi nda vavalaku, nda zləzlvā Lazglafta.

⁹ Inda mndu ná, nda ngha ta mbaḡayni ta mbaḡa, ka dza'a nda zləzlvā Lazglafta.

¹⁰ Tsəmafta taḡ kazlay: Tsa mndu ta gdata ta nzaku ka gatá skwi tawa tsa watgha həga Lazglafta ta nzakway dīna yeya kə'a, ka hluta zləḡ

† 2:42 Ngha ta Lukwa 22:19.

ta hən̄j, ka ndərmim hən̄j nda ndərmima ta skwi ta slata nda tsa mndu ya.

Piyer ta mna gwada ma hāga Lazglafta

¹¹ Tsaw tsa mndu mbanaf lu ya ná, lavaghu a tsatsi tavata i Piyer nda Yuhwana wa. Ka gazladaghata inda mnduha wanafta hən̄j ma rmak, ta hgə lu ka «Rmaka Salumuŋ.» Ka ndərmim hən̄j nda ndərmima demdem.

¹² Na nghay Piyer ta tsaya, ka'a nda tsa mnduha ta tskadaghatá vgha ya mantsa: «Ari wa la Isra'ila, kabgawu ta kəl kuni ka ndərmima mbatá na mndu na mandana na? Kabgawu ta kəl kuni ka vu'a aŋni, manda skwi aŋni ta mbanaftá na mndu na nda mbrakwa ŋni? Ndi'a ta vgha ŋni nda Lazglafta ta mbanaftá na mndu na ra?

¹³ Tsaya a wa. Lazglafta i Abraham, nda Izak, nda Yakubu, nda dzidziha mu ta maraŋta glakwa vu'ani Yesu Kristi, ya klaf kaghuni ka ghəŋa ghuni ka mblanaftá gwal dagaladagala yeya ma mnay Pilat kazlay: Zliŋwa na mndu na kə'a ya.

¹⁴ Kaghuni, vziŋvza kuni ta mndu ya nda ghuḅa, mndu ya tdukwa, ka laghu kuni ḁawaftá zlighunista mndu ya ta pslatá mnduha.

¹⁵ Ka dzatá kuni ta mndu ya nda hafu da tsi. Tahula dzata ghuni, ka sli'aganaptá Lazglafta mataba gwal nda rwa. Ma tsa sli'agapta sli'agap tsi ya ná, nda nza aŋni ka masləmtsəkani.

¹⁶ Ma fatá ghəŋa ŋni ta Yesu, kəl mbrakwa tsa Yesu ya ka sli'anaftá na mndu ta nghə kuni snaŋ kuni ta sladu na. Mantsa, ma fatá ghəŋ ta Yesu kəl na mndu na ka mutsafta mbaku guzlindiliŋ, manda ya ta nghə kuni demdem ya.

¹⁷ «Tsaw tama zwanama, tsa skwi magana kaghuni ta Yesu kawadaga nda gwal dagaladagala ya ná, nda kwala ghuni kul snaŋta magata kuni.

¹⁸ Mantsa ya dzanaghata Lazglafta ta ghəŋa skwi ya mna tsi manda ghalya nda ma wa inda la anabi kazlay: Dza'a ghuyay Kristi ta ḁaŋwa kə'a.

¹⁹ Mbəḁanafwa nzakwa ghuni, ka mbəḁavata kuni tvə Lazglafta, ka plighunista tsi ta dmakwa ghuni.

²⁰ Mantsa ya dza'a kəl Lazglafta ka vlaghunatá fitika hlaptá hafu, ŋa ghunəgaghunatani ta Yesu, ta nzakway ka Kristi zbaghunaŋ tsi daga manda ghalya ya.

²¹ Ndanana karaku, nda ra nzaghuta Yesu Kristi ta luwa ka kzla mbəḁavafta inda skwi manda ya ghada Lazglafta ta mnata daga manda ghalya nda ma wa la anabi nda ghuḅa.

²² Ka Musa na: «Dza'a ghunəgaghuna ghuna Lazglafta ghuni ta anabi manda i'i, mataba zivra ghuni dza'a sabi tsi, ŋa snaŋ ghuni ta inda skwi dza'a tsi mnaghunata.

²³ Inda mndu dza'a kwal kul sna gwada tsa anabi ya,

dza'a ghzlap ghzla lu mataba mnduha Lazglafta, dza'a dzadza lu* guli," ka'a.

²⁴ Kahwathwata ná, mnanamna inda la anabi, zraftani ta Samuyel, ha ka sabi ta sanlaha ta zlagapta tahula tsatsi, ta gwada ta na fitika amu gitana na.

²⁵ Ka na ghuni taghunaftha Lazglafta ta imi ta slaməŋ nda ma wa la anabi. Ka naghuni dzrafta Lazglafta ta wi nda dzidza mu Abraham kazlay: Dza'a tfanaghatfa yu ta wi ta inda mndəra mnduha nda ma zivra gha† kə'a ya.

²⁶ Tsaya kəl Lazglafta ka maraghunanťa kaghuni ta kwalvani karaku, ma ghunagaghatani da kaghuni na tfaqhunaghatawi, ka mbədaghunaftha na zlanťa ghwadaka skwi ta magə kuni,» ka Piyer.

4

¹ Tata gwada i Piyer nda mnduha, nda sli'adaghata la mali ta ghəŋa gwal dra skwi na Lazglafta, nda gwal ta nghanəga Lazglafta, nda la Sadukiya.

² Ta kuzlanťa ta ndufafa tanťa tsa skwi ta taghə i Piyer nda Yuhwana na mnduha kazlay: Sli'agapsli'a Yesu ma mtaku, manda tsaya dza'a sli'agapta mnduha guli ma mtaku kə'a ya.

³ Ka hlafta həŋ ta i Piyer, ka pghamta ma gamak na hanay hada, kabga nda kuza vli.

⁴ Tsaw mataba tsa gwal ta snanťa tsa gwada gwal ghunay ya, nda ndəgha həŋ ta zlglafta. Ta magay mbsaka tanťa ta dəmbu' hutaf.

⁵ Gamahtsimani, ka tska-vata gwal dagaladagala mataba la Yahuda, nda la galata mndu, nda gwal ta tagha zlahu na mnduha ma luwa Ursalima.

⁶ Mataba tanťa, hada i Hana, ta nzakway ka mali ta ghəŋa gwal dra skwi na Lazglafta, nda Kayifa, nda Yuhwana, nda Alegzandra, nda inda hamata mndəra gwal ta dra skwi na Lazglafta.

⁷ Ka hlagaptá həŋ ta i Piyer nda Yuhwana ma gamak ka hlagaghata ta kəma tanťa. Ka həŋ mantša: «Nda mbrakwa wa, nda hga wa, magata kuni ta tsa skwi ya na?» ka həŋ dawanta.

⁸ Piyer ya tani, nda ndəgha tsatsi nda Sulkum nda ghuḅa. Ka'a nda həŋ mantša: «Ari wa gwal dagaladagala ta ghəŋa mnduha, nda la galata mndu!

⁹ Wana gita, ta daway lu da anni ta ghəŋa skwi dina magana nni ta mndu si nda raghwa. Ta daway lu da anni ka waka ya mndu ya magay kəl tsi ka mbafta.

¹⁰ Mantša nzakwani, dina ka snaghunamta, mantša ya na inda la Isra'ila guli. Na mndu ta sladu ta kəma ghuni na ná, nda mbrakwa hga Yesu Kristi, mnda la Nazaret, ya dza kuni ta udza zlanťa, ka sli'aganaptá Lazglafta ma

* 3:23 Nghan ta Vrafta ta Zlahu 18:15, 18-19. † 3:25 Nghan ta Zrafta 22:18, 26:4.

mtaku ya, mbafta tsi.

¹¹ Ta tsa Yesu ta mnə defteri kazlay:

Pala ya wudidin kaghuni gwal ba həga

ta nzakway ka palaka tughwa həga* kə'a ya.

¹² Ma tsatsi ta mutsakwa hafu, kabga had sana mndu ta ghəŋa tsatsi vlaga Lazglafta ta ghəŋa hadik tender ŋa mba amu wu,» ka'a.

¹³ Ka ndərmim tsa gwal da-galadagala ta tskavata ya ta tatá us ta ira i Piyer nda Yuhwana. Ka nghə həŋ guli ná, má si ka gratá mndu həŋ, dzaŋa a dzaŋa taŋ wa. Gwal tani ta dza'a mista Yesu ya ka hahəŋ ta gray.

¹⁴ Ta nghə həŋ guli ná, wya tsa mndu nda mba ya ta sladu ta kəma taŋ, had sana skwi laviŋ həŋ ta mbəday wa.

¹⁵ Ka ghuniginjá həŋ dzibil ta i Piyer nda Yuhwana ma tsa həga dzra gwada ya, ka nzatá hahəŋ hahəŋ ka dzra gwada ta ghəŋa taŋ.

¹⁶ Ka həŋ mantsa: «Waka mu dza'a magay nda na mnduha na na? Wana nda sna inda mnduha ma Ursalima kahwathwata kazlay: Hahəŋ ta magatá tsa mazənzəm ya kə'a, laviŋ a amu ta waday guli wa.

¹⁷ Kada kwala na skwi na ta tuta katakata da mnduha ná, dvanaghamadva ta həŋ, yaha həŋ walglanța gwada ta tsa Yesu ya dər ŋa wa,» ka həŋ.

¹⁸ Ka hgəgladamtá həŋ ta i Piyer, ka davanaghata həŋ. Ka həŋ mantsa: «Yaha kuni

walglanța gwadanța gwada ta Yesu, dər ka tagha skwi ŋa mnduha nda hgani,» ka həŋ nda həŋ.

¹⁹ Ama ka i Piyer nda Yuhwana mantsa: «Mal sna ŋaghuni ka zlanța ŋa Lazglafta skwi ta raku re, ari mal sna ŋa Lazglafta a na? Tsawa tsa kaghuni ka ghəŋa ghuni ta gumani.

²⁰ Anni ta ŋni, laviŋ a anni ta hafta wi kul had ta gwada ta ghəŋa skwi ya nghan anni nda ira ŋni, nda ya snaŋ anni nda sləmənja ŋni wu,» ka həŋ.

²¹ Ka dvəglanaghatá tsa mnduha ya ta həŋ ka zlința həŋ, had skwi mutsaf həŋ prək ka hamtá həŋ ta ghəŋa skwi maga həŋ wa.

²² Tsa mndu mbanaf lu nda mazənzəm ya ná, ta malay imani ta fwad mbsak.

Du'a gwal zlghay nda ŋuduf

²³ Tahula zlința i Piyer nda Yuhwana, ka sli'aftá həŋ ka laghu slanaghatá graha taŋ ma ghuḅa taŋ. Ka rusanaftá həŋ ta inda skwi mnana la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu, ta həŋ.

²⁴ Na snaŋta tsahaya ta tsa skwi ya rusanaf lu ta həŋ ya, ka gwaftá həŋ ta wi ka maga du'a da Lazglafta. Ka həŋ mantsa: «Mghama da, kagha ta zlaganaptá luwa nda hadik, nda drəf, nda inda skwiha ma həŋ.

²⁵ Kagha ta gwadagapta nda mbrakwa Sulkum nda

* 4:11 Ngha ta Zabura 118:22.

ghuḅa, nda ma wa dzidza ṅni
Dawuda, vu'a gha kazlay:

“kabgawu ta kəl na mnduha
na ka baruvtá vgha?

Kabgawu ta kəl həṅ ka ndan-
danaku ka bətbət?

26 Hbafhba mghamha ta
ghəṅa hadik

ta vgha ṅa vulu.

Guyafguya gwal nda mbra ta
wi

ta ghəṅa Mgham Lazglafta
nda ya

ta ghəṅa Mgham tfanagha tsi
ta wi†” kə'a ya.

27 Mantsa ya guli ná, guyaf
guya i Hiridus nda Pwanəṣ
Pilat ta wi ma na luwa na
kawadaga nda sanlaha ma
mndəra mnduha, nda la
Isra'ila ta ghəṅa kwalva gha
ya nda ghuḅa, ta nzakway ka
Yesu, mndu ya tfanagha ka ta
wi.

28 Skwi ya kumaṅ ka, ghada
ka ta fata nda mbrakwa gha
maga həṅ.

29 Ndanana Mghama ḁa, ngha
ka həṅ ta lma aṅni 6a. Vlanjvla
ta mbraku ta vu'aha gha ṅa
mna gwaḁa gha nda tatá us ta
iri.

30 Maran mbrakwa gha,
mbamba ta gwal kul
ḁughwanaku, maga ta
mazəməmha, nda mandərmimi
nda hga Yesu kwalva gha ya
nda ghuḅa,» ka həṅ.

31 Manda kḁakwa taṅ ta
ndəbatá tsa dzvu ya, ka
ghudzavaftá tsa vli tskava
həṅ ya. Ka ndəghaftá həṅ
demdem nda Sulkum nda
ghuḅa, ka mnə həṅ ta gwaḁa
Lazglafta nda tatá us ta iri.

*Dəguvta gwal zlgħay nda
ṅuduf ta skwa taṅ*

32 Inda tsa gwal zlgħay nda
ṅuduf ya, ka skwa turtuk
ṅudufa taṅ, ka skwa turtuk
ndana taṅ guli. Had mndu ya
ta mnay kazlay: ṅa ḁa yeya
kə'a wa. Tuts ka skwa turtuk
skwa taṅ.

33 Nda kuzla nda kuzla ta
gwaḁa gwal ghunay ta gwaḁa
ta sli'agapta Mgham Yesu. Ka
tfə Lazglafta ta wi ta ghəṅa
taṅ demdem.

34 Mataba taṅ, had ya ta
pḁata skwa dzvu wa. Tsaw
inda gwal nda vwah ḁa həṅ,
nda həga ḁa həṅ mataba taṅ
ya ná, ta dzawin dzawa həṅ
ka hlaktá tseda skwi ya dza-
win həṅ

35 ka vlanjtá gwal ghunay.
Mbaḁa lu ka dgay ṅa inda
mndu taḁta skwi ya ḁvan
mndu ṅa maga slnani nda tsi.

36 Manda Yusufu, ta nzak-
way tekwa ka mnda la Levi,
ya ya lu ma luwa Kiprus,
tsanaf gwal ghunay ta hgani
ka Barnabas, manda mnay
kazlay, «zwanə ufa vgha» kə'a
ya:

37 Ka skwaptá tsatsi ta ṅani
vwah, ka klaktá tsedani ka
vlanjtá gwal ghunay.

5

I Hananiya nda Safira

1 Mamu sana mndu guli
ta hgə lu ka Hananiya nda
markwa taṅ Safira. Ka
skwaptá hahəṅ ta vwaha taṅ
guli.

2 Ka dzraftá həṅ nda
markwa taṅ, ka difanaghutá

† 4:26 Ngha ta Zabura 2:1-2.

tsa tsemi ya, ka klaktá pɔakwani, ka vɔaŋtá gwal ghunay.

³ Ka Piyer nda tsi mantsa: «Ari Hananiya, kabgawu kəl ká ka zlanəŋtá ŋudufa gha ta halaway, ka tsakalanatá wi ta Sulkum nda ghuba, ka difanaghutá tseda tsa vwah skwap ka ya na?

⁴ Ta kul skwaptá ka ná, ka ŋa gha a nzakwani ra? Tahula skwapta gha guli, ka ŋa gha a tsedani guli ra? Waka ka kurata magatá skwi mandana na? ŋa mnduha a tsakalanata ka ta wi wu, ŋa Lazglafta,» ka'a.

⁵ Na mnata lu ta tsa gwada ya, ka zɔmbatá Hananiya, ka mtuta. Ka hlutá zɔŋ ta inda gwal ta snəŋtá tsa skwi ya.

⁶ Ka sli'aftá duhwalha, ka dahamta, ka klaghata paɔamta.

⁷ Tahula luta awa hkən manda paɔamta, ka lamə markwa taŋ, sna a tsatsi ta skwi ta slata wa.

⁸ Ka piyer nda tsi mantsa: «Ari makwana, mniha mna, mandana na tseda tsa vwah skwap kuni ya ra?» ka'a. «Aŋi, mantsa ya skwapta ŋni,» ka tsa marakw ya.

⁹ Ka Piyer mantsa «Waka kaghuni dzrafta kawadaga ta dzəgha Sulkuma Mgham Lazglafta na? Wya tsa gwal ta paɔamtá zə'ala ghuni ya ta watgha, dza'a tsukwaghatá kagha guli,» ka'a.

¹⁰ Gi hadahada, ka zɔmbatá tsi ta kəma Piyer ka mtuta. Ta lamə tsa duhwalha ya ná, nda mta. Ka

tsukwaghatá həŋ, ka laghwi da paɔamta tavata zə'ala taŋ.

¹¹ Ka ksafatá tsi ka zɔŋ ta gwal zɔghay nda ŋuduf, nda hamata sanlaha ta snəŋtá tsa skwi ya.

Mazəməmha kavghakavgha

¹² Nda ndəgha mazəməm nda mandərmimi maga gwal ghunay mataba mnduha. Snusna gwal zɔghay nda ŋuduf ta tskavata kawadaga ma rmaka həga Lazglafta ta hgə lu ka rmaka Salumuŋ.

¹³ Haf sana mndu ta guya vgha nda həŋ wa. Kulam nda va tsa, ta ghubay lu ta həŋ.

¹⁴ Ta sgaku nda sga ndəghata zgwana nda mi'aha ta zɔgha Mgham Yesu ta sgavaghata ta ghəŋa taŋ.

¹⁵ Ta hlakhla lu ta gwal kul dughwanaku, ka pghatá həŋ ta wa tvi ta kativin nda ya ta pəta, ŋa lanaghata dər sulkuma Piyer yeya tsi ta sanlaha ma həŋ ta labə tsi ta tvi.

¹⁶ Nda ndəgha gwal ta gazlakta ma luwaha ta wanaftá Ursalima ta hlakta gwal kul dughwanaku, nda gwal nda kasa da ghwadaka sulkum, ka mbambafta həŋ demdem.

Giri ŋa gwal ghunay

¹⁷ Mbada mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tavatani, ta nzakway ka la Sadukiya, ka dra gwal ghunay.

¹⁸ Ka sli'aftá həŋ ka hlaftá gwal ghunay, ka pghamtá həŋ ma gamak.

¹⁹ Girvidik, ka gwaniŋtá duhwala Mgham Lazglafta

ta watgha tsa gamak ya ka hligiṅtá gwal ghunay mida.

²⁰ Ka'a nda həṅ mantsa: «Lawala da həga Lazglafta ka mna kuni ta gwada ta ghəṅa tsa lfiḍa hafu ya ṅa mnduha,» ka'a.

²¹ Ka snatá tsa gwal ghunay ya ta tsa gwada ya ka sli'aftá həṅ bit tgha ka laghwi da həga Lazglafta ka tagha skwi ṅa mnduha hada.

Ka tskavata i mali ta ghəṅa gwal dra skwi ṅa Lazglafta nda gwal tavatani, nda la galata mndu mataba la Yahuda, ṅa dzra gwada. Ka ghunaftá həṅ ta mnduha ṅa dza'a hlagaptá tsa gwal ghunay ya kay, ma gamak.

²² Ta lagha tsa gwal ghunaf lu ya ná, kudatan həṅ ma tsa gamak ya wa. Ka vradaghata həṅ da mnay ṅa tan.

²³ Ka həṅ mantsa: «Ta lagha aṅni kay ná, tḍetsa nda ha watgha gamak manda va vlani, ta hada tsa gwal ta nghay ya guli ma vla tan. Buts ka ṅni gunatá tgha ná, kudatan, had mndu mida wu,» ka həṅ.

²⁴ Na snanṅa tan ta tsa gwada ya ná, nda ndarkawa ka i mghama ngha həga Lazglafta nda la mali ta ghəṅa gwal dra skwi ṅa Lazglafta, nzata. Snəgla a həṅ ta skwi ṅa mnay wa. Ka həṅ mantsa: «Nu ta magaku nda tsa gwal ghunay ya,» ka həṅ dadawavusta.

²⁵ Tata tsa ndanə ya həṅ, ka sagha sana mndu da mnay ṅa tan. Ka'a mantsa: «wa'a

tsa mnduha si ham kuni ma gamak ya kay ma həga Lazglafta ta tagha skwi ṅa mnduha,» ka'a nda həṅ.

²⁶ Ka sli'afta tsa mali ta ghəṅa gwal ngha həga Lazglafta ya kawadaga nda sludzihani, ṅa hlakta həṅ. Ka mbraku mbrakwa a hlakta həṅ ta həṅ tama wu, kabga ta zləṅay həṅ ta zləzlərtsata mnduha ta həṅ.

²⁷ Hlakta tan ta həṅ, ka hladağhatá həṅ ta həṅ ta kəma tsa gwal dagaladagala ya. Ka mali ta ghəṅa gwal dra skwi ṅa Lazglafta mantsa:

²⁸ «Lmaf a ṅni ta kaghuni ka taghəgəltá skwi ṅa mnduha nda hga tsa mndu ya kay ra? Wana ndanana, tiṅtá kuni ta tagha skwa ghuni ma luwa Ursalima. Ta kumay kuni ta vzanamtá tḅan ma lwi ta gwada ta mtakwa tsa mndu ya,» ka'a nda həṅ.

²⁹ Ka i Piyer kawadaga nda sanlaha ma gwal ghunay nda tsi mantsa: «Mal sna gwada da Lazglafta ka ya da mnduha.

³⁰ Lazglafta dzidziha mu ta sli'aganaptá Yesu si dza kuni ma zləṅafta ghuni ta udzu ya.

³¹ Tsatsi kapanaf Lazglafta ka Mgham ka fata nda ga zeghwani, ka mnda mba mndu, ṅa vla tvi ṅa mnduha la Isra'ila ṅa mbədanafta tan ta nzakwa tan, ṅa mutsafta tan ta platá dmakwa tan.

³² Aṅni, kawadaga nda Sulkum nda ghuḅa, ya ta vlə Lazglafta ṅa gwal ta sna gwadani ya ná, masləmtsəka tsa skwi ya aṅni,» ka həṅ.

33 Ka kuzlanaftá tsi ta ɲuduf ta tsa gwal dagaladagala ya. Ta kumay hən má ta zadanatá tsa gwal ghunay ya.

34 Ka sli'avata sana la Farisa mataba tskatá mndu, Gamaliyel hgani, mndu ta tagha zlahu ɲa mnduha ya, ta tsatsi ta fa mnduha ta iri. Ka'a mantsa: «Ka labla na mnduha na dzibil,» ka'a.

35 Ka'a nda tsa tskata mnduha ya tama mantsa: «Mnduha la Isra'ila, daswa ka kuni nda skwi dza'a kuni da magay ɲa na mnduha na.

36 Di'inaghu a fitikani manda zlagapta sana mndu ta hgə lu ka Tewdas ta mnay kazlay: Had mndu tafta i'i wu kə'a. Ta magay mnduha ta fwad dərmaək ta laghwi mistani. Ka dzatá lu ta tsatsi, ka gazlatá tsa gwal si ta dza'a mistani ya. Ta had lu tata gwada tida wa.

37 Tahula tsa, ka zlagaptá sana mndu ta fitika vinda hga mnduha, Zudas mnda la Galili. Ka waghatá tsi ta ndəghata mnduha mistani. Ka dzatá lu ta tsatsi guli, ka gazlatá tsa gwal ta laghwi mistani ya.

38 Skwi ya ta mnaghunata yu ndanana tama, ma magan kuni ta sana skwi nda na mnduha na. Ka tsa a nda tsa hən ta na skwi na katsi, mamu kdavaktani.

39 Ala, ka sagha da Lazglafta tsi katsi ná, lavința a kuni ta ləanata wa. Daswa ka kuni nda lmu dza'a kuni lmay nda Lazglafta,» ka'a nda hən.

Ka snanatá tsa mnduha ya ta tsa gwadani ya.

40 Ka hgəgladamtá hən ta tsa gwal ghunay ya da həga, ka dgaptá hən. «Yahayaha kuni walglanța gwadañtá gwada nda hga Yesu,» ka hən nda i Piyer.

41 Ka sli'aftá tsahaya ka laghwi nda rfu, nda mnay kazlay: Nda ra kuni ka ghuya đanwa ta ghəɲa Yesu, ka Lazglafta nda aɲni, ka hən.

42 Inda fitik tama, zлана a hən ta tagha skwi ɲa mnduha, nda mna gwada ta ghəɲa Lfidá Gwada ta ghəɲa Yesu Kristi ma həga Lazglafta nda ya ma həga ga mnduha wa.

6

Zabaptá mnduha ndəfáɲ ɲa katanța gwal ghunay

1 Ma tsa fitik ya, ta sgaku nda sga gwal ta zlgħafta. Ka ɲad la Grek ta ghəɲ ta ghəɲa la Hebru, kabga inda fitika dga skwa zay, ta zazanap zaza lu ta wadgaha taɲ.

2 Ka hgaftá tsa gwal ghwanpda his ya ta inda gwal zlgħay nda ɲuduf. Ka hən mantsa: «Ra a ka zlanata aɲni ta mna gwada Lazglafta ka laghwi da dga skwa zay wa.

3 Tsaya tama zwanama, mal zabapta ghuni ta mnduha ndəfáɲ mataba ghuni, gwal nda difil ma ghəɲa taɲ, ka zlananța ɲni ta tsa slna ya ta hən.

4 Aɲni ya, ka dihavata ɲni ka maga du'a nda mna gwada Lazglafta,» ka hən.

5 Ka zdəganatá tsa gwada ya ta inda mnduha. Ka zabaptá hən ta i Atiyen, ta nzakway

ka vərđa mnda zlghay nda
 ɲuduf, nda ndəgha nda
 Sulkum nda ghuḅa ya guli,
 nda Filip, nda Pukur, nda
 Nikamur, nda Timan, nda
 Permenas, nda Nikwala
 mnda luwa Aɲtakiya si ta
 tsu'aftá dina la Yahuda ya.

⁶ Ka hlaktá həɲ ta həɲ
 maranaɲtá gwal ghunay.
 Ka maganaghatá tsaha ya
 guli ta du'a ta ghəɲa taɲ nda
 fanaghatá dzvu ta həɲ.

⁷ Ka sgavaghatá tuta gwadá
 Lazglafta. Ka sgavaghatá
 gwal zlghay nda ɲuduf ma
 luwa Ursalima. Nda ndəgha
 gwal dra skwi ɲa Lazglafta
 katakata ta faftá ghəɲa taɲ ta
 Yesu guli.

Ksaftá Atiyen

⁸ Ka zdanaɲtá Lazglafta
 ta hudí ta Atiyen, ka vlanɲtá
 mbraku, ka magə tsi ta
 mazəmzəmha nda skwiha
 ka mandərmimi mataba
 mnduha.

⁹ Ka sli'avaftá sana mn-
 duha, ka zlərdawi nda Atiyen.
 Tsa mnduha ya ná, gwal ta
 nzakway ma həga tagha skwa
 la Yahuda həɲ. «Gwal hlap lu
 ma ga vu'a,» i la Sireɲ, nda la
 Alegzandri, nda la Silisi, nda
 la Asiya, həɲ.

¹⁰ Tsaw laviɲ a həɲ ta ɲrapta
 nda gwadá wu, kabga vlanɲvla
 Sulkum nda ghuḅa ta difil ta
 Atiyen.

¹¹ Ka baraftá həɲ ta sanlaha
 ma mnduha, ɲa mnay taɲ ka-
 zlay: Nda sna aɲni ta razayni
 ta i Musa nda Lazglafta kə'a.

¹² Mantsa ya, ka sli'anaftá
 həɲ ta ghəɲ ta dəmga nda la

galata mndu, nda gwal tagha
 zlahu. Tahula tsa, ka valaftá
 həɲ ta Atiyen, ka ksaghatá da
 vla tska vgha taɲ.

¹³ Ka hlaftá həɲ ta
 tsakalawi. Ka həɲ mantsa:
 «Had' na mndu na ta zlanɲtá
 raza həga Lazglafta mu nda
 ghuḅa, nda zlahu Musa tani
 wa.

¹⁴ Nda sna ɲni ta mnayni
 kazlay: Dza'a dzaɲɲdzaba
 tsa Yesu mnda la Nazaret
 ya ta həga Lazglafta, ka
 mbədanaftá nzaku ya snu
 mu mida vlama Musa ya guli
 kə'a,» ka həɲ.

¹⁵ Ka pghaftá inda tsa gwal
 ma tsa həga ya ta iri ta Atiyen,
 ka nghay. Tata nghayn-
 ghay həɲ, ka mbədaaftá
 kumani manda ɲa duhwala
 Lazglafta.

7

Rusay Atiyen ta gwadá Lazglafta

¹ Ka mali ta ghəɲa gwal
 dra skwi ɲa Lazglafta nda
 tsi mantsa: «Tsaw mantsa na
 skwi ta gwadə lu ta kagha na
 rki na?» ka'a nda tsi.

² Ka Atiyen mantsa:
 «Zwanama da nda dadaha
 da, maranaɲmara Lazglafta
 dagala ta ghəɲani ta dzidza
 mu Abraham ta tsa fitika nza-
 kwani ta hadika Mezaputami
 ya, ma kdə tsi ka laghwi da
 nzata ma luwa Haran.

³ Ka'a nda tsi mantsa:
 «Zlanɲla ta hadika gha, nda
 la ghuni tani, ka dza'a ka ta
 hadik ya dza'a maraghata
 yu*,» ka'a.

* 7:3 Ngha ta Zlrafta 12:1.

4 Mantsa ya, ka sli'aftá tsi ka zlanťá hadika Kaldiya ka laghwí da nzata ma luwa Haraj. Tahula mtatá dani ka sli'aftá tsi ka laghwí da nzata ma na hadik ta nzaku kaghuni mida gitana na.

5 Ma tsa fitik ya, had' vli vlan Lazglafta ka nani dər ka kwitikw wa. Ama ka tanaftá Lazglafta ta imi ta sləməŋ ka-zlay: Dza'a vlaghavla yu ta na hadik na, na nzakwani ka na gha, nda ya na zivra gha tani kə'a. Ma tsa fitik ya, ta mutsaf a Abraham ta zwanj karaku wa.

6 Ka'a nda tsi guli mantsa: "Dza'a laghula zivra gha da nzapta ta sana hadik ma mayəm, na dulay lu ta həŋ, ka ga vu'a na tanj hada ka vaku fwad dərək.

7 I'i dza'a ganap ta iri ta tsa gwal ta dula həŋ ya guli. Tahula tsa, na sli'afta tanj ka saghwí da tsəlbu ma ghuva da ma na vli na†," ka'a.

8 Ka dzraftá Lazglafta ta wi nda Abraham. Tsiŋťá fafad, na nızla tsa dzratawi ya. Tsaya kəl Abraham ka tsanatá fafada zwanjani Izak badu matghasa fitik manda yagata. Mantsa ya Isiyaku, ka tsanatá tsi ta na Yakubu. Yakubu guli, ka datsanatá tsi ta na zwanani ghwanpədə his, ta nzakway ka dzidziha mu ya.

9 «Ka drə dzidziha mu ta Yusufu, ka skwaptá həŋ. Ka klaghatá lu da ga vu'a ma luwa Masar. Nziya nza tsi, kawadaga Lazglafta nda tsi.

10 Ka klaptá tsi ma danwani, ka vlanťá difil na gwada nda Fir'awna ta nzakway ka mghama Masar. Ka zdəganatá tsi ta tsa mgham ya. Ka fatá mgham ka nımna hadika Masar, ka zwirani kə'a fata guli.

11 Ka slatá maya ta inda hadika Masar nda ya ta hadika Kan'ana. Ghuyan ghuya lu katakata. Ka traptá dzidziha mu ta skwi na zanjta.

12 Ka snanťá Yakubu kazlay, mamu skwa zay ta hadika Masar kə'a. Ka ghunadaptá tsi ta dzidziha mu nda tanťana səla tanj.

13 Ka ləglap həŋ nda mahisa səla, ka mnananťá Yusufu ta ghəŋani ta zwanamani. Ka snanťá Fir'awna ta mndəra tanj guli.

14 Ka tsghaftá Yusufu ta lwi, na hlagaghutá i dani Yakubu nda la ga tanj tani. Ta magay mbsaka tanj ta ndəfəŋ mbsak hutaf mida.

15 Ka laha Yakubu da luwa Masar. Hada mtuta tsi. Mantsa ya dzidziha mu guli.

16 Ka hlaftá lu ta mbla tanj ka hlakta da luwa Sikem. Ka papadamťá həŋ hada, ma vli ya skwa Abraham nda tse di da zwana Hamur ma luwa Sikem.

17 «Manda ndusakta tsa fitik na magakwa tsa skwi tanaf Lazglafta ta imi ta sləməŋ ta Abraham ya, ka sgavaghatá yavafta mndəra amu ma luwa Masar.

18 Ka laf sana mgham ta pala ma luwa Masar, sna a tsatsi ta Yusufu wa.

† 7:7 Ngha ta Zlrafta 15:13-14 nda Sabi 3:12.

19 Ka nənɓaptá tsi ta mndəra amu. Ka dulu tsi ta dzidziha mu, ɲa vlata taŋ ta zwana taŋ tkwe' ɲa rwanatá həŋ.

20 Ma tsa fitik ya, ka yatá lu ta Musa. Káka nda dínakwani, zdəganazda ta Lazglafta guli. Ka zatá tsi ta tili hkən ta glaku ma həga ga dani.

21 Manda kdakwa dadahani ta klafta ka laghwi dīfanata, ka slafta makwa Fir'awna tida ka klaftá tsi ka klaghata glanafta ka zwanani.

22 Mantsa, ka taghanaftá lu ta Musa ta difla la Masar, ka nzaku tsi ka mndu ta lavinjtá gwada, nda mbra guli ma slnani.

23 Ka kumaftá Musa ta dza'a nghanaghatá la taŋ la Isra'ila magafər imani ta fwad mbsak.

24 Ka nghanjtá tsi ta sana mnda la Masar ta ghuya dāŋwa ɲa sana mnda la Isra'ila. Ka lagha tsi katanja. Ka dzatá tsi ta tsa mnda la Masar ya ɲa play.

25 Ba dza'a nda sna zwanama da kazlay: I'i fa Lazglafta ɲa mbanaftá həŋ kə'a, ka tsatsi si ta ndanay, tsaw sna a hahəŋ wa.

26 Gamahtsimani, ka lagha Musa guyamtá ma lmu ta lmə gwal his mataba la Isra'ila. Si ka kumə tsi ta dzranaftá həŋ. Ka'a nda həŋ mantsa: "Graha da! La zwanama kuni ná, kabgawu ta kəl kuni ka lmu na?" ka'a.

27 Ka tsa mndu ta zbaftá

zwanamani nda lmu ya slinwidinjtá Musa mantsa: "Wa ta faghamta ka mghama ɲni ɲa tsa guma ta aŋni na?"

28 Ari ta kumay ka ta dzihata manda tsa dzata gha ta mnda la Masar dahawu ya a kay na?" ka'a nda tsi.

29 Na snanjtá Musa ta tsa gwada ya, ka hwayaftá tsi ka laghwi ta hadika Madiyan. Ka yayatá tsi ta zwana zgwana his hada.

30 «Tahula zatani ta vaku fwad mbsak hada, ka marananjtá duhwala Lazglafta ta ghəŋani ma vu ta mubuk ma mtak tavata ghwá Sinay.

31 Ka tsutá Musa ka nghanay, nghanər tsi ta tsa skwi ya. Ka gavadaghatá tsi ɲa tsəmanavata. Ta gavadaghatá tsi, ka snanjtá tsi ta lwa Mgham Lazglafta. Ka'a mantsa:

32 "I'i Lazglafta dzidziha gha, ta nzakway ka Lazglafta Abraham, nda Izak, nda Yakubu ya, ka'a. Ka ghudzaku Musa ta ghudzaku da zləŋ, Walgləŋ a ta nghanay wa.

33 Ka Mgham Lazglafta nda tsi mantsa: Hlaphla ta 6a6ah ma səla gha, kabga na vli slada ka na ná, hadik nda ghu6a ya.

34 Nghanap nghanay yu ta ghuya dāŋwa ɲa mnduha da ta ghuyə lu ma hadika Masar. Snidigha sna ɲada ghəŋa taŋ, kəl yu ka saha da hlaptá həŋ mida. Ndanana na, sawi ka ghuna yu ta kagha da luwa Masar,†" ka'a nda tsi.

35 «Va tsa Musa si vziṅ la Isra'ila kazlay, wa ta famtá kagha ka mgham, ṅa tsa guma ta ghəṅa aṅni na? kə'a ya kay, va tsa tsatsi ya ghunaf Lazglafta ṅa nzakay ka mgham, ṅa mbanaftá mnduhani. Nda ma wa duhwala Lazglafta nghan Musa ma vu ta mubuk ya, mnanata Lazglafta ta tsa gwaḍa ya ta Musa.

36 Tsa Musa ya ta hla-gaptá zwana la Isra'ila, nda maga mazəmzəm nda skwa ndərmimay ma hadika Masar, nda ya ma drəfa Dva, nda ya ma mtak, ka zatá həṅ ta vaku fwad mbsak ta tvi ma mtak.

37 Tsa Musa ya ta mnay nda zwana la Isra'ila guli kazlay: Dza'a ghungaghunaghuna Lazglafta ta sana anabi manda va i'i ta nzakway mataba mndəra ghuniṢ ya kə'a.

38 Ma fitika tskavata zwana la Isra'ila ma zivak, tsa Musa ya ta nzakway ma takataka dzidziha mu, nda duhwala Lazglafta ta gwaḍa nda tsi, ta ghwá Sinay ya. Hada tsu'amafta tsi ta gwaḍa hafu ka klamakta.

39 Ka kwalaghutá dzidziha mu ta snanata, ka vziṅtá həṅ, ka kuma vru da Masar.

40 "Magaṅnafmaga ta Lazglafta ṅa mbaḍa ta kəma ṅni, kabga sna a ṅni ta skwi ta slanaghatá* nana Musa ta hlaṅaṅnaptá ma Masar na wu," ka həṅ nda Haruna.

41 Mantsa fitik ya, ka tsaftá

həṅ ta skwi manda zwanə sla ka pla ghəṅ ṅani, ka skalu ṅa skwi ya tsaf hahəṅ nda dzva taṅ.

42 Ka mbəḍanata Lazglafta ta hul ta həṅ, ka zliṅtá həṅ ṅa tsəlbú ṅa tekwatsaha ta luwa manda ya nda vinda ma deftera la anabi ta mnay kazlay:

Ari la Isra'ila, ṅa ḍa plihata kuni ta ghəṅ

ma zata ghuni ta vaku fwad mbsak ma mtak ya ra?

43 ṅa ḍa a wa. ṅa həga tumpula

Mulku, nda fwata tekwatsa Refaṅ hlaḍ

kuni ka pghata ka Lazglafta ghuni a tsi kay ra.

Tsaya dza'a kəl yu ka hlaftá kaghuni

ka tsughwadaghunaptá hadika Babila†, ka'a.

44 «Ma nzakwa dzidziha mu ma mtak ná, mamu si həga tumpul pgham lu ta huzla dzratawi nda Lazglafta mida, da həṅ. Manda va ya mnanaf Lazglafta ta Musa ṅa magaftani ya, ka magaftá tsi manda va ya nghan tsi.

45 Tahula tsa, ka zlgħaftá dzidziha mu guli da dadaha taṅ. Ka pghaftá Dzesuwa ta həṅ ka hladamta da tsa hadik ghzlaḍ Lazglafta ta mnduha mida ta kəma taṅ ya, kawadaga nda tsa həga tumpul ya. Ka nzaku tsi ha ka sagha ta fitika Dawuda.

46 Tsatsi zḍanaṅ Lazglafta ta huḍi, ka ḍawaṅtá da Lazglafta ṅa vlaṅtá tvi, ṅa

Ṣ 7:37 Ngha ta Vrafta ta Zlalu 18:15. *

7:40 Ngha ta Sabi 32:1, 23. † 7:43 Ngha

ta Amus 5:25-27.

banaftá hēga nda ghuḅa, ta tsatsi Lazglafta Yakubu.

⁴⁷ Nziya nza tsi tama, Salumuṅ ta baftá tsa hēga ya.

⁴⁸ Tsaw haḍ Lazglafta ta luwa ta nzaku ma hēga baf mnda sēla manda va ya mna Anabi kazlay:

⁴⁹ Ta luwa vla nzakwa ḍa, vla fa sēla ḍa ya guli ná, haḍik ya.

Mndēra wati hēga ya dza'a kuni bidifta na?

Wati vli ya præk ka lama ḍa dida na?

⁵⁰ I'i a ta magaftá tsa skwiha ya ra kə'a ya‡.»

⁵¹ Ka Atiyen guli mantsa: «Kaghuni ná, tēṅtēṅa ghēṅa ghuni. Ta hgə Lazglafta ta kaghuni ná, duduzla ka kuni nzata, va a kuni ta sna gwada da Sulkum nda ghuḅa manda va tsa nzakwa dzidziha ghuni ya wa.

⁵² Wati ma anabi ya kul ganaptá dzidziha ghuni ta iri na? Ta pslapsla hēṅ ta gwal ya ta mna gwada ta ghēṅa mndu ta nzakway tḍukwa. Ta na fitik na guli, ka skwaptá kaghuni ta tsa mndu tḍukwa ya ka dzata.

⁵³ Kaghuni ka ghēṅa ghuni ta tsu'aftá zlahu nda ma dzva duhwala Lazglafta, ka kwalaghutá kuni ta snatá tsa zlahu ya guli,» ka'a.

Mtakwa Atiyen

⁵⁴ Na snay taṅ ta tsa gwada ya, ka sli'avaftá hēṅ manda binzaunṅ ta ghēṅa Atiyen, ka hi'idə hēṅ ta dzvu ka wuslikay.

⁵⁵ Ama ka nghadaftá Atiyen, mndu ya nda ndəgha nda Sulkum nda ghuḅa, ta luwa. Ka nghanṅtá tsi ta glakwa Lazglafta nda Yesu ta sladu nda ga zeghwa Lazglafta.

⁵⁶ Ka'a nda hēṅ kay guli mantsa: «Wana nda ngha yu ta gunatá luwa. Wa'a Zwanṅa mndu ta sladu nda ga zeghwa Lazglafta,» ka'a.

⁵⁷ Ka hlaftá hēṅ ta wi katakata, ka dzadzamtá dzvu ma sləmənṅ, ka vavalaftá hēṅ tida.

⁵⁸ Ka tsəhaftá hēṅ ka klaghata tahula luwa, ka zlertsay nda pala ṅa dzata. Ka pghatá la ka masləm̄tsəka tsa skwi ya ta lguta taṅ da sana galaḅay, Sawulu hgani.

⁵⁹ Ta zlertsə hēṅ ta Atiyen nda pala ya, ta magə tsatsi ta du'a da Lazglafta. Ka'a mantsa: «Mgham Yesu, tsu'a ta hafa ḍa,» ka'a.

⁶⁰ Ka tsəlḅatá tsi, ka gwadata nda lwi dagala. Ka'a mantsa: «Mghama ḍa, ma mbədanaf ka ta hēṅ ta na dmaku na,» ka'a. Tahula mnatani ta tsaya, ka sabə hafu sref mida.

8

1 Ka zdəganatá tsa dzatá Atiyen ya ta Sawulu.

Zlraftá ghuya ḍanṅwa ṅa gwal zlghay nda ṅuduf

Badu tsa fitik ya zlrafta ghuya ḍanṅwa katakata ta slanaghatá gwal zlghay nda ṅuduf ma luwa Ursalima. Ka gazlaghutá inda gwal zlghay

‡ 7:50 Ngha ta Isaya 66:1-2.

nda ɲuduf da sana vliha ta hadika Zudiya, nda ya ta hadika Samari. Gwal ghunay yeya ta pɗata hada.

² Mamu sana mnduha ta zlɛɲa Lazglafta, ka paɗamtá hɛɲ ta Atiyen, ka tawamtá hɛɲ katakata.

³ Ɗa Sawulu ya tani, kuma zaɗanató gwal zlghay nda ɲuduf ɲani. Ka dza'a tsi da hɛga da hɛga kasa zgwana nda mi'aha, ka pgha hɛɲ da gamak.

Mnay Filip ta Lfida Gwada ma luwa Samari

⁴ Tsa gwal ta gazlaghuta ya ná, ra luwa ɲa taɲ ta magay ka mna gwada ta ghɛɲa Lfida Gwada.

⁵ Ka laha Filip da luwa Samari, ka mnɛ tsi ta gwada ta Kristi ɲa mnduha hada.

⁶ Zɗaganazɗa tsa gwada ta mnɛ Filip ya ta hɛɲ. Tets ka skwa turtuk ndɛghata dɛmga ta sna tsa gwada ta mnɛ tsi ya, nda ya ta ngha tsa mazɛmzɛmha ta maga tsi ya guli,

⁷ kabga ta sli'agapsli'a ghwadaka sulkumha nda dza lili ma ndɛghata mnduha. Nda ndɛgha gwal nda raghwa, nda gwal matavaghu sɛla taɲ ta mbambafta.

⁸ Tsaya tama, ma rfu tsa luwa ya katakata.

⁹ Tsaw mamu sana mndu ta hgu lu ka Simuɲ ma tsa luwa ya. Nda kɗa fitikani ma tsa luwa ya ta ksa slna nda zava. Ta zlɛɲ nda zlɛɲa mnduha ma luwa Samari. Ka mndu dagala klafta tsi ta ghɛɲani.

¹⁰ Nda zwani tani, nda galata mnduha tani demdem, zɗaganazɗa tsa mndu ya ta hɛɲ. «Nana mndu na ná, mbrakwa Lazglafta ya ta hgɛ lu “ka mbraku dagala yeya,”» ka hɛɲ tazlay.

¹¹ Zɗaganazɗa tsa mndu ya ta hɛɲ, kabga nda kɗa fitikani ta maganató slna ta hɛɲ nda tsa zavani ya.

¹² Tahula zlghafta taɲ ta tsa gwada Filip ta mnay ɲa taɲ ta ghɛɲa Mgham Lazglafta, nda ya ta ghɛɲa hga Yesu Kristi ya, ka maganaftá lu ta batem ta hɛɲ, nda zgwana tani, nda mi'aha tani.

¹³ Va tsa Simuɲ ya guli, ka zlghaftá tsatsi, ka maganaftá lu ta batem. Ka ndi'anavatá tsi ta vgha ta Filip, ka nghɛ tsi ta mandɛrmimiha nda mazɛmzɛmha ta magɛ Filip ya, ka ndɛrmim tsi.

¹⁴ Snaɲta gwal ghunay ta nzakway ma Ursalima kazlay: Zlghafzlgha gwal ma luwa Samari ta gwada Lazglafta kɛ'a, ka ghunadaptá hɛɲ ta i Piyer nda Yuhwana, da hɛɲ.

¹⁵ Lagha tsahaya da hɛɲ, ka magɛ hɛɲ ta du'a ta ghɛɲa taɲ, kada mutsafta hɛɲ ta Sulkum nda ghuɓa.

¹⁶ Tsaw si ta sa a Sulkum nda ghuɓa ta ghɛɲa ya dɛr ka turtuk ma hɛɲ wa. Batem kwenkwen yeya maganaf lu ta hɛɲ ma hga Mgham Yesu.

¹⁷ Lagha i Piyer nda Yuhwana ka fanaghatá dzvu ta hɛɲ, ka mutsaftá hɛɲ ta Sulkum nda ghuɓa.

¹⁸ Na nghay Simuɲ ta tsa

vla Sulkum nda ghu6a ɲa mnduha ma fanaghata gwal ghunay ta dzvu ta hənɲ ya, ka klaftá tsi ta tsemi ka vlay ɲa taɲ.

¹⁹ Ka'a mantsa: «Vlihawavla ta tsa mbraku ya ta i'i guli, ɲa mutsafta mndu dza'a fanaghata i'i guli ta dzvu, ta Sulkum nda ghu6a,» ka'a nda hənɲ.

²⁰ Ka Piyer nda tsi mantsa: «Ka zada tsemi gha nda kagha tani, ka si nda tsemi ta mutsa lu ta skwa mbalay da Lazglafta ka ka ta gray ya.

²¹ Had ɲa gha ma na skwi na wu, had ima gha mida guli wu, kabga slada a ɲudufa gha dar ta kəma Lazglafta wa.

²² Vziɲvza ta tsa ghwadaka ndana gha ya, ka dawə ka da Mgham ta plighistani ta dmakwa tsa ndanagha ya, ka dza'a magaku tsi.

²³ Ta nghadaptá yu ná, ksuxsa ghwadaka skwi ta kagha, ma gamaka dmaku ka,» ka'a nda tsi.

²⁴ Ka tsa Simuɲ ya nda hənɲ mantsa: «Kdəkɰwəkdək, magawa vərda kaghuni ta du'a ta ghəɲa da, kada kwala tsa skwiha mna kuni ya da slidighata,» ka'a.

²⁵ Tahula mnaɲta taɲ ta gwada ta ghəɲa Yesu Kristi nda gwadani tani, ka vraghatá hənɲ da luwa Ursalima ka dza'a nda mna gwada ma ndəghata sana luwaha ta hadika Samari.

Filip nda mnda luwa Itiyupi

²⁶ Ka duhwala Lazglafta nda Filip mantsa: «Sli'afsl'i'a

ka dza'a ka nda Sud, ka dza'a ka da tsa vli ta saha ma Ursalima ɲa dza'a da luwa Gaza ya, ya ka mtak tsa vli ya,» ka'a.

²⁷ Ka sli'aftá tsi ka laghwi. Tsaw mamu sana mnda la Itiyupi si ta laghwi da maga du'a da Lazglafta ma luwa Ursalima. Tsa mndu ya ná, ka ku6itik nzakwani. Mndu dagala ya ma slna, ma dzvani inda gadghəla sana marakw, Kandes hga tsa marakw ya ta nzakway ka Mghama la Itiyupi.

²⁸ Ta vru tsi dzaghani, ka nzamtá tsi ma mwata plisani, ka dza'a nda dzaɲa deftera anabi Isaya.

²⁹ «Gavadaghagava tavata ya mwata plis ya,» ka Sulkum nda Filip.

³⁰ Ka ndadaghatá Filip. Ta snə tsi ná, ta dzaɲa deftera anabi Isaya tsa mnda la Itiyupi ya. Ka'a nda tsi mantsa: «Nda sna ka ta na skwi ta dzaɲ ka na ra?» ka'a.

³¹ Ka tsa mndu ya mantsa: «Waka yu dza'a snanɲta ka mniɲif a mndu na?» ka'a zlglaftá wani. Ka hgadaftá tsi ta Filip nzanavata.

³² Wya tsa vli ta dzaɲ tsi ya: «Manda kla tuwak da vla hnay klaghata lu.

Manda nzatá nzakwa zwanɲa tuwak kul had ta gwadafta ta kwitsə lu ta swidani ya

kə'a nzata, pslaf a ta wani wa.

³³ Ma hanaganatani ta ghəɲani, ka tsanaghatá lu ta guma,

ka dzata. Had mndu dza'a kulantá mndəra taɲ wu,

kabga zadanazada ta hafani
ta ghəŋa hadik*,» ka'a.

34 Ka tsa mnda la Itiyupi ya dawanta da Filip mantsa: «Kdakkdek, mnihamna ka ta ghəŋa wa ta gwada na anabi na ta na gwada na! Ta ghəŋa ghəŋani re, ari ta ghəŋa sana mnda a na?» ka'a.

35 Ka zrafta Filip ta gwada ta ghəŋa tsa vli dzaŋaf tsi ya, ka mnananta tsi ta Lfida Gwada ta ghəŋa Yesu.

36 Tata mbada həŋ ta tvi, ka lagha həŋ slafta ta imi ma ghwa. Ka tsa mnda la Itiyupi ya nda tsi mantsa: «Ya wana imi na ni, nu dza'a pyafta magadifta batem na?» ka'a. [

37 «Ka zlg hafzlg ha ka nda ndufu gha, ta magaku,» ka Filip. «Mantsa nzakwani, zlg hafzlg ha yu nda ndufu da kazlay: Yesu Kristi na, Zwanja Lazglafta ya ka'a,» ka tsa mndu ya nda tsi.]

38 Ka sladanata tsi ta tsa mwata plisani ya. Ka saha həŋ nda Filip mida ka lamə həŋ da imi, ka maganafta Filip ta batem.

39 Manda kdakwa tanj ta sabi ma tsa imi ya, ka klaghata Sulkuma Mgham Lazglafta ta filip, gi kudatanj nghəgla a tsa mnda la Itiyupi ya wa. Ka kdə tsatsi ta ksa tvani, ka dza'a nda rfu. 40 Ka zlagapta Filip ma luwa Azutu. Ka rə tsi ta luwaha ka dza'a nda mna Lfida Gwada, ka laghwi trezekw da luwa Sezare.

9

Hgafta Yesu ta Sawulu

1 Ma tsa fitik ya, zlanava a Sawulu ta ghuyanapta danwa nda rwanata duhwalha Mgham Yesu wa. Ka sli'afta tsi ka lagha slanaghatata la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta,

2 ŋa dawafta delewer ŋa dza'ani vlantata la maliha ma həga tagha skwa la Yahuda ma luwa Damas. Tsa delewer ya dza'a vlantata tvi, ka slanaghasla tsi ta gwal zlg hay nda ndufu hada, ŋa kasaftani ta həŋ ka hlakta da luwa Ursalima.

3 Tata mbada həŋ ta tvi, ndusadagha ndusa həŋ nda luwa Damas tama, ka saha tsuwadak wanafta Sawulu.

4 Ka zləmbagata tsi ta hadik, ka snə tsi ta sana lwi ta hgay, ka'a mantsa: «Sawulu! Sawulu! Kabgawu ta kəl ka ka giri ŋa da na?» ka'a.

5 «Wa kagha ni Mghama da?» Ka Sawulu nda tsi. «I'i Yesu ta gə ka tiri ŋa da yeya,

6 Sli'afslia gha, ka dza'a ka da huda luwa Damas. Hada dza'a mnaghata lu ta skwi ŋa magay gha,» ka'a nda tsi.

7 Ndandrakawa, ka tsa gwal ta pgha Sawulu ya nzata. Nda sna həŋ ta lwi mndani, ama ngha a həŋ ta tsa mndu ta gwada ya wa.

8 Ka sli'afta Sawulu ta hadik. Ka'a ka ngha yu ta vli ka'a, ngha a ta vli wa. Ka ksafta lu ta dzvu ka klaghata da luwa Damas.

9 Ka zata tsi ta fitik hkən, ngha a ta vli wu, zanj a ta skwi wu, sanj a ta imi guli wa.

10 Tsaw ma tsa Damas ya,

* 8:33 Aya 32-33: Ngha ta Isaya 53:7-8.

mamu sana mndu zlg hay nda
 ɲuduf ta hgə lu ka Hananiya.
 Ka Mgham Yesu nda tsi
 manda skwi ma suni mantša:
 «Hananiya!» ka'a. «Wana yu
 Mghama da,» ka Hananiya.

¹¹ «Sli'afslī'a ka dza'a ka ta
 tvi, ta tsa tvi ta hgə lu ka tvi
 nda ga zeghwī ya, ka dawanta
 ka ta sana mnda la Tarsus,
 ta hgə lu ka Sawulu, wa'a ma
 hēga ga Yuda ya.

¹² Ya wa'a ta maga du'a
 ndanana. Ka ngħantá tsi
 manda skwi ma suni ta sana
 mndu ta hgə lu ka Hananiya
 ta lami ka fa dzvu ta ghəɲani,
 kada ngħəglantá tsi ta vli,»
 ka'a nda tsi.

¹³ Ka Hananiya mantša:
 «Mghama da, nda ndəgha
 mnduha ta mnihatá gwada ta
 ghəɲa tsa mndu ya, ka rusiftá
 həɲ ta inda ghwadaka skwi
 magana tsi ta mnduha gha
 ma Ursalima.

¹⁴ Ka sagha tsi da hadna
 nda mbraku ya mutsaf tsi
 da maliha ta ghəɲa gwal dra
 skwi ɲa Lazglafta, ɲa kasa
 inda gwal ta hgantá hga gha,»
 ka'a.

¹⁵ Ka Mgham Yesu nda tsi
 mantša: «La! I'i ta zbaptá
 tsa mndu ya ɲa ghunay da,
 ɲa mnanantá hga da ta san-
 laha ma mnduha, nda ya ɲa
 mghamha, mantša ya guli ɲa
 mnduha la Isra'ila.

¹⁶ Dza'a maranaɲmara i'i ka
 ghəɲa da, ta inda ghuya danwa
 ya tkwe' dza'a tsi ghuyay ta
 ghəɲa hga da,» ka'a.

¹⁷ Ka sli'aftá Hananiya
 tama ka laghwī. Ka lamə tsi
 da tsa hēga ya. Ka fanaghatá
 tsi ta dzvu ta Sawulu. Ka'a

nda tsi mantša: «Sawulu!
 Zwanama da ka. Tsa Mgham
 Yesu ta maragħantá ghəɲani
 ta tvi ya, ta ghunidikta ɲa
 ngħəglantá gha ta vli, nda ya
 ɲa ndəghagħafta nda Sulkum
 nda ghuḅa,» ka'a.

¹⁸ Ka gi sli'agata skwiha
 manda ɲulaɲ manda ɲulaɲ ta
 ira Sawulu, ka ngħəglantá tsi
 ta vli. Ka sli'aftá tsi, ka maga-
 naftá lu ta batem.

¹⁹ Ka zutá tsi ta skwa zay,
 ka vravaktá mbrakwani.

*Zlrafta Sawulu ta mna
 Lfida Gwada ma luwa Damas*

Ka nzdavata tsi tsəbakw fi-
 tik kawadaga nda gwal zl-
 ghay nda ɲuduf ma Damas.

²⁰ Ka gi sli'aftá tsi ka
 mnay ma hēga tagha skwa la
 Yahuda, ka'a mantša: «Yesu
 ná, Zwaná Lazglafta ya,» ka'a.

²¹ Ka ndərmim inda gwal ta
 snay nda ndərmima. Ka həɲ
 mantša: «Nana mndu na a ta
 ganaptá iri katakata ta gwal
 ta hga hga Yesu ma luwa Ur-
 salima kay ra? Sagha da kasa
 həɲ ɲa hlanťá la mali ta ghəɲa
 gwal dra skwi ɲa Lazglafta a
 tsi kay ra?» ka həɲ.

²² Ka gdavata Sawulu ka
 mnay: «Yesu ná, Kristi ya,»
 ka'a. Ka kbanaftá tsi ta la
 Yahuda ta nzakway ma luwa
 Damas. Sna a həɲ ta skwi ɲa
 zlgħanaftawi wa.

²³ Labla fitik mida tama, ka
 dzraftá la Yahuda ta wi ɲa zba
 dzatá Sawulu.

²⁴ Ka nzatá həɲ ta watgha
 luwa nda rvidik tani, nda fitik
 tani ka dakwatsay ɲa dzata.
 Ka slramťá tsa skwi dzraf həɲ
 ya da sləməɲa Sawulu.

²⁵ Ta sana rvidik tama, ka famtá gwal zlg hay nda ɲuduf ta Sawulu ma gwadzegwer ka tsghiginɲa nda ta ghurum ta muhula luwa.

Nzakwa Sawulu ma luwa Ursalima

²⁶ Bhadaghatani da luwa Ursalima, ka zbə tsi ta guyaftá vgha nda gwal zlg hay nda ɲuduf. Ka zləŋə həŋ nda zləŋa, kabga graf a həŋ ka-zlay, vərda mnda zlg hay nda ɲuduf ya kə'a wa.

²⁷ Ama ka klaftá Barnabas, ka pghadaghata slanaghatá gwal ghunay. Ka rusanafatá Barnabas ta həŋ ka Sawulu nghanɲá Mgham Yesu ma tvi, nda ya ka Mgham Yesu gwadganata. Rusanafha ta həŋ guli, kinawu ka Sawulu fatá ghəŋani ka mna Lfida Gwada nda hga Mgham Yesu ma luwa Damas.

²⁸ Daga badu tsa ya, ka ksafatá tsi ta nzaku nda həŋ. Ta labla həŋ, ta vrakvra həŋ ta mna Lfida Gwada nda hga Mgham Yesu ma Ursalima.

²⁹ Ta gwadgana gwada ta la Yahuda nda sna ta gwada Grek, ta zlərday ta gwadaha nda həŋ. Na tan tani, zba htsinani na dzata na tan.

³⁰ Snaŋta zwanama, ka pghaghatá həŋ da luwa Sezare. Hada, ka ghunaghatá həŋ da luwa Tarsus.

³¹ Ma tsa fitik ya, lefdekw nzata nzakwa guyatá ghəŋa gwal zlg hay nda ɲuduf ta hadika Zudiya, nda ya ta hadika Galili, nda ya ta hadika Samari. Ta mbray həŋ ta vgha ka nzaku nda

hanatá ghəŋ mista Mgham Yesu. Ta sgaku nda sga həŋ nda zdakatahuda Sulkum nda ghuɓa.

Mbanafra Piyer ta Ayniya

³² Piyer ya ná, ra inda vli ka naghanaghatá gwal zlg hay nda ɲuduf ɲani. Ma sana fitik, ka laha tsi nghanaghatá gwal zlg hay nda ɲuduf ma luwa Lida.

³³ Ka slaftá tsi sana mndu ta hgə lu ka Ayniya ta hani ta ghzləŋ. Ma tghasa vakwani tsa manda raghwatani.

³⁴ Ka Piyer nda tsi mantsa: «Ayniya! Yesu Kristi ta mba kagha. Sli'afslí'a ka payanata ka ta ghzləŋa gha,» ka'a. Ka gi sli'afatá Ayniya.

³⁵ Nghanɲa inda gwal ma luwa Lida, nda gwal ma daɓi ma luwa Siruŋ ta tsa mndu ya ná, ka zlg haftá həŋ ta Mgham Yesu.

Vranamta Piyer ta hafu ma Tabita

³⁶ Mamu sana marakw ma luwa Yafa ta hgə lu ka Tabita mataba gwal zlg hay nda ɲuduf. Tsaya «Durkas» nda gwada Grek, manda mnay kazlay: Madva kə'a ya. Dagala ɲerma skwi maga tsi, ta katay ta gwal ka pdu.

³⁷ Ma tsa fitikha ya, ka ksafatá danwa ka mtutá tsi. Tahula mbazata, ka klaftá lu ka famta ma dzuguvi ta ghəŋa sana həga.

³⁸ Tsaw ndusa tsa luwa Yafa ya nda luwa Lida. Ka snaŋtá tsa gwal zlg hay nda ɲuduf ma Yafa ya kazlay, wa'a Piyer ma luwa Lida kə'a. Ka ghunadaptá həŋ ta

mnduha his da tsi. Ka hən nda Piyer mantsa: «Kdakkdæk sawi misimmisim da aṅni,» ka hən.

³⁹ Ka sli'aftá Piyer ka labə kawadaga nda tsa mnduha ya. Manda 6hadaghatani, ka kladaftá lu da tsa dzuguvi ta ghəṅa sana həga ya. Ka sli'aftá inda mi'a wadgu wamta ka taw, ka maray ṅani ta lgut nda dzampa ya maganaf Tabita ta hən ma nzakwani ta nda iri.

⁴⁰ Ka Piyer nda inda mndu ma həga mantsa: «Labwala la dzibil,» ka'a. Ka saghu hən. Tahula tsa, ka tsəlbatá Piyer ka maga du'a. Ka mbədavata tsi tvə mbli. Ka'a mantsa: «Tabita, Sli'afslí'a!» ka'a. Ka gunanťá Tabita ta iri. Ng-hanťani ta Piyer, ka sli'avatá tsi ka nzata nda nza.

⁴¹ Ka ṅanatá Piyer ta dzvu, ka sli'anafta ka sladata. Ka hgadamťá tsi ta gwal zlgħay nda ṅuduf, nda tsa la wadguha ya, ka marananťá hən ta nzakwani nda hafu.

⁴² Ka snanaghatá tsi ta inda gwal ma Yafa. Ka zlgħaftá ndəghata mnduha ta Mgham Yesu.

⁴³ Ka nzatá Piyer ka nzdavata ma Yafa ga sana mnda k6a huta, Simuṅ hgani.

10

Maravata duhwala Lazglafta da Kwarney

¹ Mamu sana mndu ta hgə lu ka Kwarney ma luwa Sezare. Tsatsi mali ta ghəṅa sana ghu6a la sludza la Ruma ta hgə lu ka «ghu6a la Italiya.»

² Nərma mndu tsa mndu ya nda gwal ga taṅ tani. Ta zləṅay ta Lazglafta, dagala mnduha la Yahuda mbaha tsi. Ta magay ta du'a da Lazglafta inda fitik.

³ Ma sana fitik ta nzemndi hkən tama, ka slanaghatá sana mazəməzəm. Ka nghanťá tsi ta duhwala Lazglafta ta lamə da həga ga taṅ ka hganťa. «Kwarney!» ka'a nda tsi.

⁴ Ka nghə tsi ta tsa duhwala Lazglafta ya nda zləṅ nda zləṅ. Ka'a mantsa: «Nya ní Mghama dá!» ka'a. «Bhadaf6ha tsa maga du'a ta magə ka ya, nda tsa mbaha mnduha ta mbah ka ya da Lazglafta, kəl tsi ka havapta ka kagha.

⁵ Ghuna nda va nana ta mnduha da luwa Yafa da mnanatá Simuṅ ta hgə lu ka Piyer ya ka sagha tsi.

⁶ Ya wa'a ga sana mnda k6a huta Simuṅ hgani tawa drəf hga taṅ ya,» ka tsa duhwala Lazglafta ya nda tsi.

⁷ Na gi lagħwa tsa duhwala Lazglafta ta gwada nda tsi ya, ka hgaftá tsi ta kwalvahani his nda nərma sludzani tur-tuk ta ksanatá slna manda ghalya.

⁸ Tahula rusanafťani ta hən ta inda tsa skwi ta luta ya, ka ghunaghatá tsi ta hən da luwa Yafa.

Mnananťa Sulkum nda ghu6a ta gwada ta Piyer

⁹ Gamahtsimani ta labə tsa mnduha ya ta tvi, ndusa hən ka lamə da tsa luwa Yafa ya, ka laf Piyer ta dədəmatá

ghəŋa həga da maga du'a. Ta ghwan a fitik ma ghəŋ nda tsaya wa.

¹⁰ Ka kuzlanafá maya ta Piyer, ta kumay ma ta skwi ŋa zay. Tata də nda da lu ta skwi zay ŋani. Ka slanaghatá sana mazəməzəm.

¹¹ Ka nghə tsi ta gunata luwa, ka saha sana skwi manda gatá gwada habuŋ lu ta wani ta wani, ka saha ta hadik.

¹² Inda nimtak fwaď səla mistani, nda skwiha ta mbaďa nda huďi ta hadik, nda zarakha tani mida.

¹³ «Sli'afslí'a gha Piyer ka hana ka, ka za ka,» ka sana lwi gwadganata.

¹⁴ Ka Piyer mantša: «Va a yu Mghama da wa. Had skwa mbida nda skwi kul raku ka zay ta kdə walaŋta lami da wa da wu,» ka'a.

¹⁵ «Ka nda ra tsa skwi ya ka zay ka Lazglafta ya ná, ma nghə kagha ka skwi kul raku ka zay,» ka tsa lwi ya ka mahis nda tsi.

¹⁶ Hkən vranafani mantša ya, ka vriŋtá tsi ta tsa skwi ya ta luwa.

¹⁷ «Nu mndəra tsaya ma skwi tama,» ka Piyer ta ndana klatá ghəŋa tsa mazəməzəm ta slanaghata ya, nda ɓhadaghata tsa gwal ghunaf Kwarney ya ta watgha manda kdakwa taŋ ta dawantá vla həga la Simuŋ.

¹⁸ «Hadna ta nzakwa Simuŋ ta hgə lu ka Piyer ya ra?» Ka həŋ gwadata nda lwi kuzlahkuzlah.

¹⁹ Tata ndana skwi ta ghəŋa tsa mazəməzəm ya Piyer kay

ná, «Wya mnduha hkən ta psa kagha,

²⁰ sli'afslí'a ka laha ka, ŋa dza'a gha kawadaga nda həŋ. Yaha ka da dga ghəŋ, kabga i'i ta ghunagaghatá həŋ,» ka Sulkum nda ghuɓa nda tsi.

²¹ Ka sli'afá Piyer ka saha slanaghatá tsa mnduha ya. «Wana yu, i'i tsa mndu ta psə kuni ya. Nya ta klagaghu-naghata na?» ka'a nda həŋ.

²² «Kwarney ka mali ta ghəŋa ghuɓa sludzi, ta nza-kway ka ŋərma mndu, ta zləŋa Lazglafta, ta ghubu inda la Yahuda ya ta ghunafnakta. Duhwala Lazglafta ta mnanata ŋa hgadaptá kagha da taŋ ŋa sna skwi dza'a ka mnanata,» ka həŋ nda tsi.

²³ Ka hladamtá Piyer ta həŋ, ka hanə həŋ hada.

Sli'afá Piyer ka laghi da Kwarney

Gamahtsimani, ka sli'afá tsi ka laghu mista taŋ. Ka sli'afá sanlaha ma zwanama ma luwa Yafa ka pghaghatá həŋ.

²⁴ Ka ɓhadaghatá həŋ da luwa Sezare. Gamahtsimani, ta kzlaykzlay Kwarney nda la ga taŋ tani, nda hduhuda grahani gwal hagaf tsi ya, ta həŋ.

²⁵ Manda ɓhadaghata Piyer, ka lagha Kwarney da guyay, ka zləmbatá tsi ma ghuvani ka ga zgu ŋani.

²⁶ «Sli'afslí'a, mndu i'i guli,» ka Piyer ka sli'anafá.

²⁷ Tata dza'a nda ghwa yiva həŋ nda Kwarney, ka lamə tsi

da hęga. Ka slanaghatá tsi ta hibatá mnduha hada.

²⁸ Ka'a nda hęj mantsa: «Nda sna kuni ná, pyafpya lu ta guyay mnda la Zudiya ta vgha nda la mayəm, balavakata lamə da hęga ga taŋ. Tsaw had mnda səla ya ęa mnay kazlay: Nda ghuća yeya, ghuća a yeya ka guya vgha nda tsi wu kə'a wu, ka Lazglafta marihata.

²⁹ Tsaya kwal yu kul dęaŋtá ghęj ka sagha hęaŋər ka ta i'i. Ta kumay yu tama ta snaŋtá ghęja skwi kəl kuni ka hgaktá i'i,» ka'a.

³⁰ Ka Kwarney mantsa: Ma fwada fitik na, manda va na luwa, ta maga du'a yu ma hęga da ta nzəmndi hkən, ka gi sagha sana mndu nda sudatá lguta ęusliŋ tilil ta vghani ta kəma da.

³¹ Ka'a nda i'i mantsa: «Kwarney, snasna Lazglafta ta du'a gha, havaphava guli ka mbaha mnduha ta mbah ka.

³² Ghuna tama ta mnduha da luwa Yafa da hgaghaktá Simuŋ ta hgə lu ka Piyer ta nzaku ga sana mndu, Simuŋ hęani, mnda kća huta, ta wa drəf hęani ya,» ka'a.

³³ «Gi kəl yu ka ghunadaptá mnduha da kagha. Dina na sagha sagha ka na. Ndanana, wana aŋni demdem ta kəma gha ęa sna skwi ya mnagha Mgham ęa mnaŋnata,» ka'a.

Piyer ta gwada ga Kwarney

³⁴ Mbadá Piyer ka zlaftá gwada. Wya ka'a: «Kahwathwata, ndanana grafta yu ka-

zlay: Had Lazglafta ta gala mndu wu kə'a.

³⁵ Inda mndu dər má ma mndəra la wa tsi ta zlęja hęani, ka maga skwi tdukwa ná, zdəganazda.

³⁶ Ghunafghuna Lazglafta ta gwadani ęa zwana la Isra'ila ma mnananťá Lfida Gwada ta nzaku nda ma Yesu Kristi, ta nzakway ka Mghama inda mnduha, ta hęj.

³⁷ Nda sna kuni ta skwi ta zlafta ta hadika Galili, ka zlu'utá tsi ta vli ta hadika Zudiya demdem, tahula kdakwa Yuhwana ta mna gwada, nda ya ta maga batem.

³⁸ Nda sna kuni ka Lazglafta pghęganaghatá mbrakwa Sulkum nda ghuća ta Yesu Kristi mnda la Nazaret. Nda sna kuni guli ka Yesu ranaftá inda vli ka maga zdaku, ka mbamba gwal ghurgana halaway ta hęj, kabga kawadaga Lazglafta nda tsi.

³⁹ Aŋi, nda nza aŋni ka masləmťsəka inda skwi maga tsi ta hadika la Yahuda nda Ursalima. Ka dzatá lu nda ma zlęjafta ta udzu.

⁴⁰ Ka sli'aganaptá Lazglafta nda hafu badu mahkən. Ka vlaŋtá tsi ta tva maranťá ghęjani.

⁴¹ ęa tsa aŋni tinlaghu Lazglafta ta zbapta ęa nza-kway ka masləmťsəkani ya. ęa tsa aŋni si ta za skwi, ka sa skwi kawadaga nda tsi ya maranťa tsi ta ghęjani, tahula sli'agaptani ma taba gwal nda rwa ya. ęa inda mnduha demdem a maranťa

tsi ta ghəŋani wa.

⁴² Tsatsi ta mnaŋnata, ka mna kuni ŋa mnduha, ka sladanafta kuni kazlay: Tsatsi sladana Lazglafta ka mnda tsa guma ta ghəŋa gwal nda hafu, nda ya ta ghəŋa gwal nda rwa kə'a.

⁴³ Inda la anabi ná, mnamna həŋ ta ghəŋani kazlay: Dər wati ma mndu ta zlgħafta dza'a mutsay ta planatá dmakwani, nda ma mbrakwa hgani,» ka'a.

Saha Sulkum nda ghuḅa ta ghəŋa gwal kul nzakway ka la Yahuda

⁴⁴ Tata mna tsa gwadafa ya Piyer, ka saha Sulkum nda ghuḅa ta ghəŋa inda tsa gwal ta sna tsa gwada ya.

⁴⁵ Ka ndərmim inda tsa gwal zlgħay nda ŋuduf nda tsa fafaḁa taŋ ta labə mista Piyer ya kay, ta vlagata Lazglafta ta Sulkum nda ghuḅa ta ghəŋa inda tsa gwal kul nzakway ka la Yahuda ya.

⁴⁶ Ka snə həŋ ta gwadaŋ tsa mnduha ya ta gwada nda sanlaha ma gwada. Ka zləzlvu həŋ ta glakwa Lazglafta. Ka Piyer mantsa:

⁴⁷ «Dza'a pyafpya lu ta maganaftá batem nda imi ta na mnduha na, ya wana mutsafmutsa həŋ ta Sulkum nda ghuḅa manda va amu na ra?» ka'a.

⁴⁸ Ka Piyer guli mantsa: «Maganafatá batem ta həŋ nda hga Mgham Yesu Kristi,» ka'a. Tahula tsa, ka ndəbanata həŋ ta dzvu ŋa nzdavatanani tsəbakw fitik da həŋ.

11

Rusay Piyer ta skwi ta maguta ma Ursalima

¹ Ka snanťa gwal ghunay nda zwanama ta nzakway ma hadika Zudiya kazlay: Zlgħafzlgħa gwal kul nzakway ka la Yahuda ta gwada Lazglafta guli kə'a.

² Manda vradaghata Piyer da luwa Ursalima, tus gwal zlgħay nda ŋuduf nda datsa fafaḁa taŋ nda gwada nda Piyer.

³ «Lamla ka da həga ga gwal kul datsaku fafaḁa taŋ, ka za skwa zay kawadaga nda həŋ,» ka həŋ nda tsi.

⁴ Ka zlaftá Piyer ta rusay ŋa taŋ turtuk turtuk ka tsa skwi ya luta.

⁵ Ka'a mantsa: «Ma nzakwa ḁa ma luwa Yafa, ta maga du'a yu tama, ka sladighatá sana mazəməzəm. Ka ngħanťa yu ta sana skwi dagala manda gatá gwada nzakwani ŋaŋana lu ta wa kuzibidimani ta wa kuzibidimani ta saha daga ta luwa, ka ndusadivata.

⁶ Ka faftá yu ta iri tida ka vitsay, ka ngħanťa yu ta skwiha fwad fwad sala mista taŋ, nda nimtak, nda skwiha ta mbaḁa nda huḁi, nda zarakha mida.

⁷ «Sli'afsl'i'a għa Piyer ka hana ka, ka za ka ta həŋ,» ka sana lwi gwadgihata.

⁸ «Va a yu Mghama ḁa wa, had skwa mbida nda skwi kul raku ta kdə lami da wa ḁa wu,» ka yu.

⁹ «Ka nda ra, ka Lazglafta ya ná, ma ngħə ka ka skwi kul raku,» ka tsa lwi ya

gwadǵlagata ta luwa ka mahis.

¹⁰ Hkən kə'a vrəglanafta manda va tsaya. Ka vrinǵá lu ta tsa skwi ya ta luwa.

¹¹ Ta va tsa luwa ya, nda ǵhadaghata sana mnduha hkən ghunaf lu ta həŋ daga ma luwa Sezare, ǵa slidighata ma tsa həga ta nzaku yu ya.

¹² “Ka dza'a ka mista tan, yaha ka da dga ghəŋ,” ka Sulkum nda ghuǵa nda i'i. Ka pghaftá na mnduha wana həŋ hadna na ta i'i da luwa Sezare, ka lamə ǵni demdem da həga ga Kwarney.

¹³ Ka rusanǵaftá tsa mndu ya kə'a nghanǵá duhwala Lazglafta ta sladu ma həga ga tan. Ka'a nda tsi mantsa: “Ghuna ta mndu da luwa Yafa ǵa hgaktá Simun, ta hgə lu ka Piyer ya ka sagha tsi,

¹⁴ ǵa mnaghunatani ta gwadaha ya dza'a klaghaktá mbaku, ǵa kagha nda həga gha tani demdem,” ka'a.

¹⁵ Ta zlayzray yu ta gwada tama ná, ka saha Sulkum nda ghuǵa ta ghəŋa tan manda va ya ta magaku nda amu tan tan ya.

¹⁶ Ka havaktá yu ta gwada Mgham Yesu ta mnay kazlay: Yuhwana ná, nda imi maga tsatsi ta batem, kaghuni ya, nda Sulkum nda ghuǵa dza'a magaghunafta lu ta batem kə'a ya.

¹⁷ Ka si Lazglafta ta vlanǵá tsa Sulkum nda ghuǵa ya ta tsa mnduha ya, manda va ya vlama lu ta amu ma zlgħafta mu ta Mgham Yesu Kristi ya ní, wa i'i tama ǵa dzanamtá

wi ta Lazglafta?» ka'a.

¹⁸ Tahula snanǵa tan ta tsa gwada ya, ka lbatá həŋ demdem, ka zləzlvu həŋ ta Lazglafta «ta vlanǵá tva mbədanaftá nzakwa tan ta gwal kul nzakway ka la Yahuda kada mutsafta həŋ ta vərda hafu tama,» ka həŋ.

¹⁹ Tsa ghuya dāŋwa ta slata ma kdə fitika dzatá Atiyen sagha ya, ta wutsanatá gwal zlgħay nda ǵuduf. Ka sli'aftá sanlaha ka lagħwi dikw da luwa Finisi, ta lagħu sanlaha da Kiprus, ta lagħu sanlaha da Anǵakiya. Ka mnə həŋ ta gwada Lazglafta ǵa la Yahuda ka zlanǵá mnay ǵa sanlaha ma mnduha.

²⁰ Mbadá sanlaha ma gwal zlgħay nda ǵuduf ta nzakway ka mnduha la Kiprus nda la Sireŋ, ka sli'afta ka lagħu da luwa Anǵakiya, tvə la Grek. Ka mnə həŋ guli ta Lfida Gwada Mgham Yesu ǵa tan.

²¹ Kawadaga mbrakwa Mgham Yesu nda həŋ, kəl ndəghata mnduha ka zlgħafta, ka mbədagħutá vgha tvə Mgham Yesu.

²² Ka snanagħatá tsi ta Igliz ma luwa Ursalima. Ka ghunaftá həŋ ta Barnabas da luwa Anǵakiya.

²³ Manda ǵhadagħatani, ka nghanǵá tsi ta zdakatahuda Lazglafta, ka rfu tsi ta rfu. Ka vlanǵá tsi ta mbraku ta həŋ ǵa gdavata tan nda fatá ǵudufa tan ta Mgham Yesu.

²⁴ Tsaw tsa Barnabas ya ná, ǵerma mndu ya, mnda zlgħay nda ǵuduf ya ndəghu ndəgha

nda Sulkum nda ghuḅa. Ka sgavaghatá ndəghata mnduha ta zlgħaftá Mgham Yesu.

²⁵ Ka sli'aftá Barnabas ka lagħwi da luwa Tarsus, da zba Sawulu.

²⁶ Manda slaftani tida, ka klagaghatá tsi da luwa Anṭakiya. Təṅ vakwa taṅ hada kawadaga ta ksa slna ma Igliz. Ka tagħə həṅ ta skwi ṅa ndəghata mnduha guli. Ma luwa Anṭakiya zlrafta lu ta hga gwal zlgħay nda ṅuduf, ka la krista.

²⁷ Ma tsa fitik ya, ka sli'aftá la anabi ma luwa Ursalima ka laha da luwa Anṭakiya.

²⁸ Mamu sani mataba taṅ ta hgə lu ka Agabus. Ka'a mantsa: «Dza'a slaku maya ta ghəṅa hadik demdem,» ka'a manda ya mnana Sulkum nda ghuḅa. Ka slatá tsi tama ma fitika gay Klawdi ta mgham.

²⁹ Ka gwal zlgħay nda ṅuduf sladanata mantsa: «Inda mndu, ka vla tsi ta skwi ya laviṅ tsi ta vlay ṅa tsəghay ṅa kata zwanama ta nzaku ma hadika Zudiya,» ka həṅ.

³⁰ Ka tskaftá həṅ, ka vlanṭá i Barnabas nda Sawulu, ṅa klanṭá la galata mnduha ma hadika Zudiya.

12

¹ Ma va tsa fitik ya, ka zlraftá mgham Hiridus ta ghuya danwa ṅa Igliz.

² Ka dzatá tsi nda kafay ta Yakubu, zwanamani ma Yuhwana.

³ Ta nghə tsi ná, zdəganazda tsa skwi ya ta la Yahuda. Ka

ksaftá tsi ta Piyer guli ma fitika skala buradi kul had is mida ya.

⁴ Tahula ksaftani, ka tsamtá tsi ma gamak. Ka pghatá tsi ta ghuḅa sludzi fwad fwad ṅa mbaḁay taṅ ta vgha ta nghay. Tahula kdata ma skala Pak ta ndana tsi ta tsanaghatá guma banluwa.

⁵ Ma tsa ṅatá Piyer ma gamak ya tama, ka ṅavata Igliz ka maga du'a ka ṅdanḁa ta ghəṅani.

Zliṅṭá Piyer

⁶ Ta tsa rvidik ṅa tsadakwa vlani ya ta ndana Hiridus ta tsanaghatá guma. Ta hani Piyer nda tsatani ma tsuhwalha his ma takataka sludziha his. Ta nzaku gwal ngha watgha guli nda tvə watgha.

⁷ Gi ka zlagaptá duhwala Lazglafta ka tsuwadakanaftá vli ma tsa dzuguvi ya. Ka nduhudanṭá tsi ta Piyer ma ṅwazliḅ. «Sli'afslí'a misim-misim,» ka'a nda tsi. Gi stak saha tsa tsuhwalha ya tsa ta dzvani.

⁸ «Hbana banava gha ka sudamta ka ta baḁaha gha,» ka duhwala Lazglafta nda tsi. Ka magatá tsi mantsa. «Fava lguta gha, sawi mista da,» ka'a nda tsi.

⁹ Ka saghu Piyer ma gamak mista tsa duhwala Lazglafta ya. Zban a tsatsi kazlay: Kahwathwata na skwi ta magə duhwala Lazglafta na re ari ki na kə'a wa. Zlah suni na skwi na ta fidaghata, ka tsatsi ta ndanay.

¹⁰ Ka tsughwadagaptá həṅ ta tanṭaṅa ghuḅa tsa gwal

ta ngha mnduha ya, tsug-hwadapha hən̄ ta mahisani. Ka lagha hən̄ tavata sana watgha haf lu nda kufur ta tva lami da huḍa luwa. Ka gunutá tsa watgha ya ka ghən̄ani ta wa ira tan̄. Ka sabə hən̄, ka ksafatá hən̄ ta tvi, gi ka zlanatá duhwala Lazglafta hada.

¹¹ Ma tsa fitik ya zrafta Piyer ta snaŋtá skwi ta magaku. «Ndanana, grafta yu dar kazlay: Mgham Yesu ta ghunagatá duhwalani klaptá i'i ma dzva Hiridus nda ya ma inda ghwadaka skwi si ta kumə la Yahuda ta sladighatani,» ka'a.

¹² Na snaŋtani kazlay: Manda va tsaya nzakwani kə'a, ka sli'aftá tsi ka laghwi da Mari mani ma Yuhwana, ta hgə lu ka Markus ya. Hada, nda hiḍa tskatá vgha mnduha ta maga du'a.

¹³ Ka lagha Piyer dzan̄tá watgha lamə da həga. Ka gavadaghatá sana marakw ka kwalva, ta hgə lu ka Ruda, da sna lwani.

¹⁴ Ka tsatsaftá tsi ta lwa Piyer, ka rfu tsi ta rfu. Ma ŋa gunatani ta tsa watgha ya ná, ka hwayaghatá tsi da huḍa həga da mnay kazlay: Wa'a Piyer ma bli kə'a.

¹⁵ «Nda ksa ka da skwi ra!» ka hən̄ nda tsi. «Kahwathwata ta mna yu,» ka'a ta ghən̄ani. «Ba sulkumani ya,» ka hən̄.

¹⁶ Mbaḍa Piyer ka gḍavata ta dza watgha. Manda gunata tan̄ ta watgha ka nghan̄tá hən̄ ta Piyer. Ka ndərmim hən̄.

¹⁷ Kdkədkd, ka Piyer nda dzvu ka lənanatá hən̄. Ka rusanafatá tsi ta hən̄ ka Mgham Yesu kligin̄ta ma gamak. «Ka dza'a kuni da rusanafatá i Yakubu nda sanlaha ma zwanama,» ka'a nda hən̄ guli. Ka gi sabə tsi ka laghwi da sana vli.

¹⁸ Tsadakwa vlani, ka kḅutá la sludzi katakata. «Ka wu nuta na Piyer na tama?» ka hən̄.

¹⁹ «Psawa manda va psay,» ka Hiridus. Lay, ngha a wa. Laghani ka ḍaḍawanaptá vli ta tsa gwal si ta nghay ya. Ka vlatá tsi ta tvi, ŋa pslatá hən̄. Tahula tsa, ka sli'aftá Hiridus ma Zudiya ka laha da luwa Sezare, ŋa nzḍavata ka fitik tsəḍakw hada.

²⁰ Ka ḅasaftá mgham Hiridus ta ŋuduf katakata ta ghəŋa gwal ma luwa Tir nda Sidun̄. Ka dzraftá tsahaya ta wi ka skwa turtuk ŋa lagha ta kəmani. Ka sutá hən̄ ta ghəŋa Blastus ta nzakway ka zwira mgham ya. Ka lagha hən̄ ḍawa dzrafta nda mgham, kabga ma hadika tsa mgham ya ta saba skwi ŋa zay tan̄.

²¹ Baḍu tsa fitik tsaf hən̄ ya, ka sudavatá Hiridus ta lguta ma mgham mghamani, ka nzafta ta dughurukwani, ka ŋəzlatá tsi ban̄luwa.

²² «Lazglafta ta gwada, mndu a wu,» ka mnduha hlaftá wi.

²³ Gi hadahada, ka dzun̄tá duhwala Lazglafta ta Hiridus, kabga kwalani kul vlan̄tá glaku ta Lazglafta. Ka dughwadutá mtarak, ka mtutá tsi.

²⁴ Mbađa gwada Lazglafta ka ta vgha, ka sgaku mbsaka gwal zlgħay nda ɲuɖuf nda sga.

²⁵ Manda kɔɲta i Barnabas nda Sawulu ta slna ya ghunaf lu ta hɛɲ da Ursalima, ka vraghutá hɛɲ. Ka klinťá hɛɲ ta Yuhwana, ta hgə lu ka Markus ya, mista taɲ.

13

Zabaptá i Barnabas nda Pwal ɲa dza'a mna Lfida Gwada

¹ Ma Igliza luwa Anťakiya ná, mamu la anabiha nda gwal ta tagħa skwiha ɲa mnduha. Hahɛɲ na i Barnabas, nda Simeyuna ta hgu lu ka mnda ɲra ya, nda Lukiyus mnda la Sireɲ, nda Manahɛɲ ta glafta kawadaga nda Hiridus, ya si ta ga mgham ta hadika Galili ya, nda Sawulu.

² Ma sana fitik, ka tskavatá hɛɲ ka maga du'a nda sumay. «Hlapwa i Barnabas nda Sawulu ya mataba ghuni, ɲa maga slna ya hgan yu ta hɛɲ,» ka Sulkum nda ghuḅa, nda hɛɲ.

³ Tahula kɔɲta taɲ ta tsa suma nda maga du'a ya, ka fanagħatá hɛɲ ta dzvu ta hɛɲ ka zlinťá hɛɲ.

I Barnabas nda Pwal ma luwa Kiprus

⁴ Ka sli'aftá i Barnabas nda Sawulu, ghunafɛr Sulkum nda ghuḅa ta hɛɲ, ka laghu hɛɲ da luwa Selusi. Hada ɲlafta hɛɲ ta kwambalu, ka laghwí ta hadika Kiprus, ta tsavata ma drəf.

⁵ Manda ḅhadaghata taɲ da luwa Salamina, ka mnə hɛɲ ta gwada Lazglafta ma həga tagħa skwa la Yahuda. Kawadaga Yuhwana Markus nda hɛɲ ɲa zlgħanťá hɛɲ.

⁶ Ka tadaptá hɛɲ ta tsa hadik ya ka ḅhadaghata da luwa Pafus. Ka slanagħatá hɛɲ ta sana dəgha, ta hgu lu ka Baryusuwa, sana mnda la Yahuda ya ta nińťá ghɛɲani ka anabi.

⁷ Tavata ɲumna tsa hadik ta tsavata ma drəf ya ta nzakwa tsi. Tsa ɲumna ya ná, Sergiyus Palus, mndu nda ghunizlak ma ghɛɲani ya. Ka hgaftá tsi ta i Barnabas nda Sawulu, kabga ta kumay ta snanató gwada Lazglafta.

⁸ Lagħa tsa dəgha ta hgu lu ka Alimas nda gwada Grek ya, ka dzadza wa taɲ ka zba mbəɖinťá zlgħay nda ɲuɖufa tsa ɲumna ya.

⁹ Mbađa Sawulu, ta hgu lu ka Pwal ya, nda ndəghatani nda Sulkum nda ghuḅa, ka vazlaftá iri tida.

¹⁰ «Kuslembembera magakwa għa, dagala nana mnda għa, zwanja halaway ka, ghuma inda skwi tɖukwa ka. Yawu dza'a zlanťa kagħa ta mbəɖinťá tva Lazglafta ta nzakway ka tɖukwani na?»

¹¹ Kzla tama, wya Mgham dza'a dzughusta, ɲa ghulpəta għa. Dza'a nzɖavanzɖa ka, had ka dza'a nghanťá fitik wu,» ka'a. Gi hadahada tɖik vli ta wa ira Alimas manda vli girividik. Ka tatam tsi ta tata-maku ka zba mndu ɲa ksay ta dzvu.

12 Nghanata numna ta tsa skwi ta maguta ya ná, ka zlgħaftá tsi nda nuḍufani. Lanafła tsa skwi ta tagħə lu ta ghəŋa Mgham Yesu ya katakata.

I Pwal nda Barnabas ma luwa Anṭakiya

13 Ka sli'áftá i Pwal nda grahani ka lami da kwambalu ma luwa Pafus, ka lagħwi da Perge ta hadika Pamfali. Ka dġatá Yuhwana Markus ta vgha nda həŋ, ka vragħuta da luwa Ursalima.

14 Ka sli'igħaftá həŋ ma luwa Perge, ka lagħwi da luwa Anṭakiya ta hadika Pisidi. Baḍu Sabat, ka lamə həŋ nzata ma həga tagħa skwa la Yahuda.

15 Tahula dzadzaŋafta lu ta vli ma deftera zlahu Musa, nda ya ma deftera anabiha, ka maliha ma tsa həga tagħa skwa la Yahuda ya nda həŋ mantsa: «Zwanama ḍa, ka mamu gwadā da kaghuni ŋa vlanṭá mbraku ta mnduha, lavinḷava kuni ta gwadāy ndana,» ka həŋ.

16 Ka sli'áftá Pwal, ka'a nda dzvu nda dzvu mantsa: Snawasna la Isra'ila nda inda gwal ta tsəlbu ta kəma Lazgħafta!

17 Lazgħafta mnduha la Isra'ila ta zbaptá dzidzīha mu ŋa ŋlanaftá həŋ, ma fitika nzakwa taŋ ta hadika Masar. Ka hliġinṭá tsi ta həŋ ma tsa hadik ya nda mbrakwani.

18 Ta klay ta vaku fwad mbsak maga tsi ta su'a nzaku nda həŋ ma mtak.

19 Tahula tsa, ka zadānatá tsi ta mndəra mnduha ndəfāŋ

ta hadika Kan'ana, ka vlanṭá tsi ta tsa hadik ya ta həŋ, ŋa ŋataŋ.

20 Inda tsa nzakwagapta taŋ ya ná, ta klay ta vaku fwad dərmaq nda hutafmbsak.

«Ka vlanṭá tsi ta gwal ŋa tsanatá guma ta həŋ, ha ka sagħa ta fitika anabi Samuyel.

21 Ka dawu həŋ ta fanamtá mghama taŋ ta həŋ. Ka fanamtá Lazgħafta ta həŋ ta Sawulu zwaŋa Kis, ta sabi ma mndəra la Benzamen. Fwad mbsak vakwani ta ga mgham ta ghəŋa taŋ.

22 «Ka mbədanatá Lazgħafta ta hul ta Sawulu, ka mbədanamtá ga mgham ta Dawuda ta ghəŋa taŋ. “Slafsla yu ta Dawuda, zwaŋa Yesay. Zḍəgihazḍa, dza'a magay ta inda skwi ya ta kumə yu,» ka'a.

23 Nda ma zivra Dawuda kləganaghata Lazgħafta ta la Isra'ila, ta mnda mba mndu, ta nzakway ka Yesu, manda ya tamaf tsi ta imi ta sləməŋ ya.

24 Ma kdaku Yesu ka saha, mnanamna Yuhwana ta inda la Isra'ila kazlay: Mbədanafwambəda ta nza-kwa ghuni, ka magaghunafta lu ta batem guli kə'a.

25 Ndu sakwa fitika kdayni ta slnani, ka'a mantsa: “Duŋwa wa ya ka kaghuni nda i'i na? Ya tsa mndu ta kzlə kaghuni ya a i'i wa. Wa a tsatsi ta sagħa nda hula ḍa, slaghwa a yu dər ka plaptá zu'a baḅah ma səlani wa,» ka'a.

26 «Zwanama da, kaghuni ta nzakway ka zivra Abraham, nda kaghuni ta zleṅa Lazglafta tani, ṅa amu tsgħagamaghata lu ta na gwada ta mbaku na.

27 Tsaw tama, tsatsaf a mnduha ma Ursalima nda mghamha tani ta Yesu wa. Sna a həṅ ta tsa gwada la anabi ta dzaṅə lu inda sabat ya guli wa. Ka dzanaghatá həṅ ta ghəṅa skwi mna la anabi, nda ma dzata taṅ ta Yesu.

28 Dər ma slanagha a həṅ ta skwi prək ka dzata ma mndani wu, dzadza ta na mndu na, ka həṅ nda Pilat.

29 Tahula kdīṅta magatá skwi manda ya nda vinda ta ghəṅani ma deftera Lazglafta, ka klaghatá həṅ dzata ta udza zleṅay. Ka klagatá həṅ ka famta ma kulu.

30 Ama ka sli'aganaptá Lazglafta mataba gwal nda rwa.

31 Nda ndəgha fitikani ta mara vgha ṅa gwal ta sli'afta ma Galili kawadaga nda tsi, ka lafi da Ursalima. Tsa mnduha ya ta nzakway ndanana, ka masləmtsəkani da mnduha la Isra'ila.

32 Vərda aṅni, tsa Lfida Gwada ya ta mnaghunata aṅni. Tsa ta ta imi tanaf Lazglafta ta zləməṅ ta dzidziha mu ya ná,

33 magama ta amu, ta nzakway ka zivra taṅ ya Lazglafta, ma sli'aganaptani ta Yesu ma mtaku. Wya skwi nda vinda ma Zabura his:

“Zwanə da ka, gita yata yu ta kagha,”* ka'a.

34 Sli'aganapsli'a Lazglafta ta Yesu ma mtaku, walglanṅa a ta mtuta ṅa fəgladamtá mblani da kulu ṅa rwutani wa.

“Tsaya kəl Lazglafta ka mnay kazlay:

Dza'a vlaghunavla yu ta tfawi nda ghuḅa,

nda fa ghəṅ tida,

ya tanaf yu ta imi ta sləməṅ ta Dawuda† kə'a ya.”

35 Ka'a ma sana vli guli na:

“Had ka dza'a zlanatá mnda gha

ṅa rwutani ma kulu wu,”‡ ka'a.

36 Ma fitika nzakwa Dawuda nda hafu ná, mnda ksanatá slna ta Lazglafta ya. Magana-maga ta skwi ta kumə tsi. Ka mtutá tsi, ka lamtá lu tavata dzidzihani, ka rwuta tsi.

37 Ama tsa mndu sli'aganap Lazglafta nda hafu ya, walan a rwaku ta ksantá tsatsi wa.

38 Mantsa tama zwanama, dina ka sanṅta ghuni kazlay: Əṅka'a ka tsa Yesu ya kəl lu ka mnaghunanṅa nda pla dmakwa ghuni kə'a. Traptra zlahu Musa ta klaptá kaghuni ma tsa dmakwa ghuni ya.

39 Ama inda mndu ta zlghaftá Yesu ná, falau' vghani.

40 Daswa ka kuni tama, da slaghunaghatá skwi mnə la anabi kazlay:

41 “Kaghuni gwal ta mna mbrəs nda Lazglafta,

nghawangha, ndərmima wa ndərmima,

* 13:33 Ngha ta Zabura 2:7. † 13:34 Ngha ta Isaya 55:3. ‡ 13:35 Ngha ta Zabura 16:10.

ka zwađutá kuni, kabga dza'a
magay yu
ta fitika ghuni ta mandərmimi,
ya dər ma kinawu rusaghu-
nafta lu ná,
grafta a kuni dekdek wu kə'a
yaš»).

⁴² Manda saba i Pwal
nda Barnabas ma həga
tagha skwi, «Kdəkwakdək, ka
vrakta kuni bađu sana Sabat
da mnəglaŋnatá na gwada
na,» ka lu nda hən.

⁴³ Tahula gazlata mn-
duha, ka sli'aftá ndəghata la
Yahuda nda gwal ta lami nda
la da dina la Yahuda mista i
Pwal nda Barnabas. Ka ghu
hən ta yiva. Ka vlə i Pwal
nda Barnabas ta mbraku
ŋa taŋ. «Dihavawa diha ma
zđakatahuda Lazglafta,» ka
hən nda hən.

⁴⁴ Sagha tsa sana Sabat ya,
ka tskavatá wər mnduha ma
tsa luwa ya demdem ŋa sna
gwada Lazglafta.

⁴⁵ Nghay la Yahuda ta tsa
tskata mnduha ya, ka lamə
hən nda draku, ka dzadzə hən
ta wa i Pwal, ka raraza hən.

⁴⁶ Zləŋaŋə a i Pwal nda
Barnabas ta hən wa. Ka
hən mantša: «Nda ra má
ka tiŋlaghutá mna gwada
Lazglafta ŋa kaghuni mazlay,
ka kwalaghutá kaghuni. Ra
a aŋni ka mutša hafu ŋa
kđekedzeŋ wu ka kuni ya,
dza'a mbəđaghutá vgha ŋni
nda tvə gwal kul nzakway ka
la Yahuda ndana tama.

⁴⁷ Wya skwi mnaŋna
Mgham Lazglafta:

“Fafa yu ta kagha ka
tsuwadaka gwal kul
nzakway ka la Yahuda,
ŋa mnay gha ta gwada ta
mbaku*
ta ghəŋa hadik tender,» ka'a.

⁴⁸ Snay gwal kul nzakway
ka la Yahuda ta tsa gwada
ya ná, ka rfu hən ta rfu, ka
zləzlvu hən ta Lazglafta. Ka
zlghaftá inda gwal thanaf lu
ta hafu ŋa kđekedzeŋ, ta hən.

⁴⁹ Ka tutá gwada Mgham
Lazglafta ma tsa luwa ya
demdem.

⁵⁰ Ka sli'amtá la Yahuda da
gagaftá gwal dagaladagala ta
zləŋa Lazglafta, nda gwal da-
galadagala ma luwa tani. Ka
ganaktá hən ta giri ŋa i Pwal
nda Barnabas, ŋa ŋawaftá hən
ma hadika taŋ.

⁵¹ Ka tukwanatá i Pwal nda
Barnabas ta rgitika səla taŋ ta
hən, ka laghwa taŋ da luwa
Ikwaniya.

⁵² Ta ndaghutá ŋudufa gwal
zlghay nda ŋuduf ma luwa
Aŋtakiya da rfu, nda ya nda
Sulkum nda ghuəa tani guli.

14

*I Pwal nda Barnabas ma
Ikwaniya*

¹ Manda 6hadaghata i Pwal
nda Barnabas da luwa Ik-
waniya, ka lamə hən da həga
tagha skwa la Yahuda, ka
mnə hən ta gwada Lazglafta.
Ma tsa mnay taŋ ya, ndada
a ndəghatá la Yahuda nda la
Grek ta zlghafta nda ŋuduf
wa.

² Ama mbađa tsa la Yahuda
kul zlghafta nda ŋuduf ya,

ka gagaftá gwal kul nzakway ka la Yahuda ɲa gwaftawi nda hən̄ ka zba gwada da zwanama.

³ Kulam nda tsa, ka nzdavata i Pwal nda Barnabas ma tsa luwa Ikwaniya ya. Ka mnə hən̄ ta gwada Lazglafta ka ɲdaɲda nda fata ghən̄ dar ta Mgham Lazglafta. Vərda gwada tsa gwada ya, ka Mgham Lazglafta nda hən̄ nda ma vlan̄tani ta mbrakwa maga mazəmzəm, nda mandərmimi ta hən̄.

⁴ Ka dgavaptá mnduha his gamndər ma tsa luwa ya. Gəts ya laha mista la Yahuda, gəts ya laha mista gwal ghunay.

⁵ Ka dzraftá la Yahuda, nda gwal kul nzakway ka la Yahuda, nda maliha taɲ ta wi, ɲa liɲtá i Pwal nda Barnabas nda pala ɲa pslatá hən̄.

⁶ Ka snanaghatá tsi ta i Pwal nda Barnabas. Ka laghu hən̄ da didifa vgha ma luwa Listra, nda ya ma luwa Derba ta hadika Ikwaniya, nda ya ma luwaha ta wanafta.

⁷ Ka mnə hən̄ ta Lfida Gwada ma tsa vliha ya guli.

I Pwal nda Barnabas ma Listra

⁸ Ma tsa Listra ya guli, mamu sana mndu nda rwa səlani ta kul walan̄ta mbaɲantá mbaɲa daga ya-gata, ta nzakwani hada.

⁹ Ka fata tsi ta sləmən̄ ka sna tsa gwada ta mnə Pwal ya. Ka faftá Pwal ta iri tida.

Ta nghə tsi ná, mamu zlgħay nda ɲuduf da tsi prək ka mbanafta.

¹⁰ Ka Pwal nda tsi mantša: «Sli'afslí'a ka sladata ka nda səla gha,» ka'a nda tsi nda lwi dagala dagala. Gi vduk kə'a valavata, ka mbaɲa tsi ta mbaɲa.

¹¹ Nghanata tsa tskata mnduha ya ta tsa skwi maga Pwal ya, ka hlaftá hən̄ ta wi nda gwada Ikwaniya ta nza-kway ka gwada taɲ. «Wana sli'agata lazglaftaha manda mnda səla tsakwam tsakwam da slamagħata*,» ka hən̄.

¹² «Zeyus» nana, ka hən̄ nda Barnabas. «Hesmes» nana, ka hən̄ guli nda Pwal, kabga tsatsi ta gwada.

¹³ Ka ksagagħatá mndu ta pla tsa Zeyus banaf lu ta həgani ta tva lami da tsa luwa ya ta lghən̄ha rkanaf tsi ta rka ta watgha tsa həga ya. Ta kumay tsatsi nda tsa tskata mnduha ya tani, ta planatá ghən̄ ta i Barnabas nda Pwal.

¹⁴ Snaɲta tsa gwal ghunay ta nzakway ka i Barnabas nda Pwal ya ta tsa skwi ya, ka kwahin̄tá hən̄ ta lɟut ta vgha taɲ, ka ndadamta da taba tsa tskata mnduha. Ka hən̄ mantša:

¹⁵ «Nawawanawa zwanama, nahgani na dza'a kuni magay na? Mndu aɲni manda va kaghuni tane. Lfida Gwada ɲa aɲni ta kləgaghunagħata, ka zlan̄ta kuni ta skwa wuyayha ka mbəɲakta kuni ta vgha tvə Lazglafta ya nda hafu mida, ya ta magaftá luwa nda

* 14:11 Ngha ta Slna gwal ghunay 28:6.

hadik, nda inda skwiha mida tani.

¹⁶ Ghalya ná, zliniszla ta tvi ta mnduha ɲa ksa tvi ya ta kumə həŋ.

¹⁷ Aŋ mndani, ta kwalaghu a Lazglafta ta maraŋtá ghəŋani nda maga zdaku wa. Ta nzəgaghunanza ta imi daga ta luwa, ta magaku skwi ma vwaha ghuni, ta hasl nda hasla kuni ta skwa zay, ta taku ɲudufa ghuni da rfu,» ka həŋ.

¹⁸ Kulam nda va tsa mnay taŋ mantsa ɲa taŋ ya, zlah-zlah ka həŋ pyaftá həŋ ta dza'a pla ghəŋ ɲa taŋ.

¹⁹ Ta ma tsa gwada ya həŋ, ka sli'adaghatá la Yahuda ma luwa Aŋtakiya nda gwal ma luwa Ikwaniya, da baraftá tsa tskata mnduha ya. Ka zləzlərtsə lu ta Pwal ma ɲa dzata. Zlah nda mta tama ka lu ka tsəhidinɲa tahula luwa ta wa mazawa.

²⁰ Ama ka lagha gwal zlgay nda ɲuduf wanaghatá vgha, ka sli'aftá tsi ka lami da hudá luwa.

Gamahtsimani, ka sli'aftá tsi kawadaga nda Barnabas ka laghwi da luwa Derba.

Vraghata da Aŋtakiya ta hadika Siri

²¹ Ka mnə həŋ ta Lfidá Gwada ma tsa luwa ya. Ka mutsaftá həŋ ta ndəghata gwal ta zlgayta nda ɲuduf. Tahula tsa, ka vraghatá həŋ da luwa Listra, nda ya da luwa Ikwaniya, nda ya da luwa Aŋtakiya ta nzakway ta hadika Pisidi ya.

²² Ka vlanɲtá həŋ ta mbraku ta tsa gwal zlgay nda ɲuduf ya, ɲa dihavata taŋ ma zlgay nda ɲudufa taŋ. «Nda ma ghuya danwa kavghakavgha dza'a lama lu da ga mghama Lazglafta,» ka həŋ, nda həŋ.

²³ Ka paghanamtá həŋ ta gwal ɲa nɲa mnduha ta həŋ ma inda vla guya ta ghəŋa mnduha Lazglafta. Tahula ndəbata taŋ ta dzvu kawadaga nda suma, ka fanamtá həŋ ta tsa mnduha ya ma dzvu ta Lazglafta, ya zlgahf həŋ.

²⁴ Ka sli'aftá həŋ ka laghwi nda ta hadika Pisidi, ka bhadaghatá həŋ ta hadika Pamfali.

²⁵ Ka mnə həŋ ta gwada Lazglafta ma luwa Perge. Ka sli'aftá həŋ ka laha da luwa Atali.

²⁶ Ka sli'aftá həŋ nda kwambalu hada guli, ka laghwi da luwa Aŋtakiya ta nzakway ta hadika Siri ya. Ma tsa luwa ya mutsafta həŋ ta zdakatahuda Lazglafta ɲa maganatá slna ya kda həŋ ta magay.

²⁷ Manda bhadaghata taŋ, ka tskanatá həŋ ta Igliz, ka rusu həŋ ɲa taŋ ta inda skwi ya magə Lazglafta nda həŋ, nda ya kə'a guninistá tva zlgay nda ɲuduf ta gwal kul nzakway ka la Yahuda guli.

²⁸ Ka hanavatá i Pwal nda Barnabas katakata ma luwa Aŋtakiya kawadaga nda gwal zlgay nda ɲuduf.

15

Tskata vgha ma Ursalima

¹ Mamu sana mnduha ta sli'aftha ta hadika Zudiya, ka lagha da Anṭakiya da taghay ṅa zwanama kazlay: «Ka tsa a kuni ta fafaḍa ghuni manda ya mna zlahā Musa wu katsi ná, mbaf a kuni wa» ka'a.

² Zḍagana a tsa tagha skwa taṅ ya ta i Pwal nda Branabas wa. Ka zlerḍa hēṅ ta wi nda hēṅ ta ghēṅani ka ṅḍanḍa. Ka lu tama mantsa: Ka la i Pwal nda Barnabas nda sanlaha mataba mu da Ūrsalima slanaghatá gwal ghunay, nda la galata mndu, ka tsinṅta hēṅ ta gwada ta ghēṅani, ka hēṅ.

³ Ka klaftá gwal zlgḥay nda ṅuḍuf ta skwi ṅa mbaḍa taṅ. Ka ksafṭá hēṅ ta tvi nda ma Finisi nda ya nda ma hadika Samari, ka dza'a nda rusay, ka gwal kul nzakway ka la Yahuda zlgḥaftá Mgham Yesu. Ka rfu inda zwanama ta rfu katakata ta ghēṅani.

⁴ Bhadaghata taṅ da Ūrsalima, ka tsu'afṭá Igliz, nda gwal ghunay, nda la galata mndu, ta hēṅ. Ka rusu hēṅ ṅa taṅ ta skwi magə Lazglafta nda hēṅ.

⁵ Mbaḍa sanlaha mataba la Farisa ta zlgḥaftá Yesu, ka sli'avafta. «Datsay gwal kul nzakway ka la Yahuda ta fafaḍ, ka maga hēṅ ta skwi ya mna zlahā Musa guli,» ka hēṅ.

⁶ Ka tskavatá gwal ghunay nda la galata mndu, ṅa ngha gwada ta ghēṅani.

⁷ Ka gwadanaghatá hēṅ ta gwada katakata ta ghēṅani. Ka sli'afṭá Piyer, ka'a mantsa: «Zwanama, nda sna kuni manda ghalya

kazlay: Mataba ghuni zbapta Lazglafta ta i'i ṅa mnananṭá Lfidá Gwada ta gwal kul nzakway ka la Yahuda, kada snanṅta hēṅ ṅa zlgḥafta taṅ ka'a.

⁸ Ka maranṅtá Lazglafta ya nda sna ta ṅuḍufa inda mndu, ka tsu'afṭá hēṅ nda ma vlanṅtani ta Sulkum nda ghuḅa ta hēṅ manda ya vlama tsi ta amu ya guli.

⁹ Had' sana skwi dgana Lazglafta ta amu nda hahēṅ manda ghuḅinṅtani ta ṅuḍufa taṅ, ma zlgḥafta taṅ wa.

¹⁰ Ndanana tama ní, kabgawu ta kəl kuni ka zlurga Lazglafta nda fanaghatá gwal zlgḥay nda ṅuḍuf ta ndagaku ya trap dzidzilha mu nda amu tani guli ta kərtay na?

¹¹ Nda ma zḍakatahuda Mghama mu Yesu Kristi fatá ghēṅa amu ta mbaku manda va hahēṅ guli,» ka'a.

¹² Sew, ka tsa tskatá vgha ya nzata. Ka zlraftá i Barnabas nda Pwal ta rusa mazəmzəmha nda skwa mandərmimi maga Lazglafta nda ma hahēṅ mataba gwal kul nzakway ka la Yahuda.

¹³ Kḍakwa taṅ ta gwada ta gwada, ka zlraftá Yakubu ta gwada, ka'a mantsa: «Zwanama, swidwa!

¹⁴ Rusamaf rusa Simuṅ ká Lazglafta zlraftá nghapta ka gwal kul nzakway ka la Yahuda, ka zabaptá tsi mataba taṅ ta gwal ṅa nzata ka ṅani.

¹⁵ Ka guram nda tsaya gwadata la anabi ta gwada

tan, manda ya nda vinda kazlay:

¹⁶ “Tahula tsaya dza’a vragavra yu,

na bəglaf̄ta d̄a ta h̄əga Dawuda ta zluta ya. Na payaf̄ta d̄a ta tsa badzatani ya,

ka sladanafta.*

¹⁷ Mantsa ya dza’a kəl hamata mnduha,

ka tsa gwal kul nzakway ka la Yahuda hagaf yu na nzakway ka na d̄a ya ka psa i’i,

ka Mgham Lazglaf̄ta ta maga tsa skwiha ya

¹⁸ mnata daga manda ghalya.”

¹⁹ Ka k̄d̄a Yakubu ta mna gwadani. Ma vlan̄ lu ta ghuya d̄an̄wa ta gwal kul nzakway ka la Yahuda ta mb̄əd̄akt̄a vgha da Lazglaf̄ta, ka i’i nda na d̄a.

²⁰ Skwi na vindanaft̄a h̄əj na: Zlan̄ta tan̄ ta wuya skwi, nda hliri, nda za skwi b̄ərt̄a lu nda b̄ərt̄a†, nda za us, kabga

²¹ daga ma nzakwagapt̄a, mamu mnduha ta mna gwad̄a Musa ma inda luwa. Ta dzadzan̄ay lu guli inda fitika Sabat ma h̄əga tagha skwa la Yahuda,» ka’a.

Tsgha ta lwi na gwal kul nzakway ka la Yahuda

²² Mantsa tama, ka ndanat̄a gwal ghunay nda la galata mndu, nda gwal zlḡhay nda n̄uduf, ta pasapt̄a mnduha mataba tan̄ na ghunay da Antakiya kawadaga nda i Pwal nda Barnabas. Ka

psapt̄a h̄əj ta i Yuda ta hgu lu ka Barsaba ya, nda Silas. Nda sgit ta h̄əj his his mataba zwanama.

²³ Wya ka h̄əj vindanamt̄a delewer ta h̄əj ma dzvu:

«An̄ni gwal ghunay nda la galata mndu ya ta ga zgu na ghuni zwanama ta nzakway mataba gwal kul nzakway ka la Yahuda ma luwa la Antakiya, ta had̄ika Siri nda ya ta had̄ika Silisi.

²⁴ Snañnagha sna gwad̄a ta gh̄əna sanlaha ma mndu ta sli’af̄ta da an̄ni, ka lafi da kb̄aghunafta kawadaga nda graha n̄ni i Barnabas nda Pwal.

²⁵ Ka nzanaghat̄a n̄ni demdem ta gh̄əjani, ka dgapt̄a hya mida. Ka zabapt̄a n̄ni ta mnduha na ghundaghunafta kawadaga nda graha n̄ni i Barnabas nda Pwal.

²⁶ Hah̄əj gwal ta vlat̄a hafa tan̄ na maganat̄a slna ta Mghama mu Yesu Kristi.

²⁷ I Yuda nda Silas ta ghun̄əd̄aghunafta n̄ni mista tan̄, na rusaghunafta tan̄ nda wubisima tan̄ ta va na skwi vindaghunaf n̄ni na.

²⁸ Skwi ta zd̄əganat̄a Sulkum nda ghūba nda an̄ni tani ná, va a n̄ni ta faghunaghat̄a nd̄əgaku, ka malaghut̄a ya ta raku tkwe’ ka magay wa. Wya skwi na magay ghuni:

²⁹ Yaha kuni za slu’a skwa wuyay, yaha kuni za us, yaha kuni da za slu’a skwi b̄ərt̄a lu nda b̄ərt̄a, yaha kuni hliri‡. Ka zlan̄zla kuni ta maga tsa

* 15:16 Ngha ta Amus 9:11-12. † 15:20 Ngha ta Levitik 18:6-18 nda Levitik 17:10-16. ‡ 15:29 Ngha ta Slna gwal ghunay 15:20.

skwiha ya katsi ná, magam-aga kuni ta skwi dina. Ləŋləŋ ka kuni nzata,» ka həŋ.

³⁰ Ka zlanťá i Pwal nda Barnabas nda Yuda nda Silas ta həŋ ka laghwi da Aŋtakiya. Ka tskanatá həŋ ta gwal zlgħay nda ŋuduf, ka vlanťá həŋ ta tsa skwi vindanaf lu ya ta həŋ.

³¹ Tahula dzanafťa, ka rfu həŋ demdem ta rfu nda mbraku ya vlan lu ta həŋ.

³² I Yuda nda Silas ta nzakway ka la anabi ya, ka nzdavata həŋ ta mna gwada ŋa taŋ ŋa lóa ŋuduf ŋa taŋ, ka mbra həŋ ma zlgħay nda ŋuduf.

³³ Tahula nzdavata taŋ tsəbakw fitik hada, «ka ǂhata kuni dughwana tama zwanama!» ka gwal zlgħay nda ŋuduf nda həŋ, ŋa vra taŋ slanaghatá gwal ta ghunaftá həŋ. [

³⁴ Sli'af a yu wu, ka Silas ka nzaghuta hada.]

³⁵ Ka nzatá i Pwal nda Barnabas ma luwa Aŋtakiya. Ka taghə həŋ ta skwi ŋa mnduha, ka mnə həŋ ta gwada Mgham Lazglafta kawadaga nda sanlaha ma mnduha.

Dga vgha i Pwal nda Barnabas

³⁶ Tsəbakw fitik tahula tsa, «vru u vra da inda vli mana u ta gwada Mgham Lazglafta, ka dza'a u naghanaghatá zwanama, ka kinawu nza-kwa taŋ,» ka Pwal nda Barnabas.

³⁷ Si ta kumay Barnabas ta klintá Yuhwana ta hgu lu ka Markus ya, mista taŋ.

³⁸ Lanaf a tsa dza'ani mista taŋ ya ta Pwal wu, kabga daga ta hadika Pamfali ta tsagħutá tsi ta vgha ka kwalagħutá kda dza'a maga slna kawadaga nda həŋ.

³⁹ Ka zlərdanaftá həŋ katakata, ka dġatá həŋ ta vgha. Ka klagħatá Barnabas ta Markus mistani, ka ŋlaftá həŋ ta kwambalu ka laghwi ta hadika Kiprus.

⁴⁰ Ta zba'atá Pwal ta Silas. «Mista għa ka Lazglafta!» ka zwanama nda Pwal, ka sli'aftá tsi ka laghwi.

⁴¹ Ka rə tsi ta hadika Siri nda hadika Silisi, ka vla mbraku ŋa Igliz.

16

Pghafta Timute ta i Pwal nda Silas

¹ Ka ǂhadagħatá Pwal da luwa Derba, nda ya da luwa Listra guli. Mamu sana mnda Zlgħay nda ŋuduf hada, Timute hgani. Makwa la Yahuda ta nuta ka mnda zlgħay nda ŋuduf ta yata. Mndəra la Grek dani.

² Ta għubay tsa zwanama ta nzakway ma luwa Listra nda ya ma luwa Ikwaniya ya ta Timute.

³ Ka kumaftá Pwal ta klay ta səlani, ka klə tsi. Ka tsanatá tsi ta fafad, yaha gwada da la Yahuda ta nzakway ma tsa vli ya, kabga nda sna həŋ demdem kazlay: Mndəra la Grek dani kə'a.

⁴ Ma inda luwa ta ǂhadagħata həŋ, ta mnay

həŋ ɲa inda gwal zlgħay nda ɲuɖuf ta skwi ya tsiŋ gwal zlgħay nda ɲuɖuf nda la galata mndu ta ghəŋani ma Ursalima. Tsaya skwi ɲa snata ghuni ka həŋ ta mnay ɲa taŋ.

⁵ Ka mbrə Igliz ta vgha ma zlgħay nda ɲuɖuf, ka sgaku mbsaka taŋ inda fitik.

Fanaghata suni ta Pwal ma Truwas

⁶ Ka pyaftá Sulkum nda ghuɖa ta i Pwal nda Silas, ka mna gwada Lazglafta ta hadika Asiya. Ka sli'aftá həŋ ka laghwɪ nda ta hadika Frizi nda ya ta hadika Galat.

⁷ Ndusadaghata taŋ ta hadika Misiya, ka kumə həŋ ta dza'a ta hadika Bitani, ama vɫaŋ a Sulkuma Yesu ta tvi ta həŋ wa.

⁸ Ka kɔfaŋtá həŋ ta dza'a nda ta hadika Misiya, ka ɖhadaghatá həŋ da luwa Truwas.

⁹ Hada, ka nghanťá Pwal ta sana mnda la Mekaduniya ta sladu ta kəmani ma suni, ta mnay ɲani kazlay: «Sawi da Mekaduniya da kata aŋni kə'a.»

¹⁰ Tahula fanaghata tsa suni ya ta Pwal, ka gi psə ɲni ta tva dza'a da Mekaduniya, kabga grafgra ɲni kazlay: Ta hga aŋni Lazglafta ɲa kla Lfida Gwada da hada kə'a.

Zlgħafta Lidiya ta Yesu ma luwa Filipiya

¹¹ Ka lamə ɲni da kwambalu ma luwa Truwas, ka ksafťá ɲni ta tva dza'a da luwa Samutra ta tsavata ma

drəf ya. Gamahtsimani, ka laghu ɲni da luwa Nyapulis.

¹² Ka sli'aftá ɲni hada ka laghu ɲni da luwa Filipiya. Tsaya luwa dagala ta tsa hadika Mekaduniya ta nza-kway ma dzva la Ruma ya. Tsəbakw fitika ɲni gerger ma tsa luwa ya.

¹³ Baɖu fitika Sabat, ka saghu ɲni ma huɖa luwa ka laghwɪ tawa ghwa, dza'a slafsla ɲni ta vɫa ndəɖa dzva la Yahuda hada ka ɲni sizlay. Ka slafťá ɲni ta tskata mi'aha. Ka mnə ɲni ta gwada ɲa taŋ.

¹⁴ Lidiya hga sana marakw mataba taŋ, makwa luwa Tiyatir ya. Lguta dva ya nda bla nda bla dzvani ta dzawə tsi. Ta zɫəŋay ta Lazglafta guli. Ka fatá tsi ta sləməŋ ka sna gwada ɲni. Ka gunananťá Lazglafta ta ɲuɖufani, ɲa tsu'a tsa gwada ta gwadə Pwal ya.

¹⁵ Ka maganafta lu ta batem nduk nda la ga taŋ tani. «Ka grafgra kuni kazlay: Zlgħafzlgħa yu ta Mgham Yesu kə'a, sawa da ini» ka'a ka mbladaghatá aŋni da taŋ.

Nzaku ma gamak ma luwa Filip

¹⁶ Ta dza'a ɲni da vɫa maga du'a ma sana fitik, ka gəmatá ɲni nda sana makwa ka kwalva ksu ghwadaka sulkum ta vɫaŋťá mna skwi dza'a magaku ta kəma. Dagala tseɖi ta tsanakta tsi ta daŋahəgani, nda tsa ma slayanɫsayanɫani ya.

¹⁷ Ka gi mbaɖə tsi mista ɲni nda i Pwal. «Nana mnduha na ná, gwal ksanatá slna

ta Lazglafta ta luwa ya, tva mbaku ta mnaghunata hən!» ka'a ta dza'a nda guguday.

¹⁸ Nda za fitikhani ta mna tsa gwada ya tama, ka psanaghatá tsi ta Pwal. «Nda hga Yesu Kristi, sabsa ma na makwa na,» ka'a nda tsa ghwadaka sulkum mida ya. Ka gi sabə tsi mida hadahada.

¹⁹ Nghanay la danahəgani ma tsa makwa ya ta kwala tan kul fəglaftá ghən ta mutsa tsemi, ka hlaftá hən ta i Pwal nda Silas, ka hlaghatá ta dawadawa ta kəma gwal dagala dagala.

²⁰ Ka hladaghatá hən ta hən da mnda tsa guma la Ruma. Ka hən mantsa: «Gwada nja kətsida mnduha klamak nana mnduha la Yahuda na.

²¹ Ka taghamatá nzaku kul nghanata, kul ramata tsu'ay mu, kul ramata ksay mu ta slna nda tsi, na amu ta nzakway ka la Ruma na,» ka hən.

²² Ka pghaftá dəmga ta vgha ta hən. Ka susudaghutá gwal guma ta lguta i Pwal nda Silas. «Sləvawa hən nda krupi,» ka hən.

²³ Tahula sləvaptá hən, ka hlaghatá lu ta hən da gamak. «Ka nghan ka ta hən dina,» ka lu nda mnda nghan gamak.

²⁴ Na mnanata lu ta tsa gwada ya ta mnda nghan gamak, ka hlaghatá tsi ta hən da huda həga. Ka tsatsamtá tsi ta səlahatə tan ma udzu.

²⁵ Ma takala tama, ka magə i Pwal nda Silas ta du'a, ka falaha nda zləzlva Lazglafta. Ta snaysnay hamata la vu'a.

²⁶ Gi ka ghudzavaftá hadik,

ka gigdavaftá tughwa tsa gamak ya. Gi ka gwanutá inda watgha tida, ka pwalutá zida ta inda la vu'a.

²⁷ Ka sli'avatá tsa mndu ta nghan hən ya. Kə'a kə'a ná, nda gwana tsa gamak ya. Ka tsəhagaptá tsi ta budgwani nja dzuvtá vghani, ba sli'aghuslia inda la vu'a kə'a sizlay.

²⁸ «Ma dzuv ka ta vgha gha, wana nni demdem hadna,» ka Pwal gugudata.

²⁹ «Pinifwa vu ya,» ka tsa mnda nghan vu'a ya, ka ndadamtá tsi zləmbatá ta kəma i Pwal nda Silas, ta ghudzaku vghani da zlən.

³⁰ Tahula tsa ka hlingintá tsi ta hən. Ka'a nda hən mantsa: «Mghamha da, nu dza'a yu magata ka da mbafta yu na?» ka'a.

³¹ Ka Pwal nda Silas mantsa: «Zghafzgha ta Mgham Yesu Kristi, ka mbafta ka, kaghan nda la ga ghuni tani,» ka hən.

³² Ka mnanatá hən ta gwada Mgham Lazglafta, nja tsatsi nda la ga tan tani demdem.

³³ Ka hlaghatá tsi ta hən ta va tsa rvidik ya ka laghwi ghu6inistá lkuha tan. Ka gi maganaftá lu ta batem ta tsa mndu ya nda la ga tan tani demdem.

³⁴ Ka klaghatá tsi ta i Pwal nda Silas da tan, ka zunustá skwi ta hən. Ka rfu tsa mndu ya nda la ga tan tani ta rfu, kabga zlgħafta tan ta Lazglafta.

³⁵ Tsadakwa vli, ka ghunaftá gwal tsa guma ta mn-

duha da tsa mnda ngha vu'a ya kazlay: Zlinzla ta hən kə'a.

³⁶ Ka mnda ngha vu'a lami mnanatá Pwal mantša: «Zlinzla ta hən, ka gwal tsa guma tsghadiktá lwi, sabwasa, ka dza'a kuni nda zđaku,» ka'a.

³⁷ Ka Pwal nda tsa gwal ghunadagha lu ya mantša: «Tsaɲnagha a lu ta guma wu, ka gi slvaptá lu ta aɲni ta kəma mnduha, ka pghamtá aɲni ma gamak, ta aɲni ta nzakway ka mnduha la Ruma ná, gi ndanana ná, sabwa sa kđekkđek ka lu nda aɲni ra? Magava a tsaya mantša wa! Sagha hahən kaghəɲa taɲ zlinnista,» ka'a.

³⁸ Ka sli'aftá tsa gwal ghunadagha lu ya rusanaftá gwal tsa guma. Ka ksaftá zləɲ ta hən, snaɲər hən kazlay: Mnduha la Ruma i Pwal nda Silas kə'a.

³⁹ Ka lagha hən da ndəba dzvu, ka hən mantša: «Ga ghunaga ɲni ta dmaku,» ka hən. Ka hligiɲtá hən ta hən ma gamak. Ka ndəbanatá hən ta dzvu ta hən ɲa sli'apta taɲ ma tsa luwa ya.

⁴⁰ Saba i Pwal nda Silas ma gamak, ka laghu hən da Lidiya. Tahula nghanaghata taɲ ta zwanama, ka vlanɲtá mbraku ta hən ka sli'aftá hən ka laghwi.

17

I Pwal nda Silas ma luwa Tesalunik

¹ Ka ksaghatá hən ta tvi nda ma luwa Amfipulis ka zlagaghata nda ma luwa Apuliniya, ka ɓhaghata hən

da luwa Tesalunik. Hada, mamu həga tagha skwa la Yahuda.

² Hkən Sabata Pwal ta lami ta ghən ta ghən manda ya snu tsi. Ka zlərdə tsi nda hən ta skwi nda vinda ma deftera Lazglafta.

³ Ka paslay ɲa taɲ, ka mnay kazlay: Dza'a ghuyə ghuya Kristi ta đaɲwa, dza'a sli'agapsli'a nda hafu mataba gwal nda rwa kə'a. «Tsəna Yesu ta mnə yu ɲa ghuni na ná, tsaya tsa Kristi ya,» ka'a.

⁴ Ka tđaghata tsa gwada ya ta ghunislaka sanlaha ma la Yahuda ta snay, ka laghu hən mista i Pwal nda Silas. Mantša ya ndəghata la Grek ta zləɲa Lazglafta, nda ndəghata sanlaha ma mi'aha dagaladagala guli.

⁵ Ka ndəghanaftá draku ta ɲudufa sanlaha ma la Yahuda, ka hlafta hən ta la tanda ma luwa, ka sli'anafta hən ta ɲudufa mnduha. Ka sli'adaghata hən da Yasuɲ, ka zbə hən ta i Pwal nda Silas ɲa hla hən ta kəma mnduha,

⁶ slanagha a hən ta hən wa. Ka ksaghatá hən ta Yasuɲ nda sanlaha ma zwanama ta kəma gwal ta tsa guma ma luwa. Ka hən mantša: «Nana mnduha na ta kətsidanaftá mnduha ta ghəɲa hadik, ka sagha hən da amu ndanana,

⁷ ka tsu'afta Yasuɲ ta hən ga taɲ. Had hən ta sna zlahu ya ta fata mgham Sezar wa. Mamu sana Mgham ta hgə lu ka Yesu, ka hən ta mnay,» ka hən.

⁸ Snaɲta mnduha ma tsa

luwa ya nda gwal ta tsa guma ta tsa gwada ya, ka sli'avafá hən.

⁹ Ka platá i Yasun nda tsa sanlaha ma zwanama ya ta bika kada zliŋta gwal ta tsa guma ta hən.

I Pwal nda Silas ma luwa Bere

¹⁰ Girvidik tama, ka kdikiŋtá gwal zlgħay nda ŋuduf ta i Pwal nda Silas da luwa Bere. Bhadaghata taŋ da hada, ka lamə hən da həga tagħa skwa la Yahuda.

¹¹ Mal la Yahuda ma Bere zdakwa ghəŋa taŋ ka gwal ma luwa Tesalunik, kabga fafa hahən ta ghəŋa taŋ kahwath-wata ka sna gwada Lazglafta. Inda fitik hən ta vitsa vindatá skwi ma deftera Lazglafta ŋa nghay ka manda va tsaya tsi re, ka manda va tsaya a wa a tsa skwi ta mnə Pwal ŋa taŋ ya.

¹² Nda ndəgha la Yahuda ta zlgħafta nda ŋudufa taŋ. Mantsa ya ndəghata mi'aha dagaladagala mataba la Grek nda zgwana taŋ tani.

¹³ Snaŋta tsa la Yahuda ma luwa Tesalunik ya kazlay: Wa'a Pwal ta mna gwada Lazglafta ma luwa Bere kay guli kə'a, ka sli'adaghata hən da tsa luwa ya sli'anafá ŋudufa mnduha.

¹⁴ Ka gi kdikiŋtá zwanama ta Pwal nda ta wa drəf, ta nza-ghuta i Silas nda Timute ma luwa Bere.

¹⁵ Ka klaghatá gwal pghay ta Pwal, tep da luwa Atina. Ma sli'a taŋ ka vru, ka mnanatá Pwal ta hən kazlay:

Ka sagħa i Silas nda Timute slidighata misimmisim ya kə'a.

Pwal ma luwa Atina

¹⁶ Ma tsa nzakwa Pwal ta kzla i Silas nda Timute ma luwa Atina ya, ka nanaghantá tsi ta skwa wuyayha ma tsa luwa ya, ka kuzlanafá tsi ta ŋuduf katakata.

¹⁷ Mantsa tama, ka ghu tsi ta yiva nda la Yahuda, nda ya nda gwal ta zləŋa Lazglafta ma həga tagħa skwa la Yahuda. Mantsa ya guli nda inda mndu ta guyatá tsi nda hən ta dawadawa vli inda fitik.

¹⁸ Mamu gwal ta tagħa dzana tva mbađa gwada ta hgə lu ka la Ipikuri, nda Situyikiya ta mbađa gwada nda tsi guli. «Nu ta yə na mndu na katək na?» ka sanlaha. «Gwada ta sana Lazglafta kul had hadna ta gwadə tsi.» Ka sanlaha, kabga snay taŋ ta mnay Pwal ta gwada ta Yesu nda sli'agapta ya sli'agap tsi mataba gwal nda rwa.

¹⁹ Ka klaghatá hən ta Pwal mista taŋ, ka kladaghata ta kəma gwal dzra gwada ta sana kuđunur ta hgə lu ka Ariyupas. «Dza'a snaŋnamsna ka ta na lfida skwi ta tagħə ka na rki na?»

²⁰ Nana gwada ta mnə ka na ná, ka lfidani nzakwani da aŋni. Ta kumay ŋni ta snaŋta klatá ghəŋani,» ka hən nda tsi.

²¹ Inda la Atina nda la mat-bayha ma tsa luwa ya, tsa lfida skwi yeya ta gwagwadu lu, ta snə lu kwenkwen.

22 Ka sladatá Pwal ta kəma tsa gwal dzra gwada ya, ka'a mantsa: «Kaghuni mnduha la Atina, ta nghadaptá yu dər ndigandiga ná, njanəja kuni ta dina.

23 Ma fitika ranafta da ta vliha ma na luwa ghuni na ná, ka slaslanaghatá yu ta skwiha ta ndəbu kuni ta dzvu ŋa tanj. Ka slaftá yu ta gwir vindaf lu ta skwi tida kazlay: Ŋa Lazglafta kul snaŋta lu kə'a. Mantsa nzakwani, tsa skwi ta ndəbu kuni ta dzvu ŋani kul snaŋta kuni ya ná, tsaya sagha yu da mnaghunata.

24 Tsaya Lazglafta ta magaftá hadik nda inda skwi tida tani. Tsatsi Mgham ta ghəŋa luwa nda hadik. Had ta walaŋta nzaku ma həga ya baf mndu nda dzvani wa.

25 Psaŋ a ta katu da mnda səla ŋa vlanťa skwi wa. Had skwi pda tsatsi guli wa. Tsatsi ta famta hafu ma inda mndu ta kəl mndu ka hafu. Tsatsi guli ta vlata inda hamata skwi.

26 Nda ma mndu turtuk zlagagiŋta tsi ta inda mnduha, ka pghata həŋ təbsa' ta ghəŋa hadik demdem. Ka daganatá fitika inda skwi, kwakwaranaha ta inda tanj ta hadik ŋa nzakwa tanj.

27 Mantsa ya kə'a magafta, kabga ŋa zbay tanj ta Mgham Lazglafta, ma tatamay tanj ta zbay. Anj mndani, di'inqəghu a nda amu wa.

28 Əŋka'a ka tsatsi ta kəl mu ka nzaku nda hafu, dər ta kəl mu ka gigdavata, dər ta kəl mu ka nzaku.

Mantsa ya mnata gwal fa

laha mataba ghuni guli: "Kahwathwata mndəra tanj amu guli," ka həŋ.

29 Ka si mndəra tanj ma Lazglafta amu ya, ra a ka ndanay mu ta granaftá Lazglafta nda tsa skwa wuyayha tsatsaf lu nda dasu, nda ya nda kufur, nda ya nda pala tsana a mnda səla ka ghəŋani ta magafta ya wa.

30 Ŋaw lu 6a, ka Lazglafta nda mnduha daga manda ghalya, kabga kwala tanj kul snaŋta. Ndanana tama, ta hga mnduha Lazglafta ma inda vli ka mbədanafta həŋ ta nzakwa tanj,

31 kabga fafa ta fitik ŋa tsanaghata guma nda tvani ta inda ghəŋa hadik. Zbapzba Lazglafta ta mndu ŋa maga tsaya ka sli'aganaptá tsi mataba gwal nda rwa. Manda tsaya maranaŋta Lazglafta ta inda mndu kazlay: Tsatsi vərda mnda tsa guma zbap yu,» ka'a.

32 Na tsa snaŋta tanj ta mnay Pwal ta gwada ta sli'agapta mataba gwal nda rwa ya, ka ghubasu sanlaha nda ghubasa ta Pwal. «Ŋa snəglanavata ŋni badu ma sani ta tsa gwada ta mnə ka ya,» ka sanlaha.

33 Ka sli'afta Pwal mataba tanj ka laghwi.

34 Mataba va tsaya ná, mamu sanlaha ta zlgħafta, ka laghu həŋ mistani. Mataba tanj, mamu Deniz, ta nzakway tekw tsatsi mataba gwal ta dzra gwada ma Ariyupas, nda sana marakw Damaris

hgani, nda sanlaha guli kawadaga nda həŋ.

18

Pwal ma luwa la Kwareŋt

¹ Tahula tsa, ka sli'aftá Pwal ma luwa Atina, ka laghwi da luwa Kwareŋt.

² Hada, ka guyatá tsi nda sana mnda la Yahuda ta hgu lu ka Akilas, ya lu ta hadika Puŋ. Sli'aftani yeya ta hadika Italiya kawadaga nda markwa taŋ Priskila, kabga ka sli'apsli'a inda la Yahuda ta hadika Ruma ka mgham Klawdi mnata. Ka guyaftá Pwal ta vgha nda həŋ.

³ Ka skwa turtuk slna ta magə həŋ. Həga tumpul ta dadah həŋ. Tsaya kəl Pwal ka gwaftá vgha nda həŋ.

⁴ Inda fitika Sabat Pwal ta zlərdá gwada ma həga tagha skwa la Yahuda, nda la Yahuda nda ya nda la Grek, kabga ta kumay ta tdáktá həŋ ŋa zlghaftá gwada Lazglafta.

⁵ Manda zlan̄ta i Silas nda Timute ta hadika Mekaduniya, ka lagha slanaghatá Pwal, ka vzatá Pwal ta ghəŋani ka mna gwada. Ka paslə tsi ŋa la Yahuda kazlay: Yesu ná, Kristi ya kə'a.

⁶ Ka grun̄tá la Yahuda ka rarazay. Mbadá Pwal ka tukwanatá rgitika lgutani ta həŋ. Ka'a nda həŋ mantsa: «Ta ghəŋa ghuni ka skwa ghuni, daga ndana nda sli'a yu tvə gwal kul nzakway ka la Yahuda,» ka'a.

⁷ Ka sli'aftá tsi hada ka lagha da sana mndu, Tirtiyus

Yustus hgani. Ta zləŋay tsa mndu ya ta Lazglafta. Tavata həga tagha skwa la Yahuda həga taŋ.

⁸ Ka zlghaftá Krispus ta nzakway ka mgham ta ghəŋa həga tagha skwa la Yahuda ta Mgham Yesu, mantsa ya la ga taŋ guli. Nda ndəgha gwal ma Kwareŋt guli ta snan̄tá gwada Pwal, ka zlghaftá həŋ, ka maganaftá lu ta batem ta həŋ.

⁹ Ta sana rvidik, ka gwadganatá Lazglafta ta Pwal nda ma suni. Ka'a mantsa: «Yaha zləŋ da ksaftá kagha da haftá ka ta wi Pwal, kdəŋ gwaday.

¹⁰ Kawadaga yu nda kagha, had' mndu dza'a walan̄ta faftá dzvu ta kagha ŋa ghuya dən̄wa ŋa gha wa. Nda ndəgha mnduha da ta ma na luwa na,» ka'a.

¹¹ Ka zata pwal ta vaku nda tili mku' ma tsa luwa ya, ta taghanaftá mnduha ta gwada Lazglafta.

¹² Ma fitika nzakwa Galiyuna ka ŋumna ta hadika Akaya tama, ka gwaftá la Yahuda ta wi ka grun̄tá Pwal. Ka kladaptá həŋ da vla tsa guma.

¹³ Ka həŋ mantsa: «Nana mndu na ta bara mnduha ŋa tsəlbu ta kəma Lazglafta, ka zluŋtá skwi mna zlahu,» ka həŋ.

¹⁴ Ta dza'a dza'a Pwal da gwada mantsa, ama ka gi tsu'aftá Galiyuna ta gwada nda la Yahuda. Ka'a mantsa: «Ka had' mndu dza lu wu katsi, had' sana dmaku ta bluta wu katsi, had' yu ta snaghunata, a la Yahuda wa.

15 Ka si ta ghəŋa zwana gwadaha, nda ya ta ghəŋa hgu, nda ya ta ghəŋa zlaha ghuni ta zlərdə kuni ya, dzik nda kaghuni tsa. Va a yu ta tsa guma ta ghəŋa tsa skwiha ya wu,» ka'a.

16 Ka ghzlaftá tsi ta həŋ ma vla tsa guma.

17 Ka gwaftá həŋ ta wi ta Sustene, ta nzakway ka mgham ta ghəŋa tsa həga tagha skwa la Yahuda ya, ka ksafta, ka dgapta ta wa tsa vla tsa guma ya, gvalaŋ a Galiyuna wa.

Vraghata Pwal da luwa Aŋtakiya

18 Ka nzdəglavatá Pwal tsəbakw fitik ma Kwareŋt. Tahula tsa, ka sli'aftá tsi kawadaga nda i Priskila nda Akilas, ka zlaŋtá zwanama, ka lami da kwambalu, ka laghwi ta hadika Siri. Ma kdə tsi ka lami da kwambalu, ka htsatá tsi ta ghəŋani ma luwa Saŋkre, si wadana tsi ta Lazglafta.

19 Ka ʒhadaghatá həŋ da luwa Afisus, ka zlanatá Pwal ta i Priskila nda Akilas. Ka sli'aftá tsi ka lami da həga tagha skwa la Yahuda, ka ghwa yiva nda la Yahuda hada.

20 Ka ndəbə həŋ ta dzvu da tsi, má ŋa nzdəvatani da həŋ, ama đvaf a Pwal wa.

21 «Ta dza'a vragaghavra yu ka ta đvay Lazglafta,» ka'a nda həŋ.

Ka ŋlaftá tsi ta kwambalu ma Afisus ka laghwi.

22 Ka ʒhadaghatá tsi da luwa Sezare. Ka sli'aftá tsi hada guli ka laghwi da luwa Ursalima da ganaghatá zgu ta Igliz karaku, ma kdaku tsi ka laghwi da luwa Aŋtakiya.

23 Tahula nzdəvatani gerger ma luwa Aŋtakiya ta hadika Siri, ka sli'aftá tsi ka laghwi da ranaftá hadika Galat, nda hadika Frizi, ka vla mbraku ŋa inda gwal zlgħay nda ŋuduf.

Apwalus ma luwa Afisus nda ya ma Kwareŋt

24 Mamu sana mnda la Yahuda, Apwalus hgani, ma luwa Alegzandri yata lu. Ka lagha tsi da luwa Afisus. Mnda gwađa ya, nda sna ta vindata skwiha ma defteri.

25 Tagħaf tagha ta skwi ta tva Mgham Yesu. Ká ka nda warakatani. Ta tagħay ta skwi ta ghəŋa Yesu nda tvani ŋa mnduha. Aŋ mndani, maga batema Yuhwana yeya snaŋ tsi.

26 Ka mnə tsi ta gwađa nda tsafaratá vgha ma həga tagha skwa la Yahuda. Snay i Priskila nda Akilas ta skwi ta mnə tsi, ka hgaghatá həŋ ŋa sganaghata taghanaftá skwi nda tvani ta ghəŋa gwađa Lazglafta.

27 Tahula tsa, ka kumaftá Apwalus ta dza'a ta hadika Akaya*. Ka sganaghatá zwanama ta mbraku, ka vindanaftá həŋ ta delewer ta gwal ta tsa hadik ya ŋa tsu'afta taŋ nda rfu. ʒhadaghatani da hada, ka katanťá tsi nda zdaku ya vlan

* 18:27 Ngha ta Slna gwal ghunay 18:12.

Lazglafta ta gwal ta ghadatá zlgħafta.

²⁸ Ka gwadā tsi ta gwadā banluwa nda la Yahuda, ka traptá hən̄ ta skwi ɲa ɲrapta. Ka maranantá tsi ta hən̄ ta skwi nda vinda ma defteri ka-zlay: Yesu ná, Kristi ya kə'a.

19

Pwal ma luwa Afisus

¹ Ma fitika nzakwa Apwalus ma luwa Kwarent, ka ranaftá Pwal ta vli ta ghwáha ta hadika Asiya, ka ɓhadaghatá tsi da luwa Afisus ka slaftá tsi ta sanlaha ma gwal zlgħay nda ɲuduf hada.

² Ka'a mantsa: «Mutsafmutsa kuni ta Sulkum nda ghuḅa ma zlgħafta ghuni ra?» ka'a dawantá da hən̄. Ka hən̄ nda tsi mantsa: «Ta sna a ɲni ta skwi ta hgə lu ka Sulkum nda ghuḅa wa,» ka hən̄.

³ «Mndərga wati batem magaghunaf lu na?» ka'a nda hən̄. «Mndərga ɲa Yuhwana maganaf lu,» ka hən̄ nda tsi.

⁴ Ka Pwal mantsa: «Gwal ta tsu'afta ka mbədanafá nza-kwa tan̄, maganaf Yuhwana ta batem ta hən̄. Ka Yuhwana nda hən̄ na: Zlgħafwazlgħa ta tsa mndu ta sagha nda hula dá ta nzakway ka Yesu ya,» ka'a.

⁵ Tahula snantá tan̄ ta tsa gwadā ya, ka maganaftá lu ta batem ta hən̄ nda hga Mgham Yesu.

⁶ Ka fanaghatá Pwal ta dzvu ta hən̄, ka saha Sulkum nda ghuḅa ta ghəɲa tan̄. Ka gwadā hən̄ ta gwadā nda

sanlaha ma gwadā, ka klə hən̄ ta lwa Lazglafta guli.

⁷ Ta magay gwagwa ta tsa mnduha ya ta ghwanɲdā his.

⁸ Tahula tsa, ka gdatá Pwal ta dza'a da həga tagha skwa la Yahuda. Hkən̄ tilani ta mna gwadā ta ga mghama Lazglafta, ka ɲavata ɲa tdaktá ghəɲa gwal ta sna skwi ta mnə tsi.

⁹ Ka tənanaftá sanlaha mataba tan̄ ta ghəɲ, ka kwalagħutá hən̄ ta zlgħafta, ka ghuḅasə hən̄ ta tsa tagha skwi ta ghəɲa tva Yesu ya ta kəma tskata mnduha. Tsaya tama, ka sli'aftá Pwal ka zlanťá hən̄, ka hlaghatá gwal zlgħay nda ɲuduf, ka laghu hən̄ da həga dzan̄a Tiranus, ka taghə tsi ta skwi ɲa tan̄ inda fitik hada.

¹⁰ His vakwa tan̄ ta taghay. Ma tsaya snantá inda gwal ta nzakway ta hadika Asiya, daga la Yahuda, nda la Grek tani ta gwadā Mgham Lazglafta.

Zwana Seva

¹¹ Ka magə Lazglafta ta mazənzəɲ ɲa ndərmimay nda ma Pwal.

¹² Tsaya ta kəl lu ka klaftá lgut nda salawar ya ta ksantá vgha Pwal tazlay, ka klanťá gwal kul dughwanaku ɲa ksantá hən̄, ɲa saghwa tsa dan̄wa nda ghwadaka sulkum ya tani ma hən̄.

¹³ Mamu sanlaha ma la Yahuda guli ta ra luwa, ɲa ghazligintá ghwadaka sulkum ma mnduha. Ka dzəghanťá hahən̄ guli ta ghzla ghwadaka sulkum nda həga

Mgham Yesu ma gwal nda kasa da halaway. Ka hən mantša: «Nda hga tša Yesu ta mnə Pwal ya ta mnaghunata ɲni: Sabwasa,» ka hən.

¹⁴ Ndəfən zwana sana mndu ta hgə lu ka Seva ta nzakway tekw mataba la mali ta ghənə gwal ta dra skwi ɲa Lazglafta la Zudiya, ta maga mndərga tša skwi ya mantša.

¹⁵ Ma sana fitik, ka tša ghwadaka sulkum ya nda hən mantša: «Wya nda sna yu ta Yesu, nda sna yu ta Pwal guli, wa kaghuni tama?» ka'a nda hən.

¹⁶ Ka valaftá tša mndu ksu halaway ya ta hən ka mbranaghatá hən demdem. Ka ndandagaptá hən ma tša həga ya nda hwaya ka fərđi'u, nda babalatá vgha.

¹⁷ Ka snanaghatá tša skwi ya ta inda la Yahuda nda la Grek tani ma luwa Afisus. Ka ksaftá zləɲ ta hən demdem, ka vlə hən ta glaku ɲa Mgham Yesu.

¹⁸ Ta traku gwal si ta zlglafta, ka sagha hən da mnay nda wa taɲ ta ghwadaka skwi ya mamaga hən.

¹⁹ Nda ndəgha gwal si ta mbaɗaku ta hlaktá defteriha taɲ ka dariɲta ta kəma mnduha demdem. Ka mbaɗaftá lu ta tseda tša defteriha ya ná, ta klay ta tsedi ka dəmbu' hutaf

²⁰ Mantša ya kəl gwada Mgham Yesu ka ɲluta, ka zuta vli nda mbrakwa Mgham Lazglafta.

Gigdavafta vli ma Afisus

²¹ Tahula tša, ka Pwal ndanata mantša: Ka ranafra yu ta vli ta hadika Mekaduniya, nda vli ta hadika Akaya* katsi, ta dza'a da luwa Ursalima yu.

«Ka ɓhadaghaɓha yu da hada katsi guli, nda nza tkwe' ka ɓhadaghata da da luwa Ruma guli,» ka'a.

²² Ka ghunaghatá tsi ta i Timute nda Irasta, his mataba gwal ta katanɲa ta hadika Mekaduniya. Ta nzatá vərđa tsatsi ka nzɗavata ta hadika Asiya.

²³ Ma tša fitik ya, ka sli'avaftá gwada katakata ta ghənə Mgham Yesu.

²⁴ Tsaw mamu sana dəgha ta slru ta hgu lu ka Dametriyus, ta slara zwana həga ka kufur, ɲa wuyay, ta hgu lu ka Deyes Artimis. Kad ka skwi ta planata tsi ta gwal ta maganatá slna.

²⁵ Ka tskanatá tsi ta tša mnduhani ya, kawadaga nda sanlaha ta maga mndərga tša slnahani ya guli. Ka'a nda hən mantša: «Graha! Nda sna kuni kazlay: Ta na skwi ta tsatsafta mu na nzafta mu kə'a.

²⁶ Nda ngha kuni, nda sna kuni guli ta skwi ta mnə Pwal. Ka'a na: Nza a skwi ta tsatsafta mnduha nda dzva taɲ ka Lazglafta wu, ka'a. Ka tɗaghatá tsi ta ndəghata mnduha. Ma na luwa Afisus na kwenkwen yeya a wu, nduk ma inda vli ta hadika Asiya tani.

* 19:21 Ngha ta Slna gwal ghunay 18:12.

²⁷ Wana na skwi na dza'a dzatá slna mu. Tsaya ya a wu, dza'a zləmbaku gwada ta ghəja həga skwa wuyay mu dagala ta nzakway ka Deyes Artimis. Vləgəлта a mnduha ta glaku ŋa Deyes ka tsəlbu ma ghuvani manda ya ta magə lu ma inda vli ta hadika Asiya nda ya ta ghəj hadik demdem ya wu,» ka'a.

²⁸ Snaŋta taŋ ta tsa gwada ya, ka gufaftá ŋudufa taŋ ka gugud həj ta gugudaku. «Ya dagala gwada ta Dayes Artimis la Afisus,» ka həj.

²⁹ Ka sli'avaftá vli kudukuts ma luwa demdem, ka hwaya da vla katskatsu, ka ksədanaghatá həj ta graha Pwal ta nzakway ka i Gayus nda Aristarkus, tsa hahəj his ta nzakway ka mnduha la Mekaduniya ya.

³⁰ Si ka kumə Pwal ta dza'a slanaghatá həj, ama ka pyaftá gwal zlgəhay nda ŋuduf.

³¹ Mamu sanlaha ma gwal ksa slna ŋumna ta hadika Asiya ta nzakway ka graha Pwal. «Yaha ka da dza'a da tsa vla katskatsu ya,» ka həj tsghadanaghatá lwi ta Pwal.

³² Ta tsa luwa ya, nda ghuya ghəja mnduha. Ka nu ŋa ya laha ta guguday, ka nu ŋa ya laha ta gugday. Mal gwal mataba taŋ kul snaŋta skwi ta tskanatá həj.

³³ Ka snanamtá sana mnduha ta tsa gwada ya ta sana mndu ta hgu lu ka Alegzandra ta klə la Yahuda ta kəma. Ka Alegzandra tama mantsa: «Swidwa! Swidwa!» kə'a ka paŋtá dzvu, ka kuma gwada

ŋa mnananŋtá mnduha.

³⁴ Manda snaŋta taŋ ka-zlay: Mnda la Yahuda na mndu na kə'a, ka hlaftá həj ta wi ka skwa turtuk ka zatá awa his. Ka həj mantsa: «Dagala gwada ta Dayes Artimis la Afisus!» ka həj hlaftá wi.

³⁵ Ka ləbanatá mnda vindi ma tsa luwa ya ta mnduha zlahzlah. Ka'a mantsa: «Ari wa la Afisus, wa ya kul snaŋta kazlay: Luwa Afisus ta ŋanatá tsa həga Dayes Artimis dagala ya, nda tsa tsatani ta saha ta luwa ya kə'a na?»

³⁶ Had' mndu dza'a zlərdəy wa. Ləbanatá ŋuduf ka dzatá ghəj skwi ŋa magay.

³⁷ Na mnduha hlagagha kuni da hadna na ná, had sana rutsak vzaf həj ta həga skwa wuyay, ka razatá Diyesa mu wa.

³⁸ Ka mamu skwi mataba Dematriyus kawadaga nda gwal ksanatá slna nda sana mndu katsi, mamu vla tsa guma, ka kla həj da gwal tsa guma, ka dza'a həj dganata hada.

³⁹ Ka mamu sna gwada ta kumə kuni ta mnay katsi guli, dza'a dzray mu ta tsaya ma vla dzrəka mu.

⁴⁰ Ta ghəja na skwi ta magaku gita na ná, laviŋlava lu ta tsaftá badza ta amu ka gwal zlərdəwi, kabga had skwi prək ka tskamata mandana ná, ŋa mnay mu kazlay: Ta ghəja ya skwi ya tskavata mu kə'a wa,» ka'a. Kdəkwani ta gwada, «gazlawagazla,» ka'a nda mnduha.

Sli'a Pwal ta hadika Mekaduniya nda ya ta hadika Akaya

¹ Tahula lbatá tsa sli'avaf ta sli'avaf lu ya, ka tskanatá Pwal ta gwal zlg hay nda n duf, ka vlan tá mbraku ta hən. Ka d gata tsi ta vgha nda hən, ka lag hwi ta hadika Mekaduniya.

² Tahula ranaf tani ta tsa hadika ya, ka valan tá tsi ta mbraku katakata ta gwal zlg hay nda n duf, ka bhadaghatá tsi ta hadika Gres.

³ Ka zatá tsi ta tili hkən hada. Ta dza'a dza'a lami da kwambalu ŋa dza'a ta hadika Siri tama, ka san tá tsi ta dzray ta dzrə la Yahuda ta wi ta ghəŋani ŋa pghanatá budukwa. Ka ksəglaghatá tsi ta tvi nda ta hadika Mekaduniya.

⁴ Ka sli'af t i Supater zwan a Pirhus mnda luwa Beriya, nda Aristarkus nda Sekundus mnda la Tesalunik, nda Gayus mnda luwa Derba, nda Timute, nda Tisik, nda Trufim mnduha hadika Asiya, mistani.

⁵ Ka laghu tsahaya ta kəma kzla an ŋi ma luwa Truwas.

⁶ An ŋi ya, ka lamə ŋi da kwambalu ma luwa Filipiya, tahula zutá skala buradi kul had is mida ya. Ta mahutafa fitik, ka lagha ŋi slanaghatá hən ma luwa Truwas, ka zatá ŋi ta luma hada.

Kwanaha lagha Pwal da luwa Truwas

⁷ Gahawu bađu luma gwasi, ka ts kavatá ŋi ŋa za

skwa zaya* Mgham Yesu, ka zraftá Pwal ta gwada ta kəma gwal zlg hay nda n duf, ka nzdavata tsi ta gwada ha ka lami da takala, kabga dza'a nda sli'a tsad akwər vli.

⁸ Ma dzuguvi ma həga ta ghəŋa həga ts kavata ŋi. Mamu ndəghata pitirlaha ma tsa dzuguvi ta ghəŋa həga ts kava ŋi ya.

⁹ Tsaw mamu sana zwan ta hgu lu ka Fewtikus ta nzun ta tawa finitir. Ka dzin tá hani ma tsa nzdavata Pwal ta mna gwada ya. Na tsa ghəbanaf t hani ya, ka dədagatá tsi ta tsa mahkəna həga ta ghəŋa həga ya ta hadik. Kə'a ka lu ka sli'ay ná, nda mta.

¹⁰ Ka saha Pwal, ka ndadaghatata tsukwafta. «Ma t d n dufu ghuni, ta teke'a hafu mida,» ka'a.

¹¹ Ka vradaftá Pwal ka bla'atá tsi ta buradi ka zay. Ka kdə tsi ta gwada petsuwed vli. Tahula tsa, ka sli'af t tsi ka lag hwi.

¹² Nda hafu ma tsa gala bay ya ta klaghatá lu dzagha. Ka rfu hən ta rfu katakata.

Sli'a Pwal da luwa Truwas nda ya da luwa Mitelej

¹³ Ka sli'af t ŋi ka lag hwi ta kəma ta kəma da ŋlaf t kwambalu ŋa kla an ŋi da luwa Asus. ŋa dza'a ŋi kla Pwal hada, kabga ta dza'a nda səla i'i, ka'a.

¹⁴ Manda laghani slanaghatá ma Asus, ka klamtá ŋi da kwambalu, ka laghu ŋi da luwa Mitelej.

* 20:7 Ngha ta Slna gwal ghunay 2:42.

15 Ka sli'aftá ḡni hada nda kwambalu, ka ḡhadaghatá ḡni gamahtsimani mbəḡ nda luwa Kiyus. Gamahtsimani, ka ḡhadaghatá ḡni da luwa Samus, gamahtsima tsaya guli, ka ḡhadaghatá ḡni da luwa Miletus.

16 Ka Pwal mnta na: «Haḡ yu dza'a sladavata ma luwa Afisus wu, da zutá lu ta fitik ma haḡika Asiya, ka má ta magaku tsi katsi ná, misimmisim ta kuma yu ta ḡhadaghata da Ursalima, ka ma kḡḡ fitika skála Pentakwat† ka sagha a tsi,» ka'a.

Gwada Pwal nda la galata mndu ma Afisus

17 Ma tsa Miletus ya tama, ka ghunaftá Pwal ta mnduha da Afisus ḡa hgaktá gwal ngha Igliz.

18 Manda ḡhadaghata taḡ da slanaghata, ka Pwal nda həḡ mantsa: «Daga baḡu lagha ḡa ta haḡika Asiya ná, nda sna kuni ka yu nzata kawadaga nda kaghuni.

19 Nda leḡtekwa ta ghəḡ mataba ghuya ḡaḡwa da sanlaha ma la Yahuda ta pghihatá buḡukwa, ksanata yu ta slna ta Mgham Yesu.

20 Nda sna kuni guli kazlay: Haḡ sana skwi prək ka katá kaghuni ḡifaghuna yu wu kə'a. Mnaghunamna yu ta indani, ka taghaghunafta baḡluwa nda ya dzagha dza-gha.

21 Ka gvalaḡtá yu ta la Yahuda nda la Grek, ḡa mbəḡdavata tvə Lazglafta ḡa zlgħafta taḡ ta Mghama mu Yesu Kristi.

22 Ndanana, nda sli'a yu da Ursalima. Sulkum nda ghuḡa ta tiḡwa i'i ḡa dza'a. Sna a yu ta skwi dza'a slidighata hada wa.

23 Skwi ya ta mniḡḡta Sulkum nda ghuḡa kwenkwen ná, dza'a sladighasla ghuya ḡaḡwa, dza'a vzidimvza lu da gamak.

24 I'i ná, ndana a yu ta gwada ta hafa ḡa, ḡa má kinawu ḡinutani ka ḡa ḡa wa. Dza'a kḡanaktá tsa ḡaḡma slna vliha Mgham Yesu ḡa magay, ta nzakway ka mna Lfida Gwada ta ghəḡa zdakatahuda Lazglafta ya skwi ta zdəḡihata.

25 «Ndanana ná, nda sna yu kazlay: Nghəḡlaḡta a inda na kaghuni ragħunaf yu, ka mnaghunatá gwada ta ga mghama Lazglafta ná, ta həḡa kuma ḡa dekḡek wa.

26 Tsaya ta kəl yu ka mnaghunata dar gita kazlay: Magaghunamaga yu ta inda skwi ya laviḡ yu ta magay nda inda kḡavakta mbrakwa ḡa. Ka dza'a zluḡzla kuni ta skwi ya taghaghunaf yu, ta haḡ i'i mida wu,

27 kabga mnaghunamna yu ta inda skwi mna Lazglafta, haḡ ya ḡifanaghu yu wa.

28 Nghawangha ta ghəḡa ghuni, nghawa ta inda bra ya

† 20:16 Pentakwat: Tsaya fitika skalu dagala ta fitika tska skwi ta vwah da la Yahuda. Ma tsa fitik ya saha Sulkum nda ghuḡa ta ghəḡa duhwalha Yesu ta ma hutafmbsaka fitik tahula Pak. Ngha Zlahu 23:16.

vlaghuna Sulkum nda ghuḅa ṅa nghay guli. Nghawangha ta Igliza Lazglafta ya mutsanak tsi ta ghəṅjani nda usa zwanjani.

²⁹ Tahula laghwa ḁa ná, nda sna yu kazlay: Dza'a sli'adamsli'a mnduha ta sidi manda mandundiha da taba ghuni, haḁ həṅ dza'a zlanṭa tsa bra ya wu kə'a.

³⁰ Dər mataba kaghuni guli ná, dza'a sli'afslí'a sanlaha da tsakalawi, ṅa baraghata taṅ ta sanlaha ma duhwalha mista taṅ.

³¹ Ka nzata kuni hzleṅa. Havapwahava kazlay: Hkəṅ vakwa ḁa ta ṅavata nda ima taw ta iri, nda rvidik tani, nda fitik tani, ta vla hidaku ṅa inda kaghuni kə'a.

³² «Ndana tama, ma dzva Lazglafta nda gwada ta zḁakatahudani tani ta famta yu ta kaghuni. Tsa gwada ya dza'a ṅla kaghuni, ṅa zay ghuni ta həga kawadaga nda inda gwal nda ghuḅa.

³³ Ma nzakwa ḁa ná, gvalaṅ a yu ta dər tseda mndu, dər dzindara mndu, dər lguta mndu wa.

³⁴ Nda sna vərḁa kaghuni kazlay: Nda dzva ḁa si ta maga yu ta slna ṅa kata ghəṅa ḁa, nda ya ṅa kata gwal ta dza'a mista ḁa tani kə'a.

³⁵ Inda tsa slnaha magə yu mantsa ya ná, ṅa maraghunata kazlay: Mantsa ya ta maga lu ta slna ṅa katanṭa gwal ka pḁu kə'a. ṅa havaghunakta guli ta gwada Mgham Yesu ta mnay kazlay: Mal mndu ta vlay ta rfu, ka mndu ta zlghay kə'a ya,» ka'a.

³⁶ Ta kḁaku Pwal ta mna tsa gwada ya, ka tsəlbata tsi ka maga du'a nda hahəṅ tani demdem.

³⁷ Rəḅ həṅ demdem nda taw, ka lagha tekweise' ta Pwal.

³⁸ Tsa mnayni kazlay: Nghəglanṭa a kuni ta həga kuma ḁa wu kə'a ya na skwi ta ganaftá taw ta həṅ. Ka sli'aftá həṅ ka pghaghatá Pwal da vla kwambalu.

21

Lagha Pwal da luwa Ursalima

¹ Tahula dgata ṅni ta vgha nda həṅ, ka lamə ṅni da kwambalu. Ka sli'afta ṅni ka laghwi tur da luwa Kus. Gamahtsimani, ka sli'afta ṅni ka laghwi da luwa Rudes. Ka gi sli'afta ṅni hada guli ka laghwi da luwa Patara.

² Hada, ka slafta ṅni ta sana kwambalu ta sli'i da luwa Finisi, ka lamə ṅni dida, ka laghu ṅni.

³ Nghay ṅni ta luwa Kiprus manda a, haḁik ya ta tsavata ma drəf, ka zlunṭá ṅni nda ga zlaḅa ṅni ka laghu ṅni nda tvə haḁika Siri. Ka ḅhadaghatá ṅni da luwa Tir ma vla pghay kwambalu ta huzla.

⁴ Hada, ka slanaghatá ṅni ta gwal zlghay nda ṅuduf, ka zata ṅni ta fitik ndəfəṅ da həṅ. «Ma laf ka da luwa Ursalima,» ka həṅ nda Pwal, manda kḁakwa Sulkum nda ghuḅa ta mnananṭá həṅ.

⁵ Ma kḁavakta tsa mandəfəṅa fitik ya, ka sli'afta ṅni ka sli'i. Ka pghafta həṅ demdem ta aṅni, nda mi'a

taŋ, nda zwana taŋ tani, ha ka zluŋtá huḁa luwa. Bħadaghata ŋni ta wa ghwa, ka tsəlḁata ŋni, ka magatá du'a.

6 Manda dgata ŋni ta vgha nda həŋ, ka ŋlaftá aŋni ta kwambalu, ta vraghuta hahəŋ dzagha taŋ.

7 Ka kdíntá ŋni ta mbada ŋni nda kwambalu. Sli'afta ma luwa Tir ka ḁhadaghata da luwa Tulemayis. Hada, ka guguvta ŋni ta zgu nda zwanama. Ka zata ŋni ta fitik turtuk kawadaga nda həŋ.

8 Ka sli'afta ŋni gamahtsimani ka dza'a, ka ḁhadaghata ŋni da luwa Sezare. Ka sli'afta ŋni guli ka lagha da Filip ta hgə lu ka mnda mna gwada Lazglafta, ta nzakway ka mndu ya tekwa mataba tsa gwal ndəfáŋ ya kay*. Ka lamə ŋni da həga ga taŋ ka hanay ga taŋ.

9 Mamu kwaghani fwad ka daghali ka daghali ta klaktá lwa Lazglafta.

10 Nda za fitika ŋni ŋulum hada tama, ka sli'aftá sana anabi ta hgə lu ka Agabus daga ta hadika Zudiya,

11 ka sagha da slanaghata. Ka klaftá tsi ta ḁanava Pwal, ka habanató tsi ta səlahani nda dzvuhani. Ka'a mantsa: «Wya skwi mna Sulkum nda ghuḁa: Ka ŋa wa nana ḁanava na ná, manda va yeya dza'a habafta la Yahuda ta tsa mndu ya ma Ursalima, ŋa klafta taŋ ka fanamta gwal kul nzakway ka la Yahuda ma dzva taŋ,» ka'a.

12 Na snan̄ta ŋni ta tsa gwada ya, nda aŋni tani, nda gwal ma tsa vli ya tani, ka ndəḁə ŋni ta dzvu ŋa Pwal ŋa kwalani kul lafi da Ursalima.

13 Ka Pwal nda aŋni mantsa: «Ta ghəŋa wu ta tawa kuni ta taw. Ta kumay kuni ta gidíftá zləŋ ra? I'i ta dá ná, ŋa habaftá i'i yeya a wu, dər má ŋa dza ta i'i ma Ursalima ta ghəŋa hga Mgham Yesu tsi, nda fa vgha da,» ka'a.

14 Na tsa trapta ŋni mida ya ná, ŋəvglan̄ a aŋni guli wa. «Ka maga Mgham Yesu ta skwi ya kumaŋ tsi,» ka aŋni ta ghəŋani.

15 Tahula luta tsa fitik ya tama, ka hbaftá ŋni ta vgha, ka ŋlaghatá da luwa Ursalima.

16 Ka sli'aftá sanlaha ma gwal zlgħay nda ŋuduf ma luwa Sezare guli mista ŋni. Ka pghadaghata həŋ ta aŋni da vli ya dza'a hani ŋni ta hani ga sana mndu ta hgə lu ka Menasuŋ, mnda sana luwa ta tsavata ma drəf, ta hgə lu ka Kiprus. Nda kḁa fitika tsa mndu ya ma zlgħay nda ŋuduf.

Nghanaghata Pwal ta Yakubu

17 Bħadaghata ŋni da Ursalima, ka tsu'afta zwanama ta aŋni nda rfu.

18 Ga mahtsimani, ka sli'aftá Pwal kawadaga nda aŋni ka lagha da Yakubu. Ka lagha gwal Igliz tskavata demdem hada.

19 Tahula ganaghata Pwal ta zgu ta həŋ, ka rusu tsi

* 21:8 Ngha ta Slna gwal ghunay 6:5. Nda 8:5-40.

turtuk turtuk ta skwi maga Lazglafta mataba gwal kul nzakway ka la Yahuda nda ma slnani.

²⁰ Snanata tanj ta tsa skwi rusanaf Pwal ta hən̄ ya, ka zləzlvu hən̄ ta Lazglafta. Ka hən̄ nda tsi mantša: «Zwan̄ama, nda ngha ka ta d̄ambu' a ta la Yahuda ta zlgħafta ya ki'e, ta n̄avan̄a hən̄ ka sna zlah̄a Musa.

²¹ Ka lu nda hən̄ nda gwada ta kagha ná, ma sn̄ə kuni ta zlah̄a Musa, ma d̄atsə kuni ta fafada zwana ghuni, ma taghə kuni ta nzakwa la Yahuda, ká ka ta taghay n̄a inda la Yahuda ta nzaku ma s̄əla hamata sanlaha ma mnduha, ka lu ta mnay.

²² Waka lu dza'a magay? Ya wya dza'a nda sna hən̄ kah-wathwata kazlay: Hadna ka kə'a, dza'a sli'agaghasli'a hən̄.

²³ Ka si mantša tsi, ka maga ka ta na skwi dza'a n̄ni mnaghata na. Mamu sana mnduha fwaď mataba mu ta wadana ta wadu ta Lazglafta.

²⁴ Hla ta hən̄ ka dza'a ka da tsalapta ghən̄a gha kawadaga nda hən̄. Ka plata ka ta skwi ma dza'a hahən̄ da play. Tahula tsa, n̄a htsin̄ta tanj ta ghən̄a tanj. Ka magamaga lu mantša katsi, dza'a nda sna inda mnduha kazlay, tsa skwi ta sn̄ə mu ta mnay ta Pwal ya kay ná, tsakala wi ya kə'a. Ma tsaya dza'a kəl lu ka sn̄an̄ta kazlay: Ta snay kagha ta zlahu guli kə'a.

²⁵ N̄a gwal kul had̄ ka la Yahuda ya, tsin̄tsa mu ta

ghən̄ani ka vindanafta mu ta hən̄ kazlay: Yaha hən̄ da za slu'a skwa wuyay, yaha hən̄ da za us, yaha hən̄ da za skwi b̄erta lu nda b̄erta, yaha hən̄ da maga sli'in̄sli'in̄† kə'a,» ka hən̄.

²⁶ Mantša tama, ka sli'af̄ta Pwal kawadaga nda tsa mnduha fwaď ya ka tsalapta tsi ta ghən̄ani. Gamahtsimani, ka lamə tsi da h̄əga Lazglafta, n̄a mnata fitika dzata ghən̄a tsa tsalatá ghən̄, nda vlata skwa pla ghən̄ dza'a vlə lu ta hən̄ ta hən̄ ya.

Ksaftá Pwal ma h̄əga Lazglafta

²⁷ Baďu kdavakta tsa mandəfán̄a fitik ya, ka ng-han̄tá la Yahuda ta sagha ta hadika Asiya ta Pwal ma h̄əga Lazglafta. Ka gagaftá hən̄ ta d̄əmḡa, ka ksafta hən̄ ta Pwal.

²⁸ Ka dzata hən̄ ta lawlaw: «Ari mnduha la Isra'ila! Kudidwa! Ya wana tsa mndu ta ra inda vli ka raraza mnduha mu, nda zlah̄a Musa, nda na h̄əga Lazglafta na tani ya kay. Laghani guli ná, ka hladamtá la Grek da na h̄əga Lazglafta na, ka n̄rin̄tá na vli nda ghūba na,» ka hən̄.

²⁹ Tsaw si nghin̄gha hən̄ ta sana mndu ta hgə lu ka Trufim, mnda la Afisus kawadaga nda tsi ma luwa. Zlah si kladamkla Pwal ta tsa mndu ya da h̄əga Lazglafta ka hən̄ si ta gray.

³⁰ Kđukuts sli'avaf̄sli'a vli ma luwa, ka gazladaghatá mnduha ma inda vli. Ka ksaftá hən̄ ta Pwal ma h̄əga

† 21:25 Ngha ta Slna gwal ghunay 15:20.

Lazglafta, ka ksigiŋta dzibil, ka gi hahunṭa tghaha.

³¹ Ta naghay naghay hən ta tva dzatá Pwal ta lagha lu da mnay ɲa mghama sludzi kazlay: ya nda ɓadza vli ma luwa Ursalima kə'a.

³² Ka gi hlaftá tsi ta sludziha nda maliha ta ghəɲa la sludziha, ka sli'afṭa hən ka ndadaghata slanaghata hən. Nghay taɲ ta mghama la sludzi nda la sludzi tani, ka gi zlanṭa hən ta dza Pwal.

³³ Ka gavadaghatá mghama la sludzi ka ɲanatá Pwal, ka tsatsanaftá zidaha his. «Wa va kagha, nahgani maga ka?» ka'a nda tsi.

³⁴ Ka nu ɲa ya ta gwadáy, ka nu ɲa ya ta gwadáy, ka tsa tskata ghəɲa mnduha ya. Trid, trap ta mghama sludzi ta ksaftá ghəɲa gwada, ka'a mantsa: «Klawakla ta na Pwal na da vla nzakwa la sludzi,» ka'a.

³⁵ Ndusadaghata Pwal tavata dzatá tva ɲlu da həga, ka gi tsukwaghatá la sludzi, kabga nda ga sida mnduha.

³⁶ «Dzata! Dzata, dzata!» ka tsa ɲəɗdəma ta mnduha ta mbada mistani ya, ka dza'a nda hla wi.

Waday Pwal ta ghəɲani

³⁷ Ta ghwan a lu ka kladamta Pwal da vla nza-kwa la sludzi tama wu, «dza'a tsu'ay ka, ka mnaghanṭa yu ta gwada da ra?» Ka Pwal nda tsa mghama sludzi ya. «Nda sna ka ta gwada la Grek ra?»

³⁸ Ka gha a na mnda la Masar ta sli'anaftá zlərdawi ka ma taɲ, ka hlaghatá

gəndaha dəmbu' fwad da mtak ya wu ra?» ka'a nda Pwal.

³⁹ Ka Pwal mantsa: «Mnda la Yahuda i'i, ya lu ma luwa Tarsus ta hadika Silisi, zwanṭa sana luwa ta klu lu ya yu. Kdəkkdək, vlihavla ta tvi ka gwadganata yu ta mnduha,» ka'a.

⁴⁰ Ka vlanṭá tsa mghama la sludzi ya ta tvi. Ka sladatá Pwal ta tsa dzatá tva dza'a da həga ya. Ma hlə kuni ta wi, ka'a nda dzvu nda mnduha. Sriw, nzanza mnduha. Ka zlraftá Pwal ta gwada nda hən nda gwada Hebru.

22

¹ «Zwanama nda dadaha, snawasna ka mnaghunata yu ndanana ta skwi ta magaku, ɲa wadapṭá ghəɲa da,» ka'a.

² Na tsa snay taɲ ta zlraftani ta gwada nda gwada Hebru ya, ka sganaghata hən ta nzata sriw. Ka Pwal mantsa:

³ «I'i ná, la Yahuda yu, ya ma luwa Tarsus ta hadika Silisi lu ta i'i, ama ma na luwa na glafta yu. Gamaliyel ta dzanadiftá ta dzaɲa, ka taghadifta snanṭá zlahá dzidziha mu nda tvani manda ya ta raku. ɲavanṭa i'i guli ka sna ɲa Lazglafta manda va na ta magə kaghuni demdem gita na.

⁴ Ganap ga yu ta iri ta gwal ta ksa na tvi na ha ka psilatá hən. Hahabaf hahaba yu ta zgwana nda mi'aha tani ka pghamtá hən da gamak.

⁵ Masləmṭsəka da na la mali ta ghəɲa gwal ta dra

skwi ɲa Lazglafta, nda la galata mndu na guli. Da hahəŋ zlgħafta yu ta delewer ɲa klanťá zwanama mu la Yahuda ma luwa Damas, ɲa dza'a ɗa kasa gwal zlgħay nda ɲuduf ma tsa luwa ya, ɲa hlaktá həŋ da luwa Ursalima, ɲa tsanaghata guma ta həŋ.»

Mnay Pwal ta tva zlgħaftani ta Yesu

Slg 9:1-19, 26:12-18

⁶ «Tata mbaɗa yu ta tvi, wur ma ghəŋ fitik, ndusa yu nda luwa Damas tama, ka saha tsuwadək katakata daga ta luwa ka tsuwadakanafťá vli ta widifta.

⁷ Ka zləmbadata yu ta hadik. “Sawulu! Sawulu! Kabgawu ta kəl ka ka giri ɲa ɗa na?” ka sana lwi nda i'i ta snə yu.

⁸ “Wa kagha ní Mghama ɗa!” ka yu nda tsi. “I'i Yesu mnda la Nazaret, ta gə ka ta iri ɲani ya yu,” ka'a nda i'i.

⁹ Nda ngha gwal kawadaga nda i'i ta tsa tsuwadək ya, ama sna a hahəŋ ta lwa tsa mndu ta gwada nda i'i ya wa.

¹⁰ “Nu skwi ɲa magay ɗa ní Mghama ɗa?” ka yu nda tsi. “Sli'afslí'a, la da tsa luwa Damas ya, dza'a mnagha mna lu ta inda skwi ɲa magay gha hada,” ka Mgham Yesu nda i'i.

¹¹ Ghulpidghulpa wudakwa tsa tsuwadək ya kay, nghəgla a yu ta vli wa. Ka ksə tsa gwal kawadaga nda i'i ya ta i'i ta dzvu, ka bhidiđighata da luwa Damas.

¹² «Hada, mamu sana mndu ta hgə lu ka Hananiya. Ta

zləŋay ta Lazglafta, ta snay guli ta zlahá Musa. Ta ghubay inda mnduha la Yahuda ma tsa luwa Damas ya.

¹³ Ka sagha tsi slidighata, ka'a nda i'i mantša: “Zwanama ɗa Sawulu, nghəglaŋgha ta vli,” ka'a. Gi hadahada, gi ka gwanatá iriha ɗa, ka nghanťá yu ta vli.

¹⁴ Ka Hananiya nda i'i guli mantša: “Zbuzba Lazglafta dzidziha mu ta kagha daga ghalya ɲa snanťá skwi ta kumə tsi, ɲa nghanťa gha ta tsa tdukwa mndu ya, ɲa snanťa gha ta gwada vərɗa tsatsi nda wani.

¹⁵ Kagha dza'a nzakway ka masləmťsəkani da inda mnduha ta ghəŋa skwiha ya snanťa ka da tsi.

¹⁶ Ndanana, had' sana skwi ɲa kzləgelta gha wa. Sli'afslí'a, sawi ka magagħafta lu ta batem, ka ghuɗata dmakwa gha nda ma hganťa gha ta Mgham Yesu,” ka'a.

Ya ka lu ghunaftá Pwal da sana mnduha

¹⁷ «Tahula tsa, ka vraghutá yu da Ursalima. Ma sana fitik ta maga du'a yu ma həga Lazglafta, ka maridíŋťá Mgham Yesu ta ghəŋani.

¹⁸ Na tsa nghanťa ɗa ya, ka'a nda i'i mantša: “Sli'apsli'a misimmisim ma luwa Ursalima, kabga tsu'afťa a həŋ ta skwi dza'a ka mnay ta i'i wu,” ka'a.

¹⁹ “Mghama ɗa, nda sna vərɗa hahəŋ kazlay: Si ta ray yu ta həga tagħa skwa la Yahuda ka hla gwal ta zlgħaftá kagha, ka hla həŋ

da gamak, ka sløva hən̄ nda krupi kə'a.

²⁰ Ta dzatá lu ta Atiyen ta nzakway ka maslæmtsəka gha ya ná, hada vərđá i'i. Zđigihazđá tsa dzata dza hən̄ ya. I'i ta njanatá lguta tsa gwal ta dzata ya," ka yu nda tsi.

²¹ "Sli'afslí'a, la! Ta ghunə da vli di'in̄ yu ta kagha da gwal kul nzakway ka la Yahuda," ka'a.

Pwal nda mali ta ghəŋa sludza la Ruma

²² Ka fata hən̄ ta sləmən̄ ka sna gwadá ta gwadagapta Pwal ha ka mnagaptani ta tsa gwadaha ya. Na gi snaŋta taŋ ta tsa gwadaha ya, «zadĩŋtá mndərga nana ma mndu ta ghəŋa hadik, dzawa dza! Ra a ka zlan̄ta nda hafu wu!» ka hən̄ hlaftá wi.

²³ Ka kwahu hən̄ ta wi ka vaza lguta taŋ nda ta luwa, ka tsađá hadik nda ta luwa.

²⁴ Tsaya kəl mghama sludzi ka mnay kazlay: Klaghawakla ta Pwal da həga, ka đawanapta kuni ta vli nda sløvu, kada snaŋta lu ta skwi ta kəl na mnduha na ka hla wi mandana na ta ghəŋani na, ka'a.

²⁵ Manda habafta lu ŋa sləvay tama, ka Pwal nda mali ta ghəŋa la sludzi ta sladu hada mantsa: «Vlaghunavla lu ta tvi ŋa sløva mnda la Ruma nda krupi ta kul tsanaghata lu ta guma katək ra?» ka'a nda tsi.

²⁶ Snaŋta tsa la mali ta ghəŋa la sludzi ya ta tsa gwadá ya, ka sli'afta tsi ka laghwi da mnanata mghama

taŋ. «Waka ka dza'a magay? Nana mndu na ná, mnda la Ruma ya,» ka'a nda tsi.

²⁷ Ka gi sli'aftá tsa mghama la sludzi ya ka lami slanaghatá Pwal. «Mnihamna, mnda la Ruma ka kahwathwata ra?» ka'a nda tsi. «An̄i!» ka Pwal nda tsi.

²⁸ «I'i ná, nda tsemi dagala skwata yu ta nzakwa đá, kada nzata yu ka mnda la Ruma,» ka tsa mghama la sludzi ya nda tsi. «I'i na, ka mnda la Ruma yata lu ta i'i 6uzul,» ka Pwal nda tsi.

²⁹ Damkwál vraghuvra tsa gwal si dza'a sløva Pwal ya nda hul, ŋa sagha nda sa đawanaptá vli. Na tsa snaŋta tsa mghama la sludzi ya kazlay: Mnda la Ruma Pwal kə'a ya, ka ksuta tsa habafta habaf tsi ya ka zləŋ.

Pwal ta kəma gwal guma

³⁰ Gamahtsimani, ka zbə tsa mghama la sludzi ya ta vərđaka skwi kəl la Yahuda ka ksafatá Pwal. Ka palĩŋtá tsi ta tsa habafta habaf tsi ta Pwal ya. Ka hagaktá tsi ta la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal ta tsa guma, ŋa tskavata. Ka kladaghata tsi ta Pwal ka sladanata ta kəma taŋ.

23

Pwal ta kəma ŋumna Festus

¹ Ka vazlanamtá Pwal ta iri ta gwal tsa guma. Ka'a mantsa: «Zwanama đá, had sana skwi dəmanaf yu ta Lazglafta ha gita wa. Had sana skwi guli ŋa tsađivata wu,» ka'a.

² «Dzunwadza ta wubisim,» ka mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ta nzakway ka Hananiya ya, nda gwal ndusa nda Pwal.

³ «Dza'a dzay Lazglafta ta kagha ghwadaka vata həga ɓap lu nda 6a* na. Nza ŋa tsa guma ta ghəŋa i'i manda ya ta mnə zlahu kagha, ama ka zluŋtá ka ta zlahu, ka laghwi da mnay kazlay: Dzunwa dza kə'a,» ka Pwal nda tsi.

⁴ «Waka ka ta raza mali ta ghəŋa gwal dra skwi ta nzakway ka mnda Lazglafta na?» ka tsa gwal ndusa nda tsi ya.

⁵ «Sna a yu kazlay: Mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ya kə'a zwanama wu, kabga nda vinda guli kazlay: Haɗu ka dza'a raza mgham ta ghəŋa mnduha gha wu† kə'a,» ka Pwal.

⁶ Tsaw nda sna kazlay: Nana gwal tsa guma na ná, laɓatani nda la Sadukiya, nda la Farisa ya kə'a, kəl tsi ka gwadata nda lwi dagala dagala. Ka'a mantsa: «Zwanama ɗa, i'i ná, mnda la Farisa i'i, zwanamnda la Farisa yu guli. Ta ghəŋa fafta ɗa ta ghəŋa ɗa, nda ya ta ghəŋa sli'agapta dza'a sli'agapta gwal nda rwa ma mtaku, ta kəl lu ka tsa guma ta ghəŋ i'i,» ka Pwal.

⁷ Na tsa mnatani ta tsaya, ka zraftá zlərdutawi mataba la Farisa nda la Sadukiya. Ka dgavaptá tsa tskata vgha ya his.

⁸ Haɗ gwal nda rwa dza'a walaŋta sli'agapta wu, haɗ duhwalha Lazglafta wu,

haɗ Sulkum guli wu, ka la Sadukiya nda ŋa taŋ. Mamu tsahaya demdem, ka la Farisa nda ŋa taŋ.

⁹ Ka sli'aftá inda mnduha nda gugudaku. Ka sli'avata sanlaha mataba gwal ta tagha zlahu ŋa mnduha ta nzakway mataba la Farisa gwadata nda lwi dagala dagala: «Mutsaf a aŋni ta sana ghwadaka skwi maga na mndu na wa. Ka sana Sulkum tsi, ka sana duhwala Lazglafta tsi, ka kitsi ta gwadganata,» ka həŋ.

¹⁰ Ka sgavaghata zlərduta wi katakata. Dunwa həŋ da datsanaptá Pwal na! ka mghama sludzi zləŋaftá zləŋ kəl tsi ka ghunaftá la sludzi ŋa klaptá Pwal mataba taŋ, ka klaghata da həga la sludzi.

¹¹ Girvidikani, ka Mgham Yesu maravata da Pwal mantsa: «Tatá us ta iri! Manda va tsa ga masləmtsək gə ka ta ghəŋa i'i ma luwa Ursalima ya ná, manda va tsaya guli dza'a ga ka ta tsa masləmtsək ya ma luwa Ruma,» ka'a nda tsi.

Dzrawi ta ghəŋa Pwal

¹² Gamahtsimani, ka dzraftá sanlaha ma la Yahuda ta wi ŋa dza'a dzatá Pwal. Ka wadatá həŋ ka mnay kazlay: Haɗ mu dza'a zaŋtá skwi nda za, nda saŋtá skwi nda sa, ka ta dza a mu ta Pwal wu, ka həŋ.

¹³ Ta malay gwal ta dzraftá tsa wi ya ta fwaɗ mbsak.

¹⁴ Ka sli'aftá həŋ ka laghwi da slanaghatá la mali ta

* 23:3 Ngha ta Mata 23:27. † 23:5 Ngha ta Sabi 22:27.

ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu. Ka həŋ mantsa: «Wadawada ŋni kahwathwata ta kəma Lazglafta kazlay: Had ŋni dza'a walaŋta zaŋtá skwi nda za, ka ta dza a ŋni ta Pwal wu.

¹⁵ Ndanana tama, gwafwagwa kaghuni ta wi nda gwal ta tsa guma. Ta kumay ŋni ta dagapta hya ma na gwada na kahwathwata, ka kuni dazlay nda mghama sludzi ya ná, ŋa klaghunakta lu ta Pwal ta kəma ghuni. Ta sagha tsi ya, nda paya vgha aŋni ŋa gi dzata,» ka həŋ.

¹⁶ Snaŋta zwaŋa muku-mani ma Pwal ta tsa pghanatá budúkwá dza'a pghanata lu ta Pwal ya, ka sli'aftá tsi ka laghwi mnanatá Pwal ma həga la sludzi.

¹⁷ Ka hgaftá Pwal ta sana mali ma la sludzi. «Kla ta na duhwal na da mghama la sludzi, ya mamu gwada dza'a mnanata tsi,» ka'a nda tsi.

¹⁸ Ka klaftá tsa mali ta ghəŋa la sludzi ya ta tsa duhwal ya, ka klaghata da tsa mghama la sludzi ya. Ka'a mantsa: «Tsa Pwal tsam lu ma gamak ya ta hgaftá i'i. Kdəkkdək, kla ta na duhwal na da tsi, mamu gwada dza'a tsi mnanata, ka'a nda i'i, kəl yu ka klakta,» ka'a nda tsi.

¹⁹ Ka ksafatá tsa mghama sludzi ya ta tsa duhwal ya ta dzvu, ka laghwi ta slərpa vli. «Nu ta kumə ka ta mnihata na?» ka'a nda tsi.

²⁰ Ka'a nda tsi mantsa: «Dzrafdzra sanlaha ma la Yahuda ta sagha da

ndəbaghatá dzvu, ŋa kladaghatá Pwal ta kəma gwal ta tsa guma mahtsim. Ta kumay ŋni ta dagapta hya ma tsa gwada ya kahwathwata ka həŋ dza'azlay nda kagha. Tsaw mantsa ya nzakwani wa.

²¹ Yaha ka da snana ta həŋ. Ya mamu gwal ta malay ta fwad mbsak dza'a pghatá budúkwá. Wada nda wada həŋ kazlay: Had ŋni dza'a walaŋta zaŋtá skwi nda za, had ŋni dza'a sanatá skwi nda sa, ka ta dza a ŋni ta Pwal wu kə'a. Ndanana, nda paya vgha taŋ, ya gwada da kagha kwenkwenj ta kzlə həŋ,» ka'a nda tsi.

²² Ka tsa mghama sludzi ya mantsa: «Nana gwada mnidifj ka na ná, yaha ka walaŋta mnananŋta sana mndu,» ka'a, ka ghuniŋtá tsa duhwal ya.

Ghunafatá Pwal da ŋumna Feliks

²³ Tahula tsa, ka hgaftá mghama la sludzi ta maliha his ta ghəŋa sludziha. Ka'a nda həŋ mantsa: «Hbawa vgha, dza'a nda sli'a kuni da luwa Sezare ta nzemndi təmbay girvidik, kawadaga nda sludziha his dərɱək, nda sludziha ndəfəŋ mbsak ta ŋla plis, nda sludziha his dərɱək nda huzla vulu da həŋ.

²⁴ Mutsaf kuni guli ta plis ŋa kla Pwal, ŋa bhadanaghata dughwana da ŋumna ta nzakway ka Feliks,» ka'a.

²⁵ Wya ka tsa mghama sludzi ya vindanaftá delewer guli:

26 «I'i Klawdi Lisiyas, ta ga zgu ña mghamani ñumna ta nzakway ka Feliks.

27 Ya mndu ta ghunadaghapta yu ya ná, la Yahuda ta ksaftha ka dza'a dzata. Ka lagha yu nda la sludza da ka zlu'agapta ma dzva tañ sñañer yu kazlay: Mnda la Ruma ya kə'a.

28 Ña zba sñañtá ghəña skwi ya kəl həñ ka razay ná, ka kladaghatá yu ta kəma gwal ta tsanató guma ta həñ.

29 Ka slanaghatá yu ná, ta razu ta ghəñ skwi ta ksñtá zlahə tañ həñ. Ama had skwi ga tsi prək ka dzata, dər prək ka hbamta ma gamak wa.

30 Ka sagha lu sñadimta kazlay: Ta pgha buđukwa həñ ñani kə'a, kəl yu ka ghunadaghapta tsa mndu ya ña lagha hahəñ ka ghəña tañ da mna dmakuha ya maga tsa mndu ya ta kəma gha. Ləñləñ ká ka nzata mghama da,» ka'a.

31 Ka klaftá tsa la sludzi ya ta Pwal girvidik manda va ya mnanaf lu ta həñ, ka klaghata da luwa Anjipatris.

32 Gamahtsimani, ka vragaghutá hamata la sludzi da vla nzakwa tañ, ka kdə gwal nda plis nda plis ta kla Pwal da luwa Kaysariya.

33 Bhadaghata tsa la sludz- iha ta plis ya da luwa Sezare, ka klaftá həñ ta tsa delewer ya ka vñantá ñumna, zlanəñha həñ guli ta Pwal ma dzvani.

34 Tahula dzañaftá ñumna ta tsa delewer ya, ka'a

mantsa: «Ta wati hadik kagha na?» ka'a dawañta da Pwal. Sñañtani kazlay: Mnda hadika Silisi ya kə'a,

35 «ña sna yu ta gwada gha saghər tsa mnduha ta raza kagha ya,» ka'a nda tsi. Klaghawakla, ka dza'a kuni da nghay ma tsa həga baf Hiridus ya, ka tsa ñumna ya nda mnduha.

24

Tsanavatá gwada ta Pwal

1 Tahula luta fitik hutaf, ka bhadaghatá i mali ta ghəña gwal dra skwi ña Lazglafta ta nzakway ka Hananiya, nda la galata mndu, nda sana mndu ta hgə lu ka Tertulus ya, nda vida ma gwada. Ka lagha həñ da wlatá Pwal da ñumna.

2 Ka hgadaghata lu ta Pwal. Ka zraftá Tertulus ta rusa skwi ya maga Pwal, kəl həñ ka wlata. Ka'a mantsa: «Mghama da, əñka'a ka kagha kəl ñni ka nzata nda zdaku. Sñañta gha ta dzra nzaku kəl mnduha ñni ka nzakway dughwana.

3 Ta rfay mnduha ñni dər ndigandiga ta kagha katakata Feliks.

4 Mghama da! Yaha ñni da gərdaghata. Kdəkkdək, kabga zdakwa gha, fañna fa ta zləməñ ka sna ka ta zwaña gwada ñni dza'a mnaghata ñni.

5 Nana mndu na ná, ghwadaka mndu ya slanagha ñni ta hwada ghəña la Yahuda dər ndigandiga ta ghəña hadik. Tsatsi mghama dina la

* 24:5 Ngha ta Mata 2:23.

Nazaret* ta nzakway ka gwal ta dza'a mista Yesu ya.

⁶ Ka kumə tsi ta maga sana skwiha dza'a kwal kul vlanťa sgit ta həga Lazglafta ηni, kəl ηni ka ksafťa. [Ka kumə ηni ta tsanaghatá guma manda ya ta mnə zlahā ηni.

⁷ Ama ka lagha mghama la sludzi ta nzakway ka Lisiyas da zlu'aghuta ma dzva ηni nda mbraku,

⁸ ηa sagha ηni da kuma gha da wlata, ka Lisiyas nda aηni.] Ka dawandawa vərđa kagha da tsi, dza'a nda sna ka kazlay: Tsakalawi a na skwi ta mnə ηni tida na wu kə'a,» ka'a.

⁹ «Manda va tsaya nza-kwani,» ka la Yahuda ta ghəjanani.

Waday Pwal ta ghəjanani ta kəma Feliks

¹⁰ Manda mnanata ηumna nda dzvu ta Pwal kazlay: Gwada ta gwada kə'a. Ka Pwal mantsa: «Nda sna yu kazlay: Gitagita a vakwa kagha ta tsa guma ta ghəja mnduha ηni wu kə'a. Nda rfu dza'a wada yu ta ghəja da ta kəma gha.

¹¹ Ka psanpsa ka katsi ná, malapə a fitik ghwanpdə his manda lafa da da luwa Ursalima da tsəlbu ta kəma Lazglafta wa.

¹² Had mndu ta slidighata ta zlərdawi nda mndu, ta hwa-zlađa ghəja mnduha, dər ma həga Lazglafta, dər ma həga tagha skwa la Yahuda, dər ma luwa wa.

¹³ Nana skwi mnə hahəj ta i'i ndanana ná, graghafta a vərđa hahəj wa.

¹⁴ Skwi ya graf i'i ná, ta maganata slna yu ta Lazglafta dzidziha ηni nda ta tsa tvi mnə hahəj kazlay: Dina ghwadaka tvi ya kə'a ya. Zlg hafzlgħa yu ta inda skwi ya nda vinda ma zlahā Musa, nda ya ma deftera la anabi.

¹⁵ Faffa i'i guli ta ghəj ta Lazglafta manda va ηa hahəj ta mnay kazlay: Dza'a sli'aganapsli'a Lazglafta ta tdukwa mnduha nda ghwadaka mnduha tani kə'a ya.

¹⁶ Tsaya ta kəl yu ka ηavata ka nzaku manda ya ta raku ta kəma Lazglafta nda ya ta kəma mnduha.

¹⁷ «Nda kdá fitika da manda dgata da ta vgha nda Ursalima, kəl yu ka vradaghata, ka kladanaghata nda tsemi ηa katanťa mnduha da, nda ya ηa planatá ghəj ta Lazglafta.

¹⁸ Tsaya skwi ta magə yu ta sladighatá sanlaha ma la Yahuda si ta hadika Asiya. Kđakwa da ta tsala ghəja da tsa, ta had tskata mnduha hada wu, hwazlaβanaf a yu ta ghəja mnduha guli wa.

¹⁹ Ka má mamu sana skwi gana yu ta həj katsi ná, má vərđa la Yahuda ta hadika Asiya ta sagha wlatá i'i da kagha tama.

²⁰ Ka mantsa a tsi wu, ma mnanmna nana mnduha na ta dmaku ya ksaf həj ta i'i nda tsi ma fitika lagha da ta kəma gwal ta tsa guma.

²¹ Ta kəma gwal ta tsa

guma, gwadagwada yu nda mbraku kazlay: Grafgra yu, “dza’a sli’aganapsli’a Lazglafta ta gwal nda rwa kə’a. Ta ghəŋa tsaya ta tsa lu ta guma ta ghəŋa da gita,”» ka’a.

²² Feliks ná, nda sna tsatsi ta skwiha katakata ta ghəŋa tva Kristi kəl tsi ka dzanamtá wi ta həŋ. Ka’a mantša: «Sagha mghama la sludzi ta nzakway ka Lisiyas ya ná, ng-hay da ta na gwada ghuni na tsa,» ka’a nda həŋ.

²³ Ka mnanata tsi guli ta mali ta ghəŋa la sludzi kazlay: Hamha ta Pwal ma gamak, yaha ka da hbanata nda hba. Ka ta saghasa grahani da katan̄ta katsi, yaha da pya həŋ, ka’a.

Pwal ta kəma i Feliks nda Drusil

²⁴ Tsəbakw fitik tahula tsa, ka sagha Feliks kawadaga nda markwa tan̄ Drusil, ta nzakway ka makwa la Yahuda. Ka hgagaptá tsi ta Pwal, ka snə tsi ta gwada ta ghəŋa zlgħaftá Yesu Kristi da tsi.

²⁵ Ka zlraftá Pwal ta zwa gwada ta ghəŋa nzaku ya ta zdəganatá Lazglafta, nda gwada ta nghuta mndu ta ghəŋani, nda gwada ta ghəŋa ya ka Lazglafta dza’a tsa guma ta ghəŋa mnduha. Ka Feliks ksur tsi ka zləŋ mantša: «La tama, badu mutsafər yu ta fitik ya guli ná, hgəgəлта da ta kagha tsa,» ka’a.

²⁶ Dza’a mutsay yu kasi’i ta tsemi da Pwal ka ŋumna Filiks

sizlay, ta kəl tsi gdəta ta hga-gaptá Pwal tazlay ka ghwa yiva nda tsi.

²⁷ Səf səf his ka vaku luta ta magay mantša. Tahula tsa vaku his ya, ka mbəɖapta Purkiyus Festus ta Filiks. Kambəl zdəganata tsi ta la Yahuda ka Feliks ná, ka zlan̄tá tsi ta Pwal ma gamak.

25

Lagha Pwal ta kəma Festus

¹ Tahula fitik hkən manda klafta Festus ta slna nzanagħatá hadikani, ka sli’afta tsi ma luwa Sezare ka lafi da luwa Ursalima.

² Ka sli’adaghata la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la mali ta ghəŋa la Yahuda slanaghata hada. Ka wlatá həŋ ta Pwal da tsi.

³ «Kdəkkdək, kləgan̄nagħa kla ta Pwal da na luwa Ursalima na,» ka həŋ ndi’ata ka ŋdan̄da nda tsi. Mataba tsaya ná, nda dzra wa tan̄ ŋa pghata budukwa ŋa dzata ma tvi ta laf tsi.

⁴ Ama ka Festus nda həŋ mantša: «Wa a Pwal ma gamak ma luwa Sezare. Vərda i’i guli ná, nzdavata a yu wa, dza’a gi vru yu.

⁵ Ka sli’afsli’a sanlaha mataba la maliha ghuni mista da ka dza’a ŋni da slanaghata hada ma luwa Kaysariya. Ka mamu skwi maga tsi kul dīnaku katsi, ŋa wlatā tan̄,» ka Festus nda həŋ.

⁶ Ka tghas tsi, ka ghwan̄ a fitik za Festus ma luwa Ursalima, ka laha tsi da luwa Sezare. Gamahtsimani, ka

sli'aftá tsi, ka lagha da vla tsa guma. «Klagapwakla ta Pwal ya,» ka'a.

⁷ Ka lagha Pwal. Ka sli'adaghatá tsa la maliha la Yahuda ta sli'adata ma Ursalima ya ddivis da wamtá Pwal. Ka mnə həŋ ta gwadaha ta kuzlaku ta kuzlaku, ka tsatsanavatá Pwal, ama hadhya gwada kligin həŋ wa.

⁸ Ka Pwal mantša: «Had sana dmaku maga yu wu, dər tvə zlahá la Yahuda, dər tvə həga Lazglafta, dər tvə mgham Sezar wu,» ka'a wadapťá ghəŋani.

⁹ «Ta dıvay ka ta dza'a da Ursalima ka dza'a lu tsatá na guma na ta kəma taŋ ra?» Ka Festus nda Pwal ŋa zđanafta ŋuduf ta la maliha ta ghəŋa la Yahuda.

¹⁰ Ka Pwal mantša: «Wana yu ma vla tsa guma mgham Sezar. Hadna guli rakwa tsadighatá guma. Had dmaku gana yu ta la Yahuda wu, nda sna vərđa kagha ka ghəŋa gha.

¹¹ Ka mamu dmaku gə yu, magamaga yu ta skwi prək ka dzata i'i katsi, ma dza lu ta i'i a ka yu wa. Ama ka hadhyahya skwi ma na gwadaha ta mnə həŋ ta i'i na wu katsi, laviŋ a mndu ta vlanťá i'i ta həŋ wa. Ta ndəba dzvu yu da kagha, ka la na guma na ta kəma mghama Ruma,» ka'a.

¹² «Manda tsa zbanťa gha ta dza'a na guma na ta kəma mgham ya, dza'a dza'a ka ta kəma mgham Sezar,» ka Festus nda Pwal tahula gwaduvustani nda gwal ta vlanťá hidaku.

Lagha Pwal ta kəma i Agripa nda Beranis

¹³ Tsəbakw fitik tahula tsa, ka lagha mgham Agripa nda Beranis da luwa Sezare da nghanaghata ŋumna Festus.

¹⁴ Ka zata həŋ ta fitik tsəbakw hada. Ka rusanaftá ŋumna Festus ta gwada ta ghəŋa Pwal ta tsa mgham ya. Ka'a mantša: «Mamu sana mndu zlidin Feliks hadna ma gamak.

¹⁵ Ma fitika laha đa da luwa Ursalima, ka sli'adaghatá maliha ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu mataba la Yahuda slidighata. Ka wlata həŋ. Kdəkkdək, tsanťa tsa ta guma ta na mndu na, ka həŋ nda i'i.

¹⁶ Ta snu a anťi la Ruma ta gi tsanaghata guma ta mndu mantša ya wa. Tinəl ta guyanata nda guya lu ta tsa mndu ya nda tsa gwal ta wlata ya, ŋa zlananťa tvi ŋa wadayni ta ghəŋani ta kəma tsa gwal ta wlata ya karaku, ka yu nda həŋ.

¹⁷ Ka saha həŋ da hadna mista đa. Gərdava a yu guli wu, ka gi nzata ŋni ma vla tsa guma gamahtsimani. Hgagaghawa hga ta tsa mndu ya ka yu, ka hgaktá lu.

¹⁸ Ba va wana na mnduha ta wlata na dza'a mna ghwadaka skwi maga tsi, ka yu ná, sew had tđukwa skwi mna həŋ wa.

¹⁹ Ta ghəŋa zlərdá gwada ta dina taŋ nda gwada ta sana mndu ta hgə lu ka Yesu ta mtuta, ama ta nda hafu ka Pwal nda ŋani ta mnay yeya.

²⁰ Trapta da ta tsa ghəŋa mndərga skwi mantša ya, ka yu nda Pwal mantša: Ta kumay ka ta dza'a da Ursalima ka dza'a lu tsa na guma gha na hada ra? ka yu nda tsi.

²¹ Ama ka dawəŋta Pwal ta tsanata mgham Sezar ta gumani, kəl yu ka ŋanata ma gamak dasudasu ma kdə yu ka ghunay da mgham Sezar,» ka'a.

²² Ka mgham Agripa nda ŋumna Festus mantša: «Ta kumay i'i ka ghəŋa da ta snanata gwada ma wa tsa mndu ya guli,» ka'a. Ka ŋumna Festus mantša: «Dza'a nda sna ka mahtsim,» ka'a nda tsi.

²³ Gamahtsimani tama, ka lagha i mgham Agripa nda Beranis nda hbatá vgha má mgham mgham ka lamə həŋ da həga tsa guma kawadaga nda mghamha la sludzi, nda gwal dagaladagala ma tsa luwa ya. «Klagaghawakla ta Pwal,» ka ŋumna Festus. Ka kladaghatá lu.

²⁴ Ka ŋumna Festus mantša: «Mgham Agripa, nda inda gwal ta tskavata hadna ma na vlə na kawadaga nda aŋni. Wana na mndu sli'adagha inda la Yahuda da wlata da i'i ma luwa Ursalima, nduk hadna tani ya kay: "Ra a ka zlanťá na mndu na nda hafu wu," ka həŋ hlaftá wi.

²⁵ Ama i'i, ngha a yu ta skwi prək ka dzata wa. Ka si klawakla ta guma da ta kəma Sezar ka'a ya, tsaya dza'a kəl yu ka ghunay.

²⁶ Nziya nza tsi ná, mutsaf a yu ta vərda gwada ya ŋa

vindanaftá mghama Ruma ta ghəŋani wa. Tsaya kəl yu ka klagaghata na mndu na ta kəma ghuni, katkatatani ta kəma gha mgham Agripa, ŋa dawanaftá vli, kada snanťa yu ta skwi ŋa vinday.

²⁷ Mndu ya tsam lu ma gamak, ka klafta lu ka ghunay kul snanťá lu ta vərda skwi kəl lu ka ksafťa ná, tsabaku tsaya ta nghadapťa yu,» ka'a.

26

Waday Pwal ta ghəŋani ta kəma Agripa

¹ «ŋagha gwada tama Pwal, gwada ta gwada ŋa wadapťa gha ta ghəŋa gha,» ka mgham Agripa nda tsi. Ka kapafťa Pwal ta dzvu, ka zlaftá tsi ta gwada. Ka'a mantša:

² «Ta rfu yu katakata gita, a mgham Agripa, nda mutsafťa da ta tvi ŋa mnanťa gwada ta kəma gha ŋa wadapťa ghəŋa da ma inda skwiha ya tsatsadiva la Yahuda.

³ Kəl tsi ka vlihata rfu katakata ná, nda sna kagha tsidid ta nzakwa la Yahuda nda ghəŋa skwi ya ta zlərdə həŋ tani. Kdəkkdək, ka ksa ka ta ŋuduf, ŋa fihata gha ta sləməŋ ka sna na gwada da na.

⁴ «Daga ma ga zwanťa da, nda sna la Yahuda ta nzakwa da. Nda sna həŋ ka yu nzakwagapťa daga tanťarť mataba la ini nda ya ma Ursalima.

⁵ Nda sna hahəŋ ta i'i daga manda ghalya. Ka ta kumay həŋ katsi, laviŋlava hahəŋ ta mnay kazlay: Tekw i'i

mataba gwal ta fikaghuta si ta ghəŋa dina ŋni ta nzakway ka ŋa la Farisa kə'a.

⁶ Ndanana, wana yu ma guma ta ghəŋa fafta da ta ghəŋa da ta tatá imi ta sləməŋ ya tanaf Lazglafta ta dzidziha mu.

⁷ Tsa mndəra amu ghwanjpdə his ya guli ná, nda fa ghəŋa tan ŋa nghanja magatá tsa tatá imi ta sləməŋ ya. Tsaya ta kəl hən ka ŋavata nda fitik tani, nda rvidik tani, ka tsəlbu ta kəma Lazglafta ya. Ta ghəŋa tsa fafta da ta ghəŋa ya tama, ta kəl la Yahuda ka tsatsafta gwada ta i'i, a mgham Agripa.

⁸ Ari la Yahuda, kabgawu ta kəl kaghuni ka nghanja manda skwi laviŋ a Lazglafta ta sli'aganaptá gwal nda rwa wu kə'a na?

⁹ Vərda i'i guli ná, si maganmaga yu kahwathwata ta kdavakta inda skwi ŋa zadanatá na hga Yesu mnda la Nazaret na.

¹⁰ Tsaya skwi magə yu ma Ursalima guli. Da la mali ta ghəŋa gwal ta gra skwi ŋa Lazglafta mutsafta yu ta mbraku, kəl yu ka hla ndəghata gwal zlghay nda ŋuduf ka pghay da gamak. Tsaya dina, ka i'i guli ta psulu ta hən.

¹¹ Ma fitika ray da ta həga tagha skwa la Yahuda tazlay, si ta gay yu tiri ŋa gwal zlghay nda ŋuduf katakata ka mbəl raza hən ta hga Yesu. Tsa gatá sida da ya ná, nda nza ŋa zbinja hən nduk ma sana luwaha ta sana hadik sizlay.»

Gwadata zlghafta Pwal ta Yesu

Slg 9:1-19, 22:6-16

¹² «Tsaya tama, kəl yu ka sli'aftha ma sana fitik ka dza'a da luwa Damas nda tsa mbraku vliha gwal dra skwi ŋa Lazglafta ŋa dza'a kasa gwal zlghay nda ŋuduf ya.

¹³ Ta labla yu ta tvi, wər dək fitik ma ghəŋ tama a mgham Agripa, ka nghanja yu ta saha tsuwadak daga ta luwa wamtá i'i, nda gwal ta dza'a mista da tani. Malaghumala wudakwa tsa tsuwadak ya katakata ka ŋa fitik.

¹⁴ Ka zləmbutá ŋni demdem ta hadik. Ka sranjta yu ta sana lwi ta gwadgihata nda gwada Hebru: "Sawulu! Sawulu! Kabgawu ta kəl ka ka giri ŋa da na? Ghuya danwa ŋa ghəŋa gha na pgha ghəŋ ta pghə ka nda i'i na," ka'a.

¹⁵ "Wa kagha ní mghama da," ka yu nda tsi. Ka Mgham Yesu nda i'i mantša: "Ti tsa Yesu ta gə ka ta iri ŋani ya.

¹⁶ Sli'afslia ka sladata ka. Kəl yu ka maraghanja ghəŋa da ná, zbapzba yu ta kagha ŋa magihata slna da, ŋa nza-kwa gha ka masləmtsəka da, ŋa mnay gha kinawu ká ka nghanjta i'i gita, ŋa mnay gha ta skwi dza'a maraghanja yu dza'azlay guli.

¹⁷ Da la ghuni nda ya da gwal kul nzakway ka la Yahuda ta ghuna yu ta kagha, dza'a katay yu ta kagha guli.

¹⁸ Na gwananata gha ta iri ta hən, Na sli'agapta tan ma grusl ka lamə da tsuwadak, ŋa kwala halaway

ka gəgəлта mgham ta ghəŋa taŋ. Lazglafta ta dza'a ga mgham ta ghəŋa taŋ. Mantsa ya dza'a kəl həŋ ka mutsafta planata dmakwa taŋ, ŋa mutsafta taŋ ta vla nzaku kawadaga nda gwal ta zlglaftá Lazglafta,"» ka'a.

Mnay Pwal ta slnani

19 «Mantsa ya tama a mgham Agripa, kwalaghu a yu ta sna gwada tsa mndu nghan i'i ta saha daga da Lazglafta ya wa.

20 Katək ná, "mbədanaf wa mbəda ta nzakwa ghuni, ka mbədakta kuni ta vgha da Lazglafta. Magawamaga ta ŋərma slna ŋa maraŋta tsa mbədata nzakwa ghuni ya," ka yu zlrafta mnay karaku ma luwa Damas, nda ya ma luwa Ursalima. Tahula tsa, ka mnanata yu ta inda gwal ta hadika Zudiya, nda ya da gwal kul nzakway ka la Yahuda guli.

21 Ta ghəŋa tsaya kəl la Yahuda ka ksafá i'i ma nza-kwa da ma həga Lazglafta má ŋa dzihata.

22 Ama ka katagadíptá Lazglafta. Ha gita, tata kďaŋkďa yu ta nzakw ka masləmstəkani ta kəma inda mnduha, nda zwaŋ tani, nda glata mndu tani. Had skwi dza'a mnəglata i'i ka malaghuta ya mnə la anabi, nda i Musa ta ghəŋa skwi dza'a magaku, mna həŋ kazlay:

23 Dza'a ghuyə ghuya Kristi ta đaŋwa, tsatsi ta nzakway ka taŋtaŋa mndu

ta dza'a sli'agapta mataba gwal nda rwa ŋa mnananŋtani ta tsuwadək ta mnduha mu, nda gwal kul nzakway ka la Yahuda tani.»

Zlgħafzlgħa ta Yesu ka Pwal nda Agripa

24 Tata mna tsa gwada ŋa wadapá ghəŋani ya Pwal, ka Festus nda tsi nda lwi dagal-adagala mantsa: «Pwal! Hal-away ka ra? Tsaghis ka hal-away na dzaŋa ta dzaŋa gha na ra?» ka'a nda tsi.

25 Ka Pwal mantsa: «Mghama da, halaway a i'i wa. Vərdaka gwada ŋa ndanay ta gwadə yu.

26 Nda ghada snaŋta mgham Agripa ta inda tsa skwiha ya. Tsaya ta kəl yu ka gwada na gwada na kul had dzudzukway ta kəmani. Grafgra yu kazlay: Nda sna tsatsi ta inda tsa skwiha ya kə'a, kabga had ya magə lu ma difa ma difa wa.

27 Mgham Agripa, grafgra ka kazlay: Mantsa ya tsa gwada mana la anabi ya kə'a ra? Nda sna yu kazlay: Na, grafgra ka kə'a,» ka Pwal

28 Ka mgham Agripa nda Pwal mantsa: «Va gi ndukud dza'a nidista ka, ka krista ka kagha ra?» ka'a.

29 Ka Pwal mantsa: «Dər ma ndukud fitikani, dər ma di'ŋ tsi, manda ya kumaŋ Lazglafta, kagha nda ghəŋa gha yeya a wu, ŋa inda na kaghuni demdem hadna na nzakwani, ka nuta kuni manda va i'i. Ama má ma tsam lu nda tsa ta kaghuni tani,» ka Pwal.

30 Ka sli'aftha i mgham Agripa nda numna Festus, nda Beranis, nda gwal kawadaga nda hən.

31 Tahula saghwa tan ma vla tsa guma, ka hən mantsa: «Had sana skwi maga na mndu na præk ka dzata, dər ka tsamta ma gamak wu,» ka hən.

32 Ka mgham Agripa nda numna Festus guli mantsa: «Ka má zban a na mndu na ta kla na gumani na ta kəma mgham Sezar wu katsi ná, ma dza'a zlijzla lu ta na mndu na,» ka'a.

27

Klaghatá Pwal da luwa Ruma

1 Ka mnaftá lu kazlay: Dza'a sli'i mu ɲa dza'a ta hadika Italiya kə'a. Ka klaftá lu ta i Pwal, nda sanlaha ma vu'aha, ka fanamta ma dzvu ta sana mali ta ghəɲa la sludzi ta hgə lu ka Zuliyus. «Tekw tsatsi mataba maliha ta ghəɲa la sludza Agustus.»

2 Ka lamə ɲni da kwambala luwa Adramit ta sli'i ka dza'a da sana luwaha nda ma slərpha hadika Asiya. Ta sli'afthá ɲni, kawadaga Aristarkus, sana mnda la Tesalunik ta nzakway ta hadika Mekaduniya nda aɲni.

3 Gamahtsimani, ka ɓhadaghata ɲni da luwa Sidun. Ka maganató Zuliyus ta zdaku ta Pwal. Ka sliɲtá tsi ɲa dza'a naghanaghatá grahani, ɲa katantá hən.

4 Tahula tsa, ka sli'afthá ɲni hada nda kwambalu,

ka vru falak ta aɲni. Ka mbədaghatá ɲni ta vgha nda tahula Kiprus.

5 Manda tsughwadapta ɲni ta drəf ta nzakway ndusa nda hadika Silisi, nda ya nda hadika Pamfali, ka ɓhadaghata ɲni da luwa Mira ta hadika Likiya.

6 Ka mutsaftá tsa mghama sludzi ya ta kwambala luwa Alegzandri ta sli'i ka dza'a nda ta hadika Italiya. Ka pghamta tsi ta aɲni mida.

7 Tsəbakw fitika ɲni ta ndəru ɗasuwa. Zlahzlah ka ɲni ɓhadaghata ndusa nda luwa Snida. Kulam nda tsa, ka pyaftá falak ta aɲni hada ta dza'a nda ta tsa, ka mbədaghata ɲni ta vgha nda ma sana vli ta tsavata ma drəf ta hgə lu ka Kret ndusa nda luwa Salmune.

8 Zlahzlah ka ɲni labə hada, ka ɓhadaghata ɲni da sana vli ta hgə lu ka Nərma vla slada kwambalu ndusa nda luwa Laziya.

9 Zuza mu ta fitik katakata kay guli, his nda htsiɲ na mbaɗa na guli, lula fitika suma guli. Tsaya tama kəl Pwal ka mnay ɲa tan:

10 Ka'a mantsa: «Zwana amu, ta nghadapta yu ná, his nda htsiɲ na mbaɗa mu na, dagala skwi dza'a zlamaghata. Dza'a ɓadzaku huzlaha mu nda kwambalu tani. Tsahaya yeya a wu, nda htsiɲa mu tani,» ka'a.

11 Ka kwalaghutá tsa mali ta ghəɲa la sludzi ya ta sna tsa gwada Pwal ya, ka laghwi da sna ɲa dani ma Kwambalu, nda ɲa mndu ta sway.

¹² Tsaw hada ya guli ná, dīna a tsa vli ya ka slada kwambalu gufwak wu, kəl ndəghata gwal ma kwambalu ka mnay kazlay: Mbadma, ka wayaka skwi 6hadaghaha mu da Finiks ma vli slada kwambalu ma luwa Kret, ka dza'a mu za fwak hada, ka həŋ. Tsa Finiks ya ná, zur nda zlaḅa dədəkwa fitik nza-kwani.

Mghama falak ta drəf

¹³ Fedfedfed ka falaka Sud vyavata. «Zlah dza'a mbadaku na mbaḁa mu na, ka mnduha ma kwambalu.» Ka tsukwaftá həŋ ta kufur ta kəl lu ka slada kwambalu ya, ka kladapta həŋ vzadata nda tvə Kret, luwa ta tsavata ma drəf ya.

¹⁴ Ta nzdava a lu kay ná, ka vyagaftá falak nda mbraku nda mbraku nda ga «zeghwa safa fitik,» nda ma tsa luwa Kret ta tsavata ma drəf ya.

¹⁵ Ka zlagunṭa tsi ta tsa kwambalu ya, ka trapta tsi ta ŋafta, ka nzata aŋni tama ka kzla skwi dza'a magaku ta tiŋwu tsa falak ya ta aŋni.

¹⁶ Ka tiŋwaghata aŋni nda tahula sana zwanṭa vli ta tsavata ma drəf ta hgə lu ka Kawda. Ka hlaptá ŋni ta hafu hada. Zlahzlah ka ŋni kat-sakta sana zwanṭa kwambalu tavata ŋa ŋni.

¹⁷ Tahula tḁakta taŋ ta tsa zwanṭa kwambalu ya ka famta ma tsa dagala ya, ka habafta həŋ nda tḁaŋ ta tsa kwambalu dagala ya, ŋa katay yaha hwanzuḁta. Ka zlanṭaftá həŋ ta traku

dza'a trata həŋ ta daḁa wutak ndusa nda Libiya. Ka zliŋtá həŋ ta wupay ta tiŋwa kwambalu. Ma tsaya tama, ka tiŋwu falak.

¹⁸ Gamahtsimani, ka klambarə tsa falak ya ta aŋni katakata. Ka zlaftá ŋni ta hlapta huzla ma tsa kwambalu ya ka pghay da drəf.

¹⁹ Baḁu ma hkəna fitik, ka hlaftá hahəŋ nda dzva taŋ ta huzla ksa slna ma kwambalu ka pghaghata da drəf.

²⁰ Kidaghi fitika ŋni, ng-hava a fitik wu, nghava a tek-watsa wa. Fərtufərtə tsa falak ya katakata. Ta had mnay kazlay: Ta dza'a mbaku ŋni kə'a ma ghəŋa ŋni wa.

²¹ Nda kḁa fitika ŋni zaŋ a ŋni ta skwa zay wa. Ka sli'aftá Pwal ma takataka taŋ, ka'a nda həŋ mantša: «Zwana amu, ka má ta snatá kuni ta gwada ḁa ta mnay kazlay: Ma sli'af mu ma Kret kə'a kay ná, ma grumus a na falak na wa.

²² Skwi ta mnaghunata yu ndanana ná, drawa ŋuḁuf, had ya dza'a zadavaghuta dər turtuk mataba ghuni wu, kwambalu yeya dza'a zwaḁuta.

²³ Ta na rvidik gita ná, ghunigiha ghuna Lazglafta ta duhwalhani. Tsa Lazglafta nza yu ka ŋani, nda ya ta maganata yu ta slna ya.

²⁴ Ka'a nda i'i ná, "ma zləŋ ka ta zləŋ Pwal, dza'a laghala ka sladata ta kəma mgham Sezar. Wya guli zdaghanzḁa Lazglafta ta huḁi, dza'a zlanṭa ta na gwal

kawadaga nda kagha na nda hafu," ka'a.

²⁵ Drama ta ηjuduf zwanama, nda fa ghəŋa dā ta Lazglafta. Tsa skwi mniha tsi ya, grafgra yu kazlay: Dza'a magaku manda va tsaya kə'a.

²⁶ Nziya nza tsi ná, dza'a zləmbatá tavata sana hadik ta tsavata ma drəf mu,» ka'a.

²⁷ Ta ma ghwanpədə fwadā rvidik, ka va klambar tsa falak ya ta aŋni ta ghəŋa drəfa Madeterane. «Zlah ndusa mu nda hadik tama,» ka tsa gwal ta swa kwambalu ya lamər vli da takala.

²⁸ Ka hbafta həŋ ta skwi ta ndəgaku ta zu'i ka vzadata da tsa drəf ya ŋa dzəgha latani. Ka graftá həŋ ka mitir hkənmbsak ndəfəŋ mida. Zadaptá lu dau' guli, ka vzəgladata həŋ, ka grəglaftá həŋ ka mitir hisamsak tghas mida.

²⁹ Yaha kwambalu da grunťá palaha ka həŋ zləŋaftá zləŋ, ka vazadatá həŋ ta skwa sladanatá kwambalu fwad nda ga mahulhulani ŋa sladanatá tsa kwambalu ya. Ka kzlə həŋ ta tsadəkwa vli nda mndər.

³⁰ Ka zbə tsa gwal swa kwambalu ya ta tva hwayaghuta, ka fagata həŋ ta tsa zwanə kwambalu ya, manda gwal ta zba dza'a pghadata skwa slada kwambalu nda ta kəma kwambalu, ka həŋ magay.

³¹ Ka Pwal nda tsa mali ta ghəŋa la sludzi, nda tsa la sludzi ya tani mantša: «Ka nzamə a na mnduha na ma

na kwambalu na wu katsi ná, katafta a kuni ta vgha wu,» ka'a.

³² Na tsa snanťa tan mantša ya ná, ka ratsinťá həŋ ta tsa tbanha tsa zwanə kwambalu ya ka zlidinťa ta drəf.

³³ Ta ghwan a vli ka tsadaku tama wu, ka Pwal mantša: «Kdəkwəkdək, tsuwatsa ta skwa zay, ma ghwanpədə fwadā fitika ghuni na ta fa ghəŋ mazlay, ta dan a kuni ta skwa zay wa.

³⁴ Kdəkwəkdək, tsuwatsa ta skwa zay ŋa ŋaghunatá ta ηjuduf. Had ya ma kaghuni dza'a dədavaghuta swidani dər ka turtuk wu,» ka'a.

³⁵ Kdəkwani ta tsa gwadā ya, ka klafta tsi ta buradi, ka rfanaghatá Lazglafta ta ghəŋani ta kəma tan demdem, ka balanaptá tsi*, ka zay.

³⁶ Ka draftá sanlaha ta ηjuduf, ka zə hahəŋ guli.

³⁷ His dər mək nda ndəfəŋ mbsak mku' mida ŋni ma tsa kwambalu ya.

³⁸ Manda baghafta tan, ka hlaftá həŋ ta alkama ka pghaghata da drəf ŋa htanaghutá ndəgaku ma kwambalu.

Badzuta kwambalu

³⁹ Tsadəkwa vli, sew tsat-safa a gwal swa kwambalu ta vli ka ga həŋ wu, ama ka ng-hanťa həŋ ta sana maslirŋitsa vli ka wutak. Ka ma da magaku tsi ná, ka həŋ ka kla tsa kwambalu ya nda ta tsa wutak ya.

⁴⁰ Ka ratsidinťá həŋ da drəf ta tsa skwiha ta kəl lu ka

* 27:35 Ngha ta Slna gwal ghunay 2:42.

sladanatá kwambalu ya. Ma va tsaya guli, ka palidiñtá hən ta zu'a skwa swa kwambalu. Ka sli'anafá hən ta wupay nda ta kəma kwambalu nda ta tvi ɲa tiñway falak, ka kla hən nda tvə sgam ya.

⁴¹ Ka lagha hən grunťá duvruhwa ta wutak. Ka laghu ghəɲa tsa kwambalu ya tes dida, lavgliñ a ta gigdavata ɲa sabə wa. Ka lagha gamtsa'uwakwa drəf ɓlidiñtá tsa kwambalu ya nda tvə mndərani.

⁴² Ka kumə la sludzi ta ps-
lidiñta la vu'a, kabga yaha ya dər turtuk da ndapta mataba tañ nda bibiɲa.

⁴³ Ka pyaftá tsa mali ta ghəɲa la sludzi ya ta hən ta dza'a magay, kabga va a ta slanaghata skwi ta Pwal wa. Ka'a mnata mantsa: «Inda gwal nda sna ta hlimi ya ná, ka vala hən ta drəf, ka dza'a hən ta ɓlu.

⁴⁴ Sanlaha ya, ka la hən ta kataku, ka ta na sləahwa na kwambalu na a tsi,» ka'a. Mantsa ya magata hən, kəl hahən ka katagaptá vgha demdem ka labə ta ɓla ghwa.

28

Pwal ma Malta

¹ Tahula katagapta ɲni ta vgha, Malta hga tsa vli ta tsavata ma drəf ya, ka ɲni zlra snaɲta.

² Mnduha ma tsa luwa ya ná, ɲerma mnduha hən, ka tsu'aftá hən ta aɲni. Ka vaɲnaghata hən ta vu gik, kabga ta nzaku imi, káka nda mtasl guli.

³ Ka hlafta Pwal ta nivi ka pghay ta ghəɲa tsa vu ya, tsaw mamu mupuha mida. Snayni ta hurfukwa vu, gi takwatsak lafi ta dzva Pwal.

⁴ Nghay gwal ma tsa luwa ya ta tsa mupuha ya kzəghəla ta dzva Pwal, ka hən mataba tañ mantsa: «Ta ps-la mndu na mndu na kahwathwata. Zlahzlah katagapta tsi ta vgha ma drəf kay guli ná, ta zlighisa a yu wu, ba va ta dzaghata da ka guma Lazglafta nda tsi,» ka hən.

⁵ Ka wuslikidiñtá Pwal ta tsa mupuha ya da vu. Had sana skwi ta ghunaɲta dekdek wa.

⁶ Kzla ghuyanaftani ta Pwal ka gi zləmbatani ka mtutani a tsi, ɲa lamndu si ta kzlay. Ka nzakw hən ná, had sana skwi magana tsi wa. «Sana Lazglafta na mndu ná,» ka hən mbədglaɓavata.

⁷ Ndusa nda tsa vli ya, mamu vla sana mali ta ghəɲa tsa hadik ta tsavata ma drəf ya. Publiyus hga tsa mndu ya. Tsatsi ta tsu'aftá aɲni, ka payaɲnatá vli dina, ka zata ɲni ta fitik hkən ga tañ.

⁸ Tsaw ta hani dani ma Publiyus ta ghzləɲ ta ɓasa ɲudidar nda klu tani. Ka lagha Pwal da nghanaghata, ka fanaghatá tsi ta dzvu, ka maga du'a da Lazglafta ta ghəɲani, ka mbanafá tsi.

⁹ Manda mbanafá Pwal ta tsa mndu ya, ka sli'adaghatá gwal kul dughwanaku ta tsa hadik ta tsavata ma drəf ya slanaghata, ka mbambanafá tsi ta hən.

10 Ka va vlə həŋ ta skwi kavghakavgha ŋa ŋni. Ta sli'i ŋni ka dza'a da kwambalu guli, ka tsakaŋnafta həŋ ta inda skwi dza'a kata aŋni ma mbađa ŋni.

Bhadaghata Pwal da luwa Ruma

11 Tahula tili hkən, ka sli'aftá ŋni ka lami da kwambala luwa Alegzandri, ta hgə lu ka «lazglafta la mbuhwali,» ta zagaptá vyani ta tsa hadik ta tsavata ma drəf ya.

12 Bhadaghata ŋni da luwa Sirikuz, ka zata ŋni ta fitik hkən hada.

13 Ka sli'aftá ŋni hada ka bhadaghata da luwa Regiyu. Gamahtsimani, ka saf falaka Sud, ka bhadaghata ŋni da luwa Puzul bađu mahis.

14 Hada, ka slafta ŋni ta zwanama ma zlgħay nda ŋuduf. Ka həŋ mantsa: «Kdəkwaqdək, zawaza ta luma kawadaga nda aŋni,» ka həŋ nda aŋni. Mantsa ya ka ŋni bhadaghata da luwa Ruma.

15 Ka snaŋta zwanama ma zlgħay nda ŋuduf ta nzakway ma luwa Ruma kazlay: Wa'a həŋ ta sabi kə'a, ka sli'aftá həŋ ka sagha da guya aŋni ha ta luma Apyus nda ya ma sana vli ta hgə lu ka vla hani hkən ya. Nghay Pwal ta həŋ, ka rfu tsi ta Lazglafta, ka ufəglavaftha vghani.

16 Bhadaghata ŋni da luwa Ruma, ka zlanantá lu ta tvi ta Pwal ŋa dza'ani nzaku ma ŋani dzuguvi nda ghəŋani,

kawadaga nda sludzi ta nghay.

Mna gwada Pwal ma luwa Ruma

17 Bađu mahkəna fitik, ka hagaftá Pwal ta gwal dagal-adagala mataba la Yahuda. Ka'a nda həŋ tskavar həŋ mantsa: «Zwanama da, had sana skwi magana yu ta la amu wa. Dmanaf a yu ta tva nzakwa dzidzihamu wu, ama ka ksafatá lu ta i'i ka vu'a ma luwa Ursalima. Daga hada, ka lamə yu da dzva la Ruma.

18 Dawadipta tsahaya ta vli, ka kumə həŋ ta zlidista, kabga had sana skwi ksidiif həŋ nda tsi prək ka dzatá i'i wa.

19 Tsaw va a aŋni ta zliŋta wu, ka la Yahuda. Ka si mantsa tsi ná, nda nza tkwe' tama ka kla na guma da na ta kəma mgham Sezar, ka yu. Aŋ mndani, ka wla yu ta la'ini a ka yu wa.

20 Tsaya tama kəl yu ka zba nghaŋta kaghuni ka gwadaŋta mu ta tsa gwada ya. Ta ghəŋa tsa skwi faf la Isra'ila ta ghəŋ tida ya tsamta lu ta i'i ma zida,» ka'a.

21 Ka həŋ nda tsi mantsa: «Had sana delewer vindaf lu ta kagha mutsaf aŋni da la Zudiya wa. Had ya dər turtuk mataba zwana amu ta sagha da mnaftá gwada ta kagha dər ka vzaftá rutsak ta kagha wa.

22 Ta kumay aŋni ta snaŋta skwi ta ndanu kagha ka ghəŋa gha nda ma wa gha. Skwi ya snaŋ aŋni ná, nda ndəgha gwal ta pgha rutsak

ta na lfidá dina ghuni na,» ka hən.

²³ Ka tsaftá hən ta sana fitik tama ɲa gwayavata taɲ. Baɖu tsa fitik ya, ka sli'aftá ndəghata hən ka lagha slanaghatá Pwal ma vla nzakwani. Ka zraftá Pwal ta paslay, ka mnay ɲa taɲ ta gwada ta ga mgham Lazglafta, daga gasəɖək, ha tekulemes fitik, ɲa tɖakta ghunislaka taɲ ta ghəɲa gwada ta Yesu. Ka mnə tsi ta gwada ma deftera zlahá Musa, nda ya ma deftera la anabi, ɲa taɲ.

²⁴ Ka ksaftá fəlma sanlaha ta tsa gwada ta mnə tsi ya, ta kwalaghutá sanlaha ta tsu'afta dekdek.

²⁵ Ka traptá hən ta dzraftawi ka skwa turtuk, ka gazlə heɲ. Ka Pwal nda hən mantsa: «A ta ɲa Sulkum nda ghuɖa ta mnay ɲa dzidziha ghuni nda ma wa anabi Isaya kazlay:

²⁶ “La da slanaghatá na mnduha na, ka ka nda hən na:

Dza'a nda sna kuni nda sləməɲa ghuni, ama tsatsafta a kuni dekdek wa.

Dza'a nda ngha kuni nda ira ghuni, ama tsəmafta a kuni dekdek guli wa.

²⁷ Nana mnduha na ná, təɲtəɲa ghəɲa taɲ.

Dərzliɲdərzla hən ta sləməɲa taɲ,

hahafhaha hən ta ira taɲ,
kabga va'a hən ta nghanɲa
nda ira taɲ wu,

va a hən ta snanɲa nda sləməɲa taɲ guli wu,
da lamə tsi da ɲuɖufa taɲ,
da mbədaktá hən ta vgha tvə
i'i,
da mbanaftha* yu ta hən kə'a
ya kay.”

²⁸ Ala wya tsi tama, ghunafghuna Lazglafta ta na Lfidá Gwada na da gwal kul nzakway ka la Yahuda. Hahən, dza'a snay hən,» ka'a.

[
²⁹ Kɖakwa Pwal ta mnatá tsa gwada ya, ka gazlaghutá la Yahuda nda zləɖay mataba taɲ.]

³⁰ Ka zatá Pwal ta vaku rən rən his ma tsa həga ta plə tsi nda pla ya. Ta tsu'ay ta inda mndu ta lagha slanaghatá hada guli.

³¹ Pyaf a lu wu, ka mnə tsi ta gwada ta ghəɲa ga mghama Lazglafta. Ka taghə tsi ta skwi ta ghəɲa Mgham Yesu Kristi, had sana skwi ta gurtsanɲa wa.

* 28:27 Ngha ta Isaya 6:9-10.

Tsgħa ta Iwa Pwal ŋa La Ruma

Ga zgwa Pwal

¹ I'i Pwal ta nzakway ka kwalva Yesu Kristi ta vindaftá na delewer na. Lazglafta ta hgaftá i'i ŋa nza-kwa dá ka mnda ghunayni. Tsatsi ta zbaptá i'i ŋa dza'a dá mna Lfida Gwadani ŋa mnduha.

² Tsa Lfida Gwada ya ná, nda kda fitika tamafta Lazglafta ta imi ta sləməŋ ta ghəŋani tvə la anabi ghalya, ka vindaftá həŋ ta gwada ta ghəŋani ma deftera Lazglafta.

³ Ta ghəŋa zwanjani ya ka mnda səla yaga lu ma zivra mgham Dawuda tsa gwada ya.

⁴ Ma sli'agaptani ma mtaku, ka kligintá Lazglafta ta ghəŋa nzakwani ka zwanjani nda mbrakwani ta tsa Yesu Kristi Mghama mu ya. Ka mutsaftá tsi ta inda mbrakwa Sulkum nda ghuḡa.

⁵ Nda ma Yesu Kristi zdfidŋta Lazglafta ta huḡi, ka nidifta ka mnda ghunay ŋa dza'a dá mna gwadani ŋa inda mndəra mnduha kavghakavgha, ŋa zlgħafta taŋ ka snata taŋ. Mantša dza'a kəl həŋ ka vlanjtá glaku ta Yesu Kristi.

⁶ Kaghuni guli ná, tekw kuni mataba tsa mnduha ya, kabga hagafhaga Yesu Kristi ta kaghuni ŋa nzakway ka ŋani.

⁷ Inda kaghuni ta nzakway ma luwa Ruma, dvuḡva Lazglafta ta kaghuni, ka hgaftá tsi ta kaghuni ŋa nzakway ka ŋani. Ka nza zđakatahuḡa Da mu Lazglafta nda Mghama mu Yesu Kristi ta ghəŋa ghuni.

Mamay Pwal ta ng-hanagħatá gwal zlgħay nda ŋuḡuf ma luwa Ruma

⁸ Karaku ná, ta rfanagħarfa yu ta Lazglafta dá nda ma Yesu Kristi ta ghəŋa kaghuni demdem, kabga ta kulay lu ta zlgħay nda ŋuḡufa ghuni ma inda vli ta ghəŋa haḡik.

⁹ Nda sna Lazglafta ya ta maganata yu ta slna nda ŋuḡufa dá turtuk ma mnay dá ta Lfida Gwada ta ghəŋa Zwanjani, ta skwi dza'a yu mnay. Nda sna kazlay: Ma inda fitika ndəḡay dá ta dzvu ná, ta kulay yu ta kaghuni kə'a.

¹⁰ Inda fitik yu ta maga du'a da Lazglafta ŋa gi vli-hatani ta tvi ka ta kumay tsi ŋa ḡhadaghata dá da kaghuni sizlay,

¹¹ kabga ta mamay yu katakata ta nghanjtá kaghuni. Ta kumay yu ta dguvusta mu ta skwi ya vliha Sulkum ŋa sgaghunagħatá mbraku ta tva Lazglafta.

¹² Skwi ta ndanu yu ná, ta kumay yu ta vluvusta mu ta mbraku, ta vlagħunatá i'i ta mbraku nda ŋa dá ma zlgħay nda ŋuḡuf, ta vlihatá kaghuni ta mbraku nda ŋa ghuni ma zlgħay nda ŋuḡuf.

13 Zwanama dá, ta kumay yu ta snaŋta ghuni kazlay: Nda kda fitika dá ta zba bhadaghata da kaghuni kə'a, ama kulam gita ta mutsaf a yu ta fitik wa. Ta kumay yu ta bhadaghata dá ŋa maga slna mataba ghuni, ya dza'a kla kaghuni ta kəma ta kəma manda ya ta magə yu mataba sanlaha ma mnduha ta sana hadikha ya.

14 Dguvta ghəŋa dá ka mnanata dá ta Lfida Gwada ta inda mnduha, ŋa la Grek, ŋa gwal nda hida nda ya ŋa gwal kul hidaku tani. Ŋa gwal nda guna sləməŋa taŋ nda ya ŋa gwal kul gunaku sləməŋa taŋ tani.

15 Tsaya tama ta kəl yu ka kuma bhadaghata dá da kaghuni ta nzakway ma luwa Ruma guli ŋa mnaghunata Lfida Gwada.

Mbrakwa Lfida Gwada

16 Ksa a hula ta i'i ka mna Lfida Gwada ŋa mnduha wa. Tsa Lfida Gwada ya ná, mamu mbrakwa Lazglafta mida ŋa mba inda mndu ta zlglafta. Ŋa zrafta nda la Yahuda karku, tahula tsa ŋa kday nda la Grek.

17 Tsa Lfida Gwada ya ta maray kinawu ká Lazglafta ta nanaftá mnduha ka gwal tdukwa tawa irani zlglafta həŋ. Had sana tvi wu, ta ghəŋa tsa zlglafta nda ŋuduf ya kwenkwen. Nda nza manda ya nda vinda ma deftera kazlay: Mndu ta zlglafta Lazglafta ná, tsaya mndu tdukwa tawa ira Lazglafta,

tsa mndu ya guli dza'a nzata nda hafu* kə'a.

Gwal dmaku mnduha ta ghəŋa hadik demdem

18 Daga ta luwa ta margamata Lazglafta kazlay: Nda basa ŋudufani ta ghəŋa inda dmakuha ta magə mnduha, nda kwala taŋ kul had ta vla glaku ŋani kə'a. Dza'a tsanaghatsa ta guma ta həŋ, kabga ghwadaka skwi ya ta magə həŋ ná, ta hawuha ta kahwathwata.

19 Skwi má ŋa snaŋta ta ghəŋa Lazglafta ná, difaghu a wu, dəday ta daŋi nzakwani, kabga maranaŋmara Lazglafta ta həŋ.

20 Nzakwa Lazglafta kaghəŋani nda mbrakwani ya ŋa kdekeden ná, skwi ya kul lavintá lu ta nghanja ya. Ama daga ka yawu zrafta ghəŋa hadik, lavinjla lu ta nghanja nda ta tva skwiha ya maga tsi. Ta had mndu nda pslaftawi da tsi wa.

21 Aŋ mndani, nda sna mnduha kazlay: Mamu Lazglafta kə'a kulam nda tsa, had həŋ ta vla glaku ŋani wu, had həŋ ta rfanaghata guli wa. Katək ná, zwaduta zwadu həŋ ma ndanu. Ka nzamtá həŋ ma grusl, sna a həŋ ta skwi tdukwa wa.

22 Gwal nda hida aŋni ka hahəŋ ta gray, tsaw ka rgha həŋ.

23 Má ŋa tsəlbay taŋ ta tsəlbə ka vla glaku ŋa Lazglafta ya ta nzaku nda hafu ŋa kdekeden ya ná, ka laghu həŋ da tsəlbə ŋa skwa wuyay

* 1:17 Ngha ta Habakuk 2:4.

tsaf lu manda mndu kul had hafu mida. Sanlaha ma tsa skwa wuyay ya ná, manda tsatá zarak hən, manda nimitak fwad səla mista tan tsatá sanlaha, manda tsatá nahadik sanlaha.

²⁴ Tsaya kəl Lazglafta ka zliñtá mnduha ɲa maga skwi ya kumanɲ maya tan. Mantša tama ka magə hən ta skwa hula nda vgha tan mataba tan.

²⁵ Ka zliñtá hən ta kah-wathwata Lazglafta ka laghwí sna tsakalawí. Ka laghwí hən da tsəlbu ɲa skwiha ya tsatsaf Lazglafta, ka maga slna ɲa tan, ka kwalaghutá tsəlbu ɲa Lazglafta ta tsatsaftá inda skwi. Tsatsi ya ran zləzlvay ɲa kədəkedzen. Amin.

²⁶ Tsaya kəl Lazglafta ka zliñtá hən ɲa maga skwa hula. Zlanzla mi'aha ta guya vgha nda zgwana, ka laghwí da guya vgha nda mi'aha manda hahən, skwi ya kul raku magay kadzenkadzen.

²⁷ Manda tsaya zgwana guli, zlanzla hən ta guya vgha nda mi'aha, ka kakə hara'uwa sani nda sani ta hən, ka laghwí hən guya vgha zgun nda zgun, skwi ya kul raku magay kadzenkadzen. Ka tđanaktá hən ta ghəɲa tan ta guma ya prək nda ghwadaka skwi ya maga hən.

²⁸ Manda va ya kwalaghu hən ta snanató Lazglafta ya, ka zliñtá Lazglafta guli ta hən mista tsa ghwadaka ndana tan ya. Ka magə hən ta skwi kul raku.

²⁹ Ndəghundəgha ghwadaka skwiha kavghakavgha ta magə hən: Ta ɲaslu hən, ta tsagana hən, ta sidi hən, ta draku hən, ta psila mndu hən, ta zlərdawi hən, ta tsaghutá mndu hən, ka matsanwaslay hən, ta tsa mndəra mndu hən,

³⁰ ta vza rutsak hən ta mndu, ghuma Lazglafta hən, ta ghazenzen hən, ta gla ghən hən, ta ghərbaku hən. Me' ka hən ta dzatá vgha ɲa maga ghwadaka skwi. Sna a hən ta gwada da dadaha tan wa.

³¹ Had ghən da hən wu, maga a hən ta skwi ta mnata hən wu, dva a hən ta mndu wu, tawa a hən ta hidahida ta mndu wa.

³² Mataba tsa guli ná, ta nda sna hən kazlay: Inda gwal ta nzakwa mndərga tsa nzakuha ya ná, mtaku skwi ta ranťá hən kə'a. Magay ta magə hən ta tsa skwiha ya kwenkwen yeya a wu, ta ghubay hən ta gwal ta maga tsa skwiha ya guli.

2

Guma Lazglafta

¹ Kagha mndu ya ta nza-kway ta tha mndu, dər wa ka, hadka nda psilaftawi badu guma wu, kabga ma tsa tsay ta tsə kagha ta guma ta sanlaha ya ná, ta tsə ta ghəɲa gha ka. Tsa kagha ta tsanaghatá guma ta mndu ya ná, ta magay kagha ta va tsa skwiha ya.

² Nda sna amu kazlay: Ta tvani tsanaghata Lazglafta ta guma ta ghəɲa gwal ta maga skwiha mantša ya kə'a.

³ Kagha mndu ya ta tsanaghatá guma ta ghəŋa gwal ta maga skwiha mantsaya, wya ta magaymagay kagha kay guli. Ta grə ka ná, dza'a ndapnda ka ma guma Lazglafta rki na?

⁴ Lazglafta ná, dagala zdaku da tsi, dagala ksa ŋuduf da tsi, ghudza a nda ghudza ta skwi wa. Ta gagə nda gaga kagha tama rki? Ari sna a wa kagha kazlay: Tsa zdakwa Lazglafta ya ta tinwa kagha ŋa mbədanafta gha ta nzakwa gha kə'a ka na?

⁵ Ma tsa tənətá ghəŋa gha ya, ka kwalaghutá ka ta mbədanaftá nzakwa gha ya ná, guma basatá ŋudufa Lazglafta ta tđanakta ka ta ghəŋa gha. Dza'a ksafksa guma ta kagha, bađu basafta Lazglafta ta ŋuduf ta ghəŋa mnduha, ŋa tsanaghatani ta guma nda tvani ta inda mndu.

⁶ «Ŋa vlanjtani ta nisəla inda mndu taβta slani maga* tsi.»

⁷ Ŋa gwal ta gđata ta maga skwiha dīnadīna ŋa mutsa glaku nda sgit, nda hafu ŋa kđekedzeŋ ya, dza'a vlanjla Lazglafta ta nzaku nda hafu ŋa kđekedzeŋ ta həŋ.

⁸ Ŋa gwal ta ga sidi nda Lazglafta, ka kwalaghutá sna kahwathwata ka laghwi da maga ghwadaka skwiha ya ná, dza'a ghuzlanəghuzla Lazglafta tiri ta həŋ.

⁹ Inda mndu ta maga ghwadaka skwi, dza'a ghuzlanəghuzla Lazglafta tiri.

Ŋa zlrafta ta la Yahuda karaku, ka da sagha ta la Grek.

¹⁰ Ama ŋa gwal ta maga skwiha dīnadīna ya, dza'a vlanjla Lazglafta ta glaku nda sgit nda zdaku ta həŋ. Ŋa zlrafta ta la Yahuda karaku, kada sagha ta la Grek guli.

¹¹ Mantsa ya ná, had Lazglafta ta gala mndu wa.

¹² Inda gwal ta maga dmaku kul had zlahu Musa da həŋ, dza'a rwaku həŋ dər má had tsa zlahu ya da həŋ. Inda gwal ta maga dmaku, mamu tsa zlahu ya da həŋ guli, nda tsa zlahu ya dza'a tsanaghatani lu ta guma ta həŋ.

¹³ Gwal ta snatá tsa zlahu Musa ya a gwal ta nzakway tđukwa da Lazglafta wu, ama gwal ta nzakway ta ksa slna manda ya kumə tsa zlahu ya gwal ta nzakway tđukwa da Lazglafta.

¹⁴ Gwal kul nzakway ka la Yahuda ná, sna a həŋ ta zlahu Musa wu, tsaw bađu sani, ta magay həŋ ta skwi manda ya ta kumə tsa zlahu ya. Had zlahu da həŋ wu, vərđa hahəŋ ta nzakway ka tsa zlahu ya.

¹⁵ Tsaya tama ná, slna taŋ ta maraŋta kazlay: Tsa skwi ta kumə zlahu ta magay lu ya ná, nda vinda ma ŋudufa taŋ guli manda tsaya ŋa taŋ. Ta ndanay həŋ bađu masani kazlay: Skwi dīna maga yu, skwi dīna a maga yu wu kə'a.

¹⁶ Tsaya tama, mandana Lfidá Gwadá ta mnə yu na, manda tsaya dza'a nzakwa tsi bađu dza'a ghunagata

* 2:6 Nğa ta Zabura 62:13, nda Mahdihdi 24:12.

Lazglafta ta Yesu Kristi ɲa tsanaghatá guma ta ghəɲa inda skwi nda dífa ma ɲudufa mnduha ya.

Kwalaghuta la Yahuda ta snatá zlahu

¹⁷ Kagha ta mnay kazlay: La Yahuda i'i kə'a ta dihaftá vgha ta zlahu Musa, ta ghərɓaku ta Lazglafta,

¹⁸ nda sna yu ta skwi ta kumə Lazglafta ka ka, nda sna yu ta skwi dína ma snanɲa da ta zlahu Musa ka ka,

¹⁹ nda fa ghəɲa gha kazlay: Prək i'i ka dzugwa gwal nda ghulpa kə'a. Tsuwadaka gwal ma grusl yu ka ka ta ndanay,

²⁰ mnda tagha skwi ɲa gwal kul snanɲá skwi yu ka ka, mnda taghanaftá skwi ta zwani yu, kabga taghadif tagha Zlahu Musa ta inda skwi nda kahwathwata tani ka ka.

²¹ Mantša nzakwani, ta tagha skwi yu ɲa sanlaha ka ka, tagha a ka ɲa ghəɲa gha rki? Dina a ghali wu ka kagha ta mnay, tata ghali kagha kay guli.

²² Dina a hliri wu ka kagha ta mnay, tata hliri kagha kay guli. Husihahusa skwa wuyay ka ka, tata ghalay kagha ta skwi ma həga skwa wuyay.

²³ Ta ghərɓaku kagha ta nzakwa zlahu Musa mamu da kagha, ta maga a kagha ta tsa skwi ta kumə zlahu ya kay guli wa. Razanaf a ka ta Lazglafta nda tsa ra?

²⁴ Tsaya kəl lu ka vindafta ma deftera Lazglafta kazlay:

Ta gwada ta kaghuni ta kəl gwal kul nzakway ka la Yahuda ka raza Lazglafta kə'a†.

²⁵ Mantša nzakwani, ka ta magay kuni ta skwi ta kumə zlahu katsi, ta tvani tsa tsatá fafaɗa ghuni ya. Ala ka si nda tsa fafaɗa gha, ta maga a ka ta skwi ta kumə zlahu wu katsi, nda nza ka manda mndu kul tsaku fafaɗani.

²⁶ Lagha mndu kul tsaku fafaɗani ka maga skwi ta kumə zlahu Lazglafta ní, haɗ Lazglafta dza'a ngha tsa mndu ya manda mndu nda tsa fafaɗani ra?

²⁷ Ya wya tsa mndu ya ná, haɗ lu ta tsa fafaɗ ma nza-kwa mndəra tan wu, ama ta magay ta skwi ta kumə zlahu. Haɗ tsa mndu ya dza'a tsaghaghatá guma ta kagha mndu ta kwalaghutá maga skwi ta kumə zlahu ya ra? Ta wya kay guli, mamu vindatá zlahu Musa da kagha, nda tsa fafaɗa gha guli.

²⁸ Vərɗa mnda la Yahuda ná, tsa ta nghaku tsakwam ya a wa. Vərɗa tsatá fafaɗ guli ná, tsa tsa lu ta nghaku mividani ya a wa.

²⁹ Vərɗa mnda la Yahuda ná, ma ɲuduf nzakwani. Vərɗa tsatá fafaɗ guli ná, ma ɲuduf. Skwi ta vlata Sulkum ná, zlahu ya vindaf lu nda vinda a wa. Vərɗa mnda la Yahuda ná, da Lazglafta ta mutsa tsatsi ta ghubaku, da mndu a wa.

3

Haɗ mndu ta nzakway

† 2:24 Ngha ta Izekiyel 36:20, Isaya 52:5.

tdúkwa wa

¹ Ndaw malaghuta la Yahuda ka lamndu? Nu hayhaya tsatá fafad'na?

² Ndada a nzakwani ta ng-hadaptá lu ta nghaynghay wu, kabga tinjal na tan vlagata Lazglafta ta gwadani.

³ Ka si kwalaghukwala sanlaha ma hən ta zlglafta ná, dza'a pyafpya tsa slna palamapalama tan ya ta nzakwa Lazglafta ka nərma ra?

⁴ Pyaf a wu! Dər má ta tsakalawi inda mnduha ná, kahwathwata na Lazglafta ta mnay, manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay:

«kagha Lazglafta,
ka gwadagwada ka ta gwada ná, nda sna lu kazlay:
tdúkwa tsa gwada gha ya kə'a.
Dər má tsafha lu ta rutsak ta kagha,

fləwəf dza'a saba ka ma gu-mani.»*

⁵ Ka si tsa ghwadaka skwi ta magə amu ya dza'a maranjta nzakwa Lazglafta tdúkwa katsi ná, nu ka mu dza'a mnay tama? Dza'a mnay mu kazlay: Tudúkwa a Lazglafta wu kə'a tsamaghar tsi ta guma rki? Ma tsa vli ya ná, manda va ya gwadə lamndu gwadata yu ta tsa gwada ya.

⁶ Mantsa a wu! Ka tdúkwa a Lazglafta wu katsi ná, wa ka'a dza'a tsa guma ta ghəna mnduha na?

⁷ Ka si tsa tsakalawa da ya ta malaghutá klingenja kahwathwata Lazglafta, ka nzaku tsi na vlanjta glaku katsi, kabgawu dza'a kəl lu

ka tsadighatá guma kazlay: Mnda dmaku ka kə'a tama?

⁸ Ka si mantsa ya tsi ní, nu kwal lu kul mnay kazlay: Magama dmaku kada saba skwi dina kə'a? Nu kul magə lu manda ya ta tsanavata sanlaha ta gwada kazlay: Mantsa ya ta mna hən kə'a nda anni ya na? Nda ra ka tsanaghata Lazglafta ta guma ta tsa mnduha ya.

Gaga inda mnduha ta dmaku

⁹ Kinawu nzakwani tama! Malaghumala amu la Yahuda ka hamata gwal kul nzakway ka la Yahuda rki? Malaghumala a amu wa. Ka yu mnata kay ná, nda la Yahuda tani, nda la Grek tani, hahən demdem nzanaghanza dmaku ta hən.

¹⁰ Nda nza manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay:

«had mndu tdúkwa ta wa ira Lazglafta wu, dər turtuk had wa.

¹¹ Had mndu nda sna ta skwi wu, had ya ta psa Lazglafta wa.

¹² Inda tan mbədanambəda hən ta hul ta Lazglafta, nda zada hən demdem. Had ya dər turtuk ta maga skwi dina wu,

dər turtuk had wa.

¹³ Wa tan ná, manda gunatá kulu nzakwani.

Nda ghanika tan ta nana hən ta mnduha.

Ghwana mupuhwa ma huta ta wa tan.

¹⁴ Dagala ksi'i nda naslu ma wa tan.

* 3:4 Ngha ta Zabura 51:6.

15 Nda tsəra səla tan̄ ɲa dza'a dzata mndu.

16 Inda tvi labə hahəɲ ná, nda hwanzaɓa inda vli, ta wahu inda mnduha.

17 Sna a həɲ ta tva zdaku wa.

18 Had̄ zləɲa Lazglafta† da həɲ dekdek wa.»

19 An̄ mndani, nda sna amu ka kazlay: Inda skwi ta gwadə zlahu ná, ɲa gwal vla Lazglafta ta tsa zlahu ya ɲa tan̄ ta gwadə tsi kə'a. Tsaya tama ná, had̄ mndu nda psłaftawi ta kəma Lazglafta wu, kada snaɲta inda mndu kazlay: Gaga həɲ ta dmaku ta kəmani kə'a.

20 Tsaya tama, had̄ mndu dza'a nzakway ka mndu tdukwa ta kəma Lazglafta ta ghəɲa vəl magatani ta skwi ta kumə zlahu wa. Zlahu ná, nda nza ɲa snanamtá mnduha kazlay: Gaga kuni ta dmaku kə'a.

Zlghay nda ɲuduf ta nanafá mndu ka mndu tdukwa

21 Ndana tama, maranaɲmara Lazglafta ta tvi ta mnduha dza'a kəl həɲ ka nzakway ka tdukwa mnduha ta kəmani. Tsa nzaku tdukwa ya ná, nda ma zlahu a ta nzakwa lu wa. Mnəɲmna zlahu Musa nda la anabi guli ta gwadə ta ghəɲani.

22 Tsaya tvi dza'a kəl Lazglafta ka nanafá mnduha ka gwal tdukwa ta kəmani ya nda nza nda ma zlghafta dər wa ta Yesu Kristi. Had̄ ya galap Lazglafta, dər

la Yahuda dər gwal kul nzakway ka la Yahuda wa.

23 Inda tan̄ gaga həɲ ta dmaku traptra həɲ ma snaɲtá sgita Lazglafta.

24 Ka zdanaɲta Lazglafta ta huđi ta həɲ ka mbalay, ka nanafá həɲ ka gwal tdukwa ta kəmani nda ma Yesu Kristi ta pliginjá həɲ ma dmaku.

25 Tsa Yesu Kristi ya vla Lazglafta ɲa mtutani ta ghəɲa inda mnduha ka planatá dmakwa tan̄ nda usani nda ma zlghafta tan̄ ta Yesu Kristi ɲa maraɲta kazlay: Tudukwa tsatsi kə'a. Tsa dmaku si ta magə mnduha ghalya ya ná, ka nzata Lazglafta manda skwi kul nghanja,

26 ksana ksa ta ɲudufani. Manda va tsaya ta mara Lazglafta ndana guli kazlay: Tudukwa tsatsi kə'a. Tsatsi, tdukwa tsatsi. Ta kumay guli ta nanafá ka gwal tdukwa ta gwal ta zlghaftá Yesu.

27 Ka si mantsa tsi tama ní, ta mamu skwa ghuba ghəɲ nda tsa tama rki? Had̄ wa. Kabgawu? Kabga zlghay nda ɲuduf ɲərma skwi, snanatá skwi ta kumə zlahu a wa.

28 Nda sna amu kazlay: Nda ma zlghay nda ɲuduf mutsafta mnduha ta nzata ka gwal tdukwa ta kəma Lazglafta kə'a, nda ma snatá skwi ta kumə zlahu a wa.

29 Lazglafta ná, ɲa la Yahuda nda ghəɲa tan̄ ra? Lazglafta gwal kul nzakway ka la Yahuda a guli ra? Mantsa nzakwani, Lazglafta

† 3:18 Ngha ta Zabura 14:1-3 nda 53:2-4 nda 5:10 nda 140:4 nda 10:7 nda Isaya 59:8 nda Zabura 36 2.

gwal kul nzakway ka la Yahuda ya guli,

³⁰ kabga turtuktuk Lazglafta. Tsatsi dza'a nanafta ka gwal tdukwa ta gwal nda tsa fafaɗa taŋ nda ma zlgħay nda ŋuɗufa taŋ. Tsatsi dza'a nanafta ka gwal tdukwa ta gwal kul nzakway ka la Yahuda nda ma zlgħay nda ŋuɗufa taŋ guli.

³¹ Ma tsa zlgħafta zlgħaf mu ya tama guli ná, hærɗiŋhærɗa mu ta zlahu ra? Hærɗiŋ amu wu, katæk ná, ŋlanafta ŋlanaf mu ta zlahu.

4

Grafta nda nzakwa Abraham

¹ Ndana tama, nu dza'a mu mnay tagħəŋa Abraham ta nzakway ka dzidza mu? Nahgani mutsaf tsi ma nzakwani?

² Ka si má ma slnani maga tsi mutsafta Abraham ta nzakway ka mndu tdukwa ta wa ira Lazglafta katsi ná, ma ranra ghubayni ta ghəŋani, ama ta wa ira Lazglafta a tama wa.

³ Waka deftera Lazglafta ta mnay na? Ka lu ta mnay ma deftera Lazglafta na: «Zlgħafzlgħa Abraham ta Lazglafta, tsaya* kəl Lazglafta ka klafta ka mndu tdukwa ta wa irani» kə'a.

⁴ Ka magamaga mndu ta slna ná, ta planapla lu ta nisəlani. Tsa skwi plana lu ya ná, mbəhay a mbəha lu wu, skwi ta ranja ya.

⁵ Ama ka lagha mndu ka zlgħaftá Lazglafta nda ŋuɗufani klaf a ta ghəŋani ka mndu tdukwa ta kəma Lazglafta ta ghəŋa tsa slnani ta magə tsi ya wu katsi, dza'a klafkla Lazglafta ta tsa mndu ya ka mndu tdukwa ta wa irani. Mndərga tsa mndu ya guli ná, nda sna kazlay: Mamu tvi dza'a kəl Lazglafta ka nanaftá gwal dmaku ka gwal tdukwa ta wa irani kə'a.

⁶ Manda va tsaya ka mgham Dawuda guli ta fay ma lahani ta ghəŋa gwal ya klaf Lazglafta ka gwal tdukwa ta wa irani dər má maga a həŋ ta skwi dīna. Tsa mnduha ya ná, mamu rfu da həŋ, ka'a.

⁷ «Rfu da gwal plana Lazglafta ta dmakuha taŋ, ga həŋ.

Rfu da gwal hærɗiŋ Lazglafta ta dmakuha taŋ

⁸ Rfu da mndu kul had Mgham Lazglafta ta mbəɗa dmakwani†.»

⁹ Tsa rfu mnə mgham Dawuda ya ná, ta ghəŋa gwal nda ɗatsa fafaɗa taŋ re, ari nda gwal kul ɗatsaku fafaɗa taŋ guli a na? Ka mu kay na: «Zlgħafzlgħa Abraham ta Lazglafta kəl Lazglafta ka klafta ka mndu tdukwa ta wa irani, ka mu.»

¹⁰ Yawu mutsafta Abraham ta nzakway ka mndu tdukwa ta wa ira Lazglafta na? Daga ta kul tsaku fafaɗani re, ari tahula tsanatá fafaɗ a na? Daga ta kul tsaku fafaɗani.

* 4:3 Ngha ta Zlrafta 15:6. † 4:8 Ngha ta Zabura 32:1-2.

11 Ma fitika nzakwani ta kul tsaku fafađani, ka klaftá Lazglafta ka mndu tđukwa ta wa irani, kabga vəl zlg haftani. Tahula tsa ka tsatá tsi ta fafađ. Ka nzaku tsa tsatá fafađani ya, ka njizla marańtá nzakwani tđukwa ta wa ira Lazglafta. Abraham ná, dani ma inda gwal kul tsaku fafađani ya, ama ka zlg haftá həń ta Lazglafta, ka klaftá Lazglafta ta həń ka gwal tđukwa ta wa irani, manda ņa Abraham ya.

12 Nda nza ka dani ma gwal nda tsa fafađa tań guli, ka ksafksa həń ta sada zlg hay nda ņuđufa da mu Abraham ta zlg haftá Lazglafta daga ta kul tsaku fafađani ya.

Tanafta Lazglafta ta imi ta sləməń ta gwal ta zlg haft

13 Tanafta Lazglafta ta imi ta sləməń ta Abraham nda zivrani tani kazlay: Dza'a vlaghavla yu ta ghəńa hadik‡ kə'a. Tanaf a Lazglafta ta imi ta sləməń kabga vəl magayni ta skwi ta kumə zlahu wu, ama kabga vəl klafta Lazglafta ka mndu tđukwa ma zlg haftani.

14 Ka si gwal ta maga skwi ta kumə zlahu dza'a mutsa tsa skwi tanaf Lazglafta ta imi ta sləməń ta mndu ya katsi ná, bətbət tsa zlg haft zlg haf lu ya, had hayhaya tsa skwi tanaf tsi ta imi ta sləməń ta mndu ya nda tsa tama wa.

15 Zlahu ná, ta klakkla ta 6asa ņuđufa Lazglafta, ama

ka had zlahu wu katsi, had sana skwi ņa 6lanapta wa.

16 Tsaya tama ná, ma zlg haft nda ņuđuf kəl Lazglafta ka vlatá tsa skwi tanaf tsi ta imi ta sləməń ta mndu ya. Ka mbalay vlata tsi guli. Nda nza tsa skwi taf tsi ta imi ta sləməń ya ņa inda zivra Abraham. Nza a ka ņa gwal ta sna skwi ta kumə zlahu kwenkwen wu. Nda nza guli ka ņa inda gwal ta zlg haft nda ņuđuf manda ņa Abraham ta nzakway ka Da mu demdem ya.

17 Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Fafa yu ta kagha ka dani ma inda mndəra mndu§ kə'a. Nda nza Abraham ka Da mu da Lazglafta ya zlg haf tsi nda ņuđuf. Tsa Lazglafta ya ta vranamtá hafu ma gwal nda rwa. Tsatsi nda mbrakwa hgagaptá skwi kul had ņa nzakwani mamu.

18 Fəglaf a lu ta ghəń sizlay wu, tsaw mataba tsaya ná, nda fa ghəńa Abraham, zlg hafzlg ha ta Lazglafta kəl tsi ka nzata ka dani ma inda mndəra mnduha*, manda ya mnana Lazglafta kazlay: Dza'a nda ndəgha zivra gha kə'a ya.

19 Ta mnanatá Lazglafta ta tsa gwada ya ta Abraham ná, ta ghwan a imani ka hda dər mək wa. Nda sna guli kazlay: Nda ghada halata i'i kə'a. Guli ná, lula fitika yay markwa tań ta nzakway ka Sara ta zwan.

20 Dgan a ta ghəń dekdek ta

‡ 4:13 Ngha ta Zlrafta 12:2-3, 17:4-6, 22:15-18.

§ 4:17 Zlrafta 17:5.

* 4:18

Zlrafta 15:5.

ghəŋa skwi ya tanaf Lazglafta ta imi ta sləməŋ wu. Katək ná, zlgħay nda ɲudufani ta vlatá mbraku, ka zləzlvu tsi ta Lazglafta.

²¹ Grafgra guli kazlay: Tsa skwi tidif Lazglafta ta imi ta sləməŋ ya ná, mamu nda mbraku ɲa magata guli kə'a.

²² Tsaya tama kəl Lazglafta ka klafta ka mndu tdukwa† tawa irani.

²³ Ka klafkla Lazglafta ka mndu tdukwa ta wa irani ka deftera Lazglafta mnata ya ná, ta ghəŋa Abraham ndaghəŋani a nzakwa tsa gwada ya wu,

²⁴ nda nza guli ta ghəŋa amu, ka zlgħafzlgħa mu ta Lazglafta ta sli'aganaptá mghama mu Yesu ma mtaku ya. Dza'a klafkla ta amu guli ka gwal tdukwa ta wa irani.

²⁵ Lazglafta ta vlatá tsa Yesu ya ma dzva mnduha ɲa dzata ta ghəŋa dmakwa mu. Ka sli'aganaptá tsi guli ma mtaku ɲa nzakwa mu ka gwal tdukwa ta wa irani.

5

Slərbaptá ta zughu nda Lazglafta

¹ Ndana tama, nda nza mu ka gwal tdukwa ta wa ira Lazglafta ma zlgħafta mu nda ɲuduf. Mamu zdaku mataba mu nda tsi nda ma Mghama mu Yesu Kristi.

² Nda ma tsa Yesu Kristi ya mutsafta mu ta zdakatahuda Lazglafta nda ma zlgħafta mu nda ɲuduf. Ta tsa zdakatahudi ya sladafta amu

ka rfu, kabga nda fa ghəŋa mu ta gwata Lazglafta nda amu ma glakwani.

³ Ta ghəŋa tsaya guli ná, ta rfu mu nda ghuya daŋwa ta ghuyə mu, kabga nda sna amu kazlay: Ta taghay ghuya daŋwa ta ksa ɲuduf kə'a.

⁴ Ksa ɲuduf ta klaktá ghuḅasaptá ghuya daŋwa. Tsa ghuḅasaptá ghuya daŋwa ya guli ta klaktá faftá ghəŋ ta Lazglafta.

⁵ Ka faffa mu ta ghəŋ ta Lazglafta ná, nzata a ka bətbət wu, kabga maramanmara Lazglafta ma ɲudufa mu kə'a dʋutá amu nda ma Sulkumani ya vlama tsi.

⁶ Mantsa nzakwani, ta ma fitika nzakwa mu kul had mbrakwa mu ná, ka saha Yesu Kristi mtuta ta ghəŋa gwal dmaku ma fitik ya kumanəŋ Lazglafta.

⁷ Nda bla ka fata mndu ta ghəŋani ɲa mtuta ta ghəŋa mndu ta nzakway tdukwa. Ka waya ka skwi ba dza'a laviŋlava ta fata ghəŋani ɲa mtuta ta ghəŋa mndu ta maga skwi ya dina.

⁸ Ka Lazglafta maramanɲá dʋutani ta amu na: Ta ma fitika nzakwa mu ta ma dmaku ta saha Yesu Kristi mtuta ta ghəŋa amu.

⁹ Ma tsa mtuta mtu Yesu Kristi ta ghəŋa amu ya, ka klaftá Lazglafta ta amu ka gwal tdukwa ta wa irani. Mantsa tama ná, nda fa ghəŋa amu kazlay: Dza'a mbamafmba Yesu Kristi ma basa ɲudufa Lazglafta kə'a.

† 4:22 Ngha ta Zlrafta 15:6.

¹⁰ Ma fitika nzakwa mu ka ghuma Lazglafta ná, ka slərbaptá tsi ta zughu mataba mu nda tsi nda ma mtuta mtu zwanjani. Mantsa tama guli ná, ya nda slərbá zughu mataba mu nda tsi ya, nda fa ghəŋa mu guli kazlay: Dza'a mbamafmba nda ma hafa zwanjani kə'a.

¹¹ Tsaya kwenkwen yeya a wu, ta ghərbaku mu ta Lazglafta nda ma Yesu Kristi ta slərbaptá zughu ndanana mataba mu nda Lazglafta ya.

Gwada ta ghəŋa i Adamu nda Kristi

¹² Samsa dmaku da ghəŋa hadik nda ma mndu turtuk ta nzakway ka Adamu. Ka klaktá dmaku ta mtaku, kəl mtaku ka lanaghatá inda mndu, kabga gaga inda mndu ta dmaku.

¹³ Ma kdaku Lazglafta ka vlanťa zlahu ta Musa ná, mamu dmaku ma ghəŋa hadik. Ma fitika nzakwani ta kul had' zlahu ná, had' lu ta kulaftá dmaku wa.

¹⁴ Kulam nda tsa, daga ta Adamu ka sagha ta Musa ná, ta ga mghamani mtaku ta ghəŋa mndu, nduk ta ghəŋa gwal kul gatá dmaku manda ŋa Adamu.

Adamu ná, ta grə nda tsa mndu dza'a sagha nda sa ya lu.

¹⁵ Nda dga katakata na nzakwa mbalay vla Lazglafta nda nzakwa Adamu. Mantsa nzakwani, ta ghəŋa dmakwa mndu turtuk ta nzakway ka Adamu ná, dagala mnduha ta rwuta. Ama malaghumala tsa mbalaya Lazglafta ta

vлата ya. Tsa mbalayani vla tsi nda ma mndu turtuk ta nzakway ka Yesu Kristi ya ná, klanakkla ta zdaku ta ndəghata mnduha katakata guli.

¹⁶ Tsa mbalay vla Lazglafta ya ná, skwi dina ŋani ta magata ka ŋa tsa mndu turtuk ta gatá dmaku ya. Manda gatá tsa mndu turtuk ya ta dmaku ná, ka ksutá guma Lazglafta ta inda mnda səla. Ama tahula vlanťa Lazglafta ta zdakatahudani ta mnduha dər má dagala dmaku maga həŋ mndani, ka klaftá tsi ta həŋ ka gwal tdukwa ta wa irani.

¹⁷ Nda ma dmaku ga mndu turtuk lanaghata mtaku ta inda mndu. Ama nda ma mndu turtuk ta nzakway ka Yesu Kristi mutsafta mnduha ta zdakatahudi katakata da Lazglafta. Ka mbalay vlanťa tsi ta tsa zdakatahudani ya ta həŋ, ka klaftá tsi ta həŋ ka gwal tdukwa ta wa irani nda ma Yesu Kristi, ŋa mutsafta tan ta hafu ŋa kdekedzen, ŋa zay tan ta mgham kawadaga nda tsi guli.

¹⁸ Mantsa tama, manda va nzakwa dmakwa mndu turtuk ta klakta kəl guma ka hbutá inda mndu ya, manda va tsaya guli ná, slna tdukwa maga mndu turtuk ta nanaftá inda mndu ka gwal tdukwa guli, ka plinťa tsi ta inda mndu ma guma, ka mutsaftá həŋ ta hafu ŋa kdekedzen.

¹⁹ Manda va nzakwa mndu turtuk ta kwalaghutá snanatá gwada Lazglafta kəl

ndəghata mnduha ka nuta ka gwal dmaku ya, manda va tsaya guli ná, mndu turtuk ta snanata gwada Lazglafta kəl ndəghata mnduha ka nzakway ka tdukwa mnduha ta wa ira Lazglafta.

²⁰ Ma sagha zlahu Musa, ka sgavaghata saba dmaku ta dabi. Ma vli sgavagha dmaku ya ná, malaghumala sgəglavaghata zđakatahuda Lazglafta guli.

²¹ Manda va nzakwa gay dmaku ta mgham nda ma mtaku ya ná, manda va tsaya ta ga zđakatahuda Lazglafta ta mgham nda ma nzaku tdukwa ŋa mutsa hafu ŋa kdekedzen nda ma Yesu Kristi Mghama mu.

6

Gwal nda ndi'a vgha tan nda Yesu ná, mamu hafu da haŋ

¹ Nu ka mu dza'a magay tama ndana? Ka gdavata mu ma dmaku kada sgavaghata zđakatahuda Lazglafta re, ari ki?

² Mantsa a dekdek wa! Mtugudun mta amu ta dmaku, wa ka amu dza'a gdəglamta ma dmaku na?

³ Sna a kuni kazlay: Ma magamatá batem ná, nda ndi'a mu nda Yesu Kristi, mtumta mu kawadaga nda tsi nda tsa kə'a ra?

⁴ Ma magamatá batem ná, nda gwa mu nda tsi ma mtakwani, padampađa lu ta amu kawadaga nda tsi. Ka sli'aganaptá mbrakwa glakwa Da ta Yesu Kristi ŋa

nzakwa amu guli nda lfida hafu.

⁵ Anji, nda ndi'a amu kahwathwata nda tsi ma fitika mtuta mtu mu kawadaga nda tsi. Manda va tsaya guli ná, sli'agapsli'a mu ma mtaku manda va ya sli'agap tsatsi ŋa nzakwa mu nda lfida hafu.

⁶ Dina ka snanŋa mu kazlay: Tsa nzaku si ta nzaku mu ghalya ya ná, zləŋaf zləŋa lu ta udza zləŋay kawadaga nda Kristi kə'a, kabga ŋa zadanatá tsa mbrakwa dmaku ma vgha mu ya. Yaha mu kďanŋá nzaku ka vu'a dmaku ka lu, kəl lu ka magata manda tsaya.

⁷ Mndu ya ta mtuta ná, falau' vghani da dmaku.

⁸ Ka lagha mu ka mtuta kawadaga nda Kristi katsi ná, nda fa ghəŋa mu guli kazlay: Dza'a nzaku mu nda hafu kawadaga nda tsi kə'a.

⁹ Nda sna amu kazlay: Sli'agapsli'a Kristi ma mtaku, mtugəłta a guli wu kə'a. Ta had mtaku nda mbraku ta ghəŋani wa.

¹⁰ Tsa mtuta mtu tsi ya ná, turtuktuk mtuta tsi ta ghəŋa dmakwa mnduha. Ndanana ná, nda hafu tsatsi. Ka ŋa Lazglafta ta nzakwa tsi ta nzakwani.

¹¹ Manda tsaya kaghuni guli, dina ka snanŋa ghuni kazlay: Nda mta kuni, nda dga vgha ghuni nda dmaku kə'a. Ta nzaku kuni nda hafu ŋa Lazglafta, kabga nda ndi'a vgha ghuni nda Yesu Kristi.

¹² Mantsa tama, yaha dmaku gəgəłtá mgham ta ghəŋa na slu'uvgha ghuni ta

mtaku na. Yaha kuni snanata skwi ya ta kumə tsi.

¹³ Ma zlanə kuni ta dmaku ta fawayha ghuni ɲa maga dmaku. Katək ná, vlanɲavla ta ghəɲa ghuni ta Lazglafta, kabga nda nza kuni ka gwal nda hafu ta sli'agapta ma mtaku. Zlanəwa fawayha ghuni ta Lazglafta, ka maga tsi ta skwiha ya tdukwa nda hən.

¹⁴ Mantsa tama, ta had dmaku nda ga mgham ta ghəɲa kaghuni wu, kabga ta mista zlahu a kuni wu, mista zɔakatahuda Lazglafta kuni.

Vu'a dmaku mu re, vu'a Lazglafta a mu na?

¹⁵ Kinawu nzakwani tama! Ka maga mu ta dmaku kabga kwala mu ta kul had mista zlahu, laghula mu dista zɔakatahuda Lazglafta rki? Mantsa a dekdek wa!

¹⁶ Sna a kuni kazlay: Ka fafa kuni ta ghəɲa ghuni manda vu'a mndu ka snanata gwadani ná, nda nza kuni ka vu'a tsa mndu ta snu kuni ta gwadani ya kə'a ra? Lavinlava ka ta nzakway ka vu'a dmaku, ɲa klay dmaku ta kagha da mtaku. Lavinlava ka ta snanata ɲa Lazglafta, ɲa naghafta Lazglafta ka mndu tdukwa ta ghəɲa vəl snanata gha ta gwadani.

¹⁷ Rfama ta Lazglafta! Ghalya si nda nza kuni ka vu'a dmaku. Ndanana, snasna kuni nda inda ɲudufa ghuni ta dughwanə skwi ya ta taghu lu ɲa inda mnduha demdem, ka taghafta kuni.

¹⁸ Manda pligighunista ma dmaku, ka nuta kuni ka vu'a maga skwi tdukwa.

¹⁹ Manda va ya ta gwadə mnda səla ta gwadaghunata yu ta na gwada na, kabga pərdaf a kuni ta snanəta wa. Ghalya ná, si zlinzla kuni ta fawayha ghuni ka vu'a maga ɲədəka skwiha, nda dmakuha ɲa kwal kul sna gwada da Lazglafta. Ndanana tama ná, zlanɲavla ta fawayha ghuni ka vu'a maga skwi tdukwa ɲa nza-kway ka gwal ta snanata ɲa Lazglafta.

²⁰ Ma nzakwa ghuni ka vu'a dmaku ná, Zɔəgaghuna a maga skwi tdukwa wa.

²¹ Slənawu tsa maga kuni tama? Wya ka skwa hula tsa skwiha ya ndana, kabga mtaku kdavakta tsa skwiha ya.

²² Ndana tama guli ná, pligighunispla lu ma dmaku ka nuta kuni ka kwalva Lazglafta ka mutsafa kuni ta nzata nda ghuə ma nzakwa ghuni, ɲa mutsay ghuni ta hafu ɲa kdekedzen ma kdavaktani.

²³ Manda va tsaya ná, ka ta ga dmaku mndu, nisəlani ná mtaku ya. Ama skwi ka mbalay ta mutsu lu da Lazglafta ná, hafu ɲa kdekedzen ya ma ndi'atá vgha mu nda Yesu Kristi Mghama mu.

7

Grafta nda nzakwa i marakw nda zə'al

¹ Zwanama dá, nda sna kaghuni ta zlahu. Nja kaghuni nda sna ta zlahu ya, ta mna yu ta na gwada na kazlay: Ta ma nzakwa mndu ta ndiri ta ga zlahu ta mgham ta ghəŋa mndu kə'a.

² Ka graghunaf gra yu 6a! Marakw ga mndu ná, hbaŋhba zlahu ta zə'ala taŋ ka ta ndiri zə'ala taŋ. Ala, ka mtumta zə'ala taŋ katsi, falau' vghani ma tsa zlahu ta hbafta ta zə'ala taŋ ya.

³ Ka ta ndiri zə'ala taŋ, ka sli'aftha tsi ka laghwi da sana mndu katsi, hliri ta magə tsa marakw ya nda tsa. Ala ka mtumta zə'ala taŋ katsi, falau' vghani ma tsa zlahu ya, dər sli'afha tsi ka laghu wuma ta sana mndu ná, hla a ta iri nda tsa wa.

⁴ Manda va tsaya nzakwani nda kaghuni guli zwanama. Ma mtuta Kristi ta udza zləŋay ná, mtumta kaghuni guli kawadaga nda tsi, nda dga vgha ghuni nda zlahu. Nda nza kuni ka ŋa sana mndu, ka ŋa tsa mndu ta sli'agapta ma mtaku ya, ŋa magay mu ta skwi dīna ŋa Lazglafta.

⁵ Ghalya, ma fitika nzakwa mu ta maga skwi ta kumə maya mu ná, dmaku tsa skwi ya ka zlahu ta mnay ŋa mu. Na tsa snaŋta mu mantsaya, ka mamaftá mu ta maga tsa skwi lmaf lu ya. Ka ksə tsa ghwadaka skwiha ya ta slna ma amu, ka kla amu da mtaku.

⁶ Ndanana tama ná,

falau' vgha mu da zlahu, mtuguduŋmta mu ta tsa zlahu ya si ta hbamata ya. Laviŋlava mu ta maganată slna ta Lazglafta ma lfida nzaku ta maramaŋta Sulkum. Manda tsa vindaf lu ma zlahu ghalya ya a ta magəgəltá mu wa.

Nzakwa zlahu nda dmaku

⁷ Nu ŋa mnay tama? Zlahu ná, dmaku ya ra? Dmaku a wa. Ama ka má had ka zlahu wu ná, ma sna a yu ta dmaku wa. Ka má mniha a zlahu kazlay: Ma hara'u ka ta iri ta skwa mndu kə'a ná, ma sna a yu kazlay: Dmaku* ya kə'a wa.

⁸ Mantsa ya tama, ka mutsaftá dmaku ta gaganafthá inda hara'uwa skwiha ma i'i nda ma zlahu. Ka má had ka zlahu wu ná, gratá skwi nda mta na dmaku.

⁹ Ghalya, ma kwala dá ta kul snaŋtá zlahu ná, ta nzutá nzakwa dá yu. Manda snaŋta dá ta zlahu, ka nzatá dmaku nda hafu,

¹⁰ ta mtutá i'i. Lazglafta ná, vlavla tsatsi ta zlahu ŋa mutsa hafu, ama ka klaghatá tsi ta i'i da dmaku.

¹¹ Mutsafmutsa dmaku ta tvi, ka klaftá tsi ta zlahu ŋa nana i'i ka ga dmaku, ka dzihatá.

¹² Tsaw zlahu ná, sagha daga da Lazglafta. Inda gwada ya mna tsi ná, nda ghu6a, tdukwa nzakwani, dīna guli.

¹³ Tsaya tama ní, laviŋlava skwi dīna ta dzihata ra? Laviŋ a wu, dmaku katək

* 7:7 Ngha ta Sabi 20:17 nda Vrafta ta Zlahu 5:21.

ta dzihata. Tsa dmaku ya ta klaftá tsa ñərma skwi ya, ka dzihata nda tsi, kabga ña snanťá kđavakta nzakwa dmaku. Nda ma zlahu saba dmaku dđđay ta dađi, nda kđavakta đadzatani tani.

Mnda sđla ná, ñurdika dmakuya

¹⁴ Nda sna amu kazlay: Sagha daga da Lazglafta na zlahu kə'a. Tsaw i'i ná, mnda sđla yu habu dmaku.

¹⁵ Kahwathwata ná, sna a yu ta skwi ta magə yu wu, hađ yu ta maga skwi ta kumə yu wu, tsa skwi ta husihata ya katək ta magə yu.

¹⁶ Tsaw ka tsa skwi kul kumə yu ya ta magə yu katsi, tsaya kəl yu ka grafta kazlay: Skwi đina zlahu kə'a.

¹⁷ Tsa ghwadaka skwi ta magə yu ya ná, i'i a ta gay wa, tsa dmaku ma i'i ya ta gay.

¹⁸ Nda sna yu kazlay: Hađ skwi đina ma i'i, ma na slu'uvgha i'i na wu kə'a, na skwi ta kumə yu ta mnay. Ta kumay yu má ta maga skwi đina, trid' laviñ a yu wa.

¹⁹ Hađ yu ta maga skwi đina má ta kumə yu wu, skwi kul đinaku kul kumə yu, ta magə yu.

²⁰ Ka ta magay yu ta skwi kul kumə yu katsi ná, i'i a ta gay wu, tsa dmaku ma i'i ya ta gay.

²¹ Wya skwi ta tapafťa yu tazlay ma vgha đa: Ka maga yu ta skwi đina ka yu ya ná, gi ka ghwadaka skwi kə'a ta nuta.

²² Ma hyahya ñudufa đa ya ná, zdigihazđa zlahu Lazglafta.

²³ Ama ma vgha đa, ta tapafťa tapa yu ta sana ghwadaka skwi ta lmu nda vərđa skwi đina ya ta ndanu yu. Tsa ghwadaka skwi ma i'i ya, ta na i'i ka vu'a dmaku.

²⁴ Đanwa đa ña đa gra! Wa dza'a dgihata nda na vgha ta kla i'i da dmaku na na?

²⁵ Ta rfay yu katakata ta Lazglafta ta mbidifťa nda ma Yesu Kristi.

Tsaya tama ná, ma ghəña đa ya ná, ta kumay yu ta sna zlahu Lazglafta, ama ma vgha đa ya, zlahu dmaku ta laghu yu da snay.

8

Nzakway nda mbrakwa Sulkum nda ghuđa

¹ Ndanana tama, tsanaghata a Lazglafta ta guma ta gwal nda ndi'a vgha tanđ nda Yesu Kristi wu,

² kabga mbrakwa Sulkum nda ghuđa ta vlamatá hafu nda ma Yesu Kristi ta ga mgham ta ghəña i'i. Mbrakwa tsa Sulkum nda ghuđa ya ta klaptá i'i ma mbrakwa dmaku nda ña mtaku tani.

³ Traptra zlahu Musa ta maga tsa slna ya, kabga hta ta mbrakwa mnda sđla ta pyafťa ka magata. Ama ka magatá Lazglafta ma ghunagatani ta zwanani turtuktuk ma slu'uvgha manda ña gwal dmaku, ña klagamapta ma dmaku. Nda tsaya tsanaghata Lazglafta ta guma ta dmaku ta magə mnda sđla.

⁴ Kada laviñta mu ta nzaku manda ya ta kumə zlahu kə'a

kəl tsi ka magata mantša ya, ɲa nzay mu ta nzaku manda ya ta kumay Sulkum, manda ya ta kumə slu'uvgha a wa.

⁵ Gwal ta nzaku manda ya ta zdəganatá slu'uvgha ná, tsa ɲa slu'uvgha ya ta laghu həŋ da snay. Gwal ta nzaku manda ya ta zdəganatá Sulkum nda ghuḅa ya guli, tsa ɲa Sulkum nda ghuḅa ya ta laghu hahəŋ da snay.

⁶ Ka laghula lu da snanatá ta ɲa skwi ta zdəganatá slu'uvgha katsi ná, kla ghəŋ da mtaku tsa. Ka laghula lu da sna skwi ta zdəganatá Sulkum nda ghuḅa katsi guli ná, kla ghəŋ da hafu nda ya da zdəku tsa guli.

⁷ Gwal ta laghwi da snanatá ɲa skwi ta zdəganatá slu'uvgha ná, ghuma Lazglafta həŋ, kabga had həŋ ta sna zlaha Lazglafta wu, traptra həŋ ta snata.

⁸ Gwal ta maga skwi ta zdəganatá slu'uvgha ná, laviŋ a həŋ ta maga skwi ta zdəganatá Lazglafta wa.

⁹ Ama kaghuni, had kuni ta maga skwi manda ya ta zdəganatá slu'uvgha wa, manda ya ta zdəganatá Sulkuma Lazglafta ta nzaku ma kaghuni ta nzakwa kuni ta nzaku. Ka had Sulkuma Kristi ma mndu wu ná, ɲa Kristi a tsa mndu ya wa.

¹⁰ Ka si mamu Kristi ma kaghuni katsi, ta vlaghuna Sulkumani ta hafu, kabga naghunafna Lazglafta ka gwal tdukwə ta wa irani. Aŋ mndani dza'a mtumta kuni ta ghəŋa vəl magata

ghuni ta dmaku.

¹¹ Ka si ta nzaku Sulkuma tsa mndu ta sli'aganaptá Yesu ma mtaku ya ma kaghuni katsi, va tsa mndu ta sli'aganaptá Kristi ma mtaku ya, dza'a vranamtá hafu ma tsa slu'uvgha ghuni ta mtuta nda ma tsa Sulkumani ta nzaku ma kaghuni ya.

¹² Ka si mantša tsi tama zwanama, ka dməŋ tsa nzaku ya ta amu. Dəməŋa nzaku manda ya ta zdəganatá slu'uvgha a wa. Had amu ta nzay manda ya ta zdəganatá slu'uvgha wa.

¹³ Ka manda ya ta zdəganatá slu'uvgha ka kuni nzaku katsi ná, dza'a mtaku kuni. Ala, ka zlanəzla kuni ta ghəŋa ghuni ta Sulkum ka dzata tsi ta skwiha ta zdəganatá slu'uvgha ghuni katsi, dza'a nzakway kuni nda hafu.

¹⁴ Inda gwal ta pghə Sulkuma Lazglafta ná, nda nza həŋ ka zwana Lazglafta.

¹⁵ Tsa Sulkum vlaghuna Lazglafta ya ná, had ta nighunista ka vu'a ɲa zləŋglay ghuni ta zləŋ wa. Tsa Sulkum ya ná, naghunafna ka zwana Lazglafta. Nda ma tsa Sulkum ya ta hga mu ta Lazglafta ka «Aba, Da!» kə'a.

¹⁶ Tsa Sulkuma Lazglafta ya ta mnay ɲa sulkuma vgha mu kazlay: Zwana Lazglafta amu kə'a.

¹⁷ Ka si nda nza mu ka zwanani, dza'a mutsay mu ta skwi ya payamaf tsi. Nda amu tani, nda Yesu Kristi tani, kawadaga mu dza'a mutsa tsa skwi payamaf tsi

ya, kabga kawadaga mu ta ghuya danwa, kawadaga mu guli nda tsi dza'a mutsa tsa glaku ya.

Nɔrma skwi ya faf mu ta ghəj tida

18 Grafgra yu kazlay: Nana ghuya danwa ta ghuyə mu na ná, had lu dza'a walanja gray nda tsa glaku dza'a mara-manja Lazglafta ya wu kə'a.

19 Inda skwi zlagəgin Lazglafta ná, nda mndər ta kzla həj ta tsa fitik dza'a maranja Lazglafta ta zwanani ya.

20 Tsaw tsa skwiha zlagəgin Lazglafta ya ná, nuna həj ka skwa bətbət, nda dvay tan a nuta həj mantsaya guli wu, Lazglafta ta dvaftá nzata tan mantsa* ya. Tsaw ta nda fa ghəjani ta skwi dza'a tsi magay dazlay,

21 kabga mamu fitik ya dza'a plinja tsi ta inda skwi ya zlagigin tsi, ma ga vu'a rwaku. Na mutsay tan ta glaku manda ja zwana Lazglafta, ja nzakwa tan flau' vgha tan.

22 Nda sna amu kulam gwatna, ta njizi inda skwiha zlagigin Lazglafta, ta basa vgha həj manda marakw ta basa yaku.

23 Hahəj ndaghəja tan yeya a wu, nda amu tinlaghu Lazglafta ta vlamatá Sulku-mani ya tani, ta basay basay amu guli ma vgha mu, ka kzla fitika vərda nzakwa mu ka zwana Lazglafta, ja nzata

mu nda vərda ka falau'wa ta vgha mu.

24 Ma fatá ghəja mu mba-mafta Lazglafta. Ka nda ghada nghanja skwi ya faf lu ta ghəj tida ná, fəgla a lu ta ghəj tida wa. Tata fay lu ta ghəj ta skwi ya ghada lu ta nghanja ra?

25 Ala, ka nda fa ghəja mu ta skwi ta kul nghanja mu katsi ná, nda ksata njuduf ta kzla mu ta tsa skwi ya.

26 Manda tsaya guli ná, ta katay Sulkum nda ghuəa ta amu guli ma hta ta mbrakwa mu. Sna a amu ta maga du'a manda ya ta raku wu, ama ka ndəbu Sulkum kaghəjani ta dzvu da Lazglafta da manaka amu nda njizi, kul lavinjá lu ta mnay nda wi.

27 Lazglafta ná, nda sna tsatsi ta kdavakta skwi ma njudufa mndu. Nda sna ta skwi ta kumə Sulkum ta daway, kabga manda ya ta kumə Lazglafta ta dawa Sulkum da tsi ta skwi ja gwal ta nzakway ka jani.

28 Nda sna amu guli kazlay: Na dinakwa tan mida ta maga Lazglafta ta inda skwi ja gwal ta dvuta, tsa gwal ghadu tsi ta zabuta daga tanjan ya.

29 Tsa gwal ghadu tsi ta zabuta daga tanjan ya, ghadughada ta nanaftá həj ja gara vgha nda zwanani, ja nzakwa tsa zwanani ya ka zumali mataba ndəghata zwanama.

30 Tsa gwal ghadu tsi ta zabuta ya, tsa hahəj ya ha-

* 8:20 Ngha ta Zlrafta 3:17.

gaf tsi guli. Tsa gwal hagaf tsi ya guli, hahəŋ nanaf tsi ka gwal tɔfukwa ta wa irani. Tsa hahəŋ nanaf tsi ka gwal tɔfukwa ta wa irani ya, tsa hahəŋ ya vlanj tsi ta glaku ta həŋ.

Dvudva Lazglafta ta amu

³¹ Ka si mantsa tsi, nu ta ŋa mnay mu ta ghəŋa tsaya tama? Ka si ŋa mu Lazglafta ya ní, wa dza'a dzanjtá kəma nda amu na?

³² Lazglafta ná, pyaghu a ta zwanjani wa. Vlagavla ka mtuta tsi da manaka amu demdem. Wa kə'a dza'a kwal kul vlamatá inda skwi kawadaga nda tsatsi tama?

³³ Wa dza'a tsaftá skwi ta gwal zabap Lazglafta na? Had' mndu wa. Lazglafta ta hlaftá həŋ ka gwal tɔfukwa ta wa irani.

³⁴ Wa ya dza'a laviŋta ksutá həŋ ma guma na? Yesu Kristi ná, mtumta. Ta nzaku nda ga zeghwa Lazglafta, ta maga du'a da manaka amu.

³⁵ Wa dza'a dgamata nda dvuta ya dvu Kristi ta amu na? Ghuya danwa re, skwi ta malaghutá mbrakwa mu re, giri re, maya re, pda lgut re, nzaku ta wa hɔak re, budugwa a dza'a dgamata na?

³⁶ Manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta na:

«Ta ghəŋa gwada ta kagha ta kəl ŋni ka nzakway ta wa hɔak inda fitik.

«Ta kəl lu ka ngha anjani manda tuwakha ta klə lu ta tumbala[†] kə'a.»

³⁷ Ma inda tsa skwiha ya ná, fərtapfərta amu ma zatá ghwa, nda ma mndu ya ta dvutá amu.

³⁸ Manda va tsaya nzakwani, nda sna yu kazlay: Dər má mtaku tsi, dər má nzata nda hafu tsi, dər má duhwalha Lazglafta tsi, dər má sana skwiha nda mbra nda mbra ta luwa tsi, dər má nzaku ndanana tsi, dər má nzaku ta kəma a tsi,

³⁹ dər má sana skwiha nda mbra nda mbra ta ghəŋa hadik a tsi, dər má skwi kighkigh zaghutani ta ghudzifa luwa tsi, dər ma skwi kighkigh zaghutani da ghuvata hadik tsi, had' sana skwi zlaganap Lazglafta nda zlaga dza'a dgamata nda tsa dvu ya dvu Lazglafta ta amu, maraman tsi nda ma Yesu Kristi Mghama mu ya wu kə'a.

9

Lazglafta ta zbaptá la Isra'ila

¹ Kahwathwata na gwada dza'a yu mnay na, ma hga Yesu Kristi, tsakalawa da a wa. Manda tsaya ka nzakwani ka ndana da guli ta mni-hata Sulkum nda ghuḅa.

² Ta kuzliha kuzla ta ndufu da katakata, nda ŋra ndufu da inda fitik,

³ ta ghəŋa zwanama da ta nzakway ka mndəra ini. Ta dər ma Ksi'aftha Lazglafta ta i'i, ka dgihata nda Kristi, ta mbanaftá tsi ta hahəŋ, ka yu.

⁴ La Isra'ila həŋ. Hahəŋ nanaf Lazglafta ka zwanani,

[†] 8:36 Ngha ta Zabura 44:23.

hahəŋ maranaŋ tsi ta sgitani, nda hahəŋ dzrafta tsi ta wi, hahəŋ vɫaŋ tsi ta zlahu, hahəŋ maranaŋ tsi ta tvi ká həŋ da tsəlɬu ta kəmani, hahəŋ tanaf lu ta imi ta sləməŋ,

⁵ dzidzíha taŋ gwal kulaŋ lu, nda tvi slu'uvgha guli ná, ma mndəra taŋ saba Kristi. Tsatsi ta hemanatá inda skwi demdem. Zləzlvama ŋa dekdek ta Lazglafta. Ka nza tsi mantša.

⁶ Vraghu nda wani a tsa gwada Lazglafta ta mnata ya wu, kabga inda gwal ta nza-kway yagap lu ma la Isra'ila a ta nzakway ka vərda la Isra'ila wa.

⁷ Guli ná, inda gwal ta nza-kway yagap lu ma mndəra Abraham a ta nzakway ka vərda zivirha Abraham wa. Ka Lazglafta nda Abraham na: «Nda ma Izak* dza'a yagapta zivra gha,» ka'a.

⁸ Ghəŋa tsa gwada ya na: Zivir ya yagap lu nda ma slu'uvgha a gwal ta nzakway ka zwana Lazglafta wa. Ama zwani ya yagap lu nda ta tva dzratawa Lazglafta nda Abraham, zwana zivir.

⁹ Wya tsa gwada ta ta ta imi ta sləməŋ mnə Lazglafta ya: «Ta vraktá yu kdəghalam mandana luwa ná, nda zwan† ta ghuva Sara,» ka'a.

¹⁰ Manda va tsaya luta tsi nda Rabika markwa dzidza mu Izak, ka yanatá tsi ta mbuhwali.

¹¹⁻¹² Ma kdə lu ka yatá tsa zwaniha ya, ka Lazglafta nda

Rabika mantša: «Mali dza'a ndəba dzvu da sagəŋ,» ka'a. Ta la a tsa zwaniha ya saha ta hadik, ka snan̄ta taŋ ta skwi dina nda ya kul dinaku nda tsa ta luta tsa gwada ya wa. Nzanza tsa skwi ya mantša kada nzakwa skwi ta kumə Lazglafta manda ya tha tsi. Tsa zbaŋ lu ya ná, ŋa nza-kwani manda ya ta kumə Lazglafta hgafta lu, ta vəl magatani ta slna a wa.

¹³ Manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta na:

«Zbuzba yu ta Yakubu ka zlan̄tá Isuwa‡,» ka'a

¹⁴ Kinawu ka mu dza'a mnay tama? Tudukwa a Lazglafta nda tsa tama wu rki na? Mantša ya a dekdek wa.

¹⁵ Ka Lazglafta nda Musa na: «Ta maganamaga yu ta skwi dina ta mndu ya ta kumə yu ta maganatá skwi dina. Ta taway yu ta hidahida ta mndu ya ta kumə yu ta tawatá hidahida tida§ guli,» ka'a.

¹⁶ Tsaya tama, ka zbaŋ zba Lazglafta ta mndu ná, ta vəl kumafta maya tsa mndu ya a wu, ta vəl magatani ta slna a guli wa. Lazglafta tani ta dvafta maganatá skwi dina, ka'a.

¹⁷ Wya ka Lazglafta mnanatá Fir'awna, ka vindaftá lu ma defteri: «Faffa yu ta kagha ka mgham ŋa maravata mbrakwa da ta kagha, nda ya ŋa tiŋtá hga da ta ghəŋa hadik* demdem.»

¹⁸ Mantša ya tama ná, ta ma-

* 9:7 Ngha ta Zrafta 21:12. † 9:9 Ngha ta Zrafta 18:10-14. ‡ 9:13 Ngha ta Zrafta 25:23, nda Malatsi 1:2-3. § 9:15 Ngha ta Sabi 33:19. * 9:17 Ngha ta Sabi 9:16.

gay Lazglafta ta skwi dīna ŋa mndu ya kumaŋ tsi, ta tənəy ta ŋudufa mndu ya kumaŋ tsi guli.

Manda ya kumaŋ tsi ta maga Lazglafta ta slnani

¹⁹ Ka waya ka skwi dza'a mnay ka ŋa da kazlay: Ka si mantša ya tsi, kabgawu ta kəl Lazglafta ka mnay, magamaga kuni ta dmaku kə'a nda mnduha tama 6a? Tsaw waya dza'a lavinŋá kwalaghutá skwi ya kumaŋ Lazglafta na?

²⁰ Kagha mnda sála, wa hga gha ŋa zlerda ya kumaŋ Lazglafta na? Ta mnay skwi tsaf lu nda rōisl ŋa mndu ya ta tsaf ta kazlay: Kabgawu kəl ka ka tsaf tá i'i mandana na kə'a ra?

²¹ Tsa mnda tsaf ta huzla ya a ta lavinŋa maga skwi ya kumaŋ tsi nda tsa rōisl ya ra? Nda va tsa rōisla turtuk ya, lavinŋlava ta tsatsaf tá huzla ya ŋa maga slna nda tsi bađu gwada, nda ya ŋa maga slnaha bađu walaya fitikha.

²² Ka manda tsaya kumaŋta Lazglafta ta maranŋá basata ŋudufani, nda maranŋani ta mbrakwani ma su'ayni nda ksatá ŋuduf katakata ta ghəŋa gwal nda fa ŋa zwađu ta ma basata ŋudufani ya ní, nu ŋa gha mida tama na?

²³ Mantša ya kumaŋta Lazglafta ta snanŋa mnduha ta glakwa sgitani ŋa gwal tawa tsi ta hidahida ta hən, tsa gwal ya thanaf tsi ŋa lami da sgitani ya.

²⁴ Ama tsa gwal hagaf tsi ya, mataba la Yahuda yeya a wu, kulam mataba gwal kul nzakway ka la Yahuda tani.

²⁵ Tsaya skwi ya mna tsi ma deftera Huseya:

«Mnduha da kuni, ka yu dza'a hga gwal kul had ka mnduha da.

Gwal dvu yu kuni, dza'a hga yu ta gwal si kul dvuta yu.

²⁶ Ma vli ya mnana lu ta hən, “mnduha da a kuni wu” kə'a ya, ma tsa vli ya dza'a hga lu ta hən ka Zwana Lazglafta nda hafu†.»

²⁷ Ka Isaya nda ŋani klanŋá lwi nda zwana la Isra'ila guli na: «Dər manda wutak ta wa ghwa yatá zwana la Isra'ila ná, mtsel yeya gwal dza'a mba'ata mataba tan.

²⁸ Dza'a sasa Mgham Lazglafta tsanaghatá guma ta ghəŋa hadik demdem, had dza'a laghwi da gərđaku wu‡,» ka'a.

²⁹ Manda ya mna Isaya ghalya guli na:

«Ka má pđama a Lazglafta ta Mbruta ta zivir wu katsi ná,

má nda nza mu manda luwa Suduma, má nuna mu manda luwa Gwamura§ guli,» ka'a.

La Isra'ila nda tya mbaku ma zlg hay nda ŋuduf

³⁰ Kinawu tsa tama? Gwal kul nzakway ka la Yahuda ná, zban a hahən ta nzakway ka gwal tdukwa ta wa

† 9:26 Ngha ta Huseya 2:1-3 nda 2:25. Ngha ta Isaya 1:9 nda 19:23-28.

‡ 9:28 Ngha ta Isaya 10:22-23. § 9:29

ira Lazglafta wu, ka mutsaftá hən ta nzakway ka gwal tdukwa ta wa ira Lazglafta nda ma zlgħay nda ɲuduf.

³¹ La Isra'ila ya guli ná, zbaɲzba hahən ta magatá skwi ta kumə zlahu, ɲa nzakway ka gwal tdukwa ta wa ira Lazglafta, trid traptra hən ta magatá tsa skwi kumaɲ zlahu ya.

³² Kabgawu kəl la Isra'ila ka traptra na? Kabga zbaɲ a hən nda ma zlgħay nda ɲuduf wu, nda ma magatá skwi kumaɲ zlahu dza'a mutsakwa tsi ka hahən. Ka dzuɲtá tuthun ta hən «ta palaka tuthun.»

³³ Manda ya nda vinda ma defteri kazlay:

Wana yu ta fatá palaka
tuthun ma luwa
Siyuna,
pala ya dza'a zlanbanaptá
mnduha.

Mndu dza'a zlgħafta ná,
had dza'a pghanaghatá hula
wu* kə'a ya.

10

*Turtuktuk Lazglafta ɲa
inda mndu*

¹ Zwanama da, skwi ta kumə yu ma ɲudufa da ná, ta kumay yu ta mutsafta la Isra'ila ta mbaku. Tsaya skwi ta magə yu ta du'a ta ghəɲa taɲ da Lazglafta.

² Nda sna yu kazlay: Ta zbay hən ta Lazglafta nda ɲudufa taɲ kə'a, ama sna a hən ta vərda tvi wa.

³ Sna a hən ta tvi ká Lazglafta ta nanaftá mnduha

ka gwal tdukwa ta wa irani wa. ɲa taɲ ɲa taɲ ma zba tva nzaku tdukwa ta wa ira Lazglafta ta magə hən, ka kwalagħutá hən ta tsu'aftá tsa tvi ta kəl Lazglafta ka nanaftá mnduha ka gwal tdukwa ta wa irani ya.

⁴ Tsaya tama ná, kďanakkďa Kristi ta zlahu. Inda gwal ta zlgħaftá Yesu Kristi ná, nanaf na Lazglafta ta hən ka gwal tdukwa ta wa irani.

*Inda mndu ta zlgħafta nda
mba*

⁵ Ka vərda Musa vindafta ta ghəɲa tva nzaku ka mndu tdukwa nda ma zlahu na: «Inda mndu ta kďanaktá inda skwi manda ya ta kumə zlahu* ná, dza'a mbaku nda mida» ka'a.

⁶ Ama wya ka gwada Lazglafta ta mnay ta ghəɲa tva nzaku tdukwa ta wa ira Lazglafta nda ma zlgħay nda ɲuduf: «Wa dza'a lafi ta luwa da klagatá Kristi na?» ka ka mndu ná, ghadaghada Kristi ta saha!

⁷ Ma mnə ka guli kazlay: «Wa dza'a laha da ghuvata hadik da klagaftá Kristi na kə'a guli,» ghadaghada Kristi ta sli'agapta.

⁸ Tsaw wya ka Musa mnata ma deftera Lazglafta ta ghəɲa tva nzakw tdukwa ta wa ira Lazglafta: Tavata kagha gwada Lazglafta, ma wubisima gha nzakwani, nda ya ma ɲudufa għa† guli. Tsa gwada ya ná, gwada ta zlgħay nda ɲuduf ya ta mnə ɲni ɲa mnduha.

* 9:33 Ngha ta Isaya 28:16. * 10:5 Levitik 18:5. † 10:8 Vrafta ta Zlahu 30:12-14.

9 Ka mnan̄mna ka nda wa gha kazlay: Yesu ná, Mgham ya kə'a, zlg hafzlg ha ka guli ma ɲudufa gha kazlay: Sli'aganapsli'a Lazglafta ma mtaku kə'a, dza'a mbaku ka.

10 Ma zlg hafta nda ɲuduf ta nuta lu ka mndu tɔukwa ta wa ira Lazglafta. Ma mniginta nda ma wubisim guli ta mutsafta lu ta mbaku.

11 Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na: «Inda mndu ta zlg hafta ná, ta had hula ta ghəɲani wu[‡]» ka'a.

12 Tsaya tama ná, ta had dgəvgha mndu kazlay: La Yahuda yeya, la Grek yeya kə'a wa. Inda taɲ demdem, Mgham turtuk Mghama taɲ, ta vla zdaku katakata ɲa inda gwal ta hwayanavata.

13 Nda vinda guli ma deftera Lazglafta kazlay: Inda mndu ta hwayanavata Mgham ná, dza'a mbakuŠ kə'a.

14 Ka zlg haf a həɲ wu, kinawu ka həɲ dza'a hwayanavata tama, kinawu ka həɲ dza'a zlg haftá mndu kul snan̄ta həɲ ta gwada ta ghəɲani? Kinawu ka həɲ dza'a snan̄tá gwada ta ghəɲani guli ka had mndu ta mnanan̄tá həɲ?

15 Kinawu ka gwal ta mnay dza'a mnan̄ta ka ghunaf a lu ta həɲ guli? Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Ngha ba ta wadaha vgha mndu ta ghəɲa gwal ta klədanaghatá Lfida Gwada*

ta həɲ kə'a.

16 Tsaw inda taɲ a ta snatá tsa Lfida Gwada ya wa. Ka Isaya mnata guli na: Mghama dá! Wa ta zlg haftá tsa gwada mna ɲni[†] ya? ka'a.

17 Mantsa ya ná, ma snan̄tá gwada ta kəl lu ka nuta ka mnda zlg hay nda ɲuduf. Tsa gwada snan̄ lu ya guli ná, gwada Kristi ya.

18 Tsaw snan̄ a tama rki ba? ka yu. Mantsa ya a guli wa. Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta guli na:

«Snavasna hga taɲ ta inda ghəɲa hadik, baɲba lwa taɲ guli ta slrəɲa luwa[‡],» ka'a.

19 Ta sna a la Isra'ila rki? ka yu guli. Ka Musa ghadata mnata guli na:

«Dza'a famfa yu ta kaghuni da dra gwal kul nzakway ka la Yahuda,

dza'a famfa yu ta kaghuni da basa ɲuduf nda gwal kul nzakway ka la Yahuda kul snan̄tá sana skwiŠ ya,» ka'a.

20 Ka Isaya mnatá sana gwada kul raku ka mnayni guli na:

«Slafsla gwal kul psan̄tá i'i, ta i'i,

maravamara yu da gwal kul dawantá i'i guli,

ka Lazglafta*,» ka'a.

21 Tsaw ka'a mnata ta ghəɲa la Isra'ila guli na:

«Pghapgha yu ta dzva dá ɲa tsu'a gwal kwisa ghəɲa taɲ,

‡ 10:11 Isaya 28:16. § 10:13 Yuwel 3:5. * 10:15 Isaya 52:7. † 10:16 Isaya 53:1. ‡ 10:18 Zabura 19:5. § 10:19 Vrafta ta Zlahu 32:21. * 10:20 Isaya 65:1. † 10:21 Isaya 65:2.

sna a hən̄ ta gwada da mndu
ya wu†,» ka'a.

11

¹ Vziṅvza Lazglafta ta mnduhani tama rki na? ka yu guli. Mantsa ya a guli wa. I'i guli ná, la Isra'ila yu, zivra Abraham. Sabə nda ma mndəra la Benzamen̄ yu guli.

² Vziṅ a Lazglafta ta mnduhani ya zbu tsi daga ghalya wa. Havakwahava ta skwi ya vindaf lu ma deftera Lazglafta ta ghəṅa Iliya, ma fitika tawayni ta taw da Lazglafta ta ghəṅa la Isra'ila, ka'a na:

³ «Mghama da! Pslapsla hən̄ ta la anabi, ka zlazliṅtá hən̄ ta gwirha gha. I'i turtukwa da ta pđata, ta psa i'i hən̄ guli ṅa dzata*,» ka'a ya.

⁴ Ama waka Lazglafta zlgħanaftawani? «Ta teke'a mnduha da dəmbu' ndəfāṅ pghaghu yu, gwal kul waləṅta tsəlḃata ta kəma ba'al†,» ka'a.

⁵ Ndanana guli ná, teke'a pđakwa mnduha hutsekwa zabap Lazglafta ma zđakatahudani.

⁶ Ka si nda ma zđakatahudī tsi, nda ma magatá slna a tsa tama wa. Ka má mantsa a tsi wu, ma nza a tsa zđakatahudī ya, ka zđakatahudī wa.

⁷ Nu klatá ghəṅa tsa gwada ya tama? Tsa ta psə la Isra'ila ya ná, mutsaf a hən̄ wu, ama gwal đagap Lazglafta ná, mutsafmutsa hahən̄.

Təṅanaftəṅa sanlaha ta ghəṅa tan̄.

⁸ Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Niṅna Lazglafta ta hən̄ dlufur, ka razliṅtá ira tan̄, ka dərzliṅtá sləmən̄a‡ tan̄ kulam gitana kə'a.

⁹ Ka mgham Dawuda guli mantsa:

«Ka nza skwa zaya magwal-gwalaya tan̄ ka dəḃla tan̄,

ka kadəṅ ṅa tan̄,

ka tuthun ṅa tan̄ nda ya ṅa ghuzla iri ṅa tan̄.

¹⁰ Ka ghulpghulpa ira tan̄ ṅa kwala tan̄ nghəṅtá vli, ka gđavata hən̄ nda ṅatá hulš!,» ka'a.

¹¹ ṅa đekđek zlambuta hən̄ tama rki? ka yu guli. Mantsa ya a wa. Ma tsa zlambuta zlambu hən̄ ya kəl gwal kul nzakway ka la Yahuda ka mutsaftá mbaku, ṅa gagaftá hən̄ da draku.

¹² Ka si klanakkla tsa zlam-bakwa tan̄ ya ta skwi dina ta ghəṅa hadik, klanakkla tsa hta ta hən̄ ya guli ta skwi dina ta gwal kul nzakway ka la Yahuda katsi, kighkigh dza'a nzakwa tsi bađu vravakər inda la Isra'ila tama?

Tva mbakwa gwal kul had ka la Yahuda

¹³ Ndanana, nda kaghuni gwal kul nzakway ka la Yahuda ta gwada yu. Lazglafta ta ghunaftá i'i da kaghuni gwal kul nzakway ka la Yahuda. Ta ghərḃaku yu ta tsa slna da ya,

* 11:3 1 Mghamha 19:10, 14. † 11:4 Aya 3-4: Ngha ta 1 Mghamha 19:10, 18.

‡ 11:8 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 29:3 nda Isaya 6:10. § 11:10 Zabura 69:23-24.

14 ɲa sli'anaftá ɲudufa zwanama da ɲa draku ka má ta magaku tsi ɲa mbanaftá sanlaha mataba taɲ.

15 Ma tsa wudɪnta Lazglafta ta hənɲ ya, slərɔapta Lazglafta ta zughu matabani nda hamata mnduha ta ghənɲa hadik. Ka si mantsa ya tsi, kinawu kə'a dza'a magaku baɗu tsu'uglafta Lazglafta ta hənɲ? Sabə ma mtaku ka nzata nda hafu a tsa ra?

16 Ka taɲtaɲa tsa'atá skwa zay, vlaɲtá Lazglafta lu ná, pɗakwani guli* ná, ɲani ya. Ka ɲa Lazglafta slrənɲa fu ná, ɲani zligimaha tsa fu ya guli.

17 Ka datsanaghutá lu ta zligimaha fwa zaytuɲ ya ta hvə lu nda hva, ka tsaktá ya ma mtak ndi'af ta tida. Kagha mndu kul nzakway ka la Yahuda ná, manda fwa zaytuɲ ma mtak ka. Kagha tsa ndi'af lu ta dughwanɲani ta nzakway ka la Yahuda ya. Ndanana tama ná, ima slrənɲa tsa fu ya ta mutsə kagha.

18 Ka si mantsa tsi tama, ma ghərɔə kagha ta ghərɔaku ta ghənɲa tsa zligimaha ya. Ka ta ghərɔaku ka katsi, dɪna ka snaɲta gha ta kagha a slrənɲani wu, ta tsa slrənɲ ya nzafta kagha kə'a.

19 Ka waya ka skwi dza'a mnay ka kazlay: Datsɪɲ nda datsa a lu ta zligimahani, ka ndi'af ta i'i ra kə'a?

20 An mndani, manda tsaya nzakwani. Ta ghənɲa kwala taɲ kul zlgħafta nda ɲuduf, datsɪɲta lu ta hahənɲ, ama

kagha, ma zlgħay nda ɲuduf gha nzafta kagha nda ndi'atá vgha tida. Ma laghu ka da ghərɔaku, zlənɲa ta Lazglafta.

21 Ka si zlana a Lazglafta ta zligimaha fu ya ta hvə lu nda hva ya wu katsi ní, kagha yeya dza'a zlagħata tsi ka zlgħaf a ka rki?

22 Hada tama ná, grafgra kazlay: Dagala zɗaku da Lazglafta, dagala sidi da tsi guli kə'a. Ta sidi nda gwal ta zlambuta, ama nda kagha ná, mamu zɗakwani ka dihavadiha ka ma tsa zɗakwani ya. Ka mantsa ya a tsi wu, dza'a tsɪɲtsa lu ta kagha guli.

23 Manda va tsaya hahənɲ guli, ka gɗava a hənɲ ma tsa kwala taɲ kul zlgħafta nda ɲuduf ya wu ná, mamu Lazglafta nda mbrakwa ndi'iglanaftá hənɲ ta vla taɲ.

24 Ka si kagha, nzakwa fwa zaytuɲ ma mtak ta tsagaghata lu ka ndi'anafta ta fwa zaytuɲ ya ta hvə lu nda hva ka katsi ya ní, hahənɲ ta nzakway ka fwa zaytuɲ ta hvə lu nda hva nzakwa taɲ yeya, dza'a kwal lu kul ndi'iglanafta ta va tsa dughwanɲani ya rki?

Dza'a mbaku inda la Isra'ila

25 Zwanama da, va a yu ta nzakwa ghuni kul snaɲta dɪfatá skwa Lazglafta wu, da klaftá kuni ta ghənɲa ghuni ka gwal nda dɪfil ma ghənɲa taɲ. Gɗavagɗa sanlaha ma la Isra'ila nda tənɲatá ghənɲ, ha

* 11:16 Ngha ta Mbsak 15:19-21.

ka sli'adaghata nekwata gwal kul nzakway ka la Yahuda da Lazglafta.

²⁶ Manda va tsaya ná, dza'a mbanafmba lu ta inda la Isra'ila. Manda ya nda vinda na:

«Dza'a saghasa mnda mba mndu daga ma Siyuna, ña hliñtani ta kwal kul sna gwada ma ñudufa mndəra la Yakubu.

²⁷ Dza'a klaghukla yu ta dmakwa tan,

tsaya dza'a nzakway ka dzratawa da nda hənɟ,» ka'a.

²⁸ Ta ghəña skwi ta ng-hanata Lfida Gwada, nda nza hən ka ghuma ta gwada ta kaghuni. Ama ta ghəña gwada ta zabatani, dɔvudɔvɔ lu ta hən ta gwada ta dzidziha tan.

²⁹ Skwi ya vla Lazglafta, nda hgu ya hgaf tsi ná, had ta mbədglafta wa.

³⁰ Ghalya ná, manda va tsaya kaghuni guli. Si kwalaghukwala kuni ta sna gwada da Lazglafta. Ndana ná, tawa tawa Lazglafta ta hidahida ta kaghuni nda ma kwalaghuta tan ta snatá gwada Lazglafta.

³¹ Manda va tsaya ndana ná, kwalaghukwala hahən ta snatá gwada, ka nzaku tsi ka skwi ña mutsafta tan ta tawa hidahida nda ma tsa tawa hidahida Lazglafta ta tawata ta kaghuni ya.

³² Hamha Lazglafta ta inda mnduha ma kwal kul sna

gwada, kada tawata tsi ta hidahida ta hən demdem.

Di'ij gwada ta Lazglafta

³³ Di'ij gwada ta Lazglafta! La ta difilani nda snantá skwani ná, laviñ a lu ta sliñta wa. Wa dza'a laviñtá tsi-laptá skwi ya kura Lazglafta na? Malaghumala skwi ya ta magə tsi ta mbraku. Ka deftera Lazglafta ta mnay na:

³⁴ «Wa ya ta laviñta snantá ndana Lazglafta na?

Wati ma mndu ya ta vla hidaku ñani na?»

³⁵ Wati ma mndu ya ta vlanťá skwi ta Lazglafta,

ña faftani ta ghən ta vranamta na\$?» ka'a.

³⁶ Sagha da tsatsi inda skwi, nda ma tsatsi nzata inda skwi, ka ñani inda skwi. Ña Lazglafta glaku ña kdekedzer. Amin!

12

Lfida hafu ma Kristi

¹ Zwanama da, dagala tawa hidahida Lazglafta ta amu. Tsaya tama ta kəl yu ka ndəba ghunata dzvu. Vlanjavla ta ghəña ghuni tsuhtsuh ta Lazglafta manda skwa pla ghən nda hafu mida, nda ghuɔa ta zəganata. Tsaya vərɔaka tva tsəlɔay ghuni ta tsəlɔu ñani.

² Ma ksə kuni ta sada mnduha ma na ghəña hadik na, zlanwa Lazglafta ka mbədaghunafu tsi ta ndana ghuni ka lfid, kada laviñta kuni ta tsatsaftá skwi ta kumə

Lazglafta, skwi ya ta dínuta, ta zdəganata, ta payuta.

³ Nda ma tsa zdakatahudi zdidin Lazglafta ka fimta ma slnani ya, ka yu ta mnay na inda kaghuni ná, ma klaf dər wa ta ghəjani ka sana skwi. Manda ya ta raku, ka dər wa ka klafkla tsi ta ghəjani, ka gray nda slna zlgħay nda ɲuduf ya vlan Lazglafta.

⁴ Inda mndu ná, tsuhmbura vgha turtuk nzakwani, tsa vgha ya guli ná, nda ndəgha fawayha tida. Ka skwa turtuk a slna tsa fawayha ya guli wa.

⁵ Manda tsaya guli ná, nana ndəghata amu na ná, tsuhmbura vgha turtuk mu ma Kristi. Ka faway ka faway nzakwa inda na amu na guli.

⁶ Zdazda Lazglafta ta hudi ka dagamaftá slna na magay mu manda ya kuman tsi. Ka kla lwa gwada Lazglafta vlan Lazglafta ta mndu ya, ka kla tsi ta tsa lwi ya manda ya vlan Lazglafta ta mbrakwa magay.

⁷ Ka hgaf na maganata slna ta mndu Lazglafta ta mndu ya, ka ndi'andi'a tsi ka magay. Ka tagha skwi na mndu vlan Lazglafta ta mbrakwa magay ta mndu ya, ka tagha tsi na tan.

⁸ Ka vla mbraku na mnduha vlan Lazglafta ta mbrakwani ta sani ya, ka vla tsi ta tsa mbraku ya na tan. Ka muvla vlan Lazglafta ta mndu ya, ka vla tsi nda kwal kul tha madər mistani. Ka nzaku ka mali ta ghəja sanlaha vlan

Lazglafta ta mndu ya, ka nza tsi kwatskwats ma slnani. Ka tawa hidahida ta mndu vlan Lazglafta ta sani ya, ka maga tsi nda rfu.

⁹ Hmətət ka kuni dɲuvustá vgha ghuni, ma magə kuni ta madgwirmadgwir. Ka husaghunahusa inda ghwadaka skwi. Nafwa vgha ta skwi dina.

¹⁰ Manda zwanama ka kuni dɲuvustá vgha ghuni mataba ghuni. Nawanəja ta tinlaghuta vlan tá glaku ta sani ta ghəja ghuni.

¹¹ Kwatskwats ka kuni, ma yadi kuni ta yadi, ufa ka vgha ghuni ka maga slna Mgham Yesu.

¹² Nzawanza nda rfu ma fata ghəja ghuni. Ksawaksa ta ɲuduf ma ghuya danwa. Ndi'awandi'a ka maga du'a ma zlan kuni.

¹³ Dguvuswa dga ta skwa ghuni nda gwal zlgħay nda ɲuduf ta pday. Tsu'awatsu'a ta matbay.

¹⁴ Dawawa tfawi ta ghəja gwal ta giri na ghuni. Dawawa tfawi ta ghəja tan, ma ksi'i kuni ta həj.

¹⁵ Rfawarfa ta rfu kawadaga nda gwal ta rfu. Tawawatawa ta taw kawadaga nda gwal ta taw guli.

¹⁶ Hmətət ka kuni nzaku mataba ghuni sani nda sani. Ma zbə kuni ta gla ghəj. Magawamaga ta skwi ya ta nghə lu kul had hayhayani. Ma klaf kuni ta ghəja ghuni ka gwal nda sna ta inda skwi.

¹⁷ Ma vranam kuni ta ɲaslu nda ɲaslu ta mndu. Zbawa

maga skwi dīna ta wa ira inda mnduha.

¹⁸ Ka ta magaku tsi ŋa nzata nda zdaku nda inda mndu ná, magawamaga ta kdavakta mbrakwa ghuni.

¹⁹ Zwanama da, ma planam kaghuni ka ghəŋa ghuni ta ŋasla mndu, zlanəŋwazla ta basa ŋudufa Lazglafta. Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na: «l'i dza'a planamtá mndu, i'i dza'a vranamta*,» ka Mgham Lazglafta mnata.

²⁰ Katək na, «ka ta ku-zlanjkuzla maya ta ghuma gha katsi, vlanjvla ta skwi ŋa zay, vlanjvla ta imi ŋa say. Ma tsa maganata gha mantša ya ná, nda nza manda skwi ta hanzanaghatá lanzəŋa vu ka ta bďamani†.»

²¹ Ma zlana ka ta ghəŋa gha ka gay ŋaslu ta mgham ta ghəŋani. Katək ná, maga kagha ta skwi dīna ŋa ŋraptá ŋaslu.

13

Sna gwada da ŋumna

¹ Ka haninjhana inda mndu ta ghəŋ mista ŋumna, kabga inda mndu ta ga mgham ná, Lazglafta ta vlanjtá həŋ, Lazglafta ta fata ŋumna.

² Tsaya tama, mndu ta pgha ghəŋ nda ŋumna ná, tənanaftəŋa ta ghəŋ ta ghəŋa zlahu ya fa Lazglafta. Mndu ta tənanaftá ghəŋani guli ná, dza'a klanakkla ta đanwa ta ghəŋani.

³ Had gwal ta maga skwi dīna ta zləŋa ŋumna wu, gwal ta maga ghwadaka skwi yeya ta zləŋay. Ta kumay ka ta kwal kul zləŋa ŋumna ki'e? Ala maga ta skwi dīna, dza'a rfaghagha rfa.

⁴ Nda nza mnda ŋumna ka mnda maganata slna ta Lazglafta ŋa kata kagha. Ala, ka ghwadaka skwi ta magə ka katsi, zləŋa, kabga ka bətbət a ta kla tsi ta budgwani wa. Ma tsa nzakwani ka mnda ksanatá slna ta Lazglafta ya ná, nda nza tsatsi ŋa maranjtá basa ŋudufa Lazglafta ŋa planamtá inda gwal ta maga ghwadaka skwi.

⁵ Tsaya tama ná, nda ra ka hanaganatá ghəŋ mistani. Ta ghəŋa zləŋa ghuya đanwa yeya a wu, ta đaslay dər amu ma ghəŋa mu.

⁶ Tsaya ta kəl dər kaghuni ka pla dzumna. Tsa gwal ta tskay ya guli ná, Lazglafta ta pghatá həŋ ŋa magay tan ta tsa slna ya dīna.

⁷ Vlanjavla ta inda tsa mnduha ya ta skwi ta ranja həŋ: Plawa dzumna ŋa gwal ta tska dzumna, plawa dzumna huzla ŋa gwal ta tska dzumna huzla. Zlənawazlənəŋa ta gwal ta raku ka zləŋay ghuni, vlanjavla ta glaku ta gwal ta raku ka vlanja ghuni ta glaku ta həŋ.

Dva mnda sala

⁸ Ma nzaf dməŋa mndu ta kaghuni. Ba dməŋa đvutá sani nda sani yeya katsi đdavata. Mndu ta đvutá

* 12:19 Vrafta ta Zlahu 32:35. † 12:20 Ngha ta Mahdihdi 25:21-22.

mnduha ná, snasna ta inda zlahu.

⁹ Tsa zlahuha ya na: Yaha da hliri, yaha ka da dzatá mndu, yaha ka da ghali, yaha ka da hara'utiri, nda inda pdakwa sanlaha ya ná, nda gwagwa hən ma tsa gwada ta mnay kazlay: Dvudva ta mnda sála manda va ghəŋa gha* kə'a ya.

¹⁰ Had' dvu ta maga ghwadaka skwi ŋa mndu wa. Dvu ta dzanaghata ghəŋa zlahu.

Nzata hzleŋa ka kzla sagma Kristi

¹¹ Ŋavawaŋa, kabga nda sna kaghuni ta na fitik mida lu gitana na. Fitika sli'afta ghuni ta hani nana. Kəl yu ka mnay mantša ya na: Mal ndanana ndusavamata mbaku, ka ya ma fitika zlghafta mu.

¹² Nda dga rvidik, ndusa tsadakwa vli. Slurtiŋmaslurta ta slna grusl, ka pghavata mu ta huzla vulu ta nghanatá tsuwadak.

¹³ Nzamanza ta nzaku ya ta raku manda skwi gifik. Zluŋmazla ta mblitá skwi nda ghuyaku. Zluŋmazla ta sli'iŋsli'iŋ nda hliri. Zluŋmazla ta zlərdawi nda draku.

¹⁴ Sudavawa suda ta Mgham Yesu Kristi. Ma laghu kuni hamta ghəŋ ka maga skwi ta zdəganata slu'uvgha.

14

Ma laghu kuni tsa guma ta mndu

¹ Tsu'awatsu'a ta mndu ya nda hta mbrakwani ma zlghay nda ŋuduf, ma vzə kuni ta rutsak ta skwi ya ta ndanu tsi.

² Inda skwi, ta zay yu, ka sani ma ŋani ma zlghay nda ŋuduf. Ama mndu ya nda hta zlghay nda ŋudufani ya guli ná, masu'ata yeya ŋani ta zay.

³ Ma thə mndu ta za inda skwi kazlay: Wa kagha na kə'a nda mndu kul had' ta zay. Ma tsə mndu kul zay ta guma ta ghəŋa mndu ta zay guli, kabga tsu'aftsu'a Lazglafta.

⁴ Wa kagha ŋa tsay kagha ta guma ta kwalva sana mndu? Ka nda slada tsa mndu ya, ka nda zləmba a tsi, nghanatá danahəgani tsaya. Zləmbuta a wu, kabga mamu Mgham Yesu nda mbrakwa hinistá dzvu.

⁵ Mal ya fitik ya ka hamata sana fitikha, ka sani ta ndanay. Ka skwa turtuk hən, ka sani nda ŋani. Dina ka snarŋta dər wa ta graftá skwi ya ta ndanu tsi.

⁶ Ma tsa mndu ta daganaptá ya má, ŋa Mgham Yesu ta maga tsi. Tsa mndu ta za inda skwi ya, ŋa Mgham Yesu ta maga tsi, kabga ta rfanagharfa ta Lazglafta ta ghəŋani. Mndu kul za inda tsa skwiha ya, ŋa Mgham Yesu ta maga tsatsi guli, ta rfay tsatsi guli ta Lazglafta.

⁷ Had' mndu mataba amu ta nzaku nda hafu ka ŋa ghəŋani wa, had' mndu ta mtaku ka ŋa ghəŋani guli wa.

⁸ Ka ta nzaku mu nda hafu

* 13:9 Ngha ta Sabi 20:13-17 nda Vrafta ta Zlahu 5:17-21 nda Zlahu 19:18.

ná, ka ɲa Mgham Yesu ta nzakwa mu. Ka ta mtaku mu, ka ɲa Mgham Yesu ta mtakwa mu. Dər tata nzaku mu nda hafu, dər mtumta mu, ɲa Mgham Yesu mu.

⁹ Kristi ná, mtumta ka vragaptá tsi nda hafu ɲa nzanaghata ta ghəɲa gwal nda rwa nda gwal nda hafu tani.

¹⁰ Kagha tama, kabgawu ta kəl kagha ka tsa guma ta ghəɲa zwanjama gha? Kagha guli! Kabgawu ta kəl kagha ka mnay i wa kagha na, ka'a nda zwanjama gha na? Wya dza'a laghala inda amu demdem ta kəma Lazglafta ɲa tsamaghatani ta guma.

¹¹ Manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta na:

«Ka i'i Lazglafta hafu ta mnaghunata,
dza'a saghasa inda mndu tsəlbata ta kəma da.
Inda tan dza'a mnay həɲ
nda wa tan kazlay: I'i
Lazglafta* ka'a.»

¹² Mantsa ya tama ná, inda amu dza'a mnay mu nda wa mu ta skwi ya maga mu ɲa Lazglafta.

Dina a zləmbiɲtá zwanjama wa

¹³ Ma tsəglə mu ta guma ta ghəɲa sani nda sani mataba mu. Katək ná, dīna ka ndanay dər wa kazlay: Yaha yu da nzakway ka skwa tuthun da zləmbiɲtá yu ta zwanjama da kə'a.

¹⁴ Ma ndi'atá vgha da nda Yesu Kristi ná, nda sna yu tsidif kazlay: Had sana skwi

kul ghuḅaku wu kə'a. Ama nda nza tsa skwi ya kul ghuḅaku ka ɲa mndu ta klafta ka skwi kul ghuḅaku.

¹⁵ Ala, ka ma skwa zay ta zə ka dəmanafta ka ta ɲudufa zwanjama gha katsi, dvu a ka nda tsa wa. Ma zləmbiɲ ka ta zwanjama gha nda ma skwa zay ya ta zə ka, kabga mtumta Kristi ta ghəɲa tsatsi guli.

¹⁶ Yaha tsa skwi klaf kagha ka skwi dīna da kagha ya da nzakway ka skwi ɲa raza kagha.

¹⁷ Tsaya ná, nza a ga mghama Lazglafta ka gwada ta skwi ɲa zay nda za, nda gwada ta skwi ɲa say nda sa wa. Nda nza ɲa gwada ta nzaku tdukwa, nda zdaku, nda ya nda nzaku nda rfu nda ma Sulkum nda ghuḅa.

¹⁸ Ka mantsa ya ka mndu maga slna Yesu Kristi katsi ná, dza'a zdəganazda ta Lazglafta, dza'a rfay mnduha guli.

¹⁹ Mantsa ya tama ná, ɲavamaɲa ka zba skwi ya dza'a klaktá zdaku nda ya ɲa ɲla guyatá ghəɲa mu.

²⁰ Ma badziɲ ka ta magatá slna Lazglafta nda gwada ta skwa zay. Kahwathwatani ná, had sana skwi ɲa zay nda za kul ghuḅaku wa. Ala, ka si dza'a zləmbiɲzləmba tsa skwa zay ya ta zwanjama gha katsi, Zlanzla, ma zə ka.

²¹ Skwi ta raku ná, zlanzla ta maga skwi ya dza'a zləmbiɲtá zwanjama gha. Dər za slu'i tsi, dər sa ima inabi

* 14:11 Ngha ta Isaya 45:23.

tsi, ka dər nahgani tsi.

²² Inda skwi ya graf kagha, ɲamɲa gha ma ghəɲa gha, mataba kagha nda Lazglafta gha tsa. Mndu ya ta kuratá maga skwi dīna kul dganɲá ghəɲ ta ghəɲani ná, rfu da tsa mndu ya.

²³ Ama mndu ta dga ghəɲ ta ghəɲa skwi ya ta zə tsi ná, ksuxsa guma Lazglafta ta tsa mndu ya, kabga sladaf a ta skwi ya snaɲ tsi wa. Inda skwi ya ta magə lu nda dga ghəɲ ná, dmaku ta magə lu.

15

Ksa sada Kristi

¹ Na amu nda mbra ma zlghay nda ɲuduf na ná, katanɲa kata ta gwal nda hta mbrakwa taɲ. Ma laghu mu da zba skwi ta zdəgamata.

² Magamamaga ta skwi ta zdəganatá mnda səla ɲa katanɲá həɲ ɲa ɲlakwa taɲ ma zlghay nda ɲuduf.

³ Kristi ná, zban a tsatsi ta skwi ya ta zdəganata wa. Ama manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta na: «Tsa razu ta razu mnduha ta kagha ya ná, ta i'i dədəfta tsi*,» ka'a.

⁴ Tsaw inda skwi ya vindaf lu ma deftera Lazglafta manda ghalya ná, vindafvinda lu ɲa gunamatá sləməɲ, kada nzakwa mu nda fata ghəɲ ta Lazglafta, ma ləa ɲuduf nda ksa ɲuduf ya ta mnamata gwada Lazglafta.

⁵ Ka vlaghunavla Lazglafta ləa ɲuduf ɲa mndu nda ksa ɲuduf ɲa mndu ta nzaku nda dzratawi mataba ghuni nda ma ksay ghuni ta sada Yesu Kristi.

⁶ Mantsa ya, ɲa zləzlvay ghuni nda ɲuduf turtuk, nda lwi turtuk guli, ta Lazglafta Dani ma Mghama mu Yesu Kristi.

Ŋa inda mndu na Lfida Gwada

⁷ Kasuvuswakasa ta vgha tama sani nda sani, ɲa vlanɲá glaku ta Lazglafta, manda ya kasuvə Kristi ta vgha nda kaghuni ya.

⁸ Ka yu ta mnaghunata ná, sasa Yesu Kristi maganatá slna ta la Yahuda ɲa maranɲá həɲ kazlay: Tdukwa Lazglafta kə'a, ɲa dzanaghatá ghəɲa skwi ya tanaf Lazglafta ta imi ta sləməɲ ta dzidziha taɲ.

⁹ Sasa guli ɲa zləzlvay gwal kul nzakway ka la Yahuda ta Lazglafta ta ghəɲa tawa hidahidani manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay:

tsaya dza'a kəl yu ka zləzlvay hga gha mataba gwal kul nzakway ka la Yahuda,

ɲa fay da ta laha vla glaku ɲa hga gha† kə'a ya.

¹⁰ Ka gwada Lazglafta mnata guli na:

«Kaghuni gwal kul nzakway ka la Yahuda,

* 15:3 Ngha ta Zabura 69:10. † 15:9 Ngha ta 2 Samuyel 22:50 nda Zabura 18:50.

‡ 15:10 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 32:43.

gwafwagwa ta rfu kawadaga
nda mnduha Lazglafta[‡],»
ka'a.

11 Ka'a mnata guli na:

«Inda kaghuni gwal kul nzak-
way ka la Yahuda,

zləzlvawa Mgham Lazglafta.

Ka zləzlvā inda mndəra
mndu ta Lazglafta[§],»
ka'a.

12 Ka anabi Isaya nda nani
guli na:

«Dza'a sabsa zivir ma mndəra
Yesay,

na gayni ta Mgham ta ghəŋa la
Grek,

na nzakwa la Grek nda fatá
ghəŋ tida^{*},» ka'a.

13 Lazglafta ná, Lazglafta
ta vla faftá ghəŋ ya. Ka
vlaghunavla tsi ta rfu nda
zdaku ma zlgħay ghuni nda
ŋuduf, kada nzata kuni nda
fata ghəŋ nda ma mbrakwa
Sulkum nda ghuḅa.

Pwal ná, kwalva Kristi ya

14 Zwanama dá, grafgra i'i
kaghəŋa dá kazlay: Nda fa
vgha ghuni na maga skwi
dina, nda sna kuni ta inda
skwi ya nda ra ka snanṭa, nda
sna kuni ta tva vluvtá hidaku
ka'a.

15 An mndani, ma na
defteri vindaghunaf yu na
ná, dvaghunagha dva yu
ma sana vliha taghəŋa sana
skwiha na havakta ghuni. Kəl
yu ka mnaghunata mantsa ya
ná, kabga zdidinṣda Lazglafta
ta huḏi,

16 ka faftá i'i ka kwalva
Yesu Kristi mataba gwal kul
nzakway ka la Yahuda. Ka

faghutá tsi ta i'i na mna Lfida
Gwadani, na nuta gwal kul
nzakway ka la Yahuda ka
skwi vlanṭ lu ta zdəganatá
Lazglafta. Sulkum nda ghuḅa
ta nanaftá tsa skwi ya vla lu
ya ka skwi ta ranṭa Lazglafta.

17 Tsaya tama ná, ta ghubay
yu ta ghəŋa dá ma Yesu Kristi,
ta ghəŋa slna Lazglafta ya
maga yu.

18 Haḏ yu ta walanṭá mna
sana skwi, ka ya maga Kristi
nda ma i'i a tsi wa. Nda ma
i'i hlakta tsi ta gwal kul nzak-
way ka la Yahuda na nzakwa
tanṭ ka gwal snanatá gwada ta
Lazglafta. Nda nza nda ma
gwada dá, nda nza nda ma
slna ha dá.

19 Nda ya nda ma
mazənzəmha nda mandərmimihā,
nda mbrakwa Sulkuma
Lazglafta magata tsi. Zlraf
ma luwa Ursalima yu ta tuza
tsa Lfida Gwada ta Kristi ya ka
laghwi dikw ta hadika Iliri.

20 Ma vli ya ta kul snanṭá
mnduha ta gwada ta Kristi
yeya kumta maya dá ta mna
Lfida Gwada kada kwala yu ta
magay ta thatá na sana mndu
ta magata.

21 Mantsa ya vindafta lu ma
deftera Lazglafta kazlay:

«Dza'a nghanṅgha gwal ta
kul walanṭa lu ta
mnananṭá gwada tida
ta hənṅ.

Dza'a snanṣna gwal ta
kul walanṭa lu ta
snanamtá[†] hənṅ guli
ka'a.»

Gwada Pwal ta ghəŋa sli'ani da Ruma

²² Tsaya skwi ta pyaftá i'i ka labə da kaghuni.

²³ Ndanana tama ná, kdiŋkda yu ta slna da ma tsa luwaha ya. Nda kda fitika dfafta da ta lagha da kaghuni.

²⁴ Ta labə yu ka dza'a ta hadika Ispay ya ná, dza'a laghala yu da nzdavata da kaghuni, ŋa sli'afta da hada ka dza'a, ŋa katihata ghuni.

²⁵ Ndanana karaku ná, nda sli'a yu da luwa Ursalima. Ta klanťa katu ya katan lu ta mnduha Lazglafta hada yu,

²⁶ kabga gwal zlgħay nda ŋuduf ta hadika Mekaduniya nda ya ta hadika Akaya ná, kurakura hahəŋ kaghəŋa taŋ ta tskaftá skwi ŋa katanťa gwal ka pdu mataba mnduha Lazglafta ma luwa Ursalima.

²⁷ Hahəŋ kaghəŋa taŋ ta kurata katanťa həŋ. Aŋ mndani, ka dməŋ nzakwani má ta həŋ kabga katanťkata la Yahuda ta gwal kul nzakway ka la Yahuda nda mutsaftá tfawi ma Sulkuma Lazglafta. Mantsa ya guli ná, nda ra ka katanťa gwal kul nzakway ka la Yahuda ta hahəŋ nda skwiha ma ghəŋa hadik ta htaghuta da həŋ.

²⁸ Dgata da ta vgha nda tsa skwi ya, grafgra yu kazlay: Lamla tsa skwi tsghanaf lu ta həŋ ya da dzva taŋ kə'a ya, sli'afta da tsa ka dza'a ta hadika Ispay, ŋa lagha da nda da kaghuni.

²⁹ Nda sna yu kazlay: Ma tsa lagha dza'a lagha yu da kaghuni ya ná, dza'a lagha

nda tfatawa Kristi katakata yu da kaghuni kə'a.

³⁰ Zwanama da, ma nza-kwa ndi'atá vgha mu ma Yesu Kristi nda ya ma dvu ya ta vlamata Sulkum ná, ta ndəba dzvu yu da kaghuni ŋavawa ŋa kawadaga nda i'i ma maga du'a da Lazglafta ŋa katihata.

³¹ Magawa du'a da Lazglafta kada ndapta yu ma dzva gwal kul snanťa Yesu ta hadika Zudiya, nda ya ŋa tsu'afta mnduha ma Ursalima nda rfu ta na katu ta klə yu ŋa taŋ na.

³² Mantsa ya tama, kata kumay Lazglafta, dza'a bhadaghaḅha yu nda rfu da kaghuni, ŋa mbi'apta da ta vgha da kaghuni.

³³ Ka nza Lazglafta ta vla zdaku kawadaga nda kaghuni demdem. Ka nza tsi mantsa ya.

16

Gazgwa Pwal

¹ Ta kumay yu ta snanťa ghuni ta mukuma mu Fabe. Slna Lazglafta ta magə tsi ma luwa Saŋkre.

² Ka bhadaghaḅha tsi da kaghuni, ka tsu'afta kuni manda ya ta ranťa mnduha Lazglafta. Ka katanťa kuni ma skwi ya zbaŋ tsi ta katanťa ghuni. Tsatsi guli ná, dagala mnduha katana tsi, katihakata ta vərda i'i kaghəŋa da guli.

³ Ka ganaghata kuni ta zgu ta i Priskila nda Akilas ta nzakway ka gwal ta ksə ŋni ta slna Yesu Kristi kawadaga nda həŋ ya.

4 Kərdakərda htsiᅇa taᅇ mista da, ᅇa mbaᅇiftá i'i. I'i nda ghəᅇa da yeya a ta rfa həᅇ wu, nduk nda inda gwal kul nzakway ka la Yahuda ta nzakway ka Igliz ta rfa həᅇ.

5 Ka ganaghata kuni ta zgu ta Igliz ta tska vgha ga taᅇ ka maga du'a ya. Ka ganaghata kuni ta zgu ta Ipayneta gra da tegeᅇ tegeᅇ. Tsatsi taᅇtaᅇa mndu ta zlghaftá Kristi ta haᅇika Asiya.

6 Ka ganaghata kuni ta zgu ta Mari ta dzata vghani ka maga slna ᅇa ghuni ya.

7 Ka ganaghata kuni ta zgu ta i Adranikus nda Zuniyas, ta nzakway ka la ini. Si kawadaga ᅇni nda həᅇ ma gamak. Mal tsa hahəᅇ ya snaᅇ lu mataba gwal ghunay. Tiᅇəl hahəᅇ ta zlghaftá Kristi ka i'i.

8 Ka ganaghata kuni ta zgu ta Ampliyas, gra da tegeᅇtegeᅇ ma ndi'atá vgha nda Mghama mu.

9 Ka ganaghata kuni ta zgu ta Urbeᅇ gratá ksa slna mu ma Kristi nda Stasis gra da tegeᅇtegeᅇ guli.

10 Ka ganaghata kuni ta zgu ta Apeles ta maraᅇtá ndi'ata vghani ta Kristi. Ka ganaghata kuni ta zgu ta gwal ma həga ga Aristabul.

11 Ka ganaghata kuni ta zgu ta Hirudiyəᅇ la ini, ganagha kuni guli ta zgu ta mnduha Lazglafta ga Narsis.

12 Ka ganaghata kuni ta zgu ta i Trifene nda Trifwaz, ta fata ghəᅇa taᅇ tərdehw ka maga slna Lazglafta ya. Ka

ganaghata kuni ta zgu ta Persida magra da tegeᅇ tegeᅇ, ta ᅇavata tərdehw ka maga slna Lazglafta guli ya.

13 Ka ganaghata kuni ta zgu ta Rufus ta nzakway ka mndu snava hgani ma gwaᅇa Lazglafta ya. Ganagha kuni guli ta zgu ta mani ta klaftá i'i manda zwanəᅇani ya.

14 Ka ganaghata kuni ta zgu ta i Asiᅇkrita nda Fligwana, nda Hermes, nda Patrubas, nda Hermas, nda pᅇakwa zwanama kawadaga nda həᅇ ya.

15 Ka ganaghata kuni ta zgu ta i Faluluka nda Zuliya, nda i Nere nda mukumani, nda Ulimpa, nda inda mnduha Lazglafta kawadaga nda həᅇ ya.

16 Ka gaguvta kuni ta zgu va huᅇᅇkuhuᅇᅇk ta həᅇ. Ta ga zgu inda Igliz ma Kristi ᅇa ghuni guli.

Dasuwa ka kuni, ka Pwal

17 Zwanama da, wyawa dzvu, ᅇaswa ka kuni nda gwal ta kladamtá daga vgha da taba ghuni ya, nda nza həᅇ ka tuthun, ta irna həᅇ nda tsa tagha skwi taghaf kuni ya, tsaghwa vgha nda həᅇ.

18 Mndərga tsa mnduha ya ná, maganatá slna ta Kristi Mghama mu a ta magə həᅇ ᅇekᅇek wu, ᅇa huᅇa taᅇ ta maga həᅇ ta slna. Hlemem ka həᅇ ta magaku. Ta gatutawi, ka nana gwal kul snaᅇtá dgata skwi ᅇina nda ya kul ᅇinaku həᅇ.

19 Kaghuni ná, nda sna inda gwal zlghay nda ᅇuᅇuf ya ka kuni snatá gwaᅇa Mghama

mu. Ta rfu yu katakata ta ghəŋa kaghuni nda tsaya. Ta kumay yu ta nzakwa ghuni nda dífla maga skwi dína. Ka nzata kuni sudek kul maga ghwaɗaka skwi.

²⁰ Lazglafta ná, tsatsi ta vla zɗaku, dza'a gi hu'anaphu'a ta halaway, ŋa vlaghunatani ta mbraku ta ghəŋani. Ka nza zɗakatahuda Mghama mu Yesu kawadaga nda kaghuni.

²¹ Ta ga zgu Timute gra ta ksa slna ɗa guli ŋa ghuni. Ta ga zgu la ini, i Lukiyus nda Yasuŋ nda Susipata guli ŋa ghuni.

²² Ta ga zgu i'i Tirtiyus ta vindaftá na defteri na guli ŋa ghuni ma hga Mghama mu.

²³ Ta ga zgu Gayus ta nzaku yu ga taŋ ya ŋa ghuni. Ta tskə ga taŋ inda Igliz guli ta vgha. Ta ga zgu Irasta mnda ŋanatá tseda luwa ŋa ghuni. Ta gay zwanama mu Kartus guli ta zgu ŋa ghuni.

[²⁴ Ka nza zɗakatahuda Mghama mu Yesu Kristi nda inda kaghuni demdem.]

Ŋa Lazglafta turtukwani glaku

²⁵ Ŋa Lazglafta glaku! Lavinlava ta dihaghunata manda va ya ta mnə Lfíɗa Gwaɗa, ya ta mnə yu ta ghəŋa Yesu Kristi ya. Tsa Lfíɗa Gwaɗa ya ná, skwi si nda dífa ya daga ghalya, zlagigiŋ lu.

²⁶ Ndanana ná, sabsa ta ɗaɓi nda ma vindi ya vindaf la anabi, manda va ya mna Lazglafta ŋa kɗekedzeŋ guli, ka snanamtá lu ta inda

mndəra mndu ŋa snata taŋ ta gwadani ma zlglafta taŋ.

²⁷ Ŋa Lazglafta glaku! Da tsatsi turtukwani dífil nda ma Yesu Kristi, ŋa kɗekedzeŋ! Amin.

Taŋtaŋa tsghatá lwa Pwal ŋa 1 La Kwareŋt

Ga zgu

¹ I'i Pwal, hgaf Lazglafta manda ya kumaf tsi ŋa nza-kway ka mnda ghunay Yesu Kristi. Kawadaga ŋni nda zwanjama mu Sustene,

² ta vindi yu ta na delewer na ŋa mnduha Lazglafta ma luwa Kwareŋt, kaghuni ta nzakway ka ŋa Lazglafta nda zdakatahuda Yesu Kristi, hagafhaga ta kaghuni ŋa nzakwa ghuni ka ŋani. Hagafhaga guli ta inda gwal ta nzakway ma sana vliha kavghakavgha ta maga du'a da Mghama mu Yesu Kristi. Tsatsi ná, Mghama mu ya demdem.

³ Ka nza zdakatahuda i Da mu Lazglafta nda Mghama mu Yesu Kristi kawadaga nda kaghuni. Mista ghuni ka zdakwa taŋ guli.

Vlamavla Lazglafta ta zdakwani nda ma Yesu Kristi

⁴ Ta va rfay yu ta Lazglafta da ta ghəŋa kaghuni ma vəl zdanjani ta hudi ma guyaghunaftani nda Yesu Kristi, Zwanja Lazglafta.

⁵ Manda va tsaya nzakwani. Ma tsa guyatá vgha ghuni nda tsi ya ná, vlaghunavla ta inda skwiha. Tsaya kəl kuni ka laviŋtá gwada nda snaŋta mnigintá vərda skwiha guli.

⁶ Ma mnaghunata ŋni ta gwada Yesu Kristi ná, ka dihavatá tsa gwada ya ma ŋudufa ghuni.

⁷ Tsaya kwal kuni pdatá inda skwiha ta vlə Lazglafta ŋa mnduhani, na tsa kaghuni ta kzla fitika nghəglanja mu ta Mghama mu Yesu Kristi ya.

⁸ Lazglafta dza'a vla mbraku ŋa ghuni ha ka sagha tsa fitik ya, ŋa kwala lu vzaftá rutsak ta kaghuni bađu tsa sagha Mghama mu Yesu Kristi ya.

⁹ Tsa Lazglafta ta hagaftá kaghuni ka guyaghunafta nda Yesu Kristi ta nzakway ka Mghama mu ya ná, had ta tsakalawi wa.

Daga vgha ma Igliz ma Kwareŋt

¹⁰ Zwanama da! Kdəkwakdək, ta ndəbay yu ta dzvu ŋa ghuni nda hga Mghama mu Yesu Kristi. Dzərawadzəra ta wi, ma dagə kuni ta vgha ghuni, ka skwa turtuk ka kuni nzaku.

¹¹ Kəl yu ka mnay mantša zwanama da ná, sli'afslia gwal ga Kluwe ka sagha da mnihata kazlay: Ta zlərdawi kuni ma vgha ghuni kə'a.

¹² Dagavapdaga kuni mataba ghuni. Wya tsa skwi ta mnə kuni ya: «ŋa Pwal aŋni» ka sanlaha, «ŋa Apwalus aŋni» ka sanlaha, «ŋa Kefas aŋni» ka sanlaha, «ŋa Kristi aŋni,» ka sanlaha guli, na skwi ta mnə kuni.

¹³ Kidaghi gamndər daga ta Kristi na? Pwal ta mtuta ta udza zləŋay ta ghəŋa kaghuni

ra? Ari nda hga Pwal a maga-ghunafta lu ta batem na?

¹⁴ Ta rfay yu ta Lazglafta da kabga had ya maganaf yu ta batem mataba ghuni, ka nza a tsi ka i Krispus nda Gayus wa.

¹⁵ Mantsa tama, had ya dza'a mnay kazlay: Nda hga Pwal magidifta lu ta batem ka'a wa.

¹⁶ Aya! Si zanapta da tsa: Maganafmaga yu ta batem ta la ga Stefanas. Ta grafta yu na, had sana mndu magaglanaf yu ta batem ta ghəŋa tsaha ya wa.

¹⁷ La ka dza'a ka maga batem ŋa mnduha a ka Kristi nda i'i wu, la ka dza'a ka da mna Lfida Gwada ŋa mnduha, ka'a nda i'i. Ka dza'a ka kla'ata difla ghəŋa gha ka mnay a ka'a nda i'i guli wa. Ka ma si skwi ma ghəŋa da ka yu kla'ata ka mnay katsi na, ma dza'a nzakway mtata Kristi ta udza zləŋay ka skwa bətbət.

Yesu Kristi na, mbraku nda difla Lazglafta ya

¹⁸ Aŋ mndani, gwada ta mtata Kristi ta udza zləŋay na, nda nza ka tsabaku da gwal ta zadaku. Tsaw da amu gwal ta tva mbaku ya, nda sna amu kazlay: Mamu mbrakwa Lazglafta mida ka'a.

¹⁹ Wya skwi nda vinda ma deftera Lazglafta:

«Dza'a zadanazada yu ta difla ghəŋa mnda səla, dza'a hərdiŋhərda yu ta mahizla ghəŋa mnda səla,» ka'a.

²⁰ Ka si mantsa ka Lazglafta mnata ya ni, ga gwada ta difla mnda səla tama? Ga gwada ta gwal ta mnay kazlay: Nda sna aŋni ta zlahu ka'a tama? Ga gwada ta gwal ta zlərdutawi ma na ghəŋa hadik na guli? Had gwada ta həŋ dekdek wa. Niŋna Lazglafta ta difla mnduha ma na ghəŋa hadik na, ka skwi ka bətbət.

²¹ Nda ŋa taŋ ma difil na, traptra mnduha ma ghəŋa hadik ta tsatsafta skwi maga Lazglafta nda ŋani ma difil. Ka klafta Lazglafta ta tsa gwada ta mnə mu, niŋ hahəŋ ka gwada tsabaku ya, ŋa mbanafta mnduha ta zlglafta.

²² Ma maraŋnamara lu ta skwi ka mazəmzəm, kada grafta ŋni ka la Yahuda nda ŋa taŋ. Tsa skwi mnaŋna difla ŋni ya ŋa aŋni ta snay, ka la Grek nda ŋa taŋ.

²³ Aŋni, gwada ta zləŋatə Yesu Kristi ta udza zləŋay ŋa aŋni ta mnay. Ka zadifnta tsa gwada ya ta la Yahuda. Tsabaku tsa gwada ya ka hamata gwal kul nzakway ka la Yahuda guli ta mnay.

²⁴ Ka gwal hagaf Lazglafta ŋa nzakway ka ŋani, dər ma la Yahuda tsi, dər ma hamata Grek a tsi ta mnay na: Kristi mbrakwa Lazglafta nda difla Lazglafta ya, ka hahəŋ.

²⁵ Tsaw tsa skwi maga Lazglafta ta nghə mnduha manda tsabaku ya na, malaghumala ta difla mnduha. Ka ka mbegi Lazglafta ka mnduha ta gray ya guli

ná, tsa nzakwani ka mbegi ta grə mnduha ya guli ná, malaghumala ta mbrakwa taņ.

²⁶ Zwanama da daslawa nzakwa ghuni na tsa kaghuni hagaf Lazglafta ya, ka mndəra wati ma mnduha kuni? Sira a gwal nda sna ta skwi mataba ghuni ta nghə mnduha ma ghəņa hadik wa. Sira a gwal dagaladagala mataba ghuni wa. Sira a gwal ta za mgham mataba ghuni guli wa.

²⁷ Lazglafta ka ghəņani ta zabaftá tsa gwal ta nghə mnduha ma ghəņa hadik ka rgha ya, ņa pghanaghatá hula ta tsa gwal nda difla ghəņa hadik ma ghəņa taņ ya. Tsatsi ta zabaftá gwal ka mbegi ta nghə mnduha ma ghəņa hadik ya ņa pghanaghatá hula ta gwal nda mbra.

²⁸ Tsatsi ta zabaptá gwal ta nghə lu ka mnduha tsa lu, htuhtha həņ katakata ta nghə mnduha ma ghəņa hadik ya, ņa ņwisaganatá deghre' ta gwal dagala dagala.

²⁹ Zabapzaba Lazglafta ta mnduha mantša ya, kada kwala mndu ta ghərǎaku ta kəmani.

³⁰ Lazglafta ta ndi'aghunaftá nda Yesu Kristi, ka famatá tsi ta Yesu Kristi ka mnda vlamatá difil. Nda ma Yesu namafta Lazglafta ka mndu tǎukwa ta wa irani, ka fatá amu ka mnduhani, ka varagaptá tsi ta amu ma dmaku.

³¹ Tsaya tama, «ka ta kumay mndu ta ghərǎaku katsi, ka

ghərǎa tsi ta ghəņa skwi kđin Mgham* ta magata,» manda ya nda vinda ma defteri.

2

Mnay Pwal ta gwada ta zləņatá Kristi ta udza zləņgay

¹ Vərđa i'i ná, ma fitika lagha da da kaghuni da mna difatá skwa Lazglafta ta zlagamapta ná, had gwada nda la mnaghuna yu wa, nda sna yu ta skwi a ka yu guli wa.

² Ta sli'aftá yu ka lagha da kaghuni ná, had sana skwi ta ndanə yu ma ghəņa da ņa mnaghunata ka ta ghəņa Yesu Kristi, tsa Yesu zləņaf lu ta udza zləņay ya tsi wa.

³ Ma tsa nzakwa da da kaghuni ya ná, kulembet nzakwa da, ta zləņ yu, ta ghudzaku yu.

⁴ Ma tsa fitika mnay da ta gwada Lazglafta ka tagha skwi ņa ghuni ya ná, maraghunanța hidaku ka ghuǎaptá kaghuni a si ta magə yu wa. Sulkuma Lazglafta nda mbrakwani ta maraghunata kazlay: Kahwathwata tsa gwada mnə yu ya kə'a.

⁵ Tsaya tama, ta mbrakwa Lazglafta dihafta kaghuni ta zlgħay nda ņudufa ghuni ta hidakwa mnduha a wa.

Difila Lazglafta

⁶ Ta mnə ņni ta gwada ņa gwal nda sifa ma zlgħay nda ņuduf ná, vərđa difil taghə ņni, hidakwa gwal dagaladagala ma na ghəņa hadik ta dza'a zwađuta na a wa.

* 1:31 Ngha ta Irmija 9:22-23.

⁷ Tsa dīfil mnə yu ya ná, dīfla Lazglafta ya ta nzakway ka skwi si nda dīfa kul ng-haņtá mnduha si ghalya ya. Ma kdaku lu ka zlagəgiņtá ghəņa hadik ná, fafa Lazglafta ņa mba amu, ņa ņlamafta.

⁸ Had'ya dər turtuk ma gwal dagaladagala ma na ghəņa hadik na, nda sna ta tsa dīfil ya wa. Ka má nda sna həj katsi, má zləņaf a həj ka dzata ta udza zləņay ta Mghama glaku wa.

⁹ Tsaw tsa skwi maga Lazglafta ya ná, nda nza manda ya nda vinda ma defteri ta mnay kazlay:

Skwi ya ta kul ngħaņtá ira mnduha,

nda ya ta kul snaņtá mnduha nda sləməņa taņ,

nda ya ta kul ndanaņtá mnduha ma ghəņa taņ ya,

skwi payaf Lazglafta ņa gwal ta d'vuta* kə'a.

¹⁰ ņa aņni maraņņa Lazglafta ta tsa skwi ya nda ma Sulkumani. Sulkum ná, nda sna ta inda skwi, nduk nda kdavakta skwi ma ndana Lazglafta.

¹¹ Mnda səla ná, sulkumani yeya nda sna ta kdavakta skwi ma tsatsi. Manda tsaya Sulkuma Lazglafta guli ná, tsatsi yeya nda sna ta kdavakta skwi ta nghanatá Lazglafta.

¹² Amu ná, Sulkuma na ghəņa hadik na a mutsaf amu wu, Sulkum daga da Lazglafta ņa amu ta mutsafta. Vlamavla Lazglafta ņa snaņta mu ta

inda skwiha vlama tsi nda zdakatahudani.

¹³ Ta mnə aņni ta tsa skwiha ya ņa mnduha ná, nda dīfla mnduha ma ghəņa hadik a wu, nda dīfil ya ta taghə Sulkuma Lazglafta ta tagha aņni. Mantsa ya kəl ņni ka tsiylanaptá inda skwiha ta sagha da Sulkum ņa gwal nda tsa Sulkum ya.

¹⁴ Mndu ya kul had' Sulkuma Lazglafta ma tsatsi ná, tsu'a a ta skwiha ya ta taghə tsa Sulkum ya wa. Manda tsaḅaku ta sna tsatsi ta tsaha ya, laviņ a vani ta snaņta wu kabga nda Sulkuma Lazglafta ta laviņta lu ta galay.

¹⁵ Mndu nda Sulkuma Lazglafta ma tsatsi ná, laviņlava ta gala inda skwi. Tsatsi ya tama, had' sana mnduha dza'a laviņta galaptá tsatsi wa.

¹⁶ Manda va ya nda vinda ma defteri ta mnay kazlay:

Waya nda sna ta ndana Mghama?

Waya ta laviņta vlanťá hidaku† na kə'a ya.

Ama aņni, ndanu manda ņa Kristi ņa aņni ta ndanay.

3

Kwalva Lazglafta aņni

¹ Ka vərđani ka lu mnay katsi zwanama da ná, ma tsa fitika nzakwa da da kaghuni ya ná, manda mna gwada ņa gwal nda Sulkuma Lazglafta ma həj a mna yu ta gwada ņa ghuni wu, manda mna gwada ņa mnduha ma ghəņa hadik

* 2:9 Ngha ta Isaya 64:3. † 2:16 Ngha ta Isaya 40:13.

mna yu, kabga si ta ka zwani kuni ma zlgħafta ghuni ta Kristi nda ŋɗuf.

² U'a ya vlagħuna yu, dafa a wu, kabga laviŋ a kuni ta ŋafta wa. Dər ndanana na ná, laviŋ a kuni ta ŋafta wu,

³ kabga manda nzakwa mnduha ma ghəŋa hadik tata nzakwa kuni ta nzaku. Ka si tata draku kuni, tata zlərdawi kuni mataba ghuni katsi ya ní, nzaku manda ŋa mnduha ma ghəŋa hadik a ta nzaku kuni nda tsa ra? Manda ŋa taŋ tata nzakwa kuni.

⁴ Ka si «ŋa Pwal aŋni,» ka sanlaha, «ŋa Apwalus aŋni,» ka sanlaha ka kuni ta mnay mataba ghuni ya ní, ta manda nzakwa hamata mnduha a kuni nda tsa ra?

⁵ Wa Apwalus, wa Pwal na? gwal ksanatá slna ta Lazglafta ŋni his his, ghunaf tsi ŋa mnaghunatá gwada ŋa zlgħafta ghuni ta Kristi. Ta magay dər wati ma aŋni ta slna Mgham Yesu manda ya vlaŋna tsi.

⁶ Sləgafsləga i'i, ka tinjtá Apwalus ta imi distani. Lazglafta ta dƳay ka gəlay.

⁷ Daga mndu ta sləgay tani, daga mndu ta ta imi distani tani, sana skwi a hahəŋ wa. Lazglafta turtukwani ta dƳay ka gəlay.

⁸ Ka skwa turtuk mndu ta sləglafta nda mndu ta tatiŋtá imi. Dər wa dza'a mutsay ta nisəlani taŋta slna ya maga tsi da Lazglafta.

⁹ Nda gwa aŋni ma slna Lazglafta. Nda nza kaghuni manda vwaha Lazglafta.

Manda həga Lazglafta nza-kwa ghuni guli.

¹⁰ ZđidinƳda Lazglafta ta huđi ka thatá yu ta tughwani manda vərda mnda ba həga, ka lagha sani bay ta ghəŋani. Daswa ka mndu dza'a bay ta ghəŋani tama.

¹¹ Ya nda ghada thatá tughwani ya. Tsa dughwanani ya ná, Yesu Kristi ya, had sana tughwa həga dza'a thəglafta lu wa.

¹² Ta tsa tughwa həga ya ná, ta bə nda dzindar sanlaha, nda kufur ŋa sanlaha, nda pala ŋa sanlaha, nda udzu ŋa sanlaha, nda sləka ŋa sanlaha, nda dzuma ŋa sanlaha.

¹³ Bađu tsay Lazglafta ta guma dza'a saba dər wa ta dađi kabga vu dza'a galay.

¹⁴ Ka driŋ a vu ta slna tsa mndu ta tughwani ya wu katsi, dza'a mutsay ta nisəlani.

¹⁵ Ka driŋdra vu ta slna tsa mndu ya, mutsafta a ta nisəla wa. Tsatsi, dza'a mbafmba ŋa nzakwani manda sumbun.

¹⁶ Sna a kuni ka mnay kazlay: Həga Lazglafta ta nzaku Sulkuma Lazglafta mida kuni kə'a ra?

¹⁷ Ka ɓadziŋɓadza mndu ta həga Lazglafta ná, dza'a ɓadziŋ ɓadza Lazglafta ta tsatsi guli, kabga nda ghuɓa həga Lazglafta. Tsa həga ya ná, kaghuni ya.

¹⁸ Ma nanə mndu ta ghəŋani. Ka mamu dífil ma ghəŋa da manda daslakwa ŋa ghəŋa hadik ka mndu, ka niŋna tsi ta ghəŋani ka rgha

kada nzata tsi ka vērda mndu nda difla daga da Lazglafta.

¹⁹ Kəl yu ka mna tsaya ná, na difla mnduha ma ghəņa hadik na ná, ga rgha ya ta kəma Lazglafta. Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Nda tsa ņa taņ ma hidaku* ya ta ksa Lazglafta ta həņ,

²⁰ Ka'a guli na: «Nda sna Mgham Lazglafta ta ndana gwal nda hida, nda sna kazlay: Had hayhayani wu» kə'a†.

²¹ Mantsa ya, ma ghubu kuni ta mnduha. Indani dem-dem ka ņa ghuni nzakwani.

²² Dər Pwal, dər Apwalus, dər Kefas, dər ghəņa hadik, dər hafu, dər mtaku, dər skwiha ndanana, dər skwiha dza'a sagha nda sa, ka ņa ghuni nzakwani.

²³ Kaghuni ya, ka ņa Kristi kuni, Kristi guli, ņa Lazglafta ya.

4

Ghunata mnduha Kristi aņni

¹ Mantsa tama, nghawa aņni ka gwal ksanatá slna ta Kristi. Nghawa aņni guli ka gwal fanam Lazglafta ta difatá skwani ma dzvu.

² Vērda skwi ya ta psə lu da mndu ya fanam lu ta skwi ma dzvu ná, nzakwani ka ņərma mndu.

³ Da i'i tada, dər má ta tsa mndəra da kuni, dər má tsadighaha mnda səla ta guma, had gwada da wa. I'i ná, tsa a yu ta guma ta ghəņa da wa.

⁴ Had sana skwi maga yu ta grə yu wa. Nərma mndu yu a ka yu guli wu, Mgham Lazglafta dza'a tsadighatá guma, mndu a wa.

⁵ Tsa tama ná, ma gi tsə kuni ta guma ta ghəņa mndu ta kul sagha fitikani. Kzlawa, ta hway da wa kuni na! Bađu sagha Mgham ná, dza'a kligiņkla ta dađi ta skwi nda difa. ņa kligiņtani duway ta dađi ta skwi ta ndanə mnduha. Bađu tsa tama, dər wa dza'a mutsa rfani da Lazglafta manda ya ta ranța.

⁶ Zwanama da, tsa skwiha garaghunaf yu ta ghəņa aņni nda Apwalus ya ná, ka tagha kuni ta skwi mida nzakwani: «Da zwađutá kuni ma tvi ka zluņtá skwi nda vinda.» Da laghu kuni da ghərǒaku kazlay: Mal tsa ņa da mndu ya ka ņa sani kə'a.

⁷ Wa ta mnay ņa gha kazlay: Mal kagha ka sanlaha kə'a na? Lazglafta a ta vlaghatá inda skwi ra? Ka si Lazglafta ta vlaghata ya ní, kabgawu ta kəl ka ka ghərǒaku manda skwi vlagha nda vla a lu wu 6a?

⁸ Mantsa a nzakwani wu ki! Nya pda kuni na? Wya nda na kuni ka gadghəl katək, ta za mghama ghuni kaghuni, ta ghuya daņwa ņni aņni. Ta kumay yu má ta zay ghuni ta tsa mgham ya katək, má ka gwa mu ta vgha ka skwa turtuk nda kaghuni.

⁹ Ta grə yu ná, nana aņni gwal ghunay na ná, nda hul faghuta Lazglafta ta aņni.

* 3:19 Ayuba 5:23, 13. † 3:20 Zabura 94:11.

Manda gwal tsanagha lu ta guma, pgha lu ŋa pslatá həŋ ya aŋni. Nda nza ŋni ka skwa katskatsu, ŋa nghanay mnduha ma ghəŋa hadik nda duhwalha Lazglafta tani.

¹⁰ Nda nza aŋni ka rgha, ta ghəŋa gwada ta Kristi. Kaghuni ya, nda hida aŋni ka kaghuni, kabga nzugwatá kaghuni nda Kristi. Kaghuni yeya nda mbra, mbra a aŋni wa. Kaghuni yeya gwal ka mndu, had mndu ta kulaftá aŋni ka mndu wa.

¹¹ Dər nda va nana ná, ta dzay dzay maya nda ndala tani ta aŋni. Lgut tdukwa a ta vgha ŋni wu, ta gdata ta dga aŋni lu. Ta tvi ta tvi səla ŋni.

¹² Aŋni ta hərfaku ka maga* skwi ŋa fadamta ŋni da wa ŋni. Razanafha mndu, má tahula gha ka Lazglafta, ka ŋni. Dər ki lu ta dula aŋni ya ná, mərsu'ká ŋni ta su'ay guli.

¹³ Dər kinawu ká mnduha ta raraza aŋni ya ná, slededa ka aŋni ta gwada nda həŋ. Ka maghdzəka taŋ ká mnduha ma na ghəŋa hadik na fatá aŋni. Manda ŋədək ká həŋ ta ngha aŋni.

Zwana da ta dvu yu katakata kaghuni

¹⁴ Na pghaghunaghatá hula a ta vindaghunafta yu ta na skwi na wu, ŋa hurzlaghunaptá sləməŋ ta vindaghunafta yu, kabga zwana ta dvu yu kuni.

¹⁵ Dər má dəmbu' kidaghi mnduha ta tagha skwi ta ghəŋa Yesu Kristi ŋa ghuni,

turtuktuk da ghuni. I'i tsa da ghuni ya kabga tiŋəl i'i ta mnaghunatá Lfidá Gwada, ka zlglaftá kuni ta Yesu Kristi.

¹⁶ Kdəkwakdək! Ksawaksa ta ghəzama da.

¹⁷ Tsaya tama, ghunafghuna yu ta Timute ta nzakway ka zwanə da ya dvu yu. Nərma mndu ya ta tva Mgham Yesu. Ta tvi səlani ŋa lagha havglaghunaktá tva nzakwa da ma Yesu Kristi, nda ya ka yu ta taghay ŋa Iglizha ma inda vli.

¹⁸ Səglaghata a Pwal wu ka sanlaha ta gray mataba ghuni, ka ghərɔaku.

¹⁹ Ka ta dɔvay Lazglafta katsi ná, ndusa yu ka labə da kaghuni. Ka mamu sana skwi laviŋ tsa gwal ta ghərɔaku ya ta magatá tsi, ka gwadiŋta nda wi a tsi ya, dza'a snay yu bađu tsa.

²⁰ Gwada ta ga mghama Lazglafta ná, gwadiŋta nda wi yeya a wu, ta maravamara mbrakwani.

²¹ Ka lagha yu slaghunaghata nda sarak re, ari ka lagha yu slaghunaghata nda zdakwa ghəŋa da, nda ya nda dɔva kaghuni a na? Zba a wa zba ta ya ta kumə kuni mida.

5

Dər nu tsi ka gwal zlgghay nda ŋuduf ta magay nda vgha taŋ

¹ Ka lu ta mnay ta snə yu ma luwa ná, mamu hliri mataba ghuni. Dər gwal kul snanťá Lazglafta ná, had həŋ ta nzaku manda tsaya wa. Ta

* 4:12 Ngha ta Slna gwal ghunay 18:3.

hani sana mndu nda markwa dani, ka lu.

² Ma ŋa dzata ghuni ta ghəŋ ka taw, ka ghzliŋtá tsa mndu ya mataba ghuni ná, ghərɓaku ŋa ghuni ta ghərɓay ta ghəŋa tsa.

³ Dər má di'ŋ nzatanza-kwa da nda kaghuni ná, kawadaga yu nda kaghuni ma sulkuma vgha da. Nda ghada tsanaghata da ta guma ta mndərga mndu ta magatá skwi manda tsaya, manda skwi hada yu kawadaga nda kaghuni.

⁴ Tsatsa yu ta tsa guma ya nda hga Mghama mu Yesu. Skwi ta mnaghunata yu ná, tskavawatska. Ka tskavatska kuni katsi, ya kawadaga sulkuma vgha da nda kaghuni. Kawadaga mbrakwa Mghama mu Yesu guli nda kaghuni.

⁵ Ka vlanja kuni ta tsa mndu ya ta halaway, ŋa ɓadziŋtá slu'uvghani, kada mbanafu Lazglafta ta hafani baɗu vragata Mghama mu Yesu.

⁶ Ngha a i'i ta skwi ŋa ghərɓay kaghuni ta ghərɓaku wa. Sna a kuni kazlay: Kuseta ta is ná, ta ŋlanafŋla ta inda hwaɗatá hupa buradi kə'a ra?

⁷ Kliŋwa kla ta tsa dmaku ta nzakway manda is ya mataba ghuni, dza'a kəl kuni ka nzata hezle' manda hwaɗatá hupa buradi kul haɗ is mida. Anj mndani, nda sna yu kazlay: Ghuɓighunis

ghuɓa Lazglafta hezle' nda ma mta ta Yesu Kristi kə'a. Tsatsi ná, nda nza manda Zwanja Tuwak ta hnə lu ŋa za skala Pak* ya.

⁸ Ma zə mu ta tsa skala Pak nda buradi nda is ŋa ghalya mida ya. Tsa is ya ná, maga ghwaɗaka skwi ya. Zama za nda buradi kul haɗ is mida ta nzakway ka vərɗani dze'dze' ya. Nda ŋuduf ya nda ghuɓa, tɗukwa†.

⁹ Ma tsa delewera da vindaghunaf yu ghalya ya ná, mnaghunamna yu kazlay: Yaha kuni da ksa nzaku nda gwal ta hliri kə'a.

¹⁰ Tsa mnay mnə yu ya ná, ta mnə ta ghəŋa gwal ma ghəŋa haɗik, ta hliri, ta tsagana, ta ghali, ta wuya skwi a yu wa. Ka má mantsa tsi katsi ná, má sli'agapsli'a kuni tkwe' ma ghəŋa haɗik.

¹¹ Skwi mnə yu ŋa ghuni ná, ma ksə kuni ta nzaku nda mndu ta mnay kazlay: Krista i'i kə'a ta mataba tsa ná, ta hliri, ta tsagana, ta wuya skwi, ta kuslemberaku, ta ghuyaku, ta ghali. Yaha kuni walanjta tsghə da hliba turtuk kawadaga nda mndərga tsa mndu ya.

¹²⁻¹³ Nu gwada i'i nda gwal kul sagha zlglaftá Kristi ná, Lazglafta a dza'a tsa guma ta ghəŋa tsaha ya ra. Gwal mataba kaghuni ŋa ghuni dza'a tsa guma ta ghəŋa taŋ. Ka defteri na: «Ghzlapwaghzlap ta mndu ta maga ghwaɗaka skwi mataba ghuni‡,» ka'a.

* 5:7 Ngha ta Sabi 13:7, 12:21. † 5:8 Ngha ta Sabi 12:15-20, Vrafta ta zlahu 16:3.

‡ 5:12-13 Vrafta ta zlahu 17:7.

6

*Tsapťá guma mataba gwal
zlgħay nda ȳuduf*

¹ Ka sli'afslí'a skwi mataba sani nda sani mataba ghuni katsi, waka sani dza'a walantá dza'a kla tsa gwada ya da gwal guma kul snantá Lazglafta, ka zluņtá mnduha Lazglafta na?

² Sna a kaghuni kazlay: Mnduha Lazglafta dza'a tsa guma ta ghəŋa mnduha ghəŋa hadik kə'a ra? Ka si kaghuni dza'a tsa guma ta ghəŋa mnduha ghəŋa hadik ya ní, slaghu a kaghuni ka tsatá guma zwana skwiha ki'a ki'a ra?

³ Sna a kaghuni kazlay: Amu dza'a tsa guma ta ghəŋa duhwalha Lazglafta kə'a ra? Skwi mataba nzakwa mu yeya dza'a trapta mu tama rki!

⁴ Ka mamu skwiha mantša ya ta slata mataba ghuni katsi, ka klafta kuni ka klaghata da gwal guma kul had ghzliwa taŋ da Igliza Lazglafta ná,

⁵ aya hula! Ka i'i nda kaghuni. Nwaya ki mndu dər turtuk nda difil ma ghəŋani prək ka dzraghunaftá skwi mataba ghuni na?

⁶ Ra a ka klay ghuni ta gwada mataba kaghuni gwal zlgħay nda ȳuduf ha ka klay ghuni da gwal guma kul snantá Lazglafta wa.

⁷ Nda nza tsa wluvusta ta wluvusta kuni ta vgha mataba ghuni ya ka badzaku. Ka gagha ga mndu ta gwada, ksay gha ta ȳuduf. Ka ghala

ghala mndu ta kagha, zlanata gha.

⁸ Nda va tsaya ya ná, tsa kaghuni ya ta ganatá sani. Va tsa kaghuni ya ta ghwal-guduņtá skwa sani, kulam nda va tsa nzakwa ghuni ka zwanama ya.

⁹ Sna a kaghuni kazlay: Had'vla gwal ta ga dmaku ma ga mghama Lazglafta wu kə'a ra? Ma nanə kuni ta ghəŋa ghuni. Dina ka snantá ghuni kazlay: Gwal ta ga sli'ĩŋsli'ĩŋ, nda gwal ta wuya skwi, nda gwal ta hliri, nda gwal ta hani zgun nda zgun, marakw nda marakw,

¹⁰ Nda gwal ta ghali, nda gwal ta hara'u ta iri nda gwal ghuyaku, nda gwal ta kuslemeraku, nda gwal ta zla'uwa mndu ná, had həŋ dza'a lami da ga mghama Lazglafta wu kə'a ra?

¹¹ Manda tsaya si nzatá nzakwa sanlaha mataba ghuni ghalya. Ndana tama, Sulkuma Lazglafta mu ta ghuḅaghunata, ka nzatá kuni hezle', ka naghunafta ka ŋərma mndu kabga zlgħafta ghuni ta Mghama mu Yesu Kristi.

*Vlanwa glaku ta Lazglafta
nda vgha ghuni*

¹² «Had' skwi piydif lu ta ghəŋani wu,» ka sanlaha mataba ghuni ta ndanay. Tsaw inda skwi a nda ra wu. «Laviŋlava yu ta maga inda skwi guli,» ka sanlaha. Tsaw had'i'i dza'a ga vu'a sana skwi wa.

¹³ «Skwa zay ná, ŋa huđi a ra? Huđi guli ná, ŋa skwa

zay a ra?» ka kuni ta mnay guli. Tsaw nda skwa zay tani, nda huđi tani, dza'a 6adziŋ6adza Lazglafta ta həŋ his his. Slu'uvgha ná, magaf a Lazglafta ŋa maga sli'insli'inj nda tsi wa. Nda nza slu'uvgha ŋa Mgham Yesu, ta nzata Mgham Yesu ka ŋa slu'uvgha.

¹⁴ Ma mtuta Mghama mu Yesu ná, Lazglafta ta sli'aganapta ma mtaku. Tsatsi dza'a sli'agamapta ma mtaku nda mbrakwani guli.

¹⁵ Sna a kuni kazlay: Slu'uvgha ghuni ná, fawaya vgha Kristi ya kə'a ra? Dza'a nda ra ka klafta dá ta fawaya vgha Kristi ka ndi'anafta nda slu'uvgha karwa rki? Magava a wu!

¹⁶ Sna a kuni kazlay: Mndu ta ndi'aftá vghani nda karwa ná, ka skwa turtuk vgha taŋ nda tsi kə'a ra? Tsa mnduha his ya dza'a nzata ka slu'uvgha turtuk*, ka defteri ta ghəŋani.

¹⁷ Mndu ta zlanəŋtá ghəŋani ta Mgham Yesu ná, ka skwa turtuk ndana taŋ nda Mgham Yesu.

¹⁸ Tsaya tama, zlanəŋwa sli'insli'inj. Hamata dmakuha ta magə lu ná, ta 6la vgha ta maga'ata lu. Mndu ta fatá sli'insli'inj ka slnani, ŋa vərđa slu'uvghani ta ga tsi ta dmaku.

¹⁹ Sna a kuni kazlay: Slu'uvgha ghuni ná, həga Sulkum nda ghu6a ya kə'a ra? Lazglafta ta vlaghunata

ŋa nzaku ma kaghuni, ta ka ŋa ghuni a vgha ghuni tama wa.

²⁰ Vara vara Lazglafta ta kaghuni nda skwi nda bla. Tsaya tama, vlanəŋwa glaku ta Lazglafta ma skwi ta magə kuni nda slu'uvgha ghuni.

7

Zlgha wa Pwal ta ghəŋa gwada ta kluvustá vgha

¹ Ndanana tama, wana yu ta zlgghaghuŋaftá wa skwiha ya vindidif kuni: Dina ka nzata mndu kul kla marakw.

² Tsaw tama ná, ŋa wara hliri ná, đina ka klafta mndu ta marakw, ta dza'a marakw guli da zə'al.

³ Ka vla zə'al ta vghani ŋa markwa taŋ. Ka vla marakw guli ta vghani ŋa zə'ala taŋ.

⁴ Vgha marakw ná, ŋani a wu ŋa zə'ala taŋ ya. Vgha zə'al guli ná, ŋani a wu ŋa markwa taŋ ya.

⁵ Ka dzraf nda dzra a kuni ŋa fitik rets kabga ŋa maga du'a wu katsi ná, yaha sani da kwalaghuŋtá vla vghani ŋa sani. Tahula tsaya, ka vrəglanafta kuni ta guya vgha ghuni manda va ya snu kuni, da traptá kuni ta ŋafta ghudzaku ma vgha ghuni, da mutsaftá halaway ta ghurum ŋa ŋraptá kaghuni.

⁶ Hidaku ŋa i'i ta vlaghunata, ka nzata tsi ka tkwe'a ka yu nda kaghuni wa.

⁷ Ka má manda ndana i'i tsi ná, má manda ŋa dá ka mnduha nzata, ka i'i. Tsaw dər wa nda ŋani ma zđakatahuđi

* 6:16 Ngha ta Zlrafta 2:24.

vlaŋ Lazglafta. Yeya ŋa gha, ka'a nda ya, yeya ŋa gha ka'a nda sani.

⁸ Skwi mnə i'i ná, ta mnay yu ŋa gwal kul haɗ markwa taŋ nda mi'a wadguha ná, ɗina ka kɗay ghuni ta nza-kwa ghuni turtukwa ghuni manda i'i na.

⁹ Ala ka si laviŋ a kuni ta ŋafta wu katsi, kluvwakla ta vgha. Dər kluvtá vgha ka nzata ka su'ay.

¹⁰ Wya zlahu ta mnanata yu ta gwal ta kluvtá vgha taŋ, i'i a ta mnay guli wu, mgham ta mnata kazlay: Yaha marakw da dgata vgha nda zə'ala taŋ kə'a.

¹¹ Ala ka dgadga tsi ta vgha nda zə'ala taŋ ya, nzatani mantsa, yaha tsi kləgəltá sana zə'al. Ka mantsa a tsi wu dʒrəglaftani nda zə'ala taŋ. Yaha zə'al da ghzliŋtá markwa taŋ guli.

¹² Wya skwi ta mnə i'i ka ghəŋa ɗa ŋa sanlaha, Mgham a ta mnay wa. Ka mamu mnda zlgħay nda ŋuduf kul zlgħaftá markwa taŋ ta Yesu Kristi katsi, tsaw ta kumay tsa marakw ya ta kɗa nzakwani nda tsa zə'ala taŋ ya katsi, yaha tsa mndu ya da ghzliŋtá tsa markwa ya.

¹³ Manda va tsaya guli, ka mamu marakw ta zlgħaftá Yesu Kristi nda zə'ala taŋ kul zlgħaftá Yesu katsi, tsaw ta kumay tsa mndu ya ta kɗa nzakwani nda tsa marakw ya katsi, yaha tsa marakw ya laghu ga taŋ.

¹⁴ Kəl yu ka mnay manda tsaya ná, kabga nda ghuɓa

tsa guyatá vgha tsa mndu kul zlgħaftá Kristi ya nda markwa taŋ ta zlgħafta ya. Mantsa ya guli, nda ghuɓa tsa guyata vgha marakw kul zlgħaftá Kristi nda zə'ala taŋ ta zlgħafta ya. Ka má nza a tsi mantsa ná, má dza'a nzaku zwana taŋ manda zwana gwal kul snəŋtá Lazglafta. Wya kahwathwata guli ná, nda ghuɓa nzakwa taŋ da Lazglafta.

¹⁵ Ka ta haɗ yu nda kagha wu, ka tsa kul zlgħafta Kristi ya ná, dgaghutani ta vghani. Ma tsaya tama, dər zə'al tsi, ka dər marakw a tsi ma zlgħay nda ŋuduf, flau' nzakwani kabga hgan hga Lazglafta ta kaghuni ŋa nzaku nda zdaku.

¹⁶ Kagha marakw ta zlgħaftá Yesu, nda sna kagha kazlay: Dza'a mbanafmba yu ta zə'ala ini kə'a ra? Kagha zə'al ta zlgħaftá Yesu, nda sna kagha kazlay: Dza'a mbanafmba yu ta markwa ini kə'a guli ra?

Mndərga nzaku ta zɗəganatá Lazglafta

¹⁷ Ka mantsa a tsi wu ná, ka nza dər wa ta nzaku manda ya vlaŋ Lazglafta. Ka nza dər wa ta nzaku manda ya hgan Lazglafta guli. Tsaya ta mnə yu ŋa inda Igliz.

¹⁸ Ka nda tsa fafaɗa mndu ta hgafta Lazglafta katsi, ma thəgəl tsi kazlay: Madər teke'a fafaɗa ɗa kə'a. Ka ta nda fafaɗani mndu ta hgafta Lazglafta guli, ma thə tsi guli kazlay: Ka tsiŋtsa yu kə'a.

19 Dər tsanaghuha lu, hađ skwi tsanagha tsi wu, dər tsanaghu a lu wu, hađ skwi tsanagha tsi wu, snata zlaha Lazglafta malani.

20 Ka kinawu nzakwa mndu ta hgafta Lazglafta ya ná, nzakwani manda va tsaya.

21 Ka si ka vu'a ka ta hgafta Lazglafta ta kagha, ma ndanu ka. Ala ka mamu tva mutsafta gha ta nzaku falau' vgha katsi ya, mutsumutsa katak.

22 Ka dər ka vu'a mndu ta hgafta mgham Lazglafta katsi, nda pla vgha tsa mndu ya da Mgham Lazglafta. Manda tsaya, mndu kul hađ ka vu'a ta hgafta Lazglafta ná, ka vu'a Kristi tsatsi guli.

23 Nda bla varata lu ta kaghuni, ma niŋ kuni ta ghəŋa ghuni ka vu'a mnda səla.

24 Ka kinawu nzakwa mndu ta hgafta lu ya zwanama, nzakwani mantša ta kəma Lazglafta.

Gwada ta ghəŋa gwal ta kul klaftá marakw

25 Ta ghəŋa gwal kul kluvta vgha taŋ ya, skwi ta ndanu yu dza'a yu mnay, ya snaŋ yu da Mgham Yesu a wa. Dza'a snaŋ kuni ta gwada da kabga mndu ta fə lu ta ghəŋ tida yu.

26 Ta ghəŋa na blakwa nzaku na ná, wya skwi ta ndanu yu: Dina ka nzakwa mndu mantša.

27 Ka klafkla ka ta marakw katsi, ma zbəgəl ka ta dgaťa vgha nda tsi. Ka klaf a ka ta marakw wu, ma zbə ka ta marakw.

28 Ka klafkla ka ta marakw, ga a ka ta dmaku wa. Ka laghula makwa da mndu guli, ga a ta dmaku wa. Nziya nza tsi ná, dza'a ghuyay ta đaŋwa ma slu'uvgha. Ta kumay yu ta klaghunapta ma tsa ghuya đaŋwa ya.

29 Wya skwi ta kumə yu ta mnay zwanama: Ta sira a fitik wu, daga ndanana, ka nza gwal nda marakw mista taŋ, manda gwal kul hađ nda marakw.

30 Ka nza gwal ta taw, manda gwal kul hađ ta taw. Gwal ta rfu guli, manda gwal kul hađ ta rfu. Gwal ta dzawatá skwiha guli, manda gwal kul hađ skwi da həŋ.

31 Ka nza gwal ta za mgham ma ghəŋa hađik, manda gwal kul hađ ta za mgham, kabga ndusa na ghəŋa hađik na ka kdaku.

32 Ta kumay yu ta nzakwa ghuni kul hađ ma ndanu. Mndu kul klafta marakw ná, ta ghəŋa tva skwiha ta zdəganata Lazglafta yeya ta ndanə tsi.

33 Ama mndu ta klaftá marakw, ta ndanay ta skwiha ma ghəŋa hađik ŋa zba tva zdəganatani ta markwa taŋ.

34 Tsaya tama, his skwi ta ndanə tsi. Mantša marakw kul hađ zə'alani nda makwa ta həga guli. Ta ghəŋa tva skwiha ta zdəganata Mgham Yesu yeya ta ndanə həŋ. Tva skwiha ta zdəganatá Mgham Yesu yeya ta ndanə həŋ, kabga fafa həŋ ta ŋudufa taŋ, nda ghəŋa taŋ tani, ŋa Lazglafta. Marakw ga zə'al ná, ta ndanay ta skwiha

ma ghəņa hadik ņa zba tva
zdəganatani ta zə'ala taņ.

³⁵ ņa kata kaghuni tsa skwi
ta mnə yu ya, ņa tsaghunamtá
matsavada a wa. Ta kumay
yu ta magay ghuni ta skwiha
ta raku, ka ndi'afra kuni ta
vgha nda Mgham Yesu kul
had sana ndanu.

³⁶ Ka lagha duhwal nda
makumidzani mantša: Kla a
yu ta kagha wu ka'a, tahula
tsa, ka ndanuglaptá tsi ka-
zlay: Dmaku tsa skwi ya ma-
gana yu ka'a, tsaw tata tđu
ņudufani tida ta kumay ta
klay katsi, ka kla tsi. Maga a
ta dmaku wa.

³⁷ Ka lagha duhwal ka
kurata kazlay: Kla a yu ta
marakw wu ka'a, grafgra guli
kazlay: Mantša ya nzakwani
ka'a ma ņudufani mndu a
ta pyafra wu ka'a katsi, dina
tsaya.

³⁸ Tsaya tama, ka klafkla
mndu ta marakw ná, dina
tsaya. Ka kla a yu ta marakw
wu, ka mndu guli ná, mal
tsaya dinakwani.

³⁹ Ka ta ndiri zə'ala
marakw katsi ná, yaha
walanta dza'a mista sana
zə'al. Ala ka nda mta zə'ala
taņ katsi, laviņlava ta dza'a
mista sana zə'al ta kumə tsi.
Nziya nza tsi, mista mnda
zlgħay nda ņuduf katsi.

⁴⁰ Ka má manda ndana i'i
tsi, mal ma nzatani mantša
ya dza'a mutsafta tsi ta rfu, ka
ya dza'a laghu tsi mista sana
zə'al. Nda sna yu guli kazlay:
Mamu Sulkuma Lazglafta da
i'i ka'a.

8

Za slu'a skwa wuyay

¹ Skwi ya dza'a yu gwaday
ndana, dza'a gwaday yu ta
ghəņa slu'a skwa wuyay.
Manda va ya mnə kuni
kazlay: Nda sna mu ta inda
skwi ka'a ya ná, manda va
tsaya nzakwani. Ama tsa
snaņta skwa mu ya ná, ta
vlamata gla ghəņ. Dvuvusta
vgha skwi dza'a kla amu ta
kəma ta kəma.

² Ka nda sna i'i ta skwi ka
mndu ta ndanay katsi ná, ta
sna a tsa mndu ya ta skwi
manda ya ta raku ka snaņtani
wa.

³ Ka đvudva mndu ta
Lazglafta katsi, tsa mndu
ya ná, nda sna Lazglafta ta
tsatsi.

⁴ Taghəņa skwi ta nghanatá
za slu'a skwa wuyay, wya
tsi: nda sna amu skwi ka
bətəbət na skwa wuyay ma
ghəņa hadik ka'a. Turtuktuk
Lazglafta guli.

⁵ Aņ mndani, mamu
skwiha ta garə mnduha nda
Lazglafta. Manda va tsaya
ná, nda ndəgha «lazglaftaha»
nda ndəgha «mghamha» guli.

⁶ Dər ma mantša tsi, ņa
amu ná, turtuktuk Lazglafta
ta nzakway ka Da mu, ta
zlaganapta inda skwi ma
ghəņa hadik. ņani amu guli.
Turtuktuk mghama mu guli,
tsaya Yesu Kristi zlaganap
Lazglafta ta inda skwiha nda
ma tsatsi ya, ma tsatsi nzata
amu nda hafu guli.

⁷ Dər nda sna amu kazlay:
Had hafu ma skwa wuyay wu
ka'a ná, sna a sanlaha mantša

ya wa. Ta zə həŋ ta slu'a skwa wuyay ná, manda va skwi mamu hafu ma tsa skwa wuyay ya ka həŋ ta ndanay, kabga snusna həŋ nda skwa wuyay. Ta mutsa a mbrakwa taŋ ma zlgħay nda ŋuɖuf wu, ŋriŋniŋra na slu'i zu ŋni na ka həŋ ta ndanay.

⁸ Skwa zay a dza'a kladam-aghata da Lazglafta wa. Dər má ta zay mu, dər má za a mu wu, haɖ skwi tsamagha tsi wu, haɖ skwi htamaghu tsi guli wa.

⁹ Aŋ mndani, laviŋlava kuni ta za inda skwi ta kumə kuni, ama ɖasuwa ka kuni da nzaku kuni ka skwa tuthun da gwal nda hta mbrakwa taŋ ma zlgħay nda ŋuɖuf nghər həŋ ta kaghuni.

¹⁰ Tsa lagha mndu kul mbraku ma zlgħay nda ŋuɖuf ka nghanɗá kagha nda «sna ta skwi» ya kay, ta nzaku ma həga skwa wuyay ta za slu'a skwa wuyay katsi ní, haɖ tsatsi dza'a mnay: Ka za i'i guli kə'a ra?

¹¹ Tsaya tama, tsa skwi maga kagha ta mnay kazlay: Nda «sna i'i ta skwi» kə'a ya ta zaɗiŋtá tsa zwanama kul haɖ mbrakwani mtu Kristi ta ghəŋa tsatsi ya guli.

¹² Ma tsa magay ghuni ta dmaku ka zlabiŋtá zwanama ma ndanu kul haɖ mbrakwa taŋ ya, maganatá vərɖa Kristi kaghuni ta tsa dmaku ya.

¹³ Tsaya tama, ka si skwa zay dza'a zləmbiŋta zwanama ɖa katsi ná, haɖ yu dza'a walglaŋta za slu'i dekdək wu, kada kwala yu zləmbiŋtá

zwanama ɖa.

9

Mnay Pwal ta Lfiɖa Gwada

¹ Laviŋ a yu ta maga inda skwi wu ra? Ghunata mnda Yesu Kristi a yu wu ra? Ngha a yu ta Mgham Yesu nda ira ɖa wu ra? Pəghatá ghəŋa slna ɖa ma Mgham Yesu a kaghuni ra?

² Dər má fa a sanlaha ta i'i ka ghunatá mnda Mgham Yesu wu ná, ka ŋa kaghuni ná, nda nza yu kabga i'i ta mnaghunata Lfiɖa Gwada kəl kuni ka nzakway ka gwal zlgħay nda ŋuɖuf.

³ Wya skwi ta kəl yu ka hu-zla gwada da gwal ta mana i'i:

⁴ Má ra a ka mutsay ŋni ta skwi ŋa zay, nda ya ŋa say ŋni ma slna ta magə ŋni ra?

⁵ Laviŋ a aŋni guli má ta klinɗá mukuma ma zlgħay nda ŋuɖuf ta nzakway ka markwa ŋni manda ŋa sanlaha ma gwal ghunay, nda i zwanamani ma Mgham Yesu, nda Kefas wu ra?

⁶ Ari aŋni nda Barnabas yeya a ŋa maga slna ka mbalay na?

⁷ Ta kdə sɗaŋta kaghuni ta sludzi ta maga slna, tsatsi guli ta zunɗá ghəŋani ra? Mamu mndu ta ŋəɓata fu ná, kul za yakwani ra? Ari mamu a mndu ta ngha rini ná, kul sa u'a tsa rini ya na?

⁸ Mnda səla yeya ta ndana tsa skwiha mnə yu ya ra? Dər zlahə Lazglafta guli ná, ta mnay mantsa.

⁹ Wya ka Musa vindafta ma zlahə Lazglafta: «Ma fanam

ka ta budzaņ ma wi ta sla. Ta dġə tsi ta hya*, » ka'a. Ta ghəņa sla yeya ta ndana Lazglafta ta tsaya ra?

10 Ari ta ghəņa amu a ta gwada Lazglafta kahwath-wata katək na? Mantsa ya nzakwani, ta ghəņa amu vindafta tsi ta tsa mnay kazlay: Ta hvə mndu ta hva ná, nda fata ghəņani ņa mutsa nisəlani katsi, ta dġə mndu ta hya guli ná, nda fa ta ghəņani ņa mutsa nisəlani katsi kə'a ya.

11 Ka si aņni ta sləgamtá hulfa Sulkum ma kaghuni ya ní, ra a ka tsu'ay ņni ta skwa wa dzvu da kaghuni guli ra?

12 Ka ta zayzay sanlaha ta kaghuni ya ní, mal aņni a má dza'a zay katək wu ra?

Ta dawañ a aņni ta skwi da kaghuni wa. Ta su'ay aņni ta inda ghuya danwa ta slanaghata, kabga yaha ņni nzata ka gwal ta pyaftá sli'a gwada ta ghəņa Kristi ta kəma ta kəma.

13 Sna a kuni kazlay: Gwal ta ksa slna ma həga Lazglafta ná, hada ta za həņ ta skwa zaya taņ kə'a ra? Gwal ta vla skwi ta gwir guli ná, mida ta mutsa hahəņ ta ņa taņ guli kə'a ra?

14 Ta ghəņa gwal ta mna Lfida Gwada guli ná, mnamna Mgham Yesu kazlay: Ma tsa mna Lfida Gwada ya dza'a za hahəņ ta ņa taņ guli† kə'a.

15 I'i ná, dawañ a yu ta skwi da kaghuni wa. Ka

vlihata kuni a ka yu kəl yu ka vindaghunafta guli wa. Ta dər mtakwa da, ka ya dza'a kləgədəfusta lu ta skwa ghərəkwa da.

16 Tsa mna Lfida Gwada ta mnə yu ya guli ná, nza a ka skwa ghərəkay da ta ghərəkaku nda tsi wu, kabga tkwe' fidaghata lu ta mnay. Ka mnaņ a yu wu ná, danwa ņa da.

17 Ka má i'i ta kuratá magay katsi ná, ma dza'a play lu ņa da. Tsaw i'i a ta kurata wu, ta magay yu kabga tkwe' fidaghata lu ta magay.

18 Nu ta mutsə yu mida tama? Skwi ta mutsə yu mida ná, mnay da ka mbalay ta Lfida Gwada kul dawa nisəla vəl mnay da ta tsa Lfida Gwada yeya.

19 I'i ta kwara ghəņa da, tsaw ka niņtá yu ta ghəņa da ka vu'a inda mnduha ņa katanťá inda mnduha kada mutsanakta yu ta Mgham Yesu ta ndəghata mnduha.

20 Ka mataba la Yahuda yu, manda hahəņ ka yu ta nzaku, kada mutsakta yu ta həņ. Ka mataba gwal ta ksa zlahā Musa yu ya, manda hahəņ ka yu ta nzaku, kada mutsakta yu ta həņ, dər má nghadigha a gwada ta zlahu.

21 Ka mataba gwal kul snanťá zlahā Musa yu ya, manda hahəņ ka yu ta nzaku kada mutsanakta yu ta həņ. Va a tsaya ta mnay kazlay: Sna a yu ta zlahā Lazglafta wu kə'a wu, ta snay yu ta

* 9:9 Vrafta ta zlahu. 25:4. † 9:14 Ngha ta Mata 10:10, Lukwa 10:7.

zlahá Kristi.

²² Ka mataba gwal nda hta mbrakwa taŋ ma zlg hay nda ŋuduf yu ya, manda hahəŋ ka yu ta nzaku, kada mbranafta yu ta həŋ. Mantsa ya fata i'i ta ghəŋa da, ka nzaku tavata dər wati ma mndu tsi ka maga inda kdāvakta hidakwa da ŋa mba'atá sanlaha.

²³ Kada dza'a Lfida Gwada ta kəma ta kəma, nda ya ŋa nzakwa i'i tekw mida guli, ka yu ta kəl yu ka maga tsa skwiha ya.

Dzəgha vgha nda hwaya

²⁴ Sna a kuni kazlay: pda' pghatá vgha mnduha ta hwaya ta dabi ná, tur-tuk ya dza'a zata kə'a ra? Hwayawahwaya ta vərda hwaya kada zata kuni.

²⁵ Inda mndu ta tsa hwaya ya ná, ta zlahafzlahá ta vghani ma taghayni, ŋa zatani. Tsa skwi dza'a zata tsi ya ná, dza'a bwadzu bwadza misimmisim. Ŋa amu ya, had ta badzaku dekdek wa.

²⁶ Hwayiŋtahwaya ka bətbət a ta hway yu wa. Dzidiŋtá dembi ka dakwal a ta dzə yu guli wa.

²⁷ Ta zlahay yu ta ghəŋa da ka ghuya danwa ŋani, kada kwala vərda i'i ta dədaghuta nda hul tahula mnanata i'i ta Lfida Gwada ta sanlaha.

10

Yaha kuni nda skwa wuyay

¹ Zwanama da, ta kumay yu ta havaghunaktá skwi

ta slanaghata dzidziha mu ta fitika Musa. Demdem həŋ nda bukwa ma gh-wayak. Demdem həŋ ta tsughwadaptá drəfa dva*.

² Demdem həŋ ta magaftá batem ma drəf ma nzakwa taŋ ma ghwayak ma guyatá vgha taŋ nda Musa.

³ Demdem həŋ ta zutá skwa zay ta saha daga ta luwa.

⁴ Demdem həŋ ta sutá imi ta sabi ma kutumba. Lazglafta ta vlanťá tsa kutumba ya ta həŋ. Tsa kutumba ya ná, Kristi ya ta mbaďa† kawadaga nda həŋ.

⁵ Tsaw tama ná, mal gwal ta maga skwi kul zdəganatá Lazglafta ndəghatani mataba taŋ kəl həŋ ka rwuta ma mtak‡.

⁶ Tsa skwiha ta luta ya ná, nda nza ŋa snamanta ŋa kwala amu kul maga ghwadaka skwiha manda tsa maga hahəŋ§ ya.

⁷ Ma nza kuni ka gwal ta wuya skwi manda sanlaha mataba taŋ, vindaf lu ta ghəŋa taŋ kazlay: Ka nzatá mnduha ka za skwi ka sa skwi, ka sli'afťa həŋ ka gatsuwa* kə'a ya.

⁸ Ma hlə kuni tiri manda ya magə sanlaha mataba taŋ, kəl həŋ ka rwuta dəmbu' hisamb-sak hkən mida ta fitika tur-tuk† ya.

⁹ Ma dzəghə mu ta Kristi manda ya dzəghəŋ sanlaha mataba taŋ, kəl nahadikha ka zadananatá həŋ ya.

* **10:1** Ngha ta Sabi 13:21-22, 14:22-29.

† **10:4** Ngha ta Sabi 16:4-35, Vrafta ta

Zlahu 8:3, Mbsak 20:8-11.

‡ **10:5** Mbsak 14:16, 23, 29-30.

§ **10:6** Mbsak 11:4,

34. * **10:7** Sabi 32:6. † **10:8** Mbsak 25:1-9.

10 Ma ruruņwaku kuni ta ruruņwaku manda ya magə sanlaha mataba taņ, kəl duhwalha Lazglafta ya ta rwa mndu ka zadānatá həņ ya.

11 Magumaga tsa skwiha ya nda həņ ņa snanamtá sanlaha. Ka vindaftá lu ma defteri ņa gunamantá sləməņ ta amu gwal ta ndusakta nda kdakwa na ghəņa hadik na.

12 Tsaya tama, ka nda sladaslada dá, ka mndu ná, daswa katsi tama da zləmbutá tsi.

13 Inda tsa dzəghuha ta grughunusta ya ná, dzəghuha ta ranťá mnda səla ya. Lazglafta ná, ņərma mndu ya. Had dza'a zlanťá dzəghə ņa dzəghaghunata ka malaghutá mbrakwa ghuni, da traptá kuni ta spafta wa.

Ma lə kuni da vla skala vla glaku ņa skwa wuyay

14 Zwanama dá gwal ta đvu yu, ka si mantša tsi, dgaghwa vgha nda skwa wuyay.

15 Nda sna yu kazlay: Ta mnə ņa kaghuni nda guna ghəņa ghuni ya yu kə'a. Ka gala kaghuni ka ghəņa ghuni ta na skwi ta mnə yu na.

16 Tsa leghwa tfawi ta sə mu, ka rfa Lazglafta ta ghəņani ya ní, nza a ka guyatá amu nda Kristi nda ma usani ra? Tsa buradi ta dguvusta‡ mu ya guli ní, nza'a ka guyatá amu nda Kristi nda ma slu'uvghani guli ra?

17 Turtuktuk buradi mndani, ama nda ndəgha amu ta zay. Tsaya a ta maranťa kazlay: Nda गया mu ma

slu'uvgha turtuk nda ma dguvusta mu ta tsa buradi turtuk ya kə'a ra?

18 Ngha wa zwana la Isra'ila 6a. Tsa gwal ta za skwi vla lu ņa pla ghəņ ta gwir ya ní, गया a həņ nda Lazglafta mida ra?

19 Nu ta kumə yu ta mnay? Ta kumay yu ta mnay sana skwi tsa slu'i plana lu ta ghəņ ta skwa wuyay ya kə'a ra? Ari sana skwi a na tsa skwa wuyay ya na? Sana skwi a dekdek wa.

20 Skwi kumə yu ta mnay ná, pla ghəņ ta plə gwal kul snanťa Lazglafta ná, ņa duhwalha halaway ta planata həņ ta ghəņ, ņa Lazglafta a wa. Va a yu ta guyatá vgha ghuni nda duhwalha halaway wa.

21 Laviņ a kuni ta sa skwi ta leghwa Mgham Yesu, ta saysay kuni ta leghwa duhwalha halaway wa. Laviņ a kuni ta za skwa Mgham Yesu, ta zayzay kuni guli ta ņa duhwalha halaway wa.

22 Ta kumay mu ta ganaftá sidi ta Mgham Yesu ra? Ari mal amu a mbratani ka tsatsi na?

Magawa inda skwi ņa vla glaku ņa Lazglafta

23 Laviņlava mndu ta «maga inda skwi,» ka kuni. Manda tsaya nzakwani, tsaw inda skwi a đina wa. Laviņlava mndu ta «maga inda skwi,» tsaw inda skwi a ta ņla mndu guli wa.

‡ 10:16 Ngha ta Lukwa 22:19, nda 1 La Kwareņt 11:23-26.

²⁴ Ma laghu kuni n̄gha skwi ta dza'a kata kaghuni, n̄ghawa skwi ta dza'a katan̄ta sana mndu.

²⁵ Zawaza ta inda skwi ta skwapta lu ta luma, ma dawu kuni ta vli ta ghəŋani, ma lagha sana ndanu ta wa ghəŋa ghuni,

²⁶ kabga ka gwada Lazglafta na: «Ŋa Mgham Lazglafta hadik nda inda skwi mida[§] demdem,» ka'a.

²⁷ Ka hgaghunahga mndu kul snan̄ta Lazglafta ŋa za skwi, ka snata kuni katsi, zawaza ta inda skwi dza'a vlaghunata tsi, ma walaŋ kuni ta dawuta vli ta ghəŋani, ma ndananahga kuni ta sana ndanu ta ghəŋani.

²⁸ Ka «slu'a pla ghəŋ ŋa skwa wuyay ya,» ka ka mndu nda kaghuni katsi, yaha kuni da zay da famta kuni ta tsa mndu ta mnaghunata ya ma ndanu.

²⁹ Ndana kaghuni a mnə yu wu, ndana tsa sana mndu ya.

I'i ná, laviŋlava yu ta za inda skwiha. «Kabgawu tama ŋa mnay kazlay: Ma zə ka, yaha ka famta sana mndu ma ndanu kə'a?»

³⁰ Ka si rfanagharfa yu ta Lazglafta ta ghəŋa skwi zu yu ya ní, nu dza'a kəl lu ka mana i'i ta ghəŋa skwa zay rfanahga yu ta Lazglafta ta ghəŋani na?

³¹ Dər nu ta zə kuni, dər nu ta sə kuni, dər nu sana skwi ta magə kuni, magawa indani ŋa vlan̄ta glaku ta Lazglafta.

³² Ma nza kuni ka tuthun dər ka ŋa la Yahuda, dər ka

ŋa la Grek, dər ka ŋa Igliza Lazglafta.

³³ Magawamaga manda ŋa da ta maga inda skwi ŋa zdəganatá inda mndu ya. Zba a i'i ta maga skwiha dza'a katihatá wu, skwiha ya dza'a katan̄ta ndəghata sanlaha ta magə yu, ŋa mutsafta tan̄ ta mbaku.

11

¹ Ksawaksa ta sada da, manda ya ta ksə i'i ta sada Kristi ya.

Nzakwa zgwana nda mi'aha, ma həga Lazglafta

² Ta rfay yu ta kaghuni nda havapta ta havapta kuni ka i'i ma inda skwi, nda ya ka kuni ta ŋanatá skwiha ta taghaghunafta yu ya.

³ Ndana tama, ta kumay yu ta snan̄ta ghuni kazlay: Ghəŋ ta ghəŋa inda zgun ná, Kristi ya. Ghəŋ ta ghəŋa inda marakw ná, zgun ya. Ghəŋ ta ghəŋa Kristi guli ná, Lazglafta ya kə'a.

⁴ Ka ta maga du'a inda zgun da Lazglafta nda ya ka ta mna gwada snan̄ tsi da Lazglafta a tsi katsi nda buk-watá ghəŋ ná, tsatsa ta ghəŋa Mghamani.

⁵ Ka ta maga du'a inda marakw da Lazglafta nda ya ka ta mna gwada snan̄ tsi da Lazglafta a tsi katsi kul buk-waftá ghəŋ ná, tsatsa ta ghəŋa mghamani. Nda nza manda skwi nda htsa ghəŋani nda tsa.

⁶ Ka si bukwa a yu ta ghəŋ wu ka marakw ya ná, ht-siŋtani guli 6a! Ala ka si nda nza tsi ka skwa hula da marakw na gatsatani ta ghəŋani, ka ht-siŋtani a tsi ya, bukwaftani tama!

⁷ Ma bukw zgun ta ghəŋ, kabga tsatsi ta gara vgha nda Lazglafta nda glakwani tani. Marakw ya ná, maravata glakwa zgun tsatsi,

⁸ kabga zgun ná, tsagap ma marakw a lu wu, marakw ya tsagap lu ma zgun.

⁹ Zlaganap a lu ta zgun ŋa marakw wu, marakw yeya zlaganap lu ŋa zgun.

¹⁰ Tsaya dza'a kəl marakw ka kla ŋizla mghamani ta ghəŋani, kabga gwada ta duhwalha Lazglafta.

¹¹ Dər má mantsa nzakwani ma guyatá vgha nda Mgham Yesu ná, lava a ma marakw ka had' zgun wu, lava a ma zgun guli ka had' marakw wa.

¹² Manda va ya tsagap lu ta marakw ma zgun ya, marakw ta ya zgun guli. Da Lazglafta sagha indani*.

¹³ Galawa kaghuni 6a! Nda ra ka ndəbay marakw ta dzvu da Lazglafta kul bukwanatá tsi ta ghəŋani ra?

¹⁴ Daga nzakwagapta ná, nda sna mnduha kazlay: Skwa hula zlanŋta zgun ta swida ghəŋani zəmbək kə'a.

¹⁵ Marakw ya ná, ka skwa rka nzakwani da tsatsi, kabga vlanŋvla lu ta swidi

zəmbək manda skwi ŋa bukwa ghəŋani ta tsatsi.

¹⁶ Ka mamu mndu dza'a zlərdəy katsi, dina ka snanŋtani kazlay: Snəgla a anŋi, nda Iglizha Lazglafta ta sana tva nzaku ta ghəŋa tsaya wa kə'a.

Guya vgha ŋa zay nda sa usa Mgham Yesu

Mat 26:26-29, Mak 14:22-25, Luk 22:15-20

¹⁷ Wya sana skwi ta magaku da kaghuni kul had' yu ta rfa kaghuni. Ta tskavatá kuni má ŋa magay ghuni ta skwi ŋa dza'a ta kəma ta kəma ya ná, vər nda hul ŋa kaghuni.

¹⁸ Karaku ná, ta tskavata kuni, kaghuni gwal zlgħay nda ŋuduf tazlay ná, mamu daga vgha mataba ghuni ka lu ta snə yu. Zlah mantsa ya nzakwani ka yu ta gray.

¹⁹ Dina va tsa daga vgha ya mantsa mataba ghuni katak, kada grafta lu ta vərda ŋərma mnduha mataba ghuni.

²⁰ Tsa tskavata ta tskavata kuni ya ná, ŋa za skwa zaya Mgham† Yesu a ta tskavata kuni wa.

²¹ Ta tskavata kuni ka za skwa zay ná, dər wa ta ŋavata ka za ŋani, ka kuni ta magay. Ta dzə maya ta sanlaha, nda ghwaya nda ghwaya sanlaha.

²² Ari had' wa a həga ghuni, ŋa zay ghuni nda ya ŋa say ghuni ta skwa ghuni na? Ta kumay kuni ta ghuḅasa Igliza Lazglafta ra? Ari hula a ta pghə kuni ŋa gwal kul had' skwa taŋ na? Nu dza'a yu mnay ŋa ghuni? Dza'a rfay

* **11:12** Ngha ta Zlrafta 1:26-27 nda 2:18-23. † **11:20** Skwa zaya Mgham: Ngha ta aya 23-26 nda 1 La Kwareŋt 10:16.

yu ta kaghuni ka kaghuni ra?
Ta ghəṅa tsaya ná, rfa a yu ta
kaghuni wa.

²³ Wya skwi tsu'af yu da
Mgham Yesu, ka taghaghun-
nafta yu: Ta tsa rvidik kəl lu
ka vlatá Mgham Yesu ya ná,
ka klaftá tsi ta buradi,

²⁴ ka rfanaghatá tsi ta
Lazglafta ta ghəṅani, ka
ɓlanaptá tsi, ka'a mantsa:
«Nanana ná, slu'uvgha da ya
ṅa ghuni, ka maga kuni ta na
skwi na ṅa havay ghuni ta i'i,»
ka'a.

²⁵ Mantsa guli kdakwa taṅ
ta zutá skwa zay, ka klaftá
tsi ta leghwa, ka'a mantsa:
«Nana leghwa na ná, lfida
slərba ta zughu ya zlərɓap
Lazglafta nda usa da. Inda
say dza'a sə kuni dazlay ya ná,
ka maga kuni ṅa havay ghuni
ta i'i,» ka'a.

²⁶ Tsaya tama, inda nzata
ghuni ka za na buradi na, ka
sa skwi ma na leghwa na ná,
mna nzakwa Mgham Yesu ha
ka saghani ta mnə kuni nda
tsa.

²⁷ Mantsa ya, ta zə mndu
ta na buradi ná, ta sə mndu
ta skwi ma na leghwa ná,
ngha a ka sana skwi wu katsi,
gaga ta dmaku, kabga ngha a
ta slu'uvgha Mgham Yesu ka
sana skwi wa.

²⁸ Ka gala mndu ma ghəṅani
ta nzakwani karaku ma kdə
tsi ka za na buradi na, nda ya
ma kdə tsi ka sa skwi ma na
laghwa na.

²⁹ Mndu ta zay, ta say kul
snaṅtá guyata vgha taṅ nda
Mgham Yesu ná, tdanaktá
ta ghəṅani ta guma Lazglafta,

ma tsa zay ta zə tsi nda tsa say
ta sə tsi ya.

³⁰ Tsaya kəl ndəghata
sanlaha ka nzata kul
dughwanaku mataba ghuni,
nda raghwa sanlaha, ta
rwutá sanlaha.

³¹ Ka si amu kaghəṅa mu ta
galaptá nzakwa mu katsi ná,
had Lazglafta dza'a tsa guma
ta ghəṅa amu wa.

³² Ala ka tsamagha tsa
Lazglafta ta guma ka zlahá
amu nda tsi ya, nda nza
ṅa kwalani kul tsamaghatá
guma kawadaga nda gwal
ma ghəṅa hadik.

³³ Tsaya tama zwanama, ka
tsakavatsaka kuni ka za skwi
katsi, kazlafwa vgha ghuni
karaku.

³⁴ Ka si maya ta kuzlaṅtá
mndu katsi, zutani ta skwa
zayni mintghani, da nzaku
tsa tska vgha ghuni ya ka
kla ghəṅa ghuni da guma
Lazglafta. Pdakwa hamata
skwiha ya ná, dza'a payafta
bađu laba da da kaghuni yu.

12

*Skwi ta vlə Sulkum nda
ghuḅa*

¹ Zwanama da, ta ghəṅa
mbraku ta vlə Sulkum nda
ghuḅa ná, va a yu ta nzakwa
ghuni kul tsalaku mida wa.

² Nda sna kuni kazlay:
Ma fitika nzakwa ghuni ta
kul snaṅta kuni ta gwaḁa
Lazglafta ná, ta tsəlɔu ta kəma
skwa wuyayha ta nzaku
duduguma kuni ta tsəlɔu,
hahəṅ ta tiṅwa kaghuni guli.

³ Tsaya ta kəl yu ka
mnaghunata kazlay: Had

mndu ta mna gwada nda mbrakwa Sulkuma Lazglafta kazlay: Nda ksi'a Yesu ka'a wa. Ka nda mbrakwa Sulkum nda ghuḅa a tsi wu katsi, haḍ mndu dza'a laviŋtá mnay kazlay: Yesu ná, Mgham ya ka'a guli wa.

4 Ta traku mbaku kavghakavgha ta dgə Sulkum, ama va tsa Sulkum turtuk ya ta dgay.

5 Ta traku slnaha kavghakavgha ta magə lu, ama ŋa va tsa mgham turtuk ya ta maga lu.

6 Ta traku tva magay mnduha ta slnaha kavghakavgha, ama va tsa Lazglafta turtuk ta maga indani ma inda mndu.

7 Nda tvi kavghakavgha ta mara Lazglafta ta mbrakwa Sulkumani nda ghuḅa ma inda mndani, ŋa katuvtá vgha nda tsi.

8 Mbrakwa gwada nda difil vlaŋ Sulkum ta sani. Midala gwada vlaŋ va tsa Sulkum ya ta sani.

9 Mbrakwa zlghay nda ŋuduf vlaŋ tsa Sulkum ya ta sani. Mbrakwa mbamba mnduha vlaŋ va tsa Sulkum ya ta sani.

10 Mbrakwa maga mazəmzəmha vlaŋ tsi ta sani. Mbrakwa kla lwa Lazglafta vlaŋ tsi ta sani. Mbrakwa galaptá sulkumha vlaŋ tsi ta sani. Mbrakwa laviŋtá gwada nda sana gwadaha vlaŋ tsi ta sani. Mbrakwa snaŋtá tva mbəḍiŋtá tsa gwadaha ya vlaŋ tsi ta sani.

11 Indani ná, tsa Sulkum turtuk ya ta magay. Tsatsi

turtukwani ta dgay ŋa inda mndu manda ya ta kumə tsi.

Gwata kaghuni demdem, vgha Kristi kuni

12 Nghama tsatá vgha mu ya 6a: Manda nzakwa tsuhmbura vgha mndu nda ndəgha fawayha tida dər ma kinawu ndəghatani ya, vgha turtuk ya, mantsa ya nzakwa Kristi guli.

13 Amu demdem, dər la Yahuda tsi, dər la Grek a tsi, dər mndu ka vu'a tsi, dər mndu kul haḍ ka vu'a a tsi, magamafmaga lu ta batem ŋa nzaku ka slu'uvgha turtuk ma Sulkum turtuk. Ka mutsaftá mu demdem ta va tsa Sulkum turtuk ya, manda skwi sava mu nda sa.

14 Tsaya tama ná, nza a tsuhmbura vgha ka faway turtuk wu, gwagwatá fawayha ya.

15 Ka «dzvu a i'i wu, nza a yu ka faway vgha wu,» ka ka səla katsi ná, dza'a pyafpya ta nzatani ka faway vgha ra?

16 «Iri a i'i wu, nza a yu ka vgha wu,» ka ka sləməŋ katsi ná, dza'a pyafpya ta nzatani ka faway vgha ra?

17 Ka má iri vgha demdem katsi, ma ndaw dza'a snaŋta lu ta sləməŋ? Ka má sləməŋ tsi demdem, ma ndaw dza'a zi'a lu ta skwi?

18 Tsatsaf tsatsa Lazglafta ta inda fawayha ta vgha, ka fafata ma vlani ma vlani manda ya ta kumə tsi.

19 Ka má faway turtuk yeya vgha katsi ná, ma mamu vgha ra?

20 Tsaw nda ndəgha fawayha ta vgha ta gwaftá vgha ka vgha turtuk.

21 Laviŋ a iri ta mnay ŋa dzvu kazlay: Had gwada da nda kagha wu kə'a wa. Mna a ghəŋ guli ŋa səlahá kazlay: Had gwada da nda kaghuni wu kə'a wa.

22 Katək na: Tsa fawayha má ta nghə lu kul had rga taŋ ya ná, tsahaya ŋərmani.

23 Tsaha má ta ndanu amu kazlay: Had ghzliwa taŋ wu kə'a ya ná, tsahaya ta vlə mu ta glaku ŋa taŋ. Tsa fawayha kul dínaku nghay ya, mal tsaha ya ta laghu mu da payay.

24 Tsaha dínadína ngha ya katək na, had lu ta payay wa. Magafmaga Lazglafta ta vgha ka nanaftá tsa fawayha kul had ghzliwa taŋ ya, ka ŋərmani,

25 kada kwala daga vgha kul had ma vgha, ŋa nghapta fawayha ka skwa turtuk ka sani nda sani.

26 Ka ta ghuya danwa faway turtuk ná, inda fawayha ta ghuyay kawadaga nda tsi. Ka ta rfu faway turtuk ná, inda fawayha ta rfu kawadaga nda tsi.

27 Kaghuni ná, vgha Kristi kuni, ka fawayhani nzakwa ghuni turtuk turtuk.

28 Mataba guyatá ghəŋa gwal zlgħay nda ŋuduf ná, taŋ gwal ghunay pgha Lazglafta, ka fiŋtá la anabi kamahis, ka fiŋtá gwal tagha gwadani ka mahkən. Tahula tsa ka pghatá tsi ta gwal valaŋ lu ta mbrakwa maga mazəmzəm,

nda gwal nda mbrakwa mbamba mnduha, nda gwal katá mnduha, nda gwal ta nghapta ka slna mnduha, nda gwal ta gwada sanlaha ma gwada.

29 Ka gwal ghunay həŋ demdem ra? Ka la anabi həŋ demdem ra? Ka gwal ta tagha gwadani həŋ demdem ra? Inda taŋ demdem ta maga mazəmzəm ra?

30 Inda taŋ demdem ta mbamba mnduha ra? Inda taŋ demdem ta gwada sanlaha ma gwadaha ra? Inda taŋ demdem ta mbədigiŋtá gwada ra?

31 Hmətət ka kuni dʋuta mbrakuha ya ta vlata lu ta malaghuta.

Wana yu dza'a maraghu-nata guli ta tvi ya ta hemanata.

13

Dvu ta hemanatá inda skwi

1 Dər má nda sna yu ta gwada inda gwada sanlaha ma gwada ta gwadə mnduha nda duhwalha Lazglafta tani, ka had yu ta dʋutá mndu wu katsi, nda nza yu manda ghudzaga gwanḡwanḡ, ka manda ghudzaga hutsaŋ a tsi.

2 Dər má mutsafmutsa yu ta mbrakwa kla lwa Lazglafta, dər má nda sna yu ta inda skwi nda difatá skwa Lazglafta tani, dər má mamu zlgħay nda ŋuduf da i'i ŋa sli'anafatá ghwáha, ka had yu ta dʋutá mndu wu katsi, skwi bətbət yu.

3 Dər má hlafha yu ta inda skwa da ka daganaftá gwal

ka pǎdu, dǎr má vlaha yu ta ghǎṅa dǎ ṅa pla ghǎṅ, ka had yu ta dǎvutá mndu wu katsi, had sana skwi dza'a kataǎdifta tsaya wa.

⁴ Mamu ksa ṅuduf da mndu ta dǎvutá mndu, dagala zdǎku da tsi. Had mndu ta dǎvutá mndu ta draku wu, had mndu ta dǎvutá mndu ta ghǎrbaku wu, had ta gla ghǎṅ wa.

⁵ Had ta maga skwa hula wu, had ta tsagana wa. Had ta ǎasa ṅuduf wu, had ta zlanǎta dugun ma ṅudufani wa.

⁶ Had ta rfu ta ghǎṅa magatá ghwadǎka skwi wu, ta ghǎṅa magatá vǎrǎda skwi ta rfa tsi ta rfu.

⁷ Naw lu, ka'a nda inda skwi. Ta Lazglafta fatá ghǎṅani ma inda skwi. Nda fa ṅudufani ta payakwa inda skwi. Ta su'ay ta inda skwi.

⁸ Had dǎvutá mndu ta kdaghuta dekdek wa. Dza'a kdaghukǎ kla lwa Lazglafta, dza'a kdaghukǎ gwadǎ sanlaha ma gwadǎ, dza'a kdaghukǎ sǎnǎta skwi guli.

⁹ Ki'a nda ki'a skwi sǎnǎ mu, ki'a nda ki'a lwa Lazglafta mna a mu.

¹⁰ Ama baǎdu zlagapta tsa vǎrdani ya ná, dza'a kdaghukǎ tsaha kul kdǎku ya.

¹¹ Ma ga zwanǎa dǎ ná, ka zwanzwani ka yu ta gwadǎ, ka zwanzwani ka yu ta ndanu, ka zwanzwani ka yu ta magaku. Ma glata i'i, ka pghinǎta yu ta má zwanzwani.

¹² Ndanana ná, manda ngha vli ma dalagar zwǎtzwǎt ya ta ngha mu, ta kǎma

dazlay, mbǎṅ ya mbǎṅ ya dza'a nghanǎta mu. Ndanana ná, ki'aki'a sǎnǎta yu ta skwi, ta kǎma dazlay, dza'a nda sna yu ta inda skwi nekwnekw manda sǎnǎta Lazglafta ta i'i ya.

¹³ Ndanana ná, mamu skwiha hkǎn ta gǎvata: Mamu zlgǎhay nda ṅuduf, nda faftá ghǎṅ, nda dǎvu, ama ya ta hemanatá tsa skwiha ya ná, dǎvu ya.

14

Na dgay nda inda mndu, skwi ta vlǎ Sulkum

¹ Navawanǎa ka zba dǎvutá mndu, mamawa mbraku ya ta vlǎ Sulkum guli. Katkatani ta ghǎṅa kla lwa Lazglafta.

² Mndu ta mna gwadǎ nda sanlaha ma gwadǎha ná, ṅa mnduha a ta mna tsi wu, ṅa Lazglafta. Had mndu nda sna wu, kabga nda mbrakwa Sulkum ta mna tsi ta tsa difatá skwiha Lazglafta ya.

³ Mndu ya ta kla lwa Lazglafta ná, nda mnduha ta gwadǎ tsatsi, ka vlǎ mbraku ṅa tanǎ, ka ksa ṅuduf ṅa tanǎ, ka ṅla hǎṅ.

⁴ Mndu ta mna gwadǎ nda sanlaha ma gwadǎha ná, ṅla ghǎṅani ta ṅlǎ tsatsi, ama mndu ta kla lwa Lazglafta, Igliz ṅani ta ṅlay.

⁵ Ta kumay i'i ta gwadǎy kaghuni demdem ta sanlaha ma gwadǎha, ama malaghumala kumay dǎ ta klay ghuni ta lwa Lazglafta. Malaghumala mndu ta kla lwa Lazglafta ka mndu ta mna gwadǎ nda sanlaha ma

gwadaha, ka mantsa a tsi wu, ba mamu ka mndu ta mbəday dza'a kəl Igliz ka mutsaftá ŋlaku.

⁶ Zwanama da, ka sna a kuni ta skwi snaghunam yu, ka sna a kuni ka lwa Lazglafta klədaghunagha yu, ka sna a kuni ta skwi taghaghunaf yu wu, nu dza'a kataghunafta lagha da da kaghuni, ka mnay da ta gwada nda kaghuni nda sanlaha ma gwadaha, ka sna a kuni ta kligiŋta da ta difatá skwa Lazglafta na?

⁷ Ka gragra nzakwani nda hamata skwiha ta kəl lu ka skalu: Manda siŋlak nda htimbil. Ka sabə a lwani nda tvani ná, waka lu dza'a snaŋta kazlay: Mndərga ya skwi ya tsa vyagap lu, ka dzagap lu a tsi kə'a na?

⁸ Ka vya a mndu ta duli ŋa dza'a da vla vulu nda tvani ná, wa dza'a sli'afra na?

⁹ Manda tsaya kaghuni guli, ka nda sana gwada kul snaŋta lu ka kuni gwada katsi, waka lu dza'a snaŋta skwi ta mnə kuni na? Walaya gwada tsa gwadiŋ kuni.

¹⁰ Ta traku gwadaha kavghakavgha ma ghəŋa hadik, inda taŋ ná, mamu klatá ghəŋani.

¹¹ Ama, ka sna a yu ta tsa gwada ta gwadə lu ya wu katsi, ka matbay yu ma tsa mndu ta gwada tsa gwada ya, ka matbay tsa mndu ta gwada tsa gwada ya ma i'i guli.

¹² Kaghuni, ya ta mama mutsaftá mbraku ta vlə Sulkum kuni ya, ŋavawaŋa

ka zba mutsaftá ya dza'a malaghuta ŋlanafá Igliz.

¹³ Tsaya tama, mndu ya ta gwada nda sana gwada ná, ka maga tsi ta du'a da Lazglafta ŋa mutsanaftá mbrakwa mbədigŋta.

¹⁴ Ka ta magay yu ta du'a nda sanlaha ma gwadaha kul snaŋta lu katsi, ta magə ma sulkuma vgha da yu ma ghunislaka da a wa.

¹⁵ Kinawu ka yu dza'a magay tama? Dza'a magay yu ta du'a ma sulkuma vgha da, dza'a ndəbay yu nduk ma ghunislaka da guli. Dza'a fay yu ta laha ma sulkuma da, dza'a fay yu nduk ma sulkuma da guli.

¹⁶ Ka mantsa a tsi wu, ka ta rfay ka ta Lazglafta ma sulkuma gha kwenkwen, waka hamata mndu ta snay kul snaŋta tsa gwada ya, dza'a mna «amin» ta ghəŋa tsa rfu rfa ka ya, ka sna a tsi ta tsa skwi mna ka ya na?

¹⁷ Anj mndani rfanagharfa kagha ta Lazglafta kahwath-wata, ama ŋlanaf a ta tsa mndu ta snay ya wa.

¹⁸ Ta rfay yu ta Lazglafta, kabga mal i'i ta mna gwada nda sanlaha ma gwadaha ka kaghuni demdem.

¹⁹ Ama malaghumala dvafta da ta mnatá gwada hutaf ma ghunislaka da mataba Igliz ŋa ŋlanafá sanlaha, ka ya da mnata yu ta gwada dəmbu' ghwan nda sanlaha ma gwadaha kul snaŋta lu.

²⁰ Zwanama da, ma nza ndana ghuni manda ŋa

zwani. Ka tvə ghwadaka skwi tsi katsi, manda zwani kwitikkwitikw ka kuni nzata, ama ndana mndərha ka kuni ndanay.

²¹ Wya skwi nda vinda ma deftera Lazglafta:

«Nda ma mndəra sana mnduha ta gwada sana gwada, nda ya nda ma huta wa la mayəm dza'a gwadganata yu ta na mnduha na, tsaw kulam nda tsa snaŋta a həŋ ta gwada* da wu,» ka Mgham Lazglafta.

²² Mna gwada nda sanlaha ma gwadaha ná, ŋizla guma ya ŋa gwal kul zlgħafta, mantsa ya a da gwal zlgħay nda ŋuduf wa. Kla lwa Lazglafta ná, ŋizla zdaku ya ŋa gwal zlgħay nda ŋuduf, mantsa ya a da gwal kul zlgħafta wa.

²³ Ka lagha Iglizha ka tskavata demdem ka mna gwadaha, ta gwadə ya ta ŋani, ta gwadə ya ta ŋani, ka həŋ nda sanlaha ma gwada katsi, ka sli'afta hamata mnduha, ka gwal kul zlgħafta a tsi, ka lami da taba taŋ, had həŋ dza'a mnay kazlay: Nda ksa kuni da halaway kə'a ra?

²⁴ Ala ka lagha taŋ demdem ka kla lwa Lazglafta katsi, ka sli'afta mndu kul zlgħafta, ka hamata mndu a tsi ka lami da taba taŋ, had tsa gwada ya dza'a ksanta ŋa zbayni ta pla dmaku ra?

²⁵ Dza'a sabsa skwi ma ŋudufani ta daɓi ŋa zləmbatani zlumbruh ka tsəlɓu ta kəma Lazglafta

ŋa mnayni kazlay: Mataba ghuni Lazglafta kahwath-wata kə'a.

Gwada ta ghəŋa tska vgha ma guyata ghəŋ

²⁶ Zwanama da, nu ta raku ŋa magay tama? Ka ta tska vgha kuni, ta falaha sanlaha, ta tagha skwi ŋa mndu sanlaha, kligiŋtá difata skwa Lazglafta ŋa sanlaha, mna gwada nda sanlaha ma gwadaha ŋa sanlaha, mbədiginŋtá ŋa sanlaha, ŋa ŋlaku ká indani demdem.

²⁷ Ka mamu mndu ta mna gwadaha nda sanlaha ma gwadaha katsi, ma malaghumala həŋ ta mndu his ka hkən a tsi ta gwada, mnaha ya ta ŋani, mnaha ya ta ŋani ka həŋ da gwaday, mamu ka mndu ŋa mbəday katsi guli.

²⁸ Ka had mndu ŋa mbəday wu katsi, hafta tsa ya ta wani mataba Igliz, ka gwadayni maghəŋmaghəŋ nda ya ŋa Lazglafta.

²⁹ ŋa gwal ta kla lwa Lazglafta ya ná, his nda hkən ka mndu ŋa gwada. Psaptá tsa gwada ya ŋa sanlaha.

³⁰ Ka vlanvla Lazglafta ta sana mndu ta nzaku ta kligiŋtá difatá skwa Lazglafta katsi, nzaghuta tsa mndu taŋtaŋ ya tsərid.

³¹ Inda kaghuni, turtuktur-tuk ná, laviŋlava kuni ta kla lwa Lazglafta, ŋa tagħafta inda kaghuni ta skwi, ŋa mutsafta inda kaghuni ta mbraku.

* 14:21 Ngha ta Isaya 28:11-12.

32 Tsa gwal ta kla lwa Lazglafta ya ná, ma dzva taŋ tsa mbraku vlaŋ Lazglafta ta haŋ ya.

33 Nza a Lazglafta ka Lazglafta hwazlaɓaku wa, Lazglafta zdaku ya.

Manda va ya ta magə mi'aha ma Igliz nda ghuɓa ya,

34 Seftekw ka mi'a ghuni nzata ma tskatá vgha, kabga vlaŋ a lu ta tvi ta haŋ ŋa gwada wa. Nda hanatá ghəŋ ka haŋ nzata manda ya ta mnə deftera Lazglafta guli.

35 Ka mamu sana skwi ta kumə haŋ ta snaŋta katsi, daway taŋ da zə'alha taŋ mintgha taŋ. Ka skwa hula gwaday marakw ta gwada mataba Igliz†.

36 Da kaghuni saba gwada Lazglafta re, ari ŋa ghuni ndaghəŋa ghuni a vlaghunata lu katak na?

37 I'i ná, anabi yu, mamu Sulkuma Lazglafta ma i'i ka ka mndu katsi, dina ka snaŋtani kazlay: Nana skwi vindaghunaf yu na ná, Mgham Lazglafta ta mnata kə'a.

38 Ka sna a yu ta tsa skwi ya wu, ka mndu katsi, sna a Lazglafta ta tsatsi guli wa.

39 Mantsa ya tama zwanama, ŋavawa ŋa ka zba mbrakwa kla lwa Lazglafta. Mndu ta mna gwada nda sanlaha ma gwadaha ná, ma pyu kuni.

40 Manda ya ta raku ka kuni maga inda skwi, nda tvani katsi guli.

15

Sli'agapta Kristi ma mtaku

1 Zwanama da, ka havaghunak hava yu ta tsa Lfida Gwada mnaghuna yu, ka tsu'aftá kuni, ka ŋavatá kuni mida ya.

2 Tsa Lfida Gwada ya ta mbaghunafta, ka ŋanaŋa kuni manda va ya mnaghuna yu. Ka mantsa a tsi wu, ka bətbət tsa zlglafta zlglaft kuni ya.

3 Tsa ŋərma skwi tinlaghu yu ta taghaghunafta ya, tsaya zlglaft i'i kazlay: Mtumta Kristi ta ghəŋa dmakwa mu kə'a, manda ya mnə deftera Lazglafta.

4 Ka padamtá lu, ka sli'agaptá tsi nda hafu baɗu mahkən, manda ya mnə deftera Lazglafta.

5 Ka maranaŋtá tsi ta ghəŋani ta Kefas, tahula tsa ka maranaŋtá tsi ta ghəŋani ta gwal ghwanɓdə his.

6 Tahula tsa guli, ka maranaŋtá tsi ta ghəŋani ta zwanama ta malaghutá hutaf dərmaɓ ta fitik turtuk. Ta mal gwal ta ndiri ndanana mataba taŋ, rwavaghu rwa sanlaha.

7 Maranaŋmara guli ta ghəŋani ta Yakubu, maranaŋha ta inda gwal ghunay.

8 Tahula maranaŋtani ta ghəŋani ta tsaha ya demdem, ka maridinɓtá tsi ta ghəŋani ta i'i guli, i'i ta nzakway manda ɓazaku ma tsa fitik ya.

9 Manda va tsaya ná, i'i sagəŋ gudzekw mataba gwal

† 14:35 Ngha ta 1 La Kwareŋt 11:5.

ghunay. Ra a yu má ka hgay ka mnda ghunay wu, kabga ganapga yu tiri ta mnduha ta zlgħaftá Lazglafta.

¹⁰ Nda zǎakatahuda Lazglafta ná, nda nza yu manda va na nzakwa da na. Nza a tsa zǎakatahudani ŋa da ya ka skwi bətbət wa. Katək ná, mal i'i ta magatá slna ka hahəŋ demdem. Nziya nza tsi, i'i a ta magata wu, tsa zǎakatahuda Lazglafta ma i'i ya ta magata.

¹¹ Tsaya tama, dər má i'i tsi, dər má hahəŋ a tsi ná, tsaya skwi ta mnə ŋni, tsaya skwi zlgħaf kaghuni guli.

Dza'a sli'agamap sli'a Kristi ma mtaku

¹² Ka si ta mnay lu kazlay: Sli'agapsli'a Kristi kə'a ya ní, kabgawu ta kəl sanlaha mataba ghuni ka mnay kazlay: Had sli'agapta ma mtaku wu kə'a na?

¹³ Ka si had sli'agapta ma mtaku ya ná, ba va sli'agap a Kristi guli wa.

¹⁴ Ka si sli'agap a Kristi ya guli wu, ka bətbət na gwađa ta mnə ŋni na nda tsa tama, ba ka bətbət zlgħay nda ŋudufa kaghuni guli.

¹⁵ Ta tsakalawi kuni ta Lazglafta ka lu nda aŋni nda tsa mnay ŋni kazlay: Sli'aganapsli'a Lazglafta ta Kristi ma mtaku kə'a ya. Ka si had sli'agapta mnduha ma mtaku ya wu, walaŋ a ta sli'agapta nda tsaya wa.

¹⁶ Ka si walaŋta a gwal nda rwa ta sli'agapta wu katsi, ba sli'agap a Kristi nda tsa guli wa.

¹⁷ Ka si sli'agap a Kristi ya wu, ka bətbət tsa sləghafta zlgħaf kuni ya. Ta ma dmakwa ghuni kaghuni ha gita.

¹⁸ Ka mantsa ya tsi guli, gwal ta rwuta ma Kristi ná, nda zađa həŋ.

¹⁹ Ka ŋa na nzakwa amu ndanana kwenkwen fata mu ta ghəŋ ma Kristi katsi ná, nda nza mu ka gwal ta ksaku ka hidahida katakata mataba inda mnduha.

²⁰ Na ŋa kahwathwata ná, sli'agapsli'a Kristi mataba gwal nda rwa, tsatsi taŋtaŋa mndu ta sli'agapta. Tsaya ta maraŋta kazlay: Dza'a sli'agapsli'a gwal nda rwa guli kə'a.

²¹ Manda ya sagha mtaku nda ma mndu turtuk ya, manda tsaya guli ná, nda ma mndu turtuk sagha sli'agapta ma mtaku.

²² Ta mtay inda mndu ta mtaku, kabga sabə ma zivra Adamu həŋ. Manda tsaya guli ná, dza'a vramvra hafu da inda gwal ta ndi'aftá vgha nda Kristi.

²³ Nda fitikani nda fitikani ta magakwa tsa fitika sli'agapta ya. Kristi taŋtaŋani, ŋa sagha fitika ŋa gwal ta nzakway ka ŋa Kristi bađu sagha dza'a sagha tsi.

²⁴ Ŋa zaďanata Kristi ta mbrakwa inda ghwaďaka sulkumha nda mghamha taŋtani, nda ŋa inda gwal da-galadagala ma ghəŋa hadik. Tahula kdɪŋtani ta zaďanata, ŋa vranavatani ta ga mgham ta Lazglafta ta nzakway ka Da.

25 Nda nza tkwe' ka gay Kristi ta mgham ha ka sagha fitik dza'a kəl Lazglafta ka nanafá ghumahani ka skwa ta diŋlay səlani.

26 Ghuma dza'a lu zaɗanata ŋa dza ghəŋani ná, mtaku ya.

27 Wya ka lu vindafta ma deftera Lazglafta: «Dza'a niŋna Lazglafta ta inda skwi ka skwa ta diŋlay səlani*.» Tsa mnay mnə lu kazlay: Dza'a niŋna ta «inda skwi» ka skwa ta diŋlay səlani kə'a ya ná, nda tsala. Haɗ tsa mndu ta vlaŋtá mbraku ta ghəŋa inda skwi ya mida wa.

28 Tahula niŋta Lazglafta Da ta inda skwi ka skwa ta diŋlay səlani, hanaganata zwaŋ ta ghəŋ mista tsa mndu ta vlaŋtá tsa mbraku ta ghəŋa inda skwi ya, kada nzakwa Lazglafta Da ta ghəŋa inda skwi nekwnekw, nda mndu tani.

29 Ka mantsa a tsi wu, nu ta psə gwal ta magafá batem da mnaka gwal nda rwa na? Ka si walaŋta a gwal nda rwa ta sli'agapta ya wu katsi, ŋaw ta maga həŋ ta batem da mnaka taŋ na?

30 Ka sli'agapta a mnduha ma mtaku wu katsi ní, ŋaw ta dza'a aŋni tawa haɗak inda fitik?

31 Gita re mahtsim a na, mtaku ta kzla i'i. Kahwath-wata ta mnaghunata yu zwanama, ta ghərɓaku yu ta kaghuni ta ghəŋa slna maga mghama mu Yesu Kristi.

32 Ka tsa wudawudə yu nda nimtakha ma luwa Afisus ya,

ka nghanatá mnda səla tsi kwenkweŋ katsi ní, nahgani kataf tsi ta i'i na? Ka si haɗ sli'agapta ma mtaku wu katsi, manda va ya ta mnə sanlaha ná, «zamaza, samasa, ya wya dza'a rwurwa† mu mahtsim ya,» ka həŋ.

33 Dasuwa ka kuni, ma nanə kuni ta ghəŋa ghuni, ya «ksa nzaku nda ghwaɗaka mnduha ná, ta baɗzay ta mndu.»

34 Vraganaghawa vra ta ghəŋa ghuni manda ya ta raku. Ma walaŋ kuni ta maga dmaku, ya sna a sanlaha mataba ghuni ta Lazglafta wa. Aya hula ka i'i taɗa!

Kinawu ka gwal nda rwa dza'a sli'agapta?

35 «Ka waya ka skwi dza'a ɗaway sani ma mndu kazlay: Waka gwal ta rwuta dza'a sli'agapta na? Nda wani ma slu'uvgha dza'a sli'agapta həŋ na kə'a?»

36 Rghargha vgha na! Sna a ka kazlay: Haɗ skwi ta sləgadata ka ta ɗyafta ka ta rwa a tsi wu kə'a ra?

37 Skwi ta slgadata ka ná, kuzuŋani a wa, hyani ya, ɗər má hya tsi ɗər má sana hulfa a tsi.

38 Na vlaŋta Lazglafta manda ya ta kumay tsi ta kuzuŋ ŋa ɗər wati ma skwi sləgada ka. Kuzuŋ ya ta ksanavata ta vlaŋta tsi.

39 Inda skwi ta hafu ná, ndaghəŋani ndaghəŋani slu'u vgha taŋ: Ndagħəŋani slu'u vgha mndu, ndaghəŋani slu'u

* 15:27 Ngha ta Zabura 110:1. † 15:32 Ngha ta Isaya 22:13.

vgha skwiha fwaɗ fwaɗ sɛla mista taŋ. Ndaghəŋani ɲa zarakha, ndaghəŋani ɲa klip-ihə.

⁴⁰ Ndaghəŋani tsatsatá skwiha ta luwa, ndaghəŋani tsatsatá skwiha ta hadik. Ndaghəŋani wɗakwa skwiha ta luwa, ndaghəŋani wɗakwa skwiha ta hadik.

⁴¹ Ndaghəŋani wɗakwa fitik, ndaghəŋani wɗakwa tili. Ndaghəŋani wɗakwa tekwaɗa. Ta dgavadga wɗakwa sana tekwaɗa nda sani guli.

⁴² Manda va tsaya dza'a nzakwa tsi nda gwal dza'a sli'agapta ma mtaku guli. Slu'uvgha lamə lu da hadik ná, ɲa rwutani. Slu'uvgha dza'a sli'agapta ná rwavata a wa.

⁴³ Ka ghwaɗaka skwi vza-data lu da hadik, sli'agaptani ya ná, nda glaku tida. Nda raghwa ta vzadatá lu, ta sli'agaptá tsi ná, mbrumbra katakata.

⁴⁴ Ka slu'uvgha mnda sɛla nzakwani ta lamtá lu, ma sli'agaptani mbəɗanəfmbəɗa Sulkum ta vghani. Ka si mamu slu'uvgha mnda sɛla ya ná, mamu slu'uvgha ta vlə Sulkum ya guli.

⁴⁵ Manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta na: «Adamu taŋtaŋa mnda sɛla vuslanam Lazglafta ta hafu». Mahisa Adamu ta nzakway ka Kristi ya ná, ta luwa saha tsatsi, tsatsi ta vla hafu‡ ɲa mnduha.

⁴⁶ Tsa ka Sulkum ya a taŋtaŋani wu, tsa ka mnda

sɛla yeya, kada saha tsa ka Sulkum ya.

⁴⁷ Tsa taŋtaŋa mndu tsagap lu ma hadik ya ná, ɲa hadik tsa, sa ta luwa tsa ka mahis ya.

⁴⁸ Manda nzakwa tsaya ka hadik ya ná, ɲa hadik tsaha ya guli. Manda nzakwa tsaya ka ɲa luwa ya ná, ɲa luwa tsaha ya guli.

⁴⁹ Manda tsa klafta mu ta yakwa tsa ɲa hadik ya ná, manda va tsaya dza'a klafta mu ta yakwa tsa ta luwa ya guli.

⁵⁰ Zwanama ɗa, nana skwi ta mnə yu na ná, had' slu'uvgha nda us dza'a laviŋtá lami da ga Mgham Lazglafta wa. Had' ya ta rwuta dza'a za həga ya kul rwuta guli wa.

⁵¹ Wana yu dza'a maraghu-natá difatá skwi maridin Lazglafta. Demdem a mu dza'a rwuta wu, ama demdem mu dza'a mbəɗavafta.

⁵² Gi hadahada dza'a mbəɗavafta mu manda kulitsa iri vyar lu ta kɗavakta vyatá duli. Vyata lu ta tsa duli ya ná, gi sli'agapta gwal nda rwa tsa nda slu'uvgha ya kul rwavata, ta mbəɗavaftá amu guli.

⁵³ Manda va tsaya ná, nda nza tkwe' ka mbəɗapta na slu'uvgha mu ta rwaku na, nda ya kul rwavata, ɲa mbəɗaptá na ta mtaku na, nda ya kul mtavata.

⁵⁴ Tahula mbəɗapta lu ta na vgha ta rwaku na nda ya kul rwavata, mbəɗapha lu

ta na ta mtaku na nda ya kul mtavata ya, tsaya dzatá ghəŋa skwi nda vinda ma gwaɗa Lazglafta ta mnay kazlay: Ndunda lu ta mtaku, zaza lu ta ghwa tida kə'a ya.

55 «Wura! Ga zatá ghwa gha kay tama mtaku? Wura!

Ga gurma gha kay tama mtaku?»

56 Dmaku ná, gurma mtaku ya. Fatá zlahu ta vlanɗa mbraku ta dmaku.

57 Rfamarfa ta Lazglafta ta vlamatá za ghwa nda ma Mghama mu Yesu Kristi!

58 Mantsa tama zwanama da gwal ta ɗvu yu, dihavawa diha, ma gigɗava kuni, lawala ta kəma ta kəma nda slna Mgham Lazglafta, ya haɗ visa ghuni dza'a nzata ka mbalay da Mgham Lazglafta wa.

16

Tskaftá tseɗi ŋa zwanama ma Ursalima

1 Taghəŋa skwi ta ng-haghanaghatá tska skwi ŋa vlay ŋa mnduha Lazglafta ma luwa Ursalima ya, magawamaga kaghuni guli manda va ya mnanaf yu ta Igliz ta haɗika Galat.

2 Inda ɗemas, ka faghuta inda kaghuni ta tseɗi mint-gha ghuni taɓta skwi ya ta mutsafta kuni, da laghu lu kzla i'i kada ts kay.

3 Lagha ɗa dazlay ya, ŋa vivindafta ɗa ta ɗelewer ŋa ghunafta ɗa ta mnduha dza'a zabapta kaghuni ŋa kla tsa

skwi dza'a tskafta kuni ya da luwa Ursalima.

4 Ala ka nda nza tsi ŋa dza'a vərɗa i'i katək má, gway tan ŋa vgha tsa kawadaga nda i'i.

Skwi ta kumə Pwal ta magay

5 Dza'a labla yu ta haɗika Mekaduniya, hada dza'a sli'afɗa yu ka labə da ng-haghunaghata.

6 Kawaka skwi ná, dza'a hanavahana yu da kaghuni, ka dza'a zə hada a yu ta fwak, ŋa pghay ghuni ta i'i da inda vli ta dza'a yu.

7 Va a yu ta nghadaghata zekw da kaghuni dazlay wa. Ta kumay yu ta hanavata tsəbakw da kaghuni ta graftá yu, ka nda ɗvay Mgham Lazglafta tsi.

8 Ama dza'a nzata hadna yu ma luwa Afisus har ka sagha fitika Pentekwat*,

9 kabga gunihaguna Lazglafta ta watgha buwan ŋa magatá ŋərma slna, aŋ mndani nda ndəgha ghumaha ta lmu nda i'i.

10 Ka ɓhadaghaɓha Timute da kaghuni katsi, ka tsafaranafta kuni ta vgha yaha nzata nda zləŋ mataba ghuni, kabga ta magay ta slna Mgham Lazglafta manda ŋa ɗa.

11 Yaha ɗər wa da hərtətata, ka pghafta kuni nda zɗaku ka sagha tsi da i'i, kabga ta kzlaykzlay ŋni hadna nda zwanama.

12 Ya manda zwanama mu Apwalus ya ná,

§ 15:55 Ngha ta Isaya 25:8, Huseya 13:14.

* 16:8 Ngha ta Slna gwal ghunay 2:1.

ndəbanandəba yu ta dzvu katakata má ŋa laba taŋ nda zwanama da nghaghunaghata, ama ndanana a kumafta maya tsatsi ta labə wu, dza'a labla ma fitik ya da mutsafta tsi.

Vlatá hidaku nda ga zgu

¹³ Nzawanza hzleŋa, ka dihavata kuni ma zlg hay nda ŋuduf, yaha kuni da zləŋ, ka mbra kuni ta vgha.

¹⁴ Ma inda skwi ta magə kuni, ka maga kuni nda dʋutá mndu.

¹⁵ Zwanama da, nda sna kaghuni ta Stefanas nda gwal ga taŋ tani, hahəŋ taŋtaŋa gwal ta zlg haftá Yesu Kristi ta hadika Akaya, ka fata həŋ ta ghəŋa taŋ ŋa maganata slna ta mnduha Lazglafta. Tsaya ta kəl yu ka mnaghunata kazlay:

¹⁶ Snawasna ta gwada da mndərga tsa mnduha ya, nda ya da inda gwal ta maga mndərga tsa ŋani slna ya kə'a.

¹⁷ Ta rfu yu katakata nda sagha i Stefanas nda Fwartunatus nda Akaykus da nghadighata. Nghay da ta həŋ ná, manda skwi kaghuni demdem ya ka yu ta nghay,

¹⁸ kabga ləihaləa həŋ ta ŋudufa da nda ŋa ghuni tani. Mndərga tsahaya ma mnduha ná, dina vla glaku ŋa taŋ.

¹⁹ Ta ga zgu Igliz ta hadika Asiya ŋa ghuni. Ta ga zgu i Akilas nda Priskila nda Igliz ma həga ga taŋ tani ŋa ghuni

katakata, ma hga Mgham Yesu.

²⁰ Ta ga zgu inda zwanama ŋa ghuni.

Ka gaguvta kuni ta zgu hmətət mataba ghuni sani nda sani.

²¹ I'i Pwal ta vindaghunaftá na ga zgu na nda dzva da.

²² Inda mndu kul dʋa Mgham Yesu ná, ka nza tsi ka mndu nda ksi'a.

Maranata!† (Mghama ŋni ta sagha!)

²³ Ka nza zdakatahuda Mgham Yesu nda kaghuni.

²⁴ Dvudʋa yu ta kaghuni demdem nda ŋudufa da ma ndi'atá vgha mu nda Yesu Kristi.

† **16:22** Maranata: Manda mnay kazlay: Mghama ŋni ta sagha kə'a ya, nda gwada Grek.

Mahisa tsghatá Iwa Pwal ṅa 2 La Kwareṅt

Ga zgu

¹ Ii Pwal zbp Lazglafta ṅa nzaku ka mnda ghunay Yesu Kristi ta vindaghunaftá na delewer na. Kawadaga ṅni nda zwanama Timute. Ta ga zgu ṅni ṅa kaghuni Igliza Lazglafta ma luwa Kwareṅt, nda ya ṅa inda gwal zlg hay nda ṅuduf ta kuraghuta kwakwara hadika Akaya tani.

² Ka vlaghunavla Lazglafta nda Mghama mu Yesu Kristi ta zdakatahudani nda zdakwani.

Rfay Pwal ta Lazglafta

³ Rfamarfa ta Lazglafta Dani ma Mghama mu Yesu Kristi. Dagala tawa hidahida da tsa Lazglafta ya. Tsa Lazglafta ta gdata* ta l6a ṅuduf ṅa mu ya.

⁴ Tsatsi ta l6a ṅuduf ṅaṅni ma inda ghuya ḍaṅwa ṅni. Nda tsa l6a ṅuduf ta vlaghnata tsi ya, ta laviṅta aṅni ta l6anata ṅuduf ta sanlaha ta ghuya ḍaṅwa guli.

⁵ Manda va tsa ghuyta Kristi ta ḍaṅwa katakata ya ta ghuya aṅni guli. Lazglafta guli ná, ta l6aṅna l6a ta ṅuduf katakata nda ma Kristi.

⁶ Ka ta ghuyay aṅni ta ḍaṅwa katsi ná, ṅa l6aghunata ṅuduf, nda ya ṅa mbakwa

ghuni nzakwani. Ka si vlaghnavla Lazglafta ta l6a ṅuduf ta aṅni ná, nda nza ṅa l6aghunata ṅuduf ta kaghuni guli, dza'a kəl kuni ka mutsaftá mbrakwa su'a ghuya ḍaṅwa mndərga va tsa ṅa aṅni ta ghuyay ya

⁷ Grafgra aṅni kazlay: Nda diha kuni ta tva Lazglafta kə'a. Nda gwa mu ma ghuya ḍaṅwaha. Ka l6aghuna l6a Lazglafta ta ṅuduf manda ya ta l6aṅnata tsi ta ṅa aṅni ya guli.

⁸ Aṅi zwanama, va a aṅni ta kwalaghuni kul snaṅtá ghuya ḍaṅwa ghuyə ṅni katakata ta hadika Asiya wa. Fərtufərtə tsa ghuya ḍaṅwa ya ka malaghuta mbrakwa ṅni. Graf a aṅni kazlay: Si ta dza'a nzanza ṅni da hafu kə'a wa.†

⁹ Manda va tsaya ná, nda fa aṅni ṅa rwiṅta ka aṅni sizlay. Tsaw Lazglafta ta fata mantsa ṅa maraṅta kazlay: Ta mbrakwa ṅni a fafta ṅni ta ghəṅa ṅni wu kə'a. Ta Lazglafta ta sli'aganaptá mndu ma mtaku fafta ṅni ta ghəṅ.

¹⁰ Tsatsi ta klaptá aṅni ma mndərga tsa ghwadaka mtaku ya. Tsatsi dza'a klanapta mida guli. Ta tsatsi fatá ghəṅa ṅni ṅa klaptá aṅni dazlay guli.

¹¹ Ka kata kuni ta aṅni nda maga du'a. Ka nda ndəgha gwal ta maga du'a da Lazglafta ta ghəṅa aṅni katsi ná, dza'a nda ndəgha gwal dza'a rfu ta ghəṅani guli

* 1:3 Isaya 40:1 nda Zabura 94:19. † 1:8 Gray nda 1 La Kwareṅt 15:32.

tsu'afər Lazglafta ta tsa du'a taŋ ya.

Mbədapta Pwal ta vli si dza'a sli'i tsi

¹² Skwi ya ta vlaŋnata tsafara vgha ná, nzuvusnza ŋni ta nzaku dina nda inda mnduha ka ŋni ta daslay ma ghəŋa ŋni. Katkatani mataba nzaku ya nzuvus mu nda kaghuni. Nzunza ŋni ta tsa nzaku ya ndə'ets nda hanatá ghəŋ manda ya vlaŋna Lazglafta. Manda ya ta kumə difla slu'uvgha a nza ŋni ta tsa nzaku ya wu, ama Lazglafta ta kataŋnata nda zdakatahudani.

¹³⁻¹⁴ Skwi ta vindaghunafta aŋni ná, skwi ya ŋa dzaŋafta ghuni ŋa snaŋta ghuni ya. Ki'a nda ki'a yeya skwi snaŋ kuni ndanana mndani, ta graftá ŋni ná, dza'a nda sna kuni ta inda skwi dazlay. Skwa tsafarakwa ghuni aŋni, manda ya dza'a nzaku kaghuni ka skwa tsafarakwa aŋni bađu vragata dza'a vragata Mgham Yesu.

¹⁵ Grafgra yu mantša ya nzakwani kə'a, kəl yu ka kuma si lagha da kaghuni karaku, ŋa mutsaghunaftá zdaku his səla.

¹⁶ Nda da kaghuni má dza'a laba yu ta sli'i yu ka dza'a ta hadika Mekaduniya, má ŋa vragapta da nda da kaghuni guli ta sabə yu‡. Má ŋa katihata nda dza'a ta hadika Zudiya, sew labə a yu wa.

¹⁷ Mataba tsaya ná, sna a yu ta skwi ta ndanu yu wu ka kaghuni ra? Ari tsa

ndanə ndana yu ya ná, ndana slu'uvgha ya a ka kaghuni ta gray, ŋa mnay da kazlay: Aŋi, a' mantša a kay guli wu kə'a nda va tsa skwa turtuk ya na?

¹⁸ Manda va tsa nzakwa Lazglafta ka mndu tdukwa ya ná, manda va tsaya tsa gwada mnaghuna aŋni ya. Nza a tsa gwada mna ghuna aŋni ya ka «aŋi,» a' «mantša a kay guli wu» kə'a ta va tsa skwa turtuk ya wu,

¹⁹ kabga ma mnaghunata ŋni, i Silas nda Timute nda vərda i'i ta gwada ta Yesu Kristi Zwaŋa Lazglafta ná, mnay kazlay: Aŋi, a' mantša a kay guli wu kə'a ta va tsa skwa turtuk ya a mnə aŋni wa. Aŋi, ŋa tsatsi ta mnay inda fitik.

²⁰ Nda ma tsatsi ta mna Lazglafta ta «aŋi» nda inda skwi tamaf tsi ta imi ta sləməŋ. Tsaya ta kəl amu ka mnay nda ma Yesu Kristi kazlay: Mantša ya nzakwani kə'a, ŋa vlaŋtá glaku ta Lazglafta.

²¹ Tsatsi ta dihaŋnata nda kaghuni tani ma Yesu Kristi, tsatsi ta zabaptá amu,

²² ka tahamaftá tsi ta ŋizla ŋa maraŋtá kazlay: Nani amu kə'a. Tsaya ta nzakway ka Sulkum nda ghuə famam tsi ma ŋudufa mu ŋa gramaftá skwiha dinađina dza'a tsi magay ŋa mu dazlay.

²³ Takma Lazglafta ta mnaghunata yu. Yaha yu da gurdaghunaftá ŋudufa ghuni ka yu kwal yu kul vrəgladapta da luwa

‡ 1:16 Ngha ta Slna gwal ghunay 19:21.

Kwareŋt.

²⁴ Kumay ŋni ta faghu-naghatá zɔmbak ta ghəŋa zlg̃hay nda ŋudufa ghuni a wu, ta maga slna mu ka skwa turtuk, ŋa zdavafta ŋudufa ghuni, kabga nda diha kuni ma zlg̃hay nda ŋuduf.

2

¹ Skwi kura yu ná, had yu dza'a vrəgladapta da kaghuni, da gurdəglaghunaftá yu ta ŋudufa ghuni wa.

² Ka gurdaghunafgurda yu ta ŋudufa ghuni ya ní, wa dza'a zdififtá ŋuduf ta i'i tama, tsa kaghuni má dza'a ŋraghunafta yu ta ŋuduf ya a wu ra?

³ Skwi kəl yu ka vindaghu-naftá tsa delewer ya ná, va a yu ta laba da slanaghatá mnduha má dza'a zdififtá ŋuduf mazlay ná, ŋa ŋeridiftá ŋuduf wa. Grafgra yu kazlay: Ka ta rfu yu ná, dza'a rfu inda kaghuni guli kə'a.

⁴ Ta vində yu ta tsa delewer ya ŋa ghuni ná, nda ghuya ghəŋa da, gurdə gurda ŋudufa da katakata, ima taw ta ira da. Ŋa ŋraghunaftá ŋudufa ghuni a vindaghunafta yu wa. Dina ka snaŋta ghuni ta dva kaghuni ya dvaf yu kahwathwata.

Plinista Pwal ta dmakwa mndu ya ta razanafta

⁵ Ŋranafta mndu ta ŋuduf ta mnduha ná, i'i a ŋridif tsi wu, kaghuni demdem ya, dər má kaghuni demdem a tsi. Tsaw va a yu ta fərtiŋtá gwada ta ghəŋani wa.

⁶ Tsa dvanaghata dvanagha ndəghata sanlaha mataba ghuni ta tsa mndu ya ná, prək tsaya.

⁷ Ndanana, pliniswapla ta dmakwani, ka vla kuni ta mbraku ŋani, yaha ŋudufani da ŋruta ka malaghutá mbrakwani.

⁸ Wyawa dzvu maranaŋwamara ta dvu kahwathwata.

⁹ Ŋa dzəgha kaghuni vindaghunafta yu ta na delewer na guli, kabga ta kumay yu ta snaŋta, ka ta snərsna a kuni ta inda skwi ta mnaghunata yu.

¹⁰ Ka plinispla kuni ta dmakwa mndu ná, i'i guli ná, plinispla yu. Dəmakwa mndu ya plinis yu, ka si mamu dmaku ŋa play ná, plinispla yu kabga kaghuni, nda nga Kristi guli,

¹¹ kada kwala halaway zata ghwa ta amu, kabga nda sna amu dīnadīna ta hidakwani.

Nzakwa Pwal ma luwa Truwas

¹² Sli'afslī'a yu ka laghwi da luwa Truwas da mna Lfida Gwada ta ghəŋa Yesu Kristi. Manda ɔhadaghata da, kə'a ka yu ná, məd tadipta Mgham Yesu ta tvi dīnadīna ŋa mna gwada hada.

¹³ Nziya nza tsi, tsə'amma ghəŋa da, kabga slanagha a yu ta zwanama da Titus hada wu, kəl yu ka mnay ka nzata kuni dughwana kə'a nda həŋ, ka sli'afta ka zlanťá gwal ma luwa Truwas ka laghu yu ta hadika Mekaduniya.

Zatá ghwa Yesu Kristi

14 Rfu da Lazglafta! Tsatsi ta vlarjnatá za ghwa inda fitik ma Kristi. Klafkla ta aņni ęa mnanjtá Kristi ma inda vli. Nda nza aņni manda urdi zđa vęrtiktika ta pusata lu.

15 Manda va tsaya, nda nza aņni manda urdi zđa vęrtikatani klaf Kristi ka vlarjtá Lazglafta. Tsa urdi ya ná, nda nza ka ęa gwal ta mutsa mbaku, nda gwal ta zadįntá ghęęa tanj tani.

16 Ka ęa gwal ta mutsa mbaku ná, zđa tsa vęrtikatani ya, ta vlarjvla Lazglafta ta hafu ta hęj. Ka ęa gwal ta zadįntá ghęęa tanj guli ná, zđa a tsa vęrtikatani ya wu, ta klanakkla ta mtaku ta hęj. Wa ya præk ka magaftá tsa slna ya tama?

17 Aņni ná, nza a aņni manda hamata sanlaha ta za huđa tanj ta gwada Lazglafta wa. Lazglafta ta ghunaftá aņni, kahwathwata ta mnę aņni ma Kristi ta kęma Lazglafta.

3

Gwal maga slna ma lfida dzratawi

1 Ta dza'a zlrę nda zlra ęni ta ghuba ghęęa ęni ra? Delewer a lagna maranjt a ghęęa ęni da kaghuni ta zbę ęni re, ari mamu a delewer ta zbę ęni da kaghuni ęa mara ghęęa ęni manda ya ta magę sanlaha na?

2 Vęrđa kaghuni tsa delewer maranjtá ghęęa ęni ya vindam Kristi ma ęudufa

ęni, snaņ lu, ta dzanę inda mnduha.

3 Manda va tsaya nzakwani, kaghuni tsa delewer vindam Kristi ka tsghafta nda ma dzva ęni ya. Nda ima vindi a vindafta tsi wu, nda Sulkuma Lazglafta nda hafu mida vindafta tsi. Ta klam* a vindafta tsi guli wu, ma ęudufa mnda sęla vindamta tsi.

4 Kęl ęni ka mnay kazlay: Vindata delewera Kristi kuni kę'a ná, kabga Yesu Kristi ta gramafta mantsa ya nzakwani kę'a ta kęma Lazglafta.

5 Nda sna aņni kazlay: Slaghu a aņni ka ghęęa ęni ka maga tsa slna ya wu kę'a. Lazglafta ta vlarjnatá mbrakwa magay.

6 Tsatsi ta vlarjnatá mbrakwa nzaku ka gwal maganatá slna ęa mnay ęa mnduha ta Lfida dzratawi dzraf tsi. Tsa lfida dzratawi ya ná, sladaf a ta zlahu vindaf lu ghalya ya wa. Ta Sulkum nda ghuđa sladafta tsi. Tsa vindata zlahu ghalya ya ná, ta hla mnduha da mtaku. Sulkum nda ghuđa ya ná, ta hla mnduha da hafu.

7 Ghalya, ta klam vindafta lu ta tsa zlahu ya, ka magę Musa ta slna tsa zlahu ta kla mndu da mtaku ya. Kulam nda tsaya ná, ta vlarjvla tsa slna ya ta glaku. Lavinj a la Isra'ila ta nghu† da kumani wu, kabga ta wuđaku kumani katakata. Tsaw, ęa nzđavata a tsa wuđakwani ya wa.

* 3:3 Ngha ta Sabi 24:12. Ngha ta Irmiya 31:33, nda Izekiyel 11:19, 36:26-27.

† 3:7 Ngha ta Sabi 34:29-35.

⁸ Had' slna Sulkum nda ghuḅa dza'a malaghutá glaku ka tsaya tama rki?

⁹ Ka si tsa slna zlahu ta hla mnduha da mtaku ya, mamu glakwani ya ní, tsa slna Sulkum ta nanaftá mndu tđukwa ya guli, malaghumala ḅani glaku piyw!

¹⁰ Tsaya tama ná, da na glaku ta malaghuta piyw ndanana ná, had' tsa glaku ghalya ya ta mnaku wa.

¹¹ Ka si tsa dza'a kwal kul nzdavata ya mamu glakwani ya, malaghumala ḅa na dza'a nzaku ḅa kđekedzeḅ na tama.

¹² Had' sana skwi dza'a ḅni đifay ma tsa gwadaha ya wu, kabga nda sna aḅni kazlay: Manda tsaya nzakwa tsa skwiha ya kə'a.

¹³ Manda Musa ta bukwanaghutá kuma nda lgut yaha la Isra'ila nghanťa htakwa tsa glaku ya ma kumani ya a aḅni wa.

¹⁴ Tunťunťwa ghəḅa la Isra'ila. Ha gita, laviḅ a həḅ ta snaḅta tsa kahwathwata ya ta dzaḅə həḅ ta tsa dzratawi ḅa ghalya ya wa. Ta klin a lu ta tsa lgut ya wu kabga laviḅ a lu wu, ba mndu nda ndi'atá vghani nda Kristi kweḅkweḅ.

¹⁵ Kulam gita, ta dzaḅə həḅ ta tsa zlahu Musa ya ná, manda skwi bukwanaf tsa lgut ya ta ḅuduf ta həḅ ya həḅ.

¹⁶ Ama manda skwi ya nda vinda: «Inda mbəđaghuta mndu ta vgha tvə Mgham Yesu ya ná, dəđaghuta tsa lgut‡ ya.»

¹⁷ Mgham Yesu ná, Sulkum

ya. Ma vəl hada Sulkuma Mgham Yesu guli ná, nda pla vgha mnduha.

¹⁸ Amu demdem, bukwa a kuma mu wa. Manda dalagar ya ta wudakwa glakwa Mgham Yesu ta amu. Mgham Yesu ta nzakway ka Sulkum ya ta mbəđanafta ka nanafta manda va tsatsi, ka kla amu ta kəma ta kəma ma tsa glakwani ta malaghuta ya.

4

Ghuyama đanťwa kawadaga nda Kristi

¹ Lazglafta ta faḅnamťa tsa slna ya ma zdakwani, tsaya ta kwal ḅni kul rwa malandugu.

² Had' ta ḅana vgha nda ghwadaka skwiha ta magə lu ma đifa ma đifa, ta pgha hula ḅa mndu wa. Nana a aḅni ta mndu wu, had' aḅni ta mbəđanaftá gwada Lazglafta wa. Katək ná, kahwathwatani ḅa aḅni ta mnigiḅta baḅluwa. Mantsa ya dza'a kəl inda mndu ka đasla kahwathwata ḅni ma ḅudufani ta kəma Lazglafta.

³ Ka nda đifa na Lfida Gwada ta mnə ḅni na katsi ná, da gwal ta zadinťa ghəḅa taḅ nzakwa tsi nda đifa.

⁴ Sna a həḅ ta na Lfida Gwada ta mnə aḅni na wu, kabga hanafha Lazglafta na ghəḅa hadik na ta ḅudufa taḅ, ḅa kwala taḅ kul nghanťa tsa tsuwadək ta tsuwadaka həḅ, ta sabi ma Lfida Gwada ta ghəḅa glakwa Yesu Kristi ya. Tsa Yesu Kristi ya ná, ka guram nda Lazglafta.

⁵ Ta mnə aņni ta tsa Lfida Gwada ya ná, gwada ta ghəņa aņni a ta mnə ņni wa. Gwada ta Kristi ta nzakway ka Mgham ņa aņni ta mnay. Aņni, gwal ksaghunata slna aņni, kabga nzakwa ņni mista Yesu.

⁶ Ka Lazglafta mnata ma fitika zlaganaptani ta ghəņa hadik na: «Ka tsuwadaka tsuwadak ta vli ma grusl*,» ka'a. Va tsa Lazglafta ya ta tsuwadakanafatá vli ma ņudufa ņni ņa tsuwadaka mnduha, ņa snaņta taņ ta glakwa Lazglafta nda ma kuma Yesu Kristi.

⁷ Bəzleghwa tsaf lu nda rbiisl aņni, ta kla tsa ņərma skwa gadghəl ya. Kəl tsi ka nzakway mantša ya ná, Lazglafta ta mbranaghata maga inda skwi, aņni a wa.

⁸ Dagala daņwa ta ghuyaņnapta lu, kulam nda tsaya, kdaņna a wa. Dəgaņha ņni ta ghəņ badu masani, ta hla a ghəņa ņni tida wa.

⁹ Gaņnapha lu ta iri, ta zlaņna a Lazglafta wa. ņuņnusha lu ta ima zgi, ta klap a lu ta hafu ma aņni wa.

¹⁰ Ta wa hđak ņni inda fitik manda va tsa maganata Yesu ya, kada maravata nzakwa Yesu guli ma vgha ņni.

¹¹ Ma inda ņa aņni ma nzaku ná, ta wa hđak ņni ta ghəņa gwada ta Yesu, kada maravata nzakwa Yesu ma na ņaņni ma slu'uvgha ta mtaku na.

¹² Mantša ya ná, nzaku ta wa hđak ņa aņni, nzakwa

ghuni nda hafu ņa kaghuni.

¹³ Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na: «Zlghafzlgħa yu ta gwada ta ghəņa Lazglafta kəl yu ka gwaday†.» Aņni guli na, zlghafzlgħa aņni ta Lazglafta manda va tsaya, ta kəl aņni guli ka mna gwadani.

¹⁴ Nda sna aņni kazlay: Sli'aganapsli'a Lazglafta ta Mgham Yesu ma mtaku kə'a. Tsatsi guli dza'a sli'aganapta ma mtaku, kabga nda ndi'a vgha ņni nda Yesu. ņa hľadamaghatani demdem ta kəmani.

¹⁵ Inda tsa skwiha ta magaku ya ná, ņa kata kaghuni nzakwani, ņa sga sli'adamta mnduha mutsaftá zdakatahuda Lazglafta. Mantša tama, dza'a nda ndəgha mnduha ņa rfa Lazglafta nda ya ņa zləzlvay guli.

Faftá ghəņ yeya skwi ma ghəņa mu

¹⁶ Tsaya ta kwal malandugwa ņni rwavata. Dər má ta htaku nda hta vgha mu ma ki'a ma ki'a mndani ná, ta lfidaku nda lfida vgha mu inda fitik ma Sulkum.

¹⁷ Skwi ta kumə yu ta mnay ná, ki'a yeya na ghuya daņwa ta ghuyə mu ndanana ka tsa glaku dagala ņa kđekedzeņ ta payamata tsa ghuya daņwa ya ta tvi ņa mutsay ya.

¹⁸ Fafta skwi kul nghanťa iri amu ta ghəņ, ta skwi ya nghanť iri a wu. Skwi ya ta nghə iri ná, had ta gdavata wu, skwi kul nghanťa iri yeya ta gdavata ņa kđekedzeņ.

* 4:6 Zlrafta 1:3. † 4:13 Ngha ta Zabura 116:10.

5

¹ Nda sna mu kazlay: Ka zliņzla lu ta na dumbi ta nzaku mu mida na katsi ná, dza'a bamaf ba Lazglafta ta sana hēga ta luwa kē'a. Ta ghēņa vgha mu dza'a vlamata Lazglafta ņa kdekedzeņ ta luwa ya ta gwada yu ta tsa gwada ya.

² Ta na ghēņa hadik ná, ta ksamata ka mamay katakata na tsa hēga mu ta luwa, ka vgha mu dza'a nzakway ka lfid ya. Ta gama ta ņada ghēņ nda taw nda taw. Ta dēr má sudīdīva Lazglafta 6a, ka mu ta mnay.

³ Ka sudāvamasudā lu katsi ná, had' sulkuma vgha mu dza'a nzaku manda skwi ka fērdi' u wa.

⁴ Ka tata nzaku mu ma na dumbi mida mu ta na ghēņa hadik na katsi ná, tata ņada ghēņ mu manda skwi famagha lu ta skwa ndāgaku. Kumay mu ta dgamata nda na vgha mu ta ghēņa hadik na a wu, ama ka sudāvamata lu nda tsa ta luwa ya, ka bukwanma tsa nda hafu ņa kdekedzeņ ya ta tsa ta mtaku ya.

⁵ Lazglafta kaghēņani ta payaftā amu ņa mbēdamaf ta mantša ya. Vlamavla ta Sulkumani guli ņa gramaf tā skwiha dza'a tsi magay ta kēma.

⁶ Tsaya tama, ta kēl mu ka nzata nda fata ghēņ inda fitik. Aņ mndani nda sna mu kazlay: Ka ta ma na vgha mu ta na ghēņa hadik na mu katsi ná, ta di' iņ mu nda hēga mu ya da Mgham Yesu kē'a.

⁷ Ta ngha a mu nda iri karaku wa, nzakwa zlgħay nda ņuduf ta nzē mu.

⁸ Manda va tsaya ná, nda fa ghēņa mu dar. Ta kumay mu ta sli'apta ma na slu'uvgha na ka nzata kawadaga nda Mgham Yesu.

⁹ Dēr má tata ghēņa hadik mu, dēr má ta luwa a mu ná, zdēganata mu skwi kumaf maya amu.

¹⁰ Inda amu demdem ná, dza'a laghala mu ta kēma Kristi ņa tsamaghatā guma, ņa zlgħay inda mndu ta nisēla slnani ya maga tsi ma nzakwani ta ghēņa hadik. Ka dīna slnani maga tsi, dza'a zlgħay ta nisēlani, ka dīna a slnani maga tsi wu dza'a zlgħay ta nisēlani guli.

Nda ma Kristi slērbapta Lazglafta ta zughu nda amu

¹¹ Ya wya nda sna amu ta skwi ta hgē lu ka zlēņa Mgham Yesu ya, tsaya ta kēl aņni ka ņavata ka kasaktā ghēņa mnduha. Nda sna Lazglafta ta aņni dar, ta grafta aņni guli ná, nda sna kaghuni ma ņudufa ghuni ta aņni.

¹² Ghubargēltā ghēņa ņni a ņa aņni ta ghubargēlta da kaghuni wa. Maraghunatā tvi dza'a kēl kuni ka ghuba aņni ņa aņni ta maraghunata, ņa snan ta ghuni ta hanaf tawi ta gwal ghubaku nda skwa wa iri, ka zlan ta ya ma ņuduf.

¹³ Rgha hēņ ka kaghuni mantša ta mnē sanlaha ya ra? Dēr má mantša tsi, ņa vla glaku ņa Lazglafta nzakwani.

Ka mantsa a tsi katək wu má, ɲa kata kaghuni nzakwani.

¹⁴ Inda skwi ta magə aɲni ná, ta magay aɲni kabga nda sna aɲni ta dɔu ya dɔu Kristi ta aɲni. Tsaya ta tiɲwa aɲni guli ta kəma ta kəma. Grafgra aɲni guli kazlay: Mtumta Kristi ta ghəɲa inda mndu kə'a. Inda mndu guli mtumta kawadaga nda tsatsi.

¹⁵ Mtumta ta ghəɲa inda mndu, kabga yaha gwal ta nda hafu da nzaku gaghəɲgaghəɲa taɲ, ɲa nzay taɲ ta nzaku ya ta zɔɔaganata. Ka ɲa taɲ mtuta tsi, ka sli'aganaptá Lazglafta.

¹⁶ Ndanana tama ná, nghəgla a amu ta mndu manda hamata mnda sɛla wa. Dər má manda hamata mnda sɛla si ta ngha mu ta Kristi mndani ná, ndanana tama, nghəgla a amu manda tsaya wá.

¹⁷ Tsaya tama, ka si nda ndi'a vgha mndu nda Kristi katsi, nda nza ka lfida mndu. Lula tva nzaku ya si ta nzaku tsi ghalya, mbəɔavafmbəɔda ka lfidani.

¹⁸ Inda tsahaya ná, Lazglafta ta magata. Ka ghu-nagatá tsi ta Kristi mtuta ɲa slərɔaptá zughu mataba mu nda tsatsi. Ka vlaɲnatá tsi ta slna dza'a mnanatá mnduha ɲa sagha taɲ slərɔaptá zughu mataba taɲ nda tsatsi.

¹⁹ Skwi ta mnə aɲni ná, Lazglafta ta magatá slnani nda ma Kristi ɲa slərɔaptá zughu matabani nda inda mndu. Nəvɔgla a ta dmakwa mnduha wa. Kəl tsi ka

ghunaftá aɲni ɲa dza'a mnay ɲa mnduha kazlay: Ta kumay yu ta slərɔapta ɔa ta zughu nda həɲ kə'a.

²⁰ Kristi ta ghunaftá aɲni ɲa kla lwa gwadani. Lazglafta kaghəɲani ta haga mnduha nda ma wa ɲni. Ma hga Kristi, ta ndəba dzvu yu ɲni ɲa ghuni, slərɔapwa slərɔa ta zughu nda Lazglafta.

²¹ Walaɲ a Yesu Kristi ta gatá dmaku wu, ka nanaftá Lazglafta ka dmaku ta ghəɲa gwadata amu, ɲa nzakwa mu ma ndi'atá vgha mu nda tsi, ka gwal tɔɔukwa ta wa irani.

6

¹ Ndanana ná, ta ksa slna aɲni nda Lazglafta. Kdəkɔwkdək ta ndəba dzvu ɲni ɲa ghuni, ma ganava kuni ta masfa ta zɔakatahuda Lazglafta ya zlghaf kuni.

² Ka Lazglafta nda mnduhani na:

«Ma fitikani snaghata yu ta tawa gha.

Ma fitik ɲa mbaghafta, kataghakata yu*,»
ka'a.

Wana tsa fitik ya tama ndanana, wana tsa fitika mbaku ya tama guli ndanana.

³ Va a ɲni ta ksafra mndu ta aɲni nda dmaku ma slna ta magə ɲni wu, tsaya ta kəl ɲni ka ɲavata ka maga skwi ɲa kwal kul zləmbiɲtá mndu.

⁴ Katək ná, ta maray ɲni ta nzakwa ɲni ka gwal maganatá slna ta Lazglafta ma inda skwi ta magə ɲni. Dər

* 6:2 Isaya 49:8.

ta gay lu ta iri ŋaŋni, dər ta ghuyay lu ta daŋwa ŋaŋni, dər ta gigray lu ta aŋni, ta ksay ŋni ta ŋuduf mida.

⁵ Ta dƣay lu ta aŋni, ta pghay lu ta aŋni da gamak, ta sli'anafslī'a lu ta zlərdawi ka gi dza aŋni, ta ghuyay ŋni ta daŋwa ta maga slna, haď ŋni ta faftá hani ta iri baďu ma sani wu, haď ŋni ta daŋtá skwa zay guli wa.

⁶ Ta maray ŋni ta nzakwa ŋni ka gwal kul haď sana skwi ŋa tsanavata, ka gwal nda sna ta skwa Lazglafta, ka gwal ksa ŋuduf, ka gwal maga zďaku, ka gwal nda Sulkum nda ghuďa ma həŋ, ka gwal ta dƣutá mndu nda ŋuduf tur-tuk.

⁷ Ka gwal ta mna vərďa gwada, ka gwal nda mbakwa Lazglafta ma həŋ. Huzla vula ŋni ma zlaďa nda zeghwi ná, tsaya kahwathwata.

⁸ Vlaŋnatá glaku ŋa san-laha, hərtətátá aŋni ŋa san-laha. Zləzləva aŋni ŋa san-laha, raza aŋni ŋa san-laha. Ka gwal tsakalawi ta fata mnduha ta aŋni, tsaw kahwathwata ŋa aŋni ta mnay.

⁹ Manda gwal kul sŋaŋtá lu ta həŋ ka lu ta ngha aŋni, tsaw va nda sna lu ta aŋni dīnadīna. Mbli a yaha ya ra, ka lu ta ngha aŋni, tsaw ta ndiri aŋni dīnadīna. Gaŋnapha lu tiri, klap a lu nda kla ta hafu ma aŋni wa.

¹⁰ Ma skwi má ŋa 6asay ŋni ta ŋuduf ya ná, rfu ŋa aŋni ta rfay. Ka pďu həŋ, ka lu nda aŋni, tsaw nda ndəgha mnduha ta nanaftá aŋni ka

gadghəl. Mamu skwa taŋ ra, ka lu nda aŋni, tsaw ŋa ŋni inda skwi demdem.

¹¹ Kaghuni gwal ma Kwareŋt, haď sana skwi dīfaghuna aŋni wa, dƣudƣa aŋni ta kaghuni katakata.

¹² Aŋni a ta kwal kul dƣaftá kaghuni wu, kaghuni ta tsuk-waghutá vgha ghuni tavata aŋni.

¹³ Manda gwada da ŋa zwaŋani ya gwada yu ta na gwada na ŋa ghuni, maraŋnawamara ta dƣafta kaghuni ta aŋni ma ŋudufa ghuni guli.

Haď skwi ta guyanaftá tsuwadək nda gurusl wa

¹⁴ Ma guyə kuni ta ghəŋ kawadaga nda gwal kul zlgħaftá Lazglafta. Nu ta guyanafta mndu tďukwa nda mndu ta maga ghwadaka skwi na? Nu ta guyanaftá tsuwadək nda gursl na?

¹⁵ Ta ghəŋa wu dza'a dzrafta i Kristi nda Halaway na? Nu ta guyanaftá mnda zlgħay nda ŋuduf nda mndu kul zlgħafta na?

¹⁶ Nu ta guyanaftá həga Lazglafta nda həga skwa wuyay na? Amu ná, həga Lazglafta nda hafu amu, manda ya mna tsi kazlay:

Mataba taŋ dza'a nzamta yu
ka wawaku kawadaga
nda həŋ.

Ka Lazglafta taŋ ta dza'a nzata yu, ka mnduha da hahəŋ guli kə'a.

¹⁷ Tsaya kəl Lazglafta ka mnay ŋa mnduhani kazlay:

Sli'apwa sli'a mataba taŋ, ka
dgaghuta kuni ta vgha
nda hən,

ma ksaŋ kuni ta skwi kul
raku,

tsaya dza'a kəl yu ka dzrafta
nda kaghuni.

18 Dza'a nzakway yu ka Da
ghuni, ŋa nzakwa
kaghuni ka zwana da
nda kwagha da† guli,
ka Mgham Lazglafta nda
mbra kə'a ya.

7

1 Zwanama da, ya mantša
ya ka lu tamaftá imi ta sləmən
ya ná, sudapma ghəŋa mu ma
skwi dza'a ŋrintá vgha mu
nda ŋudufa mu. Ka kdanakta
mu ta nzakwa mu hezle' ma
zləŋa Lazglafta.

Rfay Pwal ta rfu

2 Gunəŋnawa guna ta
ŋudufa ghuni. Had ya
mataba ghuni magana ŋni ta
ghwadaka skwi wu, had ya
hlaghu ŋni ta səlani wu, had
ya tsaghu ŋni guli wa.

3 Tsaghunaghatá guma a
ta tsaghunaghata ŋni wa.
Manda va tsa mnə ŋni ya ná,
dʋudʋa aŋni ta kaghuni. Dər
má ŋa mtuta tsi, dər má ŋa
nzaku nda hafu a tsi ná, had
skwi dza'a dgamata wa.

4 Had yu nda mahulhula
ndanu ta ghəŋa kaghuni wa.
Ta ghərɓaku yu ta kaghuni.
Dər má ghuyghuya yu ta
daŋwa ná, nda ləa ŋudufa da,
ta rfu yu.

5 Dər ma fitika ɓhadaghata
ŋni da luwa Mekaduniya ná,
had vgha mbi'aŋni wa. Ghuya
daŋwa dər ndiga ndiga yeya ta
slaŋnaghata. Gruŋnus gra mn-
duha, ta zləŋ ŋni ma ŋuduf.

6 Mbaɗa Lazglafta ya ta
ləa ŋudufa gwal nda kəa
ka ləaŋnatá ŋudufa ŋni ma
ɓhadaghata Titus.

7 Tsa ɓhakta Titus yeya a
ta ləaŋnatá ŋudufa ŋni wu,
mnaŋnamna guli ká kuni
ləanata ŋudufani. Rusaŋnaf
rusa ká kuni ta kuma
nghəgləŋtá i'i, ká kuni ta haga
madər, ká kuni ta lmiha ta
lmu kəl yu ka va rfu katakata.

8 Nda sna yu kazlay: Nda
gurda ŋudufa ghuni ta ghəŋa
tsa delewer vindaghunaf
yu ya kə'a mndani, haga
a yu ta madər ta ghəŋani
wa*. Aŋ mndani, hagaŋhaga
yu ta madər ma fitik rets,
nghadapər yu ta gurdatá
ŋudufa ghuni ta ghəŋa tsa
delewer ya.

9 Ndanana ná, ta rfu yu
ta ghəŋa tsa delewer vin-
daghunaf yu ya. Taghəŋa
vəl gurdaghunaftá ŋuduf a
ta rfa yu ta rfu wa. Ta rfu
yu, kabga tsa gurdatá ŋudufa
ghuni ya ta klaghunaktá
mbədanaftá ŋudufa ghuni
ka paya tva ghuni. Har tsa
gurdatá ŋudufa ghuni ya ma
ghəŋa Lazglafta. Tsaya tama,
had sana dmaku magaghuna
ŋni dekdek wa.

10 Gurdatá ŋuduf manda
ya ta kumə Lazglafta ná, ta

† 6:18 Ngha ta Zlahu 26:12, nda Izekiyel 37:27, Isaya 52:11, Irmiya 31:9 nda
Izekiyel 20:34, 2 Samuyel 7:14, Isaya 43:6 nda Huseya 2:1. * 7:8 Ngha ta 2 La
Kwareŋt 2:3.

mbədanafmbəda ta ɲuduf ɲa mbafta, ɲa kwala lu kul haga madər. Gurdatá ɲuduf manda ɲa gwal ma ghəɲa hadik ná, mtaku ta klakta tsi.

¹¹ Nghawangha ta skwi klaghunak tsa gurdatá ɲuduf manda ya ta zdəganatá Lazglafta ya 6a, nghawangha ká kuni ta ɲavata ka payanata nzaku, ka tsalaptá ghəɲa ghuni mida kə'a ta husaghunata, ká kuni ta zləɲay, ká kuni ta mama nghanjá i'i, ká kuni ta kuma maga skwi ta zdəganatá Lazglafta, ká kuni ta fata ghəɲa ghuni ka zlaha mnda dmaku. Ma maga inda tsa skwiha ya maranɲa kuni kazlay: Ta had' kuni ma tsa skwiha ya wu kə'a.

¹² Tsa delewer vindaghunaf yu ya ná, vindaghunaf a yu ta ghəɲa mndu ta gatá dmaku dər ta ghəɲa ya gana lu ta dmaku wa. Kəl yu ka vindaghunaf ná, vindaghunafvinda yu, kabga ɲa maranɲa ghuni kahwathwata ta kəma Lazglafta kazlay: Nda fa vgha ghuni ka ɲanɲi kə'a. Tsaya skwi ta ksanɲnamtá ɲuduf.

¹³ Ta ghəɲa tsa skwi ta lbanatá ɲuduf ya guli ná, ta rfu ɲni katakata nghər ɲni ta rfa Titus, kabga zdanafta kaghuni demdem ta ɲuduf.

¹⁴ Ghubanghuba yu ta ghubakwa da ta kaghuni ta kəmani. Ndanana tama ná, sabsa yu ma hula má dza'a ksutá i'i. Gwada ta gdata anɲi ta mnaghunata ná, kahwathwata nzakwani. Manda va tsaya guli ná, tsa

ghubay ghubu ɲni ta kaghuni ta kəma Titus ya guli ná, kahwathwata nzakwani.

¹⁵ Havaptani ka tsa zləɲata zləɲa kuni, ka slavaptá kuni ka tsu'afata nda ya ka kuni fata ghəɲa ghuni ka snanatá gwadani ya ná, ta sganaghasga ta yifatá kaghuni ma ɲudufani.

¹⁶ Ta rfu yu, nda fa ghəɲa da ta kaghuni ma inda skwi.

8

Katanjá gwal zlgħay nda ɲuduf ma Ursalima

¹ Zwanama da, ta kumay ɲni ta mnaghunatá skwi maga zdakatahuda Lazglafta mataba Igliz ta hadika Mekaduniya.

² Ma ghuya danwa ya ta ghuyə həɲ katakata, ka rfu həɲ ta rfu katakata, kulam nda nzakwa tan dgər ka pɲu, ka vlatá həɲ ta skwi dagala ɲa katanjá sanlaha.

³ Ka i'i ta mnaghunata ná, vlavla həɲ ka ghəɲa tan ta skwi manda ya klafmbrakwa tan. Ka vlatá həɲ ha ka malaghuta. Ka ghəɲa tan sagha həɲ

⁴ da daway da anɲi ka ɲdanɲa kazlay: Ta kumay anɲi ta nzakway tekwa mataba gwal ta katanjá gwal zlgħay nda ɲuduf ta hadika Yahuda kə'a.

⁵ Tsa skwi vla həɲ ya ná, vlavla həɲ ka malaghutá skwi ya má si ta ndanu anɲi. Tinjəl ghəɲa tan vlan həɲ ta Mgham Yesu karaku, tahula tsa guli ka tsu'afatá həɲ ta

maga skwi ya ta mnanata ŋni ta hən, manda ya ta kumə Lazglafta.

⁶ Tsaya kəl ŋni ka ndəbanatá dzvu ta Titus ŋa labə da kdĩntá tska tsa skwi ya da kaghuni kabga tsatsi ta zlafta.

⁷ Ma inda skwi ná, galipi kaghuni ka sanlaha. Galipi kuni ma zlgħay nda ŋuduf, ma mna gwada Lazglafta nda tvani, ma snaŋtá kahwathwata, ma ŋavata ghuni ka maga slna Lazglafta, ma dvtutá ya dvu kuni ta aŋni. Ya mantsa ya tsi ya tama, magawamaga ta tsa ŋərma slna ya nda ŋuduf turtuk.

⁸ Mbla kaghuni a ta mbli yu wu, snaghunamta snaghunam yu ya ka sanlaha ta ŋavata ka vlay. Ma tsaya guli dza'a kəl kaghuni ka maraŋta kazlay: Dvudva kaghuni kahwathwata guli ta katanťa sanlaha kə'a.

⁹ Nda sna kaghuni ta zdakatahuda Mgham Yesu Kristi. Tsatsi ná, galipi ya, ka niŋtá tsi ta ghəŋani ka pđu ŋa naghunaftá kaghuni ka gadghəl nda ma tsa pđani ya.

¹⁰ Wya skwi ta raghunata ta ndanu yu: Kda ná, tiŋəl kaghuni ta kuratá katanťa gwal zlgħay nda ŋuduf ta hadika Yahuda, gi ka vlatá kuni.

¹¹ Ndanana guli ná, dīna ka kdĩnta ghuni ta tsa zdakwa ghuni ya kura kuni ta vlay daga tanťaŋ ya. Ka vla kuni manda ya klaf mbrakwa ghuni.

¹² Ka nda ŋuduf turtuk klafta ka ta skwi klaf mbrakwa gha ka vлата katsi ná, zdəganazda ta Lazglafta. Dawa a ta skwi kul had da kagha wa.

¹³ Nza a kazlay: Ka klaghuta kaghuni ta ndəgaku ta ghəŋa sanlaha, ta ghuyə kaghuni ta daŋwa kə'a wa. Ka guram ka lu, ka i'i.

¹⁴ Ndanana ná, ta mamu skwi ma dzvu da kaghuni, dīna ka katanťa ghuni ta gwal kul had skwi ma dzvu da hən. Bađu pđay kaghuni ya guli, ka mamu tsi da hahən ya, ŋa katay taŋ ta kaghuni. Mantsa tama, ka guram kuni.

¹⁵ Ka gwada Lazglafta na: «Fərtu a ŋa mndu ta tskanata dagala wu, htu a ŋa mndu ta tskanata kwitikw guli wu*,» ka'a.

I Titus nda grahani

¹⁶ Ta rfay ŋni ta Lazglafta ta vlanťa ndanu ta Titus, ka fatá tsi ta ghəŋani ŋa kataghunata manda va ŋaŋni.

¹⁷ Tsu'aftsu'a Titus ta ndəba dzva ŋni ya ndəbana ŋni ŋa labə da kaghuni. Makdaku aŋni ka gwadganata ná, fufa tsatsi ta ghəŋani, yifuyifa ma ŋudufani, kabga dvtudva ta kataghunata.

¹⁸ Wya ŋni ta ghunadaptá sana zwaŋama kawadaga nda tsi. Tsa mndu ya ná, ta ghubay inda Igliz, kabga snaŋtani ta mnay nda tvani ta Lfida Gwada.

¹⁹ Tsaya yeya a ta kəl ŋni ka ghunay wu, ghunafghuna

* 8:15 Ngha ta: Sabi 16:18.

Igliz guli mista ŋni, ŋa magəgarŋnatá na slna ŋa kata mnduha Lazglafta na. Tsəna slna ná, ta vlay ta glaku ŋa Mghama mu Yesu. Ta maray guli kazlay: Ta kumay ŋni ta katarŋtá mnduha kə'a.

²⁰ Nana katu dagala ta vlata mnduha na ná, ta kumay ŋni ta ŋanata dīna ŋa wara hlawa mnduha ta ghəŋa aŋni ta ksa slna nda tsi.

²¹ Skwi dīna ta kumə aŋni ta magay. Ta wa ira Mgham Yesu yeya a wu, nduk nda ya ta wa ira mnduha tani.

²² Wana ŋni ta ghunaftá sana zwanama guli kawadaga nda həŋ. Nda kda fitika ŋni ta dzəghaŋta ma slnaha kavghakavgha. Ka ng-hadapá ŋni ná nda fa ghəŋani ŋa maga slna. Ndanana manda snarŋtani ta ghuba kaghuni ta ghubu lu ná, ka fəglatá tsi ta ghəŋani.

²³ Titus ná, gratá ksa slna da ya. Kawadaga nda tsi ta maga ŋni ta slna kata kaghuni. Yeya zwanamaha his kawadaga nda Titus ya guli, Igliz ta zabaptá həŋ, ka ghunaftá həŋ da kaghuni. Ta vlay slna tarŋ ta glaku ŋa Kristi.

²⁴ Maranaŋwa mara ta həŋ ká kuni dvutá həŋ kahwathwata, ŋa snanaghatani ta inda Igliz, dza'a kəl həŋ ka snarŋta kazlay: Kahwathwata tsa ghubay ta ghubu ŋni ta kaghuni ya kə'a.

9

Ta dvay Lazglafta ta mndu

ta vla skwi nda rfu

¹ Ta ghəŋa gwada ta katu ŋa gwal zlgħay nda ŋuduf ná,

² Dər má vindaghunaf a yu wu ná, nda sna yu nda fa ghəŋa ghuni kə'a. «Daga kda ta fata gwal zlgħay nda ŋuduf ta hadika Akaya* ta vgha tarŋ ka vla tsa katu ya,» ka i'i ghubutá ghubakwa da ta kaghuni da gwal ta hadika Mekaduniya. Na tsa kulanŋta da mantsa ta gwada ta kaghuni ya ná, ka sli'anaftá tsi ta wər inda tarŋ, ka vlay.

³ Dər má mantsa tsi, wya yu ta ghunadaptá tsa zwanamaha ya ŋa katagħunata. Ka tskanata kuni ta tsa ŋa ghuni katu ya manda ya mna yu, yaha tsa ghubughuba ŋni ta kaghuni ta ghəŋani ya da nzata ka bətbət.

⁴ Ka waya ka skwi ka bhadaghata ŋni da kaghuni kawadaga nda la Mekaduniya, ta tska a ŋa ghuni wu katsi, dza'a ksuksa ta aŋni ka hula, kabga nda ghada mnanata ŋni ta həŋ kazlay: Nda fa vgha kaghuni kə'a. Mal kaghuni dza'a basa hulani guli.

⁵ Tsaya kəl yu ka ndanapta kazlay: dīna ka ghunadaptá da ta tsa zwanamaha ya ta kəma ta kəma da kaghuni makdaku yu labə kə'a, ŋa katagħunata ka tsakanatá tsa ŋa ghuni katu ghada kuni ta taftá imi ta sləməŋ ya, ŋa slanaghata da ta tskatani. Tsaya dza'a maranŋta kazlay:

* 9:2 Ngha ta 2 La Kwareŋt 1:1.

Nda ņuđuf turtuk vlata kuni, mblaf nda mbla a lu ta kaghuni wu kə'a.

⁶ Wya skwi ņa havapta ghuni: Ka sira a pghamta mndu ta hulfa ma vwah wu ná, sira a dza'a tskata tsi ta skwi ma tsa vwah ya guli wa. Ka dagala pghamta mndu ta hulfa ma vwah ná, dagala dza'a tskata tsi ta skwi ma tsa vwah ya guli.

⁷ Tsa katu ya ná, ka vla mndu manda ya ndanap tsi ma ņuđufani. Nda mtsiriu' a wu, tkwe' a guli wa. Lazglafta ná, ta đvay ta mndu ta vlay nda rfu.

⁸ Mamu Lazglafta nda mbrakwa faghunaghatá gasifa ņa gđata ghuni ta mutsa inda skwiha ņa maga ņa ghuni ma slna, ņa pđakwani ņa maga inda ņərma slnaha guli nda tsi.

⁹ Nda vinda ma gwada Lazglafta kazlay:

«Ta vliđiņ vla ta skwiha ņa gwal ka pđu,

ta gđavagđa zdakwani† kə'a.»

¹⁰ Lazglafta ta vlanťa hulfa ta mndu ņa sləgay, tsatsi guli ta vlanťa skwi ņa zay. Tsatsi guli dza'a vlaghunatá inda hulfa ta kumə kuni, ņa tfaghunaghatani ta wi ta ghəjani ņa sgakwa dza'a ghuni ta kəma ta kəma ma maga zdaku.

¹¹ ņa gđatani ta tfaghu-naghatawi ma inda skwi, ņa nzakwa ghuni ka gwal ta muvla inda fitik. ņa rfay ndəghata mnduha ta

Lazglafta ta ghəja katuha ya ta vlata həj nda ma dzva ņni.

¹² Tsəna katu ta vlata kuni na ná, katanťa gwal zlgħay nda ņuđuf yeya a ta magu tsi wu, ta sli'anafslī'a ta mnduha ņa va rfay tanť ta Lazglafta.

¹³ Tsa slna dza'a kuni magata ya dza'a maranťa nza-kwa ghuni, ņa zləzlvay tanť ta Lazglafta ta ghəja snata ghuni ta Lfida Gwada Kristi. Dza'a zləzlvay həj guli kabga vəl dğay ghuni ta skwa ghuni nda həj, ta vlay kuni guli ņa sanlaha.

¹⁴ Dza'a magay həj ta du'a da Lazglafta ta ghəja kaghuni, ņa mamay tanť ta kaghuni kabga tsa zdaku ta malagħutá mbraku magaghuna Lazglafta ya.

¹⁵ Rfamarfa ta Lazglafta ta ghəja mbəhu ya mbəhama tsi kul mnavata nda wi ya.

10

Katay Pwal ta ghəjani da gwal ta tsaftá gwada tida

¹ I'i Pwal kaghəja đa, ta ndəba dzvu yu da kaghuni, nda hanatá ghəj nda zdaku manda ņa Kristi. Ka lu ta mnay ta i'i ná, ka mataba ghuni yu ya ná, lebtekwa yu, ka had yu mataba ghuni ya guli ná, ta sidi yu, ka lu.

² Ta ndəbaghunandəba yu ta dzvu, yaha kuni gidiftá sidi bhadagħar yu da kaghuni, kabga dza'a gay yu kahwath-wata ta sidi nda tsa gwal ta ngha aņni kazlay: Slna slu'uvgha ta magə həj kə'a ya.

† 9:9 Ngha ta Zabura 112:9.

3 Aŋ mndani, mnda sɛla aŋni, tsaw vulu manda ŋa mnda sɛla a ta vulu aŋni wa.

4 Huzla ta kɛl aŋni ka vula tsa vulu ya ná, huzla ta kɛl mnda sɛla ka vulu a wa. Lazglafta ta vlarŋnatá tsa ŋaŋni huzla nda mbra ta zadánatá vla dífa ghumaha Lazglafta ya. Ta zadánazadá ŋni ta ghwadaka ndanu ta ndanu mnduha.

5 Ta ŋarapŋara ŋni ta inda ghwadaka ndanuha ta ndanata gwal ta gla ghəŋ ta pya snaŋtá Lazglafta. Ta gwaday aŋni ta gwada ŋa ksanaktá ndana mnduha ŋa sna gwada Kristi.

6 Ka snasna kaghuni katsi ná, nda fa vgha aŋni ŋa dvanaghatá gwal kul snay mataba ghuni.

7 Nghawangha ta skwi ta magaku 6a! Ii ná, ŋa Kristi yu, ka ká mndu, ka vriŋvra tsi ta ndanu katsi ná, dza'a nda ngha kazlay: Ŋa Kristi aŋni guli kə'a.

8 Vlihavla Mgham Yesu ta glaku ŋa sladaghu-nafta, ŋa zlabighunista a wa. Ghuban ghuba yu ta ghubakwa da nda tsaya, had tsaya dza'a ksa i'i ka hula wa.

9 Ma ndana da ná, zba gagaghunaftá zləŋ a ta zbu yu nda tsa delewera da ya wa.

10 Aŋ mndani, ka sanlaha ta mnay na: «Vinday Pwal ta delewer ŋa mu ya ná, tsəna skwi nda bla magay na kə'a ta vinday, nda sidi nda sidi kay guli. Saghani da taba mu kay guli ná, had ta gwada

nda mbraku wu, had hay-haya gwada ta gwadata tsi kay guli wu,» ka həŋ.

11 Dina ka snaŋta tsa mndu ta mnay mantse ya kazlay: Ka nu vindam ŋni ma delewer ŋni ma nzakwa ŋni di'ŋ nda kaghuni ya ná, manda va tsaya dza'a maga ŋni ta slna ŋni laghar ŋni da kaghuni kə'a.

12 Blubla aŋni ka hahəŋ! Si wa aŋni ŋa gara vgha nda həŋ na! Hahəŋ ka ghəŋa taŋ ta klaftá ghəŋa taŋ ka gara ghəŋa taŋ. La rghaha!

13 Ghuba a aŋni ta ghəŋa ŋni ka malaghutá ya ta raku wa. Ma kuraghuta vli graŋnaf Lazglafta ta maga aŋni ta slna ŋni. Kuraghwa tsa vli graŋnaf Lazglafta ya tsa kɛl aŋni ka labə da kaghuni ya.

14 Ma laba ŋni da kaghuni ná, tsughwadaghu a ŋni ta kuraghuta tsa vliha kuraŋna tsi ya wa. Tiŋəl aŋni ta klədaghunaghatá gwada Kristi.

15 Had aŋni ta Pak kuraghuta vli vlarŋna lu, ka ghərɓaku ta ghəŋa magatá slna sanlaha wa. Skwi faf aŋni ta ghəŋ tida ná, má ka sgavaghasga zlg hay nda ŋudufa ghuni, ka sgavaghatata slna ŋni mataba ghuni manda ya kuraŋna* Lazglafta,

16 ŋa dza'a ŋni mna Lfida Gwada ma sana hadikha di'ŋ nda kaghuni. Va a ŋni ta dza'a maga slna ma vla ksa slna sanlaha, ŋa ghərɓay ŋni

* 10:15 Ngha ta Ruma 15:17-21.

ta ghərɓaku ta ghəŋa slnaha ghada hahəŋ ta magata wa.

¹⁷ «Ka ta kumay mndu ta ghərɓaku katsi ná, ka ghərɓa tsi ta ghərɓakwani ta Mgham Yesu†» ka lu ta mnay.

¹⁸ Mndu ta ghuba ghəŋani a ta rfu lu wa, mndu ta ghubu Lazglafta ya.

11

IPwal nda ghwadaka gwal ghunay

¹ Ka ksa kuni ta ŋuduf nda i'i, wana yu dza'a gwada ka rghargha. Manda va tsaya ná, ka ksa kuni ta ŋuduf.

² Ta draku yu ta ghəŋa kaghuni manda ŋa Lazglafta. Kristi zə'ala dzugwa ghuni, ka yu ka vlaghunata. Ta kumay yu tama ta nzata ghuni nda ghuba, ŋa vlata da ta kaghuni manda ya ta vlə lu ta makwata patsapatsa ŋa zə'al dzugwani ya.

³ Skwi ta zləŋ yu kwenjkenj ná, duŋwa lu da baraghatá kaghuni, da tsaghutá kuni ta tsa vərda ndi'atá vgha ghuni nda Kristi ya, da nzaku tsi manda ŋa Hawa lagha nahadik da barafta nda hidakwani ya na, ka yu.

⁴ Zləŋa da guli ná, kabga dər wati ma mndu ta lagha tagha skwi ta ghəŋa Yesu tskəm nda tsa ŋaŋni taghaghunaf ŋni ya ná, gi ta tsu'ay kuni. Mnaghunaha ta gwada ta ghəŋa Sulkum tskəm nda ya zlg haf kuni, ta tsu'ay kuni. Mnaghunaha ta gwada tskəm

nda Lfida Gwada ya zlg haf kuni guli, ta tsu'ay kuni.

⁵ Ka mghama gwal ghunay ta ngha kaghuni ta tsa mnduha ya, ama grafgra i'i kazlay: Walaŋ a həŋ ta malaghutá i'i wu kə'a.

⁶ Aŋ mndani, pərɗaf a yu ta snaŋtá gwada wu, ama nda sna yu ta skwi ta gwadə yu. Ma inda skwi magə ŋni ná, maraghunamara ŋni dər nda ta tva wati ma skwi tsi.

⁷ Ma fitika mnay da ta Lfida Gwada Lazglafta ŋa ghuni ná, ka mbalay si ta mnaghunata yu. Ka vraganata yu ta ghəŋ, kabga ŋa ŋlaghunafta. Nda nza tsa ka dmaku ra?

⁸ Ma tsa fitika magay da ta slna ŋa ghuni ya ná, sanlaha ma Igliz si ta nghapta ka i'i. Ŋa taŋ ma skwi tskəgudunus yu ta həŋ ka maga slna ŋa ghuni.

⁹ Ma tsa nzakwa da da kaghuni ya, ta pdatá yu ta skwi ná, had yu ta daway da kaghuni wa. Zwanama ta sabi ta hadika Mekaduniya ta klidikta skwi ta pdata yu. Ma tsa fitik ya, faghunagha a yu ta ndəgaku wa. Manda va tsaya guli dza'a kdəŋta yu ta kwal kul dawutá vli da kaghuni.

¹⁰ Ta ghubakwa da yu nda tsaya, had mndu ta inda hadika Akaya* dza'a pyaftá i'i wa. Na skwi ta mnə yu na ná, kahwathwata da ta mna yu ma hga Kristi ta nzakway ma i'i.

† 10:17 Ngha ta Irmiya 9:23, 1 La Kwareŋt. 1:31.

* 11:10 Akaya: Ngha ta 2 La Kwareŋt 1:1.

11 Kabgawu kəl yu ka mnay mantša na? Kwala ɗa kul ɗvutá kaghuni ra? Nda sna Lazglafta kazlay: Dvudva yu ta kaghuni kə'a.

12 Manda va na kwala ɗa kul tsu'aftá skwi da kaghuni na ná, manda va tsaya dza'a kɗaŋta yu, kabga yaha tsa ghwadaka gwal ghunay ya da mutsaftá ghurum ŋa ghərɓaku kazlay: Manda va ŋaŋni ta maga tsi ta slna kə'a.

13 Vərɗa gwal ghunay a tsa mnduha ya wa. Slna nana mndu ta magə həŋ. Manda gwal ghunay Kristi ka həŋ ta klaftá ghəŋa taŋ.

14 Skwa ndərmimay a tsaya wa! Halaway ka ghəŋani guli ná, ta klafla ta ghəŋani ka niŋta manda duhwala Lazglafta ta wudaku.

15 Skwa ndərmimay a klafta tsa gwal ta maganatá slna ya ta ghəŋa taŋ ka niŋta manda gwal ta tagha vərɗa skwi ŋa mnduha wa. Ma kɗavaktani ná, dza'a mutsay həŋ ta nisəla taŋ ka gragra nda slna taŋ ya maga həŋ.

Ghuya ɗaŋwa Pwal

16 Ka yu ta vrəgliŋtá mnay ná, ma fa kuni ta i'i manda rgha. Ka si fafa kuni ta i'i manda tsaya, ka nza yu ka tsa rgha ya, ŋa laviŋta i'i ta ghərɓaŋta ghərɓakwa ɗa guli.

17 Na gwada dza'a yu mnay na ná, dza'a gwadə manda ya ta zɗəganatá Mgham Yesu a yu wu, manda va ŋa mndu ka rgha dza'a gwada yu. Grafgra

yu ta skwi dza'a ghərɓə yu ta ghərɓaku tida guli.

18 Tsəhala nda ndəgha mnduha ta ghərɓaku manda ŋa slu'uvgha ya ní, i'i guli ná, dza'a ghərɓay yu mantša ya.

19 Nda hiɗa kaghuni kahwata, ta ksanatá ŋuduf ka tsu'aftá la ka rgha nda rfu.

20 Ta rfu kuni nda fata mndu ta kaghuni ka vu'a taŋ. Ta rfu kuni nda zata mndu ta kaghuni. Ta rfu kuni nda ksamta taŋ ta kaghuni ma dzva taŋ. Ta rfu kuni nda nzaghunaghata taŋ. Ta rfu kuni nda dzuɓaghunata taŋ. Ta ksay kuni ta ŋuduf ta ghəŋa indani.

21 Ta ksə ka hula mnay ta aŋni, traptra aŋni ta magay manda tsaya. Ndanana ná, dza'a gwaday yu ta gwada manda ŋa rgha.

Ka si ta ghərɓaku sanlaha ya ná, dza'a ghərɓay i'i guli ta ghərɓaku.

22 Ka la Hebru hahəŋ, mantša ya i'i guli. Ka la Isra'ila hahəŋ, mantša ya i'i guli. Ka zivra Abraham hahəŋ, mantša ya i'i guli.

23 Ka gwal ksanatá slna ta Kristi hahəŋ, wana yu dza'a gwada manda mndu nda ksa da halaway: Malaghumala yu ta hahəŋ ɗekɗek. Ma vəl hərfaku tsi, ndaɗa a hərfuta yu wa. Ma lamə da gamak tsi, ndaɗa a lama yu wa. Ma mutsaftá dzu tsi, malghumala ŋa ɗa ka ŋa taŋ. Lagha ta wa hdak tsi, mbədava a ŋa ɗa wa.

24 Hutaf səla ɗa ta mutsaftá sləvu† fwadɓsak had turtuk

† 11:24 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 25:3.

wu, da la Yahuda.

²⁵ Hkən səla lu ta dɣaptá i'i, turtuk səla lu ta zləzlərtsatá i'i, hkən dədaghata da drəf nda kwambalu. Vagha vagha yu turtuk nda hani tani ta mghama drəf.

²⁶ Ma wawakwa da nda səla tazlay ná, dagala ghuya daŋwa su'u yu ma zalaha, dagala ghuya daŋwa su'u yu da la gənda, dagala ghuya daŋwa su'u yu da la ini, dagala ghuya daŋwa su'u yu da gwal kul snantá Lazglafta. Dagala ghuya daŋwa su'u yu ma luwaha nda ya tahula luwaha. Dagala ghuya daŋwa su'u yu, ta drəf. Dagala ghuya daŋwa su'u yu da zwanamaha ka ghwadak.

²⁷ Tazlay ná, ta hərfuhərfa yu, ta duda vgha da ta maga slna, had yu ta faftá hani ta iri bađu ma sani wu, bađu ma sani ta dzay maya nda ndala ta i'i, had yu ta mutsaftá skwa zay bađu ma sani wu, ta dzay mtasl ta i'i, ta pdapda yu ta lgut ŋa fafta ta vgha.

²⁸ Zlanha lu ta hamatani, mala skwi ma ghəŋa da ná, ta ndanay yu ta inda Igliz inda fitik.

²⁹ Htuta mbrakwa mndu ya ná, manda skwi i'i ya kaghəŋa da. Zləmbamtá mndu ma dmaku, ndada a kə'a ta dra i'i ta wa ŋuduf wa.

³⁰ Ka skwi ŋa ghərɓay da tsi katsi ná, hta ta mbrakwa da skwi ŋa ghərɓay da.

³¹ Nda sna Lazglafta Dani ma Mghama mu Yesu ta zləzlvu lu ŋa kdekedzen ya

kazlay: Tsakala a yu ta wi wu kə'a.

³² Ma fitika nzakwa da ma luwa Damas ná, mbadaka ŋumna ya ta ksa slna mista mgham dagala ta hgu lu ka Aritas, ka pghatá mnduha ta watgha luwa Damas ŋa dakwatsa i'i.

³³ Ama, ka habaftá lu ta tɓan ta tughuba ka famta i'i mida, ka fagihata nda ta sana ghurum ta muhula luwa. Mantsa ya ndapta[‡] yu ma dzvani.

12

Ta rfu Pwal nda ghuyayni ta daŋwa ta ghəŋa Kristi

¹ Nda nza tkwe' ka ghərɓay da ta ghərɓaku dər ra a tsi. Ndanana tama, dza'a gwada yu ta ghəŋa skwi maridin Mgham ka snadimta.

² Mamu sana mnda zlgħay nda ŋuduf klagha Lazglafta ta mahkəna luwa. Ta magay na ta ghwanpdə fwada vakwani. Ka va klagha tsakwam tsi tama, sna a yu wa. Ka va maranan nda mara tsi, sna a yu wu, Lazglafta yeya nda sna.

³ Manda va tsaya ná, klaghakla Lazglafta ta tsa mndu ya da luwani. Ka va klagha tsakwam tsi tama sna a yu wu, ka va maranan nda mara tsi, sna a yu wu, Lazglafta yeya nda sna.

⁴ Ma tsa lafani da hada ya, ka snantá tsi ta gwadaha ya kul laviŋtá lu ta rusay. Vlan a lu ta tvi ta mnda səla ŋa vrinŋa mnay guli wa.

[‡] 11:33 Ngha ta Slna gwal ghunay 9:23-25.

5 Tsa mndu ya ŋa da má dza'a ghubay. I'i tafa, htata i'i ŋa da ta dza'a ghubay kwenkwen.

6 Ka má ta kumay yu ta ghuba ghəŋa da ná, ma nza a yu ka rgha wu, kahwathwata má dza'a yu mnay. Ta warə nda wara yu ta ghuba ghəŋa da kabga yaha lu da klaftá i'i ka malaghuta ka skwi ya ta nghanja lu ta i'i ta magay, ka skwi ta snanja lu ta sabi ma wa da a tsi.

7 Kada kwala yu ta ghərɓaku ta ghəŋa tsa skwa ndərmimay katakata mar- iha Lazglafta ya ná, ka fađimta lu ta mbraz ma vgha ta nzakway manda duhwala halaway ghunaf lu ŋa dzadzudusta, ŋa pyaftá i'i ka ghərɓaku.

8 Hkən səla da ta maga du'a má ŋa klinja Lazglafta ta tsa daŋwa ya.

9 «Vlaghavla yu ta zɗakatahuda da, prək ka nda tsa, ma hta ta ŋa gha ma mbraku ta maravata ŋa da ma mbraku,» ka'a nda i'i. Mantsa tama, mal ghərɓay da ta ghərɓaku ta ghəŋa hta ta mbrakwa da kada bukwanma mbrakwa Kristi ta i'i.

10 Tsaya tama ta kəl yu ka rfu nda hta ta mbrakwa da, nda raraza i'i ta rarazə lu, nda giri ta gə lu ŋa da, nda ghuya daŋwa ta ghuyə lu ŋa da, nda skwiha ya ta dza i'i ma vgha ta gwada ta Kristi. Ma tsa hta ta i'i ya ta mutsafta yu ta mbraku.

Ndana Pwal ta ghəŋa gwal zlgħay nda ŋuduf ma Kwareŋt

11 Manda mndu nda ksa da halaway gwadata yu ta tsa gwada ya. Kaghuni ta mblaftá i'i guli. Kaghuni a ma dza'a ghuba i'i ra? Had skwi htap i'i ka tsa gwal ghunay ghuni dagaladagala ma kaghuni ya, dər má had hay- haya da wa.

12 Nizla ta maranťa nzakwa da ka mnda ghunay ná, nda ngha kuni ta ksa ŋuduf ksə yu, nda ngha kuni ta mandərmimi nda mazənzə m nda ndəghata sanlaha ma skwi ma fitika nzakwa da da kaghuni.

13 Nahgani laghu yu mag- anata sanlaha ma Igliz, kul magaghunata yu ta kaghuni na? Aya! Mamu skwi kul magaghunata yu, dawəŋ a yu ta katihata ghuni wa. Pli- hawapla ta dmakwa da ta ghəŋa tsaya.

14 Nda fa vgha da ŋa labə da kaghuni ŋa mahkəna səla. Ka labla yu, skwa ghuni a ta psə yu wa, vərda kaghuni ta psə yu. Tazlay ná, zwani a ta tskanatá skwi ta dadaha wu, dadaha ta tskanatá zwani.

15 I'i ná, nda rfu dza'a vlaghunata yu ta inda skwa da nda ghəŋa da tani ŋa kata kaghuni. Dza'a htanaghuta nda hta kaghuni ta dvtutá i'i kabga dvtuta da ta kaghuni ra?

16 Nda sna kaghuni kazlay: Dawa a yu ta katihata ghuni wu k'a. Ama ka sanlaha mataba ghuni ta mnay ná, hiduhida Pwal, nənɓapnənɓa ta amu, ka həŋ.

17 Kinawu nənɓapta yu ta kaghuni tama? Ari mamu

ya mataba tsa mnduha ghunadap yu da kaghuni ya, ta gataftá skwa ghuni ka kladikta na?

¹⁸ Ndəbana ndəba yu ta dzvu ta Titus ka labə da kaghuni, ka ghunaftá yu ta sana zwanjama guli mistani*. Ma tsa laba Titus da kaghuni ya ná, mamu skwa ghuni gatugadughunus tsi ra? Ta tva turtuk a mbada ņni ta mbada nda Titus ra?

¹⁹ Ka waya ka skwi nda kda fitika ghuni ta ndanay kazlay: Ta zba wadapta ghəŋa ņni da kaghuni ņni kə'a. Mantsa a wu! Ta kəma Lazglafta ta gwada ņni ta gwada manda ya ta kumə Kristi. Graha da ya ta dvu yu, inda tsa skwiha ta magə ņni ya ná, ņa ņla kaghuni ta kəma ta kəma, ta maga ņni.

²⁰ Skwi ta zləŋ yu ma tsa labə dza'a labə yu da kaghuni ná, duŋwa yu da kwal kul slafta ta kaghuni mantsa ta kumə yu ya, ta slaftá kaghuni ta i'i mantsa kul kumə kaghuni ya ná, ka yu. Ta zləŋay yu ta slanaghata da mataba ghuni ta zlərdá wi, nda draku, nda gufwatá ņuduf, nda dʋutá ghəŋ, nda tsanavatá gwada ta mndu, nda tsa mndəra mndu, nda gla ghəŋ, nda hwazlabaku.

²¹ Sana skwi ta zləŋə yu ma tsa labə dza'a labə yu da kaghuni ya guli ná, duŋwa yu da nzata ma hula ta kaghuni, ta kəma Lazglafta da ná, ka yu. Zləŋa da ná, da slanaghata

yu ta gwal ta maga dmaku manda va ya snu həŋ ta kwalaghutá paya tva taŋ ta ghəŋa hliri ta hlə həŋ, nda maga sli'insli'ij ta magə həŋ, nda sanlaha ma mndərga tsa ghwadaka skwiha ya.

13

Kdavakta vlata Pwal ta hidaku

¹ Mahkəna səla da na ta dza'a labə yu da kaghuni na. Ka labla yu, dza'a tsanaghatsa mu ta guma ta gwal ta magata ghwadaka skwi. «Kada laba skwi nda tvani, mamu ka masləmtsəkha his ka hkən* a tsi,» manda ya nda vinda.

² Ma mahisa səla da ta labə da kaghuni, zlahanag-hazlaha yu ta gwal ta magatá dmaku nda pɔakwa inda sanlaha. Ndanana, dər má di'ij yu nda kaghuni ná, ta vrafvra yu ta va tsa gwada da mnə yu ma tsa fitik ya kazlay: Ka vradapvra yu da kaghuni, had' ya dza'a zlanja yu dər turtuk wa.

³ Tsəhala ta kuma graftá skwi kuni kazlay: Ta gwada Kristi nda ma wa da kuni ya, dza'a nda sna kuni. Hətu a mbrakwa Kristi mataba ghuni wa, ta maraŋmara ta mbrakwani mataba ghuni.

⁴ Aŋ mndani, ma fitika zləŋaftá Kristi ta udza zləŋay, htu hta mbrakwani, ama ka nzatá tsi nda hafu nda mbrakwa Lazglafta. Aŋni guli, nda hta mbrakwa aŋni ma guyata vgha ņni nda

* 12:18 Ngha ta 2 La Kwareņt 8:22. 18:16, 1 Timute 5:19, Hebru 10:28.

* 13:1 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 19:15, Mata

tsatsi. Ama dza'a maraghu-
nan̄ mara ŋni kazlay: Nda
hafu ŋni kawadaga nda tsatsi
ma mbrakwa Lazglafta kə'a.

⁵ Ndanawandana kaghuni
ka ghəŋa ghuni ta ghəŋa
ghuni, ŋa grafta ghuni ka
ma zlgħay nda ŋuduf kuni
tsi, ka kitsi. Ndanawandana
kaghuni 6a ka ghəŋa ghuni,
tsatsaf a kuni kazlay: Mamu
Yesu Kristi ma kaghuni kə'a
ra? Ba tsatsaf a kuni tdukwa
kasi'i wa.

⁶ Aŋni tani, tsatsaftsatsa
aŋni, ta graftá ŋni guli ná,
dza'a nda sna kaghuni.

⁷ Ta maga du'a ŋni
da Lazglafta yaha kuni
magəgəltá ghwadaka skwi.
Va a ŋni ta mnay kazlay,
kfanakkda aŋni ta inda skwi
kə'a wa. Skwi dina kwenjkenj
maga kuni, ka aŋni nda
kaghuni dər má nda hta aŋni
ká mnduha ta nghay.

⁸ Had sana skwi laviŋ aŋni
ta maganavatá kahwathwata
wu, slna tsa kahwathwata ya
ŋa aŋni ta magay.

⁹ Ka nda mbra kaghuni
ta tva Lazglafta dər nda hta
mbrakwa aŋni, ta rfu aŋni.
Du'a aŋni da Lazglafta ná, má
tsidid ká kuni nzatá, ŋa aŋni.

¹⁰ Skwi kəl yu ka vindaghu-
naftá na delewer na, ta di'in̄
yu nda kaghuni na na, kabga
va a yu ta dava kaghuni
6hadaghar yu da kaghuni wa.
Vlihavla Mgham ta mbraku
ŋa ŋla kaghuni ta kəma ta
kəma, ŋa 6adzighunista a wa.

¹¹ Zwanama da, dughwana
ka kuni nzata, ka nzata kuni
nda rfu, zbawazba ta nzata

tsidid, brusuvuswa vgha
ghuni, nda dzratawi ka kuni
nzata, nzawanza nda zdaku
mataba ghuni. Mantsa ya ná,
dza'a nzanza Lazglafta ya ta
dvutá mnduha, ta vla zdaku
ŋa mnduha nda kaghuni.

¹² Gaguvuswa zgu nda
brusa vgha.

Ta ga zgu inda gwal zlgħay
nda ŋuduf ŋa ghuni.

¹³ Ka nza zdakatahuda
Mgham Yesu Kristi, nda
dvutá mnda Lazglafta, nda
guyata vgha ma Sulkum nda
ghu6a nda kaghuni demdem.

Tsgħa ta Iwa Pwal Ħa La Galat

Gazgu

¹ Nana delewer na ná, i'i Pwal ta nzakway ka mnda ghunay ta vindaghunafta. Daga da mnduha a sagħa tsa nzakwa da ka mnda ghunay ya wu, sana mndu a guli ta kladiktá lwani wa. I Yesu Kristi nda Lazglafta Da ta sli'aganaptá Yesu ma mtaku ya, ta ghunaftá i'i.

² Ta ga zgu inda zwanama ta nzaku kawadaga nda i'i hadna, ħa inda kaghuni gwal zlgħay nda njuduf ta hadika Galat*.

³ Ka nza zdakatahudi nda zdakwa i Da mu Lazglafta nda Yesu Kristi kawadaga nda kaghuni.

⁴ Verda Yesu kaghəjani ta vlatá ghəjani ħa mba-mafta ma dmakwa mu. Ka hlagamaptá ma na ghwadaka nzaku ta na zamana ná, manda ya kumaġ Da mu Lazglafta.

⁵ Ħa Lazglafta glaku ħa kdekedzen. Amin.

Turtuktuk Lfida Gwada

⁶ Ta ndərmim nda ndərmima yu, ka kuni ġi mbədanatá hul ta Lazglafta ya ta hganťá kaghuni ma zdakatahuda Yesu Kristi, ka lagħwi da sna sana gwada.

⁷ Ka kahwathwatani ka lu gwaday na, had sana Lfida

Gwada wa. Kəl yu ka mna tsaya ná, mamu sanlaha ma mnduha ta mbađa ghəġ ghuni, ta kuma mbədanaftá Lfida Gwada† Kristi.

⁸ Ka i'i nda kaghuni wa! Ka lagħa sana mndu, dər va na aġni na tsi, dər duhwala Lazglafta ta luwa tsi, ka mna sana gwada tskəm nda ya mnaghuna aġni katsi ná, ka nza tsa mndu ya nda ksi'a.

⁹ Mnumna yu má mndani, wana yu ta vrəġliġťá mnəġlagħunata ndanana. Ka mnaghunamna sana mndu ta sana gwada tskəm nda ya snaġ kuni da aġni katsi ná, ka nza tsa mndu ya nda ksi'a.

¹⁰ Vani tama ná, ka zdəganata yu ta mnduha ka yu ta kəl yu ka mnay manda nana re, ari ka zdəganata yu ta Lazglafta a na? Zdəganata da ta mnduha ta psə yu ra? Ka zdəganata da ta mnduha ta psə yu katsi ná, nza a yu ka mnda ksanatá slna ta Kristi nda tsa wa.

Zbapzba Lazglafta ta Pwal ka mnda ghunay

¹¹ Zwanama da, ta snaghunamsna yu kazlay: Nana Lfida Gwada ta mnaghunata yu na ná, sabi da mnda səla a wu kə'a.

¹² Manda va tsaya ná, snaġ da mndu a yu wu, mndu a guli ta tagħadifta wa. Yesu Kristi ka ghəjani ta gunidinjta.

¹³ Nda sna kaghuni ta nza-kwa da ghalya ma nzakwa da ma dina la Yahuda. Ma tsa fitik ya ná, si ta gay yu tiri ħa

* 1:2 Ngha ta Slna gwal ghunay 16:6. † 1:7 Ngha ta 2:3-5, aya 12-14.

Igliza Lazglafta, si ta kumay yu ta zadanatá hən̄j.

¹⁴ Mataba kamtaghuha dá ná, mal i'i si ta ɲavata ka ksa dina la Yahuda. Hamha yu ta ghəɲa dá ka ksa dina dzidziha[‡] dá.

¹⁵ Kulam nda tsa, zbuzba Lazglafta ta i'i daga ma nza-kwa dá ma huda ma dá. Ka zdidiŋtá tsi ta hudi ka hgaftá i'i, ɲa ksa slnani.

¹⁶ Ka snidimtá tsi ta zwanjani ɲa dza'a dá mna gwada ta ghəɲani ɲa gwal kul nzakway ka la Yahuda. Ma tsa fitika snidimtani ya, gi sli'af a yu ka laghwi dawantá hidaku da mndu[§] wa.

¹⁷ Sli'af a yu guli ka lafi da luwa Ursalima da guyaftá vgha nda gwal ta tinlaghutá nzakway ka gwal ghunay, ka i'i wa. Ka sli'af a yu ka laghwi ta hadika Arabiya. Tahula tsa, ka vragaptá yu ka laghwi da luwa Damas.

¹⁸ Tahula vaku hkən tama, ka sli'af a yu ka lafi da Ursalima ɲa snantá Kefas, ka magatá yu ta fitik ghwanɲpɔə hutaf* ga tan̄j.

¹⁹ Had sanlaha ma gwal ghunay guyaf yu ta vgha nda hən̄j wu, ta ghəɲa Yakubu zwanjamani ma Mgham[†] Yesu yeya guyaf ɲni ta vgha nda tsi.

²⁰ Nana skwi ta vindi yu ɲa ghuni ná, tsakalawi a wu, kahwathwata ya, ta kəma Lazglafta ta gwada yu.

²¹ Manda sli'af a dá ma luwa Ursalima, ka laghu yu ta hadika Siri nda ya ta hadika Silisi.

²² Ma tsa fitik ya, had ya nda sna ta i'i mataba Igliz ta hadika Zudiya wa.

²³ Gwada ta mnə lu ta ghəɲa dá yeya snan̄j hən̄j kazlay: Tsa mndu si ta giri ɲa amu ghalya ya kay ta mbədavaf a ndana, ka mna gwada ta ghəɲa tsa Lfida Gwada si ta kumə tsi ta zadanata ya, ka hən̄j.

²⁴ Manda snantá tan̄j kazlay: Nda mbəda nzakwa dá kə'a, ka zləzlvu hən̄j ta Lazglafta ta ghəɲa dá.

2

Pwal ma Ursalima

¹ Vaku ghwanɲpɔə fwad tahula tsa, ka vrəgladaftá yu da luwa Ursalima kawadaga nda Barnabas, ka kladanaftá Titus ta səla dá*.

² Kal yu ka vrəgladafta ná, Lazglafta ta gunidiŋtá tvi kazlay: La kə'a. Manda lafa dá, ka nzata yu kawadaga nda gwal ta nghə lu ka la mali ta ghəɲa gwal zlg hay nda ɲuduf. Ka mnanantá yu ta hən̄j ta gwada ta ghəɲa Lfida Gwada ya ta mnə yu ɲa gwal kul nzakway ka la Yahuda, kada kwala tsafaratá vgha dá, nda ɲavata ya ta ɲavata yu ma tsa slna ya nzata ka bətbət.

³ Titus gratá wawakwa dá ná, mnda la Grek ya. Had mndu ta walaŋtá mnanata

[‡] **1:14** Slna gwal ghunay 8:3, 22:3-5, 26:9-11. **§** **1:16** Ngha ta Slna gwal ghunay 9:3-6, 22:6-10, 26:13-18. Aya 15: gray nda Isaya 49:1, Irmia 1:5. * **1:18** Ngha ta Slna gwal ghunay 9:26-30, nda Yuhwana 1:42. [†] **1:19** Ngha ta Slna gwal ghunay 2:9, nda 15:13. * **2:1** Slna gwal ghunay 11:30, 15:2.

kazlay: Ba tsaghatá fafad kə'a nda tsi wa.

⁴ Sabsa gwada ta tsa fafad kabga mamu sanlaha ma zwanama† ka ghwadak ta kdikadamta nzamta mataba ηni, ηa badza tsa fala'uwata vgha ηni ma Yesu Kristi ya. Ta kumay hən ta niηnista ka vu'a zlaha Musa.

⁵ Walan a ηni ta zlanantá tvi dər ka ki'a ta hən wu, kada ηaghunata ηni ta kah-wathwata Lfida Gwada.

⁶ Ama tsa gwal ta nghə lu ka la mali ta ghəηa gwal zlg-hay nda ηuduf ya ná, had sana skwi sganagha hən ta ghəηa tsa skwi ta taghu yu ya wa. Da i'i tada, dər má wa hən, kaskwa turtuk hən da i'i, kabga had Lazglafta ta gala mndu‡ wa.

⁷ Nziya nza tsi ná, graf-gra hahən kazlay: Vlihavla Lazglafta ta slna dza'a mna Lfida Gwada ηa gwal kul nza-kway ka la Yahuda, manda va ya mnana tsi ta Piyer ηa dza'a da mnay ηa la Yahuda ya kə'a.

⁸ Tsa Lazglafta ta ksa slna ma Piyer ta ghunafta da la Yahuda ya ná, va tsa Lazglafta ya ta ksa slna ma i'i, ta ghunaftá i'i guli da gwal kul nzakway ka la Yahuda.

⁹ Grafta i Yakubu nda Kefas nda Yuhwana ta nzakway ka gugudí mataba Igliz ta tsa zdakatahudí zdídiη Lazglafta ya, ka zgwanatá hən nda Barnabas ηa marantá guyatá wa tan nda aηni. ηa dza'a aηni tvə la Grek, ta dza'a

hahən tvə la Yahuda.

¹⁰ Ka havapta kuni ka gwal ka pdu, ka hən yeya skwi mnaηna hən. Ka magə§ yu guli ta tsa slna ya.

Dvanaghata Pwal ta Kefas

¹¹ Manda lagha Kefas da luwa Antakiya*, ka dvanaghatá yu ta kəma mnduha ta ghəηa bədzaku ya maga tsi.

¹² Skwi ta magay ná, ta tantan, ta zay Piyer ta skwi kawadaga nda gwal zlg-hay nda ηuduf ka gwal kul nzak-way ka la Yahuda. Ma sana fitik tama, ka ghunadaptá Yakubu ta sana mnduha da aηni. Manda bhadaghata tsa mnduha ya, ka tsaghutá Piyer ta vgha, kabga zləηa gwada da la Yahuda.

¹³ Ka tsaghutá sanlaha ma la Yahuda ta nzakway ka gwal zlg-hay nda ηuduf ta vgha guli manda tsa ηa Piyer ya. Ka dədamtá Barnabas guli da tsa ghwadaka ndana tan ya.

¹⁴ Nghay da ná, had tsa magakwa tan ya ta gra vgha nda Lfida Gwada wu, kəl yu ka dvanaghatá Kefas ta kəma mnduha kazlay: Ka si kagha ta nzakway ka la Yahuda, manda ηa gwal kul nzakway ka la Yahuda ka ka ta nzaku, nzakwa a ka manda ηa la Yahuda wu, kabgawu ta kəl ka ka mbla gwal kul nzak-way ka la Yahuda ηa nzaku

† 2:4 Ngha ta Slna gwal ghunay 1:7. Gray nda 1:6. ‡ 2:6 Gray nda Vrafta ta Zlahu 10:17. § 2:10 Slna gwal ghunay 11:29-30. * 2:11 Ngha ta Slna gwal ghunay 11:19-26.

manda ŋa la Yahuda na? ka yu.

Nda mba dər wa ta zlgħafta

¹⁵ Aŋni ná, la Yahuda 6uzul ŋni. Nza a aŋni ka gwal kul nzakway ka la Yahuda kul snaŋtá Lazglafta wa.

¹⁶ Dər má mantša tsi, nda sna amu kazlay: Mndu ya ta nzakway tdukwa ta wa ira Lazglafta ná, tsaya mndu ta zlgħaftá Yesu Kristi, mndu ta maga skwi ta kumə zlahá Musa a wu kə'a. Tsaya tama kəl aŋni ka zlgħaftá Yesu Kristi ŋa nzakwa ŋni ka gwal tdukwa ta wa ira Lazglafta†. Tagħəŋa vəl magay ŋni ta skwi ta kumə zlahá Musa a wu, kabga haď mndu dza'a nzata ka mndu tdukwa ta wa ira Lazglafta ma magayni ta skwi ta kumə zlahá Musa wa.

¹⁷ Aŋni ta nzakway ka la Yahuda, ta zbay ŋni ta nzakway ka gwal tdukwa ta ira Lazglafta nda ma zlgħafta ŋni ta Kristi. Tsa slaŋnagħa lu ka gwal dmaku ní, nu ká lu dza'a mnay? Dza'a maray tsaya kazlay: Ta vla mbraku ŋa dmaku Kristi nda tsa kə'a ra? Dər nekw, haď tsaya mantša wa.

¹⁸ Wya tsi, ka mbəḍglavambəḍḍa yu ka vrafta ta zlahuha ya si zlanava yu ghalya katsi ná, ksuksa yu ta ghəŋa ḍa nda tsa.

¹⁹ Zlahu ta dzatá i'i, kəl yu ka zlaŋtá zlahu ŋa nzakwa ḍa nda hafu ḍa Lazglafta. Ma zlaŋaftá Kristi ta udza zlaŋay ná, kawadaga mtuta yu nda tsi.

²⁰ I'i, kata hafay yu ta hafu katsi, i'i a ta hafay wa. Tsa Kristi ta nzakway ma i'i yeya. Ka ta nzaku yu nda hafu ma slu'uvgha ḍa ndanana guli katsi, ta nzaku yu nda hafu ma zlgħay nda ŋuḍuf ma Zwaŋa Lazglafta ta ḍvutá i'i ka vlatá tsi ta ghəŋani ta gwada ta i'i.

²¹ Va a yu ta vzinṭá zḍakatahuda Lazglafta wa. Ala ka lavinṭlava lu ta nzakway ka mndu tdukwa tawa ira Lazglafta nda ma maga skwi ta kumə zlahá Musa ya katsi, haď hayhaya mtuta mtu Kristi nda tsa tama wa.

3

Ka maga skwi ta kumə zlahu tsi, ka zlgħafta nda ŋuḍufa tsi

¹ Aya la Galat ksu skwi! Nya sugħunus lu na? Ya wya maraghunamara yu tsidid ta Yesu Kristi ta mtuta ta udza zlaŋay.

² Ndanana ná, turtuk skwi ta ḍawaŋta yu da kaghuni: Nda ma magata ghuni ta skwi ta kumə zlahá Musa mutsafta kuni ta Sulkum nda ghuḍa re, ari ma snaŋta ghuni, ka zlgħaftá kuni ta Lfidá Gwada ta mnə lu a na?

³ Nu ta ksutá kaghuni! Wya tinəl nda Sulkum nda ghuḍa zlafta kuni, ndanana tama ná, ta kumay kuni ta kḍinṭa nda slna slu'uvgha rki?

⁴ Tsaw inda tsa skwiha ta slagħunaghata ya ná, ka bətbət nzakwa tsi ra?

† 2:16 Ngha ta Ruma 1:17, Zabura 143:2, Ruma 3:20, 22.

Graf a yu kazlay: Ka bətbət nzakwani kə'a wa.

⁵ Tsa Lazglafta ta vlaghunatá Sulkum ta maga mazəmzəmha mataba ghuni ya ná, vəl magata ghuni ta skwi ta kumə zlahá Musa kəl tsi ka magaghunata re, ari vəl snaŋta ghuni ka zlglaftá kuni ta Lfidá Gwada a na?

Abraham ná, mndu ta zlglafta nda ŋudufya

⁶ Havakwahava ta nzakwa Abraham 6a! Nda vinda ma gwada Lazglafta kazlay: Ta Lazglafta fafta Abraham ta ghəŋ kəl tsi ka nzakw ka mndu tdukwa ta kəma Lazglafta kə'a.

⁷ Nda tsaya tama na, dina ka snaŋta ghuni kazlay: Tsa gwal ta zlglaftá Lazglafta kahwathwata ya ta nzakway ka zwana Abraham kə'a.

⁸ Ka gwada Lazglafta ghada ta mnata ná, Lazglafta dza'a nanaftá gwal kul nzakway ka la Yahuda ka gwal tdukwa ta wa irani ma zlglafta taŋ nda ŋuduf, ka'a. Ka Lazglafta ghada ta mnanatá Abraham guli na: «Dza'a tfanaghatfa yu ta wi ta inda mndəra mndu nda ma kagha*,» ka'a.

⁹ Mantsa tama, tfanaghatfa Lazglafta ta wi ta gwal ta zlglaftá Lazglafta manda Abraham ta zlglafta ya.

¹⁰ Inda gwal ta faftá ghəŋa taŋ ta maga skwi mna zlahu ná, nda ksi'a həŋ. Mantsa ya ná, nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Nda ksi'a

inda mndu kul kdanaftá inda skwiha ya nda vinda ma deftera zlahu kə'a.

¹¹ Nda tsala kazlay: Had mndu dza'a nzata ka mndu tdukwa ta wa ira Lazglafta kabga vəl magayni ta skwi ta kumə zlahá wu kə'a. Mantsa ya guli ná, nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Mndu ta nzakway ka mndu tdukwa ma zlglafta nda ŋudufani, dza'a nzata nda hafu kə'a.

¹² Had skwi ta guyanaftá zlahu nda zlglafta nda ŋuduf wa. Ka zlahu katək na: «Inda mndu ta ksatá inda tsa zlahuha ya ná, nda tsi dza'a nzata tsi nda hafu†» ka'a.

¹³ Kristi ta varagamapta ma tsa ksi'a zlahu ya, kabga niŋna lu ka ksi'atá mndu ŋa da manaka amu. Ka lu vindafta ma gwada Lazglafta na: «Inda mndu zləŋaf lu ta udzu‡ ná, nda ksi'a,» ka'a.

¹⁴ Mantsa ya maguta tsi, kada mutsafta gwal kul nzakway ka la Yahuda ta tsa tfawi tfanava lu ta Abraham ya nda ma Yesu Kristi. Tsaya tama dza'a kəl amu ka mutsafta nda ma zlglafta nda ŋuduf ta Sulkum tanaf Lazglafta ta imi ta sləməŋ ya.

Ta ta imi ta sləməŋ nda zlahu

¹⁵ Zwanama dá, ka graghunaf gra yu nda va skwi ta magaku da mnduha 6a: Ka lagha mnduha his ka dzraftawi ka thaftá dzvu taŋ tida katsi ná, had wa

* 3:8 Ngha ta Zlrafta 15:6, Ruma 4:3, aya 7: Ruma 4:16, aya 8: Zlrafta 12:3. † 3:12 Ngha ta Vrafta ta zlahu 27:26, Habakuk 2:4, gray nda Ruma 1:17, aya 12: ngha ta Zlahu 18:5, Ruma 10:5. ‡ 3:13 Ngha ta vrafta ta Zlahu 21:23.

sana mndu ka ɓadziŋta dər ka sganaghata ta ghəŋa tsa dzratawa taŋ ya guli wa.

¹⁶ Manda va tsaya nza-kwani da Lazglafta guli. Ŋa Abraham nda zivrani tanafta Lazglafta ta imi ta sləməŋ. Vindaf a lu kazlay: Ŋa Abraham nda zivirhaniŋ kə'a manda skwi nda ndəgha həŋ wa. «Nda zivrani ka lu,» tsaya ta nzakway turtuk, ka Kristi.

¹⁷ Skwi ta kumə yu ta mnay ná, dzrafdzra Lazglafta ta wi nda Abraham. Ka zatá lu ta vaku fwad dərmaək nda hkən mbsak. Tahula* tsa kada sabi gwada ta zlahu. Tsaya tama na, laviŋ a tsa zlahu ya ta ɓadziŋtá tsa dzratawi dzraf Lazglafta nda Abraham ya wa. Laviŋ a ta ɓadziŋtá tsa imi tanaf Lazglafta ta sləməŋ ya guli wa.

¹⁸ Ka si dza'a vlay Lazglafta ta za həga ŋa mndu, kabga vəl magatani ta skwi ta kumə zlahu katsi ná, mutsuglavata a ma ta ta imi ta sləməŋ ŋa mndu wa. Tsaw tama ná, ma tsa tanafta tanaf Lazglafta ta imi ta sləməŋ ta Abraham ya mutsafta tsi ta tfa wi.

¹⁹ Ka si mantsa tsi tama, kabgawu kəl Lazglafta ka vlatá zlahu? Vlaŋnavla, kabga ŋa snaŋta ŋni ta skwiha ya kul zdəganata. Ŋa fitik kwitikw vlaŋnata tsi ha ka sagha tsa fitik dza'a kəl tsa zivir dza'a sabi ma Abraham, tanaf tsi ta imi ta sləməŋ ya ka sagha. Duhwalha Lazglafta ta klaktá

tsa zlahuha ya nda ma sana mndu ta nzakway mataba† mnduha nda Lazglafta.

²⁰ Mataba mnduha his ta nzakwa mndu matabu tazlay, ama had mndu ta nzakway matabu ma fitika tanafta Lazglafta ta imi ta sləməŋ‡ ta Abraham wa.

Nu ta magə lu nda zlahu

²¹ Tsa ta ta imi tanaf Lazglafta ta sləməŋ ya ná, zdəgana a ta zlahu nda tsa tama rki na? Mantsa ya a dekdek wa! Ka si má mamu zlahu ta laviŋta vlaŋtá hafu ta mnduha katsi ná, ma laviŋlava ta nanaftá mnduha ka gwal tdukwa ta wa ira Lazglafta guli.

²² Má ŋa nzakwani mantsaya na: «ksamksa dmaku ta inda mnduha ma dzvani,» ka lu vindafta ma gwada Lazglafta. Nda nza mantsa ya, kada vlata Lazglafta ta tsa ta ta imi ta sləməŋ taf tsi ta sləməŋ ya ŋa gwal ta zlgħaftá Yesu Kristi. Ta ghəŋa vəl zlgħafta taŋ kwenkweŋ dza'a kəl tsi ka vlaŋtá həŋ.

²³ Ta kul sagha gwada ta zlgħay nda ŋuduf ná, nda nza zlahuha manda gwal ta ngħa aŋni tsam tsi. Zlahu ta ngħa aŋni ha ka sagha fitika gunanŋanta Lazglafta ta tva gwadata zlgħay nda ŋuduf.

²⁴ Mantsa ya ná, zlahu ta nzakway ta ngħa aŋni ha ka sagha Kristi, kada nzakwa ŋni ka gwal tdukwa ta wa ira

§ 3:16 Ngħa ta Zlrafta 12:7. * 3:17 Ngħa ta Sabi 12:40. † 3:19 Ngħa ta Slna gwal ghunay 7:53. ‡ 3:20 Gray nda Vrafta ta Zlahu 6:4.

Lazglafta nda ma zlg hay nda
 ɲuduf.

²⁵ Ndanana manda sagha
 gwaɗa ta zlg hay nda ɲuduf,
 ta haɗ walglaŋta ɲni ta nzata
 mista zlahu wa.

²⁶ Kaghuni demdem, nda
 nza kuni ka zwana Lazglafta
 ma zlg hafta ghuni ta Yesu
 Kristi.

²⁷ Kaghuni demdem, maga-
 ghunafmaga lu ta batem ma
 ndi'atá vgha ghuni nda Kristi,
 kada klaftá kuni ta saɗani.

²⁸ Ma tsaya tama, ta haɗ
 skwi ta dganatá la Yahuda
 nda la Grek wu, haɗ skwi
 ta dganatá vu'a nda mndu
 kul nzakway ka vu'a wu, haɗ
 skwi ta dganatá zgun nda
 marakw wa. Kaghuni dem-
 dem, kaskwa turtuk kuni ma
 ndi'atá vgha ghuni nda Yesu
 Kristi.

²⁹ Kaghuni, ka si nda ndi'a
 vgha ghuni nda Kristi, nda
 nza kuni ka zivra Abraham
 nda tsa, mutsafmutsa kuni ta
 za hɛga ya tanaf Lazglafta ta
 imi ta sləmənɟ.

4

*Vu'a a wu, Zwanja
 Lazglaftaya*

¹ Wya skwi ta kumə yu ta
 mnay: Ka ta ka zwanj mndu
 dza'a za tsa hɛga ya, haɗ skwi
 ta dganata nda vu'a dər má
 ɲani inda skwi wa.

² Ma tsa nzakwani ta ka
 zwanj ya ná, ta snanasna ta
 ɲa gwal ta nghapta ka tsatsi,
 nda ɲa gwal ta nghapta ka

tsa huzlahani ya tani, ha ka
 lagha ta tsa fitik tsaf dani ya.

³ Manda va tsaya nzakwani
 da amu guli. Ma fitika nza-
 kwa amu ka zwani ta kul
 sagha gwaɗa ta Kristi ná, ta ga
 vu'a skwiha ta ga mgham ma
 na ghəŋa haɗik* na amu.

⁴ Ama magatá tsa fitik ya,
 ka ghunagata Lazglafta ta
 zwanjani. Marakw ta yagata
 ma saghani, ka nzinɟá tsi
 mista zlahu Musa,

⁵ kada varagapta tsi ta gwal
 ta ga vu'a mista tsa zlahu
 ya, kada nuta ɲni ka zwana
 Lazglafta.

⁶ Ɗa maranɟa kazlay:
 Zwanani kuni kə'a, ka ghu-
 nagatá Lazglafta ta Sulkuma
 zwanjani da ɲudufa mu. Tsa
 Sulkum ya ta mnay kazlay:
 Aba! Da†! kə'a.

⁷ Tsaya tama ná, nza a ka
 ka vu'a wu, zwanjani ka. Ka
 nda nza ka ka zwanjani, nda
 nza ka ka mnda za hɛga ma
 zdakatahuda Lazglafta.

*Dasuwa ka la Galat da
 nzəglaku həŋ ka vu'a*

⁸ Ghalya ma fitika kwala
 ghuni kul snanɟá Lazglafta,
 vu'a skwa wuyay kul nzak-
 way ka vərɗa‡ Lazglafta si ta
 gə kuni.

⁹ Ndanana tama, manda
 snanɟa ghuni ta Lazglafta, ta
 snanɟá Lazglafta ta kaghuni
 ná, waka kuni ta vrəglaghuta
 mista sana skwiha kul haɗ
 mbrakwa§ tanj, kul haɗ rəga
 tanj, kul haɗ hayhaya ta na?

§ 3:29 Gray nda Ruma 4:13. * 4:3 Ngha ta 4:9, Kwalaŋsuha 2:8, 20. † 4:6 Ngha
 ta Markus 14:36, Ruma 8:15, gray nda aya 5-7 Ruma 8:15-17. ‡ 4:8 Ngha ta 1 La
 Kwareŋɟ 8:4-6. § 4:9 Ngha ta 4:3.

10 Ta fafa kuni ta ghəŋa ghuni ka wara sana vaghuha, nda sana tiliha, nda sana fitikha, nda sana vakuha*!

11 Ta vlihatá zləŋ skwi ta magə kuni. Manda skwi ka bətbət tsa slna da magaghuna yu ya, ka yu.

12 Zwanama da, wyawa dzvu, nzawanza manda i'i, manda ya nza i'i manda kaghuni ya. Had dmaku giha kuni wa.

13 Nda sna kaghuni, ma zlrafta da ta mnaghunata Lfida Gwada ná, ma danwa yu.

14 Anj mndani, tsa danwa da ya ná, ghwadaka danwa ya. Nduk nda tsa, mbida a kuni ta i'i wu, vzd a kuni wa. Katək ná, manda tsu'a duh-wala Lazglafta tsu'afta kuni ta i'i, manda tsu'a Yesu Kristi ka kuni tsu'aftá i'i.

15 Ga tsa rfu si ta rfu kuni ghalya ya? Nu ta magay ndanana kul had kuni ta rfu? Grafgra yu kazlay: Ma tsa fitik ya, ka má si ta magaku tsi ná, má tsatsakwaslap tsakwasla kuni ta ira ghuni ka vlihata kə'a.

16 Nda nza yu ka ghuma ghuni ndana, kabga vəl mnaghunata da ta kahwath-wata rki?

17 Tsa mnduha ya ná, ta navaŋa həŋ ka ŋaghunata, ama nda tvani a wa. Ta kumay həŋ ta dgaghunata nda i'i, kabga ŋa navaŋa ghuni mista taŋ.

18 Dina navaŋa, ka nda tvani tsi. Inda fitik katsi tama guli, ma kzlə lu ta nzakwa da mataba ghuni kada magay.

19 Zwana da, ta basəgəltá vgha yu ta ghəŋa kaghuni manda marakw ta basa yaku, ha ka nghavata Kristi dar ma kaghuni.

20 Ndanana ná, ta kumay yu ta nzavaghunata kada snaŋta yu ta skwi ŋa mnaghunata, kabga kəidifkəa kuni katakata.

Nzakwa i Hadzara nda Sara

21 Na kaghuni ta kuma nzaku mista zlahu ná, mni-hawa mna, sna a kuni ta skwi ta mnə tsa deftera zlahu ya rki na?

22 Ká lu vindafta ta ghəŋa Abraham na: Mutsafmutsa ta zwani his, pal nda marakw ka vu'a, pal nda marakw kul had ka vu'a.

23 Tsa zwaŋa tsa marakw ka vu'a ya ná, nda ndana slu'uvgha tsaya. Tsa zwaŋ ya tsa marakw kul had ka vu'a ya guli ná, manda ya tanaf Lazglafta† ta imi ta sləməŋ tsaya.

24 Ma tsa skwi ta luta ya ná, mamu klatá ghəŋa skwiha his mida, kabga tsa mi'aha his ya ná, dzratawi his ya. Taŋtaŋa dzratawi ná, ta ghwá Sinay. Ka vu'a ta ya tsatsi ta zwani. Tsaya ta nzakway ka Hadzara.

25 Tsa Hadzara ya ta nzakway ka ghwá Sinay ta hadika Arabiya. Nda luwa Ursalima‡ gitana ta gra lu, kabga tsatsi nda zwanani tani vu'a həŋ.

* 4:10 Ruma 14:5, Kwalaŋsuha 2:16-23. † 4:23 Zlrafta 16:15, 21:2. Aya 23: Zlrafta 17:16, Ruma 9:7-9. ‡ 4:25 Gray nda Mata 23:37, Lukwa 13:34.

26 Ursalima ya ta luwa ná, nza a ka vu'a wu, tsaya ta nzakway ka mamu ta amu.

27 Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay:

Rfa ta rfu, kagha dzəghəj ta kul yanaghutá zwanj!

Rfa ta rfu, ka hayaya ka ta hayayə, kagha ta kul walaŋta ɓasa yaku ya,

kabga mal ndəghata zwana marakw vziŋ zə'alaŋ taŋ,

ka ŋa marakw ya ta nzaku nda zə'ala taŋ kə'a ya.

28 Zwanama ɗa, kaghuni zwana ta ta imi ta sləmən manda nzakwa Izak ya.

29 Ma tsa fitik ya, tsa zwanj ya lu ma ndana slu'uvgha ya si ta giri ŋa tsa zwanj ya lu manda ya kumaf Sulkum ya. Ta manda tsaya nzakwani kulam gita.

30 Tsaw ká lu vindafta ma deftera Lazglafta na: Ghzliŋghzla ta tsa marakw ka vu'a ya nda zwanjani tani, kabga haɗ zwanja marakw ka vu'a dza'a za həga nda zwanja marakw kul nzakway ka vu'a* wu kə'a.

31 Mantsa tama zwanama, nza a amu ka zwana marakw ka vu'a wu, zwana marakw kul nzakway ka vu'a amu.

5

Plimispla Kristi

1 Plimispla Kristi, ŋa kwala mu nzəglaku ka vu'a mista zlahu Musa. Mantsa tama, dihavawadiha, yaha lu nglighunista ka vu'a.

2 Ka i'i Pwal ta mnaghunata ná, ka tsanɗatá fafaɗ ta kumə ŋni ka kuni katsi ná, haɗ sana skwi ghzlaghuna Kristi nda tsaya tama wa.

3 Ka yu tata mnəgəlta ŋa inda mndu ta kuma tsanata lu ná, nda fa vghani ŋa maga inda skwi ta kumə zlahu guli nda tsa.

4 Inda tsa kaghuni ta zba nzaku tɗukwa ta wa ira Lazglafta nda ma zlahu ya, tsaghu tsa kuni ta vgha nda Kristi, bəghapbəgha kuni ma zɗakatahuda Lazglafta.

5 Anŋi ná, nda fa ghəŋa anŋi kazlay: Namafna Lazglafta ka mndu tɗukwa ta wa irani, kabga vəl zlglafta mu ta Kristi nda ŋuɗuf kə'a. Tsaya skwi ta kzlə amu nda ma mbrakwa Sulkum.

6 Ka nda ndi'a mndu nda Yesu Kristi katsi, ɗər nda tsa fafaɗani, ɗər tsa a tsi wu, haɗ ghzliwani wa. Zlglafta nda ŋuɗuf, ka mara tsa zlgghay ya nda ma ɗvutá sanlaha vərɗa skwi.

7 Ya si ta dza'a ta kəma ta kəma kuni ní, wa ta pyaftá kaghuni ka snatá ŋa kahwathwata na?

8 Tsa nana kaghuni nanaf lu ya ná, da Lazglafta ta hgaftá kaghuni a sagha tsi wa.

9 «Ksita ta is ta ŋlanaftá hupu* demdem.»

10 Nda sna yu kazlay: Haɗ fitik dza'a dganata kaghuni ta ŋa ghuni ndanu nda ŋa ɗa wu kə'a, kabga nda guya mu ma Kristi. Nda sna yu guli kazlay: Tsa mndu ta

§ 4:27 Isaya 54:1. * 4:30 Aya 29: gray nda Zlrafta 21:9, aya 30: Ngha ta Zlrafta 21:10. * 5:9 Gray nda 1 La Kwareŋt 5:6.

kladamtá hwazlaḅaku da taba ghuni ya, dər má kinawu nzakwa tsa mndu ya, dza'a tsanaghatsa Lazglafta ta guma kə'a.

¹¹ Zwanama ḁa, i'i, ka si tata gḁata ta mnay kazlay: dina tsatá fafaḁ kə'a yu katsi ya ní, kabgawu ta kəl mnduha ka giri ḅa ḁa tama? Haḁ tsa mtuta mtu Kristi ta udza zləḅay ya dza'a nzakway ka tuthun wa.

¹² Inda tsa gwal ta hwa-zlaḅa kaghuni ya ná, ka hərḁiḅhərḁa həḅ ta vgha taḅ, ka nzakwa həḅ daghəra'!

¹³ Zwanama ḁa, hgaghunahga Lazglafta ḅa kwala ghuni nzakway ka vu'a zlahu. Ala ka si mantša tsi, ma klaf kuni ta tsa plata vgha ghuni ya ka skwi ḅa dza'a ghuni maga skwi ta kumə slu'uvgha. Katək ná, ḁvuvuswadva ta vgha ghuni, ka katuvusta kuni ta vgha ghuni mataba ghuni.

¹⁴ Inda zlahu ná, ma gwadḁa turtuk gwamta tsi ta vgha, ta mnə lu kazlay: Dvudva ta mnda səla manda va ya ta ḁvuta ka ta ghəḅa gha'kə'a ya.

¹⁵ Ama ka si ta hih'i'idiyṽta vgha, ka kwahuvustá vgha kuni mataba ghuni manda ḅa nimtak katsi ná, ḁaswa ká kuni da zadḁanata kuni ta ghəḅa ghuni.

Zlanawa Sulkum ka pgha tsi ta kaghuni ma nzakwa ghuni

¹⁶ Skwi ta mnaghunata yu ná, nzawanza ta nzaku manda ya ta kumə Sulkum.

Ka mantša ka kuni nzaku, haḁ kuni dza'a walglanṽta laghu maga skwi ta kumə slu'uvgha wu,

¹⁷ kagba va a slu'uvgha ta skwi ta kumə Sulkum ta magay wu, va a Sulkum ta skwi ta kumə slu'uvgha ta magay guli wa. Ta zləḁawi həḅ ma vgha taḅ. Tsaya kwal kuni kul lavinṽta maga skwi ya ta kumə[‡] kuni ta magay.

¹⁸ Ka Sulkum ta pgha kaghuni katsi, ta haḁ kuni mista zlahu Musa wa.

¹⁹ Ma ḁifa a skwiha zḁəgana magay ta slu'uvgha wu, wya həḅ: Maga sli'inṽsli'inṽ, hliri, maga skwa hula,

²⁰ wuya skwi, maga mndu nda ghwani, nzaku ka ghuma, zləḁawi, draku, ḅasa ḅuduf, ḁva ghəḅ, daga vgha, kwal kul guya ghəḅ,

²¹ hara'utiri, ghuyaku, nda hambala vgha ḅa ghuyaku ka maga sli'inṽsli'inṽ, nda pḁakwa sanlaha ma skwiha manda tsaha ya. Ka yu ta mnəglaghunata manda va ya ghada yu ta mnuta ná, haḁ mndərga gwal ta maga tsa skwiha ya dza'a lami da ga mghama Lazglafta wa.

²² Ama, wya skwiha ta yaganapṽta Sulkum nda ghuḅa: Dvutá mndu, nzata nda rfu, nzata nda zḁaku, nzata nda ksa ḅuduf, nzaku ka ḅərma mndu, maga skwi ḁina, nzaku tḁukwa,

²³ nzaku leḅtekwa, wara ghəḅ. Haḁ zlahu nda gwadḁa ta ghəḅa tsaha ya wa.

[†] 5:14 Zlahu 19:18. [‡] 5:17 Gray nda Ruma 7:14-23.

24 Gwal ta nzakway ka ɲa Yesu Kristi ná, dzadza hahəŋ ta udza zləŋay ta skwiha ta kumə slu'uvgha, nda ghwadaka skwiha kavghakavgha ta mamə həŋ.

25 Ka si Sulkum ta vlamata hafu katsi, zlanama Sulkum ka pgha tsi ta amu guli.

26 Ma glə mu ta ghəŋ! Ma zbə mu ta gwada da mndu, ma drə mu ta draku guli.

6

Skwi sləgaf mndu, tsaya dza'a tsi tskay ta vwah

1 Zwanama da, ka nda ngha kuni ta mndu ta maga skwi kul dinaku katsi, kaghuni ta pghu Sulkum ya, vranakwavra ta vərda tvi, ama dasuwa ka kuni magay. Dasuwa ka vərda kagha guli da ksutá tsi ta kagha.

2 Katuvuswa vgha ma kərta ndəgaku sani nda sani. Ma magay ghuni mantša ya, dza'a nzakwa kuni ka gwal snatá zlahá Kristi.

3 Ka had mndu taβta i'i wu, ka mndu tsaw ta slaf a ka sana skwi kay guli wu ná, nana ghəŋani ta nanə tsi.

4 Kinawu nzakwa ɲa da ma slna ná, ká inda mndu ngha slnani. Tsaya dza'a kəl tsa mndu ya ka rfa ghəŋani, nda sanlaha a dza'a laghwa tsi gray wa.

5 ɲa ghəŋani ta maga mndu ta inda skwi.

6 Ka kla a kla mndu ta taghanata lu ta gwada Lazglafta, ta skwi mataba

inda skwihani, ka vlay ɲa mndu ta taghanata.

7 Yaha kuni nanətá ghəŋa ghuni. Had Lazglafta ta zlanatá mndu ta nənəbay wa. Ka nu sləga* mndu ya ná, tsaya dza'a tsi tskay guli.

8 Ka ɲa slu'uvgha sləga mndu katsi, ɲa slu'uvgha dza'a tskə tsi, ɲa zadamtani mida. Ala ka ɲa Sulkum sləga mndu, ɲa Sulkum dza'a tsi tskay, ta nzakway ka hafu ɲa kdekedzen.

9 Ma zlan mu ta maga skwi dīna, ma rwu mu ta vgha, kabga dza'a tskay mu saghar fitikani.

10 Mantša tama, ta tseke'luwa ná, magama maga ta skwi dīnadīna ɲa inda mndu. Katkatatani ɲa zwanama mu ma zlgħay nda ɲuduf.

Gazgu

11 Nghawa ndandaghula'atá na vindi na 6a! Nda dzva da vindafta yu.

12 Tsa mnduha ta kuma mblaftá kaghuni ka tsa fafad ya ná, ta kumay həŋ ta ghubay mnduha ta həŋ. Skwi kəl həŋ ka magay mantša ya ná, wara ghuyay tan ta danwa ta gwada ta udza zləŋay Kristi ya.

13 Vərda tsa gwal nda datsa fafadá tan ya ná, had həŋ ta maga skwi ta kumə zlahu wa. Ta kumay həŋ ta datsata ghuni ta fafad, ɲa ghubay tan ta ghubakwa tan ta ghəŋa datsatá fafadá ghuni.

* 6:7 Ngha ta Ayuba 4:8, Mahdihdi 22:8, Huseya 8:7.

¹⁴ I'i tada, ta ghəŋa mtuta mtu Mgham Yesu Kristi ta udza zləŋay yeya ta ghubə yu ta ghubakwa da. Ma tsa mtutani ta udza zləŋay ya, mtuta skwi ta kumə slu'uvgha ma i'i, ta mtuguduŋta i'i guli ta skwi ta kumə slu'uvgha.

¹⁵ Tsata fafaɗ na, sana skwi a wu, kwal kul tsata guli na, sana skwi a wa. Nzata mndu nda hafu vlama Lazglafta, na mali ma skwi.

¹⁶ Ka nza zɗakwa Lazglafta nda tawa hidahidani ta ghəŋa inda gwal ta snata na skwi ta taghə yu na. Mantsa ya guli ta ghəŋa gwal ta nzakway ka vərda Isra'ila Lazglafta.

¹⁷ Ta hula tsa tama, yaha mndu walglan̄ta didipta vgha, kabga mivid ya ta vgha da ta maray kazlay: Na Yesu Kristi yu ka'a.

¹⁸ Zwanama da, ka nza zɗakatahuda Mghama mu Yesu Kristi kawadaga nda kaghuni! Amin.

Tsgha ta Iwa Pwal ɲa La Afisus

Ga zgu

1 I'i Pwal, zbap Lazglafta ɲa nzaku ka mnda ghunay Yesu Kristi, ta vinda na delewer na ɲa kaghuni gwal ma luwa Afisus ta nzakway ka ɲa Lazglafta, ɲa kaghuni ta zlghaftá Yesu Kristi ka nzaku kuni ka ɲani ya, ta vindaghunafta yu.

2 Ka vlaghunavla Da mu Lazglafta nda Mghama mu Yesu Kristi ta zdakatahudani nda zdakwani tani.

Vlamavla Lazglafta ta zdakwani ma Yesu Kristi

3 Zlæzlvama Lazglafta ta nzakway ka Dani ma Mgham Yesu Kristi. Tsatsi ta tfamaghatawi ma vlamatani ta inda skwi dinadina daga ta luwa ɲa katanjá sulkuma mu. Nda ma ndi'atá vgha mu nda Yesu Kristi magamata tsi.

4 Ma kdaku Lazglafta zlaganaptá ghəɲa hadik, zabapzaba ta amu ɲa nzaku ka mnduhani, ka guyamafta nda Yesu, kada nzakwa mu hezle' ɲa nzakwa mu kul had ghwadaka skwi ta amu.

5 Dvudva ta amu daga manda ghalya, ka psaptá tsi ta amu ka nimista ka zwanani nda ma Yesu Kristi. Manda tsaya dvuta tsi ma zdakwani.

6 Manda tsaya magata tsi ɲa zlæzlvay mu ta glakwa zdakatahudani. Katakata vlamata tsi ta zdakatahudani ya nda ma slna Zwanani dvu tsi.

7 Nda usani varata tsi ta amu, amu gwal nda ndi'a nda tsi, ka plimistá* tsi ta dmakuha mu. Mantsa ya maramanɲa Lazglafta ta glakwa zdakatahudani.

8 Ka ndəghamaftá tsi nda tsa zdakatahudani ya, ka vlamatá inda difil nda mahizl ya ta ramata.

9 Ka maramanɲá tsi ta skwi ɲa magay ya nda difa daga manda ghalya si kul snanɲá mnduha. Tsa skwi kumaf tsi ta magay ya ná, nda nza nda ma slna Yesu Kristi.

10 Wya tsa skwi ya: Ka nda maga fitik, dza'a tskanatska ta inda skwiha nda ya ta luwa tani, nda ya ta hadik tani, ɲa nzanaghata Yesu Kristi ka mgham ta ghəɲa tan demdem.

11 Zabapzaba Lazglafta ta amu ɲa nzakway ka mnduhani ma guyamaftani nda Kristi. Magamaga manda tsaya, kabga tamafta ta imi ta sləmən† daga manda ghalya. Ka mnaftá tsi ta magakwa inda skwi manda ya kumanɲ tsi,

12 kada zlæzlvá mnduha ta glakwani ma anɲi ta faftá ghəɲa ɲni ta Yesu Kristi daga tanɲanɲa ya.

13 Mantsa ya kaghuni guli nda ndi'a kuni nda tsi ma snanɲa ghuni ta vərda gwada ya kəl Lazglafta ka

* 1:7 Gra nda vli ma Kwalasuha 1:14.

† 1:11 Ngha ta Yesuwa 13:19.

mbaghunafta, ma vlata ghuni ta ghəŋa ghuni ŋa Yesu Kristi. Ma tsa ndi'atá kaghuni nda Kristi ya, ka vlaghunatá Lazglafta ta Sulkum nda ghuḅa ya tamaf tsi ta imi ta sləməŋ ya. Tsa Sulkum ya ná, ŋizla nzakwa mu ka mnduha Lazglafta ya.

¹⁴ Ŋa dasudasu vlamata tsi ta tsa Sulkum ya, ŋa maraŋta ká Lazglafta dza'a vlamatá inda pɔakwa skwiha dīnadīna dazlay, manda ya mna tsi. Ma tsa fitik dza'a mbamafta Lazglafta ŋa dəkdek ya dza'a tsu'a mu. Zləzlvama glakwa Lazglafta.

Ndəba dzva Pwal ta ghəŋa gwal zlghay nda ŋuduf ma Afisus

¹⁵ Tsaya ta kəl yu ka rfa Lazglafta ta ghəŋa kaghuni. Manda snaŋta da kazlay: Zlghafzlgħa kuni ta Yesu Kristi, dvuɔva kuni ta mnduha Lazglafta guli kə'a,

¹⁶ had yu ta zlanatá maga du'a ta ghəŋa kaghuni wu, ta rfanagharfa yu ta Lazglafta.

¹⁷ Tsatsi ná, Da dagala ya. Ŋani ta maganata Mghama mu Yesu Kristi ta slna. Da tsi ta ndəba yu ta dzvu ka vlaghunata tsi ta dīfil dza'a kəl kuni ka laviŋtá snaŋtá vərda tsatsi.

¹⁸ Ta ndəbay yu ta dzvu da tsi guli ka tsalaghunapta tsi ta ndana ghuni dīna, kada snaŋta kuni ta tsa ŋərma skwi kəl tsi ka hgaghunata kazlay: Dza'a mutsay kuni kə'a ya. Ta

ndəbay yu ta dzvu guli dza'a kəl kuni ka snaŋtá glakwa tsa skwa za həga faghuna tsi nda inda gwal ta nzakway ka ŋani ya tani.

¹⁹ Ta kumay yu ta snaŋta ghuni kazlay: Malaghumala mbrakwani ta inda skwi, nda ya kə'a ta kata amu gwal ta zlghafta kə'a. Katakata tsa mbrakwani ya.

²⁰ Nda tsa mbrakwani ya sli'aganapta tsi ta Kristi ma mtaku ka nzanata nda ga zeghwani ta luwa‡ ŋa vlanjta glaku.

²¹ Hada ta ga Kristi ta mgham ta ghəŋa inda sulkumha dagaladagala, kabga malaghumala ta mbrakwa taŋ. Malaghumala mbrakwani ta inda mbraku ya vlanj lu ta mndu ŋa ga mgham§. Ta ghəŋa gwal vlanj lu ta ga mgham ndanana yeya a wu, nda gwal dza'a gay ta kəma tani.

²² Ka vlanjta* Lazglafta ta ga mgham ta ghəŋa inda skwi. Ma tsa nzakwani ka mali ta ghəŋa inda skwiha ya, ka fata tsi guli ŋa nzaku ka ghəŋ ta ghəŋa Igliz.

²³ Kristi ná, ghəŋ ta ghəŋa Igliz ya, ta nzakway ka vghani. Ma tsa guyatá vgha mnduhani ya nzamta Kristi. Ma tsatsi nzatá nzakwa Lazglafta ka mara vgha nda ma tsatsi guli.

2

Sli'agamapsli'a Lazglafta

‡ 1:20 Ngha ta Zabura 110:1. § 1:21 Ngha ta Kwalasuha 1:16 nda skwi ya vindin lu mistani ŋa ŋanata. * 1:22 Ngha ta Zabura 8:7.

ma mtaku kawadaga nda Yesu Kristi

¹ Ghalya si nda rwa kaghuni ta wa ira Lazglafta, kabga ghwadaka skwiha si ta magə kuni.

² Si ta gdata ta ksa sada mnduha ma na ghəŋa hadik na kuni. Gwada halaway ta ga mgham ta ghəŋa ghwadaka sulkumha, ta nzaku ma ghuvanata luwa si sna kuni. Kulam ndana tsa ghwadaka sulkum ya ta gdata ta ksa slna ma ŋudufa mnduha ta kwalaghuta sna gwada Lazglafta.

³ Amu demdem guli, manda tsa nzakwa hahəŋ ya si amu ghalya. Ghwadaka skwiha ta kumə ŋudufa mu, nda ghwadaka ndanuha ta ndanu mu, si ta magə mu. Ma tsa nzatá nzakwa mu manda tsaya ná, ma dza'a dədamdəda amu guli da basa ŋudufa Lazglafta, ka guram nda va ŋa tsa mnduha ta maga ghwadaka skwiha ya.

⁴ Tsaw Lazglafta ná, dagala tawa hidahidani, dɔvudva ta amu.

⁵ Kulam nda va tsa rwatá amu, kabga vəl magata mu ta ghwadaka skwiha ya ná, ka dɔaftá tsi ta amu ka vramamta nda hafu kawadaga nda Kristi. Zɔakatahuda Lazglafta kəl kuni ka mbafta.

⁶ Ma tsa ndi'atá amu nda Kristi ya, ka sli'agamaptá Lazglafta mataba gwal nda rwa kawadaga nda Yesu Kristi ka pghatá amu ta luwa, ka nzamata ka ga mgham kawadaga nda Yesu Kristi.

⁷ Mantsa ya maraman̄ta tsi ta zɔakatahuda nda ma Yesu Kristi, ŋa nghan̄ta mnduha dza'a yayə lu ta kəma ta nzakwa glakwa tsa zɔakatahuda ta malaghutá inda skwi ya.

⁸ Zɔakatahuda tani kəl Lazglafta ka mbaughunaf ta nda ma zlghafta ghuni ta Kristi. Mbaughunaf a ta ghəŋa vəl magata ghuni ta skwiha dinadina wu, ka mbalay mbaughunaf tsi.

⁹ Mbaughunaf a Lazglafta ta ghəŋa vəl magata ghuni ta sana slna wu, da ghərɔə mndu ta ghərɔaku.

¹⁰ Magatá slna Lazglafta na amu na. Vlamavla ta hafu ka lfid ma ndi'atá amu nda Yesu Kristi ŋa gdata mu ta maga slnaha dinadina. Nda ghada payafta Lazglafta manda tsaya, ŋa magay mu.

Ka mndu turtuk lu ma Kristi

¹¹ Ka yu ta mnaghunata wa, mndəra la Yahuda a kaghuni wa. Havakwahava ɔa ta nza-kwa ghuni ghalya ta kul zlghaftá kuni ta Kristi. Gwal kul tsaku fafada tan̄ ka həŋ ta hga kaghuni. Kəl həŋ ka hga kaghuni manda tsaya na: Mnduha Lazglafta an̄ni ka hahəŋ, kabga datsatá fafada tan̄. Tsaw tsa tsatá fafada tan̄ ya ná, skwi ta nghanan̄tá slu'uvgha ya datsa mnduha nda dzva tan̄.

¹² Havakwahava kazlay: Ma tsa fitik ya ná, sna a kuni ta Kristi wu kə'a. Nza a kuni tekw mataba mnduha ta hadika Isra'ila wa. Tekw a kaghuni mataba gwal dzraf

Lazglafta ta wi nda həŋ ka tanaftá imi ta sləməŋ ta həŋ ya wa. Ma nzakwa ghuni ma na ghəŋa hadik na ná, had skwi faf kuni ta ghəŋ tida wu, sna a kuni ta Lazglafta guli wa.

¹³ Ghalya, si di'ij kuni nda Lazglafta. Ndana tama, nda ndi'a kuni nda Yesu Kristi ma pghinjani ta usani ta gwada ta kaghuni ma mtutani. Tsaya ta ndusaghunakta nda Lazglafta.

¹⁴ Manda bata dzugur si nzatá nzakwa ghuma mataba mu, ka sagha tsi pslinjta, ka namafta ka mndəra mndu turtuk. Əŋka'a ka tsatsi ta famta zdaku mataba mu.

¹⁵ Ka hlijntá tsi ta inda tsa zlahuha ta mnə la Yahuda ya nda ma mtutani, kabga ŋa guyanaftá mndəra la Yahuda nda sanlaha ma mndəra mndu ŋa nzakwa taŋ ka sana lfida mndəra mndu turtuk. Ma tsa magatani mantša ya famta tsi ta zdaku mataba taŋ.

¹⁶ Ma tsa mtutani ta udza zləŋay ya guyanafta tsi ta tsa mndəra mnduha his ya ka mndəra mndu turtuk, ka slərbaptá zughu mataba taŋ nda Lazglafta. Ma tsa mtutani ya kwala sani kul husanjá sani nda sani mataba taŋ.

¹⁷ Sasa Kristi ta ghəŋa hadik da mna Lfida Gwada ta ghəŋa zdaku ŋa kaghuni gwal si di'ij nda Lazglafta, nda ya ŋa anjani gwal si ta ndusanavatá* Lazglafta ya.

¹⁸ Əŋka'a ka Kristi kəl amu demdem, kaghuni nda anjani tani, ka laviŋta ndusanavatá Lazglafta ta nzakway ka Da, nda ma tsa Sulkum nda ghuəa turtuk ya.

¹⁹ Tsaya tama ná, nza a kuni ka mayəm wu, nza a kuni ka matbay guli tama wa. Nda nza kuni ndanana tama ka mnda luwa kawadaga nda sanlaha ma mnduha Lazglafta. Nda nza kuni ka mnda huəa həga.

²⁰ Nda nza kuni manda palaha ta bə lu ta həga nda tsi. Gwal ghunay nda la anabi na tughwa tsa həga ya. Yesu Kristi tsa pala dihaf tsa həga ya ta vgha tida ya.

²¹ Əŋka'a ka tsatsi kəl tsa həga ya ka sladata, ka ŋlaku, ka nuta ka həga nda ghuəa ka ŋa Lazglafta ya.

²² Ma tsa ndi'atá kaghuni nda Kristi ya, guyaghu-nafguya nda sanlaha ma gwal zlgħay nda ŋuduf guli, kada nuta mu ka tsa həga ta nzaku Lazglafta nda ma Sulkum ya.

3

Mnay Pwal ta difatá skwa Lazglafta

¹ Tsaya kəl i'i Pwal hbam lu ma gamak ka maga du'a ta ghəŋa kaghuni. Hbamhba lu ta i'i ta ghəŋa vəl maganata da ta slna ta Yesu Kristi ŋa kata kaghuni gwal kul nzakway ka la Yahuda ya.

² Nda sna kuni kah-wathwata kazlay: Zdzazda Lazglafta ta hudí ka vlihatá

* 2:17 Gray nda Isaya 57:19.

slna ɲa magay ɗa ɲa ghuni kə'a.

³ Tsatsi ta gunidɪŋtá ghu-nislaka ɗa, kəl yu ka snaŋtá ɗifata skwani manda ya vin-daghunaf yu neɗ ya kay.

⁴ Ka dzaŋafdzaɲa kuni katsi ná, dza'a nda sna kuni ka-zlay: Nda sna yu ta ɗifata skwa Lazglafta ta nzakway ka Kristi kə'a.

⁵ Tsa ɗifata skwani ya ná, maranaɲ a Lazglafta ta mnduha ghalya wa. Ndanana tama, ka marigiŋtá tsi nda ma Sulkum nda ghuɓa, ka maranaŋtá tsi ta mnduhani zabap tsi ɲa nzakway ka gwal ghunay nda la anabi.

⁶ Wya tsa skwa Lazglafta ta ɗifanata ya: Dza'a zay gwal kul haɗ ka mndəra la Yahuda ta zlglafta ta za mgham ta vəl Lazglafta kawadaga nda mndəra la Yahuda gwal ta zlglafta. Nda kaghuni tani, nda vərɗa la Yahuda tani, nda na kuni ka mndəra mndu turtuk. Tsa imi tanaf Lazglafta ta sləməɲ ta gwal ta ndi'aftá vgha nda Yesu Kristi ya ná, dza'a vlamavla, ka Lfida Gwada ta mnay.

⁷ Zɗidɪŋzɗa Lazglafta ta huɗi ka niɗifta ka Kwalvani ɲa mna tsa Lfida Gwada ya ɲa mnduha nda ma mbrakwani ya vliha tsi.

⁸ Mal i'i hta tani mataba mnduha* Lazglafta mndani, kulam nda va tsa, ka zɗaŋtá tsi ta huɗi ka vlihatá tsa slna mnananŋtá gwal kul nzakway ka la Yahuda ya, ta tsa zɗaku

ta mutsu lu da Kristi ya. Tsa zɗaku ya ná, dagala katakata, laviɲ a mnduha ta kɗanaktá snaŋta wa.

⁹ Ka zɗidɪŋtá Lazglafta ta huɗi guli ɲa tsislanapta ɗa ta inda mndu, ká Lazglafta fata daga manda ghalya ta tsa ɗifata skwi dza'a tsi magay ya. Zlaganapzlagaga Lazglafta ta inda skwiha. Si nda ɗifa da Lazglafta ta wa ira mnduha daga ghalya†. Ndana tama, ka kligiŋtá tsi ta daɓi.

¹⁰ Ndanana ka zlaganapta Lazglafta nda ma mnduhani ɲa nghanŋa gwal dagaladagala nda gwal nda mbra nda mbra‡ ta luwa ta guyatá vgha mnduhani, ɲa snaŋta taɲ ta nzakwa ɗifla Lazglafta kavghakavgha.

¹¹ Nda kɗa fitika fata Lazglafta daga ta kul magaftá tsi ta ghəɲa haɗik. Ndanana ka magatá tsi nda ma Yesu Kristi Mghama mu.

¹² Nda ma zlglafta mu ta Yesu Kristi ka ndi'aftá vgha nda tsi, kəl mu ka ndusana-vata Lazglafta kul haɗ zləɲ.

¹³ Tsaya tama ta kəl yu ka ndəɓa dzvu ɲa ghuni, ma rwaghuna tsi ta vgha, kabga snaŋta ghuni ta ghuya ɗaɲwa ɗa ta ghəɲa vəl mnaghunata ɗa ta Lfida Gwada. Ka ufa tsa ghuya ɗaɲwa ɗa ta ghəɲa ghuni ya, ta vgha ɲa ghuni.

Dva mnda Kristi

¹⁴ Ta ghəɲa tsaya ta kəl yu ka tsəlbata ka maga du'a ta

* 3:8 Gray nda 1 La Kwareŋt 15:9. † 3:9 Gray nda Ruma 16:25. 26. ‡ 3:10 Ngha ta Kwalasuha 1:16 nda skwi ya vindɪɲ lu mistani ɲa ɲanata.

ghəŋa kaghuni da Lazglafta ta nzakway ka Da.

¹⁵ Tsatsi vərda ka Da ta tsaftá hgu ta mndəra gwal ta hadik nda gwal ta luwa tani.

¹⁶ Tsaya ta kəl yu ka ndəba dzvu da tsi ka ksa tsi ta slna nda tsa mbrakwani dagala ya ma ŋudufa ghuni, ka vlaghunata tsi ta mbraku kahwathwata nda ma Sulkumani.

¹⁷ Ta daway yu da tsi guli ta gdavata Kristi ma ŋudufa ghuni ma zlghafta ya zlghaf kuni. Ta ndəbay yu ta dzvu da tsi guli, ka ŋavata kuni ka dvuvustá vgha ghuni sani nda sani. Ka ta dvuvusdva kuni ta vgha ghuni kahwathwata katsi ná, dza'a nzakway kuni manda dihatá fu laghu slrəŋhani da ghuvata hadik. Dza'a nzakway kuni guli manda dihata həga thaf lu ta mndərani ta vəl təŋtəŋa.

¹⁸ Ma tsaya dza'a kəl kaghuni nda inda sanlaha ma mnduha Lazglafta ka snaŋtá kdavakta dvu ya dvu Kristi ta amu. Had vərvra kdavakta dvuta ta dvuta tsi ta amu wa.

¹⁹ Aŋ mndani, had mndu ta lavinťa snaŋtá vərvəra dvuta dvu Kristi ta amu mndani wu, dər má mantša tsi, ta daway yu da Lazglafta ŋa lavinťa ghuni ta snaŋta, kada ksafťa nzakwa ghuni ta sada Lazglafta.

²⁰ Lazglafta ta lavinťa maga inda skwi demdem. Nda tsa mbrakwani ta maga slna ma amu ya, ta lavinťa tsi ta maga inda skwiha ka malaghutá skwiha ya ta dawu mu nda

skwiha ta ndanu mu tani.

²¹ Zləzlvama Lazglafta ta ghəŋa ŋərma skwiha maga tsi nda ma mnduha ta zlghafta, nda ya nda ma Yesu Kristi. Zləzlvama zləzlvə ŋa kdekedzenj! Mantša ya katsi.

4

Nzaku turtuk ma Kristi

¹ Ta ghəŋa tsaya tama ta kəl i'i tsam lu ma gamak ta ghəŋa vəl maganata da ta slna ta Mgham Yesu Kristi, ka ndəba dzvu da kaghuni kazlay: Nzawanza ta nzaku tdukwa manda ya ta ranťa mnduha Lazglafta, kabga hgaghunahga Lazglafta ŋa nzaku ka ŋani kə'a ya.

² Ma inda skwi ta magə kuni, nda hana ka ghəŋa ghuni, lebtekwa ka nzakwa ghuni, ta ksay ka kuni ta ŋuduf. Su'uwawa ta skwi ta magaghunata sanlaha, ka dvuta kuni ta həŋ.

³ Sulkum nda ghuəa ta guyaghunata, ŋavawaŋa ka nzakwa kuni ta nzaku nda zdaku, kada nzakwa kuni ka gwal nda guya ghəŋa tanj.

⁴ Gwal zlghay nda ŋuduf ná, manda slu'uvgha* Kristi turtuktuk ya nzakwani. Turtuktuk Sulkum nda ghuəa guli, turtuktuk skwi ya faf kuni ta ghəŋ tida hga ghuna Lazglafta ŋa zlghay.

⁵ Turtuktuk Mghama mu, turtuktuk tva zlghay nda ŋudufa mu, nda hga mndu turtuktuk magamafta lu ta batem.

* 4:4 Slu'uvgha turtuk: Gray nda sura 2:16, Ruma 12:5, 1 La Kwareŋt 12:12.

6 Turtuktuk Lazglafta ta nzakway ka dani ma inda mndu, ta ga mgham ta ghəŋa inda mndu, ta ksa slna nda inda mndu, ta nzaku ma inda mndu.

7 Inda amu dagamaf daga Kristi ta zɔakatahudani prək nda amu ŋa maga slnani, kabga mantsa ya kumafta tsi ta dagamafta.

8 Wya ka deftera Lazglafta mnata:

«Tahula ghuɓasaptani ta ghumahani, ka ŋlaghatá tsi ta luwa, ka hlinťá tsi ta kasatá vu'ahani,» ka'a.

Ka daganafťá tsi ta slna kavghakavgha† ta mnduha ta ghəŋa hadík.

9 «Ka ŋlaghatá tsi ta luwa,» ka defteri ya ní, nu klatá ghəŋa tsa gwada ya na? Kəl tsi ka mna tsaya ná, kabga tinəl ta na ghəŋa hadík na saha tsi karaku.

10 Tsa mndu ta saha ta ghəŋa hadík ya ná, va tsa mndu ya tsa ta ŋlaghatá ta luwa ka zaghuta trezekw, ŋa gayni ta mgham ta ghəŋa inda skwi nda Sulkumani.

11 Tsatsi ta daganafťá slnaha kavghakavgha ta mnduha. Ka gwal ghunay sanlaha, ka la anabi sanlaha, Ka gwal mna Lfida Gwada sanlaha, Ka gwal ngha gwal zlgħay nda ŋuduf ka tagħa skwiha‡ ŋa tan sanlaha.

12 Manda tsaya kə'a daganata ŋa katay tan ta mnduha Lazglafta ŋa maganata

slnani, kada mutsafta mnduha Lazglafta ta nzakway ka slu'uvgha Kristi ta ŋlaku ta kəma ta kəma.

13 Manda tsaya dza'a nzagwafta mu demdem ta vgha ŋa nzaku ka mndu turtuk nda ma fafta mu ta ghəŋ ta Zwanja Lazglafta, ŋa snanťa mu, ŋa nzakwa mu ka gwal nda ndəha manda Kristi kul had sana skwi tida ya.

14 Nda tsaya tama ná, nzata a mu manda zwani wa. Nanglafta a gwal tsakalawi ta amu nda tsa ghwadaka skwa tan ta tagħə həŋ ya ŋa zadimista ma tvi, manda kwambalu ta klambaraku ta ghəŋa drəf wa.

15 Nzata a mantsa ya wu, kahwathwata skwi ta nghanatá Lazglafta dza'a mnuvusta mu ma dvuvusta mu ta vgha mu, ŋa glakwa mu ma inda skwi ma ndi'atá amu nda Kristi ta nzakway ka ghəŋ ta ghəŋa gwal zlgħay nda ŋuduf ya.

16 Manda mala ta nzagwanatá vgha mndu ya ná, manda tsaya nzagwanata Kristi ta mnduhani. Ka ta ksa slna inda fawayha ta vgha mndu manda ya ta raku katsi, dina ta glakwa tsa mndu ya ta glaku. Manda tsaya nzakwa gwal zlgħay nda ŋuduf guli. Ka ta dvuvusdva mnduha Lazglafta ta vgha tan, ta magay dər wa ta slnani ya vlan lu katsi, dza'a glaku həŋ ta kəma ta kəma nda mbrakwa Kristi.

† 4:8 Ngha ta Zabura 68:19. ‡ 4:11 Gray nda 1 La Kwareŋť 12:28.

Nzawanza ta nzaku ka lfiḍ ma Kristi

17 Wya skwi ta mnaghunata yu. Ka ṅḍaṅḍa ta mnaghunata yu guli ma hga Mgham. Yaha kuni nzakugəltá nzaku manda gwal kul snaṅtá Lazglafta, ta ndana skwi dza'a kwal kul katanṅtá həṅ ya.

18 Nda dərzla sləmənə taṅ, had lfiḍa hafu ta vlə Lazglafta ya da həṅ wu, kabga təṅtəṅa ghənə taṅ, sna a həṅ ta Lazglafta wa.

19 Ksa a hula ta həṅ dər kinawu magata həṅ ta ghwadaka skwi wa. Skwi ta kumə slu'uvgha ta magay fa hahəṅ ta ghənə taṅ ṅa magay. Sli'inqsli'in yeya ṅa taṅ ta magay, zla a həṅ guli wa.

20 Kaghuni, manda zlglafta ghuni ta Kristi ná, manda tsaya a taghaghunaf lu ta tva nzaku wa.

21 Grafgra yu kazlay: Nda sna kuni ta gwadani ka zlglaftá kuni kə'a. Ma ndi'aftha ghuni ta vgha nda tsi, taghaghunaf tagha lu ta kahwathwata ma Yesu.

22 Skwi taghaghunaf lu ná, zlanṅta ghuni ta tsa tva nzaku si ta nzakw kuni ghalya ya. Tsa tva nzaku si ta nzaku kuni ghalya ya si ta badza kaghuni, kabga si ta hara'away kuni ta inda ghwadaka skwi ta nana kaghuni.

23 Zlanəṅwa tvi ta Lazglafta ka mbəḍanaftá tsi ta ṅuḍufa

ghuni, ka ndana kuni ta vərḍa ndanu.

24 Vlaghunavla Lazglafta ta lfiḍa nzaku ta gara vgha nda ṅaniṢ. Favawa fa tama ta tsa lfiḍa nzaku ta zdəganata ya. Tudukwa tsa tva nzaku ta zdəganata ya, nda ghuḅa nza-kwani guli manda ya ta taghə kahwathwata Lazglafta.

25 Mantsa tama, yaha kuni tsakalgəltawi, mnu-vuswa kahwathwata mataba ghuni*, kabga nda guya mu demdem ma slu'uvgha turtuk.

26 Ka gafga kuni ta sidi, ḍasuwa ká kuni da magata kuni ta ghwadaka skwi†. Ma dəḍaghunagha fitik nda basatá ṅuḍuf,

27 da mutsaftá halaway ta tvi ṅa klamtá kaghuni da ga dmaku.

28 Ka si ta ghali mndu katsi, yaha tsi da ghalgəltá ghali, ka maga tsi ta slna nda dzvani ṅa kata ghənəṅani, nda ya ṅa mutsaftani ta skwi ṅa katanṅtá la ka pḍu.

29 Yaha ṅaslu da sabi ma wa ghuni. Gwada vla mbraku ma zlgħay nda ṅuḍuf ṅa san-laha katsi sabi ma wa ghuni. Gwada ksay sləmənə ka kuni gwadaṅ, ṅa katanṅtá sanlaha.

30 Yaha kuni ṅranaftá ṅuḍuf ta Sulkum‡ nda ghuḅa ya vlaghuna Lazglafta. Tsa Sulkum nda ghuḅa ya ná, ṅizla nzakwa ghuni ka ṅa Lazglafta ya. Ta nzata tavata kaghuni tsa Sulkum ya ha

§ 4:24 Gray nda Zlrafta 1:26. 27. * 4:25 Ngha ta Zakari 8:16. † 4:26 Ta gra vgha nda Zabura 4:5 ka ta nghan lu ta gwada Grek ṅa ghalya. ‡ 4:30 Gray nda Isaya 63:10.

ka sagha tsa fitik dza'a kəl Lazglafta ka varatá kaghuni dekdek ya.

³¹ Hliṅwa dgun ma ṅudufa ghuni, zlaṅwa basa ṅuduf, zlaṅwa sidi, ma zlerdə kuni ta wi nda mndu, ma razə kuni ta mndu, yaha kuni da maga dər mndəra wati ma ghwadaka skwi.

³² Nərma skwi ká kuni magay mataba ghuni, nzawanza nda tawa hidahida, pluvuswa dmakuha ghuni, manda va ya plaghuna Lazglafta ta dmakuha ghuni nda ma Kristi§ ya.

5

Nzaku ma tsuwadək

¹ Ndana tama, zwana Lazglafta ya dṽu tsi katakata kuni, ksawaksa ta sadani*.

² Ma slnaha ghuni ta magə kuni inda fitik, maraṅwamara ta dṽu ṅa sanlaha. Mantsa ya dṽuta Kristi ta amu ma mtutani ṅa mbamafa. Tsa skwi maga tsi ya ná, zdəganazda ta Lazglafta† manda skwa pla ghəṅ ta vlaṅta lu.

³ Ya nda nza kuni ka ṅa Lazglafta ya, yaha kuni walaṅtá hliri, yaha kuni maga skwa hula, yaha kuni tsagana, yaha mndu da razaghunafta ta ghəṅa tsa skwiha ya.

⁴ Ra a guli ka saba skwa hula, nda tsabaku, nda 6la vgha ma wa ghuni wa. Skwi ta raku ka sabi ma wa ghuni

ná, rfay ghuni ta Lazglafta ta ghəṅa inda skwiha magaghuna tsi.

⁵ Wya skwi ṅa snaṅta ghuni: Had gwal ta hliri, nda gwal ta maga skwa hula, nda gwal ta tsagana, dza'a mutsaftá skwa za mgham ma luwa ga mghama i Lazglafta nda Kristi wa. Tsa gwal malaghumala dṽafta taṅ ta tsagana ka Lazglafta ya ná, ka guram nda wuya skwi tsaya.

⁶ Yaha mnduha da nanaghatá kaghuni nda tsakalawa taṅ. Ta ghəṅa tsa ghwadaka skwiha ya ta basa Lazglafta ta ṅuduf dza'a kəl tsi ka tsanaghatá guma ta gwal ta maga tsa ghwadaka skwiha ya.

⁷ Ma guyə kuni ta vgha nda tsa gwal ta maga mndərga tsa ghwadaka skwiha ya.

⁸ Si ma grusl nzatá nzakwa ghuni ghalya. Ndana tama, nda ndi'a kuni nda Mgham Yesu, ma tsuwadək‡ nzatá nzakwa ghuni, nzawanza tama ta nzakwa ghuni manda gwal ta nzaku ma tsuwadək.

⁹ Kəl yu ka mnay mantsa ya ná, ta sli'agapta ma tsuwadək§ na skwiha dīnadina, nda skwiha tdukwatdukwa, nda kahwathwata.

¹⁰ Nāvawana ka tsəmapta skwi ta zdəganatá Mgham, ka maga kuni.

§ 4:32 Gray nda Mata 6:12, 14. Ka plaghunatá tsi, ma sanlaha ná, ka plamatá həṅ.

* 5:1 Gray nda Levitik 19:2, Mata 5:48. † 5:2 Gray nda Sabi 29:18. Ta dṽaftá amu:

Ta dṽaftá kaghuni, ka sanlaha. ‡ 5:8 Gray nda Isaya 60:1. 3. § 5:9 Tsuwadək: Sulkum, ka sanlaha (gray nda Galat. 5:22).

11 Ma fam kuni ta ghəŋa ghuni da ghwadaka skwiha ta magə gwal ma grusl*, had hayhayani wa. «Na skwi ta magə kuni na ná,» dina a wu, ka kuni mnananťá həŋ banluwa katək.

12 Ta ksaku ka hula dər gwaday ma wi ta tsa skwi ta magə həŋ ma difa madifa ya.

13 Ka kliginjla lu ta ghəŋa tsa skwiha ya ta daβi katsi ná, dza'a nzakway tsuwadaka.

14 Ka nda ghada saba skwi ta daβi katsi ná, gi tsuwadak nzakwani. Tsaya ta kəl lu ka mnay kazlay:

«Kagha mndu ta hani,
sli'afsli'a ta hani.
Sli'afsli'a mataba gwal nda
rwa,

ka tsuwadakaghafta Kristi»
kə'a ya.

15 Mantsa tama, dasuwa ka kuni nda nzaku ta nzaku kuni. Ma nzaku kuni manda la rgha, nzawanza manda gwal nda mahizl ma ghəŋa taŋ.

16 Inda fitika mutsafta ghuni ta maga skwi dina ya ná, gi magawamaga, kabga ndada a ghwadaka skwiha ta magə mnduha ta na fitik na wa.

17 Tsaya tama ná, ma nza kuni manda la rgha, ŋavawaŋa ka sna skwi ta mnaghunata Mgham ŋa magay ghuni.

18 Ma ghuyaf kuni nda ima inabi, ya ta badzay ta nzakwa mndu, Sulkum nda ghuβa katsi mbutá kaghuni.

19 Wadahanafwa vgha sani nda sani mataba ghuni, nda inda mndəra lahaha ya ta vlaghunata Sulkum. Zləzlvawa Lazglafta ma hyahya ŋudufa† ghuni nda lahaha.

20 Rfawarfa ta Lazglafta ta nzakway ka Da inda fitik ta ghəŋa inda skwi ta maga ghunata tsi nda ma Yesu Kristi.

Nzakwa i zə'al nda marakw

21 Hanaganawa hana ta ghəŋa ghuni mista sani nda sani, kabga ta zləŋay kaghuni ta Kristi.

22 Kaghuni mi'aha, ka hanaganahana dər wati ma marakw ta ghəŋ mista zə'ala taŋ. Manda tsaya dza'a maranťa kuni ta hanatá ghəŋa ghuni mista Mgham Yesu.

23 Zə'al ná, ghəŋa markwa taŋ ya, manda nzakwa Kristi ka ghəŋ ta ghəŋa Igliz ya. Kristi ta mba tsa gwal zlghay nda ŋuduf ta nzakway ka slu'uvghani ya guli.

24 Mantsa ya guli, inda mi'aha, ka hanaganahana dər wati ta ghəŋani mista zə'ala taŋ ma inda skwi, manda ya ta hanaganata Igliz ta ghəŋ mista Kristi ya.

25 Kaghuni zə'alha, ka đvuta dər wati ma zgun ta markwa taŋ manda ya ta đvu Kristi ta Igliz, ka mtutá tsi kabgani ya.

26 Mtumta ta ghəŋani, ka ghuβinjťa tsi nda imi‡ nda ma

* 5:11 Gray nda Ruma. 13:12. † 5:19 Gray nda Zabura 33:1. 3. ‡ 5:26 Nda imi: Tsaya ima batem (Gray nda Titus 3:5).

gwadani kada nzakwa tsi he-
zle’.

²⁷ Ta kumay ta fatá Igliz ka makwatarka ta wa irani. Va a ta nzatani nda rdak wu, va a ta razu tida wu, va a ta dər wati ma bədzaku tida wa. Ta kumay ta nzakwani dīna kul had sana skwi tida.

²⁸ Manda tsaya guli, ka đvuta zə'al ta markwa tan, manda va ya ta đvuta tsi ta slu'uvghani. Mndu ta đva markwa tan ná, ghəjani ta đvu tsi.

²⁹ Had mndu ta husanja slu'uvghani wu, ta zun za ta skwa zay, kelkelkel kə'a ta ng-hay, manda ya ta zə Kristi ta skwi ŋa Igliz, ka nghay kelkelkel ya,

³⁰ kabga inda amu slu'uvghani mu.

³¹ «Tsaya ta kəl zgun ka zlanjá dani nda mani, ka laghwi ndi'aftá vgha nda markwa tan, ka nzakwa tan ka slu'uvgha turtuktukš,» ka defteri mnata.

³² Tsa gwada ya ná, nda la skwi mida. Ka i'i ta mnaghunata ná, ta ghəja i Kristi nda Igliz ta mna tsi ta tsa gwada ya.

³³ Tsaw nghaghunagha ngha tsa gwada ya ta kaghuni guli. Inda mndu ka đvuta tsi ta markwa tan manda ya ta đvuta tsi ta ghəjani. Inda marakw guli, ka sna tsi ta gwada da zə'ala tan.

6

Nzakwa zwani nda dadaha tan

¹ Kaghuni zwani, snawasna ta gwada da dadaha ghuni, kabga tsaya skwi ta zdəganatá Mghama mu, tsaya skwi tdukwa guli.

² «Sna ta gwada da i da gha nda ma gha,» ka lu vin-dafta ma deftera Lazglafta. Tsaya tanjanja zlahu fanava Lazglafta nda tatá imi ta sləmən tavatani.

³ Wya tsa tatá imi ta sləmən ya: Ka ta snay ka ta gwada da dadaha gha, «dza'a zda nza-kwa gha, dza'a slraku hafa gha ta ghəja hadik*,» ka'a.

⁴ Kaghuni dadaha, ma ganaf kuni ta basa ŋuduf ta zwana ghuni. Galawagala ta hən, taghawatagha ta skwiha ŋa tan, zlahawazlaha ta hən manda ya ta kumə Mghama mu.

Nzakwa kwalvaha nda danjahəga tan

⁵ Kaghuni la kwalva, snawasna ta gwada da danjahəga ghuni ma na ghəja hadik na. Zləjawa zləja ta hən, ka vla kuni ta glaku ŋa tan nda ŋudufa ghuni turtuk, manda skwi ŋa Kristi ta maga kuni.

⁶ Ta wa ira tan kwenkwen yeya a dza'a maga kuni manda gwal ta zba rfanaghata mnduha ta hən wa. Magawamaga ta inda slna ghuni nda ŋuduf turtuk manda ya ta kumə Lazglafta, kabga kwalva Kristi kaghuni.

⁷ Maganawamaga ta slna ta hən nda zdakwa ŋudufa ghuni manda skwi ta magə

kuni na Kristi, na mnduha yeya a wa.

⁸ Dər má ka Kwalva ka, dər má ka kwalva a ka wu, ka magamaga ka ta slna dina, dza'a mutsay ka ta nisəla gha da Mgham.

⁹ Kaghuni danahəgaha guli, manda tsaya ka kaghuni magay na kwalvaha ghuni. Ma nruhə kuni ta hən. Dina ka snənəta ghuni kazlay: Nda kaghuni tani nda hahən tani, danahəga turtuk ta nzakway ta luwa danahəga ghuni kə'a. Had tsatsi ta gala mndu[†] wa.

Huzla vulu ya ta vla Lazglafta

¹⁰ Wya kdavakta gwada da ta mnaghunata yu: Mbrawa vgha ma guyata vgha ghuni nda Kristi, nda tsa mbrakwani dagala ya.

¹¹ Vlaghunavla Lazglafta ta inda huzla vulu na vulu nda halaway. Hlawahla demdem, na dihavata ghuni ta lagha halaway da dzəgha kaghuni.

¹² Ta vulu nda mnda səla a amu ta vulu wa. Ta vulu nda ghwadaka sulkumha nda mghamha tan ta ga mgham ta maga ghwadaka skwi ta na ghənə hadik na amu, nda ya nda ghwadaka sulkumha nda mbra nda mbra ma ghuvanəta luwa mu guli.

¹³ Tsaya tama, hlawahla ta inda tsa huzla vulu ta vlaghunata Lazglafta ya, da hwayafta kuni saghar ghuya

danwa, na dihavata ghuni ka ndənəda ka ghzlafta, ta darra kaghuni.

¹⁴ Hbafwa vgha! Ka nza kahwathwata da kaghuni manda hbatá huđi nda banava. Magawa tdukwa skwi, kabga maga skwi tdukwa ná, manda suđa ta gudum na kata vgha ya nzakwani.

¹⁵ Dza'a da mna Lfida Gwada ta vla zdaku ná, nda nza manda suďatá baďah ma səla na dza'a da vulu.

¹⁶ Ma inda skwi demdem ta magə kuni ná, fafwa ghənə ghuni ta Yesu Kristi. Zlgay nda nudufa ghuni ná, nda nza manda zalam na huzla hava ka vu ghandand ta pghu halaway ta kaghuni.

¹⁷ Grafwa gra kazlay: Mbaghunaf mba Lazglafta kə'a, tsaya dza'a nzakway manda takazak ta famta kuni ma ghənə na kata ghənə ghuni ya. Nanawanə ta gwada Lazglafta, tsaya ta nzakway manda budugwa faghunam Sulkum nda ghuḅa[‡] ma dzvu.

¹⁸ Ma inda tsa skwiha ta magə kuni ya, magawamaga ta du'a da Lazglafta, dawawadawa ta kataghu-natani inda fitik manda ya dza'a pghə Sulkum nda ghuḅa ta kaghuni. Nzawanza ndiri, yaha kuni walanəta zlanəta maga du'a. Magawa du'a inda fitik ta ghənə mnduha Lazglafta.

¹⁹ Magawa du'a ta ghənə i'i

[†] 6:9 Gray nda Vrafta ta zlahu 10:17. [‡] 6:17 Vliha na gra aya 14 ka labə ta 17: Aya 14: na gray nda Isaya 11:5, 59:17. Aya 15: Na gray nda Isaya 52:7. Aya 16: Ghwadak tsaya nzakw ka mnda maga ghwadaka skwi, (Mata 6:13, Yuhwana 17:15). Aya 17: Gray nda Isaya 59:17, 49:2.

guli, ka saba gwada tdukwa ma wa da ta gunafta yu ta wi ka mna gwada Kristi, kada nzata yu wadaha na tsislanapta mnduha ta skwi nda difa ma Lfida Gwada.

²⁰ Yesu Kristi ta zbapti i'i na ghunayni da mna Lfida Gwada. Ta gheja tsaya kal lu ka tsamta i'i ma gamak ndanana. Magawa du'a da Lazglafta ta gheja i'i ka nzata yu wahwah ka mna gwadani manda ya ta raku.

Gazgu

²¹ Ta kumay yu guli ta snanta kaghuni ta nzakwa da nda skwi ta mago yu tani. Dza'a mnaghunamna TisikS ta inda skwi ta gheja da. Tsatsi na, zwanama mu ma zlg hay nda nuduf ya ta du mu ta maganatani ta slna ta Mghama mu ya.

²² Wya yu ta ghunadapta da kaghuni na mnaghunanta nzakwa ni, na ksaghunamta nuduf.

²³ Inda kaghuni zwanama, ka vlaghunavla Lazglafta ta nzakway ka Da, nda Mghama mu Yesu Kristi ta zdaku, nda tva duvustata vgha sani nda sani, ka dza'a kuni ta kama ta kama nda zlg hay ya zlg haf kuni ta Kristi.

²⁴ Ka vlanjla Lazglafta ta zdakatahudani ta inda gwal ta dvuta Mghama mu Yesu Kristi nda du ya kul had ta kdaku.

Tsgha ta Iwa Pwal ŋa La Filipiya

Ga zgu

¹ I'i Pwal kawadaga nda Timute, kwalva Yesu Kristi ŋni. Ta ga zgu ŋni ŋa ghuni inda mnduha Lazglafta ma Yesu Kristi, ma luwa Filipiya. Nda gwal ta ngha kaghuni, nda gwal ta ksaghunatá slna tani.

² Ka vlaghunavla Da mu Lazglafta nda Mghama mu Yesu Kristi ta zďakatahudani nda zďakwani.

Rfay Pwal ta Lazglafta

³ Inda fitika ndananŋta ďa ta kaghuni ya ná, ta rfanagharfa yu ta Da ďa Lazglafta.

⁴ Inda fitika magay ďa ta du'a da Lazglafta ta ghəŋa kaghuni ya ná, wadāh ŋudufa ďa.

⁵ Ta rfay yu ta Lazglafta, kabga daga ma fitika zľrafta* ghuni ta nzaku ka gwal ta zľghaftá Yesu Kristi nda ŋuduf, ha ka sagha ta gita, nda guya kuni kawadaga nda i'i ma slna mna gwada Lazglafta.

⁶ Grafgra yu kazlay: Zľraf-zľra Lazglafta ta maga ŋərma slna ma ŋudufa ghuni kə'a. Dza'a kďanŋkďa ta magay ŋa kďiŋtani bađu vragata Yesu Kristi†.

⁷ Tsa ndanu ta ndanu yu ta ghəŋa ghuni ya ná, tďukwa

nzakwani, grafgra yu, kabga laghula kuni da ŋudufa ďa. Kaghuni demdem kawadaga kuni nda i'i. Nda guya mu ma zďakatahuda Lazglafta, ma na nzakwa ďa ma gamak ná, nda ya ma ŋavata ta ŋavata yu ka mnigiŋtá gwada Lazglafta kahwathwata ka dihavata ka zľrdatá Lfida Gwada.

⁸ Nda sna Lazglafta kazlay: Ta đvudva yu ta kaghuni katakata kə'a. Đvudva yu ta kaghuni ma kďavakta hyahya ŋudufa ďa ma Yesu Kristi.

⁹ Wya skwi ta magə yu ta du'a da Lazglafta ta ghəŋa ghuni: Ka dza'a kuni ta kəma ta kəma nda đvutá sani nda sani. Tsaya dza'a kəl kuni ka snaŋtá skwi đina, ŋa snaŋta ghuni ta dganatá ŋərma skwi nda skwi kul đinaku,

¹⁰ ŋa snaŋta ghuni ta zbaptá skwi đina ŋa magay ghuni ta slna nda tsi. Kada nzakwa kuni ka gwal tďukwa kul had rutsak ta kaghuni ha bađu vragata Kristi.

¹¹ ŋa nzakwa ghuni ka gwal maga skwi tďukwa nda mbrakwa Yesu Kristi. Na nghanŋta mnduha ta tsa ŋərma skwi ta magə kuni ya, ŋa zľzľvay tanŋ ta Lazglafta, ŋa vlay tanŋ ta glaku ŋani guli.

Takwa Lfida gwada ma luwaha

¹² Zwanama ďa, wya skwi ta kumə yu ta snaŋta ghuni: Nana ghuya ďanŋwa ta sľidighata hadna na ná, hlana a ta mna gwada Lazglafta wa.

* 1:5 Ngha ta Slna gwal ghunay 16:13-15. † 1:6 Gray nda 1:10, 1 La Kwareŋt 1:8.

Katək ná, ta kəma ta kəma ta kla tsi.

¹³ Skwi kəl yu ka mnay mantša na: Inda gwal ta ngha həga n̄umna la Ruma, nda inda hamata sanlaha ma mnduha ná, nda sna hən̄ kazlay: Nda tsa yu ma gamak kə'a ta ghən̄a magay dá ta slna n̄a Kristi‡.

¹⁴ Sana skwi guli ná, nana nzakwa tsatá i'i ma gamak na ná, zəghər gwal sganagha tsi ta mbrakwa faftá ghən̄ ta Mgham Yesu na hən̄ mataba gwal zlḡhay nda n̄uduf. Nda ta us tira tan̄ ka dza'a ta kəma ta kəma ma mna gwada Lazglafta n̄a mnduha.

¹⁵ An̄ mndani! Ka draku ta mna sanlaha ta gwada ta Kristi. Sanlaha ya, nda n̄uduf turtuk ta mna hahən̄.

¹⁶ Tsa hahən̄ ya, ta mnay hən̄ kabga d̄vud̄va hən̄ ta i'i. Nda sna hahən̄ kazlay: Lazglafta ta ghunaktá i'i da hadna n̄a dihavata dá ka zlerdatá Lfida Gwada n̄a mnduha kə'a.

¹⁷ Tsa gwal draku ya ná, ta mnay hahən̄ ta gwada ta Kristi, kabga ta kumay hahən̄ ta malaghuta ka i'i. Nda n̄udufa tan̄ a ta mna hən̄ ta tsa gwada ya wa. Ta kumay hən̄ ta sgidighatá ghuya dan̄wa ma na gamak na.

¹⁸ Kuzliha a tsaya ta i'i wa! Dər makləwmakləw ta mna hən̄, mnamna hən̄ ta gwada Kristi, ta rfu yu ta ghən̄ani tada. Manda va tsaya, ta kəma ta kəma ta dza'a i'i nda rfay.

¹⁹ Nda sna i'i kazlay: Dza'a mbaku yu ma tsa ghuya dan̄waha ya, kabga du'a ghuni. Ta katay Sulkum nda ghuḁa ma Yesu Kristi ya ta i'i guli kə'a.

²⁰ Skwi ya ma n̄udufa dá faf i'i ta ghən̄a dá tida ná, had̄ yu dza'a walan̄ta magatá skwi dza'a pghidaghatá hula wa. Má vlihata skwi ta mbrakwa su'ay yeya katsi. Skwi kumaf maya dá ndanana, dər má yawu tsi, ka dər ta ndiri yu, ka dər mtaku a ta slidighata, ka zlezlva mnduha ta Yesu Kristi nda ma nzakwa dá, n̄a dá.

²¹ N̄a i'i tada, ka tata hafu yu ná, Yesu Kristi na n̄ərma skwa dá. Ala ka nda mta yu ya guli, ndela dá tsa.

²² Ka tata nzaku yu nda hafu katsi, dza'a magay yu ta slna n̄a katan̄tá mnduha. Ka mantša tsi katsi tama ná, sna a yu ta skwi n̄a psá'ata dá wa.

²³ Ta tada i'i tsa skwiha ya his his. Mtuta dá má si ta zdighata n̄a dza'a dá nghan̄tá Yesu Kristi, si má mal tsaya yu.

²⁴ N̄a kataghunata guli ya, dina nzata dá nda hafu.

²⁵ Mantša ya nzakwani grafgra yu. Ta dza'a nzan̄a yu nda hafu, n̄a nzata dá kawadaga nda inda kaghuni, n̄a kataghunata ma dza'a ta kəma ta kəma nda rfu ta tva Lazglafta ma zlḡhay ghuni nda n̄uduf.

²⁶ Mantša, dza'a sgav-ahasga ghubaray ghuni ta Yesu Kristi, kabga nghan̄ta ghuni ta i'i, vrəgladaghar yu

‡ 1:13 Gray nda Slna gwal ghunay 28:30, Afisus 3:1, 4:1.

da kaghuni dza'azlay.

Navata ka ŋa Lfida gwada

27 Skwi ná, nzawanza ta nzaku ya ta raku ŋa nghan̄ta mnduha kazlay: Gwal ta maga skwi manda ya ta mnə gwada Kristi kuni kə'a. Skwi ta kumə yu ta snan̄ta ná, ta nzaku ka kuni manda ya ta raku. Dər má labla yu da kaghuni, dər má labə a yu da kaghuni wu, nda guya ka ghəŋa ghuni. Ta ŋavaŋa ka kuni nda ŋuduf turtuk ka dza'a ta kəma ta kəma nda mna gwada Lazglafta.

28 Yaha kuni zləŋa ghumaha ghuni. Ka zləŋaf a kuni ta həŋ wu katsi, tsaya dza'a kəl həŋ ka snan̄ta kazlay: Dza'a tsanaghatsa Lazglafta ta guma ta həŋ kə'a, ta mbaghunaftá tsi ta kaghuni. Da Lazglafta tsaya.

29 Zdəghunan̄zda Lazglafta ta huđi nda ma Yesu Kristi kəl kuni ka zlgħafta. Zlgħafta ghuni kwen̄kwen̄ yeya a wu, ta ghuyay kuni ta đan̄wa ka ŋani guli.

30 Nda ngha kuni ta wdawdəŋ yu. Ndanana, nda sna kuni kazlay: Tata wdaywday yu kə'a, ka lamə kaghuni guli dida.

2

Nzaku nda dzratawi

1 Tsa ndi'atá vgha ghuni nda Kristi ya a ta vlaghunatá dra ŋuduf ra? Tsa đvudvaf tsi ta kaghuni ya a ta mbra kaghuni ra? Nda sulkum nda

ghuḅa a guyatá vgha ghuni ra? Ta đvuvustá vgha a kuni sani nda sani mataba ghuni ra? Ta tawa hidahida a kuni sani nda sani mataba ghuni guli ra?

2 Ka si mantsa tsi, kada zđidifta kuni ta ŋudufa da ná, nzawanza nda dzratawi. Ka đva kuni ta sani nda sani. Ka skwa turtuk ka ŋudufa ghuni, ka ndana turtuk ka ndana ghuni guli.

3 Ma dagə kuni ta vgha ka gla ghəŋ, leḅtekwa ka kuni nzata. Ka mali ta ghəŋa kaghuni ka kuni ngha mnduha.

4 Inda kaghuni, ma laghu kuni nghutá ghəŋa ghuni, nghapwa ngha ka sanlaha. Mantsa ya dza'a kəl kuni ka zđidiftá ŋudufa da.

Nzakwa Yesu ka kwalva

5 Magawamaga ta skwi ya nda ra, ma ndi'atá vgha ghuni nda Yesu Kristi.

6 Kulam nda nzakwa tsatsi ka mnda turtuk nda Lazglafta, zban̄ a ta nzaku ka guram nda Lazglafta* wa.

7 Ka zlan̄tá tsi ta tsa vli ya ka niŋtá ghəŋani ka kwalva†, ka nzaku tsi manda mndu. Ma tsa nzakwani manda mndu ya,

8 ka hanaganatá tsi ta ghəŋani, ka snatá tsi ta ŋa Lazglafta, ka mtutá tsi. Tsa mtakwani ya ná, ta udza zləŋay mtakwa tsi.

§ 1:30 Ngha ta Slna gwal ghunay 16:19-40. Gray nda Isaya 52:13-53, Mata 20:28.

* 2:6 Gray nda Zlrafta 3:5. † 2:7

9 Tsaya kəl Lazglafta ka kapanafta ka vlanťa glaku, ka vlanťa hgu ya ta malaghutá hga inda skwi demdem.

10 Na hganťa hga Yesu ya, inda gwal ta luwa, nda gwal ta hadik, nda gwal ma hadik, ta tsalbu ta kəmani.

11 Inda mndu dza'a mnay nda wani kazlay: Yesu Kristi Mgham[‡] kə'a, ŋa zləzlvay tanj ta Lazglafta ta nzakway ka Da.

Nzakway ka tsuwadək ma ghəŋa hadik

12 Zwanama da gwal ta đvu yu nda ŋudufa da, ya wya nda sna kuni ka Yesu hanaganatá ghəŋani mista Lazglafta ya, hanaganawahana kaghuni guli ta ghəŋa ghuni mistani. Ma fitika nzakwa mu kawadaga ná, si ta snay kuni ta gwadani. Magawamaga manda va tsaya daga ndanana dər had yu kawadaga nda kaghuni. Kawadaga nda zləŋa Lazglafta, magawamaga kaghuni guli ta slna nda tsa mbaku vlaghuna lu ya.

13 Lazglafta kaghəŋani ta maga slnani ma kaghuni, dza'a kəl kuni ka đvaftá skwi ya ta zdəganata ŋa magay ghuni ta slna nda tsi guli.

14 Ma inda skwi ta magə kuni ya, ma ruruŋwaku kuni ta ruruŋwaku, ma zlərdə kuni ta wi.

15 Kada nzakwa kuni kul had rutsak ta kaghuni, nda ghu6a. Kada nzakwa kuni ka vərđa zwana Lazglafta kul had maslvinza ta kaghuni mataba mnduha nda 6adza ta maga 6ədzaku ta na ghəŋa hadik[§] na. Nzawanza ta wdaku mataba tanj manda gumbəzla,

16 ka vlanťa kuni ta gwada hafu ta həŋ. Ka magamaga kuni mantša, dza'a rfu yu bađu vragata Yesu Kristi, kabga nzata a tsa slna ŋava yu ta magata ya ka bətbət wa.

17 Tsa zlgħay zlgħaf kuni ta Yesu ya ná, nda nza manda planatá ghəŋ ta Lazglafta*. Ka waya ka skwi dza'a dzadza həŋ ta i'i, dza'a nzakway usa da ka skwi dza'a tđanaghata yu ta ghəŋa ŋa ghuni. Ka mantša tsi katsi, dza'a mamu yu nda rfu, dza'a rfay yu ta rfu kawadaga nda kaghuni.

18 Kaghuni guli ka nzata kuni nda rfu. Ka rfa kuni ta rfu kawadaga nda i'i.

I Timute nda Ipafrudita

19 Nda mbrakwa Mghama mu Yesu, nda fa ghəŋa da ta ghunadaptá Timute da kaghuni dazlay ŋa vlaghunatá mbraku, ŋa vragaptani da rusidiftá tva nzakwa ghuni, ŋa vlihatá mbraku ta i'i guli.

20 Tsatsi yeya nda ndanu manda ŋa da mana vəl na, Ndada a ta ndana tsi ta kaghuni wa.

‡ 2:11 Aya 10-11: Ta gray ta vgha nda Isaya 45:23. § 2:15 Ta gra vgha nda Vrafta ta zlahu 32:5, ka ta nghay lu ta gwada Grek ŋa ghalya. * 2:17 Gray nda Timute 4:6.

²¹ Inda hamata sanlaha ná, skwi ta zɔ́ɔ́ganatá ghə́ŋa taŋ yeya ta ndanu hə́ŋ, had' hə́ŋ ta ndana skwi ta zɔ́ɔ́ganatá Yesu Kristi wa.

²² Kaghuni, nda sna kuni kazlay: Nərma mndu Timute kə́'a, ksagapksa ŋni ta slna mna gwada Lazglafta kawadaga nda tsi. Kati-hakata ma slna manda zwan ta kata dani ma slna.

²³ Tama ná, kɔ́ŋta taŋ ta dgɔ́ntá gwada ta i'i ya, dza'a gi ghunadapghuna yu da kaghuni.

²⁴ I'i guli nda fa ghə́ŋa da ta Mghama mu, dza'a gi labla yu da kaghuni dazlay.

²⁵ Dina ka ghunadaghu-napta da ta zwanama da Ipafrudita†, gra ta ksa slna da ta wudə ŋni ta slna kawadaga nda tsi. Tsatsi mndu ya si ghunagap kuni nda skwi ŋa katihata.

²⁶ Si ta ndanay ta labə da nghaghunaghata manda snanɔ́tani kazlay: Snaghu-naghasna si kwalani kul dughwanaku kə́'a. Nda sli'a ghə́ŋani ŋa labə.

²⁷ Kahwathwata, si nda ksa da tsa danwa ya, wər ghatalakw ta psaghutá hadik ta ghə́ŋani, ə́ŋka'a ka Lazglafta ta tawatá hidahida tida. Tsatsi nda ghə́ŋani yeya a tawa tsi ta hidahida tida wu, nda i'i tani. Yaha ŋuduf dzaghata kə́'a nda i'i kəl tsi ka mbanafita.

²⁸ Zɔ́ɔ́ghaz da tsa ghunə́daghunapfa da ya, ŋa nghanɔ́ta kaghuni nda ira ghuni, ŋa rfay ghuni ta rfu, wutsan ndana i'i

dza'azlay guli.

²⁹ Ka ɔ́hadapɔ́ha tsi ya, ka zlgħafta kuni dina, ka rfa kuni ta rfu, kabga zwanama kuni ta tva Mghama mu Yesu. Vlanwa glaku ta mndərga tsaha ya ma mndu.

³⁰ Pərda ka mtuta ta ghə́ŋa slna Kristi, fafa ta ghə́ŋani ŋa kata i'i da manaka kaghuni.

3

Fafta Pwal ta ghə́ŋani ta Yesu

¹ Kɔ́davakta gwada da zwanama ná, rfawarfa ta rfu kabga ndi'atá vgha ghuni nda Mgham Yesu. Va tsa gwada si vindaghunaf yu ya tata vrafta yu tida, hə́rfava a yu ma vəl vindgə́lta wu, dina tsaya ŋa haghunamta ma ghə́ŋ ŋa kata kaghuni.

² Mantsa tama, dasuwa ka kuni nda gwal ta maga ghwadaka slna, tsa la kriha* ta ndana datsɔ́ntá fafaɔ́ ya.

³ Katək ná, amu vərda gwal ta tsa fafaɔ́, ta maga du'a da Lazglafta nda mbrakwa Sulkum nda ghuɔ́a, ta ghərɔ́aku ta Yesu Kristi. Had' amu ta walanɔ́ta faftá ghə́ŋa mu ta skwi ta maga'ata mnda sə́la wa.

⁴ Ka si nərma skwi, skwi ta maga'ata mnda sə́la katsi ná, ma dihafdiha i'i guli ta vgha da tida. Ka si mamu mndu ta mnay kazlay: Ta skwi ta maga'ata mnda sə́la ta fafta mu ta ghə́ŋa da kə́'a katsi ná, má mal i'i tama.

⁵ Kəl yu ka mnay mantsa na: Buzula la Hebru i'i, zivra

† 2:25 Ngha ta 4:18. * 3:2 Ngha ta Mata 7:6.

la Isra'ila, mndəra la Ben-zamenj. Ta má tghasa fitik manda yata lu ta i'i tsihata lu ta fafada da. Tvə zlahā la Yahuda guli ná, tekw i'i mataba la Farisa.

⁶ His his dzvu ŋanata yu ta tva nzakwa la Yahuda ha ka ghuyay da ta danwa ŋa gwal zlgħay nda ŋuduf†. Had zlahā la Yahuda zlanaghu yu dər turtuk wa. Had sana skwi dza'a tsadivata lu wa.

⁷ Mamu ndela da mida ka yu sizlay, tsaw nda nza tsa skwiha ya ka skwi bətbət, kada ŋatsafta yu ta Kristi katak.

⁸ Mantsa ya nzakwani, ka skwi bətbət inda tsa skwiha ya da i'i, kabga nda sna yu ta Yesu Kristi Mghama da. Malaghumala tsatsi ta ghəŋa inda skwi, kəl yu ka pghintá inda hamata skwi. Manda ŋəɖak ta ngha yu ta tsa skwiha ya, kada ndi'aftha yu ta vgha nda Yesu Kristi,

⁹ ŋa nzakwa da dekdek ka ŋani. Walglaŋta a i'i ta mnay kazlay: Tudukwa mndu yu kə'a ta kəma Lazglafta, kabga snata da ta zlahā la Yahuda wa. Skwi ta nidifta ka mndu tdukwa ta kəmani ná, vəl zlgħafta da ta Yesu Kristi ya. Lazglafta ta nidifta ka mndu tdukwa, kabga zlgħafta da.

¹⁰ Skwi turtuk ta kumə i'i ná, snaŋta da ta Kristi nda mbrakwani ya kəl tsi ka sli'agapta ma mtaku. Ta kumay i'i guli ta ghuzlaŋta da ta iri manda ŋani, ŋa nuta da manda tsatsi ma fitika mtakwani ya,

¹¹ ŋa lavinŋta i'i guli ta sli'agapta ma mtaku manda ŋani.

Hwaya ŋa kdanakta

¹² Mna a i'i kazlay: Nda ghada kdanakta da kə'a wa. Mna a i'i kazlay: Slafsla i'i kə'a guli wa. Ta ghəŋa ŋavata ka dza'a ta kəma ta kəma kada kdanakta yu ta ksamta da dzva da yeya ŋa da ta magay, kabga nda na yu ka ŋa Yesu Kristi.

¹³ Mantsa ya nzakwani zwanama, mna a i'i kazlay: Ksamksa yu ta tsa skwiha ya ma dzva da kə'a wa. Kɖavakta skwi ta magə i'i ná, zanaptá skwiha ta luta, ka ŋavata ka dza'a ta kəma ta kəma ŋa ksaktá tsa skwi ta kəma ya ŋa da.

¹⁴ ŋavata ka dza'a ta kəma ta kəma ŋa kdanakta, ŋa mutsa nisəla vəl hgafta hgaf Lazglafta ta amu, ŋa da. Tsa nisəla ya ná, nzata da ta luwa kawadaga nda tsi nda ma Yesu Kristi ya.

¹⁵ Mantsa ya skwi ŋa ndanay amu gwal nda ndəha ta tva Lazglafta. Ka had kuni ta nzaku manda tsaya wu, dza'a tsalaghunaptsala Lazglafta.

¹⁶ Mali ma skwi na kdanŋta mu ta ksa na tvi ksaf mu na nzakwani.

¹⁷ Kaghuni demdem zwanama da, ksawaksa ta sada da, fafwa ira ghuni ta gwal dina mbaɖa taŋ manda ya ta nghə kuni ta mbaɖa aŋni ya.

† 3:6 Ngha ta Slna gwal ghunay 8:3, 22:4, 26:9-11.

18 Nda ndəgha gwal ta nza-kway ka ghuma mtatá Kristi ta udza zləŋay, ka yu si ta gđata ta mnay ŋa ghuni. Tata kđanƙda yu ta mnay guli ŋa ghuni ta nda va nana nda taw nda taw.

19 Kđavaktani ná, dza'a zwađu zwađa həŋ, kabga fafa həŋ ta huđa taŋ ka Lazglafta taŋ. Dər skwa hula‡ ta magə həŋ ná, rfa taŋ ŋa taŋ. Ta ghəŋa skwa ghəŋa hadík yeya ŋa taŋ ta ndanay.

20 Amu ná, ta luwa vla nza-kwa mu. Mghama mu Yesu Kristi mnda mba amu dza'a saha ta luwa da slamaghatá ŋa amu ŋa kzlay.

21 Sahani dza'azlay ná, ŋa mbədanaftani ta na vgha mu kul had hayhayani na, ka ŋlanafta manda ŋani, nda mbraku ya kəl tsi ka nzanaghatá inda skwi, dza'a maga tsi.

4

Vla hidaku

1 Zwanama da gwal đvu yu nda ŋuđufa da, mamaya ghuni ta ksihata, ta kumay yu ta nghəglanťá kaghuni. Ta kaghuni ta ghərba yu ta ghərbaƙu, ta kaghuni ta rka yu ta rka. Ka si mantša tsi tama zwanama, nzafwanza ta Mgham manda va ya taghaghunaf yu.

2 I Ivudi nda Sintika, wyawa dzvu, nzawanza nda dzratá ghəŋ, kabga nda guya kuni ta Mgham turtuk.

3 Ka yu ta mnaghatá kagha guli gra ta ksa slna da ná, wya dzvu, katanƙata ta tsa mi'aha ya. Nda tsa mi'aha ya, nda Kliman, nda hamata gwal ta ksa slna kawadaga nda i'i, dagala slna maga həŋ kawadaga nda i'i, ghuyghuya ŋni ta đanwa nda həŋ ta mna gwada Lazglafta ŋa mnduha. Hahəŋ ná, vindafvinda Lazglafta ta hga taŋ ma defteri ta vindi tsi ta hga gwal ta mutša hafu*.

4 Rfawa ta rfu ma nzatá nzakwa ghuni ma Mgham Yesu. Rfawa ta rfu ka yu ta vrəglinťá mnaghunata.

5 Nda zđaku ka kuni nzata nda inda mnda səla, ndusa Mgham Yesu ka saha.

6 Yaha kuni ndana sana skwi†. Ka mamu skwi ta ndanə kuni ya, dawawadawa da Lazglafta nda maga du'a, nda rfanaghata guli.

7 Ka mantša ya ka kuni magay katsi, dza'a vlaghunavla Lazglafta ta zđaku, zđaku ya ta malaghutá mbrakwa mnda səla, ŋa ksaghunamtani ta ŋuđufa ghuni nda ndana ghuni guli ma Yesu Kristi.

8 Zwanama da, wya kđavakta gwada da: Skwi ŋa ŋanata ghuni ná, ŋanawa ŋa ta inda kahwathwata, nda inda skwi đina ta ghubu lu, nda inda skwi tđukwa, nda inda skwi nda tsala, nda inda skwi ta raku ka mamay, nda inda skwi ta raku, nda inda skwi

‡ 3:19 Huđa taŋ: (gray nda Ruma 16:18, Kwalasuha 2:16, 20-21.) Pəghanaghatá hula ta həŋ: Nghanaghatá tsa fafad (gray nda Galat 6:13, 15).

* 4:3 Gray nda Suna Yuhwana 3:5. † 4:6 Gray nda Mata 6:25-34.

ta dīnuta, nda inda skwi ta raku ka zləzlvay. Tsaha ya skwiha ŋa ŋanata ghuni ma ghəŋa ghuni.

⁹ Magawamaga ta skwiha taghaghunaf yu, nda skwiha mutsaf kuni ta sŋaŋta da i'i, nda skwiha ya nghan kuni ta i'i ta magay guli. Tsaha ya skwi ŋa magay ghuni, dza'a nzanza Lazglafta ta vla zđaku kawadaga nda kaghuni.

Rfanaghatá la Filip ta ghəŋa skwi vla həŋ

¹⁰ Yaw, ta rfu yu katakata da Mgham Yesu kabga ta ng-hapngha kuni ka i'i. Kah-wathwata ta ndanay kuni ta i'i, fitika ghuni kul had ya kəl tsi ka zagaptá fitik.

¹¹ Htaghuta skwi da i'i a kəl yu ka mnay mantša guli wa. Dər má kinawu nzakwa da, mamu skwi da i'i, had skwi da i'i katək wu, taghaftagha yu ta tva nzaku nda rfu.

¹² Ka had skwi ya ná, nda sna yu ka yu ta zay. Bađu mutsatani ya guli, nda sna yu ka yu ta zay. Dər nda bagha yu dər nda maya yu, dər mamu skwi, dər had tsi katək wu, taghaf tagha yu, nda sna yu ka yu ta nzaku mida.

¹³ Lavinlava yu ta ŋaftá tsa skwiha ya nda mbrakwa Yesu Kristi ta vlihata.

¹⁴ Dər má mantša ya nza-kwani mndani, dina na skwi maga kuni, ka katihata ma ghuya danwa da na.

¹⁵ Nda sna kaghuni ka ghəŋa ghuni la Filipiya kazlay: Ma fitika zlrafta da ta mna gwada Lazglafta ma hadika Mekaduniya ná, had sana Igliz vluvus[‡] ŋni ta skwi nda həŋ wu kə'a. Kaghuni yeya ta katihata ta sli'aftá yu ma Mekaduniya.

¹⁶ Ma fitika nzakwa da ma Tesalunik guli, si ta taghay kuni ta skwi[§] ŋa da.

¹⁷ Gatá skwa ghuni a ta gatə yu wu, ta rfu yu katək kabga nda sna yu ta dza'a tfaghu-naghatfa Lazglafta ta wi ta ghəŋa skwi vla kuni kə'a.

¹⁸ Zlghafzlgħa yu ta tsa zđakatahuda ghuni tsghaf kuni ta Ipafrudita ya. Had skwi ta pədəgəлта yu wu, hwaslu hwasla katakata. Tsa skwi vla kuni ya ná, manda skwi dranaf lu ta Lazglafta ta zđəganata* katakata ya nzakwani.

¹⁹ Ma inda skwi htaghu kuni ya ná, Lazglafta da dza'a hdaghunamta, dza'a magay nda glakwa gadghəlani ma Yesu Kristi.

²⁰ Ŋa Lazglafta glaku ŋa kdekedzen. Amin!

Ga zgu

²¹ Ka ganaghata kuni ta zgu ta inda mnduha Lazglafta ma Yesu Kristi. Ta ga zgu gwal kawadaga nda i'i guli ŋa ghuni.

²² Ta ga zgu pdakwa mnduha Lazglafta ŋa ghuni,

[‡] 4:15 Mekaduniya: Ngha ta 2 La Kwareŋt 1:16. [§] 4:16 Aya 15-16: Ngha ta Slna gwal ghunay 17:1, 2 La Kwareŋt 11:9.

[†] 4:22 Gray nda 1:13.

* 4:18 Gray nda Sabi 29:18, Afisus 5:2.

katkatatani gwal ma həga ga
Sezar† la Ruma.
²³ Ka tfaghunaghatfa
Mgham Yesu Kristi ta wi.

Tsgha ta Iwa Pwal ηa La Kwalus

Gazgu

1 I'i Pwal, ta nzakway ka ghunata mnda Yesu Kristi nda d'vafta Lazglafta, kawadaga ηni nda Timute zwanama mu ta vinday ηa ghuni.

2 Mnduha Lazglafta ma luwa Kwalus, ta nzakway ka ηərma zwanama ηni ma Kristi. Ka vlaghunavla Lazglafta ta nzakway ka Da mu ta zdakatahudī nda zdaku.

Rfanaghata Pwal ta Lazglafta

3 Ta rfay yu ta Lazglafta ta nzakway ka Dani ma Mghama mu Yesu Kristi, ta magə yu ta du'a da tsi ta ghəja kaghuni inda fitik.

4 Snaηnagha sna ya ká kuni zlghafta Yesu Kristi, nda ya ká kuni ta d'vutá inda mnduha Lazglafta.

5 Kəl kuni ka maga tsaha ya ná, nda fa ghəja ghuni ta ηərma skwi payaghunaf Lazglafta ta luwa. Tsaya zdakwa gwada ya mna ghuna lu daga tanjan, ta nzakway ka Lfida Gwada kahwathwata snaη kuni, ka faftá kuni ta ghəj tida*.

6 Manda va ya θhadagha tsa Lfida Gwada ya da kaghuni ya ná, mantsa

ya tata tsi ta ghəja hadik demdem. Ndada a tfawi ta klakta tsi wa. Mantse ya nzakwani guli da kaghuni daga badu tsu'aftha ghuni ka snaηtá kuni ta zdakatahuda Lazglafta kahwathwata.

7 Ipafras ta nzakway ka ηərma gra ta ksa slna ηni, ta taghaghunaftá tsaya. Tsatsi ná, ηərma mnda ksanatá slna ta Kristi† ya tavata kaghuni.

8 Tsatsi ta mnaηnaηtá gwada ta d'vu faghunamə Sulkuma Lazglafta ya.

9 Tsaya tama, manda kdakwa ηni ta snaηtá gwada ta kaghuni, zlana a ηni ta maga du'a ta ghəja kaghuni, ηa ndəghaghunaftani nda hidaku, nda difil ya ta vlə Sulkum wa. Tsaya dza'a kəl kuni ka snaηta ta skwi ya ta kumə tsatsi,

10 ηa nzay ghuni ta nzaku manda ya ta kumə Mgham Yesu, ka maga skwi ya ta zdəganata, ηa gdáta ghuni ta maga skwi dīnadīna, ηa sgakwa snaηta ghuni ta Lazglafta.

11 Dza'a mbray Lazglafta ta kaghuni nda mbrakwani dagala dər ma wati ma skwi, ηa laviηta ghuni ta sladata his his səla ka su'a inda skwi nda rfu.

12 Rfawarfa ta Dada. Tsatsi ta vlaghunatá mbrakwa mutsa skwiha dīnadīna ya payanaf tsi ta mnduhani ma ga mghama tsuwadək.

13 Tsatsi ta hlaptá amu ma dzva mbrakwa grusl‡, ka

* 1:5 Gray nda 1 La Kwareηt 13:13. † 1:7 Ipafras: Gray nda 4:12. ηa ghuni: ηa amu, ka sanlaha. ‡ 1:13 Mbrakwa grusl: Gray nda Lukwa 22:53.

hladamamta da ga mghama zwanjani ya d̄vu tsi.

14 Ma ndi'atá vgha mu nda tsa Zwan̄ ya mutsafta mu ta fala'uwatá vgha, kabga mutsafmutsa mu ta platá dmakwa mu§.

15 Tsa Kristi ta maraman̄tá Lazglafta kul nghan̄tá lu ya, tsatsi tan̄tan̄a yaku ta gh̄n̄a inda skwi zlaganap* lu.

16 Ma tsatsi zlaganapta Lazglafta ta inda skwi ta luwa nda ya ta had̄ik, skwiha nghan̄ lu nda ya kul nghan̄tá lu, gwal nda mbra nda mbra nda gwal ga mgham†, nda gwal dagala dagala. Inda tsahaya ná, nda tsatsi tsafta lu, n̄ani tsafta lu guli.

17 Ma kd̄a inda skwi demdem ná, mamu Kristi. Nda nza inda skwi demdem, nda ma tsatsi.

18 Tsatsi gh̄n̄ ta gh̄n̄a Igliz. Tsatsi zraftani, ta nza-kway ka tan̄tan̄a sli'agapta ma mtaku, n̄a nzakwani ka tan̄tan̄ani ma inda skwi demdem,

19 kabga kurakura Lazglafta ta nzamta dar ma tsatsi.

20 Tsatsi ta kuratá sl̄rbaptá zughu nda inda skwi nda usa zwanjani. Ka famtá tsi ta zd̄aku matabani nda inda skwiha ta had̄ik, nda ya ta luwa nda ma pghuta usa zwanjani ta udzu.

21 Kaghuni ghalya ná, ka maȳm, nda ghuma Lazglafta si nzakwa ghuni,

ta tva ndana ghuni, nda ghwadaka sl̄na ta maḡa kuni.

22 Ndana, sl̄rbapsl̄r̄ba Lazglafta ta zughu nda kaghuni, nda ma mtakwa zwanjani ya ta ghuyaptá dan̄wa ma slu'uvgha. Mant̄sa ya magata tsi n̄a ghūb̄aghunata hezle', n̄a hladaughunaghata ta k̄ema Lazglafta, kul had̄ sana rutsak, nda ghwadaka skwi ta kaghuni.

23 Gd̄avawagd̄a ma zlghay nda n̄uduf, dihavawadiha ma gigd̄ava kuni. Ma dgaghu kuni ta vgha nda Lfida Gwada. Tida fatá gh̄n̄a mu, ka lu mnamata. Tsa Lfida Gwada ya ná, n̄a inda mndu ta gh̄n̄a had̄ik ta mna lu. Nana i'i Pwal na ná, mna tsa Lfida Gwada ya sl̄na da.

Ghuya dan̄wa Pwal ta gh̄n̄a sl̄na Lazglafta

24 Ndanana, ta rfu yu nda ghuya dan̄wa ta ghuȳa yu ta gh̄n̄a kaghuni. Ghuya dan̄wa Kristi ma slu'uvghani ta nzakway ta gh̄n̄a Igliz ya ta kd̄an̄ta yu ta ghuyay ma slu'uvgha da.

25 N̄a Igliz ta ksanata yu ta sl̄na, manda ya fid̄igha Lazglafta n̄a magaghunata. Fid̄ighafa ta tsa sl̄na ya, n̄a mnaghunata v̄erd̄a gwada Lazglafta.

26 Tsa gwada ya ná, difatá gwada ya ta difaghuta daga manda ghalya ya.

§ 1:14 Gray nda Ifesus 1:7. * 1:15 Gray nda Mahdihdi 8:32-36, Yuhwana 1:1-3.

† 1:16 Gray nda Galat 4:3.

Ndanana tama, ka zlaganaptá Lazglafta ta mnduhani.

²⁷ Ta kumay ta snaŋta taŋ ta glakwa tsa gadghəlani nda dīfa ta wudaku, ya payana tsi ŋa inda gwal kul nzakway ka la Yahuda ya. Tsa dīfatá skwi ya ná, Kristi ya ma ŋudufa ghuni. Nda ma tsatsi fafta kuni ta ghəŋa nzata kawadaga nda tsi ma glakwa Lazglafta.

²⁸ Tsa Kristi ya ta mnə ŋni ta gwada ta ghəŋani, ka vla hidaku ŋa inda mndu, nda tagha skwi nda dīfil ya laviŋ lu ya, ŋa nuta inda mndu ka mndəra mnduha ma Kristi.

²⁹ Tsaya ta kəl yu ka wuda maga slna nda mbrakwa Kristi, ya ta maga slna nda mbraku ma i'i ya.

2

¹ Ta kumay yu ta snaghu-namta kazlay: Nda bla na slna ta magə yu ŋa ghuni, nda ya ŋa gwal ma luwa Lawdikiya*, nda sanlaha ta kul pghaftá ira taŋ ta i'i na kə'a.

² Ta kumay yu ta nzata taŋ nda hbatá ŋuduf, ka nzəvuvusta həŋ ta vgha ma d̄vu, ka ndəghafta həŋ nda vərda hidaku ŋa snaŋta dīfatá skwa Lazglafta, ta nzakway ka snaŋtá Kristi ya.

³ Inda gadghəla dīfil nda ghunizlak ná, ma Yesu Kristi dīfaghuta həŋ.

⁴ Kəl yu ka mna tsaya ná, yaha mndu da nanaghunafta

nda gwadaha ka bətbət.

⁵ Dər má di'ij yu ma slu'uvgha nda kaghuni má mndani, kawadaga yu nda kaghuni ma ndana da. Zda ŋudufa da ka nda sna yu ta dza'a inda skwi nda tvani da kaghuni, nda diha zlgħay nda ŋudufa ghuni ta Kristi kə'a.

Kristi turtukwani ta vla hafu

⁶ Zlgħafzlgħa kuni ta Yesu Kristi ka nzakw tsi ka Mghama ghuni. Ndi'anavawandi'a tavatani ndi'ets.

⁷ Dihavawadiha tida manda dihatá fu ta hadik nda slrəŋhani ya. Mbranafwa zlgħay nda ŋuduf manda va ya taghaghunaf lu. Ka rfa kuni ta Lazglafta kahwathwata.

⁸ Daswa ka kuni, da nanaghata mnduha ta kaghuni nda ndana ghəŋa hadik, ka nda baru ta sabi ma ndana ghəŋa mnduha ta sladafta ta mbrakwa ghəŋa hadik†, kul had Kristi ya a tsi.

⁹ Inda glakwa Lazglafta ná, nzamə ma Kristi.

¹⁰ Nda ndi'a vgha kaghuni guli dardar nda Kristi, tsatsi ta nzakway ka Mghama mbraku ta ghəŋa inda mbrakuha nda gwal ta nzanaghata mnduha ya.

¹¹ Ma tsatsi mutsafta kaghuni ta tsatá fafad. Nda dzva mnda səla a tsata lu wu, Kristi kaghəŋani ta tsata. Nda nza tsa tsatá fafad ya, manda klinŋta dmaku ta ga mgham ta ghəŋa ghuni ya.

* 2:1 Ngha ta 4:13. † 2:8 Ngha ta Galat 4:3 nda skwi ya vindij lu mistani ŋa ŋanata.

12 Ma magaghunaftá batem fadata lu ta kaghuni kawadaga nda Kristi da kulu, ka sli'agaptá kuni kawadaga nda tsi guli nda ma zlgħafta ghuni ta mbrakwa Lazglafta ta sli'aganaptá Kristi ma mtaku[‡]ya.

13 Kaghuni, si nda rwa kuni ta kəma Lazglafta, kabga dmakwa ghuni, nda kwala fafađa ghuni kul tsaku guli. Ka vraghunamtá Lazglafta nda hafu kawadaga nda tsi, ka plamatá inda dmakwa mu.

14 Ka hərđiŋtá tsi ta batá dməŋ ya ta hbutá amu, ta ragħwa amu ya. Ka hərđiŋta tsi ma zləŋafta ta udza zləŋay.

15 Mantsa ya hləgadanaghuta Lazglafta ta mbraku ta ghwadaka sulkum ta nzanagħatá mnduha nda ga mgham ta ghəŋa taŋ. Ka pghanagħatá tsi ta hula ta həŋ ta kəma inda mnduha, ma hlafatá həŋ ka vu'a zatá ghwa zwanjani ta udza zləŋay.

16 Tsaya tama, yaha mndu da kəba kaghuni ta ghəŋa skwi ŋa zay nda za, nda ya ŋa say nda sa, ka ta ghəŋa sanlaha ma fitika skalu a tsi, nda ya ta ghəŋa nghakwa tili, nda ya ta ghəŋa fitika Sabat[§].

17 Inda tsahaya ná, nda nza ka sulkuma skwi dza'a sagħa nda sa. Vərdani tama ná, Kristi ya.

18 Yaha kuni zlanəŋtá ghəŋa ghuni ta sanlaha ma mnduha, tsa gwal ta tsəlbu

ta kəma duhwalha Lazglafta ta mna gwada ta ghəŋa mazəməmha ngħaŋ həŋ manda skwi ma suni ya, da ŋraptá həŋ ta kaghuni. Tsa mnduha ya ná, ndana mnda səla ma ghəŋa taŋ,

19 ndi'a a vgha taŋ nda Kristi ta nzakway ka ghəŋ ya wa. Əŋka'a ka Kristi ta kəl vgha ka bagħaku. Tsatsi ta gwayanaftá vla nzugu nda malaha tani ta kəl tsi ka glaku manda ya ta kumə Lazglafta ya.

Mtuta ŋa nzakw kawadaga nda Kristi

20 Wya mtumta kuni kawadaga nda Kristi, ta hađ mbrakwa na ghəŋa hađik* na ta ga mgham ta ghəŋa kaghuni wa. Kabgawu tama ta kəl kuni ka gđata ta magaku manda ŋa gwal ma ghəŋa hađik na? Kabgawu ta kəl kuni ka sna na zlahuha taŋ ta mnay kazlay:

21 «Ma kapan ka ta yeya, ma tapana ka ta yeya, ma ksəŋ ka ta yeya,» kə'a ya na.

22 Hađ sana skwi ta magata tsa zlahuha ya ksəŋər lu wa. Mnda səla tani ta tsa'ata fatá tsa zlahuha ya ka tagħay mantsa ya.

23 Ka nda ghada klafta mndu ta tsa zlahuha ya ka sana skwi ná, ta dzadza ta vghani ka tsəlbu ŋa tsa mbrakuha ta nzanagħata ya, ka va magayni ta tsa slnaha ya, ka va zlahafta vghani. Kulam nda tsa, hađ dza'a

‡ 2:12 Gray nda Ruma 6:4. § 2:16 Gray nda Ruma 14:1-6. * 2:20 Ngħa ta Galat 4:3 nda skwi ya vindin lu mistani ŋa ŋanata.

katanja na dzatá ghudzaku
ma vghani wa.

3

¹ Kawadaga nda Kristi
sli'agapta kuni ma mtaku.
Zabawazaba tama ta skwiha
ya ta luwa, ma vli ya
nza Kristi nda ga zeghwa
Lazglafta* ya.

² Ta luwa ká fatá ghəŋa
ghuni, ma nza tsi ta hadik,

³ kabga mtumta kuni, nda
nzula hafa ghuni kawadaga
nda Kristi da Lazglafta.

⁴ Vərda hafa ghuni ná,
Kristi ya. Bađu da zlagapər
tsi, dza'a zlagaku kaghuni
guli kawadaga nda tsi.
Tekw kaghuni ma glakwani
dza'azlay.

Halata hafu nda lfidani

⁵ Zadanawa zada ta na
ghəŋa hadik ma kaghuni
ta nzakway ka: Sli'in'sli'in,
ghurduḅaku, hliri, hara'utiri,
tsagana, ka guram tsa
tsagana ya nda wuya skwi.

⁶ Ta ghəŋa tsa skwiha
ya dza'a kəl ḅasa ṅudufa
Lazglafta ka lanaghatá gwal
ta kwalaghuta snanata
gwadani.

⁷ Mantsa ya si nzakwa
kaghuni guli si ghalya ma
fitika nzakwa ghuni ta ma
dmaku.

⁸ Ndanana tama, zlanwazla
ta inda tsahaya: Daga dugun,
ḅasa ṅuduf, sidi, yaha razu
nda ṅruhu tani sabi ma wa
ghuni.

⁹ Ma tsanava kuni ta
gwada ta mndu, kabga sabsa

kaghuni sudek ma halata
nzaku, sudin'suda kuni ta
ghwadaka nzaku.

¹⁰ Sudava suda kuni ta lfiḁa
nzaku, ka nuta kuni ka lfiḁa
mndu, ta naku ka lfiḁ ka
lfiḁ vgha ghuni ka gra vgha
nda mndu ta tsafta†. Mantsa
ya dza'a kəl kuni ka snanja
Lazglafta dardar.

¹¹ Ndanana tama, ta had
mnay kazlay: La Grek
yehaya, la Yahuda yehaya,
gwal nda tsa fafaḁa tan
yehaya, gwal kul tsaku fafaḁa
tan yehaya, gwal ma mtak
yehaya, gwal kul gunaku
ghəŋa tan yehaya, la vu'a
yeya, gwal falau' vgha tan
yehaya ya kə'a wa. Mamu
Kristi ta nzakway ka hdatani
ma inda tan.

¹² Mantsa ya tama,
Lazglafta ta psapta kaghuni
na nzakwa ghuni ka mn-
duhani, ta ḁvay ta kaghuni.
Kaghuni guli, nzawanza nda
tawa hidahida ta mndu, nda
zdaku, nda hanata ghəŋ, nda
nzakw leḅtekwa, nda ksanata
ṅuduf.

¹³ Katuvuswa vgha, plu-
vuswa dmaku ka mamu
skwi gana sani ta sani.
Manda va ya plighunis‡ Kristi
ta dmakuha ghuni ya ná,
pluvuswa dmakwa ghuni
guli.

¹⁴ Ya ta malapta katak
ná, ḁvuvusta ghuni ta vgha
ghuni. Tsa ḁvuvustá vgha
ya ta nzakway ka tḅan ta
ṅərzlaghunata.

¹⁵ Ka pgha zdakwa Kristi

* 3:1 Ngha ta Zabura 110:1. † 3:10 Gray nda Zlrafta 1:26. ‡ 3:13 Gray nda
Mata 6:12, 14.

ta ṅudufa ghuni. Guyaghuna guya Lazglafta ka vgha tur-tuk ṅa nzakwa ghuni ma tsa zdaku ya. Rfawarfa.

¹⁶ Ka nzamza gwada Kristi mataba ghuni gerger. Mnuvuswa mna ta gwada mataba ghuni, vlvuswavla ta hidaku sani ṅa sani nda kdavakta hidaku. Fawa laha ṅa Lazglafta ma hyahya ṅudufa ghuni nda rfu, ka zlazlva kuni, ka ghuba kuni nda inda laha ta vlaghunata SulkumṢ.

¹⁷ Dər nahgani ta magə kuni, dər nahgani ta mnə kuni, magawamaga ma hga Mghama mu Yesu, ka rfa kuni ta Lazglafta Da mu nda ma tsatsi.

Gwata vgha ma lfida hafu

¹⁸ Mi'aha, hanaganawa hana ta ghəṅa ghuni mista zə'alha ghuni manda ya ta raku ka magay ta kəma Mgham Yesu.

¹⁹ Zgwana, d̄vuwad̄va ta mi'a ghuni. Ma ṅruhə kuni ta həṅ.

²⁰ Zwani, snawa gwada da dadaha ghuni ma inda skwi demdem. Tsaya skwi ta zdəganatá Mgham Yesu.

²¹ Dadaha, ma ganaf kuni ta ɓasa ṅuduf ta zwana ghuni, da kulistá ghəṅa taṅ.

²² Kwalvaha, snawa gwada ma inda skwi da danahəga ghuni ta na ghəṅa hadik na. Ta wa ira taṅ yeya a dza'a maga kuni ta skwi dina manda skwi ṅa zdəganata

ghuni ta həṅ wa. Magawamaga ṅa taṅ nda vərda ṅudufa ghuni, kabga zləṅaṅa ghuni ta Mgham Yesu.

²³ Inda skwi ta magə kuni ná, magawamaga nda vərda ṅudufa ghuni manda skwi ta magə kuni ṅa Mgham Yesu, nza a ka ṅa mnduha wa.

²⁴ Dina ka snan̄ta ghuni kazlay: Dza'a plaghunapla Mgham Yesu nda skwi ya payana tsi ta mnduhani* kə'a. Vərda danahəga ná, Kristi ya. Tsatsi mndu ta maganata kuni ta slna.

²⁵ Mndu ta maga ghwadaka skwi ná, va tsa ghwadakani ya ṅani dza'a mutsay, kabga had Lazglafta ta gala mndu nda gala† wa.

4

¹ Kaghuni danahəgaha, ṅanawaṅa ta kwalvaha ghuni ta tdukwani nda rakwani. Dina ka snan̄ta ghuni guli kazlay: Mamu danahəga kaghuni guli ta luwa kə'a.

Vla hidaku

² Gədəwa gda ta maga du'a, mantsa ya dza'a kəl kuni ka nzata hzlen̄a nda rfanaghatá Lazglafta.

³ Magawa du'a guli ta ghəṅa aṅni, kada gunan̄an̄ta Lazglafta ta watgha ṅa mnanan̄ta gwadani ta mnduha, mnanan̄ha ṅni ta difata skwa Kristi guli ta həṅ. Tsa vəl magay da ta difata skwa Kristi ya kəl lu ka h̄bamtá i'i.

4 Magawa du'a ta ghəŋa da ɲa laviŋta da ta mnaŋta gwada ta ghəŋani dardar manda ya ta raku.

5 Nzawanza nda difil tavata gwal kul zlgħafta Kristi. Dər yawu mutsafta kuni ta kat-saftá maga ɲərma skwi ya, ma zlidin kuni ta tsa fitik ya.

6 Ma gwada ta gwadə kuni, gwada tdukwa katsi sabi ma wubisima ghuni, hmətət ka tsi nzata. Nda tvani ka kuni zlgħawi ɲa mndu.

Ga zgu

7 Tisik* ta nzakway ka zwanama, hamha ta ghəŋani ma slna Kristi. Kawadaga ɲni nda tsi ta ksa slna Mgham Yesu. Dza'a mnaghunamna ta gwada ta ghəŋa da.

8 Ta ghunadapghuna yu padak da kaghuni ɲa snaŋta ghuni ta nzakwa ɲni, ɲa vlaghunatani ta mbraku guli.

9 Kawadaga hən ta labə da kaghuni nda Unesima†, ta nzakway ka zwanama mu. Tsatsi guli, ɲərma mndu ya, zwanja ghuni ya guli. Dza'a mnaghunamna hən ta skwi ta magaku hadna.

10 Ta ga zgu Aristarkus‡ ta ghuni hbam lu kawadaga nda i'i. Ta ga zgu Markus ta nzakway ka zbughuma Barnabas ya ɲa ghuni guli. Ka bhadaghabha tsi da kaghuni, ka tsu'afta kuni. Nda ghada

snaŋta ghuni ta gwada ta ghəŋani.

11 Ta ga zgu Yustus, ta hgə lu ka Yustus ya ɲa ghuni guli. Tsa hahən yeya la Yahuda ta ksa slna ga mgham Lazglafta kawadaga nda i'i hadna. Ndada a ksidimta hən ta ɲuduf wa.

12 Ta ga zgu Ipafras§ ta nzakway ka mnda ghuni ya, ɲa ghuni guli. Kwalva Yesu Kristi ya. Had ta zlanťa maga du'a da Lazglafta ta ghəŋa kaghuni wa. Ta magay ta du'a ɲa dihavata ghuni, ɲa sifaghunafta ta tva Lazglafta.

13 Nda ngha yu ka ghəŋa da kə'a ta va ɲavata ka ksa slna ta ghəŋa kaghuni, nda ya ta ghəŋa gwal ma luwa Lawdikiya, nda luwa Hiyerapulis.

14 Ta ga zgu Lukwa* vərda mnda mu ta nzakway ka duh-tura ɲni ya guli ɲa ghuni. Mantsa ya Demaska guli.

15 Ka ganaghata kuni ta zgu ta zwanama ta nzakway ma luwa Lawdikiya, nda Nimfa, nda Igliz ta guyavata ga tan ya.

16 Manda kdinťa ghuni ta dzaŋafta na delewer na ná, ka tsghanafta kuni ta Igliz ma luwa Lawdikiya ɲa dzaŋafta hahən guli. ɲa dzaŋafta kaghuni guli ta ya dza'a tsghəgaghunapta gwal ma luwa Lawdikiya.

* 4:7 Ngha ta Slna gwal ghunay 20:4 Afisus 6:21-22. † 4:9 Ngha ta Filimuŋ 10-15.

‡ 4:10 Aristarkus: Ngha ta Slna gwal ghunay 19:29, 27:2. Markus: Ngha ta Slna gwal ghunay 12:12, 25, 13:13, 15:37-39. Barnabas: Ngha ta Slna gwal ghunay 9:27,

11:22, 30, nda pdakwani. § 4:12 Ipafras: Ngha ta 1:7. * 4:14 Lukwa: Ngha ta 2 Timute 4:11, Filimuŋ 24. Demaska: Ngha ta 2 Timute 4:10, Filimuŋ 24. † 4:17 Artipus: Ngha ta Filimuŋ 2.

¹⁷ Mnanawamna ta Artipus† «ka ḡavata tsi ma slna ya vlatḡ Mgham Yesu Kristi, ḡa kḡanaftani.»

¹⁸ Nda dzva ḡa vindaghunafta yu kazlay: Ta ga zgu i'i Pwal ḡa ghuni kə'a. Havapwahava ta hbatá i'i ma gamak. Ka nza zḡakatahudi nda kaghuni!

Tan̄tan̄a tsghatá lwa Pwal ɲa 1 La Tesalunik

¹ I'i Pwal ta vindaghunafta, kawadaga ɲni nda i Silas nda Timute, ɲa kaghuni Igliz, mnduha Lazglafta Da nda Mgham Yesu Kristi ma luwa Tesalunik. Ka vlaghunavla Lazglafta ta zdakatahudi, nda zdakwani.

Zlghay nda ɲudufa la Tesalunik

² Ta gdagdá ɲni ta rfa Lazglafta ta ghəɲa kaghuni demdem. Ta kulay ɲni ta kaghuni ma du'a ɲni.

³ Ta gdagdá ɲni guli ta havakta ta kəma Lazglafta Da ɲni ta slna zlghay nda ɲudufa ghuni, nda yifatá slna ta magə kuni, kabga dʋafta ya dʋaf kuni nda dihata fatá ghəɲa ghuni ta Mgham Yesu Kristi.

⁴ Zwanama dá, nda sna mu kazlay: Dvudʋa Lazglafta ta kaghuni ka zbaftá tsi ta kaghuni ɲa nzakway ka ɲani kə'a.

⁵ Ma mnaghunata ɲni ta Lfida Gwada ná, gwada nda wubisim kwen̄kwen̄ yeya a mnaghuna ɲni wu, nda mbrakwa Sulkum nda ghuḅa guli mnaghunata ɲni. Nda sna aɲni kazlay: Vərda gwada tsa gwada ta gwadə ɲni ya kə'a. Nda sna kaghuni ka aɲni nzakwagaptá nzaku da kaghuni ɲa kata kaghuni.

⁶ Kaghuni, ksafksa kaghuni ta sada ɲni, nda ɲa Mgham Yesu. Dər má ta ghuya dən̄wa kuni katakata, tsu'aftsu'a kuni ta gwadani nda rfu ma mbrakwa Sulkum nda ghuḅa*.

⁷ Mantsa ya marananta kuni ta ɲərmata nzakwa ghuni ta mnduha Lazglafta ta hadika Mekaduniya nda ya ta hadika Akaya.

⁸ Əɲka'a ka kaghuni kəl ndəghatá mnduha ka snan̄ta gwada Mgham Yesu ma inda vli. Ta hadika Mekaduniya nda Akaya yeya a kuraghuta tsi wu, snanaghasna ta mnduha dər ndigandiga ká kuni zlghaftá Lazglafta. Had gwada ɲa mnəgelta ɲni ɲa tan̄ ta ghəɲa ghuni wa.

⁹ Nda wa tan̄ ta rusa mnduha ɲa ɲni, ká kuni tsu'aftá aɲni ma lagha ɲni da kaghuni, nda ya ká kuni zlan̄ta skwa wuyay ka mbədavata tsəlḅu ta kəma vərda Lazglafta ya ta vla hafu,

¹⁰ ɲa kzla zwan̄ani Yesu, ta saha ta luwa. Tsa zwan̄ani sli'aganap Lazglafta ma mtaku, ta klaptá amu ma guma Lazglafta ta sagha ya.

2

Slna Pwal ma luwa Tesalunik

¹ Zwanama dá, nda sna kaghuni kazlay: Nza a tsa lagha lagha ɲni da kaghuni ya ka bətbət wu kə'a.

² Nda sna kaghuni guli ka ɲni ghuyə ta dən̄wa ma luwa Filipiya, nda ya ká hən̄

* 1:6 Ngha ta Slna gwal ghunay 17:5-9.

razaṅnata. Ama ka taftá ḡni ta us tiri nda mbrakwa Lazglafta ka mnaghunatá Lfida Gwada ta sagha da Lazglafta mataba ndəghata ghuya danwa.

³ Gwada ya mnə ḡni ná, had tsakalawi mida wu, had nənba kaghuni mida wu, had bara kaghuni mida guli wa.

⁴ Katək ná, manda va ya klaf Lazglafta ta aṅni kazlay: Nda ra kuni ka mna Lfida Gwada kə'a ka vlaṅnata ya, manda va tsaya ta mna aṅni. Mna a aṅni ḡa zdanafatá ḡduf ta mnduha wu, ḡa zdanafatá ḡduf ta Lazglafta ta mna aṅni. Nda sna tsatsi ta skwi ma ḡdufa mu.

⁵ Nda sna kaghuni kazlay: Ta walaṅ a aṅni ta hihinanṅta hihinaku da mndu wu kə'a. Had gwada ḡa hahata mndu gwada ḡni wa. Nda sna Lazglafta kazlay: Mantsa ya nzakwani kə'a.

⁶ Nəvaṅ a aṅni ta rfaṅnaghata mnduha, dər kaghuni, dər sanlaha ma mnduha wa.

⁷ Dər má dza'a maray ḡni ta glakwa nzakwa ḡni ka ghunata mnda Kristi mndani ná, maraṅ a aṅni wa. Katək ná, leḡtekw hanaganata ḡni ta ghəṅa ḡni manda ya ta nghə marakw* ta zwanani ya.

⁸ Ma tsa fatá ghəṅa ḡni ḡaghuni ya ná, mnaghunatá Lfida Gwada ta sabi da Lazglafta kwenkwen yeya a mnaghuna ḡni wa. Kumaṅkuma ḡni ta vlaghunata

nda hafa ḡni tani, kabga lamla kuni da ḡdufa ḡni kahwathwata.

⁹ Zwanama da, ta havakhava kuni ta datá vgha ḡni ka maga slna da kaghuni. Si ta ksay ḡni ta slna nda rvidik tani, nda fitik tani, kada kwala ḡni da ghuyanaptá danwa ta dər wati mataba ghuni, nda skwi ḡa zay ḡni ta mnə ḡni ta Lfida Gwada ta sagha da Lazglafta ḡa ghuni.

¹⁰ Nda sna kaghuni kazlay: Nda nza kaghuni ka masləmtsəka ḡni kə'a. Mantsa ya nzakwani da Lazglafta guli. Ka ḡərma mnduha nzata ḡni da kaghuni, ka mnduha Lazglafta, ka gwal tdukwa nzakwa ḡni, had sana skwi ḡa tsanavata wa.

¹¹ Nda sna kaghuni guli kazlay: Manda nzatá nzakwa i da nda zwanani ya nzata ḡni nda inda kaghuni,

¹² ka vla hidaku nda mbraku ḡa ghuni. Vlaghunavla ḡni ta hidaku, ḡa nzay ghuni ta nzaku manda ya ta kumə Lazglafta ya ta hgaftá kaghuni ḡa lama ghuni da ga Mghamani nda glakwani ya.

¹³ Ta gdagda ḡni ta rfa Lazglafta guli, kabga ma fitika mnaghunata ḡni ta gwada Lazglafta ná, tsu'aftsu'a kuni, ka zlgħafta manda va gwada gwadagap Lazglafta, manda ya gwadagap mnduha a wa. Manda va tsaya nzakwani kahwathwata, sagha da

* **2:7** Mamu dzəghu ma leḡtekwaku: Nzanza ḡni leḡtekw. Ka nzatá ḡni manda zwani kwitikw kwitikw, ka sanlaha ta mnay.

Lazglafta tsa gwada ya, ka ksə tsi ta slna ma kaghuni ta zlghafta ya.

¹⁴ Zwanama da, nuna kaghuni manda Igliza Lazglafta ta nzakway ma Yesu Kristi ta hadika Zudiya† ya. Ghuyə ghuya kaghuni ta danwa da gwal ta hadika ghuni, manda ya ghuyanap la Yahuda ta hahəŋ ya.

¹⁵ Tsa la Yahuda ya ta ps-latá la anabi, ka dzatá həŋ ta Mgham Yesu, ka limistá həŋ ka giri‡ ɲa mu guli. Zdəgana a tsa skwi ta magə həŋ ya ta Lazglafta wu, nda nza həŋ ka ghuma inda mnduha.

¹⁶ Ta kumay həŋ ta pyaftá aɲni ta mna gwada Lazglafta ɲa gwal kul nzakway ka la Yahuda, yaha həŋ da mbafta. Ndanana, hđanamhda həŋ ta dmakwa taŋ, ka kdavakta tsi nda basafta Lazglafta ta ɲuduf ta ghəŋa taŋ§.

¹⁷ Aɲni zwana ma, tahula dgata mu ta vgha labla fitik mida, kuma mu yeya kul guyafta. Nziya nza tsi ná, kawadaga mu ma ɲuduf. Ta ksəɲaksa mamaya ghuni katakata. Ta kumay ɲni ta nghaghunaghata.

¹⁸ Mantsa ya ná, kumafkuma ɲni ta vradaghata da kaghuni. Nda kda fitika i'i Pwal ka ghəŋa da ta fatá fitikani, ama ka pyaftá halaway ta aɲni.

¹⁹ Ta wa fatá ghəŋa ɲni,

† **2:14** Ngha ta Slna gwal ghunay 17:5-6. 29, 13:45, 50, 14:2, 5, 19, 17:5, 13, 18:12.

nda haratá ghəŋa ɲni, nda ghərba zewazewa glaku dza'a ɲni mutsay bađu fitik dza'a sagha Mgham Yesu Kristi ya katək na? Ta kaghuni ya a katək tsa wa?

²⁰ Manda va tsaya nzakwani, kaghuni glakwa ɲni, kaghuni haratá ghəŋa ɲni.

3

¹ Sana skwi guli ná, ma trapta ɲni ta kzlay, mal nzaghu mu hadna ma luwa Atina*, ka ɲni

² ka ghunadapta da kaghuni ta Timute ta nzakway ka zwanama ɲni, ta ksa slna Lazglafta ya guli. Kawadaga ɲni nda tsi ta mna Lfida Gwada ta ghəŋa Yesu Kristi. Ghunadap ghuna ɲni da kaghuni ɲa sgaghunaghata mbraku, ɲa dihavata ghuni ma zlghay nda ɲuduf,

³ kada kwala ɲudufa dər wa da tđu ma na ghuya danwa ndanana, kabga nda sna kaghuni kazlay: Favamafa Lazglafta ta tsaya kə'a.

⁴ Ma fitika nzakwa ɲni da kaghuni ná, ghadaghada ɲni ta mnaghunata kazlay: Dza'a mamu ghuya danwa katakata kə'a. Tsaya tama ta slaku manda va ya snaɲ kuni.

⁵ Ma trapta da ta hbanatá ɲudufa da, kəl yu ka ghunadapta Timute da kaghuni, ɲa snaɲtá nzakwa zlghay

‡ **2:15** Ngha ta Slna gwal ghunay 9:23,

§ **2:16** Ta ghəŋa aya 15-16 ná, grawa gra nda Ruma 11, ma vla mnay Pwal ta gwada ta ghəŋa kđanaktani kahwathwata ta mna gwada ta mbaku, ɲa la Yahuda. * **3:1** Ngha ta Slna gwal ghunay 17:15-16.

nda ɲudufa ghuni. Ta zləŋay yu ta baraghata halaway ta kaghuni, da nzatá tsa slna maga ɲni ya ka bətbət.

⁶ Ndanana tama, sli'afslí'a Timute da kaghuni† ka vragaghuta da aɲni, ka rusanɲaftá tsi ta gwada ta zlgħay nda ɲudufa ghuni, nda ya ká kuni ta dʋutá mndu. Ka mnanɲaftá tsi guli ya ká kuni ta famtá aɲni ma du'a ghuni dardar, nda ya ka kuni ta kuma nghəglanɲá aɲni, manda ya ta kumə aɲni ta nghanɲá kaghuni ya guli.

⁷ Tsaya tama zwanama, ləaɲnalba zlgħay nda ɲudufa ghuni ta ɲuduf, ma tsa ghuyata daɲwa ɲni basu ɲni ya.

⁸ Ndanana tama ná, ta hafu ɲni, kabga dihatá vgha ghuni ma ndi'atá vgha ghuni ta Mgham Yesu.

⁹ Ndaw dza'a rfa ɲni ta Lazglafta ɲni ta ghəɲa kaghuni ma na zdanɲafta zdanɲaf kuni ta ɲuduf ta kəmani na?

¹⁰ Nda rvidikani tani, nda fitikani tani ɲni ta ndi'ata ka maga du'a da tsi, ɲa vlanɲatani ta tvi, ɲa lagha ɲni da nghaghunaghata, nda ya ɲa kdighunistá skwi ya ta pdaghuta ma zlgħay nda ɲudufa ghuni.

¹¹ Má ka ɓhadanɲaghaɓha Lazglafta tsatsi ka ghəɲani ta nzakway ka Da mu, nda Mghama mu Yesu, da kaghuni.

¹² Kaghuni ya guli, má ka sgaghunagha sga Mgham

Yesu ta tsa dʋu mataba ghuni ya, nda ya ta magə kuni ɲa inda sanlaha ma mnduha ya guli, ka nzakwa tsi manda va ya ta dʋu aɲni ta kaghuni ya.

¹³ Má ka sladanafslada Lazglafta ta ɲudufa ghuni ɲa nzakwa ghuni nda ghuɓa kul had gwada ta ghəɲa ghuni ta kəma Lazglafta Da mu, badu sagha dza'a sagha Mghama mu Yesu Kristi kawadaga nda inda duhwalhani ya.

4

Nzaku ta zdəganatá Lazglafta

¹ Zwanama da, nu skwi ta pdaku ɲa mnay, ya nda ghada taghaghunaf ɲni ka kuni da magay ɲa zdəganatá Lazglafta. Ya manda va tsaya ta nzakwa kuni ta tsa nzaku na. Ta ndəba ghuna ndəba ɲni ta dzvu katakata, ta vlaghunanavla ɲni ta hidaku manda va tsaya. Ma hga Mghama mu Yesu Kristi, ka kdanɲa kuni ta dza'a ta kəma ta kəma.

² Nda sna kuni ta nzaku ya taghaghunaf ɲni nda ma mbrakwa Mghama mu Yesu.

³ Skwi ya kumə Lazglafta ná, nzata ghuni hezle' a ta kəmani kul had hliri.

⁴ Snaɲta dər wa ta nzaku nda markwa taɲ, ka vlanɲá glaku manda ya ta kumə Lazglafta,

⁵ ɲa ghudzaku tida manda ɲa gwal kul snaɲta Lazglafta ya a guli wa.

⁶ Ma tsa skwiha ya tama ná, ma tsaghu sani ta sani ka

† 3:6 Ngha ta Slna gwal ghunay 18:5.

nənǝapta, kabga dza'a ghu-zlanap ghuzla Lazglafta tiri ta gwal ta maga mndǝrga tsaya, manda ya ghada ɲni ta mnuta ya.

⁷Hgaf a Lazglafta ta amu ɲa maga sli'ɲnsli'ɲ wa. Hgaf ɲa nzata mu hezle' a ta amu.

⁸Tsaya tama, ka va a yu ta tsa gwada ya wu ka mndu katsi, mndu a vziɲ tsi wu, Lazglafta ta vlaghunata Sulkumani nda ghuǝa ya vziɲ tsi.

⁹Ta ghǝɲa ǝvuvusta ghuni ta ghǝɲa ghuni ná, ta dza'a vindaghunafta nda vinda a lu wu, kabga ghadaghada Lazglafta ka ghǝɲani ta taghaghunafta.

¹⁰Tsaya skwi ta magǝ kuni ɲa inda* mnduha Lazglafta ta hadika Mekaduniya dem-dem. Ta ndǝǝa dzva yu da kaghuni zwanama, ka kǝɲta kuni ta magay ta kǝma ta kǝma.

¹¹Navawaɲa ka nzata kuni nda zdaku, ma tsatsafaku kuni ta tsatsafaku, magawamaga ta slna nda dzva ghuni ɲa kata ghǝɲa ghuni, manda ya ghada ɲni ta mnaghunata ya.

¹²Ka mantsa ka kuni magay katsi, dza'a vlay gwal ta kul zlgħafta ta glaku ɲa ghuni, had kuni dza'a slaslamaku guli wa.

Gwada ta sagha Mgham Yesu

¹³Zwanama ǝa, ta kumay yu ta snanɲa ghuni ta skwi ta ghǝɲa gwal nda rwa, da nzata

kuni sasu'anaka manda gwal ta kul fafta ghǝɲa tanɲ ta Yesu.

¹⁴Tsǝhala grafgra amu kazlay: Mtumta Yesu ka sli'agaptá tsi kǝ'a ya, mantsa ya guli ná, grafma gra guli kazlay: Dza'a sli'aganapsli'a nda ma Yesu ta inda gwal ta rwuta kawadaga nda Yesu ma zlgħay nda ɲuduf guli kǝ'a.

¹⁵Na gwada dza'a ɲni mnay ndanana ná, gwada ya mna Mgham Yesu ya. Baǝu tsa fitik dza'a vragata tsi ya ná, tiɲlaghuta a amu ta ndiri ya ta gwal nda rwa wa.

¹⁶Baǝu tsaya, dza'a ghudzaga ghudzaga lwa Lazglafta, ɲa kapaɲta mali ta ghǝɲa duhwalhani ta lwi, ka vyatá dula Lazglafta, ɲa saha Mghama mu Yesu ka ghǝɲani ta luwa, ɲa sli'agapta gwal nda rwa ma Kristi karaku tanɲanɲ,

¹⁷ɲa hla amu ta ndiri ya kawadaga nda hǝɲ ma ghwayak, ɲa dza'a guyaku nda Mgham Yesu ma ghuvanata luwa. Mantsa ya tama, ɲa nzakwa mu ɲa ǝkǝkǝ kawadaga nda Mgham† Lazglafta.

¹⁸Tsaya tama lǝuvuswa ɲuduf nda tsa gwadaɲa ya.

5

Sna a lu ta fitik dza'a vragata Yesu wa

¹Zwanama ǝa, pahǝgla a kuni ta vindaghunafta ka ta wati fitik, nda ya ka ta

* 4:10 Ngha ta 2 La Kwareɲt 1:16. † 4:17 Aya 15-17: Gray nda 1 La Kwareɲt 15:51-52.

wati luwa dza'a magakwa tsa skwiha ya wa.

² Nda sna kaghuni ka ghəŋa ghuni kazlay: Manda ghali ta sagha girvidik* ya dza'a sagha fitika Mgham Yesu kə'a.

³ Ma fitika mnay mnduha kazlay: Zda nzaku, ta had hwazla6aku† wu kə'a ya, gi ma tsaya dza'a slakwa badzaku, manda va ya ta sagha fitika dgakwa marakw nda huđi dluk ya. Had həŋ dza'a ndapta mida wa.

⁴ Kaghuni zwanama da, ma grum a nzatá nzakwa kaghuni, ɲa sagha tsa fitik ya ksaghunaghata manda ghali wa.

⁵ Kaghuni demdem ná, zwana tsuwadaka fitik kaghuni. Nza a amu manda gwal ma grum girvidik ya wa.

⁶ Ka si mantsa tsi katsi, ma ksu hani ta amu manda ɲa sanlaha ya. Katək ná, nza-manza hzleŋa ndiri ka zlahu vgha mu.

⁷ Gwal ta hani ná, girvidik ta hana həŋ ta hani, girvidik ta ghuyakwa həŋ ta ghuyaku guli.

⁸ Amu ya, gifitik ta mbađa amu ta mbađa. Zlahu ma vgha mu. Klafma zlgħay nda ɲuduf nda đvu ka nzakwa həŋ manda sudatá lguta kufur ɲa wara nda tsi. Fafma ghəŋa mu ta mbaku manda fatá takazak‡ ma ghəŋ.

⁹ Pəgha a Lazglafta ta amu ɲa ghuzlamap tiri wa. Hgafhga ta amu ɲa mbamafta

nda ma Mghama mu Yesu Kristi.

¹⁰ Ta ghəŋa amu mtuta Yesu, ɲa nzakwa mu kawadaga nda tsi. Dər má ta nda iri mu, dər má nda rwa mu, kawadaga nzatá nzakwa mu nda tsi.

¹¹ Tsaya tama, mbruvuswambra ta vgha ghuni, katuvuswa kata ta vgha ghuni manda ya ta magə kuni ndanana ya.

Dzatá ghəŋa gwada Pwal

¹² Zwanama da, ta ndəba dzvu yu da kaghuni, vlawu glaku ɲa gwal ta ksa slna Lazglafta mataba ghuni, gwal zbap Lazglafta ka fata ta ghəŋa kaghuni ɲa taghaghunafatá tvani ya.

¹³ Vlawu glaku ɲa taŋ dar ka đvuta kuni ta həŋ katakata ta ghəŋa slna taŋ. Nzuvuswanza nda zđaku mataba ghuni, nda ya nda sanlaha guli.

¹⁴ Zwanama da, ta ndəba dzvu yu da kaghuni, dvawadva ta gwal ta yađi, tsafarawa gwal huleb̄huleb̄a, vlawu mbraku ɲa gwal htu mbrakwa taŋ, ka ksa kuni ta ɲuduf nda inda mndu.

¹⁵ Daswa ka kuni, da vranamtá mndu ta ɲaslu ta mndu nda ɲaslu. Njavawaŋa katək, ka maga skwi ya đina mataba ghuni, nda ya ɲa hamata sanlaha tani.

¹⁶ Nda rfu ka kuni nzakwa ghuni.

¹⁷ Ma zlanap kuni ta maga du'a.

* 5:2 Gray nda Mata 24:43, Lukwa 12:39, 2 Piyer 3:10. † 5:3 Gray nda Irmiya 6:14, 8:11. ‡ 5:8 Gray nda Isaya 59:17, Afisus 6:11-17.

18 Rfanaghawa Lazglafta dər ta ghəŋa wati ma skwi tsi, kabga tsaya skwi ŋa magay ghuni ta zdəganatá Lazglafta, na tsa kaghuni gwal nda ndi'a nda Yesu Kristi ya.

19 Ma su'ufiŋ kuni ta Sulkum nda ghuḅa,

20 Ma mnə kuni ta mtsiriu' nda gwadā la anabi.

21 Ama kwatsadapwa inda skwi demdem, ka zbapta kuni ta ya dīna,

22 ka tsaghuta kuni ta vgha nda inda bədzaku.

23 Ka ghuḅaghunaghuḅa Lazglafta ya ta vlatá zdaku kaghəŋani, ka naghunaftá tsi ka ŋani dardar. Ka nghan tsatsi ta kaghuni tsuhtsuh, nda sulkuma ghuni tani, nda hafa ghuni tani, nda slu'uvgha ghuni tani. Tsaya dza'a kwal rutsak kul nzafta ta kaghuni ma fitika sagha Mghama mu Yesu Kristi.

24 Dza'a magay tsa Lazglafta ta hgaftá kaghuni ya, kabga ta magay ta inda skwi ya mna tsi.

25 Zwanama da, ndəḅawa dzvu ta ghəŋa aŋni.

26 Ka ganaghata kuni ta zgu ta zwanama nda dvaftá vgha hmətət.

27 Ta ndəḅa ghunatá dzvu yu ma hga Mgham Yesu. Ka dzaŋanafta kuni ta na delewer na ta inda zwanama.

28 Ka nza zdakatahuda Mghama mu Yesu Kristi kawadaga nda kaghuni.

Mahisa tsghatá Iwa Pwal ŋa la 2 La Tesalunik

Gazgu

¹ Ii Pwal, kawadaga nda i Silas nda Timute, ta vinda na delewer na ŋa kaghuni Igliza Lazglafta ma luwa Tesalunik, kaghuni ta nzakway ka ŋa Da mu Lazglafta, nda Mghama mu Yesu Kristi ya.

² Ka nza zɔakatahudi nda zɔakwa i Da mu Lazglafta nda Yesu Kristi ta ghəŋa kaghuni.

Dza'a sasa Yesu da tsa guma

³ Zwanama da, had ŋni ta zlanɔa rfanaghatá Lazglafta ta ghəŋa kaghuni wa. Nda nza tsaya tɔukwa, kabga ta dza'a ta kəma ta kəma zlgħay nda ŋudufa ghuni, nda dɔu ta dza'a ta kəma ta kəma ta magə inda kaghuni ŋa sanlaha ya.

⁴ Tsaya ta kəl ŋni ka ghubakwa ŋni ta ghəŋa kaghuni da sanlaha ma Igliza Lazglafta. Kaghuni ná, ŋanaŋa kuni ta zlgħay nda ŋuduf, ka su'a ghuya dɔŋwa nda giri ta gə lu ŋa ghuni.

⁵ Tsa ghuya dɔŋwa ya ta maray kazlay: Tudukwa guma Lazglafta kə'a, ŋa klaftani ta kaghuni ka gwal nda ra ŋa da ga mghama Lazglafta, ya ta ghuyə kuni ta dɔŋwa ta ghəŋani ya.

⁶ Skwi tɔukwa dza'a magata Lazglafta, na tsa ghuyanaptá dɔŋwa dza'a ghuyanapta tsi ta tsa gwal ta ghuyaghunaptá dɔŋwa ya guli.

⁷ Ma zlagapta dza'a zlagapta Mgham Yesu Kristi ná, dza'a vlaghunavla ta mbi'a vgha ta kaghuni ta ghuytá dɔŋwa ya, nda aŋni tani. Ta luwa dza'a saha tsi kawadaga nda duhwalha Lazglafta gwal nda mbra ya.

⁸ Ma takataka vu ta zlgħaku dza'a saha həŋ ŋa ghuzlanaptá iri ta gwal kul snanɔá Lazglafta*, ta kwalaghutá snatá Lfida Gwada Mghama mu Yesu Kristi ya.

⁹ Tsa ghuzla iri dza'a ghuzlanapta lu ta həŋ ya ná, tsaya zadanatá həŋ dza'a zadanata lu di'ŋ nda wa ira Mgham Yesu, nda glakwa mbrakwani† tani.

¹⁰ Ma sahani dza'a magakwa tsaya, ŋa zləzlvay inda gwal ta zlgħafta, ŋa ndərmimay inda tan nda ndərmima. Tekw kaghuni mataba tan, kabga zlgħafzlgħa kaghuni guli ta gwada ya mnaghuna ŋni.

¹¹ Tsaya ta kəl ŋni ka gɔata ta maga du'a da Lazglafta ta ghəŋa ghuni, kada nzata kuni ka guram nda skwi ya hgaf tsi ta kaghuni, ka zlgħaftá kuni ya. Ka katá tsi ta kaghuni nda mbrakwani, ŋa magay ghuni ta skwi dɔnadina, nda ya ŋa yifanaftani ta zlgħay

* 1:8 Grawa nda Isaya 66:15. † 1:9 Gray nda Isaya 2:10, 19, 21.

nda ndufufa ghuni.

¹² Mantsa ya tama, dza'a mutsay hga Mghama mu Yesu Kristi ta glaku nda ma kaghuni, na vlaghunatani guli ta glaku. Nda nza tsaya ka zɔakatahuda Lazglafta mu nda Mghama mu Yesu Kristi.

2

Skwi dza'a magaku ta saha Yesu

¹ Zwanama da*, ta kumay ɲni ta mnaghunata gwada ta fitika sagha dza'a sagha Mghama mu Yesu Kristi, nda gwada ta fitika tskavata dza'a tskavata mu ta kamani ya. Wya skwi ta ndəbu ɲni ta dzvu da kaghuni:

² Ka mamu mndu ta mnaghunata kazlay: Saghasa fitika sagha Mgham Yesu kə'a, yaha kuni da zləŋ ka ghuya ghəŋa ghuni. Dər má la anabi tsi, dər má snaŋ nda sna a kuni ta gwaday, dər i'i a ta vindaghunafta ká lu má mnaghunata.

³ Yahayaha mndu da nanaftá kaghuni dər nda wati ma tsakalawi. Gi baŋalan a dza'a sagha tsa fitik ya wa. Makəd tsaya ná, nda ndəgha gwal dza'a gaftá sidi nda Lazglafta, na saba tsa ghwadaka mndu ya dəday ta daɓi. Tsatsi mndu ta nzakway ka ghuma.

⁴ Dza'a sli'avafli'a ta ghəŋa inda skwi nda ghuɓa, nda ya ta ghəŋa inda skwi ta tsəlu lu

ta tsəlu ta kəmani. Na nzam-tani ma həga Lazglafta, na mnayni kazlay: I'i Lazglafta† kə'a.

⁵ Mnaghunamna yu ta inda tsa skwiha ya ma fitika nza-kwa da da kaghuni. Zaghunapza ra?

⁶ Ndanana ná, nda sna kuni ta skwi ta ɲaghutá tsa ghwadak ya. Ka saghasa tsa fitikani ya ná, dza'a zlagapzlagá.

⁷ Aŋ mndani, nda ghada ta magakumagaku slnahani. Ma tsanaŋta tsa mndu ta ɲaghuta ya ta tvi dza'azlay ná, kdekdek a dza'a maga tsi ta slnani wa.

⁸ Dza'a sabsa ta daɓi. Ma sagha dza'a sagha‡ Mghama mu Yesu ma glakwani, na zadanatani nda hafu dza'a vuslagapta tsi ma wani.

⁹ Nda mbrakwa halaway dza'a saba tsa ghwadaka mndu ya, na magayni ta inda mazəməzəma, nda inda skwi ya ta ndrakawu lu nda ndrakawa, nda inda mandərmimi na nana§ mn-duha.

¹⁰ Dza'a magay ta inda ghwadaka skwiha na nanaghatá gwal ta zada ghəŋa taŋ, kabga kwalaghuta taŋ ta tsu'af, dvaf a həŋ ta kahwathwata má dza'a mbanaftá həŋ ya wa.

¹¹ Tsaya kəl Lazglafta ka ghunagatá mbrakwa zadaku ta ghəŋa taŋ na zlglafta taŋ ta tsakalawi,

¹² kada tsanaghata

* 2:1 Gray nda 1 Tesalunik 4:15-17. † 2:4 Gray nda Daniyel 11:36, Izekiyel 28:2.

‡ 2:8 Gray nda Isaya 11:4. § 2:9 Gray nda Mata 24:24.

Lazglafta ta guma ta inda tsa gwal ta kwalaghuta zlgħaftá kahwathwata, zdəgana maga ghwadaka skwi ta həj ya.

Nzaku kamnda zlgħay nda ɲuduf nda diha

¹³ Aɲni, nda ra ka rfay ɲni ta Lazglafta ta ghəjə kaghuni zwanama. Dvudva Mgham Yesu ta kaghuni kabga Lazglafta ta zbaptá kaghuni daga ta tanɲə, ɲa mbaghunafta nda ma slna Sulkum, ka faghutá kaghuni nda ghuḅa, ma zlgħafta ghuni nda ɲudufa ghuni ta tsa kahwathwata ya.

¹⁴ ɲa tsaya kəl tsi ka hgaftá kaghuni nda ma Lfida Gwada ya mnaghuna ɲni, ɲa mutsafta ghuni guli ta glakwa hga Mghama mu Yesu Kristi.

¹⁵ Tsaya tama zwanama da ná, dihavawa diha, ka ɲanata kuni ta inda tsa skwiha taghaghunaf ɲni ya, dər ya mnaghuna lu nda mna, dər ya vindaghunafta lu nda vinda a tsi.

¹⁶ Ta maga du'a yu da Mghama mu Yesu Kristi tsatsi ka ghəjani, nda ya da Da mu Lazglafta ya ta dvutá amu, ya ta zdəntá hudi ka ləamatá ɲuduf ɲa kdekedzeɲ, nda skwi faf mu ta ghəj tida.

¹⁷ Ka ləaghunatá tsi ta ɲuduf, ka vlaghunatá tsi ta mbrakwa gdata ta maga skwi dīnadīna ma slna nda ya ma gwada.

3

Magawa du'a ta ghəjə aɲni

¹ Skwi ya ta pdaku tama zwanama da, magawa du'a ta ghəjə aɲni, kada dza'a gwada Mgham Yesu ta kəma ta kəma misimmisim, nda ya ɲa ghubaray mnduha manda ya ta magaku da kaghuni ya.

² Magawa du'a guli ta ghəjə aɲni ɲa katanɲatani da mnduha ta sidi, kabga inda mndu a ta tsu'a na gwada ta mnə ɲni na wa.

³ Mgham Yesu ná, vərda mndu ya, dza'a mbraghunafmbra, ɲa nghayni ta kaghuni da halaway*.

⁴ Wya skwi graf ɲni ta ghəjə kaghuni ma ndi'atá vgha ɲni nda Mgham Yesu: Ta ɲanaɲa kuni ta hidaku ya ta vlaghunata ɲni, nda gdata ta gdata kuni ta magay nda ya dza'a kuni magay manda tsaya.

⁵ Ka maraghunamara Mgham Yesu ta tvi ɲa dvuta ghuni ta Lazglafta, nda ya ɲa hbay ghuni ta ɲuduf manda ɲa Kristi.

Maga slna manda va ɲa Pwal

⁶ Zwanama da, ma hga Mghama mu Yesu Kristi ta mna ɲni ta na gwada na ɲa ghuni, tsaghwa vgha tavata mnda zlgħay nda ɲuduf ta yadi, kul had ta maga skwi taghaghunaf ɲni.

⁷ Kaghuni, nda sna kaghuni ta skwi ɲa magay, ɲa ksay ghuni ta sada ɲni. Ma nzakwa ɲni da kaghuni ná, nza a ɲni ka gwal ta yadi wa.

⁸ Zaɲ a ɲni ta skwa zaya mndu ka mbalay wa. Aɲni

* 3:3 Gray nda Mata 6:13, Yuhwana 17:15.

ka ghəŋa ŋni ta slavapta nda rvidik tani, nda fitik tani ka maga slna ŋa zay ŋni, kabga va a ŋni ta ghuyaghunaptá dafwa† ta ghəŋa skwa zay ŋni wa.

⁹ Nza a vəl magay ŋni mantsa ya kazlay, ra a ka mutsay ŋni ta skwi da kaghuni wu kə'a wa. Nda nza tsa slna magə ŋni ya ŋa tagha skwi ŋa ghuni.

¹⁰ Ma tsa fitika nzakwa ŋni da kaghuni ya ná, wya ka ŋni si ta mnaghunata: «Ka va a mndu ta maga slna ya wu ná, ma vlač kuni ta skwa zay guli,» ka ŋni.

¹¹ Tsa nzakwani ya, snarŋaghasna kazlay mamu sanlaha ta yađi mataba ghuni, kul had ta maga slna kə'a. Ta ghəŋa valu da kiwa ghatalakw yeya skwi ta magə həŋ.

¹² Skwi ta mnə ŋni ŋa tsa mnduha ya, nda hga Mgham Yesu Kristi na: Magawamaga ta slna nda tvani, ka mutsa kaghuni ka ghəŋa ghuni ta skwi ŋa zay ghuni, ka ŋni.

¹³ Kaghuni ya zwanama ná, ma hərfaku kuni ta maga skwi dina.

¹⁴ Ka had yu ta sna tsa gwada vindaf lu ya wu, ka mndu katsi, mnanarwa mnduha demdem, ka dgaghuta kuni ta vgha nda tsi, ŋa ksaf-tani ka hula.

¹⁵ Nziya nza tsi, yaha kuni da klaftá həŋ ka ghuma ghuni. Zlahawazlaha nda tvani, kabga zwanama ghuni ya.

¹⁶ Ka vlaghunavla Mgham Yesu tsatsi ka ghəŋani ta vla zdaku ya, ta zdaku dər ta wati luwa tsi. Ka nza Mgham Yesu kawadaga nda kaghuni demdem.

¹⁷ I Pwal ta vindaghunafta nda dzva da, ta ga zgu yu ŋa ghuni. Tsaya thatá dzva da ta inda delewerha ta vindafta yu. Mantsa ya ta vinda yu.

¹⁸ Ka nza zdakatahuda Mghama mu Yesu Kristi kawadaga nda kaghuni demdem!

† 3:8 Gray nda Slna gwal ghunay 20:34, 1 Tesalunik 2:9.

Tan̄tan̄a tsghatá lwa Pwal̄ ŋa 1 Timute

Gazgu

¹ I'i Pwal, ghunatá mnda Yesu Kristi, manda ya mnaf Lazglafta mnda mba amu nda Yesu Kristi ya faf mu ta ghəŋ tida ta vinda na delewer na.

² Ŋa kagha Timute*, vərda zwan̄a da ma zlghay nda ŋuduf ta vinda yu. Ka vlaghavla Lazglafta ta nzakway ka Da, nda Mghama mu Yesu Kristi ta zɔakatahufani, nda tawa hidahidani, nda zɔakwani.

Dasuwa ka kuni nda gwal ta taghanatá ghwadaka skwi ta mndu

³ Manda ya si ta mnə yu ŋa gha ma sli'a da da luwa Mekaduniya ya kay, ka nzata ka ma luwa Afisus, kabga mamu gwal ta tagha tsakalawi ŋa mnduha. Ka dvanaghata ka ta həŋ ŋa zlan̄ta tan̄.

⁴ Ka mnanata ka ta həŋ, yaha həŋ da laghwi da hamtá ghəŋ ma gwada ta prukutunzum, nda mbəda mndəra mndu kul had lu dza'a kɔanakta. Ta klaktá hwazlaɔaku, ka zlan̄tá ŋlaku ta kəma ta kəma ma slna Lazglafta ma zlghay nda ŋuduf tsaha ya.

⁵ Klatá ghəŋa tsa gwada ta mnaghata yu ya ná, tsaya sli'anaftá d̄vu ya ta sabi ma

ŋuduf ya nda ghuɔa, nda vərda ndanu kul had sana dga ghəŋ, nda vərda zlghay nda ŋuduf.

⁶ Tsughwadaghu tsughwada sanlaha ta tvi, ka laghwi zadamta ma tsa hwazlaɔakuha dza'a kwal katanaftá həŋ ya.

⁷ Ta kumay həŋ ta nzakway ka gwal ta taghanaftá zlaha Lazglafta ta mnduha, ama sna a vərda hahəŋ ta skwi ta mnə həŋ wa. Sna a həŋ ta vərda skwi ya sladaf həŋ tida guli wa.

⁸ Nda sna amu kazlay: Dina zlahu kə'a, ka nda tvani ksa mndu ta slna nda tsi.

⁹ Nda sna amu guli kazlay: Fa a lu ta zlahu ka ŋa gwal tɔukwa wu kə'a, ama fafa lu ta zlahu ŋa gwal kul sna gwada da mndu, nda gwal ta maga mbrəs, nda gwal ta sidi, nda gwal dmaku, nda gwal kul zlan̄a Lazglafta, nda gwal kul snan̄tá dzahay', nda gwal ta pslatá dadaha tan̄, nda gwal ta pslatá mndu,

¹⁰ nda gwal ta hliri, nda gwal ta hahanaku zgun nda zgun, nda gwal ta dzawaptá mndu ka vu'a, nda gwal tsakalawi, nda gwal ta wada a ta wadu ka bətbət, nda ya ŋa gwal ta maga sanlaha ma ghwadaka skwiha, ka zlan̄tá vərɔaka tagha skwi.

¹¹ Tsa vərda tagha skwi ya ná, ta slanaghata ma Lfida Gwada fadim lu ŋa mnay ta ghəŋa glakwa Lazglafta lu.

Rfanaghata Kristi

* 1:2 Ŋha ta slna gwal ghunay 16:1.

¹² Ta rfay yu ta Yesu Kristi Mghama mu, ta vlihatá mbraku præk maga slna dá. Ta rfay yu ta ghə̀ña vəl klaftani ta i'i ka mndu nda ra ɲa faftá ghə̀j tida, ɲa maganata slna.

¹³ Aɲ mndani, nda nza yu ka mndu si ta pgha rutsak tida ghalya, ka mnda giri ɲani, ta balanata, ama ka tawatá Lazglafta ta hidahida ta i'i, kabga ma kwala dá kul snaɲta si ta maga† yu ta tsa skwiha ya. Si had zlgħay nda ɲuduf da i'i wa.

¹⁴ Ka zdíɲɲtá Mghama mu ta huđi katakata, ka vlihatá zlgħay nda ɲuduf, nda d̄vu ya ta mutsu lu ma guyatá vgha nda Yesu Kristi.

¹⁵ Wya tsa vərda gwada nda ra ka tsu'af̄ta inda mndu ya: Sasa Yesu Kristi ta ghə̀ña hadik ɲa mbanaf̄ta gwal dmaku. I'i mali mataba taɲ.

¹⁶ Tsaya kəl Lazglafta ka tawatá hidahida ta i'i. Kumar̄kuma Yesu Kristi ta maravata ma i'i ta nzakway ka mali mataba gwal dmaku ya, ta glakwa ksa ɲudufani. Nda nza ka gray ɲa gwal dza'a zlgħaftá tsatsi, ɲa nzakwa taɲ nda rfu ɲa kdekedzen̄.

¹⁷ Ka nza sgit nda glaku ɲa dekdek ɲa Mgham kul had ta mtavata, kul had ta nghavata, tsatsi turtuktuk Lazglafta ɲa kdekedzen̄. Amin!

¹⁸ Timute zwaɲa dá, na gwada ta mnaghata yu ná, manda va ya mna la anabi ta gwada ta ghə̀ña gha ghalya

ya, ɲa nzakwa na gwada na ɲa vlagħatá mbraku, kada laviɲta ka ta vulaf̄ta vərđaka vulu.

¹⁹ Nanaɲa ta zlgħay nda ɲudufa gha nda fatá ndana gha kul had sana dga ghə̀j. Vzɲɲvza sanlaha ta tsa fata ndanu kul had dga ghə̀j ya, ka dzatá zlgħay nda ɲudufa taɲ.

²⁰ Mataba tsa mnduha ya na i Himene nda Alegzandra. Vlaɲvla yu ta hə̀j ta halaway‡, kada kwala hə̀j razə̀gə̀ltá Lazglafta.

2

Na wa rakwa tsə̀lbay mu ta tsə̀lbu na?

¹ Skwi ya vli yu ta mbraku taɲtaɲ ta ghə̀ɲani karaku ná, tsaya dawa skwiha da Lazglafta nda maga du'a, nda taw ma ghuvani, nda rfanaghata ta ghə̀ña inda mnduha.

² Dina ka maga du'a ta ghə̀ña mghamha nda inda gwal ta ɲanatá ga mgham, kada mutsafta mu ta nzaku leḡtekw, ma zdaku, ma zlə̀ɲa Lazglafta nda tvani, ɲa nzay mu ta nzaku manda ya ta raku dər ta wati ma tvi tsi.

³ Tsaya skwi dina ta zdə̀ganatá Lazglafta mnda mba amu.

⁴ Ta kumay tsatsi ta mbafta* inda mndu, ka mutsafta taɲ ta snaɲtá kahwathwata.

⁵ Na nzakwani ná, turtuktuk Lazglafta. Turtuktuk

† 1:13 Ngha ta slna gwal ghunay 8:3, 9:4-5. ‡ 1:20 Gray nda 1 La Kwareɲt 5:5, 2

Timute 2:17, 2 Timute 4:14. * 2:4 Gray nda Izekiyel 18:23.

mndu ta guyanaftá mndu nda Lazglafta guli. Tsa mndu ya ná, Yesu Kristi ya

⁶ ta vlatá ghəŋani ŋa varatá inda mnduha demdem†. Tsaya skwi ya maga tsi ma fitik ya fa Lazglafta.

⁷ Ŋa tsaya kəl lu ka fatá i'i ka mnda mnay, ka mnda ghunay‡ guli. Nda nza yu ka mnda taghanaftá gwal kul nzakway ka la Yahuda§ ta gwada ta zlgħay nda ŋuduf, nda kahwathwata. Tsakalawa da a wu, kahwathwata ta mnə yu.

I mi'aha nda zgwana

⁸ Ta kumay yu tama ta magay zgwana ma inda vli ta du'a nda kapatá dzvu ya nda ghuḅa hezle' nda ta luwa, nda gatá sidi a wu, nda zlərdawi a guli wa.

⁹ Ŋa mi'aha ya guli ná, ka nzakwa hahəŋ nda hba vgha manda ya ta raku. Ma laghu həŋ da rka nda datá ghəŋ ya nda bla. Ma laghu həŋ da rka nda dasu, dər nda mizidikw, dər nda lgut ya nda bla dzvani* a tsi.

¹⁰ Ka rka həŋ ta rka nda ŋərmata slnaha taŋ, manda ya ta ranṭa mi'aha ta maranṭá zləŋay taŋ ta Lazglafta.

¹¹ Ma fitika tagha skwi ya guli, seftekwa ka marakw nzata, nda hanatá ghəŋ.

¹² Vlaŋ a yu ta tvi ta marakw ŋa taghanaftá skwi, dər ŋa ga mgham ta ghəŋa

zgun wa. Seftekwa katsi nzata.

¹³ Adamu na tanṭaŋa mndu zlaganap Lazglafta, kada magaftá tsi ta Hawa.

¹⁴ Adamu a nanaf halaway guli wa, marakw ya nanaf tsi, ka kwalaghutá marakw ta snatá gwada Lazglafta†.

¹⁵ Dər má mantsa tsi, dza'a mbanafmba Lazglafta ta marakw nda ma yayni ta zwani, ka gdavagda tsi ta ŋavata ma zlgħay nda ŋudufani, nda dvutá mndu, nda nzaku nda ghuḅa.

3

Gwal ngha Igliz

¹ Nana gwada dza'a yu mnay na ná, gwada ŋa faftá ghəŋ tida ya. Ka dvafdva mndu ta slna nzakw ka mali ta ghəŋa Igliz katsi ná, ŋərma skwi ya dvanṭ tsi.

² Dina ka nzakwa mali ta ghəŋa Igliz, ka mndu kul had rutsak tida, turtuk ka markwani, zlahafzlahaha katsi ta ghəŋani, ta ndanay katsi ta ndanu tdukwa, dina ka nzakwani, ta tsu'ay katsi ta matbay ga taŋ, nda sna katsi ta taghanaftá skwi ta mndu,

³ ma nza tsi ka mndu ta sa ima inabi, ma nza tsi ka mndu ta sidi, ama leḅtekw ka nzakwani. Ma nza tsi ka mndu ta ghazenṭeŋ, ma nza tsi ka mndu dvutá ta tsemi.

⁴ Nda sna katsi ta ŋanatá həgani, nda sna katsi ta zlahaha zwanani ŋa nzakwa taŋ ka

† 2:6 Gray nda Mata 20:28. ‡ 2:7 Gray nda 2 Timute 1:11. § 2:7 Gwal kul sanṭá Lazglafta Da mu ta Luwa. * 2:9 Gray nda 1 Piyer 3:3. † 2:14 Aya 13-14: Ngha ta Zlrafta 2:7, 21-22, 3:1-6.

zwani ta sna gwada nda hanata ghəŋ guli.

⁵ Ka si sna a mndu ta ŋanata həgani wu katsi, wa kə'a dza'a laviŋtá nghaná Igliza Lazglafta na?

⁶ Ma nza tsa mndu ya ka lfida mndu ma zlg hay nda ŋuduf, da glə tsi ta ghəŋ, da zləmbamtá tsi ma mndərga tsa guma tsanagha lu ta halaway ya.

⁷ Dina ka nzakwani ka mndu ya ta ghubu dər gwal kul snanťá Lazglafta, kada nzakwa tsi ka mndu kul had lu ta gagay nda gaga, da zləmbamtá tsi da dəbla halaway* .

Gwal ksa slna ma səla mnduha

⁸ Gwal ta ksa slna ma səla mnduha ya guli, dina ka nza-kwa tan. Yaha həŋ pgha wirak his ma vu, yaha həŋ nzakway ka gwal ta sasaku, ka gwal ta zba tsemi nda ta ghwadaka tvi.

⁹ Dina ka nzakway tan ka gwal ta ŋanata kahwathwata ya marigin lu ma zlg hay nda ŋuduf nda fata ndanu kul had sana dga ghəŋ.

¹⁰ Dina ka dzəghanťá həŋ karaku. Tahula tsa, ka had sana skwi ŋa mnafta ta həŋ wu katsi, laviŋlava həŋ ta nza-kway ka gwal dza'a ksa slna ma səla mnduha.

¹¹ Mantsa ya mi'aha ta ksa slna ma səla mnduha guli. Dina ka nzakwa tan. Had wu ka həŋ ta kusleberaku, zlahafzlaha ka həŋ ta ghəŋa tan,

ka ŋərmani ka həŋ nzakway ma inda skwi.

¹² Mndu ta ksa slna ma səla mnduha ná, turtuk ka markwani, pərdəfpərdə katsi ta zlaha zwanani nda gwal ga tan tani.

¹³ Ka nda tvani ta ksa gwal ta ksa slna ma səla mnduha ta slna katsi ná, ta vlanvla lu ta glaku ta həŋ ma inda vli. Laviŋlava həŋ ta gwada tan kul had zləŋ ma fatá ghəŋa tan ma zlg hay nda ŋuduf ma Yesu Kristi.

Hya skwi ta vlamata zlg hay nda ŋuduf

¹⁴ Ta vindi yu ta na delewer na ŋa gha ná, nda fa ŋudufa da ta labə da nghanaghata.

¹⁵ Ala, ka gərdugərdə yu katsi, dza'a nda sna ka kaka dza'a nzaku ma həga Lazglafta ta nzakway ka Igliz, hahəŋ gugudí ta dihanata kahwathwata.

¹⁶ Manda va tsaya ná, dagala nzakwa skwi ya nda difa payaf Lazglafta, ta nzakway ka Kristi ya zlg haf mu.

Marigin mara Lazglafta ka mnda səla. Tudukwa nzakwani, ka Sulkum nda ghu6a† maranťa.

Nda nghan duhwalha Lazglafta, ka mnə lu ta gwada tida, ŋa inda gwal kul nzakway ka la Yahuda.

Ka zlg haftá mnduha ma inda vli ta ghəŋa hadik.

Ka klaghatá Lazglafta ta luwa da vla glakwani.

* 3:7 Aya 2-7: Gray nda Titus 1:6-9. † 3:16 Gray nda Ruma 1:4.

4

Tagha skwa gwal tsakalawi

¹ Tsalinjtsala Sulkum nda ghuḅa kazlay: Ma kdavakta fitik ná, dza'a zlanavazla sanlaha ta zlghay nda ṅudufa taṅ, ka laghwi da sna ṅa sulkumha ta nana mndu, nda tagha skwi ya ta klagapta ghwadaka sulkumha kə'a.

² ṅa nanaghata gwal ta maga madgwirmadgwir, ta mna tsakalawi, ta həṅ. Vli ma ndana tsa mnduha ya ná, manda datá kufur ghandand ma vu ya nzakwani.

³ Dza'a lmay həṅ ta kla marakw, dza'a lmay həṅ ta zay lu ta sanlaha ma skwa zay. Wya Lazglafta ta zlagiginjá tsa skwiha ya ṅa zay gwal zlghay nda ṅuduf, gwal nda sna ta kahwathwata. Ta zə həṅ ya, ṅa rfay taṅ ta Lazglafta ta ghəṅani.

⁴ Manda va tsaya, inda skwi zlagiginj Lazglafta ná, dīna* nzakwani. Ka ta rfanagharfa lu ta Lazglafta ta ghəṅa skwi ta zə lu, had sana skwi ṅa wudanaghuta wu,

⁵ kabga ghuḅinj ghuḅa Lazglafta nda gwadani nda ya nda ma maga du'a guli.

Nzakway ka vərda mnda maganata slna ta Yesu Kristi

⁶ Ka taghanaftagha ka ta inda tsa skwiha ya ta zwanama katsi, dza'a nza-kway ka ka ṅərma kwalva Yesu Kristi. Dza'a maranmara ka kazlay: Nda bagha ka nda gwada zlghay nda ṅuduf, nda

ya nda vərḁaka tagha skwi ya taghaf ka kə'a.

⁷ Zluṅzla ta gwada pruku-tunzumha ta gwadə halata mi'aha. ṅavanja kagha, ka nza ka ta nzaku ma ndi'ata vgha gha nda Lazglafta.

⁸ Skwi dīna zavzava ṅa hwaya us ma vgha, ama sira a katu mida wa. Ndi'atá vgha nda Lazglafta katək na vərḁa skwi ta kata mndu ma inda skwi, kabga da tsatsi na ta ta imi ta sləməṅ ta ghəṅ nzaku ya ndanana, nda nzaku ya ta kəma.

⁹ Nana gwada na ná, vərḁa gwada ya, nda ra ka tsu'afra inda mndu kul had sana dzudzukway.

¹⁰ Taghəṅa tsaya ta kəl mu ka dzatá vgha ka ṅavata ka maga slna, kabga nda fa ghəṅa mu ta Lazglafta ya nda hafu mida. Tsatsi ta nzakway ka mnda mba inda mndu, katkatatani gwal zlghay nda ṅuduf.

¹¹ Tsaya skwi dza'a ka sladanata, ka taghay.

Nzanza ka mndu ṅa ksa sadani

¹² Yaha mndu da hertətataṅ nza-kwa gha ta ka zwanj. Katək ná, nzanza ka ṅa gwal zlghay nda ṅuduf, ka mndu ṅa kla sadani ma tva gwada, ma tva nzaku, nda ya ma tva nzaku nda ghuḅa.

¹³ Ma kdaku yu ka labə ya, ka gdata ka ta dzananaftá gwada† Lazglafta ta mnduha, ka vla ka ta mbraku ṅa taṅ, ka tagha ka ta skwi ṅa taṅ.

* 4:4 Gray nda Zlrafta 1:31. † 4:13 Ngha ta Lukwa 4:16-21.

14 Yaha ka da ganavatá masfa ta skwi ya vlagha Sulkum ma kagha, ya vlagha lu ma fitika mnata la anabi, ka faghaghatá la galata mndu ta dzvu ya.

15 Nafɲa ta vgha ta tsa skwiha ya, ka maga ka nda kdavakta ɲudufa gha, ɲa nghanɲa inda mnduha káka ta dza'a ta kəma ta kəma.

16 Dasuwa ka ka nda nza-kwa gha, dasuwa ka ka nda skwi ta taghə ka guli. Ndi'amndi'a mida. Ma tsa magay gha mantsa ya, dza'a mbanafɲa ka ta ghəɲa gha, nda gwal ta fata sləməɲ ka snay tani.

5

Vla ta hidaku ɲa inda gwal zlgħay nda ɲuduf

1 Ma davə ka ta glata mndu. Nda dasuwa ká ka gwada nda tsi, manda skwi nda da gha*. Manda mna gwada ɲa zwanjama gha ka ka gwada nda zwana duhwalha.

2 Galata mi'aha ya guli ná, manda mamaha gha, káka ngha həɲ. Ngha ta daghala mi'aha manda kwagha ma gha kul haɲ ndanantá sana skwi nda həɲ.

Mi'a wadgu

3 Vla ta glaku ɲa vərdaka mi'aha ka wadgu, ka matuɲulum.

4 Ka si mamu zwana tsa wadgu ya, ka zighihani a tsi katsi, tiɲəl hahəɲ dza'a zlrafta katanɲá gwal ga taɲ, ɲa planamtá dzva taɲ. Tsaya skwi ta zdəganatá Lazglafta.

5 Tsa vərda wadgu ta nzakway ka matuɲulum kul haɲ mndu ɲa katanɲa ya ná, ta Lazglafta fafta tsatsi ta ghəɲani. Haɲ ta zlanɲá maga du'a, ka tawa ghəɲ da Lazglafta nda fitik tani, nda rvidik tani, ɲa dawa katu da tsi wa.

6 Ama wadgu ya ta nzaku ta daghayakwani ná, nda mta tsaya dər má ta ndiri tsi.

7 Tsaya skwi dza'a ka havanaktá həɲ, kada nzakwa həɲ kul haɲ rutsak ta həɲ.

8 Ka haɲ mndu ta nghapta ka la taɲ, katkatatani la ma həga ga taɲ wu katsi, 6liɲ6la tsa mndu ya ta zlgħay nda ɲuduf, mal tsatsi badzatani ka mndu kul zlgħaftá Yesu.

9 Marakw ya mtu zə'ala taɲ ná, ta magay ka imani ta mku' mbsak, kada mbədamta lu mataba mi'a wadgu. Tsa si turtuktuk yeya ka zə'al snay tsi guli.

10 Ta ghubay ka lu ma ɲərma slnahani ta magə tsi. Va galanafgala katsi dīna ta zwani, ta tsu'ay katsi ta matbay ga taɲ, ta mbazay katsi ta səla gwal zlgħay nda ɲuduf, ta katay katsi ta gwal ta sa duni, fafa katsi ta ghəɲani ka maga inda ɲərma slna.

11 Yaha ka mbədamtá mi'a wadgu ta ka daghali ma tsa mbsak ya, kabga baɲu sli'avafta dva zgun ma vgha taɲ, ka dganatá həɲ nda Kristi ná, zbay taɲ ta dza'agelta da zə'al.

12 Dza'a ksay guma ta həɲ

* 5:1 Gray nda Levitik 19:32.

kabga ɓlanapɓla hɔŋ ta skwi ya si kura hɔŋ taŋtaŋ.

¹³ Taghɔŋa tsa guli, haɗ sana skwi ta magɔ tsi ta ghɔŋa sli'ani da ra watgha hɔga ga mndu wa. Dza'a ra watgha hɔga ga mndu yeya a guli wu, dagala va yawa taŋ. Gwada kul nghanatá hɔŋ ná, tsaghuzlaram ka hɔŋ dida.

¹⁴ Tsaya tama, ta kumay yu ta sli'a mi'a wadgu ta ka daghali ya da zə'alha taŋ, ka yaya hɔŋ ta zwani, ka ngha hɔŋ ta hɔga taŋ, kada kwala ghumaha mu ta mna gwada kul raku ta amu.

¹⁵ Mamu sanlaha ta gi ghadata mbəɗaghutá vgha, ka zluŋtá vərɗa tvi, ka laghwi mista halaway.

¹⁶ Ka mamu sana marakw ta zlgħaftá Yesu, nda mi'a wadgu ma mndəra taŋ katsi, ka kata tsi ta hɔŋ, yaha tsi zlanantá Igliz, kada lavinta Igliz ta katanntá vərɗa wadguha ya ta dunlunwaku.

Gwal ngha Igliz

¹⁷ La galata mndu ta ksa slna ɗina mataba Igliz ná, ɗina ka vla glaku dagala ŋa taŋ. Katkatatani gwal ta mna gwada, nda gwal ta tagha skwi ŋa mnduha.

¹⁸ Ka lu vindafta ma gwada Lazglafta na: «Haɗ kuni dza'a hbunustá budzaŋ ta wi ta sla ta ɗga hya wu,» ka'a. Mantsa ya ka'a guli na: «Raŋra vlanntá nisəlani† ta mndu ta ksa slna,» ka'a.

¹⁹ Ma gi tsu'af ka ta gwada ta mnafta lu ta sani ma

glata mndu ta ksa slna mataba Igliz. Ba mamu ka masləmɓtsək taɓ his ka hkən a tsi ta snanaghata.

²⁰ Gwal ta ga dmaku ya, dvanaghadvá ta hɔŋ ta kəma inda mnduha, kada ganafta tsi ta zləŋ ta sanlaha.

²¹ Ta ndəɓa dzvu yu ŋa gha ta kəma Lazglafta, nda Yesu Kristi, nda ya ta kəma duhwalhani zabap Lazglafta. Snasna ta tsa gwada ya, yaha ka da laghwi da ɗva ghɔŋ. Yaha ka da gala mndu nda gala.

²² Yaha ka da gi hwaya fanaghatá dzvu ta ghɔŋa mndu ŋa vlanntá slna mataba Igliza Lazglafta. Yaha ka da hba huta mista mndu ta gatá dmaku. Ngha ta ghɔŋa gha, yaha ka faftá rutsak ta vgha gha.

²³ Yaha ka gɗata ta sa imi kwenkwen, ama ka sa ka ki'a ta ima inabi, ŋa ghzla skwi ma huda gha, nda ya ŋa ghzla tsa gɗata ta gɗata ka kul ɗughwanaku ya.

²⁴ Sanlaha ma mnduha ná, ta daɓi dmakwa taŋ, ɗər ta la a lu tsanaghatá guma ta hɔŋ. Ama tahula tsanaghatá guma ta hɔŋ ta nghavata ŋa sanlaha.

²⁵ Manda va tsaya guli, ta nghaku ŋərma slna ta daɓi, ɗər má sabə a tsi ta daɓi gi hadahada wu, ɗifaghuta a wa.

6

La vu'aha

† 5:18 Ngha ta Vrafta ta zlahu 25:4 nda 1 La Kwareŋt 9:9, Mata 10:10, Lukwa 10:7.

¹ Inda gwal ta ga vu'a, ka vla hən̄ ta glaku ɲa daɲahəgaha taɲ, kada kwala mnduha ta raza Lazglafta, nda skwiha ya ta taghə mu.

² Ka gwal zlgħay nda ɲuduf na daɲahəgaha taɲ katsi, yaha hən̄ da kwal kul sna gwada da hən̄, kabga nzakwa taɲ ka zwanama ma zlgħay nda ɲuduf. Ka ɲavanja hən̄ katək ka maganata sɪna taɲ nda tvani, kabga tsa daɲahəgaha taɲ ta maganata hən̄ ta sɪna ya ná, gwal zlgħay nda ɲuduf ta d̄vu Lazglafta hən̄.

Ma tsemi ta saba inda ghwadaka skwi

Tsaya skwiha ɲa tagħay gha ɲa mnduha. Ka vla ka ta mbraku ɲa taɲ.

³ Ka lagha mndu ka tagħa sana skwi tskəm, ka zɪɲtá vərɔdaka gwada Mghama mu Yesu Kristi, nda skwi ya ta taghə mu ta ran̄tá zlgħay nda ɲudufa amu katsi,

⁴ tsa mndu ya ná, gla ghən̄ ta glə tsi, had̄ sana skwi snəɲ tsi wa. Dughwana a ma ndanani wa, zɪərɔtawi nda mbaɔa gwada yeya snəɲ tsi. Ma tsaya ta saba drakuha, nda zɪərɔtawi, nda razuha, nda ghwadaka uwa'uwalakuha

⁵ nda zɪərɔtawi kul kɔavakta mataba gwal kul had̄ ghunislak ma ghən̄a taɲ. Snəgla a hən̄ ta kahwathwata wa. Dina ná, skwi ɲa mutsa gadghəl ya ka hahən̄ ta ndanay.

⁶ Manda va tsaya nza-kwani, dina ná, mghama

gadghəl ya, ka ta rfu mndu nda kuraghuta skwi ya da tsi.

⁷ Aɲ mndani, had̄ sana skwi ya klaganam mu da ghən̄a had̄ik wa. Manda va tsaya guli ná, had̄ sana skwi ya dza'a kɪɲta mu guli wa.

⁸ Tsaya tama, ka mamu mu nda skwi ɲa zay, nda skwi ɲa suɔay ta vgha ya ná, prək mu nda tsa.

⁹ Ama gwal ta zba nzaku ka gadghəl ná, ta dəɔamɔɔa hən̄ da skwi ta dzəgha mndu. ɲa dəɔamta taɲ da dəɔla ghwadaka mnduha ta ɔadza mndu, nda ya ta zaɔanata mndu ɲa dekdək.

¹⁰ Dvutá tsemi ná, ta klakla ta slrən̄a inda ghwadaka skwi. Ma tsa d̄vuta taɲ ta tsemi ya, ka zlanavata hən̄ ta zlgħay nda ɲudufa taɲ, ka garaɔ tsi ta hən̄ katakata.

Vərɔdaka vula zlgħay nda ɲuduf

¹¹ Ama kagħa mnda Lazglafta, wara ta tsa skwiha ya. Ka zba ka ta tva nzaku tɔukwa, nda tva ndi'anavata vgha ta Lazglafta, nda tva zlgħay nda ɲuduf, nda tva d̄vutá mndu, nda tva ksa ɲuduf, nda tva nzaku ləɔtekwa guli.

¹² Lma ta vərɔa lma zlgħay nda ɲuduf. Zak za ta hafu ɲa kɔekedzen, kabga hgafħga Lazglafta ta kagħa ta ghən̄ani ma mnəɲta gha ta ɲərmata zlgħay nda ɲudufa gha ta kəma ndəghata masləmtsəkha.

¹³ Ka yu ta mnaghata ta kəma Lazglafta ta vla hafu ɲa inda skwi, nda ya ta kəma

Yesu Kristi ta mnigintá vərđa gwada ta kəma Pwanəs Pilat* ná,

¹⁴ ka ɲanata ka ta na gwada ta mnaghata yu na. Ka nzata ka kul had sana skwi ta kagha, kul had rutsak, ha ka sagha fitik dza'a kəl Mghama mu Yesu Kristi ka maravata.

¹⁵ Dza'a maravamara badu fitik ya tsaf Lazglafta. Da tsa Lazglafta ya inda mbraku. Tsatsi Lazglafta turtuktuk. Tsatsi dzuḅaya zdaku. Tsatsi ta ga Mgham ta ghəɲa mghamha†. Tsatsi mgham ta malaptá mghamha.

¹⁶ Tsatsi turtukwani kul had ta mtavata, ta nzaku ma tsuwadak kul laviɲtá mndu ta ḅhanavata. Had mndu ta kdə nghanṭa wa. Had mndu dza'a laviɲtá nghanṭa‡ guli wa. ɲani glaku, nda mbraku, ɲa kdəkeden. Amin!

Vlanṭá hidaku ta gwal ka gadghəl

¹⁷ Mnanamna ta gwal ka gadghəl ma na ghəɲa hadik na, yaha həɲ da ghərḅaku, yaha həɲ da laghwi da faftá ghəɲa taɲ ta gadghəla§ taɲ ya dza'a kwal kul nzḁavata. Ta Lazglafta ya ta vlamatá inda skwi ka haslay ɲa nzakwa mu nda rfu ka həɲ faftá ghəɲa taɲ.

¹⁸ Mnanamna ta həɲ ka maga həɲ ta zdaku. Ka sganaghata həɲ ta maga skwiha dīnadīna. Mnanamna ta həɲ ka muvla həɲ ta muvla, ka vla həɲ ta

skwi ɲa katanṭá sanlaha nda tsi.

¹⁹ Ka mantsa ya ka həɲ magay, dza'a tskanatska həɲ ma ɲərma vli ta skwiha taɲ, ɲa slafta taɲ tida badu mahtsim*, kada mutsafta həɲ ta vərđa hafu.

Dzatá ghəɲa gwada

²⁰ Timute ḁa, ḁasuwa ka ka ɲanatá skwi ya fagham Lazglafta ma dzvu. Ma fam ka ta wa gha da gwadaha ka bətbət kul gra vgha nda zlgghay nda ɲuduf, nda tagha skwi ya ta mnə lu kazlay: Snaṅtá skwi kə'a ya, tsaw tsakalawi ya.

²¹ Ma famtá ghəɲ ta tagha tsa skwiha ya, kəl sanlaha ka Pak zlgghay nda ɲuduf. Ka nza zdakatahuda Lazglafta nda kaghuni!

* **6:13** Ngha ta Yuhwana 18:36-37, 19:11. † **6:15** Gray nda Vrafta ta zlahu 10:17, Zabura 136:3. ‡ **6:16** Gray nda Zabura 104:2, Sabi 33:20, Yuhwana 1:18. § **6:17** Gray nda Lukwa 12:20. * **6:19** Gray nda Mata 6:20.

Mahisa tsghatá lwa Pwal ɲa 2 Timute

Ga zgu

¹ I'i Pwal ta vindaftá na defteri na. Nda nza yu ka mnda ghunay Yesu Kristi, manda ya kumaf Lazglafta. Nda fa yu ɲa mna gwada ɲa mnduha ta ghəɲa gwada ta hafu, ya tanaf Lazglafta ta imi ta sləməɲ ta gwal ta ndi'aftá vgha nda Yesu Kristi.

² Ɗa kagha Timute* zwanja da, ya ta dɔvu yu ta vindaghafta yu. Ka vlaghavla Da mu Lazglafta nda Yesu Kristi Mghama mu ta zdakatahudani, nda tawa hidahidani, nda zdakwani tani.

Rfay Pwal ta Lazglafta

³ Ta rfay yu ta Lazglafta ta ghəɲa kagha. Ɗani ta maganata yu ta slna nda ɲudufa da turtuk, manda ya si ta maganata† dzidziha da. Inda fitika magay da ta du'a da Lazglafta nda fitik tani nda rvidik tani ya ná, ta havay yu ta kagha.

⁴ Havakta da ta fitika mbəzay gha ta ima taw ná, ta mamay yu katakata ta nghəglantá kagha, kada ndəghafta ɲudufa da nda rfu.

⁵ Ta havay yu, ya káka zlglafta kahwathwata nda ɲudufa gha ta Yesu Kristi. Tsa zlglafta nda ɲuduf ya ná, tinəl midza gha Luwis ta zlglafta,

ka fiɲtá ma gha Unis. Grafgra yu kazlay: Zlglafta kagha guli kə'a.

⁶ Tsaya ta kəl yu ka havglaghakta, yaha ka da wudɲntá skwi ya vlagha Lazglafta, ma fitika faghaghata da ta dzvu ya.

⁷ Sulkum ya vlama Lazglafta ná, ɲa zɔbukwa vgha a wa. Katək ná, ta mbrə nda mbra ta amu. Ta vlamavla ta dɔvu nda ksanatá ghəɲ.

⁸ Yaha ka da hula mna gwada ta Mghama mu. Yaha ka da hula mna gwada ta i'i tsam lu ma gamak ta gwada ta tsatsi ya guli. Katək ná, zlglafta ta ghuya danwa kawadaga nda i'i ta ghəɲa Lfida Gwada, nda fata ghəɲ ta mbraku ya ta vlə Lazglafta.

⁹ Tsatsi ta mbamafta. Ka hgaftá tsi ta amu ɲa nzakwa mu ka mnduhani. Nza a kabga vəl magata mu ta skwi dina wu, ama mantsa ya kurata tsi nda zdakatahudani. Tsa zdakatahudani ya, vlamavla lu nda ma Yesu Kristi ma kdaku lu ka fatá ghəɲa haɲik.

¹⁰ Ka maravatá tsi ndana tama nda ma zlagapta Yesu Kristi, mnda mba amu. Tsatsi ta kliɲtá mbrakwa mtaku, ka maramata nda ma Lfida Gwada ta tva nzaku nda hafu ɲa kdekedzen.

¹¹ Ɗa mna tsa Lfida Gwada ya ɲa gwal kul nzakway ka la Yahuda fata Lazglafta ta i'i ka mnda ghunay, ka taghay‡ da ɲa tan.

¹² Ta ghəɲa tsaya ta kəl yu ka ghuya na danwa na. Ama

* 1:2 Ngha ta Slna gwal ghunay 16:1. † 1:3 Ngha ta Filipiya 3:4-5. ‡ 1:11 Gray nda 1 Timute 2:7.

ksa a hulani ta i'i wu, kabga nda sna yu ta mndu ya faf yu ta ghəŋ tida. Grafgra yu guli kazlay: Mamu tsatsi nda mbraku, ŋa ŋanatá tsa Lfida Gwada fadim tsi ma dzvu ya ha ka sagha fitika tsa guma kə'a.

¹³ Ka nza kahwathwata gwada ya snəŋ ka da i'i ka skwi ŋa klay gha ta sadani. Ka nzamta ka ma zlgħay nda ŋuduf, nda ya ma dvu ya vlama Yesu Kristi.

¹⁴ Nanaŋa ta ŋərma tagha skwi ya fagham lu ma dzvu, nda mbrakwa Sulkum nda ghuḁa, ya ta nzaku ma amu ya.

¹⁵ Nda sna ka kazlay: Zlidivazla inda gwal ta hadika Asiya kə'a. Tekw i Fizel nda Hermuzena mataba taŋ.

¹⁶ Ka marananmara Lazglafta ta tawa hidahidani ta ghəŋa həga ga Unesifura, kabga si ta gdagda ta ksidimta ŋuduf. Ksaf a na tsatá i'i ma gamak na ka hula wa.

¹⁷ Katək ná, ma bhagaghatani da luwa Ruma, ka zbə tsi ta i'i ka ŋdaŋda, ka slaftá tsi ta i'i.

¹⁸ Má ka vlanjvla Mgham Yesu Kristi ta mutsaftani ta tawa hidahida Lazglafta badu fitika tsa guma. Mal kagha guli nda sna ta katu ya katiha tsi ma nzakwa da ma luwa Afisus.

2

Nzanza ka vərđaka sludza Yesu Kristi

¹ Kagha tama zwanja da, mbra ta vgha ma zdakatahudi vlama lu ma Yesu Kristi.

² Skwi ya snəŋ ka da i'i ta kəma ndəghata masləmtsəkha ya, taghanaf-tagha ta ŋərma mnduha ta lavinjta taghanaftá sanlaha guli.

³ Su'a ta ghuya daŋwa ta slaghaghata ta ghəŋa gwada ta Yesu Kristi, manda ya ta su'u vərđa sludzi.

⁴ Ka ta ga sludzi mndu katsi, had ta laghwi da famta ghəŋani manda ya ta magə hamata mnduha, ka ta kumay tsi ta zdanaftá ŋudufa malani wa.

⁵ Manda tsaya mndu ta hwaya guli. Ka hwaya a tsi ta tsa hwaya ya nda tvani* wu katsi ná, mutsaf a ta nisəlani wa.

⁶ Mndu ta ŋavata ka hva guli ná, tinəl tsatsi ta za yakwani.

⁷ Ndana ta skwi ta mnaghata yu. Ka ta ndanay ka katsi, dza'a vlaghavla Lazglafta ta tva snatá inda skwi.

⁸ Havakhava ta Yesu Kristi, tsatsi ta nzakway ka zivra Dawuda, tsatsi ta sli'agapta nda hafu mataba gwal nda rwa, manda ya ta taghə na Lfida Gwada ya ta mnə yu na.

⁹ Taghəŋa tsa Lfida Gwada ya ta ghuya yu ta daŋwa ha ka tsamtá i'i ma gamak manda mndu ta magatá ghwadaka skwi. Ama dər má mantša tsi, hbam a lu ta gwada Lazglafta wa.

¹⁰ Tsaya ta kəl yu ka su'a inda skwi, ŋa mutsafta gwal

* 2:5 Gray nda 1 La Kwareŋt 9:24-27.

zabap Lazglafta ta ďakwa taŋ, kada mutsafta hahəŋ guli ta mbaku ta nzakway ma Yesu Kristi, ŋa nzakwa taŋ ma glaku kul haď kďavaktani ya.

¹¹ Nana gwada dza'a yu mnay na ná, gwada nda ra ya. Ka mtumta mu kawadaga nda tsi, dza'a nza-kway mu nda hafu kawadaga nda tsi guli.

¹² Ka ta su'ay mu ta ghuya ďaŋwa kawadaga nda tsi, dza'a gay mu ta Mgham kawadaga nda tsi guli.

Ka sna a ŋni ta kagha wu ka mu nda tsi, sna a yu ta kaghuni guli wu, ka'a dza'azlay nda amu.

¹³ Ka dər nza a mu ka ŋərma mndu tawa irani wu, tsatsi tani, ta nzakwani tsatsi[†] ka ŋərma mndu,

kabga laviŋ a tsatsi ta mnay kazlay: Sna a yu ta kagha wu kə'a nda ghəŋani wa.

Mna ta vərďaka gwada Lazglafta

¹⁴ Havanakhava ta tsa skwiha ta mnaghata yu ya ta sanlaha. Mnanamna ta həŋ ta kəma Lazglafta, ka zlaŋta həŋ ta zlərdəwi ta ghəŋa gwadaha. Haď sana skwi ta katanŋa tsa zlərdəwi ya ta mndu wu, ta ghəŋa zadĩŋtá gwal ta snay yeya katək ta zadĩŋta tsi.

¹⁵ Kagha, ŋavaŋa ka nzakwa ka ta kəma Lazglafta ka

mndu nda ndəha, ka mnda maga slna kul haď hula ta ksafra ma slnani, ta mna vərďa gwada nda tvani.

¹⁶ Ma fə ka ta wa gha da gwadaha ka bətbət kul ksa vgha nda zlgħay nda ŋuďuf, kabga gwal ta famtá ghəŋa taŋ da mndərga tsa gwadaha ya ná, ta sgaku nda sga di'ĩŋaghuta taŋ nda Lazglafta.

¹⁷ Gwada ma wa taŋ guli ná, manda tsakwa gurdza nzakwani. Tekw i Himene[‡] nda Fileta mataba tsa mnduha ya.

¹⁸ Zluŋzla həŋ ta tva kah-wathwata. «Nda ghada luta sli'agapta ma mtaku,» ka həŋ ta mnay. Mantsa ya ka həŋ ta zlambiŋtá sanlaha ma zlgħay nda ŋuďufa taŋ.

¹⁹ Tsaw tsa dihatá dugh-waŋa skwi thaf Lazglafta ya ná, gigidəvaf a wa. Wya ka lu vindafta ta tsa dugh-waŋ ya: «Nda sna Mgham Lazglafta ta gwal ta nzakway ka ŋani§.» Ka lu guli na: «Inda mndu ta mnay kazlay: Ŋa Mgham Lazglafta yu kə'a ná, ka mbəďanambəďa tsi ta hul ta maga ghwadaka skwi,» ka'a.

²⁰ Huzla tsatsaf lu nda dasu nda ya nda ghuva tili yeya a ta slanaghata lu ma həga dagala wa. Fidatá fu sanlaha, tsatsaf nda rəisl lu ta sanlaha. Ŋa maga slna baďu gwada dagala sanlaha, ŋa maga slna nda hamata fitik sanlaha guli.

²¹ Ka Zlaŋzla mndu ta maga tsa ghwadaka skwiha mnə yu

[†] 2:13 Aya 11-13: Gray nda Ruma 6:8, Mata 10:33 nda Lukwa 12:9, Mbsak 23:19.

[‡] 2:17 Himene: Ngha ta 1 Timute 1:20.

§ 2:19 Gray nda Mbsak. 16:5.

ya katsi, dza'a nzakway tsa mndu ya ka guram nda huzla ta kəl lu ka ksa slna nda tsi badu gwada dagala, ya faghu lu nda paya ŋa maga inda slna dinadina.

Nzanza ka varda mnda ksa slna Mgham Yesu

²² Tsaghutsa ta vgha nda ghwadaka ndanu ya ta kumə duhwal ta magay. Zba ta tva maga skwi tdukwa, nda tva zlghay nda ŋuduf, nda tva dvu, nda tva zdaku kawadaga nda gwal nda ghuba ŋudufa tan, ta hga hga Mgham Lazglafta.

²³ Ma fam kagha ta wa gha da zlerdutawiha ka bətbət, kul had hayhayani, kabga ta sabsa zlerdawida.

²⁴ Vani ná, had mndu ta ksa slna Mgham Lazglafta ta zlerdawi wa. Katək ná, ta mamay ká inda mnduha ta tsa mndu ya, lavinlava katsi ta taghanaftá skwi ta mnduha. Ta ksay katsi ta ŋuduf ma skwi ta mnə mnduha tida.

²⁵ Nda hanatá ghəŋ katsi gwada nda gwal ta mbadanaftá gwadani. Ka waya ka skwi dza'a vlanvla Lazglafta ta tvi ta həŋ ŋa mbədanafta tan ta nzakwa tan, ŋa snanŋa tan ta kahwathwata.

²⁶ Ŋa vrakta ghəŋa tan, ŋa ndapta tan ma dəbla halaway ya si ta ksaghutá həŋ ŋa snanatá skwi ta kumə tsi.

3

Kdavakta fitik

¹ Wya skwi ŋa snanŋa gha: Ma kdavakta fitik ná, dza'a mamu ghuya danwa,

² kabga dza'a nzakway mnduha ka gwal ta dvutá ghəŋa tan, ka gwal ta dvutá tsemi, ka gwal ta ghərbaku, ta gla ghəŋ, ka gwal ta kwarakwara ta ghəŋa Lazglafta, ka gwal kul had nzi'ina tan ta dadaha tan, ka gwal kul had ta rfa mndu, ka gwal kul had ta zləŋa Lazglafta.

³ Dza'a nzakway həŋ ka gwal tənŋəŋa ghəŋa tan, ka gwal kul had ta tawa hidahida ta mndu, ka gwal ta tsanavata gwada ta mndu, ka gwal kul zlahavata, ka gwal ta sidi, ka gwal ka ghuma skwi dina.

⁴ Dza'a nzakway həŋ ka gwal ta dzawaptá mndu, ka gwal ta valafta ta mndu, ka gwal ta ghərbuta ma vəl gla ghəŋ. Mal skwi ta zdəganatá həŋ dvu həŋ ka Lazglafta.

⁵ Manda va gwal ta tsəlbə ŋa Lazglafta ka həŋ ta nghə lu, ama va a həŋ ta snanŋa mbrakwa Lazglafta wa. Ma guyə ka ta vgha nda mndərga tsa mnduha ya guli.

⁶ Mamu sanlaha mataba tan ta ra watgha, ka dza'a da həga da həga ga mndu da gataftá mi'aha kul had mbrakwa tan, hbu dmaku ta həŋ, ta zawataku hara'utiri kavghakavgha ma ghəŋa tan.

⁷ Inda fitik həŋ ta tagha skwi mndani, ama trid, lavin a həŋ ta snanŋa kahwathwata wa.

⁸ Manda va pghay pghə i Zanes nda Yambres ta ghəŋ ghəŋəghəŋa nda Musa

ghalya ya ná, manda va tsaya ta pgha sanlaha ma tsa mnduha ya ta ghəŋ ghəŋəghəŋənda kahwathwata. Gwal nda hwada ghwinzlak tan həŋ. Had hayhaya zlg hay nda ŋudufa tan wa.

⁹ Ama had həŋ dza'a zaptá mtak wa. Gi dza'a nda ngha inda mnduha ta tsa tsaɓakwa tan ya, manda va tsa ŋa i Zanes nda Yambres ya.

Vla hidaku

¹⁰ Ama kagha, ksafksa kagha ta skwi ta taghə yu, nda tva nzakwa da, nda klatá ghəŋə slna ta magə yu, nda tva zlg hay nda ŋudufa da, nda ksa ŋuduf ta ksə yu, nda ya ka yu ta dʋutá mnduha, nda ya ka yu ta gdavata. Nda sna kagha guli

¹¹ ta tsa giri ya gidip lu, nda ghuya danwa ya ghuydip lu ma luwa Anṭakiya, nda ya ma luwa Ikwaniya, nda ya ma luwa Listra ya. Wati ma giri ya kul gidiptá lu na? Nduk nda tsaya ná, Lazglafta ta katagidipta ma indani*.

¹² Nziya nza tsi, inda gwal ta kuma nzaku manda ya ta kumə Lazglafta ma ndi'atá vgha nda Yesu Kristi ná, dza'a ganapga lu ta iri ta həŋ.

¹³ Ama ghwadaka mnduha nda gwal nənɓa mnduha ná, ta kəma ta kəma ta ɓadzakwa nzakwa tan. Dza'a nənɓapnənɓa həŋ ta sanlaha, dza'a nənɓapnənɓa həŋ ta ghəŋə tan guli.

¹⁴ Ama kagha, ma skwi ya taghaf ka, kaka gdavata. Ka fafta ka ta ghəŋə gha dar tida, kabga nda sna ka ta mndu ta taghaghaf†.

¹⁵ Daga ma ga zwanja gha, nda sna ka ta skwi ma vindatá gwada nda ghuɓa ta nzakway ka gwada Lazglafta. Dza'a vlaghavla ta difil ta kla mndu da mbaku nda ma zlg hafá Yesu nda ŋuduf.

¹⁶ Inda skwi nda vinda ka gwada Lazglafta ná, Lazglafta ta mnafta. Dina ŋa tagha kahwathwata, ŋa dagintá krughuvi, ŋa payaftá mndu, ŋa taghanafá nzaku tdukwa ta mndu,

¹⁷ kada nzakwa mnda Lazglafta nda payatá vgha prək ŋa maga inda skwi ŋa maga skwi dina.

4

Mna ta gwada Lazglafta

¹ Ka yu ta mnaghata ta kəma Lazglafta nda ya ta kəma Yesu Kristi, ya ta dza'a da tsa guma ta ghəŋə gwal nda hafu nda ya ta ghəŋə gwal nda rwa. Ka yu ta mnaghata nda ma hga sagha ya dza'a sagha Kristi, nda ya nda ma ga mghamani ná,

² mna ta gwada Lazglafta, ka gdata ka ta vrafta tida, dər ma fitikani tsi, dər ma fitikani a tsi wu. Zlaha ta gwal ta maga ghwadaka skwi, dva ta həŋ, vla ta mbraku ŋa tan, hbatá ŋuduf ka tagha ka ta skwi ŋa tan,

* **3:11** Anṭakiya (ma Pisidi,) Ikwaniya, Listra: Ngha ta Slna gwal ghunay 13-14. Mgham ma indani: Gray nda Zabura 34:20. † **3:14** Ngha ta 1:5, 2:2.

³ kabga mamu sana fitik dza'a sagha ṅa kwala mn-duha kul snəgəltá vərđaka tagha skwi. ṅa laghwa taṅ sna skwi ya ta kumə ghəṅ taṅ. ṅa laghwa taṅ da mbala ghwadaka gwal tagha skwi ṅa taghanatá skwi ya ta kumə həṅ.

⁴ Dza'a nu'afnu'a həṅ ta sləmənə taṅ yaha həṅ snaṅtá kahwathwata, ka mbədaghutá vgha da sna tsakalawi.

⁵ Ama kagha ya, gđavagđá gha ma ghunislaka gha, su'a ta ghuya đanwa, magatá kahwathwata slna mndu ta mna Lfida Gwada. Kđanafkda ta slna nzakwa gha ka mnda maganatá slna ta Lazglafta.

⁶ I'i, nda maga fitika da, taghwan a yu ka mtaku wa. Ndusak ndusa fitika sli'a da.

⁷ Vulavula yu ta vərđaka vulu, kđanakkda yu ta vərđaka hwaya da, ṅanaṅa yu ta zlghay nda ṅudufa da.

⁸ Ndanana, ta kzlaykzlay nisəla vəl zaktá da ta ghwa ta i'i. Tsa nisəla ya ná, zewzewa mbaku ya dza'a vlihata mnda tsa guma tdukwa, bađu fitika tsa guma. ṅa da ndaghənə da yeya a wu, nduk nda inda gwal ta kzla đvaftá saghani.

Skwi nghadap Pwal kaghəṅani

* **4:10** Demaska: Ngha ta Kwalasuha 4:14, Filimuṅ 24. Tit, ngha ta 2 La Kwarent 8:23, Galat 2:3, Tit 1:4. † **4:11** Lukwa: Ngha ta Kwalasuha 4:14, Filimuṅ 24. Markus: Ngha ta Slna gwal ghunay 12:12, 25, Kwalasuha 4:10 Filimuṅ 24. ‡ **4:12** Tesik: Ngha ta Slna gwal ghunay 20:4, Afisus 6:21. 22, Kwalasuha 4:7. 8. § **4:13** Tesik: Ngha ta Slna gwal ghunay 20:6. Delewera: Huta rini, katkatatani ṅa tuwak, ka ṅa gu a tsi ta payafta lu ṅa vindi tida. * **4:14** Alegzandra: Ngha ta 1 Timute 1:20. Mgham, skwi ya maga tsi: Grafgra nda Zabura 62:13, Mahdihi 24:12, Ruma 2:6.

⁹ Ka ṅavata ka ka sabi slidighata misimmisim.

¹⁰ Wana zlidivazla na Demaska*, kabga laghula đvutá skwa ghənə hadik, ka sli'aftá tsi ka laghwi da luwa Tesalunik. Laghula na Kresenə ta hadika Galat, ta laghu Titus ta hadika Dalmatiya guli.

¹¹ Lukwa turtukwani yeya tavatá i'i. Ta sabə ka ya, ka klaganapta ka nda Markus, dza'a katay ta i'i katakata ma slna[†] da.

¹² Ghunaghaghuna yu ta Tisik da luwa Afisus‡.

¹³ Ta sabə ka ya, ka laba ka nda ma luwa Truwas, ka klagidipta ka ta lguta ghzla mtaśla da ga Karpus ya. Ka klaganapta ka nda defteriha, katkatatani, tsa ka huta§ ya.

¹⁴ Dagala ghwadaka skwi magiha Alegzandra ta nza-kway ka đəgha. Mgham Lazglafta dza'a planamtá skwi maga* tsi.

¹⁵ Kagha guli, đasuwa káka nda tsi, kabga nzanza ghəṅəghəṅənda nda skwi ya ta mnə mu.

¹⁶ Bađu taṅtaṅa lagha da da guma da mbəda gwada ta ghənə da ná, had sana mndu ta katihata wu, zlidivazla həṅ demdem. Ma tsunus Lazglafta ta gumani ta həṅ.

¹⁷ Tsaw nzanza Mgham Lazglafta kawadaga nda i'i,

ka vlihatá tsi ta mbraku,
kəl yu ka kđanaktá mna
gwađani, ka snaŋtá inda gwal
kul nzakway ka la Yahuda.
Katigipkata Lazglafta guli ma
wa rveri.

¹⁸ Nda sna yu guli ná, dza'a
katigipkata Lazglafta ma
inda ghwađaka skwi. Dza'a
katay ta i'i ŋa lafa đá ta luwa
da vla ga mghamani. Nani
glaku ŋa kđekedzeŋ. Amin!

Ga zgu

¹⁹ Ka ganaghata ka ta zgu
ta i Priskila, nda Akilas, nda
gwal ga Unesifura[†] tani guli.

²⁰ Ta ma luwa Kwareŋt
na Irasta. Ma luwa Miletus
zlanata yu ta Trufim kul
đughwanaku[‡].

²¹ Ka ŋavata ka, ka sabi mis-
immisim ma kđaku fitika ma-
zlam.

Ta ga zgu i Yubulus,
nda Pudeŋsa nda Linusa,
nda Klawdiya, nda inda
zwanama, ŋa gha.

²² Ka nza Mgham Lazglafta
nda kagha.

Ka nza zđakatahuda
Lazglafta guli nda kaghuni
demdem!

[†] 4:19 I Priskila nda Akila: Ngha ta Slna gwal ghunay 18:2. Unesifura: Ngha ta 1:16-17. [‡] 4:20 Irasta: Ngha ta Slna gwal ghunay 19:22, Ruma 16:23. Trufim: Ngha ta Slna gwal ghunay 20:4, 21:29.

Tsgha ta Iwa Pwal ɲa Titus

Gazgu

¹ I'i Pwal ta nzakway ka kwalva Lazglafta, ghunatá mnda Yesu Kristi, ɲa katanjá mnduha dagap Lazglafta ɲa nzakway ka ɲani, ɲa snanamtá hən ta vərɗaka tagha skwi ta maramatá tva nzaku ta zdəganatá Lazglafta ya.

² ɲa nzakwa taɲ nda fatá ghən ta mutsa hafu ɲa kdekedzen, kabga ghadaghada Lazglafta kul had ta tsakalawi ta tamaftá imi ta sləmən, ma kdaku tsi ka tsaftá ghəɲa hadik.

³ Ka kliginjá Lazglafta ta gwadani ɲa mnduha ma fitik ya kuman tsi nda ma mna gwadani. Tsatsi Lazglafta mnda mba mndu ta ghunaftá i'i ɲa magay.

⁴ ɲa kagha Titus*, vərɗa zwanja da ma zlg hay nda ɲuduf ta vinda yu. Ka nza zdakatahudi nda zdakwa Da mu Lazglafta nda Yesu Kristi mnda mba amu kawadaga nda kagha.

Mndərga nzaku ta ranjá mnda mali mataba guyata ghən

⁵ Zlaghazla yu ma luwa Kret ɲa payanata gha ta skwiha ta padaku. Ka zabapta ka ta gwal nga

Igliz ma inda luwa manda ya taghaghaf yu.

⁶ Tsa gwal dza'a zabapta ka ya ná, gwal kul had gwada ta ghəɲa taɲ katsi, gwal turtuk turtuk markwa taɲ, zlg hafzlg ha ka zwana taɲ ta Yesu, ksu a sli'in ta hən wu, had hən ta mbrəs wu, katsi.

⁷ Mndu kul had gwada ta ghəɲani katsi, kabga slna Lazglafta ta magə tsi. Má ma nza tsi ka mndu tsu'aslanɲa, ka mndu ta gufwaku ɲudufani, ka mndu ta ghuyaku, ka mnda ghazenzen, ma nza tsi ka mndu ta nənɓaptá mndu ma tsemi.

⁸ Ta tsu'ay katsi ta mndu ga taɲ, ta dvay katsi ta maga skwi dina, mndu nda hanata ghən katsi, tdukwa mndu katsi, mndu nda ghuɓa katsi, mndu ta nga ghəɲani katsi.

⁹ Mndu ta lavinja ɲanata gwada Lazglafta taɓta skwi manda va ya taghanaf lu katsi. Tsaya dza'a kəl tsi ka pərɗafta katanjá sanlaha nda taghanaftá skwi tdukwa manda va ya ta raku ta hən, ɲa maranantá krughuva taɲ ta gwal ta mbəɗanaftá† gwada.

¹⁰ Kəl yu ka mna tsaya ná, kabga nda ndəgha gwal kul had ta sna gwada da mndu, ta tsaɓaku, ta babara mnduha. Wya mal mataba gwal nda tsatsa fafaɗa taɲ na tsa gwal ta maga tsa skwiha ya.

¹¹ Ka hanaf ta lu ta wi ta hən, kabga ta ɓadza nzaku

* 1:4 Tit: Ngha ta 2 La Kwarent 8:23, Galat 2:3, 2 Timute 4:10. † 1:9 Aya 6-9: Gray nda Timute 3:2-7.

ma hēga ga mndu hēj nda tagha skwiha kul raku ŋa mndu, ŋa mutsa skwi ta tvi kul dīnaku.

¹² Ka sana slayan mataba la Kret ta mnay na: «Tsakalawi slna la Kret, la tsuday hēj, la yadi, la mahahau' hēj,» ka'a.

¹³ Ta ŋa tsa mndu ya tsa gwada ya. Mantsa tama, dvanaghadva ta hēj ka ŋdanā, ka ksa hēj ta tva Lazglafta dīna.

¹⁴ Dəvanagha dva ta hēj ka zlanāta hēj ta sna tsa garaku ta garə la Yahuda, nda tsa zlahuha mnduha ta mbədanatā hul ta kahwath-wata ya.

¹⁵ Nda ghuḅa inda skwi demdem ŋa gwal nda ghuḅa. Had skwi nda ghuḅa da gwal kul ghuḅaku kul zlglaftā gwada Lazglafta wu, dīna a ndana tanj wu, dīna a ghunislaka tanj wa.

¹⁶ Nda sna ŋni ta Lazglafta ka hēj ta mnay, nda ta tva skwi ta magə hēj ya ná, sna a hēj ta Lazglafta wu, nda nza hēj ka skwa mbiday ka gwal mbrəs, laviŋ a hēj ta magatā skwi dīna dər ka ki'a wa.

2

Tva nzakwa mnda zlgħay nda ŋuduf

¹ Wya skwi dza'a kagha magay: Ŋavanā ka tagha ka ŋa mnduha ta hyahya skwi ta ghəŋa dīna.

² Ka mna ka ŋa la galata mndu, ka nzata hēj nda hanatā ghəj ka gwal nda ra vla glaku ŋa tanj, ka gwal nda vərda ghunislak da hēj, nda

zlgħay nda ŋuduf tdukwa, nda vərda dvu, ka nzata hēj ka gwal ksa ŋuduf guli.

³ Mantsa ka ka da mnanatā la galata mi'aha guli, ŋa magay tanj ta ŋərma skwi manda ya ta zdəganatā Lazglafta. Yaha hēj da tsa mndəra mndu, yaha hēj da ghuyaku, ka tagha hēj ta skwi dīnadīna ŋa sanlaha.

⁴ Mantsa ya tama dza'a kəl hēj ka taghanafatā daghala mi'aha ta dva zə'alha tanj nda zwana tanj,

⁵ nda tva ndanu tdukwa, ta hēj. Ka nzakwa hēj ka gwal nda ghuḅa. Ka ŋanata hēj ta hēga tanj dīna. Ka nzakwa hēj ka ŋərma mi'aha. Ka sna hēj ta gwada da zə'alha tanj. Mantsa ya ka hēj da magay kada kwala lu ta vza rutsak ta gwada Lazglafta.

⁶ Ka mnanata ka ta zwana duhwalha guli, ka hananata hēj ta hēj

⁷ ma inda skwi. Kagha guli, ka maga ka ta skwi dīna ŋa nghay tanj ta kagha, ŋa ksay tanj ta sadā gha. Nda ŋuduf turtuk kaka tagha skwi ta taghə ka ŋa tanj. Yaha ka da tsabaku.

⁸ Hyahya gwada kaka mnay, ŋa ksutani ta gwal mbađanaftā gwada ka hula kada kwala hēj mutsaftā vzaftā rutsak ta amu.

⁹ Ka mnanata ka ta la vu'aha guli, ka sna hēj ta gwada da danahəga tanj ma inda skwi. Ka maganata hēj ta skwi dza'a zdənaftā ŋuduf ta hēj. Yaha hēj da mbađawi nda hēj guli.

10 Yaha həj da kasanťa skwiha tan. Nərma skwi ka həj da magay katək, kada grafta danahəga tan kazlay: Tudukwa mnduha həj kə'a. Mantsa dza'a kəl mnduha ka ghuba tsa skwiha ta taghə mu ta ghəŋa Lazglafta mnda mba amu ya.

Mbanafta Lazglafta ta mnduha ma dmakwa tan

11 Dina ka magay mnduha Lazglafta ta tsa skwiha mnə yu ya, kabga maranmara Lazglafta ta zdakatahudani ta nzakway ka dzuḅaya mbaku ŋa inda mnduha demdem, ŋa mutsay tan ta mbaku.

12 Tsa zdakatahudı vlama Lazglafta ya, ta taghamatá kwal kul mbəđglanatá hul, ŋa kwal kul maməgaltá skwa ghəŋa hadik, ŋa nzay mu ta nzakwa mu ma na ghəŋa hadik na nda hanatá ghəŋ, nda maga skwi tdukwa, nda sna gwada Lazglafta,

13 ma na nzakwa mu ta kzla nərma fitik faf mu ta ghəŋ tida dza'a maravata glakwa Lazglafta dagala, ta nzakway ka Yesu Kristi mnda mba amu ya,

14 ta vlatá ghəŋani ka mtuta ma vla mu ŋa varagamapta ma dmakwa mu, ŋa nzakwa mu ka gwal nda ghuḅa ta kəmani, kada nuta mu ka mnduhani ta mama maga nərma* slnaha inda fitik.

15 Mantsa ya káka da taghanaftá həj. Ka vlanťa ka ta mbraku ta həj. Ka

dvanaghata ka ta gwal kul sna gwada nda inda mbraku ya vlagha Lazglafta. Yaha mnduha da hərtəta ta kagha.

3

Nzaku ta ranťa mnda zlgħay nda ŋuduf

1 Havanakhava ta gwal zlgħay nda ŋuduf, ka hanaganata həj ta ghəŋ mista mghamha* nda ya da la ŋumna ka maga həj ta skwi ta mnanata lu ta həj.

2 Mnanamna ta həj, yaha həj da mna ghwadaka skwi ta mndu, nda zdaku ka həj nzaku nda mndu. Ka gwal dzra nzaku ka həj, leḅtekwə ka həj nzata nda inda mndu,

3 kabga si ka rgha dər amu ghalya, had mu si ta sna gwada da mndu wa. Si nda zada mu, ka nzaku mu ka vu'a maga ghwadaka skwi nda hara'u ta iri. Ta nzaku nda sidi kawadaga nda ghudzaku mu ta nzaku, prək má ka mbida amu. Ta husanhusa amu ta mnduha, ta husamahusa mnduha guli.

4 Ama, manda maranťa Lazglafta mnda mba amu ta zdakwani nda dva mndani katakata,

5 ka mbamaftá tsi. Vəl magata mu ta skwiha tdukwa a wu, hidahida tawa tsi ta amu, ka ghuḅimistá mbrakwa Sulkum nda ghuḅa,† kəl mu ka mutsaftá lfida yaku.

6 Tsa Sulkum nda ghuḅa ghunaga Lazglafta nda ma

* 2:14 Gray nda Zabura 130:8, Izekiyel 37:23, Sabi 19:5, Vrafta ta zlahu 14:2, 1 Piyer 2:9 Ifesuha 2:10. * 3:1 Gray nda Ruma 13:1, 1 Piyer 2:13. † 3:5 Gray nda Yuhwana 3:5.

Yesu Kristi ya ta ndəghanafá
 ɲudufa mu.

⁷ Mantsa ya kə'a zďanťahudi
 ka namafta ka ɲərma mn-
 duha ɲa mutsay mu ta hafu
 ɲa kdekedzen ɲa faf mu ta
 ghəɲ tida.

⁸ Vərďa skwi na gwada ta
 mnə yu na.

Ka gďata ka ta mna tsa
 gwada ya ka ɲďanďa ɲa mn-
 duha, kada maga gwal zlgħay
 nda ɲuduf ta ɲərma skwiha
 inda fitik. Tsa ya vərďa skwi
 ta kata mnduha.

⁹ Tsaghutsa ta vgha nda
 zlərdutawi ka bəťbət ta ghəɲa
 gwada ta mbəďa mndəra
 mndu‡ nda ya nda gwada
 ta ghəɲa zlahu Musa. Had
 hayhaya tsa skwiha ya wu,
 kata a ta mndu wa.

¹⁰ Ka mamu mndu ta
 kladamtá daga vgha da
 taba gwal zlgħay nda ɲuduf
 katsi, ka dvanaghata ka
 karaku. Ka ta zlan a tsi
 tahula dvəglanaghata gha ka
 mahis§ wu, ka zlinťa ka ta
 tvani.

¹¹ Mndərga tsa mndu ta
 daga mndu mantsa ya ná,
 nda sna kazlay: Nda zada yu
 ma tvi kə'a. Ta kəma ta kəma
 ta dza'a tsi nda maga dmaku,
 nda má dzvudzvani ksuvuta
 tsi ta ɲani.

Hidaku vlan lu ta Titus

¹² Ka ghunadapghuna yu
 ta Artimas ka Tisik a tsi
 katsi, ka saba ka misimmisim
 slidighata ma Nikwapwalis,
 kabga hada dza'a za yu ta
 fwaka ďa, ka yu ndanapta.

¹³ Ma fitik dza'a sli'afťa i
 Zenas mnda tsa guma nda
 Apwalus ma Kret ka sli'i
 ya, ka katanťa ka ta həɲ, da
 htuguduntá skwi ta həɲ ma
 tvi.

¹⁴ Dina ka taghanaftá gwal
 zlgħay nda ɲuduf manda amu
 ta ɲavata ka maga skwiha
 dinadina, ɲa katanťa tanťa
 gwal htagħu skwi da həɲ,
 kabga dza'a mutsay həɲ ta
 nisəla tanťa.

Ga zgu ɲa kďinťa

¹⁵ Ta ga zgu inda gwal
 kawadaga nda i'i ɲa gha, ka
 ganaghata kagħa guli ta zgu
 ta inda graha u ma zlgħay
 nda ɲuduf.

Ka nza zďakatahuda
 Lazglafta kawadaga nda
 kaghuni demdem.

‡ 3:9 Ngha ta 1 Timute 1:4. § 3:10 Gray nda Mata 18:15-17.

Tsgħa ta Iwa Pwal ña Filimuj

Gazgu

¹ I'i Pwal Tsam lu ma gamak ta ghəña vəl maganata da ta slna ta Yesu Kristi*, kawadaga nda zwanjama mu Timute ɲni ta vindagħafta, a gra Filimuj ta nzakway ta gwa ghəñ nda aɲni ma mndərga na slna na.

² Ta ga zgu ɲni ɲa mukuma mu Apiya nda Artipus† ya ta wda slna Lazglafta manda aɲni guli. Ta ga zgu ɲni guli ɲa pɔakwa sanlaha ma Igliz ta tska vgha ma həga ga ghuni ka maga du'a.

³ Ka nza zɔakatahuda Lazglafta Da nda Mghama mu Yesu Kristi ta ghəña ghuni. Ka vlagħunata həñ ta zɔaku.

Rfay Pwal ta Lazglafta ta ghəña Filimuj

⁴ Inda fitika magay da ta du'a, ta kulay yu ta hga gha, ka rfa Lazglafta ta ghəña kagħa,

⁵ kabga snidighasna na zlgħay ya zlgħaf ka ta Mghama mu Yesu Kristi, nda dɔvuta ya dɔvu ka kahwathwata ta gwal zlgħay nda ɲuduf.

⁶ Ta maga du'a yu da Lazglafta ka maravata pghatá ghəña na zlgħay nda ɲuduf nda gwa u mida na, nda ma slna u. Mantsa, ka

zlagapta ɲərma skwi ta kumə ɲni ta magata għa ɲa Kristi bɔaɲay ta daɓi.

⁷ Zwanjama da, mndərga tsa dɔvu ta dɔvu ka ta gwal zlgħay nda ɲuduf ya ná, vlihavla ta rfu, ta ufiha ta vgha guli, kabga dɔvudva ka ta gwal zlgħay nda ɲuduf, ka mbanafatá həñ.

Ndəba dzva Pwal da Filimuj ɲa tsu'afatá Unesima

⁸ Aɲ mndani, má si slagħusla yu ma nzakwa da ka ghunatá mnda Kristi, má ɲa mnagħatá tva skwi ma ɲa magay għa dina.

⁹ Ama dzvu ta ndəbu yu da kagħa nda ma dɔvu. I'i Pwal ya, glata mndu yu guli, wana ndanana tsamtsa lu ta i'i ma gamak, kabga maganata da ta slna ta Yesu Kristi.

¹⁰ Ta ndəba dzvu yu da kagħa ta ghəña zwanja da Unesima ya mutsaf yu ma Kristi, ma na nzakwa da ma gamak na.

¹¹ Wya si had' hayhayani da kagħa ghalya wa. Ndana tama, dza'a katay ta kagħa nda i'i tani.

¹² Wya yu ta ghunədagħapta, ya hara da ya.

¹³ Si má ta kumay yu ta ɲaghuta tavata i'i hadna ma na nzakwa da tsam lu ma gamak ta ghəña Lfida Gwada, má ɲa magihatá slna ma vla għa, ya má da dawu yu ta magihata għa.

¹⁴ Tsaw tama ná, laviɲ a yu ta magay ga ghəñ ga ghəña da kul snanatá yu da kagħa wu, ba má da kagħa katsi sabi da

* 1:1 Ngha ta ayaha 13, 22 nda 23. † 1:2 Ngha ta Ruma. 16:5.

nzakw tsa zdakwa gha ya ka mbla kagha.

¹⁵ Ba kada vrəglavafta nza-kwa ghuni ɲa kɛkɛdzen ká skwi nda Unesima kəl tsi ka dgata vgha nda kagha ɲa fitik kwitikw.

¹⁶ Ndanana ná, ta ka vu'a a nzakwani wu, mal tsatsi ka vu'a, nda nza ka zwanama mu tegedteged. Dvudva i'i, kagha yeya dza'a kwal kul dvafta rki. Mnda səla ya, zwanama gha ya guli ma Kristi.

¹⁷ Ka si klafkla ka ta i'i ka gra gha katsi ná, ka zlghafta ka manda skwi vərda i'i ta zlghəka.

¹⁸ Ka si mamu dmaku mataba ghuni, nda ya ka mamu skwa gha da tsi, da i'i dawaka.

¹⁹ Ii Pwal, ta vindafta nda dzva da yu, dza'a play yu, dməɲa da kagha ma zlgha nda ɲuduf a skwi ta kumə yu ta mnay guli wa.

²⁰ Mantsa zwanama da, ta ndəba dzvu yu da kagha ma hga Mghama mu, ka ləihata ka ta ɲudufa da ma guyatá vgha u ma Kristi.

²¹ Ta vindi yu ta na delewer na ná, nda sna yu kazlay: Dza'a magihamaga ka ta skwi ta dawu yu da kagha, nda sna yu guli dza'a magamaga ka ka malaghutá ya mna yu kə'a.

²² Mantsa, ta daway yu ta payidifta gha ta dzuguvi guli. Ta grafta yu ná, dza'a tsu'aftsu'a Lazglafta ta du'a

ghuni ɲa vlihatani ta tvi ɲa bhadaghata da da kaghuni.

Ga zgu ɲa dza ghəɲa gwada

²³ Ta ga zgu Ipafras[‡] ɲa gha, ya tsam lu ma gamak kawadaga nda i'i ta ghəɲa maganatani ta slna ta Yesu Kristi.

²⁴ Ta ga zgu i Markus nda Aristarkus nda Demaska nda Lukwa, gwal ta ksə ɲni ta slna§ kawadaga da həɲ, ɲa gha guli.

²⁵ Ka nza zdakatahuda Mghama mu Yesu Kristi nda kaghuni.

‡ **1:23** Ipafras: Ngha ta Kwalasuha 1:7, 4:12. § **1:24** Markus: Ngha ta 2 Timute 4:11, Aristarkus: Ngha ta Slna gwal ghunay 19:29, 27:2, Kwalasuha 4:10. Demas: Ngha ta Kwalasuha 4:14, 2 Timute 4:10. Lukwa Ngha ta Kwalasuha 4:14, 2 Timute 4:11.

Tsgħa ta lwi ŋa La Hebru

*Gwadgamata Lazglafta
nda ma Zwanjani*

1 Manda ghalya ná, nda kda fitika Lazglafta ta gwadganatá dzidziha mu nda ta tvi kavghakavgha nda ma wa la anabi.

2 Ama ndanana, nda ma Zwanjani ta gwada Lazglafta ta gwada nda amu. Ma fitika zlagiginta Lazglafta ta ghəŋa hadik* ná, nda tsa Zwanjani ya zlagigintsi. Tsa Zwanjani ya guli fanagha tsi ta ga mgham ta ghəŋa inda skwi.

3 Tsa Zwanjani ya ta mara glakwa Lazglafta. Manda va nzakwa Lazglafta ya ná, manda va tsaya nzakwa tsatsi guli. Nda ma mbrakwa gwadani ŋanata tsi ta inda skwi ta ghəŋa hadik. Tahula kdintani ta magatá slna ghuŋintá dmakwa mnduha, ka nzatá tsi ta luwa nda ga zeghwa Lazglafta† ya ta ga mgham ta ghəŋa inda skwi.

Mal Yesu ka inda duhwalha Lazglafta

4 Mantsa ya kəl tsa Zwanjani ya ka malaghutá duhwalha Lazglafta, manda va hgu ya vlanj tsi ka malaghutá ŋa tanj ya.

5 Had duhwala Lazglafta ya ta kdə walanja Lazglafta ta mnanata kazlay:

«Kagha ná, Zwanja da ka, nda nza yu ka Da gha daga gita» kə'a wa.

Had ya guli ta kdə walanja tsi ta mnanata kazlay: Dza'a nzakway yu ka Da gha, dza'a nzakway kagha ka Zwanja da‡ kə'a guli wa.

6 Sana skwi guli, ma fitika dza'a Lazglafta ghunagatá kdakwa Zwanjani da ghəŋa hadik, kə'a mantsa:

«Ka tsələba inda duhwalha Lazglafta ta tsələbu ŋani,» kə'a.

7 Ama wya kə'a mnata ta ghəŋa duhwalani:

«Gwal kshiatá slna hahəŋ, ŋa nanafatá həŋ manda falak,

ŋa nzakwa tanj manda ghanika vu,»§ kə'a.

8 Ŋa Zwanjani ya, wya ka Lazglafta mnata ta ghəŋani:

«Dughurukwa ga mghama gha Lazglafta ná,

nda nza ŋa kdekedzeŋ. Dafa ga mghama gha ná,

nda nza ŋa ga mgham ta ghəŋa mnduha nda tvi tdukwa.

9 Skwiha tdukwatdukwa ta zdəgaghatá kagha,

dva a kagha ta ghwadaka skwiha wa.

Tsaya kəl Da gha Lazglafta ka pghaghaghatá rda zdəghaftá ŋuduf,

ka dvutá tsi ta kagha ka malaghutá graha* gha,» kə'a.

10 Ka'a guli:

«Kagha ná, Mgham ka.

* 1:2 Ngha ta Yuh. 1:3. † 1:3 Ngha ta Zab 110:1. ‡ 1:5 Ngha ta Zab 2:7 nda 2 Sam. 7:14. § 1:7 Aya. 6:7. Vrafta ta zlahu 32:43 nda Zab 104:4. * 1:9 Aya. 8:9. Ngha ta Zab 45:7-8.

Ma zraftani, kagha ta magaf-
ftá ghəja hadik.

Luwa guli ná, magatá slna
dzva gha ya.

¹¹ Inda tsa skwi ya ná, dza'a
hərdu hərda həj.

Ama kagha ná, nda nza
kagha ɲa kdekedzenj.

Tsa hadik ya nda luwa tani
ná,

dza'a haluhala həj manda
halakwa lgut.

¹² Manda ya ta mbsafta lu ta
lgut ya,

manda tsaya dza'a mbsafta
ka ta həj.

Dza'a mbədavafmbəda
həj, manda ya ta
mbədavafsta lgut.

Ama kagha, manda va tsa
nzakwa gha ya ná,

manda va tsaya ka, had
kdavakta† nzakwa gha
wa.»

¹³ Ta walaɲ a Lazglafta
ta mnanatá ya dər turtuk
mataba duhwalhani kazlay:

«Sawi nzata nda ga zeghwa
da,

dza'a pghapgha yu ta
ghumaha gha

ɲa nzakwa taɲ ka skwata
pgha səlahat‡ gha» kə'a
wa.

¹⁴ Duhwalha Lazglafta ná,
sulkumha ta maganatá slna
ta Lazglafta, ta ghwanu lu
ta həj ɲa katanjá gwal ta
nzakway ɲa mutsa mbaku ya.

2

Mbaku ta fərtuta katakata

¹ Tsaya tama ná, nda ra
ka sganaghata mu ta maga
dasuwa nda skwi ya snarj mu,
kada kwala mu ta zwaduta
ma tvi.

² Tsa gwada si ta mnə
duhwalha Lazglafta* ghalya
ya ná, nda mbra nzakwani.
Inda gwal ta kwal kul klaftá
tsa gwada ya ka gwada,
ka kwalaghutá snata ná,
mutsafmutsa həj ta guma ya
ta ranjá həj.

³ Ka si mantša ya tsi,
waka amu dza'a ndapta
ma tsa guma ya, ka si
kwalaghukwala mu ta tsa
glakwa glakwa mbaku ya
tama? Wya tinəl Mgham Yesu
ta mna tsa gwada ta mbaku
ya tama, ka sgamaghatá gwal
ta snanjá tsa gwada ya guli
kazlay: Kahwathwata tsa
gwada ya kə'a.

⁴ Ka ɲlanaghatá Lazglafta
kaghəjani guli ta tsa gwada
taɲ ya, nda ma maga
ɲizlaha, nda ma skwiha
ka mandərmimi,† nda
mazəmzəmha kavghakavgha.
Dəganafha Sulkum nda
ghuɓa ta slna ta mnduha ɲa
maga skwiha kavghakavgha
manda ya kumaɲ tsi guli.

*Mndu ya ta hla mnduha da
mbaku*

⁵ Mantša ya ná, duhwal-
hani a vlaɲ Lazglafta ta ga
mgham ta ghəja zamana ta
sagha ta mnə mu ya wa.

⁶ Katək ná, wya ka sana
mndu vindafsta ma deftera
Lazglafta:

† 1:12 Aya. 10:12. Zab 102:26-28. ‡ 1:13 Ngha ta Zab 110:1.
Lazglafta si ta kla lwa Lazglafta ghalya Slna gwal ghunay 7:53. † 2:2 Duhwala
Markus 16:17-18, 20, 5:12.

* 2:2 Duhwala

† 2:4 Ngha ta

«Sanawu mndu ka ka ní Lazglafta kəl ka ka havapta ka tsatsi.

Sanawu mnda sɛla kəl ka ka nghapta ka tsatsi na?

7 Anj mndani, vraganavgha ka gudzekw ɲa fitik kwitikw mista duhwalha Lazglafta.

Tahula tsa, ka fanaghatá ka ta glaku nda sgit.

8 Ka vɛlantá ka ta ga mgham‡ ta ghəɲa inda skwi demdem,» ka'a.

Ka vɛlantá Lazglafta ta ga mgham ta ghəɲa inda skwi, ka lu ya ná, haɗ sana skwi kul haɗ tsi ta ga mgham ta ghəɲani nda tsaya wa. Anj mndani, ta ngha a mu karaku kazlay: Ta gay mndu ta mgham ta ghəɲa inda skwi kə'a wa.

9 Tsa mndu vragana lu ɲa fitik kwitikw mista duhwalha Lazglafta ta nzakway ka Yesu ya nghanj amu. Ka vɛlantá Lazglafta ta glaku, nda sgit ta ghəɲa vəl mtutani, ka ghuytá ɗanwa. Mantsa ya tama, ma zɗakatahuda Lazglafta ná, ka ɲa inda mndu ɗanɗa tsi ta mtaku.

10 Inda skwi ná, Lazglafta ta magafta. Ka ɲani nzakwani guli. Mantsa, ka ɗvaftá Lazglafta ta payaftá Yesu nda ma ghuya ɗanwa ya ghuyə tsi, kada mutsafta ndəghata mnduha ta nzaku ka zwanani, ɲa hlaiɲni ta hən da glakwani. Yesu tsa mndu dza'a hla hən da mbaku ya.

11 Tsa mndu ta ghuɓa mndu ya nda tsa gwal ghuɓiɲ lu ya tani ná, ma da turtuk hən. Tsaya tsa kwal hula ksantá Yesu ka hga hən ka zwanamani ya. Ka'a nda Lazglafta mantsa:

12 «Dza'a mnaɲmna yu ta hga gha da zwanama ɗa.

Dza'a zɛzɛlvay yu ta hga gha mataba tskata mnduha,§» ka'a.

13 Ka'a guli mantsa:

«I'i ná, nda fa ghəɲa ɗa dar ka ɲa Lazglafta,» ka'a.

Ka'a guli na:

«Wana yu kawadaga nda zwaniha ya vliha* Lazglafta,» ka'a.

14 Tsa zwaniha mnə tsi ya ná, mnda sɛla hən demdem. Ka nutá Yesu ka ghəɲani guli ka mnda sɛla manda va hahən, kada laviɲta tsi ta mtuta, ɲa nanatá halaway ta ɲanatá mbrakwa mtaku ya, ka mbegi.

15 Mantsa ya magata Yesu, ɲa zlu'agaptá hən ta gɗata ta nzaku ma zɛɲa mtaku ya ta niɲtá hən ka vu'ani ya.

16 Mantsa ya nzakwani, duhwalha Lazglafta a sa tsi da katanɗa wa. Zivra Abraham† ya sa tsi da katanɗa.

17 Tsaya tama kəl tsi ka nzakway ka skwi nda ra ka nutani ka gra vgha nda zwanamani, kada nzakwa tsi ka mali ta ghəɲa gwal ta dra skwi ɲa Lazglafta. Tsatsi ná, dagala tawa hidahida da tsi,

‡ 2:8 Aya. 6:8. Ngha ta Zabura 8:5-7.

Ngha ta Isaya 8:17, 18.

† 2:16 Ngha ta Isaya 41:8-9.

‡ 2:17 Ngha ta Livitik. 4:20, 26, 35 nda 16:6, 10, 11.

§ 2:12 Ngha ta Zabura 22:23.

* 2:13

ɲərma ya ma slna Lazglafta, ɲa platá dɲakwa mnduha.‡

¹⁸ Ndanana tama, lavinɲlawa ta katanjá gwal ta dzəghu halaway, kabga dzghanɲdzgha lu ta tsatsi ka ghəɲani, ka ghuyanaptá danwa.

3

Yesu mali ta ghəɲa Musa

¹ Mantsa tama zwanama, kaghuni gwal hgan Lazglafta ɲa nzakw ka ɲani, fafwa ndana ghuni ta Yesu ghunatá mnda Lazglafta, ka mali ta ghəɲa gwal ta dra skwi ɲa Lazglafta ya. Tsatsi tsa zlgħaf mu ta mnə mu banluwa ya.

² Yesu ná, Lazglafta ta zbafta ɲa maga tsa slna ya. «Ka nzaku tsi ka ɲərma mndu ma tsa slna ya, ma nzakwani da Lazglafta manda va ɲa Musa, ma magayni ta slnani ɲa inda gwal ma həga Lazglafta* ya.»

³ Mal mndu ta ba həga ta vlanɲta lu ta sgit ɲani, ka vərda tsa həga ya. Mantsa ya ná, dīna ka vlanɲtá glaku ta Yesu ka malaghutá ɲa Musa.

⁴ Inda həga ná, mndu ta bafta. Mndu ta baftá inda skwi guli ná, Lazglafta ya.

⁵ Musa ná, ɲərma mndu ya ma slna si ta magə tsi ma inda həga Lazglafta. Slənani ná, mnananɲtá mnduha ta skwiha má dza'a mnə Lazglafta ya.

⁶ Kristi ná, zwan ta nzanaghata ta ghəɲa həga ya. Amu tsa həgani ya, ka

gdanagdá mu ta ɲanatá zlgħay nda ɲudufa mu, ka ghərɓay mu ta ghərɓaku ma fatá ghəɲa mu.

Mbi'a vgha fana Lazglafta ta mnduhani

⁷ Tsaya tama kəl Sulkum nda ghuɓa ka mnay kazlay: «Gita, ka nda sna kuni ta lwani,

⁸ yaha kuni tənanaftá ghəɲa ghuni manda ɲa dzidzīha ghuni,

ta sli'anafá gwadá ma fitika dzəghaɲta taɲ ta Lazglafta ma mtak ya.

⁹ Ka Lazglafta ná, kulam nda nghanɲta taɲ ta ɲərma skwi magə yu ɲa taɲ ma vaku fwad mbsak ná,

ka dzəghihatá həɲ.

¹⁰ Tsaya tama kəl yu ka gaftá sidi nda həɲ.

Ka yu mantsa:

“Ta dza'a ta kəma ta kəma həɲ nda ghwadaka ndanu, sna a həɲ ta skwi ta kumə yu da həɲ wa.”

¹¹ Ma tsa gatá sida dá ya ná, wadawadá yu,

had həɲ dza'a walanɲtá lami da tsa vla mbi'a† vgha payanaf yu ta həɲ ya wa,» ka'a.

¹² Dasuwa ka kuni zwanama dá, yaha ya dər turtuk mataba ghuni da nzata nda ghwadaka ɲuduf ka zlanavatá Lazglafta ta vla hafu ya.

¹³ Ta hɣay Lazglafta ta kaghuni «gita» guli. Mbruvuswa vgha ghuni inda

* 3:2 Ngha ta Mbsak 12:7 nda skwi ya vindinɲ lu mistani ɲa ɲanatá. † 3:11 Aya 7-11, Zabura 95:7-1.

fitik, kada kwala dmaku nanaghatá kaghuni, da tɔ́nanaftá ya dɛr turtuk ma kaghuni ta ghɛ́ɔ́.

¹⁴ Amu ná, graha Yesu Kristi mu ka ɔ́nana mu his his dzvu ta kahwathwata fatá ghɛ́ɔ́ ya mutsaf mu daga tanɔ́tanɔ́ ya.

¹⁵ Wya ka lu mnata daga ghalya:

«Gita, ka nda sna kuni ta lwani,

yaha kuni tɔ́nanaftá ghɛ́ɔ́na ghuni, manda ɔ́a dzidziha ghuni ta sli'anaftá gwada nda tsi[‡] ya.»

¹⁶ I wa tsa mnduha ta snanɔ́ta lwa Lazglafta ka sli'anaftá hɛ́ɔ́ ta gwada nda tsi ya na? Tsa gwal ta sabɛ́ ta hadika Masar hlagap Musa ta hɛ́ɔ́ ya a ra?

¹⁷ Ta ghɛ́ɔ́na i wa ta ga Lazglafta ta sidi ma tsa vaku fwaɗ mbsak ya guli na? Ta ghɛ́ɔ́na tsa gwal ta gatá dmaku ka rwutá hɛ́ɔ́ ma mtak ya a ra?

¹⁸ ɔ́a i wa wadata tsi kazlay: Had hɛ́ɔ́ dza'a walaɔ́ta lami da tsa vla mbi'a vgha payanaf tsi ta hɛ́ɔ́ ya wu kɛ́'a ya na? ɔ́a tsa gwal ta sli'anaftá[§] gwada ya a ra?

¹⁹ Nda ngha mu ná, traptra ta hɛ́ɔ́ ta lami da tsa vla mbi'a vgha payanaf lu ta hɛ́ɔ́ ya, kabga kwalaghuta tanɔ́ ta zlglafta.

4

¹ Tshala tamafta Lazglafta ta imi ta slɛ́mɔ́ɔ́ kazlay: Dza'a lavinjlava kuni ta lami da vla mbi'a vgha ya payaghunaf yu kɛ́'a ya, ɗasuwa ka kuni tama, da pɗaghutá sani dɛr turtuk mataba ghuni ka kwal lami.

² Guli ná, mnamamna lu ta Lfida Gwada manda va ya mnana lu ta dzidziha mu ghalya. Ama katanɔ́ a tsa gwada mnana lu ta hɛ́ɔ́ ya ɗekɗek wa. Manda snanɔ́tanɔ́ ta tsa gwada ya, ka kwalaghutá hɛ́ɔ́ ta zlglafta nda ɔ́udufa tanɔ́.

³ Amu gwal ta zlglaftá tsa gwada ya dza'a lami da tsa vla mbi'a vgha ya. Ka Lazglafta mnata na:

«Wadawada yu ma gatá sida ɗa:

Dza'a nghay yu ka waka hɛ́ɔ́ dza'a lami da tsa vla mbi'a vgha^{*} si payanaf yu ta hɛ́ɔ́ ya,» ka'a.

Anɔ́ mndani, kɗiɔ́kɗa ta magatá slna daga ma zlafta ghɛ́ɔ́na hadik.

⁴ Ka lu mnata ma sana vli ma deftera Lazglafta ta ghɛ́ɔ́na mandafána fitik na: «Baɗu mandafána fitik mbi'apta Lazglafta ta vghani ma inda slnani[†],» ka'a.

⁵ Ka'a guli manda va ya ghada tsi ta mnata na: «Had hɛ́ɔ́ dza'a walaɔ́ta lami da tsa vla mbi'a vgha[‡] ya si payanaf yu ta hɛ́ɔ́ ya wu,» ka'a.

⁶ Tsa gwal ta snanɔ́tanɔ́tanɔ́ ta tsa Lfida Gwada ya ná,

[‡] 3:15 Zabura 95:7-8, manda ya mnaf gwada Grek ɔ́a ghalya mnafta lu. § 3:18

Aya 16-18: Ngha ta Mbsak 14:1-35. Aya 18: Zabura 95:11.

^{*} 4:3 Ngha ta Zabura 95:11. [†] 4:4 Zlafta 2:2. [‡] 4:5 Zabura 95:11.

lamə a həŋ wu, kabga kwalaghuta taŋ ta snanata gwada Lazglafta. Tsaw nda ghada fata Lazglafta kazlay: Dza'a lamla sanlaha ka'a guli. 7 Tsaya tama ka l tsi ka tsaglafta sana fitik ta nza-kway ka «gita». Di'in fitik tahula tsa, ka mnigintá tsi ta tsa gwada ya nda ma wa Dawuda, ta slanaghata lu ta vindatani:

Gita, ka sanasna kuni ta lwani, yaha kuni da tənanaftá ghəŋaŠ ghuni ka'a ya.

8 Ka si má va 6hadanam 6ha Dzesuwa ta həŋ da tsa vla mbi'a vgha* ya ná, má mnəgla a Lazglafta ta gwada ta tsa sana fitik ya wa.

9 Tsaya tama ná, ta mamu tsa mbi'a vgha ya ŋa mnduha Lazglafta manda va tsa fitika mbi'a vgha bađu mandəfán ya.

10 Mndu ya ta lami da vla mbi'a vgha ya payaf Lazglafta ya ná, ta mbi'a vgha tsatsi guli ma ŋani ma slna manda mbi'apta mbi'ap Lazglafta ma ŋani ya guli.

11 Tsaya tama ná, ŋavamaŋa ka lama mu da tsa vla mbi'a vgha ya. Dasuwa ka mu da kwalaghutá mu ta snanata gwada Lazglafta, manda tsa ŋa dzidziha mu ya.

12 Gwada Lazglafta ná, nda hafu mida, mbrumbra katakata guli. Zuza ka malaghutá wa limay his his. Lavinlava ta zlagadamta da ŋuduf, nda vla nzugu tani

dikw da dudi. Nda sna ta dgaptá skwi ta daslu mndu, nda skwi ta ndanu tsi tani.

13 Had sana skwi ta difaghuta ta wa ira Lazglafta wa. Nzidid həŋ demdem ta wa irani. Nda ngha irani ta inda skwi demdem. Dza'a mnay mu ta inda skwi ta kəmani.

Yesu mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta

14 Tsəhala mamu mu nda mali ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta ta hem-anata, ta nza-kway ka Yesu Zwanə Lazglafta, ta 6hadafta ta luwa da Lazglafta ya, sladafmaslada dar ta zlgħay nda ŋudufa mu.

15 Mali ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta ya nda hta mbrakwani ka su'a skwi kawadaga nda amu ma hta ta mbrakwa mu a ŋa amu wa. Katək ná, dzghaŋdzgha lu ta mala mu ta ghəŋa gwal ksa slna Lazglafta manda va amu, ama ga a tsatsi ta dmaku wa.

16 Ka si mantse tsi tama, gavanamavagava nda fata ghəŋ ta Lazglafta, tsatsi ta vla zďakatahudi, ŋa tawatani ta hidahida ta amu, ŋa vlamatani ta zďakatahudani ŋa katamata ma fitik ya nda ra.

5

1 Inda mali ta ghəŋa gwal ksa slna Lazglafta ná, mataba mnduha zabapta lu. Slna taŋ ná, ŋa maganata slna ta Lazglafta da manaka taŋ ya,

Š 4:7 Zabura 95:7-8, manda ŋa gwada Grek ŋa ghalya mnaf ta lu. * 4:8 Ngha ta Vrafta ta zlahu 31:7, Dzesuwa 22:4.

ɲa vla skwi nda pla ghəɲ ɲa Lazglafta ta ghəɲa dmakwa mnduha.

² Tsa la mali ta ghəɲa gwal ta dra skwi ɲa Lazglafta ya ná, nda sna hahəɲ ká həɲ dza'a maga skwi dina ɲa gwal kul sɲaɲtá maga skwi dina, ta maga dmaku, kabga wanafwa skwiha ta hta mbraku ta tsatsi guli.

³ Tsaya tama dza'a kəl tsatsi ka pla ghəɲ ɲa Lazglafta, ta ghəɲa dmakuhani*, ta ghəɲa dmakuha mnduha yeya a wa.

⁴ Haɗ mndu ta klaftá tsa glaku ɲa nzaku ka mali ta ghəɲa gwal maga slna Lazglafta ya ka fanaghatá ghəɲani wa. Lazglafta ta hgaɲta manda ya hgaɲ tsi ta Haruna.

⁵ Manda va tsaya Kristi guli, tsatsi a ta fanaghatá ghəɲani ta nzaku ka mali ta ghəɲa gwal ksa slna Lazglafta wu, ama Lazglafta ta nzakway ka Da ta mnay ɲani kazlay:

Kagha ná, Zwaɲa dá ka, nda nza yu ka Da gha gita kə'a.

⁶ Ka'a ta mnay ma sana vli guli na:

«Kagha mali ɲa kdekedzeɲ ta ghəɲa gwal ta ksa slna Lazglafta, manda ɲa Melkisedek† ya,» kə'a.

⁷ Ma fitika nzakwa Yesu ma ghəɲa hadik ná, ka magə tsi ta du'a ka taw ka ɲɗaɲda da Lazglafta ta laviɲtá mbanafu ma mtaku‡.

Ka snanata Lazglafta ta ghəɲa vəl hananatani ta ghəɲani.

⁸ Kulam nda nzakwani ka Zwaɲa Lazglafta ná, ka sutá tsi ta duni, kəl tsi ka sɲaɲta kazlay: Sɲatá gwada ná, skwi nda bla ya kə'a.

⁹ Manda kɗiɲta Lazglafta ta dzanaghatá ghəɲa skwi ya kumaɲ tsi nda ma tsatsi, ka nzaku tsi ka mndu ya ta mba inda gwal ta snanata gwadani, ɲa nzakwa taɲ nda hafu ɲa kdekedzeɲ.

¹⁰ Ka fatá Lazglafta ka mali ta ghəɲa gwal ta dra skwi ɲa Lazglafta manda ɲa Melkisedek.

Dasuwa ka kuni da zlaɲtá kuni ta zlghay nda ɲuduf

¹¹ Mamu skwi dagala ɲa mnay ta ghəɲani, tsaw nda bla tsislay ɲa ghuni, kabga la a da sləməɲa ghuni wa.

¹² Nda kɗa fitik má prək ka nzakwa ghuni ka gwal taghanatá skwi ta sanlaha, kabga nda kɗa fitika ghuni ta tagha skwi, ama ta sna a kuni wa. ɲa sləglavapta nda sla vgha ka taghəgəɲta ɲa ghuni ta va tsa skwiha ma gwada Lazglafta taghu kuni daga taɲtaɲ ya. Ta sna a kuni karaku ta za skwa zay ta zə la galata mndu wu, manda zwaɲ ta ghuva tata sa u'a ya kuni.

¹³ Mndu tata zba sa u'a ná, ta ka zwaɲ ta ghuva tsaya ma mndu. Ta sna a tsa mndu ya ta skwi tɗukwa§ wa.

* 5:3 Ngha ta Levitik 9:7. † 5:6 Aya 5-6: Zabura 2:7. Zabura 110:4. ‡ 5:7 Ngha ta Mata 26:36-46, Markus 14:32-42, Lukwa 22:39-46. § 5:13 Aya 12-13: Gray nda 1 La Kwareɲt 3:2.

¹⁴ Nja galata mndu na skwa zay tɛntɛɲa ta gdata hɛɲ ta zay, ka slavaptá hɛɲ ka tagha dganatá skwi dɪna, nda ya kul dɪnaku, nja magay taɲ ta skwi dɪna.

6

¹ Mantsa ya tama, zluɲmazla ta hamata zwana tagha skwi ya ta taghə mu ta ghəɲa Kristi, mbadma ta ghəɲa tagha skwa gwal nda ndəha. Ma laghu mu vrəglafɛta ta ghəɲa dughwəɲa skwi ta nzakway ka: Gwada ta ghəɲa pla dmaku, nja zlanɛta mnduha ta maga slnaha ya ta kla hɛɲ da Zadaku, nda gwada ta zlghaftá Lazglafɛta nda ɲuduf,

² nda gwada ta batemha, nda gwada ta fa dzvu ta ghəɲa mndu, nda gwada ta sli'agapta ma mtaku, nda gwada ta tsatá ghəɲa guma nja dekdɛk ya.

³ Zluɲmazla ta tsahaya, mbadma ta kəma ta kəma. Wya skwi nja magay mu nda kumay Lazglafɛta.

⁴ Skwi nja snanɛta mu na: Nda bla ma mnduha ya si tsuwadakanaf tsuwadaka Lazglafɛta, gwal ya ta tapanatá skwi ya vla Lazglafɛta, gwal ya si ta mutsaftá Sulkum nda ghuɓa ma ɲudufa taɲ,

⁵ gwal ya si ta danɛta zdakwa gwada Lazglafɛta, gwal ya si ta mutsaftá mbraku ya ta nzakway ka nja zamana ta sagha,

⁶ ta zləmbuta ka vrəglamta da nzakwani ghalya ná,

nda bla ka vrəglakta taɲ da pləgəltá dmakwa taɲ. Zlənəglafzłəɲa hɛɲ ta Zwanɛta Lazglafɛta ta udza złəɲay, ka razay* banluwa.

⁷ Lagha imi ka gdata ta nzaku ta vwah, ka magafɛta skwi tida nja katanɛta gwal ya ta hvay ná, nda tfawa tsa hadik ya da Lazglafɛta nda tsa.

⁸ Ka laghani, teki nda hiwir yeya ka tsa vwah ya dyanafɛta ná, kataf a tsa ta mndu tama wu, dza'a ksi'afksi'a Lazglafɛta, dza'a drɪɲdra† lu.

⁹ Zwanama da, aɲ mndani dər má mantsa mnata ɲni ná, da sna aɲni kazlay: Ta ɲərma tvi ta nzakway ka tva mbaku ya kaghuni kə'a.

¹⁰ Lazglafɛta ná, tdúkwa tsatsi, had dza'a zanaptá slna ghuni ya maga kuni, nja katanɛta zwanama ghuni gwal zlghay nda ɲuduf, ya ta gdata kuni ta kata hɛɲ ndanana guli ya wa.

¹¹ Ndanana ná, ta kumay ɲni ta ɲavata inda kaghuni nda fata ghəɲ ta skwi ya faf kuni ta ghəɲ tida ha ka kdavaktani.

¹² Ma ksu yaɛi ta kaghuni. Ksawaksa ta sada gwal ta ɲavata ma zlghay nda ɲuduf, gwal ta faftá ghəɲa taɲ ta Lazglafɛta ka mutsaftá hɛɲ ta skwi ya tanaf Lazglafɛta ta imi ta sləmɛɲ ta mndu.

Kahwathwata tanafta Lazglafɛta ta imi ta sləmɛɲ ta Abraham

¹³ Ma fitika tanafta Lazglafɛta ta imi ta sləmɛɲ ta

* 6:6 Aya 4-6 gray nda 10:26. † 6:8 Gray nda Zlrafta 3:17-18.

Abraham ná, ka wađanatá tsi nda vərđa htsiŋani, kabga had sana mndu ta malaghutá tsatsi ŋa wađanatani nda tsi wa.

14 Ka'a nda Abraham mantsa: «Dza'a tƒaghaghatfa yu ta wi. Kahwathwata dza'a yanaf ya yu ta zivra[‡] gha tusak,» ka'a.

15 Mantsa ya, ka ŋavatá Abraham, ka mutsaftá tsi ta tsa skwi tanaf Lazglafta ta imi ta sləməŋ ya.

16 Ta wađu mndu ta wađu ná, nda skwi ta malaghutá htsiŋa vərđa tsatsi ta wađa tsi. Tsa wađu ya guli dza'a hlanatá inda tsa skwi ta zlərdə lu ta ghəŋani ya.

17 Nda tsaya ná, ku-manƒkuma Lazglafta ta tsalanaptá tsa gwal dza'a tsu'a tsa skwi tanaf tsi ta imi ta sləməŋ ta mndu ya kazlay: Had' yu dza'a mbəđanaftá skwi mna yu wu kə'a, kəl tsi ka sganaghata nda wađu.

18 Mantsa ya ná, his skwiha ya dza'a kwal lu kul laviŋtá mbəđanafta. Skwiha ya tanaf tsi ta imi ta sləməŋ ta mndu nda wađu ya wađa tsi nda tsi. Had' dza'a waləŋtá tsakalatawi[§] mida wa. Mantsa ya guli ná, ta vlamavla ta mbraku ta amu gwal ta hwayamta da ghuva Lazglafta, ŋa ŋavata mu nda fatá ghəŋ ta skwi ya tamaf Lazglafta ta imi ta sləməŋ ya.

19 Tsa skwi faf mu ta ghəŋ tida ya ná, nda nza manda skwa sladanatá kwambalu ma nzakwa mu. Kahwath-

wata dihatani had' skwi ta gigđanƒa wa. Zlaganapzłaga ta złala ka 6hadamta* da vla nzakwa Lazglafta.

20 Da hada tinƒlaghuta Yesu ta lami ka amu, ŋa nzaku ŋa kdekedzeŋ ka mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta manda ŋa Melkisedek ya.

7

Melkisedek Mgham ta ghəŋa ksa slna Lazglafta

1 Tsa Melkisedek ya ná, si mghama luwa Salem ya. Mali ta ghəŋa gwal ksa slna Lazglafta ta nzakway ta luwa ya guli. Ka sli'aftá tsi ka laghwi da guya Abraham ta vrakta ta kwarafta sana mghamha nda vulu. Ka tƒanaghatá tsi ta wi.

2 Ŋa tsa Melkisedek ya hlanafƒa Abraham ta Zaka inda skwi zagagha tsi ma vla tsa vulu ya. Klatá ghəŋa tsa Melkisedek ya ná, «mgham tđukwa ya.» Guli na: Mghama luwa Salem ya. Tsa mghama luwa Salem ya guli ná, «mghama zđaku» ya.

3 Tsatsi ná, had' dani wu, had' mani wu, had' dzidzani wa. Had' vəl mnay kazlay: Bađu yeya yata lu, bađu yeya mtuta tsi kə'a guli wa. Manda Zwaŋa Lazglafta nzakwani. Nda nza ŋa kdekedzeŋ ka mnda ksa slna Lazglafta.

4 Tsa Melkisedek ya ná, mndu dagala ya, ka klaftá Abraham ta nzakway ka dzidzı ya ta zaka ma inda skwi zagagha tsi, ka vlanƒa.

‡ 6:14 Złrafta 22:16-17.

§ 6:18 Gray nda Mbsak 23:2.

* 6:19 Gray nda Livitik

5 Skwi ŋa snaŋta ná, mndəra la Levi ta nzakway ka gwal ta ksa slna Lazglafta ná, zlahu Musa ta mnanatá hahəŋ, ŋa dza'a taŋ da dawu zaka da inda la Isra'ila. Zwanama taŋ tsa gwal ta dawu həŋ da həŋ ya. Aŋ mndani, zivra Abraham hahəŋ guli.

6 Melkisedek ná, tekw a tsatsi mataba mndəra la Levi wu, ama ka klaftá Abraham ta zaka ma skwi zagagha tsi, ka vlanŋta. Ta ghəŋa tsa guli ná, ka tfanaghatá Melkisedek ta wi ta mndu ya tanaf Lazglafta ta imi ta sləməŋ.

7 Had sana zlərday wu ná, tsa mndu ka mali ya ta tfanaghatawi ta tsa mndu ka sagəŋ ya.

8 Mndəra la Levi ta zlgħa zaka ma skwi mutsaf lu ya ná, ta mtay həŋ ta mtaku. Ama tsəna Melkisedek ta zlgħafta zaka da Abraham na ná, mndu ta nzaku nda hafu ŋa kdekedzeŋ ya, manda ya nda vinda ma defteri.

9 Na tsinŋtá ghəŋani, tsa Levi ta tsu'a zaka da sanlaha ya ná, klafkla tsatsi guli ta zaka ka vlanŋtá Melkisedek nda ma dzidza taŋ Abraham.

10 Aŋ mndani, ta ya a Abraham ta Levi, ta lagħa Melkisedek da guyaku nda Abraham wu, ama mamu tsatsi ma vgha dzidzani.

11 Na mndəra la Levi ta nzakway ka gwal ta ksa slna Lazglafta, vlanŋta Lazglafta

ta zlahu ta la Isra'ila*. Ama tsa slna taŋ ya ná, slagħwa a ŋa dzanaghatá ghəŋa skwi ya kumaŋ Lazglafta, ta vlanŋtá tsi ta zlahu ta həŋ wa. Ka má si slagħusla tsi katsi ná, má zbəgla a lu ta sana mali ta ghəŋa gwal ksa slna Lazglafta, manda Melkisedek ya wu, má gi kla'atá mndu mataba mndəra la Levi manda Haruna má dza'a nzakwa tsi.

12 Ka si mbədapmbəda Lazglafta ta mndərga mali ta ghəŋa gwal ta ksa slnani mantsa katsi ná, nda nza tkwe'ka mbədapŋtá zlahu guli.

13 Tsəna mghama mu ta gwadə lu ta na gwadə na ta ghəŋani na ná, Yesu ya. Mataba mndəra sana mndu ta kul walanŋta ksa slna Lazglafta ta gwir tsatsi.

14 Nda sna lu guli ta tsatsi kazlay: Sabi ma mndəra la Yuda† kə'a. Nziya ya nza tsi ná, gwadaŋ a Musa ta gwadə ta ghəŋa tsa mndəra taŋ ya ma fitika gwadəyini ta gwadə ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta wa.

Sana mali ta gara vgha nda Melkisedek

15 Skwi ta kdəglinŋtá tsalinŋta ná, zlagapzłaga sana mnda ksa slna Lazglafta. Manda va Melkisedek tsatsi guli.

16 Nza a tsa mndu ya ka mndu ta ksa slna Lazglafta manda ya ta mnata zlahu ta fata mndu wa. Tsatsi ná,

* 7:11 Vla skwi ŋa Lazglafta, la Isra'ila, mnana nda mna lu ta la Isra'ila ta zlahu ta ghəŋa vla skwi ŋa Lazglafta, ka mbədatani ma sana vli. † 7:14 Ngha ta Mata 1:1-2, Lukwa 3:33.

nzanza tsatsi nda mbrakwa hafu ya kul kɔ'avakta.

¹⁷ Kalu vindafta ma deftera Lazglafta na:

«Nda nza ka ɲa kɔ'ekedzen ka mnda ksa slna Lazglafta,

manda Melkisedek‡ ya» ka'a.

¹⁸ Mantsa ya ná, nda hɛrɔda zlahu ɲa ghalya, kabga nda hta mbrakwani, had hayhayani wa.

¹⁹ Zlaha Musa ná, laviɲ a ta nanaftá mndu ka mndu tɔ'ukwa ta wa ira Lazglafta wa. Ama ndanana ná, mutsafmutsa mu ta fata ghəɲ ta malaghuta. Tsaya dza'a ɓhadamaghata da Lazglafta.

²⁰ Ta ghəɲa tsa guli ná, ma fitika dza'a Lazglafta fata Yesu ka mali ta ghəɲa gwal ksa slnani ná, ka wadátá tsi ta wadu. Ama ma fitika pghatani ta la Levi, wada a ta wadu wa.

²¹ Yesu ná, nda wadu fata Lazglafta ka mnda ksa slnani, ma fitika mnatani kazlay: I'i Lazglafta na:

«Wadawada yu,

had yu dza'a vrəglafata tida wu:

“Nda nza ka ka mnda ksa slna ɲa kɔ'ekedzen§ ” » kə'a.

²² Ma tsa wadu wada Lazglafta ya ná, grafgra amu ma Yesu kazlay: Mamu mu nda slərɓatá zughu ya ta malaghuta kə'a.

²³ Guli ná, tsa sanlaha ma gwal ksa slna Lazglafta ya ná, nda tska hahəɲ, kabga ta mtay hahəɲ ta mtaku had həɲ ta gɔ'avata wa.

²⁴ Yesu ná, ɲa kɔ'ekedzen nzatá nzakwa tsatsi. Slna tsa nzakwani ka mnda dra skwi ɲa Lazglafta ya guli, had dza'a tsavapta wa.

²⁵ Tsaya guli kəl tsi ka slaghuta ka mnda mbanafata ɲa kɔ'ekedzen ta inda gwal dza'a ɓhaku da Lazglafta nda ma tsatsi. Yesu ná, ɲa kɔ'ekedzen nzatá nzakwani ka maga du'a da Lazglafta ta ghəɲa taɲ.

²⁶ Tsaya tama ná, nda nza Yesu ka mali ta ghəɲa gwal ksa slna Lazglafta ya pahan mu. Tsatsi ná, nda ghuɓa nzatá nzakwani, had rutsak tida wa. Had dmaku tida guli wa. Nza a tsatsi manda gwal dmaku wa. Klagha kla lu ta luwa.

²⁷ Nza a tsatsi manda hamata sanlaha ma la mali ta ghəɲa gwal ksa slna Lazglafta wa. Zba a tsatsi ta pla ghəɲ inda fitik ɲa ghəɲani, nda ya ɲa hamata mnduha guli wa. Turtuktuk plata tsatsi ta ghəɲ ma vlatani ta ghəɲani.

²⁸ La mali ta ghəɲa slna Lazglafta ya ta zbapta zlahu Musa ná, gwal nda hta nzakwa taɲ ya. Ma fitika wadata Lazglafta ta tsa wadu wada ya ta zlahu Musa. Ka fatá tsi ta zwanjani ɲa kɔ'ekedzen ka mali ta ghəɲa gwal ksa slna Lazglafta, ɲa dzanaghatá ghəɲa skwi kumanj tsi.

8

Yesu mali ta ghəɲa gwal ksa slna Lazglafta

‡ 7:17 Zabura 110:4. § 7:21 Zabura 110:4.

1 Wya mala dughwana skwi ta mnə ηni: Mamu mu nda mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta. Tsatsi ná, ta luwa ta nzakwa tsatsi nda ga zeghwa dughurukwa Lazglafta*.

2 Ta ksa slna tsatsi ma vərda həga tumpul ya magaf Mgham Lazglafta ta luwa ma vla nzakwa Lazglafta, ya magaf dzva mndu a wa.

3 Inda mali ta ghəŋa gwal ksa slna Lazglafta ná, fafa lu ŋa vla skwi ta vlata lu, nda skwa pla ghəŋ tani. Nda ra ka mutsafta ŋa amu ma mali ta ghəŋa gwal ksa slna Lazglafta guli ta skwi ŋa vlayni.

4 Ka má si ta hadik ŋa Kristi katsi ná, ma had fitik dza'a nzata tsi ka mnda dra skwi ŋa Lazglafta wu, kabga nda ghada kluta gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta ta vli manda ya mnaf zlahu.

5 Tsa slna ta magə tsa gwal ta maga slna Lazglafta ya ná, fwata skwi ta magaku ta luwa ya, sulkuma skwi ta magaku ta luwa ya guli. Ma fitika dza'a Musa ba həga tumpul ná, wya ka Lazglafta nda tsi: «Dasuwa káka, manda va tsa nzakwani maragha yu ta ghwá† ya ná, manda va tsaya káka da bafta,» ka'a. 6 Kahwathwata ná, slna dagala vlan lu ta Yesu. Tsatsi ta nzamta ma takataka slərɓatá zughu dīna ta malaghuta, thaf lu ta tatá imi ta sləməŋ dīna ta malaghuta ya guli.

7 Ka si ma had rutsak ta tsa

tanŋa dzratawi ya wu katsi, ma zbəgla a lu ta mahisani wa.

8 Manda tsaya ná, mamu rutsak kəl Lazglafta ka mnay ŋa tan. Ka'a mantsa:

«Dza'a saghasa fitik, dza'a dzrəglafdzra yu ta wi ka lfidani mataba da nda la Isra'ila,

nda ya nda la Yuda,

9 nzata a manda tsa dzratawi dzraf yu

nda dzidziha tan ma tsa fitika hlagapta da ta həŋ

nda dzva da ma hadika Masar ya wa.

Hahəŋ ka ghəŋa tan ta badziŋtá tsa si dzratawa da nda həŋ ya, ka zliŋtá i'i ta həŋ guli,

10 Mantsa tama, wya tsa dzratawi dza'a dzrafta yu nda la Isra'ila tahula tsa fitik ya.

Dza'a taghanaftagha yu ta zlahuha da ta həŋ, ŋa hanamta da ta həŋ ma ndana tan,

thanamha yu ta həŋ ma ŋudufa tan. Dza'a nzanza yu ka Lazglafta tan, ŋa nzakwa hahəŋ ka mnduha da guli.

11 Had mndu dər turtuk dza'a taghəglanaftá mndəra tan, dər zwanjamani kazlay: Snaŋsna ta Lazglafta kə'a wa.

Inda tan dza'a nda sna həŋ ta i'i, nda zwani tani, nda glata mndu tani.

12 Dza'a planapla yu ta krughuva tan,

* 8:1 Ngha ta Zabura 110:1. † 8:5 Ngha ta Sabi 25:40.

havglakta a yu dekdek ta
dmakuha tan wu,»
ka'a.

13 Ma tsa mna gwada ta
dzratawi ka lfid ya, ninna
Lazglafta ka halatani ta tsa
tanjanani ya. Tsa na ghalya
ta halaku ya, ta ghwan a ka
hluta wa.

9

*Tsəlbə na Lazglafta ta
hadik, ndaya ta luwa*

1 Ma tsa tanjana dzratawi
ya, mamu tvi ya ta raku na
magay ka lu dza'a tsəlbə na
Lazglafta. Mamu həga guli ya
banaf lu ta Lazglafta ta hadik,

2 nda tumpul bafta lu ta
tsa həga ya. Tanjana huđa
tsa həga ya ná, vli nda ghuđa
ta hga lu. Mida famta lu ta
pitirla, nda tabəl, nda buradi
na Lazglafta. 3 Tahula mahisa
zlala, mamu sana huđi ta hgu
lu ka vli nda ghuđa katakata.

4 Mida famta lu ta skwi
ya tsaf lu ka dasu ta kəl lu
ka dra urdi, nda blukuma
dzratawi maganava lu ta
dasu. Ma tsa blukum ya guli
mamu siga ka dasu ndəgham
lu ta mana mida, nda dafa
Haruna si ta dzuslafta dzuslu
ya, nda klamha his nda vinda
ta gwada dzratawi tida.

5 Ka tsatsaftá lu ta
Kerubuha his ta mara glakwa
Lazglafta ta nzəganaghatá
tsa blukum ya ka pghəganaghatá
zlambak ta vli ya ta vlə lu
ta us na Lazglafta na pla
dmaku. Ama had lu dza'a

pasla gwada* ta tsaya ndana
wa.

6 Mantsa ya gwagwatá nza-
kwa tsa həga na gđata gwal ta
dra skwi na Lazglafta ta lami
da maga slna tan ma tanjana
huđani ya.

7 Ama ma tsa mahisa huđi
ya, mali ta ghəna gwal ta
dra skwi na Lazglafta turtuk-
wani ta lami dida, turtuk ma
vaku, na kladanamtani nda
usa rini, na vlanťá Lazglafta
na plinistá krughuvani†, nda
ya na plinistá na hamata mn-
duha guli.

8 Mantsa ya kumanja
Sulkum nda ghuđa ta mna-
manja kazlay: Had tvi na
lami da tsa huđi nda ghuđa
katakata ya, ka ta gđavagđa
tsa tanjana huđi ya wa.

9 Tsaya skwa gray nda skwi
ta magaku gitana. Ta maray
kazlay: Vla skwi ta vlə lu, nda
pla ghəj ta plə lu na Lazglafta
ná, slaghu a na dzanaghatá
ghəna ghuđatá dmakwa gwal
ta tsəlbə nani wu kə'a.

10 Gwada ta skwa zay, nda
skwa say, nda tva ghuđaku
kavghakavgha kwenkwenj ta
taghamafta tsahaya. Tsa
skwiha fafa lu laviņ mnduha
ta magay ya ná, nda nza
tsahaya na kzla mbədanafta
Lazglafta ta inda skwi.

11 Ndanana ná, saghasa
Kristi ta nzakway ka mali
ta ghəna gwal dra skwi
na Lazglafta famatá vərđa
skwiha ya ta tsu'u mu. Ka

* 9:5 Ayaha ta gara vgha nda aya 2-5: Aya 2: Sabi 26:1-30, 25:31-40, 25:23-30. Aya 3: Sabi 26:31-33. Aya 4: sabi 30:1-6, 25:10-16, 16:33, Mbsak 17:16-26, Sabi 25:16, Vrafta ta zlahu 10:3-5. Aya 5: Sabi 25:17-22. † 9:7 Aya 6: Mbsak 18:2-6. Aya 7: Ngha ta Livitik 16:2-34.

lami tsi nda ma həga tumpul dagala ta dínuta katakata, ya kul baftá mnda sála. Ta ghəja na hadík na a bafta Lazglafta guli wa.

¹² Ma tsa lami lamə Yesu turtuktuk da tsa huđi nda ghuḅa katakata ya ná, lamə a nda klatá usa duguzumha nda zwanja lghəj wa. Vərdə njani ma us vla tsi, ka mbamafta ja dekdek ma dmakuha mu.

¹³ Ghalya, ta pslapsla lu ta duguzumha, nda lghəjha ka wutsika usani ta gwal ta gatá krughuvi manda ya ta mnə zlahu ya. Ta ksafksa lu ta vlək guli ka drata nda dra[‡], ja fadaftá hutidifani ka dzay ta mnduha guli. Tsaya dza'a kəl tsa krughuva tan ja ka saha ta həj manda ya ta mnə zlahu.

¹⁴ Ka si mantsa ya tsi, malaghumala usa Kristi pyu ka tsahaya. Ga a Kristi ta dmaku wu, ama ka klaftá tsi ta ghəjani ka vlanjá Lazglafta nda mbrakwa Sulkum nda ghuḅa. Ja kdekeden ja tsa Sulkum ya. Tsa usa Kristi ya ta ghuḅinjá njufu mu, ja zlanja mu ta maga ghwadaka skwiha ya ta kla mndu da mtaku, ka magay mu ta slna Lazglafta ya ta vla hafu.

¹⁵ Tsaya kəl Kristi ka sladamta matakataka i Lazglafta nda mnduha, ja dzrəglawawu ka lfid nda həj, ja zlgəhəy gwal hagaf Lazglafta ta tsa njəma skwi tanaf tsi ta imi ta sləmən

ta həj ja vlanjá həj, ja nzakwani ka ja tan ja dekdek ya. Əjka'a ka mtakwa Kristi ta varagaptá mnduha ma ghwadaka skwiha ya ta magə həj ma dzratawi ya ja ghalya.

¹⁶ Ka fafa mndu ta sləkadani ná, ba graftá mtatá tsa mndu ta fatá sləkadani ya kada dga tsa skwani fa tsi ka sləkadani ya.

¹⁷ Ka ta ndiri mndu ta fatá sləkad ná, had lu ta ksənjá tsa skwani fa tsi ka sləkadani ya wa, ba tahula mtutani kasi'i.

¹⁸ Mantsa ya guli, dər tsa tanjanja dzratawi ya ná, nda us magafta lu.

¹⁹ Tahula mnanaf Musa ta inda zlahu ta mnduha demdem, manda ya mnaf zlahu, ja klaftani ta usa zwana lghəj nda ja duguzumha ka gaḅanafta nda imi. Bəlahə ta sluhwa fwa izwap nda swida tuwaka dva hbu ja lu ta wa udzu, ka tsughumamta ma tsa us ya, ka wutsikay ta tsa deftera zlahu ya, nda ya ta inda mnduha.

²⁰ «Nana na usa dzratawa Lazglafta nda kaghuni ka njanata kuni ta tsa dzratawi§ ya,» ka'a ta mnay ta wutsik tsi ta həj.

²¹ Wutsikafha guli ta tsa həga tumpul ya, nda inda huzlaha mida ta kəl lu ka ksa slna ka tsəlbu ta kəma Lazglafta ya.

²² Manda ya mna zlahu ná, wər nda us ta ghuḅinjə lu ta

‡ 9:13 Ngha ta Levitik 16:14-16, Mbsak 19:9, 17-19. § 9:20 Sabi 24:8. Na ayaha 19-20, ngha ta 24:3-8. * 9:22 Aya 21: Ngha ta Livitik 8:15. Aya 22: Ngha ta Livitik 17:11.

inda skwi. Ka pghu* a us ná, had platá dmaku wa.

Platá ghəj pla Kristi ta ghuḅa dmaku

23 Nda ra ka ghuḅinta mantša ya ta tsəna skwiha ta ghəja hadik na, kabga fwata vərda tsa skwiha ta luwa ya həj. Tsaha ta nzakway ka vərđakani ta luwa ya guli ná, nda ra ja taŋ nda pla ghəj ya ta malaptá tsa taŋtaŋani ya.

24 Lamə a Kristi da tsa vli nda ghuḅa katakata ma həga tumpul magaf mnda səla ya wa. Fwata tsa vərđani ta nzakway ta luwa ya tsaya. Tsatsi ná, ta luwa laghwa tsatsi. Ndanana, ta nzaku ta kəma Lazglafta ta gwada ma vla mu.

25 Inda vaku tsa mali ta ghəja gwal ta dra skwi ja Lazglafta ta dza'a da tsa vli nda ghuḅa katakata ma həga tumpul ya nda tatá usa rini. Ama Kristi ná, lamə a tsatsi ja gdata ta vlatá ghəjani wa.

26 Ka má mantša tsi ná, má mbədava a fitika ghuyayni ta đanwa daga ka yawu zlagapta ghəja hadik wa. Turtuktuk səla zlagapta tsatsi ma na kđavakta fitik na. Ka vlanťá tsi ta ghəjani ta Lazglafta ja hərdiŋťá dmakwa mu đekdek.

27 Inda mnda səla ná, thanaftha lu ta mtutani turtuktuk səla, tahula tsa ja tsanaghata Lazglafta ta guma.

28 Manda tsaya Kristi guli, turtuktuk səla mtuta tsi, ja vlanťá ghəjani ta Lazglafta, ja hərdiŋťá

dmakwa ndəghata mnduha†, ja vrəglagatani kamahis. Tsa vrəglagata dza'a vrəglagata tsi ya, ja hərdgəltá dmaku a wa, ama ja mbanafťá gwal ta fata vgha ka kzlay.

10

1 Zlaha Musa ná, vərđaka nzidiđá tsa skwi ta sagha ya a wu, fuwatani ya. Lavin ja đekdek ta payafťá gwal ta gavanavatá Lazglafta ja nza-kwa taŋ manda ya ta kumay tsi wa. Waka tsa pla ghəj ta gdata lu ta magay inda fitik, vaku nda vaku ya dza'a ghuḅinta həj ta wa ira Lazglafta na?

2 Ka si má ta ghuḅay tsi katsi, magata taŋ turtuktuk ya ná, má ndanəgla a həj ta dmakuha taŋ wu, má zlanťla lu ta pləgəltá ghəj.

3 Tsaw mantša ya a wa. Katək ná, tsa pla ghəj ta plə həj ya, ta havanaktá həj ta dmakuha taŋ vaku nda vaku, had ta ghuḅiŋťá həj,

4 kabga had usa lghəjha, nda duguzumha ta hərdiŋťá dmaku wa.

5 Tsaya kəl Kristi ka mnay ja Lazglafta ma fitika dza'ani saha ta ghəja hadik, ka'a mantša:

«Va a ka ta plaghatá ghəj nda rini wu, va a ka ta vlaghatá sana skwi ja plaghata ghəj guli wa.

Ama ka vlihatá ka ta slu'uvgha ja vlaghata.

6 Zđəgagha a skwi nda səla ta drə lu nda dra ta gwir,

† 9:28 Gray nda Isaya 53:12.

nda skwi ya ta vlaghata lu
nda vla ɲa pla ghəŋ ta
ghəŋa dmaku wa.

7 Ka yu mantsa: «Wana yu
Lazglafta, sasa yu ta
ghəŋa hadik da maga
skwi ya ta kumə ka,

manda ya nda vinda ta
ghəŋa da ma deftera
zlahu*,» ka'a.

8 Ka Kristi mnuta karaku na:
«Nda pla ghəŋ nda skwi nda
səla tani, nda skwiha ta klafta
lu ka vlaghata nda vla tani,
nda skwiha nda səla ta drə
lu nda dra ta gwir tani, nda
skwi nda səla ta klafta lu ɲa
pla ghəŋ ta ghəŋa dmaku tani,
va a ka ta həŋ wu, zdəgagha
a həŋ guli wu,» ka'a. Ta
wya maga manda va ya mna
zlahu lu ta tsa pla ghəŋ ya kay
guli.

9 Ka'a guli mantsa: «Wana yu,
saghasa yu ɲa maga skwi ya
ta kumə ka,» ka'a. Ka hlanatá
tsi ta tsa tanɲa pla ghəŋ ta
plə lu ya, ka mbəɗapta nda
mahisani.

10 Magamaga Yesu Kristi ta
skwi ta kumə Lazglafta. Ka
vlanɲá tsi ta ghəŋani ɲa pla
ghəŋ turtuktuk səla. Mantsa
ya kəl mu ka nzakway nda
ghuɓa ta wa ira Lazglafta.

11 Inda gwal ta dra skwi
ɲa Lazglafta turtuk turtuk, ta
sladu ta sladu ta nzata həŋ ka
maga slna tanɲa inda fitik, ta
gɗata ta vla va tsa skwi turtuk
ɲa hərdiŋta dmaku ya, ama
lavinɲa ta hərdiŋta wa.

12 Ama Yesu Kristi ná, tur-
tuktuk vlata tsatsi ta ghəŋani

ɲa pla ghəŋ ɲa hərdiŋta
dekdek ta dmakwa mnduha.
Tahula tsa, ka nzatá tsi nda
ga zeghwa Lazglafta.

13 Ndanana, hada nzata tsi
ka kzla pghanata Lazglafta ta
ghumahani ka skwa ta dinlay
səlani.

14 Ma tsa vlatani ta ghəŋani
turtuktuk ya, ka nanaftá tsi
ka gwal tɗukwa ɲa dekdek ta
wa ira Lazglafta, ta gwal ta
ghuɓiŋta tsi ta dmakwa tanɲ.

15 Ta tsalamaptsala Sulkum
nda ghuɓa guli kazlay: Prək
tsa pla ghəŋ turtuktuk ya kə'a.
Ka'a karaku na:

16 «Wya tsa dzratawi dza'a
yu dzrafta nda həŋ ma
tsa fitik ya, ka Mgham
Lazglafta.

Dza'a famfa yu ta zlahuha da
da ɲudufa tanɲ,

dza'a thanamtha yu ta həŋ
ma ghunislaka tanɲ,»
ka'a.

17 Ka'a guli mantsa: «Had
yu dza'a havglakta dekdek ta
dmakuha tanɲ, nda krughu-
vha tanɲ wu,» ka'a.

18 Ka plinispla Lazglafta
ta dmakwa mnduha ná,
pahəgla a mnduha ta skwi ɲa
vlanɲá Lazglafta ɲa hərdiŋta
dmakuha wa.

*Gavanamava gava ta
Lazglafta*

19 Mantsa tama zwanama
da, nda pla vgha mu ta lami
da tsa vli nda ghuɓa katakata
ya nda ma usa Yesu.

20 Tanaptá Yesu ta zlala, ka
tamaptá lfida tvi ɲa lami nda
tida ɲa mutsa hafu. Tsa zlala

* 10:7 Aya 5-7: Zabura 40:7-9, manda ya ta mnə Grek ɲa ghalya.

kuhwanap lu ya ná, vərda ka vgha Yesu dza lu yeya.

²¹ Tsaya tama ná, mamu mu nda mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ta he-manata, ta nzanaghatá həga Lazglafta.

²² Ma tsa nzakwani mantša ya tama, gavanamava gava ta Lazglafta nda ŋuduf turtuk, nda fata ghəŋ dar, nda ghuḅata ŋuduf kul had dmaku mida, nda mbazatambaza nda imi tsələŋa.

²³ Sladafmaslada ta fatá ghəŋa mu ka gdata mu ta va mnay kazlay: Tsa mndu ta tamaftá imi ta sləməŋ ya ná, ŋərma mndu ya kə'a.

²⁴ Nghapma ngha ka sani nda sani, ŋa vlamatá mbrakwa dvuvustá vgha nda maga skwi dīna.

²⁵ Ma tsanap mu ta tska vgha mu manda ya ta snuta sanlaha ta tsanapta ya. Katək ná, vlvusma mbraku sani nda sani. Sganaghamasga, kabga nda sna mu kazlay: Ndusa fitika vragata Mgham Yesu kə'a.

²⁶ Tahula snaŋta mu ta vərda tvi, ka gdata mu ta gəgəltá dmaku ka palama katsi, grafmagra kazlay: Ta had sana skwi dza'a vlata lu ŋa pla ghəŋ ŋa hərdiŋtá dmaku wu kə'a.

²⁷ Ta ghəŋa kzlay ma zləŋ dza'a kzlə lu ta guma Lazglafta. Tsa guma ya ná, nda bla katakata, ka vu ghandand nzakwani dza'a dra ghumahani.

²⁸ Dər wati ma mndu ta kwalaghuta snatá zlahá Musa, ka mamu

masləmtəkha his ka hkən a tsi ta grafta katsi, ta dzadza lu ta tsa mndu ya, had tawa hidahida tida wa.

²⁹ Ka si mantša ya nzakwani nda zlahá Musa ya ní, kighkigh dza'a nzakwa tsi nda mndu ta zlrindiŋtá Zwaŋa Lazglafta, ka razanaftá Sulkum ya ta vlamatá zḁakatahudi ya tama? had hayhayani wu, ka'a nda us ya kəl Lazglafta ka dzraftawi nda tsi, ka ghuḅiŋta nda tsi ya.

³⁰ Nda sna amu ta tsa mndu ta mnay kazlay: Ii dza'a vranamtá mndu ta skwi ya maga tsi, ii dza'a planamta kə'a ya. Ka'a guli na: «Dza'a tsanaghatša Mgham Lazglafta ta guma ta mnduhani,» ka'a.

³¹ Skwa zləŋay gwada ta dədamta mndu da dzva Lazglafta ya ta vla hafu.

³² Havakwahava ta nza-kwa ghuni ghalya ma taŋtaŋa snaŋta ghuni ta gwada Lazglafta. Ma tsa fitik ya ná, susa kuni ta duni, ka su'uwafatá kuni ta indani.

³³ Ta kəma inda mnduha rarazata lu, ka ganaptá iri ta sanlaha mataba ghuni tazlay. Ma sana fitik guli, ta gway kuni ta vgha nda sanlaha ta ghuya mndərga tsa dāŋwa ya.

³⁴ Ksuksa ka hidahida ta kaghuni, na gwal ya hlaf lu ka pghamta ma gamak ta gwada ta Yesu. Hlugudughunusha lu ta huzla ghuni, ta rfu nda rfa kuni, ndanaŋ a kuni wu, kabga nda sna kuni mamu skwi da kaghuni ta malaghutá inda skwi kə'a.

Tsa skwi ya guli ná, ɲa kɛkedzeɲ nzakwani.

³⁵ Mantsa tama, ɲavawa ɲa ka dza'a kuni ta kəma ta kəma nda fata ghəɲa ghuni ta Lazglafta. Ka ɲavaɲa kuni, dza'a mutsay kuni ta nisəla ghuni dagala.

³⁶ Skwi ya ta raghunata ná, nzata ghuni nda su'ay, ka maga skwi ya ta zɔɔganatá Lazglafta, ɲa vlaghunatani ta skwi ya taghunaf tsi ta imi ta sləmənɲ.

³⁷ Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na:

«Ta bəts nzɔa guli ná,
dza'a saghasa tsa mndu dza'a
sagha ya, gərɔdata a wa.

³⁸ Mndu ya tɔukwa ta wa ira
ɔa ná,

dza'a nzakway nda hafu
nda ma zlgħay nda
ɲuɔufani.

Ama ka vraghuvra tsi nda
hul zɔɔgləgihata a tsa
mndu ya wa,» ka'a.

³⁹ Amu ná, nza a amu tekw
mataba gwal ta vru nda
hul ɲa zadɪɲtá ghəɲa taɲ ya
wa. Ama nda nza amu tekw
mataba gwal ta zlgħafta ta
dza'a mutsa mbaku ya.

11

Zlgħay nda ɲuɔuf

¹ Zlgħay nda ɲuɔuf ná,
graftá skwi ya faf lu ta
ghəɲ tida ya. Fatá vgha
kazlay: Mamu tsa skwi ya
kahwathwata kə'a ya, dər ta
ngħa a iri.

² Ta ghəɲa zlgħay nda
ɲuɔufa taɲ, kəl Lazglafta

ka ghubanagħatá mnduha
ghalya.

³ Nda ma zlgħay nda ɲuɔuf
snaɲta mu kazlay: Nda
gwadani magafta Lazglafta ta
inda skwiha kə'a. Inda skwi
ya ta ngħaɲta lu nda iri ná,
sabə ma skwi ya kul ngħaɲtá*
iri hənɲ.

⁴ Nda ma zlgħay nda
ɲuɔufani klafta Abel ta skwa
pla ghəɲ ta malagħutá dɪnaku
ka ɲa Kayinu, ka vlaɲtá
Lazglafta. Tsa zlgħay nda
ɲuɔufani ya kəl Lazglafta
ka klafta ka mndu tɔukwa,
kabga tsu'aftsu'a ta tsa skwi
vlaɲ tsi ya. Nda mta† Abel má
mndani, ama kabga zlgħay
nda ɲuɔufani ná, tata gwada
tsatsi.

⁵ Nda ma zlgħay nda ɲuɔuf
kəl Lazglafta ka klagħatá
Inuk ta luwa, ɔaɲ a ta mtaku
wa. Ngħa a lu guli wu, kabga
klaghakla Lazglafta da tsatsi.
Ka lu vindafta ma deftera
Lazglafta na: Zɔɔganazɔa
Inuk ta Lazglafta‡ ma kɔaku
tsi ka klagħata ta luwa.

⁶ Ka had zlgħay nda ɲuɔuf
wu ná, had fitik zɔɔgana
mndu ta Lazglafta wa. Mndu
ta gavadaghata da Lazglafta
ná, dɪna ka graftani kazlay:
Mamu Lazglafta, ta magay ta
skwi dɪna guli ɲa gwal ta zbay
kə'a.

⁷ Nda ma zlgħay nda ɲuɔuf
snata Nuhu ta gwada ya
mnana Lazglafta ta ghəɲa
skwi dza'a magaku ta kul
ngħaɲtá iri karaku. Ka
tsaftá tsi ta kwambalu dagala

* 11:3 Ngħa ta Zlrafta 1, Zabura 33:6, 9, 5:24.

† 11:4 Zlrafta 4:3-10.

‡ 11:5 Zlrafta

manda ya mnanaf Lazglafta. Ka lamə tsi dida nda gwal ga tanj tani, ka mbaftá həŋ. Ma tsa magatani mantša ya tsanaghata tsi ta guma ta ghəŋa hadik. Ka klaftá Lazglafta ka mndu tdukwaš kabga zlgħay nda ŋudufani.

⁸ Nda ma zlgħay nda ŋuduf snata Abraham ta hgu hgaf Lazglafta, ka sli'aftá tsi ka laghwí ta hadik ya dza'a vlanja Lazglafta ŋa ŋani. Ta sli'aftá tsi, sna a ta vli ta dza'a tsi wa.

⁹ Nda ma zlgħay nda ŋuduf, ka lagħa tsi nzata ka matbay ma tsa hadik dza'a lu vlanja, tanaf Lazglafta* ta imi ta sləməŋ ya. Ka nzaku tsi ta nzaku ma həga tumpul, mantša ya i Izak nda Yakubu guli ta nzakway ka gwal nda gwa həŋ ma tsa tatá imi ta sləməŋ ya.

¹⁰ Ka nzatá Abraham ka kzla tsa luwa dihana Lazglafta ta tughwani† ya. Lazglafta ka ghəŋani ta garafta, tsatsi mnda bafta guli.

¹¹ Nda ma zlgħay nda ŋuduf mutsafta Abraham‡ ta zwanj ma halatani katakata. Markwa tanj Sara guli tsutsa ka dzəghəŋ. Ka fatá tsi ta ghəŋani kazlay: Dza'a magay Lazglafta ta skwi manda ya mna tsi kə'a.

¹² Mantša ya, ma mndu turtuk ya nda hala, ta ghwanj a ka mtaku wu, yata lu

ta zivra mndu nda ndəgha manda tekwatsa ta luwa, nda ya manda wutak ma ghwaš.

¹³ Ma zlgħay nda ŋuduf rwuta həŋ demdem, ta kul mutsaftá həŋ ta magatá tsa skwi tanaf Lazglafta ta imi ta sləməŋ ta həŋ ya. Ama grafgra həŋ kazlay: Dza'a magaku tsa skwi ya kə'a, harharhar ghəŋa tanj ta ghəŋani. Ka graftá həŋ kahwathwata kazlay: Matbay ŋni ta wawutá wawaku* ta na ghəŋa hadik na kə'a.

¹⁴ Tsa gwal ta mnay mantša ya ná, maranmara həŋ banjuwa kazlay: Ta kzla vla tanj həŋ kə'a.

¹⁵ Ndanəgla a həŋ dekdek ta tsa vli sabə həŋ ya wa. Ka má ta ndanay həŋ katsi, má si vraghuvra həŋ.

¹⁶ Kahwathwata ná, vli ta malaghutá tsaya ŋa tanj ta pahanja, vli ya ta nzakway ta luwa. Tsaya kəl tsi ka zdəganatá Lazglafta, na hğay ta hgə həŋ ka Lazglafta tanj. Ka payanaftá tsi ta luwa tanj ta həŋ.

¹⁷ Nda ma zlgħay nda ŋuduf kumafta Abraham ta vlatá zwanjani Izak ŋa pla ghəŋ ma dzəghəŋta ya dzəghəŋ Lazglafta. Ka kumaftá tsi ta vlatá tsa kdakwakdakwa zwanjani turtuktuk ya, dər má si tanafta Lazglafta ta imi ta sləməŋ ta ghəŋa tsa zwanj ya.

¹⁸ Ka Lazglafta si mnanata na: «Nda ma Izak ya tagħaf

§ 11:7 Zlrafta 6:13-22. * 11:9 Aya 8-9: Ngha ta Zlrafta 12:1-5, 23:4, 35:12, 27.

† 11:10 Ngha ta 11:16, 12:22. ‡ 11:11 Ngha ta Zlrafta 18:11-14, 21:2. § 11:12

Ngha ta Zlrafta 22:17. * 11:13 Ngha ta Zlrafta 23:4, 1 Krunik 29:15, Zabura 39:13.

yu ta imi ta sləmen† ya dza'a yagapta zivra gha,» ka'a.

¹⁹ Ka fata Abraham ta ndanani kazlay: Lavinlava Lazglafta ta vraganaptá mndu ma mtaku nda hafu kə'a. Tsaya tama ná, ka nzaku Izak manda mndu vraganap lu ma mtaku kahwathwata.

²⁰ Nda ma zlghay nda ɲuduf tfanaghata Izak ta wi ta i Yakubu nda Isuwa, ta ghəŋa nzaku ya ká həŋ dza'a nzakway ta kəma.

²¹ Nda ma zlghay nda ɲuduf tfanaghata Yakubu ta wi ta zwana Yusufu ma ndusakwani ka mtaku. Ta tfə tsi ta tsa wi ya ŋa tan, ka dzuɓunťá tsi ta vgha ta wa dafani ka tsəlɓu ta kəma Lazglafta‡.

²² Nda ma zlghay nda ɲuduf mnanata Yusufu ta zwana la Isra'ila ma ndusakwani ka mtaku kazlay: Dza'a sli'apsli'a həŋ ma hadika Masar kə'a. Ka mnanatá tsi ta həŋ guli ta skwi ka həŋ dza'a magay nda ghudzifani§.

²³ Nda ma zlghay nda ɲuduf difanata dadahani ta Musa ka tili hkən manda yata. Dinadina tsa zwan ya ta wa ira tan. Zlənaf a həŋ ta ɓlanapta tan ta zlahamghama Masar wa.

²⁴ Nda ma zlghay nda ɲuduf kwalaghuta «Musa ma glatani ta hgay ka zwanja makwa Fir'awna.*

²⁵ Ta dran ghuyay da ta danwa kawadaga nda mnduha Lazglafta, ka rfay da ta rfu ma gay da ta dmaku ŋa fitik kwitikw.

²⁶ Mal ghuydipta mnduha ta danwa manda ya dza'a ghuyanapta lu ta Kristi ya, ka inda skwa gadghəl ta hadika Masar,» ka'a, kabga nda fa ɲudufani ta skwi ya dza'a vlanťa Lazglafta ta kəma.

²⁷ Nda ma zlghay nda ɲuduf sli'afta Musa ka zlanatá hadika Masar, kul zlənjanťa gatá sida mgham. Ka dihavatá tsi manda skwi nda ngha ta Lazglafta ya kul lavinťá lu ta nghanťa nda iri ya.

²⁸ Nda ma zlghay nda ɲuduf tahananatá tsi ta skala Pak. Tahafwa taha ta us ta watgha, ka'a nda la Isra'ila, kada kwala duhwala Lazglafta ya dza'a ghunakta lu da rwa zumala la Masar da rwinťa ŋa ghuni guli, ka'a.

²⁹ Nda ma zlghay nda ɲuduf tsughwadapta zwana la Isra'ila ta drəfa dva manda skwi ta ghwalata vli. Ama ka tsughwadapta aŋni manda ŋa tan ya ka la Masar ná, ka nu'amťá† həŋ mida.

³⁰ Nda ma zlghay nda ɲuduf zlinťa la Isra'ila ta muhula luwa Yeriku manda magata tan ta fitik ndəfəŋ ta wawanafta.

³¹ Nda ma zlghay nda ɲuduf tsu'afta‡ Rahab, sana

† 11:18 Ngha ta Zlrafta 22:1-14, Aya 18: Ngha ta Zlrafta 21:12. ‡ 11:21 Aya 20:

Ngha ta Zlrafta 27:27-29, 39-40, aya 21: Ngha ta Zlrafta 48:1-20, 47:31. § 11:22

Ngha ta Zlrafta 50:24-25, Sabi 13:19. * 11:24 Aya 23: Ngha ta Sabi 2:2, 1:22. Aya

24: Ngha ta Sabi 2:10-12. † 11:29 Aya 27: Ngha ta Sabi 2:15, aya 28: Ngha ta Sabi

12:21-30. Aya 29: Ngha ta Sabi 14:21-31. ‡ 11:31 Aya 30: Ngha ta Yusuwa 6:12-21,

aya 31: Ngha ta Yusuwa 6:22-25, 2:1-21.

marakw ta hla iri ta mnduha la Isra'ila ta labə da vitsa luwa tan. Ma lagha la Isra'ila da rwanatá gwal pgha ghəŋ nda Lazglafta, ka zlanatá həŋ ta tsatsi nda hafu.

³² Nu dza'a mnəgəлта yu ka malaghutá tsa tama? Nda hta fitik ka mnəgəлта da ta gwada ta ghəŋa i: Zideyən, nda Barak, nda Samsən, nda Yafte, nda Dawuda, nda Samuyel, nda la anabihaš.

³³ Hahəŋ ná, nda ma zlgəhay nda ŋuduf zazakta həŋ ta hadikha nda vulu. Ka magatá həŋ ta skwi tdukwa, ka mutsaftá həŋ ta skwi ya tanaf Lazglafta ta imi ta sləməŋ ta həŋ. Ka hahanaftá həŋ ta wi ta rverihə.

³⁴ Ka niŋtá həŋ ta zlgəhakwa vu ləmtək. Ma sli'a mnduha pslata həŋ nda kafay, ka ndaptá həŋ mida. Had mbraku ma həŋ wu, ama ka nuta həŋ ka gwal nda mbra. Ma fitika vulu, ka nuta həŋ ka bigwala, ka ŋawaftá həŋ ta sludza hadikha kavghakavgha.

³⁵ Ka nghəgləŋtá mi'aha ta mnduha tan si ta rwuta ta vragapta* nda hafu.

Ama sanlaha ya ná, kwihin nda kwikwiha lu ta həŋ ka tatadaptá həŋ, ka kwalaghutá həŋ ta zlanatá həŋ ŋa mutsa sli'agapta ma mtaku nda hafu ya ta malaghuta.

³⁶ Ŋa sanlaha ya guli ná, gagə nda gaga lu ta həŋ, ka

sləvaptá həŋ. Tsatsaf nda tsatsa lu nda zida ta sanlaha ka pghamta ma gamak.

³⁷ Nda pala zlazlərtsata lu ta sanlaha ka pslatá həŋ, datsanap nda datsa lu ta sanlaha, tsasla nda kafay lu ta sanlaha, ka pslatá həŋ. Hwayapta ka ra vli ŋa sanlaha, ka nutá həŋ ka pđu ka kla huta ta tuwak nda ŋa gu ta vgha. Ka ghuyanaptá lu ta danwa, ka ganaptá lu ta iri† ta həŋ.

³⁸ Hwahwayaku ka ra vli kurandazl ma mtak, nda ya ma ghurum ma hadik ŋa sanlaha. Ra a ghəŋa hadik ka ŋa tsa mnduha ya wa.

³⁹ Inda tan zdəganazda həŋ ta Lazglafta, kabga zlgəhay nda ŋudufa tan. Tsaw ta mutsaf a həŋ ta tsa skwi ya tanaf Lazglafta ta imi ta sləməŋ ta həŋ ya wa.

⁴⁰ Payafpaya Lazglafta ta skwi ta malaptá dínuta ŋa mu. Ma ndanani ná, va a ta dzanaghatá ghəŋa slnani nda hahəŋ nda ghəŋa tan kul had amu hada wa.

12

Mbra vgha ma ghuya danwa

¹ Tsaya tama, mantsa ya ndəghata tsa masləmstsəkha ta wamafta ya. Pghinmapgha ta inda skwi ta ndəgamata ta gərda amu, nda dmakuha ta kasa amu, ka hwaya mu dina

§ 11:32 Ngha ta Guma 6-7, 4-5, 11-12, 1 Samuyel 16:1-1 Mghamha 2:11, 1 Samuyel 1:1-25:1. * 11:35 Aya 33: Ngha ta Daniyel 6, aya 34: Ngha ta Daniyel 3:1-30, aya 35: Ngha ta 1 Mghamha 17:17-24, 2 Mghamha 4:18-37. † 11:37 Aya 36: Ngha ta 1 Mghamha 22:26-27, 2 Krunik 18:25-26, Irmiya 20:2 37:15, 38:6, aya 37: Ngha ta 2 Krunik 24:21.

ta vərđaka hwaya ya mnama Lazglafta ɲa hwayay.

² Ka fafta mu ta iri ta Yesu ya ta tahamatá zlgħay nda ɲuđuf, tsatsi guli dza'a ɓhadamaghata da vla dzatá ghəɲani. Tsatsi ta tsu'aftá mtutani ta udza zləɲay. Ksa a ka hula nda mndərga tsa mtaku ya wu, kabga nda fa ghəɲani ta rfu ya payana Lazglafta. Ndana tama, nda ga zeghwa Lazglafta* ta nzakwa tsi.

³ Ndanawandana ta ghəɲa ya ka Yesu su'aftá mndərga husaɲta ya husaɲ tsi ta ghwadaka mnduha, kada kwala kuni ta rwa malandugu.

⁴ Ma vulu ya ta vulu kuni nda dmaku ná, ta vula a kuni karaku ta ya dza'a kladaghu-naghata ta wa hđak wa.

⁵ Zanaɲza kuni ta gwada Lazglafta ta vla mbraku ɲa zwanani ra?

«Zwanɲa da! Ka ta zlahay Mgham Lazglafta ta kagha katsi, fafa ta ghəɲ,

ma kla ka ta ghəɲ tida ka dvaghaghadva tsi.

⁶ Mndu ta zlahu tsi ta đvu Mgham Lazglafta.

Mndu ya klaf tsi ka zwanani† ta dzə tsi guli.»

⁷ Su'uwasu'a ta ghuya đaɲwaha ya ta kəl Lazglafta ka zlahu kaghuni nda tsi. Tsa ghuya đaɲwa ya ta maraɲta kazlay: Klaf ka zwanani Lazglafta ta kaghuni kə'a.

Mamu zwanɲ kul hađ dani ta zlahay ra?

⁸ Ka si zlahu a tsi ta kaghuni ka zwanani ya wu katsi ná, vərđa zwanani a kuni wu, masagwa kuni nda tsa.

⁹ Skwi guli ná, mamu mu nda dadaha mu ma na ghəɲa hađik na ta zlahu amu, ta snay mu ta gwada da həɲ. Dani ma Sulkumha yeya tama dza'a kwal mu sna gwada da tsi ɲa mutsa hafu rki na?

¹⁰ Ta zlahay dadaha mu ta amu ɲa fitik kwitikw, manda ya ta gradapta həɲ kazlay: Ma dza'a đina maɲtsa kə'a. Ama Lazglafta ná, ɲa kata amu ta zlahu tsi ta amu, ɲa mutsay mu ta mayaka mu ma tsa nzakwani nda ghuɓa ya.

¹¹ Ma tsa fitik ta zlahu lu ta amu ya ná, nda nza ka skwi kul zđəgamata, rfa a mu ta rfu ta ghəɲani wa. Ama tahula tsa, ɲa yiganaptani ta zđaku, nda nzaku tđukwa ta tsa gwal zlahaf lu ya.

Dvu nda zlahu

¹² Ka si maɲtsa tsi, đayapwadaya ta dzvuha ghuni ta hərfuta ya. Sifanaɲwa sifa ta karama ghuni ta laɓuta ya guli.

¹³ Mbađawambada ta mbađa ta tvi ya nda slada‡, kada kwala səla ya nda wərđa ta kđiɲta, katək ná, ka mbafta tsi.

¹⁴ Zbawazba ta nzata nda zđaku nda inda mndu. Ka nzata kuni nda ghuɓa ta wa ira Lazglafta. Ka hađ tsi maɲtsa wu ná, hađ ya đər

* 12:2 Ngha ta Zabura 110:1. † 12:6 Ngha ta Mahdihi 3:11-12. ‡ 12:13 Aya 12-13: Ngha ta Isaya 35:3 nda Mahdihi 4:26.

turtuk ma kaghuni dza'a ng-hañtá kuma Lazglafta wa.

¹⁵ Dasuwa ka kuni yaha mndu dər turtuk da mbəđanata hul ta zdakatahuda Lazglafta. Yaha ya dər ka turtuk da nzakway manda slrəŋ dahdaha da dƳamta ka ɓadza ndəghata mnduha[§].

¹⁶ Dasuwa ka kuni, yaha gwal ta hliri nzakway mataba ghuni. Yaha mndu dər turtuk mataba ghuni da vziŋtá skwi ta nzakway ka ŋa Lazglafta, manda Isuwa ta skwaptá ma malmalani nda skwa zay kweŋkweŋ ya.

¹⁷ Tahula tsa, manda ya snaŋ kuni, ka lagha tsi da zlgha tfawani da dani, ka kwalaghutá dani. Traptra ta ksanaktá ghəŋa dani, kulam nda psayni ta tsa tfawi ya nda ima taw* ta iri.

¹⁸ Gavadagha ta vata ghwá Sinay laviŋ lu ta ksaŋta nda dzvu ya a kuni wa. Dər tavata vu ta zlghaku gigiga, dər tavata grusl tđik, dər tavata mghama falak,

¹⁹ dər tavata ghudzaga duli, dər tavata kuzlahatá lwi ya kəl gwal ta snay ka mnay kazlay: Ma gwadgəlgana† ka kə'a ya a kuni wa.

²⁰ Ndəbāndəba hən ta dzvu, kabga laviŋ a hən ta ŋaftá tsa skwi mnana lu ta hən ka-zlay: Inda mndu dza'a ksaŋtá tsa ghwá ya, dər má nimtak tsi, dza'a zlərtsazlərtsa lu nda

pala kə'a ya.

²¹ Ka ganaftá tsa skwi nghan hən ya ta zlən ta hən, ka mnə Musa kazlay: Ta ghudzaku vgha da da zlən‡ katakata kə'a.

²² Ama kaghuni, gavadagha ta vata ghwá Siyuna, nda ya tavata luwa Lazglafta ya ta vla hafu tsaya ta nzakway ka Ursalima ta luwa, nda tskata vgha duhwalha Lazglafta ka rfu kul laviŋtá lu ta mbəđaftá hən ya kuni.

²³ Gavadagha tavata guy-atá vgha mnduha Lazglafta ta nzakway ka zumaliha vindam lu ta hga taŋ ma defteri ta luwa kuni. Gavadagha tavata mnda tsa guma ta ghəŋa inda mnduha demdem ta nzakway ka Lazglafta kuni, nda ya tavata sulkuma mnduha tđukwa, gwal ta kđanakta ya kuni.

²⁴ Gavadagha tavata Yesu ta nzamta mataba mnduha nda Lazglafta ŋa dzraftawi ka lfid ya kuni. Gavadagha tavata usa Yesu ya kəl tsi ka wutsikatá mnduha nda tsi ya kuni. Malaghumala gwada ta gwadə tsa us ya, ka ŋa Abel[§] ta mnata.

²⁵ Dasuwa ka kuni! Yaha kuni da kwalaghutá snaŋtá lwa Lazglafta ya ta gwada nda kaghuni! Ghalya, tsa gwal ta kwalaghutá snatá gwada tsa mndu ta mnay ŋa taŋ ta ghəŋa hadik* ya ná, ndap a hən ma guma wa.

§ 12:15 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 29:17. 25:29-34, 27:30-40. † 12:19 Aya 18-19: Ngha ta Sabi 19:16-22.

* 12:17 Aya 16-17: Ngha ta Zlrafta 19:16-22. ‡ 12:21 Aya 20:

Ngha ta Sabi 19:12-13, aya 21: Gray nda Vrafta ta Zlahu 9:19.

§ 12:24 Ngha ta Zlrafta 4:10. * 12:25 Gray nda Sabi 20:22.

Amu yeya dza'a ndapta ka mbədanambəda mu ta hul ta Lazglafta ta gwada nda amu daga ta luwa rki tama?

²⁶ Ma tsa fitik ya, ka ghudzanaftá lwa Lazglafta ta hadik. Ndanana, ka tamaftá tsi ta imi ta sləməŋ kazlay: Ta turtuktuk ta dza'a ghudzanafta yu guli ŋa kwanahani. Hadik nda ghəŋani a dza'a yu ghudzanafta wu, nda luwa† tani kə'a.

²⁷ Tsa gwada ya mnə tsi kazlay: Ta turtuktuk kə'a ya ná, ta maray ŋa mu kazlay: Inda skwi ya zlaganap lu nda tsa ná, dza'a ghudzanafghudza lu ŋa hlutani, kada gdavata tsa kul had ta ghudzavata ya.

²⁸ Ya mantsa tsi ya, rfamarfa ta Lazglafta ta vlamatá ga mgham ya kul had ta ghudzavata. Maranmamara ta tsa rfay mu ya nda ma maganata slna ya ta zdəganata nda haniŋtá ghəŋ, nda ya nda zləŋay.

²⁹ Lazglafta mu ná, vu ta zadfanatá‡ skwi ya.

13

Vərda gwal nda guya ghəŋa tanj

¹ Gdávawagda nda đvuvustá sani nda sani manda la zwanama.

² Yaha kuni zanaptá tsu'afta dina ta matbay. Ma tsa magay mantsa ya kəl sanlaha ka tsu'aftá duhwalha Lazglafta kul snanťá* həŋ.

³ Havapwahava ka gwal ma gamak, manda skwi kawadaga kuni nda həŋ. Havapwa hava ka gwal ta gə lu ta iri ŋa tanj, kabga mnda səla kaghuni guli manda va hahəŋ.

⁴ Inda kaghuni demdem, vlanwavlá ta sgit ta kluvtá vgha, yaha marakw dər zə'al da hliri, kabga dza'a tsay Lazglafta ta guma ta ghəŋa gwal ta maga sli'injli'in, nda gwal ta hliri tani.

⁵ Yaha tseđi da tdaghatá kaghuni. Rfawarfa ta rfu ta ghəŋa kuraghuta ya da kaghuni, kabga ka Lazglafta na: «Had yu dza'a zlaghata wu, had yu dza'a walanťá† vzighista wu,» ka'a.

⁶ Tsaya ta kəl dər wati ma amu ka mnay nda fata ghəŋ kazlay:

ta katay Mgham Lazglafta ta i'i, had sana skwi ta zləŋə yu wu,
nu dza'a magihata mndu‡ na kə'a ya.

⁷ Havakwa maliha ghuni, gwal ta mnaghunatá gwada Lazglafta. Havakwahava ká həŋ nzakwagapta, nda ya ká həŋ mtaku§. Ka kla kuni ta sada zlgħay nda ŋuđufa tanj.

⁸ Va tsa Yesu Kristi ya ta nzakway dahawu, tsa tsatsi ya ta nzakway gita, tsatsi dza'a nzakway ŋa kđekedzen guli.

⁹ Dasuwa ka kuni, yaha sana ghwadaka tagha skwiha

† 12:26 Ngha ta Hagay 2:6. ‡ 12:29 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 4:24. * 13:2 Ngha ta Zrafta 18:1-8, 19:1-3. † 13:5 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 31:6, 8, Yusuwa 1:5. ‡ 13:6

Ngha ta Zabura 118:6. § 13:7 Gray nda 10:32-33.

kavghakavgha da sagha da ghəŋa ghuni. Zđakatahuda Lazglafta na skwi ta mbranaftá ŋudufa mndu. Tagha skwi kavghakavgha ta ghəŋa za skwa zay a wa. Gwal ta ksa tva mndərga tsa tagha skwi ya ná, had ta kata* həŋ wa.

10 Tsa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta mataba la Yahuda ya ná, had wa taŋ ka za skwi ta ŋa mu ma gwir† wa.

11 Tsa mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta mataba la Yahuda ya ná, usa rini ŋani ta kladamta da tsa vli nda ghuḅa katakata ya, ŋa pla dmaku. Ama slu'a tsa rini ya, ta driŋta tahula luwa‡ lu.

12 Tsaya kəl Yesu ka mtuta guli tahula luwa§, ŋa ghuḅiŋtá dmakwa mnduha nda ma ŋani ma us.

13 Sli'afmasli'a amu tama ka dza'a mu da guyay tahula luwa, ka su'a amu guli ta mndərga tsa giri ganap lu ya,

14 kabga ta na ghəŋa hadik na a luwa amu ŋa kđekedzen wa. Ama luwa dza'a nzakway* ŋa kđekedzen ŋa amu ta pahay.

15 Gđamagda ta zləzlva Lazglafta ka nzakwa tsi manda skwa pla ghəŋ nda ma Yesu Kristi. Zləzlva ma hgani nda gwada ma wa mu.

16 Yaha kuni zlanatá maga zđaku, nda katanťá mndu, kabga mndərga tsa skwiha ta vlata həŋ ya ta zđəganatá

Lazglafta.

17 Snawasna ta gwada da maliha ghuni, ka sna kuni ta skwi ta mnaghunata həŋ. Hahəŋ ta nghapta ka hafa ghuni, kabga dza'a zlghay həŋ ta wani da Lazglafta. Snawasna ta gwada da həŋ, ya dza'a kəl həŋ ka maga slna taŋ nda rfu, nda ŋada ghəŋ a wa. Ka nda ŋada ghəŋ tsi ná, kataghunaftá a tsa wa.

18 Magawa du'a ta ghəŋa aŋni. Grafgra ŋni kazlay: Had sana ḅədzaku ya maga ŋni wu kə'a ma ndana ŋni. Ta kumay ŋni ta gđata ŋni ta maga skwi dīnadīna inda fitik.

19 Kdəkwəkdək, ta ndəḅa dzvu yu da kaghuni, magawa du'a ta ghəŋa da, ka mutsidifta Lazglafta ta vradapta da misimmisim da kaghuni.

Maga du'a

20 Lazglafta ya ta vla zđaku ta vraganaptá Mgham mu Yesu mataba gwal nda rwa, ka nzakw tsi ka mndu dagala ta ngha tuwakha. Nda ma usani vla tsi ŋa pla ghəŋ, mutsafta lu ta dzraftawi ŋa kđekedzen.

21 Ka vlaghunavla Lazglafta ta mbrakwa maga inda skwi dīna, ŋa magay ghuni ta skwi ya ta kumə tsi. Ka maga tsi ma amu ta skwi ya ta zđəganata nda ma Yesu Kristi ta nzakway ŋani glaku ŋa kđekedzen ya. Amin!

Kđiŋta nda ga zgu

* 13:9 Ngha ta Ruma 14:2-23, 1 La Kwareŋt 8:8, La Kwalus 2:16-22, 1 Timute 4:3.

† 13:10 Gray nda 9:11-14, 13:11-12. ‡ 13:11 Zlahu 16:27. § 13:12 Ngha ta

Yuhwana 19:17, 20. * 13:14 Gray nda 11:10, 16.

²² Zwanama ḏa, vindaghunaf vinda yu ta na delewer na ṅa vlaghunatá mbraku. Ki'a nda ki'a yeya vindaghunafta yu. Kdækwakdæk ka ṅanata kuni ta tsəna gwadaha na ma ṅudufa ghuni.

²³ Ta snaghunamsna yu kazlay: Zligiṅzla lu ta zwanama mu Timute† ma gamak kə'a. Ka ḡhagagha ḡha tsi misimmisim, dza'a labla yu da kaghuni kawadaga nda tsi.

²⁴ Ka ganaghata kuni ta zgu ta maliha ghuni demdem, nda inda mnduha Lazglafta tani. Ta ga zgu zwanama ma luwa Italiya ṅa ghuni.

²⁵ Ka nza zḏakatahuḏa Lazglafta kawadaga nda kaghuni demdem.

† 13:23 Ngha ta Slna gwal ghunay 16:1.

Tsgha ta Iwa Yakubu

Gazgu

¹ I'i Yakubu ta nzakway ka kwalva i Lazglafta nda Mgham Yesu Kristi, ta ga zgu yu ŋa ghuni mndəra mnduha Ghwanpəðə his ta wutsa ta vgha ta ghəŋa hadik*.

Mbra vgha ma ghuya danwa

² Zwanama da, ka slaghu-naghasla dər mndərga wati ma ghuya danwa tsi katsi, ng-hawa nghan manda skwa rfu.

³ Dina ka sənəta ghuni kazlay: Skwi ta dzəghantá zlg hay nda ŋudufa ghuni ná, ta klaghunak kla ta ksa ŋuduf kə'a.

⁴ Ama dina ka maravata tsa ksa ŋudufa ghuni ya kahwathwata, kada nzakwa kuni ka gwal kul had sana skwi ta ghəŋa ghuni, ka gwal nda dede'a, ka gwal kul had sana skwi ta htapta ma hən dekdek.

⁵ Ka mamu sana mndu mataba ghuni pəfugudunus difil katsi, ka dawa tsi da Lazglafta, dza'a vlanvla†. Ta muvla Lazglafta nda inda mndu, ta vlay nda zɔaku.

⁶ Ama ka dawa tsi nda zlg hay nda ŋuduf, yaha tsi dganťá ghəŋ dər ka ki'a ta ghəŋani. Ka ta dga ghəŋ mndu ná, nda nza ka guram nda gamtsa'uwakwa drəf ta

vyə falak dər ndiga ndiga ya nzakwani.

⁷ Yaha mndərga tsa mndu ya da ndanay kazlay: Dza'a mutsay yu ta sana skwi da Mgham Lazglafta kə'a,

⁸ kabga mndərga tsa mndu ya ná, his ŋudufani, slada a ghəŋani ma vlaka turtuk ma inda skwi ta magə tsi wa.

Pdu nda Gadghəl

⁹ Ka rfa zwanama ya ta nza-kway ka pdu ta rfu, kabga nda nza ka mndu nda kapa da Lazglafta.

¹⁰ Ka rfa mndu ka gadghəl guli ta rfu, nda vraganata Lazglafta, kabga dza'a lula manda gəgdakwa vzlizla.

¹¹ Safa fitik ghəɔandan dzafta ta kuzun ná, ŋa ghwalutani, ŋa rkuta vzlizlahani, ŋa luta‡ dinakwa rkatarkani. Manda tsaya dza'a luta mnda gadghəl ma slnahani ta magə tsi.

Tinwa a Lazglafta ta mndu da ghwadaka skwi wa

¹² Rfu da mndu ta ksa ŋuduf ka su'a skwi ta dzghantə, kabga tahula dzghantə, dza'a mutsay ta zewzewa hafu ya tanaf Mgham Lazglafta ta imi ta sləmən ta inda gwal ta dvuta.

¹³ Ka dzghandzgha skwi ta mndu, yaha da mnay kazlay: Lazglafta ta dzəgha i'i kə'a. Had ghwadaka skwi ta dzəgha Lazglafta wa, dzəgha a tsatsi guli ta mndu wa.

¹⁴ Ka dzghandzgha skwi ta dər wati ma mndu ná,

* 1:1 Nghan ta Mata 13:55, Markus 6:3, Slna gwal ghunay 15:13, Galat 1:19. † 1:5 Nghan ta Mahdihi 2:3-6. ‡ 1:11 Aya 10-11: Nghan ta Isaya 40:6-7.

ghudzaku ma vghani ta barafta, ka tđamta tsi.

¹⁵ Ka zlananjla lu ta ghəŋ ta tsa ghudzaku ya katsi, ŋa zlgħaftani ta huđi, ŋa yatani ta dmaku. Tahula ndəhafa dmaku, ŋa klaktani ta mtaku guli.

¹⁶ Zwanama da, gwal ta đvu yu, ma nanə kuni ta ghəŋa ghuni.

¹⁷ Inda skwi ya ta đinuta, nda inda mbəhu ya kul had sana skwi ta ghəŋani ná, ta luwa ta saha tsi, da Lazglafta ta nzakway ka Dani ma tsuwadakha. Had tsatsi ta mbədavafta wa, had sana skwi ta zawataku ka grum da tsatsi wa.

¹⁸ Tsatsi ka ghəŋani ta đvutá vlamata hafu nda ma gwadani ta nzakway ka kahwathwata, kada nzakwa mu ka tanjanani mataba skwiha ya zlaganap tsi.

Ksa slna nda gwada Lazglafta snanər lu

¹⁹ Zwanama da gwal ya đvu yu, wya skwi ŋa snanəta ghuni: Dina nzakwa inda mndu ka mndu ta gi slru gwada da sləmənani. Ka mndu kul had gwada ta nzunəta ta wi a wu, ka mndu ta gi basa ŋuduf\$ a wu,

²⁰ kabga had mndu ta basa ŋuduf ta maga skwi ya đina ta zdəganatá Lazglafta wa.

²¹ Tsaya tama, pghinwapgha ta inda skwiha ya ta ŋrinəta mndu, nda inda ghwadaka skwiha. Tsu'awatsu'a nda hanata ghəŋ ta gwada ya ŋəbam Lazglafta ma kaghuni

ta lavinəta mbanafəta hafa ghuni.

²² Nzawanza ka gwal ta ksa slna nda tsa gwada ya. Yaha kuni da nzakway ka gwal ta snamtá snaysnay, da nanətá kuni ta ghəŋa ghuni.

²³ Ka lagha mndu ka snanəta gwada kul ksa slna nda tsi ná, ka guram tsa mndu ya nda mndu ya ta ngha tsata vghani ma dalagar.

²⁴ Tahula nghanətani ta tsatá vghani ka laghu tsi, ŋa gi zanaptani ta tsa nzakwa tsatani ya.

²⁵ Ama mndu ya ta faftá irani ta zlahuha Lazglafta, zlahuha ya ta vlamata fala'uwatá vgha, ka ndi'afəta vgha tđukwa tida, kul had ta zanaptá gwada tahula snanətani, ta ksay ta slna nda tsi ná, dza'a nzakway tsa mndu ya nda rfu ma inda skwihani ta magə tsi.

²⁶ Ka mnda dina yu ka mndu ta gray, tsaw sna a ta ksanaghutá ghanikani wu katsi, nana ghəŋani ta nanə tsi, bətbət tsa dinani ya.

²⁷ Wya vərda dina ya ta nghə Lazglafta ka dina nda ghuəba kul had rutsak tida: Nghapta ka zwana tawakri nda wadguha ma đanwaha* tan, nda nghanə mndu ta ghəŋani ma ghwadaka skwiha ta ghəŋa hadik da ŋrinəta tsi ta ghəŋani.

2

Gala mndu nda gala ná,

blinjá zlahu ya

¹ Zwanama dá, yaha kuni da gala mndu nda gala* ma nzakwa ghuni ma zlg hay nda ñuduf, ma glakwa Mgham Yesu Kristi.

² Grafta: Mbadaka mndu ka gadghæl ka lami da taba guyata ghæja ghuni, nda fata halagara dasu, nda sudatá lgut nda bla ta vgha. Ta lamæ sana mndu guli ka pðu nda sudatá gærzanani ta vgha guli.

³ Ka lagha ghuni ka laghwi da nghapta ka tsa mndu nda sudatá lgut nda bla ya, ka kuni nda tsi mantsa: «Nzanza kagha ma ya vli ðina ya,» ka kuni. Ka kuni nda tsa pðu ya guli mantsa: «Slada slada kagha nda slada hada,» ka «nzanza hada ta hadik» a ka kuni nda tsi.

⁴ Ka si mantsa tsi, daganap a kuni ta vgha ma vgha ghuni nda tsa ra? Nza a kuni ka gwal tsa guma nda ghwadaka ndanu nda tsa guli ra?

⁵ Zwanama dá gwal ðvu yu, fawafa ta slæmæj. Lazglafta a ta zabaptá gwal ka pðu ta wa ira gwal ma ghæja hadik, ña nzaku ka Gadghæl ma zlg hay nda ñuduf, ña mutsay tan ta ga mgham ya tanaf tsi ta imi ta slæmæj, ta gwal ta ðvuta ra?

⁶ Ama kaghuni, ka hærtætátá kuni ta gwal ka pðu. Tsaw sna a kaghuni kazlay: Tsa gwal ka gadghæl ya ta giri ña ghuni, ta tsæha kaghuni da vla guma kæ'a katæk ra?

⁷ Hahæj a tsa gwal ta mbærsu'a tsa ñærma hgu

mutsaf kuni ya guli ra?

⁸ Ka snasna kuni ta zlahu Lazglafta, manda ya nda vinda kazlay: Ðvudva ta mnda sæla manda va ghæja gha† kæ'a ya ná, magamaga kuni ta skwi ðina.

⁹ Ama ka ta gala mndu kuni katsi ná, dmaku tsa ta gæ kuni, ksafksa zlahu ta kaghuni, kabga sna a kuni ta ñani wa.

¹⁰ Ðær wati ma mndu ta snatá inda zlahu, ka ðlanaptá tsi ta ya turtuk ná, ðlanapðla ta indani demdem nda tsa.

¹¹ Va tsa mndu ta mnay kazlay: Yaha ka da hliri kæ'a ya ná, va tsatsi guli ta mnay kazlay: Yaha ka da dzatá mndu‡ kæ'a. Ala, tsa lagha gha ka kwal kul hlatiri, ka laghwa ka dzatá mndu katsi ná, nda nza ka ka mnda ðlanaptá zlahu.

¹² Tsaya kæl yu ka mnay ña ghuni kazlay: Gwadawagwada ta gwada, ka ndana kuni ta ndanu, manda værða mnduha dza'a tsanaghata lu ta guma ta hæj nda ma zlahu ya ta vlamatá fala'uwata vgha kæ'a ya.

¹³ Baðu fitika tsa guma ná, had Lazglafta dza'a tawa hidahida ta mndu ya kul had ta tawa hidahida ta sanlaha wa. Ama tawa hidahida ta ga mgham ta ghæja guma.

Zlg hay nda ñuduf kul had slnani ná, nda mta

¹⁴ Zwanama dá, nu katanaf mnay mndu kazlay: Mamu yu nda zlg hay nda ñuduf kæ'a, ka had tsi ta maga slnani na?

* 2:1 Ngha ta Ayuba 34:19. † 2:8 Ngha ta Zlahu 19:18. ‡ 2:11 Ngha ta Sabi 20:14, nda Vrafta ta Zlahu 5:18, Sabi 20:13, nda Vrafta ta Zlahu 5:17.

Dza'a mbanafmba tsa zlg hay
nda nɔdɔfani ya nda tsa ra?

¹⁵ Ka waya ka skwi, mamu
sana zwanjama, ka sana
mukuma a tsi, ka fardi'u, had
sana skwi na zanja tan inda
fitik guli wu katsi.

¹⁶ Ka sani mataba ghuni
nda hən mantse: «Lawala nda
vghata zdaku, ka vlaghu-
navla Lazglafta ta skwi na
bukwa ghuni, nda skwi na
zay ghuni,» ka'a, mataba tsa,
ta vlan a kaghuni ta skwi na
katanja hən ya kay wu, nu
kataf tsaya na?

¹⁷ Manda va tsaya nzakwa
zlg hay nda nɔdɔf guli. Ka had
slnani ta maravata wu katsi,
nda mta ma vghani.

*Had zlg hay nda nɔdɔf, ka
had slnani wa*

¹⁸ Ama ka waya ka skwi
dza'a mnay sana mndu ka-
zlay: Zlg hay nda nɔdɔf na
kagha ta nanata, maga slna
na i'i kə'a. Ala, «mariha mara
kagha ta zlg hay nda nɔdɔf kul
had slnani, ta maraghatá i'i
ta zlg hay nda nɔdɔf nda ma
slnaha da.»

¹⁹ Zlg hafzlg ha kagha ka-
zlay: Turtuktuk Lazglafta
kə'a, mantse nzakwani, ta na
gha tsa. Ama dina ka sanja
kagha guli kazlay: Zlg haf-
zlg ha ghwadaka sulkumha
guli manda va tsaya kə'a, ta
ghudzaku hən da zlg hən.

²⁰ Rghargha vgha na. Ta
kumay ka kulam gita ta
mnaghanja kazlay: Zlg hay

nda nɔdɔf kul had slnani ná,
had hayhayani wu kə'a ra?

²¹ Ma fitika vlata dzidza mu
Abraham ta zwanjani Izak ta
gwir* ná, ka mndu tdukwa a
hga lu nda ma tsa slnani ya
ra?

²² Hada ná, nda ngha ka ká
zlg hay nda nɔdɔfani ta dza'a
kawadaga nda slnani. Slna ta
hdanaghatá ghəna zlg hay nda
nɔdɔf.

²³ Mantse ya dzatá ghəna
skwi ya vindam lu ma
defteri kazlay: Zlg hafzlg ha
Abraham ta Lazglafta, kəl
Lazglafta ka klafta ka mndu
tdukwa†. Tsaya kəl lu ka hga
Abraham ka gra‡ Lazglafta
kə'a.

²⁴ Nda ngha kuni tama ká
mndu nzakway ka mndu
tdukwa ta wa ira Lazglafta
nda ma slnaha, nda ma
zlg hay nda nɔdɔf kwenkwen
yeya a wa.

²⁵ Manda va tsaya§ nzakwa
sana marakw ta hliri, Rahab
hgani. Ka marakw tdukwa
ta wa ira Lazglafta nda ma
slnaha, ma tsu'aftani ta gwal
vitsa tsa luwa ya, ka kataftá
tsi ta hən, ka kdikinjá hən nda
ta sana tvi*.

²⁶ Tsaya tama, ka had hafu
ma slu'uvgha ná, nda mta
nzakwani, manda va tsaya zlg
hay nda nɔdɔf guli, ka had
slnani wu ná, nda mta nzak-
wani guli.

3

§ 2:19 Ngha ta 1 Timute. 4:1 nda Mata 8:29, Markus 1:24, 5:7, Lukwa 4:34.

* 2:21 Ngha ta Zlrafta 22:9. † 2:23 Ngha ta Zlrafta 15:6 ‡ 2:23 Ngha ta Zlrafta

15:6, Isaya 41:8, 2 Krunik 20:7. § 2:25 Ngha ta Yusuwa 2:1-21 * 2:25 Ngha ta

Yusuwa 2:1-21.

Ghwadaka skwi ghanik

¹ Zwanama da, yaha kuni da pghamtá vgha baska' ña nzaku ka gwal tagha skwi, kabga mal ta ghəña amu dza'a tsanaghata lu ta guma katakata.

² Inda amu ná, dagala krughuvi kavghakavgha ta gə mu. Ka had mndu ta guvtá krughuvi ma gwaða wu ná, ñerma mndu tsaya ta laviñta nghaftá vghani demdem.

³ Ka fanamfa mu ta tsuhwal ma wi ta plisha ña snamata tan ta gwaða mu katsi ná, laviñlava mu ta kla inda vghani demdem dər ndiga tsi.

⁴ Nghawangha guli ba ta kwambalu dagala. Mghama falak yeya ta tiñway. Nda zwanja suwak kwitikw ta kla mndu ta sway da inda vli ta kumə tsi.

⁵ Manda va tsaya guli ná, sana skwi ki'a katakata na ghanik, mataba fawayha ta mndu. Nduk nda tsa ná, ta ghərɓaku nda skwiha dagala dagala.

Nghawangha guli ta vu ndez kwitikw, laviñlava ta driñtá mghama zivak nek-wnekw.

⁶ Ghanik guli ná, manda vu nzakwani. Ma tsa ghanik ta nzakway ma amu ya, nzamta inda ghwadaka skwi. Mataba fawayha mu nzamta ghanik, ka pgha bədzaku ta vgha demdem. Ta ghanika mu nzafta duda vu, mbaðaka ghanik tama ka pgha vu ta nzakwa mu daga yagatá amu ha ka mta ta amu.

⁷ Nda mndərga skwiha: Dər nimtak tsi, dər zarak tsi, dər nahadik tsi, dər klipi tsi, mndu ta zlahafta.

⁸ Ama ghanik ná, had mndu ta laviñtá zlahafta wa. Sana ghwadaka skwi ya kul laviñtá lu ta zlahafta. Dagala gruma ta dza mndu mida.

⁹ Nda tsi ta zləzłva mu ta Mghama mu ta nzakway ka Da mu, nda tsi guli ta ksi'a amu ta mnduha magaf lu ta gara vgha* nda Lazglafta.

¹⁰ Ma va tsa wubisim ya ta sli'agapta tfawi nda ksi'i tani. Zwanama da, ra a ka nzakwani mantsa wa.

¹¹ Ta mbəzagapmbəza imi zða nda imi dāhdaha ma va tsa dzuɓay turtuk ya ra?

¹² Zwanama da, Had fwa ghuraf dza'a walañtá yafta yakwa Zaytuñ wa. Had fwa inabi dza'a walañta yaftá yakwa ghuraf guli wa. Manda va tsaya guli ná, had imi zða ta sabi ma imi nəmnəma guli wa.

Da Lazglafta ta mutsafta lu ta difil

¹³ Wati ma mndu ya nda difil ma ghəñani nda sna ta skwi na? Ka mara tsi ta slnahani nda ma nzaku dīna, nda hanata ghəña ya ta mutsu lu ma difil.

¹⁴ Ama ka ndughundughwa ñudufa ghuni nda draku, nda ya nda dva ghəñ katsi, ma ghərɓə kuni ta ghərɓaku ka bətbət, ma tsakalana kuni ta wi ta kahwathwata.

¹⁵ Mndərga tsa difil ya ná, ta saha ta luwa a wa. Ña ghəña

* 3:9 Ngha ta Zlrafta 1:26-27.

hadik tsaya, ɲa slu'uvgha ya, ɲa halaway ya guli.

¹⁶ Ma vli ta gə draku nda đvuta ghəɲ ta mgham ná, mamu hwazlaɓaku nda inda mndərga ghwadaka slnaha tani.

¹⁷ Tanɲan karaku, difil ya ta saha ta luwa ná, nda ghuɓa. Tahula tsa, ta klakkla ta zdaku nzaku, lebtekwa, ta dzra ghəɲ, dagala hidahida da tsi, slna dinadina ta sabi da tsi, had ta gala mndu wu, had madgwirmadgwir da tsi wa.

¹⁸ Gwal ta dva zdaku ná, zdaku ɲa tan ta sləgay, yakwani ya ta mutsu həɲ ná, tsaya nzaku tdukwa.

4

Ghwadaka ndanu ta klatá zlərdá wi

¹ Nu ta klaktá lmu nda zlərdáwi mataba ghuni na? Vəl hara'uwa skwiha kavghakavgha, ta za vgha ma vgha ghuni ya.

² Ta hara'uway kuni ta skwi, sew mutsaf a kuni wu, ka pslə kuni ta mndu. Ta mamay kuni ta skwi, trid mutsaf a kuni wu, ka zlərdə kuni ta wi, ka lmə kuni ta lmu. Had kuni ta mutsaftá skwi ta kumə kuni wu, kabga dawa a kuni da Lazglafta wa.

³ Ta daway kuni mndani, had kuni ta mutsafta wu, kabga nda tvani a ta dawa kuni wu, ɲa maga skwi ta zdəgaghunata ta dawa kuni.

⁴ Fkərwaha na! Sna a kuni kazlay: Dvutá ghəɲa hadik ná,

ga ghuma nda Lazglafta ya kə'a ra? Mndu ya ta kuma ksa gra nda ghəɲa hadik ná, ta kumay ta nzakway ka ghuma Lazglafta.

⁵ Ta grə kuni ná, ka bətbət skwi mna defteri ta mnay kazlay: Dvudva Lazglafta katakata ta tsa sulkum fam tsi ma amu ya kə'a ya ra?

⁶ Ta vlay katək ta zdakatahudí ya ta fərtuta kəl defteri ka mnay kazlay: Ta pgha ghəɲ Lazglafta nda gwal ta gla ghəɲ, ama ta vlay ta zdakatahudani* ɲa gwal ta hanaganatá† ghəɲa tan kə'a ya.

⁷ Hanaganawahana ta ghəɲa ghuni ɲa Lazglafta, ka pgha kuni ta ghəɲ nda halaway ɲa hwayaghutani di'ij nda kaghuni.

⁸ Gavanavawagava ta Lazglafta, dza'a gavaghunavagava‡ tsatsi guli. Mbaziɲwa dzva ghuni, kaghuni gwal ta nzakway ka gwal dmaku. Ghuɓiɲwa ɲudufa ghuni, kaghuni gwal nda ghwadaka ndanu.

⁹ Tapafwatapa ma vgha ghuni ta tulekatá kaghuni. Tawawatawa ta taw, mbəzawambəza ta ima taw. Ka nuna ghuɓasu ta ghuɓasu kuni ka taw. Ka nuna rfu ta rfu kuni, ka ɓasa ɲuduf.

¹⁰ Hanaganawa ghəɲa ghuni ta kəma Mgham, dza'a kapaghunaf kapa.

Ma tsə kuni ta guma ta san-laha

* 4:6 Ngha ta Mahdihdi 3:34. † 4:6 Ngha ta mahdihdi 3:34 mnə lu ma gwada Grek ghalya. ‡ 4:8 Gray nda Zakari 1:3, Malatsi 3:7.

11 Ma vazu kuni ta rutsak ta sani nda sani. Mndu ya ta vza rutsak ta zwanama, ka ta tsanaghatá guma a tsi ná, ta vza rutsak tsa mndu ya ta zlahu. Ta tsanaghatá guma guli ta zlahu nda tsa. Ala, ka ta tsanaghatá ka ta guma ta zlahu katsi ná, nza a kagha ka mnda sna zlahu nda tsa wa, ama mnda tsa guma kagha nda tsa.

12 Lazglafta turtukwani ta vlatá zlahu, tsatsi guli ta tsa guma. Tsatsi ta lavinjtá mbanafita, tsatsi guli ta lavinjtá zadanata. Ama wa kagha tama, ta tsanaghatá guma ta zwanama gha?

Na ghuni a mahtsim wa

13 Ndanana tama, fawafa ta sləmən, kaghuni gwal ta mnay kazlay: Gita ka mahtsim a tsi dza'a dza'a mu da luwa manda ya, ɲa zata mu ta vaku, ɲa tsakalay mu ta tsakala, ɲa mutsakta mu ta tsemi kə'a ya.

14 Tsaw sna a kaghuni ta skwi dza'a magaku mahtsim[§] wa. Sna a kuni ta nzakwa hafa ghuni guli wa. Manda nzakwa kusay ta zlagapta sel, ɓats nzdani ɲa gi zwaɗutani ya nzakwa ghuni.

15 Skwi má da mnə kuni katək ná, «ka ta dɗafɗɗa Lazglafta ta kladamapta nda hafu katsi ná, dza'a magay ɲni ta skwi manda ya, nda skwi manda ya,» ka kuni má dza'azlay.

16 Ama ndanana ná, ta ghərɓaku kuni ma

ndana ghuni, ka gla ghən. Ghwadaka skwi na mndərga tsa gəla ghən ya.

17 Mantsa tama, mndu ya nda sna ta maga skwi dɗina má ɲa magayni, ka kwalaghutá tsi ta magay ná, gaga ta dmaku.

5

1 Ndana tama, fawafa ta sləmən kaghuni gwal gadghəl. Tawawa tawa ta taw, ka waha kuni ta wahu, ta ghəɲa ghuya dənwa ya dza'a dɗəɗagaghunaghatá.

2 Rwurwa skwa gadghəla ghuni ghunzəɗək, zusa zahar ta lgutha ghuni.

3 Hpaɗuhpaɗa hzay* ta dasuha ghuni nda tsemi ghuni. Tsa hzayha tan ya dza'a mna gwada ta kaghuni, ɲa dughwaduta tan ta vgha ghuni, manda ya ta dghwadu vu ta skwi. Ta sagha kdakwa ghəɲa hadik ya ná, ta tskanata kaghuni ta skwa gadghəl.

4 Wya plana a kuni ta nisəla gwal ta ksaghunatá slna ma vwah† wa. Nranafɲra kuni ta ɲudufa tan. Ta wahu hən. Ka snanaghatá tsa waha tan ya ta Lazglafta Mgham ya ta mbruta.

5 Zusa kuni ta mghama ghuni ma ghəɲa hadik, magamaga kuni ta skwiha ya kumanə maya ghuni. Nu'af nu'a kuni ta vgha ghuni, ka kzla fitika hnay.

6 Tsanagha tsa kuni ta guma ta gwal kul had dmakwa tan, pslapsla kuni ta

§ 4:14 Aya 13-14: Ngha ta Mahdihdi 27:1. * 5:3 Aya 2-3: Ngha ta Mata 6:19.

† 5:4 Gray nda Zlahu 19:13, Vrafta ta Zlahu 24:14-15.

tdúkwa mnduha kul pghanjá
ghəŋ nda kaghuni.

*Ksatá ɲuɖuf, wya Mgham
Yesu ta saha*

⁷ Mantsa tama zwanama
ɗa, nzawanza nda ksa ɲuɖuf
ha ka sagha fitika sagha
Mgham. Nghawangha 6a ta
mnda hva, ya kə'a ta nzata ka
kzla ɲərma skwi ya ta sabi ma
haɗik. Nda ksa ɲuɖuf ta nzata
tsi ka kzlay ha ka mutsaftani
ta tanɗaɗa ima sləgu nda
kwanaha ima fwak[‡].

⁸ Kaghuni guli ná, nza-
wanza nda ksatá ɲuɖuf ka
mbra kuni ta vgha, kabga
ndusa fitika saha Mgham.

⁹ Zwanama ɗa, ma ɲaɗə
kuni ta ghəŋ ta ghəŋa sani
nda sani kada kwala lu
tsaghunaghatá guma. Ya wya
mnda tsa guma ta wa tgha.

¹⁰ Zwanama ɗa, klawakla
ta sada satá duni nda ksa
ɲuɖufa la anabi, gwal si ta
mna gwaɗa nda hga Mgham.

¹¹ Nda tfawi ta ghəŋa ghuni
ka aŋni ta mnay nda gwal ta
ghuya ɗaŋwa nda ksa ɲuɖuf.
Sniɲsna kuni ta mna gwaɗa
ta ksatá ɲuɖufa Ayuba, nda
ngha kuni ta kdavakta skwi
ya vlaŋ Mgham Lazglafta.
Lazglafta ná, dagala tawa
hidahida nda zdaku\$ da tsi.

¹² Zwanama ɗa, sana skwi
guli ná, ma waɗu kuni ta
waɗu, ɗər nda luwa, ɗər
nda haɗik, ɗər nda wati
ma skwa waɗu tsi. Ama
ka «aŋi» tsi, ka nza tsi ka
aŋi. Ka «mantsa a tsi wu,»
ka nza tsi ka mantsa a wu,

kada kwala kuni ɗəɗamta ma
guma Lazglafta*.

Ndəba dzvu ta ghəŋa ɗaŋwa

¹³ Mamu sana mndu
mataba ghuni ta sa duni
ra? Ka ndəba tsi ta dzvu da
Lazglafta. Mamu sana mndu
mataba ghuni ta rfu ra? Ka fa
tsi ta laha.

¹⁴ Mamu sana mndu
mataba ghuni kul ɗughwanaku
ra? Ka hga tsi ta gwal ta
ngha Igliz. Ka maga həŋ ta
du'a da Lazglafta ta ghəŋani,
nda pghanaghatá rɗi nda hga
Mgham†.

¹⁵ Ka nda ɲuɖuf turtuk
magata lu ta tsa du'a ya katsi
ná, dza'a mbanafmba ta tsa
mndu kul ɗughwanaku ya.
Dza'a mbanafmba Mgham
ma tsa ɗaŋwani ya. Ka si
mamu dmakuha maga tsi,
dza'a plinispla Lazglafta.

¹⁶ Mantsa ya tama, mnu-
vuswa dmakwa ghuni
mataba ghuni, ka maga
kuni ta du'a da Lazglafta ta
ghəŋa sani nda sani, kada
mbaghunafta Lazglafta ma
inda ɗaŋwaha ghuni. Maga
du'a mndu tdúkwa ná, ta
ksay ta slna nda mbraku
kahwathwata.

¹⁷ Iliya ná, mndu ya manda
va amu. Ka ndi'ata tsi ka
maga du'a da Lazglafta, ɲa
kwala imi kul sagha. Ka
kwalaghutá imi ta sagha ta
ghəŋa haɗik ka vaku hkən
nda tili mku'.

¹⁸ Tahula tsa guli, ka
magəglata tsi ta du'a da
Lazglafta, ka zliginjá luwa ta

‡ 5:7 Vrafta ta Zlahu 11:14, Yuwel 2:23.

42:10-17. Nda Zabura 103:8.

\$ 5:11 Ngha ta Ayuba 1:20-22, 2:10,

* 5:12 Ngha ta Mata 5:34-37. † 5:14 Ngha ta
Markus 6:13.

imi, ka zlrəglafá skwiha ta
 d̄ayaku‡ ta hadik.

*Vranakwa gwal ta
 zwađuta ma kahwathwata*

¹⁹ Zwanama da, ka mamu
 sani mataba ghuni ta
 di'inqaghuta nda kahwathwata
 Lazglafá, ka vranaktá sani
 ma mndu katsi,

²⁰ Dina ka s̄n̄ntani kazlay:
 Mndu ya ta vranaktá mnda
 dmaku ma tvi ya si zwađu tsi
 ná, mbanafmba ta hafa tsa
 mnda dmaku ya ma mtaku.
 Ma tsa slna maga tsi ya guli
 ná, dza'a plinqpla Lazglafá ta
 ndəghata dmakuha§.

‡ **5:18** Aya 17-18: Ngha ta 1 Mghamha 17:1, 18:1, 18:42-45.
 Mahdihdi 10:12, 1 Piyer 4:8.

§ **5:20** Ngha ta

Tan̄tan̄a tsghatá lwa 1 Piyer

Gazgu

¹ I'i Piyer ghunatá mnda Yesu Kristi ta vinda na delewer na ɲa zabatá mnduha Lazglafta ta wutsatá vgha ta nzaku ka matbay ta hadika Pun̄ nda Galat, nda Kapadus, nda Asiya, nda ya ta hadika Bitani*.

² Lazglafta ta nzakway ka Da ta zabaptá kaghuni manda va ya ghada tsi ta payafta. Ka faghutá tsi ta kaghuni ka ɲani nda ma Sulkumani nda ghuḅa, ɲa nzakwa ghuni ka gwal ta snanatá gwada Yesu Kristi, ɲa wutsikaghunaftá usani ka ghuḅighunista nda tsi. Ka vlaghunavla Lazglafta ta zdakatahudani nda zdakwani tani katakata.

Faftá ghəŋ ta mbaku

³ Zləzlvama Lazglafta ta nzakway ka Dani ma Mghama mu Yesu Kristi. Ma glakwa Zdakwani, ka yəglatá tsi ta amu ka vlamata hafu ka lfid ma sli'aganaptani ta Yesu Kristi mataba gwal nda rwa. Mantsaya tama, mamu mu nda fata ghəŋ ta nzaku nda hafu ka lfid,

⁴ ka kzla skwi ya kul ɓadzavata, kul ksə rdak, kul kdavakta, fana Lazglafta ta zwanani ta luwa.

⁵ Kaghuni, ka zlg hafzlg ha kuni katsi, ta ngha kaghuni

Lazglafta nda mbrakwani ɲa mbaghunafta. Tsa mbaku ya ná, ma kdavakta fitik dza'a snan̄ta kuni.

⁶ Tsaya tama kəl kuni ka nzata nda rfu. An̄ mndani, ndanana nda ɲra ɲudufa ghuni ɲa fitik kwitikw da skwiha kavghakavgha ta dzəghaghunata.

⁷ Tsa skwiha ta dzəgha kaghuni ya ná, nda nza ɲa maran̄tá nzakwa zlg hay nda ɲudufa ghuni. Ta ɓadzaku na dasu mndani, ama ta famfa lu ma vu ɲa nghay ka vərdani tsi, ka ki tsi. Mantsaya nzakwani guli nda zlg hay nda ɲudufa ghuni ta malapta ka dasu ya. Mantsaya tama, ɲa klaghunaktá tsa zlg hay nda ɲudufa ghuni ya ta zləzlvu, nda glaku, nda sgit, baḁu tsa fitik dza'a zlagapta Yesu Kristi ya.

⁸ An̄ mndani, ta ngha† a kuni ta Yesu nda ira ghuni wa, ama dɓudɓa kuni, zlg hafzlg ha kuni guli dər ta ngha a kuni. Tsaya ta kəl kuni ka rfu katakata kul mnavata nda wi,

⁹ kabga mutsafta ghuni ta mbaku ta nzakway ka klatá ghəŋa zlg hay nda ɲudufa ghuni ya.

¹⁰ Ghalya, zban̄zba la anabi dīna ta tvi ya ká Lazglafta dza'a mbanaftá mnduha, ka mnutá hən̄ ta gwada ta ghəŋa tsa zdakatahudī payaghunaf Lazglafta ya.

¹¹ Ka mnə Sulkuma Kristi, ta nzakway ma ɲudufa tan̄

* 1:1 Gray nda Yakubu 1:1. † 1:8 Gray nda Yuhwana 20:29.

ta gwada ta ghuya danwa ya dza'a ghuyta Kristi, ma kɗaku tsi mutsa glaku. Ka nɗavata tsa anabiha ya ka psa sɗanta, ka yawu dza'a magakwa tsa skwi ya, nda ya ka kinawu ka'a dza'a magaku ya‡.

12 Ka snanamta Lazglafta ta tsa la anabi ya kazlay: Ka nɗa tan a tsa gwada ya wu, ka nɗaghuni nzakwani ka'a. Ndanana, mnaghu-namna gwal ta mna Lfida Gwada ta tsa skwiha ya. Nda mbrakwa Sulkum nda ghuɓa ghunagata Lazglafta snaghunamtá hɗɗ ta tsa gwada ya. Tsa gwada ya guli ná, kumanɗkuma duhwalha Lazglafta ta sɗanta.

Nzaku ya ta ranɗa gwal zlagay nda nɗuduf

13 Tsaya tama, payavawa-paya nɗa ksa slna, nza-wanza nda fata ghɗɗ hzleɗa. Fafwa fa ta ndana ghuni ta zdakatahudi ya dza'a vlaghunata lu baɗu zlagapta Yesu Kristi.

14 Ya nda nza kuni ka zwana Lazglafta ta snanata gwadani ya, ma zlanɗ kuni ta vgha ghuni ta ghwadaka skwiha, ya si ta zdagaghunata ghalya ma nzakwa ghuni ta kul sɗanta Lfida Gwada.

15 Tsa Lazglafta ta hgafta kaghuni ya, nda ghuɓa tsatsi. Nzawanza kaghuni guli nda ghuɓa manda va tsatsi.

16 Kalu vindafta ma deftera Lazglafta na: «Nzawanza nda

ghuɓa, kabga nda ghuɓa S'i,i,» ka'a.

17 Ka ta hɗay kuni ma du'a ghuni ka «Da» ta Lazglafta, ya ta tsa guma ta ghɗɗa inda mndu tabta slnani maga tsi kul gala mndu nda gala ya, nzawanza nda zlagay ma na nzakwa ghuni tata na ghɗɗa hadik na.

18 Nda sna kuni kazlay, varagap ma nzaku ka rgha, zlaghunɗ dzidza ghuni lu ta kaghuni ka'a. Nda dasu nda ya nda dzindar ta badzaku ya a varata lu ta kaghuni wu,

19 ama nda usa Kristi* ta bluta varata lu ta kaghuni. Manda zwanɗa tuwak kul had maslivinza, kul had rdak tida ya, na tsa Kristi ya.

20 Lazglafta ta thanafta mantsaya daga ma kɗaku lu zlaganapta ghɗɗa hadik, ka mariginta tsi ma na kdavakta fitik na, nɗa kata kaghuni.

21 Nda ma tsatsi zlghafta kuni ta Lazglafta ya ta sli'aganapta ma mtaku mataba gwal nda rwa, ka vlantá glaku. Tsaya ka l kuni ka zlghafta, ka faftá ghɗɗa ghuni ta Lazglafta.

22 Nda nza kuni ka gwal nda ghuɓa, ma snanata ghuni ta gwada Lazglafta, nɗa dvuta ghuni ta zwanama ghuni nda nɗudufa ghuni. Gdawagda tama ta dvuvusta vgha ghuni kahwathwata nda nɗuduf turtuk.

23 Mantsa ya tama ná, nda sna kuni kazlay: Nda ya yakwa mahisa ghuni nda

‡ 1:11 Ngha ta Zabura 22, Isaya 53, Lukwa 24:25-26. § 1:16 Livitik 19:2. * 1:19 Ngha ta Kwalasuha 1:20.

mbrakwa gwada Lazglafta ya ta vla hafu ta nzaku na kdekedzen ka'a. Lazglafta ya kul had ta mtavata ta vlaghunata tsa hafu ya, ya ta mtaku a wa.

²⁴ Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na:

«Inda mnda sala na, manda kuzun nzakwani.

Sgitani guli na, manda vzlizla kuzun nzakwani guli.

²⁵ Ama gwada Lazglafta na, na kdekedzen†
nzakwani,» ka'a.

Tsa gwada ya na, tsaya Lfida Gwada ya mnaghuna lu.

2

¹ Hlinwahla ta inda ghwadaka skwiha ma nudufa ghuni, ma kuslember kuni ta kuslemberaku, ma pgha kuni ta wirak his ma vu, ma hara'u kuni ta hara'uwaku, ma tsanaya kuni ta skwi ta mndu guli.

² Manda zwanja vzi'uwa ta mama u'a da mani ya, mantsaya ka kaghuni guli mama varda gwada Lazglafta na glay ghuni ta glaku nda tsi, na mutsay ghuni ta mbaku na dekdek.

³ «Lawa ta kama ta kama, kabga tapanatapa kuni ta dzakwa* Mgham Yesu Kristi.»

⁴ Gavanavawagava ta Mgham Yesu Kristi. Tsatsi tsa pala ta vla hafu wudidin mnduha ya. Tsatsi zbap Lazglafta ta hemanata inda skwi ta wa irani.

⁵ Kaghuni guli, nzawanza ka pala nda hafu mida, ya ta kal lu ka ba hoga mndarga na Sulkum, na nzakwa ghuni ka guyata ghana gwal nda ghuha ta vla skwi manda ya ta kuma Sulkum. Tsaya skwi ta dzaganata Lazglafta nda ma Yesu Kristi.

⁶ Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na:

«Wana zbapzba yu ta varda palaka tughwa ba hoga,

ka fata ma luwa Siyuna. Mndu ya ta fafta ghani tida na,

had sana skwi dza'a pghanaghatata hula dekdek wu,» ka'a.

⁷ Ka na kaghuni gwal ta zlglafta ya na, dagala sgitani, ama mantsaya a da gwal kul zlglafta wa. Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na:

«Va tsa pala wudidin gwal ba hoga ya,

ta nuta ka varda pala tughwa hoga.»

⁸ Ka lu vindafta guli na:

«Tsa pala ya na, ta dza mndu ka tuthun.

Tsa pala ya ta zlambanapta† mnduha,» ka'a.

Ta dzay ta ha na ka tuthun, kabga kwalaghuta tan ta snanata gwada Lazglafta. Manda tsaya thanafta Lazglafta ta ha na daga manda ghalya.

⁹ Ama kaghuni ya, nda nza kaghuni ka mndara mndu zabap Lazglafta,

† 1:25 Aya 24-25: Isaya 40:6-8, mnaf lu manda ya nda Grek na ghalya. * 2:3 Ngha ta Zabura 34:9. † 2:8 Aya 6: Ngha ta Isaya 28:16. Aya 7: Ngha ta Zabura 118:22. Aya 8: Ngha ta Isaya 8:14.

ka guyata ghəŋa gwal ta vla skwi ŋa Lazglafta, ka gwal faghu Lazglafta ka ŋani. Tsatsi ta hagaftá kaghuni ka hlagaghunapta ma grusl, ka pghaghunamta ma tsuwadək ta ndərmim lu nda ndərmima, ŋa mna skwi maga tsi ta malaghutá mbraku‡.

¹⁰ Ghalya ná, si nza a kuni ka mnduha Lazglafta wu, ama ndanana, nda nza kuni ka ŋani. Ghalya mutsaf a kuni ta tawa hidahida Lazglafta wu, ama ndanana, mutsafmutsa§ kuni.

Nzawanza ta nzaku ka mnduha Lazglafta

¹¹ Zwanama da gwal ta dvu yu nda ŋudufa da, dina ka snaŋta ghuni kazlay, manda matbay nzakwa ghuni, gdavata a kuni ma na ghəŋa hadik na wu kə'a. Tsaya ta kəl yu ka vla mbraku ŋa ghuni, ka wara kuni ta skwi ya ta hara'uwa kaghuni. Ya hafa ghuni ta zbə tsa skwiha ya.

¹² Dina ka kuni nzaku mataba gwal kul snaŋta Lazglafta. Ŋa nzakwani dər má ta vaza rutsak həŋ ta kaghuni, ŋa nghay taŋ ta ŋərma slna ya ta magə kuni, ŋa zləzlvay taŋ ta Lazglafta badu dza'a sagha tsi da guyaku nda həŋ.

¹³ Ma tsa nzakwa ghuni ka ŋa Yesu Kristi ya, hanaganawahana ta ghəŋa ghuni mista inda gwal ta ga mgham ta ghəŋa mnduha. Haninwa

ghəŋ mista mgham dagala, ta ga mgham ta ghəŋa inda skwi.

¹⁴ Haninwa ghəŋa ghuni mista ŋumna ya fa lu ŋa tsanaghatá guma ta gwal ta maga ghwadaka skwi, nda ya ŋa ghuba gwal maga skwi dina*.

¹⁵ Kumankuma Lazglafta ta magay ghuni ta skwi dina, ŋa hanaftá wi ta gwal kul snaŋta skwi, ta gutá rgha taŋ.

¹⁶ Nzawanza ka gwal fala'u vgha taŋ. Nziya nza tsi ná, ma nza tsa fala'uwata vgha ghuni ya, ka skwi ŋa bukwanatá ghwadaka skwi. Ama nzawanza ta nzaku ya ta maraŋtá nzakwa ghuni ka gwal ta ksanatá slna ta Lazglafta.

¹⁷ Vlawavla ta glaku ŋa inda mndu, dvuwadva ta zwanama ghuni ma zlg hay nda ŋuduf, zləŋawazləŋa ta Lazglafta, vlawavla ta glaku ŋa Mgham dagala.

Klawa sada Kristi

¹⁸ Kaghuni la kwalva, hanaganawa ghəŋa ghuni mista danahəga ghuni, ka zləŋa kuni ta həŋ kahwathwata. Mista gwal zda ghəŋa taŋ nda gwal lebtekwa yeya a wu, ama nduk nda ya mista gwal taŋtəŋa nzakwa taŋ tani.

¹⁹ Ka lagha mndu ka su'a ghuya danwa, ta ghəŋa kumayni ta nzaku manda ya ta zdəganatá Lazglafta, dər má si ra a ghuyayni ta tsa danwa ya wu katsi ná, skwi dina ya.

‡ 2:9 Ngha ta Sabi 19:5-6, Isaya 43:20, Sabi 19:5, Vrafta ta Zlahu 4:20, 7:6, Isaya 43:21, 9:1. § 2:10 Huseya 1:6, 9, 2:1, 23, 25. * 2:14 Aya 13-14: Ngha ta Ruma 13:1-7.

20 Ka lagha ghuni ka gatá gwada, ka ghuyə lu ta danwa ɲa ghuni ta ghəɲani, ka su'aftá kuni katsi, mamu mndu dza'a ghuba kaghuni ra? Ama ka lagha ghuni ka magatá skwi dina, ka ghuyə lu ta danwa ɲa ghuni ta ghəɲani, ka su'aftá kuni katsi, skwi dina tsaya da Lazglafta.

21 Ka ɲa tsaya hgafta lu ta kaghuni, kabga ghuyghuya Yesu Kristi ta danwa guli ta ghəɲa kaghuni. Tvi ya taghunanap tsi ɲa ksay ghuni guli ta səlanɪ.

22 Tsatsi ná, walaɲ a ta gatá dmaku wu, haɗ sana tsakalawi ta sabi ma wani† wa.

23 Ma fitika razay mnduha, vranam a ta həɲ nda razu wa. Ma fitika ghuyay lu ta danwa ɲani, tha a kazlay: Nya', kabgawu na kə'a wa. Ka zlanantá tsi ta ghəɲani ta Lazglafta ya ta tsa guma nda tvani ya.

24 Tsatsi ka ghəɲani ta klaftá dmakwa mu ta vghani ma zləɲafta lu ta udza zləɲay. ɲa nzakwa mu ka gwal nda rwa tvə dmaku, ɲa nzay mu ta nzakwa tdukwa. Nda ma tsa balanata ya mbaghunafta lu.

25 Ghalya si nda nza kuni manda tuwakha nda zada‡, ama ndanana tama, vrakvra kuni da mnda ngha tuwak ta nghapta ka hafa ghuni guli.

3

Nzakwa i marakw nda zə'al

1 Kaghuni guli mi'aha, haniɲwahana ta ghəɲ mista zə'alha* ghuni. Ka ta magay kuni mantsa, dər má sna a sanlaha ta gwada wu, ɲa nghay taɲ ta ɲərma nzakwa mi'a taɲ, ɲa mbədanafta taɲ ta nzakwa taɲ, dər má pslaf a kuni ta wi.

2 Dza'a nghanɲgha həɲ ta ɲərmata nzakwa ghuni, nda ya ká kuni ta sna gwada da həɲ.

3 Yaha rka ghuni da nzakway ka skwa nghay wa iri, manda: Datá ghəɲ ya nda bla, nda ya nda mizidikwa dasu, nda ya nda lgut nda bla nda bla† dzvani.

4 Ka nza rkatarka ghuni ka skwi nda difa ma ɲudufa ghuni, ka nzakwa tsi ka rka ya kul haɗ ta badzavata, manda: Nzaku lebtekwa, təkwa. Tsahaya skwi dagala sgitani da Lazglafta.

5 Ghalya, mantsaya si ta rka mi'aha ta fafta ghəɲ ta Lazglafta ta rka, ma haniɲta taɲ ta ghəɲa taɲ mista zə'alha taɲ.

6 Mantsaya si ta maga Sara, ta sna gwada da Abraham. «Mghama da‡!» ka'a si ta hgay guli. Kaghuni guli ná, kwaghani kuni, ka ta magay kuni ta skwi dina, ka ksu a zləɲ ta kaghuni.

7 Kaghuni zə'alha guli, dina ka kuni nzaku nda mi'a ghuni, ka famta kuni ta difil ma ghəɲ, ya gwal nda hta mbrakwa taɲ hahəɲ. Ka vla

† 2:22 Ngha ta Isaya 53:9. ‡ 2:25 Aya 24-25: Ta gray lu nda Isaya 53:4-6. * 3:1 Ngha ta Afisus 5:22, Kwalaſuha 3:18. † 3:3 Ngha ta 1 Timute. 2:9. ‡ 3:6 Ngha

ta Zlrafta 18:12. § 3:7 Ngha ta Afisus 5:25, Kwalaſuha 3:19.

kuni ta sgit^S ɲa taɲ, kabga tsa hafu ya ta vlə Lazglafta ka zďakatahufani ya ná, nda hahəɲ tani, nda kaghuni tani mida. Ka mantsaya ka kuni magay na: Ta snay Lazglafta ta du'a ghuni.

Ghuya ďaɲwa ta ghəɲa maga skwi ďina

⁸ ɲa kďiɲta ná, guyawa guya ta ndana ghuni kaskwa turtuk, tawavuswa hidahida, ďvuvuswa vgha ghuni ka zwanama nda kwaghama, magawa zďaku nzawanza nda hanatá ghəɲ.

⁹ Ka magamaga mndu ta ghwadaka skwi, ma vranam ka nda ghwadaka skwi. Ka razaghaf raza mndu, ma vranam ka nda razu, «katək na tfanaghatfa ta wi*» kabga ɲa tsaya hgafta Lazglafta ta kaghuni, ɲa tƒaghunaghatani ta wi ta kaghuni guli.

¹⁰ Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na:

«Ka ta kumay mndu ta zďakwa nzakwani, ka ta kumay mndu ta rfayni ta rfu ma nzakwani, ksanatani ta ghanikani, zlanɲtani ta tsakalawi.

¹¹ Zlanɲtani ta maga ghwadaka skwi, ka maga skwi ďina.

Zbayni ta zďaku ka ɲavata mistani.

¹² Nda fa ira Lazglafta ta gwal ta maga skwi tďukwa.

Nda fa sləməɲani ka sna du'a taɲ.

Ama gwal ta maga ghwadaka skwi ná,

ta mbəďanambəďa Lazglafta ta hul ta həɲ†,» ka'a.

¹³ Ka ɲavaɲa kuni ka maga skwi ďina ná, wati ma mndu ya dza'a maga ghwadaka skwi ɲa ghuni na?

¹⁴ Aɲ mndani dər má ta ghuyay kuni ta ďaɲwa ta ghəɲa vəl magay ghuni ta skwi tďukwa ná, dza'a rfay kuni ta rfu. Ma zləɲ kuni ta gwal ta kuma magaghunatá ghwadaka skwi. Ma tďu tsi ta ɲudufa ghuni.

¹⁵ Fafwafa ta ghəɲa ghuni ta Yesu Kristi turtukwani, ka ga tsi ta mgham‡ ma ɲudufa ghuni. Fata kaghuni ta ghəɲa ghuni ɲa ghuni ɲa zlgħawi da inda gwal ta ďawaghunata ka kabgawu kəl kaghuni ka faftá ghəɲa ghuni ta Yesu Kristi.

¹⁶ Ta zlgħə kuni ta tsa wi ya, zlgħawazlgħa nda hanatá ghəɲ, nda ya nda vla glaku ɲa taɲ guli. Gədata kaghuni ta maga tsa skwi ďina ya ɲaghuni, kada ksuta tsi ka hula ta həɲ, dər klafkla həɲ ta kaghuni ka ghwadaka mnduha, ka raraza ɲərmata nza-kwa ghuni ta tva Kristi.

¹⁷ Ta draɲ ghuya ďaɲwa ta ghəɲa maga skwi ďina, ka si mantsaya kumaɲta Lazglafta, ka ghuyay ta ghəɲa magatá ghwadaka skwi.

¹⁸ Mantsaya luta tsi guli nda Yesu Kristi, tsatsi ta nzakway ka tďukwa mndu, ka mtutá tsi turtuktuk ta ghəɲa ghwadaka mnduha, ɲa bhadamaghata da Lazglafta.

* 3:9 Ngha ta Mata 5:44. † 3:12 Aya 10-12: Ngha ta Zabura 34:13-17. ‡ 3:15 Ngha ta Mata 5:10, aya 14-15: ngha ta Isaya 8:12-13.

Ma nzakwani ma slu'uvgha dzata lu, ka nzaku tsi nda hafu ma Sulkum§.

¹⁹Nda mbra tsa Sulkum ya. Ka laha tsi da mna gwada Lazglafta na sulkumha tsam lu ma gamak.

²⁰Tsa sulkumha ya ná, hahəŋ gwal ta kwalaghutá snanató gwada Lazglafta ghalya. Aŋ mndani, nzdavanzda Lazglafta ka ksanatá ndufani ma fitika tsay Nuhu ta kwambalu. Ka mba'atá mbsaka mnduha hutsekw ma tsa imi* ya nda ma tsa kwambalu ya. Tghas yeya həŋ kwenkwenj.

²¹Tsa imi ya ná, gray nda batem ta mba kaghuni gitana ya. Rdak ta vgha a ta ghuḅu na batem wa. Magaftá batem ná, vlanṭa mu ta ghəŋa mu ta Lazglafta nda vərda ndufafa mu ya. Ndana guli, ta mbay batem ta kaghuni nda ma sli'agapta Yesu Kristi ma mtaku.

²²Vraghuvra Yesu Kristi ta luwa, ta nzaku nda ga zeghwa Lazglafta, ta ga mgham ta ghəŋa duhwalha Lazglafta, nda inda sanlaha ma skwiha nda mbra nda mbra.

4

Maga skwi ya ta zdəganatá Lazglafta

¹Nda sna mu kazlay: Ghuyghuya Kristi ta danwa ma slu'uvgha kə'a. Kaghuni guli, nzawanza nda fata vgha na ghuyay manda nani.

Mndu ta ghuytá danwa ma slu'uvgha ná, had ta gəgəltá dmaku wa.

²Ma na pdakwa fitik na zay ghuni nda hafu ta na ghəŋa hadik na ná, nzawanza ta nzaku manda ya ta zdəganatá Lazglafta, manda ya ta hara'u slu'uvgha ya a wa.

³Ma nzakwagapta ghuni manda ghalya ná, mburapmbura kuni ma maga skwi ta zdəganatá gwal kul snanṭá Lazglafta. Ma magay ghuni ta sli'inṣli'inj, nda hara'u ta iri, nda ghuyaku, nda zdakwa skwi katakata, nda sasaku, nda manzakdawaya skwa wuyayha.

⁴Ndanana tama, ta ndərmim nda ndərmima gwal kul snanṭá Lazglafta ta kwalaghuta ghuni ta gugəltá ghəŋ nda həŋ ma tsa nzakwa sli'inṣli'inj ya, ka razu həŋ ta kaghuni.

⁵Ama hahəŋ nda wa tan dza'a mnanṭá slna tan ta kəma Lazglafta ya nda fa vghani na tsanaghatá guma ta gwal nda hafu nda gwal nda rwa tani.

⁶Tsaya kəl lu ka mnanatá Lfidá Gwada ta dər gwal nda rwa, na nzakwa tan nda hafu manda ya ta kumə Lazglafta nda ma Sulkum dər má tsanaghatṣa Lazglafta ta guma ta həŋ ma ghəŋa hadik, manda va na hamata mnda səla.

Nzaku ma guyatá ghəŋ

⁷Ndusakndusa kdavakta fitika inda skwi. Nzawanza

hzlenja nda difil ma ghəŋ, ɲa ɲavata ghuni ma maga du'a.

⁸ Mali ma inda skwi ná, tsaya gɔavata ghuni nda ɔvuvustá vgha nda ɲuɔuf turtuk sani nda sani, kabga ta tinway ɔvu ta mndu ɲa plinistá ndəghata dmakwa* mnduha.

⁹ Ma ruruɲwaku kuni ta ruruɲwaku ta tsu'a matbay ta lagha da kaghuni.

¹⁰ Inda kaghuni, magawamaga ta slna nda tvani ɲa sanlaha nda skwi ya vlaghuna Lazglafta. Mantsaya dza'a kəl kuni ka nzakway ka vərda gwal ta ksa slna nda zɔakatahuɔi kavghakavgha ya ta vlə Lazglafta.

¹¹ Ka vlanɲla Lazglafta ta mbrakwa gwada ta mndu katsi, ka mna tsi ta skwi mnana Lazglafta. Mndu ya vlanɲ Lazglafta ta mbrakwa maganata† slna ta mndu guli, ka maga tsi nda mbraku ya vlanɲ Lazglafta. Magawamaga mantsaya ɲa zləzlvay mnduha ta Lazglafta ma inda skwi, kabga Yesu Kristi. ɲani glaku, nda mbraku, ɲa kɔkedzeɲ. Amin!

Ghuya ɔaɲwa nzaku ka mnda Kristi

¹² Zwanama da gwal ta ɔvu yu, yaha kuni da ndərmima ghuya ɔaɲwaha ya ta fwaghunata da nzaku tsi ka skwa madukwa da kaghuni.

¹³ Rfawarfa ta rfu katək, nda nzakwa ghuni kawadaga

nda Kristi ma ghuya ɔaɲwa, kada ndəghafta ɲuɔufa ghuni nda rfu baɔu dza'a maraɲta tsi ta glakwani ɲa inda mndu.

¹⁴ Ka ta razay mnduha ta kaghuni, ta ghəŋa nzakwa ghuni ka ɲa Kristi katsi, rfawarfa ta rfu kabga ta nzaku Sulkum ya dagala ta nzakway ka Sulkuma Lazglafta ta ghəŋa kaghuni.

¹⁵ Ka ta ghuyay sani mataba ghuni ta ɔaɲwa katsi, ma nza tsi, kabga vəl dzatani ta mndu, kabga ghalatani ta ghali, kabga vəl magatani ta ghwadaka skwi, kabga vəl valamtani da skwi kul nghanata.

¹⁶ Ala, ka lagha mndu ka ghuya ɔaɲwa, kabga vəl nzakwani ka krista katsi, yaha tsaya da ksay ka skwa hula. Katək na, ka rfa tsi ta Lazglafta ta ghəŋa vəl favatani ta tsa hgu ya.

¹⁷ Saghasa fitik ɲa zlraftá Lazglafta ta tsa guma. Tinɲal ta ghəŋa həgani dza'a zlrafta tsi ta tsay. Ala, ka si nda amu ka lu zlrafta katsi, kinawu dza'a kɔavakta tsi ta ghəŋa gwal kul snatá Lfida Gwada Lazglafta na?

¹⁸ Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na:

«Ka nda ɔaɲwa mbafta mndu tɔukwa katsi, kinawu dza'a kɔavakta ɲa ghwadaka mnduha, nda gwal ta ga dmaku‡ na?» ka'a.

¹⁹ Tsaya tama, gwal ta ghuya ɔaɲwa manda ya ta kumə

* 4:8 Ngha ta Mahdihdi 10:12, Yakubu 5:20. † 4:11 Ngha ta Slna gwal ghunay 6:2-4, Ruma 12:7. ‡ 4:18 Ngha ta Mahdihdi 11:31, Irmiya 25:29.

Lazglafta ya, ka gđata həj ta maga skwi dina. Ka fanamta həj ta ghəja taŋ ma dzvu ta Lazglafta ya ta magaftá həj, kul hađ ta mbədanaftá skwi mna tsi ya.

5

1 Ndanana tama, wya ka yu ta mnanatá la galata mndu ta ngha Igliz mataba ghuni. I'i guli ná, glata mndu yu manda va hahəj. Masləmtsəka ghuya ta đəjwa ghuyə Kristi yu, dza'a mutsay i'i guli ta mayaka đa ma glakwa Kristi ya dza'a maraŋta Lazglafta.

2 Wyawa dzvu, ka ngha kuni ta bra ya faghunam* Lazglafta ma dzvu. Ng-hawangha nda ŋuđuf turtuk manda ya ta kumə Lazglafta. Ma nza tsi ka mbla kaghuni nda mbla. Ma magə kuni kabga ŋa mutsa tsemi, ama magawamaga kabga đvu.

3 Ma zbə kuni ta ga má mghammgham ta ghəja gwal pghaghunam Lazglafta ma dzvu. Nzawanza ka gwal ŋa ksay taŋ ta sadə ghuni.

4 Ka mantsaya ka kuni magay, bađu zlagagaghata mghama gwal ta ngha rini ná, ŋa mutsay ghuni ta zewzewa nda sgit tida, kul badzavata ya.

5 Kaghuni guli duhwalha, hanaganawa ghəj mista la galata mndu ta ngha Igliz. Kaghuni demdem nzawanza nda hanatá ghəj ma gwaya

vgha ghuni, kabga «zđəgana a gwal ta gla ghəj ta Lazglafta wu, ama ta zđananə zđa ta huđi ta gwal ta hanaganatá† ghəj.»

6 Hanaganawa ghəj mista mbrakwa Lazglafta, kada kaphunafsta tsi ma fitik ya kumanə‡ tsi.

7 Pəghanamwa pgha ma dzvu ta inda đəjwa ghuni, kabga tsatsi ta nghapta ka kaghuni§.

8 Nzawanza hzlenə nda difil, kabga ta pgha buđukwa ghuma ghuni halaway manda rveri ta hurgu ta zba skwi ŋa dughwadutani.

9 Dihavawa diha ma zlgħay nda ŋuđuf, ma zlanə kuni ta tvi. Nda sna kuni kazlay: Mndərga va tsa đəjwa ya ná, slanaghasla ta inda zwanama ghuni ta ghəja hađik demdem kə'a.

10 Tahula ghuyta ghuni ta đəjwa ma fitik kwitikw ya, dza'a vlaghunavla Lazglafta ya ta gđata ta vla zđakatahuđi, ta hgaftá kaghuni ma Yesu Kristi, ŋa lami da glakwani ya ŋa kđekedzen, ŋa payafsta tsatsi kaghəjani ta kaghuni, ŋa dihaghunatani, ŋa mbraghunaftani, ŋa kwala skwi kul gigidəntá kaghuni.

11 Nani mbraku ŋa kđekedzen. Amin!

Gazgu

12 Silvenə ta katihata kəl yu ka vindaghunaftá na

* 5:2 Ngha ta Yuhwana 21:15-17, Slna gwal ghunay 20:28. † 5:5 Ngha ta Mahdihdi 3:34. ‡ 5:6 Ngha ta Mata 23:12, Lukwa 14:11, 18:14. § 5:7 Ngha ta Zabura 55:23.

zwanja delewer na. Nda sna
 yu kazlay: Nerma mndu ya
 kə'a* ta tva Lazglafta. Nja
 vlaghunatá mbraku kəl yu ka
 vindaghunafta. Nda ya nja
 graghunaftá kahwathwata
 zđakatahuda Lazglafta. Di-
 havawa diha nda mbraku ta
 tsa zđakatahuda Lazglafta ya.

¹³ Ta ga zgu Igliz ma Ba-
 bila nja ghuni, gwal dagap
 Lazglafta manda va kaghuni
 guli. Ta ga zgu zwanja† da
 Markus guli nja ghuni.

¹⁴ Guvuswa ga ta zgu sani
 nda sani nda brusa vgha
 hmətət.

Ka nza zđakatahuda
 Lazglafta nda kaghuni dem-
 dem, kaghuni gwal ma Kristi
 ya.

* **5:12** Silas: Ngha ta Slna gwal ghunay 15:22, 40. † **5:13** Babila: Ngha ta
 Suna Yuhwana 17:5, Slna gwal ghunay 12:12, 25, 13:13, 15:37-39, Kwalasuha 4:10,
 Filipiya. 24. Zwanja da: Ma sulkum (ngha ta 1 Timute. 1:2).

Mahisa tsghatá Iwa 2 Piyer

Gazgu

¹ I'i Simuḡ Piyer ta nza-kway ka kwalva nda ya ka ghunatá mnda Yesu Kristi ta vinda na delewer ná, ḡa gwal ta mutsaftá zlgħay nda ḡuduf ka guram nda va ḡaḡni, nda ma zdakwa Lazglafta nda Yesu Kristi.

² Ka sgaghunagħa sga Lazglafta ta zdakatahudi nda zdaku ma snaḡtá i Lazglafta nda Yesu Kristi Mghama mu.

Nzakuya taranḡtá mnda zlgħay nda ḡuduf

³ Yesu Kristi ta snamamtá Lazglafta ya ta hgaftá amu ḡa dguvusta mu ta glakwani nda zdakwani. Mantsa tama, ka vlamatá tsi nda ma mbrakwani ta inda skwi ya ta ramata, ḡa nzay mu ta nzaku manda ya ta zdaganatá Lazglafta.

⁴ Nda ma tsa skwiha ya vlamata tsi ta tsa skwiha ta dīnuta katakata, ya tamaf tsi ta imi ta slēmḡ daga manda ghalya ḡa vlamata ya. Ma mutsafta ghuni ta tsa skwiha ya, laviḡta kuni ta ndapta ma ghwadaka skwiha ya ta hara'uwa iri ta ghḡa hadik, ka ksay ghuni ta saḡa Lazglafta.

⁵ Mantsaya tama, ḡavawa ḡa ka sganaghata kuni ta ghḡa zlgħay nda ḡudufa ghuni ta nzaku dīna. Ta ghḡa nzaku

dīna, ka sganaghata kuni ta snaḡtá skwi.

⁶ Ta ghḡa snaḡtá skwi, ka sganaghata kuni ta ksanatá ghḡ. Ta ghḡa ksanatá ghḡ, ka sganaghata kuni ta ḡavata. Ta ghḡa ḡavata, ka sganaghata kuni ta nzaku ta zdaganatá Lazglafta.

⁷ Ta ghḡa nzaku ta zdaganatá Lazglafta, ka sganaghata kuni ta nzaku hmətət manda la zwanama. Ta ghḡa nzaku hmətət manda la zwanama, dīvutá mndu.

⁸ Ka mamu kuni nda mndḡrga tsa nzaku ya, ta gdavagda kuni ta maga slna nda tsi katsi, had kuni dza'a nzata nda zbukwatá vgha wa. Dza'a dza'a kuni ta kḡma takma nda snaḡtá Mghama mu Yesu Kristi.

⁹ Mndu kul had nda mndḡrga tsa nzaku ya ná, manda ghulpata mndu ta lulumaku ya nzakwani. Zanapza ta tsa mbanaf mbanaf Lazglafta ma dmakuhani maga tsi ghalya ya.

¹⁰ Tsaya tama zwanama da, ḡavawaḡa ka nzafta kuni ta tsa hgu hgaf Lazglafta ta kaghuni, ka dagaptá kaghuni ya. Ka mantsaya ka kuni magay had kuni dza'a dḡdamta da ghwadaka skwi wa.

¹¹ Mantsaya, nda fa ghḡa ghuni ta gunaghunata Lazglafta ta watgha lami da ga mgham ḡa kdekedzeḡ ta nzakway ka ḡa Yesu Kristi Mghama mu, ta mba amu ya guli.

12 Tsaya ta kəl yu ka gđavata ta hava tsa skwiha ya ŋa ghuni, dər má nda ghada snaŋta ghuni, ta ŋavaŋa kuni ma tsa kahwathwata taghaghunaf lu ya.

13 Ka tata hafu yu katsi ná, nda nza ka skwi đina na havay đa ta tsa skwiha ya ŋaghuni, kada nzata kuni nda fatá ghəŋ hzleŋa.

14 Nda sna yu kazlay: Ta ghwan a kđavakta hafa đa ma na ghəŋa hadik na wu kə'a, manda ya snidim Mghama đa Yesu Kristi.

15 Ama dza'a magay yu ta kđavakta mbrakwa đa, ŋa nzakwani dər má nda mta yu, ŋa laviŋta ghuni ta hava tsa skwiha ya.

Gwal ta nghanťa glakwa Kristi

16 Ma fitika mnaghunata ŋni ta saha dza'a saha Yesu Kristi ma mbrakwani ná, prukutunzum ya gi ta tsa'ata mnduha ma ghəŋa taŋ a mnaghuna ŋni wu, ama skwi ghada aŋni ta nghanťa mbrakwani nda ira ŋni ya mnaghuna ŋni.

17 Ma fitika mutsaftani ta sgit, nda glaku da Lazglafta ta nzakway ka Da ná, hada aŋni. Nda sna aŋni nda sləməŋa ŋni ta mnə Lazglafta ya ta hem-anatá inda skwi kazlay: Nana na zwanə đa ya đvu yu ta zdəghihata katakata kə'a.

18 Vərđa aŋni ka ghəŋa ŋni ta snaŋťa saha tsa lwi ya daga ta luwa, ma fitika nzakwa

ŋni kawadaga nda tsi ta ghwá nda ghuđa*.

19 Ta ghəŋa tsaya guli ná, nda fa ghəŋa ŋni ta gwada ya klak la anabi. Dina má ka ŋanata ghuni đasuwa ta tsa gwadaha taŋ ya, kabga nda nza manda pitirla, ya ta tsuwadəkaku ma grum. Dina ka gđata ghuni ta snay, ha ka tsadata vli, ka safa gumbəzla ŋa nghanťa ghuni ta tsalatá inda skwi ma ŋudufa ghuni.

20 Karaku ná, wya skwi ŋa snaŋta ghuni: Tsa gwadaha hlak la anabi ghalya, ka vindamta ma deftera Lazglafta ya ná, tsa a ma ghəŋa taŋ a həŋ wa.

21 Tsa gwadaha hlak la anabi ya ná, had ya walaŋ mnda səla ta tsa'ata ma ghəŋani wa. Sulkum nda ghuđa ta vlanťa mbraku ta həŋ, ŋa mna skwi ya mnanaf Lazglafta ta həŋ.

2

Ghwadaka anabiha

1 Ghalya, zlagapzlaga ghwadaka anabiha mataba mnduha Lazglafta, mantsaya guli dza'a zlagapta ghwadaka gwal tagha skwi mataba ghuni. Dza'a kladamkla həŋ ta ghwadaka tagha skwi ŋa zadinťa mnduha, ŋa vziŋta taŋ ta Yesu Kristi ta nzakway ka mnda tagha skwi ta mbanafťa həŋ ya. Mantsaya gi dza'a tđakta həŋ ta zadaku ta ghəŋa taŋ.

2 Nda ndəgha gwal dza'a ksa səla taŋ ma tsa ghwadaka nzaku ya, ŋa razay mnduha

* 1:18 Aya 17-18: Ngha ta Mata 17:1-5, Markus 9:2-7, Lukwa 9:28-35.

ta vərda tva Lazglafta kabga hahəŋ.

³ Ta tadaku ira tsa ghwadaka mnduha ya ta skwa mndu, ɲa tsakalay tan ta wi ɲa gatugadughunustá skwa ghuni. Tsaw nda ghada tsatá guma ta ghəŋa tan daga manda ghalya, ta kzlaykzlay zadaku ta həŋ.

⁴ Dər tsa duhwalha Lazglafta ta ga ta dmaku ghalya ya ná, zlana a Lazglafta ta həŋ mantasa wa. Ama ka pghaghatá tsi ta həŋ da duda vu, ka tsamtá həŋ nda zida ma grum, ka kzla fitika guma.

⁵ Tsa mnduha ghalya ta gatá dmaku ya guli ná, zlana a Lazglafta ta həŋ mantsaya guli wa. Ka zadanatá tsi ta tsa gwal ta maga ghwadaka skwi ya nda ima mabudbud. Ta ghəŋa Nuhu si ta mnay ɲa mnduha kazlay: Magawa skwi tdukwa kə'a yeya mbanaf tsi, nda sanlaha ma mnduha* ndəfán guli.

⁶ Mantsaya tsanaghata tsi ta guma ta luwa Suduma nda Gwamura guli, ka zadanatá tsi ta həŋ nda vu, ka niŋtá həŋ ka hutidif. Mantsaya maranəŋta tsi ta gwal ta maga ghwadaka skwi kə'a dza'a slanaghatá həŋ†.

⁷ Ludu ná, tdukwa mndu ya. Ta kuzlan̄kuzla tsa maga sli'inqsli'inq ta magə gwal ma luwa Suduma ya ta ɲudufani katakata‡.

⁸ Mataba tan ta nzakwa tsa tdukwa mndu ya. Inda

fitik ta nghay, ta snay, ta inda tsa sli'inqsli'inq ta magə həŋ ta hla səla mndu ya. Ta gurda ɲudufani, kabga tdukwa mndu tsatsi.

⁹ Tsaya tama ná, nda sna Mgham Lazglafta kə'a ta hliginqtá tdukwa mnduha ma skwi ta dzəghəŋtá həŋ. Nda sna guli kə'a ta pghaghutá gwal ta maga ghwadaka skwi ɲa ganaptá iri ta həŋ bađu fitika tsa guma.

¹⁰ Katkatatani ná, ta ghəŋa gwal ta maga ghwadaka skwi kuman̄ slu'uvgha tan, nda gwal ta hərtətátá ga mghama Lazglafta, dza'a tsi giri ɲa tan.

Tsa mnduha ta tagha ghwadaka skwi ya ná, had hula ta wa ira tan wa. Ta gla ghəŋ həŋ. Vla a həŋ ta glaku ɲa duhwala Lazglafta ta luwa wa. Ta razu nda raza həŋ.

¹¹ Dər duhwalha Lazglafta ya ta malaghutá tsa gwal ta tagha ghwadaka skwi nda mbraku ya má, had həŋ ta ghuḅasa həŋ, ka raza həŋ ta kəma Lazglafta wa.

¹² Tsa mnduha ya ná, had ghəŋ da həŋ wa. Manda nimitak ta yaku ɲa kasuta, ka psliŋtá həŋ ya, ka həŋ ta magaku. Dər skwi kul snəŋtá həŋ tsi ná, razay tan ɲa tan. Manda va tsaya ná, dza'a zadanazada lu ta həŋ manda nimitakha.

¹³ Nda ghuya dan̄wa dza'a vranamta Lazglafta ta həŋ. Manda ya ghuyanap hahəŋ ta dan̄wa ta sanlaha ya. Ka skwa zdanəftá vgha ta həŋ

* 2:5 Ngha ta Zlrafta 6:1–7:24.

† 2:6 Ngha ta Zlrafta 19:24.

‡ 2:7 Ngha ta Zlrafta 19:1-16.

ka hən klaftá sasaku, nda maga sli'insli'inj dər nda fitik ma ghən tsi. Ka skwa hula nzamta tanj mataba ghuni, ta kuzlaku ta ɲuduf guli. Ta zay hən ta say hən kawadaga nda kaghuni, ama mbəɖata tanj ta hul ná, skwi ta kumə mayaŠ tanj ta magə hən.

14 Ta tadaku ira tanj ta mi'aha, hərfava a hən ma vəl maga dmaku wa. Bla a ta barafta hən ta gwal nda hta mbrakwa tanj ka pghamtá hən da dmaku wa. Yukyukyuk ka ira tanj ta tadaku ta skwiha. Mndərga tsahaya ma mnduha ná, nda ghada ksuta guma Lazglafta ta hən.

15 Zluɲzla hən ta vərdaka tvi, ka zwaduta, ka ksaghatá tvi manda ɲa Balama zwanja Baswara zɖuguduɲ tsemi ka magatá tsi ta ghwadaka skwi ya.

16 Ka dvanaghatá lu ta ghəɲa kwalaghutani ta snatá gwada, ha ka gwadganatá kdih kul had ta gwada ya nda gwada manda va ɲa mndu. Ka hanaftá tsi ta tvi ta tsa anabi* ya yaha da gəgəltá tsa rghani ya.

17 Ka guram nda ghwa swi'ap imi mida tsa mnduha ta tagha ghwadaka skwi ya, ka guram nda ghwayak ta turinja falak ya hən guli. Payanapaya Lazglafta ta vli ta hən ma grusl tɖik katakata.

18 Ta ghərbaku hən ka yawu bətbət, ka bara gwal tsaghuta

tanj yeya ta vgha nda gwal ta gɖata ta nzaku ma dmaku.

19 «Falau' vgha ghuni dza'azlay,» ka hən ta mnay ɲa tanj. Hahən ya kay tatanj, nda ghada nzatá hən ka vu'a bədzaku ta kla hən da zadaku. Nda sna kuni ná, ka nu tsa skwi ta hbutá tsa mndu ya ná, vu'a tsa skwi ya tsa mndu ya.

20 Ka lagha tsa gwal ta zlu'agaptá vgha ma ghwadaka skwi ta bəɖza mndu ma ghəɲa hadik ya, manda snanja tanj ta Mghama mu Yesu Kristi ta nzakway ka mnda mba amu ya guli, ka vrəglamta da maga tsa ghwadaka skwi ya katsi, dza'a malaghumala bəɖzatá hən ka nzakwa tanj tanjan.

21 Ta dər má kwala tanj kul snanjá tsa tvi tɖukwa ya, ka ya ghada hən ta snanjá tsa tvi ya dɪnadina, tahula tsa, ka zlanavata tanj ta zlahuha Lazglafta ya mnana lu ta hən.

22 Tsa skwi ta slanaghatá hən ya, maranmara kazlay: Kahwathwata tsa gwada mahdihdi ta mnata ya kə'a. Ka'a na: «Ta vradaghavra kri da ni'iglaftá vnihatá vnihani†.» «Tahula mbazanatá mbaza ta ghuvazu ná, ɲa vrəglamtani da dzazlak guli,» ka'a ya.

3

Faftá ghən ta vragata Mgham Yesu

1 Graha da ya ta dvu yu, mahisa delewera da nana

Š 2:13 Ngha ta Yuda aya 12.

* 2:16 Aya 15-16: Ngha ta Mbsak 22:4-35.

† 2:22

Ngha ta Mahdihdi 26:11.

vindaghunaf yu na. Ma tsəna delewerha da his vindaghunaf yu na ná, vraftá ya ta vrafta yu ta skwiha ya ghada kuni ta snaŋta, ɲa ndanay ghuni ta ndanu nda tvani ta ghəŋa taŋ.

² Ta kumay yu ta ndanay ghuni ta skwiha ya mna la anabi nda ghuḅa ghalya. Nda zlaha Mgham Yesu Kristi ta nzakway ka mnda mba amu, taghaghunaf gwal ghunay, ghunədaghunagha lu ya.

³ Skwi ɲa snaŋta ghuni karaku ná, dīna ka snaŋta ghuni kazlay: Ma ndusakta kdavakta fitik ná, dza'a sli'agapsli'a inda gwal ta maga skwi manda ya kumaŋ ghəŋa taŋ, dza'a ghuḅasay həŋ ta kaghuni kə'a.

⁴ «Dza'a vragavra yu a katsi tamaftá imi ta sləməŋ kay ra? Ga tsi kay ka na? Ka yawu rwakta dzidziha mu, ta nzaku inda skwi manda va vlani daga ka yawu zlagapta ghəŋa hadik,» ka həŋ.

⁵ Gwal ta mnay mantsaya ná, mamu skwi ya nda maya zanap həŋ ka palama. Daga manda ghalya ta magaftá Lazglafta nda gwaḁani ta luwa nda hadik. Kligiŋ ma imi lu ta hadik, nda imi guli magafta lu ta hadik.

⁶ Nda imi ta nzakway ka ima mabudbud zadanamta* Lazglafta ta ghəŋa hadik ghalya.

⁷ Na luwa nda ghəŋa hadik ta nghə mu ndanana ná, va

tsa gwadá Lazglafta ya ta ɲanata, ɲa zadánata nda vu. ɲanaŋa ta həŋ ha sagha fitika guma, ɲa zadánatá ghwadaka mnduha.

⁸ Graha da gwal ta dvu yu, mamu skwi turtuk dza'a kwal kuni zanapta: Da Mgham Lazglafta ná, fitik turtuk ya ná, manda fitik dəmbu' nzakwani. Fitik dəmbu' ya guli ná, manda fitik turtuk† nzakwani.

⁹ Gərda a Lazglafta ka maga skwi ya tamaf tsi ta imi ta sləməŋ manda ya ta ndanu sanlaha ya wa. Ama kaghuni nza tsi katək ka kzlay, kabga va a ta zadavaghuta dər wati ma mndu wa. Ta kumay katək ta mutsafta inda mndu ta mbədanaftá nzakwani.

¹⁰ Nduk nda tsaya tani ná, dza'a sagha manda ghali tsa fitika Mgham Yesu ya. Ma tsa fitik ya dza'a nda sna lu ta ghudzagata skwi nda mbraku, ɲa zwaḁuta luwa gi rək. ɲa driŋta vu ta inda skwi ta luwa, ɲa zwaḁuta‡ ghəŋa hadik nda inda skwi mida tani.

¹¹ Ka si mantsa dza'a zwaḁuta inda tsa skwiha ya ná, mndərga wati nzaku ta raku ɲa nzakway ghuni? Nzawanza ta nzaku ya nda ghuḅa. Ka vlanŋta kuni ta ghəŋa ghuni ta Lazglafta ma inda skwi.

¹² Kzlawakzla ta tsa fitika Lazglafta ya, ka ɲavata kuni nda inda mbrakwa ghuni ɲa sagha tsa fitik ya gi misimmisim. Tsa fitik dza'a

* 3:6 Aya 5: Ngha ta Zlrafta 1:6-9, aya 6: Ngha ta Zlrafta 7:11. † 3:8 Ngha ta Zabura 90:4. ‡ 3:10 Ngha ta Mata 24:43-44, Lukwa 12:39-40, 1 Tesalunik 5:2.

zađanata lu ta luwa ɲa nu'uta
inda skwi da vu ya, tsa fitik
ya.

13 Ta kzlaykzlay mu ta
tsa lfida luwa nda tsa lfida
hadikš, ma vli ya dza'a
gdavata nzaku tdukwa
manda ya tamaf tsi ta imi ta
sləmən ya.

14 Tsaya tama graha da
ya ta dvu yu, ɲavawa ɲa, ɲa
slaghunaghatani nzidid kul
had sana skwi ta kaghuni, ɲa
nzakwa ghuni nda zdaku nda
tsi.

15 Havakwahava kazlay:
Skwi ya kəl Mgham Yesu ka
gərdaku ná, kabga ɲa mut-
safta mnduha ta mbəđanaftá
nzakwa taɲ, ɲa mbanaftani
ta hən ya kə'a. Manda
va tsaya vindaghunafta
zwanama mu Pwal ya ta dvu
mu guli nda difil ya vlan
Lazglafta.

16 Tsaya skwi ta mnə tsi
ma inda delewerhani ya,
ta gwadə tsi ta gwada ta
ghəɲa mndəra tsa skwiha
ya. Mamu sana skwi ya nda
bla ta vindamta tsi ma tsa
delewerhani ya, ta tərdanafta
gwal kul snantá skwi, nda
gwal kul taghaku skwa taɲ,
ta klatá ghəɲa skwi mida.
Manda va tsaya ta snuta hən
ta magay nda sana vliha ma
skwi vindaf lu ma sanlaha
ma delewer. Manda tsaya ta
klanakta hahən ka ghəɲa taɲ
ta zadaku.

17 Kaghuni graha da ya ta
dvu yu, snaghunamsna lu
ndana tama. Dasuwa ka kuni,
yaha krughuva ghwadaka

mnduha da zadighunista da
tsaghutá kuni ta vgha ta fatá
ghəɲa ghuni.

18 Ama gdavawagda ta
dza'a ta kəma ta kəma
ma snantá Mghama mu
Yesu Kristi mnda mba
amu, ɲa vlaghunatani ta
zđakatahudani. ɲani glaku,
daga ndanana nda ya ɲa
kdekedzen. Amin!

Tan̄tan̄a tsghatá lwa 1 Yuhwana

Gwada Lazglafta ná, ta vlay ta hafu

¹ Nana skwi ta vindaghunafta ηni na ná, gwada ta ghəŋa mndu ta vla hafu ta nzakway daga ta kul zlraftá* inda skwi ya. Ta ghəŋa skwi snaŋ ηni nda skwi nghan ηni nda ira ηni, nda ya vitsanava ηni, nda ya ksən ηni nda dzva ηni ta mnaghunata ηni.

² Na zlagapta tsa mndu ta vla hafu ya, ka nghan̄tá aŋni nda ira ηni. Tsaya kəl aŋni ka nzakway ka masləmtsəkani, kəl ηni ka mnay ŋa ghuni ta gwada ta hafu ŋa kdekeden̄ si ta nzaku tavata Da mu, ka maravatá† tsi ta wa ira mu.

³ Tsa skwi nghan̄ ηni nda ya snaŋ ηni ya, tsaya ta mnaghunata aŋni kada nzakwa kuni nda guya nda aŋni. Ka nda guya ghəŋa mu katsi, nda guya ghəŋa mu kawadaga nda Lazglafta Da, nda ya nda zwan̄ani Yesu Kristi.

⁴ Kada kd̄iŋta rfa mu‡ ta ndəghafta ta kəl ηni ka vindaghunaftá na skwiha na.

Mbada ma tsuwadək

⁵ Tsuwadaka nzakwa Lazglafta, had̄ skwi ka grum da tsi wu, na skwi snaŋ aŋni da tsi, ta mnaghunata aŋni.

⁶ Ka nda guya ghəŋa mu nda Lazglafta ka mu katsi,

ta ghəŋa tsa tata mbada mu ma grum, tsakalawi tsa ta tsakalə mu, maga a mu ta skwi tdukwa wa.

⁷ Ala ka si ta mbada ma tsuwadək mu ta mbada manda nzakwa Lazglafta ma tsuwadək ya, nda guya ghəŋa mu sani nda sani nda tsa ŋa ghubimista usa Yesu Zwan̄a Lazglafta ta inda dmakuha mu.

⁸ Ka had̄ mu ta ga dmaku wu ka mu katsi ná, nana ghəŋa mu ta nanə mu, had̄ kahwathwata ma amu nda tsa wa.

⁹ Ala ka si mnigijmna mu ta dmakwa mu nda wa mu katsi, dza'a plimispla Lazglafta ta dmakwa mu, ŋa ghubiŋtani ta inda dmakwa mu§, ŋa nzakwa mu tsuwedək ta kəmani, kabga tsatsi Lazglafta tdukwa. Skwi mna tsi ta magamaga manda va tsaya.

¹⁰ Ka ta ga amu ta dmaku wu ka mu katsi, ta tsakalawi Lazglafta ka'a mu nda tsaya. Had̄ tsa gwadani ya ma ŋudufa mu nda tsa tama wa.

2

¹ Zwana da, skwi kəl yu ka vindaghunaftá na skwi na ná, vindaghunaf vinda yu ŋa mbəl ŋa waray ghuni ta maga dmaku. Ala ka si magamaga mndu ta dmaku katsi, mamu mndu tdukwa ta nzaku tavata Lazglafta ta kla lwa mu ŋani. Tsa mndu ya, Yesu Kristi ya.

* 1:1 Gray nda 2:13. Yuhwana 1:1. † 1:2 Ngha ta Yuhwana 1:14. ‡ 1:4 Rfa mu: Ma sana vliha ná, rfa ghuni. § 1:9 Gray nda Zabura 32:1-5.

² Tsatsi ta mtuta ŋa pla ghəŋ kada plimista Lazglafta ta dmakuha* mu. Nza a ŋa pla dmakuha amu ndaghəŋa mu wu, laviŋlava ta pla dmakwa inda mnduha ta ghəŋa hadik demdem guli.

Lfiɗa zlahu

³ Ka ta magay mu ta skwi ta mnamata Lazglafta katsi ná, tsaya ta maramaŋta kazlay: Nda sna mu kahwathwata ta Lazglafta kə'a.

⁴ Ka ka mndu mantsa, «nda sna yu ta Lazglafta,» ka'a, ta sna a ta skwi ta mnata Lazglafta kay guli wu, tsa mndu ya ná, ta tsakalawi. Had kahwathwata dekdek ma ŋudufani wa.

⁵ Mndu ta snatá gwaɗa Lazglafta ná, ɗvuɗva ta Lazglafta kahwathwata. Tsaya ta gramafta kazlay: Nda ndi'a mu nda Lazglafta kə'a.

⁶ Ka nda ndi'a nzakwa ɗa kawadaga nda Lazglafta, ka mndu katsi ná, ka maga tsi ta skwi manda ŋa Yesu Kristi.

⁷ Zwanama ɗa, ka lfiɗani a na zlahu ta vindaghunafta yu na wu, va tsa zlahu manda ghalya yeya. Nda sna kuni ta tsa zlahu ya daga ma zraftá† mnaghunatá gwaɗa Lazglafta. Va tsaya tsa gwaɗa snaŋ kuni ya.

⁸ An mndani, lfiɗani na zlahu ta vindaghunafta yu na, kabga nzakwa Yesu Kristi ná, vərɗa lfiɗa nzaku ya maramaŋ tsi. Mantisa ya kaghuni guli. Manda skwi

ta had grum tama wu, ta zlagəzlagu vərɗa tsuwadək.

⁹ Ka «ma tsuwadək yu» ka mndu ta gray, tata husaŋhusa zwanamani ta nzakway ma zlg hay nda ŋuduf katsi ná, ta ma grum tsa mndu ya manda va nzakwani ghalya.

¹⁰ Ala ka ta ɗvay mndu ta zwanamani katsi, nda nza nzakwa tsa mndu ya ma tsuwadək, had sana skwi dza'a sabi da tsi ŋa zləmbiŋtá mndu wa.

¹¹ Mndu husaŋ zwanamani ná, ma grum nzatá nzakwani, ta tatɗamaku tsa mndu ya ma grum. Sna a ta vli ta mbaɗə tsi ta mbaɗa mida wu, kabga tɗikanaf tɗika grum ta irani.

Ma ɗvu kuni ta ghəŋa hadik

¹² Zwana ɗa, ka yu ta vindaghunafta na: «Plighunis pla Lazglafta ta dmakuha ghuni, kabga sna Yesu Kristi ta magata.»

¹³ Kaghuni dadaha, ka yu ta vindaghunafta na: «Nda sna kaghuni ta tsa mndu ta nzakway daga ta kul zraftá‡ inda skwi ya.» Kaghuni duhwalha, ka yu ta vindaghunaftá kaghuni guli na: «Ghuɓasapghuɓasa kaghuni ta halaway.»

¹⁴ Kaghuni zwani, ka yu ta vindaghunafta na: «Nda sna kaghuni ta Da mu Lazglafta.» Kaghuni dadaha, ka yu ta vindaghunafta na: «Nda sna kaghuni ta tsa mndu ta nzakway daga ta kul zraftá

* 2:2 Gray nda Ruma. 3:25-26. † 2:7 Ngha ta Yuhwana 13:34. ‡ 2:13 Gray nda 1:1.

inda skwi ya.» Kaghuni duh-walha, ka yu ta vindaghunafta na: «Nda mbra kaghuni, nzamnza gwada Lazglafta ma kaghuni, ka ghubasapta kuni ta halaway.»

15 Ma hara'u kuni ta tva nzakwa mnduha ma ghəŋa hadik. Ma laghu kuni ngha skwiha ma ghəŋa hadik. Ka laghula mndu da hara'uwa skwiha ma ghəŋa hadik katsi ná, dva a tsa mndu ya ta Da mu Lazglafta wa.

16 Skwi ta magə mnduha ma ghəŋa hadik ná, maga skwi kumaf slu'uvgha taŋ nda skwi kumaf ira taŋ ya. Mutsafta taŋ kay guli, glay taŋ ta ghəŋ nda tsi. Mndərga tsahaya ma nzaku ná, Da mu Lazglafta a ta taghamafta wu. Ŋa na ghəŋa hadik na mndərga tsaya.

17 Dina ka snaŋta kaghuni kazlay: Ta kdakukdaku nana ghəŋa hadik na kə'a. Inda na skwiha ta mamə mnduha na guli ná, dza'a kdukda. Mndu ta maga skwi ta kumə Lazglafta ya ná, tsaya mndu dza'a nzata nda hafu ŋa kdekedzen.

Ghuma Kristi

18 Zwana da, ndusa ghəŋa hadik ka kdaku, manda va ya snaŋ kuni kazlay: Dza'a saghasa ghuma Kristi kə'a ya ná, daga ndana ná, sli'agapsli'a ghumaha Kristi. Tsaya ta gramafta kazlay: Ndusa kdakwa ghəŋa hadik\$ kahwathwata kə'a.

19 Tsa ghumaha ya ná, mataba mu sli'agapta həŋ. Si nza a nzakwa taŋ kawadaga nda amu wa. Ka má nda nza nzakwa taŋ kawadaga nda amu ná, má gdavagda həŋ tavata amu. Magamaga manda tsaya kabga ŋa snaŋta kazlay: Mataba amu a həŋ demdem wu kə'a.

20 Kaghuni ya, vlaghunavla Kristi ta Sulkumani. Kaghuni demdem, nda sna kaghuni ta vərda skwi ta ghəŋa Yesu Kristi.

21 Kəl yu ka vindaghunafta na: «Kwalaghuni kul snaŋta vərda skwi a wu, kabga nda sna kuni.» Nda sna kuni guli kazlay: Guya a tsakalawi ta vgha nda kahwathwata wu kə'a.

22 Wa va na mghama tsakalawi na? Mndu ta vziŋtá Yesu kazlay: Kristi a wu, ka'a a tsa wa. Tsa mndu ya ná, ghuma Kristi ya ta vziŋta i Lazglafta nda Yesu tani ya.

23 Dər wati ma mndu ta vziŋtá Zwaŋa Lazglafta ná, had tvani ŋa nzuvta nda Lazglafta ta nzakway ka Dani wa. Ala dər wati ma mndu ta mnay banluwa kazlay: Yesu ná, Zwaŋa Lazglafta ya kə'a, nda nza nzakwani nda Lazglafta ta nzakway ka Dani* guli.

24 Kaghuni, ŋanawa ŋa ta tsa skwi snaŋ kuni daga zlrafta ghuni ta zlghaftá gwada Lazglafta ya. Ka ŋanaŋa kuni ta tsa skwi snaŋ kuni daga zlrafta ghuni ta

zlgħaftá gwadá Lazglafta ya katsi, dza'a gđavagđá nzakwa ghuni kawadaga nda Zwan nda Lazglafta guli.

²⁵ Ka Kristi tamaftá imi ta sləmən ná, dza'a vlagħunavla yu ta hafu ŋa kđekedzen, ka'a.

²⁶ Vindaghunafvinda yu ta tsa skwiha ya, kabga ka maga kuni ta đasuwa nda tsa gwal ta kuma hla səla ghuni ya.

²⁷ Kaghuni, tsa Sulkum vlagħuna Kristi ya ná, ta nzaku ma kaghuni. Wya ta mamu tsa Sulkum ya ma ŋudufa ghuni ya, psəgla a kuni ta sana mndu ŋa tagħaghunaftá sana skwi wu, kabga ta tagħaghunaftagħa tsa Sulkum ya ta inda skwi. Tsa skwiha ta tagħaghunafta tsi ya guli ná, vərđá skwiha ya. Hađ tsakalawi mida wa. Gđavawagđá kawadaga nda Yesu Kristi manda ya ta tagħaghunafta Sulkumani.

²⁸ Mantsa tama zwana đá, gđavawagđá kawadaga nda Yesu Kristi, ŋa kwala zləŋ ksa amu bađu vragata dza'a vragata tsi, ŋa kwala hula ksa amu guli ta kəmani.

Zwana Lazglafta amu

²⁹ Ka si nda sna kuni kazlay: Tudukwa mndu Yesu Kristi kə'a, nda ra guli ka snaŋta ghuni kazlay: Gwal ta maga skwi tđukwa ná, zwana Lazglafta həŋ kə'a.

3

¹ Nghawa ka Da mu Lazglafta đvutá amu 6a! Zwana đá kə'a ta hga amu.

Manda va tsaya nzakwani guli, zwana Lazglafta* amu. Tsaw sna a mnduha ma ghəŋa hađik ta amu wu, kabga sna a həŋ ta Lazglafta wa.

² Zwanama đá, daga ndanana zwana Lazglafta amu. Nziya nza tsi, tsa nzaku ká mu dza'a nzakway ta kəma ya ná, ta ma đifa karaku. Tsaw nda sna amu kazlay: Bađu vragata dza'a vragata Kristi ná, dza'a nzakway amu manda tsatsi kə'a, kabga dza'a nda ngha mu ta nzakwani.

³ Ka si mantsa tsi katsi, inda mndu ta faftá ghəŋani ta Kristi ná, dza'a waray ta ghəŋani da dmaku manda ŋa Kristi kul gatá dmaku ya.

⁴ Ka ta gđagđá mndu ta maga dmaku katsi ná, sna a tsa mndu ya ta zlahá Lazglafta wa. Dmaku ná, kwal kul sna zlahá Lazglafta ya.

⁵ Wya nda sna kaghuni kazlay: Sasa Yesu Kristi ta ghəŋa hađik da klagħutá dmakwa mnduha kə'a. Tsatsi ná, hađ dmaku đekđek tida wa.

⁶ Inda mndu ta gđavata kawadaga nda Yesu Kristi ná, hađ ta gəgəltá dmaku wa. Inda mndu ta gđata ta maga dmaku guli ná, ta tsatsaf a ta Yesu Kristi wu, ta sna a guli wa.

⁷ Mantsa tama zwana đá, ma snə kuni ta bara mnduha. Mndu ta gđata ta maga skwi tđukwa ná, tđukwa tsa mndu ya manda nzakwa Yesu Kristi ka mndu tđukwa ya.

* 3:1 Ngha ta Yuhwana 1:12.

⁸ Mndu ta gđata ta maga dmaku ná, mista halaway tsa mndu ya, kabga ta maga dmaku halaway daga ka yawu zraftani ta gata. Tsaya kəl Zwanja Lazglafta ka saha. Sahani ta ghəŋa hađik ná, ŋa zliŋtá slna halaway.

⁹ Dər wati ma mndu ta nzakway ka Zwanja Lazglafta, hađ ta ga dmaku wu, kabga mamu Sulkuma Lazglafta ma ŋuđufani. Hađ ta kđanđá maga dmaku dekdek wu, kabga nda nza Lazglafta ka Dani.

¹⁰ Dər wati ma mndu kul hađ ta maga skwi tđukwa, nza a tsa mndu ya ka Zwanja Lazglafta wa. Mantsa ya mndu kul đva zwanjamani guli. Ta tsahaya ta tsatsafta lu ta nzakwa zwana Lazglafta nda nzakwa zwana halaway.

Dvuma mndu manda ŋa Kristi

¹¹ Daga zrafta ghuni ta zlghaftá gwada Lazglafta mnaghunata lu kazlay: Dvumadva ta sani nda sani† kə'a.

¹² Yaha amu da nzakway manda Kayinu. Tsatsi ná, nda nza ka zwanja halaway, ka dzatá tsi ta zwanjamani. Kabgawu kəl tsi ka dzata na? Kabga ghwadaka skwi ŋa Kayinu ta magay, tđukwa‡ skwi ŋa tsa zwanjamani ya ta magay, kəl tsi ka valafta tida ka dzata.

¹³ Zwanama đa, ka ta husanhusa§ kuni ta mnduha ma ghəŋa hađik katsi, yaha da nzakway ka skwa ndərmimay da kaghuni.

¹⁴ Amu ná, nda sna amu kazlay: Sabsa amu ma mtaku ka nzata nda hafu* kə'a, kabga ta đvuta amu ta zwanama mu. Mndu kul đva zwanjamani ná, ma mtaku ta gđavata tsatsi.

¹⁵ Mndu husan zwanjamani ná, mnda dzatá mndu tsa mndu ya. Nda sna kaghuni guli kazlay: Mndu ta dzatá mndu ná, ta mutsa a hafani ŋa kdekeden wu kə'a.

¹⁶ Wya tvi kəl amu ka snanđá skwi ta hgə lu ka đva mndu: Dvudva Yesu Kristi ta amu, ka saha tsi vlatá ghəŋani ma vla amu. Amu guli ná, vlamavla amu ta ghəŋa mu guli ma vla zwanama mu.

¹⁷ Ka mamu skwi da mndu, ka nghanđá tsi ta zwanjamani ta pđay, ka laghu tsi da nghanđa iri† katsi ná, laviŋ a tsa mndu ya ta mnay kazlay: Ta đvay yu ta Lazglafta kə'a wa.

¹⁸ Zwana đa, gwaday ma wi kwenkwen a đva zwanama wa. Dvumadva kahwathwata ma ŋuđufa mu, ka maga mu ta skwi manda tsaya.

¹⁹ Mantsa ya dza'a grafta mu kazlay: Ta mbađə ta vərđa tvi mu ta mbađa kə'a. Tsaya tama ná, nda ləa ŋuđufa mu ta kəma Lazglafta.

²⁰ Ka ta dga ghəŋ mu ta ghəŋa skwi maga mu katsi,

† 3:11 Ngha ta Yuhwana 13:34. ‡ 3:12 Ngha ta Zrafta 4:1-8. § 3:13 Ngha ta Lukwa 6:22, Yuhwana 15:18-19. 17:14. * 3:14 Ngha ta Yuhwana 5:24. † 3:17 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 15:7-8.

nda sna amu kazlay: Mal Lazglafta nda sna ta inda skwi ta magə mu ka ɲudufa mu kə'a.

²¹ Zwanama da, ka had dga ghəɲ ta dgə mu ta ghəɲa skwi maga mu wu katsi, wadəh vgha mu ta sladu ta kəma Lazglafta.

²² Dər má nu dawəɲ mu da tsi ta vlamavla kabga ta snanasna mu ta zlahani, ta maganamaga mu ta skwi ta zdəganata.

²³ Ká tsa zlaha Lazglafta ya ta mnay na: «Fafwafa ta ghəɲa ghuni ta hga Yesu Kristi zwanani, ka dvuvusta kuni ta vgha ghuni sani nda sani,» ka zlahani ta mnamata‡.

²⁴ Mndu ta sna zlaha Lazglafta ná, ta gdavagda kawadaga nda Lazglafta, ta gdavagda Lazglafta guli kawadaga nda tsatsi. Nda sna amu guli kazlay: Ta gdavagda Lazglafta ma amu nda ma Sulkum ya vlama tsi kə'a.

4

¹ Zwanama da, ma gi sna kuni ta gwada mndu ta mnay kazlay: Mamu Sulkuma Lazglafta ma i'i kə'a ya. Daslawa tsa skwi ta mnə tsi ya karaku, ka mamu Sulkuma Lazglafta* mida, ka had wa a tsi. Kəl yu ka mna tsaya ná, kabga nda ndəgha ghwadaka anabiha ta sli'agapta ta ghəɲa hadik.

² Ka mnaghunamna yu ká kuni dza'a graftá mndu nda Sulkuma Lazglafta mida 6a:

Ka ta mnay mndu kazlay: Yesu ná, Kristi ya, sa daga da Lazglafta, ka yatá lu, ka mndu kə'a ná, mamu Sulkuma Lazglafta ma tsa mndu ya.

³ Ka had tsa mndu ya ta mnay kazlay: Manda tsaya nzakwa Yesu kə'a wu ná, had Sulkuma Lazglafta ma tsa mndu ya wa, sulkuma ghuma Kristi mida. Nda ghada snanəta ghuni ta mnay kazlay: Dza'a saghasa tsa ghuma ya kə'a. Nda ghada saghani ndanana tama ta ghəɲa hadik.

⁴ Kaghuni zwana da, zwana Lazglafta kaghuni, ghuḅasapghuḅasa kaghuni ta tsa gwal nana mndu ya, kabga mal tsa Sulkum ma kaghuni ya mbratani ka tsa sulkum ma gwal ma ghəɲa hadik ya.

⁵ Hahəɲ ná, ɲa ghəɲa hadik həɲ. Tsaya ta kəl həɲ ka mna skwi ta zdəganatá mnduha ma ghəɲa hadik. Ta fana fa mnduha ma ghəɲa hadik ta sləməɲ ta həɲ guli ka snay.

⁶ Amu ná, zwana Lazglafta mu. Mndu nda sna ta Lazglafta ná, ta snay ta skwi ta mnə ɲni. Ka Zwanəɲa Lazglafta a mndu wu katsi ná, fa a ta sləməɲ ka sna skwi ta mnə ɲni wa. Mantsa ya ta tsatsafta mu ta gwal nda vərda Sulkum ma həɲ nda gwal nda sulkuma nana mndu ma həɲ.

Lazglafta ná, dvu ya

‡ 3:23 Ngha ta Yuhwana 13:34, 15:12, 17.

* 4:1 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 13:2-6.

⁷ Zwanama da gwal d̄vu yu, gdamagda ta d̄vutá sani nda sani. Tva d̄vutá mndu ná, ta sagha daga da Lazglafta. Inda mndu ta d̄vutá mndu guli ná, nda na tsa mndu ya ka Zwan̄a Lazglafta, nda sna ta Lazglafta guli.

⁸ Mndu kul d̄vutá mndu ná, sna a tsa mndu ya ta Lazglafta wu, kabga nzakwa Lazglafta ná, d̄vu ya.

⁹ Wya ká Lazglafta mara-man̄tá tva d̄va mndani: Ghunagaghuna ta zwan̄ani turtuktuk ta gh̄n̄a had̄ik kada nzakwa mu nda hafu ma tsatsi†.

¹⁰ Tin̄əl Lazglafta ta d̄vutá amu ka ghunagatá tsi ta Zwan̄ani ka saha da mtuta n̄a pla gh̄n̄ n̄a plamata Lazglafta ta dmakwa‡ mu. Tsaya na v̄ərda d̄vutá mndu, da th̄e amu kazlay: Tin̄əl amu ta d̄vutá Lazglafta k̄'a.

¹¹ Zwanama da gwal ta d̄vu yu, ka si mantsa ya d̄vuta Lazglafta ta amu katsi ya, d̄vama d̄va amu guli ta vgha mu sani nda sani.

¹² Had̄ mndu ta k̄əd ng-han̄tá Lazglafta§ nda irani wa. Tsa d̄vutá vgha mu ta d̄vuta mu sani nda sani ya ná, nzakwa Lazglafta ta gd̄avata kawadaga nda amu tsa. Ta d̄vuđva mu ta Lazglafta dar manda ya kuman̄ tsi k̄'a guli.

¹³ Lazglafta ná, vlamavla ta Sulkum. Tsaya k̄əl mu ka grafta kazlay: Ta gd̄avagda amu kawadaga nda tsi, tsatsi

guli ta gd̄avagda kawadaga nda amu k̄'a.

¹⁴ Ghunaga ghuna Lazglafta ta zwan̄ani ta nza-kway ka mnda mba mndu ta gh̄n̄a had̄ik*, ka nghan̄tá an̄ni nda ira n̄ni, tsaya ta mn̄ə an̄ni n̄a mnduha.

¹⁵ Mndu ta mn̄ay ban̄luwa kazlay: Yesu ná, Zwan̄a Lazglafta ya k̄'a, nda nza nzakwa Lazglafta nda tsa mndu ya, nda nza nzakwa tsatsi guli nda Lazglafta.

¹⁶ Amu ná, nda sna amu kazlay: D̄vuđva Lazglafta ta amu. Ta tsaya fafta amu guli ta gh̄n̄a mu.

Lazglafta ná, d̄vu ya. Tsaya tama, mndu ta gdata ta d̄va mndu ná, nda nza nzakwani nda Lazglafta nda nza nza-kwa Lazglafta guli nda tsatsi.

¹⁷ Dza'a k̄əl amu ka grafta kazlay: Ta d̄vay amu ta Lazglafta dar k̄'a ná, wya tsi: Bađu tsa fitik dza'a tsə Lazglafta ta guma ta gh̄n̄a mnduha ya ná, had̄ amu dza'a zl̄n̄a tsa guma ya wu, kabga nda nza nzakwa mu ta gh̄n̄a had̄ik ka guram nda Yesu.

¹⁸ Ka nda sna amu kazlay: D̄vuđva Lazglafta ta amu, had̄ amu dza'a zl̄n̄ay wa. Tsa d̄vutađvu Lazglafta ta amu ya ná, ta hlin̄tá zl̄n̄ dekdek ma amu. Ala, ka tata zl̄n̄ mndu katsi, murmura n̄uđufani, ta fa a gh̄n̄ani ta tsa d̄vuđvu Lazglafta ya wu, k̄əl tsi ka zl̄n̄.

¹⁹ Amu ná, d̄vuđva mu ta

† 4:9 Ngha ta Yuhwana 3:16. ‡ 4:10 Ngha ta 2:2. § 4:12 Ngha ta Yuhwana 1:18. * 4:14 Ngha ta Yuhwana 3:17, 4:42.

Lazglafta kabga tin̄əl tsatsi ta d̄vuta amu.

²⁰ Ka «d̄vuđva yu ta Lazglafta» ka mndu, tata husan̄husa zwan̄amani katsi ná, tsakalawi tsa ta tsakal tsa mndu ya, d̄vu a ta Lazglafta wa. Ka d̄vu a mndu ta zwan̄amani ya nghan̄ tsi nda irani wu katsi ná, waka a dza'a d̄vutá Lazglafta ya kul nghan̄tá tsi na?

²¹ Ka d̄vuđva yu ta Lazglafta ka mndu katsi ná, ka d̄vuđva tsi ta zwan̄amani† guli, ka zlahu Kristi mnata.

5

Zlghafta ta Zwan̄a Lazglafta, tsaya ghubasaptá ghəŋa hadik

¹ Dər wati ma mndu ta zlghafta mnay kazlay: Yesu ná, Kristi ya kə'a, tsa mndu ya ná, nda na ka Zwan̄a Lazglafta. Ka d̄vuđva tsa mndu ya ta Dani Lazglafta katsi ná, dza'a d̄vuđva guli ta zwana Lazglafta.

² Ka d̄vuđva mu ta Lazglafta, ta snay mu ta zlahani guli ná, tsaya kəl amu ka snan̄ta d̄vuđva mu ta Zwana Lazglafta kə'a.

³ Snata mu ta zlahu Lazglafta ná, tsaya d̄vafta mu ta Lazglafta kahwathwata. Bla a tsa zlahuhani* ya guli wa.

⁴ Inda zwana Lazglafta ná, ghubasapghuḅasa hən̄j ta ghəŋa hadik. Nda ghubasa ghəŋa hadik, kabga nda fa ghəŋa mu ta Yesu Kristi.

⁵ Wa mndu ta ghubasaptá ghəŋa hadik na? Ba mndu ta zlghafta kazlay: Yesu ná, Zwan̄a Lazglafta ya kə'a ta ghubasapta.

Masləmtsəka Yesu Kristi

⁶ Yesu Kristi ná, sasa ta ghəŋa hadik, ka lamə tsi nda ma ima batem, ka pghin̄tá tsi ta usani ma mtakwani†. Lami nda ma ima batem kwen̄kwen̄ yeya wu, pghin̄pgha ta usani guli. Sulkuma Lazglafta ta mnamatá tsa skwiha ya kazlay: Mantsa ya nzakwani kə'a, kabga had̄ tsatsi ta tsakalawi wa.

⁷ Hkən skwi‡ ta maraman̄ta kazlay: Yesu ná, Zwan̄a Lazglafta ya kə'a.

⁸ Tsa skwiha hkən ya ná, mamu Sulkuma Lazglafta, nda imi, nda us. Tsa skwiha hkən ya ná, ka skwa turtuk gwada tan̄.

⁹ Ka si ta tsu'ay mu ta gwada ta mnata mnduha ta ghəŋa skwi ta nghan̄ta hən̄j ya ní, malaghumala a ŋa Lazglafta ma gwada ta mnata, ka ŋa mnduha ra? Lazglafta ka ghəŋani ta mnantá tsa skwiha ya ta ghəŋa zwan̄ani.

¹⁰ Mndu ta zlghaftá Zwan̄a Lazglafta ná, nda sna tsatsi kazlay: Kahwathwata tsa skwiha ya kə'a. Mndu kul zlghaftá Lazglafta guli ná, niŋna ta Lazglafta ka tsakalawi, kabga kwalani kul zlghaftá skwi mna Lazglafta ta ghəŋa zwan̄ani.

† 4:21 Ngha ta Mata 22:36-40, Markus 12:28-31, Lukwa 10:25-28. * 5:3 Ngha ta Yuhwana 14:15. † 5:6 Ngha ta Yuhwana 19:34. ‡ 5:7 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 19:15.

11 Vlamavla Lazglafta ta hafu ŋa kdekeden. Tsa hafu ya guli ná, nda ma zwanjani Yesu ta mutsakwa tsi. Mantsa ya ka Lazglafta mnamata.

12 Mndu ta zlglaftá Zwanja Lazglafta, nda mutsa hafani. Mndu kul zlglaftá Zwanja Lazglafta guli ná, mutsa a hafaniŋ wa.

Hafu ŋa kdekeden da Lazglafta

13 Vindaghunaf vinda yu ta tsa skwiha ya, ŋa kaghuni gwal ta zlglaftá Zwanja Lazglafta, kada grafta kuni kazlay: Mutsafmutsa kuni ta hafu ŋa kdekeden kə'a.

14 Ta lagha mu ta kəma Lazglafta da dawa skwi manda ya ta zdəganata ná, har ghəŋa mu, kabga ta snamasna.

15 Ka nda sna mu kazlay: Ta snamasna ta inda skwi ta dawu mu da tsi kə'a, nda sna mu guli kazlay: Ta vlamavla kahwathwata ta inda skwi dawaj mu kə'a.

16 Ka nda ngha mndu ta zwanjani ta ga dmaku, dza'a kwal kul klaghata da mtaku ŋa kdekeden kati, ka maga tsi ta du'a da Lazglafta ta ghəŋa tsa mndu ya ŋa vlanja Lazglafta ta hafu. Tsa hafu ya, ŋa gwal ta ga dmaku dza'a kwal kul klaghatá hən da mtaku ŋa kdekeden dza'a vla lu. Mamu dmaku ta kla mndu da mtaku ŋa kdekeden. Mna a i'i kazlay: Ka maga kuni ta du'a da Lazglafta ta ghəŋa mndərga tsaya kə'a wa.

17 Inda skwi ta magə lu kul dinaku ná, dmaku ya. Nziya nza tsi, mamu dmaku kul had ta kla mndu da mtaku ŋa kdekeden.

18 Nda sna amu kazlay: Dər wati ma mndu ta nuta ka Zwanja Lazglafta ná, had ta gəgəltá dmaku wa. Zwanja Lazglafta ta nghay, laviŋ a halaway ta ksantə wa.

19 Nda sna amu kazlay: Nda na amu ka zwana Lazglafta kə'a. Sanlaha ma mnduha ta ghəŋa hadik ná, ta ma dzva halaway hən demdem.

20 Nda sna amu guli kazlay: Sasa Zwanja Lazglafta ta ghəŋa hadik ka vlamatá tsi ta dīfil ŋa snantá vərda Lazglafta kə'a. Ka ndi'aftá mu ta vgha nda vərda Lazglafta nda ya nda zwanjani Yesu Kristi. Tsatsi ná, vərda Lazglafta ta vlamatá hafu ŋa kdekeden ya.

21 Zwana da, dasuwa ka kuni, yaha kuni da ŋana vgha nda skwa wuyay.

Mahisa tsghatá lwa 2 Yuhwana

Ga zgu

¹ I'i glata mndu ta vindaftá na tsghatá lwi ná, ña makwata rka ya zbap Lazglafta, nda ya ña zwanani ya ta ðvu yu kahwathwata. I'i tur-tukwa ða yeya a ta ðvutá kaghuni wu, nduk nda inda gwal nda sna ta kahwathwata tani.

² Ta ðvay ñni ta kaghuni kabga mamu kahwathwata, dza'a gðavagða guli ma amu.

³ Má ka vlamavla Lazglafta ta nzakway ka Da nda Yesu Kristi ta nzakway ka Zwanani, ta zðakatahudani nda tawa hidahidani, nda zðakwani ña nzakwa mu ma kahwathwata nda ya ma ðvutá mndu.

Kahwathwata, nda ðvu

⁴ Manda snañta ða kazlay: Nanaña sanlaha ma zwana gha ta kahwathwata manda ya taghamaf Da mu Lazglafta kə'a ná, ka tuta yu da rfu katakata.

⁵ Ari makwata rka, ya lfida zlahu a na skwi ta vindaghafta na wu, va tsa zlahu da amu daga manda zrafta* mu ta zlghaftá gwada Lazglafta yeya. Skwi ta ndəbu yu ta dzvu da kagha ná, ðvumadva amu gwal ta zlghafta Kristi ta vgha mu.

⁶ Vərdá tva ðvutá mndu manda ya kumanj zlahu

Lazglafta ná, tsaya nzata ghuni nda ðvutá mndu, kabga mantša ya taghamaf ta lu daga zrafta mu ta zlghaftá gwada Lazglafta.

Dasuwa ka kuni nda gwal ta tsakalawi

⁷ Kəl yu ka mnay mantša ná, nda ndəgha gwal nana mndu ta tamtá vgha ma ghəña hadik. Ka həñ ta mnay ná, ka mndu tsakwam a saha Yesu Kristi ta ghəña hadik wu, ka həñ. Tsa mndu ta mnay mantša ya ná, ghuma Kristi ya. Tsatsi ná, nana sanlaha ma mnduha ta nanə tsi.

⁸ Dasuwa ka kuni nda həñ, ða dəðəgudughunusta hyahya skwi ya mutsaf kuni da añni, ya dza'a mutsay kuni ta nisəla ghuni katakata.

⁹ Dər wati ma mndu ta kwal kul ñanatá tagha skwa Kristi, ka tsanaghatá ñani nda tsa, ta ndi'a a nzakwani nda Lazglafta wa. Ala ka gðavagða mndu ma tagha skwi taghanaf Kristi katsi ná, nda ndi'a nzakwa tsa mndu ya nda Da mu Lazglafta nda ya nda Yesu Kristi Zwanani.

¹⁰ Ka Lagha la mndu da Kaghuni, ka taghə tsi ta skwi tskəm nda skwi taghaghunaf Kristi katsi ná, ma tsu'af kuni ta tsa mndu ya ma həga ghuni, ma gə kuni dər zgu ñani.

¹¹ Ka «hudukhuduk» ká mndu ganaghatá zgu katsi ná, nda gwa wa tsa mndu ya ma tsa ghwadaka slnani ya.

Ga zgu

* 1:5 Ngha ta Yuhwana 13:34, 15:12, 17.

12 Ta teke'a ndəghata
 pdakwa skwiha má ɲa
 mnaghunata da mndani,
 tsaw va a yu ta vindaghu-
 nafta nda vinda ta delewer
 wu. Ta kumay yu ta laba da
 nda la da kaghuni, ka nzata
 mu, ka gwaduvusta mu ka
 skwa turtuk. Kada zdavafta
 ɲudufa mu.

13 Ta ga zgu zwana
 mukuma gha ya zbap
 Lazglafta guli ɲa gha.

Mahkəna tsghatá Iwa 3 Yuhwana

Ga zgu

1 I'i glata mndu ta vinda na delewer na ŋa gra dá Gayus* ya ta d̥vu yu kahwathwata.

2 Zwanama dá, ta kumay yu ta nzakwa inda skwi demdem d̥ina da kagha. Má d̥ughwana ka nzakwa gha ma slu'uvgha gha manda nzakwa gha ma zlg̥hay nda ŋudufa gha ya.

Gayus mnda kahwathwata

3 Tuta yu da rfu katakata manda sagha zwanama da rusay ŋa dá ya káka ta nzaku ta vərda tvi nda ŋuduf tur-tuk. Nda sna yu guli kazlay: Mantsa ya nzakwani kə'a.

4 Had skwi taβta s̥an̥ta dá ta dihatá nzakwa zwana dá ta vərda tvi wa.

5 Zwanama dá, tsa nghapta ta nghapta ka ka zwanama ma zlg̥hay nda ŋuduf d̥ər má ka matbay h̥əŋ ya ná, ŋərma mndu ka.

6 Tsa mnduha katar̥ŋ ka ya ná, ta ghubay h̥əŋ ta kagha da gwal zlg̥hay nda ŋuduf hadna. Ndadá a d̥vafta tsi ta aŋni wu, ka h̥əŋ ta mnay. Wya dzvu, ka kd̥an̥ta ka ta kata mndərga tsa mnduha ya, kada kd̥in̥ta h̥əŋ ta wawakwa tar̥ŋ manda ya ta kumə Lazglafta.

7 Tsa wawaku ta wawaku h̥əŋ ya ná, ta wawu ka maga slna Yesu Kristi h̥əŋ. Had sana skwi ta mutsafta h̥əŋ da gwal kul zlg̥haftá Yesu wa.

8 Amu gwal ta zlg̥haftá Kristi, d̥ina ka katay mu ta mndərga tsa mnduha ya, kada nzakwa mu nda gwa ma tsa vərda slna ta magə h̥əŋ ya.

Dar̥wa gwal guyata gh̥əŋ

9 Si vindanafvinda yu ta d̥əlewer ta Igliza ghuni, tsaw va a Diyatref ta sna tsa gwada ŋni ya wu, kabga ta kumay ta nzaku ka mali.

10 Badu laba dá da kaghuni ya ná, dza'a rusanafrusa yu ta mnduha ta tsa ghwadaka skwiha ta magə tsi ya, nda tsa raraza i'i ta rarazə tsi ya. Ta ghəŋa tsaya guli ná, had ta tsu'a zwanama ma zlg̥hay nda ŋuduf ta lagha h̥əŋ da tar̥ŋ ka matbay guli wa. Na sli'a sanlaha da tsu'a mnduha ya guli ná, pyayni ta h̥əŋ, ka ŋawa h̥əŋ mataba guyatá gh̥əŋ.

11 Gra dá ya ta d̥vu yu, ma ksə ka ta sadá mnduha ta maga ghwadaka skwi, ksa ta sadá gwal ta maga skwi d̥ina. Mndu ta maga skwi d̥ina ná, nda na tsatsi ka Zwanə Lazglafta. Mndu ta maga ghwadaka skwi ya guli ná, ta sna a tsatsi ta Lazglafta wa.

12 Ya wya Dematriyus ya ní, ndadá a ta ghuba mnduha wa. Ma nzakwani ná, ta ng-haku ŋərma slna ta magə tsi. Aŋni guli ná, ŋərma mndu ya ta mna aŋni. Nda sna kagha

* 1:1 Ngha ta Slna gwal ghunay 19:29, Ruma. 16:23, 1 La Kwareŋt 1:14.

guli kazlay: Kahwathwata ta
mnə ɲni kə'a.

Ga zgu

¹³ Ta nda ndəgha skwiha ta
kumə yu ta mnaghata, tsaw
va a yu ta vindaghafta nda
vinda ta delewer wa.

¹⁴ Nzɔavata a yu ka labə da
kaghuni wu, ɲa guyakwa u
tsa, ɲa gwadɔy u.

¹⁵ Ka nza zɔaku kawadaga
nda kagha!

Ta ga zgu inda graha gha
hadna ɲa gha. Ka ganaghata
kagha guli ta zgu ta inda
graha mu turtuk turtuk.

Tsgha ta lwa Yuda

Ga zgu

¹ I'i Yuda ta nzakway ka kwalva Yesu Kristi, zwanamani ma Yakubu*, ta vindaghunaftá na delewer na. Ta ga zgu yu ña ghuni gwal hagaf Lazglafta Da, gwal ðvu tsi ka pghata ña Yesu Kristi.

² Ka nza hidahida Lazglafta nda zdakwani nda ðvutá mndani kawadaga nda kaghuni.

Guma ta ghəña gwal ghwadək

³ Graha ða ya ta ðvu yu ma ñudufa ða, gitagita a ta ðvuta yu ta vindaghunaftá skwi ta ghəña gwada ta mbaku ya ka skwa turtuk mu mida wu, kabga tsa, nda nza tkwe' ka vindaghunafta ða, ña vlaghunatá mbraku, ña ñavata ghuni ma zlgħay nda ñuduf ya zlgħaf kuni, ya vlan Lazglafta ta mnduhani. Tsa gwada ta mbaku ya ná, had' dza'a walanja mbəðavafta wa.

⁴ Klə yu ka mna tsaya ná, nda ndəgha mnduha ta kdikadamta ða taba ghuni, ka badza zdakatahuda Lazglafta. «Lma a Lazglafta ta magay mndu ta ghwadaka skwi ta kumə mndu wu,» ka hən ta mnay. Mantsa ya vziñta hən ta Yesu Kristi ta nzakway ka Mgham ta ghəña amu. Mndərga tsa mnduha ya ná, nda ghada vinda ta

tsatá guma ta ghəña tan daga ghalya.

⁵ Ka havaghunakhava yu ta skwi ghada kuni ta snanja ba. Ghalya, ka katanjá Lazglafta ta la Isra'ila, ka hlagaptá hən ma Masar. Ka rwanaghutá tsi ta gwal kul faftá ghəña tan ta tsatsi.

⁶ Havak kuni guli ta mnduha Lazglafta ta Pak vla ga mgham vlan lu ta hən, ka zlanavatá tsa vli si vlan Lazglafta ta hən ya. Ta ghəña tsaya kəl Lazglafta ka hlaftá hən ka tsamta, ka zlanjá hən ma vəl tdika ña kzla kdñta Lazglafta ta tsatá guma ta ghəña tan badu tsa fitik dagala ya.

⁷ Havak kuni guli ta luwa Suduma nda luwa Gwamura, nda sana luwaha ta wanaftá hən. Ka magə mnduha ma tsa luwaha ya ta sli'insli'ñ manda ña tsa duhwalha Lazglafta ya. Ka sli'amtá hən da hliri nda slu'uvgha ya kul raku ka magay mnda səla. Ka pghamtá Lazglafta ta hən ma vu kul mtavata dekdek. Tsaya ná, ña marananjá mnduha ta skwi ya dza'a magə Lazglafta nda gwal ta magaku mantsa ya.

⁸ Tsa mnduha ta lamə da taba ghuni ya ná, mndərga ya ghwadaka skwiha ya ta magə hən. Ta sli'amsli'a hən da maga ghwadaka skwi ta zdəganatá hən manda ya ta fanaghata suni ta hən. Vla a hən ta glaku ña Lazglafta wu, mbada hən ka raraza gwal dagaladagala ta luwa.

* 1:1 Yakubu: Ngha ta Mata 13:55, Markus 6:3.

⁹ Dər Misel mali mataba duhwalha Lazglafta má, walaŋ a ta razanaftá halaway bađu zlerđay taŋ ta wi ta ghəŋa mbła Musa wa. Skwi mnana tsi kwenkweŋ ná, «Ka dvagha dva Lazglafta†,» ka'a,

¹⁰ Hahəŋ ta taŋ, raraza skwi kul snanťá həŋ yeya ŋa taŋ. Manda nimitak magakwa taŋ, ghəŋa zadaku ta kala həŋ.

¹¹ Daŋwa ŋa taŋ, kabga mndərga skwi maga Kayinu ghalya ta magə həŋ. Ka vzintá həŋ ta ghəŋa taŋ ka maga ghwadaka skwi ŋa mutsa tsemi manda ŋa Balama ghalya guli, ŋa rwakwa taŋ kabga sli'avafta taŋ nda zlerđutawi manda ŋa Kware‡ ghalya.

¹² Ta ksaku ka hula nzata ghuni ka za skwa zay kawadaga nda həŋ. Ghəŋa taŋ skwi snan həŋ. Hahəŋ gwal ta ŋrintá skwa zay ma vla guyatá ghəŋa mnduha ka za skwi, ksa a hula ta həŋ wa. Manda ŋatá matəđú ta vusliŋ falak ya həŋ, manda fu kul had ta yafta dər ma fitika yakwani tsi ya həŋ. Manda fu tđiŋ lu nda slrəŋ nda slrəŋ ta mtuta ka ghwaluta dzunəŋ ya həŋ.

¹³ Manda tska ta ŋəđak ta wa sgam, tskana vəl va gamtsa'uwakwa drəf ya na dmakuha taŋ. Manda tekwatsa ta sli'aftha ta vla taŋ ka ndandaraku ta luwa ya

həŋ. Ma vəl ka ŋra tđik fanata Lazglafta ta vli ŋa nzakwa taŋ ŋa kđekedzeŋ§.

¹⁴ Ka Inuk ta nzakway ka mandəfáŋa dzidzi daga ta Adamu mnata ta ghəŋa mndərga tsa mnduha ya daga ghalya na: «Wya Mgham ta saha kawadaga nda duhwalhani nda ndəgha ŋəđdəm,

¹⁵ ŋa tsa guma ta ghəŋa inda mndu ta ghəŋa hadik, ŋa tsanaghatani ta guma ta inda gwal kul sna gwada da tsi. Ta ghəŋa vəl maganata taŋ ta ghwadaka skwi, nda ya ta ghəŋa ŋaslu bədzakana həŋ guli,» ka'a.

¹⁶ Ta ghəŋ tsa mnduha ya mna Inuk ta tsa gwada ya kazlay: Rurunwaku nda ŋada ghəŋ yeya ŋa taŋ inda fitik. Skwi ta kumə ghəŋa taŋ ta magə həŋ, ghuba mndu ŋa gatu ta wi skwi ta gwada həŋ.

Dəvu nda zlahu

¹⁷ Kaghuni graha da ya ta đvu yu, havakwahava ta gwada ghada mnduha Mgham Yesu Kristi ta mnaghunata.

¹⁸ Ka həŋ mnaghunata na: «Mamu mnduha dza'a ghubasa gwal ta zlgħaftá Lazglafta ma kđavakta fitikha. Nzaku manda ya kumaŋ tsa ghwadaka ndana* taŋ ya, ŋa taŋ.»

¹⁹ Tsa hahəŋ ya ta klaktá daga vgha mataba mnduha. Ghəŋa taŋ ta đvu həŋ. Had

† **1:9** Ngha ta 1 Tesalunik 4:16 Ngha ta Daniyel 10:13, 21, 12:1, Suna Yuhwana 12:7. Mbəla Musa: Gray nda Vrafta ta zlahu 34:6, gray nda Zakari 3:2.

‡ **1:11** Kayinu: Ngha ta Zlrafta 4:3-8, Balama: ngha ta Mbsak 22:1-35, Kware: Ngha ta Mbsak 16:1-35. § **1:13** Ngha ta Zlrafta 5:18, 21:24. * **1:18** Ngha ta 2 Piyer 3:3.

Sulkuma Lazglafta ma hən
wa.

²⁰ Kaghuni tama graha da ta d̄vu yu nda ɲudufa da, katuswa vgha ghuni ma zlḡhay nda ɲudufa ghuni, ka glakwa kuni. ɲawawaŋa ka maga du'a nda mbrakwa Sulkum nda ghuḅa.

²¹ Nzawanza ma d̄vutá mnda Lazglafta. Fafwa ghəŋa ghuni hzleŋa ta zdakatahuda Mghama mu Yesu Kristi ɲa mutsa hafu ɲa kdekedzeŋ.

²² Tawawa hidahida, ka katan̄ta kuni ta gwal ta daga ghəŋ.

²³ Mbanafwamba ta sanlaha guli nda td̄ḡiŋtá həŋ ma skwi dza'a klamtá həŋ da vu. Tawawa hidahida ta sanlaha, ama daswa ka kuni da td̄amtá həŋ ta kaghuni da dmakwa taŋ.

Vlan̄ta glaku ta Lazglafta

²⁴ Ka nza glaku ɲa Lazglafta ya ta lavin̄tá ngha kaghuni, yaha kuni zlumbutá, tsatsi dza'a ghuḅighunista tsezle' ɲa rfay ghuni ta rfu ta hladaghunaghatá tsi ta kəma glakwani.

²⁵ ɲa Lazglafta turtukwani ya ta mbamafta nda ma Yesu Kristi Mghama mu ga mgham, nda mbraku, nda glaku, daga manda ghalya nda ya ndanana ha ɲa kdekedzeŋ. Amin.

Suna Yuhwana

Skwiha marigin̄ Yesu Kristi ma na delewer na

¹ Nana delewer na ná, ta gwaday ta gwada ta ghəŋa skwi ya maranaŋ Yesu Kristi ta gwal ka kwalva Lazglafta. Lazglafta ta vlan̄tá tsa skwiha ya ŋa maranaŋtá həŋ, ŋa snaŋta taŋ ta skwi ta dza'a gi magaku. Tsaya tama kəl Yesu Kristi ka ghunaftá duhwalani da kwalvani Yuhwana ŋa maranaŋtá tsa skwiha ya.

² Inda na skwiha nghan̄ yu na ná, gwada Lazglafta ya kahwathwata, masləmtsəka Yesu Kristi yu, ka Yuhwana.

³ Tfawi ta ghəŋa gwal ta dzaŋa na delewer na. Tfawi ta ghəŋa gwal ta snaŋtá tsəna tsghatá lwa Lazglafta na. Ka snatá inda na skwiha nda vinda na. Grafgra kazlay: Ndusakndusa fitika magakwa tsa skwiha ya kə'a.

Tsgħa ta lwi ŋa Iglizha ndəfāŋ

⁴ I'i Yuhwana ta vinday ŋa ghuḅa Iglizha ndəfāŋ ta hadika Asiya.

Ka vlaghunavla Lazglafta ta zdakatahudi nda zdakwani. Tsatsi Lazglafta daga manda ghalya, va tsa tsatsi ya guli ndanana, tsa tsatsi ya guli ta kəma. Ka vlaghunavla tsa Sulkumhani ndəfāŋ ta nzaku tavata dughurukwani ya, ta zdakatahudi nda zdaku guli.

⁵ Ka vlaghunavla Yesu Kristi ta nzakway ka vərda

masləmtsək ya guli, ta zdakatahudi nda zdaku. Tsatsi na taŋtaŋa mndu ta sli'agapta ma mtaku nda hafu. Tsatsi ta ga mgham ta ghəŋa inda mghamha ta ga mgham ta ghəŋa hadik.

Dvudva tsa Yesu Kristi ya ta amu. Ka pghintá tsi ta usani ŋa varagamapta ma dmaku.

⁶ Tsatsi ta namafta ka gwal ta ga mgham, ka gwal ta vla skwi ŋa Lazglafta ta nzakway ka Dani. Nani glaku nda mbraku ŋa kdəkeden̄. Amin!

⁷ Wya tsi dza'a sagħa ma ghwayak.

Dza'a nda nghan̄ inda mnduha nda ira taŋ,

nduk nda tsa gwal ta dzata ya tani.

Dza'a taway inda mndəra mndu ta taw ta ghəŋani.

Manda va tsaya dza'a nza-kwa tsi. Amin!

⁸ «I'izraftani, i'ikdəvaktani,» ka Mgham Lazglafta mnata. Tsatsi Lazglafta ta mbruta, tsatsi ya manda ghalya, tsatsi ya ndanana guli, tsatsi ya guli ta kəma.

Nghan̄ta Yuhwana ta Kristi ma glakwani

⁹ I'i Yuhwana zwan̄ama ghuni ya ta vindaghunafta. Nda i'i tani, nda kaghuni tani, nda guya vgha mu ma Yesu. Ta kuwa turtuk mu ma ghuya dan̄wa. Su'way ta su'u mu demdem. Ma ga mghamani mu. Ksafksa lu ta i'i, ka klaghata vziŋta ta tsatá hadik ma takataka

dræf ta hgu lu ka Patmus*, ta ghəŋa vəl mnay da nda tvani ta gwada Lazglafta nda kahwathwatani ya marigin tsi ma Yesu.

¹⁰ Ma sana fitik bađu Dəmas, ka ksuta Sulkum nda ghuḅa ta i'i. Ka snaŋta yu ta lwi ta gwadata nda lwi dagala manda ghudzaga duli nda ga mahulhula ḁa.

¹¹ Ka'a mantsa: «Klafkla ta ḁelewer ka vindamta ka mida ta skwi nghanj ka. Ka tsaghanaftha ka ta ghuḅa Iglizha ndəfəŋ, ta nzakway ka luwa: Afisus, Samirna, Pergam, Tiyatir, Sardis, Filadelfi nda Lawdikiya,» ka'a.

Na snaŋta ḁa ta tsa lwi ya,

¹² ka mbəḁavata yu ka nghanj ka wa tsa mndu ta gwada nda i'i ya. Mbəḁavata ḁa, ka nghanjta yu ta pitirlaha dasu ndəfəŋ.

¹³ Ma takataka taŋ, mamu sana mndu ta sladu manda tsatá Zwaŋa mndu, nda sudatá lgut zutut dikw ta səla ta vghani, hbana tsi ma ghuva nda ḅanava magaf lu nda dasu.

¹⁴ Ka ŋusliŋ tilil swidi ma ghəŋani manda ḅata swida tuwak nda ya manda ḅata papla. Ta zlghaku iri ma ghəŋani manda vu.

¹⁵ Ta wuḁaku səlahani manda kufur sluwap lu ma vu. Manda ghudzaga bərzlakwa imi ka lwani ta ghudzaga.

¹⁶ Ka ŋanatá tsi ta tekwat-saha ndəfəŋ ma dzva zeghwani. Ka sabə kafay nda za slərpuhani his his ma wani. Ta wuḁaku kumani manda wuḁakwa fitik ma ghəŋ.

¹⁷ Manda nghanjta ḁa, ka zləmbatá yu ta kəmani manda mndu nda mta. Ka faftá tsi ta dzva zeghwani ta i'i, ka'a mantsa: «Ma zləŋ ka ta zləŋ! I'i taŋtaŋani, i'i kdavaktani†,

¹⁸ i'i hafu. Si nda mta yu, ama nda hafu yu ndana ŋa kdekedzenj. Ma dzva ḁa ŋanata yu ta makuḅla mtaku nda həga mtaku tani.

¹⁹ Vinda tama ta inda skwi ya nghanj ka, nda inda skwi ya ta magaku ndanana, nda inda skwi ya dza'a gi sagha tahula tsa.

²⁰ Wya klatá ghəŋa skwi ya nda ḁifa ma na tekwatsaha ndəfəŋ ta nghə ka ma dzva zeghwa ḁa, nda ya ma Pitirlaha dasu ndəfəŋ na: Tsa tekwatsaha ndəfəŋ ya ná, duhwalha Lazglafta ta ghəŋa ghuḅa Igliz ndəfəŋ ya. Tsa pitirlaha ndəfəŋ ya guli ná, tsa Igliz ndəfəŋ yeya guli.»

2

Tsgha ta lwi ŋa Igliz ma Luwa Afisus

¹ «Vinda ŋa duhwala Lazglafta ta nzakway ka ŋa Igliz ma luwa Afisus:

«Wya skwi ya mna mndu ya ta ŋanata tekwatsaha

* 1:9 Patmus: sana zwaŋa vli ya ta tsavata ma drəfa Ege, ta maga meli 100 nda luwa Afisus. Vli ya ta hlaghata lu ta gwal ta tsanaghata la ŋumna Ruma ta guma ta həŋ, na tsa vli ya. † 1:17 Aya 13. 15: Ngha ta Daniyel 7:13, nda 10:5, nda 7:9, nda 10:6. Aya 16:17. Ngha ta Isaya 49:2, Hebru 4:12, Isaya 44:6, nda 48:12.

ndəfáŋ ma dzva zeghwani, ta mbaða mataba pitirlaha dasu ndəfáŋ. Ka'a mantša:

² Nda sna yu ta slnaha gha, ta dzadza ka ta vgha me' ka magay, ta ŋavanja ka. Had' ka ta dzrawi nda gwal ta sidi wa. Ghunatá mndu ŋni, ka sanlaha ma mnduha ta mnay. Tsaw ta ghunata mndu a həŋ kay guli mataba tsa wa. Ka dzəghantá ka ta həŋ, ka tsatsaftá ka kazlay: Gwal tsakalawi həŋ kə'a.

³ Ta ŋavanja ka, ka su'a ghuya dāŋwa ta ghəŋja gwada ta i'i. Had' ka ta rwa mala gulu wa.

⁴ Ama, mamu sana skwi ta dvu yu ta kagha ta ghəŋani. Dvəgla a ka ta i'i manda ya si ta dvə ka tanjan wa.

⁵ Havak hava, ka ma vəl ga zlambuta ka ya. Ka payanata ka ta nzakwagha, ka vranafata ka ta nzakwa gha manda va ya si ghalya. Ka kwalaghukwala ka ta mbədanafata nzakwa gha katsi, dza'a laghala yu da slaghaghata, ŋa klaghuta pitirla gha ma vlani.

⁶ Nziya nza tsi ná, mamu sana skwi ta zdfighata ma kagha. Ta husa gha husa slna la Nikwalay manda va ya ta husihata tsi ta i'i ya guli.

⁷ «Ka mamu sləməŋa snay da mndu, ka sna tsi ta skwi ta mnə Sulkum ŋa Igliz.

«Ŋa gwal ta zaktá ghwa ya, dza'a vlanvla yu ta fwa hafu ta slanaghata lu ma gama Lazglafta* ya ta həŋ, ŋa zay tanj.»

Tsgħa ta lwi ŋa Igliz ma luwa Samirna

⁸ «Vinda ŋa duhwala Lazglafta ta nzakway ka ŋa Igliz ma luwa Samirna:

«Wya gwada ta mnə mndu ta nzakway ka tanjanani nda kdavaktani, mndu ya si ta mtuta ka vragapta nda hafu ya.

⁹ Nda sna yu ta sa duni ta sə ka, nda pda gha. Tsaw ka gadghəl ka. Nda sna yu ta rutsak ya ta pghə lu ta kagha, nda ya ta pghə tsa gwal ta mnay kazlay: La Yahuda aŋni kə'a ya, tsaw mantša ya a həŋ wu, guyata ghəŋja mnduha halaway həŋ.

¹⁰ Ma zləŋ ka ta ghuya dāŋwa ya dza'a ka da ghuyay. Ya wya halaway dza'a hlafta sanlaha ma kaghuni ka pghamta ma gamak ŋa dzəghaghunata, ŋa zaghunatá fitik ghwanj ta giri ŋa ghuni. Ka sladafta ka ta zlghay nda ŋudufa gha dər ŋa dzata kagha tsi. Dza'a vlaghavla yu ta hafu ŋa nisəla vəl zata gha ta ghwa.

¹¹ «Mndu ya nda sləməŋa snay, ka sna tsi ta skwi ta mnə Sulkum ŋa Igliz.

«Mndu ya ta zata ghwa ná, had' mtakwa mahis dza'a walanja ksanta wa,» ka'a.

Tsgħa ta lwi ŋa Igliz ma luwa Pergam

¹² «Vinda ŋa duhwala Lazglafta ya ta nzakway ka ŋa Igliz ma luwa Pergam:

* 2:7 Ngha ta Zlrafta 2:8. 9, nda Suna Yuhwana 22:2.

«Wya gwada ya mna mndu ta njanata kafay ya nda za wani his his.

¹³ Nda sna yu kazlay: Ma vla ga mghama halaway nzata ka kə'a. Kulam nda tsa, ndi'afndi'a ka ta vgha ta i'i. Zlana a ka ta zlghay nda nɔdufa gha, dər ma fitika dzata Anɔtipas ta nza-kway ka nɔrma mndu, ka maslɔmtsəka da ma luwa ghuni, ma vla nzakwa halaway ya wa.

¹⁴ Ama wya skwiha ta dvaghaghata yu: Mamu sanlaha mataba ghuni ta dɔvutá tagha skwa Balam, ya ta taghanafá Balak, ka pghamta zwana la Isra'ila da ga dmaku, nja za slu'a skwa wuyay, nda ya nja maga sli'inɔsli'inɔ† ya.

¹⁵ Manda tsaya guli ná, mamu sanlaha mataba ghuni ta dɔvuta tagha skwa la Nikwalay‡ guli.

¹⁶ Mbədanafmbəda ta nza-kwa gha. Ka mbədanaf a ka wu katsi, wya yu ta gi lagha slaghaghata. Dza'a lmay nɔni nda hənɔ nda kafay ya ta sabi ma wa da.

¹⁷ «Ka mamu mndu nda sləmənja snay, ka sna tsi ta skwi ta mnanata Sulkum ta Igliz!

«Mndu ya ta zatá ghwa ná, dza'a vlanɔvla lu ta skwa zay ya nda difa. Dza'a vlanɔvla yu ta inda tanɔ guli ta pala ka nɔsliɔ ya vindaf lu ta lfida hgu§ tida. Tsa hgu ya ná,

had sana mndu nda sna wu, ba tsa mndu ta zlghafta ya,» ka'a.

Tsgha ta lwi nja Igliz ma luwa Tiyatir

¹⁸ «Vinda nja duhwala Lazglafta ya ta nzakway ka nja Igliz ma luwa Tiyatir.

«Wya gwada ya mna Zwanja Lazglafta ya ta zlghaku iri ma ghənani manda zlghakwa vu, ta wudaku səlahani manda kufur sluwap lu ma vu ya.

¹⁹ Ka'a mantsa: Nda sna yu ta slnaha ya ta magə ka, nda dɔva mndu ya ta dɔvə ka, nda gdavata ya gdava ka ma zlghay nda nɔduf. Nda sna yu kazlay: Mal slnaha gha ya ta magə ka ndanana ka ya maga ka tanɔtanɔ kə'a.

²⁰ Ama mamu skwi ya ta dvaghaghata yu ta ghənani. Zlanənɔzla ka ta tvi ta sana marakw ta hgə lu ka Zizabel*, ta mnay kazlay: Mnda kla lwa Lazglafta yu kə'a ya. Mbada kə'a ka tagha tsakalawi, ka nanaghatá gwal ta kshata slna da da maga sli'inɔsli'inɔ, nda ya da za slu'a skwa wuyay.

²¹ Zlanənɔzla yu ta fitik ma nja mbədanaftani ta nzakwani, ama va a ta zlanɔta maga tsa sli'inɔsli'inɔni ya wa.

²² Tsaya tama, dza'a vzafvza yu ta ghzlənja ghuya danwa. Dza'a ganapga yu ta iri katakata ta inda gwal ta hliri nda tsi guli. Ala, ka mbədanafmbəda hənɔ ta

† 2:14 Ngha ta Mbsak 31:16 nda 25:1-2. I Balama nda Balak: Ngha ta Mbsak 22:24.

‡ 2:15 Ngha ta 2:6, nda skwi ya nja njanata. § 2:17 Ngha ta Sabi 16:14. 15, 33:34

nda Isaya 62:2, 65:15. * 2:20 Ngha ta 1 Mghamha 16:31, 19:1. 2, 2 Mghamha 9:22, 30.

nzakwa taŋ, ka zlanŋta maga tsa ghwadaka slna taŋ nda tsi ya katsi, ba tsa kasi'i.

²³ Ta ghəŋa tsaya guli, dza'a rwanarwa yu ta zwanani. Tsaya dza'a kəl Igliz ka snaŋta kazlay: I'i mnda tsatsafta skwi ma ndana mndu, nda skwi ma ŋudufa mndu tani kə'a. Ta6 ta slna ya maga† mndu dza'a planamta yu ta mndu guli.

²⁴ «Ama pɔakwa kaghuni gwal zlgħay nda ŋuduf ma luwa Tiyatir, kul snata tsa ghwadaka tagħa skwi ya, kul tagħaftá tsa skwi ta hgə həŋ kazlay: Difata skwa halaway kə'a ya, haɔ sana skwa ndəgaku ta faghunaghata yu wa.

²⁵ Nənanawəŋa kahwathwata ta zlgħay nda ŋudufa ghuni ta vragaghata yu.

²⁶ «Mndu ya ta zata ghwa, ta ŋanata slna ɔa ha ka kɔavaktani, dza'a vlanvla yu ta mbraku ta ghəŋa inda mndəra mndu.

²⁷ Tsa mbraku dza'a vlanŋta yu ya ná, tsa mbraku vliha Da ɔa yeya. Nə gayni ta mgham nda saraka kufur ta ghəŋa mnduha. Dza'a dzaɔiŋdzaɔa ta ghwadaka mnduha, manda ya ta dzaɔiŋta lu ta siga rɔisl ya.

²⁸ Dza'a vlanvla yu ta gumbəzla sərɔək‡ guli.

²⁹ «Ka mamu mndu nda sləməŋa snay, ka sna tsi ta skwi ya ta mnə Sulkum ŋa Igliz,» ka'a.

3

Tsgħa ta lwi ŋa Igliz ma luwa Sardis

¹ «Vinda ŋa duhwala Lazglafta ta nzakway ka ŋa Igliz ma luwa Sardis.

«Wya skwi mna mndu ta ŋanata Sulkumha ndəfəŋ ka ŋa Lazglafta nda tekwatsaha ndəfəŋ. Ka'a mantsa: Nda sna yu ta inda slnaha għa. Nda hafu ma i'i ka ka ta gray, tsaw nda mta ka.

² Sli'avaksli'a, mbra ta gwal ta nda hafu ma həŋ sli'ef sli'efa makəɔ həŋ da kɔivta. Ta nghə yu ta slna għa ta kəma Lazglafta ɔa ná, kɔanak a ka wa.

³ Havakhava għa tama ka kinawu mutsafta ka ta skwi tagħaghaf lu nda ya ka ka snaŋta. Snasna ka mbədanafata ka ta nzakwa għa. Ka si va a ka ta snata wu, dza'a lagħala yu manda ghali ksaghaghata, snaŋta a ka, ka ta wati luwa dza'a lagħa yu wa*.

⁴ Nziya nza tsi, mamu sanlaha ma mnduha għa, ma va tsa luwa Sardis ya kul ŋriŋta lguta taŋ. Tsahaya, dza'a sli'i həŋ kawadaga nda i'i nda suɔata lguta ŋusliŋ, kabga ranra ta həŋ.

⁵ «Mantsa ya dza'a suɔanavata lu ta lguta ŋusliŋ ta mndu dza'a zata ghwa. Haɔ yu dza'a walanŋta hərdiŋta hgani ma deftera ya vindam lu ta hga gwal nda hafu ŋa kɔekedzeŋ wa.

† 2:23 Ngha ta Zabura 7:10, Irmiya 17:10, Zabura 62:13. ‡ 2:28 Ngha ta Zabura

2:8, 9, grafgra nda Mbsak 24:17, Suna Yuhwana 22:16.

24:43, 44, Lukwa 12:39, 40, 1 Tesalunik 5:2, 2 Piyer 3:10.

* 3:3 Grafgra nda Mata

Dza'a mnanmna yu ta hgani ta kəma Da da, nda ya ta kəma duhwalhani kazlay: Na da hən kə'a.

⁶ «Ka mamu mndu nda sləmənə snay, ka sna tsi ta skwi ta mnə Sulkum na Igliz,» ka'a.

Tsgaha ta lwi na Igliz ma luwa Filadelfi

⁷ «Vinda na duhwala Lazglafta ta nzakway ka na Igliz ma luwa Filadelfi.

«Wya gwada ta mnə mndu ya nda ghuəa. Tsatsi kahwathwata, tsatsi ta nanata makuəla mgham Dawuda. Ka guna guna tsi, had wa mndu ka hafta wa. Ka hafha tsi guli, had wa mndu ka gunata guli wa.

⁸ Ka'a mantse: Nda sna yu ta inda slnaha gha. Nda sna yu guli kazlay: Nda hta mbrakwa gha kə'a. Kulam nda va tsaya tani, nanana ka ta gwada da. Ta mna a ka kazlay: Sna a yu ta kagha wu kə'a nda i'i wa. Tsaya tama, ta gunagha guna yu ta watgha. Had mndu dza'a hafta wa.

⁹ Wya skwi dza'a yu magay na guyata ghəna mnduha halaway ta mnay kazlay: La Yahuda anni kə'a, kul nzakway manda tsaya. Tsakalawi ta tsakalə hən. Dza'a tinwaftinwa yu ta hən na lagha da tsəbu ta kəma gha ka vla glaku na gha, na snanəta tan kazlay: Dvudva† yu ta kagha kə'a.

¹⁰ Manda va ya nana kagha ta gwada da ka gdavata mida

ya, dza'a na gha na i'i ta kagha guli ma ghuya danwa dza'a dədanaghatá inda ghəna hadik na dzəghanəta hən ya.

¹¹ Ndusa yu ka lagha. Nanana nda mbraku ta tsa skwi da kagha ya, kada kwala sani ma mndu klugudughusta nisəla zata ghwa gha.

¹² «Dza'a nanafna yu ta mndu ta zata ghwa ka gugudi ma həga Lazglafta da. Had dza'a walanəta sabi mida wa. Dza'a vindafvinda yu ta hga Da da nda hga luwa Da da tani tida. Tsa luwa ya ná, lfida Ursalima ya dza'a saha ta luwa, ghunaf Lazglafta. Dza'a vindafvinda yu guli tida ta lfida hgu‡ ya mutsaf yu.

¹³ «Ka mamu mndu nda sləmənə snay, ka sna tsi ta skwi ta mnə Sulkum na Igliz,» ka'a.

Tsgaha ta lwi na Igliz ma luwa Lawdikiya

¹⁴ «Vinda na duhwala Lazglafta ta nzakway ka na Igliz ma luwa Lawdikiya.

«Wya gwada ta mnə mndu ta hgə lu ka Amin. Mndu ya ta nzakway ka vərda tughwani nda kahwathwatani. Nda ma tsatsi magafta Lazglafta ta inda skwi demdem.

¹⁵ Ka'a mantse: Nda sna yu ta inda slna gha. Nda sna yu kazlay: Lənənə a ka wu, ghwitaktaka a ka wu kə'a.

¹⁶ Ma ta dər nzakwa gha lənənə ka ghwitaktaka a tsi.

† 3:9 Ngha ta Isaya 49:23, 60:14, 43:4.

‡ 3:12 Ngha ta Isaya 62:2.

Dza'a vnihinjvniha yu ta kagha ma wa da.

17 Ka kagha ta mnay na: Ka gadghəl yu, nda na yu ka gadghəl, "had sana skwi ta pdu yu wu," ka ka. Tsaw sna a ka kazlay: danwa na gha, ta ksaku ka ka hidahida ka'a wa. Ka pdu ka, ka fərđi'u ka, nda ghulpa ka guli.

18 Hidaku ya ta vlə yu na gha ná, skwa da i'i ta dasu ya sluwap lu ma vu, ka da nzakwa ka, ka gadghəl. Skwa guli ta lguta n̄usliŋ na sudavata gha, ka bukwanatá hula nzakwa gha ka fərđi'u. Skwa ta ghwana skwi ta iri na ta ira gha, kada nghanja ka ta vli.

19 Gwal ta đvafš yu ná, ta dvay yu ta həŋ, ta zlahay yu ta həŋ. Mantsa ya, navaŋa ka payanata ka ta tva gha.

20 Wana yu ta sladu ta watgha ka dza watgha. Ka snaŋsna mndu ta lwa da ka gunihata wa tgha, dza'a lamla yu da taŋ, dza'a zay yu ta skwa zay kawadaga nda tsi, dza'a zay tsatsi kawadaga nda i'i guli.

21 «Mndu ya dza'a zata ghwa, dza'a nzanafnza yu kawadaga nda i'i ta dughurukwa da, manda va ya za i'i ta ghwa ka nzaftá yu kawadaga nda Da da ta dughurukwani ya.

22 «Ka mamu mndu nda sləmənə snay, ka sna tsi ta skwi mnə Sulkum na Igliz,» ka'a.

4

Falaha ta luwa ma glakwa Lazglaf

1 Tahula tsa, ka nghanjá yu ta gunatá watgha ta luwa.

Ka snəglanja yu ta tsa lwi si ta gwadgihata nda lwi dagala manda ghudzaga duli ya kay. Ka'a nda i'i mantsa: «Safsa da hadna ka maraghata yu ta skwi ya dza'a magaku tahula tsa,» ka'a.

2 Ka gi klaghata Sulkum ta i'i. Ka nghanja yu ta sana dughurukwa ga mgham. Ta tsa dughuruk ya, mamu sana mndu ta nzaku tida.

3 Tsa mndu ta nzaku tida ya, ta wudaku manda sana palaha ta hgə lu ka Dzaspa nda Sardwan. Dakwambuhwali ta wudaku manda pala ta hgə lu ka Imrud* ta wanaftá tsa dughuruk ya.

4 Mamu dughurukha hisamsak fwad mida guli ta wanafta tsa dughuruk ya. Hisamsak fwad mida galata mnduha guli ta nzanazfta tida, nda susudatá lguta n̄usliŋ ta vgha taŋ, nda wawa ta zewzewa dasu guli ma ghəŋa taŋ.

5 Mamu wudakwa luwa, nda hlawa skwiha, nda ghudzaga luwa ta sli'agapta ma tsa dughuruk ya. Ta kəma tsa dughuruk ya, mamu pinatá vu ndəfán. Tsa pinatá vuha ya ta nzakway ka Sulkumha Lazglaf† ndəfán.

6 Mamu sana skwi guli ta kəma tsa dughuruk ya

§ 3:19 Ngha ta Mahdihdi hdi 3:12, nda Hebru 12:6. * 4:3 Aya 2-3: Ngha ta Izekiyel 1:26-28, 10:1. Imrud: Ngha ta 21:19-20 nda skwi na nanata gha. † 4:5 Ngha ta Sabi 19:16, Izekiyel 1:13, Zakari 4:2.

manda dərəfa kwalaba ta wɔ́aku manda dalagar.

Ma takataka tsa dughuruk ya nda ya nda ta hulani ta wanafta ná, mamu sana skwiha nda hafu ma həŋ, ka iriha dze'dze' nda tvə kuma taŋ nda ya nda tvə hula taŋ.

⁷Tsa taŋtaŋa skwi nda hafu mida ya ná, manda rveri nzakwani. Tsa mahisani ya guli, manda zwaŋa lghəŋ nzakwani. Tsa mahkənani ya, manda kuma mndu kumani. Tsa mafwadani ya guli, manda dzala ta ndəru[‡] ya nzakwani.

⁸Tsa skwiha fwaɔ́ nda hafu ma həŋ ya ná, mku' mku' zlambakha taŋ. Ka iri dze'dze' wawa ta zlambakha taŋ nda vli nda ma huđani tani.

«Nda ghuᵇa! Nda ghuᵇa! Nda ghuᵇa!

Na nzakwa Mgham Lazglafta, ya nda mbra.

Kagha manda ghalya,

kagha ndanana,

kagha guli dza'azlay ta kəma[§],»

ka həŋ ta vaghay nda vagha,

ka hanay nda hana, ta mnay.

⁹Ta vlə tsa skwiha fwaɔ́ nda hafu mida ya ta glaku nda zləzlvu, ka rfa Lazglafta ta nzaku nda hafu ŋa kɔ́kedzen, ta nzaku ta dughurukwa ga mgham ya,

¹⁰ta zlambatá tsa galata mnduha hisamsak fwaɔ́ mida ya ta kəma Lazglafta ta nzaku ta dughurukwa ga mgham. Ta tsəlbu həŋ

ta tsəlbu ta kəma Lazglafta ya nda hafu ŋa kɔ́kedzen ya, ta hlapta həŋ ta tsa zewazewaha ma ghəŋa taŋ ya ka pghata ta kəma tsa dughurukwa ga mgham ya. Ka həŋ mantsa:

¹¹«Mghama ŋni, Lazglafta ŋni, kagha ta zlaganaptá inda skwi.

Manda ya dɔ́vaf ka zlaganapta ka ta həŋ,

Ka gi nzaku həŋ.

Tsaya tama kəl tsi ka nza-kway ka skwi nda ra ka vlaghata glaku, nda zləzlvu.

Ŋagha mbraku guli,» ka həŋ.

5

Deftera zwaŋa tuwak

¹Ka nghaná yu ta mb-satá defteri vindaf lu ta vindi ta hulani his his ma dzva zeghwa tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya. Ka ndi'anaftá lu nda ŋizlaha ndəfáj.

²Ka nghə yu ta sana duhwal nda mbra, duhwala Lazglafta, ta hagaku nda lwi dagala dagala. Ka'a mantsa: «Wa ya nda ra ŋa ɔ́lanapta na ŋizla na, ka gunanafta na defteri na?» ka'a.

³Lay! Had' sana mndu dər ta luwa, dər ta ghəŋa had'ik, dər ta mnaka had'ik*, ta lavinᵇta gunanafta tsa defteri ya, dər ka nghanmta dida wa.

⁴Ka taw yu ta taw katakata, kabga kwala lu kul slafta ta mndu nda ra ŋa gunanafta

[‡] 4:7 Aya 6:7. Ngha ta Izekiyel 1:22, 1:5. 10, 10:14. [§] 4:8 Ngha ta Izekiyel 1:18, 10:12, Isaya 6:2. 3. * 5:3 Ngha ta la Filipiya 2:10 nda skwi ya ŋa ŋanata.

tsa defteri ya dər ɲa nghana-
vata ya wa.

⁵ Ka sani ma tsa galata mnduha ya nda i'i mantsa: «Ma taw ka ta taw, wya rveri mataba mndəra la Yuda, ma zivra Dawuda, ta zata ghwa. Tsatsi dza'a ɓlanaptá tsa ɲizla ya, ka gunanafta tsa defteri ya,» ka'a.

⁶ Ka nghanɲa yu ma takataka tsa dughuruk ya, nda ya mataba tsa skwiha fwad̄ nda hafu mida ya, nda ya ma takataka tsa galata mnduha ya ta Zwanɲa Tuwak manda skwi si dzadza lu. Ndəfán̄ duliḡani, ndəfán̄ irihani ta nzakway ka Sulkumha Lazglafta ndəfán̄ ghunaf lu ta inda ghəɲa hadik ya.

⁷ Ka lagha tsi da tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya, ka zlgħaghutá tsa defteri ma dzva zeghwani ya.

⁸ Manda zlgħafta tsa Zwanɲa Tuwak ya ta tsa defteri ya, ka zləmbata tsa skwiha fwad̄ nda hafu mida, nda tsa galata mnduha hisamsak fwad̄ mida ya ta kəmani. Inda taɲ, nda ɲaɲatá htimbil, nda ndaghatá leghwaha dasu nda urdi ta nzakway ka du'a gwal nda ghuḡa, ma dzva taɲ.

⁹ Ka fə həɲ ta lfida laha. Ka həɲ mantsa:

«Nda ra ka ka klafta na defteri na,

ka ɓlanaptá ɲizlahani, kabga si dzadza lu ta kagha,

ka varanaktá ka ta Lazglafta nda usa gha ta inda mndəra

mndu ma inda mndəra gwada ta gwadə lu,

nda inda mnduha, nda inda zivra mnduha.

¹⁰ Nanafna ka ta həɲ ka mnduha Lazglafta, kagha ta nzakway ka Mgham.

Nanafna ka ta həɲ ka gwal ksanať slna ta Lazglafta,

ɲa gay taɲ ta mgham ta ghəɲa mnduha ma ghəɲa hadik.»

¹¹ Ka nghanɲa yu ta ɲəddəma† ta duhwalha Lazglafta kul laviɲta lu ta mbədafta ta wanafta tsa dughuruk ya, nda tsa skwiha nda hafu ma həɲ ya, nda tsa galata mnduha ya tani. Ka fə həɲ ta laha.

¹² Ka həɲ nda lwi dagaladagala mantsa:

«Tsa Zwanɲa Tuwak si dza lu ya kay ná,

raɲra zlgħaftani ta ga Mgham, nda gadghəl,

nda difil, nda mbraku, nda zləzlvu,

nda glaku, nda ghubu,» ka həɲ.

¹³ Ta snə yu, ka inda skwiha zlaganap Lazglafta ta luwa, nda ya ta ghəɲa hadik tani, nda ya ta mnaka hadik tani, nda ya ma drəf tani, nda inda skwi ya mamu tani, ka həɲ guli mantsa:

«ɲa mndu ta nzaku ta dughuruk, nda Zwanɲa Tuwak na zləzlvu,

nda ghubu, nda glaku, nda mbraku ɲa kdekedzen!» ka həɲ.

¹⁴ «Mantsa ya nzakwani!» ka tsa skwiha fwad̄ nda hafu ma həɲ ya. Ka zləmbata tsa

† 5:11 Ngha ta Daniyel 7:10.

galata mnduha ya ka tsəlǒu ta kəmani.

6

Nizlaha

¹ Tahula tsa, ka nghə yu ta pslanapta tsa Zwanja Tuwak ya ta tanʔanʔ tsa ɲizlaha* ndəfánʔ ya. Ka snə yu ta mnay sana tanʔanʔa tsa skwiha fwad nda hafu ma həŋ ya, nda lwi manda ghudzaga luwa. Ka'a mantsa: «Sawi,» ka'a.

² Kə'a ka yu ná, ka nghanʔá yu ta sana plis ka ɲusliŋ. Ta nzaku mndu tida nda ɲa ta lghed da tsi. Ka vlanʔa lu ta zewzewa. Tsatsi ta zata ghwa, ka laghu tsi da za ghwa guli.

³ Manda pslanapta tsa Zwanja Tuwak ya ta mahisa tsa ɲizlaha ya, ka snə yu ta mnay sana mahisa tsa skwiha nda hafu ma həŋ ya. Ka'a mantsa: «Sawi,» ka'a.

⁴ Ka sagha sana plis ka dva. Ka vlanʔá lu ta mbrakwa hliŋtá inda zdaku ta ghəŋa hadik ta tsa mndu tida ya, kada psluvusta mnduha ta vgha tanʔ. Ka vlanʔá lu ta sana kafay dagala.

⁵ Manda pslanapta tsa Zwanja Tuwak ya ta tsa mahkəna ɲizla ya, ka snə yu ta mnay tsa sana mahkəna skwiha nda hafu ma həŋ ya. Ka'a mantsa: «Sawi,» ka'a. Kə'a ka yu ná, ka nghə yu ta zlagapta sana plis ka ɲra†. Nda skwa gara skwi ma dzva tsa mndu ta nzaku tida ya.

⁶ Ka snə yu ta gwadagapta sana lwi ma takataka tsa skwiha fwad nda hafu ma həŋ ya. Ka'a mantsa: «Darama alkama turtuk ya ná, prək ka kwaḅa vagma mndu turtuk ta ksa slna. Darama hupa hya hkən ya guli ná, prək ka kwaḅa vagma mndu turtuk ta ksa slna. Ama rdi nda ima inabi ya, ma ksaŋ ka ta tsahaya,» ka'a.

⁷ Manda pslanapta tsa Zwanja Tuwak ya ta tsa mafwada ɲizla ya, ka snə yu ta mnay tsa sana mafwada tsa skwiha nda hafu ma həŋ ya. Ka'a mantsa: «Sawi!» ka'a.

⁸ Kə'a ka yu ná, ka nghə yu ta zlagapta sana plis ka kuzunʔkuzunʔ. Mtaku hga tsa mndu ta nzaku tida ya. Mistani ta dza'a vla nzakwa gwal nda rwa. Ka vlanʔá lu ta mbraku ta həŋ ta ghəŋa sləahw turtuk ma dgata ghəŋa hadik fwad ɲa rwanatá mnduha mida nda kafay, nda ya nda maya, nda ya nda danwaha, nda ya nda nimtakhá‡.

⁹ Manda pslanapta tsa Zwanja Tuwak ya ta tsa mahutafa tsa ɲizla ya, ka nghə yu mista gwir ta hafa gwal psila lu ta ghəŋa gwada Lazglafta nda ya ma vəl mnay si ta mnə həŋ.

¹⁰ Ka həŋ nda lwi dagal-adagala mantsa: «Mgham Lazglafta ta mbruta, ya nda ghuḅa, ya kahwathwata. Bađu yawu dza'a tsa ka ta guma ta ghəŋa na ghəŋa hadik

* 6:1 Ngha ta 5:1 nda skwi ɲa ɲanata.

‡ 6:8 Ngha ta Izekiyl 14:21.

† 6:5 Aya 2:5. Ngha ta Zakari 1:8, 6:1. 8.

na, ɲa planamta gha ta hən̄j ta vəl pslata taŋ ta aŋni na?» ka hən̄j.

¹¹ Ka daganaf̄ta lu ta lguta ɲusliŋ ta inda taŋ. Ka lu nda hən̄j mantsa: «Swidwa karaku, ksanawa ksa ta ɲuduf̄ ɲa fitik kwitikw, ha ka hdamta mbsaka zwanama ghuni nda graha ta ksa slna ghuni ya dza'a pslata lu manda kaghuni ya,» ka lu nda hən̄j.

¹² Ka nghə yu ta pslanapta tsa Zwan̄a Tuwak ya ta tsa mamku' a ɲizla ya. Ka gigdavafta ghəŋa hadik katakata. Ka nuta fitik ka ɲra manda biwa ɲra. Ka nuta tili ghuz ka dva manda us.

¹³ Ka rkagata tekwatsaha ta luwa ta hadik manda rkakwa yakwa ghuraf̄ ta ka gurambazlak gigdanaf̄ falak nda mbraku nda mbraku ya.

¹⁴ Ka mbsaghutá luwa ta vgha manda mbsa defteri ta mbsafta lu ya. Ka sli'aftá inda ghwáha nda inda hadikha tsatam imi ma vlaŤ taŋ, ka laghwi.

¹⁵ Ka sli'aftá la ka mgham ta hadik, nda gwal dagala dagala, nda la mghama sludziha, nda la ka gadghəl, nda gwal nda mbra nda mbra, nda inda gwal ta ga vu'a, nda inda gwal kul had̄ ka vu'a, ka laghwi da didifa ma galighaha nda ya ma dzan̄ha ta ghwá.

¹⁶ Ka hən̄j nda ghwá

nda ya nda dzan̄j mantsa: «Dədəgan̄naghawa dədə, ka bukwan̄nata kuni, yaha tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya nghan̄tá aŋni, yaha Zwan̄a Tuwak da tsan̄naghatá guma, ¹⁷ kabga saghasa fitika basata ɲudufa taŋ. Wati ma mndu ya dza'a ɲafta* na?» ka hən̄j.

7

Nizlaha Lazglafta nda mnduha 144,000

¹ Tahula tsa, ka nghan̄tá yu ta duhwalha Lazglafta fwađ ta sladu ta slərpuha hadik fwađ. Ka ɲaghuta hən̄j ta falakha* fwađ, kada kwala hən̄j ta vyaku ta hadik dər ta drəf, dər ta fuha.

² Ka nghə yu ta sana duhwala Lazglafta ta safi nda ma mndəra luwa nda ɲatá ɲizla† Lazglafta ta vla hafu. Ka hgan̄tá tsi nda lwi dagaladagala ta tsa duhwalha Lazglafta valaŋ lu ta hən̄j ta mbrakwa badziŋtá hadik nda imiha tani ya.

³ Ka'a nda hən̄j mantsa: «Ma badziŋ kuni karaku ta dər hadik, dər drəf, dər fuha ta kul nde'anaf̄ta mu ta ɲizla ta kuma ta gwal ta ksanatá slna ta Lazglafta‡ mu ya,» ka'a.

⁴ Ka mnid̄iŋta lu ta mbsaka tsa gwal nde'anaf̄ lu ta ɲizla Lazglafta ya. Dəmbu' dərmək nda fwađ mbsak fwađ mida hən̄j. Tsa mnduha ya ná, sabə

§ 6:14 Aya 12-14: ngha ta Isaya 13:10. 13, 34:4, Izekiyel 32:7. 8, Amus 8:9, Yuwel 2:10, 3:3-4. * 6:17 Aya 16: Ngha ta Izekiyel 10:8, Lukwa 23:30. Aya 17: Ngha ta

Yuwel 2:11, Sefuni 2:2. 3. * 7:1 Ngha ta Irmiya 49:36, Daniyel 7:2, Zakari 6:5.

† 7:2 Ngha ta 5:1 nda skwi ɲa ɲanata. ‡ 7:3 Ngha ta Izekiyel 9:4. 6.

ma mndəra inda la Isra'ila hən̄.

⁵ Dəmbu' ghwan̄p̄də his mataba mndəra la Yuda. Dəmbu' ghwan̄p̄də his mataba mndəra la Ruben. Dəmbu' ghwan̄p̄də his mataba mndəra la Gada.

⁶ Dəmbu' ghwan̄p̄də his mataba mndəra la Asira. Dəmbu' ghwan̄p̄də his mataba mndəra la Naf-tali. Dəmbu' ghwan̄p̄də his mataba mndəra la Manasa.

⁷ Dəmbu' ghwan̄p̄də his mataba mndəra la Simeyuna. Dəmbu' ghwan̄p̄də his mataba mndəra la Levi. Dəmbu' ghwan̄p̄də his mataba mndəra la Isakar.

⁸ Dəmbu' ghwan̄p̄də his mataba mndəra la Zabu-lun̄. Dəmbu' ghwan̄p̄də his mataba mndəra la Yusufu. Dəmbu' ghwan̄p̄də his mataba mndəra la Benzameŋ. Inda tsa mnduha ya ndende'anaf lu ta ŋizla Lazglafta ta hən̄.

Mndəra mndu ma inda vli

⁹ Tahula tsa, ka nghan̄tá yu guli ta ŋəddəma ŋəddəma ta mnduha kul laviŋta lu ta mbədafta. Tsa mnduha ya ná, sabə ma inda hadikha, nda ya ma inda mndəra mndu, nda ya ma inda zivra mnduha, nda ya ma inda gwadā ta gwadə mndu saba hən̄. Ta sladu hən̄ ta kəma dughuruk nda ya ta kəma Zwan̄a Tuwak nda sudatá lguta ŋusliŋ nda ŋatá zlizlam ma dzvu, hən̄.

¹⁰ Ka hən̄ nda lwi dagalada-gala mantša: «Da Lazglafta ta nzaku ta dughuruk, nda

ya da Zwan̄a Tuwak mutsafta mu ta mbaku,» ka hən̄.

¹¹ Inda duhwalha Lazglafta, nda la halata mndu, nda tsa skwiha fwad̄ nda hafu ma hən̄ ya kay tani ta wanafta tsa dughuruk ya. Ka zləmbata hən̄ ta kəma tsa dughuruk ya ka tsəl̄u ŋa Lazglafta.

¹² Ka hən̄ mantša: «Mantša nzakwani! Nda ra Lazglafta mu ka zləzlvay, ka ghubay, nda difil ma ghəŋani, nda ra ka rfay, ka vla glaku ŋani, da tsatsi mbraku, mbrumbra, ŋa kdekedzen̄ tsatsi. Amin!»

¹³ Ka sani ma tsa la halata mndu ya nda i'i mantša: «I wa na mnduha nda sudata lguta ŋusliŋ ta vgha na na? Sagha ga hən̄ na?» ka'a.

¹⁴ «Kagha yeya nda sna Mghama dá,» ka yu nda tsi. Ka'a nda i'i mantša: «Hahən̄ ná, gwal ta sabi ma giri^š ganap lu ta hən̄ katakata ya hən̄. Ka ghwaḅaptá hən̄ ta lguta tan̄, ka ḅaḅaptá hən̄ ma usa Zwan̄a Tuwak.

¹⁵ Tsaya ta kəl hən̄ ka sladu ta kəma dughurukwa Lazglafta, ka zləzlvā tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya nda fitikani tani nda rvidikani tani ma həgani. Ŋa katay tsa mndu ta nzaku ta dughuruk ya ta hən̄.

¹⁶ Had̄ maya nda ndala dza'a kuzləglaŋta hən̄ wa. Had̄ fitik nda vis dza'a dzəgəlta hən̄ guli wa,

¹⁷ kabga tsa Zwan̄a Tuwak ma takataka tsa dughuruk ya dza'a ŋgha hən̄, ŋa hlaiŋni ta

həŋ ta dzuḅaya ima hafu, ɲa masanapta Lazglafta ta inda ima taw ma ira* ta həŋ.»

8

Mandəfáŋa ɲizla

¹ Manda pslanapta Zwaŋa Tuwak ta mandəfáŋa ɲizla*, ka nzatá vli sriw ta luwa ha ka magata rita awa.

² Ka nghə yu ta duhwalha Lazglafta ndəfáŋ ta sladu ta kəmani. Ka vlan̄ta lu ta duliha ndəfáŋ guli ta həŋ.

³ Ka sagha sana duhwala Lazglafta sladata ndusa nda gwir nda ɲatá skwa dra urdi ka dasu. Ka vlan̄tá lu ta urdi ɲulum ɲa dray ta tsa gwira dasu ta kəma dughuruk† ya kawadaga nda du'a gwal ta nzakway ka ɲa Lazglafta.

⁴ Ka sli'af̄ta d̄iŋa tsa skwi ta drə lu ya kawadaga nda du'a mnduha Lazglafta ta kəma Lazglafta.

⁵ Ka klaftá duhwala Lazglafta ta skwa dra urdi, ka ndəghanafta nda vu ta gwir, ka wd̄agata ta had̄ik. Ka ghudzagata luwa, ka hlə skwiha ta wi, ka wd̄ə luwa ta wd̄u, ka ghudzavafta had̄ik‡.

Duliha

⁶ Ka hbə tsa duhwalha Lazglafta ndəfáŋ ta ɲan̄anata duli ya kay ta vgha ɲa vyay.

⁷ Ka vyata tsa tan̄taŋa duhwala Lazglafta ya ta ɲani ma duli. Ka sli'agata papla nda vu gabanaf lu nda us

ta had̄ik. Ka dravaghuta faway turtuk ma dgatá had̄ik hkən, nda faway turtuk ma dgatá fuha hkən, nda faway turtuk ma dgatá kuzuŋa mukwanek§ hkən.

⁸ Ka vyatá tsa mahisa duhwala Lazglafta ya ta ɲani ma duli. Ka vzadatá lu ta sana skwi manda ghwá dagala ta draku da drəf. Ka mbədavaftá faway turtuk ma dgatá imi hkən, ka us.

⁹ Ka rwuta faway turtuk ma dgatá skwiha nda hafu ma imi hkən, zad̄anaha lu ta faway turtuk ma dgatá kwambalu hkən guli.

¹⁰ Ka vyata mahkəna duhwala Lazglafta ta ɲani ma duli. Ka dəd̄agata mghama tekwatsa ta zlḡhaku manda vu ta luwa, ka dədəfta ta faway turtuk ma dgatá zala hkən nda ya ta dzuḅay.

¹¹ «ɲilahlaha,» hga tsa tekwatsa ya. Ka nzatá fawaya dgatá imi hkən ɲilah, ka rwuta ndəghata mnduha ta san̄tá tsa imi ya, kabga nzakwani ɲilahlaha.

¹² Ka vyatá mafwada duhwala Lazglafta ta ɲani ma duli. Ka dzadzan̄tá lu ta faway turtuk ma dgatá fitik hkən, nda faway turtuk ma dgatá tili hkən, nda faway turtuk ma dgatá tekwatsaha hkən, kada htavaghuta faway turtuk ma dgatá tsuwad̄ak hkən. Mantsa ya, ka htavaghuta faway turtuk

* 7:17 Aya 16:17. Ngha ta Isaya 49:10, Zabura 23:1, Izekiyel 34:23 Zabura 23:2, Isaya 49:10, 25:8.

* 8:1 Ngha ta 5:1 nda skwi ya ɲanata. † 8:3 Ngha ta Sabi 30:1. 3.

‡ 8:5 Ngha ta Levitik 16:16-12, Izekiyel 10:2, Sabi 19:16. § 8:7 Ngha ta Sabi 9:23-24, Izekiyel 38:22.

ma tsuwadaka fitik hkən, ka htavaghuta faway turtuk ma tsuwadaka* rvidik hkən.

¹³ Tata nghaynghay yu, ka snə yu ta dzala ta zaghuta da ghuvanata luwa, ka'a mantsa: «Danwa! Danwa! Danwa nja mnduha ta ghəna hadik ghudzagarə vyata duhwalha Lazglafta hkən ta dula tan, dza'a vyata hən ya,» ka'a.

9

Vyatá mahutafa duli

¹ Ka vyatá mahutafa duhwala Lazglafta ta nani ma duli. Ka gi nghə yu ta dədagata tekwatsa ta luwa ta hadik. Ka vlanťa lu ta tsa tekwatsa ya ta makuđla mghama gudzuvrun.

² Ka gunanaftá tsi ta tsa mghama gudzuvrun ya, ka saf đin kudumbul mida manda đina mghama* vu ta zlghaku. Ka nutá vli ma ghuvanata luwa nda fitik tani tđik da tsa đin ta safi ma tsa gudzuvrun ya.

³ Ka sli'agaptá hi'i ma tsa đin ya ka tatá vgha ta hadik. Ka vlanťa lu ta mbraku ta hən, manda mbraku ya vlan lu ta rda† ta hadik.

⁴ Ka lu nda hən mantsa: «Yaha kuni da ksantá kuzun ta hadik, dər fu, dər wati ma skwi ta đyaftha nda đya. Mnduha kul had nızla‡ Lazglafta ma bizlbizla kuma tan yeya kwenkwen dza'a kuni hahay.

⁵ Yaha kuni da pslatá hən nda psła, ama ka ganapta kuni tiri ta hən ka tili hutaf,» ka lu nda hən. Manda va kuzlakwa vəl hata rda ta mndu ya, manda va tsaya kuzlakwa vəl hatani ta mndu.

⁶ Ma tsa fitik ya, dza'a zbay mnduha ta mtaku, ama mutsafta a hən wa. Ta kumay hən ta mtuta tan, ama dza'a hwayugadunus hwaya§ mtaku ta hən.

⁷ Manda nzakwa plis ta dza'a da vla vulu ya nzakwa tsa hi'i ya. Manda zewazewa dasu ya watá skwi ma ghəna tan. Manda tsatá kuma mndu ya kuma tan guli.

⁸ Manda səmbəka ta swidi ma ghəna marakw ya swidi ta hən. Manda sli'in ma wa rveri ya sli'in tan.

⁹ Nda skwi manda zalama kufur mbəghata ghuva tan. Manda ghudzaga mwata plisha ta hwaya da vla vulu* ya ghudzaga zlabaka tan.

¹⁰ Huturha tan ná, ta haha mndu manda va huturha rda. Ma tsa huturha tan ya ta mutsa hən ta mbrakwa haha mnduha ka tili hutaf.

¹¹ Mghama tan ná, tsaya duhwala halaway ya ta ga mgham ta ghəna tsa gudzuvrun ya. «Abadun,» ka lu ta hgay nda gwada Hebru. Nda gwada Grek ya guli ná, «Apwaliyan,» ka lu ta hgay. «Tsaya zadaku.»

¹² Tanťana ghuya đanwa

* 8:12 Aya 10: Ngha ta Isaya 14:12, Aya 11: Ngha ta Irmia 9:14. Aya 12: Ngha ta

Sabi 10:21. 23. * 9:2 Ngha ta Zlrafta 19:28. † 9:3 Ngha ta Sabi 10:12. 15. Rda:

Ngha ta Lukwa 10:19 nda skwi ya njanata. ‡ 9:4 Ngha ta 5:1 nda skwi njanata.

§ 9:6 Ngha ta Ayuba 3:21, Irmia 8:3. * 9:9 Aya 7:9. Ngha ta Yuwel 2:4, 1:6, 2:5.

tsaya ta luta. Tahula tsaya, wya ghuya danwaha his guli ta sagha.

¹³ Ka vyata mamku'a duhwala Lazglafta ta nani ma duli guli. Ka snə yu ta lwi ta sabi ma tuldiha fwaɗ, ta nzakway ka tulda gwira dasu ta kəma Lazglafta† ya.

¹⁴ Ka'a nda tsa mamku' a duhwala Lazglafta nda duli da tsi ya mantsa: «Paliŋpala ta tsa duhwalha halaway tsam lu ta wa mghama dref ta hgə lu ka Ifrata ya,» ka'a.

¹⁵ Tsa duhwalha fwaɗ ya ná, payaf paya lu ta hahəŋ nja tsa vaku ya, nda ya nja tsa tili ya, nda ya nja tsa fitik ya, nda ya nja tsa nzemndi ya. Ka zla-zligiŋtá lu ta həŋ nja zaɗanatá fawaya turtuk ma dgatá mb-saka mnduha hkən.

¹⁶ Ka snaɗiŋtá lu ta mb-saka sludzihə taŋ ta plis ta plis. Mleŋwi his dərmək həŋ.

¹⁷ Mantsa ya maridiŋta lu. Ka nghanɗa yu ta plisha nda mnduha tida, nda suɗatá lguta kufur manda vu ta vgha taŋ. Ka kubalkubal manda pala ta hgə lu ka Safir nzakwani. Ka ghuvazwanghuvazwan ghandand kay guli. Ghəŋa tsa plis ya ná, Manda tsatá ghəŋa rveri nzakwani. Skwi ta sabi ma wa taŋ ná, vu, nda diŋ, nda ghandandatá vu ya.

¹⁸ Nda tsa skwiha hkən ta nzakway ka vu, nda diŋ, nda tsa ghandandatá vu ta sabi ma wa taŋ ya, ka rwiŋtá lu ta faway turtuk ma dgatá mb-saka mnduha hkən.

¹⁹ Mbrakwa tsa plisha ya ná, ma wa taŋ, nda ya ma hutura taŋ nzakwani. Manda nzakwa tsata nahadik nda ghəŋ tida ya nzakwa tsa huturha taŋ ya. Nda tsa hutura taŋ ya ta babala həŋ ta mnduha.

²⁰ Má nja mbəɗanafta pɗakwa mnduha kul rwanatá tsa ghuya danwaha ya ta nzakwa taŋ ma slnaha taŋ ta magata həŋ ya ná, ka kwalaghutá həŋ. Ka gɗavata həŋ ta tsəlbu nja halaway, nda ya nja skwa wuyayha. Hahəŋ ná, ngha a həŋ ta vli wu, sna a həŋ ta sləməŋ wu, had həŋ ta mbaɗa wu, nda dasu tsafɗa lu ta sanlaha, nda kufur sanlaha, nda ghuva tili sanlaha, nda udzu sanlaha.

²¹ Ka kɗaŋtá həŋ ta va psła mndu, ka va mbaɗakwa taŋ, nda va hlira taŋ, ka va ghala taŋ, Zlana a həŋ dekdek wa.

10

Zwanja tuwak nda zwanja defteri

¹ Ka nghanɗa yu ta sana duhwala Lazglafta bukwam lu ma kusay ta saha ta luwa, nda watá dakwambuhwali ma ghəŋani. Manda fitik nzakwa kumani. Manda zlgħakwa vu ya nzakwa səlahani.

² Ka njanatá tsi ta gunata zwanja defteri ma dzvani. Ka fatá səla zəghwani ta drəf, faha ta səla zlaɓani ta hadik.

³ Ka hurgwatá tsi nda lwi dagala manda hurgwa rveri.

† 9:13 Ngha ta 8:3 nda skwi nja njanata.

Manda hurgwatani, ndəfán ka luwa nɛzlata.

⁴ Manda nɛzlata tsa luwa ya ndəfán, ka kumə yu ta vinda tsa skwi mna tsi ya. Ama ka sana lwi gwadagata ta luwa mantša: «Ma vində ka, njanja ma ghəŋja gha ta tsa skwi mna tsa nɛzlata nɛzla luwa ndəfán ya,» ka'a.

⁵ Ka nghanɛtá yu ta kapafta tsa duhwala Lazglafta ta sladata ta drəf, nda ya ta hadik ya, ta dzva zeghwani nda ta luwa.

⁶ Ka wadata tsi nda hga Lazglafta ta nzaku njan kdekedzen, ta zlaganaptá luwa nda inda skwiha tida tani, ta zlaganaptá hadik nda inda skwiha tida tani, ta zlaganaptá drəf nda inda skwiha mida tani ya. Ka'a mantša: «Ta had gɔglata ta gərdaku wu,

⁷ ama badu da vyata tsa mandəfánja duhwala Lazglafta ya ta njan ma duli, badu tsaya dza'a hdamta Lazglafta ta difatá skwi ya si mnana tsi ta gwal ksanatá slna, ta nzakway ka la anabi* ya,» ka'a.

⁸ Ka gwadgəlgihatá tsa lwi si ta gwadagata ta luwa ya. Ka'a mantša: «La! Ka zlghafta ka ta tsa zwanja defteri nda guna ma dzva tsa duhwala Lazglafta ta sladata ta drəf nda ya ta hadik ya,» ka'a.

⁹ Ka labə yu da tsa duhwala Lazglafta ya. Vlihavla ta na defteri na, ka yu nda

tsi. «Zlgha, ka dughwaduta ka. Gun dza'a nzata tsi ma wa gha manda zudum. Tahula dughwaduta gha, dah dza'a nzata tsi ma huda gha,» ka'a nda i'i.

¹⁰ Ka zlghaftá yu ta tsa zwanja defteri ya ma dzva tsa duhwala Lazglafta ya, ka dughwadutá yu. Ka nzatá tsi gun ma wa da manda zudum. Ama tahula dughwaduta da, ka nzatá vəl ma huda† da dah manda kurak.

¹¹ Ka lu nda i'i mantša: «Ka kləgəlta ka ta lwa Lazglafta ta gwaday ta ghəŋja ndəghatá mndəra mnduha, nda ya ta ghəŋja hadikha, nda gwadaha kavghakavgha, nda mghamha tani,» ka'a.

11

Masləmtsəkha his

¹ Ka vlihatá lu ta sana sləka, manda sarak nzakwani ta kəl lu ka gra skwi. Ka lu nda i'i mantša: «Sli'afsl'i'a ka grafta ka ta həga Lazglafta nda gwir tani. Ka mbədaf ka ta gwal ta tsəlbu njan Lazglafta mida*.

² Ka zlanata ka ta gra rmakani. Yaha ka da grafta, kabga zlanantá gwal kul nzakway ka la Yahuda lu ta tsaya. Hahəŋ gwal dza'a dinla luwa nda ghuəba ka tili fwad mbsak his mida†.

³ Dza'a ghunafghuna yu ta masləmtsəkha da his, njan sudavata tan ta buhu ta vgha, njan zata tan ta fitik dəmbu' nda his dərmək nda mku'

* 10:7 Aya 5:7. Ngha ta Sabi 20:11 Zlahu 32:40, Daniyel 12:7, Amus 3:7. † 10:10

Aya 8:10. Ngha ta Azekiyel 2:8. 3:3. * 11:1 Grafgra nda Izekiyel 40:3, Zakari 2:5.

6. † 11:2 Grafgra nda Lukwa 21:24.

mbsak ta mna gwada da ma tsa fitikha ya.»

⁴ Tsa maslamsakha ta sladu ta kama Mgham Lazglafta ta ga mgham ta ghajja hadik[‡] ya na, fwa zaytunha his nda pitirlaha dasu his ya.

⁵ Ka kumanakuma mndu ta maganata ghwadaka skwi ta haj katsi, dza'a sabsa vu ma wa tan, ja zadanata tsa ghumaha tan ya. Mantsa ya dza'a zadanata lu ta mndu ya ta kumanta maganata ghwadaka skwi ta haj.

⁶ Mamu haj nda mbrakwa haghuta luwa, ja kwala imi nzaku ma tsa fitik ta kle haj ta lwa Lazglafta ya. Mamu haj guli nda mbrakwa mbadanafta imi guli ka us. Mamu haj nda mbrakwa gaktada danwa ta ghajja mnduha ta ghajja hadik ma fitik ya kuman haj[§].

⁷ Manda kdinta tan ta ga maslamsaka tan, ja linista tsa nimitak ta safi ma gudzu-vrujan ya ta haj nda lmu ja mbranaghatani ta haj, ja rwanatani* ta haj,

⁸ ja nzakwa mbla tan ta dabi ma luwa dagala, vli ya kel lu dalafata Mghama tan ta udza zlanj. Ta gra nda luwa Suduma nda ya nda luwa Masar[†] lu ta tsa luwa ya.

⁹ Na nghay inda mndara mndu ta mbla tan, dar ta nzaku ta hadik ga haj, dar wati gwada ta gwada haj, ja

zata tan ta fitik hkən nda rita ta nghay. Dvanta a haj ta padamta tsa mbliha ya wa.

¹⁰ Na rfay mnduha ma ghajja hadik ta rfu katakata, ka vavalaku, ka mbahuvta vgha ta ghajja rwata tsa mnduha ya, kabga ganappa haj tiri katakata ta mnduha ta ghajja hadik.

¹¹ Tahula tsa fitik hkən nda rita ya, ja vuslanamta Lazglafta ta hafu ta haj. Na sli'avakta[‡] tan ka sladata nda sela tan. Na ksuta zlan katakata ta inda gwal ta ngha haj.

¹² Manda sli'avakta tan ka sladata, ka sana lwi gwadagata ta luwa nda haj mantsa: «Safwa sa da hadna,» ka'a. Ka njaghatada haj ta luwa ma kusay[§] ta nghay ghumaha tan.

¹³ Gi ma va tsa fitik ya, ka gigdavafta hadik katakata ka hwanzabanapta faway turtuk ma dgata tsa luwa ya ghwan. Ka rwuta mnduha dambu'ndafan ma gigdavafta tsa hadik ya. Ka ksuta zlan katakata ta gwal ta pdaku, ka zlazlvu haj ta Lazglafta ya ta nzaku ta luwa.

¹⁴ Mahisa ghuya danwa tsaya ta luta. Wya mahkenani ta gi sagha.

Mandafana duli

¹⁵ Ka vyata mandafana duhwala Lazglafta ta nani ma duli. Ka snaku sana lwiha

[‡] 11:4 Grafgra nda Zakari 4:3, 11:14. § 11:6 Grafgra nda 1 Mghamha 17:1, Sabi 7:17, 19, 1 Samuyel 4:8. * 11:7 Grafgra nda Daniyel 7:3, 7, 21. † 11:8 Grafgra nda Isaya 1:9. 10. Suduma: Ngha ta Zrafta 18:19. ‡ 11:11 Grafgra nda Izekiyel 37:5, 10. § 11:12 Grafgra nda 2 Mghamha 2:11.

dagaladagala daga ta luwa. Ka həŋ mantsa: «Mgham Lazglafta ɲni nda Kristani ta ga mgham ta ghəŋa hadik ndana. Tsatsi dza'a ga Mgham ɲa kdekedzeŋ*,» ka həŋ.

¹⁶ Ka zɭambata tsa halata mnduha hisamsak fwad mida ta nzanzafta ta dughuruk ta kəma Lazglafta ya zɭuzlumbruh ka tsəlɓu ɲa Lazglafta.

¹⁷ Ka həŋ mantsa: «Mgham Lazglafta ta mbruta. Kagha ndanana, kagha guli manda ghalya. Ta rfa kagha ɲni, kabga ɲanata gha ta tsa mghama mbrakwa gha ya, ka nzaku ka ka Mgham,

¹⁸ Ka gavaghatá mndəra mnduha ta sidi. Ndana tama, saghasa fitika ganavata kagha ta sida ta həŋ. Saghasa fitika tsanaghata gha ta guma ta gwal nda rwa. Dza'a valaŋvala ka ta nisəla gwal ta ksaghatá slna ta nzakway ka la anabi, nda gwal nda ghuɓa, nda gwal ta zləŋa hga gha, nda zwani tani, nda galata mndu tani. Saghasa fitik guli ɲa zadánata gha ta inda gwal ta ɓadziŋtá ghəŋa hadik†,» ka həŋ.

¹⁹ Ka gunatá həga Lazglafta ya ta luwa, ka zlagaptá akwata dzratawi mida. Ka wdə luwa ta wdu, ka snaku hla wi, ka ɲzlə luwa ta ɲzlu, ka gigdavaftá hadik, ka saha papla guli.

12

Sana marakw nda makɗakatandan

¹ Tahula tsa, ka zlagapta sana mandərmimi ta luwa. Sana marakw ya bukwam lu nda fitik manda skwi nda lgut. Ka sladafta tsi ta tili nda wa ta tekwatsa ghwanɓdə his ma ghəŋ.

² Nda huɗi tsa marakw ya ta ɓasa yaku, ta dgakudgaku. Ka wah tsi ta wahu, kabga kuzlanɗani.

³ Ka zlagəglapta sana mandərmimi ta luwa. Sana mghama makɗakatandan ya ka dva manda vu. Ndəfəŋ ghəŋani, nda wawa ta zewazewa mida. Ghwanɗ dulihani guli. ⁴ Ka slpidiŋtá tsi ta faway turtuk ma dgatá tekwatsaha hkən ta luwa ta hadik nda hturani. Ka sladata tsa makɗakatandan ya ta kəma tsa marakw ta dza'a dgaku ya ɲa ndutá tsa zwanɗani ya dgar* tsi.

⁵ Ka yatá tsi ta zwanɗa zgun ya dza'a ɲanata inda mndəra mnduha nda saraka kufurani†. Na gi frekw saha tsa zwanɗ ya, ka gi klaghatá lu da Lazglafta nda dughurukwa ga mghamani.

* **11:15** Grafgra nda Sabi 15:18, Daniyel 2:44, 7:14, 27. † **11:18** Grafgra nda Zabura 2:1, 5, 110:5, 115:12. 13. * **12:4** Ngha ta Daniyel 8:10. † **12:5** Grafta nda Isaya 66:7, Zabura 2:9.

6 Ta hwayaghatá tsa marakw ya da mtak, da vli ya payaf Lazglafta, ɲa zunustá skwa zay hada ka fitik dembu' nda his dærmæk nda mku' mbsak.

7 Ka lmanaf ta lu ta lmu ta luwa. Ka lmanaf ta i Misel‡ nda duhwalhani ta lmu nda makɔakatandan. Ka lmu i makɔakatandan nda duhwalhani tani.

8 Ka ɲawaf ta i Misel nda duhwalhani ta hən. Ta had wa ta ɲa nzəglata ta luwa wa.

9 Ka sliɲwigiɲtá lu ta tsa mghama makɔakatandan ya. Tsaya ta nzakway ka dzidza nahadik, ta hgə lu ka halaway, ghwadaka sulkum ta nana inda ghəɲa hadik. Ka sliɲwigiɲtá lu ta hadik kawadaga nda duhwalhani tani§.

10 Ka snaɲtá yu ta sana lwi ta luwa ta gwadata nda mbraku, ka'a mantsa:

«Ndana tama, mbamafmba Lazglafta,
maranmara ta mbrakwani.
Tsatsi ta ga Mgham.

Maranmara Kristi ta ɲani ma mbraku guli,

kabga sliɲwigiɲtani ta hadik ta mndu ya ta gdata ta nana zwanama mu.

Tsatsi ya ta gdata ta wla zwanama mu ta kəma Lazglafta* mu nda fitik tani nda rvidik tani.

11 ɲrapɲra hən,
kabga vəl varata Zwanə
Tuwak ta hən nda usani,

nda ya kabga vəl mnay ta ɲ kazlay: Kahwathwata gwada Lazglafta kə'a.

Zlənənə a hən ta mtaku ka laghwida da dvutá hafa ta ɲ wa.

12 Tsaya tama, rfa ta rfu kagha luwa,

nda gwal ta nzaku tida tani. ɔanwa ɲa gha hadik nda drəf,

kaghuni dza'a ghuya danwa, kabga la da kaghuni halaway nda ga ta sidani katakata.

Nda sna kazlay: Ta sira a fitika da wu» kə'a.

13 Kə'a ka makɔakatandan ná, sliɲwigiɲsliɲwa lu ta hadik. Ka liɲtá tsi ta tsa marakw ta yatá zwanə ya.

14 Ka vliɲtá lu ta zlam-bakha his manda ɲa dzala ta tsa marakw ya, ɲa ndrəghatani da mtak da vli ya payanaf Lazglafta, ɲa kwala nahadik bhanavata. Hada dza'a zunusta lu ta skwa zay ka vaku hkən, fwad ka manzlawats†.

15 Ka vnihidinɲtá tsa nahadik ya ta imi ma wani mista tsa marakw ya manda zala, má ɲa klaghata.

16 Ama ka kataftá hadik ta tsa marakw ya, ka gunatá wi ka ndaghatá tsi ta tsa zala zligiɲ makɔakatandan ma wani ya.

17 Ka basaftá tsa makɔakatandan ya ta ɲuduf nda tsa marakw ya. Ka sli'af ta tsi ka laghwida da lmu nda pɔakwa zivra tsa marakw ya, gwal ta ɲanatá

‡ 12:7 Misel: Ngha ta Yuda 9 nda skwi ɲa ɲanata. § 12:9 Grafta nda Zlrafta 3:1, Lukwa 10:18. * 12:10 Grafta nda Ayuba 1:9, 11, Zakari 3:1-2. † 12:14 Grafta nda Daniyel 7:25, 12:7.

zlahuha Lazglafta, nda ya nda gwal ta njanatá ta nzaku ka maslæmtsæka Yesu.

¹⁸ Kalaghu tsa makðakatandanj ya sladafta ta wutak ta wa dræf.

13

Nimtak ta sabi ma dræf

¹ Tahula tsa, ka nghanjá yu ta sana nimtak ta sabi ma dræf. Ndæfánj ghənj tida, ghwanj dulani, nda wawa ta zewazewa tida. Ta tsa ghənjhani ya mamu vindatá hgə nja raza Lazglafta.

² Tsa nimtak nghə yu ya ná, manda maspata nzakwani. Manda sæla mandundi sælahani. Manda wa rveri wani. Ka vlanjáta makðakatandanj ta mbrakwani, nda dughurukwani, nda ga mgham dagala ta tsa nimtak ya. ³ Ka nghanja yu ta balatá sani ma tsa ghənjha tsa nimtak ya manda skwi si dza'a lu dzata. Ama ka mbaftá tsa lkwani ya. Ka ndærmim inda mnduha ta ghənja hadik demdem ta tsa nimtak ya, ka sli'i hən mistani.

⁴ Ka tsælbu hən ta tsælbu nja tsa makðakatandanj ya, kabga vlanjani ta ga mgham ta tsa nimtak ya. Ka tsælbu hən ta tsælbu nja tsa nimtak ya guli, ka hən mantsa: «Wa kamtagha na nimtak na na? Wa dza'a lavinjta guya kuma nda tsi?» ka hən.

⁵ Ka vlanjáta lu ta tvi gi ka ghərɓə tsi ta ghərɓaku ka raraza Lazglafta. Ka vlanjáta

lu ta mbrakwa magay manda tsaya ka tili fwaðmbsak his mida.

⁶ Ka zlraftá tsi ta raraza Lazglafta, ka raraza hgani, nda vla nzakwani tani, nda inda gwal ta nzaku ta luwa tani.

⁷ Ka zlananjá lu ta tvi nja vulu nda mnduha Lazglafta, nja ghuðasaptani ta hən*. Ka vlanjáta lu ta ga mgham ta ghənja inda mndəra mndu, nda inda zivra mndu, nda ya ta ghənja inda gwada ta gwadə lu, nda ya ta ghənja inda hadikha,

⁸ nja tsælbay inda mnduha ta ghənja hadik ta tsælbu nani, Tsa gwal kul vindaku hga tanj ma defteri hafu daga zlrafta ghənja hadik da Zwanja. Tuwak ya si dza lu ya dza'a tsælba tsa tsælbu ya.

⁹ Ka mamu mndu nda sləmənja snay, ka sna tsi.

¹⁰ Ka nda fa mndu nja ksaghatá da ga vu'a ya ná,

dza'a ksaghaksa lu da ga vu'a. Ka nda fa mndu nja dzata nda kafay ya guli ná, dza'a dza dza lu nda kafay.

Tsaya tama ná, dina ka nzata mnduha Lazglafta nda ksanatá njuðuf nda ya nda zlghay nda njuðufa tanj.

Nimtak ta sabə ma hadik

¹¹ Ka nghanjá yu ta saba sana nimtak guli ma hadik. His dulani manda nja zwanja tuwak. Ta gwada guli manda nja makðakatandanj.

* 13:7 Aya 5:7. Grafta nda Daniyel 7:8, 25, 11:36, 7:21.

12 Mbrakwa tsa nimitak taŋtaŋ ya da tsi. Ka marə tsi ta tsa mbraku ya ta kəma tsa taŋtaŋa nimitak ya. Ka mblə tsi ta mnduha ma ghəŋa hadik, nda inda skwiha mida ŋa tsəlɔu ŋa tsa taŋtaŋa nimitak si balana lu manda skwi ŋa dzata, ta mbafta ya.

13 Ka magə tsi ta mandərmimi katakata, ha ka klagata tsi ta vu ta luwa ta hadik ta wa ira inda mnduha.

14 Ka nanaghatá tsi ta inda mnduha ma ghəŋa hadik nda skwa ndərmimay ya vɔŋ lu ta tvi ŋa magay ta kəma tsa taŋtaŋa nimitak ya. Ka'a nda mnduha ma ghəŋa hadik mantsa: «Magafwamaga ta skwa wuyay ŋa vɔŋtá glaku ta taŋtaŋa nimitak si balana lu manda skwi ŋa dzata, ka mbafta tsi ya,» ka'a.

15 Ka vɔŋtá lu ta tvi ta tsa mahisa nimitak ya ŋa vuslanamta hafu ta tsa skwa wuyay tsaf lu manda tsa taŋtaŋa nimitak ya, ŋa gwadayni ta gwaɗa, ŋa psɔlani ta inda gwal kul vɔŋtá glaku.

16 Ka tsa mahisa nimitak ya mantsa: Tahanafwataha ta ŋizla ta dzva zeghwi, ka ma bizlibizla kuma a tsi ta zwani, nda galata mnduha, nda la ka gadghəl, nda la ka pɗu, nda la kul had ka vu'a, nda la ka vu'a tani.

17 Ka had tsa ŋizla ta nzakway ka hga tsa nimitak ya, ka mbsaka hgani a tsi ya, ta tsa mndu ya wu katsi, yaha da skwa skwi, yaha da dzawaptá skwi guli, ka'a.

18 Wana fitika zlagakwa mndu ya nda difil ma ghəŋani. Mndu ya nda difil ma ghəŋani ná, dza'a nda sna ta skwi ta kumə mbsaka hga tsa nimitak ya ta mnay. Tsa mbsak ya ná, manaka hga mndu ya. Mku' dərmək nda mku' mbsak mku' mida nzakwani.

14

Laha gwal varagagha lu

1 Ka nghanťa yu kay guli ta Zwaŋa Tuwak ta sladu ta ghwá Siyuna. Ta sladu mnduha dəmbu' dərmək nda fwaɗ mbsak fwaɗ mida kawadaga nda tsi. Inda taŋ, nda vinda hga Zwaŋa Tuwak nda hga Dani guli ma bizlibizla kuma* taŋ.

2 Ka snanťa yu ta sani lwi ta ghudzagata manda ghudzaga mghama zala nda ya manda ghudzaga ŋəzla luwa. Tsa lwi ta snə yu ya ná, manda ghudzaga htimbil ta dzə lu ya nzakwani.

3 Lfida laha ta fə tsa ndəghata mnduha ya ta kəma dughuruk, nda ya ta kəma tsa skwiha fwaɗ nda hafu ma həŋ ya, nda ya ta kəma tsa halata mnduha ya. Had sana mndu ta lavinťa taghaftá tsa laha ya, ka tsa mnduha dəmbu' dərmək nda fwaɗ mbsak fwaɗ mida si ta hadik vara lu ta həŋ ya a tsi wa.

4 Hahəŋ ná, ŋriŋ a həŋ ta vgha taŋ nda hliri wa. Ksanaksa həŋ ta vgha taŋ, ka nzata həŋ hezle'. Mista Zwaŋa Tuwak ta mbaɗa həŋ ta mbaɗa dər ta dza'a diga

* 14:1 Grafta nda 7:3, 8, Izekiyel 9:4.

tsi. Varagap mataba mnduha lu ta həŋ. Nda nza həŋ ka taŋtaŋani vlaŋ lu ta Lazglafta nda ya ŋa Zwaŋa Tuwak.

⁵ Ta sna a lu ta tsakalawi† ma wa taŋ wa. Had sana maslvinza ta həŋ guli wa.

Duhwalha Lazglafta hkən

⁶ Ka nghanjá yu ta sana duhwala Lazglafta ta ndrə ma ghuvanata luwa. Mamu Lfida Gwada ŋa kdekedzen da tsi ŋa mnay ŋa mnduha ta ghəŋa hadik, ŋa inda hadikha, ŋa inda mndəra mndu, ŋa inda mndəra gwada ta gwada lu, ŋa inda zivra mnduha.

⁷ Ka'a nda lwi dagaladagala mantša: «Zlənawazləŋa ta Lazglafta ka zləzlvə kuni, kabga saghasa fitika tsayni ta guma. Tsələwatsələba ta tsələbu ŋa mndu ya ta magaftá luwa, nda hadik, nda drəf, nda dzuəbayha‡,» ka'a.

⁸ Ka sabə mahisa sana duhwala Lazglafta. Ka'a mantša: «Kweŋ tama! Nda zləmba Babila ta nzakway ka luwa dagala. Snusna ta ima inabi ta inda mnduha, sa tsa ima inabi ya ná, hliri ya manda ŋani§,» ka'a.

⁹ Ka sabə mahkəna sana duhwala Lazglafta guli. Ka'a nda lwi dagaladagala mantša: «Ka ta tsələbay mndu ta tsələbu ŋa tsa nimitak ya, nda ya ŋa tsa skwa wuyay tsaf lu ya, ka tsu'aftá tsi ta ŋizla ta

bizlbizla kumani ka ta dzvani a tsi,

¹⁰ dza'a say tsatsi guli ta ima inabi gatá sida Lazglafta kul had sana skwi gabam lu mida. Tsa ima inabi ya ná, ma leghwa basatá ŋudufa Lazglafta pghamta lu. ŋa gay lu ta iri ŋani ma ghandanda ta vu ta kəma mnduha Lazglafta nda ya ta kəma Zwaŋa Tuwak*.

¹¹ Diŋa tsa vu ta gə lu ta iri ŋa taŋ ya ná, dza'a gdavagda ta ŋlu ta luwa ha ŋa kdekedzen†. Tsa gwal ta tsələbu ŋa tsa nimitak ya, nda ya ŋa tsa skwa wuyay tsaf lu ya, nda inda gwal ta zlghaftá tsa mbsaka hgani ya ná, had mbi'a vgha taŋ ma ghuya danwa nda fitik tani, nda rvidik tani wa,» ka'a.

¹² Tsaya tama, kaghuni gwal ta snatá zlahə Lazglafta, ta zlghaftá Yesu nda ŋuduf, gdavawagda mantša ya.

¹³ Ka snanjá yu ta sana lwi ta gwadagata ta luwa. Ka'a mantša: «Vinda! Daga ndana ná, "Rfu da gwal ta rwuta ma slna Lazglafta," ka'a. "Mantša nzakwani, kada mbi'a həŋ ta vgha ma slnaha taŋ, kabga ta dza'a mista taŋ slnaha taŋ,» ka Sulkum.

Guma Lazglafta ta ghəŋa mnduha ta ghəŋa hadik

¹⁴ Kə'a ka yu guli ná, ka nghanjá yu ta ghwayak ka

† 14:5 Grafta nda Sefuni 3:13. ‡ 14:7 Grafta nda 10:6. 7 nda skwi ya ŋa ŋanata.

§ 14:8 Grafta nda Isaya 21:9, Irmiya 51:7. 8. * 14:10 Grafta nda Isaya 51:17, Zlrafta 19:24, Izekiyel 38:22. Həga vu: Ngha ta Lukwa 17:29 nda skwi ŋa ŋanata.

† 14:11 Grafta nda Isaya 34:10. ‡ 14:14 Grafta nda 1:13, Daniyel 7:13.

ɲusliŋ. Ta tsa ghwayak ya, mamu sana mndu manda Zwaŋa mndu[‡] ta nzaku tida, nda wa ta zewazewa dasu ma ghəŋani, nda ɲatá vdu ya nda za ma dzvani guli.

¹⁵ Ka sabə sana duhwala Lazglafta guli ma həga Lazglafta. Ka'a nda lwi dagaladagala nda tsa mndu ta nzaku ta ghwayak ya mantsa: «Kla ta tsa vudá gha ya, ka tska ka ta skwi ta vwah, kabga saghasa fitika tska skwi[§] ta vwah. Nda ndəha nimaya ta hadik,» ka'a.

¹⁶ Ka wudidiŋta tsa mndu ta nzaku ta ghwayak ya ta tsa vudani ya, ka gi tskatá lu ta nimaya ta ghəŋa hadik.

¹⁷ Ka sabə sana duhwala Lazglafta ma həga Lazglafta ya ta luwa. Mamu vdu ya nda za da tsaya.

¹⁸ Ka sabə sana duhwala Lazglafta ma gwir, ya ta nzakway ta ga mgham ta ghəŋa vu. Ka'a nda lwi dagaladagala nda tsa mndu ta ɲanatá vdu nda za ya mantsa: «Wudidiŋwudá ta tsa vudá gha nda za ya, ka tskanata ka ta yakwa inabiha ta hadik, kabga nda ndəha tsa yakwani ya,» ka'a.

¹⁹ Ka gi wudiŋtá tsa duhwala Lazglafta ya ta tsa vudani ya ta hadik. Ka tskatá tsi ta yakwa inabi ta hadik. Ka pghamtá tsi ta tsa skwi tska tsi ya ma mghama glifiŋa basata ɲudufa Lazglafta.

²⁰ Ka hu'anaptá lu ta tsa yakwa inabi ma tsa glifiŋ ya

ta hula luwa. Ka mbəzagaptá us mida ka ta ta vgha ka mbada manda zala ha meli hkən dərma^{*}. Latani guli, ka lamla plis dida ná, ghəŋghəŋ yeya dza'a nghanu.

15

Kdavakta ghuya danwa

¹ Tahula tsa, ka nghanjá yu ta sana ɲizla dagala nza-kwani ta ndərmim lu nda ndərmima. Ka nghanjá yu ta duhwalha Lazglafta ndəfán ɲanatá ghuya danwaha ndəfán ma dzva taŋ guli. Tsa-haya kdavakta ghuya danwa, kabga tsahaya dzatá ghəŋa basata ɲudufa Lazglafta.

² Ka nghanjá yu ta sana skwi manda drəf ta wudaku manda dalagar, nda vu mida guli. Ka nghanjá yu guli ta gwal ta ghubasapta tsa nimitak ya, nda tsa skwa wuyay tsaf lu ya, nda tsa mbsaka hgani ya. Ta sladu həŋ ta tsa drəf ta wudaku manda dalagar ya, nda ɲanatá htimbil ya vlan Lazglafta ta həŋ.

³ Fa laha ya si ta fə Musa ta nzakway ka kwalva Lazglafta nda laha ya si ta fə Zwaŋa Tuwak, ta fə həŋ. Ka həŋ mantsa:

«Mgham Lazglafta ta mbruta, dagala slna gha ya ta magə ka,

ka skwa ndərmimay nzakwani.

Kagha Mgham ta ghəŋa inda hadikha.

Inda skwi ta magə ka ná, tdukwatdukwa nzakwani,

§ 14:15 Grafta nda Yuwel 4:13. * 14:20 Aya 19:20. Grafgra nda Isaya 63:1. 6, ɲada ghəŋ 1:15.

kahwathwata nzakwani guli.
 4 Mghama da!

Wati ma mndu ya dza'a kwal
 kul vla glaku ŋa gha ka
 zləzlvə kagha na?

Kagha turtukwa gha ya nda
 ghuḅa.

Dza'a sli'agaghasli'a mnduha
 ta inda hadikha da
 tsəlḅu ta kəma gha,

kabga nda ŋha hən ta inda
 skwi ta magə ka ná,

tdukwa nzakwani*,» ka hən.

5 Tahula tsaya guli, ka
 nghanṭá yu ta gunatá həga
 tumpul ma həga Lazglafta ta
 luwa† ya ta kəl mnduha ka
 guya vgha nda Lazglafta.

6 Ka sli'agaptá tsa duh-
 walha Lazglafta ndəfán ya
 kay ma həga Lazglafta, nda
 ŋanṭatá ghuya danwaha ndəfán
 ma dzva tan, nda sudatá lguta
 ŋusliŋ tilil ta wdaku ta vgha
 tan.

7 Ka hlaftá sani mataba
 tsa skwiha fwad nda hafu
 ma hən ya kay ta leghwaha
 ndəfán ka dasu ka dasu,
 ka vlanṭá tsa duhwalha
 Lazglafta ndəfán ya kay. Tsa
 leghwaha ya ná, nda ndagha
 nda ndagha hən nda basa
 ŋudufa Lazglafta ta nzakway
 ŋa kdəkedzeŋ.

8 Ka ndəghanafṭá dīŋ ta
 sabi ma glakwa Lazglafta
 nda ya ma mbrakwani‡ ta
 tsa həga Lazglafta ya. Had
 tvi ŋa ləglama mndu da tsa
 həga Lazglafta ya, ha ka dzatá
 ghənja tsa ghuya danwaha

ndəfán da tsa duhwalha
 Lazglafta ya wa.

16

*Leghwa basatá ŋudufa
 Lazglafta*

1 Ka snə yu ta sana lwi
 dagala ta sabi ma həga
 Lazglafta. Ka'a nda tsa duh-
 walha Lazglafta ndəfán ya
 mantsa: «Lawala da pghadata
 ta hadik ta tsa leghwa basatá
 ŋudufa Lazglafta ndəfán ya,»
 ka'a.

2 Ka sli'afṭá tanṭaŋa duh-
 wala Lazglafta, ka laghwi
 pghadatá ŋani ma leghwa
 basata ŋuduf ta hadik. Ka
 slaftá ghwadak ghwadaka
 lkuha ta kuzlaku* ta gwal
 nda ŋizla nimtak, nda ya ta
 gwal ta tsəlḅu ŋa tsa skwa
 wuyay tsaf lu ya, ta hən.

3 Ka pghadatá mahisa
 duhwala Lazglafta ta ŋani
 ma leghwa basata ŋuduf da
 drəf. Ka nuta drəf manda
 usa mndu nda mta. Ka rwuta
 inda skwi nda hafu ma drəf.

4 Ka pghadatá mahkəna
 duhwala Lazglafta ta ŋani
 ma leghwa basata ŋuduf da
 ghwa nda ya ta dzuḅayha. Ka
 mbədavaftá imi ka us†.

5 Ka sana duhwala
 Lazglafta ya ta ŋanata imi ta
 snə yu mantsa:

«Kagha ná, nda tvani tsata ka
 ta tsa guma ya.

Manda ghalya ka,
 mamu ka ndanana guli.
 Nda ghuḅa nzakwa gha.

* 15:4 ŋha ta Sabi 15:1nda Irmiya 10:7, Zabura 86:9. † 15:5 Grafta nda Sabi
 38:21. ‡ 15:8 Grafta nda Sabi 40:34. 35, 1 Mghamha 8:10. 11, Isaya 6:4. * 16:2
 ŋha ta Sabi 9:10. † 16:4 Gray nda Sabi 7:17. 21.

6 Tsa mnduha ya ta pghinṭá
usa mnduha gha
nda la anabiha gha,
Lazglafta.

Tsaya ta kəl ka ka vlanṭá us ta
həŋ ɲa say taŋ.

Mutsaf mantsa həŋ ta skwi ta
raŋta həŋ,» ka'a.

7 Ka sana duhwala Lazglafta
ma gwir ta snə yu mantsa:
«Mantsaya nzakwani Mgham
Lazglafta ya ta mbranaghata
inda skwi. Ta tsay ka ta guma
kahwathwata nda tvani,»
ka'a.

8 Ka pghanaftá mafwada
duhwala Lazglafta ta ɲani ma
leghwa basata ɲuduf ta fitik.
Ka mutsaftá fitik ta tvi ɲa dra
mnduha nda vu.

9 Ka kɔ́ahə tsi ta mnduha
ka ɲdanḁa. Ka razə mn-
duha ta hga Lazglafta, ya
nda mbraku ta ghəŋa tsa
ghuya danḁa ya. Ama ka
kwalaghutá həŋ ta paya tva
taŋ ɲa vla glaku ɲani.

10 Ka pghaftá mahutafa
duhwala Lazglafta ta ɲani
ma leghwa basata ɲuduf ta
dughurukwa nimitak. Ka
nutá ga mghamani tɔ́ik ka
grusl‡. Ka hpadə mnduha
ta sli'inja taŋ, kabga vəl basa
kuzlakwani.

11 Ka razə həŋ ta Lazglafta
ta luwa ta ghəŋa lukwa taŋ,
nda ghuya danḁa taŋ. Ka
kwalaghutá həŋ ta paya tva
taŋ ma slnaha taŋ.

12 Ka pghaftá mamku' a
duhwala Lazglafta ta ɲani ma
leghwa basata ɲuduf ta ghwa
dagala ta hgə lu ka Ifrata. Ka
su'itá tsa ghwa ya ɲa paya tvi

ɲa mghamha ta sli'agafta nda
ma mndəra luwa.

13 Ka nghanṭá yu ta saba
ghwadaka sulkumha hkən
manda kləŋ manda kləŋ ma
wa makɔ́akatandan, nda ya
ma wa nimitak, nda ya ma wa
ghwadaka anabi.

14 Tsa ghwadaka sulkumha
ya ná, sulkumha halaway ya
ta maga skwa ndərmimay.
Ka laghu həŋ slanaghatá
mghamha ta ghəŋa hadik
demdem, ɲa hagaktá həŋ ɲa
vulu badu tsa mghama fitik
ta nzakway ka ɲa Lazglafta ta
mbruta ya.

15 «Wya yu ta lagha manda
ghali. Rfu da mndu ya ta
nzata hzleŋa, ta ngha lgutani
da mbadə tsi ta mbada ka
fərdi'u, da ksutá tsi ka hula da
mnduha,» ka Mgham.

16 Ka tskanatá tsa
sulkumha ya ta tsa mghamha
ya kay, ma sana vli ta hgə
lu nda gwada Hebru ka
Harmagedun.

17 Ka pghadaftá mandəfáŋa
duhwala Lazglafta ta ɲani ma
leghwa basata ɲuduf da ghu-
vanḁata luwa. Ka snagaptá
sana lwi ma dughuruk ma
həga Lazglafta. «Nda kɔ́a!»
ka'a.

18 Ka wdə luwa ta wdu,
ka hlə lu ta wi, ka ɲzlə
luwa ta ɲzlu, ka ghudzavafta
hadik. Ka yawu ka yawu fatá
mndu, ta ghudzavaf a hadik
katakata taḁ ta tsaya wa.

19 Ka kwahavaptá tsa
luwa dagala ya hkən. Ka
hwanzaḁtá inda luwaha
ta ghəŋa hadik guli. Ka

‡ 16:10 Gray nda Sabi 10:21. 22.

havaktá Lazglafta ka luwa dagala ta nzakway ka Babila, ɲa sunustá leghwa ɓasata ɲudufani^S katakata ya.

²⁰ Gi ræk, zwazwada inda hadikha ta tsatsamta ma dræf. Gi lpay nghægla a lu ta ghwáha guli wa.

²¹ Ka rkagatá paplaha* dagaladagala ta luwa ta ghəɲa mnduha. Ka rarazə mnduha ta Lazglafta ta ghəɲa tsa ghuya ɗaɲwa taɲ da tsa paplaha ya, kabga fərtufərta tsa ghuya ɗaɲwa ya katakata.

17

Guma taghəɲa Babila

¹ Tahula tsa, ka gava-gaghatá sani turtuk ma tsa duhwalha Lazglafta ndəfáɲ ta ɲanató leghwaha ndəfáɲ ya tavata i'i. Ka'a mantša: «Sawi ka maraghata yu ka lu dza'a tsa guma ta tsa mghama hliri ta nzakway ka luwa dagala, ta nzafta ta imiha ya ɓa.

² Nda tsatsi ndəramta mghamha ta ghəɲa hadik ta hliri, ka ghuytá mnduha ta ghəɲa hadik duriɲ da tsa hliri* ya,» ka'a.

³ Ka lamə Sulkum da i'i, ka klaghatá duhwala Lazglafta ta i'i da mtak. Ka nghanťa yu ta sana marakw ta nzafta ta nimitak ka dva ghlez hada. Rakwatsak, vivindatá ta hga rarazatá Lazglafta ta tsa nimitak ya, ndəfáɲ ghəɲani, ghwanɲ dulihani.

⁴ Tsa marakw ya ná, lguta dvaɲdvaɲa nda ya ka dva ghlez sufava tsi, nda rka ta rka nda mizidikwa dasu, nda ya nda pala ta wdaku, nda ya nda zidaha nda bla nda bla dzvani. Leghwa dasu ɲana tsi ma dzvu nda ndəghata manzakdaway, nda ghwadaka skwiha ma vəl hlirani mida.

⁵ Nda vinda hga difatá skwi ma bizlbizla kumani. «Luwa Babila, mani ma gwal ta hliri, nda ya nda manzakdawayha ta ghəɲa hadik.»

⁶ Ka nghə yu ta ghuyatá tsa marakw ya da usa mnduha Lazglafta, nda ya da usa masləmťsəkha Yesu.

Na tsa nghanťa ɗa mantša ya ná, ka ndərmimə yu nda ndermima katakata.

⁷ Ka tsa duhwala Lazglafta ya nda i'i mantša: «Nya ta ndərmimə ka mida? Dza'a mnaghamna yu ta klatá ghəɲa difatá skwi ta ghəɲa tsa marakw ya, nda ya ta ghəɲa tsa nimitak ya nzaf tsi tida, ndəfáɲ ghəɲani, ghwanɲ dulani ya.

⁸ Tsa nimitak nghə ka ya ná, si mamu ghalya, ama ta had ndanana wa. Dza'a safsa ma gudzuvruɲ† ka dza'a da vla zadakwani. Mnduha ta nzaku ta ghəɲa hadik, tsa gwal kul vindaku hga taɲ ma deftera hafu daga ma zrafta ghəɲa hadik, ya həɲ, ɲa ndermimay taɲ nda ndərmima nghanɲər həɲ ta tsa nimitak ya. Nziya nza tsi, si mamu tsatsi

^S 16:19 Gray nda Isaya 51:17. * 16:21 Gray nda Sabi 9:23. 24. * 17:2 Aya 1:2 Gray nda Irmiya 51:13, Isaya 23:17, Irmiya 51:7. † 17:8 Ngha ta 11:7 nda skwi ɲa ɲanata vindij lu mistani.

ghalya, ama ta had ndanana wu, ta dza'a zlagapzлага guli.

9 «Hadna, nda nza na fitik na ɲa snarɲá skwi nda mahizl, nda ya nda difil mida. Tsa ghəɲha ndəfáɲ ya ná, tsaya ghwáha ndəfáɲ nzanaf tsa marakw ya ta həɲ. Nda nza həɲ guli ka mghamha ndəfáɲ.

10 Hutaf gwal ta zlambuta mataba taɲ. Ta teke'a sani turtuk. Ta sagha a sani guli karaku wa. Dər saghaha tsatsi dazlay katsi, sira a dza'a nzdavata tsa ga mghamani ya wa.

11 Tsa nimitak si ghalya ya kay, kul had ndanana ya, tsatsi dza'a nzaku ɲa matghasa mgham. Tekw tsatsi mataba tsa mbsakha ndəfáɲ ya, ama ta dza'a da vla zadaku.

12 «Tsa duliha ghwanɲ nghə ka ya ná, mghamha ghwanɲ‡ ta kul mutsaftá ga mgham ya. Ama dza'a mutsafmutsa həɲ ta ga mgham ma fitik kwitikw kawadaga nda tsa nimitak ya.

13 Ka skwa turtuk ndana tsa mghamha ya ɲa zlanarɲta taɲ ta mbrakwa taɲ, nda ga mghama taɲ, ta tsa nimitak ya.

14 Dza'a vulay həɲ ta vulu nda Zwanɲa Tuwak, ɲa ɲraptá Zwanɲa Tuwak kawadaga nda mnduhani gwal hagaf tsi, gwal zabap tsi, gwal ka ɲərmani ya, ta həɲ. Zwanɲa tuwak mgham ta ghəɲa mghamha, tsatsi mali ta ghəɲa maliha guli,» ka'a.

‡ 17:12 Gray nda Daniyel. 7:24.

15 Ka tsa duhwala Lazglafta ya nda i'i guli mantša: «Tsa imiha nghə ka nzaf gwal ta hliri tida ya ná, mnduha, nda dəmga, nda hadikha, nda gwadaha ta gwadə lu, tsahaya.

16 Tsa duliha ghwanɲ nghanɲ ka nda nimitak ya, dza'a husanɲhusa tsa marakw ta hliri ya ta həɲ, ɲa sudata taɲ ka zlanɲta ka fərđi'u, ɲa zuta taɲ ta slu'ani ka zadánata nda vu.

17 Mantša ya ná, Lazglafta ta fanamta həɲ ma ndana taɲ ɲa magata taɲ ta skwi ya ta kumə tsi. Ka sagha ndana taɲ ka skwa turtuk, ka vlanɲá həɲ ta ga mghama taɲ ta tsa nimitak ya ha ka sagha fitika dzatá ghəɲa gwadə Lazglafta.

18 «Tsa marakw nghə ka ya guli ná, tsaya luwa dagala ta ga mgham ta ghəɲa mghamha ta ghəɲa hadik,» ka'a.

18

Zləmbata Babila

1 Tahula tsaya, ka nghanɲá yu ta sana duhwala Lazglafta ta saha daga ta luwa, dagala glakwa mbrakwani. Ka tsuwadəkanaftá tsa glakwa mbrakwani ya ta ghəɲa hadik demdem.

2 Ka gugudatá tsi nda lwi dagala dagala. Ka'a mantša: «Nda zləm̄ba!

Ya nda zləm̄ba Babila ta nza-kway ka luwa dagala.

Nuna ka luwa nzakwa hal-away ndana tama.

Hada vla difa inda ghwadaka sulkumha

nda ghwadaka zarakha ta
mbidu lu.

³ Zlambuzlamba luwa Babila,
kabga fafa ta ghəjani ka
maga sli'insli'inj.

Sasusasa inda mndəra mndu
ta ima inaba kbatá tsa
sli'insli'injani ya.

Fa fa mghamha ta ghəja
hadik ta ghəja tanj ka
maga sli'insli'inj nda tsi.

Nuna gwal ta tsakala ta ghəja
hadik ka gadghəl

nda skwiha ta tadaku iri tida
si da tsi,» ka'a.

⁴ Ka snanjá yu guli ta sana lwi
ta gwadagata ta luwa. Ka'a
mantsa:

«Mnduha da! Sli'apwasli'a ma
tsa luwa ya,

kabga yaha kuni da njamta
ma tsa dmakwani ya,
da dədamtá kuni ma ghuya
dajwa

manda nani guli.

⁵ Sli'apwasli'a,

kabga fərtufərtə ndikata tsa
dmakwani ya dikw ta
luwa.

Zanap a Lazglafta ta tsa
ghwadaka slnani ya
wa.

⁶ Ghuyanapwaghuya ta
dajwa manda

va ya ghuyanap tsatsi ta mndu-
duha!

Manda va tsaya manda va
tsaya his

ka kuni planamtá skwi ya
magana tsi ta sanlaha.

Ka leghwa wud turtuk ka
tsatsi tanafta ima ina-
bani ta mndu ya,

ka leghwa wudwud his ka
kaghuni planamta.

⁷ Ta6 ta tsa glakwani nda
zatá mghamani ya
ka kuni dza'a ganap
tiri ka ninjta ka skwa
hidahida.

Ka'a ta ndanay ma ghəjani
na:

«Nda nza nzakwa da ka
mgham, nza a yu ka
wadgu wu,

walanjta a yu ta nzata ka skwa
hidahida wu,» ka'a.

⁸ Tsaya tama, badu va tsa
fitik turtuk ya dza'a
slanaghata ghuya
dajwani

ta nzakway ka mtaku,
nda nzaku ka skwa hidahida,
nda maya, njə drinjta nda vu
guli.

Mgham Lazglafta ná,
Lazglafta ta mbruta
ya.

Tsatsi ta tsanaghatá guma*,»
ka'a.

⁹ Nghanjta inda mghamha
ta ghəja hadik ta gutá
sli'insli'inj nda tsi, ta zutá
mgham da tsi ta dinya tsa luwa
ya ta draku, dza'a tawinj tawa
həj, dza'a njadinjada həj ta
ghəj.

¹⁰ Di'inj dza'a nzakta həj,
kabga zləja tsa ghuya dajwa
hada ya. Ka həj dza'azlay
mantsa:

«Aya! Aya Babila ta nzakway
ka luwa dagala,

luwa ya ta mbruta!

Gi hadahada ná, tsaghaghata
guma† tsa re!» ka həj.

¹¹ Ka taw gwal ta tsakala
ta ghəja hadik ta taw, ka
njada ghəj ta ghəja tsa luwa

* **18:8** Vli njə gray nda aya 4:8. Aya 4: Isaya 48:20, Irmija 50:8, 51:6, 45. Aya 5: Zrafta 18:20. 21, Irmija 51:9. Aya 6: Zabura 137:8, Irmija 50:29. Aya 7:8. Isaya 47:7. 9. † **18:10** Aya 9:10. Gray Izekiyel 26:16-17.

ya, kabga haď mndu dza'a skugəltá huzla taŋ wa. Tsa huzlaha ya ta nzakway ka

¹² dasu, nda dzindar, nda palaha nda bla nda bla dzvani, nda skwiha lwi, nda lgutha kulefedfeda, nda lgutha ka dva ka dva, nda lgutha ta wđaku, nda sanlaha ma lgutha dínadína, nda inda mndərga udzuha nda bla mutsay, nda inda mndəra skwiha magaf lu nda sli'inja gwi'an, nda skwiha magaf lu nda kufur ka ghuvazwan zwan. Sanlaha guli ná, magaf nda pala lu.

¹³ Ta dzawapdzawa həŋ guli ta urdiha kavghakavgha, nda sluhwaha zdəzda zi'akwani, nda ima inabi, nda rđi, nda hupu, nda hya, nda slaha, nda tuwakha, nda plisha, nda vu'aha ta nzakway ka mnda səla guli. Ta haď mndu ta skugəltá həŋ wa.

¹⁴ Ka tsa gwal tsakala ya nda tsa luwa ya mantša: «Nda zaďa inda tsa skwiha ta zdəgaghata ya, zwaduzwada inda gadghəla gha, nda inda skwiha ta zə ka ta mghama gha tida.

Mutsəglaf a ka wa,» ka həŋ.

¹⁵ Tsa gwal tsakala ta tsakala tsa skwiha ma tsa luwa, ka nuta həŋ ka gadghəl ya, di'ij nzakta həŋ kabga zləŋa tsa ghuya đanwani[‡] ya. Dza'a taway həŋ ta taw ŋa nzakwa taŋ ka skwa hidahida.

¹⁶ Ka həŋ dza'azlay mantša:

«Aya! Aya Babila! Ta nzakway ka luwa dagala, si ta rkaftarka nda lgut kulefedfeda, nda ya nda lguta dva, nda ya nda lgut ta wđaku, nda ya nda mizidikw. Magaf nda dasu lu ta sanlaha, nda palaha ta dínuta sanlaha. ¹⁷ Gi hadahada ná, ka zadanata mndərga tsaya ma gadghəl re!» ka həŋ.

Ka nzaktá inda gwal ta swa kwambalu, nda gwal ma kwambalu tani, nda la sludza imi tani nda gwal kasa klipi tani, di'ij nda tsi.

¹⁸ Na nghanj taŋ ta dukwakwa đinja drakwa tsa luwa ya, ka wahu həŋ ta wahu. Ka həŋ mantša: «Wati luwa ya dagala ŋa gray nda tsa luwa ya na?» ka həŋ.

¹⁹ Ka tsədə həŋ ta haďik ta ghəŋ, ka taw, ka ŋada ghəŋ, ka wahu. Ka həŋ mantša:

«Aya! Aya luwa dagala! Luwa ya ta nanaftá gwal kwambalu ka gadghəl. Gi hadahada ná, gi zadanatáŠ tsa re!» ka həŋ.

²⁰ Kaghuni gwal ta luwa, rfawarfa kaghuni ta rfu ta ghəŋa zadanatá tsa luwa* ya. Kaghuni mnduha Lazglafta nda gwal ghunay, nda la anabi. Rfawarfa ta rfu kaghuni guli, kabga tsanaghata Lazglafta ta guma ta ghəŋa tsa skwi magaghuna tsi ya.

[‡] 18:15 Aya 11:15. Gray nda Izekiyel 27:31, 36, 27:12, 13, 22, 27:31, 36. § 18:19

Aya 17:19. Gray nda Izekiyel 27:29 34. * 18:20 Gray nda Irmija 51:48.

²¹ Tahula tsa, ka klafta sana duhwal nda mbra ta nzakway ka duhwala Lazglafta ta sana pala dagala manda buna ka vzaghata da drəf. Ka'a mantsa: «Mantsaya dza'a vziđiŋta lu ta Babila ta nzakway ka luwa dagala, ŋa kwal kul nghəglanġta.

²² Haď lu dza'a snəglanġta ghudzagata htimbil, dər gwal ta fa laha ka dza dewdew, nda gwal ta vya sinġlak, nda gwal ta vya talakwa tani ma luwa Babila wa. Haď lu guli dza'a sləglanaghatá gwal vivďa dər má wati ma sana skwi tsi wa. Haď lu dza'a snəglanġtá ghudzaga buna ma luwa Babila guli wa.

²³ Haď tsuwadaka pitirla ta dza'a tsuwadakəglaku ma Babila wa. Haď lu dza'a snəglanġta lwa zwanamidzi nda makwamidzi ma Babila wa. Ghalya ná, malaghumala gwal ta tsakalaghatá tsakala ka pďakwa sanlaha ta ghəŋa hadik. Nda tsa mbəďakwa gha ya gataghata ka ta inda mndəra mnduha†,» ka'a.

²⁴ Ta ghəŋa tsa guli ná, ma Babila slanaghata lu ta pghatá usa la anabi, nda usa mnduha Lazglafta, nda usa inda gwal psła lu ta ghəŋa hadik‡.

19

Laha zatá ghwa

¹ Tahula tsa, ka snanġtá yu ta lwi dagala ta ŋzlata ta luwa manda lwa tskata mnduha. Ka'a mantsa:

«Zləzlvawa Lazglafta, tsatsi ta mba mnduha.

Ŋa Lazglafta mu glaku nda mbraku tani.

² Nda tvani manda ya ta raku ta tsa tsi ta guma.

Ka tsanaghatá tsi ta guma ta tsa mghama sli'ij

ta 6adziŋta hadik nda tsa sli'ijnsli'ijani ya.

Ganapga Lazglafta tiri kabga vəl psłatani ta kwalvahani,» ka'a.

³ Ka həŋ ka mahis mantsa:

«Zləzlvawa Lazglafta.

Haď tsa điŋ ta đukwaku ma vəl dra tsa luwa ya dza'a hlata wa,

ŋa kdėkedzeŋ dza'a gdavata tsi,» ka həŋ.

⁴ Ka gi zlambatá tsa halata mnduha hisamsak fwad mida ya, nda tsa skwiha fwad nda hafu ma həŋ ya, ka tsəlbu ta kəma Lazglafta ta nzaku ta dughuruk. Ka həŋ mantsa: «Amin! Zləzlvawa Lazglafta,» ka həŋ.

⁵ Ka gwadagapta sana lwi ma tsa dughuruk ya. Ka'a mantsa:

«Inda kaghuni kwalvahani, kaghuni gwal ta zləzlvay, zwani nda galata mnduha tani,

zləzlvawa Lazglafta,» ka'a.

⁶ Ka gi snanġtá yu ta sana lwi manda lwa tskata mnduha, ta ghudzagata manda zala dagala ma ghwa, ta ŋəzlu manda ŋəzla luwa ta ghudzagata nda mbraku. Ka'a mantsa:

† 18:23 Aya 21:23. Gray nda Irmiya 51:63. 64, Izekiyel 26:21, 26:13, Isaya 24:8, Irmiya 7:34, 25:10. ‡ 18:24 Gray nda Irmiya 51:49.

«Zlæzlvawa Lazglafta!
Mghama mu Lazglafta
ta mbruta,
tsatsi ta ga Mgham*.

7 Rfamarfa ta rfu, wadāh kā
mu nzata,
vlanjavla ta glaku,
kabga nda maga fitika klay
Zwanja Tuwak ta mak-
wamidzani,
nda hba vgha mak-
wamidzani guli.

8 Vlanjvla lu ta tvi ŋa sudavata
lgut kulefed fedā,
ta wudaku, nda ghuḅa guli,»
kā'a.

«Tsa lgut kulefed fedā ya ná,
slna tdukwa maga mnduha
Lazglafta ya.»

9 Ka sana duhwala
Lazglafta nda i'i mantsa:
«Vindafvinda kazlay: Rfu da
gwal hagaf lu da vla za skwa
zaya klay Zwanja Tuwak† ta
makwa» kā'a. Kā'a nda i'i
guli mantsa: «Nana gwadaha
na ná, gwada Lazglafta ya
kahwathwata,» kā'a.

10 Na tsa snaŋta dā mantsa
ya, ka zlæmbata yu ka tsælḅu
ta kəmani. Ama kā'a nda i'i
mantsa: «Nawa, ma magə‡ ka
mantsa! Mnda ksanatá slna
ta Lazglafta yu manda va
kagha, manda va zwanama
gha ta ŋanatá kahwathwata
ya marigin lu nda ma Yesu.
Ŋa Lazglafta dza'a tsælḅa ka ta
tsælḅu,» kā'a.

Tsa kahwathwata marigin
lu nda ma Yesu ya ta vlata
mbrakwa kla lwa Lazglafta.

Mndu ta ŋla plisa ŋuslinj

11 Tahula tsa, ka nghanṭá
yu ta gunatá luwa, gi ka
zlagapta sana plis ka ŋuslinj.
Ŋərma mndu nda vərda
mndu ta hga lu ta tsa mndu
ta tsa plis ya. Tudukwa ta tsa
tsi ta guma§, tdukwa ta vula
tsi ta vulu guli.

12 Manda zlghakwa vu ya
irani. Nda ndəgha zewaze-
waha ma ghəŋani. Mamu
sana hgu vindaf lu ta vghani.
Tsa hgu ya ná, hadsana mndu
nda sna wu, ba tsatsi turtuk-
wani yeya nda sna.

13 Lgut tsghumam lu ma us
sudava tsi ta vgha. «Gwada
Lazglafta» hgani.

14 Mbadā la sludziha ta
luwa ka sli'i mistani ta plis ka
ŋuslinj ka ŋuslinj, nda susudata
lgutha kulefed fedā, ka ŋuslinj
ka ŋuslinj, nda ghuḅa nda
ghuḅa guli.

15 Ka sabə na kafay nda
za wani pit ma wani ŋa
zadanatá mnduha kul snatá
ŋani, ŋa gayni ta mgham
ta ghəŋa tanj nda mani'uwa
kufur, ŋa hu'anaptani ta həŋ
manda hu'a yakwa inabi
ma glifinj ŋa dīza imani
ya. Tsaya dza'a maranṭa
kazlay: Katakata basatá
ŋudufa Lazglafta ta mbruta
kā'a.

16 «Rveri ta ghəŋa rveriha,
Mgham ta ghəŋa mghamha,»
ká lu vindafṭá hgu ta lgutani
nda ya ta rkufani.

17 Tahula tsa guli, ka
nghanṭá yu ta sana duhwala
Lazglafta ta sladu ta fitik. Ka

* 19:6 Aya 5:6. Gray nda Zabura 135:1, Izekiyel 1:24, Zabura 97:1, 99:1. † 19:9
Gray nda Mata 22:1-14, Lukwa 14:15-24. ‡ 19:10 Gray nda 22:8-9. § 19:11
Gray nda Izekiyel ... 1:1, Zabura 96:13, Isaya 11:4.

gugudata tsi nda lwi dagala dagala. Ka'a nda inda zarak ta ndaraku ma ghuvarjata luwa mantsa: «Sli'akwa sli'a ka tskavata kuni ŋa za skwa zaya skalu dagala da Lazglafta.

¹⁸ Sawa da za slu'a mghamha, nda slu'a mghamha sludziha, nda slu'a gwal nda mbra nda mbra, nda zlu'a plisha nda gwal tida tani, nda slu'a inda mnduha ta nzakway ka vu'a, nda gwal kul had ka vu'a, zwani nda galata mnduha* tani,» ka'a.

¹⁹ Ka gi nghanṭá yu ta tsa nimitak ya, nda mghamha ta ghəŋa hadik, nda sludziha taŋ tani, ta tskavata ŋa vulu nda tsa mndu ta nzafta ta plis ya, nda ya nda sludzihani tani.

²⁰ Ka gi ksuta lu ta tsa nimitak ya kawadaga nda tsa ghwadaka anabi si ta magatá mazəmzəmha ta kəma tsa nimitak ya. Nda tsa mazəmzəmha maga tsi ya nanaghata tsi ta gwal ta tsu'aftá ŋizla tsa nimitak ya ka tsəlbu ŋa skwa wuyayni ya. Ka pghaghatá lu ta hən his his ta ndiri ta ndiri da duda vu ghandand.

²¹ Ka gi pslatá lu ta sanlaha nda kafay ya ta sabi ma wa tsa mndu ta nzafta ta plis ya. Ka babaghutá zarakha da slu'a taŋ.

20

Vaku dambu'

¹ Tahula tsa, ka nghanṭá yu ta saha duhwala Lazglafta

daga ta luwa, nda klatá makuɓla gudzuvrurŋ nda ya nda mghama zida ma dzvu.

² Ka ksaftá tsi ta tsa makdakatanɗaŋ dzidza nahadik, ta nzakway ka mghama ghwadaka sulkum, halaway hgani ya. Ka habafta tsi ŋa za vaku dambu'.

³ Ka vzaghatá tsi da tsa gudzuvrurŋ ya, ka hunustá tsi ta wa tghani ka ŋərzafta, kada kwala tsi ta nangəltá mnduha ta ghəŋa hadik ha ka hdatá tsa vaku dambu' ya. Tahula tsaya, ŋa zligiŋta ŋa vaku kwitikw.

⁴ Tahula tsa guli, ka nghanṭá yu ta dughurukha*. Ka vlanṭá lu ta mbrakwa tsa guma ta gwal ta nzaku tida. Ka gi nghanṭá yu ta hafa gwal datsaghu lu ta ghəŋa taŋ ta ghəŋa vəl mna gwada Yesu nda ya ta ghəŋa gwada Lazglafta. Hahəŋ ná, tsəlɓaŋ a həŋ ta tsəlbu ŋa tsa nimitak ya nda ya ŋa skwa wuyayni tani wa. Had ŋizlani ta kuma taŋ nda ya ta dzvuha taŋ wa. Ka vramtá həŋ, ka gə həŋ ta mgham kawadaga nda Yesu Kristi ka vaku dambu'.

⁵ Tsaya taŋtaŋa sli'agapta ma mtaku. Sanlaha ma gwal ta rwuta ná, vrəglam a hahəŋ nda hafu ha ka kdatá tsa vaku dambu' ya wa.

⁶ Rfu da tsa gwal ta sli'agapta taŋtaŋ ma mtaku ya, nda ghuɓa hahəŋ. Ta had mahisa mtaku nda mbraku ta ghəŋa taŋ wa. Hahəŋ ná, dza'a nzakway həŋ ka gwal

* 19:18 Aya 17:18. Gray nda Izekiyel ... 39:17-20.

* 20:4 Gray nda Daniyel. 7:9,

ta dra skwi ɲa Lazglafta nda ya ɲa Yesu Kristi, ɲa gay tanj ta mgham kawadaga nda Kristi ka vaku dambu'.

Kdatá mbrakwa halaway

⁷ Manda kdatá tsa vaku dambu' ya, ɲa pligintá halaway ma gamakani,

⁸ ɲa sabani da nangelta mnduha ta ghəɲa hadik demdem, ta nzakway ka hadika Gwagw nda Magwagw, kada tskanata tsi ta həɲ ɲa vulu. Manda wutak ma ghwa mb-saka tanj.

⁹ Ka sli'agaghata həɲ ma inda vli ta ghəɲa hadik, ka wantá həɲ ta ghuɓa mnduha Lazglafta nda tsa luwa dvu Lazglafta ya tani. Ama ka saha vu daga ta luwa ka dughwadutá həɲ.

¹⁰ Ka gi klaftá lu ta tsa halaway ta nana həɲ ya ka vzaghata da duda vu ghandand ma vli hada tsa nimtak nda ghwadaka anabi ya, ɲa giri ɲa tanj hada nda fitik tani, nda rvidik tani ha ɲa kdekedzenj.

Dzatá ghəɲa guma

¹¹ Tahula tsa, ka nghanjá yu ta sana dughuruk ka ɲusliɲ dagala, ta nzaku mndu tida. Ka nutá hadik nda luwa lay ta kəmani. Nghəglanjta a lu ta həɲ wa.

¹² Ka gi nghanjá yu ta gwal ta rwuta, galata mnduha nda zwani tani ta nzaku ta kəma tsa dughuruk ya. Ka gwananaftá lu ta defteriha. Ka gunanaftá lu ta sana defteri ta nzakway ka deftera hafu. Ka tsanaghata lu ta guma ta gwal ta rwuta taɓta

slnaha tanj ta magata həɲ manda va ya nda vinda ma tsa defteriha ya.

¹³ Ka varanaktá drəf ta mnduha ya si rwana tsi. Ka varanaktá mtaku nda vla tska vgha gwal ta rwuta ta ya si da hahəɲ. Ka tsanaghata lu ta guma ta həɲ taɓta slnaha tanj ta magata həɲ.

¹⁴ Ka gi klafta lu ta mtaku nda vla tska ta vgha gwal ta rwuta tani, ka pghaghata da duda vu. Tsa duda vu ya ta nzakway ka mahisa mtaku.

¹⁵ Ka slanagha a lu ta vindatá ta hga dər wati ma mndu ma tsa deftera hafu ya wu katsi, dza'a klafkla lu ta tsa mndu ya ka vzaghata da duda vu.

21

Lfida luwa nda lfida hadik

¹ Tahula tsa, ka nghanjá yu ta sana lfida luwa nda sana lfida hadik. Lula tanjanja luwa nda tanjanja hadik, ta had drəf guli wa.

² Ka gi nghanjá yu ta saha luwa dagala nda ghuɓa, ta nzakway ka luwa Ursalima ta luwa daga da Lazglafta. Nda rkarkani manda makwa ta dza'a da zə'al.

³ Ka snanjá yu ta sana lwi ta gugudagapta ma dughuruk. Ka'a mantsa: Wya həga tumpula nzakwa Lazglafta mataba mnduha! ɲa nzakwani kawadaga nda həɲ, ɲa nzakwa tanj ka mnduhani, ɲa nzakwa tsatsi guli kawadaga nda həɲ,

⁴ ɲa masanaptani ta həɲ ta inda ima taw ma ira tanj. Ta

had mtaku dza'azlay dekdek wa. Ta had taw dza'azlay dekdek guli wu, dər wahu, dər kuzlakwa skwi, kabga lula* tanjana skwiha.

⁵ Ka tsa mndu ta nzafta ta dughuruk ya mantša: «Ndana tama, wana yu ta magaftá inda skwi demdem ka lfídani,» ka'a. Ka'a guli mantša: «Vindaf vinda, kabga na gwafaha na ná, kahwathwata nzakwani, skwi ŋa faftá ghəŋ tida ya,» ka'a.

⁶ Ka'a nda i'i guli mantša: «Nda kda tama! I'i zraftani nda kdavaktani, i'i nahani nda kwanahani. Mndu ya kuzlanja ndala, dza'a vlanvla yu ta dzuḅaya imi ta vla hafu ka mbalay.

⁷ Mndu ya ta zatá ghwa, dza'a vlanvla lu ta tsa skwiha ya. Dza'a nzakway yu ka Lazglaftani, dza'a nzakway tsatsi guli ka zwanja† da.

⁸ Ama gwal ta yadi, nda gwal ta mbrəs, nda gwal ta maga manzakdaway skwiha, nda gwal ta pslatá mndu, nda gwal ta maga sli'insli'inj, nda gwal ta mbadaku, nda gwal ta wuya skwi, nda inda gwal ta tsakalawi ya, da duda vu ghandand dza'a pghaghata lu ta həŋ. Tsaya ta nzakway ka mahisa mtaku,» ka'a.

Lfida Ursalima

⁹ Tahula tsa, ka sagha sani turtuk mataba tsa duhwalha Lazglafta ndəfán, ta ŋanjanatá leghwaha ndəfán,

nda ndaghatani nda tsa ghuya danwaha ndəfán ka kwanahani ya. Ka gwadgihatá tsi, ka'a mantša: «Saghasa! Ka maraghata yu ta makwamidzi ta nzakway ka markwa Zwanja Tuwak,» ka'a.

¹⁰ Ka klaghatá tsi ta i'i kay guli ma Sulkum ta sana ghwá‡ dagala nda slra. Ka marihatá tsi ta luwa dagala nda ya nda ghuḅa ta nzakway ka Ursalima ta saha ta luwa daga da Lazglafta.

¹¹ Tsa luwa ya ná, ta wdaku da glakwa Lazglafta, ta wdaku manda pala nda sgit tida, manda pala dzasfa ta wudaku manda dalagar.

¹² Nam ma muhul dagala nda slra lu ta tsa luwa ya. Ghwanjpdə his watghaha tida, ghwanjpdə his duhwalha Lazglafta ta wa tsa watghaha ya, nda vivindatá hgəha tida guli. Hgəha mndəra zwana la Isra'ila ghwanjpdə his tsa hgəha ya.

¹³ Watghaha hkən nda tvə mndəra luwa, watghaha hkən nda tvə Nur, watghaha hkən nda tvə Sud, watghaha hkən nda tvə Mazu§.

¹⁴ Ta palaha ghwanjpdə his thafta lu ta mndəra tsa muhula tsa luwa ya. Ka vivindaftá lu ta tsa palaha ya ta hgəha gwal ghunay ghwanjpdə his, gwal si ta dza'a mista Zwanja Tuwak.

¹⁵ Da tsa mndu ta gwada

* 21:4 Aya 1:4. Gray nda Isaya 65:17, 66:22, 52:1, 61:10, Izekiyel ... 37:27, Livitik 26:11-12, Isaya 25:8, 35:10, 65:19. † 21:7 Gray nda 2 Sam. 7:14, Zabura 89:27-28.

‡ 21:10 Gray nda Izekiyel ... 40:2.

§ 21:13 Gray nda Izekiyel ... 48:30-35.

§ 21:13 Aya 12:13. Gray nda Izekiyel ...

nda i'i ya ná, mamu dafa dasu ma dzvani ɲa graftá tsa luwa ya, nda watghahani, nda muhulani* tani.

¹⁶ Fwad slərpa tsa luwa ya. Ka gragra tsa slərpuhani ya guli. Ka graftá tsi ta tsa luwa ya nda tsa dafa ya ka meli dambu' his nda fwad dərɱək. Slrakwani nda bughwatani, nda lafani ta luwa, ka skwa turtuk tsahaya.

¹⁷ Ka graftá tsi ta slada tsa muhul ya, ka mbədaftá tsi ka səla dərɱək nda fwad mbsak fwad mida. Manda va ya snu mnduha ta mbəday mbədafta duhwala Lazglafta.

¹⁸ Baf nda sana pala ta hɣə lu ka Dzaspa lu ta tsa muhul ya. Tsa luwa ya, baf nda dasu dze'dze' lu manda skwi ka dalagar.

¹⁹ Thatá mndəra muhula tsa luwa ya ná, nda palaha kavghakavgha ya ta dinuta katakata rkanafra lu ta rka. Tanɲa palaka thatá mndərani, nda palaka Dzaspa. Mahisani, nda palaka Safir. Mahkənani, nda palaka Kalsedwan. Mafwadani, nda palaka Imrud.

²⁰ Mahutafani, nda palaka Sarduniksa. Mamku'ani, nda palaka Sardwana. Mandəfəɲani, nda palaka Krisuwalit. Matghasani, nda palaka Beril. Matəmbayani, nda palaka Tupaz. Ma ghwanani, nda palaka Krisupraza. Maghwanəpɲə ndəɲani, nda palaka Hyasiɲta. Maghwanəpɲə

hisani, nda palaka Tista.

²¹ Tsa watghaha ghwanəpɲə his ya ná, palaha ghwanəpɲə his ya. Tsa palaha ya ta hɣə lu ka Perla. Tvi ma tsa luwa ya ná, ka dasu dze'dze' nzakwani, ta wdaku manda dalagar.

²² Ma tsa luwa ya, ngha a yu ta hɣə Lazglafta wa. Mgham Lazglafta ta mbruta ta nza-kway ka hɣəni, mantsa ya Zwanə Tuwak guli.

²³ Zba a tsa luwa ya dər fitik, dər tili ɲa tsuwaɲaka vli mida wa. Glakwa Lazglafta ta tsuwaɲaka vli mida. Zwanə Tuwak pitirla tsa luwa ya.

²⁴ Dza'a mbaɲə ma tsuwaɲak inda mndəra mnduha ta mbaɲə, ɲa hladamta mghamha ta ghəɲa haɲik ta gadghəlla tan da tsa luwa ya.

²⁵ Haɲ lu dza'a walaɲta ha-haftá watgha tsa luwa ya gifitik wa, ta haɲ rvidik dekdek hada wa.

²⁶ Dza'a hladamhla lu ta inda skwiha dinadina nda gadghəla inda mndəra mnduha da tsa luwa ya.

²⁷ Haɲ skwi kul ghuɲaku dza'a lami da tsa luwa ya dər mndu ta vzintá ghəɲani ka maga manzakɲaway skwi, nda gwal ta tsakalawi wa. Ba gwal nda vinda hga tan ma deftera hafu da Zwanə Tuwak† yeya dza'a lami.

22

¹ Tahula tsa, ka marihatá tsa duhwala Lazglafta ya ta ghwa ima ta vla hafu,

* **21:15** Gray nda Izekiyel ... 40:3. † **21:27** Aya 23:27. Gray nda Isaya 60:19-20, 60:3-5, 60:11, 52:1, Izekiyel ... 44:9.

ta wudaku manda dalagar,
ta mbəzagapta ma dughu-
rukwa i Lazglafta nda Zwanja
Tuwak*,

² ta mbada ta tvi ma tsa
luwa ya guli. Ta slərpuha
tsa ghwa ya guli, mamu fwa
hafu. Ghwanpdə his kə'a ta
yafta ma vaku. Tili tili kə'a
ta yaku. Ta mbamba inda
mndəra mnduha lu nda sluh-
wahani.

³ Had skwi ksi'af Lazglafta†
dza'a lami da tsa luwa ya wa.

Dughurukwa Lazglafta
nda ŋa Zwanja Tuwak dza'a
nzaku ma tsa luwa ya, ŋa
tsəlɔy kwalvahani ta tsəlɔ
ŋani.

⁴ Dza'a nghanŋha hən ta
kumani, dza'a mamu hgani
ma bizbizla kuma tan guli.

⁵ Had ta a rvidik dekdek
wa. Zbəgəлта a hən dər
pitirla, dər tsuwadaka fitik
wu, kabga Mgham Lazglafta
dza'a tsuwadaka hən ŋa
gay tan ta mgham ha ŋa
kdekedzen.

Vragata Yesu Kristi

⁶ Tahula tsa, ka tsa duh-
wala Lazglafta ya nda
i'i mantsa: «Kahwathwata
na gwada na, gwada ŋa
faftá ghən tida ya, Mgham
Lazglafta ya ta valanťa Sulku-
mani ta la anabi ta ghunaftá
duhwalhani ŋa maranata
kwalvani ta skwi ya gi dza'a
magaku,» ka'a.

⁷ Ka Yesu mantsa: «Wya yu
gi ta lagha, tfawi ta ghəŋa
gwal ta ŋanata tsghatá lwa

Lazglafta ma na defteri na!»
ka'a.

⁸ I'i Yuhwana ta snanťa nda
sləmənə da, ka nghanťa yu
nda ira da ta tsa skwiha ya.
Manda snanťa da ka nghanťa
yu, ka zləmbatá yu ta kəma
tsa duhwala Lazglafta ta
maray ŋa da ya, ka tsəlɔ ŋani.

⁹ Ama ka'a nda i'i mantsa:
«Nawa, ma magə ka mantsa!
Mnda ksa slna yu manda va
kagha, manda va zwanama
gha la anabi, manda va gwal
ta snatá gwada ma na defteri
na, ŋa Lazglafta tsəlɔa ka ta
tsəlɔ,» ka'a.

¹⁰ Ka'a nda i'i guli mantsa:
«Yaha ka da kwal kul mna na
tsghatá lwa Lazglafta ma na
defteri na, kabga ndusakn-
dusa fitik.

¹¹ Ka ghwadaka skwi
kuman mndu ta magay ya,
kdayni ta maga ghwadaka
skwani. Ka skwi ŋa mbiday
nda mbida kuman mndu ta
magay ya, kdayni ta magay.
Ka nzaku tdukwa kuman
mndu ta magay ya guli,
kdayni ta magay. Mndu ya
nda ghuɔa ya, ka kda tsi ta
nzakwani nda ghuɔa‡,» ka'a.

¹² Ka Yesu mantsa: «Wya
yu gi ta lagha, dza'a
kladanaghata nda nisəla yu,
ŋa vlanťa inda mndu taɔta
slnani maga tsi.

¹³ I'izraftani, i'ikdavaktani.
I'i nahani, i'i kwanahani.
I'i tanťanani, i'ikdavaktani,»
ka'a.

¹⁴ Nda tfawi ta ghəŋa gwal
ta ghuɔaptá lguta tan. Hahən

* **22:1** Gray nda Izekiyel ... 47:1, Zakari 14:8. † **22:3** Gray nda Zakari 14:11,
Zrafta 3:17. ‡ **22:11** Gray nda Daniyel. 12:10. § **22:14** Gray nda 2:7, Zrafta
2:9, 3:22.

gwal dza'a mutsaftá lavinjta za yakwa fwa hafuŦ, nda lami nda ta watgha tsa luwa ya.

¹⁵ Ama gwal ta nzakway ta magaku manda kriha, nda gwal ta mbəđaku, nda gwal ta maga sli'insli'in, nda gwal ta pslatá mndu, nda gwal wuya skwi, nda inda gwal zdəgana tsakalawi, ta tsakalay həŋ guli ya, ma bli dza'a zlanata lu ta tsahaya.

¹⁶ «I'i Yesu ta ghunaftá duhwala da ŋa mnananťá tsa skwiha ya ta Igliz. I'i ná, zivra mghama Dawuda yu, gumbəzla ta wdaku gasərdək yu,» ka'a.

¹⁷ Ka i Sulkum nda makwamidzi mantša: «Saghasa,» ka həŋ.

Ka inda mndu ya ta snay guli mantša: «Saghasa,» ka'a.

Mndu ya ta kuzlanťa ndala, ka sawi tsi da sa ima hafu, dza'a vlanťa lu ka mbalay*.

Dzatá ghəŋani

¹⁸ Ka yu ta mnananťá dər wati ma mndu ya ta snanťá na tsghatá lwa Lazglafta ma na defteri na ná. Ka sganaghasga mndu ta sana skwi katsi, dza'a ganapga Lazglafta tiri nda tsa ghuya đarwaha vindam lu ma na defteri na.

¹⁹ Ka klanaghukla mndu ta sana skwi mataba gwađaha ma na defteri† ta nzakway ka tsghatá lwa Lazglafta na katsi, dza'a klanaghukla Lazglafta ta mayakani ma yakwa tsa fwa hafu ya, nda ya nda tsa luwa nda ghuđa ya, manda va ya nda vinda ma na defteri na.

²⁰ Ka na mndu ta nghanťá na skwiha na ta mnay ná, «Ani, wya yu gi ta lagha.»

Amin! Saghasa gha Mgham Yesu‡!

²¹ Ka nza zdakatahuda Mgham Yesu nda kaghuni demdem.

* **22:17** Gray nda Isaya 55:1. † **22:19** Aya 18:19. Gray nda Vrafta ta zlahu 4:2, 13:1. ‡ **22:20** Gray nda 1 La Kwareŋt 16:22.